
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00356968 8

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

1885

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
1885

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙᾼ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

(Συνέχεια ἐν τῷ τόμῳ τοῦ ἔτους 1883 σελ. 26, 86, 148 καὶ 197 καὶ ἐν τῷ τοῦ ἔτους 1884 σελ. 21).

Ἀριθ. 80.

Β΄. Επιγραφη των Ιαματων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1883 εὑρέθησαν ἐν ταῖς ἐν τῷ ἱερῷ ἀνασκαφαῖς δύο τῶν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευομένων ἐκείνων στηλῶν (II, 27, 3), ἐν αἷς ἦτο καταγεγραμμένη ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν. Τὴν μίαν τούτων, τὴν σχεδὸν ὅλως πλήρη, ἐδημοσίευσα τότε, εὐθὺς μετὰ τὴν εὕρεσιν αὐτῆς, ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ (1883, σελ. 197-228) (1). Τῆς ἑτέρας δὲ τὴν δημοσίευσιν ἀνέβαλον τότε, εἰς δεκαπέντε τεμάχια τεθραυσμένης καὶ λίαν ἐλλιποῦς οὔσης, ἐλπίζων ὅτι ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἀνασκαφῶν ἤθελε φέρει εἰς φῶς καὶ ἄλλα τεμάχια. Καὶ ὄντως, ἐπαναληφθεισῶν τῶν ἀνασκαφῶν κατὰ τὸ ἔτος 1884 εὑρέθησαν ἔτι ἑπτὰ τεμάχια, ἅτινα προσαρμοσθέντα ἅπαντα (2), (τὸ ὅλον 22 τεμάχια), παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον κείμενον.

Ἡ προκειμένη ἐπιγραφὴ εἶνε τρόπον τινὰ συνέχεια τῆς πρώτης, ὥστε ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς γραφῆς, τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἐν αὐτῇ ἰαμάτων, τὸν προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου, καθ᾽ ὃν ἐγένοντο τὰ ἰάματα ταῦτα, τοὺς χρόνους καθ᾽ οὓς ἐχαράχθη ἡ ἐπιγραφή, τὸν τόπον καὶ τρόπον τῆς εὑρέσεως καὶ ἔτι τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἀνέκειτο, ὡς πρὸς ταῦτα πάντα παραπέμπω τὸν ἀναγνώστην εἰς ὅσα διὰ μακρῶν ἐξέθηκα ἐν τῇ δημοσιεύσει τῆς Α΄ ἐπιγραφῆς (σελ. 197-199 καὶ 217-220). Ἐνταῦθα μόνον εἰρήσθω τοῦτο, ὅτι ἐν ᾧ ἡ ἐπιγραφὴ ἐκείνη ἄρχεται διὰ τοῦ : *Θεός, τύχα ἀγαθά*, αὕτη ἄρχεται ἀμέσως διὰ τῆς καταγραφῆς τῶν ἰαμάτων, χωρὶς νὰ καταλείπηται κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ λίθου οὐδ᾽ ἐλάχιστος χῶρος κενός. Τοῦτο δὲ δείκνυσιν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀποτελεῖ ὅλον τι μετὰ τῆς πρώτης, ὅ ἐστιν ὅτι αἱ ἐν τῷ ἱερῷ ἀνακείμεναι ἐκεῖναι στῆλαι ἀπετέλουν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ἦσαν καταγεγραμμένα τὰ ἰάματα τοῦ Ἀσκληπιοῦ· καὶ πρώτη μὲν σελὶς τοῦ βιβλίου τούτου ἦτο ἡ διὰ τοῦ *Θεός, τύχα ἀγαθὰ*, ἀρχομένη ἐπιγραφή, μία δὲ τῶν λοιπῶν ἡ προκειμένη.

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ εἶνε καταγεγραμμένα 23 ἰάματα, 15 γενόμενα εἰς ἄνδρας καὶ 8 εἰς γυναῖκας, ὧν τέσσαρες στεῖραι οὖσαι τῇ βοηθείᾳ τοῦ θεοῦ συνέλαβον! Παρατηρητέον δὲ ὅτι οὔτε ἐν τῇ Α΄ οὔτε ἐν ταύτῃ ἀναφέρεται ἴαμα γενόμενον εἰς ἐπίσημόν τι γνωστὸν πρόσωπον, διότι, ἐννοεῖται, μόνοι οἱ ἁπλοῖ τῶν ἀνθρώπων ἐδύναντο νὰ εἶνε εἰς ἄκρον δεισιδαίμονες καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν νὰ ἐμπλέκωνται εἰς τὰ τεχνάσματα τῶν ἱερέων τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ νὰ δελεάζωνται ὑπ᾽ αὐτῶν.

Αἱ διαστάσεις τοῦ λίθου ἔχουσιν οὕτως : Ὑψ. 1,71 πλ. 0,77 πχ. 0,15. Τὰ γράμματα δὲ εἶνε ὀλίγον τι μικρότερα τῶν τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς καὶ διὰ τοῦτο οἱ στίχοι ἀποτελοῦνται ἐκ πλειοτέρων γραμμάτων. Εἶνε δ᾽ ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ εὐανάγνωστος (εἰ καὶ τὰ γράμματα δὲν εἶνε τοσοῦτον εὐκρινῆ οὐδ᾽ οὕτω καλῶς διατηροῦνται, ὡς τὰ τῆς Α΄ ἐπιγραφῆς), ὥστε τὰ ἐν τῷ κειμένῳ κενὰ προέρχονται ἐξ ἐλλείψεως τεμαχίων τοῦ λίθου· πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ λίθῳ διατηρεῖται, ἀνεγνώσθη. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐν τῷ τέλει τῶν στίχων ἐλλείποντα γράμματα, παρατηρητέον ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς, καθότι, τοῦ χαράκτου ἀποφεύγοντος νὰ διαχωρίζῃ τὰ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς γράμματα, οἱ μὲν τῶν στίχων εἶχον κατὰ τὸ τέλος πλειότερα, οἱ δὲ ὀλιγώτερα γράμματα. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλλειπόντων τούτων γραμμάτων ὁρίζω ὁτὲ μὲν ἐκ τῆς ἐννοίας ὁρμώμενος (ἔνθα δηλαδὴ ἡ συμπλήρωσις κατ᾽ ἐμὴν γνώμην εἶνε βεβαία), ὁτὲ δὲ κατὰ προσέγγισιν ἀπὸ ἑνὸς μέχρι τριῶν γραμμάτων, πλεῖον ἢ ἔλασσον, διότι τοιαύτη εἶνε ἡ ἀπ᾽ ἀλλήλων διαφορὰ τῶν στίχων ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ἀποτελούντων αὐτοὺς γραμμάτων.

(1) Αἱ εἰς τὸ ἄρθρον μου ἐκεῖνο παραπομπαὶ ἀντὶ *Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. κτλ.* ἔχουσι μόνον συντομίας ἕνεκα *Ἐπιγραφὴ Α΄. σελ....*

(2) Εὑρέθη καὶ ἕτερον τεμάχιον εἰς ἑτέραν τῶν αὐτῶν στηλῶν ἀνῆκον.

ΑΡΑΤΑ..ΚΑΙΝΑΥΔΡΩΠ...ΕΡΤΑΥΤΑΣΑ
ΝΙΕΣΣΑ.ΚΑΙΕΝΥΠΝΙΟΝ.ΡΗΙΕΔΟΚΕΙΤ
ΤΑΤΑΝΚ.ΦΑΛΑΝΤΟΣΩΜΑΚΡΑΜΑΣΑΙΚΑΤ
ΧΝΟΝΥΓ..ΝΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΑΤΟΣΩΜΑΤΑΝ
ΧΕΝΑΙΔ...ΑΔΕΤΟΕΝΥΠΝΙΟΝΤΟΥΤΟΑΓ
ΛΑΜΒΑΝ...ΑΝΘΥΓΑΤΕΡΑΥΓΙΑΙΝΟΥΣΑ
ΕΡΜΩΝΘ..........ΝΤΥΦΛΟΝΕΟΝΤΑΙ
ΠΑΓΟΝ..........ΕΠΟΗΣΕΤΥΦΛΟΝΑΥ
ΕΓΚΑΘ..........ΗΚΑΤΕΣΤΑΣΕ
ΑΡΙΣΤ..........ΑΝΙΑΑΥΤΑΕΛΜΙΘΑΕ
ΕΝΤΡΟΙ.........ΤΟΥΑΣΚΛΑΠΙΟΥΤΕΜ
ΤΟΥΣΥΙ........ΕΟΥΟΥΚΕΠΙΔΑΜΟΥΝΤ
ΤΑΓΚΕΦΑ.......ΤΑΜΕΙΝΟΥΔΥΝΑΜΕΝΟ
ΤΟΝΑΣΚΛ......ΠΩΣΜΟΛΗΙΜΕΤΑΞΥΔΕ
ΡΕΥΣΟΡΗΙ.....ΑΝΚΕΦΑΛΑΝΑΦΑΙΡΗΜ
ΣΑΣΔΕΝΥΚΤ....ΙΣΤΑΓΟΡΑΟΨΙΝΕΙΔΕ
.ΠΙ Θ ΕΙΣΤ....ΦΑΛΑΝΕΠΙ..ΝΤΡΑΧΑ
..Τ Α ΝΑΥΤ....ΕΛΕ▨ΝΤΑΝΕ..ΙΘΑΚΑ
..Ε Γ ΕΝΕΤ. Π..‾ΤΡΑΙ
ΛΠΟ Κ ΟΛΥΜ...ΑΣΕΙΣΤΑΝΘ.....ΑΝΕ
ΞΗΡ Ο ΝΚΥΚ...ΠΕΤΡΑΙΣΠΕΡ....ΜΕΝ
ΑΝΕ Υ ΡΕΙΝ..ΤΑΔΕΤΟΥΤΟΟΠΑΤ..ΑΥΤ
ΤΕΥ Ω ΝΠΑΡ.ΣΚΛΑΠΙΩΙΕΝΤΩΙ....ΩΙ
ΝΥΠ Ν ΙΟΝ..ΔΕΕΔΟΚΕΙΑΥΤΟΝΟΘ...Α
ΟΤΙ Τ ΟΥΤ.ΙΕΣΤΙΟΥΟΣΑΥΤΟΥΕΞ....
ΠΕΤ Ρ ΑΝΑ.ΗΥΡΕΤΟΜΠΑΙΔΑΕΒΔΕΜ...
ΕΚΥ Η ΣΕΑ.‾ΑΕΜΠΑΝΤΙΕΟΥΣΑΦΟΡΑ∠'
ΘΕΥ Δ ΕΩΣ∆ΕΟΥΘΕΝΕΝΥΠΝΙΟΝΕΝΑΡΓ.
ΤΟΜ Ε ΤΑΔΕΤΟΥΤΟΣΥΜΒΟΛΗΣΑΙΤΙΣΠΕ
ΝΟΙ Σ ΕΔΟΞΕΤΑΝΟΨΙΝΕΥΠΡΕΠΗΣΑΝΗΡ
ΞΙΑ Σ ΤΑΣΑΥΤΩΝΕΚΕΛΗΣΑΤΟΘΕΜΕΝΤΑ
ΡΟΝ Ε ΠΕ.ΤΑΤΑΓΚΟΙΛΙΑΝΑΥΤΑΣΑΝΣΧ
ΠΟΛ Υ ...ΠΟΔΑΝΙΠΤ.ΡΑΣΣΥΝΡΑΨΑΣΔ
ΤΑΝ Γ ΥΝΑΙΚΑΤΑΝΤΕΠΑΡΟΥΣΙΑΝΤΑΝΑ
ΚΑΙ Ι ΑΤΡΑΕΚΕ..‾ΟΑΠ▨ΠΕΜΠΕΙΝΕΙΣ
ΣΑΤ Ο ΠΑΙΔΑΑ....ΑΤΑ⊲⊃ΥΤΟΣΦΥΜΑΕ
ΔΑΥ Τ ΟΝΠΟΙΤ▨▨ΘΕ▨ΝΚΥ.ΝΤΩΝΙΑΡΩΝ
ΚΑΙ Υ ΓΙΗΕΠΟΗ.Ε ΑΝΗΡΕ
ΤΟΣ Ε ΓΚΑΘΕΥΔΩΝΕΝ....ΝΕΙΔΕΕΔ.
ΕΠΟ Μ ΕΝΟΙΣΥΠΗΡΕΤΑ....\ΑΑΒΟ.ΤΑ
ΚΟΙ Λ ΙΑΝΑΥΤΟΣΔΕΦΕΥ....ΤΟΥ‿ΔΕΣ
ΠΤΟ Ν ΜΕΤΑΔΕΤΟΥ..........ΠΙΟΝΑ
ΜΕΙ Ν ΤΟΕΛΚΟΣΚΑΙ....Α...ΠΑΛΙΝΚ

ΜΑΤΗΡΕΝΕΚΑΘΕΥΔΕΝΓΛΛΑΚΕΔΑΙΜΟ
ΑΣΘΥΓΑΤΡΟΣΟΥΤΟΝΘΕΟΝΑΠΟΤΑΜΟΝ
ΩΤΟΝΤΡΑΧΑΛΟΝΕΧΟΝΩΣΔΕΞΕΡΡΥΑΣ`
ΚΕΦΑΛΑΝΠΑΛΙΝΕΠΙΘΕΜΕΝΕΠΙΤΟΝΑ`
ΧΩΡΗΣΑΣΑΕΙΣΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΑΚΑΤΑ
ΝΚΑΙΤΟΑΥΤΟΕΝΥΠΝΙΟΝΩΡΑΚΥΙΑΝ
ΑΣΑΤΟΜΕΤΑΔΕΤΟΥΤΟΤΑΙΑΤΡΑΟΥΚΑ
ΘΙΣΑΦΙΚΟΜΕΝΟΝΔΑΥΤΟΝΚΑΙΠΑΛΙΝ

ΧΟΥΣΑΕΝΤΑΙΚΟΙΛΙΑΙΕΝΕΚΑΘΕΥΔΕ
ΕΝΕΙΚΑΙΕΝΥΠΝΙΟΝΕΙΔΕΕΔΟΚΕΙΟΥ
ΟΣΑΥΤΟΥΑΛΛΕΝΕΠΙΔΑΥΡΩΙΕΟΝΤΟΣ
ΥΣΔΕΠΙΘΕΜΕΝΠΑΛΙΝΠΕ.ΨΑΙΤΙΝΑΠΟ////
ΑΜΕΡΑΕΠΙΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙΚΑΙΟΙΑΡ
ΕΝΑΝΑΠΟΤΟΥΣΩΜΑΤΟΣΤΑΣΕΦΕΡΠΟΥ
ΕΔΟΚΕΙΟΙΟΘΕΟΣΙΚΩΝΕΞΕΠΙΔΑΥΡΟ`
ΛΟΝΜΕΤΑΤΑΥΤΑΑΝΣΧΙΣΣΑΣΤΑΓΚΟΙΛ////
ΙΣΥΡΡΑΨΑΙΠΑΛΙΝΚΑΙΕΚΤΟΥΤΟΥΥΓ////
ΠΑΙΣΑΡΙΣΤΟΚΡΙΤΟΣΑΔΙΚΟΣΟΥΤΟΣ
ΠΕΙΤΑΔΕΝΔΡΥΩΝΕΙΣΤΟΠΟΝΑΦΙΚΕΤΟ
ΟΝΚΑΙΟΥΚΕΔΥΝΑΤΟΕΞΟΔΟΝΟΥΔΕΜΙ
ΟΥΩΣΟΥΘΑΜΕΙΠΕΡΙΕΤΥΓΧΑΝΕΜΑΣ
ΕΝΕΚΑΘΕΥΔΕΠΕΡΙΤΟΥΠΑΙΔΟΣΚΑΙΕ
ΓΕΙΝΕΙΣΤΙΝΑΧΩΡΑΝΚΑΙΔΕΙΞΑΙΟΙΔ////
ΝΔΕΚΤΟΥΑΒΑΤΟΥΚΑΙΔΑΤΟΜΗΣΑΣΤΑ////
Ν   ΣΩΣΤΡΑΤΑΦΕΡΑΙ.....
ΝΕΙΣΤΟΙΑΡΟΝΑΦΙΚΟΜΕΝΑΕΝΕ..
ΣΕΩΡΗΠΑΛΙΝΟΙΚΑΔΕΑΠΕΚΟΜΙ..
ΡΙΚΟΡΝΟΥΣΑΥΤΑΙΚΑΙΤΟΙΣϜ....
ΟΣΠΥΘΟ////ΕΝΟΣΠΑΡΑΥΤΩΝΤ........
ΝΙΑΙΝΑΝΕΦΑΣΤΑΝΣΩΣΤΡ.......
ΙΣΑΣΕΞΑΙΡΕΙΠΛΗΘΟΣ..........
Ε....ΑΣΤΕΡΑΚΑΙΠΟΗΣΑ.....
ΥΤ...ΑΡΕΝΕΦΑΝΙΞΕΟΑΣ.ΚΛΑΠΙΟΣ
ΕΠΙ..⌒Ρ..   ΚΥΩΝΙΑ
ΝΤ⌒.....ΑΛΩΙΕΙΧΕΑΦΙΚΟΜΕΝΟ////
Υ....ΑΙΓΛΩΣΣΑΙΕΘΕΡΑΠΕΥΣΕ
...ΣΤΑΣΚΟΙΛΙΑΣΕΛΚΟΣΕΧΩΝΟΥ
...ΑΥΤΩΙΟΘΕΟΣΠΟΙΤΑΞΑΙΤΟΙΣ
ΣΑΥΤΟΝΙΣΧΕΙΝΟΠΩΣΤΑΜΗΙΟΥΤΑΝ
ΥΛΛΑΒΟΝΤΑΣΝΙΝΠΟΙΔΗΣΑΙΠΟΙΡΟ
ΝΣΧΙΣΣΑΝΤΑΤΑΓΚΟΙΛΙΑΝΕΚΤΑ
ΑΙΛΥΘΗΜΕΝΕΚΤΩΝΔΕΣΜΩΝΚΑΙ////

ΚΤΟ Υ ΤΟΥΥΓΙΗΣΕΞ...ΕΤΟΔΕΔΑΠΕΔΟ
ΠΛΕ Ο ΝΗΣ ΚΛΕΙΝΑΤΑΣΘΗ
ΘΟΣ Τ ΙΠΑΜΠΟΛΥΦΘΕ..ΩΝΕΝΤΩΙΣΩΜΑ
ΔΕΚ Α ΙΟΡΗΙΟΨΙΝΕΔΟΚΕΙΑΥΤΟΝΝΙΝΟ
ΤΑΣ Τ ΑΣΑΣΟΡΘΟΝΣΑ..ΙΤΙΝΙΤΟΥΣΦΘ
ΘΑΙ Ρ ΕΙΝΑΜΕΡΑΣΔΕΓ.ΝΟΜΕΝΑΣΕΚΤΟ
ΑΓΕ Σ ΤΡΑΤΟΣΚΕΦΑΑΣ.ΛΓΟΣΟΥΤΟΣΑΓ
ΤΟΜ Π ΟΝΟΝΤΑΣΚΕΦΑΛΑ.ΩΣΕΝΤΩΙΑΒΑ
ΠΝΙ Ο ΝΕΙΔΕΕΔΟΚΕΙΑΥΤΟΝΟΘΕΟΣΙΑΣ
ΘΟΝ Α ΣΤΑΣΑΣΓΥΜΝΟΝΠΑΓ..ΑΤΙΟΥΠΡ
ΘΕΙ Σ ΑΣΥΓΙΗΣΕΞΗΛΘΕΚΑΙΟΥΜΕΤΑΠΟ
ΠΑΓ Κ ΡΑΤΙΟΝ ΓΟΡΓΙΑΣΗΡ
ΤΙΝ Ι ΤΡΩΘΕΙΣΕΙΣΤΟΜΠΛ.ΥΜΟΝΑΤΟΞ
ΕΜΠ Υ ΟΣΗΣΟΥΤΩΣΦΟΔΡΩΣΩΣΤΕΕΠΤΑΚ
ΠΥΟ Υ ΣΩΣΔΕΝΕΚΑΘΕΥΔΕΟΨΙΝΕΙΔΕΕΔ
ΛΕΙ Ν ΕΚΤΟΥΠΛΕΥΜΟΝΟΣΑΜΕΡΑΣΔΕΓΕ
ΔΑΕ Ν ΤΑΙΣΧΕΡΣΙΦΕΡΩΝ
ΔΩΝ Α ΥΤΑΕΝΚΑΘΕΥΔΟΥΣΑΕΝΥΠΝΙΟΝΕ
ΟΣΑ Γ ΚΑΛΥΨΑΙΜΕΤΑΔΕΤΟΥΤΟΤΟΝΘΕΟ
ΤΟΥ Τ ΑΙΑΝΔΡΟΜΑΧΑΙΥ.ΟΣΕΞΑΡΥΒΒΑ
ΟΣΟ Φ ΘΑΛΜΟΥΣΟΥΤΟΣΕΝΤΙΝΙΜΑΧΑΙΥ
ΡΩΝ Τ ΩΝΟΦΘΑΛΜΩΝΤΥΦΛΟΣΕΓΕΝΕΤΟΚ
ΠΡΟ Σ ΩΠΩΙΠΕΡΙΕΦΕΡΕΕΓΚΑΘΕΥΔΩΝ.
ΕΞΕ Λ ΚΥΣΑΝΤΑΤΟΒΕΛΟΣΕΙΣΤΑΡ....
ΛΙΝ Ε ΝΑΡΜΟΞΑΙΑΜΕΡΑΣΔΕΓΕΝ.....
////ΕΡ Σ ΑΝΔΡΟΣΑΛΙ.ΟΣΦΟΙΣΙΙ......
.ΩΡ Η ΕΦΑΜΑΞΑΣ...............
.ΩΝ Ι ΑΡΩΝΕΠΙ................
..Γ Μ ΕΝΟΣΠΕΡ..Ο/............
..Ι Τ ΟΥΘΕΡΣ.ΝΔΡΟΥ............
..Σ Κ ΑΤΑΒΑ..ΟΝΘΕΡ............
... . ..ΟΥΣΑΣΤΟΓΕΓΕ...........
... Ͻ ΙΕΡΟΝΕΙΣΕΠΙΔΑ...........
... Δ ΟΞΕΤΑΙΠΟΛΙΕΙΣΔ..........
... Ω ΝΤΙΟΔΕΘΕΟΣΕΧΡ...........
ΑΣΚ Λ ΑΠΙΟΥΤΕΜΕΝΟΣΚ...........
ΤΟΙ Α ΡΟΝΑΝΑΓΓΕΛΘΕΝ...........
ΙΔΡΥ Σ ΑΤΟΤΕΜΕΝΟΣΑΣΚΛ..........
ΣΘΕ Ν ΤΑΕΠΕΤΕΛΕΣΕ
ΚΝΩ Ν ΑΥΤΑΕΓΚΑΘΕΥΔΟΥ.........
ΕΣΣ Ε ΙΣΘΑΙΓΕΝΕΑΓΚΑΙΕ........
ΤΕΡ Α ΝΑΥΤΑΔΕΦΑΜΕΝΕΠΙ........
ΑΥΤ Ο ΥΕΓΕΝΕΤΟΑΥΤΑΙΥΙ..

ΝΕΝΤΩΙΑΒΑΤΩΙΑΙΜΑΤΟΣΚΑΤΑ
Β..ΟΣΟΤΟΥΣΦΘΕΙΡΑΣΟΥΤΟΣ...
ΤΙ.ΧΩΝΑΦΙΚΟΜΕΝΟΣΕΝΕΚΑΘΕ.
ΘΕΟΣΕΓΔΥΣΑΣΚΑΙΓΥΜΝΟΝΚΑ
ΕΙΡΑΣΑΠΟΤΟΥΣΩΜΑΤΟΣΑΠΟΚΑ....„
ΨΑΒΑΤΟΥΥΓΙΗΣΕΞΗΛΘΕ
ΡΥΠΝΙΑΙΣΣΥΝΕΧΟΜΕΝΟΣΔΙΑ
ΤΩΙΕΓΕΝΕΤΟΚΑΘΥΠΝΩΣΕΚΑΙΕΝ////
ΑΜΕΝΟΣΤΟΤΑΣΚΕΦΑΛΑΣΑΛΓΟΣΟΡ
ΟΒΟΛΑΝΔΙΔΑΞΑΙΑΜΕΡΑΣΔΕΓΕΝΗ
ΛΥΓΧΡΟΝΟΝΤΑΝΕΜΕΑΕΝΙΚΑΣΕ..
ΑΚΛΕΙΩΤΑΣΠΥΟΣΟΥΤΟΣΕΜΜΑΧΑΙ
Ε.Μ:ΤΙΕΝΙΑΥΤΟΓΚΑΙΕΞΑΜΗΝΟΝ
ΑΙΕΞΗΚΟΝΤΑΛΕΚΑΝΑΣΕΝΕΠΛΗΣΕ
ΟΚΕΙΘΙΟΘΕΟΣΤΑΝΑΚΙΔΑΕΞΕ
ΝΘΜΕΝΑΣΥΓΙΗΣΕΞΗΛΘΕΤΑΝ...
ΑΝΔΡΟΜΑΧΑΕΞΑΠΕΙΡΟ.¬......
Ι.ΔΕΕΔΟΚΕΙΑΥΤΑΙ...........
ΝΑΨΑΣΘΑΙΟΥΤΑ..........
ΕΓΕΝΕΤΟ. Α............
ΠΟΔΟ..ΤΟΣΠΛ...........
ΑΙΤΑΝΛΟΓΧΑΝ...........
ΕΟΨΙΝΕΙΔΕΕΔ...........
ΡΑΤΑΣΚΑΛΟΥΜ...........
ΣΥΓΙΗΣΤΞΗΛΘ.
.ΕΓΚΑΘΕΥΔΩΝΟ..........
..ΕΙΣΑΛΙΕΙΣ...........
..ΟΣΗΣΤΟΠΟΛ...........
...ΛΟΝΤΩΝΔ...........
....ΟΙΟΔΡ...........
.....ΕΠΟΛ..........
.....ΟΥΜ...........
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

ΕΠΙ Δ ΑΥΡΙΟΣΧΩΛΟΣΟΥΤΟΣ........
ΕΓΚ Α ΘΕΥΔΩΝΔΕΟΨΙΝΕΙΔΕ........
ΠΟΙ Τ ΑΣΣΕΙΝΑΥΤΩΙΚΛΙΜΑ........
ΠΙΤ Ο ΝΝΑΟΝΑΥΤΟΣΔΕΤΟΜΕ........
... Λ ΛΕΝΚΑΙΑΝΩΕΠΙΤΟΥΘ........
.ΑΙ Τ ΑΓΚΛΙΜΑΚΑΜΙΚΡΟΝΚΑ........
ΠΡΑ Τ ΟΝΑΓΑΝΑΚΤΩΝΤ.ΙΠΡΑ........
ΛΩΙ Ε ΟΝΤΙΑΠΟΤΟΛΜ....ΑΜ........
ΞΗΛ Θ Ε ΚΑΦ.Σ........
ΚΛΑ Π ΙΟΥΘΕΡΑΠΕΥΜΑΣΙΝΕΠ........
ΔΕΤ Α ΙΛΕΓΩΝΩΣΕΙΔΥΝΑΜΙΝ........
ΤΑΣ Υ ΒΡ.ΟΣΠΟΙΝΑΣΛΑΜΒΑΝΩ......
ΤΟΥ Β ΟΥΚΕΦΑΛΑΕΝΤΑΙΕΔΡΑΙ......
ΜΕΝ Τ ΟΜΠΟΔΑΠΑΡΑΧΡΗΜΑΚΑΙ......
Υ.Τ Ε ΡΟΝΔΕΠΟΛΛΑΚΑΘΙΚΕΤΕΥ.....
ΚΛΕ Ι ΜΕΝΗΣΑΡΓΕΙΟΣΑΚΡΑΤΗΣ.....
ΤΟΝ Ε ΝΕΚΑΘΕΥΔΕΚΑΙΟΨΙΝΕΙΔ.....
ΡΙΕ Λ ΙΞΑΙΠΕΡΙΤΟΣΩΜΑΚΑΙΜΙΚ....
ΝΙΝ Ε ΠΙΤΙΝΑΛΙΜΝΑΝΑΣΤΟΥΔΩΡ....
ΔΑΥ Τ ΟΥΕΘΕΝΔΙΑΚΕΙΜΕΝΟΥΤΟΝΑ...
ΛΟΥ Σ ΤΩΝΑΝΘΡΩΠΩΝΕΙΣΤΑΥΤΑΦΑ...
ΦΙΚ Ν ΩΝΤΑΙΕΙΣΤΟΤΕΜΕΝΟΣΕΟΝΤΕ..
ΤΟΙ Ο ΥΤΟΝΠΟΙΗΣΟΙΑΛΛΥΓΙΗΑΠΟΠ..
ΚΗΘ Η ΣΕΞΗΛΘΕ ΔΙΑΙΤΟΣΚΥΡ..
ΝΕΤ Ω ΓΓΟΝΑΤΩΝΕΓΚΑΘΕΥΔΩΝΔΕΕΝΥ.
ΤΟΥ Σ ΥΠΗΡΕΤΑΣΚΕΛΕΣΘΑΙΑΕΙΡΑΜΕ.
ΔΥΤ Ο ΚΑΙΚΑΤΑΘΕΜΕΝΠΡΟΤΟΥΝΑΟΥΕ.
ΚΑΝ Α ΡΜΑΙΕΥΞΑΝΤΑΤΟΝΘΕΟΝΙΠΠΩΝΠ
ΚΛΩ Ι ΚΑΙΚΑΤΑΠΑΤΕΙΝΙΝΤΟΙΣΙΠΠΟΙ
ΝΕΣ Θ ΑΙΕΥΘΥΣΑΜΕΡΑΣΔΕΓΕΝΟΜΕΝΑΣ
ΔΑΕ Κ ΚΕΘΥΑΥΤΑΠΕΡΙΠΑΙΔΩΝΕΓΚΑΘΕ
ΚΕΙ Ο ΙΕΝΤΩΙΥΠΝΩΙΔΡΑΚΩΝΕΠΙΤΑΣΓ
ΠΑΙ Δ ΕΣΟΙΕΓΕΝΟΝΤΟΠΕΝΤΕ ΤΙ
ΘΕΙ Σ ΥΠΟΤΟΝΟΦΘΑΛΜΟΝΟΥΤΟΣΕΓΚΑΘ
ΚΕΙ Ο ΙΟΘΕΟΣΠΟΙΑΝΤΡΙΨΑΣΕΓΧΕΙΝΕ
ΗΣΕ Γ ΕΝΕΤΟ ΕΡΑΣΙΠΠΑΕΚΚΑΦΥ
ΕΙΧ Ε ΤΑΓΓΑΣΤΕΡΑΚΑΙΕΠΕΠΡΗΤΟΟΛΑ
ΘΕΥ Δ ΟΥΣΑΔΕΕΝΥΠΝΙΟΝΕΙΔΕΕΔΟΚΕΙ
ΒΩΝ Φ ΙΛΗΣΑΙΝΙΝΜΕΤΑΔΕΤΟΥΤΟΦΙΑΛ
ΚΑΙ Κ ΕΛΕΣΘΑΙΕΚΠΙΕΙΝΕΠΕΙΤΑΕΜΕΙ
ΔΕΕ Μ ΠΛΗΣΑΙΤΟΛΩΠΙΟΝΤΟΑΥΤΑΣΑΜΕ
ΤΟΛ Ω ΠΙΟΝΜΕΣΤΟΝΩΝΕΞΗΜΕΣΕΚΑΚΩΝ
ΤΟ ΝΙΚΑΣΙΒΟΥΛΑΜΕΘΑΝΙΑΠΕΡ

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Ε . . . .
Σ . . . .
ΥΓ . . . .
ΥΔ . . . .
ΑΣΤ . . . .
ΜΩ . . . .
ΕΥΔ . . . .
ΙΣΤ . . . .
ΙΑΝ . . . .
ΚΑΙΟ . . . .
ΟΙΟΘΕ . . . .
ΑΝΟΙΔΟ . . . .
ΝΚΕΛΕΣ . . . .
ΡΑΣΔΕΓ . . . .
ΚΑΙΕΚΤΟ . . . .
ΙΠΑΙΔΟ . . . .

Ε Ν Υ Π Ν Ι Ο Ν Ε Ι Δ Ε Ε Δ Ο Κ Ε Ι Ο Ι Ο Θ Ε Ο Σ Δ Ρ Α
Φ Ε Ρ Ω Ν Π Α Ρ Α Υ Τ Α Ν Τ Ο Υ Τ Ω Ι Δ Ε Σ Υ Γ Γ Ε Ν Ε
Π Α Ι Δ Ε Σ Ο Ι Ε Γ Ε Ν Ο Ν Τ Ο Ε Ι Σ Ε Ν Ι Α Υ Τ Ο Ν Ε
Κ Ι Α Ν Ο Σ Π Ο Δ Α Γ Ρ Α Ν Τ Ο Υ Τ Ο Υ Υ Π Α Ρ Χ Α Ν Π
Α Υ Τ Ο Υ Τ Ο Υ Σ Π Ο Δ Α Σ Κ Α Ι Ε Ξ Α Ι Μ Α Σ Σ Ω Ν Υ

Ἀράτα [λά]καινα, ὕδρωπα. [Ὑπ]ὲρ ταύτας ἁ μάτηρ ἐνεκάθευδεν, ἐλ Λακεδαίμονι ἔσσα[ς], καὶ ἐνύπνιον [ὁ]ρῆι· ἐδόκει τᾶς θυγατρός ὁ θεὸν ἀποταμόντα τὰν κ[ε]φαλὰν τὸ σῶμα κραμᾶσαι κάτω τὸν τράχαλον ἔχον, ὡς δ᾿ ἐξερρύα συχνὸν ὑγ[ρὸ]ν, καταλύσαντα τὸ σῶμα τὰν κεφαλὰν πάλιν ἐπιθέμεν ἐπὶ τὸν αὐχένα. Ἰδ[οῦσ]α δὲ τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, ἀγχωρήσασα εἰς Λακεδαίμονα καταλαμβάν[ει τ]ὰν θυγατέρα ὑγιαίνουσαν καὶ τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ὡρακυῖαν. *Ἕρμων θ[άσιος.* Τοῦτο]ν τυφλὸν ἐόντα ἰάσατο, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ ἴατρα οὐκ ἀπάγον[τα] . . . . ἐπόησε τυφλὸν αὖθις· ἀφικόμενον δ᾿ αὐτὸν καὶ πάλιν ἐγκαθ[εύδοντα ὑγι]ῆ κατέστασε.

Ἀριστ[αγόρα τροζ]ανία. Αὕτα ἕλμιθα ἔχουσα ἐν τᾶι κοιλίαι ἐνεκάθευδε ἐν Τροζ[ᾶνι, ἐν τῶι] τοῦ Ἀσκλαπιοῦ τεμένει, καὶ ἐνύπνιον εἶδε. Ἐδόκει οὗ τοὺς υἱ[οὺς τοῦ θ]εοῦ, οὐκ ἐπιδαμοῦντος αὐτοῦ ἀλλ᾿ ἐν Ἐπιδαύρωι ἐόντος, τὰγ κεφα[λὰν ἀπο]ταμεῖν, οὐ δυναμένους δ᾿ ἐπιθέμεν πάλιν π[έ]μψαι τινὰ ποὶ τὸν Ἀσκλ[απιὸν, ὅ]πως μόληι. Μεταξὺ δὲ ἁμέρα ἐπικαταλαμβάνει καὶ ὁ ἱαρρεὺς ὁρῆι [ὕπαρ τ]ὰν κεφαλὰν ἀφαιρημέναν ἀπὸ τοῦ σώματος. Τᾶς ἐφερπούσας δὲ νυκτ[ὸς Ἀρ]ισταγόρα ὄψιν εἶδε, ἐδόκει οἱ ὁ θεός, ἱκὼν ἐξ Ἐπιδαύρου, [ἐ]πιθεὶς τ[ὰγ κε]φαλὰν ἐπὶ [τὸ]ν τράχαλον, μετὰ ταῦτα ἀνσχίσσας τὰγ κοιλ[ί]-[αν] τὰν αὐτ[ᾶς ἐξ]ελε[ῖ]ν τὰν ἕ[λμ]ιθα καὶ συρράψαι πάλιν· καὶ ἐκ τούτου ὑγιὴς ἐγένετο. [*Ὑ*]*π[ὸ πέ]τραι παῖς Ἀριστόκριτος ἁλικός.* Οὗτος ἀποκολυμ[βάσ]ας εἰς τὰν θ[. . . . .]αν ἔπειτα δενδρυῶν εἰς τόπον ἀφίκετο ξηρόν, κύκ[λωι] πέτραις περ[ιεχό]μενον, καὶ οὐκ ἐδύνατο ἔξοδον οὐδεμίαν εὑρεῖν. [Με]τὰ δὲ τοῦτο ὁ πατὴρ [αὐ]τοῦ, ὡς οὐθαμεῖ περιετύγχανε μαστεύων, παρ᾿ [Ἀ]σκλαπιῶι ἐν τῶι [Ἀβάτ]ωι ἐνεκάθευδε περὶ τοῦ παιδὸς καὶ ἐνύπνιον [εἶ]δε· ἐδόκει αὐτὸν ὁ θ[εὸς] ἄγειν εἴς τινα χώραν καὶ δεῖξαί οἱ δ[ι]-ότι τουτ[ε]ί ἐστι ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ἐξ[ελθὼ]ν δ᾿ ἐκ τοῦ Ἀβάτου καὶ λατομήσας τὰ[μ] πέτραν ἁ[ν]ηῦρε τὸμ παῖδα ἑβδεμ[αῖο]ν. *Σωστράτα φεραί[α ἔτος] ἐκύησε.* Α[ὕ]τα, ἐμ παντὶ ἐοῦσα, φοράδαν εἰς τὸ ἱαρὸν ἀφικομένα ἐνε[κά]-θευδε, ὡς δὲ οὐθὲν ἐνύπνιον ἐναργ[ὲ]ς ἑώρη, πάλιν οἴκαδε ἀπεκομί[ζε]-το. Μετὰ δὲ τοῦτο συμβολῆσαί τις περὶ Κόρνους αὐτᾶι καὶ τοῖς [ἑπομέ]-νοις ἔδοξε τὰν ὄψιν εὐπρεπὴς ἀνήρ, ὃς πυθόμενος παρ᾿ αὐτῶν τ[ᾶς δυσπρα]-ξίας τᾶς αὐτῶν ἐκελήσατο θέμεν τὰν [κ]λίναν, ἐφ᾿ ἇς τὰν Σωστρ[άταν ἔφε]-ρον, ἔπε[ι]τα τὰγ κοιλίαν αὐτᾶς ἀνσχίσας ἐξαιρεῖ πλῆθος [ἑλμίθων(;)πάμ]-πολυ, [δύο;] ποδανιπτ[ῆ]ρας, συνράψας δὲ τὰν γαστέρα καὶ ποήσ[ας ὑγιῆ] τὰν γυναῖκα, τάν τε παρουσίαν τὰν αὐτ[οῦ π]αρενεφάνιξε ὁ Ἀσκλαπιὸς καὶ ἴατρα ἐκέ[λε]το ἀπ[ο]πέμπειν εἰς Ἐπί[δα]υρ[ον]. *Κύων ἰάσατο παῖδα α[ἰγιν]άτα[ν].* Οὗτος φῦμα ἐν τ[ῶι τραχ]άλωι εἶχε· ἀφικόμενο[ν] δ᾿ αὐτὸν ποὶ τ[ὸν] θε[ὸ]ν κύ[ω]ν τῶν ἱαρῶν ὕ[παρ τ]ᾶι γλώσσαι ἐθεράπευσε

ΚΟΝΤΑΜΕ. . . . .
ΣΘΑΙΑΥΤΑ. . . . .
ΡΣΕΝΕΣΔ. . . . .
ΟΤΙΠΟΡΕΥΟ. . . . .
ΓΙΗΕΠΟΗ. .

καὶ ὑγιῆ ἐπόη[σ]ε. *Ἀνὴρ ἐ[ντὸ]ς τᾶς κοιλίας ἕλκος ἔχων*. Οὖ-
τος ἐγκαθεύδων ἐν[ύπνιο]ν εἶδε. Ἐδ[όκει] αὐτῶι ὁ θεὸς ποϊτάξαι τοῖς
ἑπομένοις ὑπηρέτα[ις συ]λλαβό[ν]τας αὐτὸν ἴσχειν, ὅπως τάμηι οὗ τὰν
κοιλίαν, αὐτὸς δὲ φεύ[γειν], τοὺς δὲ συλλαβόντας νιν ποϊδῆσαι ποὶ ρό-
πτον, μετὰ δὲ τοῦ[το τὸν Ἀσκλα]πιὸν ἀνσχίσσαντα τὰγ κοιλίαν ἐκτα-
μεῖν τὸ ἕλκος καὶ συνρ[ά]ψαι πάλιν καὶ λυθῆμεν ἐκ τῶν δεσμῶν· καὶ ἐ-
κ τούτου ὑγιὴς ἐξ[ῆλθ]ε, τὸ δὲ δάπεδον ἐν τῶι Ἀβάτωι αἵματος κατά-
πλεον ἧς. *Κλειτάτας θηβ[αῖ]ος ὁ τοὺς φθεῖρας*. Οὗτος πλῆ-
θός τι πάμπολυ φθε[ιρ]ῶν ἐν τῶι σώματι ἔχων ἀφικόμενος ἐνεκάθευ-
δε καὶ ὁρῆι ὄψιν, ἐδόκει αὐτόν νιν ὁ θεὸς ἐγδύσας, καὶ γυμνὸν κα-
ταστάσας ὀρθόν, σά[ρω]ι τινὶ τοὺς φθεῖρας ἀπὸ τοῦ σώματος ἀποκα-
θαίρειν. Ἁμέρας δὲ γ[ε]νομένας ἐκ τοῦ Ἀβάτου ὑγιὴς ἐξῆλθε.
Ἀγέστρατος, κεφαλᾶς [ἄ]λγος. Οὗτος ἀγρυπνίαις συνεχόμενος διὰ
τὸμ πόνον τᾶς κεφαλᾶ[ς], ὡς ἐν τῶι Ἀβάτωι ἐγένετο καθύπνωσε καὶ ἐν[ύ]-
πνιον εἶδε· ἐδόκει αὐτὸν ὁ θεός, ἰασάμενος τὸ τᾶς κεφαλᾶς ἄλγος, ὀρ-
θὸν ἀστάσας γυμνὸν παγ[κρ]ατίου προβολὰν διδάξαι. Ἁμέρας δὲ γενη-
θείσας ὑγιὴς ἐξῆλθε, καὶ οὐ μετὰ πολὺγ χρόνον τὰ Νέμεα ἐνίκασε
παγκράτιον. *Γοργίας ἡρακλειώτας, πῦος*. Οὗτος ἐμ μάχαι
τινὶ τρωθεὶς εἰς τὸν πλ[ε]ύμονα τοξε[ύ]μ[α]τι ἐνιαυτὸγ καὶ ἑξάμηνον
ἔμπυος ἧς οὕτω σφοδρῶς, ὥστε ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα λεκάνας ἐνέπλησε
πύους· ὡς δ' ἐνεκάθευδε ὄψιν εἶδε, ἐδόκει οἱ ὁ θεὸς τὰν ἀκίδα ἐξε-
λεῖν ἐκ τοῦ πλεύμονος. Ἁμέρας δὲ γενομένας ὑγιὴς ἐξῆλθε τὰν [ἀκί]-
δα ἐν ταῖς χερσὶ φέρων. *Ἀνδρομάχα ἐξ Ἀπείρο[υ], π[ερὶ παί]-
δων*. Αὕτα ἐγκαθεύδουσα ἐνύπνιον εἶδε, ἐδόκει αὐτᾶι . . . .
ος ἀγκαλύψαι μετὰ δὲ τοῦτο τὸν θεὸν ἅψασθαί οὐ τα . . . . ἐκ τού]
του τᾶι Ἀνδρομάχαι υ[ἱ]ὸς ἐξ Ἀρύββα ἐγένετο. *Α* . . . .
ος ὀφθαλμούς. Οὗτος ἔν τινι μάχαι ὑπὸ δο[ρα]τος πλ[αγεὶς ἀμφοτέ]-
ρων τῶν ὀφθαλμῶν τυφλὸς ἐγένετο καὶ τὰν λόγχαν [ἐνιαυτὸν (;) ἐν τῶι]
προσώπωι περιέφερε, ἐγκαθεύδων [δ]ὲ ὄψιν εἶδε. Ἐδ[όκει οἱ τὸν θεόν],
ἐξελκύσαντα τὸ βέλος εἰς τὰ β[λέφα]ρα, τὰς καλουμ[ένας . . . . πά]-
λιν ἐναρμόξαι. Ἁμέρας δὲ γεν[ομένα]ς ὑγιὴς ἐξῆλθ[ε].
[Θ]έρσανδρος ἀλικὸς, φθισικός. Οὗτος ἐγκαθεύδων ὄ[ψιν εἶδε . . . . .
[ἐ]ώρη ἐφ ἁμάξας . . . . εις αλιεις . . . .
[τ]ῶν ἱαρῶν επι . . . . ος ης το πολ . . . .
. . γμένος περ[ὶ] [τ]ὸ[ν] . . . . λου των δ . . . .
[τῆ]ι τοῦ Θερσ[ά]νδρου . . . . οι ο δρ . . . .
. ος καταβ[ὰς τ]ὸν Θέρ[σανδρον . . . . ε πολ . . . .

. . . . . ουσας τὸ γεγε[νημένον] . . . . ουμ . . . .
. . [τ]ὸ ἱερὸν εἰς Ἐπίδα[υρον] . . . .
. . [ἔ]δοξε τᾶι πόλι εἰς Δ[ελφούς] . . . .
. . . ωντι, ὁ δὲ θεὸς ἔχρ[ησε] . . . .
Ἀσκληπιοῦ τέμενος κ . . . .
τὸ ἱαρὸν ἀναγγελθεν . . . .
ἱδρύσατο τέμενος Ἀσκλ[απιοῦ] . . . . τὰ νομι]
σθέντα ἐπετέλεσε. . . . . [*περὶ τέ*]-
κνων. Αὕτα ἐγκαθεύδου[σα ἐνύπνιον εἶδε, ἐδόκει οἱ τὸν θεὸν εἰπεῖν]
ἐσσεῖσθαι γενεὰγ καὶ ἐ[περωτῆν νιν] . . . .
τέραν, αὐτὰ δὲ φαμεν επι . . . . [καὶ ἐκ τούτου ἐντὸς ἐνι]-
αυτοῦ ἐγένετο αὐτᾶι υἱ[ός]. . . . . . .
ἐπιδαύριος χωλός. Οὗτος [χωλὸς ἐὼν φοράδαν εἰς τὸ ἱερὸν ἀφίκετο],
ἐγκαθεύδων δὲ ὄψιν εἶδε, [ἐδόκει οἱ ὁ θεὸς] . . . .
ποιτάσσειν αὐτῶι κλίμα[κα . . . . ἐ]
πὶ τὸν ναόν, αὐτὸς δὲ τὸ με . . . .
. . . . . εν καὶ ἄνω ἐπὶ τοῦ θ[ρόνου] . . . .
[κ]αὶ τὰγ κλίμακα μικρὸν κα[τέβη] . . . .
πρᾶτον ἀγανακτῶν τ[ᾶ]ι πρά[ξει . . . . χω]-
λῶι ἐόντι αποτολμ . . . . Ἀμ[έρας δὲ γενομένας ἐκ τοῦ Ἀβάτου ὑγιὴς ἐ]-
ξῆλθε. *Καφ*[*ι*]*σ*[*ίας*] . . . . Ἀσ]-
κλαπιοῦ θεραπεύμασιν ἐπι . . . .
δεται λέγων ὡς εἰ δύναμιν . . . .
τᾶς ὕβρ[ι]ος ποινὰς λαμβάνω[ν] . . . .
τοῦ Βουκεφάλα ἐν τᾶι ἕδραι . . . .
μεν τὸμ πόδα παραχρῆμα καὶ . . . .
ὕσ[τ]ερον δὲ πολλὰ καθικετεύ[σαντα ὑγιῆ ἐπόησε].
Κλειμένης ἀργεῖος ἀκρατὴς [*τοῦ σώματος*. Οὗτος ἱκέτας εἰς τὸ Ἄβα]
τον ἐνεκάθευδε καὶ ὄψιν εἶδ[ε, ἐδόκει οἱ τὸν θεὸν . . . . πε]-
ριελίξαι περὶ τὸ σῶμα καὶ μια . . . . [ἄγειν]
νιν ἐπί τινα λίμναν, ἅς τὸ ὕδωρ . . . .
δ' αὐτοῦ ἔθεν διακειμένου τὸν α . . . . πολ]
λοὺς τῶν ἀνθρώπων εἰς ταῦτα φα[μεν . . . . [ἀ]
φικνῶνται εἰς τὸ τέμενος εοντε . . . .
τοιοῦτον ποιήσοι ἀλλ' ὑγιῆ ἀποπ[έμψοι. Ἁμέρας δὲ γενηθείσας ἀσ]-
κηθὴς ἐξῆλθε. *Δίαιτος κυρ*[*αναῖος*. Οὗτος ἀκρατὴς ἐτύγχα]-
νε τῶγ γονάτων, ἐγκαθεύδων δὲ ἐνύ[πνιον εἶδε, ἐδόκει οἱ τὸν θεὸν]
τοὺς ὑπηρέτας κέλεσθαι ἀειραμέ[νους νιν ἐξενεγκεῖν ἐκ τοῦ ἀ]
δύτου καὶ καταθέμεν πρὸ τοῦ ναοῦ, ἐ[πεὶ δὲ αὐτὸν οὗτοι ἔξω ἤνεγ]-
καν, ἅρμα ζεύξαντα τὸν θεὸν ἵππων πε[ριέρχεσθαι πρὸ τοῦ ναοῦ κύ]-
κλωι καὶ καταπατεῖ[ν] νιν τοῖς ἵπποις, [καὶ ἐκ τούτου νιν ὀρθὸν γε]-
νέσθαι εὐθύς. Ἁμέρας δὲ γενομένας ὑγ[ιὴς ἐξῆλθε]. [*Ἀνδρομέ*(;)]-
δα ἐκ Κεθυ. Αὕτα περὶ παίδων ἐγκαθεύδ[ουσα ἐνύπνιον εἶδε, ἐδό]

κει οἱ ἐν τῶι ὕπνωι δράκων ἐπὶ τᾶς γαστ[έρος ἐλθεῖν (;) καὶ ἐκ τούτου] παῖδές οἱ ἐγένοντο πέντε *Τίμω[ν* . . . . λόγχαι(;) *τρω*] *θεὶς ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν*. Οὗτος ἐγκαθεύ[δων ἐνύπνιον εἶδε, ἐδό]κει οἱ ὁ θεὸς ποϊαντρίψας ἐγχεῖν εἰς τ[ὸν ὀφθαλμόν τι, καὶ ὑγι]ὴς ἐγένετο. *Ἐρασίππα ἐκ Καφυιᾶν* . [Αὕτα] . . . . εἶχε τὰγ γαστέρα καὶ ἐπέπρητο ὅλα καὶ ο[ὐκ ἐδύνατο ἕρπειν (;) ἐγκα]θεύδουσα δὲ ἐνύπνιον εἶδε, ἐδόκει οἱ ὁ θε[ὸς τὰν γαστέρα ἀντρί(;)]βων φιλῆσαί νιν, μετὰ δὲ τοῦτο φιάλαν οἱ δό[μεν φάρμακον ἔχουσαν] καὶ κέλεσθαι ἐκπιεῖν ἔπειτα ἐμεῖν κέλεσ[θαι . . . . [ἔπειτα ;] δὲ ἐμπλῆσαι τὸ λώπιον τὸ αὑτᾶς. Ἁμέρας δὲ γ[ενομένας ὁρῆι αὕτα] τὸ λώπιον μεστόν, ὧν ἐξήμεσε κακῶν, καὶ ἐκ τού[του ὑγιὴς ἐγένε]το. *Νικασιβούλα μεθανία περὶ παιδό*[ς. Αὕτα ἐγκαθεύδουσα] ἐνύπνιον εἶδε, ἐδόκει οἱ ὁ θεὸς δράκοντα μέ[γαν . . . . φέρων παρ' αὐτάν, τούτωι δὲ συγγενέσθαι αὐτά[ν· καὶ ἐκ τούτου] παῖδές οἱ ἐγένοντο εἰς ἐνιαυτὸν ἔρσενες δ[ύο] . . . . *κιανος, ποδάγραν*. Τούτου *ὕπαρχὰν* ποτιπορευο[μένου . . . .] αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ ἐξαιμάσσων ὑγιῆ ἐπόη[σε].

Στίχ. 1. Τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἰαμάτων σημειῶ καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ, διακρίσεως ἕνεκα, διὰ κυρτῶν γραμμάτων. Περὶ τοῦ τρόπου δὲ τῆς συντάξεως αὐτῶν ἴδε Α' ἐπιγραφὴν (σελ. 226, σημ. ἐν στ. 98).

Στίχ. 2. *ἔσσας* : Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως : *ὑπὲρ ταύτας, ἐσσας ἐλ Λακεδαίμονι, ἁ μάτηρ ἐνεκάθευδεν*. Ἡ πάσχουσα δηλαδὴ θυγάτηρ ἔμεινεν ἐν Λακεδαίμονι καὶ μόνη ἡ μήτηρ αὐτῆς ἦλθεν εἰς Ἐπίδαυρον καὶ ἐνεκάθευδεν ἐν τῷ Ἀβάτῳ ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς ἐκφαίνεται ἐκ τῶν ἐν στ. 5-6.

Στίχ. 3. *τὰν κεφαλὰν* : Οὕτω καὶ ἐν στ. 4 καὶ 15· ἀλλ' ἐν στ. 13 τὰγ κεφαλάν, ἐν στ. 33 καὶ 42, τὰγ κοιλίαν, ἐν στ. 40 τὰν κοιλίαν κτλ. Τοιαῦτα διφορούμενα ὑπάρχουσι ἔτι : *ἀνσχίσσας* (στ. 17) καὶ *ἀνσχίσας* (στ. 33), συρράψας (στ.18) καὶ συνράψας (στ. 33) κτλ.

Στίχ. 8. Βεβαία συμπλήρωσις τοῦ ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ κενοῦ φαίνεταί μοι ἀδύνατος· ἀντὶ δὲ πιθανῆς τινος προτιμητέον νὰ μένῃ τὸ κενὸν ὡς ἔχει, ἀφ' οὗ ἐξ αὐτοῦ οὐδόλως παραβλάπτεται ἡ ἔννοια. Ἐν στ. 35 ἀπαντᾷ : *ἴατρα ἀποπέμπειν εἰς Ἐπίδαυρον*· κατὰ ταῦτα ἐδυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὸ κενὸν διὰ τοῦ : *εἰς ἱερόν*, ἀλλ' ἡ παράλειψις τοῦ ἄρθρου καθιστᾷ ἀμφίβολον τὴν συμπλήρωσιν ταύτην. Βεβαία θὰ ἦτο ἡ συμπλήρωσις ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων ἐπέτρεπεν ἡμῖν νὰ γράψωμεν : *εἰς τὸ ἱερόν*.

Στίχ. 10. *Ἀρισταγόρα τροζανία* κτλ. Τὸ ἴαμα τοῦτο εἶνε ἐκεῖνο, φαίνεται, ὅπερ παραδίδει ἡμῖν ὁ ρηγῖνος ἱστοριογράφος Ἵππυς. Ἴδε Α' ἐπιγραφὴν σελ. 219-220. Ἡ διὰ τοῦ *τροζανία* συμπλήρωσις εἶνε βεβαία, διότι, ἐπειδὴ ἐκ Τροιζῆνος ἦτο ἡ πάσχουσα, διὰ τοῦτο ἐνεκάθευδεν ἐν τῷ ἐν Τροιζῆνι ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ ἰάματι τούτῳ μανθάνομεν ὅτι ἐν Τροιζῆνι ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Τοῦτο δὲ ἐπιβεβαιοῖ καὶ νόμισμα τῶν Τροιζηνίων, ἐν ᾧ εἰκονίζεται Ἀσκληπιὸς ὄρθιος πρὸ βωμοῦ (ἴδε **Mionnet** S. 4, 268, 196).

Στίχ. 11. *ἐδόκει οὗ* : ὅ ἐστιν ἐδόκει οὗ τὰγ κεφαλάν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπομακρύνεται τὸ οὐσιαστικόν, ᾧ συνάπτεται ἡ ἀντωνυμία, προτιμητέον ἦτο ἀντὶ τῆς γενικῆς ἡ δοτικὴ *οἱ*· ἴσως μάλιστα κατὰ λάθος ὁ χαράκτης ἀντὶ *οἷ* ἔγραψεν *οὗ*.

Στίχ. 12. *τοὺς υἱοὺς τοῦ θεοῦ* : κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ρηγίνου ἱστοριογράφου παραδιδόμενα οὐχὶ οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' οἱ ζάκοροι ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν τῆς πασχούσης.

Στίχ. 15. Ἡ διὰ τοῦ *ὕπαρ* συμπλήρωσις ἐγέ-

νετο κατὰ τὰ ἐν τῇ Α΄ ἐπιγραφῇ (στ. 128) καὶ κατὰ τὸ ἐν στ. 37 τῆς προκειμένης. Τοῦτο δὲ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας, διότι ὁ ἱερεὺς ἐν καιρῷ ἡμέρας εἶδε τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικὸς ἀποκεκομμένην ἀπὸ τοῦ σώματος, κατ' ἀκολουθίαν εἶδεν αὐτὴν οὐχὶ κατ' ὄναρ ἀλλ' *ὕπαρ*.

Στίχ. 17. Ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ἀραιοῦνται τὰ γράμματα ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ οὕτω ἀπὸ τοῦδε οἱ στίχοι ἔχουσιν ἓν γράμμα ὀλιγώτερον.

Στίχ. 19. Πόσα γράμματα ὑπῆρχον πρὸ τοῦ Γ, τοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἰάματος, εἶναι ἄγνωστον· ἐσημείωσα μόνον ἕν, ὁρμώμενος ἐξ ἧς προτείνω συμπληρώσεως.

Ἐν τῇ λ. *ἁλικὸς* ὁ χαράκτης ἐκ παραδρομῆς τῆς χειρὸς ἔγραψε Δ ἀντὶ Λ. Τοιαῦτα λάθη ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὑπάρχουσιν ἔτι τὰ ἑξῆς· α΄) ἐν στίχῳ 25 ἐν τῷ *λατομήσας* ἐγράφη Δ ἀντὶ Λ, β΄) ἐν στ. 31 ἐν τῷ [*κ*]*λίναν* ἀντὶ Λ ἐγράφη Α, γ΄) ἐν στ. 40 ἐν τῷ [συ]λλαβό[ν]τας ἀντὶ Λ ἐγράφη Α.

Περὶ ἀναγραφῆς ἐν ταῖς στήλαις ταύταις θεραπείας ἀνδρῶν ἁλικῶν, ἤτοι κατοίκων τῆς Ἁλίκης (πρβ. καὶ στ. 69) ἴδ. Α΄ ἐπιγραφὴν σελ. 227 σημ. ἐν στ. 120. Πρβ. καὶ τὴν κατωτέρω, ἐν στ. 77-82 σημείωσιν.

Στίχ. 20-21. *ἀποκολυμβάσας* : σωθεὶς κολυμβῶν. Πρβ. τὸ παρὰ Θουκυδίδει (4, 25) «μίαν ναῦν αὐτοῖς ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων». Τὴν μετὰ ταῦτα λέξιν δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν διὰ τοῦ *θάλασσαν*, ἀλλὰ διὰ τοῦ *ἀποκολυμβάσας εἰς τὰν θάλασσαν* ἡ ἔννοια δὲν εὐοδοῦται· προτιμητέον εἶνε νὰ συμπληρώσωμεν δι' ὀνόματος χώρας τινος.

δενδρυῶν : ἡ ἀνάγνωσις ἐν τῷ λίθῳ εἶνε βεβαία, ἀλλ' ὁ σχηματισμὸς τῆς λέξεως καὶ ἡ ἔννοια ἀσαφής· ἴσως εἶνε μετοχὴ ἐκ ῥήματος δενδρυῶ, ὅπερ ἐσχηματίσθη, φαίνεται, ὡς τὸ γνωστὸν δενδρυάζω. Κατὰ ταῦτα *δενδρυῶν* θὰ δηλοῖ δένδροις ἢ δρυσὶ κρυπτόμενος. Πρβ. τὸ παρ' Εὐσταθίῳ (Ὀδ. σ. 1796, 19): «ὁ τότε κατὰ τοὺς δενδρυάζοντας βίος καὶ βαλανηφαγοῦντας». Δυνάμεθα ὅμως ν' ἀναγνώσωμεν καὶ ἁπλῶς *ἐνδρυῶν* (*ἔπειτα δ' ἐνδρυῶν*), καὶ ἡ σημασία τῆς λέξεως θὰ εἶνε ἡ αὐτή, διότι θὰ σχηματίζεται ἐκ τοῦ *ἔνδρυον* ἢ ἐκ τοῦ *ἐν-δρῦς*. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ λ. *ἔπειτα* ἀπαντᾷ ἐν τῇ προκειμένῃ ἐπιγραφῇ (στ. 32) ἄνευ τοῦ *δέ*, διὰ τοῦτο προτιμητέα εἶνε ἴσως ἡ ἀνάγνωσις *δενδρυῶν*. Περὶ δὲ τῆς παραγωγῆς τοῦ *δενδρυάζω* ἴδε *Curtius*, Grund-züge d. Griech. Etym. I, 204.

τόπον ξηρόν : Πρβ. τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ (Ἀλέξ. 4): «οἱ ξηροὶ καὶ διάπυροι τόποι τῆς οἰκουμένης».

Στίχ. 24. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ γίνεται παράβασις τῆς στοιχηδὸν γραφῆς, χαραχθέντος τοῦ Ο μεταξὺ δύο γραμμάτων τοῦ ἀνωτέρω στίχου. Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ ἐν στ. 81.

Στίχ. 25. *ὑὸς* : διὰ μόνου τοῦ υ γεγραμμένον, ἐν τοῖς στίχοις ὅμως 12 καὶ 63 διὰ τοῦ υι.

Στίχ. 26. *ἔτος* : Συμπληρῶ οὕτως ὁρμώμενος ἐκ τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐπιγραφῇ (στ. 2) *Κλεὼ πένθ' ἔτη ἐκύησε*.

Στίχ. 26-35. Ἡ Σωστράτη ἦτο ἔγγυος ἓν ἔτος, δὲν ἔφερεν ὅμως ἐν τῇ κοιλίᾳ βρέφος ἀλλὰ σκώληκάς τινας, ἕλμινθας ἴσως, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω φαίνεται· δεινῶς δὲ ἐπὶ τούτῳ πάσχουσα ἀφίκετο εἰς τὸ ἱερὸν *φοράδαν* κτλ.

Ἀπὸ τοῦ ἰάματος τούτου ἐν τῷ τέλει τῶν στίχων καταλείπεται μεῖζον περιθώριον καὶ οὕτως ὁ ἀριθμὸς τοῦ ποσοῦ τῶν γραμμάτων ἑκάστου στίχου ἐλαττοῦται βαθμηδόν.

Στίχ. 29-30. *Μετὰ δὲ τοῦτο* : ἐν ᾧ δηλαδὴ οἴκαδε ἀπεκομίζετο.

Κόρνους : ἄγνωστον ἡμῖν ὄνομα χωρίου τινός, φαίνεται, μεταξὺ Ἐπιδαυρίας καὶ Φερῶν.

Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως : *Μετὰ δὲ τοῦτο ἀνήρ τις, εὐπρεπὴς τὰν ὄψιν, ἔδοξε συμβολῆσαι περὶ Κόρνους αὐτᾷ καὶ τοῖς ἐπομένοις*.

Στίχ. 32-33. *πάμπολυ* : συμπληρῶ οὕτω κατὰ τὰ ἐν στίχῳ 45-46 : πλῆθός τι *πάμπολυ*.

ποδανιπτῆρας : Τοῦτο εἴρηται ἐνταῦθα ὡς μέτρον ὁρίζον τὸ *πάμπολυ*, ἐξήγαγε δηλαδὴ ὁ θεὸς τοσοῦτον πλῆθος ἑλμίθων(;), ὥστε ἐπληρώθησαν δι' αὐτῶν δύο ποδανιπτῆρες (=λεκάναι). Πρβ. καὶ τὰ ἐν στ. 57.

Στίχ. 35. *Κύων*: Περὶ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ κυνῶν ἴδε Α΄ ἐπιγραφὴν σελ. 228 σημ. ἐν στ. 125. Ἐνταῦθα δὲ προσθετέον ὅτι ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις μνημονευομένων κυνῶν ὁρμώμενος ὁ S. Rei-

nach ἡρμήνευσεν ἔν τινι συνεδριάσει τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου τὴν αὐτὴν λέξιν ἀπαντῶσαν ἔν τινι φοινικικῇ ἐπιγραφῇ εὑρεθείσῃ ἐν Κύπρῳ (Kelebim = κῦνες) ὑποστηρίξας ὅτι ἡ ὕπαρξις κυνῶν ἐν τῷ ἐν Κύπρῳ ναῷ (ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε ἀναγραφὴ διαφόρων ἐξόδων γενομένων διά τινας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ναοῦ διατελοῦντας καὶ δὴ διὰ *κῦνας*) εἶχε τὸν αὐτὸν λόγον, ὃν καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἴδε Revue critique 1884 N⁰ 37 σελ. 202.

Εκ τούτων καθίσταται ἀρκούντως πιθανὴ ἡ φοινικικὴ καταγωγὴ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀφοῦ ἄλλως γνωστὸν εἶνε ὅτι καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ Ἀσκληπιὸς δύναται νὰ παραχθῇ ἐκ τῶν σεμιτικῶν διαλέκτων (ἴδ. Sikler, Die Hierogl. im Myth. des Asklepios). Ἄξιον δὲ μνείας ὡς πρὸς ταῦτα εἶνε καὶ τὸ παρὰ Παυσανίᾳ (7, 23, 7): «Ἐν τούτῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ » τῷ ἱερῷ ἐς ἀντιλογίαν ἀφίκετο ἀνήρ μοι Σιδόνιος, » ὃς ἐγνωκέναι τὰ εἰς τὸ θεῖον ἔφασκε Φοίνικας τά » τε ἄλλα Ἑλλήνων βέλτιον, καὶ δὴ καὶ Ἀσκλη- » πιῷ πατέρα μὲν σφᾶς Ἀπόλλωνα ἐπιφημίζειν, » θνητὴν δὲ γυναῖκα οὐδεμίαν μητέρα» κτλ.

Στίχ. 40. Παρατηρητέον ὅτι ὁ θεὸς ἐμφανίζεται οὐχὶ μόνος, ἀλλ᾽ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ. Ἴδε καὶ στ. 112. Ἐν τοῖς πολυμόρφοις ἄρα ἀναθηματικοῖς τῷ Ἀσκληπιῷ ἀναγλύφοις δὲν πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν πάντοτε ἐν ταῖς διαφόροις μορφαῖς μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ θεοῦ· τοιοῦτοι δὲ εἶνε ἴσως οἱ ἱερεῖς, πυρφόροι, νεωκόροι κτλ.

Στίχ. 41. *ρόπτον*: εἶνε τὸ παρ᾽Ἡσυχίῳ *ροπτίον* ὅ ἐστι ρόπτρον.

Στίχ. 43-44. Μόνον ἐνταῦθα ἀπεχωρίσθησαν τὰ γράμματα τῆς αὐτῆς συλλαβῆς (*ἐκ*) ἐν τῷ τέλει τοῦ προηγουμένου καὶ τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου στίχου.

Στίχ. 50-54. Ἐκ τῶν ἐν τῷ ἰάματι τούτῳ ὑποδηλοῦται ὅτι ἐκ παλαιῶν χρόνων ὑπεβάλλοντο οἱ ἀσθενεῖς ἐν τῷ ἱερῷ εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις.

Στίχ. 55. *ἀστάσας*: κατ᾽ἀποκοπὴν τοῦ Ν, ἀντὶ ἀνστάσας. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Α´ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ (στ. 112) *ἀστὰς* ἀντὶ *ἀνστάς*.

Στίχ. 60. *Περὶ παίδων*: ἡ συμπλήρωσις αὕτη καὶ ἔτι ἡ ἐν στ. 82 (*περὶ τέκνων*) βεβαιοῦται ἐκ τῶν ἐν στ. 117.

Ἀπὸ τοῦ 61 στίχου εἶνε ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου στίχου ἐλλειπόντων γραμμάτων. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ὡρίσθη ἐν τῇ μεταγραφῇ καὶ ἐν τῷ ἐπιγραφικῷ κειμένῳ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν, τοῦ νὰ βλέπῃ ὁ ἀναγνώστης προχείρως πόσα εἶνε, ὡς ἔγγιστα, τὰ ἐλλείποντα γράμματα.

Στίχ. 65. Συνεπλήρωσα διὰ τοῦ *ἐνιαυτὸν* κατὰ τὰ ἐν τῇ Α´ ἐπιγραφῇ: «*Εὔϊππος λόγχαν ἔτη ἐφόρησε ἓξ ἐν τᾷ γνάθῳ*».

Στίχ. 77-82. Τὸ ἴαμα τοῦτο ἦτο ἀρκετὰ περίεργον, ἀλλ᾽ἔννοιαν αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐπακολούθημα ἔσχε τὴν ἵδρυσιν τεμένους τῷ Ἀσκληπιῷ. Τοῦτο ἀναπολεῖ μοι ἕτερον ἴαμα τοῦ ἐξ Ἐπιδαύρου Ἀσκληπιοῦ, ὅπερ παραδίδει ἡμῖν ὁ Παυσανίας (10, 38, 13), τὸ ἑξῆς: «Τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἱερὸν ἐρείπια ἦν, ἐξ ἀρ- » χῆς δὲ *ᾠκοδόμησεν* αὐτὸ ἀνὴρ ἰδιώτης Φαλύσιος. » νοσήσαντι γὰρ οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ οὐ πολὺ » ἀποδέον τυφλῷ ὁ ἐν Ἐπιδαύρῳ πέμπει θεὸς Ἀνύ- » την τὴν ποιήσασαν τὰ ἔπη φέρουσαν σεσημασμέ- » νην δέλτον· τοῦτο ἐφάνη τῇ γυναικὶ ὄψις ὀνείρα- » τος, ὕπαρ μέντοι ἦν αὐτίκα· καὶ εὗρέ τε ἐν ταῖς » χερσὶ ταῖς αὑτῆς σεσημασμένην δέλτον, καὶ πλεύ- » σασα εἰς τὴν Ναύπακτον ἐκέλευσεν ἀφελόντα » τὴν σφραγῖδα Φαλύσιον ἐπιλέγεσθαι τὰ γεγραμ- » μένα· τῷ δὲ ἄλλως μὲν οὐ δυνατὰ ἐφαίνετο ἰδεῖν » τὰ γράμματα ἔχοντι οὕτω τῶν ὀφθαλμῶν· ἐλπί- » ζων δέ τι ἐκ τοῦ Ἀσκληπιοῦ χρηστὸν ἀφαιρεῖ » τὴν σφραγῖδα, καὶ ἰδὼν ἐς τὸν κηρὸν ὑγιής τε » ἦν, καὶ δίδωσι τῇ Ἀνύτῃ τὸ ἐν τῇ δέλτῳ γε- » γραμμένον, στατῆρας δισχιλίους χρυσοῦ.» Τὸ ἴαμα τοῦτο ἀνέγραψα ἐνταῦθα ὁλόκληρον διότι εἶνε τοιοῦτον, οἷα καὶ τὰ ἐν ταῖς προκειμέναις στήλαις, καὶ διότι ἐγένετο καθ᾽ὃν χρόνον περίπου (ἡ Ἀνύτη ἤκμαζε περὶ τὸ 300 π. Χ.) κατεγράφοντο ἐπὶ τοῦ τοῦ λίθου τὰ ὑπ᾽ἐξέτασιν ἰάματα. Ἐκ τούτου φαίνεται ἔτι πόσον μεγάλα ἦσαν τὰ *ἴατρα*, ἅτινα ἐλάμβανεν ὁ Ἀσκληπιός! 2000 χρυσοῖ στατῆρες ἰσοδυναμοῦσι περίπου κατὰ τὸ ἡμέτερον νόμισμα πρὸς 60,000 δραχμῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀσθενὴς ἦτο ἐξ Ἁλίκης, καταφανὲς εἶνε ὅτι ἡ πόλις, ἧς γίνεται μνεία ἐν στίχῳ 75,

θὰ ἦτο ἡ Ἁλίκη. Τοῦτο δὲ ὑπενθυμίζει ἡμῖν αὖθις τὸ μνημονευθὲν ἐκεῖνο περὶ Ἁλίκης χωρίον τοῦ Παυσανίου (2, 31, 1) « ἡ δὲ Ἁλίκη τὰ μὲν ἐφ' ἡ-» μῶν ἐστὶν ἔρημος, ᾠκεῖτο δὲ καὶ αὕτη ποτέ, καὶ » Ἁλικὸς λόγος ἐν στήλαις ἐστὶ ταῖς Ἐπιδαυ-» ρίων, αἳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὰ ἰάματα ἐγγεγραμ-» μένα ἔχουσιν· ἄλλο δὲ σύγγραμμα οὐδὲν οἶδα » ἀξιόχρεων, ἔνθα ἢ πόλεως Ἁλίκης ἢ ἀνδρῶν » ἐστὶν Ἁλικῶν μνήμη». Τὸ *Ἁλικὸς λόγος* δηλοῖ ἐνταῦθα : λόγος περὶ Ἁλίκης, περὶ αὐτῆς τῆς πόλεως καὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν : ἔνθα ἢ *πόλεως Ἁλίκης* ἢ *ἀνδρῶν* ἐστὶν *Ἁλικῶν* μνήμη. Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἐν μὲν τῇ Α΄ τῶν στηλῶν εἴδομεν ὅτι γίνεται μνεία ἑνὸς Ἁλικοῦ θεραπευθέντος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ γίνεται μνεία δύο καὶ ἔτι καὶ αὐτῆς πιθανῶς τῆς πόλεως, ὥστε τὸ τοῦ Παυσανίου χωρίον ἐπιβεβαιοῦται καθ' ὁλοκληρίαν.

Στίχ. 77. Ἡ διὰ τοῦ *Δελφοὺς* συμπλήρωσις βεβαιοῦται διὰ τῶν ἐν τῷ ἑπομένῳ στίχῳ : *ὁ θεὸς ἔχρησε*.

Στίχ. 84. Συνεπλήρωσα : *ἐπερωτῆν νιν* : κατὰ τὰ ἐν στ. 16 καὶ 58 τῆς Α΄ ἐπιγραφῆς.

Στίχ. 95-101. Ἐν τῷ ἰάματι τούτῳ πρόκειται περὶ δυσπιστίας πρὸς τὴν θεραπευτικὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ δύναμιν, ὡς καὶ ἐν τῇ Α΄ ἐπιγραφῇ στ. 22-23 καὶ 33-41.

Στίχ. 102. *τοῦ σώματος* : συνεπλήρωσα οὕτως ὁρμηθεὶς ἐκ τῶν ἐν στ. 104 (ἴδε καὶ Α΄ ἐπιγραφὴν στ. 117). Ὡς πρὸς δὲ τὴν συμπλήρωσιν *ἱκέτας* πρβ. Α΄ ἐπιγραφὴν στ. 15, 23 καὶ 34.

Στίχ. 115. Ἐκ τῆς συντάξεως τῶν προηγουμένων περιέμενέ τις *καὶ καταπατεῖν νιν*, δηλαδὴ ἀπαρέμφατον καὶ οὐχὶ ὁριστικήν· ἀλλ' ἴσως ὁ χαράκτης παρέλειψε κατὰ λᾶθος τὸ ἓν Ν.

Τὸ ἴαμα ἐγένετο νομίζω καθ' ὃν τρόπον τὸ ἐν τῇ Α΄ ἐπιγραφῇ (στ. 111-112) καὶ ἐκ τούτου ὁρμώμενος προτείνω τὴν συμπλήρωσιν : *καὶ ἐκ τούτου νιν ὀρθὸν γενέσθαι*.

ἐκ Κεθυ : Τοῦτο θὰ εἶνε συγκοπὴ γεωγραφικοῦ τινος ὀνόματος. Ἴσως ἡ νῆσος Κυθέρη, Κύθηρα, ἐκαλεῖτο πρὸς τούτοις κατ' ἀναγραμματισμὸν Κεθύρη ἢ Κέθυρα. Ἀλλ' ἴσως καὶ ὁ χαράκτης παρήλλαξε κατὰ λᾶθος τὴν θέσιν του υ καὶ ε.

Στίχ. 133. *ποτιπορευομένου* : περὶ τοῦ *ποὶ* καὶ *ποτέ*, καθ' ἑαυτοῦ καὶ ἐν συνδέσει, ἴδε Α΄ ἐπιγραφὴν σελ. 223 σημ. ἐν στ. 13. Τὸ μετὰ ταῦτα δὲ κενὸν δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν ἴσως διὰ τοῦ *κύων* (ἢ *δράκων*) *ἔδακε*. Ἡ λ. *ὑπαρχὰν* ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ Α΄. ἐπιγραφῇ (ς. 75), ἀλλ' ἡ σημασία αὐτῆς ἐνταῦθα εἶνε δυσδιάγνωστος.

Ἀριθ. 81.

Πλὰξ τετραγωνικοῦ βάθρου ἐκ τιτανολίθου, ἐν ᾗ:

ΑΠΟΛΙΣΑΤΩΝΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ
ΛΥΚΟΡΤΑΝΘΕΑΡΙΔΑΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙ
ΤΑΝΑΡΕΤΑΣΕΝΕΚΕΝΚΑΙΕΥΝΟΙΑΣ
ΑΣΕΧΩΝΔΙΑΤΕΛΕΙΕΙΣΑΥΤΑΝ

Ἁ πόλις ἁ τῶν Λακεδαιμονίων
Λυκόρταν Θεαρίδα μεγαλοπολί-
ταν ἀρετᾶς ἕνεκεν καὶ εὐνοίας,
ἃς ἔχων διατελεῖ εἰς αὐτάν.

Πρβ. καὶ ἑτέραν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐπιγραφὴν ἐν *Ἀθηναίῳ* τόμ. Ι΄. σελ. 528. Ὕψ. 0,88, πλ. 0,78, πχ. 0,30.

Ἀριθ. 82.

Ἑτέρα πλὰξ ἐκ βάθρου ἐν ᾗ :

ΑΠΟΛΙΣΤΩΝΕΠΙΔΑΥΡΙΩΝ
ΤΙΒΕΡΙΟΝΚΛΑΥΔΙΟΝΝΕΡΩΝΑ
ΥΠΑΤΟΝΤΟΝΑΥΤΑΣΠΑΤΡΩΝΑ

Ἁ πόλις τῶν Ἐπιδαυρίων
Τιβέριον Κλαύδιον Νέρωνα,
ὕπατον, τὸν αὐτᾶς πάτρωνα.

Ὕψ. 0,58, πλ. 0,72, πχ. 0,38.

Ἀριθ. 83.

Ἑτέρα πλὰξ βάθρου ἐν ᾗ:

ΑΡΧΩΑΣΤΥΛΑΙΔΑΕΠΙΔΑΥΡΙΑ
ΕΧΕΚΡΑΤΕΙΑΝΔΑΜΟΚΛΕΟΣ
ΕΠΙΔΑΥΡΙΑΝΤΑΝΑΥΤΑΣΜΑΤΕΡΑ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

Ἀρχὼ Ἀστυλαΐδα ἐπιδαυρία
Ἐχεκράτειαν Δαμοκλέος
Ἐπιδαυρίαν τὰν αὐτᾶς ματέρα
Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι.

Τὸ κύριον ὄνομα *Ἀστυλαΐδας* εἶνε γνωστὸν καὶ ἐξ ἑτέρας ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ἀνεκδότου ἔτι, ἐπιγραφῆς. Ὕψ. 0,64, πλ. 0,86, πχ. 0,64.

Π. Καββαδιας

ΟΙ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΑΦΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ὁ Ὅμηρος ἐν τῇ Ἰλιάδι προκειμένου περὶ τῆς ταφῆς τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἕκτορος περιγράφει τοὺς τάφους τῆς ἐποχῆς του λίαν λεπτομερῶς ὡς ἑξῆς περίπου· ἀφοῦ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ἔκαιον τὸν νεκρὸν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἔσκαπτον ἔπειτα λάκκον (κάπετον κοίλην Ω 797), ἔθετον ἐν αὐτῷ τὴν τὰ ὀστᾶ περιέχουσαν κάλπιν καὶ τὸν ἐσκέπαζον διὰ λίθων· ἔπειτα ἐχάρασσον περὶ τὸν λάκκον κύκλον (σῆμα τε τορνώσαντο Ψ 255) ἄλλοτε μεγαλείτερον καὶ ἄλλοτε μικρότερον καὶ ἔκτιζον ἐπ' αὐτοῦ τοῖχον (θεμείλιά τε προβάλοντο αὐτ.) οὐχὶ πολὺ ὑψηλόν, εἰς ὃν εἰσεφόρουν γῆν καὶ ἔχωνον τὸν τύμβον. Πρὸς τὴν περιγραφὴν ταύτην συμφωνοῦσι περίπου καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν σωζομένων τύμβων(1). Οἱ λεγόμενοι ὅμως προϊστορικοὶ τάφοι, οἱ θολωτοὶ καὶ οἱ ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν εὑρεθέντες φαίνονται τόσῳ διάφοροι τῶν Ὁμηρικῶν, ὅσῳ καὶ ἀλλήλων· καθόσον δ' ἐγὼ γινώσκω δὲν ἠρευνήθη ἀκόμη ἀκριβῶς, ἐὰν ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι πραγματικῶς τόσον μεγάλη, ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται, ἢ ἂν ὑπάρχῃ σχέσις τις τῶν τριῶν τούτων συστημάτων εἴτε πρὸς ἄλληλα εἴτε πρὸς ἤθη τινὰ καὶ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων· ἐν ἄλλαις λέξεσι δὲν ἠρευνήθη ἀκόμη οὔτε ἡ ἀρχὴ οὔτε τὸ τέλος αὐτῶν. Τὴν ἔρευναν ταύτην προτίθεμαι ἐν τῷ ἑπομένῳ ἄρθρῳ.

Τάφοι θολωτοί. Οὗτοι ἂν καὶ ἔφθασαν ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τελειότητος, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἴδιοι αὐτῇ ἀποκλειστικῶς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐν Ἀσίᾳ, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς ἐδανείσθη τόσα πράγματα, δὲν εὑρέθησαν τὰ πρωτότυπα αὐτῶν, καίπερ ἐζητήθησαν ἐκεῖ καὶ ὑπετέθησαν ὑπό τινων ὡς ὑπάρχοντα. Εἶναι ὅμως ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν γνωστὸν εἶδός τι τάφων ἐν Σκανδιναβίᾳ καὶ ἐνιαχοῦ τῆς λοιπῆς βορείου Εὐρώπης ὁμοιάζον τοῖς θολωτοῖς, ἂν καὶ αὐτοὶ εἶναι πολὺ ἁπλούστεροι. Ἰδίως ἡ στέγη των δὲν ἀποτελεῖται ὑπὸ θόλου, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦ Σπάτα δὲν εἶναι κυρίως θολωτοί. Εἶναι ὅμως περιφερεῖς ἢ ἐλλειψοειδεῖς, ἔχουσι δρόμον καὶ καλύπτονται ὑπὸ τύμβου. Τὰ κοινὰ ταῦτα κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν τε θολωτῶν καὶ τῶν τάφων τῆς Σκανδιναβίας ἀνάγκη νὰ ἔχωσι καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν, καὶ ἐπειδὴ διὰ τοὺς τελευταίους οἱ βόρειοι ἀρχαιολόγοι ἔλυσαν πρὸ πολλοῦ τὸ ζήτημα παραδεχθέντες, ὅτι ἀπομιμοῦνται *πραγματικὰς καλύβας* (1), νομίζω ὅτι τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ὑποτεθῇ καὶ διὰ τοὺς θολωτούς. Ἐκεῖνοι δηλαδὴ παρετήρησαν, ὅτι πολλοὶ ἀπολίτιστοι λαοὶ τῆς σήμερον κατασκευάζουσι τὰς καλύβας των καθ' ὅλα ὁμοίας τοῖς τάφοις τούτοις· τοιοῦτοι λαοὶ εἶναι οἱ Ἐσκιμῶοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Γροιλλανδίας καὶ τῆς Σιβηρίας. Ἡ ἰχνογραφία τῶν ἀθλίων τούτων καλυβῶν ὀλίγον ἢ οὐδόλως διαφέρει τῆς τοῦ μεγαλοπρεποῦς θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως· εἶναι περιφερεῖς, κεῖνται συνήθως ὀλίγον βαθύτερα τῆς ἐπιφανείας

(1) Π. χ. ὁ ὑπὸ τοῦ Frank Calvert ἀνοιχθεὶς τύμβος τῷ 1856 ἐν Τροίᾳ (Schliemann Antiquités Troyennes σ. 17).

(1) Ἴδε Nilson Stone age of Scandinavia σ. 124-168. Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω· τὸ ἀναφέρει ὁ Lubbock Vorgeschichtliche Zeit I σ. 127. ἑξ.

τῆς γῆς καὶ ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνός, πολλάκις ὅμως καὶ ἐκ δύο δωματίων ἢ θαλάμων, ὧν τὸ μὲν ἓν χρησιμεύει ὡς κατοικία τῶν ἀνθρώπων, τὸ δ' ἕτερον τῶν κτηνῶν. Τὸ περιεργότατον ὅμως πάντων εἶναι, ὅτι ἔχουσι καὶ τὸν *δρόμον*, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ εὔκολος εἴσοδος εἰς τὰς ὑπογείους ταύτας καλύβας διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰ κτήνη. Ἐν τῷ κέντρῳ εὑρίσκεται ἡ ἑστία, περὶ τὴν ὁποίαν κάθηται ἡ οἰκογένεια. Ἐπειδὴ δὲ αἱ καλύβαι εἶναι κατεσκευασμέναι ἐκ κλάδων δένδρων, εἰς βροχερὰ κλίματα πρακτικώτατον εἶναι νὰ ταῖς δώσωσι σχῆμα κοφίνου ἀνεστραμμένου ἤτοι θόλου. Ὅτι δὲ πολλοὶ λαοὶ ᾠκοδόμουν τοὺς τάφους κατὰ τὰς κατοικίας των, τοῦτο καὶ ἐκ τῆς κλασικῆς λεγομένης ἀρχαιότητος εἶναι γνωστόν (1), ἐξηγεῖται δὲ ἁπλούστατα ἐξ ὅσων ἀναφέρει ὁ Lubbock (2), ὅτι δηλαδὴ πολλοὶ ἡμιάγριοι λαοὶ θάπτουσι τοὺς νεκρούς των ἐν αὐτῇ τῇ καλύβῃ, καί τινες μὲν οἰκοῦσι καὶ μετὰ ταῦτα ἐν αὐτῇ, ἄλλοι ὅμως, ἀφοῦ θέσωσι παρὰ τὸν νεκρὸν πάντα τὰ πράγματα, ὧν ἐν τῷ βίῳ χρῆσιν ἐποιεῖτο, κλείουσι τὴν καλύβην, τὴν ἐγκαταλείπουσι καὶ κτίζουσι νέαν μεταβάλλοντες οὕτω τὴν πρώτην εἰς τάφον.

Ἀλλ' ἴσως αἱ ἀπὸ τόσον μακρυνῶν χωρῶν ληφθεῖσαι ἀναλογίαι δὲν θὰ εἶχον μεγάλην ἀποδεικτικὴν ἰσχύν, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι διδόμενά τινα ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Νομίζω δηλαδή, ὅτι ὅπως περὶ τῶν Ἰταλῶν ἀπέδειξεν ὁ Helbig (Die Italiker in der Poebene σ. 45 καὶ ἑξ.), ὅτι αἱ ἀρχαιότεραι κατοικίαι των ἦσαν κυκλοτερεῖς, οὕτω δύναται ν' ἀποδειχθῇ τὸ αὐτὸ ἀμέσως καὶ περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων κατοικιῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὄχι μόνον ὅτι ἦσαν κυκλοτερεῖς, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλου ὅμοιαι τοῖς θολωτοῖς τάφοις.

Ἡ ἐπὶ Ὁμήρου οἰκία τῶν ἀνάκτων συνέκειτο ἐκ δύο μερῶν, τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ μεγάρου ἢ οἴκου, ἅτινα συνεκοινώνουν μεταξύ των διὰ θύρας, κλειομένης δὲ ταύτης τὸ ἓν ἔμενεν ὅλως ἀνεξάρτητον τοῦ ἑτέρου. Πέριξ τῆς αὐλῆς ἦσαν τὰ περίστωα ἢ αἴθουσαι, ἐν τῷ μέσῳ ὁ βωμὸς τοῦ Ἑρκείου Διὸς καὶ εἰς μίαν γωνίαν ἡ θόλος. Ἐν τῷ μεγάρῳ ὑπῆρχον αἱ κατοικίαι ἰδίως τῶν γυναικῶν καὶ ὁ θησαυρός. Ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης δύναται νὰ συμπεράνῃ τις ὅ,τι καὶ ἄλλως εἶναι λίαν πιθανόν, ὅτι δηλαδὴ αἱ οἰκίαι τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἀρχικῶς βεβαίως πᾶσαι αἱ οἰκίαι ἀνεξαιρέτως δὲν ἦσαν τόσον μεγάλαι, οὐδ' εἶχον τόσα διαμερίσματα, ἀλλ' ἀπετελοῦντο μόνον ἐκ τῆς αὐλῆς μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν οἰκοδομημάτων καὶ τῆς θόλου, ἐν ᾗ ἐφυλάττοντο τὰ κειμήλια τοῦ οἴκου. Ὅταν ὅμως οἱ ἄνακτες εἰς τὴν ἀρχικὴν ταύτην οἰκίαν προσέθηκαν καὶ τὸ μέγαρον, εἰς ὃ ἀπεσύρθη ἡ οἰκογένειά των, ἔκτισαν τότε ἐν αὐτῷ καὶ δευτέραν θόλον, τὸν θησαυρόν, διότι ἡ οἰκοδέσποινα δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπιτηρῇ ἀμέσως τὴν πρώτην, ἐν ᾗ τώρα ἀπετίθεντο τὰ ἥττονος ἀξίας πράγματα (1). Ὁ θησαυρὸς ἦν ἄλλη θόλος, ἀμφότεροι δὲ ὅμοιοι τοῖς θολωτοῖς τάφοις. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν ὀνομάτων θόλος καὶ θησαυρός, γενικῶς μὲν ἐκ τοῦ πρώτου, ἀκριβέστερον δὲ καὶ σαφέστερον ἐκ τοῦ δευτέρου· διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι τὰ ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν περιφερῆ οἰκοδομήματα, ἅτινα σήμερον θεωροῦνται τάφοι, ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὠνομάζοντο θησαυροὶ (Παυσαν. II, 16, 6), ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν Ὀρχομενῷ (αὐτόθι IX, 36, 4). Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι οἱ ἐπὶ Ὁμήρου θησαυροὶ ἦσαν ἀκριβῶς ὅμοιοι τοῖς θολωτοῖς τάφοις· φαίνεται μάλιστα ὅτι καὶ ἔκειντο, ὡς οἱ τάφοι, ὀλίγον βαθύτερα τῆς ἐπιφανείας τοῦ πέριξ ἐδάφους, διότι ὁ Ὅμηρος ὁμιλῶν περὶ ἀνθρώπων εἰσερχομένων εἰς αὐτοὺς λέγει ὅτι κατέβαινον (2).

(1) Πρβ. τοὺς ἐν τῷ βράχῳ ἐσκαμμένους τάφους τῆς Λυκίας, οἵτινες ἐξωτερικῶς ἀπομιμοῦνται καθ' ὅλα ξυλίνους οἰκίσκους (Fellow Asia Minor σ. 219).

(2) Αὐτόθι σ. 127.

(1) Οὕτω νομίζω ὅτι ἐξηγεῖται λογικῶς ἡ ἐπὶ Ὁμήρου θέσις τῆς θόλου ἀναφορικῶς πρὸς τὸν θησαυρόν. Ἄλλως διαφωνοῦσι περὶ αὐτῆς αἱ γνῶμαι τῶν ἀρχαιολόγων πολύ· ἰδοὺ τί λέγει ὁ ἐσχάτως περὶ Ὁμηρικῆς οἰκίας γράψας Percy Gardner (Journal of Hellenic studies 1882 σ. 267 ἑξ): ἐν μιᾷ γωνίᾳ τῆς αὐλῆς ἔκειτο ἡ *μυστηριώδης* θόλος, ἡ τόσας συζητήσεις προξενήσασα. Εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν ἦτο *μαγειρεῖον*, διότι ἀναγινώσκομεν, ὅτι τὰ φαγητὰ ἐμαγειρεύοντο ἐν αὐτῷ τῷ μεγάρῳ. Ἐπίσης δὲν ἦτο θησαυρός, διότι ὁ θησαυρὸς βεβαίως ἔκειτο ἐν τοῖς διαμερίσμασι τῶν γυναικῶν. Ἦτο περιφερής, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀναλογίας πρὸς τὰ περιφερῆ οἰκοδομήματα τὰ εἰσέτι σωζόμενα ἐν Ὀρχομενῷ καὶ Μυκήναις ἠδυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι καὶ αὐτὴ ἴσως ἦτο οἰκογενειακὸν νεκροταφεῖον.

(2) Ἴδε ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσει τὴν σύμφωνον γνώμην τοῦ Percy Gardner.

Ἀλλὰ πῶς εὑρέθη ἡ θόλος ἐν τῇ ὁμηρικῇ αὐλῇ; Ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ μνημονεύεται τρὶς (Χ 442,459, 466), ὁρίζεται δὲ ἡ θέσις της ἀκριβῶς διὰ τῶν ἑξῆς στίχων·

δμωὰς δ' ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο
μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς.

Ἡ μεμονωμένη αὕτη καὶ ἀνεξάρτητος τῶν λοιπῶν οἰκημάτων θέσις της, ἂν καὶ κατὰ τὴν ὑπόθεσίν μας ἐχρησίμευεν ἐν ταῖς πλείσταις οἰκίαις ὡς θησαυρός, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶναι σύγχρονος τῶν αἰθουσῶν καὶ περιστώων, μεθ' ὧν οὐδόλως συνδέεται ὀργανικῶς. Καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν δὲ τόσον διάφορος, κυρίως εἰπεῖν ἀλλόκοτος μορφή της οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν ἐξεπλήρου· διότι τὰ ἐν αὐτῇ φυλαττόμενα ἀντικείμενα ἠδύναντο ἐπίσης καλῶς νὰ φυλαχθῶσι καὶ ἐν ἑτέρῳ κοινῷ οἰκήματι· πρὸς τί λοιπὸν τὸ ἰδιόρρυθμον σχῆμά της; Τὰ προφανῆ ταῦτα παράδοξα ἐξηγοῦνται, νομίζω, κάλλιστα διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι ἡ θόλος εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἐπὶ αἰῶνας, ἴσως χιλιάδας ἐτῶν ἡ μόνη κατοικία τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες βραδύτερον ὠνομάσθησαν Ἕλληνες. Περὶ τὴν πρώτην ταύτην καλύβην προοδεύοντος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐμαρείας αὐξανούσης, ἰδίως ὅμως ἴσως ἕνεκα τῆς μεταναστεύσεως εἰς θερμότερα κλίματα, ἐκτίσθησαν ἄλλα οἰκοδομήματα τετράγωνα εὐρυχωρότερα, καθαρώτερα καὶ εὐαερώτερα, τὰ ὁποῖα ἐν ἀρχῇ ἴσως ἐχρησίμευον μόνον ὡς *θεριναὶ* κατοικίαι. Καὶ οὕτω παρήχθη τὸ πρότυπον τῆς ὁμηρικῆς αὐλῆς. Ἀλλ' ὁ πυρὴν ἐκεῖνος ὁ ἀρχικός, ὅστις ἕνεκα τοῦ ἰδιοτρόπου σχήματός του δὲν ἠδύνατο νὰ συνδεθῇ ἀρχιτεκτονικῶς μετὰ τῶν νεωτέρων κτιρίων, δὲν κατηργήθη, ἀλλ' ἔμεινεν ὀλίγον μακρὰν αὐτῶν χρησιμεύων ὡς ἀποθήκη. Ἡ συντηρητικότης αὕτη εἶναι τῷ ὄντι ἰδία τοῖς ἀρχαϊκοῖς λαοῖς.

Ἡ πρόοδος αὕτη ἀπὸ τῆς ἁπλῆς καλύβης εἰς τὴν αὐλὴν ἐγένετο ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες δὲν ἐλάτρευον ἀκόμη τοὺς θεούς των ἐν ναοῖς· ἄλλως ἔπρεπεν οὗτοι νὰ ὦσιν ἐπίσης περιφερεῖς. Μόνον οἱ θολωτοὶ τάφοι διέσωσαν ἐν σχεδὸν ἀκεραίοις μνημείοις τὴν ἀνάμνησιν τῶν προαιωνίων ἐκείνων χρόνων (1).

Τάφοι τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν. Ἀφετηρία τῆς περὶ αὐτῶν ἐρεύνης πρέπει νὰ γείνῃ ἡ τεσσάρων περίπου μέτρων ἐπίχωσις, ἥτις τοὺς ἐκάλυπτε πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν, καὶ ἥτις κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην συνετελέσθη ἐν διαστήματι πολλῶν αἰώνων τῶν χωμάτων καταφερομένων ὑπὸ τῶν βροχῶν ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῆς ἀκροπόλεως· διότι πάντες παραδέχονται, ὅτι αἱ στῆλαι, αἵτινες εὑρέθησαν εἰς βάθος τεσσάρων περίπου μέτρων, ἵσταντο ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἐπιφανείας. Ἀλλ' ὁποία εἶναι ἡ ἐπίχωσις αὕτη; Κατὰ τὸν Schliemann (Mycènes σ. 121 ἑξ. καὶ ἐν γένει τὰ πρῶτα πέντε ἢ ἓξ κεφάλαια τοῦ βιβλίου) ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας στρῶμα ἑλληνικῶν καὶ μακεδονικῶν χρόνων ἑνὸς περίπου μέτρου· μετ' αὐτὸ ἄρχεται ἀμέσως ἡ παλαιοτέρα ἐπίχωσις, ἥτις περιεῖχε πλεῖστα τεμάχια ἀγγείων ἀρχαϊκωτάτων καὶ εἰδώλια ἔχοντα κεφαλὴν βοὸς ἢ ἄλλως πάνυ ἀρχαῖα, ἐργαλεῖά τινα καὶ αἰχμὰς βελῶν λιθίνων, μαχαιρίδια χαλκᾶ καὶ ἀναλόγως ἐλάχιστα πράγματα ἐκ σιδήρου. Ἀλλ' αἱ Μυκῆναι κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἀργείων τῷ 468 π. Χ., κατῳκήθησαν δ' ἐκ νέου κατὰ τὸν Schliemann περὶ τὸ 400 π. Χ. ἢ ὀλίγον βραδύτερον. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων χρονικῶν σημείων πρέπει νὰ συνετελέσθῃ ἡ ἀρχαιοτέρα τριῶν μέτρων βάθους ἐπίχωσις· διότι πρὸ τοῦ 468 δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀφῆκαν οἱ Μυκηναῖοι νὰ ἐπιχωσθῇ ὁ διπλοῦς περίβολος· ἐὰν δὲ ἡ ἐπίχωσις ἐγίνετο μετὰ τὸν δεύτερον συνοικισμὸν ἢ διαρκοῦντος αὐτοῦ, τότε ἔπρεπε τὰ νεώτερα πράγματα, τὰ ὁποῖα σήμερον εὑρέθησαν εἰς τὸ ἀνώτατον στρῶμα, νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὸ κατώτατον· διότι αὐτὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῆς ἀκροπόλεως ὄντα ἔπρεπε νὰ παρασυρθῶσιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ἀποτεθῶσι

(1) Περίεργα ὅμως εἶναι ὅσα λέγει ὁ Παυσανίας (Χ, 5,9)· «ποιηθῆναι δὲ τὸν (ἐν Δελφοῖς) ναὸν τῷ Ἀπόλλωνι τὸ ἀρχαιότατον δάφνης φασί, κομισθῆναι δὲ τοὺς κλάδους ἀπὸ τῆς δάφνης τῆς ἐν τοῖς Τέμπεσι· *καλύβης* δ' ἂν σχῆμα οὗτός γε ἂν εἴη παρεσχημένος ὁ ναός· δεύτερον δὲ λέγουσιν οἱ Δελφοὶ γενέσθαι ὑπὸ *μελισσῶν* τὸν ναόν, ἀπό τοῦ τε κηροῦ τῶν μελισσῶν καὶ ἐκ πτερῶν». Πιθανὸν ὁ πρῶτος ναὸς νὰ εἶχε σχῆμα καλύβης καὶ μάλιστα καλύβης παρεμφεροῦς τῇ κυψέλῃ, ὡς οἱ θολωτοὶ τάφοι. Τοῦτο θ' ἀπεδείκνυε τὴν μεγίστην ἀρχαιότητα τοῦ πρώτου ἐν Δελφοῖς ναοῦ.

πρῶτα ἐντὸς τοῦ περιβόλου. Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ δισχιλίων ἐτῶν ἐπίχωσις, ἡ ἀπὸ τοῦ δευτέρου συνοικισμοῦ προερχομένη ἔχει βάθος ἑνὸς μόνον μέτρου, εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ τριῶν μέτρων ἀρχαιοτέρα συνετελέσθη ἐν διαστήματι τὸ πολὺ ἑνὸς αἰῶνος; Τοῦτο πρῶτον οὐδόλως συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ *τυχαίου* τῆς ἐπιχώσεως. Ἔπειτα πῶς ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον, ὅτι ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ στρώματι, τῷ ἔχοντι πάχος τριῶν περίπου μέτρων, εὑρέθησαν ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν ἀγγεῖα, εἰδώλια καὶ χαλκᾶ ἀντικείμενα δυνάμενα πάντα εὐλόγως νὰ θεωρηθῶσι σύγχρονα ἢ σχεδὸν σύγχρονα ἀλλήλων; Ἀφοῦ αἱ Μυκῆναι μέχρι τοῦ 468 π. Χ. ἤκμαζον, δὲν ἔπρεπε τὰ πράγματα τοῦ πέμπτου καὶ ἕκτου αἰῶνος ὄχι μόνον νὰ μὴ ἐλλείπωσι σχεδὸν ὁλοτελῶς, ἀλλὰ καὶ νὰ κατέχωσι μεταξὺ τῶν εὑρεθέντων τὴν πρώτην θέσιν καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ βάθος, ἀφοῦ δὰ τὰ ὕδατα ἔφερον τὰ χώματα ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν, τὰ δ' ἀντικείμενα τοῦ πέμπτου καὶ ἕκτου αἰῶνος ἔκειντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας; Τέλος ὁ Schliemann (σ. 157) λέγει, ὅτι εὗρεν ἐντὸς τοῦ περιβόλου εἰς βάθος 0,90-1,20 μ. τέφραν καὶ ὀστᾶ κεκαυμένα ζῴων, βεβαίως τὰ λείψανα θυσίας τινός· εἶναι δυνατὸν νὰ μετηνέχθησαν καὶ τὰ ὀστᾶ καὶ ἡ *τέφρα* ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ νὰ ἐναπετέθησαν ἐπὶ τῶν τάφων ἐν σωρῷ;

Πιστεύω, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη πολλῶν λόγων, ἀλλ' ὅτι αἱ ὀλίγαι αὐταὶ παρατηρήσεις ἀρκοῦσιν ἵνα πείσωσιν ἡμᾶς, ὅτι ἡ ἐπίχωσις δὲν εἶναι τυχαῖον ἀποτέλεσμα τῶν βροχῶν, ἀλλ' *ἐπίτηδες* γενομένη ἵνα καλύψῃ τοὺς ἐν τῷ περιβόλῳ τάφους, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι οἱ τάφοι *ἔκειντο ὑπὸ τύμβον*. Καὶ ἐὰν ἐξ ἀρχῆς δὲν ἐπεκράτει ἡ κατ' ἐμὲ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι αἱ στῆλαι ἵσταντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, οὐδεὶς νομίζω θὰ ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἐπίχωσις εἶναι τυχαία, διότι τὰ πράγματα οὐδόλως συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ἐν ᾧ ἡ ἐναντία ὄχι μόνον τὴν ἐπίχωσιν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ φαινόμενα μὴ ἐξηγηθέντα, νομίζω, ἀρκούντως μέχρι τοῦδε. Οὕτω ὁ ἐκ πλακῶν ὀρθῶν διπλοῦς κύκλος ἢ περίβολος εἶναι κατὰ μὲν τὸν Schliemann, ὡς γνωστόν, ἀγορά, κατ' ἄλλους ἔργον ὀχυρωματικὸν καὶ κατὰ τὸν Steffen (Karten von Mykenae σ. 31) περίβολος ἀφορίζων τὸν ἱερὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ πέριξ βεβήλου. Κατ' ἐμὲ εἶναι ἁπλούστατα τὸ κρηπίδωμα τοῦ τύμβου, κρηπίδωμα οὗ ἡ ὀλίγον περίεργος κατασκευὴ παρεκίνησε πολλοὺς εἰς περιεργοτάτας ὑποθέσεις. Ἀνάγκη ὅμως νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι τὰ κρηπιδώματα, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἀντικαθίστανται ὑπὸ κύκλου ἁπλοῦ ἐκ λίθων ἀργῶν, δὲν ἦσαν ἀρχικῶς τοὐλάχιστον προωρισμένα νὰ ἐμποδίζωσι μόνον τὰ χώματα τοῦ νὰ καταρρεύσωσιν, ἀλλ' εἶχον καὶ βαθυτέραν τινὰ ἔννοιαν, ἴσως θρησκευτικήν, ἄγνωστον ἡμῖν. Πολλάκις εὑρίσκεται πέριξ τοῦ κρηπιδώματος καὶ κύκλος ἐκ λίθων ὀρθῶν (1). Καὶ περὶ τοῦ Μυκηναίου δὲ κρηπιδώματος προκειμένου δὲν πρέπει νὰ βλέπωμεν μόνον, ἐὰν ἦναι πρακτικῶς κατεσκευασμένον καὶ ἐὰν ὁ σκοπὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκπληρωθῇ ἄλλως κάλλιον.

Ἀλλ' ἐὰν οἱ τάφοι ἔκειντο ὑπὸ τύμβον, ὁ δὲ περίβολος εἶναι τὸ κρηπίδωμα τοῦ τύμβου, εἰς τί χρησιμεύει ἡ εἴσοδος αὐτοῦ; Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μετὰ τοῦ περὶ τῶν στηλῶν. Ἐξ αὐτῶν εὑρέθησαν δέκα μὲν σχεδὸν σῶαι, ὧν αἱ ἡμίσεις κεκοσμημέναι δι' ἀναγλύφων, αἱ λοιπαὶ ἁπλαῖ· τεμάχια δὲ ἄλλων γλυπτῶν καὶ μὴ πολλά. Αἱ πλεῖσται ἵσταντο εἰσέτι ὄρθιαι διευθυνόμεναι, ἂν καλῶς ἐννοῶ τὰς περιγραφὰς τοῦ Schliemann, εἰς *δύο στοίχους* ἀπὸ βορρᾶ, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς *εἰσόδου* πρὸς νότον. Ἡ διεύθυνσις αὕτη ἐξηγεῖ καλῶς καὶ τὸν προορισμόν των, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἦσαν συνήθεις στῆλαι ἐπιτύμβιοι, ὡς ἐκλαμβάνονται, ἀλλ' ἵσταντο ἑκατέρωθεν *δρόμου*, ὅστις ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἦγε παρ' ἕκαστον τῶν τάφων. Ἐὰν ἦσαν τῷ ὄντι ἐπιτύμβιοι στῆλαι, τότε δὲν ἐξηγεῖται, διατί αἱ μὲν εἶναι γλυπταί, ἄλλαι δὲ οὐχί, δὲν ἐξηγεῖται τὸ μέγα πλῆθος αὐτῶν, πρὸ πάντων δὲ δὲν ἐξηγεῖται διατὶ ἐπί τινων μὲν τάφων εὑρέθησαν στῆλαι ὀλιγώτεραι τῶν ἐν αὐτοῖς νεκρῶν, ἐπὶ δὲ τοῦ πέμπτου, ὅστις περιεῖχεν *ἕνα* μόνον νεκρόν, εὑρέθησαν ἱστάμεναι *δύο*. Ὁ δρόμος ἀπεναντίας δὲν εἶναι ἀσυνή-

(1) Ἴδε τὴν ἀναπαράστασιν τοιούτου ἀγγλικοῦ τύμβου ἐν Archaeologia τόμ. 42 σ. 211. Ἐν δὲ τῷ Leitfaden zur nordischen Alterthumskunde (herausg. von der Königl. Gesell. für nord. Alterthumsk.) σ. 29 ἀναγινώσκομεν· τινὲς τῶν σπουδαιοτέρων τύμβων περιβάλλονται κάτω ὑφ' ἑνός, ἐνίοτε δὲ ὑπὸ *πλειόνων* κύκλων ἐκ λίθων μεγάλων.

θης (1), καὶ θ᾽ ἀναφέρω ἓν μόνον παράδειγμα, διότι τοῦτο εἶναι καὶ ἄλλως περίεργον. Ἐν τῷ «Μουσείῳ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης» 1878-80 σ. 91 ἑξ. ὁ Weber περιγράφει καὶ ἀπεικονίζει τύμβον ἔχοντα κρηπίδωμα ὡραῖον καὶ δρόμον ἐστεγασμένον, ὅστις ἄγει εἰς τὸν τάφον. Ἡ ἀρχαία εἴσοδος τοῦ δρόμου εἶναι φαίνεται κατεστραμμένη ἢ κεχωσμένη, εἰσέρχονται δὲ σήμερον δι᾽ ὀπῆς ἀνοιχθείσης εἰς τὴν στέγην τοῦ δρόμου δι᾽ ἀφαιρέσεως πλακῶν τινων. Τὸ ὕψος αὐτοῦ εἶναι ἀπὸ 1,20 μέχρι 1,90 μ. Οἱ τοῖχοι ἀποτελοῦνται ὑπὸ τοῦ βράχου, ὅπου δὲ οὗτος λείπει, εἶναι ἐκτισμένοι μᾶλλον ἢ ἧττον κανονικῶς. Τὴν στέγην σχηματίζουσι μεγάλαι πλάκες ἐκ τιτανολίθου. Τὸ μῆκος τοῦ δρόμου ἀπὸ τῆς σημερινῆς εἰσόδου, ἥτις ἀπέχει τρία μέτρα ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ τύμβου, εἶναι 22 περίπου μέτρων. Ὁ τάφος ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν θαλάμων εἰς γραμμὴν κειμένων καὶ συγκοινωνούντων ἀλλήλοις δι᾽ ἀνοιγμάτων θυροειδῶν· κεῖνται δὲ καὶ οἱ τρεῖς ἓν μέτρον βαθύτερα τοῦ δρόμου. Ὁ τελευταῖος θάλαμος εἶναι ὁ περιεργότατος· αἱ δύο αὐτοῦ πλευραί, ἡ τῆς εἰσόδου καὶ ἡ ἀπέναντι αὐτῆς εἶναι κάθετοι, αἱ ἄλλαι δύο μέχρι μέν τινος εἶναι ὁμοίως κάθετοι, ἔπειτα ὅμως οἱ δόμοι προβάλλουσιν, ὥστε ἀποτελεῖται καμάρα. Ἄνωθι δὲ αὐτῆς ὑπάρχει ἕτερος θάλαμος συγκοινωνῶν μετὰ τοῦ κάτω δι᾽ ὀπῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς καμάρας ὑπαρχούσης. Ὁ δεύτερος οὗτος θάλαμος ἀπομιμεῖται πιστῶς ἐν μικρῷ τὸν Θησαυρὸν τοῦ Ἀτρέως. Ἔχει δὲ ὕψος δύο μέτρων. Τὸ περίεργον τοῦτο μνημεῖον εἶναι ἄξιον πολλοῦ λόγου, διότι ἐξηγεῖ τὴν ἀρχὴν τῶν μετὰ δρόμου τύμβων Οἱ θολωτοὶ τάφοι εἶναι ἀρχαῖοι ὅσον καὶ αἱ πρῶται κατοικίαι, αἱ ἁπλούσταται καλύβαι· οἱ μετὰ δρόμου τύμβοι εἶναι ἁπλοποιημένοι θολωτοὶ διατηρήσαντες ἐξ αὐτῶν μόνον τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα καὶ τὸν δρόμον. Ἡ θόλος βαθμηδὸν παρελείφθη ὁλοτελῶς ὡς περιττή, ὁ δρόμος ὅμως ἦν ἀναγκαιότατος· διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Köhler (Das Kuppelgrab bei Menidi σ. 54), οἵ τε θολωτοὶ τάφοι καὶ οἱ τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν ἦσαν τάφοι οἰκογενειακοὶ κεχωσμένοι

(1) Ἴδε περιγραφὰς τοιούτων π. χ. παρὰ Texier Description de l'Asie mineure III σ. 252 ἑξ. καὶ αὐτ. πίν. 131 σχ. 4.

συνήθως· ὁσάκις μέλος τι τῆς οἰκογενείας ἀπέθνησκεν, ἔπρεπε νὰ ἐξαγάγωσι πρῶτον τοὺς σωροὺς τῶν χωμάτων, τῶν καλυπτόντων τὸν δρόμον, ὁσάκις οὗτος ἦτο ἀστέγαστος, καὶ οὕτω νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν τάφον· μετὰ τὴν ταφὴν ὁ δρόμος ἐχώνετο πάλιν. Τὸ κοπιῶδες ὅμως τοῦτο ἔργον θὰ ἐγίνετο πολλῷ κοπιωδέστερον, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ δρόμος, ἔστω καὶ ἀστέγαστος, ὅστις πλὴν τούτου εἶχε καὶ ἄλλον σκοπόν, τοῦ ν᾽ αὐξάνῃ δηλαδὴ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς νεκρικῆς πομπῆς· διὰ τοῦτο καὶ ἐκοσμήθη ὁ τοῦ ἡμετέρου τύμβου, ὡς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τώρα, ἐν μέρει δι᾽ ἀναγλύπτων παραστάσεων. Ἐν τοῖς θολωτοῖς τάφοις ὁ δρόμος ἦν σχετικῶς ἁπλοῦς, τὸ δ᾽ ἐσωτερικὸν ἐκοσμεῖτο, ὡς γνωστόν, καὶ διὰ χαλκῶν ἐλασμάτων· ἐν τοῖς τύμβοις λείπει ἡ θόλος, ἐξωραΐζεται λοιπὸν ὁ δρόμος· εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ πλοῦτος οὗτος καὶ ὁ καλλιτεχνικὸς κόσμος τῆς τε θόλου καὶ τοῦ τύμβου ἐπιδεικνύονται σπανιώτατα, καὶ τότε μόνον ἐπί τινας ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτο ἤρκει, ὡς φαίνεται, εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

Ἀνακεφαλαιώσωμεν νῦν τὰ εἰρημένα. Κατέστη νομίζω λίαν πιθανόν, ὅτι ἡ μυστηριώδης ὁμηρικὴ θόλος εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη ἑλληνικὴ καλύβη, ὅτι οἱ θολωτοὶ τάφοι κατὰ λίαν διαδεδομένον ἔθος απομιμοῦνται τὴν θόλον, ὅτι κατὰ συνέπειαν εἶναι περιττὸν νὰ ζητῶμεν τὰ πρωτότυπα αὐτῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος (1)· πρὸς τούτοις ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἐπιχώσεως, ὅτι οἱ τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν τάφοι ἔκειντο ὑπὸ τύμβον, ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον θὰ ἦτο, ἐν Ἑλλάδι τοὐλάχιστον, πρωτοφανὲς καὶ ἀνεξήγητον, ὡς ἦτον ἀνεξήγητος καὶ ὁ περίβολος. Τέλος διὰ τοῦ ὑπὸ Weber γνωστοῦ γενομένου τύμβου ἀποδεικνύεται ἡ στενὴ σχέσις μεταξὺ θολωτῶν τάφων καὶ τύμβων (2), ἐξ ἧς σχέσεως πάλιν ἐξηγεῖται ὁ δρό-

(1) Τοῦτο ποιεῖ ὁ Köhler (Das Kuppelgrab bei Menidi σ. 56), παραδέχεται δὲ ὅτι ἐν Μεσοποταμίᾳ πρέπει νὰ ζητηθῶσιν αἱ ἀρχαὶ τῶν θολωτῶν τάφων.

(2) Ἡ σχέσις αὕτη ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν βωμῶν· εἷς περιφερὴς εὑρέθη ἐπὶ τοῦ τετάρτου τάφου τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν, ἕτερος δὲ περιβαλλόμενος λίθοις ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως (Schliemann σ. 102). Οἱ βωμοὶ οὗτοι κατέχουσι τὴν θέσιν, ἣν ἐν τῇ καλύβῃ εἶχεν ἡ ἑστία καὶ εἶναι διάδοχοι ταύτης. Οὕτως ἐξηγοῦσι τὴν ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ὕπαρξιν ἀπείρων τύμβων ἐχόντων βωμὸν ἐν τῷ κέντρῳ (Ἴδε Stevens Flint Chips σ. 349 ἑξ. μετὰ πολλῶν ἀπεικονίσεων τοιούτων τύμβων).

μος, ὃν ἀνάγκη νὰ ὑποθέσωμεν ὡς λίαν συνήθη ἔν τινι ἐποχῇ, δηλαδὴ ἐν ὅσῳ οἱ τύμβοι ἐχρησίμευον κυρίως ὡς οἰκογενειακοὶ τάφοι. Περὶ τοὺς ὁμηρικοὺς ὅμως χρόνους, καθ' οὓς κραταιουμένων τῶν πολιτειῶν τὰ γένη εἶχον ἀπολέσει μέγα μέρος τῆς ἀρχικῆς σημασίας καὶ δυνάμεώς των, οἱ τύμβοι συνήθως ἔκρυπτον ἕνα καὶ μόνον νεκρόν· τότε ἐννοεῖται ὅτι καὶ ὁ δρόμος ἦν πλέον περιττὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐξέλιπεν. Ἡ βαθμιαία αὕτη ἀπὸ τῆς πρώτης καλύβης μέχρι τοῦ ὁμηρικοῦ τύμβου ἐξέλιξις εἶναι τόσον συνεχὴς καὶ τόσον φυσική, ὥστε μοι φαίνεται, ὅτι αὐτὴ καὶ μόνη ἀρκεῖ, ἵνα πληρώσῃ τὰ ἐν ταῖς μερικαῖς ἀποδείξεσιν ὑπάρχοντα χάσματα, τὰ ὀφειλόμενα εἴτε εἰς τὴν ἔλλειψιν εἰδήσεων καὶ μνημείων εἴτε εἰς τὴν ἰδικήν μου ἄγνοιαν.

Ἐν τέλει ἀνάγκη νὰ εἴπω ὀλίγα καὶ περὶ τῆς θέσεως τῶν νεκρῶν ἐν τῷ τάφῳ καὶ περὶ τῆς καύσεως αὐτῶν· διότι ὡς ἐπραγματεύθησαν τὰ ζητήματα ταῦτα μέχρι τοῦδε, ἐξαφανίζεται πᾶν ὅ,τι χαρακτηριστικὸν ἐν τοῖς ἤθεσιν ὑπάρχει, ἐξάγονται δὲ συμπεράσματα λίαν ἐσφαλμένα.

Περὶ τῆς καύσεως ὁ Helbig (Das homerische Epos σ. 41) ἐσχάτως ἐξήνεγκε τὴν γνώμην, ὅτι οἱ νεκροὶ ἴσως δὲν ἐκαίοντο, ἀλλ' ἐταριχεύοντο. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἂν ἀπεδεικνύετο, πλὴν τοῦ ὅτι θὰ ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς συμπεράσματά τινα ἀφορῶντα τὰς περὶ μελλούσης ζωῆς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, θὰ ἀπεδείκνυε συγχρόνως καὶ ἐν τούτῳ τὴν ἐπιρροὴν ἀνατολικῶν λαῶν. Ἐν ᾧ ἡ ἐναντία γνώμη, ὅτι οἱ νεκροὶ ἐκαίοντο μέν, ἀλλ' ἀτελῶς καὶ ἐντὸς τῶν τάφων, στηριζομένη ἐπὶ παρατηρήσεων γενομένων ἐν αὐταῖς ταῖς ἀνασκαφαῖς (Schliemann σ. 373 καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ Köhler das Kuppelgrab bei Menidi σ. 55), ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ Ἕλληνες τότε εὑρίσκοντο εἰς ἐποχὴν μεταβάσεως ἀπὸ τῆς ταφῆς τῶν πτωμάτων ἀκεραίων εἰς τὴν καῦσιν αὐτῶν· τοιοῦτος μέσος τρόπος μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων ἔπρεπε νὰ ὑποτεθῇ, καὶ ἂν οἱ τάφοι τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν δὲν παρεῖχον προφανῆ παραδείγματα αὐτοῦ· διότι οἱ ἀρχαϊκοὶ λαοὶ σπανίως μεταβάλλουσι τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά των ἀποτόμως. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν δὲ τῶν λεγομένων δὲν λείπουσι καὶ ἀναλογίαι παρ' ἄλλοις λαοῖς τοῦ ἰνδογερμανικοῦ κλάδου. Οὕτω ὁ Ἄγγλος ἀρχαιολόγος αἰδ. W. C. Lukis βεβαιοῖ, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐρευνηθεῖσι πολυαρίθμοις τύμβοις τῆς Ἀγγλίας τὰ σώματα τῶν νεκρῶν εἶχον καῇ ἐντὸς αὐτῶν τῶν τάφων ἡμιτελῶς, ὡς ἀναφέρει ὁ Stevens (Flint Chips σ. 410), ὅστις ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ συνέλεξε καὶ πολλὰ ἄλλα παραδείγματα ἀτελοῦς καύσεως τῶν νεκρῶν. Ἄλλως ὅμως ἐξηγεῖ τὸ πρᾶγμα ὁ κ. Köhler (ἀνωτ. σημ.), ὅστις στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς καύσεως ἐντὸς τάφων ἀκαταλλήλων πρὸς τοῦτο ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀερισμοῦ, συμπεραίνει ὅτι οἱ θολωτοὶ τάφοι εἶναι ἐπείσακτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ χώρας, ἐν ᾗ οὐχὶ καῦσις, ἀλλ' ἄλλος τρόπος ταφῆς ἦτο συνήθης. Ἡ χώρα αὕτη λέγει συμφώνως τῷ Adler, οὗ ἀναφέρει τὴν γνώμην, πρέπει νὰ ἦναι ἡ Μεσοποταμία. Ἀλλ' ἐκεῖ οἱ τάφοι δὲν εἶναι ἀληθεῖς θόλοι, ἀλλὰ καμάραι θολωταὶ ἐπιμήκεις, ματαίως δὲ μέχρι τοῦδε ἐζητήθη τρίτον σχῆμα συνδέον τὰ δύο ταῦτα ὅλως διάφορα ἀλλήλων. Ἐξ ἄλλου καὶ ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι οἱ θολωτοὶ τάφοι δὲν ἦσαν ἐξ ἀρχῆς προωρισμένοι, ἵνα καίωνται ἐν αὐτοῖς οἱ νεκροί, διότι ἡ καῦσις εἶναι ἐν γένει μεταγενεστέρα, ὡς φαίνεται, τοῦ ἐνταφιασμοῦ (ἴδ. Worsaae Mém. des Antiquaires du Nord 1882 σ. 169 καὶ Fr. v. Hellwald Culturgeschichte I σ. 87), ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ εἰσάγηται, δὲν μετεβλήθησαν καὶ οἱ τάφοι ἀμέσως συμφώνως τῷ νεωτέρῳ ἐθίμῳ, ἀλλ' οὐδὲ ἐνόμιζον, φαίνεται, οἱ τότε ἄνθρωποι, ὅτι ἔπρεπεν ὁ νεκρὸς νὰ καῇ ὁλοτελῶς.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἕτερον ζήτημα θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸν πρῶτον τάφον τῆς ἀκροπόλεως, διότι ἐν αὐτῷ εὑρέθη εἷς νεκρὸς εἰς κατάστασιν ἐπιτρέπουσαν νὰ κρίνῃ τις περὶ τῆς θέσεώς του. Ὁ τάφος οὗτος ἔχει μῆκος 6,45 μ., πλάτος δὲ τοῦ πυθμένος 3,45 μ. Ἀλλ' αἱ διαστάσεις αὗται σπουδαίως ἐλαττοῦνται, διότι ὁ τάφος εἶναι ἐκτισμένος πέριξ διὰ δύο τοίχων, ὧν ὁ πρῶτος κάθετος ἔχει πάχος 0,60 μ., ὁ δὲ δεύτερος κεκλιμένος ὢν πρὸς τὰ ἔσω ἔχει πάχος κάτω 0,30 μ., περιορίζεται λοιπὸν οὕτω τὸ πλάτος τοῦ πυθμένος τοῦ τάφου εἰς 1,65 μ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ χῶρος γίνεται οὕτω πολὺ στενότερος τοῦ ἀρχικοῦ, τὰ σώματα ἀνδρῶν τελείων

δὲν κατετέθησαν κατὰ τὸ μῆκος αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλάτος· καὶ ἵνα τοὺς χωρήσῃ ὁ χῶρος οὗτος, ἐπίεσαν, λέγει ὁ Schliemann (σ. 378) περιγράφων τὸν κάλλιον διατηρούμενον σκελετόν, ἐπίεσαν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ στῆθος μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε οἱ ὦμοι εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς μετὰ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς. Καταλογίζει δὲ τοῦτο ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς τῇ ἀγριότητι καὶ ἀσεβείᾳ τῶν δολοφόνων τοῦ Ἀγαμέμνονος. Καὶ ὁ Steffen δὲ (Karten von Mykenae, Text σ. 31) διαβλέπει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ σπουδὴν καὶ ἀταξίαν προξενηθεῖσαν ὑπὸ πολιορκίας ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου ἐκτάκτου γεγονότος. Ἀλλ' οὐδεμία, νομίζω, ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ εἰσάγωμεν θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς. Πάντες οἱ ἄνθρωποι οὔτε ἔθαπτον, οὔτε θάπτουσιν ὅπως ἡμεῖς σήμερον. Ἐν τῷ Recueil d'antiquités de la Scythie (σ. 37 ἑξ.) ἀναφέρονται πολλὰ παραδείγματα, ὅτι οἱ νεκροὶ ἐν τάφοις τῆς νοτίου Ῥωσσίας εὑρέθησαν κείμενοι πλαγίως ἄλλοτε μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ. Αὐτόθι σ. 54 ἀναγινώσκομεν· ὁ σκελετὸς ἔκειτο ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους συνεσταλμένος, ἡ δὲ κεφαλή του *ἔκλινε πρὸς τὸ στῆθος*. Αὐτόθι σ. 121· εἷς σκελετὸς ἔκειτο ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους, συνεσταλμένος· αἱ χεῖρες ἦσαν συνεσφιγμέναι ἐπὶ τῆς κάτω σιαγόνος καὶ τὰ γόνατα ὁμοίως ἐπὶ τοῦ στήθους οὕτως, ὥστε ὁ νεκρὸς δὲν κατελάμβανε χῶρον μείζονα τοῦ ἑνὸς ἀρσινίου (δηλαδὴ τῶν 0, 77 τοῦ μέτρου). Ὁ δὲ Perrot (Histoire de l'art II σ. 373) ὁμιλῶν περὶ τῶν τάφων τῆς Χαλδαίας λέγει· νεκροί τινες κατετέθησαν εἰς θήκας ὁμοίας μεγάλοις ἀγγείοις, εἰς ἃς τὸ πτῶμα δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσαχθῇ ἄνευ βίας καὶ χωρὶς νὰ *διπλωθῇ*. Παραλείπω ν' ἀναφέρω παραδείγματα ὅμοια ἐκ τῆς βορείου Εὐρώπης, ἐν τοῖς τάφοις τῆς ὁποίας οἱ νεκροὶ εὑρίσκονται πολλάκις καθήμενοι.

Τὸ χαρακτηριστικὸν λοιπὸν τῆς θέσεως τῶν νεκρῶν ἐν τοῖς Μυκηναίοις τάφοις εἶναι, ὅτι ἤρειδον τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ τοίχου· ἴσως μάλιστα οὗτος ἀκριβῶς πρὸς τοῦτο ἐκτίσθη κεκλιμένος καὶ οὐχὶ κάθετος. Τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πρὸς σχετικὴν χρονολόγησιν αὐτῶν, διότι δεικνύει πόσον τὰ ἤθη ταῦτα ἀπέχουσι τῶν Ὁμηρικῶν.

Χρ. Δ. Τσουντας.

ΑΓΑΛΜΑΤΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙᾼ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ.

(Πιν. 1 καὶ 2).

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1884 ἐξακολούθησις τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἔφερεν εἰς φῶς πολλὰ πλαστικὰ ἔργα, ὧν τὰ σπουδαιότερα μετακομίσας εἰς Ἀθήνας ἐκδίδω νῦν ἐν τοῖς τῷ τεύχει τούτῳ προσαπτομένοις πίναξιν. Τὰ σχεδιογραφήματα ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ κ. Gilliéron.

Α΄. ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΑΕΤΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ.

Τὰ ἐκ τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ προερχόμενα ἀγάλματα, ἀπεικονισμένα εἰς δύο πίνακας, ἐδημοσιεύθησαν τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1884 σελ. 50 κ. ἑ. Πίν. 3 καὶ 4). Τοῖς ἀγάλμασι τούτοις προσθέτομεν νῦν τὰ ἑξῆς δύο, ἕνα δηλ. κορμὸν καὶ μίαν κεφαλήν, ὧν ὁ μὲν κορμὸς εὑρέθη τελευταῖον ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, ἡ δὲ κεφαλὴ εἶχε μὲν εὑρεθῇ πολὺ πρότερον (ἴδ. *Ἀρχ. Ἐφημ.* 1884, σελ. 57 ἀρ. 12), ἦτο ὅμως εἰσέτι ἀνέκδοτος.

Κορμὸς *γυμνοῦ πολεμιστοῦ* (ἀρ. 1.) εὑρεθεὶς νοτιοδυτικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τούτου καὶ τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου. Ὅτι ὁ κορμὸς οὗτος προέρχεται ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀγαλμάτων, δείκνυται ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἐκ τοῦ τρό-

που τῆς ἐργασίας καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὰ νῶτα μεγάλης ὀπῆς, ἥτις ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν αὐτοῦ τῷ τυμπάνῳ τοῦ ἀετώματος. Συμφώνως δὲ τῷ τόπῳ τῆς εὑρέσεως ἵστατο μᾶλλον ἐν τῷ δυτικῷ ἢ ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι, ὃ ἐστιν ἀπετέλει μέρος τῆς ἐν τῷ δυτικῷ ἀετώματι εἰκονιζομένης Ἀμαζονομαχίας. Ἡ στάσις αὐτοῦ, διακρινομένη διὰ τῆς ὑπερτάτης ἀνυψώσεως τοῦ κάτω τε καὶ τοῦ ἄνω ἄκρου τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ σώματος, εἶνε βιαιοτάτη δεικνύουσα ὅτι ἰσχυροτάτη δρᾶσις καὶ πάθος ἐπεκράτει ἐν τῇ παριστωμένῃ μάχῃ· τοιαύτας βιαίας καὶ ὁρμητικὰς κινήσεις δεικνύουσι καὶ τὰ εὑρεθέντα τεμάχια. Τὸ γνώρισμα δὲ τοῦτο ἀνάγει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλίᾳ Ἀμαζονομαχίαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἐν τῷ Μαυσωλείῳ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ.

Κεφαλὴ Ἀμαζόνος (ἀρ. 2) ἀποκεκρουσμένον ἔχουσα τὸ δεξιὸν πρόσωπον καὶ ἐντελῶς ἐφθαρμένην τὴν ὅλην ἐπιφάνειαν. Ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶνε τῶν πρώτων ἐν τῷ ἱερῷ γενομένων εὑρημάτων (ἰδ. *Ἀθήναιον* τομ. α΄. σελ. 549, ἀρ. 2 καὶ *Ἀρχ. Ἐφημερ.* 1884 σελ. 57, ἀρ. 12) καὶ εὑρέθη ἐντετειχισμένη ἐν τῷ μεταξὺ τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου καὶ τῆς δυτικῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ πλευρᾶς μεταγενεστέρῳ τοίχῳ, ἐν ᾧ καὶ ἄλλα, ἐκ τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ προερχόμενα, πλαστικὰ εὑρήματα ἐγένοντο (1). Ἔχει δὲ μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὴν παρὰ τὴν δυτικὴν τοῦ ναοῦ πλευρὰν εὑρεθεῖσαν κεφαλὴν Ἀμαζόνος (*Ἀρχ. Ἐφημ.* 1884, Πίν. 4 ἀρ. 1), ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, τὴν ἐργασίαν, τὰς μορφάς, καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς κόμης, ἐξ οὗ φαίνεται, ὅτι καὶ αὕτη πιθανῶς εἶνε κεφαλὴ Ἀμαζόνος. Ἀπέβλεπε δὲ πρὸς τὰ ἄνω ἀνατεταμένον ἔχουσα τὸ βλέμμα καὶ λύπην ἐκφράζουσα ἐπὶ ταῖς πληγαῖς αὐτῆς ἢ βοήθειαν παρὰ τοῦ πολεμίου αἰτουμένη.

Πλὴν τῶν εὑρημάτων τούτων ὑπάρχουσιν ἔτι πολλὰ μικρὰ τεμάχια, ἅτινα θέλω ἐξετάσει καὶ περιγράψει προσεχῶς, ὅτε καὶ αὖθις θέλω πραγματευθῆ, ὁριστικῶς πλέον, περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ ἀγαλμάτων. Θέλω δὲ πράξει τοῦτο ὁρμώμενος ἐκ μεγάλης ἐπιγραφῆς ἐκ τῶν πρώτων

(1) Ἴδε τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ ἄρθρον μου.

χρόνων τῆς Δ΄. ἑκατονταετηρίδος προερχομένης, ἐν ᾗ εἶνε ἀναγεγραμμέναι αἱ δαπάναι τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Τὰ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης πορίσματα καὶ αἱ ἐν αὐτῇ εἰδήσεις εἶνε ἱκανῶς σπουδαῖαι διὰ τὸ προκείμενον ζήτημα καὶ περίεργοι.

Β΄. ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ

Νοτιανατολικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀπεκαλύφθη μικρὸς πρόστυλος δωρικὸς ναός, ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐν τῷ χώρῳ δὲ τῷ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τούτου καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀπεκαλύφθη μέγα τετραγωνικὸν ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, ὅπερ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐχρησίμευσε, φαίνεται, ὡς κατοικία· ἐπειδὴ ὅμως οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ἦσαν ἀσθενεῖς καὶ ἴσως ἑτοιμόρροποι, ἰσχυροποιήθησαν τότε δι' ἑτέρου ἐξωτερικοῦ τοίχου, κτισθέντος ἐξ ἀρχαίου ὑλικοῦ καὶ μάλιστα ἐξ ἀγαλμάτων καὶ ἐπιγραφῶν. Ἐν τῇ παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος μεσημβρινῇ τοῦ τοίχου τούτου πλευρᾷ ἦσαν ἐντετειχισμένα τὰ ἑξῆς ἀγάλματα:

Νίκη (Ἀρ. 3, 3α καὶ 3β) γυμνοὺς ἔχουσα τοὺς πόδας καὶ φέρουσα τὸν καλούμενον σχιστὸν χιτῶνα, ὅστις ἐπὶ μόνου τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου πόρπῃ συνεχόμενος καταλείπει γυμνὸν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους καὶ ἀναπεταννύμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἀπογυμνόνει ὁλόκληρον τὸ δεξιὸν κάτω ἄκρον. Ἐπὶ ἑκατέρου τῶν ὤμων ὑπάρχει ὀπή, ἥτις ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν τῶν χαλκῶν, ὡς φαίνεται, πτερύγων· ἑτέρα ὀπὴ ὑπάρχει ὄπισθεν, κάτωθεν τοῦ αὐχένος, ἥτις θὰ ἐχρησίμευε πρὸς τὴν διὰ σιδήρου συγκράτησιν καὶ συνένωσιν τῶν δύο πτερύγων (1)· καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου ὑπάρχει ὀπή, ἥτις θὰ ἐχρησίμευε πρὸς προσάρτησιν πράγματός τινος χρησιμεύοντος πρὸς κόσμησιν τῆς κόμης. Ἡ κεφαλὴ ἀποκεκομμένη οὖσα προσηρμόσθη ἀκριβῶς.

Ἡ Νίκη αὕτη εἰκονίζετο ἱπταμένη, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ, καθ' ἣν κατέρχεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος εἶνε πρὸς τὰ

(1) Πάντως ὅμως δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι αὗται ἐχρησίμευον ἴσως πρὸς προσάρτησιν τοῦ ἀγάλματος τοίχῳ τινί, διότι πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν καὶ μικρὰ εἶνε καὶ ἐν ἀκαταλλήλῳ θέσει κεῖται.

ἐμπρὸς κεκλιμένον. Κατ' ἀναλογίαν δὲ παραπλησίων παραστάσεων ἐκράτει ἴσως ἐν μὲν τῇ μιᾷ χειρὶ κλάδον φοίνικος, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ στέφανον. Ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς ἐκτείνεται ὁ λίθος εἰς τετραγωνικὴν προεξοχήν, δι' ἧς ἐνεπηγνύετο ἑτέρῳ λίθῳ χρησιμεύοντι τῷ ἀγάλματι ὡς βάθρον.

Ἑτέρα *Νίκη* ('Αρ. 4) παρεμφερὴς τῇ προηγουμένῃ κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν ἐργασίαν, τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν ὅλην μορφήν, σὺν μόνῃ τῇ διαφορᾷ ὅτι οὐχὶ ὁ γυμνός, ἀλλ' ὁ ἐνδεδυμένος πούς, ὁ δεξιός, εἶνε προβεβλημένος.

Ἑτέρα *Νίκη* ('Αρ. 5) παρεμφερὴς ταῖς προηγουμέναις, ἔχουσα ὅμως μέγεθος ὀλίγον τι μεῖζον αὐτῶν.

Κεφαλὴ Νίκης ('Αρ. 5α) διαφέρουσα τῇ τῆς ὑπ' ἀρ. 3 μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἔχει τοὺς πλοκάμους οὐχὶ τοσοῦτον λεπτούς, ὅσον ἐκείνη. Ἡ κεφαλὴ αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 4 κορμόν, ἀναγκαίως ἄρα θὰ ἀνῆκε εἰς τοὺς ὑπ' ἀρ. 5. Τοῦτο ἄλλως φαίνεται καὶ ἐκ τῶν διαστάσεων αὐτῆς, μειζόνων οὐσῶν τῶν τῆς ὑπ' ἀρ. 3 (ἤτοι τῶν τῆς 3β).

Τὰ ὀπίσθια καὶ τῶν τριῶν τούτων ἀγαλμάτων δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένα, διότι δὲν ἦσαν προωρισμένα νὰ ὦσιν ὁρατὰ ὑπὸ τοῦ θεατοῦ. Ἡ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δὲ ἐργασία εἶνε ἐνιαχοῦ, εἰς τὰ ἐνδεδυμένα μέρη τοῦ σώματος, οὐχὶ τοσοῦτον ἐπιμελὴς καὶ ἴσως ἐπιπόλαιος, ἀλλ' ἡ στάσις, ἡ διάθεσις τοῦ χιτῶνος, ἡ πλουσία, ἁρμονικὴ καὶ φυσικὴ αὐτοῦ πτύχωσις, καὶ μάλιστα τὸ περίγραμμα εἶνε θαυμάσιον, ἀναπολοῦν ἡμῖν ἔξοχα ἔργα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, τὰ ἐκ τοῦ θωρακείου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης ἀνάγλυφα, τὰς Νηρηΐδας τοῦ ἐν Ξάνθῃ μνημείου τῶν Νηρηΐδων, τὰ ἐκ Δήλου ἀγάλματα, τὰ εἰκονίζοντα τὴν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἁρπαγὴν τῆς Περσεφόνης (1), καὶ αὐτὰ τὰ ἐκ τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καὶ μάλιστα τὴν Νίκην καί τὰς ἐπικληθείσας Νηρηΐδας (2). Πρὸς τὴν Νίκην τοῦ Παιωνίου παραβαλλόμεναι αἱ Νίκαι αὗται δὲν ἔχουσι τὰς ἐπὶ φυσικῇ καλλονῇ ἐξεχούσας ἐκείνας μορφὰς τῶν γυμνῶν μάλιστα τοῦ σώματος μελῶν, ἀλλ' ἔχουσι τὴν πτύχωσιν τοῦ ἱματισμοῦ φυσικωτέραν, σαφῆ καὶ ἀνάλογον πρὸς τὸν τρόπον τῆς περιβολῆς τοῦ ἱματίου· σχετικῶς δὲ πρὸς τὴν ἐκ Σαμοθράκης Νίκην τοῦ Λούβρου στεροῦνται τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ ἐπιβαλλούσης ἐκείνης παραστάσεως, ἀντικαθιστῶσιν ὅμως αὐτὴν διὰ τῆς ἐν τῇ ὅλῃ αὐτῶν μορφῇ ἐκφραζομένης χάριτος. Ἐκ τῶν γνωρισμάτων τούτων καὶ ἐκ τοῦ ἐξαιρέτου κάλλους τοῦ περιγράμματος τῶν κεφαλῶν καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ λεπτῶν χαρακτηριστικῶν τῶν προσώπων ὁρμώμενος νομίζω ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα προέρχονται ἐκ τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος.

Ὡς πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ δὲ γνωρίσματα τῆς μορφῆς ἤτοι ὡς πρὸς τὴν στάσιν, τὸν ἱματισμὸν καὶ μάλιστα τὴν ἀπογύμνωσιν τοῦ ἑτέρου τῶν κάτω ἄκρων, ὁμοιάζουσι καταφανῶς αἱ Νίκαι αὗται τῇ ἐν Ὀλυμπίᾳ εὑρεθείσῃ Νίκῃ τοῦ Παιωνίου, τῇ Νίκῃ δηλ. ἐκείνῃ, ἣν οἱ ἐκ Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ἀνέθηκαν πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Σφακτηρίᾳ μάχης· ὁμοιάζουσι δ' αὐτῇ πρὸς τούτοις κατὰ τοῦτο, ὅτι καὶ αἱ πτέρυγες ἦσαν χαλκαῖ καὶ ἐξεφύοντο καὶ αὗται οὐχὶ ἐκ τῶν νώτων ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὤμων. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν Νίκην τῶν Μεσσηνίων ἐποίησεν ὁ Παιώνιος ἀφοῦ πρότερον, νικήσας ἐν διαγωνισμῷ, εἶχε ποιήσει τὰ ἀκρωτήρια τοῦ ναοῦ τοῦ Διός, ἤτοι τὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὀρόφου ἐπίχρυσον Νίκην, πιθανὸν εἶνε ὅτι οἱ Μεσσήνιοι διὰ τοῦτο ἀνέθηκαν ἴσως τῷ Παιωνίῳ τὴν ποίησιν τῆς ἑαυτῶν Νίκης, διότι εὐδοκίμησεν οὗτος πρότερον ἐν τῇ ποιήσει τοιούτου ἀγάλματος· κατ' ἀκολουθίαν ὁ Παιώνιος ἐν τῇ τῶν Μεσσηνίων Νίκῃ ἀντέγραφε πιθανῶς, ἣν ἐπὶ τοῦ ὀρόφου τοῦ ναοῦ εἶχε ποιήσει Νίκην, ἢ ὁπωσδήποτε ἔδωκεν αὐτῇ τὸν αὐτὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τύπον, καὶ διὰ τοῦτο ἔστησεν αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὑψηλῆς βάσεως. Συμπέρασμα τούτων εἶνε ὅτι αἱ προκείμεναι Νίκαι ἐποιήθησαν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον ἐπίδρασιν τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ Νικῶν τοῦ Παιωνίου, τῆς τε ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων ἀνατεθείσης καὶ πιθανῶς τῆς τὸ μέσον ἀκρωτήριον τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἀποτελούσης· τὸ συμπέρασμα δὲ τοῦτο παρέχει ἡμῖν τὸ πρῶτον ὁρμητήριον, ἵνα ἐξερευνήσωμεν καὶ ἐννοήσωμεν, εἰς τί ἐχρησίμευον αὗται ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ποῦ ἵσταντο.

Ἐπειδὴ αὗται τὴν αὐτὴν ἔχουσι μορφὴν καὶ ἐρ-

(1) Ἴδε Bull. de corr. Hellénique III.

(2) Ἴδε *Ἀρχ. Ἐφημερ.* 1884, πίν. 3, ἀρ. 2 καὶ 3 καὶ πίν 4 ἀρ. 8.

γασίαν καὶ ἡ μὲν εἶνε οἱονεὶ ἀντίγραφον τῆς δέ, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἵσταντο ἐν ἀετώματί τινι, οὔτε ἀλλαχοῦ που ἀνακείμεναι νὰ ἀπετέλουν σύνταγμα εἰκονίζον πρᾶξιν τινὰ οἱανδήποτε, διότι πρὸς τοῦτο πάντως θὰ διέφερον ἀλλήλων κατά τε τὴν στάσιν καὶ τὸ ἐλατήριον. Ἡ ἐν τοῖς γνωρίσμασιν ὅμως τούτοις ταυτότης αὐτῶν, ἀνεξήγητος ἄλλως οὖσα, ἐξηγεῖται κάλλιστα διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι αὗται ἀπετέλουν τὰ ἀκρωτήρια ναοῦ τινος. Ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου μαρτυρεῖ ἔτι ἡ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ὁμοιόμορφος προεξοχὴ τοῦ λίθου, κατάλληλον ἔχοντος οὕτω τὸ σχῆμα πρὸς ἐγγόμφωσιν εἰς τὰ βάθρα τῶν ἀκρωτηρίων, καθότι γνωστὸν εἶνε ὅτι τὰ ἀκρωτήρια εἶχον ἴδιον ἕκαστον βάθρον, ᾧ ἐνεγομφοῦντο. Ἕτερος ἰσχυρὸς λόγος εἶνε ὅτι ἡ ὑπ' ἀρ. 5 ἔχει κατά τι τὰς διαστάσεις μεγαλητέρας τῶν δύο ἑτέρων, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι αὕτη μὲν ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ, αἱ δύο δ' ἕτεραι κατὰ τὰ ἄκρα, διότι ἐκ τοῦ Βιτρουβίου γνωρίζομεν ὅτι τὰ acroteria mediana ἦσαν μικρόν τι (κατὰ ἓν ὄγδοον) μεγαλήτερα ἢ τὰ acroteria angularia· ταύτῃ δὲ τῇ διατάξει συμφωνεῖ καὶ ὁ τρόπος τῆς διαθέσεως τοῦ χιτῶνος, διότι ἐν ᾧ τῶν δύο κατὰ τὰ ἄκρα ἱσταμένων ἀναπεταννύμενος ὁ χιτὼν κατὰ τὸ κάτω τοῦ σώματος μέρος ἐκ τοῦ πνέοντος ἀνέμου προσπίπτει μᾶλλον πρὸς ἓν μέρος, ὁ τῆς ὑπ' ἀρ. 5 εἶνε εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη διῃρημένος καὶ τὰς αὐτὰς σχηματίζει πτυχάς, κατά τε τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσόν, εἴς τε τὸ δεξιὸν καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος· εἶνε δὲ καταφανὲς ὅτι ἂν ἡ Νίκη αὕτη ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς δηλ. τοῦ ὀρόφου, οὕτως ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα ἕνεκα τῆς συμμετρίας.

Ἐκ τούτων νομίζω ἱκανῶς δείκνυται ὅτι αἱ ὑπ' ἐξέτασιν Νίκαι ἦσαν τὰ ἀκρωτήρια ναοῦ τινος. Ἀλλ' ἐν τῷ ἱερῷ ὑπῆρχον, κατὰ Παυσανίαν καὶ κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν, δύο ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς χρόνοις οἰκοδομηθέντες ναοί, ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ὁ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ μικρὸς εἶνε τὰς διαστάσεις καὶ οὔτε ἀγάλματα εἶχεν ἐν τοῖς ἀετώμασι οὔτε κἂν περίπτερος ἦτο, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἦτο ἐπισημότατος καὶ εἶχεν ἐν τοῖς ἀετώμασιν ἀγάλματα ἱκανὴν ἔχοντα ὁμοιότητα ταῖς Νίκαις ταύταις ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας (1), ἕπεται ὅτι αὗται ἦσαν τὰ ἀκρωτήρια οὐχὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος (2), ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἀλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου δύναταί τις νὰ μοὶ προβάλῃ τὴν ἐρώτησιν, ποία τίς ἡ σχέσις τοῦ Ἀσκληπιοῦ πρὸς τὴν Νίκην; Νομίζω ὅτι προκειμένου περὶ κατασκευῆς τῶν ἀκρωτηρίων ναοῦ θὰ ἐξέλεγέ τις μᾶλλον καταλλήλους μορφὰς (τοιαῦται δὲ ἦσαν ὄντως αἱ ἐξ οὐρανοῦ κατερχόμεναι Νίκαι) ἢ σχέσιν ἐχούσας πρὸς τὸν ἐν τῷ ναῷ λατρευόμενον θεόν· ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε ὅλως ἄσχετος ἡ Νίκη πρὸς τὸν Ἀσκληπιόν. Ἐν τῷ ἱερῷ ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἀσκληπιείων ἀγῶνες, μάλιστα μουσικοὶ καὶ ποιητικοί (3), καὶ τούτων τῶν ἀγώνων κατὰ φυσικὸν λόγον προστάτης θὰ ἦτο ὁ Ἀσκληπιός, ὥστε δὲν εἶνε παράδοξον ἂν ἐπὶ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ὅστις περιεῖχε τὸ χρυσελεφάντινον τοῦ θεοῦ ἄγαλμα, ἵσταντο Νίκαι. Ἐκ τοιούτου λόγου ἐξηγεῖται καὶ ἀνάγλυφόν τι, εὑρεθὲν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, ἐν ᾧ εἰκονίζεται Ἀσκληπιὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, πρὸ αὐτοῦ ἱσταμένη Ὑγιεία, καὶ ἔνθεν μὲν βαδίζουσα γυναικεία μορφή, ἔνθεν δὲ Νίκη. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀνέθηκέ τις ἴσως ἐν τῷ Ἱερῷ, ὡς εὐχαριστήριον τῷ Ἀσκληπιῷ, νικήσας ἐν τοῖς μνημονευθεῖσιν ἀγῶσι.

Γ'. ΑΝΤΙΤΥΠΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΝΑΩ ΧΡΥΣΕΛΕΦΑΝΤΙΝΟΥ ΑΓΑΛΜΑΤΟΣ

Ὅλως ἔκτυπον ἀνάγλυφον, ἐν ᾧ εἰκονίζεται *Ἀσκληπιὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου* (Ἀρ. 6). Τὸ ἀνάγλυφον ἢ, σχεδὸν εἰπεῖν, τὸ ἄγαλμα τοῦτο θὰ ἵστατο πρὸ τοίχου τινός, διότι ἡ ὄπισθεν ἐπιφάνεια τοῦ λίθου εἶνε ὅλως ἀκατέργαστος· ἦτο δὲ προσκεκολλημένον ἑτέρᾳ βάσει διὰ μολύβδου, ὡς ἐκφαίνεται ἐκ τῶν κατὰ τὸ κάτω μέρος τῆς πλακὸς τριῶν, ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν, ὀπῶν· ἐν ταῖς ὀπισθίαις μά-

(1) Καὶ ἡ φθορὰ τοῦ μαρμάρου εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ὡς φαίνεται, προῆλθε. Καὶ ἐκεῖνα δηλ. τὰ ἀγάλματα καὶ ταῦτα θὰ ἐφθάρησαν ἐκ πυρκαϊᾶς.

(2) Νομίζω μάλιστα ὅτι εὑρέθη ἓν γωνιαῖον ἀκρωτήριον τοῦ ναοῦ τούτου, ὑψηλόν τι ἀνθέμιον.

(3) *Πλάτων*, Ἴων, 530 α. Πρβ. καὶ C. I. G. 1068, 1515 καὶ 3208.

λιστα ὀπαῖς διατηρεῖται καὶ ὁ μόλυβδος. Εὑρέθη δὲ ἐντετειχισμένον ἐν τῷ αὐτῷ τοίχῳ, ἐν ᾧ καὶ αἱ ἀνωτέρω Νίκαι.

Καθήμενος εἰκονίζεται ὁ Ἀσκληπιὸς ἐπὶ πολλῶν ἀναγλύφων καὶ ἐπὶ νομισμάτων διαφόρων πόλεων. Ἀλλ᾽ ἐκ τῆς γραπτῆς παραδόσεως ἓν μόνον καθήμενον ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐπισημότατον, γνωρίζομεν, τὸ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἐπιδαυρίας, ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, χρυσελεφάντινον ἄγαλμα, ὅπερ ἐποίησε Θρασυμήδης ὁ πάριος. Τοῦτο περιγράφει ὁ Παυσανίας (II, 27, 2) ὡς ἑξῆς: «Τοῦ δὲ Ἀσκλη- » πιοῦ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν τοῦ Ἀθήνησιν » Ὀλυμπίου Διὸς ἥμισυ ἀποδεῖ, πεποίηται δὲ ἐλέ- » φαντος καὶ χρυσοῦ· μηνύει δὲ ἐπίγραμμα τὸν εἰρ- » γασμένον εἶναι Θρασυμήδην Ἀριγνώτου πάριον. » κάθηται δὲ ἐπὶ θρόνου βακτηρίαν κρατῶν, τὴν δὲ » ἑτέραν τῶν χειρῶν ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχει τοῦ δρά- » κοντος, καί οἱ καὶ κύων παρακατακείμενος πε- » ποίηται». Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἰκονίζεται μετὰ μικρῶν τινων παραλλαγῶν ἐπὶ νομισμάτων τῆς Ἐπιδαύρου (1).

Ἐκ τῶν ἐν τοῖς νομίσμασι δὲ τούτοις παραστάσεων καὶ ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Παυσανίου ὁρμώμενοι ἀναγνωρίζομεν ἐν τῷ προκειμένῳ ἀναγλύφῳ ἀντίτυπον τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος. Ὁ ἀποκεκομμένος ἀριστερὸς βραχίων θὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς βακτηρίας, καθ᾽ ὃν τρόπον δεικνύουσιν ἡμῖν αἱ ἐπὶ τῶν νομισμάτων παραστάσεις· ἡ ἑτέρα δὲ χεὶρ εἶνε προτεταμένη, ὡς καὶ ἐν τοῖς νομίσμασι, καὶ θὰ ἐκράτει ἴσως καὶ αὕτη φιάλην. Ὑπὸ τὴν ἄκραν ταύτην χεῖρα ἔπρεπε νὰ ἀνελίσσηται ὁ ὄφις, οὗτινος ὅμως ἴχνη ἐνταῦθα δὲν φαίνονται· ἀλλ᾽ ἴσως στηριζόμενος διὰ τῆς οὐρᾶς ἐπὶ τοῦ πρὸ τοῦ ὑποποδίου τῶν ποδῶν τοῦ θεοῦ ἀποκεκομμένου τμήματος τῆς βάσεως ἀνειλίσσετο, χωρὶς νὰ ἐφάπτηται τοῦ λίθου διὰ τῶν πλαγίων τοῦ σώματος, καὶ οὕτως, ἀποκοπείσης τῆς κάτω βάσεως, ἐξηφανίσθη ἄνευ ἴχνους· ἴσως ὅμως ὁ τεχνίτης παρεξέκλινε τοῦ πρωτοτύπου ὡς πρὸς τὴν παράστασιν ταύτην τοῦ ὄφεως καὶ παρέστησεν αὐτὸν οὐχὶ ὑπὸ τὴν προτεταμένην χεῖρα ἀλλ᾽ ἀλλαχοῦ που, ἴσως παρέστησεν αὐτὸν ἀνελισσόμενον περὶ τὴν βακτηρίαν, ἀποβλέψας εἰς τὸν ἕτερον καὶ συνηθέστερον, ὡς φαίνεται, τύπον τῆς παραστάσεως τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅ ἐστιν εἰς τὸν *ἱστάμενον Ἀσκληπιόν*. Ὡς πρὸς δὲ τὸν κῦνα, ἀποκεκομμένου ὄντος ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι ἱκανοῦ μέρους τῆς κάτω βάσεως, δὲν δυνάμεθα νὰ ἠξεύρωμεν ἂν εἰκονίζετο καὶ οὗτος ἢ οὔ· ὁπωσδήποτε ὅμως πάρεργον ὢν οὗτος ἐδύνατο εὐκόλως νὰ παραλειφθῇ, ὡς καὶ ἐν πολλοῖς τῶν νομισμάτων βλέπομεν.

Ἀντίτυπον δὲ ὂν τὸ προκείμενον ἀνάγλυφον τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος εἶνε ἱκανῶς σπουδαῖον, διότι δι᾽ αὐτοῦ συλλαμβάνομεν ἔννοιάν τινα τοῦ ἔργου τοῦ Θρασυμήδους, πολὺ σαφεστέραν βεβαίως ἢ διὰ τῶν ἐπὶ τῶν νομισμάτων παραστάσεων. Μεγαλοπρεπὴς εἶνε ἡ παράστασις τῆς ὅλης μορφῆς καὶ ἐξαίρετος ἡ περιβολὴ καὶ πτύχωσις τοῦ ἱματίου, περίεργος δ᾽ εἶνε μάλιστα καὶ διδακτικωτάτη ἡ μορφὴ τῆς κεφαλῆς, εἰ καὶ ὁ τεχνίτης, ἀπεικονίζων τὸ πρωτότυπον, ἀπέτυχεν ἐν τῇ κεφαλῇ πολὺ πλειότερον ἢ ἐν τῇ παραστάσει τοῦ ἱματισμοῦ, ὅστις τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ἀξιόλογος. Τὴν κεφαλὴν ταύτην παραβάλλοντες πρὸς τὴν ἐπὶ νομισμάτων τῶν Ἠλείων εἰκονιζομένην κεφαλὴν τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς βλέπομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Θρασυμήδους μεγάλην θὰ εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Φειδίου. Ἐκ τούτου δ᾽ ἐξηγεῖται διατὶ αὐτὸ ἐξελαμβάνετο ὑπὸ μεταγενεστέρων συγγραφέων, οἷον ὑπὸ τοῦ Ἀθηναγόρου, ὡς ἔργον τοῦ Φειδίου (1).

Δ′. ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ

Δύο ἀγαλμάτια ἱσταμένου *Ἀσκληπιοῦ* (ἀριθ. 7, 7α καὶ 8, 8α) εὑρεθέντα ἐντὸς τοῦ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μνημονευθέντος ἀρχαίου τετραγωνικοῦ οἰκοδομήματος, ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τοῦ

(1) Ἴδε Berl. Blätt. für Münzk. 3, 30, 3.—Mionn. D. 2.239, 70.— *Panofka*, Asklepios u. die Asklepiaden (Abh. d. Berl. Akad. 1845, Πίν. 1, 7).

(1) Ἐκ τούτου ὁρμηθεὶς ὁ Brunn (Gesch. d. Gr. Künstler I, 246) κατέταξε τὸν Θρασυμήδην ἐν τοῖς συγχρόνοις μαθηταῖς τοῦ Φειδίου· ἡ γνώμη ὅμως αὕτη, πιθανὴ τέως οὖσα, ἐξελέγχεται νῦν ἐσφαλμένη. Κατὰ τὴν ἄνω μνημονευθεῖσαν ἐπιγραφὴν (ἐν σελ. 41) ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ᾠκοδομεῖτο κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ′ ἑκατονταετηρίδος· ἀλλ᾽ ἐν αὐτῇ δὲν γίνεται μνεία τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος, ὥστε τοῦτο θὰ ἐποιήθη μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ. Ὁ Θρασυμήδης ἄρα θὰ ἤκμαζε μετὰ τὰ πρῶτα τοὐλάχιστον ἔτη τῆς Δ′ ἑκατονταετηρίδος.

Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πολλῶν καὶ συμπεπυκνωμένων πτυχῶν φαίνεται ὅτι ἀμφότερα εἶνε ἀντίτυπα μείζονος ἀγάλματος καὶ δὴ ἐπισήμου, ὡς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῆς ὅλης μορφῆς καὶ μάλιστα ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ μεγαλητέρου (ἀρ. 7α), ἥτις τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ἀξιόλογος διὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου καὶ τὴν ἐν αὐτῇ μειλιχίαν ἔκφρασιν. Ὡς πρὸς τὴν μορφὴν καὶ τὴν ἔκφρασιν ταύτην τῆς κεφαλῆς ὑστερεῖται τὸ μικρότερον τῶν ἀγαλματίων τούτων (ἀρ. 8α), διότι θὰ ἐξετελέσθη ὑπὸ ἑτέρου οὐχὶ τοσοῦτον ἐπιτηδείου τεχνίτου.

Τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα θὰ ἐχρησίμευον ὡς ἀναθήματα ἀντικαθιστῶντα ἐν τῷ ἱερῷ τὰ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐν χρήσει συνήθως ὄντα ἀγαλμάτια ἐξ ὀπτῆς γῆς (τοῦτο εἰκάζω ἐκ τοῦ ὅτι, ἐν ᾧ πολλὰ τεμάχια μαρμαρίνων ἀγαλματίων εὑρέθησαν, οὐδὲ ἓν τεμάχιον εὑρέθη ἐξ ὀπτῆς γῆς). Ἔχουσι δὲ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ μαρμάρου ἐστιλβωμένην, ἐξ οὗ ὁρμώμενός τις δύναται ἴσως νὰ ὑπολάβῃ αὐτὰ ὡς προερχόμενα πιθανῶς ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀντωνίνων. Ἐν τῷ ἱματίῳ δὲ τοῦ μικροτέρου σώζονται ἴχνη χρυσώσεως καὶ κιρροῦ χρώματος, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι τὸ ἄγαλμα ἢ τοὐλάχιστον ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ ἦτο ἐπίχρυσος, τοῦ κιρροῦ χρώματος χρησιμεύοντος πρὸς ἐπίθεσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ καλλιτέραν συγκόλλησιν τοῦ χρυσοῦ.

Ἕτερον ἄγαλμα *Ἀσκληπιοῦ* (ἀρ. 9) μεῖζον μὲν τῶν προηγουμένων ἀλλ' ἧττονος ἀξίας, εὑρεθὲν εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ πλευρᾶς. Παρὰ τὸν ἀριστερὸν πόδα ὑπάρχει ἐπὶ τῆς βάσεως ἀκατέργαστόν τι περιφερὲς πρᾶγμα, ὅπερ φαίνεται ὅτι εἶνε ὁ ὀμφαλός. Ἡ ἐργασία εἶνε ἐπιπόλαιος καὶ ἡμιτελής· μόνον τὸ πρόσωπον τῆς κεφαλῆς εἶνε ὁπωσοῦν ἐπιμελῶς εἰργασμένον.

Ε΄. ΔΥΟ ΝΕΑΝΙΚΑ ΑΓΑΛΜΑΤΑ

Τὰ ἀγάλματα ταῦτα (ἀρ. 10 καὶ 11) εὑρέθησαν ἐντετειχισμένα ἐν τῷ αὐτῷ τοίχῳ, ἐν ᾧ καὶ αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι Νῖκαι καὶ τὸ καθήμενον τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα, καὶ σώζονται ἐν καλλίστῃ καταστάσει, οὐ μόνον τῆς ἐπιφανείας τοῦ μαρμάρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ χρώματος αὐτοῦ διατηρηθέντος. Ἵστανται δὲ ἀμφότερα ἐν ἀπολύτῳ ἠρεμίᾳ καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν μεγαλήτερον (ἀρ. 10) ἔχει τὸν ἀριστερὸν πόδα προβεβλημένον, τὸ μικρότερον δὲ τὸν δεξιόν· πρὸς τούτοις τὸ τελευταῖον ἔχει τὰς μορφὰς πολὺ νεανικωτέρας. Τὰ ὀπίσθια αὐτῶν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένα, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἀμφότερα ἦσαν καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν ὁρατά· ποῦ ὅμως ἵσταντο καὶ τί παριστῶσιν εἶνε ἀδύνατον νὰ ὁρίσῃ τις, διότι ἡ σωζομένη κεφαλὴ τοῦ ἑνός, ἀποκεκρουσμένη οὖσα, εἶνε δυσδιάκριτος. Ὁπωσδήποτε ὅμως τὰ ἔργα ταῦτα εἶνε βεβαίως ἔργα ἑλληνικῆς τέχνης, διότι ἔχουσιν ἀξιόλογον τὴν ἐξεργασίαν καὶ καλλίστην τὴν διάπλασιν τῶν μορφῶν τοῦ σώματος.

ΣΤ΄. ΤΡΙΜΟΡΦΟΣ ΕΚΑΤΗ

Τὸ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 12 καὶ 12α εἰκονιζόμενον ἄγαλμα τῆς τριμόρφου *Ἑκάτης* φέρει ἐπὶ τῆς ἐλλειψοειδοῦς αὐτοῦ πλίνθου τὴν ἐπιγραφὴν *Ἀρτέμιδι Ἑκάτῃ ἐπηκόῳ Φάβουλλος*. Αἱ τρεῖς μορφαὶ ἵστανται περὶ στήλην, ἥτις ἔχει εἰς τὸ ἄνω αὐτῆς μέρος βαθεῖαν ὀπὴν χρησιμεύουσαν πρὸς ὑποδοχὴν ἀναθήματος· εἶνε δὲ αἱ δύο πρῶται ἀκριβὴς ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ τύπου, ἡ τρίτη ὅμως διαφέρει κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν ᾧ αἱ δύο πρῶται διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἀνέχουσι τὸ ἱμάτιον διὰ δὲ τῆς ἑτέρας κρατοῦσι μῆλον (;), ἡ τελευταία εἶχε καὶ τὰς δύο χεῖρας καθειμένας· καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς ἀνεῖχε καὶ αὕτη τὸ ἱμάτιον, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ὅμως ἐκράτει δυσδιάγνωστόν τι πρᾶγμα, φιάλην, ὡς φαίνεται.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εὑρέθη ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Ὀνομάζω δὲ τὸν ναὸν τοῦτον ἁπλῶς ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, διότι οὕτω καλεῖ αὐτὸν ὁ Παυσανίας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰς ἐν τῇ στεφάνῃ ὑδρορρόας αὐτοῦ ἀποτελοῦσι κεφαλαὶ οὐχὶ λεόντων ἀλλὰ κυνῶν, νομίζω ὅτι ὁ ναὸς οὗτος εἶνε ὁ τῆς Ἀρτέμιδος Ἑκάτης, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἄρτεμις ἐλατρεύετο ἐν τῷ ἱερῷ ὡς Ἑκάτη, ὡς θεραπευτικὴ δηλαδὴ θεότης καὶ αὕτη, ὡς θεὰ τῆς μαγγανείας κτλ. διὰ

τοῦτο καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς εὑρεθείσαις ἐν τῷ ἱερῷ καλεῖται αὕτη Ἄρτεμις *σώτειρα καὶ ἐπήκοος*, ἀποδίδονται δηλαδὴ αὐτῇ ἐπίθετα ἅπερ ἀποδίδονται μάλιστα τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ δηλοῦσι τὴν θεραπευτικὴν αὐτοῦ δύναμιν.

Εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τοῦ ἀγάλματος τούτου ἀποβλέποντες δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν αὐτὸ ἐν τοῖς καλλίστοις τῶν τοιούτων τῆς Ἑκάτης παραστάσεων. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι τὸν τύπον τοῦτον τῆς Ἑκάτης ἀνάγουσι πολλοὶ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀλκαμένους ποιηθὲν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἄγαλμα τῆς θεᾶς ταύτης. Τὸ προκείμενον ἄγαλμα διὰ τῆς ἐπιβαλλούσης αὐτοῦ μορφῆς καὶ ἐκφράσεως καὶ διὰ τῆς αὐστηρᾶς αὐτοῦ ἀρχαΐζούσης ἐργασίας συμβάλλεται ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Π. Καββαδίας

ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ

(Ἴδε πίνακα 3)

Τὰ ὑπ᾽ἀριθμὸν 1 τέσσαρα τεμάχια πίνακος εὗρον ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς Ἀκροπόλεως μεταξὺ ἄλλων τεμαχίων ἀγγείων προερχομένων ἐκ τῶν πρὸ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος ἀνασκαφῶν τοῦ 1882-1883, φαίνεται δ᾽ ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ταῦτα ἐν αὐταῖς εὑρέθησαν πρὶν λάβω ἐγὼ ἐντολὴν νὰ ἐπιστατήσω αὐτῶν. Δημοσιεύω δ᾽αὐτὰ καθὼς καὶ τὴν ὑπ᾽ἀριθ. 2 παράστασιν κύλικος εἰς τὸ φυσικὸν μέγεθός των μόνον χάριν τῶν ἐπιγραφῶν τεχνιτῶν, αἵτινες ἐν Ἑλλάδι εἶναι τόσον σπάνιαι· διότι αὐταὶ αἱ παραστάσεις βεβαίως ὀλίγον ἔχουσι τὸ ἐνδιαφέρον.

Ἡ ἐπὶ τοῦ πίνακος εἶναι κοινοτάτη εἰς τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἕκτου αἰῶνος, συχνὰ μετά τινων παραλλαγῶν, τὸ θέμα ὅμως μένει πάντοτε ἐν τοῖς κυρίοις ἀμετάβλητον. Αὐτὸς ὁ Σκύθης ἔγραψεν ἄλλον πίνακα, ἐξ οὗ καὶ μόνον τέως ἦν γνωστὸν τὸ ὄνομά του, ἔχοντα ὁμοίαν περίπου παράστασιν Ἀθηνᾶς ἐλαυνούσης ἅρμα, ᾧ ὑπαντᾷ Ἑρμῆς κρατῶν τὸ κηρύκειον· ἀντὶ τοῦ Ἡρακλέους ὅμως, φαίνεται, ἐβάδιζε παρὰ τὸ ἅρμα ὁ Ἀπόλλων (1). Ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἐκ τῆς Ἀθηνᾶς ἐσώθη μόνον ἡ αἰχμὴ τοῦ δόρατος.

Ἡ τέχνη εἶναι ἡ συνήθης τῶν μελανῶν μορφῶν ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐδάφους. Μέρη δέ τινα, ὡς αἱ κόμαι καὶ τὰ γένεια, ἡ αἰχμὴ τοῦ δόρατος κτλ. ἔχουσι βαφὴν χρώματος ἰώδους. Ταῦτα ἐν τῇ εἰκόνι ἐδηλώθησαν διὰ γραμμῶν καθέτων.

Ὁ τεχνίτης ἵνα παρουσιάσῃ, ὡς φαίνεται, τὸν ἥρωά του φοβερώτερον, παρέστησεν αὐτὸν ὡπλισμένον πρὸς τοῖς συνήθεσιν ὅπλοις, τῷ τόξῳ καὶ τῷ ῥοπάλῳ, καὶ διὰ ξίφους.

Πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν [Ὁ] *Σκύθες ἔγραφσεν*, ἥτις ἔχει τοῦτο τὸ περίεργον, ὅτι πρὸ τοῦ ὀνόματος κεῖται καὶ τὸ ἄρθρον, συγκριτέα εἶναι ἄλλη ἀγγειογράφου ἐπιγραφὴ ἐν ταῖς αὐταῖς ἀνασκαφαῖς εὑρεθεῖσα καὶ μὴ δημοσιευθεῖσα ἀκόμη· εὑρίσκεται ἐπὶ δύο τεμαχίων προσαρμοζομένων (1) ἔχει δ᾽οὕτω·

ϟ Ε Ν Η Ο Λ V Δ Ο ϟ ⋮ Ε [illegible] Ρ Α Ψ ‹

Νομίζω δὲ ὅτι μόνον τὰ δύο ταῦτα παραδείγματα ἐπιγραφῶν τεχνιτῶν ὑπάρχουσιν, ἐν οἷς πρὸ τοῦ ὀνόματος τίθεται καὶ τὸ ἄρθρον· περιεργοτέρα ὅμως εἶναι ἡ σύμπτωσις, ὅτι ἀμφότερα τὰ ὀνόματα Σκύθης καὶ Λυδὸς εἶναι ὀνόματα ἐθνικά· τὸ πρῶτον φέρουσιν ἐνίοτε καὶ Ἕλληνες, ἐκ τοῦ ἄρθρου ὅμως δύναται νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι ἀμφότεροι οἱ τεχνῖται οὗτοι ἦσαν ξένοι μέτοικοι ἢ καὶ δοῦλοι.

(1) Εὑρέθη καὶ αὐτὸς ἐν Ἀκροπόλει, ἐδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ Benndorf Griechische und Sicilische Vasenbilder πίν. IV, 1.

(1) Ἀποτελοῦσι τμῆμα τοῦ χείλους, τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ ὤμου ἀγγείου μεγάλου, ἴσως κρατῆρος· ἐπὶ τοῦ χείλους ὑπάρχουσι ῥύδακες μελανοὶ καὶ ἰώδεις ἐπὶ ἐδάφους ἐρυθροῦ. Τὸ αὐτὸ κόσμημα μετὰ κυματίου λεσβίου εὑρίσκεται καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου· ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ 0,01 μ. περίπου ὑψηλοῦ λαιμοῦ. Ὁ τεχνίτης Λυδὸς δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐν τῷ ὑπὸ Benndorf ἐκδοθέντι πίνακι φέρεται μόνον *Σκύθες ἔγρ(αφσεν)*, ἀλλὰ τοῦτο ἀποδεικνύει ἁπλῶς τὴν διπλῆν χρῆσιν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ὡς κυρίου καὶ ὡς ἐθνικοῦ.

Ἡ κύλιξ, ἧς τὴν ἐντὸς παράστασιν δημοσιεύομεν ὑπ᾽ἀριθ. 2, εὑρέθη ὡς εἶπεν ὁ πωλητὴς ἐν Κορίνθῳ, ἠγοράσθη δὲ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἐν τῇ συλλογῇ τῆς ὁποίας εὑρίσκεται νῦν. Ἐπ᾽ αὐτῆς οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ἢ τὴν ἀνεπιτηδειότητα τοῦ τεχνίτου εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ τὸν κύκλον διὰ μορφῆς ἐν φυσικῇ θέσει· ἡ ἀμηχανία του εἶναι καταφανής, δὲν κατώρθωσε δὲ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς κινήσεις βεβιασμένας. Ἡ μορφὴ εἶναι ἐρυθρὰ ἐπὶ ἐδάφους μελανοῦ· ἡ δὲ περὶ τὴν κόμην ταινία τοῦ νεανίσκου καὶ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι χρώματος ἐπίσης ἐρυθροῦ, ἀποκλίνοντος ὅμως πρὸς τὸ ἰῶδες. Ἄλλον κόσμον πλὴν τῆς ἐν τῷ κύκλῳ παραστάσεως δὲν ἔχει ἡ κύλιξ.

Ὁ τεχνίτης ἦν γνωστὸς τέως ἐξ ἄλλης κύλικος εὑρεθείσης ἐν Καπούῃ (ἐξεδ. Annali dell' Instituto 1849 πίν. Β'). Ἂν καὶ εὑρέθη δὲ ἡ ἡμετέρα, ὡς εἴπομεν, ἐν Κορίνθῳ, εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι ὁ Εὐεργίδης ἦν Ἀθηναῖος, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο. Τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ῥῆμα, οὗ μόνον τὸ ἀρχικὸν Ε ὑπάρχει, δὲν ἐξηλείφθη, ἀλλ᾽ ἐξ ἀρχῆς δὲν ἐγράφη ὁλόκληρον· διὰ τίνα λόγον ἐγένετο τοῦτο, ἀγνοῶ· χῶρος ὅμως βεβαίως ὑπῆρχεν ἱκανός. Ἐπὶ τῆς ἐκ Καπούης κύλικος ἔγραψεν ὁ Εὐεργίδης·

ΕVΕΡΛΙΔΕ≶ΕΠΟΙΕ...

Πιθανὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ συμπληρώσωμεν *ἐποίησεν*.

Ἡ κύλιξ ἔχει ὕψος μὲν 0,081 μ., διάμετρον δὲ 0,185. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Ἑταιρίας φέρει ἀριθμὸν 2,807.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δημοσιεύομεν καὶ δύο ἐπιγραφὰς ἐπὶ τεμαχίων ἀγγείων εὑρεθέντων ἐπίσης ἐν Ἀκροπόλει καθ᾽ ἃς καὶ ὁ πίναξ τοῦ Σκύθου ἀνασκαφάς. Ὁ Δοῦρις καὶ ὁ Ἱέρων, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναγινώσκονται ἐπ᾽ αὐτῶν, ἦσαν τέως γνωστοὶ μόνον ἐξ ἔργων των ἐν Ἰταλίᾳ ἀνακαλυφθέντων. Κατὰ τὴν ἐν Ἀκροπόλει εὕρεσιν αὐτῶν ἤμην ἐγὼ παρών. Τὸ πρῶτον εἶναι μικρὸν τεμάχιον μέλαν ἔξωθεν ὅλως· σώζεται ὅμως καὶ ἐλάχιστον μέρος ἴσως τοῦ ἀγκῶνος μορφῆς ἐρυθρᾶς. Ἔσωθεν διακρίνονται τὰ ἴχνη τοῦ τροχοῦ διαιροῦντα τὴν ἐπιφάνειαν εἰς ταινίας στενὰς ἀκριβῶς χωριζομένας ἀπ᾽ ἀλλήλων· ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῆς κυρτότητος τοῦ τεμαχίου δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι δὲν ἀνῆκεν εἰς κύλικα, ἀλλ᾽ εἰς ἄλλο εἶδος ἀγγείου. Ἔξωθι διὰ χρώματος ἰώδους ἡ ἐπιγραφή·

ΔΟΡΙ≶Ε

Μῆκος τοῦ τεμαχίου τούτου 0,07 μ. Τὸ ἕτερον εἶναι βάσις κύλικος συγκολληθεῖσα ἐκ πολλῶν τεμαχίων. Ἡ περιφέρεια εἶναι ἐρυθρά, ἐπ᾽ αὐτῆς δὲ γεγραμμένα διὰ χρώματος μελανοῦ τὰ ἑξῆς γράμματα·

ΗΙ.ΡΟΝ:ΕΠΟΙΕ≶Ε

Διάμετρος τῆς βάσεως ταύτης 0,117 μ. περίπου.

Ἂν καὶ τὰ τεμάχια ταῦτα οὐδὲν νεώτερον διδάσκουσιν ἡμᾶς, ἔχουσιν ὅμως, νομίζω, ἀξίαν τινὰ ἕνεκα τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεώς των. Περὶ τῆς πρὸ τοῦ Παρθενῶνος ἐπιχώσεως ἔγραψάν τινα οἱ κατὰ καιροὺς δημοσιεύσαντες εὑρήματα τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1882-83 (ἰδ. Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1883 σ. 33 ἑξ. καὶ 93. 1884 σ. 150). Προσθέτω δὲ εἰς τὰς πληροφορίας τῶν ἄλλων καὶ ταύτην, ὅτι ἐγὼ μόνον ἐπί τινων τεμαχίων ἀγγείου μεγάλου παριστῶντος τὸ κατὰ τοῦ Μινωταύρου ἔργον τοῦ Θησέως ἀπήντησα τὸ σίγμα ἔχον τέσσαρας κεραίας· ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν τεμαχίων εἴτε λίθων εἴτε ἀγγείων εἶχε μόνον τρεῖς. Τοῦτο εἶναι πρᾶγμα θετικὸν καὶ ἀναμφίβολον ἐπιβεβαιοῦν ὅσα περὶ τῶν χρόνων τοῦ Δούριδος καὶ Ἱέρωνος παραδέχονται σήμερον οἱ ἀρχαιολογοῦντες.

Περὶ τῆς τοῦ Ἱέρωνος ἐπιγραφῆς εἶναι καὶ τοῦτο ἀξιοσημείωτον, ὅτι εὕρηται, ὡς εἴπομεν, ἐπὶ τῆς περιφερείας κύλικος ἢ φιάλης, ἐν ᾧ ἐπὶ πάντων τῶν

τέως γνωστῶν ἀγγείων τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου εὑρίσκεται παρὰ τὴν ἑτέραν τῶν λαβῶν (ἴδε W. Klein Die griechischen Vasen mit Meistersignaturen σ. 68, ἔνθα ἀπαριθμοῦνται εἴκοσι καὶ ἓν ἀγγεῖα· δύο δ' ἄλλα ὁμοίως μετ' ἐπιγραφῆς παρὰ τὴν λαβὴν ἐγένοντο ἐσχάτως γνωστὰ ἐν Arch. Zeitung 1884 σ. 247 ἑξ.).

Χρ. Δ. Τσουντας

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΡΟΞΕΝΙΚΟΝ ΕΞ ΑΡΓΟΥΣ

ΙΙΤΑΝΠ◡
ΕΥΧΡΗΣΤΟΝΑ
ΧΟΜΕΝΟΣΟΜΟΙΩΣΔΕΚ
ΤΟΙΣΧΡΕΙΑΝΕΧΟΥΣΙΚΛ
ΑΥΤΟΝΚΑΙΕΓΓΟΝΟΥΣΠΡΟΞΕΝ
ΕΥΕΡΓΕΤΑΝΤΑΣΠΟΛΙΟΣΑΜΩΝ
–ΙΜΕΝΔΕΑΥΤΩΙΚΑΙΤΑΑΛΛΑΦΙΛ.
ΘΡΩΠΑΟΣΑΚΑΙΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕ
ΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣΤΑΣΠΟΛΙΟΣΙ
ΠΑΡΧΕΙΑΝΑΙΡΑΨΑΙΔΕΤΟΨΑΦΙΣΜ
ΕΙΣΣΤΑΛΑΝΛΙΘΙΝΑΝΚΑΙΑΝΑΘΕ
ΕΝΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΤΟΥΑΠΟΛΛΩΝΟ
ΟΥΛΥΚΕΙΟΥ

[Δεδόχθαι τᾶι βωλᾶι καὶ τῶι δάμωι ἐπαινέσαι τὸν δεῖνα τοῦ δεῖνος ἐπὶ τᾶι προαιρέσει ἂν ἔχ]
[ων διατελεῖ πο]τὶ τὰν πό[λιν ἁμ]
[ῶν εὔνουν καὶ] εὔχρηστον α[ὑτὸν κ]
[οινᾶι παρε]χόμενος, ὁμοίως δὲ κ[αὶ]
[ἰδίαι] τοῖς χρείαν ἔχουσι· κ[αὶ εἶ]
[μεν] αὐτὸν καὶ ἐγγόνους πρόξεν[ον]
[καὶ] εὐεργέταν τᾶς πόλιος ἁμῶν·
[εἶ]μεν δὲ αὐτῶι καὶ τὰ ἄλλα φιλ[άν]
θρωπα, ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις προξέ
[ν]οις καὶ εὐεργέταις τᾶς πόλιος [ὑ]
πάρχει· ἀναγράψαι δὲ τὸ ψάφισμ[α]
εἰς στάλαν λιθίναν καὶ ἀναθε[ῖ]
[μ]εν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνο[ς]
[τ]οῦ Λυκείου.

Τὰ ἀνωτέρω ἔχει στήλη λίθου φαιοῦ ἀγορασθεῖσα ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ξενοδοχείου Μυκηνῶν παρὰ χωρικοῦ τινος ἐν Ἄργει, ὡς ὁ ἀγοράσας μοι εἶπεν, καὶ μετακομισθεῖσα εἰς Ναύπλιον, ὅπου καὶ νῦν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐν λόγῳ ξενοδόχου ἀπόκειται. Ἡ στήλη εἶναι τεθραυσμένη ἄνω, κάτω δὲ μένει τόπος ἄγραφος 0,20 μ. Τὸ μέγιστον σωζόμενον ὕψος αὐτῆς εἶναι 0,41, πλάτος 0,31, πάχος 0,12. Μῆκος τῶν γραμμάτων 0,009, ἀπόστασις στίχ. 0,006.

Καίπερ ἐν τῷ σωζομένῳ μέρει τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἐδηλώθη, τίνα πόλιν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἁ πόλις ἁμῶν», ἀλλὰ τὸ μνημονευθὲν ἐν αὐτῇ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκείου (Παυσ. II 19.3) βεβαιοῖ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγοράσαντος, ὅτι εὑρέθη ἐν Ἄργει.

Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι τόσον σαφές, ὥστε, νομίζω, πᾶσα σημείωσις θὰ ἦτο περιττή. Μόνον δὲ ἔχω νὰ προσθέσω, ὅτι ἐν στίχῳ 7ῳ καὶ ἐν τῷ χαρτίνῳ ἐκτύπῳ καὶ ἀντιγράφοντί μοι ἐφαίνοντο ὥσπερ λείψανα τοῦ Ω [-] ἐν τελευταίᾳ λέξει μετὰ τὸ Λ, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι εἶναι συμπληρωτέα ἡ λέξις «φιλ[άν]θρωπα». Πρβ. Cauer² n⁰ 386 a. 15. Ibid. n⁰ 432, στ. 16. Wescher-Foucart. n⁰ 457, στ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Μαρτίου 1885.

Ν. Νοβοσαδσκη

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΕΡΤΕΛΕΑΤΟΥ

Ἐκ τινων ἐπ' ἐσχάτων ἀνακαλυφθέντων ἀρχαίων μνημείων ἔγεινε καταφανὲς ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐν τῇ Λακωνικῇ καὶ ἰδίως ἐν τῇ μεταξὺ Ἀσωποῦ Ἐπι-

δαύρου Λιμηρᾶς καὶ Βοιῶν χώρα ἐκαλεῖτο *Ὑπερτελεάτης* ἢ δωρικῶς *Ὑπερτελεάτας*. Καὶ περὶ μὲν τῶν μνημείων, ἐξ ὧν ἐβεβαιώθη τὸ ἐπώνυμον τοῦτο τοῦ Ἀπόλλωνος, ἃς ἀναγνώσῃ ὁ βουλόμενος τὰ ὑπὸ τῶν κ. Σ. Α. Κουμανούδη καὶ Κ. Καραπάνου ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημ. τοῦ 1884 σελ. 79 καὶ 197 γραφέντα. Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος *Ὑπερτελεάτου*, περὶ οὗ ὁ κ. Καραπάνος ἐξέφρασε γνώμην τινά, ἂν καὶ τὸ ζήτημα εἶνε μᾶλλον φιλολογικόν, ἐπειδὴ ὅμως στενώτατα συνδέεται πρὸς τὸ ἀρχαιολογικόν, λαμβάνομεν τὸ θάῤῥος νὰ εἴπωμεν καὶ τὴν ἡμετέραν εἰκασίαν ἐν ταύτῃ τῇ ἐφημερίδι.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι καὶ ὁ Ἀπόλλων καὶ ἄλλοι θεοὶ ἐπωνομάζοντο ἐκ τῶν τόπων, ἐν οἷς ἐλατρεύοντο. Οὕτως ὁ Ἀπόλλων ἐλέγετο Δήλιος, Τριόπιος, Ἰσμήνιος, Κλάριος, Ἀμυκλαῖος, Παῤῥάσιος, Πτῷος κ. ἄ. Πρὸς ἐξήγησιν ὅμως τοῦ νέου ἐπωνύμου, περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, πρέπει νὰ παραβληθῶσιν ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα τὰ τοπικὰ τὰ λήγοντα εἰς *άτης* ἢ δωρ. *άτας*. Τοιαῦτα εἶνε τὸ *Μαλεάτας*, περὶ οὗ ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. ἔ. ἀ. σελ. 84, ἐκ τῆς *Μαλείας* ἢ *Μαλέας* τῆς γνωστῆς ἄκρας. *Τενεάτης* παρὰ Στράβ. Η', 380 ἐκ τῆς Τενέας· τὸ παρ' Ἡσυχ. «*Ζωτεάτας* Ἀπόλλων ἐν Ἄργει ἀπὸ τόπου» διωρθώθη μὲν ὑπὸ τοῦ Meineke εἰς *Τενεάτης*· ἀλλ' ἀμφίβολον ἂν ὀρθῶς. Ὁ Παυσανίας τοὐλάχιστον μνημονεύει πόλιν ἐν Ἀρκαδίᾳ *Ζοίτειαν* (ἢ ὅπως ἄλλως φέρεται Ζοιτίαν) ἧς ὁ κάτοικος θὰ ἦτο *Ζοιτεάτας*· ἂν δ' ἐν αὐτῇ ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων, ὅπως ἡ Ἄρτεμις, θὰ ἐκαλεῖτο *Ζοιτεάτας* ἢ *Ζωτεάτας*, ἂν ἡ παρ' Ἡσυχίῳ γραφὴ θεωρηθῇ ὡς ἀσφαλεστέρα καὶ κατ' αὐτὴν πρέπει νὰ διορθωθῇ τὸ παρὰ Παυσανίᾳ ὄνομα. *Ὀγκαιάτης* Παυσ. Η', 25, 6 ἐκ τῆς πόλεως Ὀγκῶν (Μ. Ε. 613, 42) ἢ *Ὀγκεάτης*, ὅπως πρέπει νὰ γραφῇ, ἐὰν παράγεται ἐκ τοῦ χωρίου Ὄγκειον τοῦ παρὰ Παυσ. Η', 25, 4. Ἀπόλλων *Κερεάτας* μνημονεύεται ὡσαύτως ὑπὸ Παυσανίου Η', 34, 5, χωρὶς νὰ εἶνε γνωστὸς ὁ τόπος, ἀφ' οὗ ἡ ἐπίκλησις· ἀλλ' ἀναντιῤῥήτως θὰ ὠνομάζετο χωρίον τι ἐκεῖ πλησίον *Κέρεια* ἢ *Κερέα* ἢ *Κέρειον*. Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἐν λ. Βήνη λέγει «Ῥιανὸς γὰρ ὁ ποιητὴς Βηναῖος ἦν ἢ *Κερεάτης* ἢ *Κρής*». Ὁ δὲ Ἀνώνυμ. ἐν Σταδιασμ. 280 ἐν τοῖς Geograph. Min. C. Müller μνημονεύει *Κέρειαν* νῆσον πλησίον τῆς Νάξου.

Ταύτας λοιπὸν τὰς ἐπικλήσεις τοῦ Ἀπόλλωνος παραβάλλων πρὸς τὴν ὁμοιοκατάληκτον *Ὑπερτελεάτας*, ἀναλογιζόμενος δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοπικῶν ὀνομάτων τῶν εἰς *εια*, *εα*, *ειον*, *εον* ληγόντων, ὧν τὰ παράγωγα τὰ τὸν ἐνοικοῦντα σημαίνοντα λήγουσιν εἰς *εάτης* καὶ *ειάτης* (ἴδ. Ἐφημ. Ἀρχ. ἔ. ἀ. σ. 204 ἀρ. 4 *Ὑπερτελειάτα*, ὅπως καὶ *Ἡρακλειώτης* καὶ *Ἀρειοπαγίτης* ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου *Ἡρακλεώτης* καὶ *Ἀρεοπαγίτης*), οἷον Παρώρεια-εάτης, Τεγέα-άτης, Θυρέα-άτης, Γαθέαι-εάτης, Ὀρνεαὶ-άτης, Λέπρεον (καὶ-ειον)-εάτης, Γύθειον-εάτης καὶ ἄλλα, νομίζω ὅτι εἰκάζει τις ὀρθῶς, ἐὰν ὑποθέσῃ ὅτι τὸ *Ὑπερτελεάτης* εἶνε ἐπίθετον δοθὲν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ἐκ τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ἔκειτο Ὠνομάζετο δὲ τὸ χωρίον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα *Ὑπερτέλεια*, ἀναλόγως πρὸς τὰ παρὰ Lobeck Paralipom. σελ. 462 Πανάκεια, Λασθένεια, Καλλικράτεια, Ἀγαθόκλεια [Ἰφιγένεια], ἅπερ ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ τριτοκλίτων ὀνομάτων, ὡς τὰ ποιητικά: ἀρτιέπεια, ἡδυμέλεια, παναύγεια, παντέλεια. Τούτων πλησιέστερα κατὰ τὴν ἀναλογίαν εἶνε τὰ ἑξῆς πόλεων ἢ τοποθεσιῶν ὀνόματα: Ἀκρώρεια, Παρώρεια, Λυκώρεια, Ἀμφίκλεια, Ἀνεμώρεια ἢ Ἀνεμώλεια, Ἐπιείκεια (καὶ ὄχι Ἐπιεικεία, ὡς φέρεται παρὰ Ξενοφ. Ἑλλ. Δ', 2, 14) καὶ ἄλλα. Οὕτω λοιπὸν καὶ *Ὑπερτέλεια* ἐκ τοῦ *ὑπερτελής*. Θὰ ἐσήμαινε δὲ τὸ ὄνομα τοποθεσίαν τινὰ *ὑπερτελῆ* ἤγουν ὑπερέχουσαν, super eminentem, καθὼς μεταφράζει τὸ ἐπίθετον ὁ G. Hermann εἰς Αἰσχ. Ἀγαμ. 273, πρβλ. καὶ στ. 344 καὶ Εὐριπ. Ἴων, 1549. Εἶνε δὲ ἄσχετον πρὸς τὸ φῶς τοῦ *ὑπερτέλλοντος Ἡλίου*, ἂν καὶ ἡ κυριωτάτη ἰδιότης τοῦ Ἀπόλλωνος παρέχει ἱκανὸν δέλεαρ πρὸς τὴν ἐκ τοῦ ὑπερτέλλω ἤγουν ἀνατέλλω ἐτυμολογίαν, ἣν παρεδέχθη ὁ κ. Καραπάνος.

Ἀλλ' ἂν ἡ εἰκασία αὕτη εἶνε ὀρθή, πῶς ἐξηγεῖται τὸ παρὰ Παυσαν. Γ', 22, 10 «τὸ δὲ χωρίον, ἔνθα τὸ Ἀσκληπιεῖον, Ὑπερτελέατον ὀνομάζουσιν»; Τὸ ὄνομα τοῦτο *Ὑπερτελέατον* γραμματικῶς εἶνε ἀνεξήγητον· διότι τὸ *τελέατον* ἢ *τε-*

λεατὸν εἶνε ἀνήκουστος τύπος. Ἀλλ' ἂν καὶ τόσον ἀκατανόητον, οὐ μόνον παρὰ Παυσανίᾳ ἔμεινεν ἀνέπαφον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τῆς Λακωνικῆς ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ παρελήφθη καὶ ἐσημειώθη ὡς παράλιον χωρίον ἐν τῷ Λακωνικῷ κόλπῳ ὑπό τε τοῦ Ε. Κουρτίου ἐν τῇ Πελοποννήσῳ του καὶ ὑπὸ τοῦ Kiepert ἐν τῷ Ἄτλαντι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Καὶ πῶς ἄλλως ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ πρὸ τῆς εὑρέσεως τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν; Ἀλλὰ τὴν σήμερον νομίζω ὅτι εἶνε πλέον ἢ πιθανὸν ὅτι ὁ Παυσανίας ἐν τῷ παρατεθέντι χωρίῳ ἔγραψεν ὄχι *Ὑπερτελέατον*, ὅπερ οὐδεὶς γνωρίζει τί σημαίνει καὶ πόθεν παράγεται, ἀλλ' *Ὑπερτελεάτου*, ὃ ἐ. τὸ χωρίον ὀνομάζουσιν Ὑπερτελεάτου (ἐξυπακ. Ἀπόλλωνος). Ὅμοια διὰ τὴν σύνταξιν χωρία πρβλ. Β', 31, 5 «δεύτερος δὲ Θεμίδων ὀνομαζόμενος» καὶ 34, 3 «τὰς δὲ νησῖδας, αἳ πρόκεινται τῆς χώρας — Πέλοπος καλοῦσι» καὶ 35, 9 «οὗτος ὁ ναὸς καλεῖται Κλυμένου· τοῦ θεοῦ δέ ἐστιν ἐπίκλησις (ὁ Κλύμενος) καὶ ἄ. π.

Ἀφ' οὗ δὲ ὡς ἐκ τῶν ἀρτίως γενομένων εὑρημάτων διωρθώθη τὸ κείμενον τοῦ Παυσανίου, ἀνάγκη νὰ διορθωθῶσι καὶ οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες. Οὐδεὶς ἀποχρῶν λόγος ὑπάρχει ἀναγκάζων ἡμᾶς νὰ θέσωμεν τὸ χωρίον τοῦ *Ὑπερτελεάτου* (Ἀπόλλωνος) ὅπου νῦν σημειοῦται ἐν τοῖς πίναξι, παρὰ τὴν θάλασσαν· ἀλλὰ τοὐναντίον αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ἄλλα νεωστὶ ἀνακαλυφθέντα μνημεῖα πείθουσιν ἱκανῶς ὅτι ἔκειτο παρὰ τὸ χωρίον *Φοινίκι*, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν πίνακα τοῦ Κουρτίου κεῖται μὲν ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφων ὑπερεχόντων τῆς πεδιάδος Λεύκης ἢ Λευκῶν, ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως Ἀσωποῦ τοσοῦτον σχεδόν, ὅσον καὶ τὸ παραθαλάσσιον χωρίον τὸ λεγόμενον Ὑπερτελέατον.

Περὶ δὲ τοῦ Ἀσκληπιείου, ἂν ἔκειτο ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὥστε νὰ εἶνε οἱ δύο θεοὶ σύνναοι, ὡς νομίζει ὁ κ. Κουμανούδης, ἢ ἐν ἄλλῳ μὲν χώρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ περιφερείᾳ, τρόπον τινὰ ἐν τῷ τεμένει τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἄνευ τινὸς νέας ἀνασκαφῆς εἶνε δύσκολον ν' ἀποφασισθῇ.

20 Μαρτίου 1885.

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ

ΤΟ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΖΕΑΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΘΕΑΤΡΟΝ (1)

Ὁ τοῦ ἐν Πειραιεῖ Γυμνασίου καθηγητὴς κ. Ἰάκωβος Δραγάτσης δημοσιεύσας (Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1884 σελ. 196-197) τὰ γράμματα (2) ἅτινα φέρουσιν οἱ λίθοι τοῦ προτελευταίου ἀναβαθμοῦ τοῦ παρὰ τὴν Ζέαν Θεάτρου, γράφει πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι «κακῶς ἐσημειώθησαν ἴχνη στρογγύλα ἐπὶ τοῦ ἐξ ὑμηττείου λίθου κρηπιδώματος τοῦ *Προσκηνίου*· τοιαῦτα *στρογγύλα οὐδαμοῦ φαίνονται*. Πάντα εἶναι ἐπιμήκη ἀκανόνιστα τὸ ὅλον· ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν κίονας ἐκεῖ, ὡς γράφει *ὁ τότε ἐποπτεύσας*, ἀλλ' ἁπλῶς *τετραγώνους λίθους* ἐγγομφουμένους ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα, ὡς τὰ *σωζόμενα ἴχνη δηλοῦσι*.» Καὶ ὅμως *ἀρίδηλα* εἶναι τὰ ἴχνη τῆς ὑπάρξεώς ποτε ἐκεῖ *στρογγύλων κιόνων* (3), *δύο* κατὰ τὸ μέσον που τοῦ ὡμαλισμένου μέρους τῶν πλίνθων καθέτως τεμνόμεναι *γραμμαὶ* πρὸς εὕρεσιν τοῦ *κέντρου* καὶ ἡ *περιφέρεια* τοῦ κύκλου δι' ὀξέος ἐπίσης, ὡς καὶ αἱ γραμμαί, ὀργάνου *ἐγκεχαραγμένη* καὶ εἰς πολλὰς τῶν πλίνθων τοῦ κρηπιδώματος *σχεδὸν ὁλόκληρος καὶ νῦν ἔτι σωζομένη*. Ἂν ὁ κ. Δραγάτσης δὲν εἶδε τὰ ἴχνη, δὲν πταίει βεβαίως, οὔτε ὁ ἐκπονήσας τὸ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας δημοσιευθὲν Διάγραμμα ἀρχιτέκτων κ. Χάγερ, οὔτε *ὁ τότε ἐποπτεύσας* τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ Θεάτρου. Τὰ εἶδον ὅμως ἄλλοι πολλοὶ καὶ δύνανται νὰ τὰ ἴδωσι καὶ νῦν οἱ βουλόμενοι, ὁ δ' ἀρχιτέκτων κ. Borrmann καὶ τὰ ἐσημείωσεν, ὡς εἰκός, ἐν τῷ Διαγράμματι

(1) Παράβ. Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ ἔτους 1880 σελ. 47 καὶ ἑξῆς καὶ τὸ εἰς τὸ τέλος αὐτῶν προσηρτημένον Διάγραμμα.

(2) Τὸ σχῆμα αὐτῶν ἀπεδόθη ἐν τῷ παρενθέτῳ πίνακι ἱκανῶς πιστῶς. Ἐπιστρέψας ἐκ Ναυπλίου καὶ ἐπισκεφθεὶς τὸ Θέατρον, καθ' ἃς ἡμέρας ἀνεσκάπτετο πέρυσι καὶ τὸ ἐναπομεῖναν κατὰ τὸ 1880 κεχωσμένον αὐτοῦ μέρος, ἔλαβον, ἐν τοῖς πρώτοις μάλιστα ἴσως, καὶ ἐγὼ γνῶσιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γραμμάτων, τότε τὸ πρῶτον παραδόξως γνωστῶν γενομένων, ἀλλ' ἄτοπον ἐθεώρησα νὰ σπεύσω εἰς δημοσίευσιν αὐτῶν, ἀφοῦ ἐγίνωσκον ὅτι ἡ Γενικὴ τῶν Ἀρχαιοτήτων Ἐφορεία ἕνεκα τῆς μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν διαμονῆς μου εἶχεν ἤδη ἀναθέσει τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἔργου εἰς τὸν κ. Δραγάτσην.

(3) Ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι οὐδὲ τὸ παράπαν προτίθεμαι νὰ ἐξετάσω ἐνταῦθα τὸ ζήτημα τῆς ὑπάρξεως *στρογγύλων κιόνων* κατὰ τὸ *Ὑποσκήνιον* καὶ ἐν ἄλλοις θεάτροις. Ἂς σημειώσω μόνον ὅτι τὸ τῆς Ἐπιδαύρου εἶχεν *ἡμικίονας* (ἴδε Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ ἔτους 1883 σελ. 47, πίν. Β').

τῷ καταχωρισθέντι *ἐν τοῖς Χάρταις τῆς Ἀττικῆς* (Karten v. Attika, Heft. I, σελ. 66-67). Οὐδόλως ἀπίθανον μάλιστα (καὶ ἂς σημειώσω τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα, ἀφοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει μου οὐκ οἶδ᾽ ὅπως δὲν τὸ ἐσημείωσα) ὁ ἐκ πώρου σπόνδυλος, ὁ εὑρεθεὶς κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Θεάτρου κατὰ τὴν θέσιν Ε καὶ μὴ κατὰ χώραν κείμενος, ὡς ἔκτοτε ἐδήλωσα (Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1880 σελ. 55, σημ.), σπόνδυλος, ὃν καὶ ὁ κ. Δραγάτσης εἶδεν (Παρνασ. 1880 σελ. 576) καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Borrmann (K. v. At. σελ. 66) δύναται δὲ πᾶς τις καὶ νῦν ἔτι νὰ ἴδῃ κατὰ τὸ πλεῖστον σωζόμενον, οὐδόλως, λέγω, ἀπίθανον ὁ σπόνδυλος οὗτος νὰ ἦναι λείψανόν τινος *τῶν στρογγύλων κιόνων τοῦ Ὑποσκηνίου*. Ἡ διάμετρος αὐτοῦ καὶ νῦν πάλιν παρ᾽ ἐμοῦ μετρηθεῖσα εὑρέθη ἴση περίπου (0,48 Γ. Μ.) τῇ τοῦ *κύκλου*. Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα.

Κατὰ πόσον δὲ τὰ δημοσιευθέντα τοῦ ἀναβαθμοῦ γράμματα δύνανται νὰ συμβάλλωσιν εἰς ἀναίρεσιν μὲν τῆς ἐμῆς (1), ὑποστήριξιν δὲ τῆς τοῦ κ. Δραγάτση περὶ τῶν χρόνων τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Θεάτρου γνώμης, ἣν διὰ μακρῶν ἐπραγματεύθη ἐν τῷ Παρνασσῷ (1882 σελ. 257 κ. ἑξ.), φαίνεται δὲ ὑποδηλῶν καὶ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι (σελ. 196 στίχ. 33 κ. ἑξ.), ἂν καλῶς ἐννοῶ τὰ ἐκεῖ λεγόμενα, ἂς κρίνωσιν οἱ ἔχοντες καιρὸν καὶ θέλοντες νὰ ἐξετάσωσι τὸ ζήτημα. Βέβαιον εἶναι μόνον κατὰ τὴν γνώμην μου ὅτι ἂν ὄντως *ἀπεδείχθη*, ὡς ὁ κ. Δραγάτσης λέγει, ὅτι ἡ ἀναγράφουσα ἐράνους εἰς κατασκευὴν Θεάτρου ἐπιγραφὴ (Ἀθην. Τόμ. Α', σελ. 11) ἀναφέρεται εἰς ἁπλῆν αὐτοῦ *ἐπισκευήν*, αὕτη οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὴν *ἐπισκευήν*, ἣν καὶ τὰ τοῦ προτελευταίου ἀναβαθμοῦ γράμματα ὑποδηλοῦσι κατὰ τὸν κ. Δραγάτσην, διότι ταῦτα μὲν δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἀρχαιότερα τῶν χρόνων τῶν πρώτων Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων, ἡ δὲ ἐπιγραφὴ ἐκείνη καὶ λόγῳ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ λόγῳ τῶν ἐν αὐτῇ ὀνομάτων τάσσεται εἰς τοὺς χρόνους τοὺς μεταξὺ τοῦ 210ου καὶ τοῦ 160ου ἔτους π. Χ. (Hirschfeld Die Peiraiusstadt σελ. 22 καὶ ἑξ.).

Ἐν Ἐλευσῖνι, τῇ 24ῃ Μαρτίου 1885.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΠΥΛΩΡΩΝ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ μακαρίτης Π. Σταματάκης πρὸ μηνῶν τριῶν τοῦ θανάτου του ἔδωκέ μοι ἀντίγραφον μεγαλογράμματον τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ λίθου ἐξαχθέντος ἐκ τῆς τότε καταστραφείσης δεξαμενῆς, τῆς ὀπίσω τῶν Προπυλαίων. Τὸν λίθον ἐγὼ δὲν εἶδα. Τὸ ἀντίγραφον παρεῖχε σχῆμα γραμμάτων τὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

. . . ; . . .
πυλωρο . .
τὸ ἑνδέκατ(ον
Πρωτογένης . . .
Ἀζηνιεὺς ἄμ(εμπτο . .
Ἐπὶ ἄρχοντος Χρυσ(ί-
π)που πυλωροὶ
Ἄλεξις Ἀφροδεισίο(υ
Σκαμβωνίδης·
Εἰσίδωρος Σωσικ(ρά-
τους Ἐρχιεὺς
ἄμεμπτοι.

Ἄλλοτε ἂς γίνῃ καὶ πανομοιότυπος ἔκδοσις τοῦ λίθου. Ὁ ἄρχων *Χρύσιππος* νῦν πρῶτον ἀναφαίνεται. Θὰ εἶναι ὑποθέτω τῶν μ. Χρ. Ῥωμ. χρόνων. Πρβλ. τοὺς ὁμοίους λίθους τοὺς ἐκδοθέντας ἐν CIA, III, 1284-1294, ἐν οἷς ὅμως δὲν εὑρέθη τὸ ἐπαινετικὸν ἐπίθετον *ἄμεμπτοι*.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

(Ἐξεδόθη τῇ 20ῃ Μαΐου 1885).

(1) Παράβ. Πρακτικὰ 1880 σελ. 60-61. Ἂν οὕτως δι᾽ ἐράνων, εἰμὴ καθ᾽ ὁλοκληρίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως, ᾠκοδομήθη τὸ Θέατρον, οὐδόλως παράδοξον νὰ ἤρξατο μὲν κτιζόμενον κατὰ τοὺς τῆς γνωστῆς ἐπιγραφῆς (Ἀθην. Τόμ. Α', σελ. 11) χρόνους, νὰ συνετελέσθη δὲ καὶ διεσκευάσθη καθ᾽ ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη μόλις περὶ τοὺς χρόνους, καθ᾽ οὓς τὰ γράμματα τοῦ ἀναβαθμοῦ ἐχαράχθησαν.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙᾼ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

(Ἴδε συνέχειαν ἐν τόμῳ τοῦ ἔτους 1883, σελ. 25, 85, 147 καὶ 197, ἐν τόμῳ τοῦ ἔτους 1884, σελ. 21 καὶ ἐν τῷ τοῦ 1885 σελ. 1).

Ἀρ. 84.

ΙΣΥΛΛΟΣΣΩΚΡΑΤΕΥΣΕΠΙΔΑΥΡΙΟΣΑΝΕΘΗΚΕ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΜΑΛΕΑΤΑΙΚΑΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ
ΔΑΜΟΣΕΙΣΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑΝΑΝΔΡΑΣΑ///ΠΡ///ΑΓΟΙΚΑΛΩΣ
ΑΥΤΟΣΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΣΟΡΟΟΥΤΑΙΓΑΡΕΞΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑΣ
ΑΙΔΕΤΙΣΚΑΛΩΣΠΡΟΑΧΘΕΙΣΘΙΓΓΑΝΟΙΠΟΝΗΡΙΑΣ
ΠΑΛΙΝΕΠΑΓΚΡΟΥΩΝΚΟΛΑΙΩΝΔΑΜΟΣΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟΣ
ΤΑΝΔΕΤΑΝΓΝΩΜΑΝΤΟΚΗΧΟΝΚΑΙΕΛΕΓΟΝΚΑΙΝΥΝΛΕΓΩ
ΕΥΞΑΜΑΝΑΝΓΡΑΨΕΝΑΙΚΕΙΣΤΑΝΔΕΤΑΝΓΝΩΜΑΝΠΕΤΗ
ΟΝΟΜΟΣΑΜΙΝΟΝΕΠΕΔΕΙΞΑΕΓΕΝΤΟΔΟΥΚΑΝΕΥΘΕΟΝ

ΤΟΝΔΙΑΡΟΝΘΕΙΑΙΜΟΙΡΑΙΝΟΜΟΝΗΥΡΕΝΙΣΥΛΛΟΣ
ΑΦΘΙΤΟΝΑΕΝΑΟΝΓΕΡΑΣΑΘΑΝΑΤΟΙΣΙΘΕΟΙΣΙΝ
ΚΑΙΝΙΝΑΠΑΣΔΑΜΟΣΘΕΘΜΟΝΘΕΤΟΠΑΤΡΙΔΟΣΑΜΑΣ
ΧΕΙΡΑΣΑΝΑΣΧΟΝΤΕΣΜΑΚΑΡΕΣΣΙΝΕΣΟΥΡΑΝΟΝΕΥΡΥ///
ΟΙΚΕΝΑΡΙΣΤΕΥΩΣΙΠΟΛΗΟΣΤΑΣΔΕΠΙΔΑΥΡΟΥ
ΛΕΞΑΣΘΑΙΤΕΑΝΔΡΑΣΚΑΙΕΠΑΓΓΕΙΛΑΙΚΑΤΑΦΥΛΑΣ
ΟΙΣΠΟΛΙΟΥΧΟΣΥΠΟΣΤΕΡΝΟΙΣΑΡΕΤΑΤΕΚΑΙΑΙΔΩΣ
ΤΟΙΣΙΝΕΠΑΓΓΕΛΛΕΝΚΛΙΠΟΜΠΕΥΕΝΣΦΕΚΟΜΩΝΤΑΣ
ΦΟΙΒΩΙΑΝΑΚΤΙΥΙΩΙΤΕΑΣΚΛΑΠΙΩΙΙΛΤΗΡΙ
ΕΙΜΑΣΙΝΕΝΛΕΥΚΟΙΣΙΔΑΦΝΑΣΣΤΕΦΑΝΟΙΣΠΟΤΑΠΟΛΛΩ
ΠΟΙΔΑΣΚΛΑΠΙΟΝΕΡΝΕΣΙΕΛΛΙΑΣΗΜΕΡΟΦΥΛΛΟΥ
ΑΓΝΩΣΠΟΜΠΕΥΕΙΝΚΑΙΕΠΕΥΧΕΣΘΑΙΠΟΛΙΑΤΑΙΣ
ΠΑΣΙΝΑΕΙΔΙΔΟΜΕΝΤΕΚΝΟΙΣΤΕΡΑΤΑΝΥΓΙΕΙΑΝ
ΤΑΝΚΑΛΟΚΑΓΑΟΙΑΝΤΕΠΙΔΑΥΡΟΙΑΕΙΡΕΠΕΝΑΝΔΡΩΝ
ΕΥΝΟΜΙΑΝΤΕΚΑΙΕΙΡΑΝΑΝΚΑΙΠΛΟΥΤΟΝΑΜΕΜΦΗ
ΩΡΑΙΣΕΞΩ.ΡΑΝΝΟΜΟΝΑΕΙΤΟΝΔΕΣΕΒΟΝΤΑΣ
ΟΥΤΩΤΟΙΚΑΜΩΝΠΕΡΙΦΕΙΔΟΙΤΕΥΡΥΟΠΑΙΕΥΣ

ΠΡΩΤΟΣΜΑΛΟΣΕΤΕΥΞΕΝΑΠΟΛΛΩΝΟΣΜΑΛΕΑΤΑ
ΒΩΜΟΝΚΑΙΘΥΣΙΑΙΣΗΓΛΑΙΣΕΝΤΕΜΕΝΟΣ
ΟΥΔΕΚΕΘΕΣΣΑΛΙΑΣΕΝΤΡΙΚΚΗΙΠΕΙΡΑΘΕΙΗΣ
ΕΙΣΑΔΥΤΟΝΚΑΤΑΒΑΣΑΣΚΛΗΠΙΟΥΕΙΜΗΕΦΑΓΝΟΥ
ΠΡΩΤΟΝΑΠΟΛΛΩΝΟΣΒΩΜΟΥΘΥΣΑΙΣΜΑΛΕΑΤΑ

ΙΣΥΛΛΟΣΑΣΤΥΛΑΙΔΑΙΕΠΕΘΗΚΕΜΑΝΤΕΥΣΑΣΘΑΙΟΙ
ΠΕΡΙΤΟΥΠΑΙΑΝΟΣΕΝΔΕΛΦΟΙΣΟΝΕΠΟΗΣΕΕΙΣΤΟΝΑΠΟΛ

ΛΩΝΑΚΑΙΤΟΝΑΣΚΛΑΠΙΟΝΗΛΩΙΟΝΟΙΚΛΕΙΗΑΓΓΡΑ
ΦΟΝΤΙΤΟΝΠΑΙΑΝΑΕΜΑΝΤΕΥΣΕΛΩΙΟΝΟΙΚΑΕΙΜΕΝΑΓ
ΓΡΑΦΟΝΤΙΚΑΙΑΥΤΙΚΑΚΑΙΕΙΣΤΟΝΥΣΤΕΡΟΝΧΡΟΝΟΝ

ΙΕΠΑΙΑΝΑΘΕΟΝΑΕΙΣΑΤΕΛΛΟΙΙΑΘΕΑΣΕΝΝΑΕΤΑ///
ΤΑΣΔΕΠΙΔΑΥΡΟΥΩΔΕΓΑΡΦΑΤΙΣΕΝΕΠΟΥΣΗΛΥ
ΘΕΣΑΚΟΑΣΠΡΟΓΟΝΩΝΑΜΕΤΕΡΩΝΩΦΟΙΒΕΑΠΟΛ
ΛΩΝΕΡΑΤΩΜΟΥΣΑΝΠΑΤΗΡΙΕΥΣΛΕΓΕΤΑΙΜΑΛ///
ΔΟΜΕΝΠΑΡΑΚΟΙΤΙΝΟΣΙΟΙΣΙΓΑΜΟΙΣΦΛΕΓΥΑΣΔ///
ΠΑΤΡΙΔΕΠΙΔΑΥΡΟΝΕΝΑΙΕΝΘΥΓΑΤΕΡΛΜΛ///ΟΥΓ///
ΕΙΤΛΝΕΡΑΤΩΓΕΙΝΑΤΟΜΑΤΗΡΚΛΕΟΦΗΜΛΔΟΝΟΜΑΣΘΗΕΚ
ΔΕΦΛΕΓΥΑΓΕΝΕΤΟΑΙΓΛΑΔΟΝΟΜΑΣΘΗΤΟΔΕΠΩΝΥΜΟΝ
ΤΟΚΑΛΛΟΣΔΕΚΟΡΩΝΙΣΕΠΕΚΛΗΘΗΚΑΤΙΔΩΝΔΕΟΧΡΥ
ΣΟΤΟΞΟΣΦΟΙΒΟΣΕΜΜΑΛΟΥΔΟΜΟΙΣΠΑΡΘΕΝΙΑΝΩΡΑΝ
ΕΛΥΣΕΛΕΧΕΩΝΔΙΜΕΡΟΕΝΤΩΝΕΠΕΒΑΣΛΑΤΩΙΕΚΟΡΕ
ΧΡΥΣΟΚΟΜΑΣΕΒΟΜΑΙΣΕΕΝΔΕΘΥΩΔΕΙΤΕΜΕΝΕΙΤΕ
ΚΕΤΟΝΙΝΑΙΓΛΑΓΟΝΙΜΑΝΔΕΛΥΣΕΝΩΔΙΝΑΔΙΟΣ
///ΑΙΣΜΕΤΑΜ///ΙΡΑΝΛΑΧΕΣΙΣΤΕΜΑΙΑΓΑΥΑΕΠΙΚΛΗ
ΣΙΝΔΕΝΙΝΑΙΓΛΑΣΜΑΤΡΟΣΑΣΚΛΑΠΙΟΝΩΝΟΜΑΞΕ
ΑΠΟΛΛΩΝΤΟΝΝΟΣΩΝΠΑΥΣΤΟΡΑΔΩΤΗΡΑΥΓΙΕΙΑΣ
ΜΕΓΑΔΩΡΗΜΑΒΡΟΤΟΙΣΙΕΠΑΙΑΝΙΕΠΑΙΑΝΧΑΙΡΕΝ
ΑΣΚΛΑΠΙΕΤΑΝΣΑΝΕΠΙΔΑΥΡΟΝΜΑΤΡΟΠΟΛΙΝΑΥ
ΞΩΝΕΝΑΡΓΗΔΥΓΙΕΙΑΝΕΠΙΠΕΜΠΟΙΣΦΡΕΣΙΚΑΙΣΩ
ΜΑΣΙΝΑΜΟΙΣΙΕΠΑΙΑΝΙΕΠΑΙΑΝ
ΚΑΙΤΟΔΕΣΗΣΑΡΕΤΗΣΑΣΚΛΗΠΙΕΤΟΥΡΓΟΝΕΔΕΙΞΑΣ
ΕΓΚΕΙΝΟΙΣΙΧΡΟΝΟΙΣΟΚΑΔΗΣΤΡΑΤΟΝΗΓΕΦΙΛΙΠΠΟΣ
ΕΙΣΣΠΑΡΤΗΝΕΘΕΛΩΝΑΝΕΛΕΙΝΒΑΣΙΛΗΙΔΑΤΙΜΗΝ
ΤΟΙΣΔΑΣΚΛΗΠΙΟ///ΛΘΕΒΟΑΘΟΟ-ΕΞΕΠΙΔΑΥΡΟΥ
ΤΙΜΩΝΗΡΑΚΛΕΟΣΓΕΝΕΑΝΑΣΦΕΙΔΕΤΟΑΡΑΙΕΥΣ
ΤΟΥΤΑΚΙΔΗΛΘΕΟΧΟΠΑΙΣΕΚΒΟΥΣΠΟΡΟΥΗΛΘΕΝΚΑΜΝΩ///
ΤΩΤΥΓΑΠΟΣΤΕΙΧΟΝΤΙΣΥΝΑΝΤΗΣΑΣΣΥΝΟΠΛΟΙΣΙΝ
ΛΑΜΠΟΜΕΝΟΣΧΡΥΣΕΟΙΣΑΣΚΛΑΠΙΕΠΑΙΣΔΕΣΙΔΩΝΣΕ
ΛΙΣΣΕΤΟΧΕΙΡΟΡΕΓΩΝΙΚΕΤΗΙΜΥΘΩΙΣΕΠΡΟΣΑΝΤΩΝ
ΑΜΠΟΡΟΣΕΙΜΙΤΕΩΝΔΩΡΩΝΑΣΚΛΗΠΙΕΠΑΙΑΝ
ΑΛΛΑΜΕΠΟΙΚΤΕΙΡΟΝΤΥΔΕΜΟΙΤΑΔΕΕΛΕΞΑΣΕΝΑΡΓΗ
ΘΑΡΣΕΙΚΑΙΡΩΙΓΑΡΣΟΙΑΦΙΞΟΜΑΙΑΛΛΑΜΕΝΑΥΤΕΙ
ΤΟΙΣΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣΧΑΛΕΠΑΣΑΠΟΚΗΡΑΣΕΡΥΞΑΣ
ΟΥΝΕΚΑΤΟΥΣΦΟΙΒΟΥΧΡΗΣΜΟΥΣΣΩΙΟΝΤΙΔΙΚΑΙΩΣ
ΟΥΣΜΑΝΤΕΥΣΑΜΕΝΟΣΠΑΡΕΤΑΞΕΠΟΛΗΙΛΥΚΟΥΡΓΟΣ
ΩΣΟΜΕΝΩΙΧΕΤΟΕΠΙΣΠΑΡΤΗΝΕΜΕΔΩ///ΣΕΝΘΗΜΑ
ΑΓΓΕΙΛΑΙΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣΕΛΘΟΝΤΑΤΟΘΕΙΟΝ
ΠΑΝΤΑΜΑΛΕΞΕΙΑΣΟΙΔΑΥΔΗΣΑΝΤΟΣΑΚΟΥΣΑΝ
ΣΩΤΕΙΡΑΝΦΗΜΑΝΑΣΚΛΗΠΙΕΚΑΙΣΦΕΣΑΩΣΑΣ

ΟΙΔΕΕΚΑΡΥΞΑΝΠΑΝΤΑΣΞΕΝΙΑΙΣΣΕΔΕΚΕΣΘΑΙ
ΣΩΤΗΡΑΕΥΡΥΧΟΡΟΥΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣΑΓΚΑΛΕΟΝΤΕΣ
ΤΑΥΤΑΤΟΙΩΜΕΓΑΡΙΣΤΕΘΕΩΝΑΝΕΘΗΚΕΝΙΣΥΛΛΟΣ
79 ΤΙΜΩΝΣΗΝΑΡΕΤΗΝΩΝΑΞΩΣΠΕΡΤΟΔΙΚΑΙΟΝ

Ἴσυλλος Σωκράτευς ἐπιδαύριος ἀνέθηκε
Ἀπόλλωνι Μαλεάτᾳ καὶ Ἀσκλαπιῷ.
Δᾶμος εἰς ἀριστοκρατίαν ἄνδρας α[ἴ] πρ[ο]άγοι καλῶς,
αὐτὸς ἰσχυρότερος, ὀρθοῦται γὰρ ἐξ ἀνδραγαθίας·
αἰ δέ τις καλῶς προαχθεὶς θιγγάνοι πονηρίας,
πάλιν ἐπαγκρούων, κολάζων, δᾶμος ἀσφαλέστερος.
Τάνδε τὰν γνώμαν τόκ' ἦχον καὶ ἔλεγον καὶ νῦν λέγω,
εὐξάμαν ἀνγράψεν, αἴ κ' εἰς τάνδε τὰν γνώμαν πέτη(ι)
ὁ νόμος ἁμῖν, ὅν ἐπέδειξα· ἔγεντο δ' οὐκ ἄνευ θεῶν.

Τόνδ' ἱαρὸν θείαι μοίραι νόμον ηὗρεν Ἴσυλλος,
ἄφθιτον ἀέναον γέρας ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
καί νιν ἅπας δᾶμος θεθμὸν θέτο πατρίδος ἁμᾶς
χεῖρας ἀνασχόντες μακάρεσσιν ἐς οὐρανὸν εὐρύ[ν],
οἵ κεν ἀριστεύωσι πόληος τᾶσδ' Ἐπιδαύρου,
λέξασθαί τε ἄνδρας καὶ ἐπαγγεῖλαι κατὰ φυλάς,
οἷς πολιοῦχος ὑπὸ στέρνοις ἀρετά τε καὶ αἰδώς,
τοῖσιν ἐπαγγέλλεν καὶ πομπεύεν σφὲ κομῶντας
Φοίβωι ἄνακτι υἱῶι τε Ἀσκλαπιῶι ἰατῆρι
εἵμασιν ἐν λευκοῖσι δάφνας στεφάνοις ποτ Ἀπόλλω,
ποὶ δ' Ἀσκλαπιὸν ἔρνεσι ἐλαίας ἡμεροφύλλου,
ἁγνῶς πομπεύειν καὶ ἐπεύχεσθαι πολιάταις
πᾶσιν ἀεὶ διδόμεν, τέκνοις τ', ἐρατὰν ὑγίειαν
(τὰν καλοκαγαθίαν τ' Ἐπιδαύρωι ἀεὶ ῥέπεν ἀνδρῶν)
εὐνομίαν τε καὶ εἰράναν καὶ πλοῦτον ἀμεμφῆ,
ὥραις ἐξ ὡρᾶν νόμον ἀεὶ τόνδε σέβοντας.
Οὕτω τοι κἄμῶν περιφείδοιτ' εὐρύοπα Ζεύς.

Πρῶτος Μᾶλος ἔτευξεν Ἀπόλλωνος Μαλεάτα
βωμὸν καὶ θυσίαις ἠγλάϊσεν τέμενος.
Οὐδέ κε Θεσσαλίας ἐν Τρίκκῃ πειραθείης
εἰς ἄδυτον καταβὰς Ἀσκληπιοῦ, εἰ μὴ ἐφ' ἁγνοῦ
πρῶτον Ἀπόλλωνος βωμοῦ θύσαις Μαλεάτα.

Ἴσυλλος Ἀστυλαΐδαι ἐπέθηκε μαντεύσασθαί οἱ περὶ τοῦ παιᾶνος ἐν Δελφοῖς, ὅν ἐπόησε εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀσκλαπιόν, ἦ λῷον οἵ κα εἴη ἀγγράφοντι τὸν παιᾶνα. Ἐμάντευσε λῷον οἱ κα εἶμεν ἀγ-

γράφοντι καὶ αὐτίκα καὶ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον.

Ἵε παιᾶνα θεὸν ἀείσατε λαοὶ ζαθέας ἐνναέτα[ν] τᾶσδ' Ἐπιδαύρου. Ὧδε γὰρ φάτις ἐνέπουσ' ἤλυθ' ἐς ἀκοὰς προγόνων ἀμετέρων, ὦ φοῖβε Ἀπόλλων. Ἐρατὼ Μοῦσαν πατὴρ Ζεὺς λέγεται Μάλ[ωι] δόμεν παράκοιτιν ὁσίοισι γάμοις. Φλεγύας δ', [ὅς] πατρίδ' Ἐπίδαυρον ἔναιεν, θυγατέρα Μά[λ]ου γ[αμ]εῖ, τὰν Ἐρατὼ γείνατο μάτηρ, Κλεοφήμα δ' ὀνομάσθη. Ἐκ δὲ Φλεγύα γένετο, Αἴγλα δ' ὀνομάσθη, τόδ' ἐπώνυμον, τὸ κάλλος δὲ Κορωνὶς ἐπεκλήθη. Κατιδὼν δὲ ὁ χρυσότοξος Φοῖβος ἐμ Μάλου δόμοις παρθενίαν ὥραν ἔλυσε. Λεχέων δ' ἱμεροέντων ἐπέβας, λατῶιε κόρε χρυσοκόμα· σέβομαί σε. Ἐν δὲ θυώδει τεμένει τέκετό νιν Αἴγλα. Γονίμαν δ' ἔλυσεν ὠδῖνα Διὸς [π]αῖς μετὰ Μ[ο]ιρᾶν, Λάχεσίς τε μαῖα ἀγαυά. Ἐπίκλησιν δέ νιν Αἴγλας ματρὸς Ἀσκλαπιὸν ὠνόμαξε. Ἀπόλλων, τὸν νόσων παύστορα, δωτῆρα Ὑγιείας, μέγα δώρημα βροτοῖς. Ἵε παιάν, ἴε παιάν, χαῖρεν Ἀσκλαπιέ, τὰν σὰν Ἐπίδαυρον ματρόπολιν αὔξων, ἐναργῆ δ' ὑγίειαν ἐπιπέμποις φρεσὶ καὶ σώμασιν ἁμοῖς. Ἵε παιάν, ἴε παιάν.

Καὶ τόδε σῆς ἀρετῆς Ἀσκληπιὲ τοὖργον ἔδειξας
ἐγ κείνοισι χρόνοις, ὅκα δὴ στρατὸν ἦγε Φίλιππος
εἰς Σπάρτην ἐθέλων ἀνελεῖν βασιληΐδα τιμήν.
Τοῖς δ' Ἀσκληπιὸ[ς ἦ]λθε βοαθόο[ς] ἐξ Ἐπιδαύρου
τιμῶν Ἡρακλέος γενεάν, ἇς φείδετο ἄρα Ζεύς.
Τουτάκι δ' ἦλθε, ὅχ' ὁ παῖς ἐκ Βουσπόρου ἦλθεν κάμνω[ν].
Τῷ τύ γ' ἀποστείχοντι συνάντησας σὺν ὅπλοισιν
λαμπόμενος χρυσέοις Ἀσκλαπιέ. Παῖς δ' ἐσιδών σε
λίσσετο χεῖρ' ὀρέγων, ἱκέτηι μύθωι σε προσαντῶν,
« ἄμπορος εἰμὶ τεῶν δώρων Ἀσκληπιὲ παιάν,
« ἀλλά μ' ἐποίκτειρον ». Τύ δέ μοι τάδε ἔλεξας ἐναργῆ :
« θάρσει, καιρῷ γάρ σοι ἀφίξομαι, ἀλλὰ μέν' αὐτεῖ,
« τοῖς Λακεδαιμονίοις χαλεπὰς ἀπὸ κῆρας ἐρύξας,
« οὕνεκα τοὺς Φοίβου χρησμοὺς σώζοντι δικαίως,
« οὓς μαντευσάμενος παρέταξε πόληι Λυκοῦργος ».
Ὡς ὁ μὲν ᾤχετο ἐπὶ Σπάρτην, ἐμὲ δ' ὦ[ρ]σεν θῆμα
ἀγγεῖλαι Λακεδαιμονίοις ἐλθόντα τὸ θεῖον,
πάντα μάλ' ἐξείας. Οἱ δ' αὐδήσαντος ἄκουσαν
σώτειραν φήμαν Ἀσκληπιέ· καί σφε σάωσας.
Οἱ δὲ ἐκάρυξαν πάντας ξενίαις σε δέκεσθαι
σωτῆρα εὐρυχόρου Λακεδαίμονος ἀγκαλέοντες.

Ταῦτά τοι, ὦ μεγάριστε θεῶν, ἀνέθηκεν Ἴσυλλος
79 τιμῶν σὴν ἀρετήν, ὦναξ, ὥσπερ τὸ δίκαιον.

Ταῦτα εἶνε γεγραμμένα ἐπὶ πλακὸς εἰς δύο μὲν τεμάχια τεθραυσμένης ἀλλὰ καλῶς διατηρουμένης, εὑρεθείσης ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ, ἐν ᾧ εὑρέθησαν καὶ αἱ δύο ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ δημοσιευθεῖσαι ἐπιγραφαὶ τῶν ἰαμάτων. Αἱ διαστάσεις αὐτῆς ἔχουσιν οὕτως: ὕψ. 1,27, πλ. 0,53 καὶ πάχ. 0,10.

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶνε τοιοῦτον, οἷον καὶ τὸ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἰαμάτων καὶ εἶνε καὶ ταῦτα στοιχηδὸν γεγραμμένα οὐχὶ ὅμως τοσοῦτον κανονικῶς, ὅσον ἐκεῖνα, διότι ποῦ μὲν συμπυκνοῦνται ποῦ δὲ ἀραιοῦνται. Οὕτω δὲ πολὺ διαφέρουσιν ἀλλήλων οἱ στίχοι ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ἀποτελούντων αὐτοὺς γραμμάτων· τούτου δ' αἴτιον εἶνε μάλιστα τὸ μέτρον, ἐν ᾧ εἶνε πεποιημένοι, διότι, πλὴν τῶν στ. 32-56, οἱ λοιποὶ τῆς ἐπιγραφῆς στίχοι εἶνε συγχρόνως καὶ μετρικοὶ στίχοι, ἐκεῖ δηλ. ἔνθα καταλήγει ὁ στίχος ἐν τῷ λίθῳ καταλήγει συγχρόνως καὶ ὁ μετρικὸς στίχος.

Οἱ στίχοι 3-9 εἶνε *τροχαϊκοὶ τετράμετροι καταληκτικοί*, ἔχουσι δηλ. τὸ ἑξῆς μετρικὸν σχῆμα:

–́ ⏑ — ⏓ | –́ ⏑ — ⏓ | –́ ⏑ — ⏓ | –́ ⏑ ⏑

Οἱ στίχοι 10-26 εἶνε γεγραμμένοι ἐν *δακτυλικῷ ἑξαμέτρῳ*. Ἐν *δακτυλικῷ ἑξαμέτρῳ* εἶνε πεποιημένοι καὶ οἱ στ. 27-31, ὁ 28ος ὅμως εἶνε οὐχὶ ἑξάμετρος ἀλλὰ *πεντάμετρος*. Καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ στίχου δὲ 57 μέχρι τέλους τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε αὖθις *δακτυλικοὶ ἑξάμετροι*.

Περὶ δὲ τῆς μετρικῆς συνθέσεως τοῦ παιᾶνος (στ. 37-56) ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς κ. Δ. Χ. Σεμιτέλος παρακληθεὶς ἔδωκεν ἡμῖν τὴν ἑξῆς σημείωσιν. «Ὁ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀσκληπιὸν παιὰν τοῦ Ἐπιδαυρίου ποιητοῦ Ἰσύλλου τοῦ Σωκράτους εἶνε ᾆσμα ἀπολελυμένον ἢ ἀνομοιόστροφον, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ῥυθμὸν ἔχον βακχειακὸν ἢ ἰωνικόν. Καὶ ὁ μὲν κατὰ μέτρα ἢ στίχους χωρισμὸς τοῦ ποιήματος καὶ ὁ μετρικὸς σχηματισμὸς φαίνεταί μοι ἔχων ὧδε·

α'. Ἰεπαιᾶνα θεὸν ἀείσατε λαοὶ ζαθέας ἐνναέταν τᾶσδ' Ἐπιδαύρου.
Ὧδε γὰρ φάτις ἐνέπουσ' ἦλυθ' ἐς ἀκοὰς προγόνων ἁμετέρων, ὦ Φοῖβε Ἀπόλλων.
β'. Ἐρατὼ Μοῦσαν πατὴρ Ζεὺς λέγεται Μάλῳ δόμεν παράκοιτιν ὁσίοισι γάμοις.
γ'. Φλεγύας δ', ὃς πατρίδ' Ἐπίδαυρον ἔναιεν,
θυγατέρα Μάλου γαμεῖ, τὰν Ἐρατὼ γείνατο μάτηρ, Κλεοφήμα δ' ὀνομάσθη.
δ'. Ἐκ δὲ Φλεγύα γένετο, Αἴγλα δ' ὀνομάσθη,
τόδ' ἐπώνυμον, τὸ κάλλος δὲ Κορωνὶς ἐπεκλήθη.
ε'. Κατιδὼν δὲ ὁ χρυσότοξος Φοῖβος ἐμ Μάλου δόμοις παρθενίαν ὥραν ἔλυσε.
Λεχέων δ' ἱμεροέντων ἐπέβας, Λατῷε κόρε χρυσοκόμα.
ς'. Σέβομαί σε. Ἐν δὲ θυώδει τεμένει τέκετό νιν (1) Αἴγλα.
Γονίμαν δ' ἔλυσεν ὠδῖνα Διὸς παῖς μετὰ Μοιρᾶν,
Λάχεσίς τε μαῖα ἀγαυά.
ζ'. Ἐπίκλησιν δέ νιν Αἴγλας ματρὸς Ἀσκλαπιὸν ὠνόμαξε Ἀπόλλων,
τὸν νόσων παύστορα, δωτῆρα ὑγιείας, μέγα δώρημα βροτοῖς.
Ἰὲ Παιάν, ἰὲ Παιάν.
η'. Χαῖρεν, Ἀσκλαπιέ, τὰν σὰν Ἐπίδαυρον ματρόπολιν αὔξων, ἐνεργῆ δ' ὑγίειαν
ἐπιπέμποις φρεσὶ καὶ σώμασιν ἁμοῖς.
Ἰὲ Παιάν, ἰὲ Παιάν.

(1) Ἴσως σφαλεὶς ὁ χαράκτης ἔγραψε *τέκετό νιν* ἀντὶ *τέκετο ἶνιν* ἢ *τέκετ' ἶνιν*, ἐπειδὴ οὐδὲν ἐν τοῖς ἀμέσως προηγουμένοις ὑπάρχει, εἰς ὃ δύναται νὰ ἀναφέρηται τὸ *νιν*.— Δ. Χ. Σ.

α΄. ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
—͡⏑ —́ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ —́ —
β΄. ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ —́ ⏑ ⏑ —͡⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ ⋀̄
γ΄. ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ —
⏑ ⏑ ⏑́ ⏑ — —͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — | ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
δ΄. —͡⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
ε΄. ⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ — —͡⏑ —́ — —͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ —́ ⏑̱
⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ ⏑ —́ ⋀̄
ϛ΄. ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ ⏑ ⏑́ ⏑ ⏑ —́ —
⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ —
ζ΄. ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ ⏑ — ⏑ —́ —
—͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ ⋀̄
⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
η΄. —͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — | —͡⏑ ⏑́ ⏑ — —͡⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ ⏑̱
⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —
⏑ ⏑ —́ — ⏑ ⏑ —́ —

» Κατὰ ταῦτα πάντα τὰ μέτρα εὑρίσκονται ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ἄρσεως, εἶνε δηλαδὴ ἰωνικὰ ἀπ᾽ ἐλάσσονος, καὶ ἀκατάληκτα πάντα πλὴν τριῶν (στ. 3, 9, 14). Γίνεται δὲ χρῆσις καὶ τῆς ἀνακλάσεως πεντάκις (στ. 7, 8, 11, 12, 13). Οὐχ ἥκιστα δὲ ἀξιομνημόνευτον ὅτι ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ αἱ δύο βραχεῖαι τῆς ἄρσεως τοῦ ἰωνικοῦ ποδὸς οὐδέποτε συναιροῦνται εἰς μίαν μακρὰν συλλαβήν, ὅμως δὲ ἀντ᾽ αὐτῶν (οὐδέποτε δὲ ἀντὶ τῶν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδὸς μακρῶν) γίνεται συχνοτάτη χρῆσις τοῦ δίσημον βεβαίως μέγεθος ἔχοντος τροχαίου (—͡⏑), τουτέστι πεντεκαιδεκάκις ἢ καὶ ἑκκαιδεκάκις, ἂν ἐν στ. 10 γράψωμεν *τέκετ᾽ Ἶνιν*. Ὅτι δὲ τὸν ἐν μέσῳ τῷ μέτρῳ ἐπιμιγνύμενον τροχαῖον πρέπει νὰ δεχώμεθα ὅπως ἐν τῷ μετρικῷ σχήματι τοῦ ᾄσματος τούτου ἐδηλώθη καὶ οὐχὶ ἄλλως, μαρτυρεῖ ἡ βεβαία καὶ ἀναμφισβήτητος χρῆσις αὐτοῦ (πρβλ. στ. 2, 6, 16) ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τοῦ μέτρου, ὅπου ἀδύνατος ἄλλη ἐκδοχή. Ἐντεῦθεν οὐδεμία ἔτι μένει ἀμφιβολία ὅτι ὅπου παρὰ τοῖς δραματικοῖς ποιηταῖς ἐν ἰωνικοῖς ἀπ᾽ ἐλάσσονος μέτροις εὑρίσκομεν ἐπιμιγνύμενον ἕνα μόνον τροχαῖον, ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ δεχώμεθα ἀνάκλασιν ἤτοι ἐπίμιξιν τροχαϊκῆς βάσεως ἢ διποδίας μετ᾽ ἀλόγου ἄρσεως (syllaba anceps) ἐπὶ τοῦ πρώτου τροχαίου, ὡς δέχονται οἱ περὶ τὸν Christ (Metrik σελ. 498 β΄. ἐκδ.), ἀλλὰ τὴν μὲν τοῦ τροχαίου προηγουμένην μακρὰν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὡς χρόνον ῥητὸν (δίσημον), (1) τὸν δὲ τροχαῖον ὡς συγκείμενον ἐξ ἀλόγων χρόνων ἐχόντων ὁμοῦ μέγεθος δίσημον, ὡς δέχονται οἱ περὶ τὸν Rossbach καὶ Westphal (Griech. Metrik ἐκδ. ά. μέρ. 3 σελ. 297 κέ. β΄ ἐκδ. τόμ. β΄. σελ. 864), οὐχὶ δηλαδὴ ὧδε ⏑ ⏑ —́ ⏓ — ⏑ —́ —, ἀλλ᾽ ὧδε ⏑ ⏑ —́ — —͡⏑ —́ —. Τοῖς εἰρημένοις περὶ τοῦ τροχαίου τούτου προστίθεμεν ἔτι ὅτι μετ᾽ αὐτὸν ἐν τῷ προκειμένῳ ποιήματι συχνότερον μὲν ἐπιφέρεται μακρά, σπανιώτερον δὲ δύο βραχεῖαι, ἤτοι λελυμένη μακρά. Λύσις δὲ τῶν μακρῶν εἰς δύο βραχείας γίνεται καθ᾽ ὅλου τῆς μὲν πρώτης, ἥτις ἔχει καὶ τὸν

(1) Ὑπὲρ τοῦ δισήμου μεγέθους τῆς συλλαβῆς ταύτης τρανῶς μαρτυρεῖ ἡ ἐν στ. 3 τοῦ προκειμένου ποιήματος λύσις αὐτῆς εἰς δύο βραχείας (*παρά* -). Δ. Χ. Σ.

ῥυθμικὸν τόνον, ὀκτάκις, τῆς δὲ δευτέρας τρίς. Ἐκ πάντων τούτων τῶν λόγων γεννᾶται μεγάλη ποικιλία ποδικῶν σχημάτων ἐν τοῖς μέτροις τοῦ ποιήματος τούτου, οἷα που ἐν τοῖς μητρῳακοῖς ἢ γαλλιαμβικοῖς καὶ τοῖς Σωταδείοις τετραμέτροις.

» Ἡ δὲ διαίρεσις τοῦ ποιήματος εἰς μείζονα μέρη ἤτοι συστήματα (στροφὰς) δὲν εἶνε εὔκολος καὶ ἀσφαλής, ἐλλείποντος μὲν τοῦ μέλους, τοῦ δὲ ῥυθμοῦ, ὡς προείπομεν, τοῦ αὐτοῦ ὄντος ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους καὶ οὐδαμοῦ μεταβαλλομένου, πλὴν δῆλον ὅτι τῆς ἀνακλάσεως, ἥτις οὐδὲν σημαίνει. Ὅσον δὲ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τοῦ παιανικοῦ ἐπιφθέγματος, τῶν καταλήξεων, τοῦ ἀπαρτισμοῦ τῶν νοημάτων ἤτοι τῶν στιγμῶν καὶ λοιπῶν, πιθανὴν νομίζομεν τὴν διαίρεσιν εἰς τὰ ἑξῆς διάφορα ἀλλήλων συστήματα·

σύστημα	α'.	(στ. 1- 2)	6μετρον	+ 6μετρον	
»	β'.	(στ. 3)	6		
»	γ'.	(στ. 4- 5)	3	+ 6	
»	δ'.	(στ. 6- 7)	3	+ 4	
»	ε'.	(στ. 8- 9)	6	+ 5	
»	ς'.	(στ. 10-12)	4	+ 4	+ 2
»	ζ'.	(στ. 13-15)	5	+ 5	+ 2
»	η'.	(στ. 16 κἑ.)	6	+ 3	+ 2

» Τοσαῦτα περὶ τῆς μετρικῆς συνθέσεως τοῦ παιᾶνος τούτου, ἱκανὰ βεβαίως ἐν τῷ παρόντι ».

Αἱ μετρικαὶ αὗται διαιρέσεις τῆς ἐπιγραφῆς, πλὴν τῆς τελευταίας (τῆς ἀπὸ τοῦ στ. 57), εἶνε δεδηλωμέναι ἐν τῷ λίθῳ δι' ὁριζοντίου κεραίας (1). Ἀλλ' αἱ κεραῖαι διαιροῦσι τὴν ἐπιγραφὴν καὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, διότι παραδόξως δὲν εἶνε ἑνιαία τις ἐπιγραφή, δὲν ὑπάρχει δηλ. ἐν αὐτῇ ἑνότης. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν (στ. 3-9) γίνεται λόγος περὶ πολιτικῆς τινος γνώμης, ἣν ἐφεῦρεν ὁ Ἴσυλλος, ἀκολούθως (στ. 10-26) εἴρηται ὅτι ἡ γνώμη αὕτη ἐγένετο νόμος ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ περιγράφεται πομπή τις ἐκ τούτου λαβοῦσα ἀφορμήν, εἶτα (στ. 27-31) γίνεται λόγος περὶ τοῦ πρώτου ἱδρυθέντος βωμοῦ τῷ Ἀπόλλωνι Μαλεάτᾳ. Εἶτα (στ. 32-36) ἀνακοινοῦται χρησμός, ὃν ἔλαβεν ὁ Ἴσυλλος ὡς πρὸς παιᾶνα ὃν οὗτος ἐποίησε τῷ Ἀπόλλωνι καὶ Ἀσκληπιῷ, ἀκολούθως (στ. 37-56) ἀναγέγραπται αὐτός ὁ παιάν, καὶ τελευταῖον (στ. 57-77) ἐκτίθεται θαῦμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, σώσαντος τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύσαντος Φιλίππου. Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον ὡς πρὸς τὸ ἀσυνάρτητον τοῦ περιεχομένου τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς δυνάμεθα ἴσως νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τούτου, ὅτι ὁ Ἴσυλλος ἐπίσημός τις ὢν ἀνὴρ καὶ ἔν τινι σχέσει πρὸς τὸ θεῖον διατελῶν, καὶ ἔτι ποιητὴς ὤν, καὶ αὐτὸς ἐποίησε καὶ ἐφεῦρε καὶ παραδόσεις τινὰς καὶ εἰδήσεις ἐγίνωσκε σχέσιν ἐχούσας πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ πρὸς τὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τούτου πόλιν τῶν Ἐπιδαυρίων· ταῦτα δὲ δὲ πάντα, ἀσυνάρτητα μὲν πρὸς ἄλληλα ἀλλ' ἑνότητα ἔχοντα τὴν ῥηθεῖσαν σχέσιν, ἀνέγραψεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου καὶ ἀνέθηκεν ἐν τῷ ἱερῷ. Ἔτι δὲ παράδοξος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὁ ἀναθέτης, ἐνῷ ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ἐν πρώτῳ προσώπῳ (στ. 7, 67, καὶ 72), ἐνιαχοῦ τρέπει τὸν λόγον εἰς τρίτον πρόσωπον (στ. 10 καὶ 32) οὕτως, ὥστε θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἄλλος τις ὁμιλεῖ περὶ Ἰσύλλου καὶ οὐχὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος.

Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν μετὰ τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα χρόνων. Τὴν ἐποχὴν ὅμως αὐτῆς δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν ἐκ τῶν ἐν στίχ. 57-77. Ἐνταῦθα δηλ. γίνεται λόγος περὶ ἐκστρατείας Φιλίππου κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, σωθέντων ἐκ ταύτης τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἡ παράδοσις δ' αὕτη ἀναφέρεται πιθανώτατα, ὡς δεικνύομεν κατωτέρω, εἰς τὴν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην εἰσβολὴν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος εἰς Πελοπόννησον. Ἀλλ' ὁ Ἴσυλλος ἦτο σύγχρονος καὶ αὐτὸς μετέβη εἰς Σπάρτην καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν σωτηρίαν αὐτῶν (στ. 72-75)· δὲν ἀνέγραψεν ὅμως τὰ ἐν τῷ λίθῳ εὐθὺς μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἄρχεται τῆς ἀναγραφῆς τοῦ γεγονότος: « ἐγ *κείνοισι* χρόνοις, ὅκα δὴ στρατὸν ἦγε Φίλιππος » (στ. 58). Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι ἡ προκειμένη ἐπιγραφὴ θὰ ἐχαράχθη κατὰ τὰ τε-

(1) Καὶ ἡ τελευταία θὰ ἀπεχωρίζετο δι' ὁριζοντίου κεραίας, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε χῶρος ἀρκετὸς ἐν τῷ λίθῳ καὶ διὰ τοῦτο ὁ χαράκτης οὐ μόνον τὴν κεραίαν παρέλειψε ἀλλὰ καὶ τὰ γράμματα ἐσμίκρυνε καὶ τοὺς στίχους συνεπύκνωσε.

λευταῖα περίπου ἔτη τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν γραφὴν παρατηρητέον ὅτι ὁ χαράκτης ἐνιαχοῦ ὑπέπεσεν εἰς λάθη καὶ οὕτως ἐν στ. 9 ἐν τῇ λέξει *θεῶν* ἀντὶ ω ἔγραψεν ο, ὡσαύτως καὶ ἐν στ. 23 ἐν τῇ λέξει *Ἐπιδαύρωι*. Τὸ Α δὲ ἐνιαχοῦ δὲν ἔχει τὴν μέσην κεραίαν καὶ οὕτω δὲν διακρίνεται ἀπὸ τὸ Λ, ἔτι δὲ τὸ Θ δὲν ἔχει πάντοτε τὴν στιγμὴν ἐν τῷ μέσῳ καὶ οὕτω δὲν διακρίνεται ἀπὸ τὸ Ο.

Στίχ. 1. Οὐ μόνον ὁ ἀναθέτης *Ἴσυλλος* εἶνε ἄγνωστος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα *Ἴσυλλος* εἶνε πρωτοφανές, ἐφ' ὅσον ἐγὼ τοὐλάχιστον γνωρίζω.

Στίχ. 3-6. Ἐν τοῖς τέσσαρσι τούτοις στίχοις ἀναγράφεται πολιτικὸν ἀξίωμα ὅπερ αὐτὸς ὁ Ἴσυλλος τῇ βοηθείᾳ τῶν θεῶν (*θείᾳ μοίρᾳ*: στ. 10) ἐφεῦρεν. Ἡ ἔννοια δ' αὐτοῦ ἔχει οὕτως: Ἀναθέτων ὁ δῆμος τὴν ἀρχὴν εἰς τοὺς ἀρίστους τῶν πολιτῶν, γίνεται ἰσχυρότερος ἕνεκα τῆς ἀνδραγαθίας τῶν ἀρχόντων· ἄν τις ὅμως τῶν ἀρχόντων τούτων κακὰ σχέδια ἔχει ἐν τῷ νῷ (διαβουλεύεται δηλ. κατάλυσιν τοῦ δήμου) τότε τιμωρῶν αὐτὸν ὁ δῆμος καὶ καθαιρῶν τῆς ἀρχῆς εἶνε ἀσφαλέστερος. Κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο τὸ ἀριστοκρατορικὸν πολίτευμα εἶνε τὸ κάλλιστον τῶν πολιτευμάτων, ἐφ' ὅσον αἱ ἀρχαὶ ἀμέσως ἐκλέγωνται ἐκ τοῦ δήμου καὶ οὗτος καλλίστην χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου ποιεῖται ἐκλέγων πάντοτε τοὺς δυναμένους νὰ προαγάγωσι τὰ τῆς πολιτείας· ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο ἀντίθεσιν μάλιστα πρὸς τὸ πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων, ἐν ᾧ πολλαὶ τῶν ἀρχῶν ἐδίδοντο οὐχὶ δι' ἐκλογῆς ἀλλὰ διὰ κλήρου.

Στίχ. 7. *ἦχον*: διὰ τοῦ η γεγραμμένον. Ἴδ. καὶ *Σαπφ*. 29.

Στίχ. 8. *πέτη(ι)*: Ἐν τῷ λίθῳ ἀναγινώσκεται ἁπλῶς ΠΕΤΗ. Νομίζω ὅμως ὅτι ἐλλείπει ἐνταῦθα προσγεγραμμένον Ι. Οὕτως ἡ ἔννοια ἔχει ὡς ἑξῆς: ἐὰν ὁ νόμος συμμορφωθῇ πρὸς ταύτην τὴν γνώμην. Τὰ ἐν τῷ ἑπομένῳ δὲ στίχῳ εἶνέ μοι οὐχὶ τοσοῦτον σαφῆ.

Στίχ. 10-26. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις εἴρηται ὅτι ὄντως ὁ νόμος συνεμορφώθη πρὸς ταύτην τὴν γνώμην, καὶ περιγράφεται πομπή τις ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου λαβοῦσα ἀφορμήν. Ἡ πομπὴ αὕτη ἔχει ὁμοιότητά τινα πρὸς πομπὰς γενομένας ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὰς παρὰ Δημοσθένει (κ. Μειδίου, 52 καὶ 53) μαντείας.

Στίχ. 12. *θεθμὸν*: ἀντὶ τοῦ παρὰ Πινδάρῳ (Ὀλ. 6, 69 κ. ἀ.) *τεθμόν*.

Στίχ. 19-20. *πὸτ Ἀπόλλω ποὶ δ' Ἀσκλαπιόν*: Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ *ποὶ* καὶ *πὸτ* ἐπικρατεῖ ὁ αὐτὸς κανών, ὃς καὶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν ἰαμάτων. Ἴδ. *Ἀρχ. Ἐφημ.* 1883 σελ. 222.

Στίχ. 23. Ὁ στίχος οὗτος προσετέθη ὑστερώτερον μικροτέροις γράμμασι μεταξὺ τῶν δύο στίχων. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶνε τὸ αὐτό, καὶ φαίνονται ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς χαραχθέντα· τὰ ἐν αὐτῷ ὅμως εἶνε ὡς ἐν παρενθέσει εἰρημένα, διότι τὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ 24ου στίχου εἶνε συνέχεια τῶν ἐν τῷ 22ῳ. Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως: «τὰν καλοκαγαθίαν ἀνδρῶν ῥέπεν Ἐπιδαύρῳ».

Στίχ. 25. *ὥραις ἐξ ὡρᾶν*: Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ τῇ τῆς καθομιλουμένης: ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον, ὅ ἐστι πάντοτε. Πρβλ. καὶ τὰ παρ' Ἀριστοφάνει (Θεσμοφ. 955): *ἐκ τῶν ὡρῶν εἰς τὰς ὥρας συνεπευχόμενος*.

σέβοντας: Ὁ χαράκτης ἐν τῇ συλλαβῇ τας ἔγραψεν Ε εἶτα διώρθωσεν αὐτὸ εἰς Α· κανονικῶς ὅμως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ δοτική, ἀλλὰ τοῦ μέτρου μὴ ἐπιτρέποντος αὐτὴν ἠναγκάσθη ὁ ποιητής, ὡς φαίνεται, νὰ γράψῃ αἰτιατικήν.

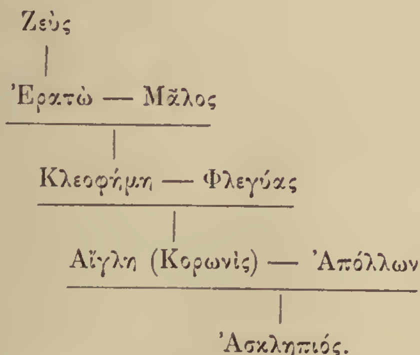
Στίχ. 27-31. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις εἴρηται ὅτι πρῶτος ὁ Μᾶλος (ὁ τοῦ Δευκαλίωνος υἱός, ὡς φαίνεται) ἵδρυσε βωμὸν τῷ Ἀπόλλωνι Μαλεάτᾳ· οὗτος δὲ ὁ βωμὸς ἦτο, ὡς ἐν τοῖς ἑπομένοις (στ. 29-31) δηλοῦται, ὁ ἐν Τρίκκῃ τῆς Θεσσαλίας, ἐν ᾧ ὤφειλέ τις πρῶτον νὰ προσφέρῃ θυσίας, ἵνα κατέλθῃ εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἐκ τούτων μανθάνομεν διατί ὁ Ἀσκληπιὸς ἐν στενῇ σχέσει διατελεῖ μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτου, διότι καὶ ἱερὸν τούτου ὑπῆρχεν ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἐπὶ τοῦ Κυνορτίου ὄρους (Παυσ. 2, 27, 7), καὶ ἐπιγραφαὶ πολλαὶ ἐν τῷ ἱερῷ εὑρέθησαν, τῷ Μαλεάτᾳ Ἀπόλλωνι ἀναθηματικαὶ (Ἴδ. *Ἀθήναιον*, τόμ. Ι', σελ. 554. *Ἀρχ. Ἐφημ.* 1883 σελ 149. ἀρ. 41. Le Bas-Foucart: II ἀρ. 146⁶). Ἐκ τούτων μανθάνομεν πρὸς τούτοις τὴν καταγωγὴν τοῦ

ἐπωνύμου τούτου τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ Ἀπόλλων ἐκλήθη Μαλεάτης ἐκ τοῦ *Μᾶλος*. Καὶ γραμματικῶς μὲν προτιμητέα εἶνε ἡ παραγωγὴ τῆς λέξεως ἐκ τοῦ *Μαλέας* (1), ἀλλ' ἐν τῇ Μαλέᾳ ἄκρα δὲν ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτου· ὑπῆρχε παρὰ τὴν ἄκραν ταύτην ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλ' ἐκαλεῖτο *Ἐπιδήλιον*, καὶ δὲν ἦτο πολὺ ἀρχαῖον, διότι, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου παραδιδόμενα (3, 23, 2), τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου καταστροφῆς τῆς Δήλου (88-84 π. Χ.), ἤτοι ἐξ ἐποχῆς πολὺ μεταγενεστέρας τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ ἀπαντᾷ ἡ λ. Μαλεάτης. (Πρβλ. καὶ τὰ ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1884 σελ. 84) ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κουμανούδη εἰρημένα).

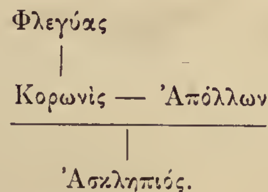
Στίχ. 32. Τὸ κύριον ὄνομα *Ἀστυλαΐδας* ἐγένετο γνωστὸν τὸ πρῶτον ἐξ ἐπιγραφῆς ἐν τῷ ἱερῷ εὑρεθείσης, ἣν ἴδε ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1885 σελ. 29 ἀρ. 83).

Στίχ. 37-56. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ἀναγέγραπται αὐτὸς ὁ παιάν, περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τοῖς ἀνωτέρω στίχοις 27-31. Ἐκτίθεται δ' ἐν αὐτῷ ἡ γενεαλογία τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Κατὰ ταύτην ὁ *Μᾶλος* ἔλαβεν ὡς σύζυγον παρὰ τοῦ Διὸς τὴν Μοῦσαν *Ἐρατὼ* καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς θυγατέρα *Κλεοφήμην*. Ταύτην ἔλαβεν ὡς σύζυγον ὁ Φλεγύας καὶ ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς θυγατέρα *Αἴγλην*, ἥτις διὰ τὸ κάλλος της ἐπεκλήθη *Κορωνίς*. Ἐκ ταύτης δὲ καὶ τοῦ *Ἀπόλλωνος* ἐγεννήθη ὁ *Ἀσκληπιός*. Κατὰ ταῦτα τὸ διάγραμμα τῆς γενεαλογίας τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἔχει οὕτως:

(1) Ἴδε τὸ ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1885 σελ. 58) ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ κ. Πανταζίδου.

Ἡ γενεαλογία αὕτη εἶνε πληρεστέρα τῆς ὑπὸ τοῦ Παυσανίου (2, 26, 4 καὶ 7) παραδοθείσης ἡμῖν, ἤτοι τῆς ἑξῆς:

Στίχ. 44. *Αἴγλα*: Τὸ πρῶτον τοῦτο τῆς Κορωνίδος ὄνομα οὔτε ὁ Παυσανίας οὔτε ἄλλος τις τῶν ἀρχαίων γνωρίζει. Μόνον θυγάτηρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὠνομάζετο Αἴγλη. Ἐκ τοῦ ὀνόματος δὲ τούτου τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐπεκλήθη ἴσως ὁ Ἀσκληπιὸς *αἰγλαὴρ* (ἴδ. Ἡσύχιον).

Στίχ. 50. Διὸς *παῖς*: ἡ Εἰλείθυια.

μετὰ Μοιρᾶν Λάχεσίς τε μαῖα: Ἀφ' οὗ ἡ Λάχεσις ἐξαιρεῖται τῶν Μοιρῶν καὶ ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἐνταῦθα ὡς μαῖα, ὡς Μοῖραι θὰ ὑπονοοῦνται δύο μόνον, ἡ Κλωθὼ καὶ ἡ Ἄτροπος. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ἐν Δελφοῖς αἱ Μοῖραι ἐλατρεύοντο οὐχὶ ὡς τρεῖς, ἀλλ' ὡς δύο (*Παυσ.* 10, 24, 4).

Στίχ. 53. *ἴε παιάν*: συνηθέστερον εἶνε *ἰὴ* παιάν. Περὶ τοῦ *ἴε* καὶ *ἰὴ* ἴδ. *Εὐστάθ.* Opuscula σ. 142.

Στίχ. 57-79. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις γίνεται λόγος περὶ ἐκστρατείας Φιλίππου κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, σωθέντων τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Στίχ. 58. *Φίλιππος*: Μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην Φίλιππος ὁ μακεδών, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ σχεδίων, ἔπρεπε νὰ ὑποτάξῃ καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ οὕτως εἰσήλασεν εἰς τὴν Πελοπόννησον (*Justinus* IX, 5)· καὶ δὲν καθυπέταξεν αὐτούς, ἐλεηλάτησεν ὅμως καὶ ἀπέτεμε τὴν χώραν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, τῶν Ἀργείων, Τεγεατῶν, Μεγαλοπολιτῶν καὶ Μεσσηνίων (*Πολύβ.* IX, 28. Πρβ. καὶ *Παυσαν.* VIII, 7, 4). Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἀναφέρεται, ὡς φαίνεται, ἡ προκειμένη παράδοσις, ὥστε διὰ τοῦ *Φίλιππος* ἐννοητέον Φίλιππος ὁ μακεδών, ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου πατήρ.

Ἴσως ὅμως νομίσῃ τις ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς Φίλιππον τὸν Γ' (221-179 π. Χ.). Τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Ῥωμαίων συνεμάχησαν τοῖς πο-

λεμίοις τούτου Αἰτωλοῖς οἱ Ἠλεῖοι, οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὁ Ἄτταλος (211 π. Χ.)· ἀλλ' ὁ Φίλιππος ἐπεξῆλθεν ἐπιτυχῶς κατὰ τοῦ δεσμοῦ τούτου, ἐξεδίωξε τοὺς Αἰτωλοὺς ἐξ Ἀκαρνανίας καὶ ἐνίκησεν αὐτοὺς παρὰ τὴν Λαμίαν, κατῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐξεδίωξε τοὺς Ρωμαίους στρατιώτας ἐκ Σικυῶνος, λεηλατοῦντας τὴν χώραν, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ ἐκδιώξῃ τὰς αἰτωλικὰς φρουρὰς ἐκ τῆς Ἤλιδος (Liv. XXVII, 30)· τί κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἔπραξεν, ἄγνωστον· ἴσως τότε ἀνεπιτυχῶς ἐξεστράτευσε καὶ κατὰ τούτων. Εἰς τοιοῦτόν τι γεγονὸς δυνατὸν νὰ νομίσῃ τις ὅτι ἀναφέρεται ἡ προκειμένη παράδοσις· ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη μικρὰν ἔχει πιθανότητα, καθόσον ἡ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκστρατεία Φιλίππου τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶνε, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἱστορικῶς καὶ σαφῶς παραδεδομένη. Εἶνε μάλιστα πολὺ φυσικόν, νὰ ἀπέδωκεν ἡ παράδοσις τὴν σωτηρίαν τῆς Σπάρτης, εἰς θαῦμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀφ' οὗ ὁ Φίλιππος δὲν προέβη μέχρις αὐτῆς.

Στίχ. 62. *ὁ παῖς* : ἄγνωστός τις παῖς, ὅστις ἀσθενὴς ὢν ἦλθεν ἐκ Βοσπόρου εἰς Ἐπίδαυρον πρὸς θεραπείαν του (1). Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἦτο γνωστὸν τότε καὶ διὰ τοῦτο ὁ ποιητής, πρὸς συγχρόνους ὁμιλῶν, λέγει *ὁ παῖς*, ὁ γνωστὸς δηλαδὴ παῖς, ὅστις τότε ἦλθεν ἐκ Βοσπόρου κτλ. Δυνατὸν ὅμως νὰ ἐννοήσωμεν καὶ αὐτὸν τὸν Ἴσυλλον (= ἐγὼ παῖς), ὅστις ἐξ ἀγνώστου τινὸς αἰτίας ἦτο ἐν Βοσπόρῳ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Ἐπίδαυρον πάσχων.

Στίχ. 67. *Τύ δέ μοι τάδε ἔλεξας ἐναργῆ*: ἡ δοτ. *μοι* συνδέεται οὐχὶ τῷ *ἔλεξας* ἀλλὰ τῷ *ἐναργῆ*. Οὕτω μόνον εὐοδοῦται ἡ ἔννοια, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι *ὁ παῖς* ἦτο ἄγνωστός τις παῖς· ἂν ὅμως ἦτο αὐτὸς ὁ Ἴσυλλος, τότε ἡ δοτικὴ συντακτέα, ἐννοεῖται, τῷ ῥήματι.

Στίχ. 70. *σώζοντι* : δωρικὸς τύπος τοῦ τρίτου πληθ. προσώπου.

Στίχ. 72. *ᾤχετο* : ὁ Ἀσκληπιός.

ὦρσεν θῆμα : Τὸ ὑποκείμενον ὡσαύτως εἶνε ὁ Ἀσκληπιὸς καὶ ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως : ὦρσεν ἐμὲ ἀγγεῖλαι *θῆμα* (ἀντὶ *θέμα*) τὸ *θεῖον*, ὅ ἐστι τὴν θείαν πρόθεσιν, τὸ θεῖον σχέδιον, τὸν σκοπὸν δηλ. ὃν εἶχεν ὁ θεός, μεταβαίνων εἰς Λακεδαίμονα, νὰ σώσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκ τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' ἴσως νομίσῃ τις ὅτι ὁ χαράκτης ἐν τῇ λ. *θῆμα* εὐκόλως ἐδύνατο ἀντὶ Φ νὰ γράψῃ Θ, καὶ οὕτω νὰ θελήσῃ νὰ ἀναγνώσῃ *φῆμα* (ἡ λέξις αὕτη ἀπαντᾷ καὶ ἐν στίχῳ 75)· τότε τὸ ὑποκείμενον τοῦ *ὦρσεν* εἶνε οὐχὶ ὁ Ἀσκληπιὸς ἀλλ' ἡ *φῆμα*, καὶ ἡ ἔννοια ἔχει οὕτως : ἐμὲ δὲ παρεκίνησεν ἡ φήμη νὰ μεταβῶ εἰς Λακεδαίμονα καὶ ἀναγγείλω τὸ θεῖον, ὅ ἐστι τὴν ἔλευσιν τοῦ θεοῦ.

Στίχ. 74. *πάντα μάλ' ἑξείας* : = ὅλα τὰ διατρέξαντα κατὰ σειρὰν νὰ ἀναγγείλω.

Στίχ. 76. *ξενίαις σε δέκεσθαι* : Ταῦτα ἀναπολοῦσιν ἡμῖν τὴν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τελουμένην ἑορτὴν τῶν θεοξενίων. Ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος δ' αὐτοῦ ὁ Ἀσκληπιὸς ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν θεός, ὅστις ἐπεσκέπτετο τοὺς θνητούς· διὰ τοῦτο ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἀσκληπιείων κατετίθετο ἐπὶ τῆς κλίνης ξύλινον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ καὶ παρετίθετο αὐτῷ τράπεζα πλήρης ἐδεσμάτων. Ἴδ. **P. Girard**, L'Asclépieion d'Athènes, 1882 σελ. 107.

Ἀρ. 85.

Ἐπὶ βωμοῦ (ὕψ. 0,40, πλ. 0,26, πχ. 0,20), φέροντος καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας ἐπιφανείας ὅρμους ἀνθέων καὶ ῥόδακας, ἀναγινώσκονται :

ΑΣΚΛΗΠΙΩΣΩΤΗΡΙ

Ἀσκληπιῷ σωτῆρι

Πρβ. καὶ ἑτέρας ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐπιγραφὰς ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ δημοσιευθείσας, ἤτοι 1883, σελ. 150, ἀριθ. 42. σελ. 156 ἀριθ. 57 καὶ σελ. 157 ἀριθ. 58.

Ἀρ. 86.

ΑΓΡΙΠΠΑΣΤΩΘΕΩ
ΤΟΝΑΣΚΛΗΠΙΟΝΕΥ
ΧΑΡΙΣΤΩΝ

(1) Γνωστὸν ἄλλως εἶνε ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἰαμάτων ὅτι ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἐκ λίαν μεμακρυσμένων χωρῶν, προσήρχοντο ἀσθενεῖς εἰς τὸ Ἱερὸν πρὸς θεραπείαν των.

Ἀγρίππας τῷ θεῷ
τὸν Ἀσκληπιὸν εὐ-
χαριστῶν

Ταῦτα ἀναγινώσκονται ἐπὶ μικρᾶς (ὕψ. 0,08 πλ. 0,27, πχ. 0,15) μαρμαρίνης βάσεως. Ἐπὶ τῆς ἄνω αὐτῆς ἐπιφανείας σώζονται οἱ κάτω πόδες δύο μορφῶν, ὧν ἡ μία εἶχε τὰς διαστάσεις πολὺ μεγαλητέρας τῆς ἑτέρας· παρὰ τοὺς πόδας δὲ τῆς μικρᾶς ταύτης μορφῆς εἶνε κατακεκλιμένον ζῷόν τι (κύων;).

Ἀρ. 87.

Ἐπὶ τετραγωνικοῦ τεμαχίου πλακὸς ἐκ τιτανολίθου (ὕψ. 0,28, πλ. 0,28, πχ. 0,10) ἀναγινώσκονται :

. . . . ΕΚΟΙ
. . . . ΑΣΕΚΕΛΕΤ
. . . . ΩΣΚΑΙΤΟΝ
. . . . ΓΙΗΣΓΕΝΟΜ
. . . . ΔΡΟΣΚΡΗΣΟΥΤ
. . . . . . ΤΑΝΟΜΙΞΟΜΕΝ
. . . . ΥΓΙΗΣΕΓΕΝΕΤΟΚ
. . . ΡΓΥΡΙΟΥΜΝΑΝΕΙΣ
. ΟΥΑΣΚΛΑΠΙΟΥ ΑΛΚ
ΕΩΝΤΟΝΑΤΕΡΟΝΟΦΘΑ
ΟΝΑΤΩΙΘΕΩΙΘΥΣΕΙ
ΤΟΝΘΗΣΑΥΡΟΝΕΝΤ
ΤΟ ΩΦΕΛΙΩΝΕΞ
ΤΑΚΛΙΝΑΙΕΚ
ΟΔΕΘΕΟΣΕΝ
ΚΕΣΘΑΙΠΟ
ΥΓΙΗΣΓΕ
ΘΕΙΣ
Ε

[. . . . . ἐγκατ]εκοι[μάθη . . . .
[. . . . . . .]ας ἐκέλετ[ο
[. . . . . . .]ως καὶ τὸν
[. . . . . . υ]γιὴς γενόμ[ενος
Κλέαν]δρος κρής. Οὗτ[ος
[. . .]τὰ νομιζόμεν[α
[. . .] ὑγιὴς ἐγένετο κ[αὶ
[. . ἀ]ργυρίου μνᾶν εἰς
[τ]οῦ Ἀσκλαπιοῦ. Ἀλκ[οὗτος τυφλὸς]
ἐὼν τὸν ἅτερον ὀφθα[λμὸν
ονα τῶι θεῶι θύσει[ν
τὸν θησαυρὸν εν τ[ὑγιὴς ἐγένε]
το. *Ὠφελίων* ἐξ
τᾶι κλίναι ἐκ
ὁ δὲ θεὸς εν[δε]
κεσθαι πο
ὑγιὴς γε[νόμενος
θεὶς
ε

Τὸ τεμάχιον τοῦτο καταφανῶς προέρχεται ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν ἰαμάτων, τοιαύτης, οἷαι αἱ δύο ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ δημοσιευθεῖσαι (1883 σελ. 197 κ.έ. καὶ 1885 σελ. 1 κ.έ.). Ἐκ τῶν ἓξ ἄρα ἐκείνων στηλῶν, αἵτινες ἐσώζοντο ἐπὶ Παυσανίου, γνωρίζομεν νῦν τρεῖς. Καὶ αὕτη εἶνε στοιχηδὸν γεγραμμένη καὶ τὸ αὐτὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἔχει, θὰ εἶχε δὲ καὶ τὰς αὐτὰς περίπου διαστάσεις, διότι ἐκ τῶν ἐν στ. 10 (ἐν ᾧ δέον νὰ ἐννοήσωμεν τὰ συνήθη ἐκεῖνα : *εἰς τὸ ἱερὸν ἀφίκετο καὶ ἐνεκάθευδε* κτλ.) βλέπομεν ὅτι καὶ ταύτης οἱ στίχοι δυνατὸν νὰ ἀπετελοῦντο ἐκ τοσούτων γραμμάτων, ἐξ ὅσων καὶ οἱ στίχοι τῶν δύο ἑτέρων. Τοῦτο βλέπομεν καὶ ἐν στ. 9, ἔνθα πλὴν τῆς γενομένης βεβαίας συμπληρώσεως, δέον νὰ συμπληρώσωμεν τὸ κύριον ὄνομα *Ἀλκ*... καὶ νὰ προσθέσωμεν ἔτι καὶ τὸ ἐθνικὸν τούτου, ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν ἐν τοῖς στ. 5 καὶ 13.

Ἐν τῷ Ἱερῷ, τῇ 20 Ἀπριλίου 1885.

Π. Καββαδιας

ΠΕΙΡΑΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Α'.

Τεμνομένης ὁδοῦ τινος κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ζέας, ἀπὸ τῆς παραλίας ὁδοῦ πρὸς τὸν λόφον τῆς Μουνιχίας διευθυνομένης ἀπεκαλύφθη

ἐν τοῖς χώμασιν ἡ συνέχεια τοῦ πρὸ ἐτῶν ἐκεῖ φαινομένου τοίχου τοῦ ἀπὸ Ν. πρὸς Β. φερομένου. Ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ τοίχου ἐκείνου, ὅστις δυστυχῶς ὑπὸ τῶν τεμνόντων τὴν ὁδὸν κατεστράφη καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκ τῶν κατὰ χώραν ἀναφανέντων τριῶν κιόνων καί τινων ἐπιγραφῶν λαβὼν τὸ ἐνδόσιμον, παρεκάλεσα τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν νὰ ἐνεργήσῃ ἔρευναν ἐπὶ τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν οἰκοπέδων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκτείνεται ἡ οἰκοδομή. Αἱ ἔρευναι αἱ δαπάνῃ τῆς Ἑταιρίας ἐξακολουθοῦσιν ἔτι μετὰ δὲ τὸ πέρας αὐτῶν θὰ δοθῇ λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν τῇ ἁρμοδίᾳ ἐκθέσει. Ἐκ τῶν προτέρων ὅμως καὶ νῦν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὰ νῦν ἀναφανέντα ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὰ σωζόμενα λείψανα τῶν νεωσοίκων ἐν τῇ θαλάσσῃ· εἶνε δηλ. τὸ νῦν ἀνευρεθέν, ὡς δεικνύει καὶ ἡ κλίσις τοῦ ἐδάφους καὶ αἱ ταυτιζόμεναι γραμμαί, τὸ τέρμα τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ νεωσοίκων, ἐστεγασμένον ἄνωθεν, τῆς στέγης ὑποστηριζομένης ὑπὸ κιόνων βαινόντων κλιμακηδὸν ἐπὶ κατακλινοῦς τοῦ ἐδάφους πρὸς τὴν θάλασσαν. Μέχρι τοῦδε ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἴχνη τεσσάρων νεωσοίκων διαχωριζομένων ὑπὸ κιόνων μεταξὺ ἑκάστου, ὡς θὰ δειχθῇ πληρέστερον ἐν τῷ σχεδίῳ τῷ προσαρτηθησομένῳ εἰς τὴν λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν ἀνασκαφέντων μερῶν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀνασκαφῆς.

Πρὶν ἢ γείνῃ ἔναρξις τῆς ἀνασκαφῆς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ὅτε ἐτέμνετο ἡ ἄνω δηλωθεῖσα ὁδὸς ἀνευρέθη ἐν τοῖς χώμασιν ἐγγὺς τοῦ τοίχου τοῦ πρὸ πολλοῦ φαινομένου, στήλη λίθου λευκοῦ, τεθραυσμένη τὰ κάτω, φέρουσα προεξέχον κυμάτιον ἄνω, τεθραυσμένον κατά τε τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ ὁρῶντι γωνίαν καὶ κατὰ τὴν ἀριστερὰν στενωτέραν πλευράν. Ἡ στήλη εἶνε τετραγωνικὴ ἐν εἴδει ὀρθογωνίου πρίσματος ὕψους σωζομένου 0,52, πλάτους 0,21 κατὰ τὸ κυμάτιον καὶ πάχους 0,11 ὁμοίως. Ἐπὶ ταύτης εἶνε ἀναγεγραμμέναι τέσσαρες ἐπιγραφαί, ἐπὶ τῆς κυρίας προσόψεως, ἐπὶ τῆς πρὸς ἀριστερὰν τῷ ὁρῶντι στενωτέρας πλευρᾶς, ἐπὶ τῆς ὄπισθεν ἀκατεργάστου ἐπιφανείας καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω ὄψεως τῆς στήλης. Ἡ κυριωτέρα εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς προσόψεως ἥδε:

Θ Ε Ο Ι
ΚΑ.ΤΑΤΑΔΕΠΡΟΘΥΕΣΘΑ
ΙΜΑΛΕΑΤΗΙΠΟΠΑΝΑΤΡ
ΙΑΑΠΟΛΛΩΝΙΠΟΠΑΝΑΤ
ΡΙΑΕΡΜΗΙΠΟΠΑΝΑΤΡΙ
ΑΙΑΣΟΙΠΟΠΑΝΑΤΡΙΑΑ
ΚΕΣΟΙΠΟΠΑΝΑΤΡΙΑΠΑ
ΝΑΚΕΙΑΙΠΟΠΑΝΑΤΡΙΛ
ΚΥΣΙΝΠΟΠΑΝΑΤΡΙΛΚΥ
ΝΗΓΕΤΑΙΣΠΟΠΑΝΛΤΡΙ

(Κενὸν διάστημα 0,13).

Ε.Υ Θ Υ Δ Η Μ Ο Σ
Ε Λ Ε Υ Σ Ι Ν Ι Ο Σ
ΙΕΡΕΥΣΑΣΚΛΗΠΙΟ
ΤΑΣΣΤΗΛΑΣΑΝΕΘΗΚ////
ΤΑΣΠΡΟΣΤΟΙΣΒΩΜΟΙΣ
ΞΝΑΙΣΤΑΠΟΠΑΝΑΠΡΩΤΟΣ
ΞΞΗΙΚΑΣΑΤΟΑΧΡΗΠΓ
⌢ν⌐)

Θεοὶ | . Κατὰ τάδε προθύεσθα | ι Μαλεάτῃ πόπανα τρ | ία, Ἀπόλλωνι πόπανα τ | ρία, Ἑρμῇ πόπανα τρί | α, Ἰασοῖ πόπανα τρία, Ἀ | κεσοῖ πόπανα τρία, Πα | νακείᾳ πόπανα τρία | , κυσὶν πόπανα τρία, κυ | νηγέταις πόπανα τρι |

(Κενὸν διάστημα 0,13).

Εὐθύδημος | Ἐλευσίνιος | ἱερεὺς Ἀσκληπιοῦ | τὰς στήλας ἀνέθηκε | τὰς πρὸς τοῖς βωμοῖς | ἐν αἷς τὰ πόπανα πρῶτος | ἐξεικάσατο, ἃ χρὴ πρ[ο | [θύεσθαι . . . . .]

Τὰ γράμματα καλοὺς τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς δεικνύουσι· εἶνε δὲ μεγαλείτερα μὲν πάντων τὰ τοῦ 11ου καὶ 12ου στίχου, εἶτα ἔρχονται τὰ ἀπὸ τοῦ 13ου στίχου καὶ ἑξῆς, ὡς καὶ τὰ τοῦ 1ου. Ἐν τῷ ὀγδόῳ στίχῳ ὡς καὶ ἐν τῷ ἐνάτῳ ἐπὶ τῆς λέξεως ΤΡΙΑ ἀντὶ Α κατὰ παραδρομὴν τοῦ τεχνίτου ἀπέμεινε Λ: ἐλλείπει δὲ μὴ γραφὲν ὅλως καὶ τὸ Α τῆς τελευταίας λέξεως τοῦ 10ου στίχου.

Ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς ἀριστερὰν τῷ ὁρῶντι στενωτέρας πλευρᾶς ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

ΗΛΙΩΙ /	Ἡλίῳ
ΑΡΕΣΤΗΓ	ἀρεστήρ

ΚΗΡΙΟΝ	κηρίον,
ΜΝΗΜΟ	Μνημο-
ΣΥΝΗΙ	σύνῃ
ΑΡΕΣ..	ἀρεσ[τῇ-]
ΡΑ	ρα,
ΚΗΡΙΟΙ	κηρίον
ΝΗΦΑΛ	νηφάλ
.ΟΙΤΡΕΣ	ι]οι τρές
ΒΩΜΟΙ	βωμοὶ

Ὁ τρόπος τῆς ἐγχαράξεως τῶν γραμμάτων ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης δεικνύει ὅτι αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ ἀνάγεται εἰς χρόνους μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς στήλης οὐχὶ ὅμως πολὺ τῶν τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς μεμακρυσμένους.

Ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισθεν, τῆς ὅλως ἀνεξεργάστου πλευρᾶς, καὶ πρὸς τὰ ἄνω καλοῖς γράμμασι καλῶν χρόνων μόλις διὰ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ λίθου διαφαίνεται ἐλαφρότατα κεχαραγμένη ἡ λέξις :

ΝΗΦΑΛΙΟΙ Νηφάλιοι.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ὄψεως τῆς στήλης φέρεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

..ΦΑΛΙΟΝ	Νη]φάλιοι
ΤΡΕΣ	τρὲς
ΒΩΜΟΙ	βωμοὶ

Αὕτη εἶνε ἀμελέστερον πασῶν τῶν ἄλλων ἐξειργασμένη, διότι καὶ εὐθυγραμμία ἐν τοῖς στίχοις δὲν τηρεῖται καὶ τὰ γράμματα πρὸς ἄλληλα παραλλάσσουσι τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἐπιφάνεια, ἐφ' ἧς εἶνε ἐγκεχαραγμένη δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένη. Ἐπὶ τοῦ πρώτου στίχου εἶχε γραφῆ ἀντὶ τοῦ Ι τὸ Ν, εἶτα δ' ἐπανορθωθέντος τοῦ σφάλματος ἐγράφη ἐπὶ τοῦ Ν τούτου τὸ Ι.

Β'.

Ἐγγὺς τοῦ χώρου ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἀνωτέρω στήλη ἀνευρέθη καὶ μέρος ἀναγλύφου ἐκ τῶν μικρῶν τῶν σηκομόρφων, λίθου λευκοῦ, ὕψους σωζομένου 0,16, πλάτους 0,30. Φαίνονται ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τούτου αἱ ἀρχαὶ μόνον καὶ τῶν δύο παραστάδων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἐπιστύλιον καὶ κυμάτιον κυρτὸν ὑπὲρ τοῦτο. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχουσι τὰ ἑξῆς ἀμελῶς κεχαραγμένα :

ΕΡΜΑΙΟΣΔΙΙΦΙΛΙΩΙ

Ἑρμαῖος Διὶ Φιλίῳ

Κάτωθεν τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἐντὸς τοῦ σηκομόρφου ἀνοίγματος καὶ πρὸς ἀριστερὰν τῷ ὁρῶντι φαίνεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Διός, λίαν ἀποτετριμμένη, ὁ ἀριστερὸς ὦμος καὶ ἡ χεὶρ ἀνατεινομένη ἡ ἀριστερὰ καὶ τὸ σκῆπτρον καθέτως ἔχουσα. Τἆλλα τἀπὸ τούτου ἀποκεκομμένα, μόνον δὲ μέρος τοῦ ἱματίου μικρὸν φαίνεται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ κατερχόμενον ὤμου. Πρὸ τούτου φαίνονται δύο προσερχόμενοι μετ' ἀνατεταμένης τῆς δεξιᾶς ἐν εὐχῆς σχήματι. Ὁ πρῶτος, πωγωνοφόρος ἀνήρ, διασώζει τὰ μέχρι τοῦ στήθους καὶ ἴχνος τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καὶ τῆς ἄλλης δὲ χειρός. Ἡ δευτέρα μορφὴ νεανικὴ διασώζει μόνην τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἄκραν δεξιὰν ὑψουμένην εὐθὺς ὄπισθεν τῆς ῥάχεως τοῦ πρώτου.

Ὄπισθεν καὶ τούτου φαίνεται μικρόν τι ἴχνος τῆς κεφαλῆς ἄλλης μορφῆς ἀποκοπείσης σὺν τῷ ἀποκοπέντι τεμαχίῳ τοῦ λίθου.

Γ'.

Περὶ τὸν χῶρον, ἐν ᾧ ἀνευρέθησαν αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται καὶ ἄλλαι τινὲς προηγουμένως ἀνευρεθεῖσαι κατέδειξαν, νομίζω, ὅτι ἐκεῖ που ζητητέον ἱερὸν τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐξ οὗ ληφθεῖσαι διεσκορπίσθησαν καὶ ἀνευρέθησαν ἐν τῇ τῶν νεωσοίκων οἰκοδομῇ. Διότι πλὴν τῶν δύο, ἃς ἐσχέτισα ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς δε τῆς ἐφημερίδος (σελ. 219) τοῦ ἔτους 1884, ἐνθυμοῦμαι ὅτι πρό τινων ἐτῶν ἀνευρέθη ἐν τῷ ἐκεῖ κειμένῳ οἰκοπέδῳ τοῦ κ. Ἀναστασίου Μπόνη πλὰξ μετὰ ὄφεως μεγάλου ἀναγλύφου ἀνακειμένη, κατὰ τὴν ἐπιγραφήν, *Ἀσκληπιῷ*. Ἡ πλὰξ αὕτη ἀποκρυβεῖσα τότε ὑπὸ τῶν ἐργατῶν διεξέφυγεν, ἀγνοῶ δὲ ποῦ κατέληξεν· ἔφερεν ὅμως πλὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ μόνον τὸ τοῦ ἀφιερώσαντος. Ἐκτὸς ταύτης, πρὸ δύο ἢ τριῶν μηνῶν ἀνευρέθη πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ ἄλλη ὁμοία εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἀναφερομένη, ἥτις ἀποκρυβεῖσα

μετηνέχθη εἰς Ἀθήνας πρὸς πώλησιν, ὡς ἔμαθον. Πρὸς ταύταις πάσαις ἐπικυρωτικὴ τῶν ἄνω εἰρημένων μοι προσέρχεται ἥτε ἄνω δημοσιευθεῖσα στήλη, καὶ ἡ ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τῇ ἐν τῷ οἰκοπέδῳ Μπόνη πρό τινων ἡμερῶν ἀνευρεθεῖσα πλὰξ μετ᾿ ὄφεως ἀναγλύφου, ἀποκεκομμένου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ οἰκοπέδῳ τεμάχιον ἐξ ὁμοίας πλακός.

Δ΄.

Καὶ διὰ τῆς καθαριστικῆς τοῦ λιμένος μηχανῆς ἀνειλκύσθησαν τῆς θαλάσσης πρὸς τῷ στομίῳ τῶν Ἁλῶν τάδε:

α΄. Ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης λευκῆς ὕψους 0,80, πλάτους 0,48. Ἐπὶ τῆς πλακὸς ταύτης φαίνεται ἀνάγλυφον ἐλαφρῶς ἐξέχον ἀέτωμα ἄνευ παραστάδων, μετ᾿ ἀκρωτηρίων δέ. Εὐθὺς δ᾿ ὑπὸ τοῦτο καὶ ἁπτομένη αὐτοῦ ἄκρᾳ τῇ κεφαλῇ γυνὴ κρωβύλον ἀναδεδεμένη, ἐν κατατομῇ τὴν κεφαλὴν ἔχουσα πρὸς τἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς συγκρατούσης τὸ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καταβαῖνον ἱμάτιον στηρίζεται ἐπὶ δυσδιακρίτου τινὸς ἀντικειμένου, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς, ἧς ὁ ἀγκὼν ἐπὶ τῆς ὀσφύος στηρίζεται, κρατεῖ πρὸ ἑαυτῆς κάτοπτρον. Δυστυχῶς τὸ λίαν εὐπερίγραφον τοῦτο ἀνάγλυφον, εἶνε ἱκανῶς ἐφθαρμένον ἀποκεκομμένον δ᾿ ἀπὸ μέσων που τῶν μηρῶν.

β΄. Σῶμα μόνον λουτροφόρου μεγάλης, τεθραυσμένον ἐκεῖ ἔνθα ἡ παράστασις, ἧς ἀπολείπεται τὸ τρίτον περίπου τοῦ σώματος γυναικὸς ὀρθίας ἀπὸ ἄκρου τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, μέχρι τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, σῷζον τόν τε ποδήρη χιτῶνα καὶ τὸ ἱμάτιον. Ὄπισθεν τούτου ἀνὴρ πωγωνοφόρος βαίνων πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι, τὴν δεξιὰν πρὸς τὸ γένειον φέρων, οὗ ἅπτεται, τὴν δ᾿ ἀριστερὰν καθειμένην ἔχων παρὰ τὸν μηρόν.

γ΄. Βάθρον τετραγωνικὸν λίθου λευκοῦ, ὕψους 0,31, πλάτους 0,73, πάχους 0,54. Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας αὐτοῦ ὑπῆρχε κοίλωμα κυκλικόν, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τῶν στενωτέρων πλευρῶν γράμμασι καλῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐλαφρῶς ἐγκεχαραγμένοις φέρεται ἡ ἐπιγραφή:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Δημήτριος
ΚΥΚΝΟΥ	Κύκνου
ΑΝΑΦΛΥΣΤΙΟΣ	Ἀναφλύστιος.

δ΄. Λουτροφόρος ἄνευ βάσεως καὶ χειλέων, λίθου λευκοῦ, ὕψους 0,74. Ἐπὶ τῆς κυρίας αὐτῆς ὄψεως φαίνεται ἡ συνήθης παράστασις· γυνὴ δηλ. πρὸς τὰ ἀριστερὰ καθημένη ἐπὶ ἕδρας μετ᾿ ἀνακλίσεως καὶ ἀνὴρ ἐκ δεξιῶν πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα τείνων. Ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικὸς γέγραπται καλοῖς γράμμασι:

ΓΕΙΣΙΚΡΑΤΕΙΑ Πεισικράτεια.

Ὄπισθεν δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀναγινώσκεται:

ΘΕΟΧΑΡΗΣ	Θεοχάρης
ΣΟΥΝΙΕΥΣ	Σουνιεύς.

ε΄. Μέρος ἐπιτυμβίου στήλης σῷζον ἔτι ἄνω μέρος τοῦ ὑπάρχοντος ἐκεῖ ἀναγλύφου ἤτοι τοὺς ἄκρους πόδας μορφῆς πρὸς τἀριστερά, ἥτις μετὰ τοῦ ἀποκοπέντος λίθου κατεστράφη, καὶ γυναικείας παραστάσεως πρὸς τὰ δεξιὰ τὰ ἀπὸ τῶν σφυρῶν, διασῴζοντα καὶ μέρος τοῦ ποδήρους χιτῶνος καὶ τοῦ ἱματίου. Τὸ σωζόμενον ὕψος τῆς πλακὸς τῆς ἐκ φαιοῦ λίθου 0,55, πλάτος 0,28, πάχος 0,07. Εὐθὺς μετὰ τὸ ἀνάγλυφον ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

ΓΑΝΤΩΝΑΝΘΡΩΓΩΝΝΟ[illegible]ΟΣΕ
.ΤΙΚΟΙΝΟΣΤΟΑΓΟΘΑΝΕΝ
ΕΝΘΑΔΕΚΕΙΤΑΙΘΕΟΙΤΗΣΓΑΙ.
ΤΕΛΕΣΩΝΟΣΤΕΓΕΑΤΑΣΤΕΓΕ
ΑΤΟΚΑΙΜΗΤΡΟΣΝΙΚΑΡΕΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΗΣΓΕΓΥΝΑΙΚΟΣ:ΧΑΙΡΕ
.ΕΟΙΓΑΡΙΟΝΤΕΣΕΓΩΔΕΓΕΤΑ
ΜΑΦΥΛΑΤΤΩ

Πάντων ἀνθρώπων νό[μ]ος ἐ | σ]τὶ κοινὸς τὸ ἀποθανέν |. Ἐνθάδε κεῖται Θεοίτης παῖ[ς | Τελέσωνος Τεγεάτας Τεγε | άτου καὶ μητρὸς Νικαρέτης | χρηστῆς γε γυναικός: χαῖρε | τ]ε οἱ παριόντες, ἐγὼ δέ γε τὰ | μὰ φυλάττω.

Τὰ γράμματα μετά τινος ἀμελείας κεχαραγμένα. Ἐν τῷ α΄ στ. ἐλλείπει τὸ Μ τῆς λέξεως ΝΟΜΟΣ, ἐν τῷ β΄ τὸ ἐν ἀρχῇ Σ, ἐν τῷ γ΄ τὸ ἐν τέλει Σ, ἐν τῷ ϛ΄ τὸ ἐν ἀρχῇ Τ. Ἐν τῷ β΄ στίχῳ κατὰ παραδρομὴν βεβαίως ἐγράφη ΑΓΟΘΑΝΕΝ ἀντὶ ΑΓΟΘΑΝΕΙΝ, ὡς ὁμοίως καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ ΦΥΛΑΤΤΩ ἀντὶ ΦΥΛΑΤΤΩ.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 10 Μαΐου 1885.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Περὶ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου κατὰ τοὺς ἓξ τελευταίους μῆνας τοῦ 1884 ἐνεργηθεισῶν ἀνασκαφῶν ἐγένετο λόγος ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ (1884, σ. 98-100 καὶ 160), γενήσεται δὲ καὶ ἐν τοῖς *Πρακτικοῖς* τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας τοῦ ἔτους 1884.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἤγαγον εἰς φῶς πολλὰς ἐπιγραφάς, ὧν τινες ἐξεδόθησαν ἤδη (Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1884, σ. 97-130), ὑπολείπονται δὲ καὶ ἄλλαι οὐκ ὀλίγαι καὶ σπουδαῖαι, ἐν αἷς καί τις οἱονεὶ Κανονισμὸς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου, ἀφ' οὗ καὶ ἄρχομαι.

1

ΘΕΟΙ
ΤΟΝΙΕΡΕΑΤΟΥΑΜΦΙΑΡΑΟΥΦΟΙΤΑΝΕΙΣΤΟΙΕΡΟ
ΝΕΠΕΙΔΑΝΧΕΙΜΩΝΠΑΡΕΛΘΕΙΜΕΧΡΙΑΡΟΤΟΥΩΡ
ΗΣΜΗΠΛΕΟΝΔΙΑΛΕΙΠΟΝΤΑΗΤΡΕΙΣΗΜΕΡΑΣΚΑΙ
ΜΕΝΕΙΝΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΜΗΕΛΑΤΤΟΝΗΔΕΚΑΗΜΕΡΑ
ΣΤΟΥΜΗΝΟΣΕΚΑΣΤΟ:ΚΑΙΕΠΑΝΑΓΚΑΖΕΙΝΤΟΝΝ
ΕΩΚΟΡΟΝΤΟΥΤΕΙΕΡΟΥΕΠΙΜΕΛΕΙΣΘΑΙΚΑΤΑΤΟ
ΝΝΟΜΟΝΚΑΙΤΩΝΑΦΙΚΝΕΜΕΝΩΝΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝ
ΑΝΔΕΤΙΣΑΔΙΚΕΙΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΗΞΕΝΟΣΗΔΗΜΟΤ
ΗΣΖΗΜΙΟΥΤΩΟΙΕΡΕΥΣΜΕΧΡΙΠΕΝΤΕΔΡΑΧΜΕΩΝ
ΚΥΡΙΩΣΚΑΙΕΝΕΧΥΡΑΛΑΜΒΑΝΕΤΩΤΟΥΕΖΗΜΙΩΜ
ΕΝΟΥΑΝΔΕΚΤΙΝΕΙΤΟΑΡΓΥΡΙΟΝΠΑΡΕΟΝΤΟΣΤΟ
ΙΕΡΕΟΣΕΜΒΑΛΕΤΩΕΙΣΤΟΝΘΗΣΑΥΡΟΝ⁝ΔΙΚΑΖΕΙ
ΝΔΕΤΟΝΙΕΡΕΑΑΝΤΙΣΙΔΙΕΙΑΔΙΚΗΘΕΙΗΤΩΝΞΕ
ΝΩΝΗΤΩΝΔΗΜΟΤΕΩΝΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΜΕΧΡΙΤΡΙΩΝ
ΔΡΑΧΜΕΩΝΤΑΔΕΜΕΙΖΟΝΑΗΧΟΙΕΚΑΣΤΟΙΣΑΙΔΙΚ
ΑΙΕΝΤΟΙΣΝΟΜΟΙΣΕΙΡΗΤΑΙΕ^{N}ΤΟΘΑΓΙΝΕΣΘΩΝ
ΠΡΟΣΚΑΛΕΙΣΘΑΙΔΕΚΑΙΑΥΘΗΜΕΡΟΝΠΕΡΙΤΩΝΕ
ΝΤΟΙΙΕΡΟΙΑΔΙΚΙΩΝΑΝΔΕΟΑΝΤΙΔΙΚΟΣΜΗΣΥΝΧ
ΩΡΕΙΕΙΣΤΗΝΥΣΤΕΡΗΝΗΔΙΚΗΤΕΛΕΙΣΘΩ⁝ΕΠΑΡ
ΧΗΝΔΕΔΙΔΟΥΝΤΟΜΜΕΛΛΟΝΤΑΘΕΡΑΠΕΥΕΣΘΑΙΥ
ΠΟΤΟΥΘΕΟΥΜΗΕΛΑΤΤΟΝΕΝΝΕΟΒΟΛΟΥΔΟΚΙΜΟΥΑΡΓ
ΥΡΙΟΥΚΑΙΕΜΒΑΛΛΕΙΝΕΙΣΤΟΝΘΗΣΑΥΡΟΝΠΑΡΕ
ΟΝΤΟΣΤΟΥΝΕΩΚΟΡΟΥ
ΚΑΤΕΥΧΕΣΘΑΙΔΕΤΩΝΙΕΡΩΝΚΑΙΕΠ
ΙΤΟΝΒΩΜΟΝΕΠΙΤΙΘΕΙΝΟΤΑΝΠΑΡΕΙΤΟΝΙΕΡΕΑ·
ΟΤΑΝΔΕΜΗΠΑΡΕΙΤΟΝΘΥΟΝΤΑΚΑΙΤΕΙΘΥΣΙΕΙΑ
ΥΤΟΝΕΑΥΤΟΙΚΑΤΕΥΧΕΣΘΑΙΕΚΑΣΤΟΝΤΩΝΔΕΔΗ
ΜΟΡΙΩΝΤΟΝΙΕΡΕΑ ΤΩΝΔΕΘΥΟΜΕΝΩΝΕΝΤΟΙΙΕ
ΡΟΙΠΑΝΤΩΝΤΟΔΕΡΜΑ ΘΥΕΙΝΔΕΕΞ
ΕΙΝΑΠΑΝΟΤΙΑΝΒΟΛΗΤΑΙΕΚΑΣΤΟΣΤΩΝΔΕΚΡΕΩ
ΝΜΗΕΙΝΑΙΕΚΦΟΡΗΝΕΞΩΤΟΥΤΕΜΕΝΕΟΣ ΤΟΙΔΕ
ΙΕΡΕΙΔΙΔΟΥΝΤΟΣΘΥΟΝΤΑΣΑΠΟΤΟΥΙΕΡΗΟΥΕΚ
ΑΣΤΟΤΟΝΩΜΟΝΠΛΗΝΟΤΑΝΗΕΟΡΤΗΕΙΤΟΤΕΔΕΑΠ

ΟΤΩΝΔΗΜΟΡΙΩΝΛΑΜΒΑΝΕΤΩΩΜΟΝΑΦΕΚΑΣΤΟΥ
ΤΟΥΙΕΡΗΟΥ ΕΓΚΑΘΕΥΔΕΙΝΔΕΤΟΝΔΕΙΟΜΕΝΟ
Ν
ΠΕΙΘΟΜ
ΕΝΟΝΤΟΙΣΝΟΜΟΙΣ ΤΟΟΝΟΜΑΤΟΥΕΓΚΑΘΕΥΔΟΝ
ΤΟΣΟΤΑΝΕΜΒΑΛΛΕΙΤΟΑΡΓΥΡΙΟΝΓΡΑΦΕΣΘΑΙΤ
ΟΝΝΕΩΚΟΡΟΝΚΑΙΑΥΤΟΥΚΑΙΤΗΣΠΟΛΕΟΣΚΑΙΕΚ
ΤΙΘΕΙΝΕΝΤΟΙΙΕΡΟΙΓΡΑΦΟΝΤΑΕΝΠΕΤΕΥΡΟΙΣ
ΚΟΠΕΙΝΙΟΙΒΟΛΟΜΕΝΟΙΕΝΔΕΤΟΙΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ
ΙΚΑΘΕΥΔΕΙΝΧΩΡΙΣΜΕΝΤΟΣΑΝΔΡΑΣΧΩΡΙΣ
ΔΕΤΑΣΓΥΝΑΙΚΑΣΤΟΥΣΜΕΝΑΝΔΡΑΣΕΝΤΟΙΠΡΟΗ
[illegible]ΜΟΥΤΑΣΔΕΓΥΝΑΙΚΑΣΕΝΤΟΙΠΡΟΗΣΠΕ
. . . . ΗΡΙΟΝΤΟΥΣΕΝ
. . . . ΤΟΝ

Θεοί
τὸν ἱερέα τοῦ Ἀμφιαράου φοιτᾶν εἰς τὸ ἱερό-
ν ἐπειδὰν χειμὼν παρέλθει μέχρι ἀροτοῦ ὥρ-
ης μὴ πλέον διαλείποντα ἢ τρεῖς ἡμέρας καὶ
μένειν ἐν τοῖ ἱεροῖ μὴ ἔλαττον ἢ δέκα ἡμέρα-
ς τοῦ μηνὸς ἑκάστο· καὶ ἐπαναγκάζειν τὸν ν-
εωκόρον τοῦ τε ἱεροῦ ἐπιμελεῖσθαι κατὰ τὸ-
ν νόμον καὶ τῶν ἀφικνεμένων εἰς τὸ ἱερόν.
Ἂν δέ τις ἀδικεῖ ἐν τοῖ ἱεροῖ ἢ ξένος ἢ δημότ-
ης, ζημιούτω ὁ ἱερεὺς μέχρι πέντε δραχμέων
κυρίως καὶ ἐνέχυρα λαμβανέτω τοῦ ἐζημιωμ-
ένου, ἂν δ᾽ ἐκτίνει τὸ ἀργύριον, παρεόντος τοῦ
ἱερέος ἐμβαλέτω εἰς τὸν θησαυρόν. Δικάζει-
ν δὲ τὸν ἱερέα, ἄν τις ἰδῖει ἀδικηθεῖ ἢ τῶν ξέ-
νων ἢ τῶν δημοτέων, ἐν τοῖ ἱεροῖ μέχρι τριῶν
δραχμέων, τὰ δὲ μέζονα ἧχοι ἑκάστοις αἱ δίκ-
αι ἐν τοῖς νόμοις εἴρηται ΕΝΤΟΘΑ γινέσθων.
Προσκαλεῖσθαι δὲ καὶ αὐθημερὸν περὶ τῶν ἐ-
ν τοῖ ἱεροῖ ἀδικιῶν, ἂν δὲ ὁ ἀντίδικος μὴ συγχ-
ωρεῖ, εἰς τὴν ὑστέρην ἡ δίκη τελείσθω. Ἐπαρ-
χὴν δὲ διδοῦν τὸμ μέλλοντα θεραπεύεσθαι ὑ-
πὸ τοῦ Θεοῦ μὴ ἔλαττον ἐννεοβόλου δοκίμου ἀρ-
γυρίου καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸν θησαυρὸν παρε-
όντος τοῦ νεωκόρου.
Κατεύχεσθαι δὲ τῶν ἱερῶν καὶ ἐπ-
ὶ τὸν βωμὸν ἐκτιθεῖν, ὅταν παρεῖ, τὸν ἱερέα,
ὅταν δὲ μὴ παρεῖ, τὸν θύοντα καὶ τεῖ θυσίει α-
ὐτὸν ἑαυτοῖ κατεύχεσθαι ἕκαστον, τῶν δὲ δη-
μορίων τὸν ἱερέα, τῶν δὲ θυομένων ἐν τοῖ ἱε-
ροῖ πάντων τὸ δέρμα. Θύειν δὲ ἐξ-
εῖνα πᾶν ὅ τι ἂν βόληται ἕκαστος, τῶν δὲ κρεῶ-
ν μὴ εἶναι ἐκφορὴν ἔξω τοῦ τεμένεος· τοῖ δὲ
ἱερεῖ διδοῦν τὸς θύοντας ἀπὸ τοῦ ἱερήου ἑκ-
άστο τὸν ὦμον πλὴν ὅταν ἡ ἑορτὴ εἶ, τότε δὲ ἀπ-
ὸ τῶν δημορίων λαμβανέτω ὦμον ἀφ᾽ ἑκάστου.
· τοῦ ἱερήου. Ἐγκαθεύδειν δὲ τὸν δειόμενο
ν
πειθόμ-
ενον τοῖς νόμοις· τὸ ὄνομα τοῦ ἐγκαθεύδον-
τος, ὅταν ἐμβάλλει τὸ ἀργύριον, γράφεσθαι τ-
ὸν νεωκόρον, καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς πόλεος, καὶ ἐκ-
τιθεῖν ἐν τοῖ ἱεροῖ γράφοντα ἐν πετεύροι σ-
κοπεῖν τ;οῖ βολομένοι ἐν δὲ τοῖ κοιμητηρίο-
ι καθεύδειν χωρὶς μὲν τὸς ἄνδρας χωρὶς
δὲ τὰς γυναῖκας, τοὺς μὲν ἄνδρας ἐν τοῖ πρὸ ἡ-
[ὃς τοῦ] βωμοῦ τὰς δὲ γυναῖκας ἐν τοῖ πρὸ ἡσπέ-
. . . . ηριον τοὺς ἐν
. . . . τον

Τἀνωτέρω περιέχει στήλη λευκοῦ μαρμάρου μετὰ μικροῦ γείσου. Εὑρέθη κατὰ τὸ ἄνωθεν τῆς πηγῆς διῆκον παλαιὸν ὑδραγωγεῖον, τεθραυσμένη ὁριζοντίως εἰς τρία τεμάχια. Καὶ τοῦ μὲν ἀνωτάτου, ἐφ᾽ οὗ οἱ 48 οὗτοι στίχοι, τὰ γράμματα σῴζονται εὐκρινῶς, τοῦ δὲ μέσου ὀλίγα σποράδην γράμματά εἰσιν ἀναγνωστά, περὶ δὲ τοῦ κατωτάτου, ἕνεκα τῆς μεγάλης φθορᾶς τῆς ἐπιφανείας, ἀμφίβολον τυγχάνει ἂν ποτε καὶ ἐξικνεῖτο ἕως αὐτοῦ τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς.

Ὕψος ἔχουσι τὰ τρία τεμάχια ἐν ὅλῳ 1,49. Πλά-

τος δὲ 0,43-0,46 καὶ πάχος 0,095. Τανῦν εὑρίσκεται ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἀνασκαφῆς οἰκοδομηθέντι Μουσείῳ.

Ἕκαστος στίχος τῆς στοιχηδὸν ταύτης ἐπιγραφῆς περιέχει 35 γράμματα (ὕψ. 0,008), πλὴν τοῦ πρώτου ἔχοντος 4 ἀραιότερα καί τινων ἄλλων, περὶ ὧν ἑξῆς ὁ λόγος.

Στίχος 6. Ἀντὶ τοῦ Α τοῦ *ἑκάστο* ἦν, ὡς διαφαίνεται, ἐσφαλμένως πρότερον κεχαραγμένον Σ.

Στίχ. 8. Ἐν τῷ *ἀφικνεμένων* παρελείφθη τὸ Ο. Ἐν τέλει, δύο γραμμάτων κενὸς τόπος.

Στίχ. 13. Τὸ ῥῆμα *ἐμβάλλειν* ἀπαντᾷ καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 23 καὶ 40. Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ παρόντι στίχῳ ἐγράφη, ἐπίτηδες ἢ ὑπὸ τοῦ χαράκτου κατὰ παραδρομήν, δι' ἑνὸς Λ. Ἀμέσως μετὰ τὸ Ν τοῦ *θησαυρὸν* ὑπάρχει τρίστιγμος τελεία, ἐν ᾧ ἐν στίχῳ 20ῷ μετὰ τὸ *τελείσθω* καταλαμβάνει αὕτη θέσιν γράμματος.

Στίχ. 16. ΗΧΟΙ βεβαίως ἀντὶ ἧχι (=ὅπου).

Στίχ. 17. Ἐν τῷ Ε.ΡΗΤΑΙ τὸ μετὰ τὸ Ε γράμμα εἶνέ πως δυσδιάκριτον. Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ *εἴρηται* καὶ *γινέσθων* γράμματα φαίνονται δυσκατάληπτα· μεταξὺ τοῦ Ε καὶ Τ προσγέγραπται ὑπεράνω μικρὸν Ν· ἴσως ἐκληπτέος ὁ τύπος ἀντὶ *ἐνταῦθα*. Ἐν τέλει δὲ τοῦ στίχου, ἑνὸς γράμματος κενόν.

Στίχ. 19. Ὁ στίχος ἔχει 36 γράμματα, διότι παραλειφθὲν ἓν ἰῶτα ἐχαράχθη ἔπειτα μεταξὺ τοῦ 4ου καὶ 5ου γράμματος.

Στίχ. 20. *Ἐπαρχὴν* ἀντὶ *ἀπαρχήν*. Ὅρα καὶ Στεφ. Κουμανούδη Συναγωγὴν λέξεων ἀθησαυρίστων σ. 119.

Στίχ. 22. Ὁ στίχος ἔχει 38 γράμματα· μετὰ τὸ *ἔλαττον* εἰσὶν ἀπεξεσμένα 11 γράμματα, ἀνθ' ὧν ἐγράφησαν 14 (*ἐννεοβόλον δοκί . . .*).

Στίχ. 24. Μετὰ τὸ *νεωκόρου* εἰσὶν ἀπεξεσμένα ἐπίτηδες 19 γράμματα· ὁμοίως δὲ ἐν

Στίχ. 25 τὰ 9 πρῶτα γράμματα.

Στίχ. 28. Τὸ *δημορίων* (καὶ κατωτέρω στίχ. 35), κεῖται ἀντὶ *δημοσίων*, ἀπαντᾷ δὲ πρῶτον ἐνταῦθα, ὅσον ἐγὼ οἶδα.

Στίχ. 29. Μετὰ τὸ *ἱερέα* ἑνὸς γράμματος κενόν.

Στίχ. 30. Μετὰ τὸ *δέρμα* ἐξηλιμμένα 10 γράμματα.

Στίχ. 30-31. Ἐν τῷ *ἐξεῖνα* παρελείφθη τὸ Ι ἐν τέλει.

Στίχ. 32. Μετὰ τὸ *τεμένεος* ἑνὸς γράμματος κενόν.

Στίχ. 33. *Ἱερήου* ἀντὶ ἱερείου (καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 36).

Στίχ. 35. Ἐν τέλει, ἑνὸς γράμματος κενόν.

Στίχ. 36. Ἐν ἀρχῇ ἓν κενόν, πρὸς δὲ καὶ μετὰ τὸ *ἱερήου*.

Στίχ. 37. Ἅπας ὁ στίχος πλὴν τοῦ 1ου γράμματος ἀπεξεσμένος ἐπίτηδες· ἐπ' ἴσης δὲ καὶ τοῦ

Στίχ. 38 τὰ 29 πρῶτα γράμματα.

Στίχ. 30. Μετὰ τὸ *νόμοις* ἑνὸς γράμματος κενὸς χῶρος.

Στίχ. 43. Τὸ 7ον γράμμα φαίνεται εἶνε Τ, οὗπερ ἐφθάρη ἡ ὁριζοντία γραμμή.

Στίχ. 44. Τριῶν γραμμάτων κενὸν ἐν τέλει.

Στίχ. 45 καὶ 46. Ἡ τελευταία λέξις εἶνε ἴσως *πρὸ ἠ[ὸς]=πρὸ ἠοῦς*. Τῶν δύο πρώτων γραμμάτων τοῦ 46ου στίχου μόλις ἐλάχιστα ἴχνη διακρίνονται ἄνω, αἱ δὲ μετ' αὐτὰ λέξεις τετμημέναι ὁριζοντίως εἰσὶ τοῦ *βωμοῦ*.

Στίχ. 46 καὶ 47. Ἐν ἀρχῇ τοῦ 47ου στίχου ἐπὶ τοῦ δευτέρου τεμαχίου τῆς στήλης νομίζω ὅτι διέκρινα ἴχνη γραμμάτων περίπου ⌒ΗΣ, ὅθεν εἰκάζω ὅτι ἡ λέξις εἶνε *πρὸ ἠσπέρης*, ἀναλόγως τῷ *πρὸ ἠῶς*.

2

Ο Λ Υ Μ Π Ι Χ Ο Σ Ε Ρ Μ Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Ε Ι Π Ε Ν Ε Π Ε Ι Δ Η Ι Ε Ρ Ω Ν
Τ Η Λ Ε Κ Λ Ε Ο Υ ⸗ Α Ι Γ Ε Ι Ρ Α Τ Η Σ Ε Υ Ν Ο Υ Σ Ω Ν Δ Ι Α Τ Ε Λ Ε ////
Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω Ι Τ Ω Ι Ω Ρ Ω Π Ι Ω Ν Ε Ι Ι Π Α Ν Τ Ι Κ Α Ι Ρ Ω Ι Κ Α Ι Λ Ε Γ Ω Ν
//// Α Ι Π Ρ Α Τ Τ Ω Ν Τ Α Σ Υ Μ Φ Ε Ρ Ο Ν Τ Α Γ Ε Ν Ο Μ Ε Ν Ω Ν Τ Ε Σ Υ Μ
Π Τ Ω Μ Α Τ Ω Ν Κ Α Ι Π Α Ρ Α Σ Π Ο Ν Δ Η Μ Α Τ Ω Ν Τ Ω Μ Μ Ε Γ Ι Σ Τ ////
Π Ε Ρ Ι Ω Ρ Ω Π Ι Ο Υ Σ Κ Α Ι Τ Ω Ν Α Ρ Χ Ο Ν Τ Ω Ν Κ Α Ι Η Μ Ω Ν Π ////

ΡΑΓΕΝΟΜΕΝΩΝΕΙΣΤΗΝΕΝΚΟΡΙΝΘΩΙΣΥΝΟΔΟΝΗΡ///
///ΙΣΕΝΤΕΗΜΙΝΚΑΙΣΥΜΒΟΥΛΕΥΣΑΣΠΑΡΕΣΤΗΣΑ¯///
ΤΟΙΣΑΧΑΙΟΙΣΤΗΝΠΑΣΑΝΠΡΟΝΟΙΑΝΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙ
ΠΕΡΤΕΤΗΣΠΟΛΕΩΣΗΜΩΝΚΑΙΤΟΥΙΕΡΟΥΤΟΥΑΜΦΙ/
ΡΑΟΥΕΠΕΙΚΑΙΕΝΤΕΙΡΩΜΑΙΩΝΦΙΛΙΑΙΚΑΙΠΙΣΤΕΙΔΙΑ///
ΛΟΥΜΕΝΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣΔΟΞΑΝΤΟΣΔΕΤΟΙΣΑΧΑΙΟΙ///
ΣΥΝΑΓΑΓΕΙΝΣΥΝΚΛΗΤΟΝΕΝΑΡΓΕΙΠΕΡΙΤΟΥΤ///
:ΕΡΩΝΕΜΠΑΝΤΙΚΑΙΡΩΙΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣΕΙ ΦΑΝΗΙ ///
ΕΙΝΤΗΝΑΥΤΟΥΕΥΝΟΙΑΝΚΑΙΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΝΥ///
ΔΕΞΑΤΟΠΑΝΤΑΣΤΟΥΣΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΟΥΣΩΡ
ΠΙΩΝΕΠΙΤΗΝΙΔΙΑΝΕΣΤΙΑΝΞΟΙΞΕΝΤΗ.ΟΙΛ.
ΤΩΙΣΩΤΗΡΙΥΠΕΡΗΜΩΝΠΡΟΣΤΕΑΘΗΝΑΙΟΥΣΚΑΙ
ΤΟΥΣΑΛΛΟΥΣΤΟΥΣΑΝΤΙΠΡΕΣΒΕΥ///
ΤΕΚΑΙΠΑΡΕΣΤΗΣΑΤΟΤΟΙΣΑΧΑΙΟΙΣΜΗΠΕΡΙΙΔ///
ΠΟΛΙΝΕΛΛΗΝΙΔΑΕΞ///ΝΔΡ///Λ///ΟΥΣ/ ///
ΓΕΕΝΤΕΙΡΩΜΑΙΩΝΦΙΛΙΑΙΚΑΙΠΙΣΤΕΙΚΑΙΔΙΑΤΗ///
ΤΟΥΤΟΥΠΡΟΝΟΙΑΝΚΑΙΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΝΣΥΙΙΒΕΒΗΙ///
ΚΕΚΟΜΙΣΘΑΙΗΜΑΣΤΗΝΠΑΤΡΙΔΑΚΑΙ///ΤΕΛΗ///
ΘΕΝΑΙΜΕΤΑΤΕΚΝΩΝ///Υ///ΑΙΚ///ΝΟΠΩΣΟΥΝΚ///
ΩΡΩΠΙΟΙΦΑΙΝ◠ΝΤΑΙΜΝΗΜΟΝΕΥΟΝΤΕΣΟΤΙΑΝΕΥ///
///ΕΤΗΘΩΣΙΝΥΠΟΤΙΝΟΣΓΙΝ◠ΝΤΑΙΔΕΚΑΙΑΛΛΟΙ///
///◠ΤΑΙΤΗΣΑΥΤΗΣΑΙΡΕΣΕΩΣΕΙΔΟΤΕΣΟΤΙΤΙΜΗ///
ΣΟΝΤΑΙΑΞΙΩΣΩΝΑΝΕΥΕΡΓΕΤΗΣΩΣΙΝΑΓΑΘ///
ΤΥΧΕΙΔΕΔΟΧΘΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΩΡΩΠΙΩΝΣΤΕΦΑΝ///
ΣΑΙΙΕΡΩ///ΑΤΗΛΕ///ΕΟΥΣΑΙΓΕΙΡΑΤΗΝΞΙΚ///
ΧΑΛΚΕΙΑΡΕΤΗΣΕΝΕΚΕΝΚΑΙΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΣ///
ΕΧΩΝΔΙΑΤΕΛΕΙΕΙΣΤΟΝΔΗΜΟΝΤΩΝΩΡΩΠΙΩΝ///
ΓΟΡΕΥΣΑΙΔΕΤΗΝΤΗΣΕΙ///Ν///ΤΑΣΙ///ΑΜΦΙΑΡΑ///
ΤΩΜΜΕΓΑΛΩΝΤΩΙΓΥΜΝΙΚΩΙΑΓΩΝΙ

Ὀλύμπιχος Ἑρμοδώρου εἶπεν· ἐπειδὴ Ἱέρων Τηλεκλέους Αἰγειράτης εὔνους ὢν διατελε[ῖ] τῷ δήμῳ τῷ Ὠρωπίων ἐ[μ;] παντὶ καιρῷ καὶ λέγων κ]αὶ πράττων τὰ συμφέροντα, γενομένων τε συμπτωμάτων καὶ παρασπονδημάτων τῶμ μεγίστ[ων περὶ Ὠρωπίους καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν π[αραγενομένων εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ σύνοδον, ἠρ[άν]ισέν τε ἡμῖν καὶ συμβουλεύσας παρεστήσατ[ο τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν πᾶσαν πρόνοιαν ποιήσασθαι [ὑπέρ τε τῆς πόλεως ἡμῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφι[αράου, ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ Ῥωμαίων φιλίᾳ καὶ πίστει δια[τελοῦμεν ὑπάρχοντες· δόξαντος δὲ τοῖς Ἀχαιοῖ[ς συναγαγεῖν σύνκλητον ἐν Ἄργει περὶ τούτ[ων; Ἱέρων ἐμ παντὶ καιρῷ βουλόμενος ἐ[κ;]φανὴ[ς ποιεῖν τὴν αὑτοῦ εὔνοιαν καὶ καλοκἀγαθίαν ὑ[πεδέξατο πάντας τοὺς παραγενομένους Ὠρ[ωπίων ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἑστίαν . . . . τῷ σωτῆρι ὑπὲρ ἡμῶν πρός τε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀντιπρεσβευ[ομένους; . . . . τ[ε;] καὶ παρεστήσατο τοῖς Ἀχαιοῖς μὴ περιιδ[εῖν πόλιν Ἑλληνίδα ἐ[ξα;]νδρ[αποδιζομένην;] οὖσ[άν;] γ;ε ἐν τεῖ Ῥωμαίων φιλίᾳ καὶ πίστει, καὶ διὰ τὴ[ν τούτου πρόνοιαν καὶ καλοκἀγαθίαν συ[μ;]βέβη[κε; κεκομίσθαι ἡμᾶς τὴν πατρίδα καὶ [κα]τεληλ[υθέναι μετὰ τέκνων [καὶ γ]υ[ν]αικ[ῶ]ν· ὅπως οὖν κ[αὶ Ὠρώπιοι φαίν[ω]νται μνημονεύοντες ὅ τι ἂν εὐ[εργ]ετηθῶσιν ὑπό τινος, γίν[ω]νται δὲ καὶ ἄλλοι ζηλ]ωταὶ τῆς αὐτῆς αἱρέσεως, εἰδότες ὅτι τιμη[θή-

σονται ἀξίως ὧν ἂν εὐεργετήσωσιν, ἀγαθ[εῖ
τύχει δεδόχθαι τῷ δήμῳ Ὠρωπίων στεφαν[ῶ-
σαι Ἱέρω[ν]α Τηλε[κλ]έους Αἰγειράτην εἰκ[όνι
χαλκεῖ ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ καλοκἀγαθίας [ἣν
ἔχων διατελεῖ εἰς τὸν δῆμον τὸν Ὠρωπίων, [ἀνα-
γορεῦσαι δὲ τὴν τῆς εἰ[κό]ν[ος σ]τάσι[ν] Ἀμφιαρά[ων
τῶμ μεγάλων τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι.

Τὰ ἀνωτέρω φέρει μαρμαρίνη στήλη ὕψους μὲν 0,75, πλάτους δὲ 0,36-0,38 καὶ πάχους 0,10-0,11. Περιέχει δὲ 35 στίχους καταλαμβάνοντας ὕψος 0,45. Τῶν γραμμάτων τὸ ὕψος εἶνε 0,008.

Εὑρέθη δὲ τεθειμένη ὡς ἀναβαθμὸς ἐπὶ στενῆς κλίμακος νεωτέρου κτιρίου πρὸς Ν. τῆς μακρᾶς ὑποστρώσεως τῶν μεγάλων ἐπιγραφῶν. Δι' ὃ καὶ τὰ γράμματα, πλὴν τῶν κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἄκρον καὶ τὴν ἄνω δεξιὰν γωνίαν, εἰσὶν ἐλεεινῶς ἐφθαρμένα, τινὰ δὲ μάλιστα κατὰ τὸ δεξιὸν ἄκρον καὶ τελέως ἐξηφανίσθησαν ἐκ τῆς πατήσεως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ διὰ στικτῶν στοιχείων ἀναγραφὴ τῶν ἀμυδρῶν ἢ ἀοράτων γραμμάτων μικρὰν θὰ παρεῖχεν εἰκόνα τῆς τριβῆς τοῦ μαρμάρου, πολλὰ τούτων ἐξ εἰκασίας προφανοῦς συνεπλήρωσα, προσθεὶς ὅπου εἶχον ἀμφιβολίαν ἐρωτηματικόν, πλὴν τῶν τελευταίων τοῦ 17ου καὶ 19ου στίχου, ὧν παραλείπω τὴν ἀβέβαιον συμπλήρωσιν.

Ἐκ τῆς εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ δήμου Ὠρωπίων συμβολῆς ταύτης μανθάνομεν καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφιαράου ἀγώνων ὅτι ἦσαν διττοί, μικροὶ καὶ μεγάλοι (*Ἀμφιαράων τῶμ μεγάλων* στίχ. 34 καὶ 35).

Ὡς πρὸς δὲ τὴν λέξιν *Ἀμφιάραος* προστεθήτω ἐνταῦθα, ὅτι ὁ τύπος οὗτός ἐστιν ὁ συνήθης ἐν ταῖς πέρυσιν εὑρεθείσαις ἐπιγραφαῖς· ἔν τισιν ἀνεκδότοις ἀπαντᾷ *Ἀμφιέραος* καὶ *Ἀνφιάραος*. Τὸν δ' ἀττικὸν τύπον *Ἀμφιάρεως* οὐδαμοῦ παρετήρησα.

Ἡ δὲ σύνταξις τῆς ἐπιγραφῆς, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τοὺς πρὸ Χρ. ρωμ. χρόνους.

3

ΒΑΣΙΛΕΥΣΛΥΣΙΜΑΧΟΣ
ΑΔΕΙΑΝΤΗΝΑΥΤΟΔΙΚΟΥ
ΤΟΥΑΔΕΛΦΟΥΓΥΝΑΙΚΑ
ΑΡΕΤΗΣΕΝΕΚΕΝΚΑΙ
ΕΥΝΟΙΑΣΤΗΣΕΙΣΑΥΤΟΝ
ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

ΣΘΕΝΝΙΣΗΡΟΔΩΡΟΥΑΘΗΝΑΙΟΣΕΠΟΙΗΣΕΝ

(Ἕπονται δυσανάγνωστα ψηφίσματα.)

Βασιλεὺς Λυσίμαχος
Ἀδεῖαν τὴν Αὐτοδίκου
τοῦ ἀδελφοῦ γυναῖκα
ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ
εὐνοίας τῆς εἰς αὐτὸν
Ἀμφιαράῳ.

Σθέννις Ἡροδώρου Ἀθηναῖος ἐποίησεν.

Τὸ μονόλιθον τοῦτο μνημεῖον εὑρέθη πρανὲς παρὰ τῇ κομψῇ αὐτοῦ μαρμαρίνῃ βάσει, ἥτις κεῖται πρὸ τῆς τοῦ *Λέντλου* καὶ ἑτέρας μεταξύ.

Κόσμον φέρει ἐν πᾶσι τοῖς ἄκροις. Ὕψος δ' ἔχει 0,75, πλάτος 0,68 καὶ πάχος 0,53.

Τὰ γράμματα ἔχουσιν ὕψος ἐν μὲν τοῖς πρώτοις στίχοις 0,015, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ 0,023.

Ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Λυσίμαχος φανερόν, ὅτι εἶνε ὁ ἐκ τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς τῆς Θράκης.

Ὁ τεχνίτης *Σθέννις* εἶνε ἴσως πατὴρ τοῦ ἐν τῷ ἑξῆς μνημείῳ *Ἡροδώρου*.

4

(Προηγεῖται ἑπτάστιχον προξενικὸν ψήφισμα.)

ΟΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝΓΝΑΙΟΝΚΟΡΝΗΛΙΟΝΓΝΑΙΟΥΥΙΟΝ
ΛΕΥΚΙΟΥΥΙΩΝΟΝΛΕΝΤΛΟΝΤΟΝΕΑΤΟΥΠΑΤΡΩΝΑ
ΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΝΑΜΦΙΑΡΑΩΙΚΑΙΥΓΙΕΙΑΙ

(Ἕπονται τρία προξενικὰ ψηφίσματα.)

ΗΡΟΔΩΡΟΣΣΘΕΝΝΙΔΟΣΑΘΗΝΑΙΟΣΕΠΟ

ΙΕΡΕΩΣΑΘΗΝΟΔΩΡΟΥΜΗΝΟΣΑΛΑΚΚΟΜΕΝΕΙΟΥΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΣΣΙΜΟΥΕ
ΕΠΕΙΔΗΦΙΛΙΠΠΟΣΑΛΚΙΜΑΧΟΥΜΑΚΕΔΩΝΕΥΝΟΥΣΕΣΤΙΚΟΙΝΕΙΤΕΤΕΙΠΟ ΕΙ
ΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΙΔΙΑΙΤΟΙΣΧΡΕΙΑΝΕΧΟΥΣΙΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΔΙΑΤΕΛΕΙΒΟΗΘΩΙ ΩΝ
ΚΑΙΠΡΑΤΤΩΝΥΠΕΡΑΥΤΩΝΕΝΠΑΝΤΙΚΑΙΡΩΙΤ ΕΡΟΝΤΑΔΕΔΟΧ ΕΙΒΟΥΛΕΙ
ΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΦΙΛΙΠΠΟΝΑΛΚΙΜΑΧΟΥΜΑΚΕΛ ΑΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚ ΟΥΣΠΡΟΞΕΝΟΥΣ
ΕΙΝΑΙΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΣΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΚ ΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙ ΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΝΚΤΗΣ
ΙΝ ΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΚΑΤΑΓΗΝΚΑΙΚΑ ΑΘΑΛΑΤΤΑ ΚΑΘΑΠΕΡΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣΑΝΑΓΡΑΨΑΙΔΕΤΟΔΕΤΟΨΗΦΙΣΜΑΕΝΤΩΙΙΕΡΩΙΤΟΥΑΝΦΙΑΡΑ
ΟΥΕΝΤΟΠΩΙΩΣΚΑΛΛΙΣΤΩΙ

("Επεται καὶ ἕκτον ψήφισμα.)

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων Γναῖον Κορνήλιον, Γναίου υἱόν,
Λευκίου υἱωνόν, Λέντλον, τὸν ἑατοῦ πάτρωνα
καὶ εὐεργέτην, Ἀμφιαράῳ καὶ Ὑγιείᾳ.

Ἡρόδωρος Σθέννιδος Ἀθηναῖος ἐπο[ί;ησεν.

Ἱερέως Ἀθηνοδώρου μηνὸς Ἀλακκομενείου Διονυσόδωρος Σίμου ε[ἶπεν·
ἐπειδὴ Φίλιππος Ἀλκιμάχου Μακεδὼν εὔνους ἐστὶ κοινεῖ τε τεῖ πό[λ]ει
Ὠρωπίων καὶ ἰδίᾳ τοῖς χρείαν ἔχουσι τῶν πολιτῶν διατελεῖ βοηθῶ[ν καὶ λέγ]ων
καὶ πράττων ὑπὲρ αὐτῶν ἐν παντὶ καιρῷ τ[ὰ συμφ]έροντα, δεδόχ[θαι τ]εῖ βουλεῖ
καὶ τῷ δήμῳ Φίλιππον Ἀλκιμάχου Μακε[δόν]α αὐτὸν καὶ ἐκ[γόν]ους προξένους
εἶναι καὶ εὐεργέτας τῆς πόλεως Ὠρωπίων κ[αὶ] εἶναι αὐτοῖ[ς] γῆς καὶ οἰκίας ἔνκτησι-
ν [κ]αὶ ἀσφάλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κα[τ]ὰ θάλαττα[ν] καθάπερ τοῖς ἄλλοις
προξένοις καὶ εὐεργέταις, ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀνφιαρά-
ου ἐν τόπῳ ὡς καλλίστῳ.

Τὸ λευκὸν τοῦτο μάρμαρον, ἔχον ὕψος μὲν 0.91, πλάτος δὲ 0.70 καὶ πάχος 0.34, ἵστατο, ἐπὶ βάσεως μαρμάρου φαιοῦ, ὡς ὄψις μνημείου ἔχουσα ὄπισθεν αὐτῆς τρία μάρμαρα, ὧν τὰ μὲν δύο εὑρέθησαν ἐπὶ τῆς βάσεως ὄρθια, τὸ δὲ παράλληλον τῇ ὄψει, φέρον καὶ αὐτὸ ὀλίγα μικρὰ γράμματα, εὑρέθη χαμαὶ δίχα ὁριζοντίως τεθραυσμένον. Ὅθεν πάχος, ἤτοι βάθος, τοῦ ὅλου μνημείου (0.34+0.915+0.385)=1.64.

Ἡ ὄψις αὕτη, ὡς ἄνω σημειοῦται, περιέχει πρὸς τῇ κυρίᾳ ἐπιγραφῇ καὶ ἓξ προξενικὰ κοινοῦ τύπου ψηφίσματα, πρὸς δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας ψηφίσματα. Τούτων ἐκδίδωμι ἐνταῦθα τὸ 5ον κρίνας αὐτὸ σπουδαῖον ὡς τὸ μόνον, ἐκ πάντων τῶν ἀναγνωσθέντων, διαῤῥήδην ὁρίζον τὸν ἐν Ἀμφιαρείῳ τόπον τῆς ἀναγραφῆς «*ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀνφιαράου ἐν τόπῳ ὡς καλλίστῳ*» (στίχ. 8 καὶ 9). Κεῖται δὲ τὸ μνημεῖον πρὸς Δ. τῆς πηγῆς.

Ὕψος γραμμάτων 0.013, 0.011 καὶ 0.009.

Τὸ τοῦ μαρμάρου μέρος, ἐφ' οὗ ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή, εἶνε ὀλίγῳ βαθύτερον γεγλυμμένον, τὰ δὲ γράμματα ταῦτα, ὄντα μεταγενέστερα τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ μαρμάρου, ἀντικατέστησαν ἴσως προϋπάρχουσαν παλαιοτέραν ἀνάθεσιν.

5

(Προηγεῖται ὀκτάστιχον προξενικὸν ψήφισμα μικροῖς (0 007) γράμμασι.)

ΟΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝΛΕΥΚΙΟΝΚΟΡΝΗΛΙΟΝΛΕΥΚΙΟΥΥΙΟΝ
ΣΥΛΛΑΝΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟΝΤΟΝΕΑΤΟΥΣΩΤΗΡΑΚΑΙ
ΕΥΕΡΓΕΤΗΝΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

("Επονται μικρὰ γράμματα δυσανάγνωστα, προξενικῶν ψηφισμάτων βεβαίως.)

Ε Π Ι Ι Ε Ρ Ε Ω Σ Φ Ρ Υ Ν Ι Χ Ο Υ

Τ Ε Ι Σ Ι Κ Ρ Α Τ Η Σ Θ Ο Ι Ν Ι Ο Υ Ε Π Ο Ι Η Σ Ε

("Επονται καὶ ἄλλα μικρὰ γράμματα, προξενικῶν ψηφισμάτων).

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων Λεύκιον Κορνήλιον, Λευκίου υἱόν,
Σύλλαν Ἐπαφρόδιτον τὸν ἑατοῦ σωτῆρα καὶ
εὐεργέτην Ἀμφιαράῳ.

Ἐπὶ ἱερέως Φρυνίχου.

Τεισικράτης Θοινίου ἐποίησε.

Τὸ ἀναθηματικὸν τοῦτο τοῦ διαβοήτου Σύλλα μνημεῖον, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος καὶ ἐν *Ἐφημ. Ἀρχ.* 1884 σ. 100, ἵδρυται παρὰ τῇ δεξιᾷ γωνίᾳ τοῦ *ἱεροῦ*, ἔμπροσθεν τῆς γραμμῆς τῶν ἄλλων μνημείων, ἐπὶ βάσεως φαιοῦ μαρμάρου. Σύγκειται δ' ἐκ τριῶν λευκῶν μαρμάρων, ἑνὸς μὲν ἔμπροσθεν ὡς ὄψεως, δύο δὲ ὄπισθεν αὐτῆς καθέτως. Καὶ τὰ μὲν δύο τελευταῖα εὑρέθησαν κατὰ χώραν, ἡ δὲ ὄψις, ἥτις καὶ μόνη φέρει γράμματα, ἔκειτο πρανὴς κατὰ γῆς, ἀνεστάθη δὲ τότε μετὰ τὴν εὕρεσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως.

Τὸ μνημεῖον ἔχει ὕψος μὲν 0.95, πλάτος δὲ 0.725 καὶ βάθος ἐν ὅλῳ 1.73 (ἤτοι 0.42 ὄψεως καὶ 1.11 ἑκατέρας πλαγίας).

Τὰ δὲ γράμματά εἰσι τό τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος διάφορα· καὶ τῶν μὲν τριῶν πρώτων στίχων τὰ γράμματα εἶνε μεταγενέστερα τῶν λοιπῶν, ὁ δὲ τέταρτος ἔχει τὰ μέγιστα (0.022).

Ὡς πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου ἰδὲ καὶ τὸ ἐν τῷ κατωτέρω (ἀριθ. 7) μνημείῳ.

6

Ο Δ Η Μ Ο Σ Ω Ρ Ω Π Ι Ω Ν
////ΕΛΛΑΝΚΑΙΚΕΛΙΑΝΛΕΥΚΙΟΥΣΥΛΛΑ
//////ΔΙΤΟΥΓΥΝΑΙΚΑΑΜΦΙΑΡΑΩΙΚΑΙΥΓΙΕΙΑΙ

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων
Μετ]έλλαν Καικελίαν Λευκίου Σύλλα
Ἐπαφρο]δίτου γυναῖκα Ἀμφιαράῳ καὶ Ὑγιείᾳ.

Τἀνωτέρω φέρει μαρμάρινον βάθρον ἁπλοῦν, ὕψ. 0.23, πλάτους 0.90, βάθους σῳζομένου 0.95, εὑρεθὲν παρὰ τῷ μνημείῳ Σύλλα. Τὰ γράμματα (ὕψ. 0.017) εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν στενῶν ἐπιφανειῶν· ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ὑπάρχουσι τρεῖς στρογγύλοι τόρμοι, ὧν οἱ δύο πλήρεις μολύβδου. Πιθανὸν εἶνε, ὅτι ἡ πλὰξ αὕτη ἐκάλυπτε τὸ μνημεῖον Σύλλα. Τοιαῦτα καλύμματα μνημείων εὑρέθησαν καὶ ἄλλα ἐν Ἀμφιαρείῳ μετὰ τόρμων ἀγαλμάτων.

Προστεθήτω δ' ἐν τέλει ὅτι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας κεχάρακται ἀμελέσι γράμμασι προξενικὸν ψήφισμα.

7

//// – .. ıı ◡ – -- ///////
Κ Ο Ι Ν Τ Ο Ν Κ Α Ι Π Ι Ω Ν Α Κ Ο . Ι //////
Υ Ι Ο Ν Β Ρ Ο Υ Τ Ο Ν Τ Ο Ν Ε Α Τ ◡////
Σ Ω Τ Η Ρ Α Κ Α Ι Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Η Ν
Α Μ Φ Ι Α Ρ Α Ω Ι

Θ Ο Ι Ν Ι Α Σ Τ Ε Ι Σ Ι Κ Ρ Α Τ Ο Υ Σ Ι Κ Υ Ω Ν Ι Ο Σ Ε Π Ο Η Σ Ε Ν

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣΚΙΡΩΝΙΔΟΥΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗΕΡΜΙΑΣΕΥΝΟΥΣΩΝΔΙΑΤΕΛΕΙΤΗΙΤΕ
ΠΟΛΕΙΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΤΟΙΣΧΡΕΙΑΝΕΧΟΥΣΙΝΕΝΠΑΝΤΙΚΑΙΡΩΙΤΟΣΥΝΦΕΡΟΝ
ΠΡΑΤΤΕΙΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΕΡΜΙΑΝΝΕΑΡΧΟΥΑΘΗΝΑΙΟΝΠΡΟΞΕΝΟΝ
ΕΙΝΑΙΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤ////
ΓΗΣΟΙΚΙΑΣΕΝΚΤΗΣΙΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΚΑΙΚ////
ΑΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΤΑΛΛΑΠΑΝΤΑΚΑΘΑΠΕΡΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚ////
ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

[Ὁ] Δῆμος Ὠ[ρωπίων
Κόϊντον Καιπίωνα Κοΐ[ντου
υἱὸν Βροῦτον τὸν ἑατο[ῦ
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην
Ἀμφιαράῳ.

Θοινίας Τεισικράτου Σικυώνιος ἐπόησεν.

Παυσανίας Κιρωνίδου εἶπεν· ἐπειδὴ Ἑρμίας εὔνους ὢν διατελεῖ τῇ τε πόλει Ὠρωπίων καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς χρείαν ἔχουσιν ἐν παντὶ καιρῷ τὸ συνφέρον πράττει, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Ἑρμίαν Νεάρχου Ἀθηναῖον πρόξενον εἶναι καὶ εὐεργέτην τῆς πόλεως Ὠρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτ[οῖς γῆς οἰκίας ἔνκτησιν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κ[ατ ὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τἆλλα πάντα καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις κ[αὶ εὐεργέταις γέγραπται.

Τὸ ἐπιμηκέστατον τοῦτο μνημεῖον, ἐνιαχοῦ μόνον βεβλαμμένον, ἵσταται ἐπὶ μαρμαρίνης βάσεως κατὰ τὸ μέσον που τῆς ὅλης γραμμῆς τῶν μνημείων. Εἶνε δὲ διάφορον τῶν ἄλλων κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα· διότι τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸ δύο λευκὰ μάρμαρα κεῖνται ὁριζοντίως ἐπ᾿ ἀλλήλων, ἔχοντα ἔμπροσθεν τὴν στενὴν ἐπιφάνειαν (ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἐν δεξιᾷ πρῶτα μνημεῖα), ἐν ᾧ τῶν ἄλλων τὰ μάρμαρα ἵστανται ὄρθια παρ᾿ἀλλήλοις. Ὕψος ἀμφοτέρων τῶν μαρμάρων 0.66, πλάτος δὲ (κάτω) 0.76 καὶ βάθος 2.15.

Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἀνωτέρου μαρμάρου γέγραπται ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ (ὕψ. γραμμάτων σχεδὸν 0.03), ἐπὶ δὲ τοῦ κατωτέρου τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου (ὕψ. 0.01) καὶ τὸ προξενικὸν ψήφισμα (ὕψ. 0.008).

Τῆς ἀναθηματικῆς ὁ πρῶτος στίχος ἐλάχιστα ἴχνη σῴζει μόλις ὑπεμφαίνοντα τὸ *ὁ δῆμος Ὠρωπίων*.

Ὁ τέταρτος στίχος τοῦ ψηφίσματος συμπληροῦται *αὐτ[ῷ]* ἢ *αὐτ[οῖς]*, ἐν τῷ πέμπτῳ στίχῳ μετὰ τὸ γῆς παρελείφθη ὁ σύνδεσμος *καί*.

Καὶ ἐν τῷ μνημείῳ τούτῳ τὰ γράμματα τοῦ τεχνίτου καὶ τοῦ ψηφίσματός εἰσιν ἀρχαιότερα τῶν πέντε ἀναθηματικῶν στίχων.

8

ΔΗΜΟΚΡΙΤΗΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΝΑΥΤΗΣΠΑΤΕΡΑ
ΘΕΟΔΩΡΟΝΑΡΧΙΛΟΧΟΥ
ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

ΔΗΜΟΚΡΙΤΗΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΝΥΙΟΝΘΕΟΔΩΡΟΝ
ΔΗΜΑΙΝΕΤΟΥ
ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣΑΡΙΣΤΩΝΟΣΕΠΟΗΣΕ

Δημοκρίτη Θεοδώρου
τὸν αὑτῆς πατέρα
Θεόδωρον Ἀρχιλόχου
Ἀμφιαράῳ.

Δημοκρίτη Θεοδώρου
τὸν υἱὸν Θεόδωρον
Δημαινέτου
Ἀμφιαράῳ.

Διονύσιος Ἀρίστωνος ἐπόησε.

Τὸ ἀναθηματικὸν τοῦτο μνημεῖον σύγκειται ἐκ τριῶν ἀκεραίων μαρμάρων λευκῶν, τοῦ μὲν μεγίστου, κατὰ πλάτος ἐν μέσῳ, τῶν δέ, ἑκατέρωθεν αὐτοῦ, κειμένων· ὄπισθεν δὲ τοῦ μέσου μαρμάρου ἐλλείπει τὸ συμπλήρωμα, ὥστε τὰ ἐναπολειπόμενα ταῦτα, ἀνασταθέντα ἤδη ἐπὶ τοῦ οἰκείου τόπου μακρᾶς μαρμαρίνης ὑποστρώσεως, ἐφ᾿ ἧς καὶ ἄλλα παρόμοια μνημεῖα, ἀποτελοῦσιν ἐν κατόψει τὸ σχῆμα

Ш· Τὸ ἀριστερὸν καὶ μέσον περιέχουσι τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν καὶ ἐν δεξιᾷ προξενικὸν ψήφισμα, οὗ δύο τελευταῖαι συλλαβαί εἰσι κεχαραγμέναι ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μαρμάρου.

Κόσμον δέ, ὡς καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται, τὸ μὲν μέσον μάρμαρον ἔχει μόνον ἔμπροσθεν ἄνω καὶ κάτω (ἡ ὄπισθεν ἐπιφάνεια εἶνε ἀνεξέργαστος), τὰ δὲ λοιπὰ δύο μόνον ἐν τῇ ἔσω, ὡς εἰκός, ἐπιφανείᾳ στεροῦνται κόσμου ἢ γείσου.

Πλάτος δ' ἔχουσι τὸ μὲν μέσον 2.40, τὸ δ' ἀριστερὸν μετὰ καὶ τοῦ κόσμου 0.26, τὸ δὲ δεξιὸν ἐπίσης 0.29. Ὕψος δὲ πάντα 0.73 καὶ πάχος ἢ βάθος τὸ μὲν μέσον μάρμαρον 0.28, τὰ δ' ἑκατέρωθι 0.60.

Τῶν γραμμάτων τὸ ὕψος τῶν μὲν τεσσάρων πρώτων στίχων εἶνε περὶ τὰ 0.03, τοῦ δὲ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου 0.013 καὶ τοῦ ψηφίσματος, ὅπερ ἐκδοθήσεται κατόπιν, ἔλαττον.

Τοῦ τεχνίτου τὸ ὄνομα εἶνε τὸ μετὰ καὶ ἄλλων ἐν *Ἀρχαιολ. Ἐφημερ.* 1884, σ. 98 καὶ 99 ἀναφερόμενον.

9

ΟΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝΑΠΠΙΟΝ
ΚΛΑΥΔΙΟΝΑΠΠΙΟΥΥΟΝΠΟΛΧΡΟΝ
ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

(Κενὸς χῶρος 0.27.)

ΑΓΑΘΑΡΧΟΣΔΙΟΝΥΣΙΟΥΒΟΙΩΤΙΟΣΕΠΟΗΣΕ
ΕΠΙΙΕΡΕΩΣΩΡΩΠΟΔΩΡΟΥ

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων Ἄππιον
Κλαύδιον Ἀππίου υἱὸν Πόλχρον
Ἀμφιαράῳ.

Ἀγάθαρχος Διονυσίου Βοιώτιος ἐπόησε.
Ἐπὶ ἱερέως Ὠρωποδώρου.

Τὰ ἀνωτέρω φέρει μικρὸν μνημείου βάθρον, μαρμάρου λευκοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ τὸ προηγούμενον μαρμαρίνης ὑποστρώσεως ἀνῆκον. Εὑρεθὲν χαμαὶ πλησίον τῆς προηγουμένης ἐπιγραφῆς, ἐστάθη ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποστρώσεως, ἥτις ἐνταῦθα περατουμένη κάμπτεται καθέτως πρὸς τὰ ὀπίσω.

Κόσμον φέρει πανταχοῦ πλὴν κατὰ τὴν ὄπισθεν ἐπιφάνειαν ὅπου, ὡς ἔκ τε τῆς βάσεως καὶ τῶν ἄνωθεν τόρμων δηλοῦται, συνεδεῖτο μεθ' ἑτέρων μαρμάρων.

Ὕψος δ' ἔχει 0.76, πλάτος 0.74-0.75 καὶ πάχος 0.28. Τῶν δὲ γραμμάτων ὕψος τῶν μὲν ἄλλων στίχων 0.015, τοῦ δὲ 5ου, οὗ καὶ ἀραιότερα τὰ γράμματα, 0.02. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα αὐτῶν προσθετέον ὅτι τὸ μὲν Γ τοῦ *Πόλχρον* καὶ τῶν κάτωθεν αὐτοῦ λέξεων εἶνε ἀνισοσκελὲς καὶ ἄνευ κεραιῶν ὥς γε φαίνεται, τὸ δὲ Ν ἔνθα μὲν ἔχει ἴσα τὰ σκέλη, ἔνθα δ' οὔ.

Ὁ *Ἄππιος* οὗτος εἶνε, φαίνεται, ὁ ἐπὶ Πομπηΐου τὴν Ἑλλάδα διοικήσας.

Ὁ δὲ ἱερεὺς *Ὠρωπόδωρος* ἀναφέρεται καὶ ἐν ἀνεκδότῳ προξενικῷ ψηφίσματι «*ἐπὶ ἄρχοντος ἐν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν Ποτιδαΐχου μηνὸς Ὁμολωίου.*» Ἀλλαχοῦ δὲ *Ὠρωπόδωρος Θεοζότου* εἶπε προξενικὰ ψηφίσματα.

Τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου ἐγένετο ἤδη γνωστὸν μετὰ τοῦ προηγουμένου ἐν *Ἀρχαιολ. Ἐφημερ.* 1884, σελ. 99.

Τεχνιτῶν ὀνόματα, πρὸς τοῖς ἐν τῷ παρόντι τεύχει τῆς Ἐφημερίδος ἀναφερομένοις, ἀνέγνων ἐν ἄλλαις ἀνεκδότοις ἔτι ἐπιγραφαῖς τοῦ Ἀμφιαρείου, καὶ τὰ ἑξῆς· Σίμαλος ἐπόησε. Σίμαλος ἐποίησε. Ξενοκράτης Ἀθηναῖος ἐποίησε. Ξενοκράτης ἐπόησε. Πραξίας Λυσιμάχου Ἀθηναῖος ἐπόησε. Μητίοχος ἐπόησε. Μητίοχος ἐπόησε. Τούτων δέ τινα ἀνεγράφησαν ἤδη ἐν *Ἀρχαιολογ. Ἐφημερ.* 1884, σελ. 98 καὶ 99.

Β. Ι. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ.

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΕΚ ΣΠΑΡΤΗΣ

Ἡ παράστασις τοῦ ἐν τῷ 4ῳ πίνακι τοῦδε τοῦ τεύχους ἀπεικονιζομένου ἀγαλματίου (1) εἶνε νεανική τις μορφή, κάλλους καὶ ῥώμης ἐπίσης μετέχουσα· ὁ νεανίας οὗτος κλίνει ἡσυχῇ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὰ

(1) Ἡ ἀπεικόνισις ἐγένετο ὀλίγῳ μείζων τοῦ ἡμίσεος τοῦ μεγέθους, τὸ ἀγαλμάτιον ἔχει ὕψος 0.305, πλάτος κατὰ τοὺς ὤμους

ἀριστερά, κεκοσμημένος ταινίᾳ τὴν κόμην· ταύτης δὲ πλόκαμοι ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ τὸν αὐχένα καθέρπουσι· τῶν κάτω ἄκρων καὶ τῶν χειρῶν λείπεται, ὡς καὶ ἐν τῇ εἰκόνι φαίνεται, τὸ πλεῖστον μέρος, ἐκ τῆς καταστάσεως ὅμως τῶν ὑπαρχόντων ἔτι μερῶν τῶν ἄκρων τοῦ σώματος εἰκάζοντες, δυνάμεθα εὐχερῶς τὸ σχῆμα τοῦ ὅλου ἀγάλματος νὰ ἀναπαραστήσωμεν· δῆλον ὅτι ὁ νεανίας ἵστατο τὴν βάσιν τῆς ἰσορροπίας ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ ἐπικλίνων, τὸν δεξιὸν δὲ πόδα μικρὸν προβάλλων, συγκάμπτων ἠρέμα πως καὶ τὸ γόνυ· τὰς χεῖρας εἶχε παρακαθειμένας, τὴν ἑτέραν ἴσως τούτων τὴν δεξιὰν κατὰ λόγον πρὸς τὸν ὁμώνυμον πόδα μικρὸν κάμπτων, ὥστε καὶ ῥυθμός τις τῆς περιγραφῆς τῶν ἄνω καὶ κάτω ἄκρων νὰ ὑπάρξῃ.

Ἦτο δὲ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καθ' ἑαυτὸ εἰργασμένον καὶ διὰ σιδηροῦ τινος ὀβελοῦ πρὸς τὸ ὅλον ἄγαλμα προσηρμοσμένον· θραῦσμα τοῦ σιδήρου ἐπ' ὀλίγον τοῦ μηροῦ διήκοντος εὑρέθη ἐν τῷ μαρμάρῳ, φαίνεται δὲ ὅτι καὶ τὸ περὶ τὸν μηρὸν καὶ τοὺς γλουτοὺς ἐρυθρῶδες μόλυσμα τοῦ μαρμάρου τοῦ σιδήρου κατίωσις εἶνε.

Ἔχει δ' ἄλλως τὸ μάρμαρον πολλαχοῦ τῆς ἐπιφανείας διαβρώματα, μάλιστα δὲ κατὰ τὰ νῶτα, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ κατὰ τὰς πλευράς· καὶ ἡ ῥὶς αὐτὴ ἔπαθε κατὰ τὸ ἄκρον βλάβην τινά· καὶ τοῦτο ἀνάγκη τελευταῖον νὰ εἴπω, ὅτι ἐφ' ἑκατέρου τῶν μηρῶν, ὡς καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος δῆλον, ἀπόφυσίς τις μαρμάρου ἀλειάντου ἐπιφανείας σώζεται· φανερὸν ὅτι ἡ ἑτέρα τούτων, πιθανῶς ἡ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ εἶνε θραῦσμα κορμοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν ἔρεισμα τοῦ ἀγάλματος· ὁποῖόν τι δὲ ἦτο τὸ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μηροῦ θραῦσμα μαρμάρου τετράγωνον σχεδὸν τὸ σχῆμα, δὲν δύναμαι νὰ εἴπω μετὰ βεβαιότητος. Ἐὰν ἡ χεὶρ τοῦ ἀγάλματος καθῆκεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, πιθανῶς νὰ ἦτο μεταξὺ τοῦ μηροῦ καὶ τῆς χειρὸς ἔρεισμά τι, ὅπως μὴ τὰ λεπτὰ τῆς χειρὸς ἄκρα καθ' ἑαυτὰ ὄντα εὐθραυστότερα ἀποβῶσιν. Εὑρέθη δὲ τὸ ἄγαλμα, κτῆμα ἤδη τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας (ἀρ. λιθ. 4107), ἐν Σπάρτῃ.

Εἶνε ἆρά γε ἔργον Πελοποννησιακῆς τέχνης; ὑπὲρ τούτου μαρτυροῦσιν ὄχι μόνον ὁ τόπος, ἐν ᾧ εὑρέθη, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πραγματικὰ γνωρίσματα, ἅτινα θὰ δηλώσω παρεξετάζων τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα πρὸς ἄλλα Πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου

Ὅτε οἱ πραγματευσάμενοι τὸ πρῶτον περὶ τῆς καλλίστης ἐκείνης κεφαλῆς τῆς Ἥρας (Monum. 8 π. 1) καὶ τοῦ γνωστοῦ ἀγάλματος νεανικῆς μορφῆς (Friedrichs 23 Winkelmanns programm), ἀμφοτέρων ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως, ἐσπούδασαν νὰ ἀποδείξωσιν ἑκάτερος καθ' ἑαυτόν, ὅτι ταῦτα εἶνε ἔργα Πελοποννησιακῆς τέχνης καὶ μάλιστα τοῦ κατὰ Πολύκλειτον τύπου, ἐν τούτῳ μὲν οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸν δορυφόρον ἀναγνωρίζοντες, ἐκεῖνο δὲ νομίζοντες εἶναι τὴν Πολυκλείτου Ἥραν, ἦσαν τότε τινὲς οἱ μὴ πειθόμενοι εἰς τὰς γνώμας τούτων· ἔσχον δὲ καὶ μιμητὰς πολλοὺς τοῦ παραδείγματος αὐτῶν, οἵτινες ἀναζητήσαντες ἐν τοῖς διαφόροις Μουσείοις ἀνεῦρον οὐ μόνον τοῦ αὐτοῦ περιφήμου δορυφόρου πλεῖστα ἀντίτυπα ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀγαλμάτων, ἅτινα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἔργα Πολυκλείτου μαρτυροῦνται, λέγω δὲ τὸν διαδούμενον καὶ τὴν Ἀμαζόνα (Monum. T. 8 π. 53 T. 10 π. 50 καὶ Rhein. Mus. T. 21). Τὰ ἀγάλματα ταῦτα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ *ἀντίτυπα* μᾶλλον ἢ ἧττον πιστά, τοιαῦτα ὅμως ὥστε νὰ παρέχωσιν ὁπωσδήποτε εἰκόνα τοῦ χαρακτῆρος τῶν πρωτοτύπων ἔργων δηλ. τῆς ἐπὶ Πολυκλείτου Πελοποννησιακῆς τέχνης· ταῦτα δὲ ὡς μέτρον λαμβάνοντες, θὰ δυνηθῶμεν καὶ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης τάξιν τοῦ ἡμετέρου ἀγάλματος νὰ κατανοήσωμεν καὶ ἐκ τούτου πάλιν καὶ περὶ ἐκείνων ἀσφαλέστερον νὰ κρίνωμεν.

Καὶ ἐξ ἁπλῆς μόνον συγκρίσεως γίνεται φανερὸν ὅτι ὑπάρχει συγγένειά τις, οἰκογενειακὴ οὕτως εἰπεῖν ὁμοιότης, τοῦ ἡμετέρου πρὸς τὰ κατὰ Πολύκλειτον ἀγάλματα· κοινὸν ἔχουσι τὸ καθόλου σχῆμα, πλὴν ὅτι τὸ ἀγαλμάτιον τόδε τὴν ἰσορροπίαν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ ἐπικλίνει, ἐκεῖνα δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ σώματος.

Τῷ αὐτῷ δὲ συνέπονται λόγῳ (princip) καὶ ἐν

0.135, πλάτος θώρακος 0.102, πλάτος ὀσφύος 0 083, διάστημα ἀπὸ τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ στέρνου μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ 0.052, ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ μέχρι τοῦ αἰδοίου 0.037, ἀπὸ τῆς κλειδὸς μέχρι τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ στέρνου 0.047.

τῇ παραστάσει τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος (Auffassung und Darstellung der Natur)· τὸ νεανικὸν καὶ ἡ ἐκπλήττουσα σωματικὴ ῥώμη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἀγάλματι καὶ ἐν ἐκείνοις ἐκδηλοῦται διὰ τοῦ σχηματισμοῦ εὐρυτέρου στέρνου καὶ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς τῶν ὤμων κατασκευῆς· κοινὰ γνωρίσματα ἔχουσιν ἐπίσης πρὸς ταῖς καθόλου ἀναλογίαις (Verhältnisse) καὶ τὸ βαρὺ καὶ στερρὸν τοῦ σώματος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ τύπου ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν καθ᾽ ἕκαστα τοῦ σώματος (breite Formen). Παρέχει δὲ τοῦτο οὐχὶ ὁ ὄγκος τοῦ κρέατος, αἱ πολλαὶ σάρκες, ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ ἁδρὰ ὀστέωσις ἐν τούτῳ τε καὶ ἐν τοῖς Πολυκλείτου ἀγάλμασι, περὶ ἧς τὴν ὑποτύπωσιν μᾶλλον ἢ τὴν παράστασιν τοῦ ἐξωτερικοῦ εἴδους ἡ Πελοποννησιακὴ μάλιστα τέχνη ἐξ ἀρχῆς ἐφρόντιζε· κοινὸν ἔχουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἐπὶ μέρους περιγραφῶν τοῦ σώματος· τὸ μέγιστον ὅμως τεκμήριον τῆς συγγενείας τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου πρὸς τὰ Πολυκλείτου εἶνε αὐτὴ ἡ κεφαλή. Τὸ σχῆμα τοῦ περιγράμματος τοῦ κρανίου εἶνε τὸ οἰκεῖον τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἔργοις, οὐδὲν ἧττον δὲ καὶ ἡ περιγραφὴ τοῦ προσώπου μαρτυρεῖ ὑπὲρ τῆς Πελοποννησιακῆς τοῦ ἀγάλματος καταγωγῆς· τὸ κάτω δηλαδὴ μέρος τοῦ περιγράμματος τοῦ προσώπου προέχει ἰσχυρῶς, ὥστε ἡ ἀπὸ τοῦ ὠτὸς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ γενείου γραμμὴ εἶνε ἧττον ἐπιμήκης, ἢ ἡ ἐπὶ τῶν ἀττικῶν ἔργων, τραχυτέρα ὅμως καὶ μᾶλλον γωνιώδης (breite Linie). Τοῦτο δὲ ἴδιον τῶν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου ἀγαλμάτων. Καὶ κατ᾽ ἐνώπιον τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγαλματίου θεωροῦντες ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὰ Πολυκλείτου συγκρίνοντες εὑρίσκομεν, ὅτι ὄχι μόνον τὴν καθόλου φυσιογνωμίαν ἔχουσι κοινήν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγα σχῆμα καὶ τὸ ὀστῶδες τῶν καθ᾽ ἕκαστα τοῦ προσώπου μερῶν· καὶ τὸ στόμα δὲ τοῦ ἐκ Σπάρτης ἀγαλματίου ἔχει τὸ σχῆμα τοιοῦτον, οἷον καὶ τὰ πρὸς ἃ συγκρίνεται ἔργα, εἶνε δηλαδὴ μέγα καὶ ἀνεσταλμένον τὸ ἄνω χεῖλος ἔχει· καταλήγων δὲ τῆς συγκρίσεως ταύτης, μνείαν ἔτι ποιοῦμαι καὶ τῆς κόμης, (ὅρ. τὴν ἐν τῷ κειμένῳ εἰκόνα) περὶ ἧς τὴν διάταξιν καὶ τέχνην ἡ αὐτὴ φιλοτεχνία, οἵα καὶ ἐν τῷ ἀγάλματι τῆς ἐν Νεαπόλει Ἥρας φαίνεται· μετὰ τῆς αὐτῆς συμμετρικῆς ἀκριβείας εἶνε ἡ κόμη ἀμφοτέρων τῶν ἀγαλμάτων κατεσκευασμένη, ὁμοίως δὲ κατὰ τὸ ἀπὸ

τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς ταινίας μέρος σκληρῶς ἐπὶ τοῦ κρανίου προσκεκολλημένη εἶνε· ὑπεράνω δὲ ταύτης ἁδρὰ καὶ πυκνὴ ἐπ᾽ ἀμφότερα τοῦ μετώπου ἐπάγεται· καὶ τὸ ἦθος δὲ αὐτὸ (ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου) ἐμφανίζει τὸν Πελοποννησιακὸν τοῦ ἀγαλματίου χαρακτῆρα· ἡ χάρις, τὸ ποιητικὸν καὶ ἡ ζωηρὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἐμφάνισις τοῦ ἤθους (geistiger Ausdruck) ταῦτα πάντα εἶνε ἴδιον μᾶλλον τῶν Ἀττικῶν ἐργαστηρίων. Τὸ ἡμέτερον δὲ χαρακτηρίζει καὶ τὸν δορυφόρον ὁμοίως καὶ τὸν διαδούμενον αὐστηρά τις σεμνότης μετὰ κάλλους καὶ ψυχρότης σχεδὸν μέχρις ἀδιαφορίας.

Ἐκ τῆς παραθεωρήσεως ταύτης ἐγένετο φανερὸν ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο ἄγαλμα ἔχει τὸν αὐτὸν τοῖς ἀπὸ Πολυκλείτου ἔργοις *χαρακτῆρα τέχνης καὶ τὸν αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς τύπον*· εἶνε ἄρα ἔργον Πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου. Ἐπιμελέστερον ὅμως ἐξετάζοντες τοῦτο, εὑρίσκομεν ὅτι ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα διαφέρει μικρὸν πρὸς τὸν δορυφόρον, ἵνα πρὸς ἓν μόνον γένηται ἡ δοκιμή, κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀναλογιῶν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς τεχνικῆς τελειότητος· τὸ ἡμέτερον δηλ. στερεῖται τῆς ῥυθμικῆς ἁρμονίας καὶ τῆς τελείας ἐκείνης συμμετρίας, δι᾽ ἃς ἀρετὰς τόσον τὰ κατὰ Πολύκλειτον ἔργα φημίζονται. Τοὺς ὤμους ἔχει μᾶλλον ἀνεσταλμένους, ἐξ οὗ

καὶ τὸ στέρνον εὐρύτερον καθίσταται, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἀκρωμίου εἰς τοὺς βραχίονας περιγραφὴ ἧττον εὔρυθμος εἶνε· κατὰ λόγον δὲ ἐναντίον τῷ μεγέθει τῶν ὤμων καὶ τοῦ στέρνου ἡ λεκάνη εἶνε μικροτέρα ἢ ἡ τοῦ δορυφόρου ἐσχηματισμένη, καὶ τὰ ἰσχία δὲ ἧττον προεξέχοντα περιγράφονται· πάντα δὲ ταῦτα τὰ διακρίνοντα τὸ Σπαρτιατικὸν ἀγαλμάτιον ἀπὸ τοῦ δορυφόρου εἶναι γνωρίσματα *συστήματος ἀναλογιῶν ἀρχαιοτέρων μὲν τοῦ κανόνος τοῦ ἀπὸ Πολυκλείτου, τοῦ αὐτοῦ ὅμως πρὸς τοῦτον χαρακτῆρος τέχνης*· ἀρχαϊκὸν ἐπίσης κληροδότημα εἶνε ὅτι ἡ περιγραφὴ τῆς κοιλίας ἐπὶ μᾶλλον εἰς μῆκος τείνεται, ἧττον δὲ ἢ ἐν τῷ δορυφόρῳ στρογγυλοειδὴς εἶνε, καὶ ὅτι πολλὴν τὴν ἰσχνότητα καὶ συστολὴν τῶν ἁπαλῶν σαρκῶν ἔχει.

Ὡς ἀνακεφαλαίωσιν τῶν εἰρημένων ἐπαναλαμβάνω, ὅτι τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο ἔχει καθόλου τὸν χαρακτῆρα τῆς Πελοποννησιακῆς τέχνης, οἷος ἡμῖν, τελειότερος ὅμως ἐν τοῖς κατὰ Πολύκλειτον ἔργοις φαίνεται. εἶνε δέ, νομίζω, χρόνων τῶν τῆς μεταβάσεως τῆς τέχνης ἀπὸ τῆς ἀρχαϊκῆς εἰς τὴν νέαν ἐποχὴν τοῦ 5ου αἰῶνος, δηλ. πρὸ τῆς 85 Ὀλ.

Ἐπιτρέπεται ἤδη καὶ τὸ ἐρώτημα, ἂν τὸ ἄγαλμα εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ πρωτότυπον ἔργον, ἐὰν δὲ μή, πότε ἐποιήθη τοῦτο *ἀντίτυπον* (*ὄχι μίμησις*)· ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ἀντίγραφον καὶ μάλιστα ἀγάλματος χαλκοῦ μαρτυρεῖ ἡ ὅλη τῆς ἐργασίας μέθοδος (technik), ἥτις εἶνε κατὰ τρόπον οἰκεῖον εἰς τὴν φύσιν τοῦ μετάλλου, ἱκανὸν δὲ νομίζω ὅτι εἶνε, ἐὰν ἓν μόνον ἀλλ' ἀψευδὲς τούτου σημεῖον ὑποδείξω, λέγω δὲ τὸ ἑλικοειδὲς τῶν πλοκάμων σχῆμα, ὅπερ εἶνε προφανῶς ἀπομίμησις τῆς ἐκ μετάλλου ἐργασίας· νομίζω δὲ ὅτι τὸ ἀντίτυπον τοῦτο κατεσκευάσθη ἐν χρόνοις μεταγενεστέροις, ὅτε ἤδη ξένη ἦτο ἡ τέχνη αὕτη· εἰκάζω δὲ τοῦτο τεκμαιρόμενος ἐκ τῆς *ξηρᾶς* ἐργασίας τῶν τε περὶ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τῶν περὶ τὸ στόμα μερῶν τοῦ προσώπου καὶ ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς ὀφρύος· καὶ αἱ γραμμαὶ δὲ ἐκεῖναι αἱ ἄνωθεν τῆς μασχάλης καὶ αἱ περὶ τὸ ἰσχίον εἶνε νεκραὶ σχεδὸν καὶ κατὰ τρόπον ὅλως μηχανικόν· ἐκ τούτων φανερὸν ὅτι τὸ ἀντίτυπον τοῦτο κατεσκευάσθη ἐν χρόνοις, ὅτε ὁ τεχνίτης δὲν εἶχεν ἔτι αἴσθησιν τῆς τέχνης ταύτης, ἐφιλοτιμήθη ὅμως νὰ παράσχῃ ὡς οἷόν τε πιστὸν τοῦ πρωτοτύπου ἀντίγραφον.

Δὲν εἶνε ἄπο σκοποῦ, ἐὰν ἤδη φέρω τὸν λόγον ἐπὶ ἕτερόν τι ἄγαλμα ἐκ Σπάρτης καὶ τοῦτο, οὗτινος εἰκόνα παρέσχεν ἡμῖν ὁ Flasch ἐν τῇ Archaeol. Zeitung 1878 T. 16. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο, οὗτινος ὁ κορμὸς μόνον σώζεται, εὑρίσκεται ἐν τῷ Μουσείῳ Σπάρτης, περιγραφὴ δὲ τοῦ ἔργου μικρὰ ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ἐκ Σπάρτης ἔργων ἐν Mittheil B. 11 S. 325· τὸ ἔργον τοῦτο, εἶνε ἀναμφιβόλως τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἐργαστηρίου· ὀρθῶς δὲ ἀπέδειξεν ὁ Flasch, ὅτι ὁ τύπος τούτου εἶνε οὐχὶ κατὰ Πολύκλειτον, ὡς ἐνόμισεν ὁ πρῶτον τούτου μνημονεύσας, ἀλλὰ προγενεστέρων πως χρόνων. Καὶ ἐκ πρώτης προσόψεως γίνεται φανερὸν ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς τέχνης καὶ κατὰ τὸν τύπον ἀκόμη ὅμοιον πρὸς τὸ ἡμέτερον, πλὴν ὅτι εἶνε σκληρότερόν πως περιγεγραμμένον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα· εἶνε δὲ τὰ δύο ταῦτα ἔργα ὄχι μόνον καθ' ἑαυτὰ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἅτε βέβαια Πελοποννησιακά, καὶ σπουδαῖα, τοῦτο μὲν ὅτι διδάσκουσιν ἡμᾶς ὁποῖός τις ἦτο ὁ χαρακτὴρ τῆς Πελοποννησιακῆς τέχνης ἐν τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι τῆς ἀρχαϊκῆς ἀναπτύξεως, τοῦτο δὲ ὅτι πρὸς ταῦτα δοκιμάζοντες καὶ τὰ κατὰ Πολύκλειτον ἔργα καὶ τὴν ἰδίαν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου τεχνίτου εὐφυΐαν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων του βεβαιότερον νὰ ἐκτιμήσωμεν δυνάμεθα.

Καὶ δι' ἄλλην δέ τινα αἰτίαν, τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο εἶνε ἄξιον λόγου, ὅτι συντελεῖ ἴσως καὶ τοῦτο εἰς διασάφησιν ἀμφιβόλου ζητήματος τοῦ περὶ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Πασιτέλους· ὁ Flasch παρεξετάσας τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου δημοσιευθὲν ἐκ Σπάρτης ἄγαλμα πρός τι ἐν Πετρουπόλει ἄγαλμα Ἔρωτος (;), κατέδειξε τὸ ὅμοιον τῶν τύπων ἀμφοτέρων τῶν ἔργων. Καὶ πρὸς τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα παρέχεται τὸ ἐν Πετρουπόλει συγγενές πως, γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὴν τάξιν τῶν Πασιτέλους ἔργων κατατάσσουν. Ἐκ τῆς ὁμοιότητος λοιπὸν ταύτης τοῦ ἐν Πετρουπόλει ἀγάλματος πρὸς τὰ δύο ταῦτα ἐκ Σπάρτης ἔργα μανθάνομεν

ὁποῖά τινα ἦσαν τὰ παραδείγματα τῆς Πασιτέλους τέχνης καὶ μέχρι ὁπόσου οἱ περὶ τὸν Πασιτέλη τεχνῖται ἐγένοντο μιμηταὶ τῶν ἔργων τούτων.

Ὀλίγας ἔτι λέξεις περὶ τῆς παραστάσεως τοῦ ἀγάλματος· ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀνδριὰς ἐφήβου τινὸς ἐν ἀγῶσι νικητοῦ, φαίνεται ἐκ τῆς ἀναδέσεως τῆς κόμης· μόνον ἐν τῇ λίαν ἀρχαϊκῇ τέχνῃ παρίσταντο καὶ οἱ ἔφηβοι κομῶντες, παράδειγμα δὲ ἔστω τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ἀρχαϊκὸν ἀνάγλυφον τοῦ δισκοβόλου ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Βαρβακείου· ἐν τοῖς μετέπειτα δὲ χρόνοις ὡς γνώρισμα τῶν θεῶν παρέμεινε· τοῦτο δὲ τῆς κόμης τὸ σχῆμα τοῦ Ἀπόλλωνος μάλιστα ἴδιον νομίζεται (1)· ἄλλως δὲ τὸ πρόσωπον δὲν ἔχει τι ἴδιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὸν συνήθη ἐφήβου τύπον (2).

Ἐν Ἀθήναις, 15 Ἰουνίου 1885.

Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

ΣΚΕΥΟΣ ΠΗΛΙΝΟΝ
ΚΑΙ ΤΕΜΑΧΙΑ ΑΓΓΕΙΩΝ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

(Πίν. 5).

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 1α δημοσιευόμενον σκεῦος εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ εἶδεν ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις καὶ περιέγραψε λεπτομερῶς ὁ F. Matz (Otto Jahn Europa σ. 47 καὶ ἑξῆς)· δυστυχῶς ὅμως δὲν ἔχω πρόχειρον τὴν διατριβὴν ταύτην, διὰ τοῦτο εἶναι πιθανὸν νὰ ἐπαναλάβω ἐνταῦθά τινα, τὰ ὁποῖα ἐλέχθησαν ἤδη· μόνον ἐκ τῆς συντόμου μνείας, ἣν ὁ Benndorf ποιεῖται τῆς περιγραφῆς τοῦ Matz, ἔχω γνῶσιν αὐτῆς. Δημοσιεύων τὸ ὅμοιον σκεῦος, τὸ ἐν τῇ συλλογῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας εὑρισκόμενον (παριστῶν ἐφ' ἑνὸς μὲν τὸν Πηλέα ἁρπάζοντα τὴν Θέτιν, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ὄψεως τὸν Ἡρακλῆ παλαίοντα πρὸς τὸν Νηρέα) ὁ Benndorf (Griech. und Sic. Vasenbilder σ. 60) γράφει τὰ ἑξῆς: «Τὸ σχῆμα τοῦ σκεύους εἶναι πολὺ σπάνιον, μόνον δὲ ἓν ἄλλο ἀκόμη γινώσκω ἐγὼ προερχόμενον ἐξ Ἀθηνῶν καὶ εὑρεθέν, καθ' ἃ λέγεται, ἐπίσης ἐν τάφῳ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ χειρὶ γυναικός. Ὁ F. Matz τὸ εἶδε τὸ θέρος τοῦ 1869 ἐν Ἀθήναις καὶ περιέγραψεν ἀκριβῶς, ἀγνοῶ ὅμως ποῦ σήμερον εὑρίσκεται. Οἱ δύο δίσκοι ἔχουσι διάμετρον 0,055μ. καὶ κοσμοῦνται διὰ γραφῶν ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους. Ἐφ' ἑκατέρας ὄψεως περὶ μίαν κεντρικὴν εἰκόνα (Ἥλιος ἐφ' ἑνός, ἐφ' ἑτέρου δὲ Εὐρώπη ἐπὶ τοῦ ταύρου) ὑπάρχει παράστασις περιθέουσα (ἁρπαγὴ τῶν Λευκιππίδων κορῶν καὶ ἐφ' ἑτέρου ἀπαγωγὴ νεάνιδος)» (3).

Ἀμφιβολία περὶ τῆς ταὐτότητος τοῦ περιγραφομένου μετὰ τοῦ σήμερον δημοσιευομένου δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑπάρξῃ· κατὰ λάθος δὲ ἐσημειώθη παρὰ τῷ Benndorf (ἀγνοῶ ἂν καὶ παρὰ τῷ Matz) ὅτι ἡ διάμετρος τῶν δίσκων εἶναι μόνον 0,055μ., ἐν ᾧ εἶναι 0,136μ. περίπου, ὡς ἐκ τῆς παρατιθεμένης κατατομῆς ὑπ' ἀριθ. 1β φαίνεται· αἱ εἰκόνες ἕνεκα τῆς ἀναγκαίας ἀναπτύξεως τῆς μὴ ἐντελῶς ἐπιπέδου ἐπιφανείας ἔγειναν ὀλίγον μεγαλείτεραι. Τῶν ἐν τῷ *κέντρῳ* ὅμως κύκλων ἡ διάμετρος εἶναι τῷ ὄντι 0,055μ., ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται τὸ παρὰ Benndorf λάθος.

Τὸ σκεῦος τοῦτο εὑρίσκεται σήμερον ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἠγοράσθη δὲ παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἰδιώτου, ὅστις κατεῖχεν αὐτό, ὅταν τὸ εἶδε καὶ περιέγραψεν ὁ Matz. Εὑρέθη κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ πωλητοῦ ἐντὸς τάφου παρὰ τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Σεπόλια ἄγουσαν ὁδόν. Ὡς ἐκ

(1) Παρβ. τὰς ἐπὶ πλείστων ἀρχαϊκῶν μάλιστα ἀγγείων γραφὰς Ἀπόλλωνος.

(2) Τὸ λιθογράφημα ἐπετελέσθη ὅτε τὸ κείμενον ἤδη ἐκ τοῦ τύπου τέλειον ἦτο· ἀναγκαῖον δὲ ἐν ὑποσημειώσει νὰ εἴπω, ὅτι δὲν εἶνε ὁμοιότατα πρὸς τὸ μάρμαρον ἀπεικασμένον.

(3) Αὐτόθι ὁ Benndorf ἀναφέρει καὶ πολλὰς γνώμας περὶ τῆς χρήσεως τῶν σκευῶν τούτων, παραδέχεται δ' ἐπὶ τέλους μετὰ τοῦ Le Bas καὶ τοῦ Otto Jahn, ὅτι εἶναι *κουδαρίστριαι*.

τῆς εἰκόνος φαίνεται, εὑρέθη τεθραυσμένον εἰς πολλὰ τεμάχια καὶ συνεκολλήθη διὰ γύψου ὑπὸ τῶν πρώτων εὑρετῶν του οὐχὶ λίαν ἐπιτυχῶς· πρὸς δὲ τούτοις ἐπειδὴ τὸ ἔδαφος εἶναι ἐπικεχρισμένον διὰ λευκῆς γῆς μηδόλως ἢ ἀτελῶς ὠπτημένης, κατὰ τὸν τρόπον τῶν λευκῶν ληκύθων, ἡ ἐπιφάνεια ἔπαθε πολλαχοῦ βλάβας κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν χωμάτων, ἀποσπασθέντων μετ' αὐτῶν καὶ μορίων τῆς λευκῆς γῆς. Τὸ χρῶμα τῶν μορφῶν ἐν γένει εἶναι κιτρινωπόν, ὅπου δὲ ἐπετέθη πολύ, ἔγεινε μέλαν, ὡς εἰς τὰς ληκύθους· ἐν γένει δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας εἶναι ἀκριβῶς ὁ αὐτός. Τὸ ἱμάτιον τῆς Εὐρώπης εἶναι μᾶλλον κυανοῦν, ἡ χλαμὺς τοῦ Πολυδεύκους ἐρυθρὰ κεραμόχρους, καὶ τὸ ἱμάτιον τῆς πρὸ τοῦ ἅρματος τοῦ Κάστορος φευγούσης γυναικὸς καστανόχρουν, ἀλλ' ὑπέρυθρον. Ταῦτα δὲν ἀπεδόθησαν ἐν τῇ εἰκόνι, ὡς ἔχουσι, καὶ τὸ κιτρινωπὸν δὲ δὲν ἐπέτυχε καλῶς, διότι ἐπὶ τοῦ σκεύους εἶναι πολὺ ζωηρότερον.

Τὰς παραστάσεις ἡρμήνευσεν ἤδη ὁ Matz, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ παρατεθέντος χωρίου τοῦ Benndorf. Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1α παρίσταται ὁ Ζεὺς ὑπὸ μορφὴν ταύρου ἀπάγων τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης. Ὅσον δύναται νὰ κρίνῃ τις εἰς τοιαῦτα ἔργα περὶ αἰσθημάτων καὶ ψυχικῶν διαθέσεων, ἡ νέα κόρη δὲν φαίνεται ἐκπεπληγμένη ἐπὶ τῇ ἁρπαγῇ της, οὔτε δὲ ἡ θάλασσα ἐμποιεῖ αὐτῇ τρόμον· κάθηται ἀφελῶς καὶ λίαν φυσικῶς ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ μεγαλοπρεποῦς ταύρου κρατουμένη καλῶς, ἵνα μὴ πέσῃ (1) καὶ οἱ ὀφθαλμοί της διευθύνονται πρὸς τὴν ἔμπροσθεν παραλίαν, ὡσεὶ ἐπιζητοῦντες αὐτήν. Ἡ περιβολὴ εἶναι ἐπίσης ἁπλῆ καὶ φυσική, οὐδὲ παρίσταται τὸ ἱμάτιον *ἠνεμωμένον*, ὡς ἐπὶ μεταγενεστέρων τοῦ σκεύους τούτου μνημείων (περὶ αὐτῶν καὶ ἐν γένει περὶ τῶν παραστάσεων τῆς Εὐρώπης ἴδε Stephani Compte rendu 1866 σ. 85 καὶ ἑξῆς).

Ἡ πέριξ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ κύκλου παράστασις ἀμφιβάλλω ἂν ἀναφέρηται εἰς μυθολογικόν τι γεγονός· ὁ τεχνίτης πιθανῶς ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ μίαν ἐκ τῶν συνήθων ἁρπαγῶν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως τοῦ σκεύους ἀπεικονιζομένην ἁρπαγὴν τῶν Λευκιππίδων. Νεᾶνίς τις κάθηται ὑπὸ δένδρα ἢ μᾶλλον καλαμοειδῆ τινα φυτὰ πλέκουσα στέφανον· πρὸ αὐτῆς ἵστανται δύο πρεσβύτεραι γυναῖκες ἐν τυπικῇ στάσει τείνουσαι τὴν δεξιὰν πρὸς τὴν καθημένην, ὡσεὶ διαλεγόμεναι μετ' αὐτῆς· οὐδεμία παρατηρεῖ τὸν ὄπισθεν τῶν δένδρων δρομαίως προβαίνοντα νεανίαν ἐν χλαμύδι καὶ πετάσῳ, ἵνα ἁρπάσῃ τὴν κόρην· ἡ πρὸς αὐτὴν τεινομένη χείρ του ἐκφράζει σαφῶς τὸν σκοπόν του. Ὀπίσω αὐτοῦ εὑρίσκεται ἅρμα ὑπὸ δύο ἵππων ἑλκόμενον, ὧν τὰ ἡνία εἶναι δεδεμένα εἰς τὴν ἄντυγα, ἕτοιμον νὰ μεταφέρῃ μακρὰν τὸν ἅρπαγα μετὰ τῆς λείας του· ἑκατέρωθεν τοῦ ἅρματος ἵστανται δύο ἄνδρες ἐν ὁδοιπορικῇ στολῇ, βεβαίως σύντροφοι τοῦ πρώτου. Ἐν πᾶσι τούτοις οὐδὲν σημεῖον χαρακτηριστικὸν ὡρισμένου γεγονότος φαίνεται· τὸ μεταξὺ τῶν δύο πρεσβυτέρων γυναικῶν δένδρον, ὅπερ βεβαίως εἶναι φοίνιξ, οὐδὲν ὠφελεῖ, διότι ἀκριβῶς ὅμοιον ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως, τῆς τὴν ἁρπαγὴν τῶν Λευκιππίδων παριστώσης. Ἐν ᾧ δὲ ἐπ' αὐτῆς, ἂν καὶ καθ' ἑαυτὴν εὐκρινεστέρας, ὑπάρχει καὶ μία τοὐλάχιστον ἐπιγραφή, ἐπὶ τῆς πρώτης οὐδεμίαν ἔθηκεν ὁ τεχνίτης· διότι ἡ ὄψις αὕτη ἐλάχιστον ἐβλάβη, ἂν δὲ ὑπῆρχεν ἐπιγραφή, θὰ ἐφαίνετο. Ἐκ τούτων πείθομαι, ὡς ἄλλως τε καὶ ὁ Matz φαίνεται παραδεχόμενος, ὅτι ἡ παράστασις αὕτη δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν μυθολογίαν.

Τὴν ἐν τῷ κέντρῳ παράστασιν ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως ὁ Matz ἑρμηνεύει κατὰ τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν ὡς παριστῶσαν τὸν Ἥλιον ἐπὶ τοῦ ἅρματός του· ἀγνοῶ ἂν ὅταν αὐτὸς εἶδε τὸ σκεῦος, ἡ διατήρησίς του ἦτο καλλιτέρα· σήμερον δυστυχῶς ἀκριβῶς τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τόσον βεβλαμμένον, ὥστε ἀδύνατον εἶναι ν' ἀποφανθῇ τις μετὰ βεβαιότητος ἢ καὶ μετὰ πιθανότητος· οὐδὲ κἂν ὅτι τὸ ἅρμα εἶναι τέθριππον διακρίνεται σαφῶς· ἡ δ' ἐπιβαίνουσα αὐτοῦ μορφὴ ἔχει κόμην μακράν, ὡσεὶ γυναικείαν· φαίνεται ὅμως ὅτι αὐτὴ ἀληθῶς ἐλαύνει τὸ ἅρμα, διότι κλίνει τὸ σῶμα πολὺ πρὸς τὰ ἐμπρός· ἄλλως θὰ ὑπέθετον, ὅτι καὶ ἐνταῦθα παρίστατο ἀπαγωγὴ κόρης ἐπὶ ἅρματος· ὅπως ὅμως

(1) Ἡ στάσις αὕτη συμφωνεῖ καθ' ὅλα πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου λέγοντος, ὅτι αἱ χεῖρες (τῆς ἀπαγομένης Εὐρώπης) ἄμφω διετέταντο, ἡ μὲν ἐπὶ κέρας, ἡ δὲ ἐπὶ οὐράν (Stephani Compte rendu 1866 σ. 125).

ἔχει νῦν ἡ διατήρησις, καὶ αἱ ὑποθέσεις εἶναι ἀνωφελεῖς. Ἂν καὶ δέ, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ἡ λεπτομερὴς περιγραφὴ τοῦ Matz μοὶ εἶναι ἄγνωστος, ὑποπτεύω ὅμως, ὅτι αὐτὸς θεωρεῖ παριστανόμενον ἐνταῦθα τὸν Ἥλιον, ἵνα ὑπάρχῃ σχέσις τις μεταξὺ τῆς παραστάσεως ταύτης καὶ τῆς περὶ τὸ κέντρον. Διότι γνωστὸν εἶναι, ὅτι αἱ Λευκιππίδες εἰς πολὺ ἀρχαίους χρόνους ἐθεωροῦντο καὶ ἐλέγοντο ὑπὸ πολλῶν θυγατέρες τοῦ Ἡλίου ἢ Ἀπόλλωνος (1). Σχέσις τις τοιαύτη βεβαίως δὲν θὰ ἦτο ἀνάρμοστος ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία δὲν εἶναι διόλου. Ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ σχέσις μεταξὺ τῆς ἐν τῷ κέντρῳ καὶ τῆς περὶ αὐτὸ παραστάσεως. Πιθανότερον μάλιστα εἶναι, ὅτι μόνον ἁρπαγαὶ παρίσταντο ἐπὶ τοῦ σκεύους καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἁρπαγῆς τῶν Λευκιππίδων εἶναι βεβαία ἕνεκα τοῦ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ἑτέρου τῶν ἀνδρῶν ὀνόματος [Κ]ά[σ]τ(ο)ρος γεγραμμένου εἰς γενικὴν πτῶσιν κατὰ τὸ γνωστὸν συνηθέστατον ἔθιμον μάλιστα τῶν ἀρχαιοτέρων ἀγγειογράφων (2). Ἀμφότεροι οἱ ἥρωες, ὅτε Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης ἐλαύνουσι τέθριππα ἅρματα, ἀμφότεροι δ' ἔχουσιν ἤδη τὰς ἁρπαγείσας νεάνιδας ἐπ' αὐτῶν καὶ φεύγουσι· τὸν Κάστορα ζητεῖ νὰ ἐμποδίσῃ μία γυνή, ἀλλ' ὅτι τοῦτο τὸ κώλυμα δὲν εἶναι σπουδαῖον δηλοῦται ἐκ τούτου, ὅτι καὶ αὐτὴ στρέφεται ἤδη πρὸς ἐναντίαν διεύθυνσιν, βεβαίως ὅπως εἰδοποιήσῃ τοὺς γονεῖς τῶν ἁρπαγεισῶν περὶ τοῦ συμβάντος. Ἡ Ἱλάειρα, ὡς φαίνεται δὲ καὶ ἡ Φοίβη φοροῦσι πέπλους καλύπτοντας τὴν κεφαλὴν πλὴν τοῦ προσώπου πρὸς ἔνδειξιν, ὅτι ἐπὶ γάμον ἄγονται. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τοῦ Μειδίου, τοῦ ἐπίσης τὴν ἁρπαγὴν τῶν Λευκιππίδων παριστῶντος (Gerhard Vase des Meidias πίν. 1) ἡ Ἱλάειρα φορεῖ ἐπίσης πέπλον, ὃν ὑψόνει τῇ χειρὶ ὑπεράνω τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου· ἡ κίνησις ὅμως αὕτη εἶναι καλλιτεχνικὴ ὡς καὶ παρὰ τῇ Εὐρώπῃ, ὁ δὲ πέπλος δὲν ἔχει ἐκεῖ ἄλλην ἔννοιαν. Ὁ παρὰ τὸν φοίνικα ἱστάμενος γέρων εἶναι βεβαίως ὁ πατὴρ τῶν νεανίδων, ὅστις φαίνεται ἀγνοεῖ ἀκόμη τὰ διατρέχοντα.

(1) Παυσαν. 3, 16, 1. Πλησίον δὲ Ἱλαείρας καὶ Φοίβης ἐστίν ἱερόν· ὁ δὲ ποιήσας τὰ ἔπη τὰ Κύπρια θυγατέρας αὐτὰς Ἀπόλλωνός φησιν εἶναι.

(2) Ἴδε π. χ. Benndorf ἔνθ' ἀνωτ. σ. 63 καὶ Otto Jahn Vasensammlung σ. CXV, 839. Καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς δὲ τῶν ὑπ' ἀριθ. 2 τριῶν τεμαχίων ἐπιγραφὴ ΝΟΟΙΙΟΠΑ θὰ ὑπέθετον, ὅτι εἶναι ἡμαρτημένη ἀντὶ Ἀπόλλονο[ς], ἐὰν δέν μοι ἐφαίνετο βέβαιον, ὅτι μετὰ τὸ Ν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο γράμμα.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2 τρία τεμάχια κύλικος εὑρέθησαν κατὰ τὰς πρὸ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος ἀνασκαφὰς τοῦ 1882-1883, καθ' ἃς καὶ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει τῆς ἐφημερίδος ταύτης (σ. 56) δημοσιευθέντα τεμάχια, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι τὰ ὀνόματα τοῦ Δούριδος καὶ τοῦ Ἱέρωνος, καὶ οὐχὶ μακρὰν αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, συγκεκολλημένου ἐκ δύο τεμαχίων, παρίσταται ὁ Ζεὺς κεραυνοβολῶν ἐχθρόν τινα, βεβαίως ἕνα τῶν γιγάντων, ὅστις ἐπὶ τῶν νώτων φορεῖ δορὰν ζώου δεδεμένην περὶ τὸν λαιμόν· ἡ δεξιὰ αὐτοῦ κρατεῖ ἀκόμη τὸ ξίφος ὑψωμένον, ἀλλ' ἡ ἧττά του δὲν εἶναι ἀμφίβολος. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου τεμαχίου παρίσταται ὁ Ἀπόλλων μαχόμενος πρὸς ἄλλον γίγαντα οὐχὶ διὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ τόξου, ἀλλ' ὡς φαίνεται διὰ ξίφους, ὅπερ διὰ τῆς δεξιᾶς ὑψόνει ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, ὅπως τὸ καταφέρῃ μετὰ μεγαλειτέρας δυνάμεως. Κάπως δυσκολωτέρα εἶναι ἡ ἐπὶ τοῦ τρίτου τεμαχίου παράστασις. Ἐπ' αὐτοῦ βλέπομεν τὴν κεφαλὴν ἑνὸς τῶν γιγάντων, τοῦ Εὐρυάλου κλίνουσαν σφόδρα πρὸς τὸ στῆθος, ἐξ οὗ δηλοῦται, ὅτι κατέπεσε θανατηφόρως πληγωθείς. Ἡ δεξιὰ αὐτοῦ κρατεῖ ἀκόμη τὸ ξίφος, ἀλλ' εἶναι πλέον ἀδύνατος νὰ μεταχειρισθῇ αὐτό· τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὸ κρατεῖ, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ πλήξῃ οὕτω· ἴσως μάλιστα ἦν ὅλως ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς. Ἀριστερὰ αὐτοῦ φαίνεται ἡ κνήμη γυναικὸς ἐνδεδυμένης· ἡ στάσις αὐτῆς εἶναι σχεδὸν ὅλως ὁριζοντία, παρίσταται δηλαδὴ ἱπταμένη πρὸς ἀριστερά· πιθανῶς ἡ γυνὴ αὕτη εἶναι ἡ Νίκη ἀκολουθοῦσα τῇ Ἀθηνᾷ (1). Ἐκ τῆς θέσεώς της δυνάμεθα πρὸς τούτοις νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι εὑρίσκεται αὐτή, ὡς καὶ ὁ Εὐρύαλος, ὑπὸ τὴν ἑτέραν τῶν λαβῶν τοῦ ἀγγείου.

(1) Ἐπὶ παραστάσεων γιγαντομαχιῶν εὑρίσκεται ἡ Νίκη ἐλαύνουσα τὸ ἅρμα τῆς Ἀθηνᾶς (Overbeek Kunstmyth. des Zeus σ. 351-A) ἢ τὸ τοῦ Διὸς (αὐτ. σ. 367 ἀρ. 24). Γνωστὸν δὲ εἶναι, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκ Περγάμου μεγάλης ζωφόρου, τῆς ἐν Βερολίνῳ, παρίσταται αὕτη *ἱπταμένη* πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν, ἵνα στεφανώσῃ αὐτήν. Τοῦτο φαίνεται ὅτι ἔπραττε καὶ ἐνταῦθα.

Ὡς ἐκ τῆς εἰκόνος φαίνεται, αἱ μορφαὶ τῆς κύλικος εἶναι ἐρυθραὶ ἐπὶ μέλανος ἐδάφους· τὰ χείλη ὅμως αὐτῆς ἐξωτερικῶς μὲν ἦσαν ἐρυθρὰ (τὸ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τοῦ Ἀπόλλωνος λευκὸν ἀφεθὲν μέρος), ἐσωτερικῶς δὲ μέλανα· ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἦτο ἐρυθρά· διαφέρει δὲ τὸ χρῶμα τοῦτο τοῦ ἐρυθροῦ τῶν μορφῶν, διότι εἶναι βαθύτερον. Ἡ κύλιξ φαίνεται οὐδεμίαν ἐσωτερικὴν παράστασιν εἶχεν. Αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ ὁ στέφανος τοῦ Διὸς εἶναι χρώματος κυανοῦ ὑπερύθρου.

Τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. 3 τεμάχιον εἶναι ὁμοίως κύλικος, καὶ μάλιστα τέχνης λαμπρᾶς καὶ περιέργου· ἐσωτερικῶς εἶναι μέλαν, εἶχε δὲ παράστασιν ἐν τῷ κέντρῳ, ἐξ ἧς μόνον μέρος τῆς οὐρᾶς καὶ μικρὸν ἄκρον τῶν ὀνύχων ζῴου ἀγρίου, ὡς φαίνεται, ἐσώθησαν μὴ θεωρηθέντα ἄξια ἀπεικονίσεως. Τὸ ζῷον ἵστατο ἢ ἐκάθητο ἐπὶ γραμμῆς ἐρυθρᾶς δηλούσης τὸ ἔδαφος· περὶ τὸν ἐσωτερικὸν κύκλον περιέθεε δεύτερος κύκλος λεπτότερος τοῦ πρώτου καὶ ἐρυθρὸς ἐπίσης, οὐχὶ ὅμως γεγραμμένος, ἀλλ᾽ ἐσκαλισμένος δι᾽ ὀργάνου ὀξέος, ἐν ὅσῳ ὁ πηλὸς ἦτο μαλακός, τόσον ἐπιτηδείως, ὥστε δυσκόλως διακρίνεται ἡ ἐγχάραξις· ἅμα προσέξῃ ὅμως τις, παρατηρεῖ, ὅτι σχηματίζεται αὐλακοειδὴς κοιλότης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι ἐσκαλισμένη καὶ ἡ κατωτέρα τῶν δύο ὑπὸ τὴν δημοσιευομένην παράστασιν γραμμῶν.

Τὸ τεμάχιον τοῦτο εὗρον ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς Ἀκροπόλεως πρό τινων μηνῶν ἐν σωρῷ μεγάλῳ ἄλλων τεμαχίων κατὰ τὸ πλεῖστον μικρᾶς ἀξίας, προερχομένων δὲ πάντων ἐκ τῶν πρὸ τοῦ Παρθενῶνος ἀνασκαφῶν τοῦ 1882. Ἀκριβέστερον δὲν δύναμαι νὰ ὁρίσω τὴν θέσιν τῆς εὑρέσεώς του. Ἡ παράστασις εἶναι σαφής· ἐπὶ βάθρου διβάθμου παρίσταται καταπεσοῦσα μᾶλλον ἢ καθημένη ἡ Κασσάνδρα, γυμνὴ τὰ ἄλλα πλὴν ἱματίου, ὅπερ ἀπὸ τῶν ὤμων κρεμάμενον ὀλίγον μέρος μόνον τοῦ σώματος καλύπτει. Παρ᾽ αὐτὴν ἵσταται Αἴας ὁ τοῦ Ὀϊλέως ὀρθὸς φορῶν θώρακα κεκοσμημένον δι᾽ εἰκόνων εἰς δύο ζώνας διατεθειμένων· ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας παρίστανται τρεῖς ἄνδρες γυμνοὶ τρέχοντες πρὸς δεξιὰ ὡς ἐν ἀγῶνι· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας τρεῖς γυναῖκες, ὡς φαίνεται, ὁμοίως τρέχουσαι. Βεβαίως αἱ παραστάσεις αὗται οὔτε ἐκ τῆς μυθολογίας ἐλήφθησαν, οὔτε ἔχουσι σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ ἔγκλημα, ὃ προτίθεται νὰ διαπράξῃ ὁ κύριος τοῦ θώρακος· δὲν πιστεύω ὅμως καὶ ὅτι ὁ τεχνίτης ἐξέλεξεν αὐτὰς ὅλως τυχαίως καὶ ἀσκόπως. Ὁ Αἴας, ὡς γνωστόν, ἐφημίζετο ἐπὶ ὠκύτητι ποδῶν ὑπερέχων κατὰ τοῦτο πάντων τῶν πρὸ τοῦ Ἰλίου μαχομένων ἡρώων πλὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πηλέως· καταλληλότατον λοιπὸν κόσμημα τοῦ θώρακός του δύναται νὰ θεωρηθῇ παράστασις δρόμου· ὑποθέτω δέ, ὅτι μόνον χάριν ποικιλίας καὶ δι᾽ οὐδένα ἄλλον λόγον ἐτέθησαν εἰς τὴν δευτέραν ζώνην γυναῖκες, ἂν εἶναι τῷ ὄντι γυναῖκες αἱ μορφαὶ αὗται.

Τὸ περισωθὲν τεμάχιον εἶναι δυστυχῶς τόσον μικρόν, ὥστε αἱ λεπτομέρειαι τῆς παραστάσεως μένουσιν ἄδηλοι· ὁ Πολύγνωτος ἐζωγράφησεν ἐν τῇ Λέσχῃ τῶν Δελφῶν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν Κασσάνδραν. Παυσ. 10, 26, 3, «ἡ δὲ κάθηταί τε ἡ Κασσάνδρα χαμαὶ καὶ τὸ ἄγαλμα ἔχει τῆς Ἀθηνᾶς, εἴ γε δὴ ἀνέτρεψεν ἐκ βάθρων τὸ ξόανον, ὅτε ἀπὸ τῆς ἱκεσίας αὐτὴν ὁ Αἴας ἀφεῖλκε». Ἐκ τῆς στάσεως τῶν μορφῶν φαίνεται, ὅτι καὶ ἐνταῦθα αὕτη ἡ στιγμὴ ἀπεικονίζεται, καθ᾽ ἣν τὸ μὲν ξόανον τῆς Ἀθηνᾶς κεῖται χαμαὶ ἀνατετραμμένον, τῆς δὲ ἀτυχοῦς Κασσάνδρας ἡ ἀντίστασις εἶναι πλέον ὅλως ἀνωφελής.

Εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον τοῦ τεμαχίου σώζεται μέρος πράγματός τινος εὐμεγέθους δυσδιακρίτου κεκοσμημένου διὰ γραμμῶν τινῶν χρώματος κυανοῦ· νομίζω ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ βωμός, ὅστις συχνὰ ἀπεικονίζεται εὑρισκόμενος πρὸ τοῦ ξοάνου, αἱ δὲ κυαναῖ γραμμαὶ πιθανὸν νὰ δηλῶσι ταινίας κρεμαμένας (1).

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὸ τελευταῖον τεμάχιον, τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. 4 δημοσιευόμενον. Καὶ αὐτὸ εὑρέθη ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἀγνοῶ ὅμως πότε καὶ εἰς ποίας ἀνασκαφάς. Ἡ παράστασις καὶ ἐνταῦθα εἶναι εὐκρινὴς καὶ καθ᾽ ἑαυτήν, ἡ δὲ παρακειμένη ἐπιγραφὴ [*Γ*]*ο*-*ρ*(*ο*)*γοῦς κεφαλὴ* ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Ἐπὶ βάθρου ταπεινοῦ, ἐφ᾽ οὗ ὑπάρχει τεθειμένον ἀντικείμενόν τι τετράγωνον ἢ κυκλοτερές, ἵσταται ὁ Περσεὺς φορῶν τὰ γνωστὰ πτερωτὰ ὑποδήματά

(1) Ὁ τελευταῖος περὶ παραστάσεων τοῦ εἰς τὴν Κασσάνδραν ἐγκλήματος τοῦ Αἴαντος γράψας εἶναι ὁ W. Klein (Annali dell'Instituto 1877 σ. 246 καὶ ἑξῆς), εἰς ὃν παραπέμπομεν.

του καὶ κρατῶν τῇ ἀριστερᾷ τὴν οὐχ ἧττον γνωστὴν κίβισιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας φαίνεται ἡ κεφαλὴ τῆς Γοργοῦς. Πέριξ τοῦ ἥρωος εὑρίσκοντο τοὐλάχιστον τέσσαρες ἄλλαι μορφαὶ καθήμεναι ἢ ἱστάμεναι. Δεξιὰ ἵστατο ὀρθὸς εἷς ἀνήρ, τοῦ ὁποίου ὅμως μόνον μέρος τοῦ δεξιοῦ βραχίονος ἐσώθη. Ἀριστερὰ κάθηται ἀνὴρ γενειῶν κρατῶν τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον, στρέφει δὲ τὴν κεφαλήν του πρὸς τὰ ὀπίσω ὡσεὶ διαλεγόμενος μετά τινος. Παρ' αὐτῷ φαίνεται ὁ ἀγκὼν ἄλλου ἐπίσης καθημένου καὶ τέλος ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ἡ χεὶρ τετάρτου προσώπου ἐκτεινομένη πρὸς δεξιά. Ἄγνωστον εἶναι, ἂν ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ σημαίνουσαι τὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων προσώπων, ἐκ τῆς μεγάλης ὅμως σημασίας, ἥτις προφανῶς ἐδόθη εἰς τὴν μόνην σωζομένην, καὶ ἐκ τῆς ὅλης διαθέσεως τῶν μορφῶν ἐν γένει προκύπτει, ὅτι ἡ κεφαλὴ τῆς Γοργοῦς ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς παραστάσεως. Τὸ ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου ἀντικείμενον εἶναι, ὡς φαίνεται, λεκάνη περιέχουσα ὕδωρ, ἐν αὐτῷ δὲ ὡς ἐν κατόπτρῳ ὁ Περσεὺς δεικνύει τοῖς παρισταμένοις τὴν δεινὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης. Παραπλήσιαι, οὐχὶ ὅμως ἀκριβῶς ὅμοιαι παραστάσεις σῴζονται, ὡς γνωστόν, ἱκαναί. Εἰς κάτοπτρα τυρρηνικὰ καὶ τοιχογραφίας τῆς Πομπηίας παρίσταται ὁ Περσεὺς δεικνύων εἰς τὴν Ἀνδρομέδαν τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργοῦς ἐν τοῖς ὕδασι τῆς θαλάσσης ἢ λίμνης τινὸς ἢ πηγῆς (ἴδε Birch Archaeologia τόμ. 36 σ. 63. Πρβ. καὶ Ad. Trendelenburg Annali dell' Instituto 1872 σ. 108 ἑξῆς). Ἀλλὰ τὰ θέματα ταῦτα εἶναι, ὡς δεικνύουσι τοῦτο καὶ τὰ μνημεῖα ἐφ' ὧν ἀπαντῶσι, μεταγενεστέρων χρόνων ἐφευρέσεις, χρόνων ῥωμαντισμοῦ, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν λέξιν ταύτην, καὶ αἰσθημάτων ξένων ταῖς ἀρχαιοτέραις ἐποχαῖς. Τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου ἡ παράστασις θέλγει διὰ τῆς ὑψίστης ἀφελείας τῆς ἐκδηλουμένης ἔν τε τῇ στάσει τοῦ Περσέως, ὅστις ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ σοβαρὸς καὶ ἀτάραχος ὡς θαυματοποιὸς πρὸ μεγάλης συνελεύσεως θεατῶν, καὶ ἐν τῇ τοῦ καθημένου ἀνδρός, ὅστις φαίνεται ἐφιστῶν τὴν προσοχήν τινος τῶν παρευρισκομένων εἰς τὸ φοβερὸν θέαμα· ἡ ἔκπληξις δὲ καὶ ὁ θαυμασμὸς ἐξεδηλοῦντο ἐν τῷ προσώπῳ, οὗ μόνον ἡ προτεταμένη χεὶρ ἐσώθη. Ἴσως πλὴν τῶν μορφῶν τούτων ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι, μάλιστα γυναικεῖαι. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν τριῶν, ὧν μόνον ἐλάχιστα μέρη ἐσώθησαν, πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ τις γυναικεία, ἰδίως ἐκείνη ἧς μόνος ὁ ἀγκὼν φαίνεται.

Περὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ὑποτίθεται ἡ σκηνὴ αὕτη, δὲν δύναται νομίζω νὰ γεννηθῇ οὐδεμία ἀμφιβολία. Ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Κηφέως, ὃν δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῷ καθημένῳ σκηπτροφόρῳ, πατρὸς τῆς Ἀνδρομέδας, μετὰ τὴν διήγησιν τοῦ ἔργου, δι' οὗ ὁ Περσεὺς ἐφόνευσε μὲν τὸ κῆτος, τὸ ὁποῖον κατέτρωγε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα, ἔσωσε δὲ ἀπὸ βεβαίου θανάτου τὴν κόρην τοῦ βασιλέως, φυσικῶς ἐγεννήθη παρὰ τοῖς παρισταμένοις ἡ ἐπιθυμία νὰ ἴδωσι καὶ τὸ ἀνίκητον ὅπλον τοῦ ἥρωος, τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης.

Κάτω τῆς παραστάσεως θέει κόσμημα μαιανδρικόν, ὑπ' αὐτὸ δὲ ἄρχεται τὸ μέλαν γάνωμα. Τὸ τεμάχιον τοῦτο ἀνῆκεν εἰς ἀγγεῖον οὐχὶ πολὺ μέγα, ἴσως ὑδρίαν ἢ ἄλλο τι ὅμοιον. Αἱ μορφαὶ εἶναι μέλαιναι ἐπὶ ἐδάφους ἐρυθροῦ· ἡ κεφαλὴ ὅμως τῆς Γοργοῦς, ἡ λεκάνη, μία ταινία περὶ τὸ ὑπόβαθρον καὶ ἄλλη περὶ τὸ θρανίον τοῦ καθημένου ἀνδρός, τέλος κόσμημά τι ἐπὶ τοῦ ἀριστερὰ τοῦ Κηφέως σωζομένου ἀγκῶνος ἦσαν λευκά· ἂν καὶ ἐξηλείφθη δὲ τὸ λευκὸν χρῶμα ἐντελῶς, ἡ θέσις του ὅμως εἶναι ἀναμφίβολος, διότι ὑπ' αὐτὸ τὸ μέλαν γάνωμα δὲν εἶναι ἐστιλβωμένον. Τὰ ἄλλοτε λευκὰ μέρη ἐν τῇ εἰκόνι ἐδηλώθησαν διὰ γραμμῶν ὁριζοντίων ἢ καὶ πλαγίων. Ἡ δὲ γενειὰς καὶ ἡ κόμη τοῦ Κηφέως, στίγματά τινα ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Περσέως ὡς καὶ μέρος τῶν πτερῶν τῶν ὑποδημάτων τοῦ τελευταίου ἔχουσι χρῶμα κυανοῦν· καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐδηλώθη διὰ γραμμῶν.

Χρ. Δ. Τσουντας

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΜΕΓΑΡΩΝ

Ἐν Μεγάροις παρὰ τὸ δυτικὸν τεῖχος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἐντὸς τοῦ περιβόλου, κεῖται πέτρα ἐνεπίγραφος, ἧς τὸ μῆκος εἶναι 1,49, τὸ πλάτος 0,62, τὸ πάχος 0,46. Τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων εἶναι 0,023, ἡ ἀπόστασις τῶν στίχων 0,006. Τὸ μὲν δεξιὸν τῷ ὁρῶντι μέρος τῆς πέτρας εἶναι τεθραυσμένον, ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ ὑπάρχει ἀνεπίγραφος τόπος 0,62. Ὡς δηλοῖ καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ τὸ πάντοτε παραλειφθὲν ἰῶτα ἀνεκφώνητον τῆς δοτικῆς, δὲν εἶναι παλαιοτέρα ἡ ἐπιγραφὴ τῶν Ἀδριανοῦ χρόνων· εἶναι δ' αὕτη ἡ ἑξῆς:

ΗΙΒΟΥΛΙ\ ΙΟΔΗΜΟΣΟ ΙΤΕΛΛ ΛΝ \ / ΝΟΙ
ΣΑΒΕΙΝΟΥΤΟΥΚΟΙΡΑΝΟΥΑΡΧΙΕΡΕΩΣΑΝΕΘΗΚΑΝΙΕΡΕΙΑ
ΝΟΙΑΤΗΠΡΟΣΤΗΝΠΟΛΙΝΚΑΙΕΠΙΜΕΓΑΛΟΨΥΧΙΑΕΝΔΙΑΝ

ΠΟΛΛΑΚΙ

Ἡ βουλὴ [καὶ] ὁ δῆμος Ο[ὐ]ιτελλίαν . . [λά]νο[υ θυγατέρα; γυναῖκα; δὲ]
Σαβείνου τοῦ Κοιράνου ἀρχιερέως ἀνέθηκαν ἱέρεια[ν τῆς δεῖνος θεοῦ ἐπὶ εὐ]
νοίᾳ τῇ πρὸς τὴν πόλιν καὶ ἐπὶ μεγαλοψυχίᾳ ἐν διαν[ομαῖς, ἣν ἀπεδείξατο]
πολλάκι.

Ἐξήτασα ἐν Μεγάροις καὶ τὴν ἐπιγραφήν, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη ἐν Revue Archéolog. 1875, σελ. 19-22 ὑπὸ τοῦ κ. Bayet. Ἐν 28-ῳ στ. αὐτῆς τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπου ὁ κ. Bayet ἀναφέρει . . . εας, πρῶτον γράμμα εἶναι υ, ὥστε δύναται νὰ συμπληρωθῇ τὸ ὄνομα Ὑ[βρ]έας. Ἐν 30-ῷ στ. πρὸ τοῦ ὀνόματος . . . . . *Ἡρακλείτου* ἐγὼ ἀνέγνωσα [Ἀπ]ολλόδωρος. Τὸ δὲ τελευταῖον ὄνομα εἶναι Διόδωρος Μάτριος· οὕτω ἡ ἐπιγραφὴ περιέχει ὀνόματα ὄχι τριάκοντα πέντε, ὡς λέγει ὁ κ. Bayet, [αὐτόθ. σελ. 21], ἀλλὰ τριάκοντα ἓξ Μεγαρέων, καὶ ταῦτα, τῆς στήλης κάτω κολοβῆς οὔσης, δὲν εἶναι πάντα τὰ χαραχθέντα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ.

Ἐπειδὴ δ' ὁ πρῶτον ἐκδόσας τὴν ἐπιγραφὴν δὲν ἐσημείωσε τὰ μέτρα της, δὲν φαίνεταί μοι περιττὸν νὰ προσθέσω αὐτὰ ἐδῶ. Τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων εἶναι 0,004, ἡ ἀπόστασις τῶν στιχ. 0,007. Τὸ μῆκος τῆς στήλης εἶναι 0,49, τὸ πλάτος 0,28, τὸ δὲ πάχος δὲν ἠδυνήθην νὰ μετρήσω, διότι ὁ λίθος εἶναι ἐντετειχισμένος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Ἰουνίου 1885.

Ν. Νοβοσαδσκη

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Σελ. 63 ἐν σημειώσει στίχ. 1ος ἀντὶ *οὔτως* ἀνάγνωθι *ὄντως*.

(Ἐξεδόθη τῇ 15ῃ Ἰουλίου 1885).

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

1.

Ο Ι
ΝΙΕΡΩΝΧΡΗΜΑΤΩΝΤΗΣΑΘΗΝΑΙΑΣ
ΝΟΙΕΠΙΕΥΚΛΕΙΔΟΑΡΧΟΝΤΟΣΛΥΣΙΚ
ΘΕΟΓΕΝΗΣΘΡΙΑΣΙΟΣΑΝΤΙΦΑΝΗΣ
ΛΑΣΚΟΛΛΥΤΕΥΣΕΓΙΑΜΜΑΤΕ
ΤΩΝΠΡΟΤΕΡΩΝ
ΡΟΜΟΚΛΕ

[Θε]οί.
[Τάδε οἱ ταμίαι τῶ]ν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας
[καὶ τῶν ἄλλων θεῶ]ν οἱ ἐπὶ Εὐκλείδο ἄρχοντος Λυσικ-
[λῆς - - -], Θεογένης Θριάσιος, Ἀντιφάνης
[- - -, οἷς - -]ας Κ[ο]λλυτεὺς ἐγ(ρ)αμμάτε-
[υε - - - - - - - - - παρὰ τ]ῶν προτέρων [τα]-
[μιῶν - - - - - - - - - - - - - - - - Δ]ρομοκλε - -

Ἀνεκαλύφθη ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη πέρυσι κατὰ τὴν κατεδάφισιν τῆς ὄπισθεν τῆς Πινακοθήκης μεγάλης δεξαμενῆς. Ὁ λίθος εἶναι πεντελικός, ἔχει δὲ ὕψος 0,205, πλάτος 0,36 καὶ πάχος 0,15. Εἶναι ἀποκεκρουσμένος κάτω καὶ ἀριστερά· ἄνω ὑπάρχει χῶρος ὀλίγος κενός. Τὰ γράμματα δὲν εἶναι στοιχηδὸν γεγραμμένα. Διὰ τῆς εὑρέσεως αὐτῆς λύεται ὁριστικῶς τὸ ζήτημα περὶ τοῦ πότε αἱ δύο ἀρχαί, ἡ τῶν ταμιῶν τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἡ τῶν ταμιῶν τῶν ἄλλων θεῶν ἡνώθησαν καὶ ἀπετέλεσαν μίαν. Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῶν σωζομένων ἐπιγραφῶν, ὅτι μέχρι τοῦ 405, ἴσως μάλιστα μέχρι τοῦ 404 ἦσαν κεχωρισμέναι (ἴδε Kirchhoff C. I. A. I σ. 72), τώρα δὲ μανθάνομεν, ὡς ὑπέθεσεν ἤδη ὁ Boeckh (Staatshaushalt. der Athener II σ. 217), ὅτι ἡ ἕνωσις ἦτο τετελεσμένη ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος (403). Ἐναντίαν γνώμην ἐξέφρασεν ὁ R. Schöne (Griechische Reliefs σ. 29ἑξ.) προτιμῶν τὸ ἔτος 400. Ὁ Köhler (C. I. A. II εἰς ἀρ. 642 καὶ 643) ἀνήρεσεν αὐτὸν δι' ὀλίγων, νῦν δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ἐπικυροῖ τὴν γνώμην τοῦ Köhler. Ὅτι δὲ ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος *πρῶτον* ἡνώθησαν αἱ ἀρχαί, τοῦτο προκύπτει ἴσως ἐκ τοῦ ἕκτου στίχου, ἐν ᾧ δὲν φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε μόνον ἡ συνήθης φράσις *παραδεξάμενοι* ἢ *παραλαβόντες παρὰ τῶν προτέρων ταμιῶν*, διότι οὕτω οὐδόλως πληροῦται ὁ κενὸς χῶρος, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ἐδήλου τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην. Ἴσως ἡ ὅλη φράσις ἦν διάφορος τῆς τυπικῆς. Περίεργον δὲ εἶναι, ὅτι μόνον τρεῖς ταμίαι μετὰ τοῦ γραμματέως μνημονεύονται, ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν ἦσαν δέκα. Τοῦτό μοι εἶναι ἀνεξήγητον ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον τῆς μεταβολῆς ἔτος τὰ πράγματα δὲν εἶχον ρυθμισθῆ ἀκόμη ἐντελῶς. Μᾶλλον ἔκτακτος ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν προσώπων συγκειμένη φαίνεται νὰ ἦτο αὕτη, καὶ οὐχὶ ἀρχὴ τακτική, ὡς πρὸ τοῦ Εὐκλείδου καὶ μετ' αὐτόν. Πιθανωτέρα καθίσταται ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς δεινοὺς ἐσωτερικοὺς ἀγῶνας καὶ σπαραγμοὺς καὶ τὴν ἐντελῆ ἀναρχίαν τοῦ πρὸ τοῦ Εὐκλείδου ἔτους. Μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν σύγχυσιν εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς διοικήσεως φυσικὸν ἦτο νὰ ἐκλέξωσι τρεῖς ἄνδρας ἐμπείρους, ἴσως ἐξ *ἁπάντων Ἀθηναίων* — διότι τοῦτο ἦτο πολὺ σπουδαῖον — ὅπως ἐξελέγξωσι τὴν διαχείρισιν τῶν ἱερῶν χρημάτων τῶν θεῶν, φέρωσι δὲ καὶ τάξιν τινὰ εἰς αὐτήν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι καὶ ἐν ἄλλαις ἐπιγραφαῖς δὲν ἀναφέρονται πολλάκις πάντες οἱ δέκα ταμίαι, π. χ. C. I. A. II, 643 μόνον ἐννέα, ὡς φαίνεται, ἐν δὲ 670 καὶ 672 μόνον ὀκτὼ (ἐννοεῖται ὅτι πρόκειται περὶ τῶν *παραδιδόντων*), τοῦτο ὅμως δύναται νὰ ἐξηγηθῆ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὁ ἀριθμὸς τῶν ταμιῶν ἕνεκα θανάτου ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας δὲν ἦτο πάντοτε πλήρης. Ἀλλὰ πῶς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐκ δέκα ἔμειναν μόνον τρεῖς;

Ἐν τῇ λέξει *ἐγραμμάτευε* στ. 5 ὁ χαράκτης κατὰ λάθος ἀντὶ Ρ ἔγραψε μόνον Ι.

2.

Ν
ΟΜΟΝΚ/
ΤΩΙΔΗΜΩ..
ΜΟΥΤΟΝ.ΠΙ.
ΝΚΑΙΣΤΕΦΑΝ
ΓΥΡΙΟΝΤΟΕΙ...ΙΣΤΕΨ
ΗΜΟΥΕΚΤΩΝΕ...ΑΚΑΤΑΨΗΦ
ΖΙΟΠΩΣΔΑΝΟΙΛ\ΙΑΣΑΠΟΛΑΒ
ΟΥΣΠΡΟΕΔΡΟΥΣΟΙΑΝΛΑΧΩΣΙ
ΣΝΟΜΟΘΕΤΑΣΠΡ·ΟΣΝΟΜΟΘΕΤΗ
ΝΚΑΙΟΙΑΛΛΟΙΟΙΚΑΘΙΣΤΑΜΕ
ΙΠΡΟΣΤΕΤΗΝΒΟΥΛΗΝΚΑΙΤΟΝΔ
<ΚΑΙΕΙΝΑΙΧΡΗΣΙΜΟΙΤΩΙΔΗΜ
ΕΤΟΔΕΤΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΝΓΡΑΜΜΑ
ΤΗΛΗΙΛΙΘΙΝΗΙΚΑΙΤΟΤΗ⁻ΒΟΥ
ΔΗΜΟΥΟΕΙΓΕΝΙΠΠΟΧΑΡΗΣΚΑΙ
ΗΝΑΝΑΓΡΑΦΗΝΤΗΣΣΤΗΛΗΣΔΟ~
ΑΧΜΑΣΕΚΤΩΝΚΑΤΑΨΗΦΙΣΜΑ

ΙΠΥΘΟΔΗΛΟΥΑΡΧΟΝΤΟΣ
ΕΤΡΑΔΙΕΠΙΔΕΚΑΔΕΥΤΙ
ΙΗΡΙΩΙΤΩΝΠΡΟΕΔΡΩΝΕΓΕ
ϽΞΕΝΤΗΙΒΟΥΛΗΙΑΓΑΣΙ/
ΗΦΥΛΕΥΣΠΑΥΣΑΝΙΟΥΟ
ΒΟΥΛΗΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩ
·ΙΟΜΟΥΣΚΑΙΑΙΠΡΥΤΑ
´ΙΚΑΙΕΣΤΕΦΑΝΩΚΑ
–∩..ΛΑΓ˅˄Ι
Λ
.ΑΙΝ
ϽΣΥΝΗ
\.Ω..ΛΙΣΤΕΦΑΝϚ.Α
ΝΕΠΕΙΔΑΝΤΑΣΕΥΘΥΝΑΣ
ΗΙΤΟΥΣΠΡΟΕΔΡΟΥΣΟΙΑΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΝΧΡΗΜΑΤΙΣΑΙΠ
ΤΗΣΒΟΥΛΗΣΕΙΣΤΟΝΔΗΜΟΝΟ
ΥΡΕΣΘΑΙΠΑΡΑΤΟΥΔΗΜΟΥ/

ΙΠΥΘΟΔΗΛΟΥΑΡΧΟΝΤΟΣΕΠ
ΕΙΑΣF⅃ΕΙΚΑΙΝΕΑΙΕΒΔΟΜͰ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΤΩΝΠΡΟΕΔΡΩΝΕ.Ε
ⅬΔΟ.ΕΝΤΗΙΒΟΥΛΗΙΚΑΙΤϚ./

Ε Γ Η Θ Ε Ν Ε Ι Π Ε Ν Π Ε Ρ Ι Ω Ν Φ Υ Λ
Ι / Γ Τ Ο Υ Δ Η Μ Ο Υ Κ Α Ι Ο Ι Σ Υ Ν
Α Ν Ι Α Σ Κ Α Ι Χ Α Ρ Ι Δ Η Μ Ο Σ ∠ Ε
Ι Α Ν Λ Α Χ Ω Σ Ι Π Ρ Ο . . . F Υ Ε . Ν
‾ Ε Ι Ν\ Α Υ Τ Ο Υ Σ Π Ρ
Λ Ε Σ Θ Α Ι Τ Η Σ Β
Α Ι Φ Υ Λ Ε Α Π
Α Ι Σ Τ Ε Φ Α Ι
Ι Ν Ε Σ Α Ι Δ Ε
Α Ρ Ι Δ Η Μ Ο Ν C . \ /
Ι Τ Η Ν Α Ρ Χ Η Ν Κ /
¬ Ο: Χ Δ Ρ Α Χ Μ Ω Ν Τ
Σ Α Ι Μ Ε Ν Τ Ο Ν Τ Α
Λ . Τ Α Μ Ι Α Ν ∠
Ο Ν Α Π Ο

. . . μ
[. . . ν]όμον κ[α
. . . τῶι δήμωι
[. . . δ]ήμου τὸν [ἐ]πὶ
. . . ν καὶ στεφα[νῶσαι χρυσῶι στεφάνωι ἀπὸ . δραχμῶν· τὸ δὲ]
[ἀρ]γύριον τὸ εἰ[ς τὸν] στέφ[ανον νῦν μὲν δότω ὁ ταμίας το-]
[ῦ δ]ήμου ἐκ τῶν ε[ἰς τ]ὰ κατὰ ψηφ[ίσματα ἀναλισκομένων τῶι δ-]
[ήμ]ωι· ὅπως δ' ἂν ὁ [ταμ]ίας ἀπολάβ[ηι τὸ ἀργύριον . . . .]
[. τ]οὺς προέδρους, οἳ ἂν λάχωσι[ν προεδρεύειν πρῶτον εἰς τ-]
[οὺ]ς νομοθέτας προσνομοθετῆ[σαι . . . . ὅπω-]
[ς ἂ]ν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ καθιστάμε[νοι . . . . φιλοτιμῶντα-]
[ι] πρός τε τὴν βουλὴν καὶ τὸν δ[ῆμον . . . .]
. ς καὶ εἶναι χρήσιμοι τῶι δήμ[ωι . . . . . . ἀναγράψαι]
[δ]ὲ τόδε τὸ ψήφισμα τὸν γραμμα[τέα τὸν κατὰ πρυτανείαν ἐν]
[σ]τήληι λιθίνηι καὶ τὸ τῆς βου[λῆς, ὃ Ἀγασίας εἶπε, καὶ τὸ το-]
[ῦ] δήμου, ὃ εἶπεν Ἱπποχάρης, καὶ [στῆσαι ἐν ἀκροπόλει· εἰς δὲ]
[τ]ὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλης δο[ῦναι τὸν ταμίαν τοῦ δήμου ΔΔ]
[δρ]αχμὰς ἐκ τῶν κατὰ ψηφίσμα[τα ἀναλισκομένων τῶι δήμωι].
[Ἐπ]ὶ Πυθοδήλου ἄρχοντος, [ἐπὶ τῆς - - - δος - - - πρυτανεί-]
[ας, τ]ετράδι ἐπὶ δέκα· δευτ[έραι τῆς πρυτανείας· βουλὴ ἐμ βουλ-]
[ευτ]ηρίωι· τῶν προέδρων ἐ[π]ε[ψήφιζεν - - - -]
[ἔδ]οξεν τῆι βουλῆι. Ἀγασί[ας - - - - εἶπεν· ἐπ-]
[ειδ]ὴ Φυλεὺς Παυσανίου Ο - - - - - - - - -
[. τῆι] βουλῆι καὶ τῶι δήμω[ι - - - - - - - -
[τοὺς ν]όμους καὶ αἱ πρυτα[νεῖαι αὐτὸν φιλοτιμίας ἕνεκα ἐπη-]
[ινέκασ]ι καὶ ἐστεφανώκα[σιν, ὅπως ἂν οὖν ἐφάμιλλον ἧι καὶ τοῖς]
[ἄλλοις τ]ο[ῖς] λαγ[χάνουσι - - - - -]

\- - - - - - - - - - - - - - - - [δεδό-]
[χθαι τῆι βουλῆι ἐπ]αιν[έσαι Φυλέα Παυσανίου Ο . . . . . . ἀρετῆ-]
[ς ἕνεκα καὶ δικαι]οσύνη[ς τῆς εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τὸ-]
[ν Ἀθηναίων κα]ὶ στεφανῶ[σ]α[ι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνωι ἀπὸ . δρα-]
[χμῶ]ν, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας [δῶι· ἵνα δὲ καὶ ὁ δῆμος αὐτὸν τιμ-]
[ήσ]ηι, τοὺς προέδρους, οἳ ἂν [λάχωσι προεδρεύειν εἰς τὴν πρώτ-]
[ην] ἐκκλησίαν, χρηματίσαι π[ερὶ αὐτοῦ, γνώμην δὲ ξυμβάλλεσθ-]
[αι] τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον, ὅ[τι δοκεῖ τῆι βουλῆι εἶναι Φυλε-]
[ῖ ε]ὑρέσθαι παρὰ τοῦ δήμου [ἀγαθὸν ὅ,τι ἂν δύνηται].
['Επ]ὶ Πυθοδήλου ἄρχοντος,ἐπ[ὶ τῆς - - - ίδος - - - πρυτα-]
[ν]είας· ἕ[ν]ει καὶ νέαι· ἑβδόμη[ι καὶ τριακοστῆι τῆς πρυτανεία]-
[ς]· ἐκκλησία· τῶν προέδρων ἐ[π]ε[ψήφιζεν - - - - -]
[ἔ]δο[ξ]εν τῆι βουλῆι καὶ τῶ[ι δήμωι· Ἱπποχάρης - - - - Ἀλωπ;-]
ε[κ]ῆθεν εἶπεν· περὶ ὧν Φυλ[εὺς - - - -]
[καὶ;] τοῦ δήμου καὶ οἱ συν - - - - - -
ανίας καὶ Χαρίδημος, [δεδόχθαι τῆι βουλῆι τοὺς προέδρους, ο-]
ἳ ἂν λάχωσι προ[εδρ]εύε[ι]ν [εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν, προσαγα-]
[γ]εῖν αὐτοὺς πρ[ὸς τὸν δῆμον καὶ χρηματίσαι, γνώμην δὲ ξυμβάλ-]
λεσθαι τῆς β[ουλῆς εἰς τὸν δῆμον, ὅτι δοκεῖ τῆι βουλῆι ἐπαιν-]
[έσ]αι Φυλέα Π[αυσανίου Ο . . . . . . ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύν-]
[ης κ]αὶ στεφα[νῶσαι χρυσῶι στεφάνωι, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῶ-]
[ι· ἐπα]ινέσαι δὲ [καὶ τοὺς συνάρχοντας; αὐτοῦ . . . . ανία-]
[ν καὶ Χ]αρίδημον, ὅ[τι - - - - - - - - - -
. . . . ι τὴν ἀρχὴν κ[αὶ στεφανῶσαι ἀμφοτέρους; χρυσῶι στεφ-]
[άνωι ἀ]πὸ: Χ δραχμῶν· τ - - - - - - - - -
[.μερί]σαι μὲν τὸν τα[μίαν - - - - - - - -
. . . . ταμίαν - - - - -
. . . . ον ἀπο - - - - - -

Ταῦτα εἶναι δύο τεμάχια λίθου πεντελικοῦ εὑρεθέντα καὶ αὐτὰ πέρυσι κατὰ τὴν κατεδάφισιν τῆς ὄπισθεν τῶν Προπυλαίων μεγάλης δεξαμενῆς, ἔχουσι δὲ καὶ τὰ δύο ὁμοῦ ὕψος 0,60. Ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων, ἂν καὶ στοιχηδὸν διατεθειμένων, δὲν εἶναι πανταχοῦ ὁ αὐτός, ὡς φαίνεται ἔκ τινων ὅλως τυπικῶν συμπληρώσεων. Εἰς τὸ πρῶτον ψήφισμα εἶναι βέβαιον, ὅτι ἕκαστος στίχος εἶχε 46 γράμματα· εἰς τὰ ἑπόμενα ὅμως δύο ἦσαν οἱ στίχοι μακρότεροι κατὰ δύο ἢ τρία γράμματα.

Δυστυχῶς οὐδαμοῦ διεσώθη λέξις τις δηλοῦσα τὴν ἀρχήν, ἣν ἦρξαν οἱ τιμώμενοι Φυλεύς, Χαρίδημος καὶ - - - ανίας (1). Ἐκ τῆς ἐν στ. 25 καὶ 26 φράσεως *καὶ αἱ πρυτα*[*νεῖαι αὐτὸν - - ἐπηινέκασ*]*ι καὶ ἐστεφανώκα*[*σι*] γίνεται πιθανόν, ὅτι ὁ Φυλεὺς ἐν τῇ ἀρχῇ του εὑρίσκετο εἰς συνεχεῖς σχέσεις μετὰ τῆς βουλῆς, ὥστε αἱ πρυτανεῖαι ηὐχαριστημέναι ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ἐστεφάνωσαν αὐτόν (1). Ἐκ δὲ τῶν στίχων 24 καὶ 42 φαίνεται, ὅτι ὄχι μόνον τῆς βουλῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ δήμου συγχρόνως ὑπάλλη-

(1) Ὅτι καὶ τὸ πρῶτον ψήφισμα, οὗ ἡ ἀρχὴ λείπει, ἀναφέρεται εἰς τὸν Φυλέα, ἀποδεικνύεται ἐκ στ. 14 ἑξ. Διότι ἂν ἐν αὐτῷ ἦν ἄλλο τὸ τιμώμενον πρόσωπον, θὰ ἐδηλοῦτο βεβαίως ῥητῶς, ποῖον πρόσωπον ἀπέβλεπον τὰ ψηφίσματα ἐκεῖνα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, τὰ ὁποῖα εἶπον ὁ Ἀγασίας καὶ ὁ Ἱπποχάρης.

(1) Πρβ. C. I. A. II, 190: ἐπειδὴ ὁ ἀναγραφεὺς Καλλικρατίδης καλῶς καὶ δικαίως ἐπιμεμέληται τῆς ἀναγραφῆς τῶν γραμμάτων καὶ *αἱ πρυτανεῖαι αὐτὸν ἐστεφανώκασι* καὶ τἆλλα ἄρχει καλῶς καὶ δικαίως κ.τ.λ.

λος ἦτο (1)· τοιαύτη ὅμως ἀρχὴ εἶναι γνωστή, ἐμοὶ τοὐλάχιστον, μόνον ἡ τοῦ *γραμματέως τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου*, ἥτις πιθανῶς ὑπῆρχε ἤδη κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, ὡς φαίνεται παραδεχόμενος καὶ ὁ Köhler (C. I. A. II, 146). Δύσκολον ὅμως εἶναι νὰ ἐξηγηθῶσιν οὕτω οἱ συνάρχοντες τοῦ Φυλέως, οὐδαμοῦ μνημονευομένου, ὅτι ἦσαν πλείονες γραμματεῖς τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου· διότι ὁ ὑπογραμματεύς, ὅστις ἀναφέρεται ἔν τισι ψηφίσμασι, καὶ τούτοις νεωτέροις τοῦ τετάρτου αἰῶνος (C.I.A. II, 329, 393, 394, 441), ἦτο πρῶτον εἷς καὶ μόνος, ἔπειτα δὲ πρέπει νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς βοηθὸς ἢ συνάδελφος τοῦ γραμματέως, ἂν καὶ πολίτης καὶ μεταξὺ τῶν βουλευτῶν καὶ αὐτός, ὡς φαίνεται, ἐκλεγόμενος (πρβ. C.I.A. II, 393,394). Δὲν ἠξεύρω, ἂν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς παραδοχῆς ἐκτάκτου τινὸς περιστάσεως ἢ θεσμοῦ μὴ διαρκέσαντος πολὺν χρόνον. Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν ἄρχοντα Πυθόδηλον, δηλαδὴ μετὰ τὸ 336/5, εὑρίσκεται πάλιν μία μεταβολὴ εἰς τὰ περὶ γραμματέων, προστεθέντος εἰς τοὺς τέως δύο τακτικοὺς γραμματεῖς, τὸν *τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου* καὶ τὸν *κατὰ πρυτανείαν*, τοῦ *ἀναγραφέως*· ἡ νέα ὅμως αὕτη ἀρχὴ διήρκεσεν, ὡς φαίνεται, μόνον ὀλίγα ἔτη, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 320 μέχρι τοῦ 318 περίπου (2)· ὅλως ἀπίθανον λοιπὸν δὲν εἶναι, ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπεχειρήθη μεταβολή τις· οὐχ ἧττον τὸ πρᾶγμα μένει λίαν ἀμφίβολον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησα νὰ συμπληρώσω τι ἐν τῷ κειμένῳ συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἐκ τῶν τριῶν ψηφισμάτων ἀρχαιότατον εἶναι τὸ τῆς βουλῆς ἤτοι τὸ δεύτερον, κατόπιν ἔρχεται τὸ τελευταῖον καὶ νεώτατον εἶναι τὸ πρῶτον. Ἡ ὑπόθεσις δηλαδὴ ἔχει οὕτω πως· ἡ βουλὴ ἀποφασίζει ἐν τῷ δευτέρῳ ψηφίσματι νὰ ἐπαινέσῃ τὸν Φυλέα αὐτή, νὰ προτείνῃ δὲ εἰς τὸν δῆμον, ὅπως καὶ οὗτος τιμήσῃ αὐτόν. Ἐν τῷ τρίτῳ δὲ πάλιν ἡ βουλὴ μὴ ἀρκουμένη εἰς ὅσα ἐν τῷ προηγουμένῳ εἶχε γενικῶς ψηφίσει εἰσάγει προτάσεις ὡρισμένας εἰς τὸν δῆμον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἐπαινέσῃ καὶ στεφανώσῃ τὸν Φυλέα, καὶ ὄχι μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ δύο ἄλλους ἴσως συνάρχοντας αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐν τῷ πρώτῳ ψηφίσματι δὲν φαίνεται τοιοῦτό τι. Αἱ προτάσεις αὗται τῆς βουλῆς ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τοῦ δήμου, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ στ. 40· [ἔ]δο-[ξ]εν τῆι βουλῆι *καὶ τῶ[ι δήμωι]*. Τοῦ δὲ τρίτου κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ψηφίσματος ὁ σκοπὸς εἶναι νομίζω ὁ ἑξῆς· ἐν τῷ δευτέρῳ, τῷ τῆς βουλῆς, δὲν λέγεται, ὅτι αἱ τῷ Φυλεῖ ἀπονεμόμεναι τιμαὶ θ' ἀναγραφῶσιν ἐν στήλῃ πρὸς γνῶσιν πάντων· καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ἐπίσης δὲν ἀναφέρεται, ὅσον δυνάμεθα νῦν νὰ κρίνωμεν, τοιοῦτόν τι· ἐξάγεται δὲ τοῦτο νομίζω καὶ ἐκ τῶν στ. 13 ἑξ. ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα - - - *καὶ τὸ τῆς βουλῆς* - - - *καὶ τὸ τοῦ δήμου*· διότι ἐὰν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ψηφίσμασι διετάσσετο ἡ ἀναγραφή, δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ ἐνταῦθα. Ἡ δημοσίευσις ὅμως τῶν δωρεῶν τοῦ δήμου ἦτο καὶ αὐτὴ μία δωρεά, καὶ μάλιστα οὐχὶ μικρά, καθόσον δι' αὐτῆς ἐλάμβανον καὶ αἱ λοιπαὶ πολὺ μείζονα ἀξίαν γινόμεναι οὕτω γνωσταὶ τοῖς τε συγχρόνοις καὶ τοῖς μεταγενεστέροις· ὑποθέτω λοιπόν, ὅτι ὁ Φυλεὺς καὶ οἱ συνάρχοντες αὐτοῦ ἀφοῦ ἔδωκαν κατὰ τὸν νόμον τὰς εὐθύνας (κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ πρῶτον ψήφισμα ἐγένετο οὐχὶ ἐπὶ Πυθοδήλου ἄρχοντος, ἀλλὰ τὸ μετ' αὐτὸν ἔτος), ἔμελλον δὲ ἤδη νὰ λάβωσι τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου ψηφισθείσας δωρεάς, ἐζήτησαν καὶ τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν, ἥτις καὶ ἐχορηγήθη· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὅμως ταύτῃ ἐκρίθη φαίνεται καλὸν νὰ ἐπαναληφθῶσι καὶ ἐπικυρωθῶσιν οὕτω καὶ ἐν τῷ νέῳ ψηφίσματι αἱ δωρεαὶ αὗται. Περίεργον ὅμως εἶναι, ὅτι ἐν οὐδετέρῳ τῶν ψηφισμάτων, ὧν ἡ ἀρχὴ σώζεται, εὑρίσκεται τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως· ἀγνοῶ, ἐὰν τοῦτο ἐγένετο ἐξ ἀμελείας, βεβαίως ὅμως ἡ ἀμέλεια αὕτη δὶς ἐπαναλαμβανομένη ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ εἶναι λίαν παράδοξος· οὐδὲ δύναται νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἡ ἀναγραφὴ ἐγένετο ὑπὸ ἰδιώτου τινός, π. χ. ὑπὸ τῶν τιμωμένων (ὅτε ἡ παράλειψις θὰ ἦτο εὐνοητοτέρα), διότι ὄχι μόνον αὕτη διατάσσεται νὰ γείνῃ ὑπὸ τοῦ κατὰ

(1) Στίχ. 23. 24 νομίζω ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ οὕτω πως· ἐπειδὴ Φυλεὺς Παυσανίου Ο[- - -λαχὼν γραμματεύειν (ἢ ἄλλο τι ῥῆμα δηλοῦν τὴν ἀρχὴν τοῦ Φυλέως) τῆι] βουλῆι κ.τ.λ. Οἱ δὲ στίχ. 41. 42 οὕτω περίπου· περὶ ὧν Φυλ[εὺς λέγει ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς καὶ] τοῦ δήμου κ.τ.λ.

(2) Ἴδε Hartel, Studien über attisches Staatsrecht und Urkundenwesen σ. 37 ἑξ. καὶ σ. 121 ἑξ.

πρυτανείαν γραμματέως δημοσίᾳ δαπάνῃ (στ. 13 ἑξ.), ἀλλὰ καὶ εὑρέθησαν τὰ τεμάχια ἐν Ἀκροπόλει, ὥστε καὶ ἀντίγραφα δὲν δύνανται νὰ ἦναι τῆς τοῦ γραμματέως στήλης· ὁμοίως δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐν τῇ ἀπολεσθείσῃ ἀρχῇ τοῦ πρώτου ψηφίσματος ὑπῆρχε τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δῆθεν δὲν ἐπανελήφθη ἐν τοῖς ἑπομένοις· διότι ἐκεῖνο, ὡς εἴπομεν, ἐγένετο τὸ ἑπόμενον ἔτος, κατὰ συνέπειαν ὁ γραμματεὺς δὲν ἦτο ὁ αὐτός. Ἐπίσης παράδοξος εἶναι καὶ ἄλλη σπουδαία παράλειψις, ἡ τοῦ μηνὸς δηλαδή. Ἐν στ. 19. 20 δὲν ὑπάρχει ἱκανὸς διὰ τὸ ὄνομα μηνὸς χῶρος, ἐν δὲ στ. 38 εἶναι προφανές, ὅτι οὐδόλως ἐμνημονεύετο, ἐν ᾧ ἀπεναντίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν δὲν λείπει οὔτε ἐν τῷ πρώτῳ οὔτε ἐν τῷ δευτέρῳ ψηφίσματι. Ταῦτα εἶναι βεβαίως λάθη εἴτε τοῦ χαράκτου εἴτε τοῦ συντάκτου τῶν ψηφισμάτων, καὶ λάθη μεγάλα, διὰ τοῦτο δὲ νομίζω ὅτι καὶ ἡ παράλειψις τοῦ ὀνόματος τοῦ γραμματέως ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστάσεσιν εἶναι καὶ αὐτὴ λάθος.

Περὶ τῶν συμπληρώσεων παρατηρῶ, ὅτι πολλαχοῦ μόνον κατ' ἔννοιαν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ λέξιν εἶναι πιθαναί. Ἀπὸ στ. 6 καὶ ἑξῆς νομίζω ὅτι ἡ ἔννοια εἶναι αὕτη: Τὸ εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπονεμομένους στεφάνους ἀναγκαῖον ἀργύριον δὲν ἀναφέρεται συνήθως πόθεν θὰ ληφθῇ (ἴδε π.χ. C.I.A. II, 52, 117, 121, 164, 171, 190 καὶ πολλὰ ἄλλα). Ἐν C.I.A. II, 43 ὅμως ἀναγινώσκεται· *στεφανῶσαι δὲ αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ τριακοσίων δραχμῶν, οἱ δὲ ταμίαι* (τῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς) *δόντων τὸ ἀργύριον*. Καὶ ἐν C.I.A. II, 114 ἐν ψηφίσματι τῆς βουλῆς προτείνοντι νὰ στεφανώσῃ ὁ δῆμος πολίτην τινὰ λέγεται· *τὸ δὲ ἀργύριον εἶναι τὸ εἰς τὸν στέφανον ὁπόθεν ἂν τῷ δήμῳ δοκῇ*. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ἀποφασίζεται νὰ δώσῃ ὁ ταμίας τοῦ δήμου προσωρινῶς τὸ εἰς τὸν στέφανον τοῦ Φυλέως ἀργύριον ἐκ τῶν εἰς τὰ κατὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων τῷ δήμῳ· ἐπειδὴ ὅμως ἡ πίστωσις αὕτη, ὡς φαίνεται, ἐπλησίαζε νὰ ἐξαντληθῇ, δὲν θὰ ἐξήρκει δὲ διὰ τὰς τακτικὰς δαπάνας, δι' ἃς ἦν κυρίως προωρισμένη, διὰ τοῦτο διατάσσονται οἱ πρόεδροι τῶν νομοθετῶν νὰ ἐνεργήσωσιν, ὥστε διὰ νόμου νὰ δοθῇ εἰς τὸν ταμίαν συμπληρωτικὴ πίστωσις· ταύτην δὲ θὰ ἔδιδον πιθανῶς οἱ ἀποδέκται (1). Τοιαύτη δὲ δαπάνη προσωρινῶς μόνον καταβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ταμίου τοῦ δήμου, ὅπως ἀποληφθῇ βραδύτερον, διαφαίνεται καὶ ἐν στ. 52· μερί]σαι μὲν τὸν τα[μίαν τοῦ δήμου - - -]. Καθόσον δ' ἐγὼ γινώσκω, νῦν κατὰ πρῶτον ἐν ψηφίσματι τοῦ δήμου ἀπαντᾶται τοιαύτη περίπτωσις· δάνεια ὅμως μεταξὺ διαφόρων ἀρχῶν ἢ ταμείων διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου ἐνεργούμενα δὲν εἶναι ἄγνωστα (2).

Ἐν στ. 38 συνεπλήρωσα· *ἑβδόμη[ι καὶ τριακοστῆι τῆς πρυτανείας]*, ὅπως ὁ στίχος ἔχῃ τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν γραμμάτων· διότι ἂν τεθῇ π. χ. *καὶ εἰκοστῆι*, τότε θὰ ἔχῃ μόνον 46 γράμματα· ἐὰν ἡ πρώτη συμπλήρωσις εἶναι ὀρθή, τὸ ἔτος τοῦ ἄρχοντος Πυθοδήλου ἦτο ἐμβόλιμον· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ τριακοστὴ ἑβδόμη ἡμέρα πρυτανείας τινὸς συμπίπτει μετὰ τῆς τελευταίας ἡμέρας μόνον τοῦ Σκιροφοριῶνος μηνός, δηλαδὴ μετὰ τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ ἔτους· εἶναι δὲ καὶ ἄλλως πιθανόν, ὅτι τὸ τρίτον ψήφισμα ἐγένετο δεκτὸν ἐπὶ τῆς δεκάτης πρυτανείας λήγοντος τοῦ ἔτους τοῦ Πυθοδήλου ἄρχοντος, διότι εἶναι φυσικὸν αἱ τιμαὶ αὗται ν' ἀπονέμωνται τοῖς ἄρχουσιν κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς των. Καὶ τὸ ψήφισμα δι' οὗ ἐπαινεῖται ὁ ἀναγραφεὺς Καλλικρατίδης (C. I. A. II, 190) καὶ οὗ ἀνωτέρω παρεθέσαμεν μίαν περικοπήν, χρονολογεῖται οὕτω: Σκιροφοριῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῆς πρυτανείας (τὸ ἔτος εἶναι κανονικόν, οὐχὶ ἐμβόλιμον). Τὸ πρῶτον λοιπὸν τῶν δημοσιευομένων ψηφισμάτων εἶναι κατ' ἀνάγκην τοῦ ἑπομένου ἔτους (335/4), ὅτε εἶχε λήξει ἤδη τοῦ Φυλέως ἡ ἀρχή, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐν στ. 4 μετὰ τὰ *στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ* κ.τ.λ. λείπει ἡ φράσις *ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ*, ἐν ᾧ εἶναι γνωστόν, ὅτι οὐ-

(1) Πρβ. C. I. A. II, 115[6]: ἐν δὲ τοῖς νομοθέταις τοὺς προέδρους, οἳ ἂν προεδρεύωσιν, καὶ τὸν ἐπιστάτην προσνομοθετῆσαι τὸ ἀργύριον τοῦτο μερίζειν τοὺς ἀποδέκτας τῷ ταμίᾳ τοῦ δήμου κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον κ.τ.λ.

(2) Ἀθην. VI, 152· τὸ δὲ ἀργύριον διδόναι τοῖς ἀθλοθέταις εἰς τοὺς στεφάνους τὸν τοῦ δήμου ταμίαν ἐκ τῶν εἰς τὰ κατὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων τῷ δήμῳ· *τὸ δὲ νῦν εἶναι* παραδοῦναι τοὺς ἀποδέκτας τὸ εἰς τοὺς στεφάνους ἐκ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων. Ἴδε Hartel, Studien über attisches Staatsrecht und Urkundenwesen σ. 133 ἑξ.

δεὶς ἄρχων πρὶν δώσῃ εὐθύνας ἠδύνατο νὰ στεφανωθῇ, ἔδιδον δὲ εὐθύνας μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς των, δηλαδὴ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπομένου ἔτους. Καὶ τὰ ἄνω δὲ σημειωθέντα δύο σπουδαῖα λάθη ἐξηγοῦνται νῦν εὐκολώτερον, διότι εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ψηφισμάτων δὲν ἐπεστάτησεν ὁ γραμματεύς, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁποίου ἐγένοντο τὰ δύο τελευταῖα, ἀλλ' ὁ διάδοχός του· ἐν ᾧ ἐὰν αὐτὸς ἐπεστάτει, θὰ ἦτο λίαν περίεργον, ὅτι δὲν παρετήρησεν ἀκριβῶς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὀνόματός του. Τέλος ὑποτιθεμένου, ὅτι τὸ ἐπὶ Πυθοδήλου ἄρχοντος ἔτος ἦτο ἐμβόλιμον, τὸ δεύτερον ψήφισμα ἐγένετο τὸν μῆνα Μουνιχιῶνα, διότι τούτου ἡ δεκάτη τετάρτη ἡμέρα δύναται νὰ συμπέσῃ πρὸς τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐννάτης πρυτανείας.

Στ. 9. 10 ἡ συμπλήρωσις ἐγένετο κατὰ τὴν συνήθη φράσιν: *τοὺς προέδρους, οἳ ἂν λάχωσι προεδρεύειν εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν* κ.τ.λ. εἶναι ὅμως, ὁμολογῶ, ἀμφίβολος.

3.

ʟΙΤΑΝΕΙΑΣΗΙΑΡΧΙΚΛΗΣ
ΚΑΤΕΙΟΓΔΟΕΙΚΑΙΔΕΚΑΤΕΙΤΗΣΠΡΥ
ͻΕΔΡΩΝΕΠΕΨΗΦΙΞΕΝΛΑΚΡΑΤΗΣ.–ΝΤϲ
ΖΙΔΗΜΩΙΔΗΜΗΤΡΙΟΣΚΤΗΣΩΝΟΣΠΡΟΒΑΛ
ΩΜΕΝΟΣΥΠΟΤΟΥΒΑΣΙΛ...ΕΩΣΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥΚΑ.ΩΝΕΝ
ΤΙΝΚΟΙΝΕΙΤΕΤΩΙΔΗΜΩΙΚΑΙΚΑΘΙΔΙΑΝΤΟΙΣΑΦΙΚΝΟΥΜΕ
ΔΡΕΙΑΝΚΑΙΚΥΡΗΝΗΝΑΓΑΘΟΥΤΙΝΟΣΑιιΠΑΡΑΙΤΙΟΣΓ
ΟΥΤΩΝΑΥΤΩΙΠΛΕΙΟΥΣΑΠΟ/ ΕΜΑΡΤΥΡΗΚΑΣΙΝΙΝΑΟΥΝ
\ΞΙΑΣΑΠΟΔΙΔΟΥΣΤΟΙΣΕΙΣΕΑΥΤΟΝΦΙΛΟΤΙΜΟΥΜΕΝΟΙΣ
ΟΙΣ ΑΓΑΘΕΙΤΥΧΕΙΔΕΔΟΧΘ/ ΙΤΩΙΔΗΜΩΙΕΠΑΙ.Ε
ΖΤΗΝΚΑΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙΑΥΤΟΝΧΡΥΣΩΙΣΤΕΦΑΝΩΙ
ΣΕΙΣΤΟΝΔΗΜΟΝΤΟΝ..ΗΝΑΙΩΝΚΑΙΤΟΝΒΑΣΙΛΕΑΠ
ΝΟΝΔΙΟΝΥΣΙΩΝΤΕΤΩΝΕΝΑΣΤΕΙΤΡΑΓΩΙΔΩΝΤΩΙΚΑΙ
ΛΕΥΣΙΝΙΩΝΚΑΙΠΤΟΛΕΜ...ΝΤΟΙΣΓΥΜΝΙΚΟΙΣΑΓΩΣΙΝ
ΝΟΥΕΠΙΜΕΛΗΘΗΝΑΙΤΟ.<ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΣΕΙΝΑΙΔΕΑΛΕ
ΝΥΜΕΝΩΙΤΗΝΕΥΝΟΙΑΝΕΥΡΕΣΘΑΙΚΑΙΑΛΛΟΑΓΑΘΟΝΠΑ
ΝΑΙΙΝΑΔΕΚΑΙΥΠΟΜΝΗΜΑΥΠΑΡΧΗΙΤΩΝΓΕΓΕΝΟΤΩΝ
ΩΝΑΝΑΓΡΑΨΑΙΤΟΔΕΤΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΝ
ΕΝΣΤΗΛΕΙΛΙΘΙΝΕΙΚΑΙΣΤΗΣΑΙΕΝΑΚΡΟΠΟΔΕΙΕΙΣΔΕΤΗ
ΤΗΛΗΣΔΟΥΝΑΙΤΟΝΤΑΜΙΑΝΤΩΝΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝΤΟΓΕ

['Επὶ - - - ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς - - - - - - πρυτα]νείας, ἧι 'Αρχικλῆς
[- - - ἐγραμμάτευεν, - - - δε]κάτει, ὀγδόει καὶ δεκάτει τῆς πρυ-
[τανείας· ἐκκλησία ἐν τῶι θεάτρωι σύγκλητος· τῶν προ]έδρων ἐπεψήφιζεν Λακράτης [Μέ]ντο-
[ρος - - - καὶ συμπρόεδροι· ἔδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶ]ι δήμωι· Δημήτριος Κτήσωνος Προβαλ-
[ίσιος εἶπεν· ἐπειδὴ 'Αλέξανδρος - - - τιμ]ώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου κα[ὶ] ὢν ἐν
[πίστει καὶ φιλίαι αὐτοῦ εὔνους ἐσ]τὶν κοινεῖ τε τῶι δήμωι καὶ καθ' ἰδίαν τοῖς ἀφικνουμέ-
[νοις τῶν πολιτῶν κατ' ἐμπορίαν εἰς 'Αλεξάν]δρειαν καὶ Κυρήνην ἀγαθοῦ τινος ἀ[εὶ] παραίτιος γ-
[ιγνόμενος αὐτοῖς - - - καὶ περὶ τ]ούτων αὐτῶι πλείους ἀπο[μ]εμαρτυρήκασιν, ἵνα οὖν
[καὶ ὁ δῆμος φαίνηται χάριτας κατα]ξίας ἀποδιδοὺς τοῖς εἰς ἑαυτὸν φιλοτιμουμένοις [καὶ]

- - - - - - - - - - - - - οις, ἀγαθεῖ τύχει δεδόχθ[α]ι τῶι δήμωι ἐπαι[ν]έ[σαι Ἀ-]
[λέξανδρον - - - - - - - - - -]ώτην καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνωι [ἀπὸ . δρ-]
[αχμῶν εὐνοίας ἕνεκα καὶ φιλοτιμίας τῆ]ς εἰς τὸν δῆμον τὸν [Ἀθ]ηναίων καὶ τὸν βασιλέα Π[τολε-]
[μαῖον - - - ἀνειπεῖν δὲ τὸν στέφα]νον Διονυσίων τε τῶν ἐν ἄστει τραγωιδῶν τῶι και-
[νῶι ἀγῶνι καὶ Παναθηναίων τῶν μεγάλων(;) καὶ Ἐ]λευσινίων καὶ Πτολεμ[αίω]ν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν·
[τῆς δὲ ποιήσεως καὶ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφά]νου ἐπιμεληθῆναι το[ὺ]ς στρατηγούς· εἶναι δὲ Ἀλε-
[ξάνδρωι καὶ εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον δεικ]νυμένωι τὴν εὔνοιαν εὑρέσθαι καὶ ἄλλο ἀγαθὸν πα-
[ρὰ τοῦ δήμου, ὅτου ἂν δοκῆι ἄξιος εἶ]ναι· ἵνα δὲ καὶ ὑπόμνημα ὑπάρχηι τῶν ⟨γε⟩γεγονότων
[αὐτῶι ἀγαθῶν παρὰ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναί]ων, ἀναγράψαι τόδε τὸ ψήφισμα τὸν
[γραμματέα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου] ἐν στήλει λιθίνει καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπό(λ)ει, εἰς δὲ τὴ-
[ν ἀναγραφὴν καὶ τὴν ἀνάθεσιν τῆς σ]τήλης δοῦναι τὸν ταμίαν τῶν στρατιωτικῶν τὸ γε-
[νόμενον ἀνάλωμα].

Αὐτὴ εἶναι πλὰξ λίθου Ὑμηττίου ἀποκεκρουσμένη πανταχόθεν, πλὴν ἐκ δεξιῶν· ἄνω ὅμως καὶ κάτω ὑπάρχει χῶρος ὀλίγος κενός· πρὸς τούτοις ἄνω διακρίνεται ἀκόμη ὅτι εἶχε κυμάτιον ἢ κορωνίδα. Ὕψος τῆς πλακὸς μέγιστον 0,33 περίπου, πλάτος 0,34 καὶ πάχος 0,135. Ἡ ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι στοιχηδὸν ἐγκεχαραγμένη, εἶχε δὲ ἕκαστος στίχος 68 ἕως 74 περίπου γράμματα, ὥστε ὁλόκληρον τὸ πλάτος αὐτῆς θὰ ἦτο πλέον ἢ τὸ διπλάσιον τοῦ σωζομένου. Διὰ τοῦτο εἶναι λίαν πιθανόν, ὅτι κάτω ὑπῆρχε στέφανος ἀνάγλυπτος καὶ χῶρος ἱκανὸς κενὸς ἢ καὶ ἄλλο ψήφισμα.

Περὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιγραφῆς δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν ἐγένετο πρὸ τοῦ 250 π. Χρ. Διότι ἡ ἑορτὴ τῶν ἐν στ. 14 μνημονευομένων Πτολεμαίων ἱδρύθη λίαν πιθανῶς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (285-247) (1). Ἐπὶ τῆς βασιλείας ὅμως αὐτοῦ ἡ Κυρήνη ἀνεξάρτητος τῆς Αἰγύπτου οὖσα διετέλει ὑπὸ Μάγαν, τὸν υἱὸν τῆς Βερενίκης, συζύγου τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάγα ὑπὸ Δημήτριον τὸν ἐπιλεγόμενον Ὡραῖον, υἱὸν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ (Droysen, Geschichte des Hellenismus III, I, σ. 323 ἑξ.). Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Δημητρίου συμβάντα τὸ 250 ἡ μονογενὴς θυγάτηρ τοῦ Μάγα καὶ κληρονόμος αὐτοῦ Βερενίκη ὑπανδρεύθη Πτολεμαῖον τὸν Εὐεργέτην, οὕτω δὲ αἱ δύο χῶραι Αἴγυπτος καὶ Κυρήνη ἡνώθησαν πάλιν ὑπὸ ἓν σκῆπτρον. Δὲν δύναται λοιπὸν τὸ ψήφισμα νὰ ἦναι ἀρχαιότερον τοῦ 250, διότι ἐν ὅσῳ ἡ Κυρήνη ἦτο ἀνεξάρτητος, ὁ ἐπαινούμενος φίλος τοῦ Πτολεμαίου δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ προστατεύῃ πολὺ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐπιδημοῦντας Ἀθηναίους. Ἀλλὰ καὶ πολὺ μεταγενέστερον τῶν μέσων τοῦ τρίτου αἰῶνος δὲν πιστεύω νὰ ἦναι, διότι ἡ Κυρήνη ἤδη κατὰ τὸ 244 ἢ 243 ἐπανέστη πάλιν κατὰ τῆς Αἰγύπτου, τὴν φορὰν δὲ ταύτην οὐχὶ ὑπέρ τινος ἡγεμόνος ἢ βασιλέως, ἀλλὰ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχαίου πολιτεύματος. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ ἀγῶνες τῶν Κυρηναίων ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ ὅτι αὐτοὶ ἀνακτήσαντες διετήρησαν τὴν αὐτονομίαν των ἐπί τινα καιρὸν τοὐλάχιστον. Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ ὁρίσωμεν τὸν χρόνον τοῦ ψηφίσματος ἢ μεταξὺ τῶν 250 καὶ 243 ἢ νὰ κατέλθωμεν εἰς ἀρκετὰ μεταγενεστέρους χρόνους, ὅτε δηλαδὴ ἡ Αἴγυπτος κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ πάλιν τὴν Κυρήνην. Τὸ σχῆμα ὅμως τῶν γραμμάτων δεικνύει, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ὅτι μᾶλλον τὸ πρῶτον εἶναι ὀρθόν.

Ἡ συμπλήρωσις ἐν στ. 6 ἐγένετο κατὰ τὸ ἐν C. I. A. II, 319: ἐπειδὴ ὁ δεῖνα - - - ἐμ πίστει καὶ φιλίᾳ ὢν τοῦ βασιλέως Λυσιμάχου κ.τ.λ.

Στ. 19 συνεπλήρωσα [γραμματέα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου], διότι ἂν ἐτίθετο τὸ συνηθέστερον [*γραμματέα τὸν κατὰ πρυτανείαν*], ὁ στίχος θὰ εἶχε μόνον 68 γράμματα· καὶ δὲν εἶναι μὲν τοῦτο πολὺ σπουδαῖον, διότι καὶ ἄλλοι στίχοι, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχον περισσότερα, ἐνταῦθα ὅμως σώζε-

(1) Ἴδε Wachsmuth, Stadt Athen σ. 626 σημ. 1. Καὶ ὁ Köhler C. I. A. II, 341 τοῦτο φαίνεται παραδεχόμενος.

ται καὶ κεραία τις πρὸ τῶν λέξεων *ἐν στήλει*, ἡ κεραία δ' αὕτη φαίνεταί μοι, ὅτι εἶναι λείψανον τοῦ γράμματος Υ μᾶλλον καὶ οὐχὶ τοῦ Ν.

Στίχ. 5 ἐν τῇ λέξει βασιλέως ὁ χαράκτης εἶχε γράψει κατὰ λάθος ἓν γράμμα περιττὸν μεταξὺ τοῦ Λ καὶ τοῦ Ε, μετὰ δὲ ταῦτα τὸ ἔσβυσε. Στ. 6 ἐν λέξει [ἐσ]τὶν εἶχε γράψει Γ ἀντὶ Ν, τὸ διώρθωσε δ' ἔπειτα. Στ. 17 ἐπανέλαβε πάλιν κατὰ λάθος τὴν συλλαβὴν ΓΕ ἐν τῇ λέξει γεγονότων. Τέλος στ. 19 ἀντὶ Λ ἔγραψε Δ ἐν τῇ λέξει ἀκροπόλει. Ἐν γένει δὲ ἡ χάραξις εἶναι ἀμελής.

Χρ. Δ. Τσουντας.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

(Συνέχεια (1))

23 (167)

ΚΑΤΑΤΟΕΠΕΡΩΤΗ
ΜΑΤΩΝΣΕΜΝΟΤΑ
ΤΩΝΑΡΕΟΠΑΓΕΙΤΩΝ
ΤΙΤΦΛΑΤΕΙΜΗΤΟΝ
ΠΕΙΡΑΙΕΑΤΟΝΓΕΝΟ
ΜΕΝΟΝΑΦΕΣΤΙΑΣΤΙ
ΦΛΑΓΑΘΩΝΟΣΠΕΙΡΑ.
ΕΩΣΥΙΟΝΗΜΗΤΗΡ
ΠΑΠΙΑΟΝΗΣΙΜΗΠΑΙ.
ΟΥΟΝΗΣΙΜΟΥΒΗΣΑΙΕΓ
ΘΥΓΑΤΗΡΤΟΝΥΙΟΝ
ΤΟΙΝ ΘΕΟΙΝ

Κατὰ τὸ ἐπερώτημα τῶν σεμνοτάτων Ἀρεοπαγειτῶν Τῖτ(ον) Φλ(αούιον) *Ἀτείμητον* Πειραιέα, τὸν γενόμενον ἀφ' ἑστίας, Τί(του) Φλ(αουίου) Ἀγάθωνος Πειρα[ι]έως υἱόν, ἡ μήτηρ Παπία Ὀνησίμη Πα[πί]ου Ὀνησίμου Βησαιέω[ς] θυγάτηρ, τὸν υἱὸν τοῖν Θεοῖν.

Ἐπὶ βάθρου (πεντ. λίθ.) μικρόν τι μόνον κατὰ τὴν δεξιὰν ὀφρὺν τῆς ἐνεπιγράφου ἐπιφανείας βεβλαμμένου. Ὕψ. 1,20, πλάτ. 0,44-0,48, πάχ. 0,48. Τὸ βάθρον οὐδένα ἔχει ἀρχιτεκτονικὸν κόσμον, τὰς δὲ τρεῖς αὐτοῦ πλευρὰς φέρει ὡμαλισμένας εἰς τόσον μόνον ὕψος, ὅσον εἶναι τὸ τοῦ ἐνεπιγράφου χώρου. Ἄνω λοιπὸν καὶ κάτω μένει ἱκανὸν μέρος ὅλως ἀκατέργαστον ὡς καὶ ἡ τετάρτη αὐτοῦ πλευρὰ (ἡ ὀπισθία). Τὰ γράμματα ἱκανῶς δι' ἀκρεμόνων πεποικιλμένα ἔχουσι μέγεθος περίπου, 0,03· ἡ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων εἶναι μικρὰ καὶ ἀνώμαλος, ἡ δὲ τῶν στίχων 0,025-0,03 περίπου. Μετὰ τὸ ΤΙ τοῦ ἕκτου στίχου διέκρινα μόλις τὰ ἴχνη τῆς ἄνω κεραίας καὶ τοῦ ἑτέρου Τ. Τὸ Σ τοῦ δεκάτου στίχου θὰ ἦτο μικρότερον γεγραμμένον. Ὀπαὶ γομφώσεως ἄνω τρεῖς. Τοῦτο τὸ βάθρον καὶ τὰ ἑπόμενα δύο εὑρέθησαν πέρυσι παρὰ τὴν πύλην (Ω') τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ Σηκοῦ (Παράβ. Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ ἔτους 1883, σελ. 55, σημείωσιν).

(1) Ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ. 1884, σελ. 135.

24 (168)

ΟΝΩΡΑΤΙΑΝΗΝ
ΠΟΛΥΧΑΡΜΙΔΑ
ΤΗΝΚΑΙΦΑΙΝΑΡΕ
ΤΗΝΟΝΩΡΑΤΙΑΝΟΥ
ΠΟΛΥΧΑΡΜΟΥΚΑΙ
ΚΛΑΥΔΙΑΣΘΕΜΙΣΤΟ
ΚΛΕΙΑΣΘΥΓΑΤΕΡΑ
ΚΛΑΥΔΙΩΝΠΡΑΞΑ
ΓΟΡΟΥΚΑΙΦΙΛΙΠΠΟΥ
ΤΩΝΔΑΔΟΥΧΗΣΑΝ
ΤΩΝΑΠΟΓΟΝΟΝ
ΤΗΝΑΦΕΣΤΙΑΣ

Ὀνωρατιανὴν Πολυχαρμίδα, τὴν καὶ Φαιναρέτην, Ὀνωρατιανοῦ Πολυχάρμου καὶ Κλαυδίας Θεμιστοκλείας θυγατέρα, Κλαυδίων Πραξαγόρου καὶ Φιλίππου τῶν δᾳδουχησάντων ἀπόγονον, τὴν ἀφ' ἑστίας.

Ἐπὶ βάθρου (λίθ. πεντ.) βεβλαμμένου πως ἄνω καὶ κάτω κατὰ τὸν ἀρχιτεκτονικὸν αὐτοῦ κόσμον τὸν συνήθη ἐν τοῖς τοιούτοις βάθροις. Ὕψ. 1,15, πλάτ. 0,57 καὶ 0,41-0,44, καὶ πάχ. 0,52-0,54

καὶ 0,62. Τῶν τριῶν λείων πλευρῶν τοῦ βάθρου ἡ ἐνεπίγραφος εἶναι κάλλιόν πως ὡμαλισμένη· ἄνω ὑπάρχουσι ὀπαὶ γομφώσεως δύο, ὧν ἡ ἑτέρα ἔχει πως ποδὸς σχῆμα. Τῶν γραμμάτων τὸ σχῆμα ὄχι πολὺ διάφορον τοῦ τῶν τοῦ προηγουμένου· μέγεθος αὐτῶν 0,02 περίπου. Τὸ τελευταῖον τοῦ 6ου στίχου ὀλίγον τι τῶν ἄλλων μικρότερον, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλως μικρόν. Τὸ δὲ 10ον καὶ 11ον τοῦ 10ου στίχου συμπεπλεγμένα. Ἡ ἀπόστασις ἀπ' ἀλλήλων εἶναι ἀκανόνιστος καὶ ὄχι μείζων τοῦ 0,01· ἀπόστασις τῶν στίχων ὡσαύτως 0,01 περίπου. Τὰ ὀνόματα *Ὀνωρατιανὸς* καὶ *Ὀνωρατιανὴ* δὲν σημειοῦνται ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Pape (Παράβ. καὶ ἀριθ. 5 καὶ 18).

25 (169)

ΑΓΑΘΗΙ ΤΥΧΗΙ

ΤΟΙΝΘΕΟΙΝ
ΤΗΝΑΦΕΣΤΙΑΣΜΥΣΤΙΝΠΟΠΛΙΑΝ
ΑΙΛΙΑΝΕΡΕΝΝΙΑΝ Π̄ΑΙΛΙΟΥΑΠΟΛ
ΛΩΝΙΟΥΘΥΓΑΤΕΡΑΑΡΞΑΝΤΟΣΤΗΝ
ΕΠΩΝΥΜΟΝΑΡΧΗΝΚΑΙΑΡΞΑΝΤΟΣ
ΤΗΝΤΟΥΒΑΣΙΛΕΩΣΑΡΧΗΝΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΗΣΑΝΤΟΣΕΠΙΤΟΥΣ
ΟΠΛΕΙΤΑΣΚΑΙΕΠΙΜΕΛΗΣΑΜΕΝΟΥ
ΤΗΣΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΙΑΣΚΑΙΚΗΡΥ
ΚΕΥΣΑΝΤΟΣΤΗΣΕΞΑΡΕΙΟΥΠΑ
ΓΟΥΒΟΥΛΗΣ ΗΜΗΤΗΡΠΟΠΛΙΑ
ΑΙΛΙΑΕΡΕΝΝΙΑΤΗΝΑΠΟΚΟΝΩΝΟΣ
ΚΑΙΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥΠΑΡΑΤΟΝΠΡΟ
ΘΕΙΟΝΠ̄ΑΙΛ̄ΔΙΟΝΥΣΙΟΝΤΟΝΔΑ
ΔΟΥΧΗΣΑΝΤΑ

Ἀγαθῇ Τύχῃ. Τοῖν Θεοῖν. Τὴν ἀφ' ἑστίας μύστιν Ποπλίαν Αἰλίαν Ἑρεννίαν Πο(πλίου) Αἰλίου Ἀπολλωνίου θυγατέρα, ἄρξαντος τὴν ἐπώνυμον ἀρχὴν καὶ ἄρξαντος τὴν τοῦ Βασιλέως ἀρχὴν καὶ στρατηγήσαντος ἐπὶ τοὺς ὁπλείτας καὶ ἐπιμελησαμένου τῆς Γυμνασιαρχίας καὶ κηρυκεύσαντος τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλῆς, ἡ μήτηρ Ποπλία Αἰλία Ἑρεννία τὴν ἀπὸ Κόνωνος καὶ Καλλιμάχου παρὰ τὸν *πρόθειον* Π(όπλιον) Αἴλ(ιον) Διονύσιον τὸν δᾳδουχήσαντα.

Ἐπὶ βάθρου (λίθ. πεντ.) σχεδὸν σώου καὶ τὸν συνήθη ἀρχιτεκτονικὸν κόσμον ἔχοντος. Ὕψ. 1,00 πλάτ. 0,42 καὶ 0,52, πάχ. 0,57 καὶ 0,42. Τρεῖς πλευραὶ λεῖαι, ὧν ἡ ἐνεπίγραφος κάλλιον ὡμαλισμένη. Γομφώσεως ὀπαὶ ἄνω τρεῖς Τὰ γράμματα (μέγεθος αὐτῶν 0,015) εἶναι ἐπιπολαίως, ἀλλὰ ἐπιμελῶς ἐγκεχαραγμένα, ἐν γένει δὲ τὸ βάθρον εἶναι ἐπιμελέστερον εἰργασμένον τῶν προηγουμένων. Τὰ τοῦ πρώτου στίχου, τὰ ἐπὶ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ κόσμου, εἶναι μεγαλείτερα (0,02). Τὸ τελευταῖον τοῦ 6ου στίχ. (Σ) ἐντὸς τοῦ προτελευταίου (Ο). Ἀπόστασις ὄχι μείζων τῶν 0,005 καὶ οὐχὶ παντοῦ ἡ αὐτή. Στίχων ἀπόστασις 0,02. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν δᾳδούχων τῷ ὑπὸ Lenormant (Recherches σελ. 163-164) δὲν ἀναγράφεται ὁ *πρόθειος* (ἴδε τὴν λέξιν ἐν τῇ Συν. Λεξ. Σ. Κουμανούδη) τῆς τιμωμένης, χάσμα δὲ ὑπάρχει κατ' αὐτὸν (τὸν κατάλογον) μεταξὺ τοῦ 200οῦ καὶ 240οῦ ἔτους μ. Χρ. Ἐπίσης ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐπωνύμων ἀρχόντων τῷ ὑπὸ Dumont (Fast. Epon.) δὲν φέρεται ἀναγεγραμμένος ὁ πατὴρ τῆς τιμωμένης Π. Αἴλ. Ἀπολλώνιος (παράβ. καὶ Lenormant ἑ. ἀ. ἀριθ. 35).

26 (178)

ΑΓΑΘΗΙ ΤΥΧΗΙ

ΠΥΡΟΦΟΡΟΥΔΗΜΗΤΡΟCΥΠЄΙΡΟΧΟΝΙЄΡΟ
ΦΑΝΤΙΝ
ΠΟΛΛΟΝЄΠЄΥCЄΒΙΗΚΥΔΟCΑЄΙΡΑΜЄΝΗΝ
ЄΛΛΑΔΟCЄΥΡΥΧΟΡΟΥΠΡωΤΟΝΓЄΝΟC
ΑΝΤΟΛΙΗCΤЄ
ЄΓΓΟΝΟΝЄΙCΑΙΟΥΤΟΥCΟΦΙΑΙCΥΠΑΤΟΥ
ΟCΔΗΚΑΙΒΑCΙΛΗΟCΑΜΥΜΟΝΟCΑΔΡΙΑΝΟΙΟ
ΜΟΥCΑωΝΑΓΑΘΗΝЄΙΧЄΔΙΔΑCΚΑΛΙΗΝ.

ЄΙCΑΙΟΥΔЄΘΥΓΑΤΡΑΜЄΓΑΙΝΗΤΟΙΟΚΑΙΑΥΤΟΥ
ЄΞΟΧΟΝЄΝΤΑΡЄΤΑΙCЄΝΤЄCΑΟΦΡΟCΥΝΑΙC
ΗΝΚΑΙΑΜЄΙΒΟΜЄΝΗΔΗωΜΑΚΑΡωΝЄΠΙ
ΝΗCCΟΥC
ΗΓΑΓЄΠΑΝΤΟΙΗCЄΚΤΟCЄΠωΔΥΝΙΗC
ΔωΚЄΔЄΟΙΘΑΝΑΤΟΝΓΛΥΚЄΡωΤЄΡΟΝΗΔЄΟ.
ΥΠΝΟΥ
ΠΑΓΧΥΚΑΙΑΡΓЄΙωΝΦЄΡΤЄΡΟΝΗΙΘЄωΝ
ΗΤЄΚΑΙΑΝΤωΝΙΝΟΝΟΜΟΥΚΟΜΜΟΔω
ΒΑCΙΛΗΑC
ΑΡΧΟΜЄΝΗΤЄΛЄΤωΝЄcΤЄΦЄΜΥCΤΙΠΟΛΟΥC
ΤΗΝΜЄΝΑΡΑΨΗΦωΜЄΝΑΡΗΙΦΙΛΗΘЄΤΟ
ΒΟΥΛΗ
ЄΙΚΟΝΑΔΗΓΑΘЄΗΝЄΚΤЄΛЄCΑΝΤΟΝЄΗΝ
ЄΥΝΙΚΗΤЄΦΙΛΗΘΥΓΑΤΗΡΥЄCΤЄΘΥΓΑΤΡΟC
ΖωΙΛΙΔΑΙΜΗΤΡΟCΜΗΤЄΡΑΘЄCΠЄCΙΗΝ
ΚΑΛΛΑΙCΧΡΟCΚΑΙΓΛΑΥΚΟCЄΝЄΙΚΟΝΙΚΥΔΑΙΝΟΝΤЄC
ΗΝΚΑΙΔΗΜΗΤΗΡωΠΑCЄΝΑΘΑΝΑΤΟΙC

Ἀγαθῇ Τύχῃ.

Πυροφόρου Δήμητρος ὑπείροχον Ἱεροφάντιν,
Πολλὸν ἐπ' εὐσεβίῃ, κῦδος ἀειραμένην,
Ἑλλάδος εὐρυχόρου πρῶτον γένος Ἀντολίης τε,
Ἔγγονον Εἰσαίου τοῦ σοφίαις ὑπάτου,
Ὃς δὴ καὶ βασιλῆος ἀμύμονος Ἀδριανοῖο
Μουσάων ἀγαθὴν εἶχε διδασκαλίην·
Εἰσαίου δὲ θύγατρα μεγαινήτοιο καὶ αὐτοῦ.
Ἔξοχον ἔν τ' ἀρεταῖς ἔν τε σαοφροσύναις,
Ἣν καὶ ἀμειβομένη Δηὼ μακάρων ἐπὶ νήσσους
Ἤγαγε παντοίης ἐκτὸς ἐπωδυνίης·
Δῶκε δὲ οἱ θάνατον γλυκερώτερον ἡδέο[ς] ὕπνου
Πάγχυ καὶ Ἀργείων φέρτερον ἠιθέων·
Ἥ τε καὶ Ἀντωνῖνον ὁμοῦ Κομμόδῳ βασιλῆας
Ἀρχομένη τελετῶν ἔστεφε μυστιπόλου[ς].
Τὴν μὲν ἄρα ψήφῳ *μὲν* Ἄρηι φίλη θέτο Βουλὴ
Εἰκόνα δ' ἠγαθέην ἐκτελέσαντο νέην
Εὐνίκη τε φίλη θυγάτηρ ὑές τε θυγατρὸς
Ζωϊλίδαι μητρὸς μητέρα θεσπεσίην
Κάλλαισχρος καὶ Γλαῦκος ἐν εἰκόνι κυδαίνοντες,
Ἣν καὶ Δημήτηρ ὤπασεν ἀθανάτοις.

Ἐπὶ βάθρου (λίθ. πεντ.) κατὰ τὰς γωνίας βεβλαμμένου καὶ τὸν συνήθη φέροντος ἀρχιτεκτονικὸν κόσμον. Ἡ ἐνεπίγραφος ἐπιφάνεια εἶναι σχεδὸν ἀλώβητος, ἡ δὲ τετάρτη πλευρά, ὡς συνήθως, ὄχι ὡμαλισμένη. Ὕψ. 1,17, πλάτ. 0,70 καὶ 0,54, πάχ. 0,65 καὶ 0,58. Μέγεθος γραμμάτων 0,02 περίπου· τὰ τῆς φράσεως *Ἀγαθῇ τύχῃ* τῆς γεγραμμένης ἐπὶ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ κόσμου μεγαλείτερα (0,04). Ἀπόστασις γραμμάτων ὄχι μείζων τῶν 0,005· στίχων 0,01 περίπου. Ἡ ἐν γένει γραφὴ κανονική· ἐν τῷ 14ῳ στίχῳ λησμονήσας ὁ χαράκτης τὸ C (ἔστεφε) τὸ προσέθηκε μικρότερον μεταξὺ τοῦ Є καὶ Τ· ἐν δὲ τῷ 19ῳ, ἐπειδὴ ὁ χῶρος δὲν τῷ ἤρκει, ἔγραψεν τὸ μὲν Ο μικρὸν (κυδαίνοντες) συνήνωσε δὲ εἰς σύμπλεγμα τὰ γράμματα ΝΤΕ ἐνταῦθα μόνον δοὺς εἰς τὸ ε τὸ ἀρχαιότερον σχῆμα Ε. Ὀπαὶ γομφώσεως ἄνω τρεῖς καὶ πρὸς ταύταις καὶ δύο ἔτι ἀβαθῆ ξέσματα τοῦ ἐμπροσθίου μέρους *ποδὸς* ἢ μᾶλλον *ὑποδήματος* τύπον ἔχοντα. Ἐκ τούτου τοῦ βάθρου καὶ τοῦ ἤδη δημοσιευθέντος ὑπ' ἀριθ. 16 (1) μανθάνομεν ἐπὶ πέντε γενεὰς διάφορα πρόσωπα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸν Ναὸν καὶ τὰ μυστήρια ἢ ἄλλους τινας τίτλους *εὐγενείας*, οὕτως εἰπεῖν, κεκτημένα.

(1) Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1883 σελ. 141.

Ὕπατος *σοφίαις* καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἀδριανοῦ	Εἰσαῖος ὁ Ι
Τούτου δὲ υἱὸς ἐπίσης σοφὸς ἀνὴρ	Εἰσαῖος ὁ ΙΙ
Καὶ τούτου θυγάτηρ ἡ τιμωμένη Ἱεροφάντις (παράβ. ἀριθ. 16 στίχ. 7). .	Εἰσιδότη
Τῆς ὁποίας πάλιν θυγάτηρ ἡ	Εὐνίκη
Ταύτης δὲ τέκνα ἐκ τοῦ Ζωίλου, ἀδελφοῦ τοῦ Καλλαίσχρου καὶ τοῦ Ἱεροφάντου Γλαύκου (ἀριθ. 16, στίχος 9-12) οἱ.	Γλαῦκος καὶ Κάλλαισχρος
Οὔτινος πάλιν θυγάτηρ ἡ	Εὐνίκη

εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ ὑπ' ἀριθ. 16 ἐπίγραμμα. Αἱ γενόμεναι λοιπὸν ἐκεῖ ὀλίγαι συμπληρώσεις ἀποδείκνυνται νῦν ὀρθαὶ οὖσαι· πάντως δὲ πρέπει νὰ συμπληρωθῇ καὶ ἐν τῷ 6ῳ στίχῳ *Ἀντολίηθεν*. Καὶ ἐν ἐκείνῳ μὲν τῷ ἐπιγράμματι δὲν ἀναφέρεται διὰ τίνα λόγον καὶ ὑπὸ τίνος ἀνηγέρθη *εἰκὼν* εἰς τὴν Εὐνίκην (παράβ. ἀριθ. 20 καὶ 28) (1), ἐν δὲ τούτῳ δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα αὐτῆς ταύτης τῆς ἱεροφάντιδος, καίπερ, ὡς δῆλον, μετὰ θάνατον τιμωμένης δι' *εἰκόνος*. Ἴσως παρὰ τὸ ἡμέτερον ὑπῆρχε καὶ ἕτερον βάθρον τὸ φέρον τὴν εἰκόνα, ἣν ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ εἶχεν αὐτῇ ἀνεγείρει (στίχ. 15;) καὶ ἐν τούτῳ πιθανῶς ἐμνημονεύετο τὸ ὄνομα αὐτῆς· ἴσως ὅμως ἦτο καὶ ἄλλως γνωστὴ ἡ *ἱεροφάντις Εἰσιδότη*, ἀφοῦ μάλιστα εἶχε τὴν τύχην δύο νὰ μυήσῃ βασιλεῖς τὸν Ἀντωνῖνον καὶ τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Κόμμοδον (παράβ. ἀρ. 6). Περὶ τῆς φράσεως ἐν γένει τοῦ ἐπιγράμματος περιττὸν νὰ σημειώσω τι. Τὸ βάθρον εὑρέθη παρὰ τὴν ἀνατολικὴν τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ Σηκοῦ Πύλην τὴν γενομένην κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ λήξαντος ἔτους γνωστήν.

27 (120)

Η Ε Ξ Α Ρ Ε Ι
Β Ο Υ Λ Η Κ Α Ι Η Β
Τ Ω Ν Ε Ξ Α Κ Ο - Ι Ω
Κ Α Ι Ο Δ Η Μ Ο Σ Γ
Κ Α Ι Κ Ι Λ Ι Ο Ν Κ Α Σ Ι Ο Ν
Α Χ Α Ρ Ν Ε Α Α Ρ Ε Τ Η Σ
Ε Ν Ε Κ Ε Ν

Ἡ ἐξ Ἀρείο[υ Πάγου] Βουλὴ καὶ ἡ Βο[υλὴ] τῶν ἑξακοσίω[ν] καὶ ὁ Δῆμος.—Γ. Καικίλιον Κάσιον Ἀχαρνέα ἀρετῆς ἕνεκεν.

Ἐπὶ ἁπλοῦ ἐν εἴδει στήλης βάθρου ὑπογλαυκίζοντος (ὑμηττείου;) λίθου καὶ βεβλαμμένου ἄνω πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἐν μέρει καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς γωνίας του. Τρεῖς πλευραὶ ὡμαλισμέναι, ἄνω δὲ ἀβαθὴς τετράγωνος κοιλότης ἐν ᾗ ὀπὴ γομφώσεως καὶ αὔλαξ πρὸς ἔγχυσιν τοῦ μολύβδου· ὁμοία ὅμως κοιλότης καὶ ὀπὴ ὑπάρχει καὶ ὑποκάτω εἰς τὴν βάσιν. Ὑψ. 0,85, πλάτ. 0,52, πάχ. 0,40. Τὰ γράμματα βαθέως ἐγκεχαραγμένα καὶ κεκοσμημένα μὲ ἀκρέμονας. Μέγεθος αὐτῶν 0,03· ἀπόστασις αὐτῶν τε καὶ τῶν στίχων οὐχὶ μείζων τῶν 0,005. Εὑρέθη ἐντετειχισμένον ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἑδραζομένῳ ποτὲ ἐν μέρει ἐπὶ τῶν βάθρων τῶν σημειουμένων ἐν τῷ διαγράμματι (Πρακτ. τοῦ 1883) διὰ τῶν γραμμάτων σ-σ'. Ὁ τιμώμενος εἶναί μοι ἀλλαχόθεν ἄγνωστος.

28 (165)

Α Π Π Ι Α Ν Α Ν Ν Ι Α Ν Ρ Η
Γ Ι Λ Λ Α Ν Α Τ Ι Λ Ι Α Ν Κ Α Υ
Κ Ι Δ Ι Α Ν Τ Ε Ρ Τ Υ Λ Λ Α Ν
Α Π Π Ι Ο Υ Υ Π Α Τ Ο Υ Π Ο Ν
Τ Ι Φ Ι Κ Ο Σ Θ Υ Γ Α Τ Ε Ρ Α Η
Ρ Ω Ι Δ Ο Υ Μ Α Ρ Α Θ Ω Ν Ι Ο Υ
Υ Π Α Τ Ο Υ Γ Υ Ν Α Ι Κ Α Τ Ο Υ
Ε Ξ Η Γ Η Τ Ο Υ Ο Α Ν Η Ρ
Α Ν Ε Θ Η Κ Ε Ν

(1) Ἴσω; ὁ χαράκτης ἐξ ἀβλεψίας ἔγραψε *ΜυστιπόλοΙ* ἀντὶ *ΜυστιπόλοΥ*, ἴσως δηλ. ἡ Εὐνίκη νὰ ἐγένετο *μύστις* (παράβ. καὶ ἀριθ. 15 καὶ Lenormant ἀριθ 9) ὡς δισέγγονος τῆς ἱεροφάντιδος *Εἰσιδότης* καὶ δισανεψιὰ τοῦ ἱεροφάντου Γλαύκου (παράβ καὶ ἀριθ. 18)· ὄντος δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου περὶ τοῦ βάθρου ἐκείνου (ἀριθ. 16), ἂς σημειώσω καὶ τοῦτο ἀκόμη ὅτι δηλαδὴ καὶ εἰς ἐμὲ νῦν τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ τελευταίου στίχου φαίνεται μὴ ὂν η· ἴσως εἶναι *ψι*.

Ἀππίαν, Ἀννίαν, Ρηγίλλαν Ἀτιλίαν, Καυκιδίαν Τερτύλλαν· Ἀππίου Ὑπάτου, Ποντίφικος θυγατέρα· Ἡρώδου Μαραθωνίου Ὑπάτου γυναῖκα τοῦ ἐξηγητοῦ, ὁ ἀνὴρ ἀνέθηκεν.

Ἐπὶ βάθρου (λίθ. πεντ.) τεθραυσμένου τὰ κάτω καὶ ἁπλοῦν ἔχοντος ἀρχιτεκτονικὸν κόσμον. Ὕψ. τὸ μέγιστον σωζόμενον 0,92, πλάτ. 0,73 καὶ 0,58, πάχ. 0,52 καὶ 0,45. Ἡ τετάρτη πλευρά, ὡς συνήθως, ἀκατέργαστος. Κοιλότης ἄνω ἀνώμαλος καὶ ἀβαθής, τρεῖς δὲ ὀπαὶ γομφώσεως. Γραμμάτων μέγεθος 0,03. Ἀπόστασις ἀπ' ἀλλήλων 0,001-0,01 καὶ ὅπου κατὰ τὸν χαράκτην θὰ ἐχρειάζετο ἐν τῇ κοινῇ γραφῇ στίξις δι' *ἄνω* ἢ *κάτω στιγμῆς* 0,02-0,03· διότι ὁ δι' ὑποστιγμῆς χωρισμὸς τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν ἐννοιῶν δηλοῦται καὶ ἐν τῷ λίθῳ διὰ τοῦ καὶ παρ' ἡμῖν συνήθους τρόπου, τεθειμένου μόνον ὄντος ὀλίγον τι ὑψηλότερον τοῦ σημείου (·) αὐτῆς. Στίχων ἀπόστασις 0,02. Τὸ βάθρον εὑρέθη κατὰ τὸ ἀνατολικομεσημβρινὸν τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ μέρος ὀλίγα βήματα πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἐκεῖ σημειουμένου ἐν τῷ διαγράμματι οἰκίσκου. Σώζεται ἐκεῖ τῆς πλακοστρώσεως τῆς αὐλῆς μικρόν τι μέρος. Τὰ κατὰ τὸν Ἡρώδην καὶ τὴν γυναῖκά του Ῥηγίλλαν δὲν εἶναι ἄγνωστα· ἀγνοῶ μόνον ἂν καὶ ἄλλοθέν ποθεν ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ὁ ἀνὴρ ἦτο καὶ *ἐξηγητής*. Ἐπίσης ἀγνοῶ ἂν καὶ τὰ *ἓξ* ὀνόματα τῆς γυναικός του ἐγνώσθησαν καὶ ἀλλαχόθεν· ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Pape σημειοῦνται μόνον τὰ πρῶτα τρία.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 22ᾳ Αὐγούστου 1885.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ.

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

(Συνέχεια. Ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ. 1885, σελ. 93).

10

ΠΥΘΟΔѠΡΟϹ

Πυθόδωρος

Τὸ ὄνομα τοῦτο κεχάρακται ἐπὶ πωρίνου ἀρραβδώτου κίονος γράμμασι μεγάλοις (ὕψ. 0.04-0.08) καὶ ἀνισομεγέθως περιθέουσι κύκλῳ ὑπὸ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ.

Ὕψος ἔχει ὁ τραχὺς οὗτος τὴν ἐπιφάνειαν κίων 1.46, περιφέρειαν δὲ 1.38 (ἄνω) καὶ 1.44 (κάτω). Ἐν μέσῳ που τοῦ ὅλου ὕψους, ἀντιστοιχοῦσα κάτωθεν τοῦ στοιχείου Δ, ὑπάρχει ἀβαθὴς κοιλότης. Τοιαῦται κοιλότητες, συνήθως τετράγωνοι, εἰσὶ γεγλυμμέναι καὶ ἐπὶ μεγάλων πωρίνων κιόνων ἐν τῷ ναῷ εὑρεθέντων, ὧν τινες διασῴζουσι καὶ ἰωνικὴν βάσιν.

Εὑρέθη μετ' ἄλλων ἀνεπιγράφων ἐν τῷ ναῷ, παρὰ τὸν οὐδὸν θύρας, ἥτις παραδόξως πως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νοτίου τοίχου κειμένη ἄγει εἰς μικρόν τι τετράγωνον κτίριον μετὰ τοῦ ναοῦ μὲν συνεχόμενον, μὴ ἐκτεινόμενον ὅμως ἐφ' ἁπάσης τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ταύτης, ἀλλ' ἐπὶ μόνου τοῦ μέσου αὐτῆς μέρους· τὸ παραρτημάτιον τοῦ ναοῦ τοῦτο, οὗ μόνα τὰ ἐδάφη ὑπολείπονται, ἦν ἴσως μαντεῖον ἢ ἄλλο τι ἄδυτον.

11

Γ ////// Ο

π [τ;] ο

Τὰ γράμματα ταῦτα, μέγιστα τὸ ὕψος (0.21) ὄντα, φέρει ἀκέραιον ἐπιστυλίου ἐκ πώρου τμῆμα, πλ. 1.23, ὕψ. 0.47, πάχ. 0.35.

Εἰσὶ θαυμαστὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ συμμετρίαν, ἀβαθέστατα δὲ γεγλυμμένα. Τὸ Γ εἶνε ἀνισοσκελὲς τὸ δὲ Ο ὀλίγῳ ἔλασσον αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων γραμμάτων εὕρηται ἑνὸς γράμματος χῶρος εἰς τετράγωνον ἀπεξεσμένου, ἐξ οὗ ἴσως Τ ὄντος θὰ ἐξήγετο ὄνομα βασιλέως Πτολεμαίου ὅστις ἀπαντᾷ καὶ ἐν προξενικῷ ψηφίσματι γεγραμμένῳ ὑπὸ τὴν

ἀνέκδοτον ἐπιγραφὴν *Βασίλισσαν Ἀρ[σινόην]* ἐπὶ βάθρου ἀνορυχθέντος πέρυσιν ἐν Ἀμφιαράου.

Εὑρέθη ἐν τῷ σηκῷ τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν δεξιὰν τῷ εἰσιόντι γωνίαν.

12

ΑΜΦΙΑΡΑΟ
ΑΜΦΙΛΟΧΟ
ΕΡΜ

Ἀμφιαράο[υ]
Ἀμφιλόχο[υ]
Ἑ[ρμοῦ;]

Πλὰξ μικρὰ (ὕψ. 0.51, πλ. 0.28, πάχ. 0.12) μαρμάρου λευκοῦ εὑρεθεῖσα πρανὴς παρὰ τῷ βωμοειδεῖ κτίσματι ὅπου καὶ ἡ προεκδοθεῖσα ὑπ' ἀριθ. 1 ἐπιγραφή. Ὕψος γραμμάτων 0.025. Ἡ ἐνεπίγραφος ἐπιφάνεια ἕνεκα τῆς ὑγρασίας ἀπέβη λίαν εὔθρυπτος· καὶ τοῦ μὲν 3ου στίχου, ἅμα εὑρεθείσης τῆς πλακός, μόλις διέκρινα, πρὸς τῷ Ε, ἂν μὴ σφάλλωμαι, καὶ δύο νῦν δυσδιάκριτα γράμματα ρμ, κατωτέρω δὲ διὰ τὴν ἀποτριβὴν ἀδύνατον καὶ νὰ ὁρισθῇ ὅλως ἂν ὑπῆρχον γράμματα.

Τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα ἐνδέχεται, καὶ ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως, νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὸν ὑπὸ Παυσανίου (Α΄. 34, 3) περιγραφόμενον πενταμερῆ βωμόν. Ἀμφίλοχος ἦν, ὡς γνωστόν, ὁ ἕτερος τῶν υἱῶν τοῦ Ἀμφιαράου· ὁ δὲ μητραλοίας Ἀλκμαίων ἐν οὐδεμιᾷ τῶν αὐτόθι εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν μνημονεύεται, διότι «*διὰ τὸ ἐς Ἐριφύλην ἔργον οὔτε ἐν Ἀμφιαράου τινά, οὐ μὴν οὐδὲ παρὰ τῷ Ἀμφιλόχῳ τιμὴν ἔχει*» (Παυσαν. αὐτ.)

13

Ο ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΙΩΝ
ΚΟΙΝΤΟΝΦΟΥΦΙΟΝΚΟΙΝΤΟΥΥΙΟΝΚΑΛΗΝΟΝΠΡΕΣΒΕ. ΙΙΙΝ
ΚΑΙΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝΤΟΝΕΑΥΤΟΥΣΩΤΗΡΑΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΝ
ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣΗΦΑΙΣΤΟΔΩΡΟΥΕΙΠΕΝΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΕΠΕΙΔΗΦΙΛΛΕΑΣ
ΕΥΝΟΥΣΩΝΔΙΑΤΕ ///// ΛΕΙΤΗΙΤΕΠΟΛΕΙΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΤΟΙΣΔΕΟΜΕΝΟΙΣΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΠΑΡΕ
ΧΕΤΑΙΧΡΕΙΑΣΜΕΤΑΠΑΣΗΣΠΡΟΘΥΜΙΑΣΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΦΙΛΛΕΑΝΑΓΑΣΙΛΑ
ΟΥΑΘΗΝΑΙΟΝΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙΝΑΙΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣΚΑΙ
ΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΝΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕ ///// ΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΟΝΤΟΣΚΑΙΕΙΡΗ
ΝΗΣΚΑΙΤΑΛΛΑΠΑΝΤΑΥΠΑΡΧΕΙΝΑΥΤΟΙΣΚΑΘΑΠΕΡΚΑΙΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ
ΤΗΣΠΟΛΕΩΣΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

ΣΙΜΑΛΟΣΕΠΟΙΗΣΕ

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων
Κόϊντον Φούφιον Κοΐντου υἱὸν Καληνὸν πρεσβε[υτὴν]
καὶ ἀντιστράτηγον τὸν ἑαυτοῦ σωτῆρα καὶ εὐεργέτην
Ἀμφιαράῳ

Νικόμαχος Ἡφαιστοδώρου εἶπεν· δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ, ἐπειδὴ Φιλλέας εὔνους ὢν διατε . . λεῖ τῇ τε πόλει Ὠρωπίων καὶ τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν παρέχεται χρείας μετὰ πάσης προθυμίας, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Φιλλέαν Ἀγασιλάου, Ἀθηναῖον, πρόξενον εἶναι καὶ εὐεργέτην τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἔνκτησιν καὶ ἰσοτέ . . λειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης καὶ τἆλλα πάντα ὑπάρχειν αὐτοῖς καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις τῆς πόλεως γέγραπται.

Σίμαλος ἐποίησε

Μέγα βάθρον άπλοῦν, μαρμάρου λευκοῦ, πλ. 1.18, ὕψ. 0.41, πάχ. 0.75, φέρον ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τετράγωνον κοιλότητα καὶ ἑτέραν ἔχουσαν σχῆμα ποδὸς ἀνθρωπίνου εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἀγάλματος. Εὑρέθη μεταξὺ τῶν πλατέων ἀναθηματικῶν μνημείων καὶ τῆς μεγάλης τοξοειδοῦς βάσεως.

Ὡς ἐσημειώθη ἰδίᾳ περὶ τοῦ μνημείου *Λέντλον* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σελ. 104), παρατηρεῖται καὶ ἐνταῦθα ὅτι δὲν εἶνε πάντες οἱ στίχοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου κεχαραγμένοι, ἀλλ' ἔνιοι αὐτῶν ἐπὶ βαθύτερον γεγλυμμένου χώρου, ἀποξεσθείσης, ὡς φαίνεται, ἐπιγραφῆς προγενεστέρας. Ὕψος δ' ἔχουσι τὰ γράμματα τῶν μὲν τεσσάρων πρώτων στίχων 0.025, τοῦ δὲ ψηφίσματος σχεδὸν 0.01 καὶ τοῦ τεχνίτου 0.015-0.02.

Ὁ παρὼν Φούριος εἶνε, φαίνεται, ὁ ἐπὶ Καίσαρος μέρος τῆς Ἑλλάδος ὑποτάξας.

Τῆς ἀναθέσεως γράμματά τινα, ὡς καὶ ἐν τῷ κειμένῳ δηλοῦται, ἐλλείπουσιν. Ἐν δὲ τῷ ψηφίσματι (στίχ. 2) μεταξὺ τῶν συλλαβῶν *τε* καὶ *λει* τῆς λέξεως *διατελεῖ* παρεμπίπτει ἐξηλειμμένων δύο γραμμάτων χῶρος περιττός· τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐγένετο καὶ κατωτέρω (στίχ. 5) ἐν τῇ λέξει *ἰσοτέλειαν* μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ *τε* καὶ *λει*.

Περὶ δὲ τοῦ τεχνίτου Σιμάλου, ὡς καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἀμφιαρείῳ ἀπαντώντων ὀνομάτων τεχνιτῶν, πραγματεύεται τὸ ἀρτιφανὲς ἀξιόλογον σύγγραμμα τοῦ Em. Löwy, Inschriften griech. Bildhauer.

Β. Ι. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ

Ἐπὶ στήλης μικρᾶς, λίθου σταχτόχρου, φερούσης ἀέτωμα, γράμμασι τῶν καλῶν χρόνων·

Φίλιννα
Πρασίωνος
θυγάτηρ

ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν, γυνὴ ἀνάγλυπτος, καθημένη ἐπὶ ἕδρας καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ βλέπουσα. Ἔργον ἄτεχνον καὶ πενιχρὸν ἐκ τῶν διὰ τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἑτοίμων.

Ἡ στήλη αὕτη εὑρέθη πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν ἐν *Κάζῃ*, ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν τῶν *Ἐλευθερῶν*, ἀκριβῶς ἐν ᾗ θέσει ᾠκοδόμηται νῦν ὁ νέος ξενὼν Μελετίου Μιχαλάκη, παρὰ τὸν στρατῶνα. Περὶ δὲ τὴν θέσιν ταύτην ἀνεσκάφησαν ἀπὸ ἐτῶν πολλοὶ τάφοι, συνήθως ὑπὸ τεσσάρων ἀκατεργάστων λιθίνων πλακῶν περιπεφραγμένοι καὶ μικρὰ καὶ εὐτελῆ κτερίσματα περιέχοντες. Ἐνῳκοδόμηται δὲ νῦν ἡ στήλη ἐν τῷ ἀνατολικῷ τοίχῳ τοῦ ἐν Μάνδρᾳ τοῦ δήμου Ἐλευσῖνος νεοκτίστου ἐργαστηρίου τοῦ ξενοδόχου, κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς εἰς Θήβας ἀγούσης γωνίαν.

Ἐν *Μεγάροις*· ἔξω τῆς οἰκίας Κωνσταντίνου Κίκκη, ὑπὸ τὸν δημοτικὸν στρατῶνα τῆς χωροφυλακῆς πρὸς ΝΔ., ἀνεκαλύφθη κατὰ Ἰούλιον 1885 ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου, σκάπτοντος, φρέαρ ἀρχαῖον ὕδατος ποσίμου, διὰ πώρου λίθου κανονικῶς ἐκτισμένον, μετὰ στομίου ἐπιθέτου, στενοτέρου μὲν κατὰ τὸ χεῖλος, προβάδην δ' ἀνοιγομένου πρὸς τὰ κάτω μέχρι τοῦ πλάτους τοῦ φρέατος. Εἶναι δὲ τὸ στόμιον λελαξευμένον ἐπὶ λευκοῦ τετραγώνου λίθου, προδήλως εἰς ἄλλο τι χρησιμεύσαντος ἐν ἀρχαιοτέροις ἔτι χρόνοις, ὡς δείκνυσι καὶ ἡ ὑπὲρ τὸ χεῖλος αὐτοῦ ἐπιγραφή.

ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ
ΗΡΕΑ
Ο (στόμιον)

Ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ χώμασιν εὑρέθη καὶ λεπτὸν θραῦσμα λευκοῦ λίθου ἐνεπιγράφου περιέχον τὰ λείψανα πέντε στίχων ὧδε·

ΗΣΓΑΙ
ΔΑΛΙΟΥΚΕΛΕΥ
ΚΥΚΛΗΜΑΘΗ
ΑΙΡΕΙΜΓΡΟΣΕΙΓ
ΕΥΤΥΧΩΜΓΑΗ

Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης τὰ μὲν γράμματα, ἀπολήγοντα εἰς γλωχῖνας, δεικνύουσι χρόνους ταπεινούς, ἀλλὰ τὰ ἐν δ´ καὶ ε´ στίχῳ ΑΙΡΕΙΩ καὶ ΕΥΤΥΧΩΜ, ἀντὶ *αἱρεῖν* καὶ *εὐτυχῶν* ἀρχαιοπρεπῆ. Ἂν δὲ μὴ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς δύναταί τις νὰ ὑποπτεύσῃ, λείψανον ἐμμέτρου ἐπιγράμματος ἐν δωρικῇ διαλέκτῳ, οἵα προσῆκε πάντως τοῖς Μεγαρεῦσι, τὸ ἐν τῷ β´ στίχῳ *δαλίου* ἐμφαίνει ἴσως ὅτι καὶ τὸ μεγαρικὸν μηνολόγιον περιεῖχε μῆνα *Δάλιον*, πρᾶγμα περὶ οὗ ἐγὼ τοὐλάχιστον οὐδεμίαν ἔχω ἄλλοθεν εἴδησιν.

ϽΝ+ΗΠΟΛΙ
ˎΤΗCΟΙΚΟΥΜ
˦ΘΕΝΤΟCΤΟ
ΥΖωCΙΜΟΥ

Ͻν + ἡ πόλι(ς
τῆς οἰκουμ(ένης
η)θέντος το
; κυρο)ῦ Ζωσίμου.

Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἔκτυπον χάρτινον ἔλαβον ἐκτειχίσας τὸν ἐφ᾽ οὗ ἐπιγέγραπται λευκὸν λίθον ἐκ τοῦ οἰκίσκου τοῦ ἱερέως Α. Παππαγγελῆ ἐν *Γερμενῷ* (1), παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸ μακρὸν τεῖχος τῶν *Αἰγοσθένων*, ἔνθα καὶ εὑρέθη. Καὶ ἡ κολοβὴ δὲ αὕτη ἐπιγραφή, πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς μέχρι τοῦδε γνωστοῖς τεκμηρίοις, ἀποδεικνύει ὅτι, καὶ ἐπὶ Βυζαντίων κατοικουμένη, εἶχε σημασίαν τινὰ ὡς στρατηγικὴ ἐπὶ τοῦ κορινθιακοῦ κόλπου θέσις ἡ τῶν Αἰγοσθενιτῶν ὀχυρὰ πόλις.

Πρὸ τοῦ ἄρθρου τῆς ἐν τῷ β´ στίχῳ φαίνεται σωζόμενον τὸ δεξιὸν σκέλος Α, ὡς καὶ πρὸ τοῦ *θέντος* τοῦ γ´ στίχου διακρίνονται ἴχνη Η. Καὶ πιθανὴ μέν μοι φαίνεται ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Α. Κουμανούδη ὑποδειχθεῖσά μοι συμπλήρωσις «*σωτῆρα) τῆς οἰκουμένης . . . ἐπιμελη)θέντος το(ῦ στρατηγοῦ τῆς πόλεως*», κατὰ τὴν ἐν C. I. G. τοῦ Bœckh ὑπ᾽ ἀρ. 1079 μεγαρικὴν ἐπιγραφήν. Ἀμφίβολος δὲ λίαν ἡ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ συμπλήρωσις *Αἰγοσθενιτῶ)ν*, εἰς ἣν ἀπ᾽ ἀρχῆς ὁ νοῦς μου ἐτράπη, καὶ οὐδὲν ἀπίθανον τὸ σωζόμενον ἐν ἀρχῇ τοῦ α´ στίχου ϽΝ, ν᾽ ἀποτελῇ τὴν κατάληξιν ἑνικῆς αἰτιατικῆς δηλούσης τὸ ὄνομα τοῦ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τιμωμένου προσώπου ἢ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ. Ἐν δὲ στίχῳ δ´ συνεπλήρωσα *κυρο)ῦ* (ἡ λέξις ἀπαντᾷ κατὰ τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα), καταληφθεὶς ὑπὲρ τὸ μέτρον ἴσως ὑπὸ βυζαντίου ζήλου· ἀλλὰ δύναταί τις καὶ νὰ ὑπονοήσῃ ὅτι ἔκειτο ἐκεῖ τὸ ἄρθρον *τοῦ*, δηλοῦν ὅτι ὁ στρατηγὸς τῆς πόλεως δὲν ὠνομάζετο Ζώσιμος, ἀλλ᾽ ἦν υἱὸς Ζωσίμου. Ζώσιμος præfectus Epiri ὑπὸ τοὺς αὐτοκράτορας Βαλεντινιανὸν καὶ Βάλεντα (364-378 μ. Χ.) ἀναφέρεται ἐν τῷ Θεοδοσιανῷ Κώδικι VI. 31 XII. 10.

(1) Οὕτως ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν περιοίκων τὸ μέρος, *Γερμενός*, καὶ οὐχὶ *Γερμανός*.

Ἐν τῷ νοτιοανατολικῷ, τῷ καὶ σχεδὸν ἀκεραίῳ πύργῳ τῆς τῶν *Αἰγοσθένων* ἀκροπόλεως, ἐπὶ λίθου λευκοῦ τετραγώνου νεωστὶ (φθινόπωρον 1884) ἐξαχθέντος ἐκ τοῦ μεταγενεστέρου (βυζαντιακοῦ) τοίχου, τοῦ χωρίζοντος εἰς δύο τὸ ἔνδον τοῦ πύργου, ἀνέγνων τὴν ἑπομένην ἀνέκδοτον ἐπιγραφήν·

ΜΕΛΙ.ΣΑ
ΜΕΛΩΝΟΣ

Μέλι(σ)σα Μέλωνος, προδήλως ἐπιτυμβίαν.

Ἡ ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς ἐφημερίδος ταύτης (1885, 6´ σελ. 127) δημοσιευθεῖσα μεγαρικὴ ἐπιγραφὴ προεξεδόθη ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ *Παρνασσῷ* (ἔτος 1882 σελ. 856-857) μετὰ διαφόρου ἀναγνώσεως τοῦ ὀνόματος τῆς ἱερείας· ΟΠΤΕΛΛΙΑΝ ΦΙΛΑΝ ΟΥΙ.. καὶ μετ᾽ εἰδήσεων περί τε τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς καὶ περὶ τοῦ τόπου τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐλλείποντος τμήματος αὐτῆς.

Σ. Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΔΟΤ
ΤΧΟΥ
ΓΕΛ ΟΕ
ΡΓ ΡΡΙΟΣ
ΞΜΑΣΤΩΝΙ
ΟΥΣ
ΛΙΤΑ
ΩΝ

ΛΛΕΥΙΟ
ΑΙΛΥΙ

Ρ ΣΑΓΓΕΛΗΟΕΝ
ΞΥΛΝΩΝΕΧΕΙ
ΑΡΡΟΝΠΗΔΑΛΙΑ
ΚΑΙΜΑΚΙΔΑΣ ΟΝ ΥΣ
ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣΤΟΝ
ΜΕΓΑΝΚΕΡΑΙΑ ΜΕΓΑ
ΩΝΔΕΚΡΕΜ Σ Ν
ΠΟΙΩΜΑΤ ΙΣ ΟΝ
ΟΠΕΙΑΥΠΟΒΛΗΜΑ
ΑΤΑΒΛΗΜΑ
ΡΡΥΜΑΤΑΛΕ
ΑΡ ΡΡΥ ΤΑΤΡΙ
ΣΧΟΙΝΙΑΑΙΚΥΡΑΣ
ΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΓΝΟΛ ΛΟ ΕΡΓ
ΤΡΙΗΡ ΧΟΙ
ΔΙΟΦΑΝΤΟΣΑΛΑΙΕ
ΔΙΟΠΕΙΘΗΣΣΦΗΤΤΙ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΝΑΠΗΝ
ΕΝΚΑΝΠΕΡΙΑΛΙΚΗ
ΤΩΝΔ ΠΕΙΘΗΣΔΙ
ΟΠΕΙΘΟΣΣΦΗΤΤΙΟ
ΔΙΟΓΝΗΤΟΣΔΙΟΔΟ
ΥΓΥ ΡΟΣΝΕΩΡ
ΕΙ ΗΤΑΞΕΙΙ
ΚΑΛΛΙΑ ΟΥΑΡΞΑΝ
ΤΑΣΒΛΕ ΥΡΟΝΦΥΛ
ΕΙΔΟΝΤΕΙΟΡΑΣΙΟΝΦΙ
ΛΟΝΕΞ ΚΙΟΥΕΚ
ΚΕΡ ΜΕΓΝΑΝΤΙΦΩΝ
ΤΑΡΑ ΚΥΔΑΘΗΝΑΟ
ΦΙΣΟΣ ΟΥΞΙΟ
ΦΡΕΑΡΡΙ
ΠΟΙ ΡΙΣΤΟ ΘΕΛΕ
ΞΙ ΛΑΙΙ ΣΙΝ
ΛΙΝΚΑΙ
ΑΣΙ
ΤΗΙ ΛΗΙΣΙ
ΙΛΣΔΙΟΠΕΙΘ
ΑΝΤΟΝΑΛΑΙ
ΡΟΝΟΜΟΣ Ε
ΙΛΗΤΡΙΗΡ
ΕΝΠΛΩΙΓ
ΙΛΛΧΟΥ
ΙΤΗΝΔΗ
ΓΝΟΔΗ
ΩΝΞΥΛ
ΡΟΝΤΙΜΗ
ΗΗΗ: ΠΗΔΑ
ΚΛΗΜΑ
ΑΗΗΣΠ
ΤΙΜΗ
ΔΠΗΗ
ΤΙΜΗ
ΑΙΑΙΛ
ΔΓΗΗ

3.

ΞΗΝΩΜΟΘ

ΙΕΙ

3a.

ΔΗ ΧΧΗ
ΞΦΑΙΑΙΟΝ
ΤΟΝΙΑ Δ
ΥΑΠΑΝΚ
ΧΣΧΙΟΧΟΣΚ
Η

1.

ΑΡΤΕΜΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΡΧΕΛΑΟΣΣ
ΗΛΙ

ΚΡΑΤΗΣ

ΚΑΡΑΙΟΣ
ΛΥΣΙΜΑΧΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ
ΣΑΤΥΡΟΣ
ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ
ΟΛΥΜΠ
ΕΥΑΝΔΡΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ ΣΑΛΑ
ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΣΔΙΙ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣΔΙΙ

ΕΥΑΝΔΡΟΣ

ΑΡΓΕΙΟΣΔΙΙΣ
ΑΙΡΙΠΠΟΣ
ΕΥΦΡΟΝΙΟΣ
ΔΙΩΝΔΙΙΣ

ΔΩ
Θ Ε
ΕΔΟΧΣ
ΝΕΥΕΝ
ΓΥΚ

2.

3.

ΑΤΤΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Ἐν τῷ παρενθέτῳ πίνακι ἀποδίδονται πανομοιοτύπως καὶ εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ὃ ἔχουσιν ὕψους καὶ πλάτους τρεῖς ἐνεπίγραφοι λίθοι.

Ὁ πρῶτος, ὁ ἐπὶ δεξιὰ τῷ ὁρῶντι ἀνωτάτω τεθεὶς ὑπ' ἀρ. 1 εἶναι τμῆμα στήλης Πεντελησίας, πάχους 0,14, εὑρεθὲν ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ τοῦ 1884 ἔν τινι ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀττάλου στοᾶς, ἀγορασθείσῃ χάριν τῶν ἀνασκαφῶν. Ἀπόκειται δὲ παρὰ τῇ Γενικῇ ἐφορίᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων.

Διεσώθη ἐν αὐτῷ μέρος μικρὸν τῆς στήλης ἐκείνης ἢ τῶν στηλῶν, ἐφ' ὧν ποτε ἀνεγράφησαν τὰ δημιόπρατα τῶν ἐν ἔτει 415 πρὸ Χρ. καταδικασθέντων Ἑρμοκοπιδῶν, ὧν στηλῶν τεμάχια τέσσαρα, δημοσιευθέντα πρὸ ἐτῶν τινῶν ἐν διαφόροις περιοδικοῖς, ἴδε συνηγμένα ἐν C. I. A. I, ἀρ. 274-277 (πρβλ. καὶ Supplem. vol. IV, fasc. I, p. 35), ἓν δὲ πέμπτον ἐξεδόθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν Ἀθηναίου τόμῳ ζ'. σελ. 205 κ.ἑξ. συμπεριελήφθη δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν τῷ εὐχρήστῳ βιβλίῳ τοῦ W. Dittenberger, τῷ ἐπιγεγραμμένῳ Sylloge inscriptionum græcarum ἐν σελ. 72-77.

Τὸ παρὸν ἕκτον τεμάχιον, περιέργως πάνυ, κατὰ τὰς ὀλίγας ἃς παρέχει φράσεις πρὸς οὐδὲν τῶν προδημοσιευθέντων ἐντελῶς ὁμοιάζει. Λέγει αὐτὸ

ΔΔ⊢⊢ ΧΧΗ....
κ)εφάλαιον -
ἐ)πόνια Δ....
σύμπαν κε(φάλαιον
5 Ἀχσ[χ]ιόχο Σκ(αμβονίδο

Η

ἔχει δηλ. ὄχι, ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις τεμαχίοις ἀναγινώσκομεν *σὺν ἐπονίοις*, ἀλλὰ *ἐπόνια*· ὄχι *κεφάλαιον σύμπαν*, ἀλλὰ *σύμπαν κεφάλαιον*· ὄχι *Ἀχσιόχο τõ Ἀλκιβιάδο Σκαμβονίδο*, ἀλλὰ *Ἀχσιόχο Σκαμβονίδο*. Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες δὲν ἦσαν, ὡς φαίνεται, ἀκριβεῖς τηρηταὶ τυπικῶν φράσεων, ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι, ἐξ οὗ ἰδιώματος αὐτῶν καταντῶσι δυσερμηνευτότερα πολλὰ ἔγγραφά των ὅσα κολοβὰ εἰς ἡμᾶς περιῆλθαν. Ἐν τούτῳ τῷ τεμαχίῳ παρατηρηθήτω καὶ τὸ ἐσφαλμένως περιττεῦον δεύτερον χῖ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἀξιόχου. Τοῦ ἀνδρὸς τούτου (ἐξαδέλφου τοῦ πάνυ Ἀλκιβιάδου) ὡς μηνυθέντος ὅτι ἐποίει μυστήρια τότε, μνημονεύει ὁ Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ τῶν μυστηρίων λόγῳ § 16, καθὼς μνημονεύει καὶ τῶν ἄλλων, ὅσους ἕως τώρα ἀνέδειξαν ἀναγεγραμμένους οἱ ἀνωτέρω εἰρημένοι πέντε λίθοι.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ τεμάχιον τοῦτο δὲν δύναμαι εἰς οὐδὲν τῶν προεκδεδομένων νὰ προσκολλήσω, οὔτε τι ἄλλο ἐξηγητικὸν περὶ αὐτοῦ φαίνεται ἀναγκαῖον νὰ ῥηθῇ μετὰ τὰ παρὰ τῶν προτέρων ἐκδοτῶν τῶν ὁμοίων λίθων εἰρημένα, θέλω ἐδῶ νὰ ἐξενέγκω μίαν μου εἰκασίαν περὶ μιᾶς φράσεως, ἥτις ἀναγνωσθεῖσα τρὶς ἐν τοῖς προεκδεδομένοις λίθοις δὲν ἐξηγήθη, καθ' ὅσον ἠξεύρω, ἕως τώρα παρ' οὐδενός. Εἶναι αὕτη· *τῶν περὶ ἀμφότερα*. Εἰκάζω λοιπόν, ὅτι προηγουμένη αὐτῇ ὀνομάτων κυρίων κατὰ γενικὴν πτῶσιν τῶν καταδικασθέντων ἀνδρῶν, ὧν ἐπράθη ἡ οὐσία, σημαίνει τοὺς περὶ ἀμφότερα, τήν τε περικοπὴν δηλ. τῶν Ἑρμῶν καὶ τὴν ποίησιν τῶν μυστηρίων, ἐξαμαρτόντας (ἤ, ὅπερ ὀλιγώτερον ἁρμόζει συντακτικῶς, μηνυθέντας ἢ καταγνωσθέντας). Καὶ ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ ϛ' ξυγγραφῇ καὶ ὁ Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ τῶν μυστηρίων λόγῳ πλεονάκις καὶ ἀκριβῶς διαστέλλουσι τὰ δύο ἐγκλήματα καὶ τοὺς δράστας αὐτῶν· ἂν καὶ ὁμολογῶ, ὅτι τὴν λέξιν *ἀμφότερα* ζητήσας δὲν εὗρον παρ' αὐτοῖς, ἔνθα περὶ τούτων ἀφηγοῦνται, οὔτε δὲ παρὰ Διοδώρῳ (βιβλ. ιγ. 2. 5.) ἢ τῷ Πλουτάρχῳ (ἐν βίῳ Ἀλκιβιάδου 19-22). Ἀλλ' ὅμως ἔστω μοι αὕτη ἡ εἰκασία ἐνταῦθα ἀναγεγραμμένη. Ἴσως, καὶ ἂν ἀτυχήσῃ, παρακεντήσῃ ἄλλον τινὰ εἰς ζήτησιν καὶ εὕρεσιν καλλίονος ἑρμηνείας.

Παρεμβληθήτω ὧδε ἐξυλογραφημένον καὶ τὸ

ἑξῆς τεμάχιον λίθου πεντελησίου ὕψους 0,105, πάχους 0,058, πλάτους 0,085, εὑρεθὲν πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἐν ταῖς ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφαῖς καὶ σωζόμενον νῦν αὐτόθι.

Ἄς μὴ παραμελῶνται καὶ τὰ «περισσεύματα τῶν κλασμάτων». Ἄς παρατηρηθῇ δέ, ὅτι τὸ παρὸν τεμάχιον ἀριθμητικὰ μόνον ψηφία περιλαμβάνον δημοσίας τινός, ὑποθέτω, ἀναγραφῆς, εἶναι ὅμοιον τῷ ἐν C. I. A., I, ἀρ. 545 ἐκδοθέντι, ἔτι καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐγκεχαραγμένας ὁριζοντείους γραμμάς. Ἀλλ' ἐκεῖνο πάντοθεν κολοβόν, ἐν τούτῳ δὲ σώζεται ἡ ἄκρα τοῦ λίθου, ἀφ' ἧς ἄρχονται οἱ ἓξ στίχοι.

Ὁ δὲ δεύτερος λίθος, ὁ ἐν τῷ παρενθέτῳ πίνακι ἀπεικασμένος ὑπὸ τὸν πρῶτον πρὸς δεξιὰ τῷ ὁρῶντι καὶ ὑπ' ἀρ. 2, εἶναι τμῆμα γωνιαῖον στήλης Πεντελησίας, πάχους 0,08. Εὑρεθεὶς ἐν τῇ κάτω πόλει παρὰ τὸ λεγόμενον «Βρυσάκι» ἠγοράσθη τῇ 30 Ἰουνίου παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Τὰ ὀλίγα γράμματά του ἐμφαίνουσιν ἀρχὴν ψηφίσματος, ἀλλ' εἶναι δυσκολοσυμπλήρωτα, μάλιστα δ' ὁ πρῶτος καὶ ὁ τρίτος στίχος οὐχ ἧττον δὲ καὶ ὁ ἕκτος, ὥστε δὲν ὠφελεῖ ἡ εἰς μικρὰ γράμματα μεταγραφὴ μετὰ ἐλαχίστης καὶ ἀμφιβόλου συμπληρώσεως τυπικῶν φράσεων· ὅμως δὲ κατ' ἔθος κοινὸν δίδομεν αὐτήν.

Δω(ρ; . . . . .
Θ (ε ο ί.
Ε . . . .
Ἔδοχσ(εν τε̃ι βολε̃ι καὶ το̃ι δέμοι· . . . . .ις ἐπρυτά-
νευεν, (. . . . . . ἐγραμμάτευεν, ... ἐπεστάτ-
ε), Εὐκτ(έμον; ἦρχεν . . . .

Οὐκ ὀλίγα ψηφίσματα ἔχουσιν ὡς ἀνωτάτους στίχους τὸ θεοὶ τὸν ἄνδρα ἢ τὴν πόλιν περὶ ὧν τὸ ψήφισμα, ἐνίοτε καὶ τὴν οὐσίαν αὐτὴν τοῦ ψηφίσματος, οἷον προξενία, συμμαχία, ἀλλὰ ἐγράφοντο ταῦτα κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ κατὰ διάφορον ἀκολουθίαν, ὥστ' ἐνταῦθα, κατ' ἐμέ, οὐδὲν ἀσφαλὲς δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν. Ἐν τῷ ϛ'. στίχῳ ἔθεσα τὸν Εὐκτήμονα, ἄρχοντα ἐπώνυμον τοῦ ἔτους 408 πρὸ Χρ. αὐθαιρέτως μέν πως, ἀλλ' οὐχ ἥκιστα διὰ τὸ ὠμέγα τὸ ἐν τῷ α'. στίχῳ ἐμφανιζόμενον, ἐνῷ ἐν στίχῳ δ'. κεῖται τὸ ἔδοχσεν, ὑπολαβὼν δηλ. ὅτι ἐγένετο τοῦτο (ὡς ἔχομεν παραδείγματα) κατὰ πρόληψιν χρήσεως τοῦ μετ' οὐ πολὺ ἐπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος τῷ 403 εἰσαχθέντος καὶ ἐπισήμως Ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου.

Ὁ δὲ τρίτος λίθος, οὗ ἀπεικονίσθησαν ἐν τῷ πίνακι αἱ τρεῖς ἐπιγεγραμμέναι πλευραὶ ὑπ' ἀρ. 3, 3α, 3β, ποῦ μὲν εὑρέθη ἄγνωστον, ἀλλὰ πάντως ἐν Πειραιεῖ ἢ ἐν Ἀθήναις, ἠγοράσθη δ' ἐξ ἐργαστηρίου ἀρχαιοπωλικοῦ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας πρὸ ἔτους καὶ ἐπέκεινα. Εἶναι Ὑμήττιος, ὑπέστη μεγάλας βλάβας ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ, ἄνω μὲν καὶ κάτω καὶ κατὰ τὴν ἑτέραν πλευρὰν τὴν τοῦ πάχους ἀποθραυσθείς, κατὰ τὴν ἄλλην δὲ μετασχηματισθεὶς ἀρχιτεκτονικῶς, ἐπικρουσθεὶς δὲ ἐν μέρει τὴν κυρίαν αὐτοῦ καὶ παλαίτατα ἐπιγεγραμμένην ἐπιφάνειαν, ὕστερον δὲ πάντων τούτων δεχθεὶς νεωτέρας ἄλλας ἐπιγραφάς, (κύρια ὀνόματα) ἐπὶ μὲν τῆς ἀρχιτεκτονικῶς εἰργασμένης στενῆς πλευρᾶς ὀλίγα, ὡς ὁρᾶται ἐν τῷ πίνακι, πολλὰ δὲ ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου τῇ κυρίᾳ καὶ πλατυτέρας ἐπιφανείας, καὶ ταῦτα κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ ἐπαλλήλως ἐνιαχοῦ καὶ ἐν βαθυτέραις αὐθεκάστως χώραις σχήματος τετραγωνικοῦ ἢ ταινιώδους, ἓν δὲ ὄνομα καὶ κιονηδὸν ἐγκεχαραγμένον, ἄλλο δὲ ἀντίστροφα καὶ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ καταντικρύ του.

Ἡ κυρία ἐπιφάνεια θὰ εἶχέ ποτε τρεῖς τοὐλάχιστον σελίδας γραμμάτων (στήλας ὡς λέγομεν τὴν σήμερον), ἐσώθη δὲ μόνον ἡ μεσαία αὐτῶν εἰς στίχους 73 ἢ 74, ὀλίγιστα δὲ γράμματα ἐκ τῆς ἐπὶ δεξιὰ τῷ ὁρῶντι σελίδος καὶ ταῦτα σποράδην ὡς ἀρχαὶ στίχων μονογράμματοι ἢ διγράμματοι τὸ πολύ.

Ἀλλὰ καὶ οὕτω διατεθειμένη αὕτη ἡ ἐπιφάνεια, παρέχει ἡμῖν πολύτιμον περίλειμμα τῆς ποτὲ ἐπισήμου ἀναγραφῆς τῆς ναυτικῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν, ὅπως διῳκοῦντο περὶ τὰ μέσα τοῦ δ'. πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Προστίθεται λοιπὸν καὶ ὁ λίθος οὗτος εἰς τοὺς πολλοὺς ἐκείνους ἄλλους ὁμοίους του, τοὺς εὑρεθέντας τῷ 1834 ἐν Πειραιεῖ καὶ δημοσιευθέντας ὕστερον καὶ ἑρμηνευθέντας ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Βοικχίου ἐν ἰδίῳ συγγράμματι. Γνωστὸν δὲ ὅτι καὶ ὑστερώτερα εὑρέθησαν σημαντικὰ καὶ ἐκτενῆ ἄλλα τεμάχια τῆς ἀναγραφῆς ἐκείνης ἢ τῶν ἀναγραφῶν καὶ ἐξεδόθησαν πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἐνταῦθα ἐκδιδομέναις Mittheilungen τοῦ Γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ καθιδρύματος, ἐσχάτως δὲ συμπεριελήφθη τὸ σύμπαν αὐτῶν ἐν τῷ β'. μέρει τοῦ β'. τόμου τοῦ C. I. A. Ὀλίγα δὲ, ἀλλ' ἀξιόλογα αὐτῶν τεμάχια μετεξέδωκε μετὰ χρησίμων ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων ὁ Dittenberger ἐν τῇ ἀνωτέρω μνημονευθείσῃ ἐπιγραφικῇ Συλλογῇ, ὅπερ ἀναφέρομεν χάριν τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογούσης νεότητος, ἥτις βεβαίως διαπορεῖται, μελετῶσα τὰς ἀρχαίας ἐπιγραφὰς ἐν μόνῳ τῷ C.I.A. τῷ παρέχοντι μὲν κριτικώτατα διαπεπονημένον τὸ κείμενόν των, ἐστερημένῳ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον σημειώσεων ἑρμηνευτικῶν.

Τὸ σήμερον ἐκδιδόμενον νέον τεμάχιον ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡγούμενον ἢ ἑπόμενον μέρους τινὸς τῶν προεκδεδομένων στηλῶν, δὲν κατώρθωσα νὰ ἐξιχνιάσω. Ἔχει μὲν εἰς τὰς φράσεις καὶ τὰ πράγματα πολλὰ κοινὰ τῶν ἐν ἐκείναις, ἀλλὰ καί τινα, ὡς νομίζω, ἴδια, περὶ ὧν ὅμως δὲν κάμνω λόγον, διότι ἤθελεν ἀποβῇ μακρότερος διὰ περιοδικὸν φύλλον, οἷον τὸ ἡμέτερον.

Ἀνέγνων, καθ' ὅσον ἠδυνήθην, καὶ μεταγράφω οὕτω τὰ ἀνεγνωσμένα·

. . . . .
. . . ΟΙ
. . ΤΧΟΥ
. . Ἀγγελ(ῆ)θε(ν
. . . . Φρ(εά)ῤῥιος
. . . κρ)εμαστῶν ἰ-
στ)οὺς . . . .
. . . . μ)ατα . . . .
. . . . ον . . . .
. . . . .
. . . .
. . . . .
. . . . .
παραῤῥύματ)α λευκ
. . . . α Ι..Ι
. . . .
. . . . Ι
....ρ.ς Ἀγγελῆθεν·
τῶν) ξυλνων ἔχει
τ)αῤῥὸν, πηδάλια, Σ . .
κλιμακίδας, (κ)ον(το)ύς, Ι . .
παραστάς, ἱστὸν ΣΥ . . . .
μέγαν, κεραία(ς) μεγά- Ι . .
τ)ῶν δὲ κρεμ(α)σ(τῶ)ν
ὑποζώματα, ἱστόν,
τ)οπεῖα, ὑπόβλημα,
κ)ατάβλημα,
π)αραῤῥύματα λε(υ-
π)αραῤῥύματα τρίχ-
σχοινία, ἀ(γ)κύρας.
Δημοκρατία,
Ἁγνοδήμο(υ) ἔργον·
τριήρ(αρ)χοι
Διόφαντος Ἁλαιε-
Διοπείθης Σφήττι-
διαδικασίαν ἀπήν-
ενκαν περὶ ἀδικημ-
άτων Διοπείθης Δι-
οπείθο(υ)ς Σφήττιο-
Διόγνητος Διοδό(τ-
Φλ)υεὺς (π)ρὸς νεωρ(ί-
ων) ἐ(πιμε)λητὰς ἐπὶ
Καλλι(δή)μου ἄρξαν-
τας Βλέπυρον Φυλ-
είδου Τειθράσιον, Φι-
λόκαλον Ἐξ(η)κίου ἐκ
Κερ(α)μέων, Ἀντιφῶν- Ι . . .
τα Ἀρχ(ίνο)υ Κυδαθη- Λ Ο . . .
Κη)φισοῦ . . . . ουξ;ιο L . . .
. . Φρεάῤῥι(ο . . . . . . ⁻ . . .
πο(ν) Ἀριστο . . . θελε
. σι . . . δι . . . σιν
. . . . Λιν καὶ

. . ας. . . . . . . ρ . .
. . . τῆι (βου;)λῆι σ Ι . .
. . . . . . ας Διοπείθη
. . . Διό)φαντον Ἁλαι-
. . . . . κλ)ηρονόμος
. . . . Λ Ι Ι τριηρ- Ε. . . .
. . . . ἐν πλῶι γ-
. . . . Ι Λαχου
. . . . ἐπ)ὶ τὴν Δη-
μοκρατίαν) Ἁγνοδή-
μου . . . .)η; τῶν ξυλ-
ίνων τα)ρρὸν τιμὴ
. . . . . ⊢ ⊢ ⊢: πηδά-
λι) . . . . κλιμα-
κίδ) . . . . α ⊢ ⊢: π/
. . . . τιμὴ
. . .: Δ Π ⊢ ⊢
. . . . τιμὴ
. . . . . . Α Ι Α Ι Λ
. . : Δ Π ⊢ ⊢ Ι
. . ⊤ ⌒ Π
. . . . .

Αἱ παρ' ἐμοῦ συμπληρώσεις τῶν ὅλως ἐκλιπόντων γραμμάτων θὰ ἐγίνοντο καὶ πλειότεραι καὶ ἀσφαλέστεραι, ἂν τὸ ἐπὶ τοῦ λίθου σύστημα γραφῆς ἦτο τὸ στοιχηδόν, καὶ τὸ μῆκος τῶν στίχων πάντων ἀκριβῶς ἴσον, ἀλλὰ δὲν εἶναι. Ἔπειτα τινῶν λέξεων δὲν ἐχάραξεν ὁ λιθοξόος τὰς τελευταίας συλλαβάς. Σφάλμα δὲ αὐτοῦ παρετήρησα ἐν μὲν ἐν στίχῳ 18 ἐν τῇ λέξει ξυλίνων, ἔνθα τὸ ἰῶτα ἐλησμόνησεν, ἄλλο δὲ ἐν στίχῳ 21, ἔνθα ἐχάραξε *παραστάς* ἀντὶ παραστάτας. Ἐν στίχῳ 42 τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος εἶναι πιθανώτατα Καλλιδήμου, διότι διακρίνονται αἱ δύο κεκλιμέναι κεραῖαι τοῦ ἕκτου γράμματος δέλτα. Καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα πρέπει ἴσως νὰ δεχθῶμεν ὡς ἀληθινὸν ἀντὶ τοῦ Καλλιμήδους, ὅπερ νῦν φέρεται ἐν τοῖς νεωτερικοῖς καταλόγοις ὡς ἄρχοντος τοῦ ἔτους 360 πρὸ Χρ. (=Ὀλυμπ. 105, 1,) ληφθὲν ἐκ παλαιῶν βιβλίων, ἀναγνωσθὲν δὲ τρὶς καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῇ ἐν C. I. A., II, 2, ἀρ. 803, σελ. 208 καὶ 212. Ὑπάρχον δὲ ὅμως παρὰ Διογένει Λαερτίῳ (2, 6, 11) ὄχι πολὺ διάφορον τὸ Καλλιδημίδης διὰ τὸ ἔτος τοῦτο, βοηθεῖ εἰς παραδοχὴν τῆς νῦν ἐν τῷ λίθῳ προφαινομένης γραφῆς.

Τοσαῦτα εἰπὼν περὶ τῆς ἀναγραφῆς ταύτης καταλείπω κατὰ τὸ εἰκὸς τὴν ἀκριβεστέραν μεταχείρισιν τοῦ κειμένου της εἰς ἐκείνους τῶν ἀρχαιολόγων, ὅσοι περὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἐγγράφων πλειότερον ἠσχολήθησαν.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δύο ἐπιγεγραμμένων πλευρῶν τοῦ λίθου τί νὰ εἴπῃ τις; Ὅτι ἐπ' αὐτῶν εἶναι ἀνδρῶν μόνον ὀνόματα κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν ἄνευ πατρωνυμικῶν πάντα καὶ δημοτικῶν ἢ ἐθνικῶν, (πλὴν ἑνός), φανερόν· ὅτι ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων τοῦ α' ἢ β' τῶν μετὰ Χριστὸν αἰώνων ἐχαράχθησαν, ὡσαύτως· ἀλλὰ πρὸς τίνα σκοπόν; Ἴσως ὁ λίθος, ἀφοῦ τῷ χρόνῳ ἔπεσαν εἰς ἀχρηστίαν αἱ τῶν νεωρίων στῆλαι καὶ κατεβλήθησαν, ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ νὰ γράφωσιν ἐπ' αὐτοῦ ἐν Πειραιεῖ εὐσεβεῖς τινὲς λατρευταὶ τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος, καὶ δὴ ἴσως ξένοι, τὰ ὀνόματά των πρὸς ἔνδειξιν τῆς εὐχαριστίας των, ἅτε εὐπλοήσαντες ἢ ἄλλο τι καλὸν παρὰ τοῦ θεοῦ παθόντες. Εἰς τοῦτο τὸ εἴκασμα ἦλθα παρατηρήσας εἰς τρία μὲν μέρη μετὰ τὸ κύριον ὄνομα ἀμέσως τὸ Δ Ι Ι, εἰς ἄλλα δὲ δύο τὸ Δ Ι Ι Σ. Ἀλλὰ δὲν ἦτο τοῦτο τὸ πρῶτόν μου εἰς ἑρμηνείαν τεῖνον ἐκφρόντισμα· ἄλλο τι ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἔτρεφον, πολὺ ἁπλοῦν καὶ χυδαῖον, ἂν θέλῃ τις, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλως ἀπίθανον· τὸ νὰ ἐχαράχθησαν ταῦτα τὰ ὀνόματα παρὰ μαθητοῦ λιθοκόπου πρὸς ἄσκησιν ἐν τῇ τέχνῃ. Καὶ δὴ ἐνεθυμούμην, ὅτι εἶδά ποτε ἐδῶ ἐν Ἀθήναις τοιοῦτον τινὰ λίθον, ἀλλὰ πολὺ αὐτὸν ἀναζητήσας κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας πρὸς ἀντιπαραβολήν, δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸν ἐπανεύρω. Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην τὴν ἁπλῆν τὰ Δ Ι Ι Σ θὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ ἐκληφθῶσι ὡς δηλοῦντα δώδεκα στατῆρας, καὶ ταῦτα τυχὸν πρὸς ἄσκησιν ἁπλῶς κεχαραγμένα. Ταῦτα μὲν ἐγὼ τώρα, ὅταν δέ ποτε εὑρεθῇ ἐκεῖνος ὁ ἄλλος λίθος, δυνατὸν καὶ ἄλλο τι ἑρμήνευμα ἀσφαλέστερον νὰ προέλθῃ εἰς μέσον.

Κρίνων περιττὸν νὰ μεταγράψω ὧδε μικροῖς γράμμασι τὰ πολλὰ ταῦτα ὀνόματα, τὸν ὑπολειπόμενόν μοι τόπον χρησιμοποιῶ εἰς ἔκδοσιν ἄλλου λίθου.

Πρὸ ἑνὸς ἔτους ὀπίσω τῆς Ἁγ. Εἰρήνης, νοτιοανατολικῶς, ἔνθα καθῃροῦντο οἰκίαι τινὲς δι'

ἄνοιξιν νέας ὁδοῦ, εἶδα στήλης λίθου Πεντελησίου ἄνω τεμάχιον ἀκρογωνιαῖον, ὕψ. 0,27, πλάτ. 0,28, πάχ. 0,13. Ἔσωζε μέρος ἀετώματος, ἐν ᾧ καὶ γλυπτὸν στέφανον, ἐπὶ τῆς κυρίας δ' ἐπιφανείας, γράμμασι τῶν πρὸ Χριστοῦ Ῥωμ. χρόνων, τὴν ἑξῆς ἀρχὴν ψηφίσματος·

Ἐπὶ Νικοδήμου ἄρχ(οντος, ἐπὶ τῆς Αἰγεῖδος τρίτης [πρυτανείας,
ἧ Ἐπιγένης Ἐπιγ(ένου Οἰναῖος ἐγραμμάτευεν . . . ῶνος
ἕκτει ἱσ(τ)αμέ(νου . . . . τῆς πρυτανείας . . . .
Τῶν προέδρω(ν ἐπεψήφιζεν. . . . . καὶ
σ)υνπρόεδρο(ι . . . . Ὁ δεῖνα εἶ-
π)εν· ἐ(πειδὴ . . . .

Τὰς συμπληρώσεις ἔθεσα λαβὼν ἐκ τοῦ ψηφίσματος τοῦ ἐν C. I. A., II, ἀρ. 471, (παράβαλε καὶ τὸν αὐτόθι ἀρ. 472)· διότι ὁ ἄρχων Νικόδημος μετὰ τοῦ γραμματέως Ἐπιγένους ἐν ἐκείνῳ πρῶτον ἀνεγνώσθησαν, μετ' ἄλλης ὅμως ἡμέρας μηνός. Ἔθεσε δὲ ὁ Dumont ἐν *Fastes éponymiques d'Athènes* τὸν Νικόδημον εἰς τὸ ἔτος 136 πρὸ Χριστοῦ· ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦτο πάντη βέβαιον.

Τὸν λίθον ὅτε εἶδα καὶ ἀντέγραψα, ἠθέλησα καὶ νὰ τὸν ἀγοράσω ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχα, καὶ ἀγνοῶ νῦν, ποῦ κατήντησεν. Ἴσως ποτὲ ἀναφανῇ που.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1885.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

(Πίν. 8 καὶ 9)

Ἐρρήθη καὶ ἀλλαχοῦ ὅτι αἱ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνασκαφαὶ εἰς εὑρήματα μάλιστα ὑπῆρξαν οὐχὶ πλούσιαι καὶ κατώτεραι τῶν προσδοκιῶν μας (1). Τοῦ γλυπτικοῦ κόσμου τοῦ Ναοῦ (καὶ ἂν δὲν εἶχον τοιοῦτον τὰ ἀετώματα καὶ ἡ ζώνη αὐτοῦ, πάντως ὅμως θὰ ὑπῆρχον λατρείας ἀγάλματα ὄχι ὀλίγα καὶ ἀνδριάντες πάμπολλοι) οὐδὲν σχεδὸν διεσώθη, οὐδὲ τῶν ὑστερωτέρων χρόνων (τῶν Ῥωμαϊκῶν) καὶ μόλις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐπιχώσει τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ εὕρομεν γλυπτά τινα ἔργα τῆς πρὸ Φειδίου τέχνης, λείψανα τοῦ κόσμου τοῦ ἀρχαιοτέρου Ναοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων πιθανώτατα καέντος· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὀλίγα καὶ κολοβά, ὡς γινώσκουσιν ἤδη οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος (2). Χαλκᾶ εὑρήματα δὲν ἦλθον εἰς φῶς ἐν Ἐλευσῖνι διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἢ ἐλάχιστα καὶ ταῦτα μικροῦ ἢ οὐδενὸς λόγου ἄξια· δὲν εὑρέθη δὲ μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, οὐδὲ ἓν χαλκοῦν ἀγαλμάτιον (3), ἐνῶ τόσον πολλὰ καὶ καλὰ τοιαῦτα ἐξεχώσθησαν ἐν Ἄλτει· καὶ ὅμως ἠρευνήθησαν τὰ θεμέλια τοῦ Ναοῦ πανταχοῦ σχεδόν, ὅπου τὸ πρᾶγμα ἦν δυνατόν, μέχρι τοῦ στερεοῦ ἤτοι βραχώδους ἐδάφους, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ δάπεδον τοῦ Σηκοῦ τὸ πρὸς ἀνατολάς, ὅπερ εἶχεν ἔκπαλαι ἐπιχωσθῇ χάριν ἰσοπεδώσεως (1). Ἐξ ἀρχαιοτάτων, ὡς φαίνεται, χρόνων ἐν πολλῇ χρήσει οὖσα ἐν Ἐλευσῖνι ἡ *πηλοπλαστικὴ* ἀντικαθίστα διὰ τῶν προϊόντων της τὰ τῆς *χαλκουργικῆς*· καὶ τῷ ὄντι, ὡς ἤδη ἐσημείωσα, πήλινα εἰδώλια εὕρομεν ἱκανὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ θραύσματα (ἀλλὰ μόνον θραύσματα δυστυχῶς καὶ οὐδὲ ἓν λόγου ἄξιον ἀκέραιον) ἀγγείων (ἐν οἷς καί τινα τεμάχια πινακίδων) πάμπολλα (2). Ἀλλὰ καὶ τούτων τὰ περισωθέντα ἡμῖν εἶναι σχεδὸν πάντα προϊόντα τέχνης τῶν πρὸ Φειδίου χρόνων· τὰ θραύσματα μάλιστα τῶν ἀγγείων ἀποτε-

(1) Παράβ. Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1883 σελ. 66.
(2) Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 93, καὶ 1884 σελ 179 κ. ἑξ.
(3) Ἠγοράσθη μόνον χαλκοῦν ἀγαλμάτιον γυναικεῖον παρ' ἐμοῦ χρήμασι τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας καὶ κατετέθη ἐν τῇ Συλλογῇ τῇ ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ (χαλ. ἀρ. 1005) εὑρεθὲν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν θέσει ½ ὥραν μακρὰν τοῦ χωρίου κειμένῃ ὡς ὁ πωλήσας μοι αὐτὸ χωρικὸς μὲ διεβεβαίωσε.

(1) Περὶ ταύτης τῆς ἰσοπεδώσεως θὰ ῥηθῶσι τὰ δέοντα ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ λήξαντος ἔτους.
(2) Παράβ. Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ 1883 σελ. 61.

λοῦσι πλήρη σχεδὸν σειρὰν ἀπὸ τῶν Μυκηναϊκῶν μέχρι τῶν *ἐρυθρομόρφων* τοῦ 6ου ἡμίσεος τοῦ 5ου π. Χρ. αἰῶνος.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ πολυτιμοτέρας ὕλης, ἀργύρου (1) καὶ χρυσοῦ δηλ. τεχνουργήματα, ἦλθόν τινα εἰς φῶς ἐν ταῖς ἐλευσινιακαῖς ἀνασκαφαῖς, ἱκανὸς δὲ εἶναι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ μαλακῆς τινὸς λευκῆς ὕλης ὡς τὸ πολὺ *σκαραβαίων*, περὶ ὧν, ὡς καὶ περὶ ἄλλων τινῶν εὑρημάτων, θὰ γίνῃ λόγος ἐν εὐθετωτέρῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος δικαίαν, ὡς ἐλπίζομεν, ἐκπληροῦντες εὐχὴν τῶν φιλαρχαίων αὐτῆς ἀναγνωστῶν δημοσιεύομεν τὰς εἰκόνας θραυσμάτων τινῶν ἀγγείων καὶ πινακίδων καὶ τῶν κάλλιστα διατηρουμένων ἐξ ἐλάσματος χρυσοῦ κοσμημάτων.

Ἐν τῷ Πίνακι 9 ἀπεικονίσθησαν εἰς τὸ 1/3 τοῦ πραγματικοῦ αὐτῶν μεγέθους τὰ κάλλιστα διατηρούμενα τῶν *ἀγγείων*, ὧν ἱκανὰ εὕρομεν θραύσματα καὶ τῶν ὁποίων ἀληθῶς καὶ τὸ σχῆμα εἶναι περίεργον καὶ ἡ χρῆσις οὐχὶ πάνυ εὐνόητος (2). Βαναυσικὰ κατά τε τὸν πηλὸν καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὐδὲν φέρουσι γάνωμα· εἰσὶν ὅμως καί τινα (τὰ τοῦ σχήματος 6) ἐπικεχρισμένα διὰ λεπτοῦ λευκοῦ χρίσματος οὐχὶ ἀνεξιτήλου, ἐφ' οὗ εἰσι γεγραμμένα δι' ἐρυθροῦ ἢ κυανοῦ χρώματος, ὡσαύτως οὐχὶ ἀνεξιτήλου, ἁπλᾶ τινα γραμμικὰ σχήματα· (3) ἔνια δὲ (τῶν τοῦ σχήματος 5) περιῆλθον ἡμῖν σῴζοντα χρυσώσεως ἴχνη μάλιστα κατὰ τοὺς κατὰ τὰ ὦτα (τοὺς δίκην κηροπηγγίων πεποιημένους) *κοτυλίσκους*. Ἀλλὰ τὸ περιεργότερον αὐτῶν εἶναι βεβαίως ἡ διακόσμησις διὰ τῶν μικροτέρων ἐκείνων τῶν πρὸς *θηλὰς ὀκτάποδος* ὁμοιαζόντων *κομβίων* ἢ *κοτυλίσκων*, ὧν τὸ μέγεθος ἱκανῶς ποικίλλει ἐν τοῖς περισωθεῖσιν ἡμῖν θραύσμασι (1). Τὰ διὰ τῶν ἀρ. 8 καὶ 9 σημειωθέντα εἶναι, ὡς ἁπλοῦν βλέμμα ἐπὶ της εἰκόνος διδάσκει, *διάτρητα ἐπικαλύμματα* ὁμοίων ἀγγείων. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι ὑπάρχουσι τοιαῦτα καὶ διὰ τὰ ἀγγεῖα τοῦ σχήμ. 6 ἄνευ διακοσμήσεως, ποικιλίαν δέ τινα μόνον κατὰ τὰς ὀπὰς ἐμφαίνοντα. Ἀλλ' ὑπῆρχον, ὡς φαίνεται, καί τινα αὐτῶν ἐκπληροῦντα καὶ ἄνευ *καλύμματος* ἤτοι *πώματος* τὸν σκοπόν των· καὶ τῷ ὄντι τὸ ἀπεικονισθὲν κατὰ τὸν ἀριθ. 7 ἔχει τινὰ κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ στομίου του ἀπόφυσιν, ἐξ ἧς ὑποδεικνυομένης πως καὶ ἐν ἄλλοις παραδείγμασι μετὰ πιθανότητος εἰκάζεται ὅτι ὑπῆρχέ τις λαβὴ ἐκεῖ ἄνω κατὰ τὸ στόμιον, οἵα καὶ ἡ τῶν παρ' ἡμῖν νῦν ἐν χρήσει καλαθίσκων.

Πλὴν ὀλίγων τὰ λοιπὰ πάντα τῶν εἰρημένων ἀγγείων φέρουσι κατὰ τὴν περιζωννύουσαν τὴν κοιλίαν των, δίκην στεφάνης, *προεξοχήν* των, τὰ μὲν *τέσσαρας*, ἄλλα δὲ ἓξ καί τινα ἴσως καὶ πλείονας καθέτους μικρὰς *ὀπάς*, αἵτινες καὶ ἐδηλώθησαν ἀρκετὰ σαφῶς καὶ ἐν ταῖς εἰκόσι· ἐκ τῶν ὀπῶν τούτων ἠδύναντο βεβαίως καὶ ν' ἀναρτῶνται ταῦτα εἴτε διὰ νήματος εἴτε καὶ διὰ λεπτοῦ μεταλλίνου σύρματος. Ἀλλὰ καὶ οἱ πόδες τῶν πλείστων αὐτῶν, κοῖλοι ὄντες ἔσωθεν, φέρουσι δύο ἀντικειμένας ἀλλήλαις ὀπὰς (διαμ. 0,002-0,003), αἵτινες καὶ ἐδηλώθησαν ἐν τῇ προκειμένῃ ἀπεικονίσει τῶν ἀγγείων ὡς οἷόν τε σαφῶς.

Ὅσον ἐγὼ οἶδα οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἐγένοντο γνωστὰ ὅμοια ἀγγεῖα. Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἡμετέρων εὑρέθησαν εἰς βάθος 2,00-2,50 Γ. Μ. ὑπὸ τὸ

(1) Τῶν ἐξ ἀργύρου πραγμάτων ἄξιον ἰδίας μνείας ἐσχάτως εὑρεθὲν εἶναι πόρπη εἰς σχῆμα ῥόδακος, ἐφ' οὗ εἶναι ἐπικεκολλημένη ἢ μᾶλλον *ἐπικαρφωμένη* ἀνάγλυπτος γυναικεία (;) κεφαλὴ ἀρχαϊκὴ πάνυ τὴν τέχνην καὶ τὴν μορφήν· ἡ κεφαλὴ συνεδέετο εἴτε διὰ κόλλης εἴτε ἄλλως πως (τὸ πρᾶγμα εἶναι δύσκολον νὰ διακριθῇ) πρὸς βελόνην ἤτοι καρφίδα, ἥτις διερχομένη διὰ τῆς κατὰ τὸ κέντρον τοῦ ῥόδακος ὀπῆς ἐκάμπτετο ὄπισθεν πρὸς τὰ ἄνω καὶ συνεκολλᾶτο πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ῥόδακος καὶ ἔπειτα καμπτομένη καὶ πάλιν πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀπετέλει τὸ ἄγκιστρον· ἡ πόρπη σῴζει ζωηρὰ ἴχνη *ἐπιχρυσώσεως*. Νομίσματα ὡς γνωστὸν εὕρομεν ὀλίγα (Πρακτ. τοῦ 1882 σελ. 101 καὶ Mittheilungen d. D. In. 1884 σελ. 357). Ἐν ταῖς τοῦ παρόντος ἔτους ἀνασκαφαῖς εὕρομεν καὶ ἄλλα 10 χρυσᾶ Βυζαντινὰ νομίσματα ἐν τῷ δαπέδῳ τοῦ Ναοῦ πλησίον τοῦ VI κίονος τῆς 5ης σειρᾶς.

(2) Τὸ σημειωθὲν διὰ τοῦ ἀριθ. 5 ἔχει συμπεπληρωμένον τὸ ἕτερον αὐτοῦ οὖς (τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος) καὶ ἐν μέρει τὸν πόδα ὡς καί τινα τῶν κοσμημάτων του. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 8 καὶ 9 περιεσώθησαν ἡμῖν ὅλως σχεδὸν σῶα.

(3) Τούτων ὁ πηλὸς εἶναι καλλίτερος καὶ κάλλιον ἐψημένος. Τὸ δὲ λευκόν των ἐπίχρισμα στερεώτερον μέν πως τοῦ ἀπαντῶντος καὶ ἐν τοῖς πηλίνοις εἰδωλίοις, ἀλλ' ὄχι τόσον στερεὸν ὅσον τὸ τῶν νεκρικῶν ληκύθων.

(1) Ἐν τοῖς τοῦ ἁπλουστέρου σχήματος ἀπαντᾷ τις ἀληθῶς ἁπλουστέρα διακόσμησις ἐκ μικρῶν ἀρτοειδῶν *κομβίων* μὲ λακκίσκους ἐν τῷ μέσῳ καὶ εἴτε ἐν συνεχεῖ σειρᾷ εἴτε καὶ κατὰ συμπλέγματα ἀνὰ πέντε τεθειμένων. Ἴσως ἐν προσεχεῖ τινι τεύχει τῆς ἐφημερίδος ἀπεικονίσωμεν καί τινα τούτων, ὅπως παράσχωμεν ὡς οἷόν τε πληρεστέραν ἔννοιαν αὐτῶν τοῖς μὴ δυναμένοις νὰ ἴδωσι τὰ πρωτότυπα.

δάπεδον τῆς Στοᾶς τοῦ Φίλωνος ἤτοι 1,00-1,50 ὑπὸ τὴν πλακόστρωσιν τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ καὶ εἰς στρῶμα χώματος, ὅπερ ἔφερε ζωηρὰ ἴχνη καύσεως, κατὰ τὴν θέσιν τὴν μεταξὺ τῶν γραμμάτων ρ καὶ σ ἐμπεριλαμβανομένην (1). Αὐτῶν δὲ τῶν ἀγγείων τινὰ ἦσαν πεπληρωμένα τέφρας ἀνθράκων καὶ σώζει καὶ νῦν ἔτι ἴχνη αὐτῆς τὸ ἀπεικονισθὲν κατὰ τὸν ἀριθ. 6. Ὀλίγα δὲ καὶ ταῦτα τῶν τοῦ ἁπλουστέρου ἰδίως σχήματος (6) εὑρέθησαν καὶ κατὰ τὴν ἐπίχωσιν τὴν μεταξὺ τῆς ΒΑ^{τῆς} γωνίας τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου εἰς διάφορα βάθη καί τινα ψαύοντα σχεδὸν τὸ βραχῶδες ἔδαφος.

Περὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῶν οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν· τὰ περισωθέντα μάλιστα ἡμῖν θραύσματα ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεώς των θεωρῶ ἀρχαιότερα τῆς Φιλωνείου Στοᾶς· οὐδὲν ὅμως τὸ κωλῦον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ τύπος αὐτῶν ἔκπαλαι ἐν χρήσει ἐξηκολούθησεν ὢν ὁ αὐτὸς καὶ κατόπιν, εἰ καὶ δὲν ἐξεχώσθησαν ὅμοια ἐκ στρωμάτων γῆς τῶν μεταγενεστέρων (τῶν Ῥωμαϊκῶν λ. χ.) χρόνων (2). Ἀλλ᾽ ὁποία τις ἦν ἄραγε ἡ χρῆσις αὐτῶν; Δύο εἴδη ἀγγείων μνημονεύονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἰδίως εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια χρήσιμα ὁ *κέρνος* καὶ ἡ *πλημοχόη*· ἀλλ᾽οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ σχῆμα αὐτῶν (3), οὐδὲν κοινὸν δύνανται νὰ ἔχωσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ἀγγεῖα ἅτινα οὔτε εἰς τὸ νὰ πληρῶνται ὑγροῦ τινος, ὡς ἡ *πλημοχόη* (4), εἰσὶ κατάλληλα, οὔτε πρὸς τὸν σκοπόν, πρὸς ὃν φαίνονται μεταχειριζόμενοι οἱ μύσται τὸν *κέρνον* (1), τῶν κοσμούντων τὰ πλεῖστα αὐτῶν (οὐχὶ δὲ πάντα, ὡς ἐσημείωσα) *κοτυλίσκων* (ἂν ἐπιτρέπηται νὰ ὀνομασθῶσιν οὕτω) πρὸς οὐδένα πρακτικὸν σκοπόν, ὡς νομίζω, πεποιημένων. Κατὰ τὴν γνώμην μου οὐδὲν ἄλλο ἦσαν τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγγεῖα ἢ *θυμιατήρια* καὶ πρὸς τοιαύτην τινὰ χρῆσιν ἦσαν ὄντως καταλληλότατα τὰ διάτρητα αὐτῶν ἐπικαλύμματα· ὅτι δὲ θυμιατηρίων πολλὴ καὶ συχνὴ ἐγίνετο χρῆσις καὶ ἐν τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι ἱεροῖς οἴκοθεν ἐννοεῖται.

Ἐν τῷ Πίνακι 9 ἀπεικονίσθησαν δύο ἔτι θραύσματα ἀγγείων εἰς τὸ πραγματικὸν αὐτῶν μέγεθος σημειωθέντα διὰ τῶν ἀρ. 10 καὶ 11. Τὸ ἕτερον τούτων (2) ἐκρίθη ἄξιον δημοσιεύσεως μετ᾽ εἰκόνος ὄχι μόνον διὰ τὴν κατὰ τὸ στόμιον αὐτοῦ ἐπιγραφήν, ἀλλὰ καὶ δι᾽ αὐτὴν τοῦ ἀγγείου τὴν περίεργον κατασκευὴν ἀπομιμουμένου θαυμασίως θαλάσσια ὄστρακα τὰ παρ᾽ ἡμῖν καλούμενα νῦν *χηβάδια*. Κρῖμα τῷ ὄντι ὅτι δὲν περιεσώθη ἡμῖν ἢ τὸ μικρὸν τοῦτο θραῦσμα τοῦ ἀγγείου, οὗ ὅμοιον δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τῆς Ἑταιρίας Συλλογῇ· ὁ λαιμὸς καὶ τὸ στόμιον αὐτοῦ ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν φέρει λαμπρὸν μέλαν γάνωμα, ἀλλὰ τὸ χεῖλος ἀφέθη ἐρυθρὸν καὶ ἐπ᾽αὐτοῦ εἶναι μέλανι χρώματι καὶ ἐπιμελῶς γεγραμμένα τὰ *Φιντίας ἐποίησεν*. Ὁ τεχνίτης δὲν εἶναι ἄγνωστος (Klein, Griechische Vasen mit Meistersignaturen σελ. 78), ἀλλὰ νῦν τὸ πρῶτον, ὡς φαίνεται, γίνεται γνωστὸν ὅτι καὶ οὗτος οὐχὶ μόνον τοῦ ῥήματος *ἔγραψεν* ἔκαμε χρῆσιν (3).

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1882 σελ 89, σημ. 2 καὶ τὸ ἐκεῖ προσηρτημένον διάγραμμα.

(2) Εἶχα γράψει τ᾽ ἀνωτέρω, ὅταν ἐξετάζων καὶ τὰ ἐν τῷ Ἐλευσινιακῷ Μουσείῳ ἐναποκείμενα θραύσματα ἀνεῦρον *ἐπικάλυμμα* ἤτοι *πῶμα* σχεδὸν σῶον τῶν τοῦ ἁπλουστέρου (6), ὡς εἰκάζω ἐκ τοῦ λευκοῦ ἐπιχρίσματός του, εἴδους, ὅπερ κατὰ τὴν προεξέχουσαν κατὰ τὸ στόμιον ζώνην φέρει ὀξεῖ ὀργάνῳ ἐγκεχαραγμένα ἐπὶ νωποῦ ἔτι τοῦ πηλοῦ τάδε τὰ γράμματα:

KITTΛI

ἅτινα πανομοιοτύπως διὰ ξυλογραφήματος ἀποδίδονται ἐνταῦθα. Τί ἤθελε νὰ σημάνῃ δι᾽ αὐτῶν ὁ γράψας ἀγνοῶ, διότι οὐδὲ τὸ παράπαν ἐννοῶ τὸ 5ον ἢ μᾶλλον 6ον γράμμα.

(3) Παράβ. Lenor. R. Ar. à Él. σελ. 53-55 καὶ σελ. 397-400.

(4) *Πλημοχόη*. σκεῦος κεραμεοῦν βεμβικῶδες, ἑδραῖον ἡσυχῇ, ὃ *κοτυλίσκον* ἔνιοι προσαγορεύουσιν, ὥς φησι Πάμφιλος· χρῶνται δ᾽ αὐτῷ ἐν Ἐλευσῖνι τῇ τελευταίᾳ τῶν μυστηρίων ἡμέρᾳ, ἣν καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ προσαγορεύουσι *πλημοχόας*· ἐν ᾗ δύο πλημοχόας πληρώσαντες τὴν μὲν πρὸς ἀνατολάς, τὴν δὲ πρὸς δυσμὰς ἀνιστάμενοι ἀνατρέπουσιν ἐπιλέγοντες ῥῆσιν μυστικήν· μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ καὶ ὁ τὸν Πειρίθουν γράψας . . . . λέγων οὕτως,

ἵνα πλημοχόας τάσδ᾽ εἰς χθόνιον
χάσμ᾽ εὐφήμως προχέωμεν.

(Ἀθην. 11. 93. Ἴδε καὶ Πολυδ. Ὀνομ. 10, 74).

(1) *Κέρνος*, ἄγγος κεραμεοῦν ἔχον ἐν αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους, ἐν οἷς εἰσι μήκωνες λευκοί, πυροί, κριθαί, πισοί, λάθυροι, ὦχροι, φακοί· ὁ δὲ βαστάσας αὐτό, οἷον λικνοφορήσας, τούτων γεύεται . . . . . (Ἀθην. 11, 52 καὶ 56).

(2) Εὑρέθη ὅπου καὶ τὰ πλεῖστα ἄλλα τὰ φέροντα γραφὰς θραύσματα κατὰ τὰ βορειοανατολικὰ τοῦ Περιβόλου.

(3) Παράβ νῦν Klein ἐ. ἀ. σ. 7 καὶ ἑξῆς. Ἐννοεῖται δὲ οἴκοθεν ὅτι τὸ ἐν τῇ Arch. Zeitung 1884 σελ. 251 *Φιλτίας ἐποίησεν*. ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος ἂν *Φιλτίας* καὶ *Φιντίας* εἶναι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς τεχνίτης, θεωρῶ παραδρομῆς ἢ τοῦ τύπου ἁμάρτημα, ἀφοῦ καὶ ὁ Klein (σελ. 78) καὶ ὁ Brunn (Künstler Gesch. 2, σελ. 728) καὶ ὁ Jahn (Vasensammlung n. 401) ἔχουσι *Φιλτίας ἔγραψεν*.

Τὸ σημειωθὲν διὰ τοῦ ἀριθ. 11 (1) ἐκρίθη ἄξιον δημοσιεύσεως μετ' εἰκόνος καὶ ὡς δεῖγμα οὐκ εὐκαταφρόνητον τῆς δι' ἀναγλύπτων ζώων κοσμήσεως τῶν ἀγγείων καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς τέχνης καὶ διότι ὅμοιον ἄλλο ἐν τῇ τῆς Ἑταιρίας Συλλογῇ δὲν κατώρθωσα ἐγὼ ν' ἀνεύρω· τὰ μετ' ἀναγλύπτων μορφῶν κεκοσμημένα ἀγγεῖα τῆς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Συλλογῆς φαίνονταί μοι νεωτέρων χρόνων καὶ διαφόρου τέχνης προϊόντα· αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀνάγλυπτοι μορφαὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ *ἔκτυποι* καὶ πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου ἧττον ὀργανικῶς συνδεδεμέναι, τὰ δὲ ἐπ' αὐτῶν χρώματα, ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσι, ἅτε, ὡς φαίνεται, μετὰ τὴν *ὄπτησιν* τοῦ ἀγγείου ἐπιτεθειμένα εἶναι ἐξίτηλα· ἐν τῷ ἡμετέρῳ θραύσματι ὁ *τύπος* εἶναι ταπεινὸς καὶ φαίνεται ἀποτελῶν ἀναπόσπαστον τοῦ ὅλου ἀγγείου μέρος, τὰ δὲ χρώματα τῆς γλαυκὸς (δι' ὧν ὁ τεχνίτης προσεπάθησε ν' ἀπομιμηθῇ τὴν φύσιν) εἶναι ὡς καὶ τὸ ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν μέλαν γάνωμα τοῦ ἀγγείου στερεώτατα (2).

Ἐν τῷ Πίνακι 8 ἀπεικονίσθησαν εἰς τὸ πραγματικόν των μέγεθος τρία τεμάχια 1, 2 καὶ 3 μὴ προσαρμόζοντα ἀγγείου ὁμοίου πρὸς τὰ εὑρεθέντα ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τάφου καὶ δημοσιευθέντα μετ' εἰκόνος ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι (3). Τὰ ἐν ἐκείνοις εἰκονιζόμενά εἰσιν ὅλως ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου εἰλημμένα καὶ μαρτυροῦσι τέχνην χρόνων (περιττὸν καὶ νὰ τὸ εἴπω) τῶν μετὰ τὸν Ε'. π. Χρ. αἰῶνα (4). Τὰ ἡμέτερα θραύσματα δὲν δύνανται ἢ νὰ ὦσι κατασκευάσματα ἀρχαιοτέρων χρόνων, λείψανα πιθανῶς καὶ ταῦτα (ὡς καὶ πάντα σχεδὸν τὰ λοιπὰ θραύσματα ἀγγείων τὰ εὑρεθέντα ἐν τῇ ἐπιχώσει τῇ μεταξὺ τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ Στερεοβάτου τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου) τῆς *ἀποσκευῆς* τοῦ ὑπὸ τῶν Περσῶν καέντος ἀρχαιοτέρου Ναοῦ.

Τὸ ἔδαφος τοῦ ἀγγείου ἦν ἐρυθρόξανθον (1), αἱ δὲ ἐπ' αὐτοῦ μορφαὶ μέλαιναι, πλὴν τῶν γυμνῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἅπερ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης του *λευκὰ* πρὸς τὸ *ὠχρὸν* ἀποκλίνοντα ἔγραψεν ὁ τεχνίτης. Διὰ λευκοῦ ἐπίσης χρώματος ἀπεικόνισε καὶ τοὺς τελαμῶνας καὶ ἄλλα τινα κοσμήματα τῶν μορφῶν καὶ τοῦ ἀγγείου ἐν γένει· ἀλλὰ καὶ ἰώδους χρωματισμοῦ ἔκαμε χρῆσιν καὶ ὁ ἡμέτερος ἀγγειογράφος (2) ὄχι σμικράν· *ἰώδης* εἶναι λ.χ. ὁ φρύγιος πῖλος τῆς σωζούσης ὁλόκληρον τὴν κεφαλὴν μορφῆς, ὁ πώγων τῆς κεφαλῆς τοῦ Σατύρου τῆς κοσμούσης ὡς ἔμβλημα τὴν ἀσπίδα, αἱ ἄντυγες αὐτῶν, φάλαρά τινα, αἱ οὐραὶ τῶν ἵππων κτλ. Καί τινα μὲν τούτων ἴσως ὄχι ἀτόπως *ἰώδη* ἔγραφον οἱ τεχνῖται τῶν χρόνων τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου, ἀλλὰ τὰς οὐρὰς τῶν ἵππων, τοὺς *πώγωνας* καὶ εἴτε ἄλλο τοιοῦτον μόνον τέχνη κατὰ συνθήκην ἀναπαριστῶσα τινα τῶν πραγμάτων πρὸς διάκρισιν ἠδύνατο νὰ ζωγραφῇ· κατὰ τἄλλα καὶ ὁ ἡμέτερος ἀγγειογράφος καίπερ ἀναμφιβόλως ἀρχαϊκός, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀδέξιος· τὸ *περίγραμμα* μάλιστα τῶν ἵππων δὲν εἶναι κακόν.

Ὅτι αἱ εἰκονιζόμεναί εἰσιν Ἀ*μαζόνες* εὐνόητον· γνωστὸν δὲ ὁπόσον ἀγαπητὸν θέμα ἦσαν τοῖς Ἀττικοῖς τεχνίταις τὰ κατὰ τοὺς μύθους των. Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀγγείῳ εἰκονίζοντο, ὡς φαίνεται, οὐχὶ μαχόμεναι, ἀλλ' εἰς μάχην προσκαλούμεναι. Καὶ τί ἄλλο τῷ ὄντι ἠδύναντο νὰ σαλπίζωσιν αἱ δύο ἐκεῖναι αἱ *πεζαὶ* καὶ *ἡμιωπλισμέναι* ἢ τὸ προσκλητήριον; Τὰ παρ' αὐτὰς γράμματα οὐδεμίαν, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἀποτελοῦσι λέξιν πράγματός τινος σημαντικήν· γνωστὸν δὲ ὅτι οὐχὶ σπανίως ἀπαντῶσιν ἐν ἀγγείοις τοιαῦτα παντὸς νοῦ ἄμοιρα γράμματα. Ἴσως ὅμως ἐνταῦθα διὰ τῶν ἀνάρθρων

(1) Εὑρέθη παρ' ἐργάτου εἰς τὰ ἀπερριμμένα ἤδη χώματα ὅταν ἐσκάπτοντο οἱ περὶ τὸν ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοῖχον τόποι.

(2) Τὸ *πτέρωμα* ἐδήλωσεν ὁ τεχνίτης διὰ *κιτρινολεύκου* χρώματος μὲ στιγμὰς *ἐρυθρομελαίνας*. Ἐπίσης κιτρινόλευκος εἶναι ὁ *βολβὸς* τῶν ὀφθαλμῶν, ἐρυθρομέλαινα δὲ ἡ κόρη.

(3) Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. Π. Β. σελ. 345 καὶ Benndorf Gr. u. Sicil. Vasen σελ. 71. Ἐκεῖ ἀποτελεσθέντα τὰ ἀγγεῖα σχεδὸν ὁλόκληρα ἐκ τῶν εὑρεθέντων θραυσμάτων ἀπεικονίσθησαν οὕτως, ὥστε νὰ δηλῶται σαφῶς τὸ σχῆμα αὐτῶν. Τῶν ἡμετέρων θραυσμάτων ἐπροτιμήθη ἡ ἐπίπεδος ἀπεικόνισις πρὸς σαφεστέραν τῶν εἰκονιζομένων δήλωσιν. Ὁ βλέπων τὰ πρωτότυπα καὶ παραβάλλων αὐτὰ πρὸς τὰ ἐν Ἀθήναις εὑρεθέντα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναται ν' ἀμφιβάλῃ ὅτι τῷ ὄντι ἀνῆκον εἰς ἀγγεῖον ὁμοίου σχήματος· τὰ δὲ *φυλλοειδῆ* ἢ *φολιδοειδῆ* κοσμήματα τὰ ἐγκεχαραγμένα ὀξεῖ ὀργάνῳ, ἐνῷ ἀκόμη ὁ πηλὸς ἦν νωπός, εἶναι σχεδὸν ἀπαράλλακτα.

(4) Ἐννοῶ τὰς *παραστάσεις* τὰς ἐπὶ τῶν δύο ἀγγείων τῶν δημοσιευθέντων ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι· κατόπιν εὑρέθησαν καὶ ἄλλα (τὸ ὅλον εἰσὶ πέντε νῦν τὰ ἐν τῇ Συλλογῇ τῇ ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ κατατεθειμένα) καὶ ἐν ἑνὶ τούτων αἱ μορφαί εἰσι μέλαιναι ἐπὶ *κιρροῦ* ἐδάφους.

(1) Ἔσωθεν τὸ ἀγγεῖον ἦν ὅλως ἀγάνωτον.

(2) Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1885, σελ. 53 Πίν. 3.

τούτων φωνῶν ἠθέλησεν ὁ τεχνίτης πολεμικὰς κραυγὰς βαρβάρου λαοῦ νὰ ὑποδηλώσῃ. Τὰ παρὰ τὰς *μὴ ἐφίππους* ἀπομιμοῦνται μάλιστα κἄπως αὐτὸν τὸν ἦχον τοῦ σαλπίσματος.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐν τούτῳ τῷ τεύχει τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος δημοσιευόμενα θραύσματα ἀγγείων· ἄλλοτε δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἴσως θὰ καταστήσωμεν δι' εἰκόνος γνωστὰ τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς. Ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀρχόμενος ἐσημείωσα ὅτι καὶ *πινακίων* τεμάχια ἦλθον εἰς φῶς ἐν ταῖς Ἐλευσινιακαῖς ἀνασκαφαῖς (ὀλίγα δυστυχῶς καὶ ταῦτα ἠκρωτηριασμένα) τούτων δὲ καὶ δημοσιεύομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος *δύο* τὰ περιεργότερα ἐκ τῶν εὑρεθέντων μέχρι τοῦ χρόνου καθ' ὃν εἶχον σχεδιογραφηθῆ οἱ πίνακες.

Ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῶν (Πίν. 8, 4) κατὰ τὸ πλεῖστον, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, σωζομένῳ, εἰκονίζονται δύο γυναῖκες ὄρθιαι καὶ ἐν τοιαύτῃ θέσει, ὥστε ἡ πρὸς τἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος (ἥτις καὶ νεωτέρα πως φαίνεται οὖσα) ἀκροᾶται τῆς ἑτέρας σοβαρῶς πρὸς αὐτὴν λαλούσης καὶ οἱονεὶ παραγγελίας τινὰς ἢ διαταγὰς διδούσης, ὡς ἡ ἀνύψωσις τῆς δεξιᾶς χειρὸς φαίνεται ὑποδηλοῦσα· ἡ πρὸς τἀριστερὰ εἶχε καὶ τὰς δύο χεῖρας πρὸς τὰ κάτω καὶ ἴσως συμπεπλεγμένας ἀλλήλαις, ὡς ποιοῦσι τοῦτο συνήθως οἱ προσεκτικῶς καὶ μετὰ σεβασμοῦ ἀκροώμενοί τινος.

Περὶ τῆς καθόλου τέχνης τοῦ πινακίου περιττὸν καὶ νὰ κάμω λόγον· ἁπλοῦν ἐπὶ τῆς εἰκόνος βλέμμα διδάσκει ὅτι ὄχι μόνον ὁ ῥυθμὸς αὐτοῦ εἶναι πάνυ ἀρχαϊκός, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐργασία ἐπιπόλαιος καὶ ἥκιστα ἐπιμελής. Αἱ μορφαὶ ἐπὶ *κιρροῦ* ἐδάφους εἶναι βεβαίως ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν μέλαιναι, ἀλλὰ πλὴν τῶν γυμνῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἅτινα, ὡς εἰκός, λευκὰ ἔγραψεν ὁ τεχνίτης, καὶ τὸ ἔνδυμα τῆς πρὸς τὰ ἀριστερὰ γυναικὸς καθ' ὅλον τὸν θώρακα ἔχει ἰῶδες χρῶμα· ἴσως δὲ καὶ τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ ἔνδυμα τὸν αὐτὸν εἶχε χρωματισμόν, διότι πλὴν τῆς κατὰ τὸν λαιμὸν ὤας ἰώδη ἐχούσης χρωματισμόν, καὶ στίγματά τινα τοῦ αὐτοῦ χρώματος εἶναι διακεχυμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ θώρακος, ἅτινα δὲν φαίνονται τεθέντα κόσμου χάριν, οὐδὲ πάλιν δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν ὡς ἐξ ἀπροσεξίας προελθόντα· διὰ ταινιῶν δὲ ἢ ἁπλῶν γραμμῶν *ἰώδους* ἢ *λευκοῦ* χρώματος κοσμεῖται καὶ τὸ *πιλοειδὲς* κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἀμφοτέρων τῶν γυναικῶν (1). Παρὰ τὰς κεφαλὰς τῶν εἰκονιζομένων, κατ' αὐτὰς τὰς *ὀπάς*, ἀφ' ὧν τὸ πινάκιον ἀνηρτᾶτο, ἔγραψεν ὁ τεχνίτης δύο δυσδιάκριτα (στεφάνους;) πράγματα ὡς κρεμάμενα.

Τὸ δὲ ἐν Πίν. 9 (12 καὶ 12α) ἀπεικονισθὲν πινακίδος τεμάχιον εἶναι διά τε ἄλλα καὶ διότι ἔφερεν ἀμφοτέρωθεν γραφὰς περίεργον (2). Καὶ ἐν μὲν τῇ ἑτέρᾳ

(1) Διὰ γραμμῆς λευκοῦ χρώματος χωρίζεται καὶ ἡ *ὤα* ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἐνδύματος· δύο δὲ ἄλλα ἰώδους χρωματισμοῦ *στίγματα* κατ' αὐτὴν τὴν μέλαιναν κόμην ἀμφοτέρων τῶν εἰκονιζομένων τί ἄλλο δύνανται νὰ σημαίνωσιν ἢ ὅτι ἐκεῖ κατὰ τοὺς ὤμους ἡ κόμη διαχωριζομένη εἰς πλοκάμους ἄφινε νὰ φαίνηται τὸ ἰῶδες ἔνδυμα; Ἐν τῇ πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπάρχουσι κατὰ τὴν τῶν μαστῶν περίπου χώραν, ἴσως πρὸς αὐτὸ τοῦτο, εἰς ἔνδειξιν δηλ. αὐτῶν ἤτοι τῆς θέσεώς των, δύο κυκλοειδῆ σχήματα ὑπὸ στιγμῶν λευκοῦ χρώματος ἀποτελούμενα. Ἕνεκα πυρὸς τὰ χρώματα ἐν γένει τῆς *πινακίδος* κατέστησαν λίαν ἀμυδρά.

(2) Τὸ πρᾶγμα ἦτο οὐχὶ σπάνιον ἐν Ἐλευσῖνι, ὡς φαίνεται, διότι καὶ τρία ἄλλα τεμάχια οὔτε πρὸς ἄλληλα οὔτε πρὸς τὸ ἡμέτερον προσαρμόζοντα καὶ εὑρεθέντα τὰ μὲν δύο ἐσχάτως ἐν τῇ ἐπιχώσει τοῦ δαπέδου τοῦ Ναοῦ, τὸ δὲ τρίτον ὅπου καὶ τὸ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος ἤτοι ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ΒΑῆς γωνίας τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου ἐπιχώσει, φέρουσιν ὡσαύτως ἀμφοτέρωθεν εἰκόνας. Πλὴν δὲ τούτων ἦλθον εἰς φῶς ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἕτερα 10-12 ἀκόμη πινακίδων θραύσματα ὧν ἄξια μνείας εἶναι 1) τρία τεμάχια προσαρμόζοντα πινακίδος λεπτῆς (πάχ. 0,002 περίπου) ἐφ' ἧς (τὸ ἔδαφος εἶναι ὡσαύτως *κιρρόν*) σώζονται τὰ λείψανα γυναικείας μορφῆς διάδημα φορούσης καὶ τὴν κόμην ἐχούσης ὄπισθεν καθ' ὃν τρόπον ὁ *δισκοβόλος* τοῦ Διπύλου (Ἀρχ. Ἐφημ. Π. Β. 1872 σελ. 480 = Overbeck G.d.Gr. Pl. I, σελ. 152) καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἀνδρὸς κρατοῦντος σκῆπτρον· μεταξὺ δὲ τούτου καὶ τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος χείλους τῆς πινακίδος ἀναγινώσκονται καθέτως ἤτοι ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω γεγραμμένα τὰ γράμματα ΕVΦΙVΕΤΟ. Ἴσως δὲ εἰς τὴν αὐτὴν πινακίδα ἀνήκει καὶ ἕτερον τεμάχιον, ἐφ' οὗ σώζεται τὸ κατώτερον μέρος τοῦ σώματος μετὰ τῶν ποδῶν ἀνδρός, ὅστις ἐπίσης ἐκράτει σκῆπτρον, καὶ ἀναγινώσκεται τὸ γράμμα Ν. Πιθανὸν λοιπὸν ἡ ἐπιγραφὴ νὰ ἐφθέγγετο *Εὔφιλετος ἔγραψεν* ἢ *Εὔφιλετος ἐποίησεν* καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἑτέρου ἀγνώστου μέχρι τοῦδε ἀλλαχόθεν, καθόσον ἐγὼ οἶδα, *ἀγγειοπλάστου* ἢ *ἀγγειογράφου* τὸ ὄνομα νὰ μᾶς φανερόνῃ ἡ Ἐλευσινιακὴ πινακίς. 2) Τεμάχιον (τὰ 2/5 περίπου τοῦ ὅλου, ὡς εἰκάζω) ὅλως ἁπλῆς καὶ ἄνευ οὐδενὸς γανώματος πινακίδος, ἐφ' ἧς ἀνάγλυπτος παράστασις ἀνδρὸς (τύπος ταπεινὸς) ἐφ' ἅρματος· τὸ ἅρμα διακρίνεται ἀρκετὰ καλῶς καὶ δεικνύει τινὰ ὁμοιότητα πρὸς τὸν τύπον μιᾶς τῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν τῶν Μυκηνῶν (Schliemann Mycénes σχ. 140)· ἀσαφέστερόν πως διακρίνεται ὁ ἀνὴρ στάσιν ἔχων παράδοξον, ὑψῶν δηλ. τὸ δεξιὸν σκέλος καὶ στηρίζων τὸν πόδα (τὸν δεξιόν) κατὰ τὸ ἀνώτατον ἄκρον τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τῆς *ἐπιδιφριάδος* (Helbig. Hom. Epos σελ. 90)· παράδοξον δὲ ὅτι ἐνῷ κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα οὐδένα φαίνεται φέρων ὁπλισμὸν ὁ ἁρματηλάτης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διακρίνεταί τι κάλυμμα περικεφαλαίᾳ ὅμοιον, ἐκτὸς ἐὰν τῆς *κόμης* μᾶλλον δηλωτικὰ εἶναι τὰ ἐκεῖ ἐνορώμενα (ἴδε καὶ κατωτέρω σελ. 182 σημ.). Τῶν ἵππων ἢ τοῦ ἵππου τὸ πλεῖστον ἐξέλιπε, δύσκολον δὲ νὰ ῥηθῇ ἂν αἱ δύο μακραὶ μέχρις ἐδάφους καμπύλαι πως γραμμαὶ αἱ ψαύουσαι σχεδὸν τὸν τροχὸν εἰκονίζουσι τοὺς πόδας ἢ μᾶλλον τὰς οὐρὰς αὐτῶν. 3) Τεμάχιον πινακίδος (τὸ ἀνώτερον ἥμισυ περίπου) ἐπίσης ἁπλῶς καὶ βαναυσικῶς εἰργασμένης, ἐφ' ἧς δύο μορφαὶ (γυναικεῖαι), ἐρυθρῷ χρώματι ἐξιτήλῳ καὶ διὰ τῆς

ἐπιφανείᾳ ὑπῆρχον πιθανῶς δύο συμπλέγματα τὸ τοῦ Ποσειδῶνος (;) μαχομένου καὶ νικῶντος τὸν Γίγαντα Ἐφιάλτην καὶ δύο ἀκόμη συμπολεμιστάς του (παράϐ. Élite Céram II, pl. XII) καὶ τὸ τοῦ Ἄρεως ἕνα ἢ πλείονας καταβάλλοντος ἀντιπάλους, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἡ παράστασις διὰ τὸ κολοβὸν τῆς πινακίδος εἶναι δυσδιάκριτος καὶ οὔτε τίς εἶναι ὁ ὄρθιος πολεμιστὴς εἶναι δυνατὸν νὰ ῥηθῇ, οὔτε πρὸς τίνα ἢ τίνας μάχεται, διότι διακρίνεται μὲν κατὰ τὸ κατώτατον τῆς πινακίδος ἄκρον σκέλους ἤτοι κνήμης μέρος ἀνδρός, ὡς φαίνεται, καταβεβλημένου καὶ ἐκτάδην κειμένου, ἀλλ᾽ ἀσαφὴς εἶναι ὁ φολιδοειδὴς ἐκεῖνος ὄγκος καὶ δύσκολον νὰ ῥηθῇ ἂν ζώου τινὸς ἢ μᾶλλον ἀνθρώπου θωρακοφόρου τὸ κατὰ τὸν θώρακα μέρος ἠθέλησε δι᾽ αὐτοῦ νὰ δηλώσῃ ὁ τεχνίτης καὶ ἂν οὕτως αἱ μέλαιναι ἐκεῖναι γραμμαὶ αἱ ὄπισθεν τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ πολεμιστοῦ διερχόμεναι οὐδὲν ἄλλο ἢ αἷμα ἐκ πληγῆς τινὸς ἀναπηδῶν, ὥς τις τῶν ἰδόντων τὴν πινακίδα εἶπε, ἐμφαίνουσι. Ἴσως ἐκ τοῦ αὐτοῦ μύθου τῆς Γιγαντομαχίας εἰκονίζετό τι καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιφανείᾳ. Τὸ ἔδαφος τῆς πινακίδος εἶναι *κιρρόν*, μέλαιναι δὲ αἱ μορφαί· ἰώδεις ὅμως εἶναι αἱ περικνημίδες καὶ τοῦ ἀνθεμίου μέρος καί τινα ἄλλα κοσμήματα, λευκαὶ δὲ αἱ *φολίδες*, ἃς σχηματίζει τοιαύτας *περιγράφουσα* μέλαινα λεπτὴ γραμμή· μέλανι δὲ χρώματί εἰσι γεγραμμένα καὶ τὰ ὀνόματα (Ἐ)φιάλτης, Ἄρης.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Τὰ δὲ ἐν τῷ πίνακι 9 εἰκονιζόμενα καὶ διὰ τῶν ἀρ. 3 (α, ϐ, γ, δ) καὶ 4 σημειούμενα εἶναι πέταλα λεπτοῦ ἐλάσματος (0,0002 περίπου) *χρυσοῦ χρώματος*, *πορτοκαλίου* μὲν ἐν τοῖς τέσσαρσι πρώτοις, *κιτρίνου* δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ· πέριξ καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας πλευράς των περιθέει πάντα δίκην *κρασπέδου* πλεκτὸν σύρμα· ἀλλὰ πλὴν τούτου ἔχουσιν ἐκεῖνα μὲν (3. α, ϐ, γ, δ) κατὰ τὴν ἄνω καὶ κάτω πλευράν των *διάτρητον σωλῆνα*, δι᾽ οὗ νῆμα ἢ λεπτὸν σύρμα ἠδύνατο νὰ διέλθῃ, τοῦτο δὲ (4) φέρει ὅμοιον σωλῆνα κατὰ τὰς δύο μακροτέρας πλευράς του, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ κατὰ τὴν ὀπισθίαν του ἐπιφάνειαν εἶναι προσκεκολλημένον λεπτὸν ἔλασμα κατὰ τὰς δύο μικροτέρας του πλευρὰς τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω δηλ. οὕτως, ὥστε νὰ σχηματίζωνται δύο μὲν ἄνω, τρεῖς δὲ κάτω κάθετοι *ὀπαί*, δι᾽ ὧν καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν ἠδύνατο νὰ προσραφῇ που τὸ ἡμέτερον πέταλον. Τὰ ἐπ᾽ αὐτῶν *ἔντυπα* σχήματα εἶναι ἁπλᾶ καὶ εὐνόητα καὶ οὐδεμιᾶς χρήζουσι διὰ λέξεων ἐπεξηγήσεως· ἂς σημειώσω μόνον ὅτι αἱ κυκλικαὶ ἢ τριγωνοειδεῖς ἐκεῖναι κοιλότητες ἐπληροῦντό ποτε, ὡς φαίνεται, πᾶσαι διὰ μελανωπῆς τινος ὑελώδους (;) ὕλης, ἧς διεσώθησαν ἱκανὰ λείψανα. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἑλικοειδῆ ἢ ἄλλα γραμμικὰ σχήματα τὰ πληροῦντα τὸν λοιπὸν χῶρον ἀπετελέσθησαν ἐκ σμικροτάτων *ὁλοχρύσων* (massifs) σφαιριδίων μετὰ πολλῆς ἀληθῶς ὑπομονῆς καὶ τέχνης οὐχὶ μικρᾶς ἐπικεκολλημένων (1). Τὰ εὑρισκόμενα ὅμοια ἐν τάφοις δυνατὸν νὰ ἐκόσμουν τὰ ἐνδύματα τοῦ νεκροῦ· τὰ ἡμέτερα θὰ ἐχρησίμευον εἴτε ὡς *περιδέραια*, εἴτε ὡς *ψέλλια*, εἴτε ἄλλως πως εἰς στολισμὸν ἀγαλμάτων πιθανῶς (2).

Μείζονος λόγου ἄξια εἶναι βεβαίως τὰ ἐν τῷ αὐτῷ Πίνακι εἰς τὸ πραγματικόν των ὡσαύτως μέγεθος ὑπὸ τοὺς ἀρ. 1 καὶ 2 εἰκονιζόμενα. Ἀμφοτέρων τῶν ἐλασμάτων τὸ πάχος εἶναι περίπου 0,0002, ὁ δὲ χρυσὸς ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὡς εἰκάζω, *κίτρινος* μεταβαλὼν ἐπὶ τὸ ἐρυθρότερον χρῶμα ἕνεκα πυρός. Ἀμφοτέρων δὲ τά τε κοσμήματα καὶ τὰ *ζώδια* ἐν γένει εἶναι *ἔντυπα*. Τὸ ἕτερον αὐτῶν τὸ καὶ μεγαλείτερον

ἐλαχίστης προστριβῆς εἶναι ἐζωγραφημέναι καθ᾽ ὅλως περίεργον τρόπον, καθ᾽ ὃν δηλ. καὶ νῦν ἔτι ἡμεῖς κατὰ παράδοσιν ζωγραφίζομεν, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν χωρίων μάλιστα, τὰς εἰκόνας δύο συλλατρευομένων ἁγίων. Πολλοὶ τῶν ἰδόντων ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ εὑρήματος· ἐγὼ οὐδὲ τὸ παράπαν διστάζω ὅτι εἶναι ἀρχαῖον ὄχι μόνον ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως (εὑρέθη ἐν τῇ ἐπιχώσει τοῦ δαπέδου τοῦ Σηκοῦ εἰς στρῶμα χώματος ἀναμφιβόλως ἀρχαῖον) ἀλλὰ καὶ διότι δὲν γνωρίζω ὅμοια ἔργα τέχνης οὔτε τῶν ἱστορικῶν Ἑλληνικῶν χρόνων οὔτε τῶν Βυζαντινῶν. Ἴσως προσεχῶς δημοσιεύσωμεν καὶ ταύτης εἰκόνα.

(1) Ἐγὼ ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἐπικολλήσεως αὐτῶν καὶ ὑπέθεσα μήπως *ῥευστὸς* ὢν ὁ χρυσὸς διὰ μικρᾶς ὀπῆς *ἐστάζετο* ἐπὶ τῶν ἐλασμάτων καὶ οὕτω ἐσχηματίσθησαν τὰ γραμμικὰ ἐκεῖνα σχήματα· ἀλλ᾽ ἄνδρες εἰδικοί, οὓς ἠρώτησα, μὲ ἐβεβαίωσαν περὶ τῆς *ἐπικολλήσεως* (παράϐ. καὶ Arch. Zeitung 1884 σελ. 110).

(2) Ταῦτά τε καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω εὑρέθησαν ἐν τῇ ἐπιχώσει τῇ μεταξὺ τοῦ τοίχου μ'' καὶ τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου· ἐκεῖ πλησίον εὑρέθησαν ἀληθῶς καὶ δύο *ταφίσκοι πανάρχαιοι*, ὡς νομίζω, ἀλλ᾽ οὐδὲν κοινὸν δύνανται νὰ ἔχωσι πρὸς αὐτοὺς τὰ περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος χρυσᾶ κοσμήματα (παραϐ. Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1883 σελ. 61 σημ. 4).

ἀποτελεῖται, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἐκ δύο τεμαχίων προσαρμοζόντων καὶ παρεχομένων, ὡς νομίζω, τὸ ὅλον ὕψος ἤτοι πλάτος (0,14 περίπου) τοῦ ἐλάσματος· τὸ ὅλον αὐτοῦ μῆκος ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ ἦτο μεῖζον τῶν 0,24-0,25, Γ. Μ.

Περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἰς *ζώνας* ἤτοι *χώρας* καὶ τῶν ἑλικοειδῶν ἢ ἄλλων κοσμημάτων του οὐδὲν ἔχω νὰ παρατηρήσω (1)· ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν πέντε ζωνῶν, εἰς ἃς τὸ ὅλον ἔλασμα κατὰ τὸ ὕψος ἤτοι τὸ πλάτος του διῃρεῖτο, ἀπεικονίζεται τὸ τοσοῦτον σύνηθες καὶ ἀγαπητὸν τῇ ἀνατολικῇ καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ τέχνῃ θέμα, λέοντες δηλ. κατὰ ἐλάφων ἢ ἄλλων ὁμοίων κερασφόρων ζώων ἐπιπίπτοντες. Ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐλάσματι εἰκὼν ἐβλάβη κατά τι· οὐδὲν ἧττον ὅμως διακρίνονται κάλλιστα τρία κερασφόρα ζῶα καὶ ὁ λέων, ὅστις ὁρμήσας καὶ πλησιάσας ἤδη ἀπροσδοκήτως καὶ χωρὶς νὰ ἐννοηθῇ τὸ ἓν τῶν δύο μεγαλειτέρων ἐκ τῶν ὄπισθεν ἑτοιμάζεται νὰ ἐμπήξῃ τοὺς ὀξεῖς αὐτοῦ ὀδόντας εἰς τοὺς γλουτούς του. Τὸ θέμα ἐπαναλαμβάνετο βεβαίως τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος καὶ εἶναι ὄντως περίεργος καὶ ἱκανῶς ἁπλοϊκὴ τοῦ τεχνίτου ἡ ἀντίληψις τῶν γινομένων τὰ μὲν δύο μεγαλείτερα ζῶα (2) τὰ ἐκ τῶν ὄπισθεν προσβαλλόμενα παραστήσαντος ὡς ἀμερίμνως ἐξακολουθοῦντα τὸ ἔργον των, ἐνῷ τὸ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἰκονίζεται καταπεπτωκὸς ἤδη καὶ ἐκ τοῦ τρόμου παράλυτον, ἅτε μόνον τρόπον τινὰ ἰδὸν τὸ ἕτερον τῶν ἐφορμησάντων ἀγρίων θηρίων. Ἐν τῇ τρίτῃ ζώνῃ εἰκονίζοντο ἐν ἰδίῳ τετραγώνῳ πλαισίῳ δύο ἄνδρες, ὧν μόλις διακρίνεται ἡ κεφαλή, διότι αἱ καμπύλαι ἐκεῖναι γραμμαὶ αἱ δίκην *σειρητίων* στρατιωτικῆς στολῆς οὐδὲν σαφὲς καὶ ὡρισμένον δηλοῦσι. Ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ ζώνῃ (ἧς δυστυχῶς ὡσαύτως μέρος μόνον μᾶς περιεσώθη) εἰκονίζοντο, ὡς φαίνεται, λέοντες *μαχόμενοι* ἢ μᾶλλον *ἐπιτιθέμενοι κατ'* ἀνθρώπων· ἑνὸς τούτων καταβεβλημένου καὶ πεπτωκότος διακρίνεται ἡ *κνήμη* (ἡ ἀριστερὰ ὡς ὑποθέτω) μετὰ τοῦ ποδός· μεταξὺ τῶν δύο ἀγρίων θηρίων, ἐν παραδόξῳ ἀληθῶς θέσει καὶ στάσει εἰκονίζεται ἕτερος ἀνήρ, οὗτινος δὲν διακρίνονται σαφῶς ἢ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ δεξιὸς βραχίων, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος οἱονεὶ ὑπὸ τοῦ λέοντος ἀποκρυπτόμενα σφόδρα συγκεχυμένα καὶ ἀόριστα εἶναι. Ὁ τύπος τοῦ προσώπου εἶναι καὶ ἐν τούτῳ ὁ αὐτός, οἷος καὶ ὁ τῶν τῆς τρίτης ζώνης διάφορός πως τοῦ τυπικοῦ ἐκείνου σχηματισμοῦ τῶν ἐν τοῖς ἀγγείοις τοῦ Διπύλου εἰκονιζομένων, ὁμοιότητά τινα δὲ μᾶλλον δεικνύων πρὸς τὸν τύπον τῶν εἰκονιζομένων ἐπὶ τῶν κοσμημάτων τοῦ Κορινθιακοῦ τάφου (Arch. Zeitung 1884, σελ. 106 καὶ ἑξῆς) καὶ οἱονεὶ τὸ *προοίμιον* αὐτοῦ ὤν. Οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν δηλοῦνται, τοὐλάχιστον δὲν διακρίνονται ἐν τῇ νῦν καταστάσει τοῦ ἐλάσματος, ἡ ῥὶς εἶναι μακρά, προβεβληκυῖα καὶ κατὰ τὸ ἄκρον της πρὸς τ' ἄνω μᾶλλον νεύουσα, τὸ στόμα δηλοῦται ἀμυδρῶς δι' ἁπλῆς ἐντομῆς καὶ τὸ *πηγούνιον* εἶναι ὀξὺ καὶ προβεβλημένον· ἡ δὲ κόμη δὲν ἐδηλώθη εἰμὴ διὰ τῶν τυπικῶν ἐκείνων *πλεξίδων* τῶν ἑλικοειδῶς συστρεφομένων καὶ προεξεχουσῶν ἔμπροσθεν κατὰ τὸ μέτωπον καὶ μάλιστα ὄπισθεν κατὰ τὸν αὐχένα, ἐὰν τῷ ὄντι τὸ τόξον ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ τοῦ μετώπου διὰ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου ὄπισθεν πρὸς τὸν αὐχένα κατερχόμενον τῆς κόμης μᾶλλον ἢ *φάλου* κράνους εἶναι δηλωτικόν, ὡς τὸ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ ὑπέθεσα (1). Καὶ ἐνῷ οὕτως ἀπεικονίζεται ὁ ἄνθρωπος, τὰ ἄλλα ζῶα καὶ μάλιστα ὁ λέων ἂν μὴ κατὰ πάντα φυσικῶς, σαφῶς ὅμως καὶ ζωηρότατα ἀναπαριστῶνται.

Τῆς αὐτῆς τέχνης προϊὸν καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν πεποιημένον ἦτο καὶ τὸ ἔλασμα, οὗ μᾶς περιεσώθη τὸ ἐν τῷ αὐτῷ Πίν. ὑπὸ τὸν ἀριθ. 2 ἀπεικονισθὲν τεμάχιον· ἀλλ' ἔχει καί τινας διαφορὰς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον. Καὶ πρῶτον διαφέρει πως ὁ τύπος τῶν ἀνθρωπίνων μορφῶν τῶν εἰκονιζομένων καὶ ἐνταῦθα ἐν ἰδίῳ τετραγώνῳ πλαισίῳ κατὰ τὴν

(1) Μόνον τὸ ἑλικοειδὲς κόσμημα τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος σωζομένης ζώνης ἔχει τι, ὅπερ ἐγὼ δὲν κατώρθωσα ν' ἀνεύρω, οὔτε τὰς ἐν τοῖς ἡμετέροις Μουσείοις ἀρχαιότητας ἐπισκοπῶν, οὔτε τὰ πρόχειρά μοι βιβλία ἀναδιφῶν, τὴν καμπύλην δηλ. ἐκείνην ἑνωτικὴν γραμμὴν τῶν ἑλίκων· ἀλλὰ πιστεύω ὅτι δὲν εἶναί τι *καινὸν* καὶ θὰ παρετηρήθη ἤδη ἐν ἄλλοις ὁμοίου εἴδους ἀντικειμένοις.

(2) Ταῦτα ὁμοιάζουσι πρὸς *ἱππελάφους*, τὸ δὲ μικρότερον πρὸς *αἴγαγρον*.

(1) Οἱ ἄνδρες φαίνονται κατὰ τἆλλα ὅλως ἄοπλοι ὄντες καὶ θὰ ἦτο παράδοξον τῷ ὄντι νὰ φορῶσι μόνον κράνος. Παράβ. καὶ Arch. Zeitung 1884 σελ. 102 καὶ 104, Helbig Das Homer. Epos σελ. 166 καὶ ἀνωτέρω σελ. 178 σημ.

τρίτην *ζώνην*, δὲν παρατηρεῖται δηλ. ἐν αὐτῷ (καθόσον αἱ σωζόμεναι κεφαλαὶ διακρίνονται) ἡ τάσις ἐκείνη τῆς δι᾽ ὑπερβολῆς δηλώσεως μερῶν τινῶν τοῦ προσώπου· ἔπειτα (καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι ἡ μᾶλλον λόγου ἀξία) δὲν κοσμεῖται διὰ στιγμῶν μόνον κατὰ τὰς *ταινίας* τὰς κατὰ τὰ ἄκρα, ἀλλὰ καθ᾽ ὅλον αὐτοῦ τὸ *σῶμα*, οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὸ περιεργότερον, τοῦ τε λέοντος (τοῦ ἐν τῇ δευτέρᾳ ζώνῃ εἰκονιζομένου) καὶ τῶν ἀνθρωπίνων κεφαλῶν τὸ *περίγραμμα* ἀποτελοῦσι τοιαῦται στιγμαὶ καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἡμέτερον χρυσοῦν ἔλασμα δεικνύει ψηλαφητὴν ὄντως ὁμοιότητα πρός τινα θραύσματα ἀγγείων ἐν Τίρυνθι κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ λήξαντος ἔτους εὑρεθέντα, ἐν οἷς ἐπίσης τὸ πλεῖστον τῶν εἰκονιζομένων ζώων ἢ ἀνθρώπων διὰ τοιούτων στιγμῶν περιγράφεται (1). Δὲν ἐξετάζω νῦν ἂν ὁ τρόπος οὗτος τῆς διὰ *στιγμῶν* διακοσμήσεως προῆλθεν ἐν τῇ μεταλλουργικῇ ἐκ πραγματικῆς ἀνάγκης (καθόσον δηλ. αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι ἦσάν ποτε πραγματικαὶ *ὀπαὶ* πρὸς εἰσδοχὴν ἥλων) ἢ ἔχει ἀλλαχοῦ τὴν πηγήν του· βέβαιον ὅμως ὑπολαμβάνω ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι ἀγγειογράφοι καὶ ἄλλα ἐξ αὐτῆς (τῆς μεταλλουργικῆς) παραλαβόντες παρέλαβον καὶ τοῦτο χωρὶς πολὺ νὰ σκεφθῶσιν ἂν ἥρμοζεν ἢ ὄχι εἰς τὴν τέχνην των.

Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα. Ὅτι δὲ τὰ ἡμέτερα ἐλάσματα προωρισμένα ἦσαν νὰ προσηλῶνται καὶ καλύπτωσιν ὕλην ἧττον πολύτιμον θεωρῶ ὡς βέβαιον. Καὶ δύνανται μὲν αἱ καὶ νῦν ὁρώμεναι κατὰ τὰς πρὸς τὰ ἄκρα των ταινίας ὀπαὶ νὰ μὴ ἐποιήθησαν πᾶσαι ἐξ ἀρχῆς πρός τινα σκοπόν, ἀλλά τινες ἐξ αὐτῶν νὰ ὦσιν ἀποτέλεσμα τυχαῖον τοῦ χρόνου· οὐδὲν ἧττον ὅμως καὶ κατ᾽ αὐτὰς τὰς ἀκροτάτας *στιγμοφόρους* ταινίας ἤτοι τὰ *κράσπεδά* των, οὕτως εἰπεῖν, δυνατὸν νὰ ἔφερον τοιαύτας ἐξεπίτηδες ὀπὰς καὶ τὴν γνώμην μου ταύτην ὑποστηρίζει τεμάχιον ἄλλο χρυσοῦν ἐλάσματος εὑρεθὲν (1) κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τῆς ἐπιχώσεως τοῦ πρὸς ἀνατολὰς μέρους τοῦ δαπέδου τοῦ Σηκοῦ, οὗ ἡ ἀκροτάτη ταινία κοσμουμένη ὡσαύτως διὰ τῶν συνήθων στιγμῶν φέρει κατὰ διαστήματα καὶ *ὀπάς*, περὶ ὧν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἐποιήθησαν τοιαῦται πρός τινα ὡρισμένον σκοπόν.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 8 Ἰουλίου 1885

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΙΝΟΣ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

ΑΘΗΝΑΙΟΥ τόμ. γ΄ (1875) σελ. 687 ἑπ.
CORPUS INSCRIPT. ATTICARUM II. I. ἀρ. 578.
Ψήφισμα Μυῤῥινουσίων.

Στίχος 27 . . . . . ἐὰν δὲ ἀφῇ, ὀφειλέτω. δραχμὰς ἐὰν ΟΕΤ . . . . .

Στίχος 28. ει ἀργύριον δανείζειν τοὺς ἱερέας . . . . . νομίζω συμπληρωτέον οὕτω·

Στίχος 27 . . . . δραχμάς. ἐὰν δέ τινι δέ-
Στίχος 28. ει. . . . . . .

εὐοδουμένης τῆς ἐννοίας· «ἐὰν δέ τινι δέῃ ἀργύριον δανείζειν τοὺς ἱερέας, κλπ.» — ἐὰν δεήσῃ νὰ δανείσωσιν εἴς τινα ἀργύριον οἱ ἱερεῖς. Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Ο διὰ τοῦ Δ ἐν τῷ ΟΕΤ εἶνε μία τῶν πολλῶν ἀπαραιτήτων διορθώσεων ἐν τῷ σφόδρα ἠμελημένῳ ἔργῳ τοῦ ἀγροίκου χαράκτου τῆς ἐπιγραφῆς.

Στίχος 32. ὑποκείσθω τῷ θεῷ, οὗ ἂν εἶ ἱερειωμένος. τῇ . . . .

Στίχος 33. ει.

(1) Ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ἀγγείῳ δὲν ἔχω παρατηρήσει ἐγὼ τὴν ἐν λόγῳ διὰ στιγμῶν περιγραφὴν τῶν ἀπεικονιζομένων ζώων ἢ ἀνθρώπων.

(1) Τὸ τεμάχιον εἶναι σμικρὸν καὶ δὲν σώζει εἰμὴ τὰ συνήθη ἑλικοειδῆ κοσμήματα. Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἤτοι ἐν τῇ ἐπιχώσει τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ δαπέδου τοῦ Σηκοῦ, καὶ ἐν στρώματι χώματος ζωηρὰ φέροντος τὰ ἴχνη πυρὸς ὑποδεικνύοντος τὴν ὕπαρξιν βωμοῦ τινος πιθανῶς ἐκεῖ ἐν παλαιοτέροις χρόνοις εὑρέθησαν καὶ ἄλλα ὁμοίων χρυσῶν ἐλασμάτων τεμάχια, ἀλλ᾽ ἐν οὐδενὶ τούτων κατώρθωσα νὰ διακρίνω τυπία ζώων ἢ ἀνθρώπων. Τὰ κοσμήματα ἐπαναλαμβάνονται τὰ αὐτὰ πανταχοῦ.

Συμπληρῶ

Στ. 32. . . . . . . τῇ δὲ πέμπτ-

Στ. 33. ει.

Ἐλλείπουσιν ἑπτὰ γράμματα ἐν τῷ τέλει τοῦ 32 στίχου, ἀκριβῶς συμπληρουμένου τοῦ κενοῦ δι' ὧν ἔθηκα ἐκεῖ ἑπτὰ γραμμάτων· τὴν δ' ἐπιτυχίαν τῆς συμπληρώσεως καθιστᾶσι πιθανὴν α') οἱ στίχοι 34 καὶ 36 ἐν οἷς ὁρίζονται ἡ *ἑβδόμη ἱσταμένου* καὶ ἡ *ἐνάτη ἐπὶ δέκα τοῦ Ποσειδεῶνος μηνὸς* ὡς ἡμέραι ἐκτελέσεως ἑτέρων (μετὰ τὴν θυσίαν) ἱερῶν καθηκόντων, νομῆς κρεάτων καὶ χρηματισμοῦ περὶ Διονυσίων· β) ἡ παρατήρησις ὅτι ἐκ τῶν πρὸ τοῦ «ἑβδόμη» ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων οὐδὲν ἄλλο πληροῖ ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν πέντε τελευταίων στοιχείων τοῦ 32 στίχου, ἐν ᾧ τὰ πρὸ αὐτῶν δύο ἕτερα κρίνω ὅτι ἀναφαιρέτως ἀνήκουσιν εἰς τὸν σύνδεσμον *δέ*.

Τοὺς δὲ στίχους 34 καὶ 35 ὁ μὲν κ. Κουμανούδης ἀναγινώσκει·

νεμέτω τὰ κρέα τῇ ἑβδόμῃ ἱσταμένου τοῖς [πολίταις κ-] αὶ συναγοράζουσι καὶ συνενεχυράζουσιν.

ὁ δὲ κ. Köhler·

. . . . τοῖς [παροῦσιν κ-] αὶ συναγοράζουσι καὶ συνενεχυράζουσιν.

Ἀλλά, μήπως ἀναγνωστέον μᾶλλον;

. . . . τοῖς [πωληταῖς κ-] αὶ συναγοράζουσι καὶ συνενεχυράζουσιν.

Δοκίμου κρινομένης τῆς τοιαύτης συμπληρώσεως, ἐν τῷ ψηφίσματι τοῦ τῶν Μυρρινουσίων δήμου, μετὰ τοὺς *λογιστὰς* καὶ τὸν *εὔθυνον* καὶ τοὺς *συνηγόρους τοῦ δήμου*, ἔχομεν καὶ τοὺς *πωλητάς*, εἴτε τις θελήσει αὐτὴν τὴν τῆς πόλεως δημοσίαν ἀρχὴν (1), εἴτε δημοτικήν τινα εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτῆς. Πρόκειται τῷ ὄντι ἐνταῦθα περὶ *ἐνεχυρασμοῦ* (μεσεγγυήσεως, κατασχέσεως) κτημάτων τοῦ ὑπευθύνου ἱερέως, ὑποκειμένων τῷ θεῷ διὰ τὴν ὀφειλομένην ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἀποζημίωσιν (στίχ. 30-32). Καὶ *ἐνεχυραστὴς* μέν, γινώσκομεν τοῦτο θετικῶς (2), εἶναι ὁ δήμαρχος· *συνενεχυρασταὶ* δέ, γινώσκομεν ὡσαύτως ὅτι ἐπὶ *δημοσίων ὀφλημάτων* (χρεῶν πρὸς τὸ δημόσιον ταμεῖον τῆς πόλεως) εἶναι οἱ βουλευταὶ (1), καὶ πιθανῶς ἐνταῦθα, ἔνθα πρόκειται περὶ δημοτικοῦ χρέους, ἄλλοι τινὲς ἐπίσημοι ἄνδρες ἐκ τῶν δημοτῶν· *συναγοράζοντας* δ' ἐννοητέον ἐνταῦθα, οὐχὶ τοὺς συμπαρευρισκομένους ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἀλλὰ τοὺς συμμετέχοντας τῆς δημοπρασίας καὶ ὑπερθεματίζοντας, πλειοδοτοῦντας. Ἀλλ' ἵνα ἔχωμεν τοιοῦτον ἀναγκαστικὸν πλειστηριασμὸν καὶ ἀγοραστάς, ἀπαραιτήτως ἀναγκαία ἡ παρουσία τῆς τῶν *πωλητῶν* ἀρχῆς, κατὰ τὸ ἀττικὸν δίκαιον.

Διὰ τοῦτό μοι φαίνεται ὅτι τὸ «*τοῖς πωληταῖς καὶ τοῖς συναγοράζουσι καὶ συνενεχυράζουσιν*» εὐδοκιμεῖ.

Οἱ πωληταί, γινώσκομεν ἐκ τῶν προμνημονευθεισῶν μαρτυριῶν ὅτι, πλὴν τῶν μισθώσεων καὶ τῶν ἄλλων πωλήσεων τελῶν, μετάλλων, περιουσιῶν, *διῴκουν καὶ τὰ δημευόμενα* (Ἁρποκρατίων), *ἐπίπρασκον τὰ δεδημευμένα* (Πολυδεύκης), *ἐπώλουν τὰ ἐνεχυριασθέντα* (Ἡσύχιος), *τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ κατὰ προθεσμίαν καὶ μὴ ἀποδιδόντων ἐπίπρασκον τὰς οὐσίας* (Σουΐδας). Ὅπως δ' ἐν τῇ μισθώσει, ἧς μέρος περιεσώθη εἰς ἡμᾶς, (Corp. Inscr. Att. II. I. nº 167) βλέπομεν αὐτοὺς (στίχ. 36) συμπράττοντας μετ' ἄλλης ἀρχῆς («οἱ πωληταὶ καὶ ὁ ἐπὶ τῇ διοικήσει Ἅβρων Λυκούργου Βουτάδης»)· ὅπως ἐν τῇ πράσει τῶν τελῶν συνέπραττον «μετὰ τῶν ἐπὶ τὸ θεωρικὸν ᾑρημένων» (Πολυδεύκης), οὕτω καὶ ἐν τῇ πωλήσει τῶν *δημευθέντων ἢ ἐνεχυριασθέντων* λογικώτατον καὶ ἴσως ἀναπόφευκτον εἶναι νὰ δεχθῶμεν ὅτι συνέπραττον μετὰ τοῦ *ἀπογράφοντος, τοῦ ἐνεχυριαστοῦ* (2).

Ταῦτα, ὡς οἷόν τε συνεπτυγμένως, εἰς ὑποστήριξιν τῆς προτεινομένης διορθώσεως. Δίκαιον δὲ νὰ εἴπω ὅτι ἀφορμὴν εἰς αὐτὰ ἔδωκέ μοι πέρυσιν ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀξιαναγνώστου μονογραφίας τοῦ κ. B. Haussoullier: La vie municipale en Attique καὶ ἰδίως αἱ σελίδες 104-108 μετὰ τῆς σημειώσεως 5 τῆς σελίδος 106.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

(1) Ἁρποκρατίων ἐν λ. *πωληταὶ* καὶ *πωλητήριον*. Πολυδεύκ. Η' 99. Σουΐδας, Ἡσύχιος ἐν λ. *πωληταί*.

(2) Ἴδε κατωτέρω.

(1) Bekker, Anecd. gr. (λέξ. ῥητ.) I. σ. 199.

(2) Ἐνεχυριαστὴς ὁ Δήμαρχος (Ζωναρᾶς, σ. 494.- Ἡσύχιος ἐν λ.

ΔΕΚΑΛΙΤΡΟΝ ΙΤΑΛΙΚΟΝ

Ὁ ἀπεικονιζόμενος ἐνταῦθα σταθμὸς εὑρέθη ἐν Θράκῃ ἐν ᾧ χώρῳ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Βιζύη, εἶναι δὲ μολύβδινος καὶ ἀνήκει τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας (Μολ. ἀρ. 2467)· σχῆμα ἔχει τετράγωνον (μῆκος πλευρῶν 0.15×0.145, πάχ. 0.02) καὶ διατηρεῖται καλῶς. Ὡς φαίνεται δ' ἐκ τῆς εἰκόνος, γενομένης εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους, ἑκατέρα τῶν ἐπιφανειῶν τοῦ σταθμοῦ ἔχει καὶ περιθώριον ἐξέχον, τὰ δὲ γράμματα, ἔκτυπα ὄντα καὶ εἰς τοὺς ῥωμαϊκοὺς ἀνήκοντα χρόνους, κεῖνται ἐπὶ ταπεινοτέρου ἐδάφους.

Ἡ ἐπιγραφὴ ΔΕΚΑΛΙΤΡΟΝ—ΙΤΑΛΙΚΟΝ μαρτυρεῖ τὸ εἶδος τοῦ σταθμοῦ. Ἕλκει δὲ τὸ *δεκάλιτρον* τοῦτο γραμ. 3210, ἤτοι κατὰ γραμ. 64.50 ἔλαττον τοῦ δεκαπλασίου τοῦ βάρους τῆς ῥωμαϊκῆς λίτρας, ἥτις κατά τε τὰς ἀρχαίας πηγὰς καὶ τὰ σωθέντα σταθμὰ καὶ τοὺς νεωτέρους μετρολόγους (Hultsch, Metrologie § 21, σ. 155-161) βάρος ἔχει ὅσον γραμ. 327.45, ἐνῶ τὸ ἡμέτερον δεκάλιτρον περιέχει λίτραν βάρους γραμ. 321.

Λίτρας τοῦ ῥωμ. μετρικοῦ συστήματος προερχομένας, τὸ πλεῖστον, ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ ποικίλας τὸ βάρος ἔχει τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἱκανάς, ὧν τινες φέρουσι καὶ ὀνόματα καὶ σφραγῖδας ἀγορανόμων (οἷον· Ἀσκληπιάδου, Αὐρ. Διονυσίου, Ἰουλίου Κέλσου, Μ. Αὐρ. Μητιόχου, Μ. Αἰλίου Τελεσφόρου) καὶ ἄλλων ἀρχόντων (Ὀνησίμου, ἱππάρχου· Αὐρ. Πασιφίλου, νέου ἱππάρχου· Μ. Αὐρ. Ἀττάλου Β'. Νεικίου, πανηγυριάρχου), σώζονται δὲ Λίτραι καὶ Δίλιτρα καὶ Δεκάλιτρα, τὰ τελευταῖα ταῦτα λίθινα, καὶ ἐν ἄλλοις Μουσείοις (Böckh, Metrol. Unters. σ. 160 κ. ἑξ. Schillbach, de ponder. σ. 190 κ. ἑξ. Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθ. τῆς Εὐαγγελ. Σχολῆς σ. 67 κ. ἑξ.), δέκα λιτρῶν ὅμως σταθμὸς *ἐνεπίγραφος*, ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, δὲν ἐγένετο μέχρι τοῦδε γνωστός, δι' ὃ καὶ ἄξιος δημοσιεύσεως ἐκρίθη ὁ παρών. Τά: *ἰταλικὴ* (λίτρα), *ἰταλικὸν* (δίλιτρον, τριούγκιον) ἀναγινώσκονται καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐκδεδομένων σταθμῶν (C. I. Gr. 8544, 8549. Böckh, ἔ. ἀ. Schillbach, ἔ. ἀ.).

Αθ. Στ. Κουμανουδης.

Δήμαρχοι καὶ *Δήμαρχον*. Ἁρποκρατίων καὶ Σουΐδας ἐν τῇ λέξει.). — «Οὗτοι δὲ (οἱ δήμαρχοι) τὰς ἀπογραφὰς ἐποιοῦντο» (Ἁρποκρ. ἐν λ. *Δήμαρχος*). Ἴδε καὶ Bekker, Anecd. gr. ἔνθα ἀνωτέρω. Παράβ. Πολυδεύκους Η' 145: «Δημεῦσαι οὐσίαν, ἀπογράψαι, [δημοσίᾳ ἀπογραφῆναι], δημοσίαν ἀποφῆναι.»

('Εξεδόθη τῇ 30ῃ Σεπτεμβρίου 1885).

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ
ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙᾼ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

(Ἴδε συνέχειαν ἐν τόμῳ τοῦ ἔτους 1883 σελ. 25, 87, 147 καὶ 197, ἐν τόμῳ τοῦ ἔτους 1884 σελ. 21 καὶ ἐν τῷ τοῦ 1885 σελ. 1 καὶ 65.)

Ἀρ. 88-91.

Ἐν μεταγενεστέρῳ τοίχῳ περιβάλλοντι τὸ ἱερὸν εὑρέθησαν ἐντετειχισμέναι τέσσαρες ἐνεπίγραφοι πλάκες ἐπιστέφουσαι τὸ πάλαι περιφερὲς ἐξεδροειδὲς βάθρον, τοιοῦτον ἔχον τὸ σχῆμα, οἷον π.χ. τὸ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ ἔτους 1882 εἰκονισμένον (Πίναξ Β'. ἀρ. 2). Τοιαῦται ἐξέδραι, χρησιμεύουσαι ὡς βάθρα ἀγαλμάτων καὶ ὡς καθίσματα, ἀπεκαλύφθησαν πολλαὶ ἐν τῷ ἱερῷ καὶ θὰ ἐχρησίμευον βεβαίως εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες περιδιαβάζοντες ἐν τῷ ἱερῷ ἔπρεπε νὰ ἔχωσι κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις καθίσματα, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀναπαύωνται.

Ἐπὶ τῶν λίθων τούτων ἀναγινώσκονται αἱ ἑξῆς ἐπιγραφαί:

α'.

...ΔΑ ΣΩΔΑΜ..ΕΥΚΛΙΠ......ΑΝ..ΤΗΛΕΜΑΧΟΥΕΠΙΔΑΥ
...Α ΡΙΟΙΤΑΝΤΑΣΘΥΓΑΤ...ΘΥΓΑΤΕΡΑΛΑΦΑΝΤΑΝ
...ΑΝ ΕΥΑΝΘΕ...ΠΙΔΑΥΡΙΑΝΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

β'.

ΣΩΔΑΜΟΣΕΥΚΛΙΠΠΟΥΛΑΦΑΝΤΑΤΗΛΕΜΑΧΟΥΕΠΙΔΑΥΡΙΟ-
ΤΑΝΑΥΤΩΝΘΥΓΑΤΕ·ΑΧΑΡΙΚΩΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

γ'.

.......ΤΗΛΕΜΑΧΟΥΕΠΙΔΑΥΡΙΑΤΟΝΑΥΤΑΣΠΑΤΕΡΑΤΗΛΕΜΑΧΟΝΤΗΛΕΦΑΝΕΟΣ
.......ΑΤΕΡΑΧΑΡΙΚΩΝΙΚΑ·ΕΤΟΥΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

δ'.

ΛΑΦΑΝΤΑΤΗΛΕΜΑΧΟΥΕΠΙΔ
ΣΩΔΑΜΟΝΕΥΚΛΙΠΠΟΥΕΠΙΔΑ

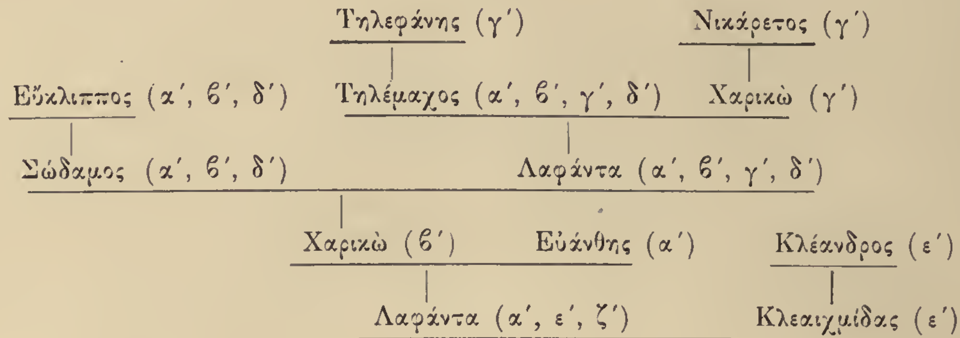
α'.) Σώδαμ[ος] Εὐκλίπ[που Λαφ]άν[τα] Τηλεμάχου ἐπιδαύ-
ριοι τὰν τᾶς θυγατ[ρὸς] θυγατέρα Λαφάνταν
Εὐάνθε[ος ἐ]πιδαυρίαν Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι

β'.) Σώδαμος Εὐκλίππου, Λαφάντα Τηλεμάχου ἐπιδαύριο[ι]
τὰν αὑτῶν θυγατέ[ρ]α Χαρικὼ Ἀπόλλωνι, Ἀσκλαπιῶι

γ'.) [Λαφάντα] Τηλεμάχου ἐπιδαυρία τὸν αὑτᾶς πατέρα Τηλέμαχον Τηλεφάνεος
[καὶ τὰν μ]ατέρα Χαρικὼ Νικα[ρ]έτου Ἀπόλλωνι, Ἀσκλαπιῶι

δ'.) Λαφάντα Τηλεμάχου ἐπιδ[αυρία τὸν αὑτᾶς ἄνδρα]
Σώδαμον Εὐκλίππου ἐπιδα[ύριον Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῷι].

Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνηγέρθη, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τῶν συζύγων Σωδάμου καὶ Λαφάντης πρὸς μνήμην αὐτῶν τε καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῶν. Τῆς οἰκογενείας δ' αὐτῶν ταύτης, ἀποβλέποντες καὶ εἰς τὰς ὑπ' ἀρ. 14 καὶ 75 ἐπιγραφὰς ('Αρχ. 'Εφημ. 1883, σελ. 31 καὶ 1884 σελ. 29), ἃς διακρίσεως χάριν σημειοῦμεν διὰ τῶν ε' καὶ ζ' (1), ποριζόμεθα τὸ ἑξῆς γενεαλογικὸν διάγραμμα:

'Εν τῷ διαγράμματι τούτῳ βλέπομεν μάλιστα τὴν συνεχῆ ἐπανάληψιν τοῦ τῆς μητρὸς ὀνόματος. Οὕτως ἡ Λαφάντα, ἧς ἡ μήτηρ ἐκαλεῖτο Χαρικώ, εἶχε θυγατέρα καλουμένην Χαρικώ, αὕτη δὲ, ἡ τῆς Λαφάντης θυγάτηρ, εἶχε θυγατέρα καλουμένην Λαφάντην. Κατ' ἀναλογίαν, ἂν ἡ Λαφάντη αὕτη, ἡ τοῦ Κλεαιχμίδου σύζυγος, εἶχε θυγατέρα, αὕτη θὰ ἐκαλεῖτο Χαρικώ.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀρ. 15 ('Αρχ. 'Εφημ. 1883 σελ. 31) μνημονευομένη *Λαφάντα Τηλεμάχου* ἐπιδαυρία εἶνε ἴσως ἡ αὐτὴ τῇ ἐν τῇ προκειμένῃ ἐπιγραφῇ γ' μνημονευομένῃ· τίς ὅμως ὁ *Δαμοκλῆς* Δαμοκλέους, ἄγνωστον· σύζυγος αὐτῆς, ὡς θὰ ὑπέθετέ τις, δὲν εἶνε, διότι τοιοῦτος ἦτο ὁ Σώδαμος.

'Αρ. 92-93.

'Εν πλακὶ τετραγωνικοῦ βάθρου ἐκ τιτανολίθου ἐχούσῃ ὕψ. 0,78, πλ. 0,58, πχ. 0,30, ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς:

ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣΛΑΒΡΕΑΣΔΑΜΟΠΕΙΘΟΥΣ
ΑΡΓΕΙΟΙ ΕΠΟΗΣΑΝ

'Αθηνογένης 'Αριστομένους, Λαβρέας Δαμοπείθους
'Αργεῖοι ἐπόησαν.

'Ως πρὸς τοὺς ἐνταῦθα μνημονευομένους τεχνίτας ἴδε καὶ ἑτέραν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐπιγραφὴν ἐν 'Αρχ. 'Εφημ. 1883 σελ. 153 ἀρ. 52. καὶ πρβ. E. Loewy, Inschriften griech. Bildhauer n. 269. Ὑπὲρ τὴν ἐπιγραφὴν δὲ ταύτην, τὴν τοὺς ποιήσαντας τεχνίτας δηλοῦσαν, ἦτο κεχαραγμένη ἡ κυρία ἐπιγραφή, ἥτις ὅμως ἐξηλείφθη ἐν ὑστερωτέροις ρωμαϊκοῖς χρόνοις· οὕτω δ' ἀντ' αὐτῆς ἐχαράχθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

Παρατηρητέον ὅτι γέγραπται ἁπλῶς *πόλις*, ἄνευ τοῦ ἄρθρου.

(1) (ε') Λαφάντα Εὐάνθεος | ἐπιδαυρία τὰν αὑτᾶς | ἄνδρα Κλεαιχμίδαν Κλεάν | δρου ἐπιδαύριον 'Απόλλωνι | καὶ 'Ασκλαπιῶι.

(ζ') Ὁ δᾶμος ὁ Μεγαρέων Λαφάνταν Εὐάνθεος ἐπιδαυρίαν ἀρετᾶς ἕνεκεν κτλ.

ΠΟΛΙΣΕΠΙΔΑΥΡΙΩΝΘΙΑΣΟΝ
ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΟΥΕΠΙΔΑΥΡΙΟΝΑΡΕΤΑΣ
ΕΝΕΚΕΝΚΑΙΕΥΝΟΙΑΣΤΑΣΕΙΣΑΥΤΑΝ

Πόλις Ἐπιδαυρίων Θίασον
Ἀριστοδάμου ἐπιδαύριον ἀρετᾶς
ἕνεκεν καὶ εὐνοίας τᾶς εἰς αὐτάν

Ἀρ. 94.

Ἐπὶ τετραγωνικοῦ ἐπιμήκους βάθρου ἐκ τιτανολίθου (ὕψ. 0,30, πλ. 1,23, πχ. 0,60), σωζομένου κατὰ χώραν εἰς ἀπόστασιν ἕνδεκα περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς ἐν *δακτυλικῷ ἑξαμέτρῳ* γεγραμμένη ἐπιγραφή:

ΔΡΥΜΟΣΠΑΙΣΘΕΟΔΩΡΟΥΟΛΥΜΠΙΚΟΝΕΝΘΑΔΑΓΩΝΑ
ΗΝΓΕΙΛΑΥΘΗΜΑΡΔΡΟΜΕΩΝΘΕΟΥΕΙΣΚΛΥΤΟΝΑΛΣΟΣ
ΑΝΔΡΕΙΑΣΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΠΑΤΡΙΣΔΕΜΟΙΙΠΠΙΟΝΑΡΓΟΣ

Δρυμὸς παῖς Θεοδώρου ὀλυμπικὸν ἐνθάδ' ἀγῶνα
ἤνγειλ' αὐθῆμαρ δρομέων θεοῦ εἰς κλυτὸν ἄλσος,
ἀνδρείας παράδειγμα, πατρίς δέ μοι ἵππιον Ἄργος.

Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη προέρχεται, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων. Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ λίθου ὑπάρχει ἐπιμήκης κοιλότης πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀναθήματος.

Ἡ λέξις *Δρυμὸς* ὡς ὄνομα προσώπου εἶνέ μοι πρωτοφανής.

Ἀρ. 95.

Ἐπὶ πλακὸς βάθρου ἐκ μέλανος τιτανολίθου (ὕψ. 0,30, πλ. 0,92, πχ. 0,81) ἀναγινώσκονται τάδε:

ΑΠΙΑΑΡΙΣΤΙΠΠΟΥ
ΤΟΚΟΙ
ΝΙΚΟΜΕΝΗΣ
ΤΙΜΟΣΤΡΑΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΙΕΠΟΗΣΑΝ

Ἀπία Ἀριστίππου
Τὸ κοι[νὸν . . .
Νικομένης,
Τιμόστρατος,
Ἀθηναῖοι ἐπόησαν.

Ὁ πρῶτος στίχος προσετέθη ὑστερώτερον· ἡ κυρία δ' ἐπιγραφὴ εἶνε: Τὸ κοι[νὸν] κτλ. καὶ εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ τεχνῖται Νικομένης καὶ Τιμόστρατος, οἵτινες θα ἤκμαζον ἴσως κατὰ τὴν Δ'π.Χ. ἑκατονταετηρίδα, ὡς δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων (πρβ. καὶ E. Loewy, Inschriften griech. Bildhauer n. 131*a*). Συνείχετο δὲ ὁ λίθος ἑτέρῳ πρὸς δεξιὰν λίθῳ, ἐφ' οὗ ἐξετείνετο ἡ ἐπιγραφή: Τὸ κοινὸν κτλ.

Ἡ λέξις *Ἀπία* ὡς ὄνομα γυναικὸς εἶνέ μοι πρωτοφανής.

Ἀρ. 96.

Ἐπὶ τετραγωνικῆς πλακὸς βάθρου ἐκ τιτανολίθου (ὕψ. 0,72, πλ. 0,63, πχ. 0,60) ἀναγινώσκονται τάδε:

ΟΛΥΜΠΙΑΣΚΑΙ
ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΣΚΑΙΝΙΚΙΣ
ΤΟΜΠΑΤΕΡΑΝΙΚΑΤΑΝ
ΝΙΚΑΤΑΕΡΜΙΟΝΗ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΚΑΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

Ὀλυμπιὰς καὶ
Ὀλυμπιόδωρος καὶ Νῖκις
τὸμ πατέρα Νικάταν
Νικάτα ἑρμιονῆ
Ἀπόλλωνι καὶ Ἀσκλαπιῶι.

'Αρ. 97.

'Επὶ τετραγωνικοῦ λίθου ἐκ τιτανολίθου ἀναγινώσκονται τάδε:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΑΘΗΝΑΙΠΟΛΙΑΔΙ
ΟΙΕΡΕΥΣΤΟΥ
ΣΩΤΗΡΟΣ
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ
ΔΑΔΟΥΧΟΣ
ΚΑΤΟΝΑΡ

'Αγαθῇ τύχῃ
'Αθηνᾶι πολιάδι
ὁ ἱερεὺς τοῦ
σωτῆρος
'Ασκληπιοῦ
Δαδοῦχος
κατ' ὄναρ.

Δαδοῦχος εἶνε τὸ κύριον ὄνομα τοῦ ἱερέως, ὡς φαίνεται. Ὑψ. 0,62, πλ. 0,38, πχ. 0,26.

'Αρ. 98.

'Επὶ τετραγωνικοῦ μαρμαρίνου λίθου ἔχοντος ὕψος 0,84, πλ. 0,75 καὶ πάχος 0,60, ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς:

ΑΡΤΕΜΙΛ
ΟΡΘΙΑ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΚΑΤΟΝΑΡ

'Αρτέμι[δι]
ὀρθίᾳ
Διονύσιος
κατ' ὄναρ.

Παρὰ πόδας εἶνε κεχαραγμένος κύκλος, ἐν ᾧ οἱονεὶ φύλλον κισσοῦ, καὶ παρὰ τὸν κύκλον τὰ γράμματα ΠΒ. Ταῦτα δὲ τὰ γράμματα, καὶ ἄλλοτε ὑποθετικῶς ὑπεδήλωσα ἐν τῇ 'Εφημερίδι ταύτῃ (1884, σελ. 25, ἀρ. 66) καὶ νῦν μετά τινος βεβαιότητος ἐπαναλαμβάνω, εἶνε ἀριθμοὶ δι' ὧν ἦσαν ἠριθμημένα τὰ ἐν τῷ ἱερῷ ἀναθήματα.

Ἡ Ἄρτεμις ὡς *ὀρθία* ἐλατρεύετο πολλαχοῦ τῆς 'Ελλάδος καὶ μάλιστα ἐν Σπάρτῃ, περὶ ἧς ὁ Παυσανίας λέγει τάδε (3, 16, 11): καλοῦσι δὲ οὐκ 'Ορθίαν μόνον ἀλλὰ καὶ Λυγοδέσμαν τὴν αὐτήν, ὅτι ἐν θάμνῳ λύγων εὑρέθη, περιειληθεῖσα δὲ ἡ λύγος ἐποίησε τὸ ἄγαλμα ὀρθόν». 'Αλλὰ τὴν καταγωγὴν τῆς λέξεως δυνάμεθα, νομίζω, νὰ μάθωμεν ἐκ τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς παραβάλλοντες αὐτὴν πρὸς τὴν ὑπ' ἀρ. 28 ἐπιγραφὴν ('Αρχ. 'Εφημ. 1883, σελ. 89) *'Ασκληπιῷ ὀρθίῳ Διονύσιος*. Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ὁ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐπιγραφαῖς μνημονευόμενος Διονύσιος εἶνε πιθανώτατα τὸ αὐτὸ πρόσωπον· ἀλλ' εἴτε οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα εἴτε ἄλλως, ὁ 'Ασκληπιὸς καλεῖται ὄρθιος οὐχὶ διότι τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἦτο ὄρθιον, διότι ὑπῆρχε καὶ καθήμενον αὐτοῦ ἄγαλμα, ἀλλὰ διότι θεραπεύων τοὺς κατακεκλιμένους ἀσθενεῖς ἐποίει αὐτοὺς ὀρθίους (πρβ. καὶ ἑτέραν ἐπιγραφὴν ἐν τῇ 'Εφημερίδι ταύτῃ 1883, σελ. 150, ἀρ. 44). Καὶ ἡ Ἄρτεμις ἄρα ἐκαλεῖτο πιθανῶς ὀρθία, ὡς ἔχουσα καὶ αὐτὴ θεραπευτικὴν δύναμιν καὶ ἀνεγείρουσα τοὺς ἀσθενεῖς, δι' ὃ ἐκαλεῖτο πρὸς τούτοις *σώτειρα*. Τοιαύτην δὲ ἰδιότητα ἀποδίδοντες αὐτῇ δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν κάλλιστα, διατὶ ἐλατρεύετο αὕτη ἰδιαζόντως ἐν τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ καὶ ναὸς αὐτῆς ὑπῆρχε. Εἶνε δὲ καταφανὲς ὅτι ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἡ Ἄρτεμις, ὡς θεὰ δηλ. ἔχουσα θεραπευτικὴν δύναμιν, εἶνε ἡ Ἄρτεμις 'Εκάτη· εἰς ταύτην δὲ τὴν θεὰν ἀνῆκε καὶ ὁ ἀνακαλυφθεὶς ἐν τῷ ἱερῷ ναὸς τῆς 'Αρτέμιδος (ἴδε ἔκθεσίν μου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς 'Αρχ. 'Εταιρίας τοῦ ἔτους 1884).

'Αρ. 99.

'Επὶ μαρμαρίνης πλακὸς χρησιμευούσης ἀρχικῶς ὡς γεῖσωμα ἀρχιτεκτονικοῦ μνημείου ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς:

ΙΙ Λ ΟΙΝ
ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙΝ
ΣΕΚ ΠΟΜΙΛΑΡΙΑΝΟΣ
ΑΛΚΑΣΤΟΥΛΑΚΕΔΑΙΜΟ
ΝΙΟΣΚΑΤΟΝΑΡ

[Ἡλίῳ καὶ τ]οῖν Διοσκούροιν
Σεκοῦνδος Πομπώνιος Ἱλαριανὸς
Ἀλκάστου Λακεδαιμό
νιος κατ᾽ ὄναρ.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου εἶνε κεχαραγμένοι δύο ἡμίσεις κύκλοι καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ τελευταίου οἱονεὶ φύλλον κισσοῦ. Εἶνε δὲ κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφὴ ἐν τῇ ἀντιστρόφῳ ἐπιφανείᾳ τοῦ λίθου, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἐγένετο αὐτοῦ δευτέρα χρῆσις. Ὑψ. 0,98, πλ. 0,53, πχ. 0,32. Μῆκος γραμμάτων 0,032.

Ἀρ. 100.

Ἐπὶ μονολίθου ἐπιστυλίου καὶ διαζώματος μνημείου ἰωνικοῦ ρυθμοῦ ἀναγινώσκονται, ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ, τὰ ἑξῆς:

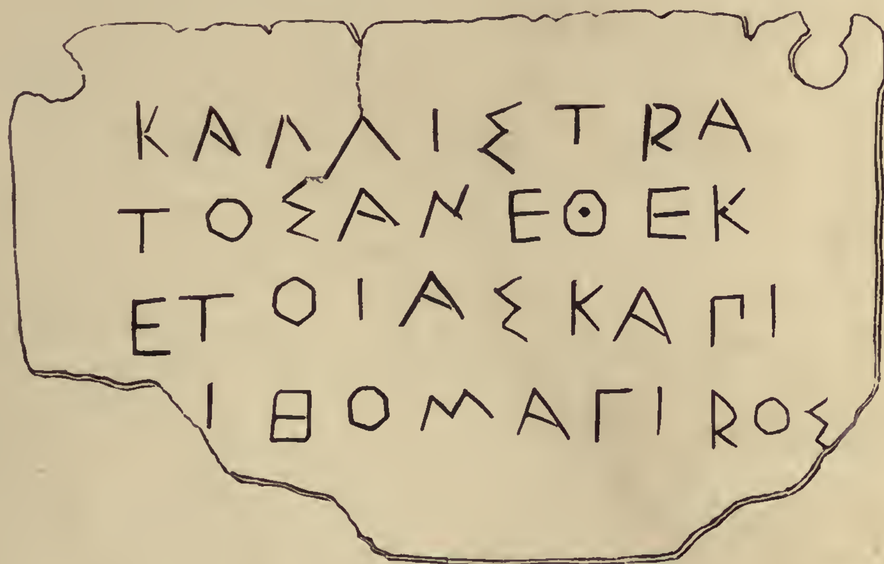
////ΡΙΣΤΑΡΧΟΣΕΡΓΙΝΟΥΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

[Ἀ]ρίσταρχος Ἐργίνου Ἀσκλαπιῶι.

Τὰ γράμματα φαίνεται ὅτι ἐχαράχθησαν κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς χρόνους. Μῆκος 2,70, πλ. 0,40, πχ. 0,31.

Ἀρ. 101.

Ἐπὶ χαλκοῦ ἐλάσματος ὄντος τὸ πάλαι δι᾽ ἥλων προσκεκολλημένου ἀναθήματί τινι ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς ἐν ἰσομεγέθει πανομοιοτύπῳ δημοσιευομένη ἀρχαϊκὴ ἐπιγραφή, ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν μέχρι τοῦδε εὑρεθεισῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐπιγραφῶν:

Καλλίστρατος ἀνέθεκε τοῖ Ἀσκ(λ)απι[ὸ]ι ὁ μάγιρος.

Τὸ ἔλασμα τοῦτο εὑρέθη ἐν τῷ νοτιοανατολικῷ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ οἰκοδομήματι Α. (ἴδ. τοπογραφικὸν σχέδιον τοῦ ἱεροῦ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1884).

Τύπος *Ἀσκαπιὸς* οὐ μόνον ἄγνωστος ἀλλὰ καὶ ἀπίθανος εἶνε, διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἐνταῦθα παρελείφθη τὸ Λ ἐκ λάθους τοῦ χαράκτου. Ὁ Καλλίστρατος δὲ θὰ ἦτο γνωστός τις μάγειρος ἢ διετέλει ἴσως καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἱερῷ.

Ἀρ. 102.

Ἐν τῷ αὐτῷ οἰκοδομήματι, ἐν ᾧ εὑρέθη τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ χαλκοῦν ἔλασμα, εὑρέθη καὶ τὸ ἑξῆς μαρμάρινον πινάκιον:

(Ἴδε ξυλογράφημα ἐν τῇ ἑπομένῃ σελίδι)

ἐν ᾧ τὸ λατινικὸν δίστιχον:

Cutius has auris Gallus tibi voverat olim
Phoebigena, et posuit sanus ab auriculis.

Κύριον ὄνομα Cutius εἶνέ μοι ἄγνωστον, τὸ Τ ὅμως διακρίνεται ἐναργῶς ἐν τῷ λίθῳ, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις εἶνε βεβαία.

Ἐν τῇ λέξει olim τὸ Ι εἶνε συμπεπλεγμένον μετὰ τοῦ Μ.

Τὰ γράμματα ἦσαν ἐρυθρῷ χρώματι κεχρωματισμένα· φαίνεται δ' ὅτι καὶ ἡ λοιπὴ τοῦ λίθου ἐπιφάνεια ἦτο κεχρωματισμένη καὶ δὴ κεχρυσωμένη, διότι διακρίνονται ἐν αὐτῇ ἴχνη χρώματος καὶ χρυσοῦ. Ὑψ. 0.35, πλ. 0.36, πχ. 0.045.

Π. Καββαδιας.

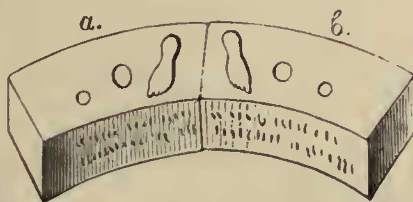
ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΤΕΧΝΙΤΩΝ ΕΞ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ

α	β
Δ Ι Ο Ν Υ Σ Ο Ν	Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Α
Ι Σ Α Ν Ε Θ Η Κ	Ε Θ Ε Π Ο Μ Π Ο Σ
ΣΤΡΟΤΩΝ	
ΠΟΛΥΝΙΚΟΣ	
ΕΠΟΙΗΣΑΤΑΝ	
ΘΗΒΑΙΩ	

Ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφὴ δημοσιεύεται ἐνταῦθα ἐκ χαρτίνου ἀποτυπώματος, ὅπερ ὁ ἐν Ἀταλάντῃ σχολάρχης κ. Π. Κανακᾶς ἔπεμψε τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ μετ' ἐκθέσεως περί τε τοῦ τόπου καὶ τοῦ τρόπου τῆς εὑρέσεως καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ τὴν ἐπιγραφὴν φέροντος μνημείου, ἐξ ἧς ἐρανιζόμεθα τὰ ἑξῆς.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγινώσκεται ἐπὶ δύο κυρτῶν λίθων εὑρεθέντων τῇ 6 Ἰουνίου 1885 «ἐν τῇ ἀνασκαπτομένῃ περιοχῇ τοῦ ναϊδίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, κειμένου κατὰ τὴν ἐξ ἀνατολῶν εἴσοδον τῆς πόλεως Ἀταλάντης παρὰ τὴν πηγὴν τῆς μεγάλης κρήνης Βοδοβάζας» καὶ ἱδρυθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Κανακᾶ, ὅστις καὶ ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἀνασκαφήν, ἐφ' ἑκάτερα τῆς δυτικῆς θύρας τοῦ εἰρημένου ναϊδίου. Οἱ λίθοι, ὑπομέλανες ὄντες καὶ ἐξ ἐγχωρίου λατομείου, οὔτε κατὰ χώραν ἔκειντο, οὔτε πλησίον ἀλλήλων, ἐν τῇ ἀνασκαφῇ δὲ ταύτῃ οὐδὲν ἄλλο ἄξιον λόγου εὕρημα ἐγένετο. Ἀμφότεροι οἱ λίθοι ἔχουσι τὸ αὐτὸ ὕψος ἤτοι 0.35, πάχος δὲ κατά τε τὴν δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν ἄκραν τῆς ὁριζοντίου ἐπιφανείας αὐτῶν 0.61. Τὸ ὅλον μῆκος τοῦ ἐκ τῶν δύο συναρμοζομένων λίθων (α καὶ β) συγκειμένου βάθρου τούτου εἶναι κατὰ μὲν τὴν ὀπισθίαν κυρτὴν ἐπιφάνειαν 2.63 (ἤτοι 1.38 τοῦ α καὶ 1.25 τοῦ β), κατὰ δὲ τὴν προσθίαν τὴν κοίλην 1.82 (ἤτοι 0.95 τοῦ α καὶ 0.87 τοῦ β). Ἐπὶ ταύτης, ἤτοι τῆς πρὸς τὰ ἔσω συγκλινούσης καθέτου ἐπιφανείας, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή, ἔχουσα τὰ γράμματα καλῶς καὶ ἐπιμελῶς κεχαραγμένα καὶ ὕψους ἐν μὲν τοῖς ἀνωτέροις δύο στίχοις 0.034, ἐν δὲ τοῖς τέσσαρσι κατωτέροις, ἐν οἷς τὰ ὀνόματα τῶν τεχνιτῶν, 0.017.

Ἐπὶ τῆς ἄνω ὁριζοντίου ἐπιφανείας ὑπάρχουσιν ἐφ' ἑκατέρου τῶν λίθων τρεῖς τόρμοι πεποιημένοι

χάριν τῶν ἐπ' αὐτῶν ποτε ἱδρυμένων ἀγαλμάτων. Οἱ τόρμοι οὗτοι εἶναι διατεθειμένοι κυκλικῶς, σύμφωνα δηλαδὴ πρὸς τὴν κυρτότητα τῶν λίθων, ὡς δεικνύει τὸ παρατιθέμενον ξυλογράφημα τοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Κανακᾶ περιεχομένου σχήματος.

Ἑκατέρωθεν τῆς ἁρμογῆς τῶν λίθων ὑπάρχει ἴχνος ποδός· τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ λίθου α ἔχει μῆκος 0.20, τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ β 0.22 καὶ βάθος ἀμφότερα τὸ αὐτὸ ἤτοι 0.07. Μετὰ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν ὑπάρχει ἑκατέρωθεν δεύτερος τόρμος, ὅστις ἐπὶ μὲν τοῦ λίθου α δηλ. τοῦ τὴν ἐπιγραφὴν *Διόνυσον* φέροντος εἶναι ᾠοειδὴς καὶ ἔχει μῆκος 0.10, πλάτος δὲ 0.05 καὶ βάθος 0.05, ἐπὶ δὲ τοῦ λίθου β δηλ. τοῦ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἀπόλλωνα* φέροντος ἔχει διάμετρον 0.07 καὶ βάθος 0.05. Ὁ τρίτος ἀπὸ τῆς ἁρμογῆς τῶν λίθων τόρμος, ἤτοι ὁ ἀπώτατος, ἔχει ἐπὶ μὲν τοῦ λίθου β βάθος 0.03 καὶ διάμετρον 0.09, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ λίθου α εἶναι πεπληρωμένος ὑπὸ χαλκοῦ καὶ ἔχει μικρὰν διάμετρον. Ἐπειδὴ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν εἶναι ἐστραμμένα ἀμφότερα πρὸς τὰ ἔξω, ὡς δεικνύει τὸ σχῆμα, ἀνήκουσι δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ λίθου α εἰς πόδα ἀριστερόν, τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ β εἰς πόδα δεξιόν, παρετήρησεν ἤδη ὁ κ. Κανακᾶς ὅτι δύο ἦσαν τὰ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἱδρυμένα ποτὲ χαλκᾶ ἀγάλματα, εἰς δὲ τὸν ᾠοειδῆ τόρμον ἐπὶ τοῦ λίθου α κλίνει ν' ἀποδεχθῇ, ὅτι προσηρμόζετο ἡ πτέρνα τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου ἱδρυμένου ἀγάλματος.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας τῶν διαφόρων ἐπιφανειῶν τῶν λίθων ἐρωτηθεὶς ὁ κ. Κανακᾶς ἀνεκοίνωσε πάλιν εὐμενῶς, ὅτι μόνον ἡ ἄνω ὁριζοντία ἐπιφάνεια, ἐν ᾗ οἱ τόρμοι, καὶ ἡ προσθία, ἡ φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν, εἶναι λελειασμέναι, αἱ δὲ ἐπιφάνειαι καθ' ἃς πλησιάζοντες οἱ λίθοι συναρμόζονται εἶναι κατὰ τὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνήθη τρόπον εἰργασμέναι, ἤτοι ἔχουσιν ὡμαλισμένον περιθώριον. «Πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι — ὡς λέγεται ἐν τῇ ἐκθέσει — φέρουσι τοὺς ὀδοντωτοὺς τύπους τῆς πρώτης σφύρας ἐμφανέστατα καὶ ἄνευ οὐδενὸς σημείου συνδέσεως».

Ἡ ῥητὴ αὕτη εἴδησις ἀποκλείει τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι πρὸς ἀριστερὰ τοῦ λίθου α προσηρμόζετο καὶ τρίτος λίθος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι τὰ ΙΣ ἐκληπτέα ὡς τέλος λέξεώς τινος προηγουμένης· ἀνάγκη λοιπὸν τὸ ΙΣΑΝΕΘΗΚΕ νὰ ἐξηγηθῇ

ὡς ἔχει καὶ καθ' ἑαυτό. Ἐὰν ἀναγνώσῃ τις προχείρως *ἰσανέθηκε*, θὰ δεχθῇ οὐ μόνον ῥῆμα *εἰσανατίθημι*, ὅπερ, ὡς φαίνεται, οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ, ἀλλὰ καὶ τύπον *ἰς* ἀντὶ *εἰς*, οὗ παράδειγμα ἐπαρκές, μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, δὲν εὑρέθη (1). Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ὁ κ. Κανακᾶς ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἐκθέσει παρατηρεῖ περὶ τῶν γραμμάτων ΙΣ ὅτι εἶναι «*ἐφθαρμένα*» (τοῦθ' ὅπερ ὅμως δὲν ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἀποτυπώματος, ἐν ᾧ φαίνονται ταῦτα ἐπίσης εὐκρινῆ ὡς καὶ τὰ λοιπά), δυνατὸν λοιπὸν νὰ εἶναι καὶ ἐπίτηδες ἀπεξεσμένα, ὀφείλομεν πρὶν ἢ ἀσπασθῶμεν τὴν ἀνωτέρω ἐκδοχὴν ν' ἀναμείνωμεν τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ πράγματος.

Οἱ θηβαῖοι τεχνῖται, ὧν τὰ ὀνόματα πρῶτον νῦν γνωρίζονται ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς, δὲν δύνανται, ἕνεκα τοῦ σχήματος τῆς γραφῆς, ὡς νομίζω, νὰ θεωρηθῶσι μεταγενέστεροι τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος· ὅθεν ἀνήκουσι πάντως εἰς τοὺς καλοὺς ἔτι χρόνους. Εἰς ταῦτα δ' ἀφορῶντες οὐχὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος εὑρίσκομεν καὶ τὰ ὀλίγα ἐκ τῶν σωθέντων ἐξαγόμενα περὶ τοῦ ἔργου τῶν τεχνιτῶν τούτων. Ἀμφότεραι αἱ μορφαὶ τοῦ τε Διονύσου δηλ. καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος (2) ἦσαν βεβαίως ἐστραμμέναι πρὸς τὸν θεατήν, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν λίθων σύμμετρος διάθεσις τῶν τόρμων ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι συμμετρία ἀκριβὴς ἐνυπῆρχε καὶ ἐν τῇ στάσει καὶ τῷ σχήματι τῶν δύο ἀγαλμάτων. Ἑκάτερον ἔβαινεν ἐπὶ τοῦ σκέλους τοῦ πρὸς τὰ ἔσω (πρὸς τὸ κέντρον), ἤτοι ὁ μὲν Διόνυσος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ, ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ· ἀμφίβολον ὅμως εἶναι, ἂν τὸ ἕτερον σκέλος (τὸ πρὸς τὰ ἔξω) ἦτο πάντη ἐλεύθερον τοῦ βάρους τοῦ σώματος· ἀμφίβολον ἐπίσης, τίνα ἦσαν τὰ σύμβολα, ἅπερ ἦσαν ἐντεθειμένα εἰς τὸν τρίτον τόρμον — τὸ τοῦ Διονύσου δύναται βεβαίως νὰ ἦτο θύρσος — καὶ ἐὰν τὰ ἀγάλματα ἠρείδοντο ἐπ' αὐτῶν (1). Ὅτι δὲ αἱ μορφαὶ ἦσαν ὀλίγον μικρότεραι τοῦ φυσικοῦ μεγέθους ἐξάγεται ἐκ τῶν διαστάσεων τῶν σωθέντων πελμάτων.

Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὸ ὅτι πλουτίζεται ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων ἀρχαίων τεχνιτῶν. Ὁ μικρὸς δηλονότι ἀριθμὸς τῶν βεβαίων ἐκ Βοιωτίας γλυπτῶν, οἷοι δι' ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν ἐθεωροῦντο κυρίως μόνον ὅ τε Ἄσκαρος καὶ ὁ Ὑπατόδωρος καὶ Ἀριστογείτων, καὶ τὸ ὅτι τοὐναντίον συχνάκις ἀναφέρονται ξένων γλυπτῶν ἔργα ἐν Βοιωτίᾳ, ἠδύναντο μέχρι πρὸ μικροῦ νὰ γεννήσωσι τὴν ἀμφιβολίαν ἂν ἐν γένει ἡ Βοιωτία παρήγαγεν ὁπωσδήποτε ἀξιόλογον ἀριθμὸν γλυπτῶν. Ἐν τούτοις ἡ ἐσχάτως ἐν Θίσβῃ εὑρεθεῖσα ἐπιγραφὴ ἀναφέρει θηβαῖον τεχνίτην ἀρχαίων χρόνων, οὗ τὸ ὄνομα ὅμως δυστυχῶς ἐφθάρη (Loewy, Inschr. gr. Bildhauer 44 a)· καὶ ἐκ τῶν ἀνεκδότων ἔτι εὑρημάτων ἐν Ἀκραιφνίῳ προσδοκᾶται νὰ γίνωσι γνωστοὶ καὶ ἄλλοι ἀνήκοντες ἐπίσης εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν ἐποχήν. Τούτοις προστίθενται νῦν ἀσπασίως οἱ ἐν τῇ προκειμένῃ — ἂν καὶ νεωτέρᾳ — ἐπιγραφῇ ὀνομαζόμενοι θηβαῖοι τεχνῖται *Στρότων* καὶ *Πολύνικος*, οὓς βλέπομεν ἐργαζομένους καὶ πέραν τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος αὐτῶν. Καὶ δὲν ἀρκεῖ μὲν τοῦτο βεβαιότατα νὰ παράσχῃ ἔννοιαν περὶ ἰδιαζόντως ἀφθόνου καὶ λαμπρᾶς παραγωγῆς τεχνιτῶν ἐν Βοιωτίᾳ, εἶναι ὅμως καὶ ἄλλη νέα ἀπόδειξις τοῦ πόσῃ ἀπαιτεῖται προσοχὴ ὁσάκις ἐκφέρομεν ἀρνητικὰς κρίσεις, καθόσον τυχαῖαι εἶναι καὶ ἐλλιπεῖς αἱ διασωθεῖσαι ἡμῖν εἰδήσεις περὶ ἀρχαίων τεχνιτῶν.

Ἐν Ἀθήναις μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 1885.

EMANUEL LOEWY.

---

(1) Παράβ. G. Meyer, griech. Grammatik § 31. Ἡ μεταγενεστέρα ἐπιγραφὴ ἐν C. I. G. I 1625 στ. 18. 62. 78 δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Περὶ τοῦ *θέπομπος* παράβ. Meyer ἔ. ἀ. § 119.

(2) Γνωστὴ εἶναι ἡ στενὴ σχέσις τῶν δύο τούτων θεῶν. Παράβ. Preller, gr. Mythol. I³ σ. 221 κ. ἑξ. 564, 3.

(1) Κυκλικὰ βάθρα, ὡς τὸ προκείμενον φαίνεται ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἦσαν συχνὰ (παράβ. Παυσαν. V 22, 2. V 25, 8 καὶ Arch. Zeitung 1879 σ. 44, 3), ἀλλὰ δὲν ἐλλείπουσι παραδείγματα καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις (ἴδε Loewy, Inschr. gr. Bildhauer 262. 266. 274 κ. ἄ.).

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΤΗ͂ ΑΓΟΡΑ͂ ΑΘΗΝΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

Ἡ πυρποληθεῖσα ἀγορά, ἧς τὸν χῶρον ἀνασκάπτει νῦν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία, ἦτο, ὡς γνωστόν, ἐντὸς τοῦ κοινῶς παρ' ἀρχαιολόγοις καλουμένου «τετραγώνου τοῦ Ἁδριανοῦ». Ἡ γενικὴ αὕτη ὀνομασία ἐδόθη εἰς τὸ παμμέγεθες κτίσμα, ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς του ἐφαίνετο ὂν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ἀπίθανον δὲν ἦτο νὰ εἶναι ἓν ἐξ ἐκείνων τῶν πολλῶν ἐν Ἀθήναις κτισμάτων τοῦ Ἁδριανοῦ, τὰ ὁποῖα εἶδέ ποτε ὁ Παυσανίας, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐν τῇ περιηγήσει του ὡς ἐν παρόδῳ καὶ ἄνευ ὁρισμοῦ θέσεως τ' ἀναφέρει. Τινὲς δὲ ὅμως ἀρχαιολόγοι ὠνόμασαν αὐτὸ γυμνάσιον τοῦ Ἁδριανοῦ, λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Παυσανίου, ὄχι ἴσως ἀπεικότως (1).

Τί μέχρι τοῦδε ἔδειξεν ἡ σκαπάνη, δὲν ἐπιχειροῦμεν σήμερον νὰ εἴπωμεν λεπτομερῶς. Ἐλπὶς εἶναι ἐν οὐ μακρῷ ἴσως χρόνῳ νὰ γνωσθῇ καὶ ταύτης τῆς οἰκοδομῆς τὸ ἀληθὲς ὄνομα, καθὼς πρὸ ἐτῶν τινῶν πόνῳ καὶ δαπάνῃ τῆς Ἑταιρίας ἐγνώσθη ἡ Ἀττάλου στοὰ καὶ ἄλλα ἐνταῦθά τε καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος κτίσματα· διότι ἤδη ἤρξατο ἀναφαινόμενος ὁ ἐσωτερικὸς τῆς οἰκοδομῆς σκελετός, παρουσιάζων τὰ «ἐδάφη τῆς κατασκευῆς» στοᾶς τινος, περιθεούσης ἔσωθεν τὴν ἀρκτικὴν καὶ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ τετραγώνου, οὗ οἱ ἐκ μεγάλων πωρίνων λίθων συγκείμενοι ὑψηλοὶ τοῖχοι ἐβεβαιώθη νῦν, ὅτι ἦσάν ποτε ἐπικεκαλυμμένοι ἔσωθεν μαρμαρίναις πλαξί. Ἔτι δὲ ἐφάνη καὶ καλὸν ψηφιδόστρωτον ἔδαφος μεγάλης ἐκτάσεως περὶ τὸ μαρμάρινον ἐκεῖνο ὀρθὸν κτίσμα, ἐφ' οὗ καὶ περὶ ὃ ἦσαν ἕως πρὸ μικροῦ τὰ ἐρείπια τῆς γνωστῆς «Μεγάλης Παναγίας» τὰ νῦν καθαιρούμενα.

Εἰς τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τῆς οἰκοδομῆς προσθέτομεν, ὅτι καὶ γλυπτικῆς ἐν λίθῳ ἔργα σποράδην εὑρέθησαν ἱκανά, ἀλλὰ πάνυ κεκολοβωμένα, καὶ ἐπιγραφαὶ δὲ ὄχι ὀλίγαι, περὶ ὧν νῦν ἡμῖν ὁ λόγος.

Τούτων αἱ μὲν πλειότεραι, οὖσαι ἐπιτύμβιοι, μαρτυροῦσιν, ὅτι μετηνέχθησαν πάλαι ποτὲ ἐνταῦθα ἐκ τῶν περὶ τὴν ἀρχαίαν πόλιν ταφείων ὡς ὕλη ἁπλῶς οἰκοδομικὴ νεωτέρων οἰκήσεων (2). Ἀλλ' ἐφάνησαν καί τινες ἀλλοῖαι, περὶ ὧν δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἂν δὲν ἀνήκουσιν ἀνέκαθεν εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀνασκαπτόμενον τόπον, ὅμως καὶ ὄχι πολὺ μακρόθεν ἴσως μετηνέχθησαν. Εἶναι δ' αὗται διαφόρου ὕλης.

Καὶ πρῶτον ἐκδίδομεν σήμερον τιμητικάς τινας εἴτε ἀναθηματικάς, προσημειοῦντες, ὅτι οὐδεμία αὐτῶν εὑρέθη κατὰ χώραν τὴν οἰκείαν ἱδρυμένη, ἀλλὰ

(1) Ἰδοὺ τὸ χωρίον (Ἀττικ. 18, 9): «Ἁδριανὸς δὲ κατεσκευάσατο μὲν καὶ ἄλλα Ἀθηναίοις, ναὸν Ἥρας καὶ Διὸς πανελληνίου καὶ θεοῖς τοῖς πᾶσιν ἱερὸν κοινόν· τὰ δὲ ἐπιφανέστατα, ἑκατὸν εἴκοσι κίονες Φρυγίου λίθου· πεποίηνται δὲ καὶ ταῖς στοαῖς κατὰ τὰ αὐτὰ οἱ τοῖχοι, καὶ οἰκήματα ἐνταῦθά ἐστιν ὀρόφῳ τε ἐπιχρύσῳ καὶ ἀλαβάστρῳ λίθῳ, πρὸς δὲ ἀγάλμασι κεκοσμημένα καὶ γραφαῖς· κατάκειται δὲ εἰς αὐτὰ βιβλία· καὶ γυμνάσιόν ἐστιν ἐπώνυμον Ἁδριανοῦ· κίονες δὲ καὶ ἐνταῦθα ἑκατὸν λιθοτομίας τῆς Λιβύων». Τὸ χωρίον τοῦτο ἴσως εἶναι καὶ διεφθαρμένον.

(2) Πᾶσα σκαφὴ ἐν Ἀθήναις φέρει εἰς φῶς καὶ λίθους ἐπιτυμβίους. Πειθόμεθα δὲ ἡμεῖς, ὅτι ἐπὶ χιλιετηρίδα καὶ πλέον κατὰ τοὺς δυστυχεῖς χρόνους τῆς Βυζαντινῆς κυριαρχίας καὶ τῆς ὕστερον Φραγκικῆς καὶ Τουρκικῆς δουλείας οὐδεμία ἐν Ἀττικῇ ἐγίνετο λατόμησις ἀπὸ τῶν θεοκτίστων ὀρέων πρὸς οἰκοδομὰς ἰδιωτικὰς ἢ δημοσίας, ἀλλὰ πᾶν ὑλικὸν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐνδόξων ἐρειπίων ἐλαμβάνετο. Τοῦτο δὲ καὶ νῦν ἔτι γίνεται ἐν πλείστοις τόποις τῆς Ἑλλάδος, ἕνεκα βλακεύσεως τῶν καθεστηκυιῶν ἀρχῶν. Ἐν δὲ Ἀττικῇ καὶ μάλιστα περὶ τὰς Ἀθήνας ἡ ἀπὸ πεντηκονταετίας εἰς ἔθος πάλιν ἐλθοῦσα λατόμησις πετρωδῶν ὀρέων δὲν περιωρίσθη, ὡς ἔπρεπεν, εἰς τὰ μεγάλα ὄρη τὰ μακρὰν τῆς πόλεως, ἀλλὰ ἐξετάθη παρανόμως καὶ εἰς τὰ πολλαχῶς λελαξευμένα ἢ ἐπιγεγραμμένα ἀρχαιόθεν σεβάσμια ὑψώματα τῆς Πνυκός, τοῦ Ἀρείου πάγου, τοῦ Μουσείου καὶ ἄλλων μερῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἄπιστον εἰπεῖν, δικαίωμα ἰδιοκτησίας προβάλλουσι πλεονέκται τινὲς ἰδιῶται, ἐνῷ ἐπὶ Τουρκοκρατίας οὐδὲν τοιοῦτο ν' ἀποκτηθῇ ἦτο δυνατόν, ὅτε κοινὸν ἀξίωμα ἦτο τὸ «ὅπου δὲν πατεῖ βῶδι, (διὰ ὄργωμα δηλαδή·) ὁ τόπος δημόσιος», καθὼς μᾶς ἐπληροφόρησε φίλος Ἀθηναῖος· καὶ ὅμως τὰ δικαστήρια νῦν ἀξιοῦσι προσοχῆς τὰς τοιαύτας σκοτίους τῶν ἰδιωτῶν ἀντιποιήσεις ἐπὶ βλάβῃ μεγάλῃ τῆς ἱστορικῆς τοπογραφίας, ἧς τὰ ἴχνη καὶ τὰ τεκμήρια ὁσημέραι ἐλαττοῦνται ὑπὸ τῶν λατόμων ἢ ὅλως καταστρέφονται ἐν ὄψει τῶν ἀρχῶν· ὁ δὲ νόμος ὁ ἀρχαιολογικὸς τοῦ 1834, ὁ τοῦτο ῥητῶς ἀπαγορεύων, καὶ αἱ κραυγαὶ οὐ μόνον τῶν ἐνταῦθα ὀλίγων φιλαρχαίων, ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, μένουσιν ἀνίσχυροι. Ἕως πότε ταῦτα;

ἢ ἦσαν ἐνῳκοδομημέναι εἰς μεταγενέστερα κτίσματα, ὁποῖα ἐνταῦθα μάλιστα πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἐκκλησίας πολλὰ εὕρομεν καὶ καθηρέσαμεν, ἢ ἦσαν τεθαμμέναι εἰς τὰ χώματα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ (1).

Πρώτην ἐκδίδομεν τιμητικὴν ἐπιγραφὴν τὴν ἑξῆς, κεχαραγμένην ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν μεγάλης τετραγώνου πλακὸς λίθου Ὑμηττίου, ἥτις ὡς ἐπίθημα ἐπὶ βάθρου ἢ στυλοβάτου οἰκοδομῆς τινὸς θὰ κατεσκευάσθη ποτέ, ἀνεῖχε δὲ ἀνδριάντα τοῦ ἀπὸ 41 μέχρι 54 μ. Χρ. βασιλεύσαντος Κλαυδίου, τοῦθ᾽ ὅπερ τεκμηριοῦται ἐκ δύο ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ λίθου ἐπιμήκων καὶ πελματοειδῶν κοιλωμάτων, ἐν οἷς οἱ πόδες ἔβαινον. Ὁ ἀριστερὸς ποὺς προεῖχεν. Ὕψος τῆς πλευρᾶς τῆς ἐχούσης τὰ γράμματα, ἤτοι πάχος τῆς πλακὸς 0,20, μῆκος 0,76, βάθος 0,70. Σχῆμα γραμμάτων τὸ γνωστὸν τῶν χρόνων ἐκείνων. Μεταγραφόμενα λέγουσι·

1.

Τιβέριον Κλαύδιον Καίσαρα σεβαστὸν
Γερμανικὸν αὐτοκράτορα σωτῆρα
τοῦ κόσμου ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου
κ)αὶ ἡ βουλὴ τῶν ἑξακοσίων καὶ ὁ δῆμος,
στ)ρατηγοῦντος ἐπὶ τοὺς ὁπλείτας τὸ Δ
Τιβερίου Κ)λαυδίου Νουίου ἐξ Οἴου.

Πολὺ ὁμοία (ἄνευ ὅμως τῶν « σωτῆρα τοῦ κόσμου ») πρὸς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Νουίου στρατηγοῦντος (ὄχι ὅμως τὸ δον, ὡς ἐνταῦθα), εἶναι ἡ ἐν CIA, III, 457 ἐκδοθεῖσα ἐπιγραφή. Ἐκεῖ καὶ ἄλλαι τρεῖς εἰς τὸν αὐτὸν αὐτοκράτορα τιμητικαί.—Τὸ ἐν τῷ ϛῳ στίχῳ *Τιβερίου*, ὄντος ἐκεῖ βεβλαμμένου τοῦ λίθου, συνεπληρώσαμεν ἐκ τῆς ἐν CIA, III, 1085 ἐπιγραφῆς, ἐξ ἧς ἐγνώσθη πρὸ ἐτῶν, ὅτι ὁ Νούιος καὶ τὸ ηον ποτὲ ἐστρατήγησεν ἐπὶ τοὺς ὁπλείτας, ἐκ δὲ τῶν αὐτόθι ὑπ᾽ ἀριθ. 457 καὶ 613, ὅτι ἦν υἱὸς Φιλείνου· μόνον δὲ τὸ κύριον αὐτοῦ Ἑλληνικὸν ὄνομα εἰσέτι ἀγνοοῦμεν, διότι τὸ Νούιος εἶναι τὸ Ῥωμαϊκὸν Novius, τῆς γενεᾶς δηλ. εἰς ἣν εἶχεν εἰσποιηθῇ ἢ ἧς ἦτο πελάτης ὁ Ἀθηναῖος ἀνήρ.

2.

Πλακὸς λίθου Ὑμηττίου ἄνω γωνιαῖον μέρος ὕψους 0,21, πλάτους 0,18, πάχους 0,06, ἔχει μόνα τάδε·

Σωτῆ(ρι καὶ κτίστῃ
αὐτο(κράτορι Ἀδριανῷ
(Ὀλυμπίῳ).

Τὴν συμπλήρωσιν ἐποίησα ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι θὰ ἦτο ἡ λεπτὴ αὕτη πλὰξ ἀνατεθειμένη παρ᾽ ἰδιώτου ἀνδρός, εὐγνωμονοῦντος εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανόν, ὁποῖαι μικραὶ εὑρέθησαν κατὰ καιροὺς πολλαὶ ἐν Ἀθήναις, ἔχουσαι τὴν βραχεῖαν ἣν ἔδωκα ἀναθηματικὴν φράσιν αἱ πλεῖσται κατὰ δοτικὴν πτῶσιν, ἄνευ ἄλλης προσθήκης ἢ ὀνόματος τοῦ ἀνατιθέντος. Ἴδε ἐν τῷ CIA, III μάλιστα τὰς ἀπὸ ἀρ. 493 ἕως 524. Αἱ μικρόταται αὐτῶν, αἱ ὑπ᾽ ἀριθ. 496 a καὶ b, ἔχουσιν ὕψος ὄχι πλέον τῶν 0,22 καὶ 0,26. Ὡς φαίνεταί μοι, ἐνῳκοδομοῦντο αὗται εἰς τοίχους ναῶν ἢ ἄλλων δημοσίων οἰκοδομῶν.

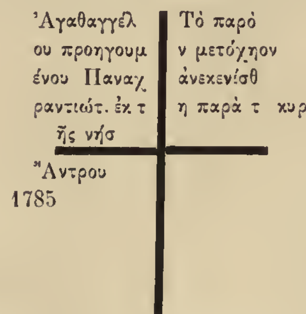
3.

Βάθρου μικροῦ κυλινδρικοῦ λίθου Ὑμηττίου κάτω μέρος, σῶζον τὸν ἐκεῖ ἀρχιτεκτονικόν του κόσμον. Ὕψος τὸ νῦν ὑπολειπόμενον 0,24. Ἐσώθησαν μόνα τὰ ἑξῆς γράμματα τῶν τελευταίων στίχων·

. . . .
Καίσα(ρ. . .
Ὀλυ(μπι. . .

Καὶ τοῦτο εἰς τὸν αὐτὸν αὐτοκράτορα θὰ ἦτο ἀνατεθειμένον.

(1) Οὕτω εἰς τὰ χώματα, εἰς βάθος 3 ½ μέτρων βορειοδυτικῶς τῆς ἐρειπιωμένης ἐκκλησίας καὶ ἐν ἀποστάσει 30 βημάτων εὑρέθη πλὰξ ἐνεπίγραφος, ἡ μόνη περὶ τῶν νεωτερικῶν τούτων καὶ ἀθλίων κτισμάτων μαρτυροῦσά τι. Ἔχει ἀναγεγλυμμένον σταυρὸν μὲ βάσιν ἑλικοειδῆ πρὸς τὰ ἔξω καὶ γράμματα ἐγκεχαραγμένα ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ σταυροῦ τάδε·

Ἐτηρήσαμεν κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν κακογραφίαν τοῦ πρωτοτύπου.

4.

Βάθρου λίθου Πεντελησίου ἐπίθημα, σῶζον ἐν μέρει τὸν ἀρχιτεκτονικόν του κόσμον, ἄλλως δὲ πολὺ ἀποκεκρουσμένον καὶ ἀποτετριμμένον, ἔχει τάδε·

| . . . . ιον και . . . . . .
| . . . . ἀποδεδειγμέ(νον . . .
| . . . κ)αὶ εὐεργέτη(ν

Ὕψος τοῦ λίθου ἤτοι πάχος τῆς ἐπιγεγραμμένης ἐπιφανείας 0,19, μῆκος 0,52, βάθος 0,42.

5.

Βάθρου ἢ πλακὸς μικρὸν τεμάχιον λίθου Πεντελησίου, πάντοθεν σχεδὸν ἀνωμάλως ἀποτεθραυσμένον, πλὴν ὅπου ὁ νῦν α^{ος} στίχος ἄρχεται, ὅστις ὅμως δὲν ἦτο ἐξ ἀρχῆς πρῶτος, ἔχει τάδε·

. . . . . .
|νο(υ. . . . θυ-
|γατέ(ρα ἡ ἐξ Ἀρείου
πάγο(υ βουλὴ καὶ
ἡ) βο(υλὴ τῶν . . .
. . . .

Ὕψος τοῦ τεμαχίου 0,21, πλάτος 0,12, πάχος 0,09.

6.

Ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται βεβαίως εἰς ῥήτορα καὶ συγγραφέα τοῦ γ^{ου} μ. Χρ. αἰῶνος, τὸν Πόπλιον Ἑρέννιον Δέξιππον, Πτολεμαίου υἱόν, Ἑρμειον τὸν δῆμον, ὅπως τό τε ὄνομα αὐτοῦ πλῆρες καὶ τὰ ἀξιώματα πάντα ὅσων ἔτυχεν ἐν τῇ πατρίδι γνωρίζονται ὄχι ἐκ ταύτης, ἀλλ' ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν, ἃς ἴδε ἐν CIA, III, ἀρ. 70 a. 714. 715. 716. 717. Περὶ τὸ ἔτος 269 μ. Χρ. ἐνίκησεν ὁ ἀνὴρ τοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβαλόντας Γότθους, ἡγούμενος τῶν Ἀθηναίων (ὅρα Τρεβέλ. Πολλίωνα, κεφ. 13). Συνέγραψε δὲ Ἱστορίας, ὧν σώζονται ἀποσπάσματα, συνηγμένα ἐν τῷ α'. τόμῳ τῶν Scriptores historiae Byzantinae τῆς ἐκδ. Βόννης.

Ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ εἶναι κεχαραγμένη ἐπὶ σπονδύλου κίονος Δωρικοῦ, λίθου Πεντελησίου, ἔχοντος 20 ῥαβδώσεις, ὕψος δὲ 1,17, κάτω διάμετρον 0,65, ἄνω διάμετρον 0,60. Πρὸς παρασκευὴν ἐπιπέδου ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς νὰ ἐγκολαφθῶσι τὰ γράμματα, ἀπεξέσθησαν τινὲς τοῦ σπονδύλου ῥαβδώσεις. Ἄνωθεν δὲ αὐτοῦ καὶ κάτωθεν ὑπάρχει ἀνὰ ἓν κοίλωμα. Τὰ γράμματα ἔπαθαν πολλὰς βλάβας, δι' ὃ καὶ ἀτελῶς τὰ ἀνέγνωμεν ὡς ἑξῆς·

Ἀγαθῇ τύχῃ.
Λυσικλέης τόδ' ἄγαλμα συν . . ϽΝΤΟΝЄΤΙШ
υἱЄὶ Δεξιππ . . νεύματι Κεκροπίης
ο(ὕ)νεκα . . . . ΛЄΠΟΛΗΙ
ΛΛιΛ'ΑιΛΟΛ.CYC...ΟΝΟΝЄCΤ..ΟΝΟΥC

Τοῦτον ὃν εἰσορά(α)ς παριών, ξένε, ἔστιν ἀληθῶς
Κέκροπος ἐ(ννα)έτης καὶ φίλος ἀθανάτοις,
τὸν κρατεροὶ βασιλῆες ἐτίμησαν χάριν ἔργων
ὧν ἔκαμε Ι|ουν . .(χ;)ῶν πεποίηκΑΙ κ(α)λῶν·
τοῦτον Κεκροπίδαι θε(ο)είκελοι Λυσικλέης τε
Δέξιππός τ' ἐρατὸς στῆσαν ἀγαλλόμενοι.

Ὅτι οἱ στίχοι εἶναι ἐλεεινοί, οὐδείς, νομίζω, θ' ἀρνηθῇ. Καὶ ἂν δέ τις μετ' ἐμὲ ἐκδότης τοὺς ἀναγνώσῃ ἐπὶ πλέον ἔτι ἢ συμπληρώσῃ κατ' εἰκασίαν, οὐδέν τι μᾶλλον θ' ἀποβῶσι καλλίονες. Παρατηρητέον δέ, ὅτι δύο εἶναι τὰ ἐπιγράμματα, τετράστιχον τὸ πρῶτον, τὸ δὲ ἄλλο ἑξάστιχον, καθ' ἃ τοῦτο δηλοῦται ἄλλως τε καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐπὶ τοῦ λίθου τὸ διάστημα μεταξὺ τοῦ ε^{ου} καὶ τοῦ ϛ^{ου} στίχου εἶναι μεῖζον ἢ τὸ μεταξὺ τῶν ἄλλων στίχων. Νομίζω δέ, ὅτι οὕτω εἰς δύο ἐπιγράμματα πρέπει νὰ διαιρεθῶσι καὶ οἱ στίχοι οἱ ἐν τῷ λίθῳ τῷ ἐκδοθέντι πρὸ ἐτῶν ἐν CIGr. 380 καὶ ὕστερον ἐν CIA, III, 716 (καὶ παρὰ τῷ Kaibel ἐν Epigramm. gr. ex lap. conl. ἀρ. 878), οἱ εἰς τὸν αὐτὸν Δέξιππον ἐπαινετικοί, ὥστε οἱ ἀπὸ τοῦ «Ἀλκῇ καὶ μύθοισι» μέχρι τοῦ «ἐξέμαθεν» ν' ἀποτελῶσιν ἓν αὐθυπόστατον ὀκτάστιχον ἐπίγραμμα, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ «Φήμη μὲν» μέχρι τέλους ἄλλο τετράστιχον. Εἶναι δ' ἐκεῖνο ἢ ἐκεῖνα τὰ δύο κατ' ἐμὲ ἐπιγράμματα ἀσυγκρίτως καλλίονα τῶν σήμερον ἐκδιδομένων κατά τε τὰς ἐννοίας καὶ τὴν φράσιν καὶ τὰ μέτρα. Ἀλλὰ περίεργον, ὅτι οὔτ' ἐν ἐκείνοις οὔτ' ἐν ἄλλῃ τινὶ τῶν ἐν τῷ CIA ἐκδοθεισῶν ἐπιγραφῶν οὔτ' ἐν τῷδε τῷ σήμερον ἐκδιδομένῳ λίθῳ γίνεται ῥητῶς μνεία τοῦ στρατηγικοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων κατορθώματος τοῦ Δεξίππου. Πάντες δὲ οἱ λίθοι οὗτοι ἀδείᾳ τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ ἀνδρὸς ἱδρύθησαν, ἐξ ὧν ὁ Λυσικλῆς ἐνταῦθα πρῶ-

τον ἀναφαίνεται. Οὕτω δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Δέξιππος εἶχε πρότερον τιμήσῃ διὰ μνημείου τὸν πατέρα αὐτοῦ Πτολεμαῖον.

Καὶ ἤθελα μὲν νὰ εἴπω τινὰ περὶ τοῦ τότε ἐπικρατοῦντος τούτου ἔθους, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἂν τὸ ὑπ' ἀρ. 716 μνημεῖον καὶ τὸ σήμερον ἐκδιδόμενον ἐξ ἰδίου καινοῦ λίθου κατεσκευάσθησαν, καὶ τρίτον ἂν καὶ τὰ τρία τοῦ Δεξίππου τούτου τιμητικὰ μνημεῖα πρὸ τοῦ ἔτους 269 ἱδρύθησαν, ὡς περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 717 ὁ Boeckh ἐδόξασεν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ῥηθησόμενα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ῥηθῶσι βραχέως, ὅπως ἡ οἰκονομία τῆς Ἐφημερίδος ταύτης ἀπαιτεῖ, ἀφίσταμαι τοῦ ἐπιχειρήματος.

Καὶ αὗται μὲν τοιαῦται αἱ ἐπιγραφαί· μία δὲ μόνη ἕως τώρα εἰς κτίσμα ἀναφερομένη ἀνεσκάφη, 25 βήματα δυτικῶς τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰς βάθος τριῶν μέτρων εἰς τὰ χώματα, ἡ ἑξῆς·

7.

. . . . Πομπωνία, Κλᾶρα, ἱέρεια . . . .
ἐκ τῶν ἰ(δίων . . . .

Ἁπλῆ παχεῖα πλὰξ λίθου Πεντελησίου μήκους 0,53, πλάτους 0,50, πάχους τῆς ἐπιγεγραμμένης ἐπιφανείας 0,18, ἔνθεν καὶ ἔνθεν οὖσα κολοβή, ἔχει τὰ ὀλίγα ταῦτα χαράγματος ἐπιμελεστάτου γράμματα. Τρίτον ἄλλον στίχον οὐδέποτε εἶχε. Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας, τῆς τοῦ πλάτους, ὁρᾶται κοίλωμα κυκλικὸν ὡς 0,30 περίπου διαμέτρου, κολοβὸν τὰ νῦν.— Οὐδὲν περὶ τῆς γυναικὸς ταύτης ἐξ ἐπιγραφῶν ἄλλων ἢ ἐκ βιβλίων ἠδυνήθην νὰ ἐξιχνιάσω.

Ἀπὸ τῶν λυπρῶν τούτων λειψάνων μεταβαίνομεν εἰς ἄλλα ἀξιολογώτερα.

8.

Εἰς δύο διάφορα μέρη τοῦ ἀνασκαπτομένου χώρου εὑρέθησαν τρία τεμάχια στήλης λίθου Πεντελησίου, ὧν τὰ δύο συναρμοζόμενα παρέχουσιν ἐν στίχοις ἕνδεκα ἀρχὴν ψηφίσματος τῶν Προευκλειδείων χρόνων, ὑπόθεσιν ἔχον τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν τῶν Ἀνάκων (= Διοσκούρων) καὶ τὴν αὐτοῦ διοίκησιν, τὸ δὲ τρίτον τεμάχιον, προφανῶς ὂν ἐκ τῆς αὐτῆς στήλης, προσκολλᾶται ὅμως ὄχι ἀμέσως εἰς τὰ πρότερα δύο, ἀλλὰ εἰς ἓν ἄλλο τεμάχιον τέταρτον, ὅπερ τῆς αὐτῆς ὂν ὑποθέσεως πρὸ ἐτῶν εἶχε γίνῃ κτῆμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ ἀντιγραφὲν ὑπὸ U. Köhler ἐξεδόθη ὑπὸ Kirchhoff ἐν CIA, I, ἀρ. 34. Οὕτω τώρα ἀποτελοῦνται δύο συστάδες λίθων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς στήλης, ἑκατέρα ἐκ 2 τεμαχίων, μὲ χάσμα ἐν τῷ μεταξύ, πόσον μέγα, ἄδηλον.

Ἐφεξῆς δίδομεν τὸ ὅλον τῶν τεσσάρων τεμαχίων· καὶ τὰ μὲν προσλαβόντα τὰ στοιχεῖα α,β,γ, εἶναι τὰ νῦν εὑρεθέντα, τὸ δὲ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον δ εἶναι τὸ προεκδοθὲν ἐν τῷ CIA.

```
α ΕΔΟΧΣΕΝΤΕΙΒC
  \ΤΕΥΕΑΙΝΕΑ<
     ΑΚΟΙΝΗΟ<
        ΗΟΠΟΣ
  ΑΝ      ‑
  ΔΕΜΟ
  ΑΘΕΝΕΣ
  ΟΦΕLΟΝΤΟ
β ΙΕΡΟΠΟΙC
  ΕΜΟΚΑΙΤC
  ΟΣΕΛΛΥΕ
  ‾ΕΣΕΜΠ
  ..ΜΙΟ
```

```
          <.Λ
         .ΚΙΟΙΛ
       ϽΠΞΝΤΟΙΒC                 δ
      ϽΝΤΟΤΟΤΟΙΝΑΝΑ
     ΙΤΟΗΙΕΡΕΟΣΕΠΙΣC
   ϽΝΑLLΟΝΘΕΟΝΠΑΡΑΔΙΔ
      ΤΟΥΤΟΝΗΟΣΤΙΣΔΑΝLΑ
       ΑΝΑΚΟΙ////ΕΠΡΟΤΕΡΟΝΕ
         \ΦΟΝΤΟΝΑΥΤΟΝΗΟΙΗΙ
             ΝΑΚΟΙΝΕΕΥΘΥΝΟΣ...Μ.
             ΙΠΑΡΗΕΔΡΟΙΚΑΤ...\ΝC
              ʼΤΟΕΠΙΒΑΤΙΚΟ...ΠΟΑ
                ΓϟΤΟΔΙΚΑΣ‾..ΙΟΝΤ
                   ΝΟΣΙΝΗΑ..ΙΚΑΙΤ
                  <ι‾ΡΙΟΝ..ΤΑΝΔΕΟ
                  ΤΟΣ‾ΡΛ..ΟΡΑΣΤΟ   γ
                   ΠΕΝι...ΟΣΤΕΝΤΟ
                        ..ΤΟΝΠLΕΟΝ
                          ΝΚ/‾ΑΤΑΥΤ
                          ΝΤΕΚΟΣΤΕΣ
                           ΥΤΟΝ
                           ELΛ
```

Ἰδοὺ καὶ ἡ μεταγραφή των·

α Ἔδοχσεν τε̃ι βο(λε̃ι καὶ τõι δέμοι ...... ὁ δεῖνα ἐγραμμ-
ά)τευε, Αἰνέας (ἐπεστάτε . . . . τοῖν
ἄκοιν Ηος (. . . . . τõ
Ηόπος . . . . .
(ι . . . . . .
Ἀν
δέμο
Ἀθένεσ
ὄφελον το (. . . . . Η-
β ιεροποιο . . . .
έμο καὶ το . . . .
ος ἐγγυε . . . .
τεσεμπ . . . .
ζε:)μιο . . . . .

. . . ς. \ . . .
. . πινα)κιοΙΛ . . .
. . σκ)οπε̃ν τõι βο(λομένοι . . .
. . τὸ Ηιερ)ὸν τὸ τοῖν Ἀνά(κοιν . . . δ.
. . Ι τõ Ηιερέος επισC . . .
. . τ)õν ἄλλον Θεõν παραδιδ(ο . . .
. . . . τούτον· Ηός τις δ᾽ ἂν λα. . . .
. . . τοῖν) Ἀνάκοι(ν) ε̃ πρότερον ε . . . .
. . ἀναγρ)αφόντον αὐτὸν Ηοι Ηι(ερ . . .
. . . τοῖν Ἀ)νάκοιν ε̃ εὔθυνος . . . μ . . .
. . . Η)οι πάρΗεδροι κατ . . . Λνο . . .
. , . το ἐπιβατικο . . . πο α . . .
. . . ἐς τὸ δικαστ(έρ) ιον τ . . .
. . . . . νοσιν Ηα . . ι καὶ τ . . .
. . δικα)στέριον (Ηό) ταν δεο . . . γ.
. . . . τὸς πρά(κτ) ορας το . . . .
. . . πεντ(εκ) οστὲν το . . .
. . . . τον πλεον . . . .
. . . . ν κατὰ ταὐτ(ὰ . . . .
. . . πε) ντεκοστε̃ς . . . .
. . . . . υτον (γρ)αφ . . . .
. . . ελα . . . .
. . . .

Τοῦ δου τεμαχίου αἱ συμπληρώσεις, πλὴν μιᾶς τεθείσης ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ 6ῳ στίχῳ, εἶναι ὑπὸ τοῦ Kirchhoff. Ἐν δὲ τῷ ιεῳ στίχῳ προσέθηκα ἐκ τοῦ λίθου κολοβὰ τρία ἔτι γράμματα τὰ Σ Τ Ε. Οὐδὲν ἄλλο κρίνω ῥητέον ἐν τῷ παρόντι, πλὴν ὅτι τὸ ἀνωτάτω τεμάχιον τῆς στήλης σώζει καὶ μέρος ἐπικράνου ἢ ἀετώματος πολλὰ παχέος, διότι εἶναι 20 ἑκατοστῶν, ἐξ οὗ εἰκάζει τις, ὅτι δὲν θὰ ἦτο μικρῶν διαστάσεων ἡ ὅλη στήλη.

9.

Ἐκτυποῦμεν καὶ τὴν ἑξῆς χορηγικὴν ἐπιγραφήν, ἥτις ἑπτάκις μὲν μέχρι τοῦδε ἐξεδόθη καὶ ἐφιλοκρινήθη ὑπὸ διαφόρων ἐκδοτῶν, πρῶτον τῷ 1828 ὑπὸ Βοικχίου ἐν C. I. Gr. I, 226 b (Add. σελ. 909) εἶτα ὑπὸ Πιττάκη ἐν Anc. Ath. σελ. 183, ἀκολούθως ὑπὸ Le Bas, Ῥαγκαβῆ, Keil, Köhler καὶ Reisch, ἔσχε δὲ τὴν παράδοξον τύχην νὰ περιπέσῃ τὸ κείμενόν της τὸ ἀληθὲς εἰς ἀβεβαιότητα καὶ νὰ πειρῶσιν αὐτὸ οἱ ἐκδόται διαφοροτρόπως διὰ εἰκασιῶν διορθωτικῶν· διὰ τί; διότι ὁ λίθος, ὁ ἔχων αὐτήν, ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἀτελῶς ἐξεδόθη ὑπὸ Βοικχίου καὶ Πιττάκη, οὐδαμοῦ πλέον ἐφαίνετο, ἵνα ἀκριβέστερον ἐξετασθῇ. Ἔχρῃζε δὲ ὄντως ἀκριβεστέρας ἐξετάσεως, μάλιστα διὰ τὸ ἐπ᾽ αὐτοῦ φερόμενον ὄνομα ἐπωνύμου ἄρχοντος, ὅπερ ὡς μὴ γνωστὸν ἐκ τῶν ἄλλοθεν εἰς ἡμᾶς περιελθόντων καταλόγων τῶν ἐπωνύμων Ἀθήνησιν ἀρχόντων παρεῖχεν ὑποψίας. Νῦν δὲ ἀνεφάνη ὁ λίθος ἐν ταύταις ταῖς ἀνασκαφαῖς καὶ δὴ πρὸς δύσιν τῆς ἐκκλησίας, παραχωμένος εἰς βάθος ἑνὸς περίπου Γαλλικοῦ μέτρου.

Ἔχει σχῆμα ἁπλῆς καὶ ὅλως ἀκοσμήτου παχείας δοκοῦ λίθου Πεντελησίου, μήκους 1,60, ὕψους τῆς ἐγγραμμάτου ἐπιφανείας 0,21, βάθους ἢ πάχους 0,33, φέρει δὲ τάδε τὰ γράμματα κατὰ μῆκος, χαράγματος καλοῦ, ὁποῖον γνωρίζεται τὸ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος·

ΑΙΙΗΙ Ξ Ε Ι ΙΚΑ
ΠΥΘΟΔΩΡΟΞΕΠ ΙΙΗΛΟΕΧΟΡΗΓΕ
ΑΡΙΞΤΑΡΧΟΞΕΔΙΔΑΞΚΕΧΑΡΙΑΞΗΡΧ.

(Ἐπὶ τῆς ἄνω ὁριζοντίου ἐπιφανείας ἐχαράχθησαν ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις 4 γράμματα ΤΠΦΒ).

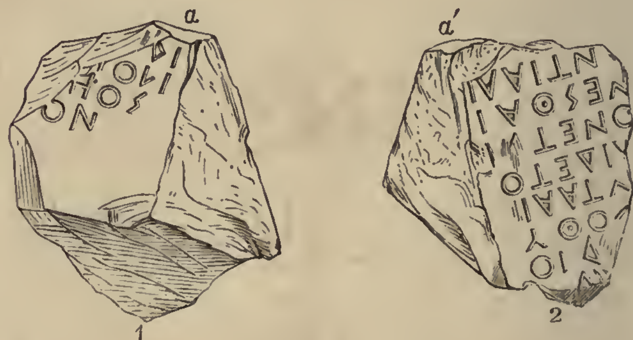
Οὕτω λοιπὸν ἔχοντος τοῦ λίθου, πᾶσαι αἱ ἀλλοῖαι ἀναγνώσεις ἢ διορθώσεις ἢ ἀθετήσεις τινῶν αὐτοῦ λέξεων αἴρονται· ἐκ τοῦ μέσου, βεβαιοῦται δὲ ἀραρότως τὸ *Χαρίας* (ὄχι Χαβρίας, ὡς μετ᾽ ἐνδοιασμοῦ διώρθου ὁ Ῥαγκαβῆς ἐν Antiq. hellén. III, σ. 701), καὶ τὸ *ἦρχε* (ὄχι δὲ ηὖλε, ἣν μεταβολὴν πρὸ μικροῦ ὁ Aem. Reisch ἐν πραγματείᾳ τινὶ de musicis Græcorum certaminibus, Vindobonæ, 1885, σελ. 38 πάνυ τολμηρῶς ἐπρότεινε, μεταμορφῶν οὕτω τὸν ἄρχοντα εἰς αὐλητήν).

Τίνος δὲ ἔτους ῥητέος ἐπώνυμος ὁ Χαρίας, ἀφοῦ πάντα τὰ ἔτη τοῦ δου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος εἶναι κατειλημμένα ὀνόμασιν ἐπωνύμων ἀρχόντων, δυσχερὲς εἰπεῖν. Ὁ μακαρίτης Βοίκχιος, μὴ ἔχων ἐμπρός του τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τοῦ λίθου, ἐδικαιοῦτο ἴσως νὰ γράψῃ, ὡς ἔγραψεν· «ὁ ἄρχων εἶναι ἐκείνων τῶν χρόνων, ὅπου οἱ κατάλογοι ἐκλείπουσι» (δηλ. μετὰ τὴν 122αν Ὀλυμπιάδα ἤτοι ἀπὸ τοῦ πρὸ Χρ. 292 ἔτους καὶ ἑξῆς)· καὶ «ἡ ὄχι διὰ διφθόγγου γραφὴ τοῦ ΕΧΟΡΗΓΕ ἐτηρήθη κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν παλαιοτέρων ἐπιγραφῶν». Ἀλλ᾽ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα τώρα τὰ αὐτὰ νὰ εἴπωμεν· κλίνομεν δὲ νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι τὸ Χαρίας εἶναι τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ ἐν Ὀλ. 91, 2 (=415 πρὸ Χρ.) ἄρξαντος καὶ ὄχι τὸ Χαβρίας, ὃ φέρεται διὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐν τοῖς ἐκ βιβλίων εἰς ἡμᾶς περιελθοῦσι καταλόγοις τῶν ἀρχόντων· τοῦτο ἴσως εἰσεχώρησεν εἰς τὰ βιβλία ἕνεκα τοῦ ὅτι γνωστότατον ἦτο εἰς τοὺς ἀντιγραφεῖς τὸ ὁμοιόηχον ὄνομα τοῦ διασήμου στρατηγοῦ Χαβρίου, ὅπερ ὅμως, καθ᾽ ὅσον ἠξεύρω, δὲν ἀνεγνώσθη εἰσέτι ἐπὶ λίθων ὡς ἄρχοντος. Τῶν δὲ Η καὶ Ω τῶν ἐπὶ τοῦ λίθου ἡ ἐμφάνισις ἡ ἀπροσδόκητος ἐξηγεῖται, ὅταν παραδεχθῶμεν, ὅτι καὶ πρὸ τοῦ ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος ἐνιαυτοῦ (403 πρὸ Χρ.) ἐγίνετο ἐνίοτε ἐν Ἀθήναις χρῆσις τῆς μετ᾽ ὀλίγα ἔτη παγκοίνου καταστάσης νεωτέρας ὀρθογραφίας. Παραδείγματα τοιαῦτα εὑρηνται ἐν CIA, I, 23. 24. 40. 299. 338.

10.

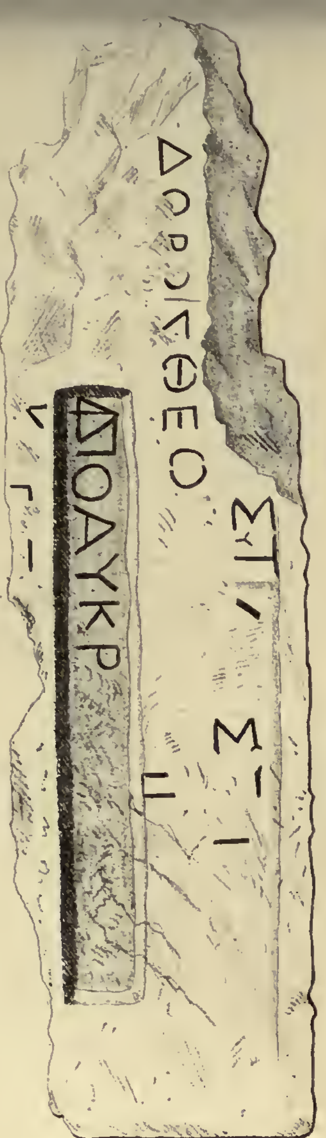
Νῦν δὲ δημοσιεύομεν ἐν ξυλογραφίᾳ ἀπείκασμα ἑνὸς ἐνεπιγράφου λίθου, τοῦ ἀρχαιοτάτου πάντων τῶν μέχρι τοῦδε εὑρεθέντων ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, οὗ τὸ παράδοξον σχῆμα θέλοντες νὰ καταλάβωμεν ἐτράπημεν παρὰ τὸ ἔθος ἡμῶν εἰς παραβολωτάτην τινὰ εἰκασίαν, δι᾽ ἧς ν᾽ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐκτησάμεθα ἐν τῷ λίθῳ τούτῳ ἓν τῶν σεβασμιωτάτων λειψάνων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ἂν δὲ τὸ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς εἰκασίας σχεδιασθὲν (ὡσαύτως ἐν ξυλογραφίᾳ) μηχάνημα θεωρηθῇ παρὰ τῶν ἀρχαιολόγων ἀπρόσφορον καὶ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ ἡμῶν κατακριθῇ ὡς ματαία, θὰ μᾶς γίνῃ τοῦτο καλὸν μάθημα, ἵνα μὴ καὶ δεύτερόν ποτε ἐξ ἁμίλλης πρὸς ἄλλους ὁμοτέχνους κατενεχθῶμεν εἰς τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ᾽ ἅλις προοιμίων. Ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ πρᾶγμα.

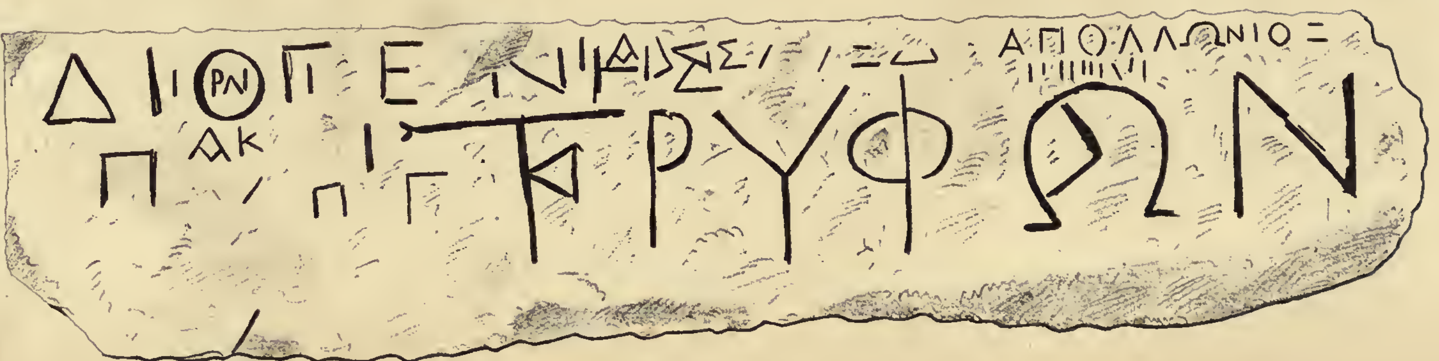
Ὁ λίθος, ὢν Πεντελήσιος, μέγεθος ἔχει τὸ πενταπλοῦν τοῦ ἐν τῷ ἀπεικάσματι, σχῆμα δὲ πυραμιδοειδὲς περίπου (1) καὶ ἐπιγεγραμμένας τὰς δύο πλατυτέρας ἐπιφανείας, ἀλλὰ ἀνάποδα ἤτοι σχετικῶς κατακέφαλα ἐν ἑκατέρᾳ αὐτῶν ὡς δεκνύουσι τὰ παρατιθέμενα ἐνταῦθα ὑπ᾽ ἀρ. 1 καὶ 2 ξυλογραφήματα.

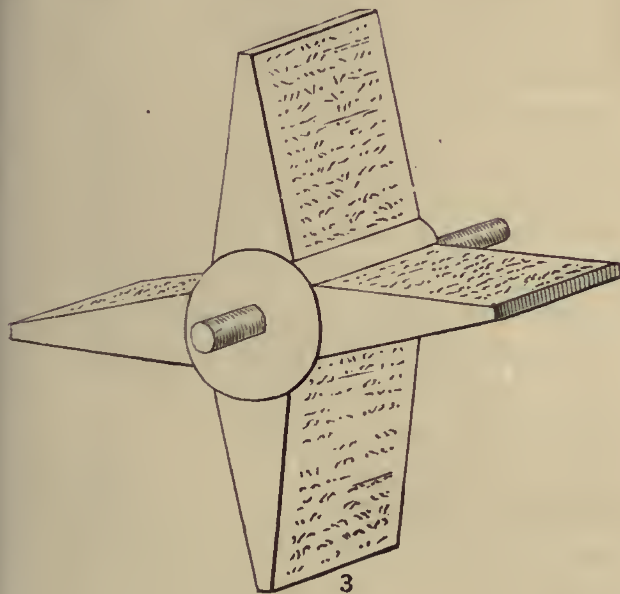
Ταῦτα δέ, τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἀνάποδον τῆς γραφῆς, γράμμασι τοῦ ἕκτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, μὲ ἤγαγον εἰς τὴν εἰκασίαν, ὅτι ὁ λίθος ἴσως εἶναι λείψανον μικρὸν τῶν τεθρυλλημένων ἀξόνων καὶ κύρβεων τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος, καὶ ἂν μὴ τεμάχιον αὐτῶν τῶν πρωτοτύπων, ἀντίγραφον ὅμως σύγχρονον τοῦ νομοθέτου, μόνον

(1) Εἰ καὶ πολὺ ἠκρωτηριάσθη ὁ λίθος κατὰ τὸ κάτω πλατύτερόν του μέρος καὶ κατὰ τὰ δύο πλάγια, τὰ ὁποῖα ὑποθέτομεν ἐξ ἀρχῆς ἄγραφα, διεσώθη ὅμως ἄνω ἓν μικρὸν ἐπίπεδον καὶ στενὸν μέρος τῆς ποτὲ κορυφῆς του, ἐκεῖ ἔνθα ἐθέσαμεν τὰ στοιχεῖα α καὶ α′.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ
ΤΡΥΦΩΝ

ὅτι δὲν βλέπομεν ἐδῶ καὶ τὴν ἱστορουμένην βουστροφηδὸν γραφήν (1). Εἰς ταύτην τὴν εἰκασίαν πολὺ θαῤῥαλεώτερον θὰ ἐφερόμην, ἂν κατώρθουν νὰ ἀπαρτίσω ἐκ τῶν πρὸ ἐμοῦ ὀλίγων γραμμάτων μίαν ἢ δύο λέξεις σημαντικάς, αἱ ὁποῖαι νὰ εὑρίσκωνται καὶ εἰς τὰ μέχρις ἡμῶν διασωθέντα ἀλλαχόθεν ἀποσπασμάτια τῶν Σολωνείων νόμων. Ἀλλ᾽ ἀφοῦ τοῦτο δὲν κατώρθωσα, πλὴν ἑνὸς ἀσημάντου καὶ τούτου ἴσως ὄχι ὁλοκλήρου ἀπαρεμφάτου, τοῦ ΝΕϟΘΑΙ, ἠναγκάσθην νὰ στρέψω τὴν προσοχήν μου ἰδίως εἰς τὸ σχῆμα τοῦ λίθου, καὶ ἐνθυμηθείς, ὅτι πᾶσαι αἱ ἀρχαῖαι εἰδήσεις αἱ περὶ τῶν ἀξόνων καὶ κύρβεων εἶναι σκοτειναὶ καὶ εἰς δεινὴν πρὸς ἀλλήλας ἀντίφασιν (2) (δι᾽ ὃ καὶ οἱ νεώτεροι φιλόλογοι διαφόρους περὶ τοῦ πράγματος γνώμας ἔχουσι (3)), ἐτόλμησα νὰ ἐφεύρω ἓν μηχάνημα, ἐν ᾧ νὰ ὑπάρχῃ ἄξων ὁριζόντιος, (ὄχι ὡς συνήθως ὑποτίθεται κάθετος), πρὸς δὲ καὶ τὸ δυνατὸν τοῦ νὰ ἀναγινώσκηται ὀρθῶς ἡ ἀνάποδος γραφή, καὶ τοῦτο σχεδιάσας παραδίδω εἰς τὴν κρίσιν τοῦ κοινοῦ. Νομίζω, ὅτι πρὸ

(1) Ἁρποκρατ. ἐν λ. Ὁ κάτωθεν νόμος.

(2) Ἴδε αὐτὰς σχεδὸν πάσας συνηγμένας ἐν K. F. Hermann, griech. Staatsalterth. § 107, 1-4, καὶ ἐν Wachsmuth, d. St. Ath. σ. 495 καὶ 534-6.

(3) Ἴδε τὰ ἐν τῷ προπαρατεθέντι βιβλίῳ τοῦ Hermann ἐκτεθειμένα. Πρβλ. καὶ Gilbert, griech. Staatsalterth. I, σ. 140, ἵνα μὴ τῶν πολλῶν ἰδίᾳ ἐκδεδομένων πραγματειῶν μνημονεύσωμεν, ὧν τὰς νεωτάτας ἀναφέρει ὁ G. Busolt, ἐν τῇ πρὸ μικροῦ ἐκδοθείσῃ Griech. Geschichte αὐτοῦ, Gotha, 1885.

τοιούτου τροχοῦ, ἄνευ στεφάνης, ἱστάμενός τις κατὰ τὴν κατατομὴν αὐτοῦ (en profil) καὶ στρέφων τῇ χειρὶ τὰς πυραμοειδεῖς ἀκτῖνας εἴτε κνήμας αὐτοῦ μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, θὰ βλέπῃ καὶ θ᾽ ἀναγινώσκῃ ὀρθῶς τὰς εἰς ὄψιν του ἐρχομένας δύο ἐπιγεγραμμένας πλατείας ἐπιφανείας τοῦ εἴτε λιθίνου εἴτε χαλκοῦ εἴτε ξυλίνου σκεύους. Τώρα ἂς ὀνομάσῃ τις, ἂν θέλῃ, τὸ ὅλον τοῦ μηχανήματος ἄξονα ἢ μόνας τὰς ἀκτῖνάς του, ὡς οὔσας περὶ ἄξονα, δὲν διαφέρομαι, οὔτε γνωμοδοτῶ περὶ τοῦ ἂν διασταλτέοι πάντως τῶν κύρβεων οἱ ἄξονες ὥς τι ἑτεροῖον· ἀλλὰ παύω τὸν λόγον, εὐχόμενος μόνον νὰ μὴ συνεκύκησα ἐπὶ πλέον τὰ πράγματα τὸ ἐμὸν μέρος, εἰπὼν ὅσα εἶπα.

11.

Τελευταῖον σήμερον λίθον ἐκδίδω ἐν πανομοιοτύπῳ (ὅρα παρενθ. πίνακα) ἀπεικάσματι ἐκεῖνον, ὃν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει τῆς ἐφημερίδος ταύτης (σελ. 168) εἶπα, ὅτι δὲν ἠδυνήθην τότε νὰ ἐπανεύρω. Ἀνευρέθη ὕστερον, κείμενος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐνταῦθα Ἐθνικοῦ Μουσείου. Μέγεθος ἔχει τὸ πενταπλοῦν τῆς δοθείσης εἰκόνος. Εἶναι δὲ Ὑμήττιος, κολοβός, ὡς ὁρᾶται, τὰς δύο πλευράς, ὑποκάτωθεν λεῖος, πλὴν ἑνὸς μικροῦ κοιλώματος, καὶ ἡ προέλευσίς του, ἂν δέν με ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ δὴ ἐκ τῆς ἐν ὁδῷ Ἁδριανοῦ οἰκίας τοῦ ποτὲ ἱεραποστόλου Κὶγγ (ἐκ τοῦ λιθοστρώτου τῆς αὐλῆς).

Τὰ μὲν ἐπ᾽ αὐτοῦ κύρια ὀνόματα, ὡς βλέπει πᾶς τις, εἶναι ἐγκεχαραγμένα καθ᾽ ὃν τρόπον καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ πρότερον ἐκδοθέντος λίθου, ἕως καὶ κατὰ τὴν παραξενίαν ἐκείνην, καθ᾽ ἣν ἐκ τῶν περὶ τὰ μέσα ὀνομάτων, δύο, τὸ ἓν καταντικρὺ τοῦ ἑτέρου ἀντίστροφον καὶ συμπλεκόμενον ἐν τῇ καταλήξει ἐχαράχθη. Διαφέρει δὲ ἐκείνου τοῦ λίθου οὗτος κατὰ δύο τινά· α^{ον} λείπουσιν ἐδῶ τὰ ΔΙΙ καὶ ΔΙΙΣ. β^{ον} ἔχει οὗτος δύο αὔλακας βαθυτέρας, αἱ ὁποῖαι προφανῶς συγκοινωνοῦσιν ἀλλήλαις καί τινι ἄλλῳ τετραγωνικῷ κοιλώματι διὰ μικρῶν αὐλακίων.

Πλειότερα δὲν λέγω, διότι ἤθελαν εἶναι μύρον ἐπὶ φακῇ. Μόνον τοῦτο ἔτι ὡς ἀναγκαῖον προσθέτω, ὅτι κατ᾽ αὐτὰς ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς πυρποληθείσης ἀγορᾶς προῆλθε καὶ τρίτος ἄλλος ὅμοιος λίθος,

ὃν ὅμως δὲν κρίνω ἄξιον νὰ πανομοιοτυπήσω ἐνταῦθα. Ἀρκεῖ νὰ εἴπω, ὅτι εἶναι Ὑμήττιος καὶ αὐτὸς καὶ κολοβός, μικρότερος δὲ τῶν ἄλλων δύο, καὶ ἔχει ἐν μικροτέρᾳ ἀταξίᾳ, γράμμασιν ὅμως διαφόρων μεγεθῶν καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὰ ἑξῆς κύρια ὀνόματα, καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ τ' ἀναγνώσω.

. . . .
. . . Ἀπολλω(ν . .
. . Εὐκλη . .
. . ǀ + . / . . .
. . η)ναιο . . .
Μ)ηνοφ . . . Φιλ . . / Εὐκ. . .

Ἀπολ . . .
. . λε . . Σωισι . . .
. . πο . . Λεωσ . . .
. . πε . . Μενε ; . .
. . . . . Ἀπο . . . .
. . . . . .

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Νοεμβρίου 1885.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ.

ΚΡΑΤΗΡ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Πίν. 11 καὶ 12).

Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο συνεκολλήθη ἐκ πλείστων τεμαχίων ἀνακαλυφθέντων κατὰ τὰς πρὸ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος ἀνασκαφὰς τοῦ 1882 καὶ 1883. Πλὴν τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐν τῇ εἰκόνι φαίνεται, ἐλλείπουσι, δὲν εὑρέθη καὶ ἡ βάσις, τῶν δὲ λαβῶν μόνον τῆς ἑτέρας μέρος μικρὸν εἶναι ἀρχαῖον. Αἱ μορφαὶ εἶναι ἐρυθραὶ ἐπὶ μελανοῦ ἐδάφους. Ὕψος τοῦ ἀγγείου ἄνευ τῆς νεωτέρας βάσεως καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῆς δακτυλίου 0,36 περίπου, ὕψος τῶν μορφῶν τοῦ μὲν Θησέως, Μίνωος καὶ Ἀριάδνης 0,185 περίπου, τῶν δὲ τῆς ἄλλης ὄψεως ὀλίγον τι μεγαλείτερον ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ περιστυλίου, ἤτοι 0,187 περίπου· διάμετρος τοῦ στομίου περιλαμβανομένου καὶ τοῦ πάχους τῶν χειλέων 0,44. Τὸ ἀρχικὸν ὕψος τοῦ κρατῆρος μετὰ τῆς βάσεως, ἐὰν κρίνωμεν ἐξ ἄλλων ἀγγείων τοῦ αὐτοῦ εἴδους, θὰ ἦτο 0,44 ἢ 0,45 περίπου. Αἱ εἰκόνες ἐγένοντο κατὰ $^1/_5$ περίπου μικρότεραι τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους.

Ἡ παράστασις ὁλόκληρος εἶναι μία, διαιρεῖται ὅμως ἀκριβῶς εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν ἕν, ἐν ᾧ ὁ Θησεὺς καταβάλλει τὸν Μινώταυρον παρόντων τοῦ Μίνω καὶ τῆς Ἀριάδνης, ἥτις κρατεῖ στέφανον ὅπως στεφανώσῃ τὸν ἥρωα, χαρακτηρίζεται διὰ τῶν εἰς τὰ ἄκρα δύο κιόνων, τῶν ὑποβασταζόντων ἐπιστύλιον, ὡς ἴδιον οἴκημα, ἤτοι ὁ λαβύρινθος ἐν ᾧ κατῴκει τὸ θηρίον (1)· ἐν τῷ ἑτέρῳ παρίστανται ὡς θεαταὶ ἥρωες ἀττικοί. Ἐξωτερικῶς συνδέονται τὰ δύο μέρη διὰ τοῦ Ὀρνέως, ὅστις ἐκτείνει τὴν δεξιὰν πρὸς τὴν κυρίαν σκηνὴν εἰς σημεῖον θαυμασμοῦ ἢ καὶ ἐνθαρρύνων τὸν συμπατριώτην του· οὐχ ἧττον καὶ αἱ ἄλλαι τρεῖς μορφαὶ αἱ ἑπόμεναι αὐτῷ δὲν μένουσιν ἀδιάφοροι, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς παρατηροῦσι τὰ συμβαίνοντα.

Καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν νέον παρέχει ἡ παράστασις οὔτε ἐν ταῖς λεπτομερείαις οὔτε ἐν τῷ συνόλῳ· ἀκολουθεῖ καὶ αὐτὴ τὸν ἀρχαῖον τύπον, ὅστις ἐνωρίτατα μορφωθεὶς διετέλεσεν ἐπαναλαμβανόμενος μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν μνημείων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης· ἡ μονοτονία ἐν τοῖς προσώποις καὶ ἐν ταῖς στάσεσι καὶ κινήσε-

(1) Πρβ. O. Jahn Archaeol. Beitr. σ. 266: ὁ τόπος ὅπου ὁ Θησεὺς καταπαλαίει τὸν Μινώταυρον δηλοῦται ἐπὶ τῶν ἀγγείων πολλάκις διὰ κίονος, ἐφ' ἑνὸς δὲ διὰ πύλης βασταζομένης ὑπὸ δύο κιόνων (Gerhard Ant. Bildw. 117, 1).

σιν αὐτῶν εἶναι μεγίστη. Ὁ Μινώταυρος παρίσταται ἐπὶ γόνυ πεσών, ἀριστερὰ αὐτοῦ ὁ Θησεὺς κρατῶν ἐν τοῖς πλείστοις καὶ ἀρχαιοτάτοις ξίφος, ἐν ἄλλοις ῥόπαλον ὡς ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ἐν ἄλλοις ἄοπλος καταβάλλων τὸν ἐχθρόν του μόνον διὰ τῆς παλαιστικῆς τέχνης· *ἑκατέρωθεν τῆς κυρίας ταύτης σκηνῆς πρόσωπα ἄλλα συμμετρικῶς διατεθειμένα, ἄλλοτε περισσότερα καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερα*, ἐνίοτε μετ᾽ ἐπιγραφῶν, συμπληροῦσι καὶ μεγαλοποιοῦσι τὴν εἰκόνα (πρβ. Conze, Theseus und Minotauros, achtunddreissigstes berliner Winckelmannsprogramm, 1878 σ. 7 καὶ 9). Τοῦ τύπου τούτου οὐδὲν στοιχεῖον παρέλειψεν ὁ τεχνίτης τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου, οὔτε προσέθηκέ τι σπουδαῖον εἰς αὐτόν. Τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν εἶναι τόσον προφανές, ἅμα ὅμως ἐκτυλίξωμεν τὴν ὅλην παράστασιν ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας καὶ φαντασθῶμεν συγχρόνως ἐκλείποντας τοὺς κίονας καὶ τὴν ἑτέραν τῶν λαβῶν, τὴν μεταξὺ τοῦ Μινωταύρου καὶ τοῦ Ὀρνέως, τέλος ἐὰν ἐλαττώσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀττικῶν ἡρώων εἰς δύο, ἡ παράστασις γίνεται ἀρτιμελὴς καὶ ἀναφαίνεται καθαρὸς ὁ ἀρχαῖος κοινὸς τύπος, ἤτοι ὁ Θησεὺς καὶ ὁ Μινώταυρος ἐν τῷ κέντρῳ, ἑκατέρωθεν δὲ τῆς κυρίας ταύτης σκηνῆς πρόσωπα ἄλλα συμμετρικῶς διατεθειμένα, δεξιὰ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀριστερὰ οἱ Κρῆτες. Τὸ συνεχὲς τῆς παραστάσεως εἶναι καταδήλως ἀναγκαιότατον διὰ τὸν τύπον τοῦτον· διχοτομουμένης αὐτῆς ἐκλείπει καὶ ἡ συμμετρία. Καὶ ὅμως ὁ ζωγράφος τοῦ προκειμένου ἀγγείου οὕτως ἔπραξε ζημιῶν, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὸ ἄλλως ὡραῖον ἔργον του. Θέλων δηλαδὴ νὰ κοσμήσῃ διὰ τῆς αὐτῆς παραστάσεως τὰς δύο ὄψεις τοῦ κρατῆρος, ἠναγκάσθη νὰ χωρίσῃ αὐτὰς εἰς δύο μέρη, καὶ ἐπειδὴ ὁ Θησεὺς καὶ ὁ Μινώταυρος δὲν ἠδύναντο νὰ πληρώσωσι τὴν μίαν ὄψιν, περιέλαβεν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν Ἀριάδνην μετὰ τοῦ πατρός της, οὕτω δὲ ἔμειναν διὰ τὴν ἑτέραν μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι, ὧν ὁ τεχνίτης ἐζωγράφησεν ὅσους ἐχώρει ἡ πρὸς κόσμησιν ἐπιφάνεια· διότι ἐὰν ὑποθέσωμεν τὴν παράστασιν ἀνεπτυγμένην καὶ συνεχῆ, τὰ ἑκατέρωθεν τῆς κυρίας σκηνῆς πρόσωπα κατ᾽ ἀκριβῆ συμμετρίαν πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἰσάριθμα· πρὸς τούτοις ἐν μιᾷ καὶ συνεχεῖ παραστάσει λογικώτερον καὶ πρὸς τὸν μῦθον συμφωνότερον θὰ ἦτο, νομίζω, ἢ *πάντα* τὰ πρόσωπα νὰ εὑρίσκωνται ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τῶν κιόνων καὶ τοῦ ἐπιστυλίου δηλουμένου χώρου ἢ μόνον τὰ πρωταγωνιστοῦντα, δηλαδὴ ὁ Θησεὺς καὶ ὁ Μινώταυρος· ἀφοῦ ὅμως ὁ τεχνίτης ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων σκοπῶν του ἀπεφάσισε τὴν διχοτόμησιν, δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλως ἢ ὡς ἔπραξεν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐπιστύλιον καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν θεωμένων προσώπων· ἄλλως καὶ ἡ ἐκ τούτου βλάβη τῆς εἰκόνος οὔτε μεγάλη εἶναι οὔτε παρατηρεῖται ἀμέσως. Ἐπαισθητὴ ὅμως εἶναι ἡ ἔλλειψις συμμετρίας ἐν τῇ θέσει τοῦ κυρίου συμπλέγματος· τὸ ἓν καὶ μόνον πραγματικὸν κέντρον τῆς ὅλης παραστάσεως δὲν συμπίπτει μετὰ τοῦ κέντρου οὐδετέρας τῶν ὄψεων, διότι οἱ πρωταγωνισταὶ διαμοιράζονται τὸν χῶρον τῆς μιᾶς ἐξ αὐτῶν μετὰ τῆς Ἀριάδνης καὶ τοῦ πατρός της, οὕτω δὲ πλὴν τοῦ ὅτι δευτερεύοντα πρόσωπα τίθενται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μετὰ τῶν πρωτευόντων, πλησιάζει καὶ τὸ κέντρον πρὸς τὴν λαβήν, τοῦθ᾽ ὅπερ καταστρέφει πᾶσαν συμμετρίαν καὶ πᾶσαν ἁρμονίαν τῆς παραστάσεως πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν διαίρεσιν τοῦ χώρου. Πρὸς δικαιολόγησιν ὅμως τοῦ τεχνίτου δύναται νὰ ῥηθῇ, ὅτι τὸ πρόβλημα, ὅπερ ἔπρεπε νὰ λύσῃ, δὲν ἦτο καὶ πολὺ εὔκολον· αἱ τοῦ κρατῆρος ὄψεις ἕνεκα τῆς ἀναλογίας τοῦ πλάτους πρὸς τὸ ὕψος των χωροῦσι μεγάλας ἀλλ᾽ ὀλίγας μορφάς, αἱ τοῦ ἡμετέρου ἄνευ στενοχωρίας τέσσαρας ἑκατέρα· ἐὰν λοιπὸν ἤθελε νὰ παραστήσῃ τὴν μάχην τοῦ Θησέως πρὸς τὸν Μινώταυρον χωρὶς νὰ διχοτομήσῃ τὴν παράστασιν, ἔπρεπε νὰ παραλίπῃ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα αὐτός, ὡς φαίνεται, ἐθεώρει ἀναγκαῖα. Ἡ Ἀριάδνη φυσικὰ δὲν ἠδύνατο νὰ λείπῃ, ὁ δὲ Μίνως δυσκόλως· καὶ ὑπὲρ τῆς παρουσίας ἀττικῶν τινῶν ἡρώων συνηγόρει ἴσως τὸ πατριωτικὸν αἴσθημα. Οὕτω ἔμεινε μόνον ἡ διχοτόμησις.

Ἐκ τῶν προσώπων τῶν παρισταμένων εἰς τὸν φόνον τοῦ Μινωταύρου ὁ Μίνως καὶ ἡ Ἀριάδνη (1)

(1) *Ἀριάννη* ὡς ἐπὶ τοῦ ἐξ Ἀκροπόλεως κρατῆρος ὀνομάζεται ἡ κόρη τοῦ Μίνω καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀγγείων, π. χ. ἐπὶ τοῦ μεγάλου τοῦ λεγομένου τοῦ François (Mon. dell'Inst. IV πίν. 54-57) καὶ ἐπὶ ἑτέρου τοῦ μουσείου τοῦ Βερολίνου (Furtwängler Vasenkat. ἀρ. 2179).

εἶναι φυσικῶς τὰ συνηθέστατα· ἡ Ἀριάδνη ὀπίσω τοῦ Θησέως ἱσταμένη καὶ κρατοῦσα στέφανον ὡς ἐνταῦθα εὑρίσκεται καὶ ἐν ἀγγείῳ τοῦ μουσείου τοῦ Βερολίνου (Furtwängler Vasenkat. ἀρ. 1891) καὶ ἐν ἄλλῳ τῆς Πετρουπόλεως (Stephani Katalog ἀρ. 1626). Νέα ὅμως εἶναι τὰ λοιπὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἂν ἔλειπον αἱ ἐπιγραφαὶ οὐδεὶς ὑποθέτω θ' ἀνεγνώριζεν, ὅτι παριστῶσι τὸν Πάλλαντα, τὸν Νῖσον, τὸν Λύκον καὶ τὸν Ὀρνέα. Οἱ ἥρωες οὗτοι τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐν τῇ μυθολογίᾳ δὲν ἀναφέρονται συχνὰ ὡς δρῶντα πρόσωπα· γνωστὸς ὅμως εἶναι ὁ ἀγὼν τοῦ Θησέως κατὰ τοῦ Πάλλαντος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἡ προδοσία τοῦ Νίσου ὑπὸ τῆς ἰδίας θυγατρός του Σκύλλης ἐρασθείσης τοῦ βασιλέως τῶν Κρητῶν Μίνω. Ἐν δὲ μνημείοις τέχνης ἀπαντῶσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν σπανιώτερον ἔτι· ἐγὼ δύο μόνον τοιαῦτα δύναμαι ν' ἀναφέρω, ἐν οἷς ἡ παρουσία τοῦ Πάλλαντος ἐπὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ Λύκου μαρτυρεῖται δι' ἐπιγραφῶν. Ἐπὶ κύλικος παριστώσης τὴν γέννησιν τοῦ Ἐριχθονίου μεταξὺ τῶν θεῶν Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου καὶ τῶν ἡρώων καὶ ἡρωΐδων Κέκροπος, Ἕρσης, Ἀγλαύρου, Πανδρόσου, Ἐρεχθέως, Πανδίονος καὶ Αἰγέως εὑρίσκεται καὶ ὁ Πάλλας (Furtwängler ἀνωτ. ἀρ. 2517)· ὁ δὲ ἐκδοὺς αὐτὴν Flasch (Mon. dell' Inst X, 38. Annali 1877 σ. 418 ἑξ) παρατηρεῖ ὀρθῶς, ὅτι ὁ Ἐρεχθεύς, Αἰγεὺς καὶ Πάλλας μηδὲν κοινὸν ἔχοντες μετὰ τῆς κυρίας πράξεως καὶ ἄλλως δὲ κατὰ τὴν μυθολογικὴν χρονολογίαν νεώτεροι ὄντες κατὰ πολὺ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἐριχθονίου παρίστανται ἐκεῖ μόνον ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀττικοῦ λαοῦ. Ὁ Λύκος εὑρίσκεται καὶ αὐτὸς ἐπὶ κύλικος, ἐν ᾗ ἔξω μὲν ὑπάρχουσιν ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ Αἰγεύς, ὁ Θησεύς, ἡ Αἴθρα, ὁ Φόρβας, ἡ Μήδεια, ὁ Αἴας, ὁ Μενεσθεὺς καὶ ἡ Μελίτη, ἔσω δὲ ὁ Κόδρος καὶ ὁ Αἴνετος (E. Braun Die Schale des Kodros. Gotha 1843. Γνωστὸν εἶναι τὸ βιβλίον τοῦτο ἐμοὶ μόνον ἐκ Jahn Arch. Aufs. σ. 181 ἑξ). Ὅ,τι δὲ ὁ Flasch λέγει περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Ἐρεχθέως, Αἰγέως καὶ Πάλλαντος ἐπὶ τῆς ἐν Βερολίνῳ κύλικος, τοῦτο δυνάμεθα νομίζω νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ ἐνταῦθα περὶ τῆς παρουσίας τῶν τεσσάρων ἀττικῶν ἡρώων· ἐκ τοῦ μύθου ἡ παρουσία των οὐχὶ μόνον δὲν δικαιολογεῖται, ἀλλ' ἴσως καὶ ἀντίκειται αὐτῷ· ὁ Ὀρνεὺς μάλιστα υἱὸς τοῦ Ἐρεχθέως λεγόμενος οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν οὐδὲ συγγένειαν πρὸς τὸν Θησέα, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι τρεῖς εἶναι τοὐλάχιστον θεῖοι αὐτοῦ· πλὴν τούτου δὲ ἐν τοῖς ἀττικοῖς μύθοις τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἐν γένει δὲν κατέχει τὴν θέσιν, ἣν πλὴν τοῦ Νίσου, Λύκου καὶ Πάλλαντος ἄλλοι ἥρωες, οἷοι ὁ Ἐρεχθεύς, Κέκροψ, Κόδρος κτλ. καταλαμβάνουσιν ἐν αὐτοῖς· ὁ Παυσανίας μόνον (2,25,5) ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἐν τῇ Ἀργείᾳ πόλις τῶν Ὀρνεῶν ἐκαλεῖτο οὕτω ἀπὸ Ὀρνέως τοῦ υἱοῦ τοῦ Ερεχθέως· ὁ αὐτὸς (10, 35,8) μνημονεύει πάλιν αὐτοῦ ὡς πατρὸς τοῦ Πετεώ, ὅστις διωχθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Αἰγέως ᾤκισε τὴν ἐν τῇ Φωκίδι Στεῖριν. Ὁμοίως καὶ ὁ Πλούταρχος (Θησέως βίος 32) ἀναφέρει αὐτὸν ὡς πατέρα τοῦ Πετεώ, ἀλλ' οὐδὲν πλέον λέγει. Δὲν πιστεύω, ὅτι πρέπει νὰ δώσωμεν σημασίαν τινὰ εἰς τὰ περιστατικὰ ταῦτα καὶ νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ τεχνίτης τοῦ κρατῆρος ἀπὸ σκοποῦ ἐξέλεξεν ἥρωας, ὡς τὸν Νῖσον, τὸν Λύκον καὶ τὸν Ὀρνέα. Λίαν φυσικὸν βεβαίως εἶναι, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους εὐχαρίστως ἀνεμιμνήσκοντο ἐκείνων ἰδίως τῶν ἐγχωρίων μύθων, ὅσοι πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶχον καὶ πολιτικήν τινα χροιὰν καὶ ὅσοι πλὴν τοῦ ὅτι ἐκολάκευον τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι τρόπον τινὰ καὶ ὡς μυθικὸν ὑπόδειγμα τῆς ἡγεμονίας, ἣν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἶχον ἀποκτήσει· στοχαζόμεθα πόσον ἡ αἰφνιδία αὕτη τύχη, ἧς ἄλλως οἱ νικηταὶ τοῦ Μαραθῶνος ἦσαν καθ' ὅλα ἄξιοι, πρέπει νὰ κατεῖχε τὰ πνεύματα πάντων ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου πολίτου καὶ μετὰ πόσης εὐαρεσκείας θ' ἀνέφερον, ὅτι Νῖσος ὁ υἱὸς τοῦ Πανδίονος καὶ ἀδελφὸς τοῦ Αἰγέως ἐβασίλευσεν ἐν Μεγάροις, ὅτι ἀπὸ τοῦ Λύκου, ἄλλου ἀδελφοῦ τοῦ Αἰγέως, ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἡ Λυκία (1) καὶ ὅτι Ὀρνεὺς ὁ τοῦ Ἐρεχθέως ἔκτισεν ἐν μέσῃ τῇ Πελοποννήσῳ τὰς Ὀρνεάς. Πι-

(1) Πρβ. Ἡροδότ. I, 173: ὡς δὲ ἐξ Ἀθηνέων Λύκος ὁ Πανδίονος ἐξελαθεὶς καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ Αἰγέως ἀπίκετο εἰς τοὺς Τερμίλας παρὰ Σαρπηδόνα, οὕτω δὴ κατὰ τοῦ Λύκου τὴν ἐπωνυμίην Λύκιοι ἀνὰ χρόνον ἐκλήθησαν. — Ἴδε καὶ Στράβωνα 9.392 καὶ 14, 667.

θανὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι οἱ ἥρωες οὗτοι ἀπήλαυον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ποιᾶς τινος δημοτικότητος ἐν Ἀθήναις· δὲν ἕπεται ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ὁ ἡμέτερος τεχνίτης προσγράφων τὰ μεγάλα ταῦτα ὀνόματα ἐπὶ τοῦ κρατῆρος εἶχέ τι ἰδιαίτερον καὶ βαθύτερον κατὰ νοῦν. Ἐν ταῖς παραστάσεσι τοῦ μύθου τούτου πλὴν τῶν κυρίων προσώπων εὕρηνται συχνότατα καὶ ἄλλα, νέοι, νεάνιδες καὶ ἄνδρες γενειοφόροι (1). Τῶν γυναικῶν μία δύναται νὰ ὀνομασθῇ πάντοτε Ἀριάδνη, αἱ λοιπαὶ ὁσάκις εἶναι πλείονες, ἐν ἀνάγκῃ ὑποτίθενται ὅτι εἶναι αἱ πρὸς βορὰν τῷ Μινωταύρῳ προωρισμέναι κόραι· οἱ ἔφηβοι ἐπίσης δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς οἱ μετὰ τοῦ Θησέως ἐξ Ἀθηνῶν πλεύσαντες· τῶν γενειοφόρων ὅμως μόνον εἷς δύναται νὰ ἦναι ὁ Μίνως· οἱ ἄλλοι βεβαίως παρίστανται ὡς ἁπλοῖ θεαταί. Τοιαῦται μορφαὶ παραπληρωματικαὶ μηδεμίαν ἔχουσαι ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν κυρίαν παράστασιν, μεγαλοποιοῦσαι μόνον αὐτὴν ἐξωτερικῶς, εὕρηνται ὡς γνωστὸν συνηθέστατα ἐπὶ ἀγγείων. Καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως τοῦ κρατῆρος τέσσαρες ἄνδρες οὐδένα ἄλλον σκοπόν, νομίζω, ἔχουσιν· ἵνα ὅμως μὴ παρορῶνται ὅλως ὑπὸ τοῦ θεατοῦ, ἔλαβον τὰ γνωστὰ ἡρωϊκὰ ὀνόματα.

Περὶ τῆς τέχνης τοῦ ἀγγείου καὶ τοῦ σχήματος αὐτοῦ παραπέμπω εἰς τὸν W. Klein (Euphronios σ. 51 ἑξ), ὅστις ἐν ὀλίγοις ἐχαρακτήρισεν ὁλόκληρον τὴν κατηγορίαν τῶν καλυκοειδῶν τούτων κρατήρων εἰπών, ὅτι τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἤρχισαν κατασκευαζόμενα πρῶτον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἀγγειογράφου Εὐφρονίου καὶ ὅτι διακρίνονται πρὸ παντὸς διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς τῶν εἰκόνων των(2).

(1) Otto Jahn Arch. Beitr. σ. 260 ἑξ.

(2) Οἱ *καλυκοειδεῖς* κρατῆρες, οἷος εἶναι ὁ ἡμέτερος ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μετὰ τῶν *κωδωνοειδῶν*, τῶν συνηθεστάτων μὲν ἐν Βοιωτίᾳ, ἐν Ἀττικῇ ὅμως ἴσως μηδέπω εὑρεθέντων, περὶ ὧν ἄλλοτε ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1883 σ. 171 ἑξ) ἔγραψα, ὅτι εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν μετὰ τοῦ *βοιωτικοῦ ῥυθμοῦ*· ἤδη ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅ,τι μὲ εἶχε διαφύγει τότε, ὅτι δηλαδὴ καὶ ὁ Klein (ἀνωτ. σ. 52. 53) ἀνεγνώρισε τὴν βοιωτικὴν καταγωγὴν τῶν κωδωνοειδῶν κρατήρων ἐκ δύο ἀγγείων τοῦ Τεισίου. Ἐγὼ ἐν τῷ μνημονευθέντι ἄρθρῳ μου δὲν ἐθεώρησα ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρω τὸν Τεισίαν ἕνεκα τῆς ἀορίστου καὶ ἀμφιβόλου ἔτι θέσεως τοῦ τεχνίτου τούτου, ἤρκει δὲ πρὸς τὸν σκοπόν μου νὰ εἴπω, ὅτι τὸ ἐν Ἰταλίᾳ κοινότατον σχῆμα τῶν κωδωνοειδῶν κρατήρων ἐν Ἑλλάδι μόνον ἐκ Βοιωτίας εἶναι γνωστὸν καὶ ν' ἀναφέρω τινὰ παραδείγματα· σήμερον δύναται ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν νὰ διπλασιασθῇ.

Τοῦ ἡμετέρου ὅμως ἡ χρονολογία δύναται νὰ ὁρισθῇ ἀκριβέστερον· διότι ὡς εἴπομεν ἤδη καὶ ἄλλοτε (Ἐφημ. Ἀρχ. 1885 σ. 56), ἡ ἐπίχωσις πρὸ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος εἶναι σύγχρονος αὐτοῦ, οὐδὲν δὲ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς σημεῖον ἐδείκνυεν, ὅτι ἀνεμίχθησάν ποτε καὶ ἀντικείμενα μεταγενέστερα, πλὴν τινων ὡρισμένων, τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν ἐκτισμένα ἐν βόθρῳ· ἡ λοιπὴ ἐπίχωσις εἶχε μείνει ἄθικτος. Ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τοῦ κρατῆρος τὸ σίγμα ἔχει ἤδη τέσσαρας κεραίας καὶ μόνον ἐπ' αὐτοῦ· τοῦτο δὲ οὐχὶ ἅπαξ καὶ τυχαίως, ἀλλ' ἀνεξαιρέτως ἐν πᾶσι τοῖς ὀνόμασιν (1). Ὥστε καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἀγγειογράφος μετεχειρίζετο ἀποκλειστικῶς τὸ νέον σχῆμα τοῦ σίγμα ἔτη τινὰ πρὶν ἢ τοῦτο γείνῃ δεκτὸν ἐπισήμως ἐν ταῖς δημοσίαις ἀναγραφαῖς, ἤτοι κατὰ τὸ 446, πάλιν δὲν δυνάμεθα νομίζω ν' ἀνέλθωμεν ἄνω τοῦ 450 πρὸ Χριστοῦ. Κατὰ πᾶσαν λοιπὸν πιθανότητα ὁ κρατὴρ ἐποιήθη ἐντὸς τῶν πρὸ τῆς ἀποτελειώσεως τοῦ Παρθενῶνος δεκαπέντε ἐτῶν.

Ἀλλ' ἡ ὑπὸ τοῦ χρονολογικοῦ τούτου προσδιορισμοῦ ἀποκτωμένη ὑπὸ τοῦ ἀγγείου ἀξία αὐξάνει ἔτι μᾶλλον ἕνεκα τοῦ σχήματος αὐτοῦ· διότι βλέπω, ὅτι ὁ Klein (ἴδε ἀνωτ.) μόνον ἐξ Ἰταλίας ἀναφέρει καλυκοειδεῖς κρατῆρας, οὐδένα δ' ἐξ Ἑλλάδος· καὶ ἐγὼ δὲν ἠξεύρω, ἐὰν ἔκτοτε εὑρέθη τοιοῦτος ἐνταῦθα· ὥστε ὁ δημοσιευόμενος ἐξ Ἀκροπόλεως ἴσως εἶναι ὁ πρῶτος νῦν γνωστὸς γινόμενος. Τοῦτο ὑποδεικνύει πιθανῶς, ὅτι ἐν Ἀθήναις δὲν ἦσαν πολὺ ἐν χρήσει· οὐχ ἧττον ἐν Ἀκροπόλει ὑπάρχουσι δύο τεμάχια ἐκ τοῦ χείλους καὶ ἑτέρου τοῦ αὐτοῦ περίπου μεγέθους, οἵου καὶ ὁ δημοσιευόμενος· ταῦτα εὑρέθησαν ἐν ἔτει 1874 *ἀνατολικὰ τοῦ Παρθενῶνος*, κατὰ σημείωσιν τοῦ κ. Εὐστρατιάδου· ἀκριβέστεραι πληροφορίαι λείπουσι. Παρίστατο ἐπ' αὐτῶν ὁ Ζεὺς (ΣΕΥΣ) ἐπιβαίνων ἅρ-

(1) Ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σ. 56 παρετήρησα ἤδη ὅτι μόνον *ἐπί τινων τεμαχίων μεγάλου ἀγγείου* παριστῶντος τὸ κατὰ τοῦ Μινωταύρου ἔργον τοῦ Θησέως ἀπήντησα τὸ σίγμα ἔχον τέσσαρας κεραίας, τότε δηλαδὴ δὲν εἶχον ἀνεύρει ἀκόμη ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς Ἀκροπόλεως πάντα τὰ τεμάχια, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη νῦν ὁ κρατήρ, ἐξ ὅσων δὲ εἶχον ὅτε ἔγραφον ὑπ' ὄψιν, δὲν ἠδυνάμην νὰ ὁρίσω μετὰ βεβαιότητος τὸ σχῆμά του.

ματος πρὸς δεξιὰ καὶ κρατῶν τῇ χειρὶ σκῆπτρον. Τὴν κεφαλὴν ἔστρεφε πρὸς τὰ ὀπίσω. Αἱ μορφαὶ καὶ αὐτοῦ εἶναι ἐρυθραί. Σήμερον σώζονται μόνον αἱ κεφαλαὶ τῶν δύο ἵππων μετὰ μικροῦ μέρους τῆς χαίτης, τοῦ δὲ Διὸς ἡ τὸ σκῆπτρον κρατοῦσα δεξιὰ χεὶρ μέχρι τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἡ κόμη, ἥτις εἶναι ἐστεμμένη καὶ ἀναδεδεμένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Τὸ χεῖλος καὶ τούτου περιέθεε κόσμημα συνιστάμενον ἐκ δύο σειρῶν ἀνθεμίων οὐχὶ λοξῶς τεθειμένων, ἀλλὰ καθέτως τῶν μὲν πρὸς τὰ ἄνω, τῶν δὲ πρὸς τὰ κάτω. Οὕτω ἀποδεικνύεται νῦν δι' ἐπισήμων παραδειγμάτων ἡ ὕπαρξις τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν ἀγγείων καὶ ἐν Ἑλλάδι.

Ἐπὶ τοῦ δημοσιευομένου κρατῆρος αἱ κόμαι καὶ τὰ γένεια πασῶν τῶν μορφῶν, πλὴν τοῦ Θησέως, εἶναι μελαναὶ καὶ μόνον τὰ ἄκρα αὐτῶν ὑπόξανθα, τοῦ δὲ Θησέως ὁλόκληρος ἡ κόμη εἶναι ξανθή· τοῦτο βεβαίως δὲν εἶναι τυχαῖον, ἂν καὶ ἐγὼ δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ὀνομάζηται ὑπὸ ποιητοῦ τινος ἢ συγγραφέως ξανθὸς ὁ Θησεύς, ὡς ἄλλοι ἥρωες. Τὸ χρῶμα δὲν εἶναι διάφορον, ἀλλ' αὐτὸ τὸ μελανὸν ἠραιωμένον. Ξανθαὶ ἐπίσης εἶναι καὶ αἱ ὀλίγαι ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Μινωταύρου τρίχες καὶ αἱ λεπταὶ γραμμαί, δι' ὧν δηλοῦνται οἱ μῦς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Θησέως, ὡς καί τινες τῶν λοιπῶν μορφῶν. Τὰ γράμματα καὶ ὁ στέφανος, ὃν κρατεῖ ἡ Ἀριάδνη, εἶναι λευκά.

Χρ. Δ. Τσουντας.

Ο ΕΝ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΧΑΛΚΟΥΣ ΣΑΤΥΡΟΣ

(Ὅρα πίν. 6).

Τὸν ἐπὶ τοῦ ἕκτου πίνακος κατὰ τὰ $^2/_3$ τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους ἀπεικονιζόμενον Σάτυρον, ὅστις εὑρέθη μὲν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆς Αἰγύπτου πόλει Τάνει, περιῆλθε δὲ εἰς κτῆσιν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἀρχαιολογικῶν Συλλογῶν ἐκ δωρεᾶς τοῦ φιλοπόλιδος κ. Ἰωάννου Δημητρίου, ἐκδίδομεν ἐνταῦθα ἐν ψευδαργυροτύπῳ εἰκόνι, γενομένῃ ἐν Παρισίοις κατὰ σχεδιογράφημα τοῦ κ. Gilliéron.

Ὁ Σάτυρος οὗτος εἶνε ἀληθῶς ἔργον οὐχὶ τῶν συνήθων. Ἓν βλέμμα ἀρκεῖ, ὅπως ἐννοήσῃ τις τὴν ἐξαίρετον τοῦ τεχνίτου ἐπίνοιαν, θελήσαντος νὰ παραστήσῃ ἐν τῷ ἔργῳ του ὑπερβάλλουσαν βακχικὴν ἡδονήν. Ἔχων τὸ σῶμα ἐντεταμένον ἵσταται ἐπὶ τῶν ἄκρων ποδῶν ὀρχούμενος καὶ αἴρων τὰς χεῖρας· ἡ δὲ ἐν τῷ ὀρχεῖσθαι κίνησις καὶ τῶν μυῶν διάθεσις ἐκφράζουσι τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ψυχῆς εὐφροσύνην καὶ θυμηδίαν· θεόληπτος καὶ ἔνθους φαίνεται ὅλως τῶν τοῦ κόσμου ἐπιλαθόμενος. Ἡ μὲν κόμη αὐτοῦ εἶνε μακρὰ καὶ ἐπιμελῶς διεσκευασμένη, ἡ δὲ κεφαλὴ μέση τὸ μέγεθος, περιαγὴς καὶ κλίνουσα πρὸς τὰ ὀπίσω. Καὶ τὸ μὲν μέτωπον εἶνε χαμηλόν, ἔχον ἐλαφρὰν κυρτότητα, τὰ δὲ ὄμματα σύμμετρα καὶ κοῖλα. Ἡ ῥὶς εἶνε βραχεῖα ἔχουσα τὰ πτερύγια πλατέα, τὰ χείλη σύμμετρα καὶ ἔχουσι τὸ φίλτρον καὶ τὴν νύμφην ἠρέμα δεδηλωμένα· τὰ ὦτα εἶνε βραχέα καὶ ζῳόμορφα, τὸ γένειον δασὺ καὶ οὖλον, καὶ ἡ ὅλη τοῦ προσώπου ἔκφρασις ἐνθουσιῶσα. Ἡ κατασκευὴ τοῦ σώματος αὐτοῦ εἶνε ῥωμαλέα μέν, ἄλλα συνάμα ῥαδινὴ καὶ νευρώδης· οἱ μῦς εἶνε ἐκπεφρασμένοι τόσον ἁρμοδίως καὶ τόσον σύμφωνοι πρὸς τὰς κινήσεις τῶν μελῶν, ὥστε ἡ τέχνη δὲν ἐδύνατο οὕτως εἰπεῖν νὰ παραστήσῃ αὐτοὺς τελειότερον. Καθόλου δὲ ἀξιοθαύμαστα εἶνε ἐν τῷ Σατύρῳ τούτῳ ἡ ἑνότης τῆς κατασκευῆς τοῦ ὅλου σώματος, ὁ ἐναρμόνιος τῶν μελῶν συνδυασμός, ἡ ἐντελὴς συμμετρία, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀνατομικὴ τῶν μυῶν ἀκρίβεια, τὴν ὁποίαν ὅπως καταδείξωμεν, ἀπεικονίσαμεν τὸν Σάτυρον κατὰ τέσσαρας θέσεις, προτιμήσαντες τοῦτο ἀντὶ πάσης περιγραφῆς, ἥτις ὅσον λεπτομερὴς καὶ ἂν ἐγίνετο, δὲν

1.

2.

ἤθελε δυνηθῇ νὰ δώσῃ ἔννοιαν σαφῆ τοῦ πράγματος καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἐπὶ τέχνῃ ἀνατομικόν. Ἡ διατήρησις τοῦ ἀγαλματίου ἐν γένει εἰπεῖν εἶνε ἐπιεικῶς καλή, ἐλλείπουσι μόνον ὁ πῆχυς τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, καὶ οἱ τέσσαρες δάκτυλοι τῆς δεξιᾶς χειρός.

Παρεμφερὴς τῷ ἡμετέρῳ Σατύρῳ, ὡς τὴν αὐτὴν περίπου τοῦ σώματος ἔχων στάσιν καὶ ἴσος σχεδὸν τὸ μέγεθος, εἶνε ὁ γνωστὸς ἐκ χαλκοῦ ἐπίσης πεποιημένος Σάτυρος, ὁ ἐν τῷ Μουσείῳ μὲν τῆς Νεαπόλεως τα νῦν ὑπάρχων, ἐν Πομπηΐᾳ δὲ ἀνακαλυφθεὶς (1). Ὅμως ὁ τοῦ ἐν Νεαπόλει Μουσείου Σάτυρος διαφέρει τοῦ ἡμετέρου κατὰ τὰ ἑξῆς, δηλαδὴ φέρει περὶ τὴν κεφαλὴν στέφανον ἐκ πίτυος, ἐπὶ τοῦ μετώπου κεράτια, ὧν ὁ ἡμέτερος στερεῖται, ἔχει τὰ ὦτα ἐπιμήκη, τὴν κεφαλὴν οὐχὶ πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνουσαν, καὶ τὸ σῶμα οὐχὶ τόσον λεπτὸν ὡς τὸ τοῦ ἡμετέρου· καθόλου δὲ ὑπολείπεται τοῦ ἡμετέρου ἐκεῖνος κατά τε τὴν ἐξεργασίαν καὶ χάριν.

Ἐκ τοῦ Σατύρου τοῦ ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως, πλήρους διασωθέντος, δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὰ ἐλλείποντα τοῦ ἡμετέρου μέρη, τὸν ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος ἀποκεκομμένον πῆχυν τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, καὶ τοὺς τέσσαρας δακτύλους τῆς ἀριστερᾶς χειρός, τὸν ἀντίχειρα, τὸν μέσον, τὸν παράμεσον καὶ τὸν μικρόν, ὧν ὁ μὲν μέσος ἐξετείνετο παραλλήλως τοῦ σωζομένου δείκτου, ὁ δὲ παράμεσος, καὶ ὁ μικρὸς ἐκάμπτοντο πρὸς τὰ ἔσω ἐπὶ τοῦ κοίλου τῆς χειρός, ὁ δὲ ἀντίχειρ τέλος διευθύνετο ἐκτεινόμενος πρὸς τὰ ἄνω μὲ ἐλαφράν τινα κατὰ τὸν ἁρμὸν αὐτοῦ καμπήν. Ἡ αὐτὴ τῶν δακτύλων διάθεσις πρέπει νὰ ἐννοηθῇ καὶ κατὰ τὴν δεξιὰν χεῖρα. Ὅπως καταστήσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν προχειροτέραν τὴν σύγκρισιν καὶ ἀντιπαραβολὴν τῶν ἐν λόγῳ Σατύρων, ἀπεικονίσαμεν ἐν τῷ παρεντεθειμένῳ πίνακι δύο ἁπλᾶ σχεδιογραφήματα, ὧν τὸ μὲν ὑπ' ἀριθ. 1 παριστᾷ τὸν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως Σάτυρον, τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 2 τὸν ἡμέτερον κατ' ἐκεῖνον συμπεπληρωμένον.

(1) Ἀπεικόνισμα τοῦ Σατύρου τούτου ὅρα ἐν Museo Borb. τόμ. 9, πιν. 42=Clarac, πιν. 717, ἀρ. 1715. A.=Overbeck, Pompe i ἐκδ. 3η σελ. 550.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως ταύτης προκύπτει, ὅτι ἀμφότεροι οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος Σάτυροι, καίπερ ἔχοντες διαφορὰς κατά τε τὸ ὅλον καὶ τὰ μέρη, εὐνοήτους ἄλλως, ὧν τινας, τὰς κυριωτέρας ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω, ἀνάγονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρωτότυπον, πρὸς ὃ μετὰ μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἐλευθερίας ἐποιήθησαν.

Ἀλλὰ ποῖον ἦτο ἄραγε τὸ πρωτότυπον τοῦτο, πρὸς ὃ ἐποιήθησαν τὰ ἀγαλμάτια, καὶ εἰς ποίαν ἐποχὴν δυνατὸν νὰ ἀναχθῶσιν; Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐποχῆς αὐτῶν καθόλου εἰπεῖν δὲν εἶναι ἀμφίβολος. Το χαρίεν καὶ ῥαδινὸν τοῦ σώματος, ἡ συμμετρία, ἡ ἐπιμεμελημένη τῆς κόμης διασκευὴ καὶ ἡ καθόλου τεχνοτροπία αὐτῶν εἶνε τεκμήρια πείθοντα ἡμᾶς, ὅτι τὰ ἐν λόγῳ ἀγαλμάτια δύνανται νὰ ἀναχθῶσιν οὐχὶ ἀπιθάνως εἰς τὴν τέχνην τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυσίππου, ὅστις, ἐὰν ἦνε ὀρθὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου περὶ αὐτοῦ ἀναφερόμενα (Plin. N. H. 36, 65), *μεγίστην προσοχὴν ἔδωσεν εἰς τὴν διασκευὴν τῆς κόμης, εἰς τὸ κατασκευάζειν τὴν μὲν κεφαλὴν μικροτέραν, τὸ δὲ σῶμα ἰσχνότερον, καὶ εἰς τὸ διαφυλάττειν ἐπιμελέστατα τὴν συμμετρίαν*, συμμετρίαν ἄλλως τοιαύτην, ὁποία δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει. Διὰ τοῦτο ὁ Λύσιππος παραβάλλων τὰ ἔργα του πρὸς τὰ τῶν παλαιοτέρων, ἔλεγεν, *ὅτι οἱ μὲν προγενέστεροι αὐτοῦ τεχνῖται ἐποίησαν τοὺς ἀνθρώπους ὁποῖοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ὁποῖοι ἐφαίνοντο ὅτι εἶνε « vulgoque dicebat ab illis factos quales essent homines, a se quales viderentur esse »* (1). Ἀληθῶς δὲ ἐν τοῖς Σατύροις τούτοις, προπάντων δὲ ἐν τῷ ἡμετέρῳ παρατηροῦμεν πάντα σχεδὸν τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα, μάλιστα δὲ τὴν συμμετρίαν.

Κατὰ τὰ εἰρημένα λοιπὸν ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν τοῦ πρωτοτύπου δὲν θὰ σφαλῶμεν, νομίζω, ἀνάγοντες αὐτὸ εἰς τὴν τέχνην τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυσίππου, ὅμως ὡς πρὸς τὸν τεχνίτην αὐτοῦ οὐδὲν τεκ-

(1) Plin. αὐτόθι. Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Πλινίου ἡρμηνεύθη διαφοροτρόπως, ἀλλ' οὐδεμία τῶν γενομένων μέχρι τοῦδε ἑρμηνειῶν φαίνεται ἐπαρκὴς οὖσα: πρβλ. *Overbeck*, z. f. Alterth. 1857, ἀριθ. 50, Plastik II³, σελ. 180. *Bursian*, Algm. Encycl. I Bd. 82, 464 σημ. 18. *O. Müller*, kl. Schr. II, 331. *Brunn*, Griech. Künstler I, 377. *Jahn*, Ber. d Sächs. Gesellsch. 1850 σελ. 128 καὶ ἑξ. καὶ νεωστὶ *Blümner*, Rhein. Mus. N. F. τόμ. 32, σελ. 605.

μήριον ἔχομεν,ἐξ οὗ ὁρμώμενοι νὰ ὁρίσωμεν αὐτὸν ἀσφαλῶς καὶ μετὰ βεβαιότητος. Ἀναφέρεται μὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Πλινίου (N. H. 35. 64), ὅτι ὁ Λύσιππος μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἔργων ἐποίησε καὶ Σάτυρον ἐν Ἀθήναις· ἀλλὰ τοῦτο καὶ μόνον, οὐδεμία δὲ ἄλλη πληροφορία οὔτε περὶ τῆς στάσεως τοῦ ἔργου, οὔτε περὶ τῆς τεχνοτροπίας αὐτοῦ. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ταύτης καὶ ἀνεπαρκοῦς τοῦ Πλινίου εἰδήσεως βασιζόμενοι νὰ ἀποδώσωμεν μετὰ θετικότητος τὸ πρωτότυπον εἰς αὐτὸν τὸν Λύσιππον· οὐχ ἧττον ὅμως οὐδένα λόγον ἔχομεν νὰ ἀποκλείσωμεν παντελῶς τὴν εἰκασίαν ταύτην. Διὸ δὲν εἶνε ἴσως ἀπίθανον, ὅτι ἐν τῷ Σατύρῳ τούτῳ κεκτήμεθα ἀντίγραφον τοῦ ἐν Ἀθήναις Σατύρου τοῦ Λυσίππου.

Ταῦτα ἔκρινα διὰ βραχέων νὰ σημειώσω ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τοῦ ἐξαιρέτου τούτου καλλιτεχνήματος οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πολλὰ ἐδύνατό τις νὰ γράψῃ περὶ αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ὁ χῶρος οὔτε ὁ σκοπὸς τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐπιτρέπουσι μακρὰ ἄρθρα, ἐπιφυλάσσομαι ἐν αἰσιωτέροις καιροῖς νὰ δημοσιεύσω ἀλλαχοῦ ἐκτενῆ περὶ αὐτοῦ πραγματείαν, ἐάν τις ἄλλος δὲν μὲ προλάβῃ.

Κ. Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΝ ΚΙΟΝΟΚΡΑΝΟΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΘΟΛΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΥ

(Πίναξ 10).

Ἡ ἐν ἔτει 1882 καὶ 1883 ἀνακαλυφθεῖσα ἐν ταῖς ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἀνασκαφαῖς θόλος τοῦ Πολυκλείτου ἐδημοσιεύθη μετὰ σχεδιασμάτων τοῦ Dörpfeld ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1883. Τὸ περιφερὲς τοῦτο οἰκοδόμημα εἶχε δύο σειρὰς κιόνων, μίαν ἐξωτερικήν,ρυθμοῦ δωρικοῦ,καὶ μίαν ἐσωτερικὴν ἀποτελουμένην ἐκ δεκαὲξ κορινθιακῶν κιόνων. Τῶν κιόνων ὅμως τούτων δὲν εἶχεν εὑρεθῇ ἕως τότε ὁλόκληρον τὸ κιονόκρανον, ἀλλὰ μόνον τεμάχια, ἐφθαρμένα ἐν πολλοῖς καὶ οὐχὶ μείζονα τοῦ ἡμίσεος, ἐξ ὧν ὁρμώμενος ὁ Dörpfeld ἀναπαρέστησεν ὁλόκληρον τὸ κιονόκρανον (ἴδε Πρακτικὰ κτλ. τοῦ ἔτους 1883 Πίναξ Δ΄,ἀρ. 2). Μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους εὑρέθη ὁλόκληρον καὶ κάλλιστα διατηρούμενον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κιονόκρανον, ὅπερ δημοσιεύομεν ἐν τῷ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο προσαπτομένῳ ὑπ᾽ ἀριθ. 10 Πίνακι (1).

Τὸ κιονόκρανον τοῦτο παραβάλλοντες πρὸς τὰ κατὰ τὰ πρότερον ἔτη εὑρεθέντα τεμάχια πειθόμεθα ὅτι εἶνε ἀναμφισβητήτως τὸ κιονόκρανον τῆς θόλου· δι᾽ αὐτοῦ ἄρα γνωρίζομεν τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἀληθεῖ αὐτοῦ μορφῇ τὸ τῆς θόλου κορινθιακὸν κιονόκρανον. Ἀλλ᾽ ἐκ τῆς παραβολῆς αὐτοῦ πρὸς τὰ ῥηθέντα τεμάχια συνάγομεν πρὸς τούτοις, ὅτι δὲν ἐγένετο χρῆσις αὐτοῦ ἐν τῷ οἰκοδομήματι, διότι ὁ ἄβαξ δὲν φέρει ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας, ἃς φέρουσι τὰ τεμάχια ὀπάς, αἵτινες ἐχρησίμευον εἰς τὴν διὰ γόμφων καὶ μολύβδου σύνδεσιν τοῦ κιονοκράνου μετὰ τοῦ ἐπιστυλίου (1). Ἐκ τούτου δὲ ἐδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι ἕνεκα λάθους ἴσως ἐν ταῖς ἀναλογίαις ἢ ἕνεκα ἄλλου τινὸς ἐλαττώματος τὸ ὑπ᾽ ἐξέτασιν κιονόκρανον ἀπεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ ἔμεινεν ἄχρηστον· ἀλλ᾽ ἡ ὑπόθεσις αὕτη προσκρούει εἰς τὸν τόπον καὶ τρόπον τῆς

(1) Τὰ ἐν τῷ Πίνακι τούτῳ σχεδιάσματα εἶνε τὰ ἑξῆς: Ἀρ. 1. κορμὸς τοῦ κιονοκράνου. — Ἀρ. 2. τομὴ αὐτοῦ. — Ἀρ. 3. πρόσοψις αὐτοῦ κάτωθεν. — Ἀρ. 4. ἀνθέμιον. — Ἀρ. 5. ἕλιξ. — Ἀρ. 6. φύλλον ἐκ τῆς πρώτης σειρᾶς. — Ἀρ. 7. πρόσοψις τῆς ἕλικος κατὰ τὴν γραμμὴν AB.

(1) Διαφέρει πρὸς τούτοις τῶν τεμαχίων κατὰ τοῦτο,ὅτι αἱ πλάγιαι ἐπιφάνειαι τοῦ ἄβακος δὲν εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμέναι.

εὑρέσεως αὐτοῦ, διότι δὲν εὑρέθη ἐρριμμένον που οὐδ᾽ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους, ἀλλ᾽ εὑρέθη εἰς βάθος ἑνὸς μέτρου ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος, ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τῆς θόλου καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καθέτως κείμενον καὶ διὰ πλίνθων ἐπιμελῶς καθ᾽ ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἐπιφάνειαν περιτετυλιγμένον. Εἶνε ἄρα κατάδηλον ὅτι ἐτάφη ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς καὶ περιετυλίχθη διὰ πλίνθων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κεῖται ἐκεῖ ἀβλαβὲς καὶ ἀσφαλές. Ποία δὲ ἡ ἐξήγησις τοῦ παραδόξου τούτου φαινομένου, εἶνέ μοι πάντη ἄδηλον. Μήπως τὸ προκείμενον κιονόκρανον ἦτο τὸ *παράδειγμα*, καθ᾽ ὃ κατεσκευάσθησαν τὰ λοιπά, καὶ ἐκ τούτου ἴσως εὐλαβείας ἕνεκα πρὸς τὸ ἐπιφανὲς οἰκοδόμημα καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτοῦ ἔθαψαν αὐτό, ἵνα σώζηται διὰ παντός; Τὰ παραδείγματα ὅμως κατεσκευάζοντο οὐχὶ ἐκ σκληροῦ λίθου, ἀλλ᾽ ἐκ κηροῦ ἢ ἐξ ἄλλης μαλακῆς καὶ εὐκόλως ἐξεργαζομένης ὕλης.

Καὶ αὗται μὲν αἱ περὶ τοῦ ὑπ᾽ ἐξέτασιν κιονοκράνου εἰδήσεις, ἃς εἶχον νὰ ἀνακοινώσω τῷ ἀναγνώστῃ· ἀλλ᾽ἀνάγκη νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑξῆς:

Ἂν ἦτο βέβαιον ὅτι ἡ θόλος ᾠκοδομήθη ὑπὸ Πολυκλείτου τοῦ ἐπιφανοῦς γλύπτου τῆς Ε´ ἑκατονταετηρίδος, ἐδυνάμεθα νῦν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ προκείμενον κιονόκρανον εἶνε τὸ ἀρχαιότατον τῶν σωζομένων ἡμῖν κορινθιακῶν κιονοκράνων· ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ ἔχω ἤδη ὑποδηλώσει (Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1883 σελ. 50) καὶ ἄλλοτε ἐκτενῶς θέλω ἀναπτύξει, ὅτι κατ᾽ ἐμὴν γνώμην ὁ ἀρχιτέκτων τῆς τε θόλου καὶ τοῦ θεάτρου εἶνε πιθανῶς Πολύκλειτος ὁ νεώτερος, ὁ κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς Δ´ ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας. Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, παραβάλλοντες τὸ ὑπ᾽ ἐξέτασιν κιονόκρανον πρὸς τὸ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλίᾳ παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο, μίαν μόνον σειρὰν ἔχον φύλλων καὶ ἐκ τούτου ἱκανὸν μέρος τοῦ καλουμένου καλάθου ἀκόσμητον, θὰ εἶνε ἀρχαιότερον τοῦ ἡμετέρου καὶ οἱονεὶ ἡ πρώτη μορφὴ τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου, διότι οἱανδήποτε καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου, μίαν σειρὰν φύλλων θὰ εἶχεν αὐτὸ κατ᾽ ἀρχάς, τῆς δευτέρας σειρᾶς προστεθείσης ὑστερώτερον πρὸς μείζονα καλλωπισμόν (1). Τὸ προκείμενον ὅμως δύο σειρὰς ἔχον φύλλων δεικνύει τὴν δευτέραν περίοδον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου τὸ ἁπλοῦν τῆς μορφῆς αὐτοῦ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους, ἐν ᾧ τὸ κορινθιακὸν κιονόκρανον ἀναφαίνεται ἐν ἄκρᾳ ἀναπτύξει καὶ τελειότητι.

Κατὰ ταῦτα ἄρα τὸ ὑπ᾽ ἐξέτασιν κιονόκρανον, ὅπερ ἄλλως μεγίστην ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Μιλήτῳ, ἵσταται μεταξὺ τοῦ ἐκ τῆς Φιγαλίας καὶ τοῦ ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους, κατ᾽ ἀκολουθίαν προέρχεται πιθανῶς ἐκ τῶν χρόνων τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς Δ´ ἑκατονταετηρίδος. Προστίθεται ἄρα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἷς λόγος, ὑπὲρ ἧς ἀνωτέρω ἐξήνεγκον εἰκασίας, ὅτι ἀρχιτέκτων τῆς θόλου ἦτο Πολύκλειτος οὐχὶ ὁ ἀρχαιότερος, ἀλλ᾽ ὁ νεώτερος.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ.

(1) Τοιαύτη θὰ ἦτο ἡ φυσικὴ πορεία τοῦ κιονοκράνου τούτου ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτοῦ· ἀλλ᾽ ἐννοεῖται ὅτι πρὸς διάκρισιν τῆς φυσικῆς ταύτης πορείας αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψιν τὰ μεταγενέστερα κιονόκρανα, ἐν οἷς εἶχε παύσει πλέον ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἐπεκράτει ἡ σύγχυσις τῶν μορφῶν.

ΑΡΧΑΪΚΟΝ ΑΕΤΩΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Ὅρα τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου τούτου ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημ. τοῦ 1884 σ. 147 ὡς καὶ τὸν οἰκεῖον πίνακα ὑπ᾽ ἀρ. 7).

Β´. Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ

Ὁ κατὰ τῆς Ὕδρας ἆθλος τοῦ Ἡρακλέους εἶνε ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἥρωος τούτου, ἅπερ ἐξ ἀρχῆς ἥ τε ποίησις καὶ αἱ τέχναι καθ᾽ ὅμοιον τρόπον παρέστησαν. Κατὰ τὸν Ἡσίοδον (Θεογον. 313 κ. ἑξ.) ἡ Ὕδρα εἶνε θυγάτηρ τῆς Ἐχίδνης ἐκ τοῦ Τυφάωνος, ἀνατραφεῖσα πρὸς ὄλεθρον τοῦ Ἡρακλέους ὑπὸ τῆς ἐχθρᾶς αὐτῷ Ἥρας.

Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλέϊ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἰολάῳ
Ἡρακλέης βουλῇσιν Ἀθηναίης ἀγελείης.

Τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς διηγήσεως ταύτης τοῦ ποιητοῦ, ἤτοι ἡ συμμαχία τοῦ Ἰολάου καὶ ἡ βοήθεια τῆς Ἀθηνᾶς εὑρίσκονται καὶ ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις γνωσταῖς ἡμῖν παραστάσεσιν. Ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Κυψέλου ὁ Παυσανίας (V, 17, 11) περιγράφει τὴν σκηνὴν ταύτην· «τὴν Ὕδραν δέ, τὸ ἐν τῷ ποταμῷ τῇ Ἀμυμώνῃ θηρίον, Ἡρακλεῖ τοξεύοντι Ἀθηνᾶ παρέστηκε», προσθέτει δὲ ὅτι «ἅτε τοῦ Ἡρακλέους ὄντος οὐκ ἀγνώστου τοῦ τε ἄθλου χάριν καὶ ἐπὶ τῷ σχήματι, τὸ ὄνομα οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένον». Ὁμοίως ἀνάγκη εἶνε νὰ παραδεχθῶμεν τὴν παρουσίαν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν Ἀμύκλαις θρόνου τοῦ Ἀπόλλωνος, ἂν καὶ ὁ Παυσανίας (III, 18, 13) δὲν ἀναφέρει τοῦτο ρητῶς, διότι ἡ Ἀθηνᾶ δὲν λείπει οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων πασῶν τῶν σωζομένων παραστάσεων δύο κορινθιακῶν ἀγγείων, ὧν τὸ μὲν εὑρέθη ἐν Αἰγίνῃ (1), τὸ δ' ἕτερον ἐν Ἄργει (2).

Ἐπ' ἀμφοτέρων ἵσταται ἡ Ἀθηνᾶ ἀμέσως ὀπίσω τοῦ μαχομένου ἥρωος καὶ ἐκτείνει τὴν χεῖρα ἐνθαρρύνουσα αὐτόν, εἶνε δὲ ἁπλῶς γυναικεῖα ἐνδεδυμένη καὶ ἄοπλος, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἀρχαϊκωτάτοις μνημείοις (3). Ἡ Ὕδρα εὑρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰκόνος μεταξὺ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ἰολάου, ὀπίσω δ' αὐτῶν φαίνονται τὰ ἅρματά των ἢ ἄλλα πρόσωπα.

Ἐν ταῖς λεπτομερείαις διαφέρουσιν αἱ παραστάσεις αὗται ἀλλήλων, π. χ. ἐν τῷ ὅπλῳ δι' οὗ ὁ Ἡρακλῆς καταβάλλει τὴν Ὕδραν· κοινὴ ὅμως αὐταῖς πλὴν τῆς παρουσίας τῆς Ἀθηνᾶς εἶνε καὶ ἡ συμμαχία τοῦ Ἰολάου, περὶ οὗ κατὰ συνέπειαν ἀνάγκη εἶνε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὑπῆρχεν καὶ ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ Παυσανίου περιγραφομέναις ἀρχαιοτάταις παραστάσεσιν. Ὡς γνωστὸν ἐν ταῖς μυθολογικαῖς ἡμῶν παραδόσεσιν ἡ συμμαχία τοῦ Ἰολάου ἀκριβῶς ἐν τούτῳ τῷ ἄθλῳ δὲν εἶνε ἄνευ σπουδαιότητος· κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον (Βιβλ. II, 5, 2) ὁ Εὐρυσθεὺς δὲν ἤθελε νὰ καταριθμήσῃ τὸν φόνον τῆς Ὕδρας ἐν τοῖς *δώδεκα* ἄθλοις, οὓς αὐτὸς τῷ ἥρωι ἐπέβαλεν· «οὐ γὰρ μόνος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ Ἰολάου τῆς Ὕδρας περιεγένετο».

Συμφώνως πρὸς ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν πλείστων τῶν ὀλίγον τι νεωτέρων παραστάσεων τοῦ μύθου τούτου (1) βλέπομεν τὸν Ἰόλαον ἔργῳ συμπράττοντα τῷ Ἡρακλεῖ, ὡς τοῦτο παρετηρήσαμεν καὶ ἐπὶ τῶν μνημείων, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος. Ἐξαιροῦνται ὅμως δύο μελανόμορφα ἀγγεῖα, ὧν τὸ μὲν (2) ἐν τῇ συλλογῇ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχ. Εταιρίας προέρχεται ἐκ Βοιωτίας, ἀλλ' εἶνε βεβαίως ἔργον ἀττικόν, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαιοτάτων ἐν Βοιωτίᾳ εὑρισκομένων ἀγγείων· τὸ δ' ἕτερον, ἐν Ἰταλίᾳ (3) ἀνακαλυφθέν, ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν νῦν συνήθως *χαλκιδικῶν* ὀνομαζομένων. Ἐπὶ τοῦ πρώτου παρίσταται ἡ Ὕδρα ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὄψεων τοῦ ἀγγείου ἑλισσομένη περὶ δένδρον. Ἀριστερὰ αὐτῆς ἵσταται ἡ Ἀθηνᾶ, δεξιὰ δὲ ὁ Ἡρακλῆς ὑψῶν λίθον κατ' αὐτῆς ἐπὶ τῆς μιᾶς εἰκόνος, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας κραδαίνων τὸ ρόπαλον. Ἡ παράστασις αὕτη εἶνε ὅλως ἰδιόρρυθμος, ἐφευρεθεῖσα ὡς φαίνεται εἰδικῶς διὰ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο· δι' αὐτῆς ὁ τεχνίτης προσεπάθησε ν' ἀναπαραστήσῃ τὰ διάφορα *στάδια* τοῦ ἀγῶνος.

Τοῦ ἑτέρου ἀγγείου ἡ εἰκὼν ἐπανελήφθη ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πίνακος ὑπ' ἀριθ 4 ὅπως γείνῃ δυνατὴ ἡ σύγκρισις πρὸς τὴν παράστασιν τοῦ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ἀετώματος, μεθ' οὗ τοσοῦτον συμφωνεῖ ἐν τῇ συνθέσει, ὥστε κατὰ τὴν συναρμογὴν τῶν τεμαχίων ἐχρησίμευσέ μοι, σχεδὸν εἰπεῖν, ὡς ὑπόδειγμα.

Καὶ ἐνταῦθα βλέπομεν δεξιὰ τὸν Ἡρακλῆ, ὅστις

(1) Monum. dell'Inst. III, πίν. 46, ἀρ. 2 καὶ Welcker, Alt. Denkm. III, πίν. VII. Νῦν ἐν τῷ μουσείῳ Βρεσλαυίας.

(2) Arch. Zeitg. 1859, πίν. 125. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἀπωλέσθη νῦν ἀτυχῶς. Πρβ. Conze, Arch. Zeitg. 1880, σ. 74 ἑξ. Ἐπὶ τῆς εἰκόνος ταύτης ὁ γενειοφόρος ἀνὴρ δεξιὰ τῆς Ὕδρας νομίζω ἐγὼ ὅτι εἶνε ὁ Ἡρακλῆς, μεταξὺ τῶν ποδῶν τοῦ ὁποίου ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν παραστάσεων φαίνεται ὁ Καρκῖνος, ἐνῷ ὁ Ἰόλαος εἶνε ἀγένειος ἐπ' ἀμφοτέρων καὶ ὡπλισμένος διὰ τοῦ αὐτοῦ δρεπανοειδοῦς ὅπλου.

(3) Π. χ. ἐπὶ τοῦ ἐπίσης ἐν Αἰγίνῃ εὑρεθέντος ἀττικοῦ ἀγγείου Arch. Zeitg. 1882, πίν. 9, ἐν ᾧ τὰ ὀνόματα τῶν μορφῶν εἶνε προσγεγραμμένα Πρβ. καὶ τὰ αὐτ. σ. 202 ὑπὸ Furtwängler ἀναφερόμενα ἄλλα παραδείγματα.

(1) Συνελέγησαν ὑπὸ Welcker, Annali 1842 σ. 103 ἑξ. (Alt. Denkm. III 257, πίν. Monumenti III, 46).

(2) Εὑρετηρίου ἀρ. 1210. Collignon, 211. Ἀπεικ. Heydemann, Gr. Vasenb. VI, 1.

(3) Gerhard, Auserl. Vasenb. Τόμ. II, πίν. 95-96, σ. 43.

τῇ μὲν τῶν χειρῶν συλλαμβάνει τὸν λαιμὸν μιᾶς τῶν ἐννέα κεφαλῶν τῆς Ὕδρας, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ κρατεῖ τὸ ξίφος, ἐνῷ εἰς τὰ ἀριστερὰ τῆς παραστάσεως φαίνεται τὸ τέθριππον τοῦ ἥρωος, οὗ ἐπιβαίνει ὁπλίτης, ὃν ἀναμφιβόλως δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν Ἰόλαον. Οὗτος διὰ τῆς πρὸς τοὺς μαχομένους στροφῆς τῆς κεφαλῆς του συνδέει τὰ δύο τμήματα τῆς παραστάσεως, ἅτινα κατὰ τὰ λοιπὰ ἐξωτερικῶς οὐδόλως συνδέονται μετ' ἀλλήλων, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἔχουσι καὶ ἀντιθέτους διευθύνσεις. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ μεταξὺ ἀμφοτέρων, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἡρακλέα ἐστραμμένη ἵσταται ἡ προστάτις αὐτοῦ Ἀθηνᾶ φοροῦσα ἔνδυμα ποδῆρες καὶ περικεφαλαίαν, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ κρατοῦσα οἰνοχόην. Ἐν τῇ ἀριστερᾷ κατὰ συνήθη τοῖς ἀγγειογράφοις τύπον πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι κρατεῖ φιάλην, ὅπως μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἐγχύσῃ τῷ νικητῇ οἶνον.

Πλὴν τῆς Ἀθηνᾶς λοιπὸν κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ σύνθεσις τῆς εἰκόνος τοῦ ἀγγείου τούτου εἶνε, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἡ αὐτὴ καὶ τοῦ ἀετώματος, μικραὶ δὲ μόνον διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς λεπτομερείαις, ἤτοι ἐν τῷ ἱματισμῷ καὶ τῷ ὅπλῳ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ ἑταίρου του, ἐπίσης ἐν τῇ στάσει τοῦ τελευταίου τούτου καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἵππων.

Τοιαύτη συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο μνημείων δὲν δύναται νὰ ἦνε τυχαία, ἀλλ' ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ἢ ὅτι τὸ ἕτερον ἐξαρτᾶται ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἢ ὅτι ἀμφοτέρων οἱ τεχνῖται εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸ αὐτὸ ὑπόδειγμα. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα λεπτομερέστερον τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀγγειογραφίας, ἰδίως σχετικῶς πρὸς τὸν τόπον τῆς κατασκευῆς τῶν *χαλκιδικῶν* λεγομένων ἀγγείων, ἀναγκάζομαι δὲ νὰ περιορισθῶ εἰς τὸ νὰ ὑποδείξω μόνον τοὺς λόγους δι' οὓς ἐγὼ πείθομαι ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ ἀγγείου ἐγένετο κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ ἡμετέρου ἀετώματος. Ὡς εἴδομεν ἤδη, διαφέρει αὕτη πασῶν τῶν πολυαρίθμων ἐπὶ ἀγγείων σωθεισῶν ἡμῖν παραστάσεων τοῦ Ἡρακλέους κατὰ τῆς Ὕδρας. Διότι ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὸ ἐπίσης ἰδιόρρυθμον βοιωτικὸν ἀγγεῖον, ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν εὑρίσκομεν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τύπον, ἤτοι ὅτι τῆς παραστάσεως τὸ κύριον μέρος ἀποτελοῦσιν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ἰόλαος μαχόμενοι κατὰ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ Ὕδρας. Ἀπὸ τοῦ τύπου αὐτοῦ διαφέρει τὸ χαλκιδικὸν ἀγγεῖον οὐ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς παρίσταται, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ βοιωτικοῦ, μαχόμενος *μόνος* κατὰ τοῦ θηρίου, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν διάθεσιν τῶν μορφῶν, διότι ὁ ἀγὼν τοῦ ἥρωος κατὰ τῆς Ὕδρας καταλαμβάνει μόνον τὸ δεξιὸν μέρος τῆς παραστάσεως, εἰς δὲ τὸ ἀριστερὸν παρατίθεται ὡς συμμετρικὸν ἀντίρροπον αὐτοῦ τὸ ἅρμα μετὰ τοῦ ἡνιόχου.

Τοιαύτη σύνθεσις δὲν εἶνε κατάλληλος δι' ἀγγεῖα καὶ βεβαίως δὲν ἐφευρέθη ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ ἀγγειογράφου· διότι αἱ τοῦ ἀγγείου εἰκόνες ἀναπτύσσονται ὅσον οἷόν τε μάλιστα περὶ ἓν ὡρισμένον κέντρον. Ἐν ἀρχιτεκτονικῇ ὅμως συνθέσει ἡ διάθεσις αὕτη τῶν μορφῶν εἶνε λίαν φυσική, διότι ἐν αὐτῇ, ὡς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀετώματι, ἡ παράστασις ἐξ ἀνάγκης ἐκτείνεται συμμετρικῶς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν προσώπων περιορίζεται ὅσον οἷόν τε ὑπὸ τοῦ ἀκριβῶς μεμετρημένου χώρου.

Ἡ ἐξέτασις καὶ μόνης τῆς συνθέσεως ἀποδεικνύει, νομίζω, ὅτι ὁ τύπος οὗτος τῆς παραστάσεως δὲν εἶνε ἐπινόημα τῶν ἀγγειογράφων, ἀλλ' ὅτι ἐφευρέθη εἰδικῶς διὰ τὸ τῆς Ἀκροπόλεως ἀέτωμα. Ὁριστικῶς ὅμως λύει τὸ ζήτημα ἄλλη παρατήρησις. Τὸ ἀέτωμα εἶνε σχεδὸν τὸ μόνον μνημεῖον ἐφ' οὗ παρίσταται ὁ ἆθλος οὗτος τοῦ Ἡρακλέους, χωρὶς ἡ Ἀθηνᾶ νὰ εἶνε παροῦσα· τοῦτο εἶνε λίαν περίεργον, καὶ κατωτέρω θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτὸ λεπτομερέστερον. Τὴν Ἀθηνᾶν λοιπὸν προσέθηκεν ἐξ ἰδίων ὁ τεχνίτης τοῦ ἀγγείου ἐκείνου, ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἶχεν ὡς ὑπόδειγμα τὴν παράστασιν τοῦ ἀετώματος. Καὶ ἐξηγεῖται ἡ προσθήκη αὕτη εὐκόλως ἐκ τοῦ κοινοτάτου ἔθους τῶν ἀγγειογράφων τοῦ νὰ παριστῶσι τὴν θεὰν συμπράττουσαν τῷ Ἡρακλεῖ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε. Ἐὰν δὲ παρατηρήσωμεν νῦν προσεκτικώτερον τὴν ἀγγειογραφίαν θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ μορφὴ τῆς Ἀθηνᾶς δὲν ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀρχικῆς συνθέσεως· τῷ ὄντι ἡ Ἀθηνᾶ εἶνε ἐστενοχωρημένη καὶ ἐν μέρει καλύπτεται ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν αὐτῆς μορφῶν· ἡ θέσις της δὲν εἶνε θέσις ἀξία οὔτε τῆς κεντρικῆς μορφῆς τοῦ ὅλου οὔτε

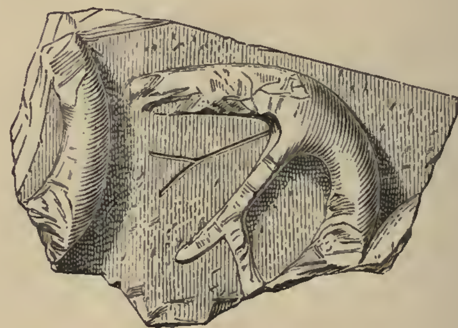
θεᾶς καὶ ὅμως ἐὰν ὁ τεχνίτης τοῦ ἀγγείου πρῶτος ἐφεῦρε τὴν εἰκόνα ταύτην, ἡ θέσις τῆς Ἀθηνᾶς θὰ ἦτο ἀνεξήγητος, διότι ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ὁ χῶρος δὲν εἶνε περιωρισμένος, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀετώματος. Τοὐναντίον δὲ ἐξηγεῖται εὐκόλως τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ θεὰ προσετέθη οὐχὶ λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ ἀγγειογράφου εἰς ἀρχαιοτέραν ἀρτίαν σύνθεσιν.

Οἱ λόγοι οὗτοι πείθουσί με, ὅτι τὸ ἀέτωμα ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα τοῦ ἀγγείου εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως. Ὅτι τὸ ἀγγεῖον εἶνε ὀλίγον νεώτερον τοῦ ἀετώματος, ἀποδεικνύεται καὶ ἔκ τινων τῶν μικροτέρων παραλλαγῶν ἐν τοῖς ἱματίοις καὶ τοῖς ὅπλοις τῶν μορφῶν, ἃς ὁ τεχνίτης τοῦ ἀγγείου παρεδέχθη ἐν τῇ εἰκόνι του συμμορφούμενος πρὸς τοὺς τρόπους τῶν συγχρόνων ἀγγειογράφων· τοῦτο ρητέον ἰδίως περὶ τῆς λεοντῆς, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν περίπου τοῦ 5ου αἰῶνος τυπικῶς πλέον χαρακτηρίζει τὸν Ἡρακλῆ.

Ἐν τῷ ἀετώματι φορεῖ ὁ Ἡρακλῆς θώρακα, ὅστις δὲν ἀποκρύπτει τὸ σχῆμα τοῦ στήθους καὶ τοῦ σώματος καὶ οὗ τινος ἡ ἄκρα, ἥτις φαίνεται εἰς τὸν ἀριστερὸν ἄνω βραχίονα, εἶνε γωνιώδης καὶ ἐξέχουσα ὡς σώματος στερεοῦ. Δὲν εἶνε λοιπὸν χιτὼν ἐξ ὑφάσματος μαλακοῦ καὶ περιπεφυκότος τῷ σώματι, ἀλλ' ἀληθὴς χαλκοῦς θώραξ μιμούμενος δι' ἐμπαιστικῆς ἐργασίας τὴν φυσικὴν κατασκευὴν τοῦ στήθους. Ἐπὶ τοῦ θώρακος φαίνεται τελαμὼν λοξῶς ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν βαίνων· εἶνε δὲ οὗτος ὁ τελαμὼν τῆς φαρέτρας, ἧς τὸ πρόσθιον κροσσωτὸν ἄκρον φαίνεται ὑπὸ τὸν τεταμένον ἀριστερὸν βραχίονα τοῦ ἥρωος, ἀκριβῶς δὲ εἰς τὴν προέκτασιν τῆς ἄνω γραμμῆς τῆς φαρέτρας ὀπίσω τοῦ σώματος τοῦ Ἡρακλέους σώζονται ἀκόμη ἴχνη τοῦ ὀπισθίου ἄκρου αὐτῆς.

Αἱ κνῆμαι τοῦ ἥρωος εἶνε γυμναί· ὁ δεξιὸς βραχίων καὶ ἡ κεφαλὴ λείπουσι. Τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ ροπάλου (μήκους 0,14), ὅπερ ὁ Ἡρακλῆς ἐκράδαινεν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του καὶ πρὸς τὰ ἐμπρὸς σχεδὸν ὁριζοντίως, ἐσώθη ἐπὶ τῆς δεξιᾷ προσαρμοζούσης πλακός. Τοῦ δεξιοῦ βραχίονος σώζεται μόνον τὸ ἀνώτατον μέρος, τοῦ δὲ πήχεως ἴχνη φαίνονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πλακός, ὥστε ἡ διεύθυνσίς του εἶνε εὐδιάκριτος· ἐξετείνετο δηλαδὴ ἐναντίον μιᾶς τῶν κεφαλῶν τῆς Ὕδρας χωρὶς ὅμως νὰ ἐγγίζῃ αὐτὴν ἀμέσως.

Ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θηρίου ἐσώθη ἀκριβῶς τόσον ὅσον εἶνε ἱκανὸν νὰ δείξῃ τὴν ἀρχικὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἄκρου τῶν σωθεισῶν πλακῶν ἄρχεται διὰ τριῶν ἁπλῶν σπειρῶν τοῦ παχέος τριμεροῦς κορμοῦ, ὅστις πρὸς δεξιὰ ἀπέληγε βεβαίως εἰς οὐρὰν ἑνιαίαν. Περαιτέρω πρὸς ἀριστερὰ διαιρεῖται ἑκάστη τῶν τριῶν παραλλήλων σπειρῶν εἰς τρεῖς λαιμούς, οἵτινες ἐν πολλοῖς καὶ πολυπλόκοις ἑλιγμοῖς ἐκτείνουσι τὴν κεφαλήν των κατὰ τοῦ Ἡρακλέους. Ἐκ τῶν τριῶν κεφαλῶν τοῦ κατωτάτου λαιμοῦ μόνον ἡ μεσαία εἶνε ἀκόμη ζωντανή, αἱ δύο ἄλλαι κρέμανται νεκραί· τοῦ μεσαίου λαιμοῦ ὅμως πᾶσαι ἀνοίγουσιν ἀπειλητικῶς κατὰ τοῦ ἥρωος τὰ στόματα, ὧν ἐξέρχονται αἱ δισχιδεῖς γλῶσσαι. Ἐπίσης ἀνοίγουσι τὰ στόματα καὶ αἱ τρεῖς κεφαλαὶ τοῦ τρίτου λαιμοῦ, αἵτινες φαίνονται ἡ μία ὀπίσω τῆς ἄλλης παρὰ τὴν ἄνω ἄκραν τοῦ ἀετώματος. Ἐπὶ τοῦ πρό τινος ἐν τῷ Μουσείῳ ἀνευρεθέντος τεμαχίου, ὅπερ παρατίθεμεν ἐνταῦθα,

καὶ πληροῦντος τὸ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο κενὸν τῆς εἰκόνος σώζονται τῆς μεσαίας τὸ ἄκρον τοῦ λαιμοῦ καὶ ἡ τελευταία τῶν τριῶν ἀνωτάτων κεφαλῶν· ἡ γλῶσσα τῆς μεσαίας ὑπῆρχεν ἤδη ἐπὶ τοῦ πλησίον τεμαχίου· συνεπληρώθη λοιπὸν νῦν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐννέα κεφαλῶν τῆς Ὕδρας.

Εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ ἀετώματος παρίσταται ὁ ἡνίοχος καθ' ἣν στιγμὴν ἐπιβαίνει τοῦ ἅρματος, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἵσταται ἤδη ἐπ' αὐτοῦ πάνοπλος. Ἐνταῦθα φορεῖ ὡς ὁ Ἡρακλῆς βραχὺ καὶ τῷ σώματι περιπεφυκὸς ἔνδυμα ἀπολῆγον κατὰ τὸν

λαιμὸν καὶ τὸ ἄνω μέρος τῶν βραχιόνων εἰς ἄκρας ὄχι γωνιώδεις καὶ ὁμοιάζον θώρακι μᾶλλον δερματίνῳ ἢ χαλκῷ· γυμνοὶ δὲ εἶνε οἱ βραχίονες καὶ αἱ κνῆμαι αὐτοῦ.

Τὴν κεφαλήν, ὡς εἴπομεν ἤδη, στρέφει ὁ Ἰόλαος πρὸς δεξιά, καὶ κρατεῖ διὰ τῶν χειρῶν τὰ ἡνία, ὧν τὰ ἄκρα φαίνονται κρεμάμενα ὑπ' αὐτάς, τῇ δεξιᾷ δὲ κρατεῖ πρὸς τούτοις καὶ τὸ μαστίγιον, τὸ σύνηθες σύμβολον τοῦ ἡνιόχου. Τὸ ἅρμα ἐφ' οὗ βαίνει ὁ ἀριστερὸς πούς αὐτοῦ, ἐνῷ ὁ ἕτερος πατεῖ ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς, ἔχει τὸ σύνηθες σχῆμα, εἶνε ὅμως ὀλίγον βαρὺ καὶ ἄκομψον. Τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ λείπει κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐσώθη ὅμως τμῆμα τῆς εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἡνιόχου ἄντυγος, ὀπίσω τῆς ὁποίας φαίνεται ὁ μηρὸς αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ προσθίου ὑψηλοτέρου μέρους αὐτῆς κρέμαται τὸ ἄκρον ἑνὸς μέρους τῶν ἡνίων, τὸ δ' ἕτερον ἄκρον αὐτῶν ἑνοῦται ἐπὶ τῶν λαιμῶν τῶν ἵππων μετὰ τῶν ἡνίων, ἅπερ κρατεῖ ὁ ἡνίοχος εἰς τὰς χεῖράς του. Ὁ τρόπος τῆς ζεύξεως τῶν ἵππων εἰς τὸ ἅρμα καὶ τῆς προσδέσεως τῶν ἡνίων παρεστάθη ὑπὸ τοῦ τεχνίτου λεπτομερῶς καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἀκριβείας, κινεῖ δὲ διὰ τοῦτο τὸ ἀρχαιολογικὸν ἐνδιαφέρον. Ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἀριστεροῦ ἵππου, ὅπου ὁ ἀπὸ τοῦ ἅρματος λοξῶς πρὸς τὰ ἄνω διευθυνόμενος ρυμὸς λήγει, εἶνε προσδεδεμένον διὰ λωρίων εἶδος μικροῦ ἐφιππίου μετὰ μεγάλου καὶ στερεοῦ κρίκου, εἰς ὃν εἰσέρχεται τὸ ἀγκυροειδὲς ἄκρον τοῦ ρυμοῦ· εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ὑπάρχει καὶ ξύλον οὐχὶ ὅλως ὄρθιον, ἀλλὰ κεκλιμένον ὀλίγον πρὸς δεξιά, εἰς ὃ εἶνε προσδεδεμένα τὰ ἡνία.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ ἵπποι δὲν εἶνε ἐζευγμένοι εἰς τὸ ἅρμα κατὰ παντελῶς ὅμοιον τρόπον· τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου παρατηρεῖται ἀντὶ τοῦ κρίκου ἐπίθεμά τι διάφορον, ἀλλὰ μὴ διακρινόμενον ἀκριβῶς, καθόσον ἡ μορφὴ τοῦ δεξιοῦ ἵππου δὲν εἶνε ἐξειργασμένη λίαν ἐπιμελῶς ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις. Πρὸς εὐκολωτέραν διάκρισιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ, ὑφ' οὗ σκεπάζεται κατὰ τὸ πλεῖστον, ὁ γλύπτης μετεχειρίσθη δύο διάφορα χρώματα· αἱ κινήσεις τῶν μελῶν εἶνε παράλληλοι, αἱ κνῆμαι τοῦ ἀριστεροῦ εἶνε πᾶσαι ὁραταὶ ὀλίγον ὀπίσω τῶν τοῦ δεξιοῦ· αἱ οὐραί των ἔφθανον μέχρι τῶν ἀστραγάλων τῶν ποδῶν των, ἡ δὲ χαίτη τοῦ ἑνὸς διακρίνεται ἀπὸ τῆς τοῦ ἑτέρου διὰ διαφόρου χρώματος καὶ γραμμῆς ὀξείας.

Γ'. ΤΟ ΕΤΕΡΟΝ ΑΕΤΩΜΑ

Τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἄρθρου τούτου μνημονευθὲν τεμάχιον ἀναγλύφου ἐκ λίθου πωρίνου, τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Μυλωνᾶ ἤδη δημοσιευθὲν (Ἐφημ. Ἀρχ. 1883 σ. 39α) ἀπεικονίσθη καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πίνακος ὑπ' ἀρ. 2. Ἕνεκα τῶν μεγαλειτέρων διαστάσεων τῆς ἐπ' αὐτοῦ μορφῆς καὶ τοῦ μεγαλειτέρου ὕψους τοῦ τύπου ἐχωρίσαμεν αὐτὸ ἀπὸ τῶν λοιπῶν τεμαχίων, περὶ ὧν μέχρι τοῦδε ἐγένετο λόγος, οὐχ ἧττον ἡ ὀφθαλμοφανὴς ὁμοιότης αὐτοῦ πρὸς ἐκεῖνα ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ τοῦτο ἀνῆκεν εἰς μνημεῖον σύγχρονον καὶ ὁμοειδές.

Πρῶτον γνώρισμα εἶνε ὁ κιτρινωπὸς πώρινος λίθος, ὅστις εἶνε μὲν ἐνταῦθα ὀλίγον πυκνότερος καὶ βαρύτερος καὶ δὲν περιέχει κόγχας, ὡς ὁ τοῦ ἑτέρου ἀετώματος, ἀλλ' αἱ διαφοραὶ αὗται δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀμφότερα τὰ ἀνάγλυφα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ μνημεῖον, διότι τοῦ πωρίνου λίθου ἡ σύστασις εἶνε πολὺ ὀλίγον ὁμογενής, συμβαίνει δὲ νὰ διαφέρωσιν ἀλλήλων ἀκόμη καὶ τμήματα τῆς αὐτῆς πλακός.

Πλὴν τῶν τριῶν μεγαλειτέρων τεμαχίων, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ἡ ὑπ' ἀρ. 2 εἰκών, ἀνήκουσιν ἐνταῦθα καὶ τέσσαρα μικρότερα ἀπεσπασμένα τοῦ ἐδάφους τοῦ ἀναγλύφου, ἤτοι προτεταμένη δεξιὰ χεὶρ ὅλως ἀνοικτή, ἧς ὁρατὸν εἶνε τὸ κοῖλον καὶ τὸ πλεῖστον πήχεως εἰς αὐτὴν προσαρμοζομένου· ταῦτα βεβαίως ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν μεγαλειτέρων τεμαχίων σωζόμενον σῶμα καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ εἰκόνι ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν· ἔπειτα ἓν τεμάχιον κνήμης καὶ τέλος ἄλλο δυσδιάκριτον ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος· τὰ δύο τελευταῖα δὲν ἀπεικονίσθησαν ὡς ἀσήμαντα.

Τὰ τρία προσαρμοζόμενα τεμάχια ἔχουσιν ἐν συνόλῳ ὕψος 0.55 καὶ πλάτος 0.60. Ἡ πλὰξ ἔχει πάχος 0.13, ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς αὐτῆς πλευρᾶς σώζεται ἄκρα ἀτελῶς ἐξειργασμένη, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ἀνάγλυφον ἀπετελεῖτο ὑπὸ πολλῶν πλακῶν. Τὸ ἄνω μέρος τῆς πλακὸς ὑπὲρ τὰ

ἀνάγλυφα εἶνε μὲν λελειασμένον, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ καθ᾽ ὅλον τὸ πάχος αὐτῆς ἐπίπεδον, διότι τὸ πλεῖστον (0.10) πρὸς τὰ ὀπίσω μέρος αὐτῆς εἶνε ἐσκαλισμένον βαθύτερον.

Αἱ δύο αὗται πλευραὶ τῆς πλακὸς σχηματίζουσιν εἰς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ συμπίπτουσιν, γωνίαν οὐχὶ ὀρθήν, ἀλλ᾽ ὀξεῖαν, καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐνταῦθα ἀνάγκη εἶνε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ πλευρὰ τῆς συναρμογῆς ἦτο κάθετος ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἀναγλύφου, ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ἔχομεν πάλιν μέρος ἀετώματος καὶ δὴ ἐκ τοῦ δεξιοῦ τμήματος αὐτοῦ. Ἡ κλίσις αὐτῶν οὐδόλως διαφέρει τῆς τοῦ ἀετώματος, ἐν ᾧ ἡ παράστασις τῆς Ὕδρας, περὶ οὗ ἐπραγματεύθημεν ἤδη.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται πιθανόν, ὅτι τὰ τεμάχια περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνῆκον εἰς τὸ ἕτερον ἀέτωμα τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος, ἡ δὲ ἐξέτασις αὐτῆς τῆς παραστάσεως καθιστᾷ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πιθανωτέραν.

Σώζεται δυστυχῶς μόνον τὸ ἄνω σῶμα ἀνδρὸς γενειῶντος, ὅστις κύπτων ὀλίγον ἐκτείνει τὸν δεξιὸν βραχίονα, οὗ ἡ χεὶρ εἶνε ὅλως ἀνοικτή, πρὸς τὰ ἐμπρός, ὁ δὲ ἀριστερός, ὅστις μόνον μέχρι τοῦ καρποῦ σώζεται, καμπτόμενος ὀλίγον περὶ τὸν ἀγκῶνα κρέμαται παρὰ τὸ πλευρόν. Τὸ σῶμα τοῦτο περιβάλλουσιν ἐξόπισθεν δύο ξένοι βραχίονες, ὧν ὁ μὲν δεξιὸς θέτει τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου τοῦ περιβαλλομένου, ὁ δ᾽ ἕτερος περισφίγγων τὸν καθειμένον ἀριστερὸν βραχίονα αὐτοῦ ἑνοῦται ἐπὶ τοῦ στήθους μετὰ τοῦ δεξιοῦ, ὃν κρατεῖ στερεῶς ἀπὸ τοῦ καρποῦ. Ἡ χεὶρ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος εἶνε κλειστή. Ἡ περιέλιξις αὕτη τῶν χειρῶν ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ περιβάλλουσα μορφὴ προσπαθεῖ νὰ πιέσῃ τὴν ἑτέραν βιαίως καὶ δι᾽ ὅλων τῶν δυνάμεών της, δὲν συμφωνεῖ δὲ πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ πρώτου ἐκδότου (Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σ. 38), ὅτι δηλ. ὁ ἀνήρ, οὗ τὸ ἄνω σῶμα σώζεται, ἔφερεν ἐπὶ τῶν νώτων ἴσως τετρωμένον τινά. Ἐὰν παρίστατο τοιοῦτό τι, ὁ φέρων θὰ ἐκράτει ἢ θὰ ὑπεστήριζε διὰ τῶν χειρῶν τὸν ἕτερον, ἐνῷ αὐτὸς τοὐναντίον ἐκτείνει τὴν δεξιὰν ὡς ζητῶν βοήθειαν, τὴν δ᾽ ἑτέραν περισφίγγει καὶ πιέζει πρὸς τὸ πλευρὸν ὁ δῆθεν τραυματίας. Ταῦτα μᾶλλον εἶνε γνωρίσματα ἀγῶνος μεταξὺ δύο ἀνδρῶν, ὧν ὁ εἷς περισφίγγει καὶ πιέζει ἐξόπισθεν τὸν ἀντίπαλόν του. Τὸ κατωτέρω τοῦ στήθους σῶμα αὐτοῦ δὲν παρίσταται ὀργανικῶς διηρθρωμένον, ἀλλ᾽ ἁπλῶς στρογγύλον, ἡ δ᾽ ἐπιφάνεια αὐτοῦ λεία· εἰς δὲ τὴν ῥάχιν κάτω παρὰ τὸ θραῦσμα σώζεται καμπή τις τοῦ σώματος δεικνύουσα, ὡς φαίνεται, ὅτι τοῦτο ἐντεῦθεν ἐστρέφετο πρὸς τὰ ἄνω· τοιαύτη ὅμως στροφὴ ἀνθρωπίνου σώματος εἶνε ὅλως ἀκατάληπτος. Ἐξ ὅλων τούτων ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ κάτω ἄκρα τῆς μορφῆς δὲν ἦσαν ἀνθρώπινα, ἀλλ᾽ ὅτι τὸ σῶμα αὐτῆς ἀπέληγεν εἰς ὄφιν ἢ ἰχθὺν ἑλικτόν, ἀνευρίσκομεν δ᾽ οὕτω παράστασιν γνωστὴν ἡμῖν ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων μνημειων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης, ἤτοι τὸν Ἡρακλέα παλαίοντα θαλασσίῳ τέρατι. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ καταδείξωμεν διὰ πολλῶν, ὅτι ἡ παράστασις αὕτη ἀντιστοιχεῖ κάλλιστα πρὸς τὸν κατὰ τῆς Ὕδρας ἆθλον τοῦ αὐτοῦ ἥρωος καὶ ὅτι ἐπιβεβαιοῖ οὕτω τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν, ὅτι τὰ δύο ἀνάγλυφα ἐκόσμουν τὰ ἀετώματα τοῦ αὐτοῦ κτιρίου.

Ὁ συνήθης τύπος τῆς παραστάσεως ταύτης, γνωστὸς ἡμῖν ἐκ πολλῶν μελανομόρφων ἀγγείων (1), εἶνε οὗτος· ὁ Ἡρακλῆς ἐπιβαίνων τοῦ τραχήλου τοῦ θαλασσίου δαίμονος, οὗ τὸ σῶμα ἀπολήγει εἰς ἰχθύν, περισφίγγει αὐτὸν διὰ τῶν βραχιόνων, ὡς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου, ὅπως τὸν καταβάλῃ. Ἐπὶ ἀρχαίων ἀττικῶν ἀγγείων εὑρίσκεται προσγεγραμμένον τῷ δαίμονι τὸ ὄνομα *Τρίτων*, οὕτω δὲ κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἀετώματος.

Ἡ ἀρχαιοτάτη παράστασις τοῦ μύθου εὑρίσκεται ἐπὶ στρογγύλου ἐγγεγλυμμένου λίθου τοῦ παναρχαίου εἴδους τῶν συνήθως *λίθων τῶν νήσων* ὀνομαζομένων καὶ παρουσιάζει ἤδη σχεδὸν τὸν αὐτὸν τύπον, ὃν καὶ οἱ νεώτεροι. Τὸ αὐτὸ σύμπλεγμα μᾶλλον ἀνεπτυγμένον σώζεται ἐπὶ μικροῦ ἀναγλύφου χαλκοῦ ἐξ Ὀλυμπίας, ἐφ᾽ οὗ ὁ θαλάσσιος δαίμων «ἅλιος γέρων» ὀνομάζεται· ἐκ τοῦ σχήματος

(1) Μόνον ὁ Gerhard (Auserl. Vasenb. II, σ. 95) καταλέγει 23, δύναται ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ν᾽ αὐξηθῇ ἀκόμη πολύ. Ὅσον διὰ τὰ κατωτέρω ἀναφερόμενα μνημεῖα πρβ. Furtwängler, Bronzefunde von Olympia σ. 95.

ἑνὸς χαρακτηριστικοῦ γράμματος τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης προκύπτει μετὰ βεβαιότητος, ὅτι κατεσκευάσθη ἐν Ἄργει. Σπουδαιοτάτη ὅμως πρὸς σύγκρισιν μετὰ τοῦ ἡμετέρου ἀετώματος εἶνε ἡ παράστασις τοῦ αὐτοῦ μύθου ἐπὶ ἄλλου ἐπίσης ἀρχαιοτάτου μνημείου τῆς ἀρχιτεκτονικῆς πλαστικῆς, ἤτοι ἐπὶ ἑνὸς τῶν ἀναγλύφων τοῦ ναοῦ τῆς Ἄσσου, οὗ ἕνεκα τούτου παρατίθεμεν καὶ εἰκόνα γενομένην κατὰ τὸ

γύψινον ἔκμαγμα. Ἐπ' αὐτοῦ παρίσταται ὁ Ἡρακλῆς ἡμικλινὴς ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ πλατέος σώματος τοῦ δαίμονος, οὗ κρατεῖ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἐν ταῖς ἑαυτοῦ· ἐν τῇ ὑψωμένῃ ἀριστερᾷ κρατεῖ ὁ Τρίτων ἀντικείμενόν τι ὁμοιάζον μὲν περίπου πρὸς κέρας, ἀλλὰ μὴ διακρινόμενον σαφῶς μηδὲ ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτοῦ διατηρήσεως.

Κατὰ ταῦτα ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ Ἡρακλῆς περιβάλλει τὸν ἀντίπαλόν του, τὸ ἐξ Ἀκροπόλεως ἀέτωμα συγγενεύει μᾶλλον μετὰ τῶν ἐπὶ τῶν ἀγγείων παραστάσεων· κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν θέσιν τοῦ ἀγωνιζομένου ἥρωος ὁμοίαν τῇ ἐπὶ τοῦ ἐξ Ἄσσου ἀναγλύφου. Μόνον τὸ σωζόμενον ἄνω σῶμα τοῦ Τρίτωνος ἔχει ὕψος 0.55, ἐὰν δὲ συμπληρώσωμεν κάτω τὸ ἐλλεῖπον ἑλικοειδὲς μέρος, θὰ ἔχωμεν τὸ αὐτὸ περίπου ὕψος, οἷον εἶνε καὶ τὸ τοῦ ἀετώματος, ἤτοι 0.79. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι πρέπει νὰ θέσωμεν τὸ σωζόμενον τμῆμα τοῦ ἀναγλύφου πλησίον τοῦ κέντρου τοῦ ἀετώματος· κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ ἕτερον ἀέτωμα ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι καὶ τούτου τὸ κέντρον συνέπιπτε μετὰ τῆς ἄκρας τῆς πλακός, ἐφ' ἧς σώζεται ὁ Τρίτων. Ὥστε τὸ ἐπὶ τοῦ Τρίτωνος καὶ παρ' αὐτὸν κεκλιμένον σῶμα τοῦ Ἡρακλέους πρέπει νὰ ἐπλήρου μέγα μέρος τοῦ δεξιοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀετώματος, ἐξάπαντος δὲ ἐπλήρου τοσοῦτον, ὥστε ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ἀετώματος ἴσως δὲν ἐχώρει πλέον ἄλλη μορφή.

Ὅπως ὁρίσωμεν τὰ πρόσωπα, ἅτινα συνεπλήρουν τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἀετώματος, ἀνάγκη νὰ συμβουλευθῶμεν καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ αὐτοῦ μύθου παραστάσεις. Ἐπὶ τῆς ἐξ Ἄσσου ζωφόρου βλέπομεν ὀπίσω τοῦ πρὸς δεξιὰ ἐστραμμένου κυρίου συμπλέγματος πλείονας γυναικείας μορφάς, μικροτέρας κατὰ τὸ μέγεθος τῶν παλαιόντων, αἵτινες ἐκτείνουσιν ἢ ὑψοῦσι τὰς χεῖρας καὶ φεύγουσι δρομαίως πρὸς ἀριστερά. Αἱ γυναῖκες αὗται εἶνε αἱ Νηρηΐδες, αἵτινες διὰ τῶν χειρονομιῶν των ἐκδηλοῦσι τὴν ἔκπληξιν ἢ τὸν τρόμον των. Ἡ δεξιὰ προσαρμοζομένη πλὰξ τῆς ζωφόρου ταύτης λείπει καὶ μετ' αὐτῆς ἀπωλέσθη ἀναμφιβόλως καὶ σπουδαῖον μέρος τῆς παραστάσεως, διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἔκλειεν αὐτὴ διὰ τῶν *ὀπίσω* τῆς κυρίας σκηνῆς εὑρισκομένων μορφῶν. Ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ἔνθα ἡ σύνθεσις εἶνε πληρεστέρα, παρίσταται πρὸ παντὸς ἄλλου πλησίον τῶν παλαιόντων πάντοτε εἷς τῶν μεγαλειτέρων θαλασσίων θεῶν, ὁ Ποσειδῶν ἢ ὁ Νηρεύς, ἐνίοτε ἀμφότεροι καὶ ὀπίσω αὐτῶν αἱ Νηρηΐδες. Καὶ ἐπὶ τῆς ζωφόρου τῆς Ἄσσου ἵστατο βεβαίως ἐπίσης ὁ Ποσειδῶν ἢ ὁ Νηρεὺς πρὸ τῶν παλαιόντων, ἴσως δέ τινες τῶν φευγουσῶν Νηρηΐδων ἠκολούθουν καὶ αὐτῷ. Κατὰ ταῦτα πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τοῦ ἀετώματος, ἀπέναντι τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους περισφιγγομένου Τρίτωνος ἵστατό τις τῶν θαλασσίων ἐκείνων θεῶν· πρὸς αὐτὸν τείνει ἱκετευτικῶς ὁ Τρίτων τὴν χεῖρα ζητῶν βοήθειαν.

Ἐάν, ὡς εἶνε πιθανὸν κατ' ἀναλογίαν ὁμοίων παραστάσεων, ὁ θεὸς οὗτος ἵστατο ὀρθός, ὀφθαλμοφανὴς διαφορὰ μεγέθους ὑπῆρχεν ἐξ ἀνάγκης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν κυρίων προσώπων· διότι ὁ

παντελῶς ὀρθὸς θεὸς δύναται νὰ εἶχε τὸ πολὺ τὸ αὐτὸ ὕψος μετὰ τοῦ ἡμιορθίου Τρίτωνος καὶ τοῦ ὀπίσω αὐτοῦ καθημένου ἢ κεκλιμένου Ἡρακλέους. Μεγαλειτέρα δ' ἔτι διαφορὰ θὰ ὑπῆρχεν, ἐὰν ὀπίσω τοῦ θεοῦ ἵσταντο ἄλλαι μορφαί, ὡς ἐπὶ τῆς ζωφόρου τῆς Ἄσσου αἱ Νηρηΐδες. Διὰ τοῦτο εἶνε πιθανόν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀετώματος ἀντ' αὐτῶν εὑρίσκετο θαλάσσιόν τι θηρίον, οὗ τινος τὸ ἰχθύος σῶμα εὐκόλως ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τὸν πρὸς τὴν γωνίαν χῶρον, καθ' ὃν τρόπον περίπου ἐπληροῦτο καὶ τὸ ἀντίστοιχον μέρος τοῦ ἀετώματος διὰ τοῦ ἰχθυοειδοῦς σώματος τοῦ Τρίτωνος.

Δ'. ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ

Ἐν τοῖς δύο μνημείοις, ὧν τὴν συμπλήρωσιν καὶ ἀναπαράστασιν ἐπεχειρήσαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ἀνεύρομεν τὰ ἀετώματα κτιρίου τῆς Ἀκροπόλεως καταστραφέντος ἐν τοῖς μηδικοῖς πολέμοις. Τοῦτο προέκυπτεν ἤδη, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴδομεν, καὶ ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως τῶν τεμαχίων καὶ ἐκ τῆς ἐπιχώσεως, πλὴν τούτου ὅμως ἐπικυροῦσι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ τὰ ἴχνη πυρὸς τὰ εὐκρινῶς ἐπί τινων ἐξ αὐτῶν παρατηρούμενα, π. χ. ἐπὶ τοῦ τεμαχίου, ἐφ' οὗ σώζεται ὁ λαιμὸς καὶ τὰ νῶτα τῶν ἵππων, ἐπὶ τοῦ ἔχοντος τὰ σκέλη τοῦ Ἰολάου καὶ ἐπί τινων ὄφεων. Οὐδὲν τῶν τεμαχίων ὅμως προσεβλήθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ πυρός, διότι τότε θὰ μετεβάλλετο μᾶλλον ἢ ἧττον εἰς ἄσβεστον, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ ἀέτωμα ἐν ὅσῳ ἵστατο ἐν τῇ ἀρχικῇ θέσει του δὲν ἔπαθεν ἐκ τῆς πυρᾶς, μόνον δὲ τὰ τεμάχια τῶν ἐν τῇ καταπτώσει συντριβεισῶν πλακῶν ἐκαπνίσθησαν, ἐν μέρει καὶ αἱ ἀποκεκρουσμέναι πλευραὶ αὐτῶν, ὡς ἐὰν κατέπεσον εἰς σωρὸν ἐρειπίων θερμῶν ἀκόμη.

Ἐν ἄλλοις ὅμως ἡ ὄψις τῶν τεθραυσμένων μερῶν εἶνε νωπὴ καὶ ἄθικτος, ὡς ἐὰν ἐθραύσθησαν κατ' αὐτὰς τὰς ἀνασκαφάς, ὑπάρχει δὲ ἴσως ἐλπίς, ὅτι θ' ἀνακαλυφθῶσι καὶ ἄλλα τεμάχια, ἐὰν αἱ πρό τινων ἐτῶν αἰφνιδίως διακοπεῖσαι ἀνασκαφαὶ ἐπαναληφθῶσιν.

Αἱ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος πληροφορίαι ἡμῶν περὶ τῶν πρὸ τῶν μηδικῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εὑρισκομένων κτιρίων εἶνε τόσον ἐλλιπεῖς, ὥστε οὐδὲ κατ' εἰκασίαν δυνάμεθα νὰ εἴπωμέν τι περὶ τοῦ ναοῦ, ὃν ἐκόσμουν τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα. Περὶ τοῦ πρώτου Παρθενῶνος, εἰς ὃν συνήθως ἀρέσκονται ν' ἀναφέρωσιν ἀρχαιότερα τεμάχια ἀρχιτεκτονικὰ καὶ ἔργα γλυπτὰ τῆς Ἀκροπόλεως, δὲν ἐπιτρέπει νὰ γείνῃ λόγος αὐτὴ ἡ σμικρότης τοῦ ἀετώματος. Κατὰ τὸν Ἡσύχιον ὁ πρὸ τῶν περσικῶν Παρθενὼν ἦτο κατὰ πεντήκοντα μόνον πόδας μικρότερος τοῦ σημερινοῦ, ἐνῷ τὸ κτίριον, εἰς ὃ ἀνῆκον τὰ ἀετώματα, θὰ ἦτο κατὰ τὸ μέγεθος ἴσον περίπου ἑνὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ θησαυρῶν.

Τὰ πολυάριθμα πώρινα ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια, τὰ μετὰ τῶν ἀετωμάτων ἢ πρότερον μέν, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἀνακαλυφθέντα ἀνήκουσι κατὰ τὸν κ. Dörpfeld, ὅστις τῇ αἰτήσει μου φιλικῶς ἀνέλαβε νὰ τὰ ἐξετάσῃ, εἰς τέσσαρα διάφορα κτίρια, τὰ πλεῖστα δὲ εἰς κτίριον, οὗτινος τὸ ἀέτωμα αὐτὸς ὑπολογίζει $5\,^1/_2$ μέτρα μακρόν. Ἐκ τούτου λοιπὸν πιθανῶς προέρχονται τὰ ἡμέτερα ἐναέτια ἀνάγλυφα.

Τὸ σπουδαιότερον ἱερὸν τῆς Ἀκροπόλεως ἦτο βεβαίως ἐξ ἀρχῆς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, τὸ ὁποῖον ὁ Ἡρόδοτος (VIII, 53) «τὸ ἱερὸν» κατ' ἐξοχὴν ὀνομάζει. Περὶ τοῦ μεγέθους του οὐδὲν ἀκριβὲς γινώσκομεν, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι τὰ ἀετώματα ἡμῶν ἀνῆκον εἰς τὸ περίφημον τοῦτο ἱερόν· τοιαύτη ὅμως ὑπόθεσις εἶνε λίαν ἀπίθανος, διότι ἡ ἔλλειψις τῆς Ἀθηνᾶς, ἐκ τῶν ἐναετίων παραστάσεων τοῦ ἰδίου αὐτῆς ναοῦ θὰ ἦτο βεβαίως ἀνεξήγητος.

Ἐκ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων βλέπομεν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν τὴν Ἀκρόπολιν πρὸ τῶν περσικῶν πολέμων πληρούντων οἰκοδομημάτων ἦτο μεγαλείτερος ἢ ὅσον ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ καὶ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (II, 15, 4) λεγόμενον «τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστι» ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων. Τὰ θέματα τῶν παραστάσεων τῶν ἡμετέρων ἀετωμάτων φαίνονται συνηγοροῦντα ὑπὲρ ναοῦ τινος τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλὰ θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ εἰκασία πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ στηρίζηται ἐπὶ ἐπαρκῶν λόγων.

Καὶ πρὸς ὁρισμὸν δὲ τῶν χρόνων τῆς ποιήσεως τῶν ἀετωμάτων μόνον μέσον ἔχομεν τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν αὐτῶν τούτων καὶ τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς

τέχνης θέσεώς των. Ἡ δὲ ἐξέτασις αὕτη ἀνάγκη ν' ἀρχίσῃ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίθου, ἐξ οὗ ταῦτα εἶνε πεποιημένα, διότι οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ λίθος ἐπέδρασεν οὐσιωδῶς ἐπὶ τοῦ καθόλου τρόπου τῆς ἐργασίας των. Ὁ μαλακὸς δηλ. πῶρος αὐτῶν, γέμων κογχῶν, ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν ἀνώμαλον καὶ πλήρη λακκίσκων· καὶ ἵνα κατασταθῇ χρήσιμος εἰς ὃ ἔργον προώριζεν αὐτὸν ὁ τεχνίτης ἔπρεπε νὰ ἐπικαλυφθῶσι διὰ χρίσματος αἱ κοιλότητες καὶ ἀνωμαλίαι αὐτοῦ.

Κατὰ ταῦτα εὑρίσκομεν καὶ ἐνταῦθα ὅτι πάντα τὰ μέρη τῶν παριστανωμένων εἶνε ἐπικεχρισμένα δι' ἀλοιφῆς ὄχι ὅλως ἄχρου, ὥστε, ὅπου τὸ κυρίως χρῶμα ἐξηφανίσθη, ἀναφαίνεται ὑπ' αὐτὸ ὄχι τὸ φυσικὸν χρῶμα τοῦ λίθου, ὡς τοῦτο εἶνε ὁρατὸν κατὰ τὰ ἀποτεθραυσμένα μέρη, ἀλλ' ἐπιφάνειά τις ὡμαλισμένη καὶ ἔχουσα κιτρινωπὴν χροιὰν βαθυτέραν τῆς φυσικῆς τοῦ λίθου, ἣν ὁ τεχνίτης ἐξειργάσθη πρὸ τοῦ χρωματισμοῦ τῶν καθέκαστον μερῶν.

Τὸ ἔδαφος τῶν ἀναγλύφων εἰς πολλὰ μέρη δεικνύει ἀκόμη ἱκανῶς σαφῆ λείψανα χρωματισμοῦ ἐρυθροκιτρίνου, αἱ δὲ μορφαὶ ζωηρότερα ἔχουσαι τὰ χρώματα ἐξαίρονται ἔτι μᾶλλον. Αἱ σάρκες τῶν σωμάτων ἔχουσι τὸ χρῶμα ἐρυθρόν, ποῦ μὲν βαθύτερον ποῦ δὲ ἀνοικτότερον ἀναλόγως τῆς διατηρήσεως· ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον τοῦ Ἰολάου ὡς καὶ τὸ σωζόμενον ἄκρον τοῦ γενείου τοῦ Ἡρακλέους εἶνε μέλανα, χρώματος βαθέος, ὡσαύτως τὰ βλέφαρα καὶ αἱ ὀφρῦς· λευκὸς εἶνε ὁ βολβὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ, μέλαινα δὲ ἡ κόρη. Ὁ θώραξ τοῦ Ἡρακλέους ἔχει νῦν τὴν κιτρινωπὴν χροιὰν τῆς ὡμαλισμένης ἐπιφανείας τοῦ λίθου, μόνον δὲ εἰς τὸ κάτω μέρος δεξιὰ σώζει λείψανά τινα ἐρυθροῦ χρώματος· ὁ τελαμὼν τῆς φαρέτρας ἔχει χρῶμα ὀρφνὸν βαθύ, ἡ δὲ φαρέτρα ἐπίσης, ἀλλ' ἀνοικτότερον. Τοῦ δὲ Ἰολάου τὸ τῷ σώματι περιπεφυκὸς ἔνδυμα ἦτο χρώματος πρασίνου, οὗ μόνον ἴχνη ἀμυδρὰ νῦν σώζονται, ἐνῷ μετὰ τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ ἐν καιρῷ τῶν ἀνασκαφῶν διετήρει πολὺ ζωηρὸν τὸν χρωματισμόν.

Τοῦ ἅρματος ὁ μὲν δίφρος καὶ ὁ ρυμὸς εἶνε ὀρφνὰ ὡς καὶ τὰ ἡνία, ἐνῷ ὁ τροχὸς ἔχει νῦν τὴν κιτρινωπὴν χροιὰν τῆς ἐπιφανείας· ἐπίσης τὸ χρῶμα ἐξηφανίσθη ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ἅρματος. Τῶν ἵππων ὁ μὲν πρόσθιος ἔχει χρῶμα μελανοπράσινον βαθὺ καὶ μόνον ἴχνη ἀμυδρὰ ἐρυθροῦ χρωματισμοῦ ἐπὶ τῆς χαίτης, ὁ δὲ ὀπίσθιος εἶνε νῦν ἄχρους. Τοῦ καρκίνου τὰ μὲν σκέλη εἶνε χρώματος ἐρυθροῦ λίαν ζωηροῦ, τὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ μικροτέρου τεμαχίου σωζόμενα μέρη τῶν χηλῶν εἶνε νῦν ἄχροα.

Ὡσαύτως μέγα μέρος τοῦ κατὰ τὴν ἑτέραν ἄκραν τοῦ ἀετώματος ὀφιοειδοῦς σώματος δὲ σώζει μὲν νῦν τὸν ἀρχικὸν χρωματισμόν του, διακρίνεται ὅμως ἀρκετὰ σαφῶς εἰσέτι ἐπὶ τοῦ τριμεροῦς τούτου σώματος διάφορος χρωματισμὸς ἑνὸς ἑκάστου μέρους. Ἡ ἐξωτάτη τῶν τριῶν σπειρῶν, ᾗ ἀνήκουσιν αἱ κατώταται τρεῖς κεφαλαί, ἔχει φαιὰν τὴν ἐπιφάνειαν· ἡ ἐσωτάτη ἡ ἔχουσα τὰς τρεῖς ὀπισθίας κεφαλὰς ἔχει βαθύτερον τὸν χρωματισμόν, ἐνῷ ἐπὶ τῆς μέσης σπείρας τοῦ σώματος καὶ τῶν αὐτῇ ἀνηκόντων τριῶν λαιμῶν διακρίνονται κηλῖδες χρώματος κιτρίνου.

Αἱ κεφαλαί των εἶχον χρῶμα πράσινον, διατηρούμενον εἰσέτι λίαν ζωηρὸν ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης κεφαλῆς τῆς προσθίας σειρᾶς, ἡ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ δευτέρα εἶνε κατεστραμμένη. Τὰ χαίνοντα στόματα εἶνε ἐρυθρὰ ἔσωθεν, αἱ δὲ προβεβλημέναι δισχιδεῖς γλῶσσαι εἶνε ἐγγεγλυμμέναι ἐπὶ τοῦ λίθου καὶ πεπληρωμέναι χρώματος μέλανος.

Εἶνε φανερὸν ὅτι τοιαύτη καὶ τοσαύτη χρῆσις τοῦ χρωματισμοῦ, ὥστε νὰ ἐκτείνηται ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν τῆς παραστάσεως δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε ἄσχετος πρὸς τὴν πλαστικὴν ἐξεργασίαν τῶν ἀναγλύφων· ἔργον τοῦ γλύπτου ἦτο ἐν πρώτοις νὰ παρασκευάσῃ ἰδίως τὰς ἐπιφανείας, αἵτινες ἔμελλον νὰ χρωματισθῶσι. Καὶ τῷ ὄντι βλέπομεν ὅτι ὁ γλύπτης κυρίως τοῦτο ἐθήρευσε, νὰ ἐξεργασθῇ δηλ. ἐναργῆ καὶ εὐσταθῆ τὰ περιγράμματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων τὰ ἐπὶ μέρος ὀλίγον μόνον δεδηλωμένα εἶνε. Οὕτως ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Ἰολάου τὸ ἱμάτιον, ὅπερ ὁμαλῶς καὶ ἄνευ πτυχῶν περιβάλλει τὸ σῶμά του, ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν παντοῦ ὁμοίαν καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα ὄχι πλαστικῶς ἐξειργασμένην· ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ὁμαλαὶ ἐπιφάνειαι ὑπὸ σαφοῦς καὶ ἐναργοῦς ἀφοριζόμεναι περιγράμματος καὶ οὐδεμία ὡσαύτως παρατηρεῖται ἐσωτερικὴ διάπλασις ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν ἵππων καὶ τῆς

ὕδρας καὶ τοῦ καρκίνου, ἀλλὰ τοὐναντίον παντοῦ ἐπιφάνεια καθ' ὁλοκληρίαν ὁμαλὴ καὶ χρωματισμένη.

Καὶ ὅμως κατὰ τὰ ἄλλα δὲν εἶνε παντάπασιν ἀμελὴς ἡ ἐξεργασία τῶν διαφόρων μερῶν· πάντα τὰ πάρεργα, τὰ σύμβολα τῶν μορφῶν, τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἅρματος, ἰδίως ἡ σκευὴ τῶν ἵππων, ὡς καὶ τὰ πολύπλοκα μέλη τῶν δύο θηρίων, πάντα ταῦτα εἶνε δεδηλωμένα λεπτομερέστατα καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας. Τὰ μόνα μέρη ἐν οἷς παρατηρεῖται διάπλασις ἐσωτερικὴ καὶ ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα, εἶνε ὁ θώραξ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὰ μέλη τῶν μορφῶν, ἰδίως δὲ τὰ σκέλη. Ἐπὶ τούτων μάλιστα τὸ σύστημα τῶν μυώνων εἶνε μετὰ μεγάλης λεπτομερείας ἐξειργασμένον, ὁ δὲ τεχνίτης φαίνεται ἐνταῦθα ἔχων ὄχι μικρὰν γνῶσιν τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἱκανὸς νὰ παραστήσῃ αὐτὸν κατὰ θέσεις ποικίλας· μέρη τινά, ἰδίως τὰ ἄρθρα καὶ τὰ γόνατα — ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν σκελῶν τῶν ἵππων — εἶνε ἐξειργασμένα μάλιστα κατὰ τρόπον σχεδὸν ὑπερβολικόν.

Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐνέχουσι τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα τὴν λεπτότητα ἐκείνην καὶ τὴν χάριν, ἥτις ἀκριβῶς χαρακτηρίζει τὰ ἀρχαϊκὰ ἀττικὰ ἔργα· ἀπ' ἐναντίας αἱ μορφαὶ ἐν ταῖς ἀναλογίαις αὐτῶν εἶνε στιφραὶ καὶ βαρεῖαι, ἐν δὲ τῇ κινήσει αὐτῶν ὑπάρχει σκαιότης ἢ ὑπερβολή· ὡσαύτως τὸ ἅρμα, ἐὰν παραβάλωμεν αὐτὸ πρὸς τὸ ἐν τῷ γνωστῷ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀναγλύφῳ τοῦ ἁρματηλάτου, ὅστις εἰσέτι ὄχι ὀρθῶς ὡς γυνὴ ἐκλαμβάνεται, τὸ εὑρίσκομεν βαρὺ καὶ ἄκομψον, τὰ δὲ σώματα τῶν ἵππων λίαν ὀγκώδη καὶ τὸ τῆς Ὕδρας μάλιστα αὐτόχρημα τερατῶδες.

Ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἔργοις τῆς ἀττικῆς τέχνης παρατηρεῖται ἰδίως λεπτή τις καὶ ποικίλη ἐξεργασία τῆς ἐπιφανείας, ἥτις καὶ ἀπεργάζεται πλήρη μὲν ζωῆς τὴν παράστασιν τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ σώματος, ἄκρως δὲ κομψὰ τὰ ἱμάτια, τὴν κόμην κλπ. Γνωστότατα δὲ παραδείγματα τῶν περιφήμων τούτων ἰδιοτήτων τῆς ἀττικῆς τέχνης εἶνε ὁ μοσχοφόρος Ἑρμῆς, ἡ καθημένη Ἀθηνᾶ, ἣν τινὲς εἰς τὸν Ἔνδοιον ἀναφέρουσι, ἡ στήλη τοῦ Ἀριστίωνος, τὸ ἔργον τοῦ Ἀριστοκλέους· νέα δὲ καὶ ἐξαίρετα παραδείγματα προσετέθησαν, αἱ πολλαὶ κεφαλαὶ ἀγαλμάτων, αἵτινες εὑρέθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐναετίων ἀναγλύφων.

Ἀντιθέτως πρὸς πάντα ταῦτα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἡμῖν γνωρίσματα τῶν ἀρχαιοτάτων ἔργων τῆς ἀττικῆς τέχνης παρατηροῦμεν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἐναετίοις ἀναγλύφοις τέχνην, ἥτις προσπαθεῖ μὲν πρὸ παντὸς ἄλλου σαφῶς καὶ μετὰ δυνάμεως νὰ ἀναπαραστήσῃ τὰ εἰκονιζόμενα, παραλείπει δὲ πᾶσαν περὶ τὰ καθέκαστα λεπτομέρειαν. Καὶ ὅμως δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα ὑπ' ὄψει ἔργα ποιηθέντα μακρὰν καλλιτεχνικοῦ τινος κέντρου, ἀλλὰ γλυπτὰ ἀνήκοντα εἰς ἱερὸν τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, ἅτινα καὶ ἕνεκα τῆς προελεύσεώς των καὶ ἕνεκα τοῦ ἐπιχωρίου λίθου ἐξ οὗ εἶνε πεποιημένα, δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀναμφισβήτητα προϊόντα τῆς ἀττικῆς τέχνης καὶ ὡς δείγματα τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως αὐτῆς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ποιήσεώς των. Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν ἀνευρίσκομεν ἐν αὐτοῖς οὐδὲν τῶν ἄλλως γνωστῶν ἡμῖν γνωρισμάτων τῆς ἀρχαϊκῆς ἀττικῆς τέχνης, ἀνάγκη νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ταῦτα εἶνε ἔτι παλαιότερα ἢ πάντα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἀττικὰ γλυπτὰ ἔργα καὶ ἀνήκουσιν εἰς στάδιον ἄγνωστον *μέχρι τοῦ νῦν* τῆς ἀττικῆς τέχνης.

Τὰ ἀρχαιότατα μαρμάρινα ἀττικὰ ἔργα δύνανται ν' ἀναχθῶσι μέχρι περίπου τοῦ μέσου τοῦ 6ου αἰῶνος· κατὰ δὲ τὰ ἐπιγραφικὰ τεκμήρια ὁ Ἔνδοιος καὶ ὁ Ἀριστοκλῆς ἦσαν περίπου σύγχρονοι τοῦ Πεισιστράτου. Πρέπει λοιπὸν ἀναγκαίως τὰ ἡμέτερα ἐναέτια ἀνάγλυφα ν' ἀναχθῶσιν εἰς τοὺς χρόνους τοὺς πρὸ τῶν τυράννων, εἰς τὰς πρώτας ἄρα δεκαετηρίδας τοῦ 6ου αἰῶνος, πιθανῶς μάλιστα εἰς τὸ τέλος τοῦ 7ου π. Χ. αἰῶνος.

Προκειμένου περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀττικῆς τέχνης, ὡς καὶ πάσης ἄλλης, σπουδαῖον εἶνε νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὕλη ἐξ ἧς κατεσκευάζοντο τὰ ἔργα. Γνωστὸν εἶνε ὅτι ἡ ἄσκησις τῆς πλαστικῆς τέχνης ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ κατεργασία τοῦ μαρμάρου δὲν ἤρξαντο συγχρόνως, τὰ δὲ ἀρχαιότατα μαρμάρινα ἀττικὰ ἔργα εἶνε πεποιημένα ὄχι ἐξ ἐπιχωρίου, ἀλλ' ἐκ μαρμάρων εἰς ἃ ἦσαν πλούσιαι αἱ νῆσοι τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἀφ' ὧν, ὡς φαίνεται ἐν γένει ὡρμήθη

ἡ ἐν μαρμάρῳ γλυπτική. Οἱ ἀρχαιότατοι γλύπται, περὶ ὧν ἔχομεν εἰδήσεις ἐκ συγγραφέων ἢ ἐπιγραφῶν, κατάγονται ἐκ Χίου, Μήλου, Νάξου ἢ Πάρου· ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὡς πρῶτοι ἀσκήσαντες τὴν εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν νήσων εἰσαχθεῖσαν νέαν ταύτην τέχνην εἶνε ἡμῖν γνωστοὶ ὁ Ἔνδοιος μόνον καὶ ὁ Ἀριστοκλῆς.

Ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον ἐν ἔργοις ἐκ μαρμάρου πεποιημένοις ἐγεννήθη ἡ χάρις ἐκείνη καὶ ἡ λεπτότης, αἵτινες διακρίνουσι τὰ ἀρχαιότατα μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἔργα τοῦ ἀττικοῦ ἐργαστηρίου καὶ αἵτινες ἀπὸ τῶν ἐκ κοινοτέρου λίθου εἰργασμένων ἡμετέρων ἐναετίων ἀναγλύφων παντελῶς ἐλλείπουσιν. Ἐν ἀρχῇ ἡ ἑλληνικὴ τέχνη τὸ ξύλον μετεχειρίσθη, μετὰ τοῦτο δὲ ἐν πρώτοις λίθους οὓς ἠδύνατο εὐκόλως νὰ κατεργασθῇ ὃν τρόπον καὶ τὸ ξύλον, τοιοῦτοι δὲ εἶνε ὁ τιτανόλιθος ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὃν δύναταί τις καὶ διὰ μαχαιρίου νὰ γλύψῃ καὶ νὰ ξέσῃ, ἢ ὁ μαλακὸς πῶρος ἐξ οὗ ἐποιήθησαν τὰ ἡμέτερα ταῦτα ἀρχαιότατα ἀττικὰ ἔργα.

Προκειμένου δὲ νὰ ὁρισθῇ καὶ ἡ θέσις αὐτῶν ἡ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης ἀνάγκη νὰ ληφθῇ ὑπ᾿ ὄψιν καὶ αὐτὴ ἡ σύνθεσις οὐδὲν ἧττον χαρακτηριστικὴ οὖσα ἢ ἡ ἐξεργασία τῶν καθ᾿ ἕκαστα. Καὶ εἰς τὰ δύο ἀετώματα βλέπομεν ἐξειργασμένας γνωστὰς τυπικὰς παραστάσεις τῆς ἀρχαιοτάτης διακοσμητικῆς τέχνης, ὧν ἀνάλογοι δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν ἐπὶ ἔργων τῆς κοινῆς βιομηχανικῆς τέχνης οἷον ἀγγείων, χαλκῶν ἀναγλύφων καὶ ἄλλων παρομοίων, καὶ αἵτινες μόνον ἐξωτερικῶς εἶνε πρόσφοροι ὑψηλοτέρῳ σκοπῷ, νὰ χρησιμεύσωσι δηλ. ὡς ἀρχιτεκτονικὸς κόσμος ἀετώματος ναοῦ. Καὶ ἐν μέρει μὲν ἐπιτυχῶς αἱ παραστάσεις αὗται ἐξεπλήρωσαν τὸν σκοπόν των· ἡ παράστασις διενεμήθη ἐξ ἴσου ἐν τῷ ἀετώματι, αἱ δὲ ἄκραι αὐτοῦ δεξιῶς ἐπληρώθησαν ὑπὸ τῶν σωμάτων τῶν δύο θηρίων. Ἀλλ᾿ ἐν τούτῳ ὑπάρχει ἐξωτερικὴ μόνον διακοσμητικὴ δεξιότης, παντελῶς δ᾿ ἐλλείπει ἡ ἐσωτερικὴ καλλιτεχνικὴ ἰσορροπία ἐν τῇ συνθέσει· πρὸς τὸ κύριον σύμπλεγμα, ἤτοι τὸν Ἡρακλῆ καταπαλαίοντα τὴν Ὕδραν, ἀντιστοιχεῖ σύμπλεγμα ἥττονος σπουδαιότητος καὶ ἁπλῶς τὸν χῶρον πληροῦν, κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τῶν διάφορον τὸν ὄγκον ἐχουσῶν μορφῶν καὶ ἰδίως τοῦ ὀφιοειδοῦς μὲν σώματος ἀφ᾿ ἑνός, τοῦ ἅρματος δὲ καὶ τῶν ἵππων καὶ τοῦ καρκίνου ἀφ᾿ ἑτέρου δὲν ἐτηρήθη οὐδὲ αὐτὴ ἡ ἐξωτερικὴ συμμετρία.

Ὡς σύνθεσις δὲ προωρισμένη εἰς ἀρχιτεκτονικὸν σκοπὸν ἔχει τὸ ἐναέτιον τοῦτο σύμπλεγμα καὶ δύο ἔτι ἐλλείψεις· πρῶτον δὲν ἐξαίρεται τὸ κέντρον τοῦ ἀετώματος διὰ μορφῆς τινος σπουδαιοτέρας, δεύτερον δὲ δὲν ἐπενοήθησαν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου ποικίλαι στάσεις καθημένων ἢ ἀνακειμένων μορφῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν ταπεινοτέρων μερῶν τοῦ ἀετώματος. Κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ ἄνω μνημονευθὲν ἀέτωμα τοῦ θησαυροῦ τῶν Μεγαρέων ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀποδείκνυται τελειότερον· διότι ἐν ἐκείνῳ παρατηρεῖται ἔξαρσις τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ κέντρου τοῦ ἀετώματος, ἡ δὲ παράστασις διῄρηται εἰς κατ᾿ ἰδίαν συμπλέγματα συμμετρικῶς διατεθειμένα ἑκατέρωθεν καὶ πληροῦντα τελείως ἕνεκα τῶν ποικίλων αὐτῶν στάσεων τὸ ἀέτωμα μέχρι τῶν ἄκρων. Ἐπίσης ὅσον ἀφορᾷ τὸν ῥυθμὸν ἐν τῇ ἐξεργασίᾳ τῶν καθ᾿ ἕκαστα τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀέτωμα μαρτυρεῖ μεγαλειτέραν ἤδη πρόοδον ἐν τῇ τέχνῃ, ἐὰν δὲ πρέπει ν᾿ ἀναγάγωμεν αὐτὸ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 6ου αἰῶνος, τότε τὸ ἐν Ἀθήναις ἀνήκει βεβαίως εἰς τὸν ἕβδομον. Πρὸς σύγκρισιν λοιπὸν μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀπομένουσι μόνον τὰ ἐξ Ἄσσου γλυπτὰ ἔργα καὶ ἴσως τὰ ἀρχαιότατα τῶν ἐν Σελινοῦντι ναῶν.

Οὐ μόνον τὰ θέματα τῶν παραστάσεων ἀνεύρομεν καὶ ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἔργοις τῆς διακοσμητικῆς τέχνης, ὡς ἐν τῇ λάρνακι τοῦ Κυψέλου ἢ τῷ ἐν Ἀμύκλαις θρόνῳ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλὰ καὶ τὰς μορφὰς κατ᾿ ἰδίαν εὕρομεν ἐκεῖ ἤδη προπεπλασμένας, ὡς τὸ σχῆμα τοῦ εἰς ἀγῶνα ὁρμῶντος Ἡρακλέους καὶ τοῦ ἐπιβαίνοντος τοῦ ἅρματος Ἰολάου ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Ἀμφιαράου ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Κυψέλου κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου (V, 17, 18).

Οὕτως εὑρίσκομεν τὰς ἐναετίους ταύτας συνθέσεις ὡσεὶ ἦσαν αὐτόχρημα προϊόντα τῆς ἀρχαιοτάτης διακοσμητικῆς τέχνης, ἥτις ἐκόσμει ἀέτωμα ναοῦ ὄχι κατὰ πολὺ διάφορον τρόπον ἢ ὡς ἤθελε κοσμήσῃ κάλυμμα κίστης εἴτε ἀγγεῖον εἴτε ἄλλο τι σκεῦος. Καὶ οὗτος εἶνε ὁ λόγος, δι᾿ ὃν δὲν πιστεύω ὅτι δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ὑπάρχει ἀναφορά

τις τῶν παραστάσεων πρὸς τὴν θεότητα ἥτις ἐλατρεύετο ἐν τῷ ἱερῷ ὅπερ αὗται ἐκόσμουν, ἐκ δὲ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ν' ἀποδεχθῇ π. χ. ἐνταῦθα ὕπαρξιν ἱεροῦ τοῦ Ἡρακλέους. Μόνον σὺν τῇ κατεργασίᾳ τοῦ μαρμάρου ἀνεπτύχθη τὸ πρῶτον ἡ κυρίως ἀρχιτεκτονικὴ γλυπτική, ὅτε καί, χάριν τῆς διακοσμήσεως τῶν ἀετωμάτων τῶν ναῶν, ἐχώρησεν ἡ τέχνη ἀπὸ τῆς δι' ἀναγλύφων παραστάσεως τῶν μορφῶν πρὸς τὴν ποίησιν ὁλογλύφων ἀγαλμάτων.

Ἐκ δὲ τῶν ἐνταῦθα ἐξετασθέντων ἐναετίων αναγλύφων μανθάνομεν κατὰ πρῶτον, τίνα στάδια ἔμελλε νὰ διατρέξῃ ἡ ἀττικὴ τέχνη πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα ἐκείνην περὶ ἧς ἤδη τὰ ἀρχαιότατα μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἐκ μαρμάρου γλυπτὰ ἔργα μαρτυροῦσι.

K. Purgold.

ΚΥΛΙΞ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ

(Πίναξ 7).

Εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ἐργασίαν ἀποβλέποντες ἀπεικονίσαμεν τὴν κύλικα ταύτην, ἀξιόλογον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀκρίβειαν τῆς τέχνης παράδειγμα τοῦ ἀγγειογραφικοῦ κορινθιακοῦ ἐργαστηρίου. Σπουδαὶ περί τινα τῶν ἀγγείων τοῦ ἐργαστηρίου τούτου ἰδίᾳ ἐγένοντο οὐκ ὀλίγαι, πραγματεία τις ὅμως καθολική, χαρακτηρίζουσα καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἐργαστήριον καὶ τὴν ῥοπὴν ἣν ἔσχε πρὸς τὴν ἄλλην ἀρχαϊκὴν ἀγγειογραφίαν σαφῶς ὁρίζουσα, ἐλλείπει ἔτι. Καίτοι τοιαύτη σπουδὴ πλείστου λόγου ἀξία θὰ ἦτο. Ἡμεῖς ἀφορμὴν ἐκ τῆς λαμπρᾶς ταύτης κύλικος λαμβάνοντες, μικρά τινα καὶ γενικώτατα χάριν τῶν παρ' ἡμῖν μᾶλλον περὶ τοῦ τρόπου μόνον καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν παραστάσεων τῶν ἀγγείων τούτων θὰ γράψωμεν.

Γνωστὸν εἶνε ὅτι τῶν ἐκ τοῦ Κορινθιακοῦ ἐργαστηρίου ἀγγείων τῶν ἐχόντων μυθολογικήν τινα ἢ ἄλλως ἀνθρώπων παράστασιν μικρά τινα μόνον ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Ἑλλάδι (Κορίνθῳ, Ἄργει, Κλεωναῖς, Αἰγίνῃ κ.ἀλ.) εὑρέθησαν, τὰ δὲ πλεῖστα καὶ μέγιστα ἐκ τῶν Τυῤῥηνικῶν τάφων προέρχονται. Ὁ αὐτὸς λόγος εἶνε καὶ περὶ ἄλλων ἀρχαϊκῶν ἀγγειογραφικῶν ἐργαστηρίων μάλιστα δὲ τοῦ Χαλκιδικοῦ καλουμένου. Τούτου δ' αἰτία οὐδὲν ἄλλο ἴσως εἶνε ἢ ὅτι διάφορον ἑκάτερος τῶν δύο τούτων λαῶν γνώμην περὶ θανάτου ἐκ τούτου δὲ καὶ διάφορον τρόπον κατασκευῆς τάφων εἶχε. Οἱ Τυῤῥηνοὶ οἱ ἐν τῷ βίῳ τὴν ὕλην λατρεύοντες καὶ τὴν ῥαστώνην καὶ ἀφθονίαν εὐδαιμονίαν νομίζοντες καὶ περὶ τοῦ θανάτου ἀναλόγως σκέπτονται. Δὲν κρύπτουσιν ἐν μικροῖς τάφοις τοὺς νεκρούς, ἀλλ' οἰκοδομοῦσιν αὐτοῖς κατὰ λόγον τῆς λατρείας τῆς ὕλης ἣν ἐν τῷ βίῳ ἐπιδεικνύουσιν οἰκήματα μᾶλλον ἢ τάφους κομψὰ καὶ εὐρέα, διεσκευασμένα παντὶ τῷ πρὸς τρυφὴν καὶ ῥαστώνην τὴν ἐν τῷ βίῳ χρησίμῳ, καὶ ἐπιτήδεια πρὸς διάσωσιν τούτων. Οὐδαμῶς ἄρα θαυμαστὸν ὅτι τὰ μέγιστα καὶ πολυτελέστατα τῶν ἀγγείων καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ ἐργαστηρίου ἐκ τούτων τῶν τάφων προέρχονται. Ἐπιθυμῶν νὰ χαράξω ἀμυδράν τινα εἰκόνα τοῦ χαρακτῆρος τῶν παραστάσεων τοῦ ἐργαστηρίου τούτου θὰ μνημονεύσω κατ' εἶδος μᾶλλον ἢ κατὰ ἀκριβῶς χρονολογικὴν τάξιν τῶν γνωστοτέρων καὶ ἐπισημοτέρων ἀγγείων, ἀρχόμενος ἀπὸ τούτων ἅτινα ὑπόθεσιν τὰ ἔργα τοῦ Ἡρακλέους ἔχουσι. Τῶν κορινθιακῶν ἀγγείων ἓν τῶν ἀρχαιοτάτων εἶνε καὶ ἡ ἐν Βερολίνῳ μικρὰ ἐκείνη λήκυθος ἡ ἀπεικονισθεῖσα ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐφημερίδι τοῦ Βερολίνου (πίν. 10 σελ. 154). Ἡρακλῆς κατὰ τῶν Κενταύρων τοξεύων εἶνε ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τούτου παραστάσεως. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἡρακλέους ὑπῆρξεν ὄχι μόνον τῶν ἀγγειογράφων ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης τέχνης τῆς ἀρχαιοτάτης μάλιστα συχνοτάτη ὑπόθεσις. Ἔργα τῆς πηλοπλαστικῆς τέχνης μετὰ προστύπων μορφῶν ἅτινα ἄλλως ἀρχαιοτάτους τύπους κατὰ παράδοσιν διέσωσαν δεικνύουσι παραστάσεις Κενταύρων μετὰ κλάδων δέν-

δρων οὐ τοὺς πάντας πόδας ἵππου τοὺς δὲ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀνδρὸς ἐχόντων. Τοιαῦτα συνήθως ἀγγεῖα εὑρίσκονται ἐν Σικελίᾳ, Ῥόδῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Παρά τισι τῶν ἔργων τούτων πλὴν τῶν Κενταύρων παρίσταται καὶ δαίμων τις κατὰ τούτων ἀγωνιζόμενος (Salzmann, Nekropole de Kameiros 26-27), ἐνίοτε δὲ παρίσταται ἤδη ὡς τοξότης (Ἀρχ. Ἐφημ. τοῦ Βερολίνου, 1881, σ. 42), τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ παράδειγμα τοῦ πρώτου τύπου τῆς παραστάσεως τοῦ Ἡρακλέους τοξεύοντος κατὰ τῶν Κενταύρων. Εἰς τὸν αὐτὸν τύπον ἦτο εἰργασμένον ἐπὶ τῆς γνωστῆς Λάρνακος τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἡρακλέους, ὅμοιον δὲ δεικνύει καὶ τὸ ἐξ Ὀλυμπίας σφυρήλατον ἔργον. Ποῦ τὸ πρῶτον ὁ τύπος οὗτος ἐμορφώθη δὲν δύναμαι σαφῶς νὰ εἴπω· τὸ σφυρήλατον ὅμως, ὅπερ, καίπερ ἐν Ὀλυμπίᾳ εὑρεθέν, πολλὰ ὡς ἐγὼ νομίζω *ἰωνικῆς* καταγωγῆς σημεῖα φέρει, δεικνύει ὅτι ὁ τύπος οὗτος δὲν ἦτο ξένος τῆς ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ τέχνης. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τύπον τὸν οἰκεῖον εἰς τὰ ἐκ Σικελίας καὶ Ῥόδου κ. ἀλ. μετὰ προστύπων μορφῶν πήλινα ἔργα εἶνε καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Ληκύθου γεγραμμένη. Πλὴν τοῦ Ἡρακλέους τοξότου τυπικὸν ἔχουσι τὸ σχῆμα καὶ οἱ δύο φεύγοντες Κένταυροι. Ἰδία ὅμως τοῦ τεχνίτου ἐπίνοια εἶνε ἡ παράστασις τῶν μορφῶν δύο ἄλλων Κενταύρων βληθέντων, ὧν ὁ ἕτερος ἤδη ἐπὶ τὰ γόνατα ἔπεσεν. Οἱ δύο οὗτοι Κένταυροι οὐδὲν ἧττον δὲ καὶ ἡ ἄλλη τῶν καθ' ἕκαστα διάταξις παρέχουσιν ἡμῖν σαφῆ ἔννοιαν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀγγειογράφου τούτου. Ἐν ᾧ εἰς τὸν καθόλου τρόπον τῆς παραστάσεως φαίνεται μιμητὴς παλαιᾶς τινος εἰκονικῆς οὕτως εἰπεῖν παραδόσεως σπουδάζει ὅμως νὰ χειραφετηθῇ εἰς τὰ καθέκαστα ἅμα δὲ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸ ὅλον νέαν ζωὴν εἰσάγων καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ αἴσθησιν καὶ παρατήρησιν τῆς τε φύσεως καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων. Τοσαύτην δὲ περὶ τὴν σύνθεσιν ἐπέδειξεν ἐπιτηδειότητα, ὥστε ὄχι μόνον τὸ μονότονον ἀπέφυγεν ἀλλὰ καὶ τὸ σχῆμα τῶν δύο Κενταύρων ζωηρότερον καὶ οἱονεὶ ἐκ τῆς ἐννοίας μόνον τῆς παραστάσεως ἀμέσως ἐξηρτημένον κατέστησε. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν κατὰ τρόπον ὅμως παραστάσεως οὐχὶ ἀκριβῶς ὅμοιον ἔχουσιν αἱ γραφαὶ τοῦ ἐν Journal of hell. stud. 1880 pl. I ἀπεικονισθέντος κορινθιακοῦ σκύφου. Τὴν μὲν ὅλην ὑπόθεσιν διετύπωσεν ὁ τοῦ σκύφου ἐργάτης κατὰ ἴδιον τρόπον, διέσωσεν ὅμως καὶ πολλαχοῦ τυπικά τινα σχήματα μορφῶν. Ὅμοιαι πρὸς τὰς δύο ἐν τῇ ληκύθῳ ἧττον τραχεῖαι ὅμως εἶνε αἱ μορφαὶ τεσσάρων διασκελιζόντων Κενταύρων, οἵτινες φεύγοντες στρέφουσι τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Ἡρακλέα. Μετὰ μείζονος ἀληθείας καὶ ἐλευθερίας εἰκονίζονται ἐξ ἄλλοι πρὸ τοῦ Ἡρακλέους φεύγοντες Κένταυροι, ἀλλ' αἱ κινήσεις τούτων ἐπαναλαμβάνονται παρ' ἑκάστῳ τῶν Κενταύρων καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Ἡρακλεῖ, ὅστις παρίσταται ἐνταῦθα οὐχὶ ὡς τοξότης ἀλλὰ διώκων, παρόντων καὶ δύο θεῶν Ἀθηνᾶς ἴσως καὶ Ἑρμοῦ, τοὺς Κενταύρους οὓς ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ σπηλαίου δήλου καὶ τούτου ὄντος ἐν τῇ εἰκόνι. Τοῦ μεγίστου δ' ἐπαίνου ἄξιος εἶνε ὁ τεχνίτης διὰ τὴν παράστασιν τοῦ κατακειμένου Κενταύρου· ἐν τούτῳ μάλιστα ἐμφαίνει ἄμεσον παρατήρησιν τῆς φύσεως καὶ σπουδήν τινα πρὸς μίμησιν ἅμα δὲ δεικνύει καὶ ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ὅλου σπουδὴν πρὸς σαφῆ τῆς ἐννοίας παράστασιν. Εἰς ἄλλον κύκλον παραστάσεων ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἡρακλέους μεταφέρουσιν ἡμᾶς ὁ ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐφημερίδι τοῦ Βερολίνου, 1859, πίν. 125, 3 σκύφος καὶ τὸ ἀγγεῖον τὸ ἐν Monum. III, 46 δημοσιευθέν. Ἡρακλῆς κατὰ τῆς Ὕδρας εἶνε ἡ παράστασις τούτου, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ Ἡρακλῆς ἐν Ἅδου ἡ ὑπόθεσις ἐκείνου. Αἱ ἰδιότητες αἵτινες ἐν τοῖς πρότερον μνημονευθεῖσιν ἀγγείοις ὑποδηλοῦνται μόνον, ἐν τούτῳ τῷ ἀγγείῳ σαφῶς ἤδη ἐκφαίνονται· αἱ μορφαὶ τούτου δὲν εἶνε τυπικὰ σχήματα οὐδὲ ἀπηρχαιωμένη τις καὶ νεκρὰ παράδοσις ὁ τῆς παραστάσεως τύπος, ἀλλὰ ἰδία, εἰ μὴ ἐπίνοια, αἴσθησις ὅμως τοῦ τεχνίτου. Ἡ ὅλη παράστασις ἀποπνέει θαυμαστήν τινα καὶ παιδικὴν ἀφέλειαν περὶ τὴν παράστασιν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἐν τῷ βίῳ. Ἀφελῶς καὶ πιστῶς ὡς αὐτόπτης μάρτυς ἀφηγεῖται τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μύθου του ὁ ἀγγειογράφος. Ὁ Ἡρακλῆς παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Ἅδου λίθον μόνον ἀντὶ παντὸς ἄλλου ὅπλου ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχων(1). Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη τοῦ ξένου ἐμφάνισις συνταράσσει τοὺς

(1) Καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ἡ παράστασις ἐν Monum X, 52.

περὶ τὸν θεόν. Ὁ Ἅδης καταλιπὼν καὶ θρόνον καὶ σύζυγον ἕρμαιον εἰς τὸν ἐπιδραμόντα σώζει ἑαυτὸν φεύγων καὶ πρὸς τὸν Ἡρακλέα πάντοτε ἐστραμμένην ἔχων τὴν ὄψιν. Ἡ τοῦ Ἅδου σύζυγος ἵσταται πρὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐκπεπληγμένη, ὁ δὲ Κέρβερος τὴν ἐναντίαν ἢ ὁ Ἅδης ὁδὸν τρεπόμενος ζητεῖ καὶ οὗτος τὴν ἰδίαν σωτηρίαν. Οὐδὲν ἧττον δ' ἀφελὴς εἶνε καὶ ἡ ἑτέρα τοῦ ἀγγείου παράστασις. Ὁ Ἡρακλῆς, ὅστις παρίσταται ἐπιμελῶς δι' ἅρπης θερίζων τὰς κεφαλὰς τῆς Ὕδρας ὑποβοηθοῦντος καὶ τοῦ Ἰολάου, ἐφρόντισεν πρότερον, ὡς ἐὰν εἶχε νὰ πράξῃ τὸ εἰρηνικώτερον τῶν ἔργων, νὰ λύσῃ τοὺς ἵππους ἀπὸ τοῦ ἅρματος, οἵτινες παρίστανται ὑπὸ τοὺς κλάδους δένδρου τινὸς ἡσύχως βοσκόμενοι. Ἧττον ὅμως σαφὴς εἶνε ἡ παράστασις ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τοῦ ἀπεικονισθέντος ἐν Monum. III 46. Νομίζω δὲ ὅτι ἐνταῦθα ὑπάρχει σύγχυσίς τις δύο τύπων τοῦ ἐν τῷ πρότερον μνημονευθέντι ἀγγείῳ καὶ ἑτέρου τινος οἰκειοτέρου εἰς τὰ χαλκιδικὰ ἀγγεῖα τῆς αὐτῆς παραστάσεως.

Οὐδ' ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ κύκλου παραστάσεις ἐλλείπουσιν ἐν τοῖς ἀγγείοις τοῖς Κορινθιακοῖς. Γνωστὸν εἶνε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο τὸ ὑπὸ τοῦ Τιμωνίδου γραφὲν ἀγγεῖον (ἐν τῇ Συλλογῇ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας, ἀρ. 1) ἐν ᾧ παρίσταται ὁ Ἀχιλλεὺς ἐνεδρεύων τὸν Τρωΐλον (Ἀρχ. Ἐφημ. Βερολίνου, 1863, πίν. 175). Τὸ ἄρτιον καὶ αὐτοτελὲς τῆς παραστάσεως σημαίνει ὅτι ὁ τοῦ Τρωΐλου μῦθος καὶ τῆς ἀρχαιοτέρας τοῦ ἀγγείου τούτου (600 π. Χ.) τέχνης οὐχὶ ξένη τις ὑπόθεσις ἦτο. Πρὸ τῆς κρήνης ἵσταται ἡ Πολυξένη φέρουσα ἀγγεῖόν τι. Παρακολουθεῖ ὁ Τρωΐλος ἄγων πρὸς τὴν κρήνην τοὺς δύο αὐτοῦ ἵππους. Ὄπισθεν ταύτης ὑπάρχει δένδρον τι καὶ ὄπισθεν τούτου ἐνεδρεύει ὁ Ἀχιλλεύς. Τῷ Τρωΐλῳ ὅμως ἕπονται τρεῖς ἄλλαι μορφαί, τούτων δὲ γνώριμοι ἐξ ἐπιγραφῶν εἶνε ἡ Ἑκάβη καὶ ὁ Πρίαμος. Ὅτι πρὸς τὴν κυρίαν παράστασιν οὐδαμῶς εἶνε ἀναγκαῖαι αἱ τρεῖς τελευταῖαι μορφαί, φανερόν. Εἰς τὸν τεχνίτην ὅμως δὲν ἐξαρκεῖ μόνη ἡ παράστασις τοῦ μύθου καθ' ἑαυτόν, ἀλλ' ἀσμενίζων οὗτος περιττῇ τινι τῶν πραγμάτων ἀφηγήσει γνωρίζει τῷ θεατῇ καὶ πᾶσαν γνωστὴν ἄλλως ἐκ μύθων μορφὴν σχέσιν τινα πρός τι τῶν προσώπων τοῦ μύθου ἔχουσαν. Τοῦτο ὅμως παραβλάπτει πολλάκις ὅπως ἐνταῦθα καὶ ἐν Monum. 6. 14 τὴν ἑνότητα τοῦ τόπου.

Τὰ ἀγγεῖα δὲ ταῦτα περὶ ὧν ἤδη λόγος ἐγένετο εἶνε τὰ σπουδαιότερα καὶ γνωστότερα τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρεθέντων μετὰ μυθολογικῶν παραστάσεων τοῦ Κορινθιακοῦ ἐργαστηρίου (1). Δι' ὀλίγων λέξεων ἀνακεφαλαιῶ τὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν παραστάσεων. Φανερόν, ὅτι αἱ μορφαὶ εἶνε ἐστερημέναι πάσης ἐκφράσεως καὶ χαρακτηρισμοῦ. Οὔτε ἡλικίας οὔτε προσώπων διάκρισις γίνεται. Ἡ προσοχὴ τοῦ τεχνίτου τρέπεται μᾶλλον εἰς τὴν διάταξιν τῆς ὅλης παραστάσεως, ἁπανταχοῦ δὲ αἰσθανόμεθα τὴν ἀξιέπαινον τούτου σπουδὴν περὶ τὴν σαφῆ καὶ ζωηρὰν διατύπωσιν ἰδέας τινος. Τὰ ἀρχαιότερα δὲ τῶν ἀγγείων τοῦ ἐργαστηρίου τούτου ἐμφανίζουσιν ἀφελεστάτην τινα καὶ παιδικὴν ἔτι τῶν τεχνιτῶν παρατήρησιν τῶν ἐν τῇ φύσει. Ἕκαστος τούτων ζητεῖ ἀμέσως ἐκ τῶν ἐν τῷ βίῳ παρατηρήσεών του νὰ μορφώσῃ τὰ στοιχεῖα τῶν παραστάσεων. Ἐπιδείκνυνται δὲ πρὸς τοῦτο τινὲς μὲν μᾶλλον ἐπιτήδειοι, τινὲς δὲ ἧττον. Ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸ ἰδιότυπον ἑκάστου τῶν ἀγγείων τούτων. Καὶ ὁ τῆς ἐργασίας δὲ τρόπος ὁ τῶν ἀρχαιοτέρων δὲν εἶνε παντελῶς ὁ αὐτός. Τὴν αὐτὴν ὅμως σπουδὴν δεικνύουσιν ἅπαντες πρὸς ἀκριβῆ τινα καὶ καθαρὰν περιγραφὴν τῶν μορφῶν.

Ἧττον ὅμως ἰδιόρρυθμοι εἶνε αἱ παραστάσεις τῶν ἐκ τῆς Ἐτρουρίας κορινθιακῶν ἀγγείων. Αἱ γραφαὶ εἶνε εἰς τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα μᾶλλον ὅμως ἀνεπτυγμένης καὶ ὡρισμένης τέχνης πεποιημέναι. Πλὴν τοῦ γνωστοῦ ἀγγείου (Monum. 6, 33) μετὰ τῶν παραστάσεων τοῦ Ἡρακλέους παρὰ τῷ Εὐρύτῳ καὶ τῆς αὐτοκτονίας τοῦ Αἴαντος, ἐν ᾧ ἡ παιδικὴ τοῦ τεχνίτου αἴσθησις κατὰ ἀφελέστατον τρόπον, κωμικήν τινα ἐντύπωσιν ἐμποιοῦντα, ἐν τῇ μορφῇ μάλιστα τοῦ Αἴαντος καὶ τῶν ἐκπεπληγμένων ἑταίρων εἰκονίζεται, τὰ πολλὰ τῶν ἔργων τούτων οὐδὲν ἔχουσιν ἴδιον ἀλλ' εἶνε μᾶλλον ἐργασίαι κατὰ συνήθειαν καὶ ἕξιν τινά. Διακρίνονται δὲ τῶν

(1) Παραλείπω νὰ ἀναφέρω τοὺς ἐν τῷ Βερολινείῳ Μουσείῳ κορινθιακοὺς πίνακας, μόνον ἐκ τοῦ Καταλόγου τοῦ Μουσείου ὑπὸ Furtwängler γνωρίζων τούτους. Ἀπεικονίσεις τῶν πινάκων δὲν ἐγένοντο ἔτι.

ἀγγείων μετὰ μεγάλων παραστάσεων πλὴν τοῦ μνημονευθέντος ἤδη καὶ τὸ ἐν Monum. καὶ Annal. 1885, π. 20, μάλιστα δὲ τὸ τὸν μῦθον τοῦ Ἀμφιαράου παράστασιν ἔχον ἀγγεῖον ἐν Monum. X, π. 4 καὶ 5. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα δεικνύουσιν ἐπικόν τινα χαρακτῆρα τῆς παραστάσεως, ὅστις ἄλλως δὲν εἶνε ἴδιόν τι τοῦ ἐργαστηρίου τούτου ἀλλὰ τρόπος κοινὸς τῶν ἀρχαιοτέρων ἀγγειογράφων. Ὁ χαρακτὴρ δ' οὗτος ἐκδηλοῦται μάλιστα ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἀγγείῳ. Αἱ γραφαὶ δὲν ἀποτελοῦσι παράστασιν μιᾶς ὡρισμένης πράξεως ἀλλ' εἶνε μᾶλλον εἰκονική τις ἀφήγησις τοῦ μύθου μακρήγορος καὶ περιττή. Εἰς μίαν μόνην πρᾶξιν ἐπιχειρεῖ ὁ τεχνίτης νὰ ἀφηγηθῇ· ἁπάσας τὰς τοῦ μύθου περιπετείας μετὰ θαυμαστῆς μακρηγορίας, καταστρέφει ὅμως ἐκ τούτου τὴν ἑνότητα τῆς ὑποθέσεως. Τοσαῦτα περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν μυθολογικῶν παραστάσεων. Οἱ κορινθιακῶν ὅμως ἀγγείων ζωγράφοι σπουδάζουσιν ὄχι μόνον περὶ τοὺς μύθους ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλο τι εἶδος παραστάσεων, αἵτινες εἶνε ἀκριβῶς *τυπικαί*. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ εἶδος ἀνάγονται μάλιστα καὶ αἱ γραφαὶ τῶν Κυλίκων.

Τὰ πολλὰ τῶν σχημάτων ἐξ ὧν αἱ *τυπικαὶ* αὗται παραστάσεις ἀποτελοῦνται εἶνε κληροδοτήματα παλαιοτέρας ἔτι τέχνης. Ἀνὴρ ἱππεύων ἢ ἅρματος ἐπιβαίνων, τοξότης ἢ ὁπλίτης διαδορατιζόμενος καὶ παραπλήσιά τινα σχήματα εἶνε συνήθη ἤδη ἐν ταῖς παραστάσεσι τῶν ἀγγείων ἐκείνων ἅτινα πρόδηλα φέρουσιν ἔτι σημεῖα τῆς ἀπαρτήσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀσιατικῆς τέχνης. Αἱ μορφαὶ δὲ αὗται εἶνε τὰ στοιχεῖα ἅτινα συνάπτοντες ἑκάστοτε καὶ οἱ τῆς κορινθιακῆς τέχνης ἀγγειογράφοι κατασκευάζουσι τυπικάς τινας παραστάσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐνίοτε δίδουσι χαρακτῆρα μυθολογικόν. Ἡ ἐπὶ γνωστοῦ τινος ἀγγείου (Ἀρχ. Ἐφημ. Βερολ. 1864, πίν. 184) παράστασις μάχης Ἑλλήνων κατὰ Τρώων οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παράστασις μορφῶν, κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ ἱππεύοντος, ἐναντίον ἀλλήλων, μόναι δὲ αἱ ἐπιγραφαὶ παρέχουσι ταύτῃ μυθολογικὴν ἔννοιαν. Συνηθέστεραι εἶνε αἱ παραστάσεις ὁπλιτῶν δόρατι κατ' ἀλλήλων μαχομένων. Καὶ ταῦτα δὲ τὰ σχήματα ἅτινα ἀπετέλουν τὸ ἀποταμίευμα, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἐργαστηρίου συνείθιζον νὰ προσαρμόζωσι, ἄνευ ἄλλου χαρακτηρισμοῦ πλὴν τοῦ διὰ τῶν ἐπιγραφῶν, πρὸς γνωστήν τινα ἐκ τῶν μύθων μάχην δύο ἡρώων πρὸς ἀλλήλους. Ἡ τυπικὴ αὕτη παράστασις ἐν μὲν ταῖς γραφαῖς τοῦ ἀγγείου τοῦ ἀπεικονισθέντος ἐν Monum. 2, 98 β σημαίνει κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς τὴν μάχην Ἀχιλλέως πρὸς Μέμνονα, ἐν δὲ τῷ ἀγγείῳ τῷ ἐν Annal. 1862 B μάχας Αἴαντος πρὸς Αἰνείαν, Ἀχιλλέως πρὸς Ἕκτορα (Annal. 1866, g). Παραλλαγαὶ τοῦ τύπου τούτου τῶν διαδορατιζομένων εἶνε ὅταν οἱ ὁπλῖται μάχονται περὶ νεκρόν τινα ἢ ὅταν τῷ ἑτέρῳ ὑποχωροῦντι τρίτος τις βοηθῇ.

Τοιαῦτα πρόχειρα σχήματα συνημμένα εἰς συνεχῆ τινα πολεμικὴν παράστασιν εἶνε συνήθως αἱ ἐπὶ τῶν κορινθιακῶν κυλίκων γραφαί. Οὐκ ὀλίγαι τοῦ ἐργαστηρίου τούτου κύλικες σώζονται καὶ ἐν τῇ συλλογῇ τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας. Ἅπασαι εἶνε ἐπιμελέστατα εἰς τὸν τροχὸν κατεσκευασμέναι ἐκ λεπτῆς τινος κεραμίδος γῆς ξανθοῦ χρώματος. Διαφέρουσι δὲ αἱ κορινθιακαὶ κύλικες τῶν ἀττικῶν καὶ κατὰ τὸ σχῆμα. Τούτων μὲν τὸ σχῆμα ὁμοιάζει πρὸς ἁπλοῦν τμῆμα σφαίρας, αἱ δὲ κορινθιακαὶ αἱ ἀρχαιότεραι μάλιστα ἔχουσι καὶ τὸ κοῖλον βαθύτερον καὶ χείλη ὑψηλά, τὴν δὲ βάσιν ταπεινοτέραν. Τῶν νεωτέρων ὅμως τὸ περίγραμμα τῆς κοιλίας μᾶλλον ὁμαλὸν εἶνε καὶ τὰ μέρη ἁρμονικώτερον συνάπτονται. Αἱ παραστάσεις, αἵτινες εἶνε συνήθως δύο, περιθέουσι δίκην ζωοφόρων περὶ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀγγείου. Ποικίλματα ὀλίγα μόνον ἔχουσι· περὶ μὲν τὰ χείλη πλέγμα τι δικτυωτὸν ἢ κόσμημα καμπύλων γραμμῶν ἐπιμηκεστέρων τοῦ ἡμίσεος τοῦ κύκλου, περὶ δὲ τὴν βάσιν γραμμὰς ἀκτίνων καὶ μεταξὺ τοῦ χώρου τῶν λαβῶν τὸ σύνηθες ἐκεῖνο κόσμημα τὸ κοινῶς Palmette καλούμενον, ἢ μορφήν τινα πρόσωπον γυναικὸς σῶμα δὲ πτηνοῦ ἔχουσαν ἢ καὶ πτηνὰ αὐτά, ὡς ἐν τῇδε τῇ Κύλικι (πίναξ 7), ἄλλα δέ τινα κοσμήματα εὑρίσκονται ἐν τοῖς κενοῖς χώροις τοῖς μεταξὺ τῶν μορφῶν τῶν παραστάσεων οἷον ῥόδακες, ἄστρα, σαῦραι, ὄφεις καὶ πτηνὰ ἐνίοτε.

Αἱ μικρότεραι καὶ εὐτελέστεραι τῶν κυλίκων τούτων (Εὑρετηρίου Ἀρχ. Ἑταιρίας, ἀρ. 611, 3037, 3036, 3038 κ. ἄ.) δεικνύουσι τὰς κοινὰς

ζωογραφίας, αἱ μετὰ μείζονος δὲ ἐπιμελείας ἐξειργασμέναι ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἀπεικονισθεῖσαν κύλικα (1). Τὸν τύπον τῶν μαχομένων δόρασιν ὁπλιτῶν καὶ τοὺς ἀναβαίνοντας ἵππον παῖδας δεικνύει ἡ παράστασις τῆς κύλικος ὑπ' ἀρ. 1321. Οἱ αὐτοὶ τύποι ὁπλιτῶν καὶ ἡνίοχοι ἐπὶ ἅρματος παρίστανται ἐπὶ τῆς κύλικος 1214· τοὺς αὐτοὺς μικρὸν μόνον κατὰ τὴν διάταξιν παρηλλαγμένους τύπους ἐπαναλαμβάνουσι καὶ αἱ κύλικες 3060, 3432, ἡ παρ' Urlichs, Beiträge, πίν. 18, ἡ ἐν Annal. 1862, 6 καί τινες ἄλλαι. Οὐδεμίαν ἄλλην δ' ἔχουσι παράστασιν καὶ τὰ σωζόμενα ταύτης τῆς κύλικος μέρη ἢ τοὺς συνήθεις τύπους δηλ. δύο ἅρματα, ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων ἐπιβαίνουσιν ὁπλίτης μετὰ ἡνιόχου, καὶ μάχην δύο ὁπλιτῶν περὶ νεκρόν τινα. Ὄπισθεν τοῦ ἑτέρου τούτων παρίσταται ὁ τὸν ἵππον ἀναβαίνων παῖς, εἰς τὸν ἕτερον δὲ παρακολουθεῖ ἅρμα, παρ' αὐτὸ δὲ σώζεται τὸ ἐξ ἡμισείας ἄνωθεν μέρος ὁπλίτου διαδορατιζομένου. Ὅπως αἱ παραστάσεις οὕτω καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς τέχνης οὐδὲν ἔχει τὸ ἰδιόῤῥυθμον, ἀλλ' εἶνε κατὰ κανόνα τινα ὡρισμένον καὶ τρόπον τυπικόν. Διαφέρουσι δὲ μόνον ἀλλήλων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἁπάσας σχεδὸν τὰς κύλικας χαρακτηρίζει ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐργασίας, ὀλίγα ὅμως τούτων παραδείγματα εἶνε μετὰ τοσαύτης καὶ περὶ τὰ μικρότατα ἐπιμελείας καὶ τοσούτου ἔρωτος ἐξειργασμένα, ὡς ἡ κύλιξ αὕτη. Ὄχι μόνον αἱ γραμμαὶ τοῦ σώματος εἶνε σαφέστεραι, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀναλογίαι μετὰ μείζονος συμμετρίας. Ἧττον ὅμως ἐπιτήδειος ἐπιδείκνυται ὁ τῆς κύλικος τεχνίτης περὶ τὴν διάταξιν καὶ οἰκονομίαν τῶν μορφῶν ἐντὸς τοῦ δεδομένου χώρου. Αἱ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἅρματος μορφαὶ καὶ ὁ ἕτερος τῆς λαβῆς βραχίων συμπίπτουσιν εἰς τὸ αὐτό, ὥστε μικρὸν μόνον μέρος τοῦ σώματος τούτων ἀπεικονίζεται ἐν τῇ παραστάσει.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἄνω παραστάσεως, ἥτις εἶνε ἡ κρατίστη ἑκάστης τῶν κυλίκων. Ἡ κάτω δὲ τούτων παράστασις συνήθως οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αἱ κοιναὶ γραφαὶ ζώων τῶν ἐκ τῆς ἀσιατικῆς τέχνης. Κατὰ τοῦτο ὅμως διαφέρει τῶν ἄλλων ἡ ἡμετέρα κύλιξ. Τὴν παράστασιν ταύτης ἀποτελοῦσιν ἐνταῦθα μορφαὶ ἀνδρῶν πρὸς αὐλὸν ὀρχουμένων ἀπειρόκαλα καὶ ἄκοσμα σχήματα. Ἕκαστος τούτων ἔχει ῥυτόν τι, δύο δ' ἀντλοῦσιν ἐκ κρατῆρος οἶνον διὰ προχόης. Ἐκ τούτων ἤθελέ τις ἴσως νομίσει ὅτι ἡ παράστασις αὕτη ἔχει διονυσιακόν τινα χαρακτῆρα, ἐὰν ὅμως ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ πολλὰ τῶν ἀγγείων, ἅτινα ὁμοίας γραφὰς ἔχουσι, πειθόμεθα ὅτι καὶ αὕτη ἡ παράστασις εἶνε τυπική, ἥτις ἀπὸ τῶν κορινθιακῶν ὁρμωμένη καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἀρχαϊκὰ ἐργαστήρια εἶχεν εἰσαχθῇ (Εὑρετηρίου Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀριθ. 2441 καὶ ἄλλα ὅμοια κορινθιακοῦ τρόπου· 941, 1311, 3058 βοιωτικά(;) καὶ Monum. X. πίν. 52, Annal. 1878 σ. 314, τὴν ἀγροικοτέραν δὲ καὶ ἀκοσμοτέραν παράστασιν τῶν ὀρχήσεως σχημάτων δεικνύει ἡ μεσόμφαλος φιάλη ὑπ' ἀρ. 3444 τοῦ Εὑρετηρ. Ἀρχ. Ἑταιρίας). Μένει λοιπὸν νὰ εἴπωμεν τινὰ καὶ περὶ τῆς ἐντὸς τῆς κύλικος εἰκόνος τῶν δύο γυναικῶν. Δὲν ὑπάρχει κορινθιακὴ κύλιξ πλὴν τῶν εὐτελεστέρων, ἥτις δὲν ἔχει ἐντὸς εἰκόνα τινὰ ἐπιτηδείως πάντοτε προσηρμοσμένην πρὸς τὸ στρογγύλον τοῦ πυθμένος σχῆμα σώζοντος τὸ φυσικὸν τῆς κεραμίδος γῆς χρῶμα, ἐν ᾧ κατὰ τὰ ἄλλα αἱ κύλικες αὗται ἔχουσιν ἐντὸς στιλπνήν τινα βαφήν. Εἶνε δὲ περὶ τὴν εἰκόνα ταύτην συνήθως καὶ κόσμημά τι, ὁτὲ μὲν τὸ Palmette ὁτὲ δὲ τὸ κόσμημα τοῦ ἐπιμηκεστέρου ἡμίσεος κύκλου. Αἱ συνήθεις δὲ ἐντὸς παραστάσεις τῶν κορινθιακῶν κυλίκων εἶνε ἢ γοργόνειόν τι (Εὑρετηρ. Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀρ. 1321, 1214), ἢ τὸ συνηθέστατον ἐκεῖνο τοῦ ἱππεύοντος ἢ ὁπλίτου σχῆμα (Εὑρετηρ. Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀρ. 3432, Urlichs Beiträge, πίν. 18, Εὑρετηρ. Ἀρχ. Ἑταιρ. ἀρ. 3060 καὶ ἄ.) καὶ ἄλλοι τινὲς κοινοὶ καὶ συνήθεις τύποι. Πολὺ ὅμως ὑπερέχει τῶν ἄλλων κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην τὴν ἐντὸς ἡ ἡμετέρα κύλιξ. Ὅτι καὶ ἄλλως ἐν χρήσει ἦτο ἡ παράστασις δύο γυναικῶν ἀπέναντι ἀλλήλων φαίνεται καὶ ἐκ τῆς παραστάσεως μικρᾶς τινος καὶ ἰδιοῤῥύθμου κύλικος τῆς Συλλογῆς τοῦ Ὑπουργ. τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑπ' ἀρ. 122, ἀπεικονισθείσης καὶ αὐτῆς ὑπ' ἀρ. 2 ἐν τῷ 7ῳ πίνακι τῆς Ἐφημερίδος. Ὁ τρόπος τῆς τέχνης εἶνε ἀρχαιότερος τοῦ τῆς κορινθιακῆς κύ-

(1) Τὸ σωζόμενον τῆς κύλικος μέρος συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων εὑρεθέντων ἐν Κορίνθῳ. Τὸ χρῶμα τοῦ κεράμου εἶνε τὸ σύνηθες ξανθόν. Αἱ μορφαὶ μέλαιναι διασώζουσαι καὶ ἴχνη ἰοειδοῦς χρώματος.

λικος, νεώτερος δὲ τοῦ τρόπου εἰς ὃν εἶνε κατεσκευασμένα τὰ ἐκ Μήλου ἀγγεῖα.

Ἐν ᾧ δὲ αἱ ἐπὶ τοῦ μικροῦ τούτου ἀγγείου ζωγραφίαι οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ σχήματα γυναικείας μορφῆς, ἐν τῇ παραστάσει τῆς κορινθιακῆς κύλικος γίνεται καταφανὴς μεγάλη τοῦ τεχνίτου σπουδὴ πρὸς χαρακτηρισμόν τινα ἑκατέρας τῶν μορφῶν (1). Τὸν ἴδιον τύπον τῆς ἑτέρας τῶν μορφῶν ἐπεχείρησε νὰ διακρίνῃ ὁ τεχνίτης λεπτότερον καὶ ἁβρότερον περιγράφων τὸ πρόσωπον ταύτης, ἑκατέρας δὲ τὸ περίγραμμα ἔχει ἀτομικὸν μᾶλλον ἢ τυπικὸν χαρακτῆρα. Καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ *Νεβρὶς* καὶ *Κλύ(τ)α* εἶνε ἰδιωτικὰ μᾶλλον ἢ μυθολογικὰ ὀνόματα. Ἐκ τούτου δὲ καὶ αἱ τῶν προσώπων γραμμαὶ ἐνταῦθα ἐλέγχουσιν ἀπορίαν τινὰ τοῦ τεχνίτου διὰ τὸ ἰδιότυπον, ἐν ᾧ αἱ τῶν ἄλλων τῆς κύλικος παραστάσεων διὰ τὴν παλαιὰν ἕξιν τὴν ἀπὸ τῆς παραδόσεως εἶνε μᾶλλον ἀσφαλεῖς καὶ βέβαιαι. Εἶνε δὲ ἡ κύλιξ διὰ τὴν σπουδὴν ταύτην, σπανίως ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ἀπαντῶσαν, πρὸς χαρακτηρισμόν τινα τῶν μορφῶν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἐπιμέλειαν περὶ τὴν ἐργασίαν τῆς ἑτέρας μάλιστα τῶν ἐκτὸς παραστάσεων ἓν τῶν κρατίστων παραδειγμάτων κορινθιακῆς ἐργασίας.

Ἐν Ἀθήναις.

Θ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

(1) Τῶν προσώπων μόνον τὸ περίγραμμα εἰκονίζεται κατὰ τὸν ἀρχαιότερον τῆς κορινθιακῆς τέχνης τρόπον. Αἱ μορφαὶ μέλαιναι καὶ ἰσοβαφεῖς· ἴχνη τοῦ ἰώδους σώζονται ἐπὶ τῆς γυναικείας περιβολῆς. Δηλοῦται δὲ τοῦτο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀπεικονίσει δι' ἀραιοτέρου τινος μέλανος χρώματος.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου Φολεγάνδρου, μίαν ὥραν πρὸς ἄρκτον τοῦ λιμένος αὐτῆς, ὑψοῦται βράχος ἐκ τιτανολίθου, οὗτινος ἡ νοτιοανατολικὴ πλευρά, φέρεται ἀποτόμως πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου τούτου, ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Φολεγάνδρου, καὶ ἕνεκα τῆς τοιαύτης θέσεώς της, ἐπήγασαν προφανῶς αἱ περὶ ταύτης δυσμενεῖς κρίσεις πολλῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων (2). Τανῦν σώζονται ἐνταῦθα ἐλάχιστα λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἡ δὲ προσοχὴ τοῦ ἐπισκεπτομένου τὴν θέσιν ταύτην, στρέφεται πρὸς τὸν ἐν τῇ νοτίῳ κλιτύϊ τοῦ ὀξέος τούτου ὑψώματος κείμενον μέγαν ναὸν τῆς Παναγίας, ὅστις καθὰ πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων παρετήρησαν, ἵδρυται πιθανώτατα ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίου Ἱεροῦ, καὶ προσέτι ἐξ ἀρχαίου ὑλικοῦ (3). Ἡ ἄνωθεν τῆς θύρας αὐτοῦ ἐπιγραφή, καὶ ἡ παράδοσις μαρτυρεῖ τὴν παλαιότητα αὐτοῦ, ὅστις κατὰ τοὺς περιηγητὰς ἦτό ποτε καὶ Μοναστήριον (1). Περὶ τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τούτου εὑρέθησαν ἄλλοτε ἐπιγραφαί τινες ἐπὶ μαρμαρίνων κυλίνδρων, αἵτινες καὶ εὑρίσκονται κατακεχωρισμέναι ἐν τῷ C. I. Gr. (Τόμ. II, 2442-2446 καὶ Addenda σελ. 1082), ἐσχάτως δὲ (κατὰ τὸν παρελθόντα Αὔγουστον), σκαπτομένου χάριν ἰσοπεδώσεως τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ, εὑρέθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

ΤΕΙΜΗΣΣΩΣΙΤΕΛΟΥ
ΤΗΝΙΔΙΑΝΜΗΤΕΡΑ
ΠΡΑΞΙΟΠΩΝΤΕΙΜΕΩΣ
ΘΥΓΑΤΕΡΑΗΝΚΑΙ
ΟΔΗΜΟΣΕΤΕΙΜΗΣΕΝ
ΘΕΟΙΣ

Τειμῆς Σωσιτέλου,
τὴν ἰδίαν μητέρα,
Πραξιοπών, Τειμέως
θυγατέρα, ἣν καὶ
Ὁ Δῆμος ἐτείμησεν,
Θεοῖς.

(2) Στράβ. X, 484. — Ἑλλην. Ἀνθολογ. Θ'. 421. — Ἡσύχ. ἐν λέξ. — Σόλ. Ἀποσπ. 2.

(3) *Ross* Reisen auf den Griech. Inseln Τόμ. Α'. σελ. 146-149. — *Bursian* Geogr. von Griechenland, II, σελ. 505-506.

(1) Ὅρα *Thevenot*, Relation d'un voyage au Levant. Paris 1665 σελ. 205.

Ἐπὶ μαρμάρου κυλινδρικοῦ, βασιζομένου ἐπὶ κυκλοτεροῦς πλακὸς κεκοσμημένης διὰ τεσσάρων δακτυλίων, καὶ φέροντος ἐπ' αὐτοῦ, ἑτέραν ὁμοίαν πλάκα, ἐφ' ἧς διακρίνεται καλῶς, πέδιλον ἐκ χαλκοῦ, καλυπτόμενον ἐν μέρει ὑπὸ ἄκρου ἐσθῆτος, ἐπίσης ἐκ χαλκοῦ, ὃ μόνον σώζεται ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς πλακὸς ταύτης ἀγάλματος ὅπερ βεβαίως παρίστα τὴν μητέρα τοῦ Τειμέως, φαίνεται δ' ὅτι ἐθραύσθη οὐχὶ διὰ τυχαίας πτώσεως, ἀλλὰ διὰ βίας.

Ἐξετάζοντες τὰς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ λέξεις, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ὄνομα *Τειμῆς* (=Τιμέας, ὡς Ἑρμῆς Ἑρμέας) ἀπαντᾷ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 2443 (C. I. G.) ἐπιγραφῇ, ἔνθα περὶ αὐτοῦ τούτου πρόκειται, καὶ δεύτερον ἐνταῦθα. Ἡ γενική, Τειμέως (στίχ. 3) καὶ ἡ αἰτιατικὴ Τειμέα (2443) ὡς εἰ ἦτο ἡ ὀνομαστικὴ *Τειμεύς*.

Τὸ μετὰ ταῦτα ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ *Σωσιτέλης* πλὴν τῇ ἐν C. I. Gr. 2443 ἐπιγραφῇ, ἀπαντᾷ καὶ ἀλλαχοῦ. Οὐδαμῶς δὲ παράδοξον ἡ γενικὴ *Σωσιτέλου*, διότι ὁ τοιοῦτος τύπος εἶνε συνηθέστατος ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς.

Πρώτην ἤδη φορὰν ἀπαντῶμεν τὸ ὄνομα ΠΡΑΞΙΟΠΩ, οὗ ὁ τονισμὸς *Πραξιοπῶ*. Γενικὴ *Πραξιοπῶς* (ὡς Ἀριστὼ-ῶς) καὶ αἰτιατ. *Πραξιοπών*. Ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ Φολεγάνδρου κολοβῇ (1) ἀναγινώσκομεν (στίχ. 4)

. . . . . . ΙΟΠΩΑΓΑΜ

ἔνθα ἡ μὲν πρώτη λέξις ἤδη δύναται νὰ συμπληρωθῇ [Πραξ]ιοπώ, ἡ δὲ δευτέρα κατ' εἰκασίαν τοῦ Ross, Ἀγλωφάνου. Ἐκεῖ ἡ Πραξιοπὼ ἀνατίθησι τοῖς θεοῖς τὸν γνωστὸν ἡμῖν υἱόν της Τειμέα, ἀλλὰ λέγεται θυγάτηρ ΑΓΑΜ... ἐν ᾧ ἐν τῇ προκειμένῃ, Τειμέως. Ὀρθότερον εἶνε τὸ τελευταῖον, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Τείμης ὤφειλε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἑτέρου τῶν πάππων του, γνωρίζομεν δὲ ὅτι ὁ πρὸς πατρὸς αὐτοῦ πάππος ἐκαλεῖτο *Ἀδείμαντος* (2).

Ὡς ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων πᾶς τις παρετήρησεν, αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Φολεγάνδρου, περιστρέφονται περὶ τὴν οἰκογένειαν ταύτην τοῦ Τειμέως, ἧς ὡς ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ὅλην τὴν γενεαλογίαν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν κοινωνικὴν θέσιν, καὶ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤκμαζεν. Οὕτως ἔκ τινος ἄλλης ἐπιγραφῆς, τῶν ἐν C. I. Gr. 2442, εὑρισκομένης ἔν τινι ἠρειπωμένῳ ναΐσκῳ τοῦ Ταξιάρχου, κειμένῳ ἐφ' ἧς θέσεως καὶ ἡ ἀρχαία πολίχνη, μανθάνομεν ὅτι ὁ Τειμῆς οὗτος ἦν ἱερεὺς καὶ σύγχρονος τῷ Τιβερίῳ Καίσαρι τῷ διαδόχῳ τοῦ Αὐγούστου βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 14 π. Χ. — 37 μ. Χ.)

Ἐν Ἀθήναις, τῇ α'. Ὀκτωβρίου 1885.

ΖΑΦ. Δ. ΓΑΒΑΛΑΣ
Φοιτητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς.

(1) C. I. Gr. Addenda 2443 b.
(2) C. I. Gr. 2443 « Σωσιτέλης Ἀδειμάντου ».

(Ἐξεδόθη τῇ 28ῃ Δεκεμβρίου 1885).

3.

3α.

1.

2.

ΓΛΥΠΤΑ ΕΡΓ

4. 1/6

5. 1/8

3ª 1/2

5ª 1/2

ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ.

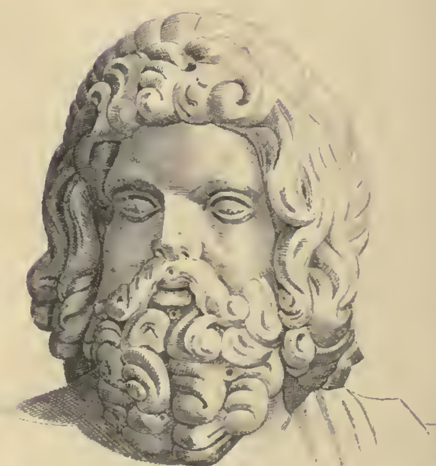
6. 1/6

7. 1/4

7α 1/1

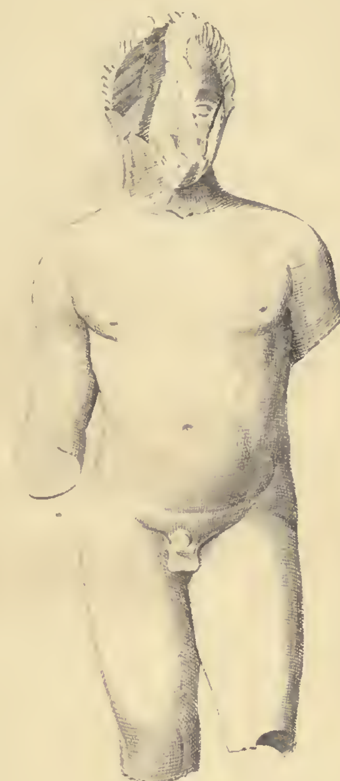
8α 1/1

8. 1/4

9. 1/7

10. 1/4

12. 1/6

12α 1/6

11. 1/7

ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ.

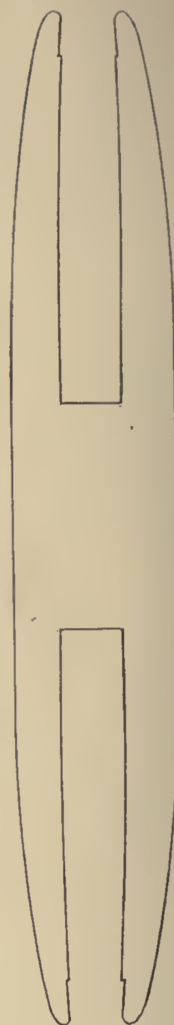
ΠΙΝΑΞ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΚΥΛΙΞ ΕΚ ΚΟΡΙΝΘΟΥ.

ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΕΚ ΣΠΑΡΤΗΣ

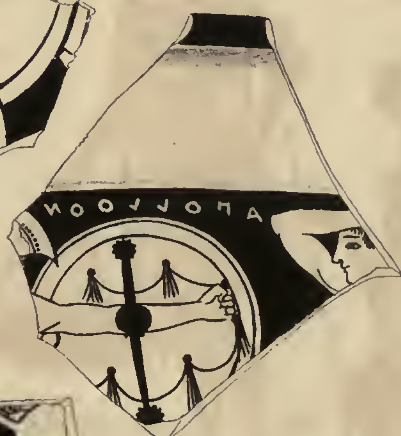
1.

1ϐ

2.

3.

ΣΚΕΥΟΣ ΠΗΛΙΝΟΝ ΙΑΙ

1α

4.

ΤΕΜΑΧΙΑ ΑΓΓΕΙΩΝ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ.

Λιθ. Κ. Γρούνδμαν Ἀθῆναι

ΧΑΛΚΟΥΣ ΣΑΤΥΡΟΣ ΕΚ ΤΗ

ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

1.

ΚΥΛΙΞ

2.

..ΟΡΙΝΘΙΑΚΗ

1.

4.

2.

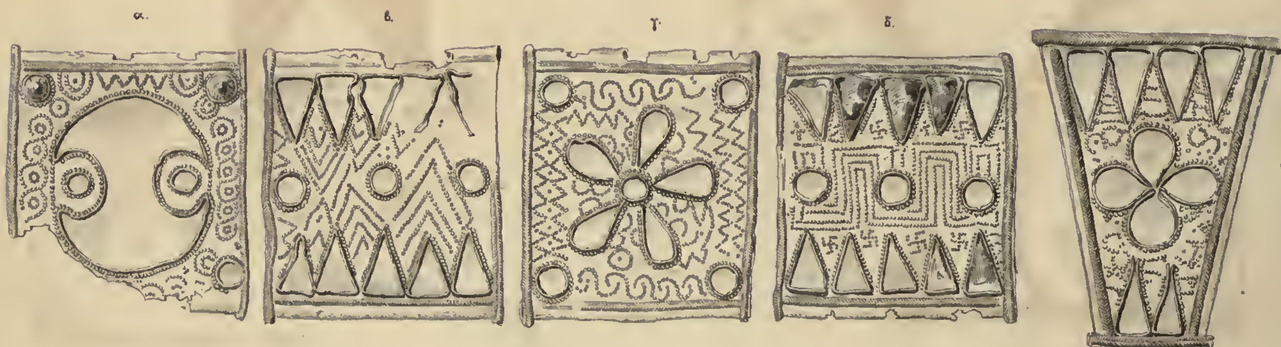

3.

ΑΓΓΕΙΩΝ ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΕΞ. ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

1.

2.

3.

4.

ΕΛΑΣΜΑΤΑ ΧΡΥΣΑ ΚΑΙ ΑΓΓΙΩ

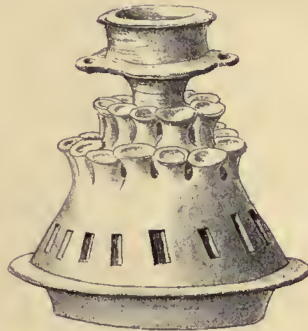
5.

6.

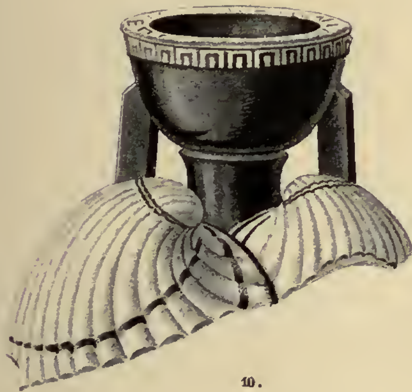
7.

8.

9.

10.

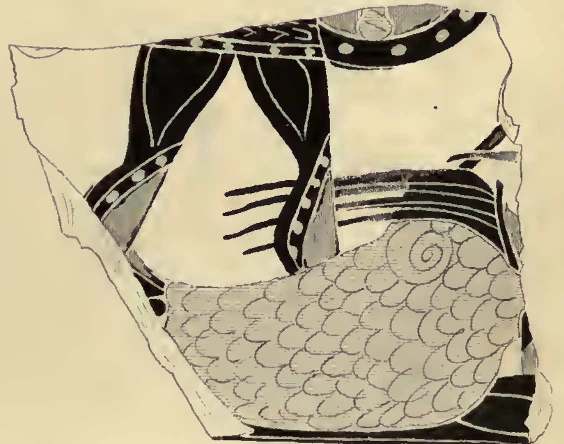

11.

12.

12α.

)ΡΑΥΣΜΑΤΑ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ.

1

2

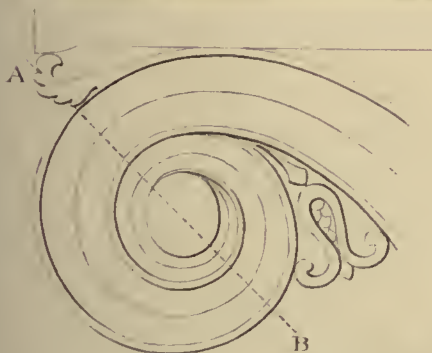
(1:6)

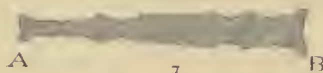

3 (1.6)

4 (1.3)

7

(1.6)

6 (1:2)

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΝ ΚΙΟΝΟΚΡΑΝΟΝ

ΚΡΑΤΗΡ Ξ

ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ 1.

ΚΡΑΤΗΡ Ε

ΑΙΡΟΠΟΛΕΩΣ 2.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

1886

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
1886

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΡΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΠΡΟΣ ΜΑΡΣΥΑΝ

(Πίναξ 1)

Τὰς ἐπὶ ἀγγείων παραστάσεις (1) τοῦ ποικίλου τούτου μύθου (2) διῄρεσεν ὁ Stephani μὲν ἐν σχετικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ (Compte-Rendu de la com. impér. archéol. pour l'année 1862 σ. 106) εἰς τέσσαρας κατηγορίας, ὀρθότερον ὅμως ὁ Michaelis (Arch. Zeit. 1869 σ. 41 καὶ ἑξ.) εἰς τρεῖς μόνον, περιλαβὼν ἐν τῇ πρώτῃ μὲν τὰς παραστάσεις ἐκείνας ἐν αἷς εἰκονίζεται ἡ εἰσαγωγή, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν ἅμιλλαν, ἐν τῇ δευτέρᾳ τα κατ' αὐτήν, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἡ ὑπὲρ τοῦ Ἀπόλλωνος ἔκβασις καὶ αἱ παρασκευαὶ ἐπὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τιμωρίας τοῦ Μαρσύου· καθόσον ἡ ἐκτέλεσις αὐτὴ τῆς βαρβάρου ποινῆς, ἤτοι ἡ ἐκδορὰ τοῦ ὑπερφιάλου Σατύρου, ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ κεραμογραφίᾳ τόσον ὀλίγον, ὅσον καὶ ἐν ἄλλοις τῆς τέχνης εἴδεσι.

Ἡ ἡμετέρα παράστασις (Πίν. 1) ἐπί τινος ἐκ Κρήτης προερχομένου ἀγγείου τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας ὑπ' ἀρ. 3461 (κωδωνοειδοῦς κρατῆρος) θὰ κατετάσσετο εὐχερῶς — προϋποτιθεμένης ὡς ἀναμφισβητήτου τῆς εἰς τὸν σχετικὸν μῦθον τῆς παραστάσεως ἀναγωγῆς· περὶ οὗ ἐν τοῖς ἑξῆς — εἰς μίαν τῶν ἀνωτέρων τριῶν κατηγοριῶν, ἐὰν μὴ ἀνεφαίνοντο δυσχέρειαί τινες περὶ τὴν ἑρμηνείαν λεπτομερειῶν τινων. Καὶ ὅμως οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ γραφεὺς ἐν νῷ εἶχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ εἰκονίσῃ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μαρσύας εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ῥιφθέντας αὐλοὺς ἐμφυσῶν, καὶ τὴν τέχνην αὐτοῦ ἐπιδεικνύμενος, τὸν Ἀπόλλωνα εἰς τὸν ὀλέθριον πρὸς αὐτὸν ἀγῶνα παρώρμα. Ὁ Μαρσύας εἰκονίζεται γυμνὸς τὸ σῶμα, ἐν σατυρικῇ ὅλως μορφῇ (3), ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διάδημα μόνον ἐκ κισσοῦ ἔχων καὶ ἐπὶ κορμοῦ δένδρου ἢ παρὰ τούτῳ καθήμενος. Κάτωθεν δὲ ἀγγεῖον κεκοσμημένον τὰ χείλη κισσῷ. Ὅτι ὁ συνήθης οὗτος τοῦ δένδρου κορμός, ὁ τοσοῦτον συχνὰ ἐν ταῖς παραστάσεσι τοῦ μύθου τούτου εἰκονιζόμενος, τὴν πίτυν (1) ἢ πεύκην ὑποσημαίνει, ἐφ' ἧς, μετὰ τὴν ἔκβασιν τῆς ἁμίλλης, ὁ Μαρσύας ἵνα ἐκδαρῇ ἐκρεμάσθη (Ἀπολλοδ. 1. 4. 2) εἶνε προφανῶς δῆλον, ὡς ἐπίσης τὸ ὅτι τὸ ἐξ ἴσου συχνὰ ἁπαντῶν ἀγγεῖον ἐκεῖνο, τὸ ὑπὸ τὸν Μαρσύαν, ὡς σύμβολον νὰ ἑρμηνευθῇ δέον τῆς σατυρικῆς τοῦ Μαρσύου φύσεως. Πρὸ τοῦ οὕτως ἐν εὐθύμῳ πονηρίᾳ αὐλοῦντος Σατύρου ἡ Ἀθηνᾶ, ἐν ποικίλῳ χιτῶνι καὶ πέπλῳ, αἰγίδα φέρουσα κράνος καὶ δόρυ, ὡσεὶ ἐπὶ ἐξέχοντος κάθηται ἐδάφους, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἀνυψουμένου δεξιοῦ γόνατος ἔχουσα καὶ ἀκροωμένη τοῦ αὐλοῦντος σατύρου μετὰ προσοχῆς. Ὄπισθεν τῆς Ἀθηνᾶς ὁ Ἀπόλλων ἐν στάσει δηλούσῃ προφανῶς τὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν κατὰ τὸ μέσον σκηνὴν εἴσοδον αὐτοῦ. Εἰκονίζεται ὡσανεὶ μόλις τότε ἐνεφανίζετο, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ καὶ τὸ ἱμάτιον διατελοῦσιν ἔτι ἐν κινήσει, καίτοι ὁ τρόπος δι' οὗ ἐπὶ τοῦ στελεχίου διὰ τῆς δεξιᾶς ἐρείδεται σημαίνει ἤρεμον στάσιν. Ὁ θεὸς ἔβαινεν, ἀλλ' ἵσταται αἴφνης, ἔκπληκτος, ἵνα ἀκροασθῇ τοῦ αὐλητοῦ. Τοιοῦτό τι βεβαίως ὁ γραφεὺς νὰ ἐκφράσῃ διενοήθη. Ὁ Ἀπόλλων φέρει πολυποίκιλτον, ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου πίπτουσαν καὶ τὰ κάτω τοῦ σώματος καλύπτουσαν χλαμύδα· περὶ δὲ τὴν εἰς κρωβύλον ἀπολήγουσαν κόμην δάφνινον διάδημα. Κατὰ τὴν ἑτέραν τῆς παραστάσεως ἄκραν, τοῦ Μαρσύου ὄπισθεν καὶ πρὸς τὸν

(1) Καὶ τοιαῦται ἁπαντῶσι μόνον ἐπὶ ἀγγείων τῆς νεωτέρας περιόδου· ἤτοι τῆς μετὰ τὸ τέλος τοῦ Πελ. πολέμου καὶ ἐντεῦθεν.

(2) Αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἴσως (πρβ. Müller. Προλεγόμενα σ. 113 τοῦ συγγρ. «Wandgemälde aus Pompeji und Herculanum» ὑπὸ Ternite) τούτου μύθου ἁπαντῶσι παρ' Ἡροδότῳ VII, 26. Κυριώτεραι δὲ πηγαί εἰσι: Ξενφ. Ἀναβ. I. 2. 8. Παυσ. X. 30. 5. Στραβ. 578. Λιβ. 38, 13. Ὀβιδ. Μετ. VI. 383. Ἐπίσης παρ' Ἀπολλοδ. 1. 4. 2. Διοδ. III. 59. καὶ Hyg. fab. 165. — Πρβ. τὴν πολλοῦ ἀξίαν τοῦ Michaelis πραγματείαν «Apolline e Marsia» ἐν τοῖς Annal. dell' Inst. T. 30 σελ. 298 καὶ ἑξ.

(3) Ἐν τῇ ἀναδημοσιευομένῃ ἐν παρενθέτῳ πίνακι εἰκόνι, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, ὁ Μαρσύας φέρει τὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἰδίᾳ ἐν χρήσει «χορταῖον χιτῶνα» καλούμενον, ὃν οἱ Σειληνοὶ καὶ ἰδίως οἱ Παπποσειληνοὶ καλούμενοι ἔφερον, ἵνα λάσιοι καὶ θηριώδεις ὅσον οἷόν τε φαίνωνται. Πρβλ. Preller. Gr. Myth. 1. σελ. 578. A. 4.

(1) Πρβ. Stephani, ἔνθ. ἀν. 1. 133 σημ. 1, ὅπου καὶ τὰ σχετικὰ χωρία· ἰδ. καὶ Michaelis ἐνθ. ἀν. σ. 47. Σ. 32. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ κορμοῦ ἐκβλαστάνων κλάδος ὅμοιος φαίνεται τῷ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος κρατουμένῳ, ὅστις ἁρμόζει μᾶλλον νὰ ὑποληφθῇ ὡς ἐκ δάφνης ὤν.

Ἀπόλλωνα συμμετρικῶς ἀντιστοιχοῦσα, ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀδελφὴ Ἄρτεμις, ἐν στικτῷ ποδήρει χιτῶνι μετὰ διπλοΐδος, φαρέτραν ὄπισθεν φέρουσα καὶ δᾷδα ἀνημμένην ἐν τῇ δεξιᾷ ἵσταται ἐπὶ τοῦ δένδρου ἐρειδομένη, παρ' ᾧ ὁ Μαρσύας, κοσμεῖται δὲ διὰ στροφίου περὶ τὴν κόμην, περιδεραίου καὶ ψελλίων περὶ τοὺς βραχίονας. Εἰκονίζεται καὶ αὕτη μετὰ προσοχῆς τοῦ αὐλοῦντος ἀκροωμένη. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς παραστάσεως ἀκριβῶς καὶ πρὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱπταμένη Νίκη, ἐν ποδήρει διαφανεῖ χιτῶνι, τῇ θεᾷ ταινίαν ὡσεὶ προσφέρουσα. Ἡ πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν τῆς Νίκης πτῆσις εἰς ἀλλοίαν ὅλως τῆς παραστάσεως ἑρμηνείαν θὰ ἦγεν, ἐὰν ἠδύνατό πως νὰ στηριχθῇ ἡ ὑπόθεσις ὅτι οὐχὶ ἡ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἔρις ἐν τῇ εἰκόνι παρίσταται, ἀλλ' ἡ τὸ Μυρώνειον ἔργον ἐκεῖνο προκαλέσασα τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν Μαρσύαν· ἀλλὰ περὶ τούτου πλείω ἐν τοῖς ἑξῆς. Ἐπίσης δὲ καὶ ἐὰν τὸ δεύτερον ἐν τῇ εἰκόνι ἡμῶν ἢ τὸ τρίτον τῆς ἔριδος στάδιον εἰκονίζετο, διότι παράδοξον ὄντως τότε θὰ ἦτο ἐὰν ἄλλος τις ἢ ὁ νικῶν θεὸς ὑπὸ τῆς Νίκης ἐστεφανοῦτο. Καὶ τέλος ἐὰν μὴ γνωστὸν ἦτο ὅτι οἱ ἀρχαῖοι γραφεῖς οὐχὶ σπανίως τὴν παράδοσιν, ὅπου αὕτη δὲν ἐκινδύνευεν ὁλοσχερῶς, τῆς συμμετρίας χάριν ἢ ἄλλου τινὸς τεχνικοῦ λόγου, παρέβλεπον. Καὶ ἀληθῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι ἡ συμμετρία ἐτηρήθη ὅσον σπανίως ἐπιτυχῶς. Ἔχομεν τὴν Νίκην ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἑκατέρωθεν ἀνὰ δύω καθημένας καὶ δύω ἱσταμένας μορφάς. Ἡ ὅλη παράστασις ἐκκλίνει ἀπὸ τῆς Νίκης ἑκατέρωθεν οὕτω συμμετρικῶς ὡσανεὶ ἦτο ἐν ἀετώματι. Δι' ὅμοιον λόγον προφανῶς ἐν τῇ ὡραίᾳ εἰκόνι τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν Mon. dell'inst. VIII 42, ἔνθα παρεμφερὴς ὑπόθεσις εἰκονίζεται, ἡ Νίκη ἵσταται ὄπισθεν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ πρὸ τοῦ Ἑρμοῦ, ὡσανεὶ πρὸς τοῦτον διελέγετο! Ἄλλαι περὶ τούτου ἑρμηνεῖαι ὀλίγον πείθουσι.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν παράστασιν ἣν καὶ οὕτως μὲν οὐδόλως ἠθέλομεν ὀκνήσῃ εἰς τὰς παραστάσεις ἐκείνας νὰ κατατάξωμεν τὰς εἰκονιζούσας τὴν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Μαρσύου μουσικὴν ἔριδα καὶ ὑπαγάγῃ ταύτην εἰς τὴν πρώτην τῶν παραστάσεων τούτων κατηγορίαν, ἀσφαλέστερον ὅμως εἰς τοῦτο χωροῦμεν ἀφοῦ ἕτερός τις πρὸ ἡμῶν, δεξιώτερος ἑρμηνευτής, τὴν ὁδὸν προελείανεν. Ὁμοία δηλαδὴ περίπου εἰκών, ἥν, ἵνα τὴν σύγκρισιν ὑποβοηθήσωμεν, καὶ ἀναδημοσιεύομεν ἐν πίνακι παρενθέτῳ, φέρεται καὶ ἐπὶ ἀγγείου τινος ἐκ τῶν τῆς κάτω Ἰταλίας, δημοσιευθεῖσα κατ' ἐπανάληψιν (1) καὶ ἑρμηνευθεῖσα διαφοροτρόπως. Τὴν ὁμοιότητα τῆς ἡμετέρας παραστάσεως πρὸς τὴν τοῦ ἀγγείου τούτου θεωροῦμεν ἱκανῶς ὁρατήν, ὅπως ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὴν ἁπλῆν τῆς εἰκόνος παράθεσιν.

Ὅτι οἱ γραφεῖς ἀμφοτέρων τῶν εἰκόνων τούτων τὴν αὐτὴν παράστασιν ἀντέγραφον φαίνεται ἡμῖν καὶ ἐξ ἄλλων δῆλον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μικρῶν παραλλαγῶν αἵτινες ἀπαντῶσι ἐπὶ τῶν δύω τούτων ὁμοίων σχεδὸν ἀντιγραφῶν. Ἡ ἔλλειψις τῆς Νίκης λ. χ. ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς κάτω Ἰταλίας ἀγγείου δὲν θὰ παράσχῃ πράγματα τοῖς γινώσκουσιν ὁπόσαι συνήθως ἀπαντῶσι παραλλαγαὶ ἐπὶ ἀντιγράφων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πρωτοτύπου εἰκόνος. Καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ μύθῳ μὲν (ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν παραστάσεων τοῦ δευτέρου τῆς ἁμίλλης σταδίου) ὁραταί εἰσι τοιαῦται πάμπολλαι· ἀλλ' ἐξόχως αἰσθηταί εἰσι ἐπὶ ἄλλων παραστάσεων ὡς λ. χ. ἐπὶ τῶν εἰκονιζουσῶν τὸν Ἅδην («Die Untervelt») ὧν πλείονα τοῦ ἑνὸς διεσώθησαν ἡμῖν ἑνὸς πρωτοτύπου ἀντίγραφα. Ἐξαιρέσει τῆς ἐλλείψεως τῆς Νίκης καὶ τῆς διαφόρου τῆς Ἀθηνᾶς στάσεως, κατὰ τὰ ἄλλα ἔχομεν ἐντελῶς ὁμοίαν παράστασιν. Ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ ἐξ Ἰταλίας ἀγγείου, ἡρμηνεύθη, ὡς εἴπομεν, κατὰ διάφορον ἑκάστοτε τρόπον, δι' ὃ καὶ θὰ ἐπιτραπῇ ἴσως ἡμῖν ἡ ἐν συντόμῳ ἑρμηνειῶν τινων ἀναθεώρησις. — Οἱ γάλλοι λ. χ. ἑρμηνευταὶ Lenormant καὶ de Vitte—καὶ παραλείπομεν τῶν ἀρχαιοτέρων τὰς ἑρμηνείας — οὐχὶ τὴν ἔριν ἐν τῇ εἰκόνι βλέπουσι, τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν Μαρσύαν, ἀλλὰ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν Σιληνὸν «Minerve semble vouloir frapper Marsyas, comme dans le groupe placé à l'Acropole d'Athènes» (2). Οἱ γάλλοι ἀρχαιολόγοι ἀνευρίσκουσι καὶ ἐνταῦθα

(1) Hancarville: ant. Etr. T. IV. pl. 64. Passeri: Pict. Etr. Tav. 235. Inghirami: Vas. fitt. Tav. 328. Lenormant et de Vitte: Élite céramogr. T. II. Pl. 69 ἐξ οὗ ἐγένετο] καὶ ἡ ἡμετέρα ἀνατύπωσις.

(2) Κατὰ τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνο τοῦ Παυσ. χωρίον (I. 24. 1) «Ἐνταῦθα Ἀθηνᾶ πεποίηται τὸν Σιληνὸν Μαρσύαν *παίουσα* ὅτι δὴ τοὺς αὐλοὺς ἀνέλοιτο ἐρρῖφθαι σφᾶς τῆς θεοῦ βουλομένης» ἔνθα τὸ δυσερμήνευτον «παίουσα» καὶ «ἐπιοῦσα» (Brunn) ἐγένετό ποτε καὶ «πτύουσα» (!!) ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ «ἀναπαύουσα» (Wieseler) «Μαρσύαν αὐλοῦντα ἀναπαύουσα» Nachr. d. k. g. der Wissenschaften zu Göttingen N. 10. 1885.

Λιθ. Κ. Γρούνδμαν Ἀθήνησι.

τὴν « παίουσαν » Ἀθηνᾶν — καὶ δὴ οὐχὶ μίαν μόνην, ἀλλὰ διπλῆν Ἀθηνᾶν! « Celle qui témoigne son aversion pour le jeu de la flûte et dont la bonne intelligence avec Apollon ne peut être mise en doute, est bien la Minerve hellénique, protectrice d'Athènes, et hautement hostile à la barbarie du culte Asiatique. L'autre Minerve, au contraire, est l' Athéné *Aédon*, cette déesse d' origine phrygienne. . . » κτλ. Ἑρμηνεύουσιν ἤτοι τὴν Ἄρτεμιν, ἥτις τοσοῦτον ἀπαραγνωρίστως ἐνταῦθα διὰ τῆς δᾳδὸς χαρακτηρίζεται, (ὡς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι καὶ διὰ τῆς φαρέτρας, ἀλλαχοῦ δὲ καὶ διὰ τῆς ἐλάφου Mon. Inst. VIII 42) ὡς Ἀθηνᾶν, ἣν διακρίνουσι « par son casque (;) (1), son égide (;) et les flots dont le bas de sa tunique est ornée». Ἄσκοπον θὰ ἦτο ἂν ἐπεμένομεν εἰς τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἑρμηνειῶν τούτων, καθόσον προφανῶς οὔτε περὶ διπλῆς πρόκειται Ἀθηνᾶς, οὔτε, καὶ κατὰ τὴν ἰδέαν ἡμῶν, περὶ Ἀθηνᾶς παιούσης ἢ πτυούσης. Καὶ ὅμως! Ἐγκρατέστερος τῶν μυθικῶν παραστάσεων ἑρμηνευτής, ὁ Stephani ἐν C-R 1862, σελ. 93 καὶ ἑξ. τὴν ὑπεράσπισιν ἀναλαμβάνει τῆς ὑπὸ τῶν κ. Lenormant et de Vitte ἐκφρασθείσης ἀτελῶς ὅμως καὶ διατυπωθείσης, ἑρμηνείας ταύτης. Ἀπορρίπτει καὶ οὗτος τὴν ἑρμηνείαν περὶ τῆς ἔριδος Μαρσύου καὶ Ἀπόλλωνος ἰσχυρίζεται δὲ ὅτι ὁ γραφεὺς « τὴν στιγμὴν νὰ ἐξεικονίσῃ ἠθέλησεν, καθ' ἣν ὁ Σάτυρος τοὺς ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ῥιφθέντας αὐλοὺς ἀνείλετο καὶ τούτων τότε τὸ πρῶτον χρῆσιν ἐποιεῖτο ».

Τὸν Ἀπόλλωνα θεωρεῖ ὁ Stephani ὡς δευτεραγωνιστοῦ παίζοντα ἐν τῇ παραστάσει πρόσωπον, καὶ τῆς ἡσύχου αὐτοῦ στάσεως ἕνεκα, ἀλλ' ἰδίᾳ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῆς λύρας· καὶ ὁμολογεῖ μὲν ὅτι ἐπὶ δύω ἄλλων παραστάσεων (Élit. Céram. T. II. pl. 63 καὶ 65) ἐλλείπουσι πάντῃ οἱ τοῦ Μαρσύου αὐλοὶ (ὧν ἡ ἔλλειψις κατὰ μείζονα λόγον τὴν ὑπόθεσιν θὰ παρέβλαπτεν), ἀλλ' ὅμως θεωρεῖ τούτους ἀποσβεσθέντας, ἅτε διὰ λευκοῦ χρώματος ὄντας γεγραμμένους. Καθ' ἡμᾶς ἡ ἔλλειψις τῆς λύρας κατ' οὐδένα λόγον δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς σπουδαία ἔνστασις κατὰ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς παραστάσεως ταύτης εἰς τὰς εἰκονιζούσας τὴν πρὸς Μαρσύαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἔριδα, καθόσον οὐχὶ ἡ στιγμὴ τῆς ἁμίλλης ἐν τῇ εἰκόνι παρίσταται, ἀλλ' ἡ εἰσαγωγή, τὸ πρῶτον τουτέστι στάδιον, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ λύρα δὲν ἦτο καὶ ἀπολύτως ἀναγκαία. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐὰν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἀπέναντι τοιούτων ἐλευθεριῶν εὑρίσκεταί τις οὐχὶ σπανίως· ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ εἰκόνι (Mon. Inst. VIII) εὑρίσκομεν τὸν Ἀπόλλωνα μὲν *ἄνευ λύρας* ἀμελῶς καθήμενον, τὸν δὲ Μαρσύαν οὐχὶ αὐλοῦντα, ἀλλὰ κιθαρίζοντα (!) (πρβλ. καὶ Archæol. Zeit. 1884 τ. 5) τοῦθ' ὅπερ εἰς πολλὰς ἤγαγεν παραδόξους ἑρμηνείας καὶ ὑποθέσεις ἴδ. Michaelis Arch. Zeit. 1869 σελ. 41. Ἐν ἑτέρᾳ εἰκόνι (1) βλέπομεν ὑπὸ τὸν Μαρσύαν τὴν λύραν ἀντὶ τοῦ συνήθους ἀγγείου καὶ τοῦτο ὄπισθεν τοῦ Ἀπόλλωνος! — Ἐὰν ὁ Stephani πρὸ αὐτοῦ εἶχε τὴν ἡμετέραν παράστασιν, ἔνθα ἡ Ἀθηνᾶ ἀντὶ τῆς δυσερμηνεύτου ἐκείνης ἐπὶ τοῦ Ἰταλικοῦ ἀγγείου στάσεως, ἠρέμα εἰκονίζεται καθημένη, ὡσανεὶ ἡδυνομένη ὑπὸ τῆς τέχνης τοῦ Σατύρου, δὲν ἤθελε πιθανῶς ἐμμείνῃ εἰς τὴν ἑρμηνείαν του. Ἰσχυρότερός τις ὅμως λόγος κατὰ τῆς ἑρμηνείας τοῦ Stephani προβάλλεται· ἡ παρουσία τοῦ Ἀπόλλωνος ἅμα καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἥτις δυσχερῶς θὰ ἡρμηνεύετο ἐὰν εἴχομεν ἐνταῦθα σκηνὴν ὁμοίαν πρὸς τὸ ἐν Ἀκροπόλει τοῦ Μύρωνος σύμπλεγμα, ὡς θέλει ὁ Stephani.

Ἐπὶ τῶν ὑποτιθεμένων ὁμοίων παραστάσεων τοῦ ἔργου ἐκείνου τοῦ Μύρωνος ἢ τῆς σχετικῆς παραστάσεως, εὑρίσκομεν συνήθως μόνον τὸν Μαρσύαν καὶ τὴν Ἀθηνᾶν (2). Καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῶν παραστάσεων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὸν γνωστὸν μῦθον τοῦ Μαρσύου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς σπανίως εἰκονίζονται ἄλλα πρόσωπα, καὶ ταῦτα ἐν στενοτέρᾳ σχέσει πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ἢ ἡ Ἄρτεμις· ἐπί τινος σαρκοφάγου (3) λ. χ. εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς πρώτης σκηνῆς, τῆς εἰκονιζούσης τὴν Ἀθηνᾶν ῥίπτουσαν τοὺς αὐλούς, θεά τις εἰκονισμένη, ἥτις ἐπιτυχῶς ἡρμηνεύθη ὡς προσωποποίησίς τις τοῦ

(1) Σημειωτέον ὅτι παρὰ Inghirami (τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῆς εἰκόνος δὲν εἴχομεν δυστυχῶς πρόχειρον) τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα τῆς Ἀρτέμιδος διαφέρει τοῦ ἐν τῇ εἰκόνι τῶν Lenor. et de Vitte. Ἐκεῖ φέρει αὕτη παρεμφερές τι στρόφιον τῷ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι.

(1) Inghir. Vas. fitt. T. 329. Élit-Céram. T. II. pl. 66 — ἡ ἑρμηνεία τοῦ Stephani καὶ ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε ἐλάχιστα πειστική C. R. σ. 108.

(2) Πρβ. Müller-Wieseler: D. d. A. K. II 239 a. b. c. καὶ σελ. 173. Overbeek: Gesch. d. gr. Plastik. I σελ. 208.

(3) Gerhard: Ant. Bildw. T. 85. 2.

τόπου ἐν ᾧ ἡ σκηνὴ (Lokalgottheit). Οὕτω καὶ ἐπὶ τοιχογραφίας τινος τῆς Πομπηΐας (1) παρίσταται ἡ Ἀθηνᾶ αὐλοῦσα πρὸ τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος· ὁ Stephani εὑρίσκων ἴσως παράδοξον ἐνταῦθα τὴν παρουσίαν τοῦ Ἀπόλλωνος προσπαθεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ τοῦτο παραβάλλων χωρίον τι τοῦ Πλουτάρχου (περὶ Μουσ. 14. 1.) «Ἡ δὲ Κόριννα καὶ διδαχθῆναί φησι τὸν Ἀπόλλωνα ὑπ' Ἀθηνᾶς αὐλεῖν» τοῦθ' ὅπερ ἐνταῦθα ὅλως ἄσχετον, εἰκονιζομένης τῆς σκηνῆς μᾶλλον τῆς πρὸ τῆς ἀπορρίψεως τῶν αὐλῶν (2). Ἱκανῶς δὲ δῆλον φαίνεται ἡμῖν, τὸ ὅτι ἡ Ἄρτεμις ἐνταῦθα μόνον ἐν σκηνῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἰδίᾳ ἀφορώσῃ μετὰ τοσούτου ἐνδιαφέροντος νὰ παρίσταται δυνατὸν ἦτο. Καὶ ὄντως ὁ Michaelis ἐν τῇ σχετικῇ αὐτοῦ ἀξιολόγῳ πραγματείᾳ (Arch. Zeit. 1869 σελ. 51) μηδαμῶς ἐκ τῶν ἑρμηνειῶν τούτων παραπεισθείς, ἀνέγραψε τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος παράστασιν εἰς τὰς τῆς ἔριδος τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν Μαρσύαν καὶ κατέταξε ταύτην εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν, εἰς τὰς παραστάσεις τουτέστιν ἐκείνας, αἵτινες τὰ πρὸ τῆς ἁμίλλης εἰκονίζουσιν, ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ Σατύρου ἐπὶ τοῦ αὐλοῦ δοκιμῶν, μέχρι τῆς ἐξεγέρσεως τῆς ἐπὶ τῇ τέχνῃ αὐτοῦ ἀλαζονείας, ἥτις τὸν Ἀπόλλωνα εἰς διαγωνισμὸν πρὸς τὸν ὑπερήφανον αὐλητὴν παρώρμησε. Καὶ ἡ ἡμετέρα παράστασις συνεπῶς δέον νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰς παραστάσεις τῆς μουσικῆς τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν Μαρσύαν ἔριδος καὶ νὰ καταταχθῇ ἀνενδοιάστως εἰς τὴν πρώτην τούτων κατηγορίαν.

Ἡ ἀντίστροφος εἰκὼν τοῦ ἀγγείου παριστᾷ φαλακρὸν Σάτυρον ἐν μέσῳ δύω Μαινάδων ἐν ταῖς χερσὶ θύρσους κρατουσῶν· καὶ αἱ τρεῖς αὗται μορφαὶ φέρουσι μακρὰ ἱμάτια περὶ τὸ σῶμα. Ἡ παράστασις αὕτη, συχνὴ ἄλλως τε οὖσα, φαίνεται οὐχ ἧττον σχετιζομένη πρὸς τὴν κυρίαν τοῦ ἀγγείου παράστασιν, καθόσον πρόσωπα ἐκ τοῦ Βακχικοῦ θιάσου συχνὰ ἀπαντῶσιν ἐν ταῖς ἐπὶ ἀγγείων παραστάσεσι τοῦ μύθου τούτου, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μαρσύου ἀποτελοῦντα.

Β. Ν. Στάης

(1) Bull. dell' Inst. Arch. 1841 p. 106.

(2) Παρβ. καὶ τὴν εἰκόνα (ἐν Ann. dell'Inst. 1879 σελ. 24 τ. 6) ὅπου παρὰ τὸν Βακχικὸν θίασον, ὑπεράνω τῆς Ἀθηνᾶς εἰκονίζεται ὁ πατὴρ αὐτῆς Ζεύς, ὡσεὶ τῆς σκηνῆς ἐφορῶν.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΤΗι ΑΓΟΡΑι ΑΘΗΝΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

Ἐξακολουθεῖ ἡ ἐν τῇ πυρποληθείσῃ Ἀθηνῶν ἀγορᾷ ἀνασκαφή, ἀλλὰ δι' ὀλίγων ἐργατῶν καὶ μετὰ συχνῶν διαλειμμάτων, ἕνεκα τῶν πολλῶν βροχῶν τοῦ ἐφετεινοῦ χειμῶνος. Καὶ τὸ μὲν πολὺ πλεῖστον μέρος τῶν χωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐσκέπαζον τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος ἤδη ἐξεφορήθη, μένουσι δ' ἔτι ἐδῶ κ' ἐκεῖ καθ' ἅπαντα τὸν χῶρον σεσωρευμένα εἰς ὁμάδας ὀγκώδη μάρμαρα καὶ πῶροι, μέλη δηλ. ἀρχιτεκτονικὰ ἀπαρτίζοντα τὸ πάλαι τὴν μεγάλην ἐρευνωμένην οἰκοδομήν, τὰ ὁποῖα ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεσαιῶνος καὶ ὑστερώτερον μετεχειρίσθησαν οἱ ἄνθρωποι εἰς διάφορα κτίσματα ἄθλια ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως. Μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῶν κτισμάτων τούτων, δυσκόλως τώρα μετακινεῖται καὶ τοποθετεῖται τὸ ἀρχαῖον ὑλικὸν οὕτως, ὥστε καὶ καταφανὲς νὰ εἶναι πρὸς μελέτην καὶ νὰ μὴ ἐπισκεπάζῃ δὲ ἢ συγχέῃ τὰς τῆς πρώτης οἰκοδομῆς γραμμάς, ὅσων ὁ χρόνος ἐφείσθη. Ὅμως δέ, αἰρομένης ὁπωσδήποτε καὶ ταύτης τῆς δυσκολίας, θὰ γίνῃ προσεχῶς δυνατὸν νὰ ἐκδοθῇ ἐν τοῖς τοῦ ἔτους 1885 Πρακτικοῖς τῆς Ἑταιρίας τὸ σχέδιον τῶν ἀναφανεισῶν οἰκοδομικῶν γραμμῶν, ἔνθα θέλει ἀποδοθῇ καὶ ὁ προσήκων λόγος περὶ τῶν παντοίων ἄλλων εὑρημάτων, ὅσα ἀνεσκάφησαν.

Σήμερον δὲ ἐπιγραφὰς μόνον πάλιν ἐκδίδομεν, ἐκ τοῦ τόπου τούτου προελθούσας. Αὗται, καθὼς καὶ αἱ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἐκδοθεῖσαι, οὐδὲν περὶ τοῦ κτίσματος, ἐν ᾧ εὑρέθησαν, μαρτυροῦσι, εἶναι δὲ ποικίλης ἄλλης ὕλης περιεκτικαί. Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν παλαιοτέρων.

1.

Τμῆμα στήλης λίθου Πεντελησίου, ὕψους. 0,34

πλάτους 0,16 πάχους 0,20, ὃν πάντοθεν (πλὴν ἔνθα ἄρχονται οἱ στίχοι τρίτος καὶ τέταρτος) ἀποτεθραυσμένον, ἔχει τὰς ἑξῆς κυρίων ὀνομάτων ἀρχάς, γράμμασι κανονικοῖς τῶν πρὸ Εὐκλείδου ἄρχοντος χρόνων·

. ≶ .
_ΥΦΑΙ
ΝΟΘΙΑ
ΠΥΘΟΙ
ΑΥΤΟΚ
ΕΥΔΟΧ
ΦΙΛΟ
ΧΑΡΙ
≶Ο≶
. . .

Τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα διαφόρως δύνανται νὰ συμπληρωθῶσι, παραλείπω τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ἀνωφελές. Μόνον τὸ ΝΟΘΙΑ.. ὡς ὁπωσοῦν περίεργον συμπληρῶ εἰς *Νοθιά(δης)* ἢ καὶ *Νοθία(ς)*, ἂν θέλῃ τις, (κατὰ τὸ *παρθενίας*), εἰ καὶ ἄγνωστα ταῦτα ἀλλαχόθεν. Γνωστὰ δὲ ἐκ τῆς ῥίζης *νοθ* ὀνόματα καὶ καταλελεγμένα ἐν τῷ τοῦ Pape λεξικῷ τῶν κυρ. ὀνομ. τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι τὰ Νόθαρχος, Νόθιππος, Νοθοκράτης, Νόθος, Νόθων. Τὸ δὲ Νοθαρχία (θηλ.) τὸ αὐτόθι φερόμενον, ὡς καὶ τὸ Νοσαρχία, ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ σβεσθῶσιν ὡς ἀνύπαρκτα, προελθόντα ἐξ ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως ἐπιγραφῆς Ἀττικῆς, ὅπως τοῦτο ἐσημείωσά που πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Οὐδὲν δύναται νὰ ῥηθῇ ἀσφαλὲς περὶ τοῦ ὁποίου ἆρά γε εἴδους εἶναι ὁ κατάλογος οὗτος.

2.

ΥΔΑΘΗΝΑΙΕΥ≶
ΙΙΚΗΣΑΣ
ΙΟΝΙΔΙΦΥΛΗΙ
Ι Ι Ι

Βάθρου λίθου Πεντελησίου τμῆμα, ὕψους 0,17, πλάτους ἤτοι μήκους τοῦ ἐπιγεγραμμένου, 0,26, πάχους ἤτοι βάθους 0,15. Κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις εἶναι κολοβόν, μάλιστα δὲ πρὸς τὰ κάτω, ἔνθα εἶχέ ποτε καὶ ἄλλα γράμματα, ὧν μόνον τὰ ἄκρα δύο τριῶν ὀρθῶν κεραιῶν ἐσώθησαν. Ὑπεράνωθεν δὲ τὸ βάθρον τοῦτο ἔχει ἐσωτέρω ἄλλην τετραγωνικὴν ἐξόγκωσιν ἐπιμήκη, ἀφ' ἧς ὑψοῦτό ποτε στήλη τις ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου πεποιημένη, ἥτις ἀποκρουσθεῖσα ἠφανίσθη. Ἐπὶ τῆς στήλης πιθανὸν νὰ ὑπῆρχε ἀνάγλυπτός τις παράστασις τοῦ ἀναθέντος τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐπὶ νίκῃ χορηγικῇ. Τὰ γράμματα λίαν κανονικά, οἷα τὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ἀλλ' ὄχι στοιχηδὸν τεταγμένα. Ἡ μεταγραφή των καὶ ἡ παρ' ἐμοῦ συμπλήρωσις οὐδὲν δυστυχῶς δύναται νὰ προσθέσῃ πλειότερον ἢ ὅ,τι ὁρᾶται καὶ ἐν τοῖς κεφαλαίοις· εἶναι αὕτη·

. . . . Κ)υδαθηναιεὺς
. . . . . ν)ικήσας
Πανδ)ιονίδι φυλῆς
. . . .

3. 4.

Ὅμοια τῷ προηγουμένῳ κατὰ τὸ σχῆμα, δηλαδὴ κατὰ τὴν ὑπεράνωθεν ἐπιμήκη ἐξόγκωσιν (καὶ ὡσαύτως ἀποκεκρουσμένην) εὑρέθησαν καὶ δύο ἄλλα βαθρίδια λίθου Πεντελησίου ἐπιγεγραμμένα γράμμασι καλοῖς τοῦ δ' πρὸ Χρ. αἰῶνος, τὰ ὁποῖα συνεκδοτέα κρίνω ἐνταῦθα, ὄχι μόνον ὡς σύγχρονα, ἀλλὰ καὶ ὡς παρουσιάζοντα ἡμῖν δὶς τὸν αὐτὸν ἄνδρα.

Τὸ ἓν ἔχει ὕψος 0,12, μῆκος 0,16, βάθος 0,31, γράμματα δὲ τάδε·

ΑΝΑΧΑΡ≶ . . . . .
ΦΥΛΑΡΧ . . . . .

Τὸ ἄλλο ἔχει ὕψος 0,08, μῆκος 0,24, βάθος 0,22, γράμματα δὲ τάδε·

ΑΝΑΧΑΡ≶Ι≶ΜL . . . . .
. V . . P . . . Ν . . . . .

Τὰ ἐν τῷ τοῦ δευτέρου βάθρου β' στίχῳ λείψανα τῶν δύο πρώτων γραμμάτων εἶναι πιθανώτατα **Υ** καὶ Ρ, καὶ οὕτω ὑποδεικνύουσιν ἡμῖν, ὅτι συμπλήρωσις πρέπουσα καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ ΦΥΛΑΡΧ. Τὸ τρίτον κολοβὸν γράμμα ἴσως ἦτο Ν. Ἂν τὸ βαθρίδιον εἶχε ποτε καὶ τρίτον στίχον, ἄδηλον· διότι ὑποκάτωθεν ὁ λίθος δὲν εἶναι σῶος. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ προτέρου βαθριδίου τὰ κάτω σῶα ὄντα δὲν

εἶχον οὐδέποτε τρίτον στίχον, ὑποθέτω οὕτω δίστιχον καὶ ἐν τούτῳ τὴν ἐπιγραφήν.

Παρὰ τὸν περίφημον Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην, ἐν τῷ τοῦ Pape λεξικῷ τῶν κυρ. ὀνομ. τῆς Ἑλληνικῆς οὐδεὶς ἄλλος τούτου τοῦ ὀνόματος ἄνθρωπος ἀναφέρεται, ἐγὼ δὲ ἀνέγνων πρὸ ἐτῶν τινῶν ἐν ψηφίσματι Ἀττικῷ, ὃ ἐδημοσίευσα ἐν Ἀθηναίου τόμ. 7, σ. 96, Ἀνάχαρσίν τινα Ἀθηναῖον πολίτην καὶ δὴ πατέρα τοῦ γραμματεύοντος ἐν τῇ πρυτανείᾳ ὅτε ἐγράφη τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἐπὶ Διοτίμου ἄρχοντος τῷ 354 πρ. Χρ. ἔτει. Δὲν μοὶ φαίνεται ἀπεικὸς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐν τῷ ψηφίσματι ἐκείνῳ καὶ τοῖς βαθριδίοις τούτοις ἀνεγράφη, καθ' ὅσον τὸ ὄνομα Ἀνάχαρσις σπανιώτατον, καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῶν ἐπὶ τῶν βαθριδίων εἶναι βεβαίως τῶν χρόνων τοῦ Διοτίμου ἄρχοντος.

Δὲν μεταγράφω δὲ τὰ ΦΥΛΑΡΧ, διότι ἀδύνατον νὰ ἐξεύρω, ἂν διὰ τούτων κύριον ὄνομα ἐδηλώθη ἢ ἄλλη λέξις.

5.

.	. . . . . .
. . . κ)ράτης	Θεογέν(ης
. . . . . τιάδης	Στίβωνος
. . L/ ρρις	
Φρ)εάῤῥιοι	Στίβων
	Κλ;ήτου
Λυ;)σανίας Λυσικράτος	
Σ)ώστρατος	
Ὀ)λυμπιοδώρου	γραμμ(ατεὺς
Δ)ίογνις	βουλῆς
Καλλιάδης	Ἀ(ν)τιμένης
Διάκριτος	Ἀ(λ)ωπεκῆ(θεν.
Διεύχους	
.... ΛΩΝ;ίδης	
. . . . . ης	
. . . .	

Λίθος Πεντελήσιος, κυβικοῦ σχήματος τανῦν, ὕψους 0,40, πλάτους 0,48, πάχους 0,46, ἐκκεκρουσμένος τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ἐπιγεγραμμένης του ἐπιφανείας πρὸς ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι, ἔχει τὰ ἀνωτέρω, γράμμασι τῶν πρώτων, ὡς μοὶ φαίνονται, Μακεδονικῶν χρόνων, ἃ δὲν εἶναι στοιχηδὸν τεταγμένα. Πόσον μέρος ἄνω ἔλειψε τοῦ λίθου, ἄδηλον, κάτω ὄχι πολύ.

Ὁποῖός τις εἶναι ὁ κατάλογος οὗτος, δὲν διακρίνω. Ἴσως εἶναι ἀνδρῶν βουλευσάντων. Δὲν ἔκρινα ἀναγκαίαν τὴν διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἀπόδοσιν.

6.

Ἄνω μέρος στήλης λίθου Πεντελησίου, σωζούσης ὑπεράνωθεν τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀετωματίου, κολοβῆς δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι καὶ κάτω. Ὕψος τὸ νῦν αὐτῆς 0,35, πλάτος 0,22, πάχος 0,13.

Τὰ σωζόμενα γράμματα, ὄντα τῶν μέσων Μακεδονικῶν χρόνων καὶ τεταγμένα στοιχηδόν (1), παρέχουσιν ἐλλιπῶς τὴν ἀρχὴν ψηφίσματος ὡς ἑξῆς·

```
        Ο                 Ι
 . Η Ξ ////////////////// Ε Ν Α Τ Η Ξ Π
 . Η Τ Ο Υ Φ Ρ Ε Α Ρ Ρ Ι Ο Ξ Ε Γ Ρ Α Μ Μ Α
 . Υ Ξ Τ Ε Ρ Α Ι Τ Ε Τ Α Ρ . Η Ι Κ Α Ι Ε Ι
 . Ι Α Ε Ν Δ Ι Ο Ν Υ Ξ Ο Υ Τ Ω Ν Π Ρ Ο Ε Δ
 . Ο Υ Ο Η Ο Ε Ν Κ Α Ι Ξ Υ Ν Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ο .
    . Η Μ Ω Ι
      . Ι Π Ε Ν Π Ε Ρ Ι Ω Ν Α Π Α Γ Γ Ε Λ
            . Τ Ε Δ Ι Ο Ν Υ Ξ Ω Ι Κ Α Ι .
                   . Χ Η Ι Δ Ε Δ Ο Χ Ο .
                               . . Ξ . .
                                  . . .
```

Τὸ περιεργότατον τῶν ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ εἶναι τὸ ὅτι ἐν τῷ 6΄ στίχῳ, καθὼς σαφῶς βλέπομεν, τὸ ὄνομα τῆς πρυτανευούσης φυλῆς ἔκπαλαι ἐπίτηδες ἐξεκολάφθη, καὶ θὰ ἦτο ἢ τὸ Ἀντιγονίδος ἢ τὸ Δημητριάδος (μετὰ τὴν πτῶσιν δηλ. τοῦ βασιλέως Δημητρίου), ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα εἶναι τῶν χρόνων ἐκείνων, ὅτε οἱ πρῶτοι διάδοχοι τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου δεινῶς πρὸς ἀλλήλους ἤριζον καὶ ἀνυψοῦντο καὶ ἔπιπτον, τὰς τύχας δὲ αὐτῶν ἀκολουθοῦντες οἱ δύστηνοι Ἀθηναῖοι ἢ τοὺς ἐθεοποίουν ἢ τοὺς ἀπηρνοῦντο, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματά των ἀποτροπιαζόμενοι καὶ ἐξαλείφοντες ἀπὸ τῶν δημοσίᾳ ἱδρυμένων μνημείων. Οὕτω μὲ ἐπίτηδες ἐξηλειμμένον ὄνομα φυλῆς ὑπάρχει ἐν ψήφισμα ἐν τῷ 6΄ τόμῳ τοῦ CIA, τὸ 6΄ τῶν ὑπ' ἀρ. 307 ἐκδεδομένων δύο, γραφὲν ἐπὶ Θερσιλόχου ἄρχοντος (ἄρξαντος πιθανῶς τῷ 289 ἢ τῷ 288). Ἐξ ἐκείνου λοι-

(1) Μικραί, μόνον παρεκτροπαὶ τοῦ συστήματος τούτου τῆς γραφῆς ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ λίθου. Τινὲς στίχοι περὶ τὸ τέλος εἶναι κατά τι βραχύτεροι ἢ μακρότεροι, ἀφεθέντος τόπου κενοῦ ἢ πληρωθέντος γράμμασι. Οἱ πλεῖστοι, νομίζω, εἶχον ἀνὰ 45 γράμματα.

τὸν τοῦ ψηφίσματος ὡς καὶ ἐκ τοῦ πρὸ αὐτοῦ τυπωθέντος, τοῦ ἐπὶ Καλλιμήδου ἄρχοντος, ἐλάβομεν χάριν τῆς ἐφεξῆς μεταγραφῆς πάσας τὰς ἀναγκαιούσας ἡμῖν συμπληρώσεις, ἀφοῦ παρετηρήσαμεν, ὅτι καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς πρυτανείας πιθανώτατα, ὡς ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἔτι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου λίθου γραμμάτων, ἦτο ὁ αὐτὸς τῷ ἐν τῷ ἐπὶ Θερσιλόχου ἄρχοντος ψηφίσματι καὶ αἱ ἡμέραι δὲ τοῦ μηνὸς καὶ τῆς πρυτανείας αἱ αὐταί. Ἰδοὺ ἡ μεταγραφή·

Θ ε) ο ί.
Ἐπὶ Θερσιλόχου ἄρχοντος, ἐπὶ τ)ῆς.......... (1) ἐνάτης π-
ρυτανείας, ἧι Διόδοτος Διογν)ήτου Φρεάρριος ἐγραμμά-
τευεν, Ἐλαφηβολιῶνος δεκάτηι) ὑστέραι, τετάρ(τ)ηι καὶ εἰ-
κοστῆι τῆς πρυτανείας, ἐκκλησ)ία ἐν Διονύσου· τῶν προέδ-
ρων ἐπεψήφιζεν . . . .)ου Ὀῆθεν καὶ συνπρόεδρο(ι.
Ἔδοξεν τῶι δ)ήμωι·
ὁ δεῖνα ε)ἶπεν· περὶ ὧν ἀπαγγέλ-
λ. . . . . . . ὑπὲρ τ. . θυσι . . . . . . ἔθυ . . τῶι)τε Διονύσωι καὶ
τοῖς ἄλλοις θεοῖς, οἷς πάτριον ἦν, ἀγαθῆι τύ)χηι δεδόχθ(αι
. . ς . .

Δεκάτη ὑστέρα ἡ ἐν στίχῳ δ΄ εἶναι ἡ εἰκοστὴ πρώτη τοῦ μηνός, καθ᾽ ἃ ἐξηγεῖται παρ᾽ Ἡσυχίῳ.

7.

Πλὰξ παχεῖα λίθου Ὑμηττίου, μήκους 0,99, πλάτους 0,61, πάχους 0,21, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν δύο μακροτέρων πλευρῶν της καὶ ὡς ἐκ βαθουλωμάτων τινῶν, ἃ ἔχει ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῆς καὶ λειοτέρας ἐπιφανείας της, φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευσέ ποτε καὶ εἰς ἄλλας ἐν οἰκοδομῇ τινι χρήσεις καὶ ὡς κατώφλιον, ἔχει ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν της τῶν στενῶν, ὄχι καταμεσῆς, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τ᾽ ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι, τὰ ἑξῆς Ἀττικῶν ἀνδρῶν ὀνόματα, ἐγκεχαραγμένα γράμμασι τῶν μέσων περίπου Μακεδονικῶν χρόνων, ἃ δὲν κρίνω ἀναγκαῖον ν᾽ ἀποδώσω ἐνταῦθα καὶ διὰ κεφαλαίων·

. . . .
Φιλίων. . . . . . .
Καλλιάδης ἐκ Κολωνοῦ
Λεπτίνης Ἀγκυλῆθεν
Θεοπείθης Ἀραφήνιος
Θεότιμος ἐκ Κολωνοῦ
Ἀντιγένης Βατῆθεν
Ἀνδροκλῆς . . . ; . . .
Μένων Γαργήττιος
Ἀρξιφῶν Φηγαιεὺς
Σωσίθεος Ἀραφήνιος
Ἐ;παμείνων; Ἰκα(ρι)εύ(ς.

Ἂν πολλὰ ἔλειψαν ἄνωθεν ὀνόματα, ἄδηλον πιθανὸν ὅμως εἶναι τοῦτο, ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ ἄνδρες ἀνεγράφησαν ὡς πρυτανεύσαντες καὶ δὴ ἐκ τῆς Αἰγεΐδος φυλῆς, εἰς ἣν ὑπάγονται πάντες οἱ δῆμοι, ὧν βλέπομεν προστεθειμένα τὰ δημοτικὰ ὀνόματα.

8.

Βάθρου, ἢ στήλης ἴσως πολλὰ παχείας, λίθου Ὑμηττίου, τμῆμα τὸ κατωτάτω. Ἄνευ οὐδενὸς ἀρχιτεκτονικοῦ κόσμου βαῖνον ἐπιπέδως εἶναι περὶ πάντα τὰ ἄλλα μέρη, πλὴν τῆς προσθίας ἐπιφανείας, κεκολοβωμένον. Ὕψος 0,15, πλάτος ἤτοι μῆκος 0,44, πάχος ἤτοι βάθος 0,25. Ἡ προσθία ἐπιφάνεια σώζει δύο ἀναγλύπτους στεφάνους ἐκ φύλλων ἐλαίας, τὸν ἕνα κολοβώτερον τοῦ ἄλλου, καὶ ἐντὸς αὐτῶν γράμμασι τοῦ 6ου πρὸ Χρ. αἰῶνος, τάδε·

. . . . . ας	Ἡλιό(δ . . ος
. . . Γ ας	Φειδο/ . . .
. . . ου.	Ἀπολλωνιεύ(ς.

Τὸ φῖ τὸ ἐν τῷ 6΄ στεφάνῳ ἔχει σχῆμα τοιοῦτο ɸ.

(1) Εἴτε γράψῃ τις ἐδῶ συμπληρῶν *Ἀντιγονίδος* εἴτε *Δημητριάδος*, εἶναι τὸ αὐτό, ἐπειδὴ ἰσάριθμα γράμματα ἑκάτερον τὸ ὄνομα ἀποτελοῦσιν. Ὑπὲρ οὐδετέρου δὲ αὐτῶν συνηγοροῦσι τὰ ὁπωσοῦν σωζόμενα ἴχνη τοῦ προϋπάρξαντος χαράγματος, καθ᾽ ὅσον τοὐλάχιστον ἐγὼ διακρίνω.

Καὶ τὸ δημοτικὸν δὲ Ἀπολλωνιεὺς ὑποδεικνύει τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς, ὅτι δὲν θὰ εἶναι ἴσως παλαιότεροι τοῦ δευτέρου Ἀττάλου, βασιλεύσαντος τῆς Περγάμου ἀπὸ 159 ἕως 138 πρὸ Χρ. οὗ μήτηρ ἦτο ἡ Ἀπολλωνὶς καὶ εἰς τιμὴν αὐτῆς ὠνομάσθη ὁ δῆμος Ἀπολλωνία, ὑπαχθεὶς εἰς τὴν Ἀτταλίδα φυλήν.

9.

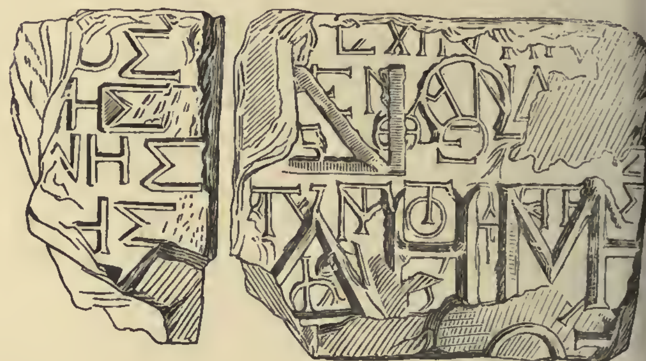
ΜΕΝΕΤΩ

Αὕτη ἡ μόνη λέξις εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ εὐμεγέθους λίθου Πεντελησίου, μήκους 0,93, πλάτους ἤτοι ὕψους, 0,29, πάχους ἤτοι βάθους 0,37, εἰργασμένου εἰς σχῆμα ἐπικρανίτιδος Δωρικῆς τοίχου, ὁποῖαι ἐπικρανίτιδες καὶ ἄλλαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εὑρέθησαν πέντε. Ὅτι τὰ γράμματα τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, δῆλον γίνεται ἐκ τοῦ σχήματός των. Ἐχαράχθησαν δὲ ὄχι ἐπὶ τῆς προσθίας ἀρχιτεκτονικῶς κεκοσμημένης ἐπιφανείας τοῦ λίθου, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ὑποκάτω, τῆς μὴ οὔσης προωρισμένης νὰ φαίνηται.

Μεταγράφω αὐτὰ εἰς ῥήματος προστακτικήν· *μενέτω*, δηλοῦσαν, ὅτι ἀπεδοκιμάσθη τὸ πάλαι ὁ λίθος ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ κατεκρίθη νὰ μένῃ, ὡς ἄχρηστος εἰς τὴν οἰκοδομήν. Εἰς τὴν ἐκδοχὴν ταύτην ἤχθην ἐνθυμηθεὶς ἓν χωρίον τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐπιγραφῆς τῆς Λεβαδείας, ἥτις εἶναι συγγραφὴ ἐργωνίας τοῦ καταλειφθέντος ἡμιτελοῦς ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Βασιλέως καὶ ἐξεδόθη ἐν Ἀθηναίου τόμῳ Δ΄. σελ. 369-376. Ἐκεῖ ἀναγινώσκομεν ἄλλα τε δηλοῦντα τὴν πολλὴν τῶν ἀρχαίων ἀκρίβειαν καὶ αὐστηρότητα περὶ τὰ οἰκοδομικὰ καὶ δὴ καὶ τὰ ἑξῆς· «ἐάν τινα ὑγιῆ λίθον διαφθείρῃ κατὰ τὴν ἐργασίαν ὁ τῆς θέσεως ἐργώνης, ἕτερον ἀποκαταστήσει δόκιμον τοῖς ἰδίοις ἀνηλώμασιν, οὐθὲν ἐπικωλύοντα τὸ ἔργον, τὸν δὲ διαφθαρέντα λίθον ἐξάξει ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐντὸς ἡμερῶν πέντε, εἰ δὲ μή, ἱερὸς ὁ λίθος ἔσται».

Ταῦτα νομίζω συνηγοροῦντα ὑπὲρ τῆς δεδομένης ἑρμηνείας, καὶ δὲν εἶναι χρεία νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι τὰ ΜΕΝΕΤΩ ὄνομα γυναικεῖον ἐμφαίνουσι τὸ *Μενετώ*. Πρῶτον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει μέχρι τοῦδε ἐγνωσμένον ἐκ βιβλίων ἢ ἐπιγραφῶν (εἰ καὶ δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἠδύνατο οὕτω νὰ σχηματισθῇ, ἀφοῦ ὑπάρχουσι τὰ Μένετος, Μενέτωρ, Μενεσθώ, Μενεστὼ καὶ Μενέστωρ), ἔπειτα τίνα πρόσφορον σημασίαν ἤθελε παρέχῃ ὄνομα γυναικὸς ἐπὶ τοιούτου μεγάλου ἀρχιτεκτονικοῦ λίθου καὶ ἐν τοιαύτῃ θέσει κεχαραγμένον;

Καὶ αὗται μὲν τοιαῦται αἱ ἐπιγραφαί. Νῦν δὲ ἐκδίδω καὶ ἕνα λίθον, ὅμοιον ἐκείνοις τοῖς τρισίν, οὓς ἐξέδωκα ἐν τῷ γ΄. καὶ τῷ δ΄. τεύχει τῆς ἐφημερίδος ταύτης παρελθόντος ἔτους, σελ. 161 καὶ 218-9, πολυπαλίγξεστον δηλαδή, ὡς ὁρᾶται ὧδε ἐν τῷ ἀπεικάσματι, ἀποδίδοντι τὰς δύο αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένας πλευράς·

Κατὰ παράδοξον τῷ ὄντι σύμπτωσιν, μόλις εἶχα ἐκδώσῃ τοὺς τρεῖς ἐκείνους λίθους καὶ προσετέθη εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Ἑταιρίας ὁ τέταρτος οὗτος, ἀγορασθεὶς ἀντὶ ὀλίγων δραχμῶν παρ᾽ ἀρχαιοπράτου, εὑρόντος αὐτὸν ἐν Ἀθήναις. Ἡ γνησιότης του ἀναμφισβήτητος. Εἶναι δὲ Ὑμήττιος, καὶ ἡ κολόβωσίς του ἡ ἄνωθεν κάτωθεν καὶ ἀριστερόθεν τῷ ὁρῶντι ἐγένετο ἐν πολὺ παλαιοῖς χρόνοις. Ἐκ τῶν ἐπαλλήλως κεχαραγμένων γραμμάτων καταρτίζω μόλις τρία καὶ ἥμισυ ὀνόματα, τὰ *Δίω(ν)*, *(Μ)έανδρ(ος)*, *Τιμο . . . . . Δημή(τρι)ος*.

Ὅτι καὶ οὗτος ὁ λίθος, ὡς οἱ προεκδοθέντες, ἐχαράχθη ἐπὶ Ῥωμαίων ἀρχόντων τῆς Ἑλλάδος, πρόδηλον. Ἡ δὲ εἰκασία ἡμῶν ἣν ἐξηνέγκαμεν ἐν τοῖς δυσὶ προηγουμένοις τεύχεσι περὶ τῶν ἀλλοκότων τούτων ἐπιγραφῶν, ὅτι ἐχάραττον αὐτὰς οἱ μαθηταὶ τῶν λιθοκόπων πρὸς ἄσκησιν ἐν τῇ τέχνῃ, ἤθελέ πως ἰσχυροποιηθῇ, ἂν εὑρίσκοντο τοιούτου εἴδους ἐπιγραφαὶ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, τοῦθ᾽ ὅπερ δὲν ηὐκαιρήσαμεν ἕως τώρα νὰ ἐξετάσωμεν ἱκανῶς. Ἀλλ᾽ ἐπαποροῦμεν ἔτι καὶ τόδε· διὰ τί μόνον κύρια ἀνδρῶν ὀνόματα ἐχάραττον οἱ χαράτ-

τοντες, οὐχὶ δὲ καὶ γυναικῶν ἢ καὶ ἄλλας λέξεις; Εἶχεν ἄρά γε παρὰ τοῖς παλαιοῖς τοῦτο τὸ ἔθος ἐπικρατήσῃ ἁπλῶς οὕτω κατὰ τύχην ἐκ παραδόσεως, καθὼς λ. χ. παρ' ἡμῖν τοιοῦτό τι ἐπεκράτει πρὸ 50-60 ἐτῶν, ὡς ἡμεῖς ἐνθυμούμεθα οἱ γεραίτεροι, ὅτε ἐν τῷ σχολείῳ θέλοντες νὰ δοκιμάσωμεν πῶς γράφει τὸ διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χειρῶν τότε κατασκευαζόμενον χήνειον πτερόν, ἐγράφομεν συνήθως ταῦτα· «δοκίμιον τοῦ κονδυλίου καὶ τῆς καλῆς μελάνης;» Ἴσως, λέγομεν ἡμεῖς· ἀλλ' ἂς σκεφθῶσι καὶ ἄλλοι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Μαρτίου 1886.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΕΤΩΜΑΣΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΛΕΑΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ

(Πίναξ 2)

Τὰ περισωθέντα ἡμῖν ὀλίγα λείψανα ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων, ἤτοι δύο ἀνθρωπίνους κεφαλὰς καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καλυδωνίου κάπρου, παρεγνώρισεν ὁ Milchhöfer, ἐκλαβὼν τὴν μὲν τῶν κεφαλῶν ὡς ἔργον τέχνης «οὐχὶ πρὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων» τὴν δὲ ὡς «nicht bedeutende und etwas übertriebene Replik eines bekannten Typus» (Mitth. d. deutschen arch. Inst. IV σελ. 133 ἀρ. 24 καὶ 25). Τὰς αὐτὰς κεφαλὰς ἰδὼν καὶ ἐγώ, κατὰ Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1879, ἐν τῷ χωρίῳ Πιαλί, παρὰ τῷ εὑρέτῃ χωρικῷ Ι. Κοτσαρίδῃ, καὶ ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπιπέδου ἀποκοπῆς τοῦ ἀνωτάτου μέρους τοῦ κρανίου ἑκατέρας αὐτῶν, ἐξέλαβον ὡς προερχομένας ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων, ἄρα ὡς ἔργα τοῦ Σκόπα (ἴδε τὸν ἐν τοῖς Ἀρχείοις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπ' ἐμοῦ συνταχθέντα τῇ 20 Αὐγούστου 1879 κατάλογον τοῦ ἐν Πιαλὶ Μουσείου, οὗ ἀπόσπασμα ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ *Παρνασσῷ* ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1879, καὶ τὴν ἐν τῷ Bulletino dell'Instituto di cor. arch. σελ. 199, διατριβήν μου ὑπὸ τὸν τίτλον «Sculture di Scopa ad museo di Tegea»). Τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ἐξέλαβον ὡς ὀρθῶς ἔχοντα οἱ μετὰ ταῦτα ἐπισκεφθέντες τὸ μικρὸν ἐν Πιαλὶ Μουσεῖον ἀρχαιολόγοι, καὶ ἰδίως ὁ Treu (Arch. Zeitung 1880 σελ. 98), ὅστις καὶ ἐδημοσίευσεν ὕστερον τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος κεφαλὰς κατὰ σχεδιογραφήματα ἐκπονηθέντα ὑπὸ τοῦ ζωγράφου κ. Gilliéron (Mitth. d.d. arch. Inst. 1881 σελ. 393 κ. ἑ. Πίν. XIX καὶ XV).

Αἱ κεφαλαὶ αὗται ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ λήξαντος ἔτους, καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ Κεντρικῷ Ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ· ἐκομίσθη δὲ καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς ἑτέρας αὐτῶν, ὅπερ δὲν ἔκειτο ἐν τῷ ἐν Πιαλὶ Μουσείῳ, ἀλλ' ἦτο ἐντετειχισμένον ἐν τῷ τοίχῳ τῆς οἰκίας τοῦ Κοτσαρίδη. Τὰ δύο ταῦτα τεμάχια προσηρμόσθησαν, ὥστε τώρα πρώτην φορὰν γνωρίζομεν ἐντελῶς τὴν λαμπροτάτην ταύτην κεφαλήν, ἣν οὕτω συγκεκολλημένην δημοσιεύομεν ἐνταῦθα, ἐν τῷ Πίνακι 2. κατὰ σχεδιογράφημα γενόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Gilliéron, διότι τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἐν Mitth, κ.τ.λ. σχεδιογράφημα, ἐν Πίνακι XV, εἶνε ἀτελές, καίπερ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. Gilliéron ἐκπονηθέν, καθότι τέλειον σχεδιογράφημα δὲν ἦτο δυνατὸν τότε νὰ γείνῃ, ἀφ' οὗ τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς κεφαλῆς ἔκειτο, ὡς ἐλέχθη, ἐν τῷ Μουσείῳ, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ἀλλαχοῦ.

Σὺν τῷ σχεδιογραφήματι δὲ τούτῳ προσθέτομεν ὡς συμπλήρωμα εἰς τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἄρθρον τοῦ Treu ἐν ταῖς Mitth. κ.τ.λ. καὶ τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις:

α') Τὰ δύο τεμάχια τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πίνακι κεφαλῆς προσηρμόσθησαν ἀκριβῶς, ὥστε ἐλλείπει αὐτῇ μόνον σφηνοειδὲς τεμάχιον ἐκ τοῦ μέσου τοῦ μετώπου. Ἡ κόμη δὲν εἶνε τοσοῦτον κεκαρμένη, ὅσον ἡ τῆς ἑτέρας, τῆς ὁλοκλήρου κεφαλῆς (Mitth.

Πίν. XIV),ἀλλ' ἀπετελεῖτο ἐκ μακροτέρων τοὐλάχιστον βοστρύχων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν περικεφαλαίαν παρὰ τὰ ὦτα κατερχομένων· ἐκ τούτου δὲ καὶ ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου παρέχει ὄψιν μᾶλλον γυναικείαν· ὅτι δ' αὕτη εἶνε πιθανῶς κεφαλὴ γυναικὸς ὑπεδήλωσεν ὁ Murray (History of Greeck Sculpture,II σ. 289). Ἀλλ' ἂν τὸ πρᾶγμα οὕτως ἔχει, ἡ ὑπ' ἐξέτασιν κεφαλὴ θὰ εἶνε ἡ τῆς Ἀταλάντης, διότι ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀετώμασιν οὐδεμία ἄλλη γυναικεία μορφὴ ὑπῆρχεν. Εἰς τὸ συμπέρασμα ὅμως τοῦτο προσκρούει ἡ περικεφαλαία, διότι ἡ Ἀταλάντη οὐδαμοῦ ἐν τοῖς σωζομένοις μνημείοις εἰκονίζεται, ἐφ' ὅσον γνωρίζω, φέρουσα περικεφαλαίαν.

β') Ἡ τοῦ καλυδωνίου κάπρου κεφαλὴ εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένη καὶ κατὰ τὰ δύο πλάγια μέρη, καὶ ἐν τῷ δεξιῷ ἔχει δύο ὀπάς, ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἔτι καὶ τεμάχιον μολύβδου. Δὲν ἐχρησίμευον δὲ αἱ ὀπαὶ αὗται πρὸς προσάρτησιν τῆς κεφαλῆς τῷ τυμπάνῳ τοῦ ἀετώματος, πρῶτον μὲν διότι τὸ μέρος τοῦτο, ἐν ᾧ αἱ ὀπαί, εἶνε ἐντελῶς ἐξειργασμένον, δεύτερον δὲ διότι αἱ ὀπαὶ δὲν βαίνουσι καθέτως, ἀλλὰ πλαγίως. Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι αὗται ἐχρησίμευον πρὸς προσάρτησιν βελῶν, δι' ὧν εἰκονίζετο πληγὲν τὸ ζῶον. Συνήθης δ' ἦτο τοιαύτη τις παράστασις, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ εὑρεθείσης Ἀμαζόνος (Ἀρχ. Ἐφημερὶς 1884. Πίν. 4 ἀρ. 10), ἧς ἡ ἐπὶ τοῦ στήθους μεταξὺ τῶν μαστῶν ὀπὴ πρὸς οὐδὲν ἄλλο βεβαίως ἐχρησίμευε. Ὑπὲρ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἄρα τοῦ Treu, ὅτι ὁ κάπρος ἦτο ἐστραμμένος ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι,οὐδόλως μαρτυροῦσιν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὀπαί.

γ') Αἱ δύο κεφαλαὶ καὶ ἡ τοῦ κάπρου εὑρέθησαν ἐν τῷ ἀγροκηπίῳ τοῦ Κοτσαρίδη, τῷ κειμένῳ παρὰ τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς· ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ἐκ τούτου ὑπάρχει, ἵνα ἰσχυρισθῶμεν ὅτι αἱ κεφαλαὶ αὗται (πλὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ κάπρου) προέρχονται ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος, διότι, καθ' ἃ ἐβεβαίωσέ με ὁ εὑρέτης, ἦσαν ἐντετειχισμέναι ἐν μεταγενεστέρῳ οἰκήματι· ὥστε δυνατὸν κάλλιστα νὰ μετηνέχθησαν ἐκεῖ καὶ ἐκ τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

ΕΛΕΥΣΙΝΙΑΚΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ

(Πίναξ 3)

Ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας τεύχει δημοσιεύομεν τὰς εἰκόνας δύο ἀναγλύφων ἀνευρεθέντων κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν ταῖς ἐν Ἐλευσῖνι ἀνασκαφαῖς. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 εἶναι,ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης,*τύπος* (relief) (1) σχήματος οὐχὶ τῶν σπανίων. Οἱ πλεῖστοι λ.χ. τῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀσκληπιείου ἀναθηματικῶν *τύπων* ἔχουσι τὸ αὐτὸ περίπου γενικὸν σχῆμα (2),ἤτοι δύο παραστάδες ὑποβαστάζουσι ἐπιστύλιον μετὰ στέγης ἄνω, ἣν ὑποδηλοῦσι κυρίως οἱ στέφοντες αὐτὴν ἀκροκέραμοι. Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον διαιρεῖται εἰς δύο ἄνισα τμήματα δι' ἀναγλύπτου ἐν τῷ μέσῳ καθέτου γραμμῆς κατὰ τὴν ἀναλογίαν περίπου τοῦ 2 : 3 (1). Καὶ ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ αὐτῶν εἰκονίζεται ἀνακεκλιμένος καὶ τὸ πλεῖστον κατ' ἐνώπιον ἀνὴρ καθεστηκυίας ἡλικίας, πωγωνοφόρος, περιβεβλημένος ἱμάτιον, ὅπερ καλύπτει μόνον τὸ ἥμισυ περίπου κατώτερον μέρος τοῦ σώματος, ἐπερειδόμενος διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος ἐπὶ προσκεφαλαίων καὶ κρατῶν τῇ μὲν ἀριστερᾷ *κίστην* τῇ δὲ ὑψωμένῃ δεξιᾷ *ῥυτόν*· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φαίνεται μηδὲν φέρων οὔτε κάλυμμα οὔτε τι ἄλλο κόσμημα αὐτῆς, πυκνὴ δὲ καὶ μακρὰ κόμη διακέχυται ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὄπισθεν τῶν ὤμων. Εἰς τὸ ἄκρον τῆς κλίνης παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀνδρὸς (οὓς καὶ ἀποκρύπτει) κάθηται γυνὴ ἐν καταγραφῇ εἰκονιζομένη, κατ' ἐνώπιον

(1) Μῆκος τῆς ὅλης πλακὸς 0,70-0,71, ὕψος 0,37-0,38, πάχος 0,05 περίπου· Ὕψος γλυφῆς τὸ μέγιστον 0,02· ὁ λίθος εἶναι Πεντελήσιος.

(2) Παράβ. Mitth. d. In. 1877, σελ. 214, Τ. XV—XVIII.

(1) Ὅμοιοι τύποι εἰς τμήματα τρόπον τινὰ διῃρημένοι εὑρέθησαν καὶ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ Ἀθηνῶν. Ἴδε von Sybel, Katal. σελ. 301, ἀριθ. 101.

ὅμως ἐστραμμένον ἔχουσα τὸ πρόσωπον κατὰ τὸ πλεῖστον, περιβέβληται δὲ ποδήρη καὶ μέχρι τοῦ ἀγκῶνος χειριδωτὸν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ ἐπίσης σκεπάζει ἐν μέρει μόνον τὸ κατώτερον μέρος τοῦ σώματος. Τὴν κόμην ἔχει ὄπισθεν ἀναδεδεμένην χωρὶς νὰ διακρίνηται σαφῶς καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀναδέσεως αὐτῆς· ἄδηλον ἐπίσης ἂν ἐφόρει ταινίαν ἢ ἄλλο τι παραπλήσιον κόσμημα· ἀμφοτέραις δὲ ταῖς χερσὶ κρατεῖ δυσδιάκριτόν τι ἀντικείμενον. Πρὸ αὐτῶν εἰκονίζεται τράπεζα, ἐφ' ἧς εἶναι εναποτεθειμένα τὰ συνήθη ἐκεῖνα στρογγύλα ἢ πυραμιδοειδῆ πράγματα, δι' ὧν, ὡς φαίνεται, οἱ τεχνῖται τῶν τύπων τούτων ἤθελον νὰ παριστῶσι τὰ πρὸς τροφὴν χρήσιμα, ἤτοι τὸν ἄρτον, τοὺς καρποὺς καὶ τὰ παραπλήσια.

Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ τμήματι εἰκονίζονται πλὴν τοῦ κρατῆρος καὶ τοῦ παρ' αὐτὸν κατ' ἐνώπιον ἱσταμένου γυμνοῦ *οἰνοχόου* τοῦ κρατοῦντος τῇ ὑψωμένῃ δεξιᾷ τὴν *πρόχουν*, ἣν ἄρτι φαίνεται πληρώσας ἐκ τοῦ ἐν τῷ κρατῆρι ποτοῦ, οἰνοχόου, ὅστις ὑποτίθεται ὑπηρετῶν ἀμφοτέροις τοῖς συμπλέγμασι, πλήν, λέγω, τούτων εἰκονίζονται καὶ δύο γυναῖκες· καὶ ἡ μὲν τούτων ἡ παρὰ τὸν οἰνοχόον *ἐν καταγραφῇ* μᾶλλον ἢ *κατ' ἐνώπιον* εἰκονιζομένη κάθηται ἐπὶ *δίφρου* σπονδυλοειδοῦς, ἤτοι σπονδύλῳ κίονος προσομοιάζοντος, καὶ φορεῖ πλὴν τοῦ ποδήρους καὶ μέχρι τοῦ ἀγκῶνος χειριδωτοῦ χιτῶνος καὶ ἱμάτιον, ὅπερ φαίνεται καλύπτον ὄχι μόνον τὸ κατώτερον μέρος τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὤμους καὶ ἐν μέρει καὶ τοὺς βραχίονας καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἑτέραν ἄκραν ἀνέχει ἐλαφρῶς διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός· τὴν δεξιὰν ἔχει ἀφελῶς τεταμένην πρὸς τὰ κάτω μόλις ψαύουσαν τὸ σκῆπτρον, ὅπερ μᾶλλον εἰς τὸν ὦμον στηριζόμενον ἵσταται ὄρθιον. Τὸ κτένισμα τῆς κεφαλῆς δὲν διαφέρει τοῦ τῆς ἐν τῷ ἑτέρῳ τμήματι γυναικὸς εἰμὴ μόνον ὅτι ἐνταῦθα διακρίνεται ἡ κόμη διῃρημένη κατὰ τὸ μέσον τοῦ κρανίου διὰ *χωρίστρας*· ἡ ἑτέρα τῶν γυναικῶν κατ' ἐνώπιον εἰκονιζομένη κάθηται ὡσαύτως ἐπὶ ὁμοίου, ὡς ἔστιν εἰκάσαι (1), δίφρου καὶ φορεῖ ἐπίσης ποδήρη ἀχειρίδωτον (;) χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ ἀφίνει μόνον τὸ κατὰ τὸν δεξιὸν μαστὸν μέρος τοῦ θώρακος ἀκάλυπτον. Ἡ κόμη φαίνεταί πως περιττότερον διεσκευασμένη· δύο δ' αὐτῆς πλόκαμοι κρέμανται ἑκατέρωθεν τῶν ὤτων μέχρι τῶν μαστῶν ἔμπροσθεν καταπίπτοντες. Ἐν γένει δὲ ἡ ὅλη ἔκφρασις τοῦ προσώπου της ἔχει τι μᾶλλον τὸ *μητροπρεπὲς* (matronal) κατὰ τὴν γνώμην μου. Καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἐκράτει ἴσως σκῆπτρον (1), ὅπερ ὅμως οὕτω συγχέεται μὲ τὴν χωρίζουσαν τὸν ὅλον *τύπον* εἰς τὰ δύο αὐτοῦ τμήματα κάθετον γραμμήν, ὥστε δὲν διακρίνεται, ἡ δὲ παλάμη τῆς χειρὸς φαίνεται οἱονεὶ ἐρειδομένη μόνον ἐκεῖ, τῇ δὲ ὑψωμένῃ δεξιᾷ κρατεῖ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς ὁμοτραπέζου της στρογγύλον τι πρᾶγμα, ὅπερ ἠδύνατο μέν τις καὶ ὡς στέφανον (2) νὰ ὑπολάβῃ, ἐγὼ ὅμως ὑπολαμβάνω αὐτὸ ὡς *φιάλην*. Πρὸ αὐτῶν ὑπάρχει, ὡς καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ τμήματι, τράπεζα καθ' ὅμοιον ὅλως τρόπον διεσκευασμένη.

Ἡ ἐν γένει διατήρησις τοῦ τύπου εἶναι ἐπιεικῶς καλή· ἀλλ' αἱ ῥῖνες εἶναι ὡς τὸ πολὺ ἀποκεκρουσμέναι, ῥύπος δὲ δυσεξίτηλος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μαρμάρου οὐκ ὀλίγον παραβλάπτει τὴν ὅλην ἐκ τῆς θέας τοῦ ἔργου ἐντύπωσιν. Δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐργασίαν δὲν εἶναι μέγα τι χρῆμα τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον· καὶ ὅμως τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων (3) τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῶν (ΘΕΩΙ ΘΕΑΙ (4) ΛΥ₹ΙΜΑΧΙΔΗ₹ ΑΝΕΘΗΚΕ) μαρτυρεῖ ὅτι δὲν εἶναι προϊὸν τέχνης πολὺ μεταγενεστέρων χρόνων· καὶ οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἀφοῦ ἔχομεν καὶ ἄλλους τοιούτους τύπους ἐπὶ τὸ βαναυσικώτερον εἰργασμένους, καίπερ τῶν καλῶν τῆς τέχνης χρόνων προϊόντα ὄντας, διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Friederichs (5), ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ τότε ὡς καὶ πάντοτε βαναυσικωτέρα τις διὰ τοὺς πολλοὺς τέχνη, ἂν μὴ καλλιτεχνικά, εὔωνα ὅμως δυναμένη νὰ παράγῃ ἔργα.

Ἀλλ' ἂν τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον δὲν ἔχει αὐτὸ καθ' αὑτὸ ὡς καλλιτεχνικὸν ἔργον ἰδιάζουσαν ἀξίαν, εἶναι ἀναντιρρήτως καὶ διὰ τὸν τόπον τῆς εὑρέσεως καὶ διὰ τὴν εἰκονιζομένην παράστασιν λόγου ἄξιον·

(1) Τὸ κάθισμα καλυπτόμενον καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῆς καθημένης εἶναι παντάπασιν ἀόρατον.

(1) Λέγω σκῆπτρον διότι πρὸς δᾷδα δὲν δεικνύει ὁμοιότητα.

(2) Παράβ. Élite Céramog. Τομ. 3, Plan. 39.

(3) Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ ὁ τρόπος τῆς γραφῆς αὐτῶν φαίνονταί μοι μαρτυροῦντα οὐχὶ νεωτέρους τῶν τῆς 3ης ἑκατονταετηρίδος π. Χ. χρόνους.

(4) Περὶ τῶν ὀνομάτων τούτων, δι' ὧν ἐδηλοῦντο ὁ Πλούτων καὶ ἡ Περσεφόνη, παράβ. καὶ Bull. d. C. Hell. 1883, σελ. 399-401.

(5) Bausteine, σελ. 213 τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1868.

διότι δὲν ἀνάγεται βεβαίως τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον εἰς τὴν πολυπληθῆ τάξιν τῶν *τύπων* ἐκείνων τῶν εἰκονιζόντων τὸ καλούμενον *νεκρόδειπνον* (1) καὶ εἶναι, ὅσον ἐγὼ οἶδα, τὸ πρῶτον ἐν λίθῳ παράδειγμα, ὅπερ, ὁμοιάζον ἀληθῶς πρὸς ἐκείνους κατὰ τὴν παράστασιν, ἀναφέρεται ὡς ἡ ἐπιγραφὴ ἀριδήλως μαρτυρεῖ εἰς *θεούς* (2). Καὶ ὅμως ὁ τύπος καὶ εἰς θεοὺς ἀναφερόμενος δὲν ἦν ἄγνωστος (3) καὶ ὁ ἐν τῷ Ἅδῃ δεῖπνος τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Περσεφόνης (ἤτοι τοῦ *θεοῦ* καὶ τῆς *θεᾶς* τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου) ἔκπαλαι ἐμυθολογεῖτο καὶ *θεοξένια* ἑορτὴ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἤγετο καὶ τέλος ἡ *στρῶσις τῆς κλίνης* καὶ ἡ κόσμησις τῆς τραπέζης στενῶς ἦτο συνδεδεμένη πρὸς τὴν λατρείαν θεῶν τινων (4). Προκειμένου μάλιστα περὶ τοῦ Πλούτωνος δύο ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον εὑρεθεῖσαι ἐπιγραφαὶ (5) ἀναφέρουσιν, ὅτι ὁ Ἱεροφάντης ἐξελέξατο τοὺς δεῖνα καὶ δεῖνα ἵνα ἐπιμεληθῶσι τῆς *στρώσεως τῆς κλίνης καὶ τῆς κοσμήσεως τῆς τραπέζης* κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ. Ἴσως καθ' ὅμοιόν τινα τρόπον νὰ ἐγίνετο τὸ πρᾶγμα καὶ ἐν Ἐλευσῖνι, ὁ δὲ ἡμέτερος *Λυσιμαχίδης* εἷς ὢν πιθανῶς ποτε τῶν εἰς τὸ ἔργον ταχθέντων ἢ καὶ μόνος αὐτὸ ἐπιτελέσας ἠθέλησε καὶ δι' ἀναθήματος νὰ ἐπιδείξηται τὴν ἑαυτοῦ εὐσέβειαν. Ἀλλ' ἡ εὐσέβεια τοῦ ἀναθέντος θὰ προσέκρουε καὶ εἰς τὸ ἑαυτοῦ καὶ εἰς τὸ γενικὸν θρησκευτικὸν συναίσθημα τῶν συμπατριωτῶν του, ἂν γεραίρων δι' οἵους δήποτε λόγους τὸν *θεὸν* καὶ τὴν *θεάν*, ἤτοι τὸν Πλούτωνα καὶ τὴν Περσεφόνην, παρημέλει νὰ ἐκδηλώσῃ εὐθὺς ἀμέσως καὶ πρὸς τὴν ἑτέραν μεγάλην θεάν, τὴν

(1) Παράβ. περὶ τούτων Arch. Zeit. 1882, σελ. 300 καὶ ἑξῆς, ἔνθα καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ λοιπὴ περὶ αὐτῶν βιβλιογραφία εὕρηται.

(2) Τὸ τοῦ Πειραιῶς ἀνάγλυφον (Mittheil. d. D. In. 1882, σελ. 389, T. XIV) δὲν εἰκονίζει κυρίως δεῖπνον, ἡ δὲ ἐπιγραφή του φαίνεται ὄντως οὖσα οὐχὶ γνησία, ἀλλὰ κίβδηλος, ἐν ἀρχαίοις μὲν πάντως χρόνοις ἐγχαραχθεῖσα, ἀλλὰ πολὺ μεταγενεστέροις τῆς ποιήσεως αὐτοῦ τοῦ ἀναγλύφου.

(3) Παράβ. Mon. In. d. l'In. Arch. Τόμ. V, T. 49 καὶ Annali 1853, σελ. . . Ἴσως δὲ καὶ ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀπαντῶσιν ὅμοιαι παραστάσεις, ἤτοι θεῶν μετὰ θεαινῶν ἐν δείπνῳ, καὶ διέλαθον τὴν ἐμὴν ἔρευναν δι' εὐνοήτους λόγους.

(4) Παράβ. Girard, L'Asklépieion d'Athènes, σελ. 107 καὶ ἑξῆς καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομάς. Ἀρχ. Ἐφημ. 1884, σελ. 71, στίχ. 76.

(5) Ἴδε Hermes VI, (1872) σελ. 107-108· ὁ κ. Köhler ἀναφέρει τὰς ἐπιγραφὰς εἰς τὸ παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον κείμενον ἱερὸν τοῦ Πλούτωνος τὸ παρὰ τὸ ἱερὸν τῶν Εὐμενίδων, πλησίον τοῦ ὁποίου εὑρέθησαν ἀμφότεροι οἱ λίθοι. Ὁ κ. Foucart νομίζει ὅτι πρέπει νἀναφέρωνται μᾶλλον εἰς τὸ Ἐλευσίνιον τὸ ἐν Ἄστει (Bull. d. C. Hell. 1883, σελ. 392).

Δήμητρα, τὸν σεβασμόν του. Ἡ ἔννοια δηλ. τῆς *συνδιαλλαγῆς* τῆς Δήμητρος πρὸς τὸν Πλούτωνα καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τῆς ἀνόδου τῆς *Κόρης* ἦτο ἡ κυριεύουσα τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ Ἐλευσινιακῇ λατρείᾳ, ὁ δὲ Πλούτων, λατρευόμενος ἐν αὐτῇ καὶ μετὰ τὴν διὰ τῆς ὀρφικῆς καλουμένης ποιήσεως εἰσαγωγὴν τοῦ Βάκχου, ἐλατρεύετο κυρίως οὐχὶ ὡς ὁ στυγνὸς καὶ ἀμείλικτος θεὸς τοῦ Ἅδου, οὐχὶ ὡς ὁ ἄγριος τῆς Περσεφόνης ἅρπαξ, ἀλλ' ὡς θεὸς συντελῶν ἐπίσης εἰς τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς, ὡς θεὸς *πλουτοδότης* (1) (καὶ ἡ ἤρεμος καὶ μειλίχιος εἰκὼν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀναγλύφῳ ἐπικυροῖ, νομίζω, τούτους τοὺς λόγους μου) (2) ὡς ὁ στέρξας τέλος νὰ κρατῇ παρ' ἑαυτῷ τὴν Κόρην τὸ 1/3 μόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ, νἀφίνῃ δ' αὐτὴν νἀνέρχηται καὶ διατρίβῃ παρὰ τῇ μητρὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ χρόνου. Καὶ ἐντεῦθεν καθ' ἡμᾶς ἡ ἐν τῷ ἑτέρῳ τμήματι τοῦ ἡμετέρου *τύπου* ἀπεικόνισις τῶν δύο μεγάλων θεῶν. Ἡ Περσεφόνη δὲν εἶναι πλέον ἐνταῦθα ἡ δειλὴ κόρη, ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος καὶ δέσποινα τοῦ Ἅδου, σκῆπτρον κρατοῦσα καὶ τὴν ἀναβολὴν σοβαρωτέραν ἔχουσα, ἡ δὲ Δημήτηρ οὐχὶ ἡ κατὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ὠργισμένη ἐπὶ τῇ ἁρπαγῇ τοῦ τέκνου της θεά, ἀλλ' ἡ χαίρουσα ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τῆς πολυποθήτου θυγατρός της καὶ ξενίζουσα αὐτὴν ἐν τῷ ἱερῷ της τόπῳ καὶ ἕτοιμος πληρώσασα νὰ προσφέρῃ αὐτῇ τὴν *φιάλην*· πράξεις αὗται ἐκδηλοῦσαι σαφέστατα τὸ μέγα τῆς φύσεως δρᾶμα τῆς κατακρύψεως τῶν καρπῶν ἐν τῇ μητρὶ γῇ τὸν χειμῶνα καὶ τῆς ἀναβιώσεως αὐτῶν κατὰ τὸ ἔαρ, ἐξ οὗ καὶ ἐπήγασεν ὁ ὅλος περὶ τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην μῦθος.

Τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 ἀναγλύφου (3) δὲν σώζεται, ὡς

(1) Ἴδε Preller, Gr. Myth. 1, σελ. 657, Bull. d. C. Hell. 1883, σελ. 398.

(2) Συνήθως εἰκονίζεται κρατῶν κέρας ἀμαλθείας καὶ σκῆπτρον ἢ δίκελλαν. Τὸ ῥυτόν, ὅπερ ἐνταῦθα κρατεῖ, ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ὅλην τοῦ δείπνου παράστασιν. Ἀλλ' ἴσως καὶ ἡ *κίστη*, τὸ καινὸν ἔχουσα σχῆμα τῶν τοιούτων σκευῶν, οὐδεμίαν ἔχει ἐνταῦθα ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ὅτι ὅμως καὶ ἐν τῇ Ἐλευσινιακῇ λατρείᾳ ἡ λεγομένη *μυστικὴ κίστη* (ἥτις ἐν τοῖς σωζομένοις μνημείοις τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων εἰκονίζεται καθ' ὅλως ἴδιον σχῆμα) σπουδαῖον διεδραμάτιζε πρόσωπον, εἶναι γνωστὸν (Παράβ. Hermes 3, σελ. 326 καὶ ἑξῆς. Philologus 25, σελ. 16). Τί ἀληθῶς κρατεῖ ἐν ταῖς χερσὶν ἡ Περσεφόνη εἶναι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, δυσδιάκριτον· ἀλλ' ἴσως καὶ τοῦτο εἶναι ἀγγεῖον κατὰ τὴν χρῆσιν τοὐλάχιστον οὐχὶ τοῦ *ῥυτοῦ* διάφορον.

(3) Ἂν εὑρεθῶσι καὶ ἄλλα τεμάχια καὶ συμπληρωθῇ κἄπως τὸ

βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἢ μικρὸν μόνον μέρος (1). Ὁ λίθος (Πεντελήσιος) σῶος εἶναι μόνον πρὸς τὰ ἄνω, ἐξέλιπε δ' αὐτοῦ οὐ μόνον πρὸς τὰ κάτω, ἀλλὰ καὶ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἱκανὸν μέρος. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἡ ἐπιγραφὴ περιῆλθεν ἡμῖν κολοβή, ὧδέ πως φθεγγομένη·

Λακρατείδης Σωστράτου Ἰκαρι]εὺς (2) ἱερεὺς θεοῦ καὶ θεᾶς καὶ Εὐβουλέω[ς (. . . . .);
. . . . ΓΕΤΩΝ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑῶν Σωστράτ[ου (. . . . .);
. . . . καὶ τῆς θυ]γατρὸς χαριστήριον Δήμητρι καὶ Κόρῃ (. . . . .);
ἀνέθηκεν.

Πλού- Θεά. Λακρατεί[δης
των. Σωστράτ[ου
Τριπτόλε- Ἰκαριεύς.
[μος].

Ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πόθεν λαβὼν τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέντος συνεπλήρωσα τὸν πρῶτον στίχον κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. Καὶ τῷ ὄντι τὰ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ θεατοῦ καὶ κεχωρισμένα τρόπον τινὰ τρία ἐκεῖνα ὀνόματα *Λακρατείδης Σωστράτου Ἰκαριεὺς* τί ἄλλο ἠδύναντο νὰ δηλῶσι ἢ τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέντος, εἰκονιζομένου, ἐννοεῖται, ἐκεῖ ὡς σεβίζοντος τὸ θεῖον (adorant); Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀληθῶς οὐχὶ τῶν συνήθων καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀναγλύφῳ φαίνεταί πως καὶ περιττὸν ὄν, ἀφοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὅλης ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς ὑπῆρχε βεβαίως τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέντος, ἀλλ' οὐδεμία ἄλλη ἐξήγησις αὐτοῦ μοὶ φαίνεται δυνατή, ἡ δὲ ἐπανάληψις τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς τοῦ Λακρατείδου εἰς ἕνα τῶν υἱῶν του συμβάλλεται εἰς ὑποστήριξιν τῆς εἰρημένης γνώμης, ἣν ὑπέβαλέ μοι πρῶτος φίλος ἀνὴρ συζητῶν πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καὶ τοὺς γνωστοὺς ἐκείνους ἀναθηματικοὺς *τύπους* τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀσκληπιείου εἰς σύγκρισιν προβαλλόμενος (3).

Ἀλλ' ἔχοντες οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέντος καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου στίχου ἀγνοοῦμεν ἂν ἔχωμεν καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ σὺν τῇ προσθήκῃ μόνον τοῦ τελικοῦ Σ τῆς γενικῆς *Εὐβουλέως*, διότι ἀπίθανον δὲν εἶναι νὰ ἐξέλιπε τῆς πλακὸς καὶ δεξιόθεν ἐπίσης καὶ ἐπομένως καὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὄχι σμικρὸν μέρος. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ὅμως ἡ συμπλήρωσις τῆς ἀρχῆς τοῦ δευτέρου στίχου εἶναι δυσχερής, ἂν μὴ καὶ ἀδύνατος, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν κατώρθωσα νὰ εὕρω ἱκανοποιοῦσάν με λέξιν καὶ ἔννοιαν, εἰς ἣν νἀναφέρω τὰ πρῶτα σωζόμενα αὐτοῦ γράμματα ΓΕΤΩΝ ἢ ΤΕΤΩΝ, διότι καὶ Τ δυνατὸν νὰ ἦτο τὸ πρῶτον αὐτῶν. Τὰ λοιπὰ εἶναι εὐνόητα· ἀναλόγως τοῦ *χώρου* θὰ ὑποθέσωμεν *δύο* ἢ *τρεῖς* τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀναθέντος, τῆς θυγατρός του δι' ἕνα οἷόν δήποτε λόγον μνημονευθείσης ἁπλῶς ἄνευ τοῦ κυρίου αὐτῆς ὀνόματος (1), καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου στίχου, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὄντως καὶ δεξιόθεν εἶναι ἱκανῶς ἀποκεκρουσμένος ὁ λίθος καὶ κατ' ἀκολουθίαν κεκολοβωμένη καὶ ἡ ἐπιγραφή, νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη καὶ *Πλούτωνι*. Ὁ τέταρτος στίχος οὐδὲν ἄλλο νομίζω περιεῖχε ἢ τὸ ῥῆμα *ἀνέθηκε* κατὰ τὸ μέσον που τοῦ ὅλου πλάτους τῆς πλακὸς ἐγκεχαραγμένον. Κατὰ δὲ ταῦτα ὄχι μόνον τοῦ ὕψους τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλάτους τοῦ ἡμετέρου *τύπου* (relief) τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀπωλέσθη. Τῶν δ' ἐν αὐτῷ ἀναγεγλυμμένων ποτὲ (ἐκτύπως πάνυ καὶ εἰς τὸ φυσικὸν περίπου μέγεθος) μορφῶν σώζονται μόνον μιᾶς μὲν ἀνδρικῆς ἡ κεφαλὴ μέχρι που τοῦ στόματος (καὶ αὕτη σφόδρα ἠκρωτηριασμένη) ἑτέρας δὲ γυναικείας ἡ κεφαλὴ ὡσαύτως ὁλόκληρος, ἤτοι μέχρι τοῦ λαιμοῦ, ἀλλ' ἐπίσης ὄχι ἀλώβη-

ἀνάγλυφον (καὶ πᾶσα ἐλπὶς περὶ τούτου δὲν ἀπωλέσθη ἀκόμη) οὐδὲν τὸ κωλῦον νἀπεικονίσωμεν αὐτὸ καὶ πάλιν συμπεπληρωμένον.

(1) Μῆκος ἤτοι πλάτος 1,25, ὕψος 0,35, πάχος τῆς πλακὸς 0,10 περίπου.

(2) Ἀνὴρ τὸ αὐτὸ φέρων ὄνομα φέρεται ἀναγεγραμμένος καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀριθ. 1047 τοῦ C. I. A. II, εἰς ἣν ὁ καθηγητὴς κ. Κουμανούδης μὲ παρέπεμψε.

(3) Παράβ. Ἀθην. 5, σελ. 321, ἀριθ. 48, Mittheil d. D. Ar. In. 1877, σελ. 214 καὶ 243, Arch. Zeitung 1877, σελ. 140, ἀριθ. 1, 8 καὶ 41. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ὀνοματοθεσία τῶν ἀναθέντων ἦτο ἀληθῶς ἀναγκαία, ἀφοῦ ἄλλως πως δὲν ἐδηλοῦντο, ὡς φαίνεται, τὰ ὀνόματά των. Ἄλλα ὅμοια παραδείγματα δὲν μοὶ εἶναι γνωστά.

(1) Ἐκλαμβάνω οὕτω τὸ πρᾶγμα, διότι δὲν γνωρίζω παράδειγμα, ἔνθα νὰ προηγῆται τὸ *κύριον* τοῦ *προσηγορικοῦ* ὀνόματος.

τος (1). Καὶ αὕτη μὲν εἰκόνιζε τὴν Περσεφόνην, ἐκεῖνος δὲ τὸν Πλούτωνα, ὡς αἱ παρὰ τὰς σωζομένας κεφαλὰς ἐπιγραφαὶ δηλοῦσι (2). Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτων (τῶν ἐπιγραφῶν) δύσκολος δὲν θὰ ἦτο ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Πλούτωνος τοὐλάχιστον, διότι ὁ τοῦ ἡμετέρου τύπου τεχνίτης εἰκόνισεν αὐτὸν οὐχὶ ἤρεμον καὶ μειλίχιον, οὐχὶ μεγαλοπρεπῆ ἔχοντα τὴν ἔκφρασιν καὶ τῷ Διὶ ἢ τῷ Ἀσκληπιῷ (ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐν πολλοῖς τοιούτοις *τύποις* κατὰ τὸν Δία εἰκονίζεται) ὁμοιάζοντα, οὐχὶ δηλ. τοιοῦτον, οἷον ἔγλυψεν αὐτὸν ὁ τοῦ ἑτέρου ἀναγλύφου τεχνίτης, ἀλλὰ στυγνόν πως τὴν μορφὴν καὶ ἀγριωπὸν τὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν κόμην ἄτακτον φέροντα, οἷον δηλ. συνείθιζε νὰ εἰκονίζῃ ἀληθῶς ἡ τέχνη τὸν ἀμείλικτον καὶ ἀδάμαστον θεὸν τοῦ Ἅδου. Τῆς *θεᾶς* ἡ ἔκφρασις εἶναι ἤρεμος καὶ σοβαρά, ἀλλὰ καὶ παντάπασιν ἀδιάφορος. Ἀμφότεροι δὲ ἐκράτουν ἐν τῇ ἀριστερᾷ σκῆπτρον καὶ εἶχον ἐστραμμένα πρὸς ἀλλήλους τὰ νῶτα βλέποντες ἡ μὲν θεὰ πρὸς τὰ δεξιά, ὁ δὲ Πλούτων πρὸς τἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος (3). Εἰ δὲ καὶ περὶ τῆς τέχνης καὶ ἐργασίας ἀνάγκη νὰ ῥηθῇ τι ἐν τοιαύτῃ τοῦ ἀναγλύφου καταστάσει, τὸ ἔργον φαίνεταί μοι ἄξιον προϊὸν τῶν χρόνων, οὓς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς μαρτυρεῖ. Παρὰ τὴν θεὰν καὶ πρὸς αὐτήν, ὡς εἰκός, βλέπων εἰκονίζετο, ὡς εἴπομεν, ἴσως ὀλίγον τι μικρότερος τὸ μέγεθος, αὐτὸς ὁ ἀναθεὶς τὸν *Τύπον Λακρατείδης Σωστράτου Ἰκαριεὺς* καὶ πιθανῶς ὄχι μόνος ἀλλὰ μετὰ τῶν υἱῶν καὶ τῆς θυγατρός του (4) παρὰ δὲ τὸν Πλούτωνα ὁ Τριπτόλεμος ἐπίσης, ὡς νομίζω, πρὸς τὸν Πλούτωνα βλέπων καὶ τῇ ἀριστερᾷ (;) δᾷδα κρατῶν. Ὄπισθεν δὲ τοῦ Τριπτολέμου θὰ εἰκονίζετο ἡ Δημήτηρ καὶ ἴσως ὄπισθεν ταύτης, ἂν ὑπῆρχε χῶρος, καὶ ὁ ἥρως Εὐβουλεύς (5), ὁ καὶ ἀδελφὸς κατά τινα τοῦ μύθου

(1) Πλὴν τῶν ἄλλων μερικωτέρων βλαβῶν ἡ κεφαλὴ εἶναι, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης καὶ ἐν τῇ εἰκόνι, διῃρημένη εἰς δύο εὐτυχῶς καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν προσαρμόζοντα τεμάχια.

(2) Περὶ ταύτης τῆς συνηθείας, τῆς δι' ἐπιγραφῶν δηλ. δηλώσεως τῶν εἰκονιζομένων, παράβ. P. Girard, l'Asclépieion, σελ. 45-46 καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομπὰς καὶ σημειώσεις.

(3) Τὰ σωζόμενα πρόσωπα εἶναι ἀληθῶς ἀναγεγλυμμένα πλέον ἢ κατὰ τὰ 3/4 κατ' ἐνώπιον, οὐδὲν ἧττον ὅμως ἡ θέσις τῶν ὅλων μορφῶν πρέπει νὰ ἦτο οἵα ἀνωτέρω περιγράφεται.

(4) Ἴσως ἐπαναλαμβάνοντο τὰ ὀνόματα παρὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀναγεγλυμμένων μορφῶν τῶν τέκνων τοῦ ἀναθέντος ἢ τοὐλάχιστον τὸ τῆς θυγατρός του ὄνομα πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως.

(5) Παράβ. περὶ τούτου Preller, Gr. Mythol. 1, σελ. 639 καὶ 659

παραλλαγὴν τοῦ Τριπτολέμου, ὁ *σύνναος* τοῦ *θεοῦ* καὶ τῆς *θεᾶς* καὶ συλλατρευόμενος αὐτοῖς. Τοιοῦτον δὲ ὃν τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον περίπου, οἷον προσεπάθησα διὰ συντόμου περιγραφῆς νὰ ἀναπαραστήσω ἐνταῦθα, θὰ ἦτο ἀληθῶς, ἂν ὁλόκληρον ἐσώζετο, οὐ μόνον διὰ τὴν παράστασιν ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ αὐτοῦ μόνον τὸ μέγεθος ἄξιον λόγου χρῆμα. Καὶ ὅτι μὲν ὁ Τριπτόλεμος, ὁ ἐθνικὸς οὗτος ἥρως τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸ *σκεῦος τῆς ἐκλογῆς* (ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ ἡ ἔκφρασις) ἀμφοτέρων τῶν μεγάλων θεῶν, πρῶτος δ' αὐτῶν ἱερεύς (1), ἐν δὲ τῷ Ἅδῃ εἷς τῶν δικαστῶν (2), συνεικονίζετο συλλατρευόμενος μετὰ τῆς *Ἐλευσινιακῆς Τριάδος* (Δήμητρος, Περσεφόνης καὶ Πλούτωνος) οὐδὲν ἔχει ἴσως τὸ παράδοξον (3)· καινοφανὴς ὅμως εἶναι, ὅσον ἐγὼ οἶδα, ἡ ἀπεικόνισις αὐτοῦ δᾷδα κρατοῦντος. Ἡ τέχνη καὶ μάλιστα ἡ ἀγγειογραφία ἐκ τῶν περὶ τὰς δύο μεγάλας θεὰς μύθων ἠγάπησε μάλιστα τὸν περιγράφοντα τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Δήμητρος ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης εἰς διδασκαλίαν τῶν ἀνθρώπων πρὸς σπορὰν τῶν καρπῶν καὶ τοῦτον τὸν μῦθον ποικιλοτρόπως ἀληθῶς ἀπεικόνισε (4)· ἀλλὰ καὶ ὅπου δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ταύτης, ὅπου δηλ. συμπαρίσταται καὶ ὁ Τριπτόλεμος τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὡς θεὸς καὶ αὐτός (5), εἰκονίζεται πάντοτε σχεδὸν ἀχώριστος τοῦ πτερωτοῦ αὐτοῦ ἅρματος καὶ σκῆπτρον τῇ χειρὶ συνήθως κρατῶν. Ἐδόθη λοιπὸν αὐτῷ ἐν τῷ ἡμετέρῳ *ἀναγλύφῳ* ἁπλῶς ὡς γενικὸν σύμβολον καὶ γνώρισμα τῆς ἐν Ἐλευσῖνι λατρείας ἡ δᾴς ἢ καὶ δι' αὐτῆς ὡς καὶ διὰ τῆς ἐν γένει ἀπεικονίσεως τοῦ Τριπτολέμου ἠθέλησεν ὁ ἀναθεὶς νὰ συνδέσῃ τὸ ἀνάθημά του πρός τινα τῶν εἰς τὰς θεὰς καὶ τὸν Πλούτωνα ἀναφερομένων μύθων; Ἢ μήπως ἐκράτει τὴν δᾷδα ἡ Δημήτηρ ὁ δὲ *παῖς*

καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις, Foucart, Bull. d. C. Hell. 1883, σελ. 400, Michaelis, J. of Hel. Stud. 1885, σελ. 307.

(1) Preller, Gr. Mythol. 1, σελ. 625.

(2) Preller, ἔνθ. ἀν. σελ. 678 καὶ τὴν ἐκεῖ 1ην σημείωσιν.

(3) Ἐν τῇ ἐν Ἐλευσῖνι εὑρεθείσῃ ἐπιγραφῇ τῶν ἀπαρχῶν φέρεται (στίχ. 38-39).

. . . . καὶ τῷ Τριπτολέμῳ καὶ τῷ Θε-
ῷ καὶ τῇ Θεᾷ καὶ τῷ Εὐβούλῳ ἱερεῖον ἑκάστῳ τέλειον . .

(Ἀθην. 8, σελ. 410 = Bul. d. C. Hell. 1880, σελ. 227).

(4) Παράβ. Müller-Vieseler, D. A. K. 11, ἀριθ. 112α καὶ ἑξῆς. Καὶ Strube Studien über den Bilderkreis von Eleusis, σελ. 1-12.

(5) Com. Rendu 1862, σελ. 35-53, Pl. III.

Τριπτόλεμος ἦν ἀναγεγλυμμένος μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Πλούτωνος; Ὁ χῶρος φαίνεταί μοι ὄχι ἀρκετός, ἄν, ὡς ὑποθέτω, τὸ ἡμικυκλικὸν ἐκεῖνο θραῦσμα τοῦ λίθου τὸ παρὰ τὴν δᾷδα ὑποσημαίνει ὅτι ἐκεῖθεν ἀπεκρούσθη ἡ κεφαλὴ τῆς εἰκονιζομένης ποτὲ ἐκεῖ μορφῆς. Ἀλλ' ἐχέτωσαν ταῦτα, ὅπως ἂν εἶχον, βέβαιον εἶναι ὅτι κεκτήμεθα καὶ ἐν τούτῳ ἓν ἔτι μαρτύριον οὐ μόνον τῆς καθόλου λατρείας τοῦ Πλούτωνος ἐν Ἐλευσῖνι, ἀλλὰ καὶ τῆς στενῆς αὐτοῦ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς μεγάλας θεὰς σχέσεως καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ὑπὸ τῆς ὀρφικῆς ποιήσεως τοῦ Βάκχου ἐν τῇ Ἐλευσινιακῇ λατρείᾳ.

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ ἡμέτερα ἀνάγλυφα. Εἶπον δὲ ἤδη τοῦ λόγου ἀρχόμενος ὅτι εἶναι λόγου ἄξια καὶ διὰ τὸν τόπον τῆς εὑρέσεως αὐτῶν. Καὶ τῷ ὄντι εὑρέθησαν καὶ ταῦτα μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν γλυπτῶν ἔργων εἰς τὰ χώματα τὰ καλύπτοντα τὰ ὀλίγα σωζόμενα *ἐδάφη τῆς κατασκευῆς* μικροῦ τινος οἰκοδομήματος (6,70×5,70 περίπου) σχῆμα ναοῦ ἐν παραστᾶσιν ἔχοντος καὶ κειμένου πρὸς δυσμὰς τῶν μικρῶν Προπυλαίων παρὰ τὸν σπηλαιώδη βράχον, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου εἶναι ἐκτισμένον τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας (1). Θὰ ἦτο λοιπὸν τολμηρὸν νἀναγνωρίσῃ τις ἐν τούτοις τοῖς ἐρειπίοις τὰ λείψανα τοῦ Ναοῦ τοῦ Πλούτωνος, οὗ μνημονεύει τὸ πρῶτον ἡ μεγάλη Ἐλευσινιακὴ ἐπιγραφὴ ἡ ἀναγράφουσα τὸν λόγον τῶν Ἐπιστατῶν τοῦ μεγάλου Ναοῦ κατὰ τὸν ἐπὶ Κηφισοφῶντος ἄρχοντος (329/28) ἐνιαυτὸν (2); Ὄχι μόνον ἡ εὕρεσις ἐν τοῖς ἐκεῖ χώμασι τῶν δύο περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνωτέρω ἀναγλύφων (3), ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τόπος διὰ τὸ σπηλαιῶδες τοῦ ἐκεῖ βράχου φαίνονται ἐπικυροῦντα ταύτην τὴν γνώμην. Διότι δὲν εἶναι ἄγνωστον ὅτι κατὰ τὴν Ἀττικὴν τοῦ μύθου παράδοσιν οὐ μόνον ἡ *ἁρπαγή*, ἀλλὰ καὶ ἡ *ἄνοδος* τῆς Κόρης (4) ἐγένετο ἐν Ἐλευσῖνι, προκειμένου δὲ νὰ ἱδρυθῇ εἰς ἀνάμνησιν τούτου τοῦ γεγονότος (τῆς ἀνόδου) καὶ εἰς τιμὴν τοῦ *πλουτοδότου θεοῦ* ναΐσκος παρὰ τὸν μεγάλον, ἐννοεῖται, ναὸν τῶν δύο *θεῶν*, καταλληλότερος δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ τόπος. Ἐκεῖ ὁ βράχος παρείχετο τῷ θεατῇ τὴν ἔννοιαν τῶν *χασμάτων τῆς γῆς* ἤτοι τῶν *στομάτων τοῦ Ἅδου*, δι' ὧν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ φῶς πρὸς τὴν μητέρα της ἡ Περσεφόνη καὶ τοῦτο συνέβαλλε βεβαίως ὄχι ὀλίγον εἰς κατάνυξιν τῶν καρδιῶν τῶν πιστῶν. Εἶναι δὲ ὁ ναΐσκος οὗτος (πλὴν ἐννοεῖται τοῦ Μεγάρου καὶ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ ἐξαρτημάτων) (1) τὸ πρῶτον οἰκοδόμημα τῶν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἐκείνῃ μνημονευομένων, οὗ ἀνευρίσκομεν τὰ ἴχνη καὶ ὑπ' ἄλλων τεκμηρίων πιστούμενα. Λυπηρὸν μόνον ὅτι τὰ σωζόμενα αὐτοῦ λείψανα εἶναι τόσον ὀλίγα (δύο ἢ τρεῖς δόμοι τῶν ἐκ πωρίνων πλίνθων καὶ ἐπὶ τοῦ βράχου ἑδραζομένων θεμελίων του) (2) ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ εἰκάσωμεν τοὺς χρόνους τῆς οἰκοδομῆς του· διότι αἱ ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἐπιγραφῇ ἀναγραφόμεναι ὑπὲρ διαφόρων αὐτοῦ μερῶν (3) δαπάναι δύνανται καθ' ἡμᾶς καὶ εἰς ἐπισκευὰς ἢ μετασκευὰς νἀναφέρωνται καὶ κατ' ἀκολουθίαν μόναι καὶ καθ' ἑαυτὰς δὲν ἀρκοῦσι εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης, ἣν ὁ κ. Foucart φαίνεται ἔχων, περὶ τῆς ἐκ θεμελίων οἰκοδομῆς αὐτοῦ διὰ Λυκούργου τοῦ ῥήτορος κατὰ τὴν τρίτην πενταετῆ αὐτοῦ διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς πόλεως. Ἐπισκευαὶ δὲ καὶ μετασκευαὶ ὅτι ἐγίνοντο λόγου ἄξιαι μάρτυρες αὐτὸ τὸ Μέγαρον τῶν θεῶν καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀσκληπιεῖον (4). Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὄντως τότε, ἤτοι περὶ τοὺς κατὰ Κηφισοφῶντα ἄρχοντα (329/28) χρόνους, ἐκτίσθη ὁ μικρὸς Ναὸς τοῦ Πλούτωνος, οὗ ἡ σκαπάνη ἤνεγκεν ἡμῖν εἰς φῶς τὰ ὀλίγα περισωθέντα λείψανα, ἐκτίσθη πιθανώτατα, ἵνα μὴ εἴπω βεβαίως, ἐν τῇ θέσει ἄλλου προϋπάρχοντος, διότι πλὴν τῶν εἰρημένων λειψάνων (ἅπερ ἀναμφιβόλως ἀνάγονται εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ δὲν δύναν-

(1) Παράβ. καὶ Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1885, σελ.

(2) Ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ. 1883, σελ. 109 καὶ ἰδίᾳ Bull. d. Cor. Hell. 1883, σελ. 388-390.

(3) Τὸ πρῶτον τούτων (τὸ σῶον) εὑρέθη εἰς τὰ ἔξω τοῦ οἰκοδομήματος 4-5 βήματα πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς καὶ εἰς βάθος 1,00-1,20 περίπου Γ. Μ. ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος. Τὸ ἕτερον εὑρέθη ἐν τοῖς καλύπτουσιν αὐτὰ τὰ λείψανα τοῦ οἰκοδομήματος χώμασιν εἰς ὅμοιον περίπου βάθος.

(4) Παράβ. Förster, Der Raub und die Rückkehr der Persephone, σελ. 43-46 καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις καὶ παραπομπάς.

(1) Παράβ. Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1883, σελ. 56 σημ. 2 καὶ σελ. 57 σημ. 1.

(2) Ἀτυχῶς *σύμβολα*, ἤτοι *γράμματα*, δὲν σώζονται ἐπὶ τῶν πλίνθων

(3) Ὁ κ. Foucart (ἔ. ἀ. σελ. 390) καὶ τὴν ἀγορὰν 5 ζευγῶν *κεράμου Λακωνικοῦ* ἀναφέρει εἰς τὸ αὐτὸ οἰκοδόμημα, ἤτοι τὸν Ναὸν τοῦ Πλούτωνος· ἀλλ' ἂν τοῦτο ἦναι ὀρθόν, βεβαίως δὲν πρόκειται περὶ νέου ἤτοι ἐκ θεμελίων κτιζομένου τότε οἰκοδομήματος.

(4) Παράβ. Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1884, σελ. 75 καὶ 82 καὶ Ἀθήν. 6, σελ. 373-374.

ται νὰ ὦσι παλαιότερα τοῦ 5ου αἰῶνος) ὑπάρχουσιν ἐκεῖ *ἀπομειράρια* καὶ ἄλλων τοίχων οὐχὶ διαφόρων τὴν κατασκευὴν τῶν τοίχων τοῦ παναρχαίου Μεγάρου (Α) (1) καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀρχαιοτέρων πολὺ χρόνων, ὥστε ὁ Λυκοῦργος συνεργήσας, ἂν τῷ ὄντι συνήργησε, νὰ οἰκοδομηθῇ κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ πενταετῆ διοίκησιν ναὸς τῷ Πλούτωνι ἐν Ἐλευσῖνι οὐχὶ νέαν, ὡς ὁ κ. Foucart ὀρθότατα παρατηρεῖ (σελ. 399), ἀλλὰ παραμεληθεῖσάν πως ἀρχαίαν λατρείαν ἐπανέφερεν εἰς πλήρη ἐνέργειαν, ἀναγκάζων τοὺς συμπολίτας του νὰ τιμῶσι καὶ λατρεύωσι τοὺς θεοὺς *κατὰ τὰ πάτρια*.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 2ᾳ Μαρτίου 1886.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

Υ. Γ. Πείθομαι εἰς τὴν γνώμην φίλων ἀνδρῶν λαβόντων γνῶσιν τῶν κατὰ τὰ ἐν λόγῳ ἀνάγλυφα ἐκ προφορικῆς μου ἀνακοινώσεως, ὅτε τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον μου ἦτο ἤδη ὑπὸ τὰ πιεστήρια, ὅτι ἀβλεψίᾳ χρησάμενος δὲν παρετήρησα ὅτι ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος γυνὴ τοῦ δευτέρου συμπλέγματος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 ἀναγλύφου κρατεῖ τῇ ἀριστερᾷ διπλῆν δᾶδα, ἥτις ἐπίτηδες ἴσως ἐτέθη οὕτως ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ τεχνίτου, ὥστε νὰ φαίνηται οἱονεὶ εἰς δύο τμήματα διῃρημένον τὸ ἀνάγλυφον. Ταῦτα ἀκριβείας χάριν, ἅπερ, ὡς εἰκός, δὲν μεταβάλλουσι τὸν ἐν γένει τῶν εἰρημένων μοι νοῦν.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 22ᾳ Μαρτίου 1886.

Δ. Φ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΑΦΩΝ ΕΝ ΕΡΕΤΡΙΑι

(Πίναξ 3)

Τὸν Νοέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐδόθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἴς τινας ἰδιώτας ἄδεια νὰ σκάψωσιν ἐπὶ ἰδιοκτήτων ἀγρῶν κειμένων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἀρχαίας Ἐρετρίας πρὸς ἀνεύρεσιν τάφων καὶ ἡ ἐπιστασία τοῦ ἔργου ἀνετέθη εἰς ἐμέ. Βραδύτερον ἐπεχείρησεν αὐτόθι ἀνασκαφὰς καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἐπὶ δημοσίων γαιῶν, ὡσαύτως ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν μου. Οὕτω δὲ ἐν διαστήματι μικροτέρῳ τῶν τριῶν μηνῶν ἠνοίχθησαν καὶ ἠρευνήθησαν περὶ τοὺς διακοσίους τάφους διαφόρων ἐποχῶν, γενικὰ δέ τινα ἐξαγόμενα ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων περὶ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς καὶ τῶν σχετικῶν αὐτῇ παραθέτομεν ἐνταῦθα μετὰ τῶν εἰκόνων δύο τῶν ἀξιολογωτέρων εὑρημάτων (Πίν. 4).

Καὶ πρῶτον ὡς γενικὸς κανὼν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι οἱ τάφοι διευθύνονται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, ἤτοι ὅτι ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ νεκροῦ κεῖται εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τοῦ τάφου, οἱ δὲ πόδες εἰς τὸ δυτικόν. Τοῦτο οἱ Ἐρετριεῖς εἶχον κοινὸν τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὴν παρὰ Πλουτάρχῳ (Βίος Σόλωνος 10) σωζομένην πληροφορίαν, ὅτι οἱ μὲν Μεγαρεῖς ἔθαπτον πρὸς ἕω στρέφοντες τοὺς νεκρούς, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς ἑσπέραν. Εὑρέθησαν ὅμως καί τινες τάφοι, σχεδὸν πάντες νεώτεροι τοῦ τρίτου αἰῶνος διευθυνόμενοι ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν, ἐν αὐτοῖς δὲ πάντοτε οἱ νεκροὶ εἶναι ἐστραμμένοι πρὸς βορρᾶν.

Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν τάφων, οὓς ἀνεκαλύψαμεν, μόλις ἀνήρχοντο εἰς τὸ τέλος τοῦ ἕκτου πρὸ Χρ. αἰῶνος. Τοιούτους θεωρῶ τρεῖς ἢ τέσσαρας τάφους, ἐν οἷς εὑρέθησαν λήκυθοι μελανόμορφοι, οὐδὲν δ' ἄλλο ἀγγεῖον. Τὸ βάθος αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μέχρι τοῦ πυθμένος τοῦ τάφου ἦτο τριῶν περίπου μέτρων· ἀπετελοῦντο δ' ἐκ λάρνακος πωρίνης σκεπαζομένης ὑπὸ δύο πλακῶν ὁμοίως πωρίνων καὶ ἐχουσῶν πάχος 0,08-0,10 μ. Ἐνίοτε ὅμως τὸ πῶμα ἀπετελεῖτο καὶ ἐκ μιᾶς μόνον πλακός. Καθ' ὅμοιον τρόπον ἦσαν κατεσκευασμένοι καὶ πάντες οἱ τάφοι τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὧν πολλοὺς εὕρομεν. Συνηθέστερον ὅμως οἱ τάφοι τῶν χρόνων τούτων συνίσταντο ἐκ μεγάλων κεραμίδων ἐπιπέδων, ὧν τρεῖς ἢ τέσσαρες (ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ τάφου) ἀπετέλουν τὸν πυθμένα, ἰσάριθμοι ἑκατέραν τῶν μακρῶν πλευρῶν καὶ τὸ πῶμα, μία δὲ μόνον ἑκατέραν τῶν μικρῶν πλευρῶν. Μόνον εἰς τάφους παίδων πολὺ μικροὺς μετεχειρίζοντο λάρνακας ἐκ γῆς

(1) Παράβ. Πρακτ. Ἀρχ. Ἑτ. τοῦ 1884, ἑ.ἀ.

ὀπτῆς ἐχούσας σχῆμα οὐχὶ τετραγωνικόν, ἀλλ' ἐλλειψοειδές· καὶ αὐταὶ δὲ ἐνίοτε σύγκεινται ἐκ δύο τεμαχίων ἀκριβῶς προσηρμοσμένων ἀλλήλοις (1). Ὁ πῶρος εἶναι λευκότερος καὶ μαλακώτερος τοῦ ἐπιτοπίου, φαίνεται δὲ ὅτι εἰσήγετο ἔξωθεν, ἴσως ἐξ Αἰγίνης· διὰ τοῦτο οἱ πενέστεροι τῶν Ἐρετριέων ἀντικαθίστων αὐτὸν διὰ πλακῶν ἐκ γῆς ὀπτῆς.

Καὶ ἐν τοῖς τοῦ πέμπτου αἰῶνος τάφοις μόνον ληκύθους εὕρομεν, ἐρυθρομόρφους καὶ λευκάς, ἐν ἑνὶ δὲ καὶ ἓν ἀλάβαστρον λευκόν, οὐδὲν δ' ἀγγεῖον ἄλλου σχήματος· ἐν δὲ τοῖς τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὑπῆρχον ἐνίοτε μετὰ τῶν ληκύθων καί τινα ληκύθια τῶν νεωτέρων ἀττικῶν, ὧν ἡ κοιλία εἶναι σχεδὸν σφαιρική. Ἡ τέχνη τῶν τε μελανομόρφων καὶ τῶν ἐρυθρομόρφων καὶ τῶν λευκῶν ληκύθων εἶναι καθαρῶς ἀττική, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐν πίν. 4 δειγμάτων. Τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ τρίτη λήκυθος, ἐφ' ἧς ἐπὶ ἐδάφους ὑπολεύκου παρίσταται μορφὴ ἐφήβου ἐν χλαμύδι μελανῇ· παρ' αὐτὴν ἡ ἐπιγραφὴ

ΛΙ-ΑVΚΟΝ
ΚΑΛΟ≶

Ἐν ὅλῳ ἀνεκαλύφθησαν λήκυθοι περὶ τὰς ἑβδομήκοντα, ὧν αἱ πλεῖσται ὅμως ἦσαν ἐντελῶς ἐφθαρμέναι· ἐκ τῶν λευκῶν ἄξιαι λόγου διά τε τὴν διατήρησιν καὶ τὰς παραστάσεις των εἶναι μόλις δέκα ἢ δώδεκα, πᾶσαι δὲ ἦσαν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα. Εὑρέθησαν δὲ ἐν ὀλίγοις σχετικῶς τάφοις· εἷς μόνος περιεῖχεν ἓξ τοιαύτας, ἄλλος τέσσαρας καὶ οἱ λοιποὶ σχεδὸν πάντοτε πλείονας τῆς μιᾶς· ὥστε ἡ βεβαίωσις τοῦ E. Pottier (Étude sur les lécythes blancs attiques 1883 σ. 3), ὅτι αἱ λευκαὶ λήκυθοι εὑρίσκονται μόνον ἐν τάφοις τῆς Ἀττικῆς, ὅλως δ' ἐξαιρετικῶς καὶ τυχαίως ἐν ἄλλαις χώραις, δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ καὶ περὶ τῆς Ἐρετρίας· διότι ἐνταῦθα εὑρίσκονται, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, τόσον συχνὰ ὅσον καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Προϋποθέτει δὲ κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ μέγα τοῦτο πλῆθος τῶν ἐν Ἐρετρίᾳ εὑρισκομένων λευκῶν ληκύθων καὶ ἐπιτόπιον κατασκευήν, διότι δὲν φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἂν καὶ τοσαύτη ἐγίνετο αὐτῶν χρῆσις ἐνταῦθα, ὅμως οὐδεὶς Ἀθηναῖος τεχνίτης ἐσκέφθη νὰ μεταφέρῃ τὸ ἐργαστήριόν του εἰς Ἐρέτριαν, ἀφοῦ μάλιστα αὕτη λίαν ἐνωρὶς ἐγένετο ὑποτελὴς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐννοεῖται, ὅτι ἐὰν τοῦτο ἦναι ἀληθές, αἱ ἐν Ἐρετρίᾳ ποιηθεῖσαι λήκυθοι δὲν δύνανται νὰ διαφέρωσι τῶν ἀττικῶν κατὰ τὴν τέχνην· καὶ τῷ ὄντι ἐγὼ τοὐλάχιστον οὐδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ αὐτῶν παρετήρησα. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅμως, ὅτι καὶ ἐν Ἐρετρίᾳ κατεσκευάζοντο λευκαὶ λήκυθοι, φαίνεται συνηγοροῦν τὸ ὅτι ὅσαι ἐξ αὐτῶν ἔτυχε νὰ εὑρεθῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ δεικνύουσιν ὄχι μόνον τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ τὴν αὐτὴν τέχνην, ἀλλὰ σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος καὶ *τὸ αὐτὸ ἐργαστήριον*· τοῦτο δύναται νὰ ῥηθῇ πρὸ πάντων περὶ τεσσάρων τάφων, διότι αὐτοὶ περιεῖχον πλείονας τῆς μιᾶς ὁπωσοῦν διατηρουμένας· εὑρέθησαν δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἓξ ὁμοῦ, ἐν τῷ δευτέρῳ τέσσαρες, ἐν τῷ τρίτῳ τρεῖς καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ δύο· ὑποθέτω δέ, ὅτι τοῦτο δὲν θὰ συνέβαινεν ἀκριβῶς οὕτω, ἐὰν οἱ Ἐρετριεῖς ἠγόραζον τὰς λευκὰς ληκύθους παρ' ἐμπόρου εἰσάγοντος αὐτὰς ἐξ Ἀττικῆς καὶ ἀπὸ πολλῶν ἐργαστηρίων· διότι τότε τίνα λόγον εἶχον νὰ ἐκλέγωσι μεταξὺ τόσου πλήθους ἀγγεῖα τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου, νὰ μὴ προτιμῶσι δὲ μείζονα ποικιλίαν, ἀφοῦ ἐνίοτε σκοπὸν εἶχον νὰ θέσωσιν ἐν τῷ τάφῳ πέντε ἢ ἓξ ληκύθους. Εὐκολώτερα ἐξηγεῖται τὸ πρᾶγμα, ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι ἕκαστος ἐπρομηθεύετο τὰς ληκύθους, ὧν εἶχε χρείαν, ἀπ' εὐθείας παρὰ τεχνίτου ἐν Ἐρετρίᾳ ἐργαζομένου, ὁ μὲν πλούσιος παρὰ διασημοτέρου, ὁ πένης παρ' ἀφανεστέρου (1).

Λευκαὶ λήκυθοι εὑρέθησαν *μόνον* ἐν τοῖς ἀνωτέρω περιγραφεῖσι τάφοις καὶ ἔν τισι κεκαυμένοις, περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος, συμπεραίνω δὲ ὅτι αὐταὶ ἐν Ἐρετρίᾳ *οὐδέποτε* εἶναι νεώτεραι τοῦ τετάρτου αἰῶνος, σπανίως δὲ τῶν μέσων αὐτοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ τάφῳ θέσιν τῶν πραγ-

(1) Οἱ ἐκ κεραμίδων τετραγωνικοὶ τάφοι (καὶ μόνον αὐτοὶ) φαίνεται ὅτι ὡς οἱ εὐθηνότεροι πάντων ἐξηκολούθησαν ἐν χρήσει ὄντες καὶ καθ' ἅπαντας τοὺς ἑπομένους αἰῶνας· ἀγγεῖά τινα μικρὰ ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντα ἀνήκουσιν εἰς τὸν τρίτον καὶ δεύτερον αἰῶνα, τὰ δὲ ὑάλινα ἀγγεῖα, τὰ χρυσᾶ φύλλα καὶ κοσμήματα, τὰ ὁποῖά τινες περιεῖχον, δεικνύουσι χρόνους ἔτι μεταγενεστέρους.

(1) Ὁ κ. Ἀθ. Κουμανούδης μοὶ ὑποβάλλει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθείσης γνώμης καὶ τὴν ἑξῆς παρατήρησιν, ἣν ἐγὼ πληρέστατα συμμερίζομαι, ὅτι δηλαδὴ πολλαὶ λευκαὶ λήκυθοι, ἅτε ἔχουσαι ἀτελῶς ὠπτημένα ἢ καὶ ἐντελῶς ὠμὰ χρώματα ἐξαφανιζόμενα δι' ἁπλῆς καὶ τυχαίας τριβῆς δὲν ἠδύναντο νὰ μετακομίζωνται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἄνευ σπουδαίας βλάβης ἐλαττούσης τὴν ἀξίαν των ὡς ἐμπορεύματος. Ἦτο λοιπὸν τοῦτο σπουδαῖος λόγος, ὅπως προκαλέσῃ τὴν ἵδρυσιν ἐπιτοπίων ἐργαστηρίων.

μάτων, αὐτη δὲν εἶναι ἐν πᾶσιν ἡ αὐτή. Ἐνίοτε εὑρίσκονται μία ἢ δύο λήκυθοι παρὰ τὴν κεφαλήν, ἄλλαι εἰς τὸ μέσον τοῦ τάφου καὶ ἄλλαι παρὰ τοὺς πόδας τοῦ νεκροῦ. Ἄλλοτε ὅμως μόνον παρὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας ἢ μόνον εἰς τὸ μέσον καὶ παρὰ τὴν κεφαλὴν καὶ οὕτω καθεξῆς.

Οἱ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ τετάρτου αἰῶνος περίπου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ τρίτου τάφοι εἶναι ὅλως διάφοροι τὴν κατασκευήν. Ἡ θήκη ἀποτελεῖται ἐκ πωρίνων ὀγκολίθων, ὧν αἱ πρὸς τὰ ἔσω ἄνω γωνίαι εἶναι ὀλίγον ἐσκαλισμέναι, ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ ἐσκαλισμένου μέρους πατοῦσι τὰ ἄκρα τῶν πλακῶν, αἵτινες καλύπτουσι τὸν τάφον· αἱ πλάκες αὗται ἄλλοτε μὲν εἶναι δύο πώριναι καὶ οὐχὶ πολὺ παχεῖαι, ἄλλοτε δὲ (καὶ τοῦτο εἶναι τὸ συνηθέστερον) τρεῖς ἢ τέσσαρες μεγάλαι κεραμίδες ἐπίπεδοι· ἐπ' αὐτῶν τέλος εὑρίσκονται ἄλλοι πώρινοι ὀγκόλιθοι, συνήθως τρεῖς ἢ τέσσαρες, σπανιώτερον δὲ πέντε· αὐτοὶ ἔχουσι μῆκος ὑπὲρ τὸ ἓν μέτρον, πλάτος 0,50 -0,60 καὶ πάχος ἴσον τῷ πλάτει περίπου· πατοῦσι δὲ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῶν τοιχωμάτων τοῦ τάφου, ὥστε οὐδόλως πιέζουσι τὸ κύριον πῶμα. Αἱ ἐσωτερικαὶ ἐπιφάνειαι τῶν τε πλευρῶν καὶ τοῦ πώματος εἶναι κεχρισμέναι, πολλάκις δὲ καὶ κεχρωματισμέναι ἐρυθραί· δύο δὲ τάφων αἱ τὰ πώματα ἀποτελοῦσαι κεραμίδες ἦσαν διῃρημέναι διὰ τῶν διαγωνίων των εἰς τέσσαρα τρίγωνα, ὧν τὰ μὲν δύο κατακόρυφα ἦσαν ἐρυθρά, τὰ ἄλλα δύο κίτρινα. Ἡ κατασκευὴ τῶν τάφων τούτων δεικνύει πόσας προφυλάξεις ἐνόμιζον τότε ἀναγκαίας, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐν τῷ τάφῳ ἡσυχίαν τοῦ νεκροῦ· καὶ τῷ ὄντι ἡ βεβήλωσις αὐτῶν ἦτο λίαν δύσκολος· ἡμεῖς πολλάκις ἀπησχολοῦμεν ὁλόκληρον ἡμέραν τέσσαρας καὶ πέντε ἐργάτας ἔχοντας πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα, ὅπως θραύσωμεν τοὺς ἐπικειμένους ὀγκολίθους, οὓς ἄλλως ἦτο ἀδύνατον νὰ μετακινήσωμεν. Βάθος ἔχουσιν οἱ τάφοι οὗτοι ἀπὸ τοῦ πυθμένος των μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς δύο μέτρα, πολλάκις δὲ καὶ ὀλιγώτερον. Ἐνίοτε εἶναι ἐσκαμμένοι ἐν τῷ βράχῳ, ὅπου οὗτος εὑρίσκεται εἰς μικρὸν βάθος· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ὁ λάκκος εἶναι ἐπενδεδυμένος ἔσωθεν (οὐχὶ ὅμως πάντοτε) διὰ πωρίνων πλακῶν ὀλίγον χαμηλοτέρων τοῦ ἑαυτοῦ ὕψους· ἐπὶ τῶν ἄνω ἄκρων τῶν πλακῶν τούτων πατοῦσι τὰ ἄκρα τῶν ἄλλων πλακῶν ἢ κεραμίδων, τῶν τὸ πῶμα τοῦ τάφου ἀποτελουσῶν, τὰ δὲ ἄκρα τῶν ὀγκολίθων πατοῦσιν ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ λάκκου, ὥστε καὶ πάλιν δὲν πιέζουσι τὰς λεπτὰς σχετικῶς πλάκας τοῦ πώματος (1).

Οἱ τάφοι οὗτοι συνηθέστατα περιέχουσι μόνον ἀσήμαντα πράγματα· οἱ τῶν ἀνδρῶν πρὸ πάντων στλεγγίδα σιδηρᾶν καὶ ληκύθιον ἔχον ὡς κόσμημα ἀνθέμιον ἐρυθρόν· οἱ τῶν γυναικῶν περιέχουσιν ἀλάβαστρα λευκά, σπανιώτερον δὲ μαρμάρινα, τὰ πλεῖστα ἐντελῶς ἐφθαρμένα, ἀγγεῖά τινα περιέχοντα ψιμμύθιον καὶ δίσκον κατόπτρου χαλκοῦ. Ἐκ τῶν τριάκοντα καὶ πέντε τάφων τοῦ εἴδους τούτου, οὓς ἠνοίξαμεν, μόνον τέσσαρες περιεῖχον ὁπωσοῦν ἀξιόλογα πράγματα· ἐν ἑνὶ εὑρέθη κάτοπτρον χαλκοῦν ἔχον δύο πώματα μετ' ἐκτύπων παραστάσεων. Ἐν τῷ δευτέρῳ εὑρέθησαν δύο πήλινα ἀγαλμάτια, ἐν τῷ τρίτῳ ληκύθιον τῶν νεωτέρων ἀττικῶν μετὰ παραστάσεως τετραμόρφου, τέχνης τοῦ τετάρτου αἰῶνος, καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ δύο πυξίδες καὶ ἓν ἀγγεῖον πιθοειδὲς δίωτον μετὰ πώματος· ἐπ' αὐτῶν παραστάσεις κοιναὶ ἐκ τοῦ γυναικείου βίου, ἡ δὲ τέχνη εἶναι ἀμελὴς τοῦ τρίτου αἰῶνος. Ἀπορεῖ τις τῇ ἀληθείᾳ, πρὸς τί κατεσκεύαζον τοὺς τάφους τόσον ἀσφαλεῖς, ἀφοῦ δὲν περιεῖχον ἀντικείμενα δυνάμενα νὰ διεγείρωσι τὴν πλεονεξίαν τῶν τυμβωρύχων· ἢ μήπως ἐφοβοῦντο, μὴ οἱ μεταγενέστεροι εὑρίσκοντες τάφους ἑτοίμους θάπτωσιν ἐν αὐτοῖς τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, ὡς εἶναι γνωστὸν ἄλλοθεν, ὅτι συνέβαινεν ἐνίοτε; ἀλλὰ τότε καὶ οἱ πώρινοι ὀγκόλιθοι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ὠφελήσωσι πολύ.

Τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, δηλαδὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος, ἦσαν καὶ δύο ἰγδιόσχημοι νεκρῶν θῆκαι, ὧν ἡ μὲν πωρίνη οὖσα περιεῖχε μόνον ὀστᾶ καὶ δύο ἢ τρία ἀγγεῖα ἄνευ γραφῶν, ἡ δ' ἑτέρα ἦτο ἐσκαμμένη ἐν τῷ βράχῳ καὶ εἶχε βάθος μὲν 0,61, διάμετρον δὲ τοῦ στόματος 0,58. Τὸ πῶμα αὐτῆς ἦτο μαρμάρινον μήκ. 1,37, πλ. 0,87 καὶ πάχ. 0,28. Ἔσωθεν ἡ θήκη ἦτο κεχρισμένη, περιεῖχε δὲ ὑδρίαν χαλκῆν ὕψ. 0,48 πλήρη ὀστῶν κεκαυμένων. Ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ χείλους ἐσῴζοντο κατὰ τὴν ἐκ τῆς θήκης ἐξαγωγὴν μικρά τινα λείψανα ὑφάσματος διαλυθέντα ἀμέσως ὑπὸ τῆς

(1) Δύο τάφοι ἐν τῷ βράχῳ ἐσκαμμένοι δὲν ἦσαν ἔσωθεν ἐπενδεδυμένοι διὰ πλακῶν, ἀλλ' εἶχον λάρνακας πωρίνους ἐξ ἑνὸς λίθου.

πνοῆς τοῦ ἀνέμου. Ὑπὸ τὴν μεγάλην κάθετον λαβὴν τοῦ ἀγγείου ὑπάρχει ἀνάγλυφον ἐπικεκολλημένον παριστῶν τὸν Διόνυσον μεθύοντα καὶ ὑποβασταζόμενον ὑπὸ Σατύρου.

Οἱ τῶν τάφων τούτων μεταγενέστεροι εἶναι πολὺ ποικιλώτεροι τὴν κατασκευήν, φαίνεται δέ, ὅτι τὸ ἓν εἶδος δὲν ἕπεται ἄλλῳ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἄλλοι κατεσκεύαζον οὕτω καὶ ἄλλοι ἄλλως τὸν τάφον των. Ἤδη ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος ἤρχισαν ἀντὶ τῶν τριῶν καὶ τεσσάρων μεγάλων ὀγκολίθων νὰ ἐπιθέτωσι τῷ πώματι μόνον δύο τετραγωνικοὺς πωρίνους λίθους ἔχοντας πάχος 0,25-0,35 μ. περίπου. Ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἐκλείπει καὶ τὸ κύριον πῶμα, τὸ ὁποῖον, ὡς εἴπομεν, συνίστατο συνήθως ἐκ κεραμίδων, οὕτω δὲ ὁ τάφος σκεπάζεται μόνον ὑπὸ τῶν δύο πωρίνων λίθων. Τὸ εἶδος τοῦτο ἐξακολουθεῖ, ὑποθέτω, μέχρι τῶν καθαρῶς ῥωμαϊκῶν χρόνων· λέγω δὲ ὑποθέτω, διότι μόνον ἐν ἑνὶ εὕρομεν δύο πήλινα ἀγαλμάτια παριστῶντα βάκχας κρατούσας τύμπανα· ἡ τέχνη αὐτῶν μοι φαίνεται τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων. Οἱ εὐτελέστεροι τῶν τάφων τούτων στεροῦνται ἐνίοτε καὶ πάτου, ὁ δὲ νεκρὸς κεῖται ἀμέσως ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐπίσης ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος φαίνεται, ὅτι ἤρχισεν ἡ χρῆσις μαρμαρίνων λαρνάκων σκεπαζομένων ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης μεγάλης ἐπιμήκους πλακὸς ἐπίσης ἐκ μαρμάρου. Αἱ πλεῖσται ὅμως αὐτῶν εἶναι ἀναντιρρήτως πολὺ μεταγενέστεραι. Μόνον ἐν μιᾷ εὕρομεν ἓν μικρὸν ληκύθιον τῶν νεωτέρων ἀττικῶν, ἐφ' οὗ παρίσταται γυνὴ καθημένη πρὸς δεξιὰ καὶ πρὸ αὐτῆς ἔρως, μεταξὺ δ' αὐτῶν χήν· τῆς γυναικὸς τὰ γυμνὰ μέρη εἶναι λευκά, ἡ δὲ τέχνη φαίνεται τοῦ τέλους τοῦ τρίτου αἰῶνος. Αἱ λοιπαὶ λάρνακες δὲν περιεῖχον εἰμὴ ἀγγεῖα πρόστυχα, ὧν τινα καὶ ἄνευ γανώματος, ἀλάβαστρα λευκά, φύλλα χρυσᾶ, βελόνας ὀστεΐνας καὶ τρεῖς καλαθίσκους πλεκτοὺς ἐκ φυτῶν λεπτῶν, ὧν οἱ δύο σχεδὸν ὅλως κατεστραμμένοι. Ἐν μιᾷ εὑρέθησαν τὰ ὀστᾶ δύο νεκρῶν εἰς δύο σωρούς, ὧν ὁ εἷς ἔκειτο εἰς τὸ μέσον, ὁ ἄλλος εἰς τὸ ἓν ἄκρον. Ἄλλη δὲ πάλιν περιεῖχε τὰ ὀστᾶ τοὐλάχιστον τεσσάρων νεκρῶν εἰς σωροὺς οὐχὶ διακεκριμένους ἀλλήλων ὡς ἐν τῇ πρώτῃ.

Ὅτι οἱ ἐκ κεραμίδων τετραγωνικοὶ τάφοι ἦσαν ἐν χρήσει καὶ κατὰ τὸν τρίτον καὶ τοὺς ἑπομένους αἰῶνας, εἴπομεν ἤδη ἀνωτέρω. Κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους συνείθιζον νὰ θάπτωσι καὶ ἐν τάφοις κακοτέχνως κατεσκευασμένοις ἐκ πωρίνων πλακῶν καὶ ἐσκεπασμένοις δι' ὁμοίων τριῶν ἢ τεσσάρων μήτε τοῦ αὐτοῦ μήκους μήτε τοῦ αὐτοῦ πάχους· ἐνίοτε μάλιστα εἶναι προφανές, ὅτι αὗται εἶχον χρησιμεύσει πρότερον εἰς ἄλλο τι· οὕτω ἑνὸς τάφου τὸ πῶμα εὑρέθη, ὅτι ἀπετελεῖτο ἐκ τεσσάρων πλακῶν πελεκηθεισῶν ἐκ τῶν σπονδύλων κίονος πωρίνου ἀρραβδώτου. Τῶν αὐτῶν χρόνων τάφοι εἶναι καὶ οἱ ἐκ λίθων κοινῶν κτιστοί. Οἱ ἀτεχνότατοι ὅμως καὶ πενιχρότατοι πάντων εἶναι οἱ ἐκ κυρτῶν κεραμίδων μεγάλων πεποιημένοι, ὧν δύο ἢ τρεῖς ἔστρονον κάτω καί, ἀφοῦ ἀπέθετον ἐπ' αὐτῶν τὸν νεκρόν, τὸν περιέβαλλον ἔπειτα δι' ἄλλων πανταχόθεν. Οἱ ἐργάται ὀνομάζουσιν αὐτοὺς λίαν προσφυῶς καλύβας.

Περὶ πάντων τῶν τάφων γενικῶς, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν ἀρχαιοτέρων τῶν περιεχόντων ληκύθους, δύναται νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἐν αὐτοῖς τὰ πράγματα εὑρίσκονται συνήθως εἰς τοὺς πόδας, πολὺ δὲ σπανιώτερον παρὰ τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς τὸ μέσον. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν πρόκειται περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ νεκρὸς ἐφόρει, ὡς τὰ κοσμήματα (εἰς ἃ πρέπει νὰ καταταχθῶσι καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους εὑρισκόμενα χρυσᾶ φύλλα), ἀλλὰ περὶ ἀγγείων, κατόπτρων, πηλίνων ἀγαλματίων καὶ τῶν τοιούτων. Ἐκτὸς τοῦ τάφου ὅμως οὐδέποτε εὑρέθη τι ἄξιον λόγου ἢ ἄρτιον, πλὴν ἑνὸς ἢ δύο μικρῶν ἀγγείων ὅλως ἀσημάντων, ὑποθέτω δὲ ὅτι καὶ ταῦτα ὅλως τυχαίως περιέπεσαν εἰς τὰ χώματα· ἐν ᾧ εἶναι γνωστόν, ὅτι ἀλλαχοῦ εὑρίσκονται πολλὰ πράγματα, ἐνίοτε μάλιστα τὰ πλεῖστα καὶ τὰ κάλλιστα περὶ τὸν τάφον ἢ ἐπ' αὐτοῦ. Ἐν Ἐρετρίᾳ παρατηρεῖται ἄλλο τι, ὅτι δηλαδὴ συχνότατα ὁ τάφος κεῖται ὑπὸ στρῶμα ἄμμου θαλασσίας ἢ ποταμίας, καὶ ἄλλοτε μὲν εὑρίσκεται ἡ ἄμμος ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἄλλοτε δὲ βαθύτερον· ἐνίοτε στρώματα ἄμμου καὶ στρώματα γῆς ἐναλλάσσουσιν· ἐν τοιαύταις δὲ περιπτώσεσι τὰ στρώματα τῆς πρώτης εἶναι πολὺ παχύτερα τῶν τῆς γῆς. Ἀγνοῶ πρὸς τί ἐχρησίμευεν ἡ ἄμμος, ἀληθὲς εἶναι μόνον, ὅτι αὐτὴ διατηρεῖ περὶ τὸν τάφον ὑγρασίαν διαρκῆ. Αἱ δύο δημοσιευόμεναι λήκυθοι ἐν τοιούτοις τάφοις εὑρέθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης ἐποχῆς τάφων ἀπαντᾷ τις τὴν ἄμμον,

ἀκόμη καὶ πέριξ τῶν ἀθλιεστέρων καλυβῶν, ὥστε φαίνεται, ὅτι τὸ ἔθος διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ πέμπτου τοὐλάχιστον αἰῶνος μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων. Ὀφείλω ὅμως νὰ προσθέσω, ὅτι ἐν ἑνὶ νεκροταφείῳ κειμένῳ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἀπέχοντι μίαν περίπου ὥραν τῆς παραλίας δὲν εἴδομεν ἄμμον, ἂν καὶ ἠνοίξαμεν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι τάφους διαφόρων ἐποχῶν. Τὰ ἄλλα νεκροταφεῖα ἔκειντο πολὺ πλησιέστερον τῆς θαλάσσης.

Ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἠγάπων νὰ θάπτωσιν ἐπὶ χαμηλῶν γηλόφων φυσικῶν ἢ τεχνητῶν, εἶναι γνωστόν· παρετηρήσαμεν δὲ τοῦτο καὶ ἐν Ἐρετρίᾳ. Τὸ μέγα πλῆθος ὅμως τῶν τάφων εὑρίσκεται ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ὄχθου ὀφρυοειδοῦς ἐκτεινομένου εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν παρὰ τὴν εἰς Κύμην καὶ Κάρυστον ἄγουσαν ὁδόν. Καὶ ἐπὶ γηλόφων δὲ δὲν ἔθαπτον πανταχοῦ, ἀλλὰ προετίμων πάντοτε τὰς πρὸς τὴν ὁδὸν πλευράς. Οἱ δὲ νεώτεροι τοῦ τετάρτου αἰῶνος τάφοι εὑρίσκονται πολλάκις μόνοι ἢ καὶ δύο καὶ τρεῖς ὁμοῦ ἐν τετραγώνοις περιβαλλομένοις πανταχόθεν ὑπὸ πωρίνων λίθων. Ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἐρετρίας εἰς Χαλκίδα ὁδοῦ πρὸ πάντων ἀπαντῶνται πλεῖστα τοιαῦτα τετράγωνα τὸ ἓν παρὰ τὸ ἄλλο.

Τάφοι, ἐν οἷς ὁ νεκρὸς ἐκάη, εὑρέθησαν ἱκανοὶ τὸν ἀριθμόν, οὐχὶ ὅμως πανταχοῦ ἐξ ἴσου διεσπαρμένοι. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο εἰς τέσσαρα διάφορα μέρη, μόνον δὲ εἰς τὰ δύο ἦσαν αὐτοὶ πολλοὶ σχετικῶς. Οἱ ἀρχαιότεροι, δηλαδὴ οἱ τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ τετάρτου αἰῶνος, εἶναι ἁπλοῖ λάκκοι ἐν τῇ γῇ ἐσκαμμένοι μὴ ἔχοντες μήτε τοιχώματα μήτε πῶμα· ὁ νεκρὸς ἐκαίετο ἐντὸς αὐτῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ λάκκου ἐχουσῶν τὸ χρῶμα γῆς ὀπτῆς. Μόνον ἐν ἑνὶ ἐκ πώρων οὐχὶ λίαν ἐντέχνως κατεσκευασμένῳ τάφῳ εὑρέθησαν ἄνθρακες πολλοὶ καὶ τέσσαρες λήκυθοι μελανόμορφοι· ἐκ τῆς θέσεως ὅμως τῶν ὀστῶν ἐφαίνετο, ὅτι ὁ νεκρὸς δὲν εἶχε καῇ ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἐκτός. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἔκαιον τοὺς νεκροὺς *ἐντὸς* τάφων κατεσκευασμένων ὡς καὶ οἱ ἐν οἷς ἔθαπτον.

Τὰ πώματα τῶν τάφων εἴτε πώρινα εἴτε ἐκ κεραμίδων δὲν ἀντέχουσι πάντοτε εἰς τὸ βάρος τῆς ἐπικειμένης γῆς, πολλάκις δ' εὑρίσκονται εἰς τεμάχια καὶ οἱ τάφοι πλήρεις χωμάτων. Ὁσάκις ὅμως δὲν ἦσαν τεθραυσμένα, ὁ τάφος ἦτο κενὸς χωμάτων· τοῦτο συμβαίνει συνήθως ἐπί τινων τῶν πωρίνων τάφων τῶν σκεπαζομένων ὑπὸ ὀγκολίθων καὶ ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων λαρνάκων. Ἐν αὐτοῖς τὰ ὀστᾶ κεῖνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν στρώματος γῆς ἔχοντος πολλάκις πάχος μόλις ἑνὸς δακτύλου· προέρχεται δ' ἡ γῆ αὕτη, ὡς φαίνεται, ἐκ τῶν διαλυθέντων ἐνδυμάτων, τῶν σαρκῶν καὶ τῆς βροχῆς, ἥτις ὅσον καλὰ καὶ ἂν ἦναι κεκλεισμένος ὁ τάφος, πάντοτε ὅμως εἰσδύει συμπαραφέρουσα καὶ μόρια γῆς. Ὥστε περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων τούτων τάφων, δηλαδὴ τῶν μέχρι τοῦ τρίτου αἰῶνος δύναται ὡς βέβαιον νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ὁ νεκρὸς ἐν αὐτοῖς δὲν ἐκαλύπτετο ὑπὸ χωμάτων. Περὶ τῶν νεωτέρων ὅμως δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ μετὰ βεβαιότητος, διότι αὐτῶν τὰ πώματα, καὶ ὁσάκις δὲν εὑρέθησαν τεθραυσμένα, ἦσαν τόσον ἀμελῶς ἐφηρμοσμένα, ὥστε ὁ τάφος ἦν πλήρης χωμάτων παντοίων· κλίνω ὅμως νὰ παραδεχθῶ, ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν ἐν πολλοῖς, ἂν μὴ ἐν πᾶσι, δὲν εἶχον ῥίψει γῆν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἐπίτηδες. Ἑνὸς τάφου τὸ ἥμισυ (ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ στῆθος) ἐφάνη, ἅμα ἀφαιρεθεισῶν τῶν τοῦ καλύμματος πλακῶν, κατὰ γράμμα ἐπεστρωμένον διὰ πολυαρίθμων φύλλων χρυσῶν, ὑφ' ἃ ἔκειντο τὰ ὀστᾶ· ἐνταῦθα προφανῶς ὁ νεκρὸς δὲν εἶχε καλυφθῇ ὑπὸ χωμάτων· τοιαῦτα δὲ παραδείγματα καὶ ἄλλα ἔχω σημειώσει, ἀλλὰ πολὺ σπάνια. Ἐν Μυρίνῃ τῆς Ἀσίας ὅμως οἱ κύριοι E. Pottier καὶ S. Reinach παρετήρησαν, ὅτι ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ὀστῶν ὑπάρχει στρῶμα γῆς λεπτῆς ἐπίτηδες ἐρριμμένον (Bull. de corr. Hell. VI σ. 402 καὶ 413). Ἐγὼ παρετήρησα μόνον, ὅτι ἐνίοτε ἡ *ὑπὸ τὰ ὀστᾶ* γῆ ἦτο τοσαύτη, ὥστε ἀνάγκη νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἔστρονον αὐτὴν ἐπίτηδες, πρὶν ἀποθέσωσι τὸν νεκρόν. Καὶ τοῦτο ἐγένετο πρόδηλον ἐκ τριῶν τάφων, ἐν οἷς ἀντὶ τῆς κοινῆς εὑρέθη πάλιν ὑπὸ τὰ ὀστᾶ γῆ λευκὴ καὶ ὑγρά, ἣν σήμερον κατ' ἐξοχὴν *πηλὸν* ὀνομάζουσιν. Αὕτη δὲν ἦτο τοῦ τόπου, ἀλλὰ φερτὴ ἄλλοθεν.

Στῆλαι ἐπιτύμβιαι ἐνεπίγραφοι εὑρέθησαν πολλαί, δυστυχῶς ὅμως οὐδεμία κατὰ χώραν, οὐδεμία δὲ καὶ ἀρχαιοτέρα τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

Ἐκ τῶν δημοσιευομένων δύο ληκύθων ἡ μία εἶναι ἀναμφιβόλως ἔργον τοῦ Δούριδος, τὸ μόνον δυστυχῶς μέχρι τοῦδε ἐξ Ἑλλάδος (1). Εἶναι ἀλη-

(1) Τὸ ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1885 σ. 56) δημοσιευθὲν τεμάχιον

θῶς περίεργον, ὅτι μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου δὲν ἀκολουθεῖ καὶ ῥῆμά τι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι πρωτοφανές, διότι καὶ ἄλλοι ἀγγειοπλάσται καὶ ἀγγειογράφοι, ὁ Καχρυλίων, ὁ Πύθων, ὁ Παμφαῖος καὶ ὁ Εὐθυμίδης παρέλειψαν ἅπαξ ἕκαστος τὸ ῥῆμα μετὰ τὸ ὄνομά των (ἴδε Klein Vasen mit Meistersignaturen σελ. 8). Ἄλλως τε πιθανὸν ὁ Δοῦρις καὶ νὰ ἀπηξίωσε νὰ δηλώσῃ σαφῶς, ποία ἡ σχέσις του πρὸς τὴν λήκυθον ταύτην, διότι, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ λεπτότης, αἵτινες χαρακτηρίζουσιν ἄλλα ἔργα του, ἐλλείπουσιν ἐνταῦθα. Ἴσως δὲν ἐνόμισεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ καταβάλῃ πολλὴν προσοχὴν ζωγραφῶν ἁπλῆν λήκυθον. Οὐχ ἧττον ἡ ἐπιτηδειότης του καταφαίνεται ἔν τισι, πρὸ πάντων ἐν τῷ προσώπῳ, ὅσον τοῦτο σώζεται· ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ ἐκ τῆς στάσεως ἐν γένει καὶ τῶν κινήσεων τῆς παρισταμένης μορφῆς συμπεραίνω, ὅτι ἡ λήκυθος δὲν εἶναι ἐκ τῶν παλαιοτέρων ἔργων του. Σκηνὰς τῆς παλαίστρας ὁ Δοῦρις πολλάκις ἀπεικόνισεν· ὁμοιότητά τινα ὅμως ἔχει ἡ ἐπὶ τεμαχίου ἐκ τοῦ κύκλου κύλικος τοῦ Λούβρου μορφή, ἣν ὁ Fröhner (Choix de vases grecs σ. 8) οὕτω περιγράφει· «ἔφηβος γυμνὸς πρὸς δεξιά, ὀρθός, κρατῶν ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ φιάλην βαθεῖαν. Ὀπίσω αὐτοῦ ἕδρα καὶ ἐπ' αὐτῆς προσκεφάλαιον». Τῷ ὄντι καὶ ἐπὶ τῆς ληκύθου ὑπὸ τὸ ἐπὶ τοῦ δίφρου φόρεμα φαίνεται ὑποτιθέμενον προσκεφάλαιον, ὡς δεικνύουσι γραμμαί τινες, αἵτινες δὲν φαίνονται νὰ ἦναι τοῦ ἱματίου.

Ἡ λήκυθος αὕτη ἔχει ὕψος 0,305, εὑρέθη δὲ ἐν λάρνακι πωρίνῃ τῶν τοῦ ἀρχαιοτέρου εἴδους μεθ' ἓξ ἄλλων ληκύθων, ὧν ἡ μία λευκὴ οὖσα ἦτο ἐντελῶς ἐφθαρμένη· διεκρίνετο ὅμως ἀκόμη, ὅτι μόνον τὸ περίγραμμα τῶν μορφῶν καὶ αἱ πτυχαὶ τῶν φορεμάτων ἐδηλοῦντο διὰ χρώματος ξανθοῦ χρυσίζοντος· ἄλλα χρώματα δὲν παρετήρησα· φαίνεται λοιπόν, ὅτι ἀνῆκεν αὕτη εἰς τὰς τοῦ ἀρχαιοτέρου τρόπου τῶν λευκῶν ληκύθων. Αἱ λοιπαὶ πέντε εἶναι ἐρυθρόμορφοι εὐμεγέθεις (ὕψος τῆς μεγίστης 0,36), ἡ δ' ἐργασία αὐτῶν εἶναι ἀμελής, οὐδὲ δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὴν τοῦ Δούριδος. Ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ εὑρέθη καὶ στλεγγὶς χαλκῆ.

Ἡ ἑτέρα λήκυθος, ἡ λευκή, ἥτις ἔχει ὕψος 0,384, εὑρέθη καὶ αὐτὴ ἐν λάρνακι πωρίνῃ. Σὺν αὐτῇ ὑπῆρχον καὶ τρεῖς ἄλλαι τῆς αὐτῆς τέχνης καὶ λίαν πιθανῶς τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου· προετιμήσαμεν δ' αὐτὴν πρὸς ἀπεικόνισιν ἕνεκα τῆς παραστάσεώς της, ἥτις ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον, ὅτι ὑπεράνω τῆς ἐπιτυμβίου στήλης παρίσταται γυνὴ καθημένη καὶ κρατοῦσα σταφυλήν, πρὸς ἣν παῖς μικρὸς γυμνὸς καθήμενος κατὰ γῆς ἐκτείνει τὴν χεῖρα. Τοιαῦται παραστάσεις εὑρίσκονται ἐνίοτε ἐπὶ ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων (1), ὑποθέτω δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὁ τεχνίτης *ἐπιτυμβίους* εἰκόνας θέλει νὰ παραστήσῃ. Ὁ Benndorf (Gr. und Sic. Vasenbilder πίν. 19, 2 καὶ 5) ἐδημοσίευσε δύο ληκύθους, ὧν ἑκατέρα ἔχει στήλην νεκρικὴν κοσμουμένην διὰ μορφῆς ὑποτιθεμένης γραπτῆς ἢ ἀναγλύπτου. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου τοιοῦτό τι φαίνεται ὅτι παρίσταται, εἰκὼν δηλαδὴ γραπτὴ ἢ ἀνάγλυπτος, ἂν καὶ αἱ μορφαὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ παιδὸς δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς στήλης· ἐκ τούτου δὲ ἴσως ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι αἱ μορφαὶ ὑποτίθενται *περίοπτοι* καὶ ὅτι ἡ στήλη, ἧς τὸ ὕψος εἶναι λίαν δυσανάλογον πρὸς τὸ πλάτος, δὲν εἶναι κυρίως στήλη νεκρική, ἀλλὰ βάθρον. Καὶ τοῦτο εἶναι πιθανόν· εἰς ἐμὲ ὅμως πιθανώτατον πάντων φαίνεται, ὅτι καὶ ὁ τεχνίτης αὐτὸς δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς, τί ἐκ τῶν τριῶν ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ, μορφὰς περιόπτους, ἀναγλύπτους ἢ γραπτάς.

Χρ. Δ. Τσουντας

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ

Ἐν τῷ ὀγδόῳ τόμῳ τοῦ *Δελτίου* τῆς ἐνθάδε Γαλλικῆς Σχολῆς ἐξεδόθη (σ. 437 κ. ἑ.) ἐπιγραφὴ περιέχουσα ἐπιστολὴν τοῦ Σύλλα πρὸς τοὺς ἐν τῇ Καρίᾳ Στρατονικέας, ἐν ᾗ ὁ δικτάτωρ ἀνακοινοῦται αὐτοῖς δόγμα συγκλήτου, δι' οὗ ἐπικυροῦνται

ἀγγείου ἐξ Ἀκροπόλεως πλὴν τοῦ *Δοῦρις ἐ* . . . οὐδεμίαν γραφὴν ἔχει.

(1) Πρβ. Sybel Katalog ἀρ. 81· ὅμοιον φαίνεται καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 154. Ἐπὶ ἄλλης στήλης ἐκ Λαυρίου μὴ περιγραφομένης ὑπὸ τοῦ Sybel παρίσταται γυνὴ (ΑΓΝΟΘΕΑ) πρὸς ἀριστερὰ κρατοῦσα ἐν χερσὶν ἀντικείμενον δυσδιάκριτον· πρὸς αὐτὴν ἐκτείνει τὴν δεξιὰν παιδίον κατὰ γῆς καθήμενον. Παραλείπω τὰς πολλὰς παραστάσεις νεκρῶν κρατούντων ἀντικείμενον, πρὸς ὃ πηδᾷ κύων ὅπως τὸ ἁρπάσῃ.

αἱ περὶ αὐτῶν εὐεργετικαὶ αὐτοῦ διατάξεις. Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης σῴζονται μόνον τεμάχια, ἅτινα οἱ ἐλλόγιμοι ἐκδόται Ch. Diehl καὶ G. Cousin συλλέξαντες ἐπιμελῶς καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν συμπληρώσαντες ἀποκατέστησαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ εἶναι καθ' ὅλου γνώριμον τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα βεβαίως πολλὰ μένουσι σκοτεινὰ καὶ ἀσαφῆ, ἅτινα διὰ νεωτέρων εὑρημάτων καὶ τῶν μελετῶν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπείρων ἐλπὶς εἶναι ὅτι κατὰ μικρὸν θὰ διαφωτισθῶσι.

Παρατηρήσεις τινάς, εἰς ἃς παρέσχεν ἡμῖν ἀφορμὴν ἡ ἀνάγνωσις τῆς τε ἐπιγραφῆς καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ὑπομνημάτων τῶν ἐκδοτῶν, δὲν νομίζομεν ἄκαιρον νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἄλλοις.

Τοῖς ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν (σ. 456-457) καταλεγομένοις λατινισμοῖς προσθετέον τὸ *διδῶσιν ἐργασίαν* = dent operam. Τὸ δὲ *ὑπὲρ τῆς μεγαλοφροσύνης* (81) μεταφραστέον pro magnitudine animi, ἀντὶ pro magnanimitate, διότι ἡ magnanimitas εἶναι τῆς φιλοσοφικῆς γλώσσης λέξις, ἣν πρῶτος, φαίνεται, ὁ Κικέρων (1) εἰσηγήσατο.

Ἡ ἀναπλήρωσις *ἐπ[έλθωσι] διακατέχωσι* (107-108) καὶ *ἐπ[έλθῃ] διακατέχῃ* δέν μοι φαίνεται ὀρθή. Κατ' ἐμὲ γραπτέον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τόποις *ἐπ[αρχίαν]* (2). Ὡσαύτως ἐν στ. 7 γρ. *ἀντιτεταγμένους* ἀντὶ *ἀνθεσταμένους*. Πρβλ. 43. 84 *ἀντιτετάχθαι*.

Ὡσαύτως στ. 9. ἀντὶ *[καὶ δεινό]τατα ἄ[λλ]α δεδεγμένους* γρ. *[προθυμό]τατα ἀ[ν]αδεδεγμένους* Πρβλ. στ. 80: [προ]θυμότατα ὑπερησπικέναι. Πρόδηλον δέ, ὅτι ἂν ἡ ἐμὴ εἰκασία ἀληθεύῃ, ἡ μικρῷ πρόσθεν ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν ἐμβληθεῖσα πρὸς ἀναπλήρωσιν χάσματος μετοχὴ *ὑφεστηκότας* δὲν δύναται νὰ τηρηθῇ.

Ἡ πολλὰ πράγματα παρέχουσα *καταλογὴ* ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ ἐπιγραφῇ (σ. 52):

[προσόδους] πόλεων, ὧν Λεύκιος Κορν[ήλιος Σύλλας αὐτοκράτωρ
τῆς τούτων] ἀρετῆς καταλογῆς τε ἕ[νεκεν προσώρισεν κτέ.

(1) De Off. I § 152.

(2) Πρβλ. S. C. de Asclepiade etc. στ. 29· ἄρχοντας τοὺς ἡμετέρους, οἵτινες Ἀσίαν Μακεδονίαν ἐπαρχίας (δ)ιακατέχουσι (λατ: quei Asiam Macedoniam provincias optinent)

Ἡ λ. κατὰ τοὺς ἐκδότας σημαίνει ὅ,τι καὶ ἐν τῷ παρὰ Πολυβίῳ (23,12,10 [22,16,10 Hultsch]) χωρίῳ, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἀνεγράψαμεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ὑπατικῶν πρὸς Ὠρωπίους γραμμάτων λόγον ποιούμενοι περὶ τῆς καὶ ἐνταῦθα (στ. 37) ἀπαντώσης λέξεως ταύτης. Ἀλλὰ τί σημαίνει ἀκριβῶς; Τίνος λατινικῆς λέξεως εἶναι μετάφρασις; Ταύτην νὰ εὕρωμεν hoc opus, hic labor est. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ πολὺς Mommsen ἐν τῇ μετεκδόσει τῶν Ὑπατικῶν γραμμάτων (Hermes XX σελ. 271) ἀπελπίσας τὴν ἑρμηνείαν τῆς λέξεως ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ ἐπενόησε λύσιν τοῦ προβλήματος καθ' ἑαυτὴν οὐχὶ ἄστοχον γράψας *καταλογῇ* (ἀντὶ *καταλογῆς*) ὃ μεταφράζει κατὰ τὰ γλωσσάρια *respectu* «ein Synonym von ἕνεκεν». Ἀλλ' ἡ προκειμένη ἐπιγραφή, ἔνθα ἡ λ. δὲν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ respectus, οὔτε νὰ μεταγραφῇ *καταλογῇ*, διότι ἀκολουθεῖ *τε*, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἀποδεχθῇ ἡ παρὰ τοῖς ἐκδόταις γραφὴ καὶ ἀναπλήρωσις τοῦ χωρίου, ἡ προκειμενη, λέγομεν, ἐπιγραφὴ καθίστησι λίαν ἀμφίβολον τὸ ἀσφαλὲς τῆς εἰκασίας τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός (1).

Ἡ ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ σύναψις τῶν λέξεων *ἀρετῆς καταλογῆς τε* νομίζω ὅτι ἄγει εἰς τὴν ὀρθὴν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος λέξεως μετάφρασιν. Εἶναι δῆλα δὴ τὸ *ἀρετῆς καταλογῆς τε ἕνεκα* οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἡ τυπικὴ λατινικὴ φράσις Honoris Virtutis que causa, ἥτις οὐχὶ ἅπαξ ἀπαντᾷ ἐν ἐπιγραφαῖς, οἷον C. I. L. I, 635. C. Poblicio. . . *honoris virtutisque causa* SC. populique iussu locus monumenti . . . publice datus est (2). Ἡ μετάφρασις honos τῆς λ. καταλογὴ εἶναι ἁρμοδιωτάτη ἐν ἅπασι τοῖς χωρίοις, ἔνθα ἡ λ. αὕτη φέρεται. Οὕτω τὸ παρὰ Πολυβίῳ *καταλογὴν ποιεῖσθαι* καὶ τὸ ἐν τῷ SC de Asclep. etc. *καταλογὴ αὐτῶν γένηται* εἶναι μεταφράσεις τοῦ honorem habere καὶ τοῦ honos habeatur. Τὸ ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ respectus κεῖται παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἀντὶ τοῦ honos. Ἐντεῦθεν τὸ παρὰ τοῖς νῦν Ἰταλοῖς rispetto. Ἡ παρὰ Φρυνίχῳ

(1) Ἄλλως τε ἀμφίβολον φαίνεταί μοι ἂν ἡ χρῆσις αὕτη τῆς ἀφαιρετικῆς respectu, ἥτις ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἀγρίππα διατάγματι (στχ. 9), ἀνήκει εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἐγράφη ὁ ἐν τοῖς πρὸς Ὠρωπίους γράμμασι μνημονευόμενος *τῆς μισθώσεως νόμος*.

(2) Ταύτην τε καὶ ἄλλας ἐπιγραφὰς μνημονεύει ὁ Garatoni ἐν τῇ ἑαυτοῦ διατριβῇ de C. Mari monumento ad Cic. pro Sestio c. LIV (ἐν σελ. 275 κ. ἑ. τῆς Ὀρελλείου ἐκδόσεως τοῦ pro Plancio λόγου).

αἰδὼς πρός τινα εἶναι honos erga aliquem. Καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ τῶν Ὑπατικῶν γραμμάτων χωρίῳ ἡ μετάφρασις honoris deum immortalium...causa ἔχει κάλλιστα. Πρβλ. Liv. VI, 42: conclamatum a patriciis est iuvenibus se id *honoris deum immortalium* (1) causa libenter facturos ut aediles fierent.

Εἰς τὰ ἐν στίχ. 107 κ. ἑ: *οἵτινες ἂν ποτε ἀεὶ Ἀσίαν τήν τε Ἑλλάδα ἐ[παρχίαν δι]ακατέχωσιν, φροντίζωσι διδῶσίν τε ἐργασίαν ἵν[α ταῦτα] οὕτως γίν[ω]νται* σημειοῦνται οἱ ἐκδόται τάδε: nous ne pouvons expliquer pour quelle cause les gouverneurs qui se rendront dans la province d'Asie et en Hellade sont chargés au même titre de faire exécuter la décision, qui attribue aux Stratonicéens des territoires et des redevances. Il ne semble point qu'un même gouverneur administrât les deux provinces, puisque à quelques lignes de distance le reglement de certaines affaires est expressément attribué au proconsul d'Asie.

Ἡ μὲν ὑπόθεσις ὅτι ὁ αὐτὸς ἄρχων διῴκει τήν τε Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἔπρεπεν ὅλως νὰ παρασιωπηθῇ ὡς ἀντικειμένη πρὸς ὅσα περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐπαρχιῶν τούτων γινώσκομεν.

Ἡ δὲ μόνη δυνατὴ τοῦ προκειμένου προβλήματος λύσις εἶναι, νομίζομεν, ἡ διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι αἱ τοῖς Στρατονικεῦσι *προσωρισμέναι, συγκεχωρημέναι* πρόσοδοι ἦσαν ἐν μέρει ἀπὸ χωρῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἑλλάδα (Achaiam), διὸ ἦν ἀνάγκη τῆς συμπράξεως τοῦ τῆς Ἑλλάδος στρατηγοῦ, ὅπως οἱ Στρατονικεῖς διαρκῶς καὶ ἄνευ πραγμάτων εἰσπράττωσι τὰς ἀπὸ τῶν χωρῶν τούτων προσόδους. Ἐν δὲ τοῖς κατωτέρω, ἔνθα ὁ ἄρχων κελεύεται ἵνα φροντίσῃ ὅπως οἱ διηρπακότες ἢ διακατέχοντες κτήματα τῶν Στρατονικέων ἀποδῶσιν αὐτοῖς αὐτά, οἱ αἰχμάλωτοι αὐτῶν ἐλευθερωθῶσι, καὶ καθ' ὅλου τὰ εἰς αὐτοὺς γεγενημένα ἀδικήματα ἐπανορθωθῶσιν, εἰκότως μνημονεύεται μόνος ὁ τῆς Ἀσίας ἀνθύπατος, εἰς οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ἀνῆκεν ἡ περὶ πάντων τούτων φροντίς.

Πολὺ σπουδαιότερον εἶναι ὅτι ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ μνημονεύεται ἡ Ἑλλὰς ὡς ἰδία ἐπαρχία ἴδιον ἔχουσα ἄρχοντα, ὅπερ ἀντίκειται πρὸς τὴν ἄχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν κορυφαίων τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης ἐγκεκριμένην δόξαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἕως τοῦ 27ου π. Χρ. ἔτους δὲν εἶχεν ἴδιον ἄρχοντα, ἀλλ' ἀείποτε ὑπέκειτο τῷ τῆς Μακεδονίας ἡγεμόνι (1). Διότι ἂν οὕτως εἶχε πάντοτε τὸ πρᾶγμα, δὲν θὰ ἐμνημονεύετο ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ ἡ *ἐπαρχία Ἑλλάς*, ἀλλ' ἡ Μακεδονία, ὡς ἐν τῷ περὶ Ἀσκληπιάδου κλ. συγκλητικῷ δόγματι (CIG 1,110 nº 203) ἐν μὲν στχ. 23 κεῖται: «ἄρχοντες ἡμέτεροι, οἵτινες ἄν ποτε Ἀσίαν *Εὔβοιαν* μισθῶσιν ἢ προσόδους Ἀσίᾳ Εὐβοίᾳ ἐπιτιθῶσιν, φυλάξωνται μή τι οὗτοι δοῦναι ὀφείλωσιν» ἐν δὲ 29: «(οἱ ὕπατοι) γράμματα πρὸς τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἡμετέρους, οἵτινες Ἀσίαν *Μακεδονίαν* ἐπαρχείας [δ]ιακατέχουσιν . . . . . ἀποστείλωσι»· διότι ἡ Εὔβοια ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μακεδονίαν.

Ἡ ἐν τοῖς ἀνωτέρω μνεία τῶν Ὑπατικῶν πρὸς Ὠρωπίους γραμμάτων παρέχει μοι ἀφορμὴν εἰς συμπληρωτικάς τινας περὶ τούτων παρατηρήσεις.

Τὰ ἐν σ. 57 κ. ἑ. τῆς ἐπιγραφῆς: *ἐν τῷ συμβουλίῳ παρῆσαν* κ.τ.ἑ. εἶχον ἐγὼ ὑπολάβῃ ὅτι ἀνεφέροντο εἰς τὸ συμβούλιον, μεθ' οὗ ὁ Σύλλας ἐποιήσατο τὴν καθιέρωσιν (στχ. 42 κ. ἑ), καὶ ὅτι κατὰ παραδρομὴν τοῦ συντάκτου τοῦ ἐγγράφου ἀντὶ νὰ τεθῶσι μετὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ Σύλλα τ. ἔ. ἐν στχ. 51 κ. ἑ. ἐτέθησαν μετὰ τὸ ἐπικυρωτικὸν αὐτῆς συγκλητικὸν δόγμα. Ἀλλ' ὁ Mommsen ἀναφέρει ταῦτα εἰς τὸ ἐν στχ. 6 συμβούλιον τῶν ὑπάτων, τὴν δὲ παλιλλογίαν (2) αἴρει δεχόμενος ὅτι ὁ ἐν στχ. 6 κ. ἑ. κατάλογος ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῶν ὑπάτων, οὐχὶ δὲ εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς δίκης, ὅπερ κατ' αὐτὸν ἄρχεται ἀπὸ στχ. 16. Οἱ πάρεδροι, λέγει, τῶν ὑπάτων ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ δὲν ἀνεγράφησαν ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ ἅτε ὄντες οἱ αὐτοί, οἵτινες καὶ ἐν ἄλλῃ δίκῃ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὑπάτων κριθείσῃ καὶ ἐν τῇ τῶν ὑπομνημάτων δέλτῳ ἤδη κατακεχωρισμένῃ παρήδρευσαν. Τὴν γνώμην

(1) Honoris deum immortalium causa εἶναι ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Ὑπατικῶν γραμμάτων, οὐχὶ ἀόριστος φράσις κατὰ τὸ τετριμμένον ἐκεῖνο honoris alicuius causa facere aliquid=χάριν τινός ποιεῖν τι, ἀλλ' honos δηλοῖ ὡρισμένως τοὺς *ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας*.

(1) Ἰδὲ περὶ τούτου τοῦ ζητήματος Hertzberg Gesch. Griechenlands u. d. Römern I σελ. 284 κ. ἑ. (σημ. 2) καὶ Marquardt R. Staatsverw. I² 172. 173, παρ' οἷς εὕρηται καὶ ἀκριβὴς κατάλογος τῶν περὶ τούτου γεγραμμένων.

(2) Διότι οἱ ἐν τῷ συμβουλίῳ τούτῳ παραγεγονότες καταλέγονται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου (στχ. 6 κ. ἑ.)

ταύτην καθιστᾷ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀσπαστὴν τὸ ὅτι ἐν τῷ ὅλως ὁμοίῳ τῇ προκειμένῃ ἐπιγνώσει διατάγματι τοῦ Λ. Ἑλουίου Ἀγρίππα (Mommsen Hermes 2, 102. 3, 167) ἡ μνεία τοῦ συμβουλίου γίνεται ἐν τέλει τοῦ ἐγγράφου. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἀσπαζόμενοι αὐτὴν προσκρούομεν πρὸς οὐχὶ ἀσημάντους δυσκολίας. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν εἶναι φανερὸς ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ ὕπατοι ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ γνωρίσωσιν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῖς Ὠρωπίοις τὰ ὀνόματα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος παρέδρων. Ἔπειτα ἀπορεῖται πῶς τὸ αὐτὸ βιβλίον, τ. ἔ. ἡ συλλογὴ τῶν ἀπὸ συμβουλίου γνώμης ἀποφάσεων τῶν ὑπάτων, ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ ἐν μὲν στχ. 31 καλεῖται *ὑπομνημάτων δέλτος*, ἐν δὲ στχ. 58 *πραγμάτων συμβεβουλευμένων δέλτος*. Πρὸς τὴν δευτέραν ταύτην δυσκολίαν προσκρούει καὶ ἡ ἐμὴ γνώμη, ὅτι ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίῳ πρόκειται περὶ τοῦ συμβουλίου τοῦ Σύλλα.

Τῶν ἀποριῶν τούτων οὐδεμίαν ἄλλην εὑρίσκω δυνατὴν λύσιν παρὰ τὴν ἑξῆς, ἧς ὅμως ἐγὼ αὐτὸς ὁμολογῶ τὸ ἐπισφαλὲς καὶ παρακεκινδυνευμένον.

Εἰκάζω δῆλα δὴ ὅτι ὁ συντάκτης ἢ ὁ μεταφραστὴς τοῦ ἐγγράφου κατά τι ἀλόγημα ἀντὶ *γραφομένῳ παρῆσαν* = scribendo adfuerunt ἔγραψεν *ἐν συμβουλίῳ παρῆσαν* = in consilio fuerunt. Τοῦτο ἂν οὕτως ἔχῃ, τὸ χωρίον ἀναφέρεται εἰς τὸ συγκλητικὸν δόγμα, οὗτινος εὐθὺς ἀνωτέρω ἀναγράφεται ἀπόσπασμα. Τότε δὲ ἡ *συμβεβουλευμένων πραγμάτων δέλτος* εἶναι liber in quo sunt senatusconsulta (Cic. ad Att. XIII, 33, 3) (1).

Καὶ περὶ ἑτέρου τινὸς χωρίου τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς ἡ τοῦ Mommsen γνώμη δέν μοι φαίνεται ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένη δυσχερειῶν. Λέγω τὸ ἐν στχ. 36 κ. ἑ. «ἐκτός τε τούτων ἢ εἴτι *δόγμα* συνκλήτου αὐτοκράτωρ αὐτοκράτορές τ[ε] ἡμέτεροι . . . . ἔδωκαν, κατέλιπον, ἐκτός τε τούτων ἃ Λεύκιος Κορνήλιος Σύλλας ἀπὸ συμβουλίου γνώμης . . . . ἔδωκεν, ὃ τὸ αὐτὸ ἡ σύνκλητος ἐπεκύρωσεν, οὔτε μετὰ ταῦτα δόγματι συνκλήτου ἄκυρον ἐγενήθη».

Ἐνταῦθα ἐγὼ μὲν ᾔκασα ὅτι κακῶς ἔγραψεν ὁ μεταφραστὴς *δόγμα* ἀντὶ *δόγματι*, καὶ ὅτι ἐνταῦθα διακρίνονται δύο εἴδη καθιερώσεων, τ. ἔ. αἱ ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων (τ. ἔ. νικηφόρων στρατηγῶν) ἐν γένει, αἵτινες ἦσαν κύριαι, ἂν ἐγίνοντο δόγματι συγκλήτου, καὶ αἱ τοῦ Σύλλα ἰδίᾳ, αἵτινες ἦσαν κύριαι, ἂν ἐγίνοντο ἀπὸ συμβουλίου γνώμης καὶ ἐνεκρίνοντο *ὕστερον* ὑπὸ τῆς συγκλήτου. Ἀλλ' ὁ Mommsen ἐγκρίνων τὴν γραφὴν *δόγμα*, διακρίνει τρία εἴδη καθιερώσεων, τ. ἔ. τὰς ὑπ' αὐτῆς τῆς συγκλήτου γενομένας (*δόγμα Συγκλήτου*), τὰς ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ἐν γένει καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ἀλλ', ἵνα παραλίπω τὸ καινοφανὲς τῆς φράσεως «δόγμα συγκλήτου ἔδωκε, κατέλιπε», ἡ ἐξουσία τοῦ Σύλλα τοῦ παντοδυνάμου δικτάτωρος θὰ ἦτο κατὰ τὴν ἐκδοχὴν ταύτην ἐλάσσων τῆς τῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων, διότι ἐκείνων μὲν αἱ καθιερώσεις ἁπλῶς οὕτως ἐγκρίνονται, αἱ δὲ τοῦ Σύλλα, *ἐὰν μόνον* ἀπὸ συμβουλίου γνώμης γενόμεναι ἐκυρώθησαν ὕστερον ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ τὸ κῦρος αὐτῶν μὴ ἀνῃρέθη ὕστερον ἑτέρῳ δόγματι συγκλήτου (2). Κατὰ δὲ τὴν ἡμετέραν ἐκδοχὴν τῶν μὲν ἄλλων αὐτοκρατόρων *αὗται μόναι* αἱ καθιερώσεις θεωροῦνται κύριαι, ὅσαι ἐγένοντο *κατ' ἐντολὴν* τῆς Συγκλήτου, τοῦ δὲ Σύλλα *πᾶσαι*, ἂν *ὕστερον* ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου. Οἱ μὲν ἄλλοι αὐτοκράτορες καθιεροῦντες δημοσίαν χώραν ἐπετέλουν ἁπλῶς τῆς Συγκλήτου τὰς ἐπιταγάς, ὁ δὲ Σύλλας ἔπραττεν αὐτοβούλως καὶ ἡ σύγκλητος ἐκύρου ἁπλῶς τὰ ὑπὸ τούτου πεπραγμένα.

Νοεμβρίῳ 1885.

Σ. ΒΑΣΗΣ

---

(1) Ἡ μνεία τῶν κατὰ τὴν ἀναγραφὴν συγκλητικοῦ δόγματος παρόντων ἦν ἀναγκαιοτάτη, διότι ἄνευ ταύτης ἡ γνησιότης τοῦ δόγματος ἦν προβληματώδης καὶ τὸ κῦρος αὐτοῦ οὐδέν. (Πρβλ. Cic. ad Att. IV, 18, 2).

(2) Ἡ περικοπὴ «ὃ τὸ αὐτὸ κ.τ.ἑ.» ἀναφέρεται εἰς μόνας τὰς τοῦ Σύλλα πράξεις, διότι ἀπὸ τῶν λέξεων «ἐκτός τε τούτων ἃ κ.τ.ἑ.» ἄρχεται νέον ἐδάφιον, ὡς δεικνύει ἡ ἐπανάληψις τοῦ «ἐκτός τε τούτων». Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐδεχόμεθα ὅτι τὰ «ὃ τὸ αὐτὸ κ.τ.ἑ.» ἀναφέρονται καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων πράξεις, πάλιν ἡ τοῦ Σύλλα ἐξουσία θὰ ἦτο τῆς τῶν ἄλλων ἐλάσσων, διότι οὗτος μὲν ὤφειλε νὰ ἀκούσῃ τὴν γνώμην συμβουλίου, ἐκεῖνοι δὲ οὐχί.

ΠΕΙΡΑΪΚΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

Ἐν τῷ τοῦ Πειραιῶς Μουσείῳ κατατεθέντα ἀπό τινος κεῖνται τὰ ἑξῆς ἀρχαῖα, ἄλλα μὲν ἐν ἀνασκαφῇ ἀνευρεθέντα, ἄλλα δὲ καὶ ἀγορασθέντα:

1. Ἀνάγλυφον εὐχετικὸν λίθου λευκοῦ, ὕψ. 0,36 πλ. 0,24, ὅπερ ἐν πλαισίῳ εἰκονίζει πρὸς ἀριστερὰν μὲν τῷ ὁρῶντι τὸν Δία τὸν μειλίχιον καθήμενον ἐπὶ θρόνου, τὴν μὲν δεξιὰν ἐπὶ τῶν μηρῶν ἀναπαύοντα τῇ δ' ἀριστερᾷ κέρας μέγα κρατοῦντα πρὸς τἄνω ὀρθούμενον. Ἐπὶ τοῦ κέρατος ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Διὸς ἐν μέρει διατηρεῖται χρῶμα ποῦ μὲν ἐρυθρὸν ποῦ δὲ κίτρινον. Πρὸ τοῦ Διὸς ἵδρυται βωμὸς ὄπισθεν τοῦ ὁποίου παῖς φέρων τι ἐν ἀβαθεῖ κανίστρῳ· τοῦ παιδὸς καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κάνιστρον καὶ αἱ χεῖρες ἱκανῶς ἀποτετριμμέναι. Πρὸ τοῦ βωμοῦ χοῖρος βαίνων πρὸς θυσίαν βεβαίως. Πέραν τοῦ βωμοῦ δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι ἀνὴρ πωγωνοφόρος ἀνατεταμένην ἔχων τὴν χεῖρα καὶ πρὸς τὸν Δία ἀποβλέπων, γυμνὸν δ' ἔχων τὸ δεξιὸν ἄνω μέρος τοῦ σώματος, τὸ δ' ἄλλο κεκαλυμμένον διὰ τοῦ ποδήρους ἱματίου τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κατερχομένου. Πρὸ αὐτοῦ παιδίσκη περιτετυλιγμένη ἐν τῷ μακρῷ ἱματίῳ, ὅπερ διὰ τῆς δεξιᾶς ἔσωθεν φέρει πρὸς τὸν ἀριστερὸν ὦμον, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς, ἔσωθεν καὶ ταύτης, συγκρατεῖ τοῦτο περὶ τὴν ὀσφύν. Ὄπισθεν τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰς τὸ βάθος ἀντωπὸς γυναικεία μορφὴ φέρουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κόφινον μέγαν, ἐφ' οὗ διατηροῦνται ἴχνη χρωματισμοῦ. Περαιτέρω ταύτης καὶ πρὸς ἀριστερὰν ἐστραμμένη γυνὴ ἀναβεβλημένη τὸ ἱμάτιον δν.τρόπον καὶ ἡ περιγραφεῖσα παιδίσκη. Πρὸ τῆς γυναικὸς ταύτης παῖς ἢ παιδίσκη ταπεινοτέρα τὸ ἀνάστημα τῆς πρώτης· ὄπισθεν δὲ ἕτερος παῖς μικρότερος· ἀμφότεροι οἱ παῖδες ἀναβεβλημένοι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ παιδίσκη.

Ἄνωθεν τῆς ἀναγλύφου παραστάσεως ἐπὶ τῆς ταινίας τῆς εἰκονιζούσης τὸ ἐπιστύλιον ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή:

...ΤΟΒΟΛΗΔΙΙΜΙΛΙΧΙΩ

Κριτο]βόλη Διὶ μειλιχίῳ

Τὰ γράμματα ἀμελῶς κεχαραγμένα καὶ ὁπωσδήποτε μὴ συνάδοντα πρὸς τὴν σχετικὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἄλλης γλυφῆς.

Ἀνευρέθη κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ τῆς διὰ τῶν νεωσοίκων τῆς Ζέας εἰς τὸ νεόκτιστον θέατρον Τσόχα ἀγούσης καὶ ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς, ὅπου συναντᾶται μετὰ τῆς παραλίας ὁδοῦ.

2. Πλὰξ λίθου φαιοῦ, ὕψ. 0,33, πλ. 0,28 φέρουσα ἀνάγλυφον ὄφιν συνεσπειραμένον, οὗ ἐλλείπει ἡ κεφαλὴ μετὰ τοῦ ἄνω μέρους τῆς πλακός. Εἶνε πάντως ἀνάθημα εἰς Ἀσκληπιόν. Ἀνευρέθη ὀλίγα βήματα πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου ἐν τῷ οἰκοπέδῳ Α. Μπόνη κατὰ τὰς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἀνασκαφὰς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας.

3. Τεμάχιον λίθου λευκοῦ, ὕψ. 0,23, πλ. 0,15, φέρον σπείρας τινὰς τοῦ σώματος ὄφεως, ὁμοίου τῷ προηγουμένῳ. Ἀνευρέθη ἐν ταῖς αὐταῖς ἀνασκαφαῖς ὀλίγον πρὸς βορρᾶν τοῦ προηγουμένου.

4. Τεμάχιον λίθου λευκοῦ ὕψ. 0,34, πλ. 0,15, ἀνωμάλου λίαν τὴν ἐπιφάνειαν φέροντος εἰς ἀνώμαλον τάξιν τὰ γράμματα τάδε:

..ΟΣ	Ὅρ]ος
ΜΝΗΜΑ	μνήμ[α-
ΤΟΣΠΥΘ	τος Πυθ-
ΞΙΔΟΣ	ε]ίδος
ΛΑΜΨΑ	Λαμψα-
ΚΗΝΗΣ	κηνῆς

Ὄπισθεν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου εἶνέ πως μᾶλλον ὁμαλὴ μάλιστα δὲ κατὰ τὰ ἄνω, ἔνθα σώζονται τὰ γράμματα τάδε:

.....ΟΙ	.....οι
..ΠΟΙΕΙ	....ἐπ]οίει

Τὰ γράμματα ταῦτα εἶνε πολὺ ἐπιμελέστερον εἰργασμένα τῶν τοῦ ὁροσήμου· ἔπειτα τὸ ὁμαλὸν τῆς ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς εἶνε ταῦτα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἑτέραν πλευράν, ἐφ' ἧς τὸ ὁρόσημον, δεικνύου-

σιν ἀρκούντως ὅτι τὸ τεμάχιον τοῦτο ἀποτελοῦν ἴσως μέρος βάθρου τινὸς ἀπεσπάσθη βιαίως τοῦ ὅλου, ὡς δεικνύει καὶ ἡ ἀνώμαλος ἐπιφάνεια τοῦ ὁροσήμου, ἐχρησιμοποιήθη δ' εἶτα χαραχθέντων τῶν γραμμάτων τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς.

5. Τεμάχιον λίθου λευκοῦ ὕψ. 0,18, πλ. 0,17 φέρον τήν δε τὴν ἐπιγραφήν:

ЄΠΗ	Ἐπη
ΚΟ·ΟΙC	κό·οις
.ЄΟΙC	Θ]εοῖς

Εὐθὺς πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται ἀρχὴ τετραγωνικοῦ πλαισίου.

6. Στήλη λίθου λευκοῦ ὕψ. 0,27, πλ. 0,37 τεθραυσμένη τὰ κάτω, φέρουσα ἄνω ἀέτωμα καὶ ἀσπιδίσκιον ἐν αὐτῷ καὶ ἀκρωτήρια ἄνω· ἐπὶ ταύτης ἡ Λατινικὴ ἐπιγραφὴ ἥδε:

D. M. S. .
VERA⌒TVMIANO⌒FRATRI
BENE⌒MERENTI⌒FECIT
VIXIT⌒ANN.S⌒XXV
M]ENS⌒VIII⌒DIES⌒XV

Μέρος τῶν γραμμάτων τοῦ τελευταίου στίχου εἶνε τεθραυσμένον μετὰ τοῦ λίθου. Τὰ γράμματα ἀμελέστατα κεχαραγμένα.

7. Καλὸν ἐπιτύμβιον μνημεῖον ἀνευρέθη πρὸ τοῦ στομίου τοῦ λιμένος τῶν Ἁλῶν κατὰ τὴν δυτικὴν αὐτοῦ ἀκτὴν ἔξωθεν τοῦ ἐκεῖ κατερχομένου τείχους τοῦ περιβόλου τοῦ Πειραιῶς. Εἶνε τοῦτο ἀνάγλυφον ἀνδρὸς πωγωνοφόρου καθημένου ἐπὶ ἕδρας μετ' ἀνακλίσεως, γυμνοῦ τὸ στῆθος καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἣν ἐπὶ τῆς κοιλίας ἀναπαύει, τὴν δ' ἀριστερὰν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος, παρὰ τὴν διὰ τῶν σκελῶν διερχομένην καὶ πρὸ τοῦ προσώπου ἄνω τελευτῶσαν βακτηρίαν. Εἰς τοὺς πόδας φέρει πέδιλα. Τὸ ὅλον ἀνάγλυφον εἶνε ἐντὸς ἀβαθοῦς πλαισίου φέροντος παραστάδας καὶ ἀέτωμα μετὰ ἀκρωτηρίων. Τὸ ὅλον ὕψ. 1,18, πλ. 0,54. Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τὸ ὄνομα:

ΤΥΝΝΙΑΣ ΤΥΝΝΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΡΥΣΙΟΣ

Καινοφανεῖς φαίνονται οἱ τύποι τῶν δύο ὀνομάτων.

8. Καὶ τελευταῖον δὲν ἀπαξιῶ νὰ σημειώσω ἐνταῦθα πήλινον τεμάχιον, ἴσως μεγάλου ὑδραγωγοῦ σωλῆνος, προερχόμενον ἐκ Σαλαμῖνος καὶ φέρον ἄνω ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τὰ γράμματα:

ΡΕΙ (retrograde)

οὕτως ἐκ δεξιῶν βεβαίως πρὸς τἀριστερὰ ἀναγινωσκόμενα καλῶς δ' ἐσχηματισμένα· κάτωθεν δὲ τοῦ Ǝ καὶ στιγμὴν ἐγκεχαραγμένην.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 21η Δεκεμβρίου 1885.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

(Ἐξεδόθη τῇ 20ῇ Ἀπριλίου 1886).

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

(Συνέχεια. Ἰδὲ Ἐφ. Ἀρχαιολ. 1885, σελ. 153).

14.

ΣΩΣΙΣΕΠΟΙΗΣΕ

Σῶσις · ἐποίησε.

Τὰς δύο ταύτας λέξεις περιέχει ἐπὶ τῆς προσθίας ταπεινῆς ἐπιφανείας μαρμαρίνη βάσις, ἤτοι ὑπόβαθρον, ἀναθηματικοῦ μνημείου, κειμένη κατὰ χώραν μεταξὺ τῶν μνημείων *Ἀδείας* καὶ *Λέπτλου* (Πρακτ. Ἀρχ. Ἑταιρίας 1884, πίναξ Ε'. μεταξὺ τοῦ ί'' καὶ ί''').

Ἡ τετράγωνος αὕτη ἄνευ κόσμων βάσις (ὕψ. 0.19, πλ. 0.92, πχ. 0.91) ἐφηρμοσμένη, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἀμφιαρείου μνημείων, ἐπὶ πωρίνης ὑποστρώσεως ἔφερε τὸ πάλαι, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἔστιν εἰκάσαι, ἕτερον μάρμαρον ἐφ' οὗ ἀνεγράφετο ἡ ἀνάθεσις καὶ εἴ τι ἄλλο· τὸ δὲ περίεργον, μόνη πασῶν τῶν αὐτόθι εὑρεθεισῶν βάσεων φέρει καὶ αὐτὴ γράμματα, τὰς δύο εἰρημένας λέξεις.

Τὸ τὴν ἀνάθεσιν περιέχον μάρμαρον τοῦ μνημείου τούτου οὔπω τυγχάνει βέβαιον, εὑρίσκεται δ' ἴσως ἐν τοῖς αὐτόθεν ἐξεσκαμμένοις, ἅτινα πεπτωκότα ποτὲ σωρηδὸν χρῄζουσιν ἔτι ἀκριβεστέρας πρὸς συναρμογὴν καὶ ἐπανίδρυσιν ἐρεύνης, ἥτις γενήσεται κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἀνασκαφῶν. Τότε δὲ πιθανῶς γνωσθήσεταί καί τι πλεῖον περὶ τοῦ τεχνίτου Σώσιδος.

Τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅπερ ἅτε ὕστερον εὑρεθείσης τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἀνεγράφη μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι, ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἀναφέρεται ἐπιγραφῇ ἣν ὁ J. Martha ἐξέδωκε πρῶτος (Bull. de corr. hellén. III, 1879 p. 444 N° 2), μετ' αὐτὸν δὲ ἄλλοι καὶ τελευταῖον ὁ Em. Löwy (Inschr. griech. Bildhauer N° 150). Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, γεγλυμμένη ἐν βάθρῳ μικρόν τι τῆς ἐν Ἀμφιαρείῳ βάσεως μείζονι, εὑρέθη ἐν Ἑλικῶνι, ἔχει δὲ ὧδε:

Λουσις Πεδαγενεια τὸν ἀδε[λφὸν]
Ἱ π π ό κ ρ ι τ ο ν τοῖς θεο[ῖς]
Σῶσις ἐπόησε

Τὰ γράμματα τοῦ βάθρου τούτου κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Löwy φαίνονται τό τε μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα σχεδὸν ὅμοια πρὸς τὰ τῆς ἐν Ἀμφιαράου βάσεως. Καὶ ὕψος μὲν τὰ γράμματα τῆς βάσεως ἔχουσι 0.010-0.018, ἤγουν ὅσον που καὶ τὰ τοῦ ἐν Ἑλικῶνι βάθρου, σχῆμα δὲ ὡσαύτως παρεμφερὲς καὶ ἴσως οὐχὶ πολλῷ ἀμελέστερον, πλὴν ὅτι τὸ Σ τῆς βάσεως φέρει ἀνοικτὰ τὰ σκέλη καὶ οὐχὶ παράλληλα ὡς τὰ τοῦ βάθρου, πρὸς δὲ ὅτι ἐν τούτῳ μὲν γέγραπται *ἐπόησε*, ἐν ἐκείνῃ δὲ *ἐποίησε*. Πατὴρ δὲ καὶ πατρὶς τοῦ Σώσιδος ἐν οὐδετέρᾳ ἀναγράφεται.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐν Ἑλικῶνι ἐπιγραφῆς ὁ Martha γράφει: «L'inscription est de la fin du 3e siècle ou du commencement du 2e avant notre ère. Le soin particulier de la gravure, la forme des lettres, l'absence de noms romains, l'emploi de l'adjectif patronymique *Πεδαγενεία* au lieu du génitif *Πεδαγένους*, tout cela permet d'affirmer qu'elle est antérieure à la conquête romaine». Περὶ ταύτης δὲ τοῦ λόγου γενομένου, σημειωθήτω ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ κατὰ διάλεκτον συμπλήρωσις τοῦ 1ου στίχου *ἀδε[λφεὸν]* ἢ *ἀδε[λφιόν]*, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ἀνάθεσις ἐγένετο ὑπὸ δ ύ ο τοῦ Ἱπποκρίτου ἀδελφῶν (ὅτε καὶ ἡ τόνωσις δὲν κεῖται ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως), ἴσως δὲν εἶνε πάντως ἀναγκαία.

Ἐκ τῶν εἰρημένων φαίνεται ὅτι τεχνίτης ἀμφοτέρων ἐστὶν ὁ αὐτός, αἱ δὲ μικραὶ παραλλαγαὶ τῶν δύο ἐπιγραφῶν προέρχονται πιθανῶς καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν τόπων ἐν οἷς ἀνεγράφησαν.

15.

ΠΙΣΙΝΧΑΡΙΟΥ
ΩΡΩΠΙΟΙΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

Πίσιν Χαρίου
Ὠρώπιοι Ἀμφιαράῳ.

Ταπεινὸν ἄνευ κόσμου βάθρον, λίθου μέλανος, ἔχον ἄνωθεν μὲν τύπους δύο ποδῶν, κάτωθεν δὲ

δύο τόρμους. Ὕψος 0.315, πλάτος 0.93, πάχος 0.78.

Τὰ γράμματα (ὕψ. 0.014) εἰσὶ λίαν ἐπιμελῶς κεχαραγμένα, ἄλλως τε καὶ διότι ἑκατέρου στίχου τὸ ὕψος ἦν προδιαγεγραμμένον διὰ δύο παραλλήλων γραμμῶν. Τοῦ Σ τὸ μὲν κάτω σκέλος εἶνε ὁριζόντιον, τὸ δὲ ἄνω ἀνοικτόν.

Ἐν τῷ βάθρῳ τούτῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ *Σκριβωνίου* (ὅρα κατωτέρω ἀριθ. 17) ἀνατιθέασιν ἁπλῶς οἱ « *Ὠρώπιοι* » ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἄλλοις συνήθως ἀνατίθησιν « *ὁ δῆμος Ὠρωπίων* », ἐν δὲ τῷ μνημείῳ Ἀγρίππα (κατωτ. ἀριθ. 18) ἁπλούστατα « *ὁ δῆμος* ».

Εὑρέθη χαμαὶ πλησίον τῆς εἰρημένης τοῦ *Σώσιδος* βάσεως. Ἐπειδὴ δὲ αἱ δύο αὗται ἐπιγραφαὶ φαίνονται ἔχουσαι καὶ τὰς διαστάσεις τῶν μαρμάρων οὐχὶ πάνυ δυσαναλόγους, ἐνδέχεται νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸ αὐτὸ μνημεῖον.

Ὁ οἶκος τοῦ τιμωμένου ἀνδρός, ὡς εἰκάζεται ἔκ τε τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, συνδεῖται ἴσως μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἑξῆς ἐπιγραφῇ ἀναφερομένου *Χαρίου*.

16.

ΧΑΡΙΑΣΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥΑΘΗΝΑΙΟΣ
ΤΟΝΠΑΤΕΡΑΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΝΣΤΡΑΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΝΑΜΦΙΑΡΑΩΙΑΝΕΘΗΚΕΝ

ΠΡΑΞΙΑΣΛΥΣΙΜΑΧΟΥΑΘΗΝΑΙΟΣΕΠΟΗΣΕ

Χαρίας Νεοπτολέμου Ἀθηναῖος
τὸν πατέρα Νεοπτόλεμον Στρατοκλέους
Ἀθηναῖον Ἀμφιαράῳ ἀνέθηκεν.

Πραξίας Λυσιμάχου Ἀθηναῖος <Ἀγκυλῆθεν> ἐπόησε <σε>

Ἁπλοῦν βάθρον, λευκοῦ μαρμάρου (ὕψ. 0.31, πλ. 0.80 πάχ. 0.75). Εἶνε σχεδὸν ἰσομέγεθες τῇ τετραγώνῳ (0.80) μαρμαρίνῃ βάσει, τῇ πρώτῃ ἀριστερόθεν τοῦ μνημείου *Βρούτου* (Πρακτ. 1884, πίν. Ε΄, ί΄) κατὰ χώραν κειμένῃ, παρ' ᾗ καὶ εὑρέθη.

Ὕψ. γραμμάτων τῶν μὲν πρώτων στίχων 0.015, τοῦ δὲ 4ου 0.01. Ἐν τοῖς *θ* τοῦ 3ου στίχου δὲν διακρίνεται ἡ μέση στιγμή, ὥστε ὁμοιάζει τῷ Ο. Τὸ δὲ πρῶτον *α* τοῦ ἐν τῷ 4ῳ στίχῳ *Ἀθηναῖος* φαίνεται ὡσεὶ ἔχον κεκαμμένην τὴν κεραίαν.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου, τὸ κατ' ἀρχάς, ὡς ὀρθῶς καὶ ὁ Löwy ἔγραψεν, ἦν γεγλυμμένον *Πραξίας Λυσιμάχου Ἀγκυλῆθεν ἐπόησε*. Κατόπιν δὲ αἱ δύο τελευταῖαι λέξεις μετεβλήθησαν εἰς *Ἀθηναῖος ἐπόησε* καὶ δὴ οὕτως, ὥστε τὸ Α, Λ καὶ Ε τοῦ *Ἀγκυλῆθεν* ἔμειναν ἀνέπαφα, περισσεύει δ' ἐν τέλει μὴ ἐξαλειφθεῖσα ἡ συλλαβὴ ΣΕ τοῦ προγεγλυμμένου *ἐπόησε* ὡς ὧδέ πως δηλοῦται:

πρίν: . . . . . ΑΓΚΥΛΗΘΕΝΕΠΟΗΣΕ
ἔπειτα. . . . . ΑΘΗΝΑΙΟΣΕΠΟΗΣΕ

Ὅ τε ἀνατιθεὶς *Χαρίας* καὶ ὁ τεχνίτης *Πραξίας* εἰσὶν ἤδη γνωστοί, ὅθεν ἡ ἐπιγραφὴ κρινομένη καὶ ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἀνάγεται εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 4ου π. Χρ. αἰῶνος.

Ἔργα τοῦ Πραξίου ἀναφέρονται ἐν δυσὶν ἐπιγραφαῖς, ὧν ἡ μὲν εὑρέθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1851, ἡ δὲ ἐν Δήλῳ τῷ 1877-78 (Löwy: Inschr. etc.).

Παρὰ τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ εὑρέθη καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κουμανούδη ἐκδοθεῖσα ἀγωνιστικὴ (Ἐφημ. Ἀρχ. 1884, σελ. 121, ἀριθ. 1).

17.

ΓΑΙΟΝΣΚΡΙΒΩΝΙΟΝΓΑΙΟΥ ΥΙΟΝ
ΚΟΥΡΙΩΝΑ ΤΟΝΕΑΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝΑ
ΩΡΩΠΙΟΙ ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣΕΠΟΗΣΕ

(Ἕπονται προξεν. ψηφίσματα)

Γάϊον Σκριβώνιον Γαίου υἱὸν
Κουρίωνα τὸν ἑατῶν πάτρωνα
Ὠρώπιοι Ἀμφιαράῳ.

Ξενοκράτης ἐπόησε.

Τρίλιθον μνημεῖον ὅμοιον καὶ ἴσον τῷ τοῦ *Σύλλα* (Ἐφ. Ἀρχ. 1885 σελ. 103) ὕψ. 0.93, πλ. 0.73 -0.77, βάθ. ἐν ὅλῳ 1.565 (ἤγουν 0.38 τῆς ὄψεως καὶ 1.185 ἑκατέρου τῶν ὄπισθεν μαρμάρων). Ὕψος γραμμάτων ἔχουσιν οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι στίχοι 0.015, ὁ δὲ τέταρτος 0.02.

Κεῖται δὲ πέμπτον ἀριστερόθεν τοῦ μνημείου *Βρούτου* (Ἐφ. Ἀρχ. 1885 σ. 105), ἱδρυμένον ἐπὶ βάσεως λευκοῦ μαρμάρου καὶ διασῷζον πάντα τὰ μάρμαρα, ὧν τὰ μὲν ὄπισθεν δύο εὑρέθησαν ὄρθια κατὰ χώραν, ἡ δὲ ὄψις χαμαὶ πρανής.

Ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ φαίνεται, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ παρετηρήθη, ἐπὶ προγενεστέρας ἐπιγεγλυμμένη. Τοῦτο δὲ ἐξάγεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν γραμμάτων αὐτῆς πρὸς τὰ τοῦ τε 4ου στίχου καὶ τῶν προξενικῶν ψηφισμάτων ἅτινα καὶ ἀρχαιότερον καὶ πολλῷ κανονικώτερον ἔχουσι τὸ σχῆμα.

Προξενικὰ δὲ ψηφίσματα ἐπὶ τοῦ μνημείου τούτου ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγα, τὰ μὲν κάτωθεν τοῦ 4ου στίχου τῆς ὄψεως, ἑπτὰ δὲ ὅλα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας τοῦ μνημείου.

Ὁ Σκριβώνιος οὗτος εἶνε ὁ ἐν ἔτει 50ῷ π. Χ. δήμαρχος γενόμενος καὶ τὸν μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου ἐμφύλιον πόλεμον ὑποκινήσας.

Ὁ δὲ τεχνίτης Ξενοχάρης ἐστὶ καὶ ἀλλαχόθεν γνωστός, ἐν Ἀμφιαράου δὲ ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ τοῦ μεσαίου μαρμάρου τοῦ μεγάλου τοξοειδοῦς μνημείου (κατωτ. ἀριθ. 19) ὡς Ἀθηναῖος.

18.

ΟΔΗΜΟΣ
ΜΑΡΚΟΝΑΓΡΙΠΠΑΝ
ΛΕΥΚΙΟΥΥΟΝΤΡΙΣΥΠΑ
ΤΟΝΤΟΝΕΑΤΟΥΕΥΕΡΓΕ
ΤΗΝ
ΜΗΤΙΟΧΟΣΕΠΟΗΣΕ

(Ἕπονται προξεν. ψηφίσματα)

Ὁ δῆμος
Μᾶρκον Ἀγρίππαν
Λευκίου ὑὸν τρὶς ὕπατον τὸν ἑατοῦ εὐεργέτην.
Μητίοχος ἐπόησε.

Τρίλιθον ἄνευ γείσου μνημεῖον (ὕψ. 0.93, πλ. 0.76 περ. καὶ βάθος 43+1.09=1.52) συγκείμενον ἐξ ὄψεως καὶ δύο ὄπισθεν μαρμάρων οἱονεὶ πτερύγων. Οὐδὲν ὅμως τῶν τριῶν εὑρέθη ἐπὶ τῆς οἰκείας βάσεως, ἥτις κεῖται δεξιόθεν τοῦ μνημείου τῆς *Ἀδείας* (Πρακτ. 1884, πίν. Ε', ί'), ἀλλὰ πάντα φύρδην μίγδην μετ' ἄλλων πεπτωκότα. Καὶ τὰ μὲν δύο μάρμαρα, ἤγουν ἡ προκειμένη ὄψις καὶ ἡ λέξεις τοῦ κατωτέρω καταχωριζομένου ψηφίσματος περιέχουσα ἀριστερὰ πτέρυξ, ἀπεδείχθησαν προσαρμόττοντα ἀλλήλοις, τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἧττον εἰς τὰς διαστάσεις τῶν δύο μαρμάρων, ἅτε καὶ ἄλλων ἴσων αὐτοῖς ὁμοῦ εὑρεθέντων, ἢ εἰς τὴν ἀγαθὴν τῶν γλυπτῶν ἕξιν τοῦ χαράττειν μέρος τοῦ ψηφίσματος ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς μαρμάρου· οὕτω δ' ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν λέξεων καὶ ἐν ἄλλοις τοῦ Ἀμφιαρείου μνημείοις ἀνεύρηκα τὸ ἑκασταχοῦ ἀνῆκον καὶ πολλὰ ἁρμοδίως ἀνέστησα. Ὡς δεξιὰ δὲ τοῦ μνημείου πτέρυξ ὑποληπτέον ἴσως ἀνάλογόν τι τὰς διαστάσεις μάρμαρον, ὅπερ εὑρέθη πλησίον τῆς ὄψεως κυκληδὸν ἠκρωτηριασμένον περιέχει δ' ἐλλιπῆ προξενικὰ ψηφίσματα.

Ἡ ὄψις τοῦ μνημείου περιέχει τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφήν, ψηφίσματα δὲ προξενικὰ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς. Τὰ γράμματα τῆς ἀναθέσεως ὕψος μὲν ἔχουσι μέγιστον (μέχρι 0.04), σχῆμα δὲ τὸ χαρακτηριστικὸν ἐκεῖνο τῆς προεκβολῆς τῶν εἰς γωνίαν συμπιπτουσῶν γραμμῶν, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ τοῦ *Βρούτου*. Καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀνάθεσις φαίνεται ἐπὶ παλαιοτέρας ἐπικεχαραγμένη. Ἀπομείναντος τοῦ 6ου στίχου ἀμεταβλήτου, οἱ πρὸ αὐτοῦ στίχοι δι' ἔλλειψιν χώρου ἔχουσι βαθμηδὸν ἐλάσσω τὰ γράμματα καὶ φαίνονται οἱονεὶ συνεσφιγμένοι, ἀπόξεσις ὅμως τοῦ ἄνω μέρους τῆς ἐνεπιγράφου ἐπιφανείας δὲν εἶνε καταφανὴς ἕνεκα τῆς ἀπολιθώσεως· ἴσως δὲ καὶ ἡ ἔλλειψις γείσου περὶ τὸ ἄνω ἄκρον ὑπομαρτυρεῖ τὴν μετατροπὴν καὶ μετανάθεσιν τοῦ ἀρχικοῦ μνημείου. Ἀλλὰ τρανέστερον τεκμήριον

πρόκειται ὁ 6ος στίχος, οὗ τὰ γράμματα καὶ ἐλάσσω καὶ ἀρχαιότερα τυγχάνουσιν.

Ὁ χρόνος τῆς παρούσης ἀναθέσεως κεῖται προδήλως μεταξὺ τῆς 3ης ὑπατείας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀγρίππα (27-12 π. Χρ.).

Ὁμοίαν αὐτολεξεὶ ἀνάθεσιν περιέχει καὶ τὸ πρὸ τῶν Ἀθήνησι Προπυλαίων βάθρον (C. I. A. III, I, 575) ὡσαύτως δέ, ἄνευ ὅμως τοῦ *τρὶς ὕπατον*, καὶ τὸ αὐτόθι ὑπ' ἀριθ. 576, πλὴν ὅτι ἐν τούτοις τὸ *υἱὸν* γέγραπται διὰ διφθόγγου.

Τεχνίτης δὲ *Μητίοχος* νῦν πρῶτον γνωρίζεται ἐὰν μὴ λογίσωμεν τὸ ἐλλιπὲς καὶ ἀμφίβολον ὄνομα ////ΤΙΟΧΟΣ τῆς ἐν Ρώμῃ ἐπιγραφῆς (*Schreiber*: Ant. Bildw. d. Villa Ludovisi in Rom S. 33. Löwy: Inschriften, № 342), ἥτις ἄλλως ἀνήκει χρόνοις πάντως ὑστέροις τοῦ ἐν Ἀμφιαρείῳ τεχνίτου. Τοῦ Μητιόχου ἀνέκειτο ἐν Ἀμφιαράου καὶ ἄλλο ἔργον, καθ' ἃ δηλοῖ ἐφθαρμένη ἐπιγραφὴ ἐπὶ ἑτέρας ἀναθηματικοῦ μνημείου ὄψεως. Ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης οὔτε τὸν πατέρα οὔτε τὴν πατρίδα παρέχεται νὰ μάθωμεν. Περὶ δὲ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἤκμασεν, ἴσως ἡ μετὰ τὴν κάθαρσιν τοῦ λίθου ἀνάγνωσις τοῦ ὑπὸ τὸν τεχνίτην προξενικοῦ ψηφίσματος βοηθήσει ἡμῖν εἴς τινα ὑπολογισμὸν (πρβ. καὶ Löwy: Inschr. № 125a).

Ψηφίσματα δὲ προξενικὰ ὅτι ἔχει πολλὰ καὶ τὸ μνημεῖον τοῦτο, ἐρρήθη ἀνωτέρω. Τούτων ἕν, περὶ οὗ ἐν ἀρχῇ ὁ λόγος, εἶνε τὸ ἑξῆς, γεγλυμμένον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας τοῦ μνημείου καὶ δὴ μέρος μὲν ἐλάχιστον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος, τὸ δὲ πλεῖστον ἐπὶ τῆς συνεχοῦς αὐτῇ ἀριστερᾶς ἐπιφανείας τῆς ὄψεως, ὡς διὰ καθέτου γραμμῆς δηλοῦται ὧδε:

|| ////ΠΙΚΡΑΤΗΣΑΡΧ////ΟΥΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗΚΤΗΣΙΚΡΑΤΗ////
|| ////ΟΥΣΩΝΔΙ////ΕΛΕΙΤΕΙΠΟΛΕΙΩΡΩΠΙΩ////ΚΑΙ
|| ΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΤΟΙΣΧΡΕΙΑΝΕΧΟΥΣΙΝΕΜ
|| ////ΑΝΤΙΚΑΙΡΩΙΤΟΣΥΜΦΕΡΟΝΠΡΑΤΤΕΙΔΕΔΟΧΘΑΙ
ΤΕ//// || ////ΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΚΤΗΣΙ////ΚΡΑΤΗΝΖΩΙΛΟΥ
ΑΘΗ//// || ////ΟΝΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙΝΑΙΤΗΣΠΟΛΕ////ΣΩΡΩΠΙ
|| ////ΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣΚΑΙΕΝΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣ
|| ////ΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥ
//// || ////ΝΚΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑ////
ΚΑΤ////ΓΗΝΚΑ//// || ////ΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΚΑΙΤΑΛΛΑΠΑΝΤΑ
ΚΑΘΑΠΕΡΤΟ || ////ΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

Ἐ]πικράτης Ἀρχ[. .]ου εἶπεν· ἐπειδὴ Κτησικράτη[ς
εὔν]ους ὢν δι[ατ]ελεῖ τεῖ πόλει Ὠρωπίω[ν κ]αὶ
τῶν πολιτῶν τοῖς χρείαν ἔχουσιν ἐμ
π]άντι καιρῷ τὸ συμφέρον πράττει, δεδόχθαι
τε[ῖ βο]υλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Κτησικράτην Ζωΐλου
Ἀθ[ηναῖ]ον πρόξενον εἶναι τῆς πόλε[ω]ς Ὠρωπί-
[ων α]ὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς
κ]αὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυ-
[λία]ν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατὰ θάλατταν κα[ὶ]
κατ[ὰ] γῆν κα[ὶ π]ολέμου καὶ εἰρήνης καὶ τἆλλα πάντα
κ[α]θ[ά]περ το[ῖ]ς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις

Ἐν τῷ ψηφίσματι τούτῳ παρατηροῦνται τρία σφάλματα τοῦ γλύπτου, ἤτοι:

Στίχ. 5. Ἐν λέξει *Κτησικράτην* ἐγράφη δὶς ἡ αὐτὴ συλλαβὴ καὶ ἐξηλείφθη ἡ περιττή.

Στίχ. 7. Ἐν λέξει *εἶναι* ἀντὶ τῆς συλλαβῆς ΕΙ ἐγράφη πρίν, ὡς φαίνεται, ΕΝ, διωρθώθη δὲ σβεσθεισῶν τῶν δύο περιττῶν γραμμῶν (τοῦ Ν).

Στίχ. 8. Τὸ πλεῖστον τοῦ στίχου, ἀπὸ τοῦ Ν

τοῦ *ἔγκτησιν* μέχρι καὶ τοῦ ΑΣΥ, εἶνε κεχαραγμένον ἐπὶ ἐσφαλμένως πρὶν γεγραμμένων καὶ εἶτα ἐξηλειμμένων λέξεων.

19.

Ο ΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝ
ΤΙΜΑΡΧΟΝΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΑΡΕΤΗΣΕΝΕΚΕΝΚΑΙΕΥΝΟΙ
ΑΣΤΗΣΕΙΣΕΑΤΟΝΑΜΦΙΑΡΑΩΙ

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων
Τίμαρχον Θεοδώρου
ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐνοί-
ας τῆς εἰς ἑατὸν Ἀμφιαράῳ.

Τοξοειδοῦς μνημείου λευκὸν μάρμαρον (ὕψος 0.31, πλάτ. ὄπισθεν 0.77, πάχ. 1.03), ἀνῆκον κατὰ τὸ σχῆμα τῇ μεγάλῃ τοξοειδεῖ, μέλανος μαρμάρου, βάσει (Πρακτ. 1884, πίν. Ε΄. ι΄). Τὸ μνημεῖον τοῦτο συνέκειτο ἐκ τεσσάρων, ὡς φαίνεται, μαρμάρων, ὧν εὑρέθησαν, καὶ ταῦτα χαμαί, μόνον τὸ παρὸν καὶ ἕτερον ἐπίμηκες μετ' ἐφθαρμένης ἐλεγειακῆς ἐπιγραφῆς καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀθηναίου τεχνίτου *Ξενοκράτους*. Καὶ τὸ μὲν προκείμενον ἵστατό ποτε ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου τῆς βάσεως, τὸ δὲ ἄλλο παρ' αὐτῷ ἔμπροσθεν ἐν μέσῳ, οὕτω δὲ καὶ ἔστησα αὐτά, ὡς καὶ ἐν τῷ πίνακι ἀμαυρότερα δηλοῦνται· ὥστε ἐκ τῶν τεσσάρων ἐλλείπουσιν τὸ ὄπισθεν τοῦ ἐπιμήκους καὶ τὸ δεξιόθεν αὐτοῦ. Προσθετέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως ἀνῆκε καὶ ἕτερος, μέλανος μαρμάρου, δόμος, οὗ τεμάχια μετὰ προξενικοῦ ψηφίσματος εὑρέθησαν πλησίον.

Τὸ παρὸν μάρμαρον, φέρον τόρμους μὲν ἄνω τέσσαρας, ὧν τοῖς δυσὶ συνεδεῖτο μετὰ τῶν παριδρυμένων, γεῖσον δὲ καὶ κάτω κόσμον πανταχοῦ πλὴν τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας, εὑρέθη συντετριμμένον τὰ ὄπισθεν, διασώζει ὅμως ἀκεραίας δύο ἐπιγραφάς, ἐπὶ μὲν τῆς προσθίας ὑποκοίλου ἐπιφανείας τὴν ἐν λόγῳ ἀνάθεσιν, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τὸ κατωτέρω ἀναγραφόμενον ψήφισμα.

Τὰ γράμματα τῆς ἀναθέσεως ἀτάκτως καὶ κακῶς εἰσι γεγραμμένα (ὕψ. 0.015-0.03), μαρτυροῦντα χρόνους μεταγενεστέρους καὶ τοῦ ψηφίσματος καὶ τοῦ παρακειμένου ἐλεγείου. Ἐὰν δὲ μὴ σφάλλωμαι, καὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας τὸ ὑπόκοιλον δὲν φαίνεται ἀψόγως ὁμαλόν, τοῦτο δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις κρατύνει τὴν εἰκασίαν ὅτι καὶ ἡ ἀνάθεσις αὐτη ἐστὶν ἐπὶ ἐξεσμένης ἐπιγραφῆς κεχαραγμένη.

Ὁ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενος τιμᾶται πιθανῶς ἕνεκα ἰδίων πρὸς τὸν δῆμον Ὠρωπίων εὐεργεσιῶν.

Τὸ δὲ περὶ οὗ ἀνωτέρω εἴρηται προξενικὸν ψήφισμα γέγλυπται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἡμίσεος τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας τοῦ μαρμάρου, ἔχει δὲ οὑτωσί:

ΕΠΙΙΕΡΕΩΣΜΟΛΟΤΤΟΥΑΛΑΛΚΟΜΕ
ΝΕΙΟΥΠΥΘΩΝΚΑΛΛΙΓΕΙΤΟΝΟΣΕΙΠΕΝ
ΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙ
ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΝΚΑΛΛΙΑΔΟΥΑΘΗΝΑΙΟΝΠΡΟΞΕ
ΝΟΝΕΙΝΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΕΓΓΟ
ΝΟΥΣΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣ
ΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΚΑΤΑ
ΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙΤΑΑΛΛΑΠΑΝΤΑΚΑΘΑΠΕΡΚΑΙ///ΟΙΣΑΛΛΟΙΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

Ἐπὶ ἱερέως Μολοττοῦ, Ἀλαλκομε-
νείου, Πύθων Καλλιγείτονος εἶπεν·
δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ
Εὐβουλίδην Καλλιάδου Ἀθηναῖον πρόξε-
νον εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων καὶ ἐγγό-
νους καὶ αὐτὸν καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας
ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ κατὰ
γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης
καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ καὶ [τ]οῖς ἄλλοις
προξένοις καὶ εὐεργέταις γέγραπται.

Ὕψος γραμμάτων 0.01.

Ἐν στίχῳ 5ῳ καὶ 6ῳ ἀντὶ τοῦ συνήθους *αὐτὸν καὶ ἐγγόνους* αἱ δύο λέξεις φέρονται ἀντιστρόφως.

Ἐν στίχ. 3ῳ τὸ Ε τοῦ *τεῖ βουλεῖ* φαίνεται οἱονεὶ ἔχον καὶ ἑτέραν κάθετον γραμμὴν παρέχουσαν αὐτῷ ὄψιν παραπλησίαν τῷ Θ.

Τοῦ Σ τὰ σκέλη ὀλίγον εἰσὶν ἀνοικτά. Τοῦ δὲ Ξ δὲν διακρίνεται ἂν αἱ γραμμαὶ τέμνωνται διὰ καθέτου ἐν μέσῳ.

Ὁ εἰπὼν τὸ ψήφισμα *Πύθων Καλλιγείτονος* ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλοις τοῦ Ἀμφιαρείου ἀνεκδότοις ψηφίσμασι. Φαίνεται δὲ ὅτι συνήπτετο διὰ συγγενείας πρὸς τὸν ἑτερώνυμον *Καλλιγείτονα Πύθωνος*, ὅστις ἀνέθηκε τῷ Ἀμφιαράῳ τὰ δύο βάθρα ἅπερ ἔκειντο αὐτόθι (οὐχὶ κατὰ χώραν) καὶ πρὸ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ 1884, ἐξεδόθησαν δὲ ὑπὸ Ραγκαβῆ (Antiqu. hellén. vol. II, Nº 678, σελ. 259 καὶ 260· πρβ. καὶ σελ. 252-262 καὶ 691). Τούτων τὸ μὲν ἀνατίθεται εἰς *Φιλοναύτην Ἑρμογένου*, τὸ δὲ εἰς τὴν τούτου θυγατέρα *Βοίδιον*. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα ὅτι ἐγγὺς τῶν δύο τούτων βάθρων ἀπεκαλύφθησαν κατὰ χώραν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀνασκαφῇ δύο μικραὶ μαρμάριναι βάσεις, (αἱ δύο πρῶται παρὰ τῇ καμίνῳ), ἐπ' αὐτῶν δὲ κατὰ τὰς διαστάσεις καὶ τοὺς τόρμους πιστεύω ὅτι ἵδρυντο τὰ βάθρα ταῦτα, καὶ δὴ τὸ μὲν Φιλοναύτου ἐπὶ τῆς μείζονος, τὸ δὲ ἕτερον ἐπὶ τῆς ἐλάσσονος.

Πούθωνος Καλλιγίτονος Ὠρωπίω ἀφεδριατεύοντος ποιεῖται μνείαν καὶ ἐπιγραφὴ ἐν Ὀρχομενῷ, ἡ περὶ τοῦ τρίποδος ὃν οἱ Βοιωτοὶ *ἀνέθεικαν τῆς Χαρίτεσσι*, ἀναγομένη μεταξὺ τοῦ τρίτου αἰῶνος μεσοῦντος καὶ τοῦ ἔτους 171 π. Χρ. (*Larfeld*: Sylloge inscr. Boeoticarum Nº 15).

20.

ΟΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝ
ΠΑΥΛΛΑΝΠΟΠΙΛΛΙΑΝΜΑΡΚΟΥΘΥΓΑΤΕΡΑ
ΓΝΑΙΟΥΠΕΙΣΩΝΟΣΓΥΝΑΙΚΑ
ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ
(Ἕπονται προξενικὰ ψηφίσματα)

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων
Παῦλλαν Ποπιλλίαν Μάρκου θυγατέρ[α]
Γναίου Πείσωνος γυναῖκα
Ἀμφιαράῳ.

Μονόλιθον μικρὸν μνημεῖον, κείμενον μεταξὺ τοῦ τελευταίου εἰρημένου τοξοειδοῦς καὶ τοῦ ἑξῆς μνημείου *Πίσωνος*.

Τὸ τὴν ἐν λόγῳ ἐπιγραφὴν περιέχον μαρμάρινον βάθρον εὑρέθη χαμαὶ πεπτωκὸς καὶ ἀνεστάθη τότε ἐπὶ τῆς κατὰ χώραν κειμένης καὶ κόσμον πέριξ ἐχούσης μαρμαρίνης βάσεως. Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας φέρει δύο τόρμους, κόσμον δὲ μόνον ἐν τοῖς κάτω τῶν πλαγίων ἐπιφανειῶν. Γείσου ὅμως στερεῖται, ἐξ οὗ ἴσως εἰκαστὸν ὅτι, ὡς τὸ τοῦ *Ἀγρίππα*, (ἀνωτ. ἀριθ. 18), ὑπέστη καὶ τοῦτο ἀλλοίωσίν τινα, ἀφ' οὗ γε καὶ ἡ παροῦσα ἀνάθεσις φαίνεται ἐπὶ ἀρχαιοτέρας γεγλυμμένη.

Ὕψ. (μετὰ καὶ τοῦ κόσμου) 0.69, πλ. 0.76, πάχ. 0.61.

Τὰ γράμματα (ὕψ. 0.025) φέρουσι τὴν καὶ ἀνωτέρω παρατηρηθεῖσαν προεκβολὴν τῶν γραμμῶν. Τὸ Μ ἔχει μικρόν τι ἀνοικτὰ τὰ σκέλη.

Κάτωθεν τῆς ἀναθέσεως ἕπονται δύο ἐφθαρμένα προξενικὰ ψηφίσματα.

Ἡ ἐνταῦθα *Ποπιλλία* ἦν πιθανῶς τοῦ ἑξῆς μνημονευομένου *Πίσωνος* ἡ γυνή, τιμηθεῖσα, ὡς φαίνεται, μᾶλλον διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον Ὠρωπίων εὔνοιαν τοῦ ἀνδρός· εἰς τὴν ὑπόθεσιν δὲ ταύτην παρακινεῖ καὶ ἡ θέσις τοῦ μνημείου ἐνεσφηνωμένου παρὰ τῷ τοῦ Πίσωνος. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ὄνομα *Πείσων* εἰρήσθω ὅτι ἐν τῷ κατωτέρω μνημείῳ γράφεται δι' ἁπλοῦ *ι*.

Ποπιλλία γνωστὴ ἀναφέρεται ἡ τοῦ Κ. Λουτατίου Κάτλου μήτηρ, εἰς ἥν, ἀποθανοῦσαν, πρώτην τῶν Ρωμαίων γυναικῶν ἀπηγγέλθη δημοσίᾳ λόγος.

21.

ΟΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝΓΝΑΙΟΝ
ΚΑΛΠΟΡΝΙΟΝΓΝΑΙΟΥΥΙΟΝΠΙΣΩΝΑ
ΤΟΝΕΑΤΟΥΠΑΤΡΩΝΑΑΜΦΙΑΡΑΩΙ
(Ἕπονται προξενικὰ ψηφίσματα)

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων Γναῖον
Καλπόρνιον Γναίου υἱὸν Πίσωνα
τὸν ἑατοῦ πάτρωνα Ἀμφιαράῳ.

Μέγα τρίλιθον μνημεῖον, ἱστάμενον μεταξὺ τοῦ προηγουμένου καὶ τοῦ πολλάκις, οἱονεὶ ὡς κέντρου, σημειουμένου μνημείου Βρούτου.

Φέρει δ' ἐν τοῖς ἄκροις καὶ γεῖσον καὶ κάτω κόσμον. Ὑψ. 0.92, πλάτ. 0.75, πάχ. ἢ βάθ. ἐν ὅλῳ 1.83 (0.39 ἡ ὄψις καὶ 1.44 ἑκάτερον τῶν ὄπισθεν μαρμάρων).

Τὰ μάρμαρα αὐτοῦ εὑρέθησαν χαμαί, ἀλλ' ἐπανιδρύθησαν ἐπὶ τῆς ἰδίας μαρμαρίνης βάσεως. Ἡ ὄψις ὅμως ἔκειτο πρανὴς καὶ διὰ τοῦτο τὰ γράμματα αὐτῆς, μάλιστα δὲ τὰ ὑπὸ τὴν ἀνάθεσιν ψηφίσματα, ἐκ τοῦ προσκτηθέντος ἀπολιθώματος ἀπέβησαν δυσαναγνωστότατα.

Ψηφίσματα προξενικὰ εὕρηνται καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας τῆς τε ὄψεως καὶ τοῦ συνεχοῦς μαρμάρου, ὡς φαίνεται δέ, εἰσὶν ἀρχαιότερα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς.

Τὰ γράμματα τῆς ἀναθέσεως κατά τε σχῆμα καὶ μέγεθος εἰσὶν ὅμοια τοῖς τοῦ Σκριβωνίου (ἀνωτ. ἀριθ. 17). Χρῶνται δὲ ἀμφότερα τὰ μνημεῖα καὶ τῇ λέξει *πάτρων*, ἥτις μόνον καὶ ἐν τῷ μνημείῳ *Λέντλου* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σελ. 102. Πρακτ. 1884, πίν. Ε', ί''') ἀπαντᾷ ἐν Ἀμφιαράου. Φαίνεται ἄρα ὅτι ἀνετέθη κατὰ τοὺς αὐτούς που καὶ ἐκεῖνο χρόνους. Ἡ δὲ ἀνάθεσις οὐδ' ἐνταῦθα παρέχει ὄψιν ἀρχικῆς καὶ ἐπὶ παρθένου χώρου γεγλυμμένης ἐπιγραφῆς.

Καλπόρνιος Πίσων συμμετέσχεν ἐπὶ Πομπηίου τῶν πρὸς τοὺς πειρατὰς καὶ πρὸς Μιθριδάτην ἀγώνων, ἐπανελθὼν δ' εἰς Ῥώμην ἀπεδείχθη τῷ 61 π. Χρ. ὕπατος. Δύο Ρωμαίων, τοῦ *Ἀγρίππα* καὶ τοῦ κατωτέρω (ἀριθ. 22) ἀναφερομένου *Ἰσαυρικοῦ*, τὰ ἐν Ἀμφιαρείῳ μνημεῖα ἐποιήθησαν μετὰ τὰς ὑπατείας αὐτῶν, ἑκατέρας ἀναθέσεως δηλούσης διαρρήδην τὸ ἀξίωμα.

Περὶ *Πίσωνος* ὅρα καὶ τὸ ἀνωτέρω μνημεῖον *Ποπιλλίας*.

22.

ΟΔΗΜΟΣΩΡΩΠΙΩΝΠΟΠΛΙΟΝ
ΣΕΡΟΥΙΛΙΟΝΓΑΙΟΥΥΙΟΝ
ΙΣΑΥΡΙΚΟΝΥΠΑΤΟΝΑΥ
ΤΟΚΡΑΤΟΡΑΤΟΝΕΑΤΟΥΕΥ
ΕΡΓΕΤΗΝ ΑΜΦΙΑΡΑΩΙ
(Ἕπονται προξενικὰ ψηφίσματα)

Ὁ δῆμος Ὠρωπίων Πόπλιον
Σερουίλιον Γαίου υἱὸν
Ἰσαυρικὸν ὕπατον αὐ-
τοκράτορα τὸν ἑατοῦ εὐ-
εργέτην Ἀμφιαράῳ.

Τετράλιθον ὡς τὸ *Λέντλου* μνημεῖον, ἤτοι συνιστάμενον ἐκ τεσσάρων ὀρθίων μαρμάρων, ὧν τὰ μὲν τρία ἔχουσι τὴν στάσιν τῶν τριλίθων μνημείων, τὸ δὲ τέταρτον προσήρμοσται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλαγίων ὄπισθεν. Καὶ ἡ μὲν ὄψις εὑρέθη κατὰ γῆς πεπτωκυῖα, τὰ δὲ λοιπὰ τρία κατὰ χώραν ἐπὶ μαρμαρίνης βάσεως.

Κεῖται δὲ τρίτον ἀριστερόθεν τοῦ *Λέντλου*.

Γεῖσον φέρει καλόν, ἔτι δὲ καὶ κάτω κόσμον.

Ὑψ. 0.92, πλ. 0.75, πάχ. 1.82 (0.38 ὄψεως καὶ 1.44 τῶν λοιπῶν).

Τὰ γράμματα (ὕψ. 0.025) φέρουσι τὴν καὶ ἀνωτέρω ἀπαντῶσαν προεκβολὴν τῶν γραμμῶν. Τοῦ Ε ὡσαύτως ἐξέχουσι τὰ ἄκρα τῆς καθέτου γραμμῆς ἄνω τε καὶ κάτω. Ἕνεκα τῆς ἀπολιθώσεως δὲν διακρίνεται σαφῶς ἂν ἡ ἀνάθεσις αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχικὴ ἤ, ὅπερ πιθανώτερον, ἐπίγλυπτος (πρβ. τὰ κατωτέρω καταχωριζόμενα ψηφίσματα).

Τὰ ὑπὸ τὴν ἀνάθεσιν προξενικὰ γράμματά εἰσι δυσανάγνωστα. Ἔτι δὲ ψηφίσματα ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας τῆς ὄψεως καὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος.

Π. Σερουίλιος ἐγένετο ὕπατος ἐν ἔτει 79 π.Χρ. (675 κτ. Ρ.), *Ἰσαυρικὸς* δ' ἐπεκλήθη τῷ 74 π.Χρ. Ὥστε ἡ ἀνάθεσις ἐγράφη μεταξὺ τοῦ ἔτους τούτου καὶ τοῦ 44 π.Χρ., ὅτε ἐνενηκοντούτης (*ὑπέργηρως* κατὰ Δίωνα Κάσσιον XLV, 16) ἤδη ὢν ἐτελεύτησε.

Τὰ προξενικὰ ψηφίσματα τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας τῆς ὄψεως, δύο τὸν ἀριθμὸν ὄντα, ἔχουσιν ὧδε:

α'.) ΑΡΧΟΝΤΟΣΕΓΚΟΙΝΩΙΒΟΙΩΤΩΝΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ
ΕΠΙΔΕΠΟΛΕΩΣΠΑΥΣΑΝΙΟΥΙΕΡΕΩΣΤΟΥΑΜ

ΦΙΑΡΑΟΥΓΛΑΥΚΩΝΟΣΜΗΝΟΣΟΜΟΛΩΙΟΥ
ΕΒΔΟΜΕΙΙΣΤΑΜΕΝΟΥ
ΩΡΩΠΟΔΩΡΟΣΘΕΟΖΟΤΟΥΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗΜΕΝΕΚΡΑ
ΤΗΣΕΥΝΟΥΣΩΝΔΙΑΤΕΛΕΙΤΕΙΠΟΛΕΙΩΡΩΠΙΩΝ
ΚΑΙΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΤΟΙΣΧΡΕΙΑΝΕΧΟΥΣΙΝΕΜΠΑΝ
ΤΙΚΑΙΡΩΙΤΟΣΥΜΦΕΡΟΝΠΡΑΤΤΕΙΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙ
ΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΜΕΝΕΚΡΑΤΗΝΙΠΠΑΡΧΟΥ
ΑΘΗΝΑΙΟΝΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙΝΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙ
ΩΝΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣ
ΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥ
ΛΙΑΝΚΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣ
ΚΑΙΚΑΤΑΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΤΑΑΛΛΑ
ΠΑΝΤΑΚΑΘΑΠΕΡΚΑΙΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣ
ΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

β'.) ΑΡΧΟΝΤΟΣΕΓΚΟΙΝΩΙΒΟΙΩΤΩΝΦΙΛΩΝΟΣΙΕΡΕΩΣ
ΔΕΤΟΥΑΜΦΙΑΡΑΟΥΘΕΟΔΩΡΟΥΜΗΝΟΣΑΓΡΙΩΝΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΕΙΕΠΙΔΕΚΑΕΠΕΨΗΦΙΖΕΝΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ
ΑΡΧΙΛΟΧΟΥ
ΜΕΙΛΙΧΟΣΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣΕΥΝΟΥΣΩΝΔΙΑΤΕΛΕΙΤΕΙΠΟΛΕΙ
ΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΤΟΙΣΧΡΕΙΑΝΕΧΟΥ
ΣΙΝΕΜΠΑΝΤΙΚΑΙΡΩΙΤΟΣΥΜΦΕΡΟΝΠΡΑΤΤΕΙ
ΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΗΡΑΚΛΕΙΤΟΝ
ΕΥΑΝΔΡΟΥΚΑΣΣΑΝΔΡΕΑΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙΝΑΙΚΑΙ
ΕΥΕΡΓΕΤΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΑΥ
ΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣ
ΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΑΣΦΑ
ΛΕΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΚΑΙΚΑΤΑ
ΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΤΑΑΛΛΑΠΑΝΤΑ
ΥΠΑΡΧΕΙΝΑΥΤΟΙΣΚΑΘΑΠΕΡΚΑΙΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

α'.) Ἄρχοντος ἐγ κοινῷ Βοιωτῶν Ἀπολλοδώρου ἐπὶ δὲ πόλεως Παυσανίου, ἱερέως τοῦ Ἀμφιαράου Γλαύκωνος, μηνὸς Ὁμολωίου ἑβδόμει ἱσταμένου. Ὠρωπόδωρος Θεοζότου εἶπεν· ἐπειδὴ Μενεκράτης εὔνους ὢν διατελεῖ τεῖ πόλει Ὠρωπίων καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς χρείαν ἔχουσιν ἐμ παντὶ καιρῷ τὸ συμφέρον πράττει, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Μενεκράτην Ἱππάρχου Ἀθηναῖον πρόξενον εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις γέγραπται.

β'.) Ἄρχοντος ἐγ κοινῷ Βοιωτῶν Φίλωνος, ἱερέως δὲ τοῦ Ἀμφιαράου Θεοδώρου, μηνὸς Ἀγριωνίου πέμπτει ἐπὶ δέκα, ἐπεψήφιζεν Ἀντίπατρος Ἀρχιλόχου. Μείλιχος Ἀριστογείτονος εἶπεν· ἐπειδὴ Ἡράκλειτος εὔνους ὢν διατελεῖ τεῖ πόλει Ὠρωπίων καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς χρείαν ἔχουσιν ἐμ παντὶ καιρῷ τὸ συμφέρον πράττει, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Ἡράκλειτον

Εὐάνδρου Κασσανδρέα πρόξενον εἶναι καὶ
εὐεργέτην τῆς πόλεως Ὠρωπίων καὶ αὐ-
τὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς
καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφά-
λειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ
γ]ῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα πάντα
ὑπάρχειν αὐτοῖς καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις
προξένοις καὶ εὐεργέταις γέγραπται.

Τὰ γράμματα (ὕψ. 0.008) εἰσὶν ἐν τοῖς ἄκροις σφηνοειδῶς παχύτερα. Καὶ τὸ μὲν Ο καὶ Θ ἐλάσσω, τὸ δὲ Φ καὶ Ψ μείζω τῶν λοιπῶν. Τὸ Μ φέρει παράλληλα τὰ σκέλη, ὡσαύτως δὲ σχεδόν τι καὶ τὸ Σ, τὸ δὲ Ι ἔχει κάθετον τὴν τὰς δύο εὐθείας ζευγνῦσαν γραμμήν. Ἐν στίχῳ 3ῳ τοῦ 1ου ψηφίσματος τὸ πρῶτον Ο τῆς λέξεως *Ὁμολωίου* φαίνεται ὡσεὶ κεχαραγμένον ἐπὶ ἐσφαλμένως προγεγραμμένου Ι.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων καὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων φαίνονται ἀνήκοντα τοῖς πρὸ Ρωμαίων χρόνοις, ὁπωσδήποτε δὲ ἀρχαιότερα τῆς ἀναθέσεως ὄντα προσμαρτυροῦσιν ὅτι καὶ αὕτη ἐπεγλύφη, ὡς καὶ ἄλλαι, ἐπὶ ἐσβεσμένης ἀναθέσεως.

Ἐνταῦθα σημειωθήτω ὅτι ἐπὶ τοῦ μνημείου σεσαλευμένον κεῖται μέγιστον (πάχ. 1.99, πλ. 0.92) λευκὸν μάρμαρον μετὰ προξενικῶν γραμμάτων, ὅπερ φαίνεται ὡς τὸ κάλυμμα ἀφ' οὗ καὶ εἶνε μεῖζον ἐκείνου ἐξ ἴσου κατά τε πλάτος καὶ πάχος ἐξέχον (0.92-0.75=0.17 καὶ 1.99-1,82 =0.17). Τοιοῦτον κάλυμμα (μέλανος μαρμάρου) εὕρηται καὶ παρὰ τῷ μνημείῳ Σκριβωνίου καὶ ἀλλαχοῦ.

23.

ΑΡΙΣΤΟΜΗΔΗΣΤΟΝΑΔΕΛΦΟΝ
ΜΕΓΑΚΛΕΙΔΗΝΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥ

(Ἕπονται προξενικὰ ψηφίσματα)

Ἀριστομήδης τὸν ἀδελφὸν
Μεγακλείδην Ἀριστομένου.

Μονόλιθον μικρὸν μνημεῖον μετὰ γείσου καὶ κάτω κόσμου, ἐπὶ καλῆς μαρμαρίνης βάσεως, κειμένης εὐθὺς ἀριστερόθεν τοῦ μνημείου *Λέντλου*.

Ὕψ. 0.76, πλ. (ἄνω) 0.69 πάχ. 0.54.

Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ σχῆμα τυγχάνει ὁμοιότατον τῷ τῆς *Ἀδείας* (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885, σελ. 102). Καὶ τὰ γράμματα δὲ ἀμφοτέρων τῶν ἀναθέσεων ἔχουσι τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ μέγεθος (ὕψ. 0.023. Ἐν τῷ τῆς *Ἀδείας* κατὰ παραδρομὴν ἀντὶ 0.023 καὶ 0.015 ἐγράφη ἀντιστρόφως 0.015 καὶ 0.023). Ὅθεν φαίνεται ὅτι καὶ τὸ παρὸν ἱδρύθη κατὰ τοὺς αὐτοὺς μακεδονικοὺς χρόνους.

Ἡ βάσις κεῖται, ὅπου εὕρηται, κατὰ χώραν. Τὸ δ' ἐπ' αὐτῆς ἀνῆκον ἐνεπίγραφον μάρμαρον εὑρέθη πρανὲς πεπτωκός, ἕνεκα δὲ τῆς ἀπολιθώσεως κατέστη δυσχερὴς ἡ ἀνάγνωσις τῶν προξενικῶν γραμμάτων.

Τεχνίτου ὄνομα δὲν διακρίνεται.

Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας ὑπάρχουσι τρία προξενικὰ ψηφίσματα, τὰ ἑξῆς:

α'.) ΛΕΑΡΧΟΣΛΙΜΝΑΙΟΥΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗΚΛΕΟΠΟΛΙΣ
ΕΥΝΟΥΣΕΣΤΙΝΤΗΙΠΟΛΕΙΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΚΟΙΝΗΙ
ΚΑΙΙΔΙΑΙΕΚΑΣΤΩΙΤΩΝΠΟΛΙΤΩΝΧΡΗΣΙΜΟΣΩΝ
ΔΙΑΤΕΛΕΙΔΕΔΟΧΘΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΚΛΕΟΠΟΛΙΝ
ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥΛΑΜΨΑΚΗΝΟΝΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙΝΑΙ
ΤΗΣΠΟΛΕΟΣΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣ
ΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕ
ΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥ
ΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΚΑΙΚΑΤΑΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙ
ΤΑΑΛΛΑΠΑΝΤΑΚΑΘΑΠΕΡΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣ
ΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

β'.) ΣΤΕΦΑΝΟΣΑΚΟΥΣΙΛΑΟΥΕΙΠΕΝΔΕΔΟΧΘΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙ
ΑΡΙΣΤΥΛΛΟΝΧΑΡΙΔΗΜΟΥΑΘΗΝΑΙΟΝΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙ

ΝΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣ
ΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕ
///ΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙ
///ΗΝΗΣΚΑΙΚΑΤΑΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΤΑΑΛΛΑΠΑΝΤΑ
///ΑΘΑΠΕΡΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

γ'.) ΑΡΙΣΤΟΝΟΥΣΑΙΣΧΥΛΙΔΟΥΕΙΠΕΔΕΔΟΧΘΑΙΤΩΙ
ΔΗΜΩΙΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝΜΕΝΙΣΚΟΥΚΩΙΟΝΠΡΟΞΕΝΟ///
ΕΙΝΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥ///
ΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΩΙΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣ
ΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΚΑΤΑΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΠΟ
ΛΕΜΟΥΙΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΚΑΙΤΑΑΛΛΑΠΑΝΤΑΚΑΟΑΠΕΡΤΟΣΑΛΛΟΙΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

α'.) Λέαρχος Λιμναίου εἶπεν· ἐπειδὴ Κλεόπολις
εὔνους ἐστὶν τῇ πόλει Ὠρωπίων καὶ κοινῇ
καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ τῶν πολιτῶν χρήσιμος ὢν
διατελεῖ, δεδόχθαι τῷ δήμῳ Κλεόπολιν
Ἀπολλοδώρου Λαμψακηνὸν πρόξενον εἶναι
τῆς πόλεος Ὠρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους
καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέ-
λειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου
καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ
τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις
καὶ εὐεργέταις.

ϐ'.) Στέφανος Ἀκουσιλάου εἶπεν· δεδόχθαι τῷ δήμῳ
Ἀρίστυλλον Χαριδήμου Ἀθηναῖον πρόξενον εἶ-
ναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους
καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέ-
[λ]ειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰ-
[ρ]ήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα πάντα
[κ]αθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις.

γ'.) Ἀριστόνους Αἰσχυλίδου εἶπε· δεδόχθαι τῷ
δήμῳ Ἀπολλώνιον Μενίσκου Κῷον πρόξενο[ν]
εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνου[ς]
καὶ εἶναι αὐτῷ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσ-
φάλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ πο-
λέμου ι καὶ εἰρήνης καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ το(ῖ)ς ἄλλοις
προξένοις καὶ εὐεργέταις.

Τὰ δύο πρῶτα ψηφίσματα (ὕψ. γραμμ. 0.008) ἔχουσι καλὰ καὶ ἐπιμελῶς γεγλυμμένα γράμματα, ὅμοια τοῖς τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885, σελ. 93 καὶ ἑξ.)

Ἐν στίχῳ 6ῳ τοῦ πρώτου ψηφίσματος ἡ κατάληξις τοῦ *πόλεος* γράφεται διὰ τοῦ *ο*.

Τὸ δὲ τρίτον ψήφισμα ἔχει πλατέα μᾶλλον ἀλλὰ πυκνὰ καὶ ἐνιαχοῦ συγκεκολλημένα τὰ γράμματα (ὕψ. 0.006-0.01). Τὸ Ο Θ καὶ ⋂ εἰσὶ βραχύτερα τῶν λοιπῶν, ὡσαύτως δὲ τοῦ Γ καὶ Π αἱ κάθετοι γραμμαὶ δὲν ἐξικνοῦνται μέχρι τῆς αὐτῆς καὶ τὰ ἄλλα γραμμῆς πρὸς τὰ κάτω. Τὸ Μ εἶναι παραλληλοσκελές, τὸ δὲ Σ φέρει τὸ μὲν κάτω σκέλος ὁριζόντιον, τὸ δὲ ἄνω λοξόν.

Ἐν τῷ 6ῳ στίχῳ παρατηροῦνται ἓν περισσὸν καὶ δύο ἐλλείψεις: μεταξὺ τοῦ ΛΕΜΟΥ καὶ τοῦ ΚΑΙ ὑπάρχει Ι· τὸ Θ τοῦ *καθάπερ* στερεῖται τῆς στιγμῆς, τὸ δὲ ἄρθρον ΤΟΙΣ τοῦ Ι.

Ἐνταῦθα προστεθήτω ὅτι μεταξὺ τῶν δύο τελευταίων μνημείων (*Μεγακλείδου* καὶ *Σερουϊλίου*) κεῖται ἕτερον τετράλιθον, ἐλλιπὲς τὴν ὄψιν καὶ τὴν δεξιὰν πτέρυγα, διασῷζον δὲ κατὰ χώραν ἐπὶ μαρμαρίνης βάσεως τὰ δύο λοιπὰ μάρμαρα.

Β. Ι. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΤΗι ΑΚΡΟΠΟΛΕΙ

(Πίν. 5 καὶ 6).

Μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ λήξαντος ἔτους ἤρξαντο δαπάνῃ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνασκαφαί, αἵτινες εἶχον διακοπῇ πρὸ ἑνὸς περίπου ἔτους ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πρώην γενικοῦ ἐφόρου Π. Σταματάκη. Ἤρξαντο δὲ ἀπὸ τῆς ἀρκτικῆς αὐτῆς πλευρᾶς, βορειοανατολικῶς τῶν Προπυλαίων, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν μέχρι τοῦδε διεύθυνσιν βαίνουσαι ἐξετάθησαν πλέον μέχρι μικρᾶς ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς βορειοδυτικῆς γωνίας τοῦ Ἐρεχθείου. Τῶν ἐργασιῶν τούτων τὰ ἀποτελέσματα ἀναγράφομεν ἐνταῦθα συντόμως.

α') *Χαλκᾶ καὶ πήλινα εὑρήματα.*

Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν, ἀφ' οὗ οἱ σκαφεῖς προέβησαν εἰς βάθος ἑνὸς περίπου μέτρου ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, ἀπεκαλύφθη στρῶμα ἀρχαίου μεταγενεστέρου οἰκοδομήματος, ἐξ ὀπτῶν πλίνθων καὶ ἀσβέστου συγκείμενον. Ὑπὸ τὸ στρῶμα δὲ τοῦτο, εἰς βάθος ἑνὸς περίπου μέτρου, ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην σχεδὸν εὑρήματα, ἀρχαϊκῆς ἅπαντα τέχνης, οἷον χαλκᾶ καὶ πήλινα εἰδώλια, τεμάχια ἀγγείων, ἐπιγραφῶν κτλ. Τῶν εὑρημάτων τούτων ἀξιολογώτερα εἶνε α') γυναικεῖον χαλκοῦν ἀγαλμάτιον (ὕψ. 0,18), ὅλως σῶον, ἐνδεδυμένον ποδήρη χιτῶνα, οὗ ἀνέχει τὸ κράσπεδον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ ἔχον τὴν δεξιὰν προτεταμένην ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, δι' ἧς θὰ ἐκράτει πρᾶγμά τι· β') τεμάχια πηλίνων κεχρωματισμένων ἀναγλύφων καὶ γ') πολλὰ πήλινα, κεχρωματισμένα καὶ ταῦτα, εἰδώλια, παριστῶντα γυναῖκα φέρουσαν πόλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ καθημένην ἐπὶ θρόνου, ἔχοντα δηλ. τὸν γνωστὸν ἐκεῖνον τύπον, ὃν ἀποδίδουσί τινες εἰς τὸ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ξόανον τῆς Ἀθηνᾶς. Σπουδαιότατον ὅμως διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Γραφικῆς εὕρημα εἶνε γραπτὸς πίναξ ἐξ ὀπτῆς γῆς, ἔχων πλάτος 0,52, σωζόμενον ὕψος 0,39 καὶ πάχος 0,06 Ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ὁπλίτης φέρων πανοπλίαν καὶ ἔχων στάσιν ὁρμῶντος καὶ οἱονεὶ ἐπιτιθεμένου κατὰ πολεμίου, καὶ τὰ σκέλη διεστηκότα. Σώζεται δὲ ἐν αὐτῷ καὶ ἐπιγραφὴ ἀρχαϊκή: *καλός*: καὶ γράμματά τινα ἐκ τοῦ κυρίου ὀνόματος τοῦ εἰκονιζομένου. Δὲν ἀπετέλει δὲ μέρος ὅλου τινός, ἀλλ' εἶνε αὐτοτελής, διότι ἔχει γεγραμμένας διπλᾶς ταινίας, ἀποτελούσας τετραγωνικὸν περιθώριον, ἐν ᾧ περικλείεται ἡ μορφή.

Ἐπίσης σπουδαῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Πλαστικῆς εἶνε εὕρημα ἀνάγον ἡμᾶς εἰς τοὺς προελληνικοὺς αὐτῆς χρόνους. Εἰς βάθος δηλ. δύο ἥμισυ μέτρων ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, ὑπὸ στρῶμα ἐκ λατύπης πωρίνου οἰκοδομήματος, ἐν ᾧ εὑρέθησαν πολλὰ χαλκᾶ καὶ πήλινα πράγματα, εὑρέθη ἀνθρωπίνη φυσικοῦ μεγέθους κεφαλή, ἐπὶ πωρίνου μαλακοῦ λίθου κεχαραγμένη, ἔχουσα πώγωνα καὶ πλαστικῶς δεδηλωμένον μύστακα, καὶ διατηροῦσα εἰσέτι ἱκανὰ ἴχνη χρωματισμοῦ. Κατὰ τὴν ὅλην μορφὴν ὁμοιάζει ἐν γένει ταῖς ἐν Μυκήναις εὑρεθείσαις προσωπίσιν, ἔχει ὅμως τὸ περίγραμμα πολὺ περισσότερον ἀτελὲς καὶ βάρβαρον, τοιοῦτον, οἷον ἐδύ-

νατο νὰ χαράξῃ ἀνθρωπίνη χεὶρ μόνον ἐν τῇ νηπιωδεστάτῃ ἐποχῇ τῆς τέχνης.

6') Ἀγάλματα.

Τὰ σπουδαιότατα ὅμως τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις εὑρημάτων ἐγένοντο κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος, καὶ μάλιστα τῇ 24ῃ καὶ 25ῃ Ἰανουαρίου. Εἰς βάθος δηλ. 3 μέχρι 4 ½ μέτρων ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, οὐχὶ πολὺ μακρὰν τῆς βορειοδυτικῆς γωνίας τοῦ Ἐρεχθείου, εὑρέθησαν ἐν ὅλῳ 14 ἀρχαϊκά, γυναικεῖα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀγάλματα, τὰ μὲν ὑπερφυσικοῦ, τὰ δὲ φυσικοῦ, τὰ δὲ μικροτέρου τοῦ φυσικοῦ μεγέθους. Τὰ ἀγάλματα ταῦτα διατηροῦνται ἐν σχετικῶς καλλίστῃ καταστάσει, καὶ ὀκτὼ ἐξ αὐτῶν ἔχουσι καὶ τὰς κεφαλάς. Παριστῶσι δὲ τὰ πλεῖστα γυναῖκα ἱσταμένην ὀρθίαν, ἐνδεδυμένην χιτῶνα, καὶ ποδήρες ἱμάτιον, οὗ ἀνέχει τὸ κράσπεδον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, καὶ ἔχουσαν τὴν κόμην διατεταγμένην εἰς μεγάλους, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν καταπίπτοντας, πλοκάμους, καὶ συγκρατουμένην διὰ μαρμαρίνης ἀκτινωτῆς (αἱ ἀκτῖνες εἶνε πεποιημέναι τὸ μὲν ἐξ ὀρειχάλκου τὸ δὲ ἐκ μολύβδου), ὡς τὸ πολύ, στεφάνης, ἐχούσης γεγραμμένον ἀνθέμιον καὶ ἐνίοτε, ὃ λίαν παράδοξον, μαίανδρον· ἡ δεξιὰ χεὶρ ἦτο προτεταμένη ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἐκράτει τι, μῆλον ἴσως ἢ καρπὸν ῥοιᾶς, ὡς ἔκ τινων εὑρεθέντων τεμαχίων δηλοῦται. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δὲ ὑπάρχει μέγας ὀρειχάλκινος ἧλος, προσκεκολλημένος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κρανίου καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένος, οὗ τὴν χρῆσιν δύσκολον εἶνε νὰ ἐννοήσῃ τις· ἴσως ἐχρησίμευε πρὸς ὑποβάστασιν σκιαδίου, προφυλάσσοντος τὰ ἐν ὑπαίθρῳ ἀνακείμενα ἀγάλματα ἀπὸ τῶν βροχῶν καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου· τοιαύτη δὲ προφύλαξις ἦτο ἀναγκαία μάλιστα καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ χρωματισμοῦ, ὃν εἶχον τὰ ἀγάλματα.

Πρὸς κατάληψιν τῶν εἰρημένων δημοσιεύομεν ἓν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγαλμάτων ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 5 πίνακι. Προσθετέον δὲ ὅτι τὸ μάρμαρον, ἐξ οὗ εἶνε ταῦτα πεποιημένα, σύγκειται οὐχὶ ἐξ ἑνὸς ἀλλ' ἐκ πλειόνων τεμαχίων, πρὸς ἀποφυγήν, ὡς φαίνεται, τῆς ἀνάγκης τῆς μεταφορᾶς καὶ χρήσεως μεγάλων ὄγκων μαρμάρου. Ἰδίως ἐξ ἑτέρου τεμαχίου εἶνε οἱ κάτω πόδες ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τῆς κνήμης, καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος προτεταμένος δεξιὸς πῆχυς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ κεφαλή. Γίνεται δὲ ἡ σύνδεσις τῶν διαφόρων τεμαχίων κατὰ τρόπον παράδοξον καὶ πρωτοφανῆ μοι, ὅλως διάφορον τοῦ γνωστοῦ ἡμῖν τρόπου τῆς διὰ χαλκῶν γόμφων συνδέσεως· τὸ ἕτερον δηλ. τῶν συνδετέων μερῶν ἔχει μακρὰν προεξοχὴν τοῦ λίθου καὶ ἀποτελεῖ οὕτως οἱονεὶ ἔμβολον ὅπερ περικεχρισμένον λευκῇ τινι κολλητικῇ ὕλῃ ἐμπήγνυται εἰς ἰσομεγέθη ὀπὴν τοῦ ἑτέρου μέρους. Ἡ κολλητικὴ αὕτη ὕλη εἶνε ἄσβεστος, καθ' ἃ ἐβεβαίωσέ με ὁ καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογίας κ. Κ. Μητσόπουλος.

Τὸν ἐν τοῖς ἀνωτέρω περιγραφέντα τύπον τοῦ γυναικείου σώματος ἐγνωρίζομεν μάλιστα ἐκ τῶν ἐν Δήλῳ εὑρεθέντων ἀγαλμάτων (Bulletin de corr. Hell. 1879) (1)· ἀλλὰ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος διακρίνονται ἐπὶ ἐπιμελείᾳ περὶ τὴν ἐργασίαν καὶ λεπτότητι, καὶ ἐπὶ ἱκανῇ χάριτι. Ἐν τοῖς γνωρίσμασι δὲ τούτοις ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀττικὴν τέχνην καὶ τὰ σπέρματα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν ἔμελλεν αὕτη ν' ἀναβλαστήσῃ μετ' ὀλίγον θαλερὰ καὶ ἀκμαία καὶ ἀνέλθῃ οὕτως εἰς τὴν ὑπερτάτην τῆς τελειότητος βαθμῖδα. Ἰδιάζον δὲ ἐν τοῖς ἀγάλμασι τούτοις εἶνε ὁ διατηρούμενος ἐν αὐτοῖς πλούσιος χρωματισμός. Τὰ ἐν αὐτοῖς χρώματα εἶνε πράσινον, τὸ καὶ κάλλιον τῶν λοιπῶν διατηρούμενον, ἐρυθρόν, κυανοῦν καὶ ὑπόφαιον (τοῦτο διατηρεῖται ἔν τισι τεμαχίοις). Δὲν ἦτο δὲ ἅπασα ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου κεχρωματισμένη, ἀλλὰ μόνον μέρη τινὰ τῶν γυμνῶν μορφῶν καὶ τοῦ ἱματισμοῦ. Οὕτως αἱ παρυφαὶ τοῦ χιτῶνος καὶ τοῦ ἱματίου ἔχουσι γεγραμμένας, πρασίνῳ καὶ ἐρυθρῷ χρώματι, ταινίας καὶ μαιάνδρους, καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε κεκοσμημένη τῇδε κἀκεῖσε διαφόροις κοσμήμασιν ἔχουσι σχῆμα οἱονεὶ ἀνθεμίου καὶ ῥόδακος. Ἡ κόμη ἦτο ἐρυθρῷ χρώματι κεχρωσμένη· ὡσαύτως κεχρωματισμένοι ἦσαν οἱ ὀφθαλμοί· ἑνὸς ὅμως εἶνε ἔνθετοι ἐκ κρυσταλλώδους ὀρυκτῆς ὕλης.

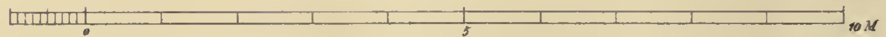
Καθ' ἑαυτὰ δὲ ἐξεταζόμενα τὰ ἀγάλματα ταῦτα καὶ συγκρινόμενα πρὸς ἄλληλα δεικνύουσιν ἱκανὰς καὶ διδακτικωτάτας παραλλαγάς, οὐχὶ τοσοῦτον ἐν τῇ διαθέσει τοῦ ἱματισμοῦ, ὅσον ἐν ταῖς μορφαῖς τοῦ προσώπου, οἷον ἐν τῷ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον

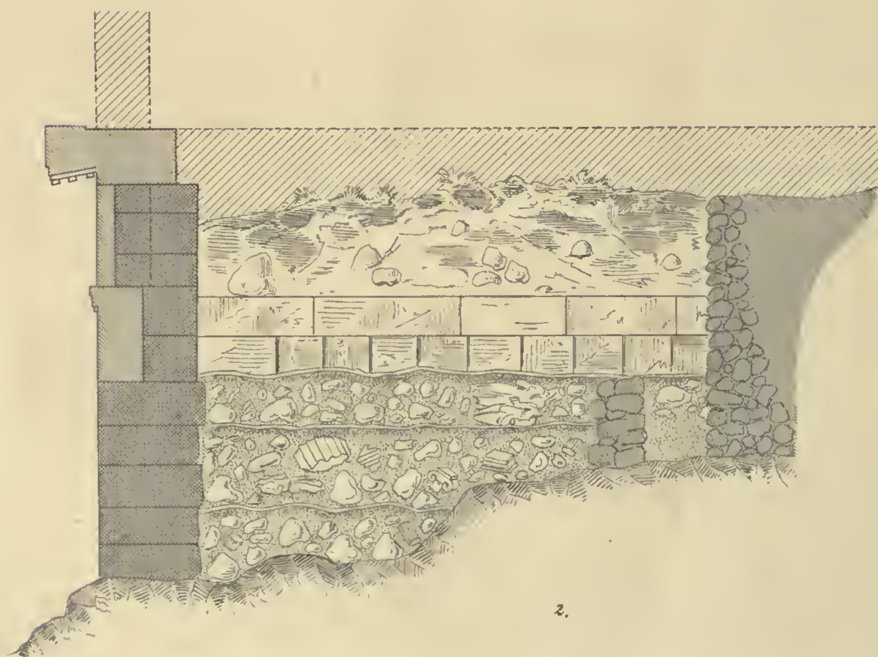
(1) Ἀγάλματα τοιαῦτα τὴν μορφὴν εὑρέθησαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἐν ἔτει 1883 (Ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 πίν. 8), καὶ ἐν Ἐλευσῖνι (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 πίν. 8).

A

B

1.

2.

τυπικῷ μειδιάματι, ἐν τῇ διαπλάσει καὶ τῷ σχήματι τῶν ὀφθαλμῶν κτλ. Αὗται δὲ αἱ διαφοραί, ἡ εὕρεσις ἀγαλμάτων τῆς αὐτῆς μορφῆς εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη καὶ ἡ ἄκρα καὶ ὑπερβολική, οὕτως εἰπεῖν, ἐν αὐτοῖς παρατηρουμένη σχηματοποίησις δεικνύουσιν ὅτι ὁ τύπος οὗτος ἠσκεῖτο πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον *ἀμετάβλητος*, διατηρούμενος οὕτως ὑπὸ τῆς παραδόσεως. Ἐκ τούτου καταφανὲς εἶνε ὅτι δυσκόλως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τί εἰκονίζουσιν ἀκριβῶς τὰ ἀγάλματα ταῦτα. Ναὶ μὲν ἔν τισι τῶν προσώπων παρατηροῦνται ὑποκειμενικὰ γνωρίσματα, ἐξ ὧν ὁρμώμενός τις δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι εἰκονίζουσιν ἴσως ἱερείας τῆς Ἀθηνᾶς ἢ ἄλλας τινὰς γυναῖκας, ἀλλὰ τὰ ὑποκειμενικὰ ταῦτα γνωρίσματα δυνατὸν νὰ εἶνε ἀποτέλεσμα ἰδιαζούσης τεχνοτροπίας τοῦ τεχνίτου. Ἐξ ἄλλου ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἰκονίζουσι θεάν τινα, ἡ θεὰ αὕτη θὰ εἶνε εἰκότως ἡ ἐν τῇ Ἀκροπόλει λατρευομένη πολιοῦχος Ἀθηνᾶ· τοιοῦτος ὅμως τύπος τῆς Ἀθηνᾶς φαίνεται ἡμῖν παράδοξος.

Τῶν λοιπῶν δὲ ἀγαλμάτων, τῶν διαφερόντων τοῦ κοινοῦ τούτου τύπου, μνημονευτέον κυρίως κορμὸν ἱππέως, κορμὸν πτερωτῆς Νίκης καὶ τὸ ἀνώτερον μέρος ἀγάλματος γυναικείου ἢ κάλλιον εἰπεῖν εἰδώλου, ἱκανῶς παρεμφεροῦς τῷ ἐν Σάμῳ εὑρεθέντι γνωστῷ εἰδώλῳ τῆς Ἥρας (;), τῷ ἀνακειμένῳ ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε τοσοῦτον μᾶλλον σπουδαῖον καθ' ὅσον διαφέρει ὅλως τῶν ἑτέρων ἀγαλμάτων καὶ κατὰ τὸν ἱματισμὸν καὶ μάλιστα κατὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου· ἐποιήθη δέ, ὡς φαίνεται, οὐχὶ ἐν Ἀττικῇ, ἀλλ' ἀλλαχοῦ, ἴσως ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὅθεν ἐστάλη ἐνταῦθα ὡς ἀνάθημα.

Εὑρέθησαν δὲ ἅπαντα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγάλματα ἀπέναντι τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπερ εἶνε ᾠκοδομημένον, κατὰ τὸ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀκροπόλεως ἀποβλέπον μέρος, διὰ κανονικῶν ὀρθογωνίων λίθων, καὶ ἔκειντο ἀναμὶξ μετὰ διαφόρων κοινῶν λίθων, ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, σπονδύλου κίονος ἐκ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς πολιάδος Ἀθηνᾶς καὶ διαφόρων βάθρων, οὕτως, ὥστε ἀπετέλουν στρῶμα βαῖνον ὀλίγῳ ἄνωθεν τῶν ἐκ τεσσάρων ὑπερκειμένων σειρῶν συγκειμένων θεμελίων τοῦ τείχους μέχρις αὐτοῦ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως. Τὸ στρῶμα τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν ἑτέρων ἐπαλλήλων στρωμάτων, ὧν ἕκαστον συνέκειτο ἐκ διαφόρων κοινῶν λίθων, ἀγαλμάτων, κεφαλῶν, ποδῶν καὶ λοιπῶν τεμαχίων, ἐπιγραφῶν, θραυσμάτων ἀγγείων, τεμαχίων ἄνθρακος καὶ ἐκ χώματος (1)· ἑκάστη δὲ σειρὰ ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τῆς ὑπερκειμένης διὰ στρώματος λατύπης προερχομένης ἐκ τῶν ἐπαλλήλων πωρίνων σειρῶν ἢ δόμων τοῦ τείχους. Τὰ ἐν τῷ παρένθετῳ Πίνακι δύο σχεδιάσματα δεικνύουσι τὸν τόπον, ἐν ᾧ εὑρέθησαν τὰ ἀγάλματα ταῦτα καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔκειντο· τούτων τὸ μὲν (ἀρ. 1) εἶνε κάτοψις τοῦ ἀνωτέρου στρώματος, τὸ δὲ (ἀρ. 2) τομὴ ἁπάντων τῶν στρωμάτων τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐκ τῶν εὑρεθέντων δὲ δῆλον εἶνε ὅτι τὰ ἀγάλματα ἐτέθησαν ἐκεῖ, καθ' ὃν χρόνον ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, διότι ἂν ἐτίθεντο ὑστερώτερον, δὲν θὰ ἔκειτο τοσοῦτον κανονικῶς ἡ ἐξ ἑκάστης σειρᾶς λίθων τοῦ τείχους προερχομένη λατύπη. Ἀλλὰ τὸ προκείμενον τεῖχος (ἢ τουλάχιστον τὰ θεμέλια αὐτοῦ) εἶνε κατὰ μεγίστην πιθανότητα αὐτὸ τὸ τεῖχος, ὅπερ ᾠκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὰ Περσικά, ὡς ὑποδηλοῦσι καὶ αὐτὰ τὰ γενόμενα εὑρήματα, διότι οὔτε τὰ εὑρεθέντα σὺν τοῖς ἀγάλμασι νομίσματα (ἴδ. σημ. 1), οὔτε τι τῶν ἀγαλμάτων, οὔτε τις τῶν ἐπιγραφῶν, οὔτε τὰ εὑρεθέντα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, φαίνονται προερχόμενα ἐξ ἐποχῆς ὑστερωτέρας τῆς τῶν περσικῶν χρόνων. Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, τὴν εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μέρος ὕπαρξιν τῶν ἀγαλμάτων δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ὡς ἑξῆς:

Οἱ Πέρσαι, εἰσελάσαντες εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἔκαυσαν καὶ τὰ τῇδε κἀκεῖσε ἀνακείμενα ἀγάλματα κατέστρεψαν, ἀποσπάσαντες αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν βάθρων, καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ κεφαλὰς συντρίψαντες καὶ ἀποκόψαντες· ἐπανελθόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς αὐτὴν τὰ μὲν ἱερὰ τῶν θεῶν ἀπεφάσισαν καὶ ἐδυνήθησαν νὰ ἀνεγείρωσι λαμπρότερα καὶ μεγαλοπρεπέστερα, τὰ κατεστραμμένα ὅμως ἀγάλματα εἰς οὐδὲν ἐδύ-

(1) Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν στρωμάτων τούτων, ἐν ᾧ ἤρξαντο εὑρισκόμενα τὰ ἀγάλματα εὑρέθησαν ἔτι 35 ἀττικὰ τετράδραχμα, δύο δραχμαὶ καὶ 23 ὀβολοί. Τὰ νομίσματα ταῦτα εἶνε ἅπαντα τῆς Σολωνείου ἐποχῆς, κατὰ τὸν διευθυντὴν τοῦ νομισματικοῦ μουσείου κ. Α. Ποστολάκαν, πλὴν 8 ὀβολῶν μὲ τροχόν, οἵτινες εἶνε ἀρχαιότεροι· δὲν εὑρέθησαν δὲ διεσπαρμένα ἀλλ' εἰς τὸ αὐτὸ μέρος σεσωρευμένα.

ναντο πλέον νὰ μεταχειρισθῶσι, τοσοῦτον μᾶλλον καθ᾽ ὅσον ταῦτα δὲν ἦσαν λατρευτικὰ ἀγάλματα, ἀλλ᾽ ἀναθήματα, ὅ ἐστι, κυριολεκτικῶς, *ἀγάλματα*, ἅπερ κατεστραμμένα τότε ὄντα ἐλαχίστην εἶχον ἀξίαν. Συγχρόνως δὲ ἠθέλησαν, ἢ ἕνεκα ὧν ἔμελλον νὰ ἀνεγείρωσι νέων μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομημάτων ἴσως ἠναγκάσθησαν νὰ ἰσοπεδώσωσι κατά τι καὶ δι᾽ ἐπιχώσεως ἀνυψώσωσι τὸ ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως· ἀλλὰ πρὸς τοιαύτην ἐπίχωσιν εἶχον ἀνάγκην ὑλικοῦ, δι᾽ ὃ συνήγαγον ὅ,τι ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Ἀκροπόλεως, ἐκ τῆς περσικῆς ἐκείνης καταστροφῆς, ἀγάλματα, ἐπιγραφάς, λίθους ἐκ τῶν καέντων καὶ καταστραφέντων οἰκοδομημάτων καὶ εἴ τι ἕτερον. Τὰ προκείμενα ἄρα ἀγάλματα μετετεχειρίσαντο οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὰ περσικὰ ὡς ἄχρηστον πλέον ὑλικὸν καὶ οὕτως ἔρριψαν αὐτὰ ὡς *παραγέμισμα* πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀκροπόλεως. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ταῦτα εἶχον θρησκευτικήν τινα, ἔστω καὶ μεγάλην ἀξίαν, ἦσαν δηλ. ὑποκείμενα λατρείας, οὐδὲν ἐκώλυε τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τοῦ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτά, ἠκρωτηριασμένα πλέον ὄντα, πρὸς πλήρωσιν τῆς ῥηθείσης αὐτῶν ἀνάγκης, διότι θάπτοντες οὕτως αὐτὰ προεφύλασσον συγχρόνως ἀπὸ πάσης βεβηλώσεως.

γ´) *Ἐπιγραφαί.*

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐν ᾧ εὑρέθησαν τὰ περιγραφέντα ἀγάλματα, εὑρέθησαν σὺν αὐτοῖς καὶ ἱκαναὶ ἀρχαϊκαὶ ἐπιγραφαί, ὧν τὰς κυριωτέρας ἐκδίδομεν ἐν πανομοιοτύπῳ (πίν. 6) κατὰ σχεδιάσματα γενόμενα ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Καβερῶ.

Ἀρ. 1.

Ἀλκίμαχός μ᾽ ἀνέθηκεν . . . . .
εὐχωλὴν ἐσθλοῦ δ . . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε ἔμμετρος καὶ βαίνει ἐξ ἀριστερῶν εἰς δεξιά· ἡ αὐτὴ ὅμως τάξις δὲν τηρεῖται καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ, οὗ τὰ δύο πρῶτα γράμματα εἶνε ὅλως ἀτάκτως γεγραμμένα.

Ὁ λίθος δέ, ἐν ᾧ εἶνε κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφή, εἶνε τὸ ἀνώτερον μέρος ἰωνικοῦ κίονος (ἀρ. 1, 1α, 1β, 1γ), λίαν παραδόξους καὶ πρωτοφανεῖς ἔχοντος τὰς μορφάς. Αἱ ῥαβδώσεις αὐτοῦ εἶνε 20 τὸν ἀριθμὸν καὶ δωρικοῦ ῥυθμοῦ τὸ σχῆμα· δὲν ἀπολήγουσι δὲ ἄνω εἰς καμπύλην, ἀλλὰ τέμνονται ἀποτόμως, ἀπολήγουσαι οὕτως εἰς εὐθεῖαν. Ὑπὲρ τὸν κορμὸν τοῦ κίονος ὑπάρχει οἱονεὶ ἐχῖνος, οὗ ἡ ἐπιφάνεια εἶνε κεκοσμημένη διὰ φύλλων ἀποτελούντων λεπιδωτὸν κόσμημα· τὰ φύλλα ταῦτα εἶνε κεχρωματισμένα ἐναλλὰξ ἐρυθρῷ καὶ πρασίνῳ χρώματι, καὶ ἡ περιφέρεια αὐτῶν εἶνε καστανόχρους· αἱ τὴν ἕλικα δὲ διαχωρίζουσαι γραμμαὶ εἶνε καστανῷ χρώματι καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἐρυθρῷ κεχρωσμέναι. Τὸ κιονόκρανον δὲ καὶ ὁ κορμὸς σύγκεινται ἐκ δύο τεμαχίων λίθου, ἃ προσαρμόζονται οὐχὶ κατὰ τὸν γνωστὸν διὰ τόρμων τρόπον· ὁ κορμὸς δηλ. ἔχει εὐρεῖαν προεξοχήν, ἥτις ἐμπήγνυται ἐν ὀπῇ τοῦ κιονοκράνου (ἀρ. 1β) καὶ προσκολλᾶται μολύβδῳ, ὅπερ εἶνε καταφανὴς ἀπομίμησις τῆς ἐκ ξύλου οἰκοδομῆς.

Ὑπὲρ τὴν ἕλικα ἐξεῖχεν ἡ πλὰξ (ἀρ. 1β) καὶ ἀποτέλει οὕτω περιθώριον πρὸς ὑποδοχὴν τῆς πλίνθου τοῦ ἀγάλματος.

Ἀρ. 2.

Εὐήνωρ ἐπο[ίησε
Κίρων ἀνέθ[ηκε

Τὸν τεχνίτην τοῦτον Εὐήνορα πρώτην φοράν, ὡς φαίνεται, γνωρίζομεν, διότι Εὐήνωρ ὁ Ἐφέσιος, ὁ τοῦ Παρρασίου πατὴρ καὶ διδάσκαλος, δυσκόλως δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς αὐτόν.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου μέρους κίονος ἰωνικοῦ τὸν ῥυθμόν, ὡς φαίνεται ἐκ συγκρίσεως τῶν μορφῶν αὐτοῦ πρὸς τὰς τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ. Αἱ ῥαβδώσεις (16 τὸν ἀριθμὸν) καὶ τούτου εἶνε δωρικαί, δὲν τέμνονται ὅμως ἀποτόμως, ἀλλ᾽ ἀπολήγουσιν εἰς καμπύλην. Ἡ ὑπὲρ τὸν κορμὸν λίαν ἐξωγκωμένη σπειροειδὴς μορφή, ἐφ᾽ ἧς διατηροῦνται ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος, φαίνεται ὅτι εἶνε ἀστράγαλος καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτήν, ἡ ἔχουσα τὴν ἐπιφάνειαν κεκοσμημένην δι᾽ ἐπαλλήλων φύλλων, ἐρυθρῷ, πρασίνῳ καὶ λευκῷ χρώματι δεδηλωμένων, ἐχῖνος. Ὁ τρόπος δὲ τῆς συγκολλήσεως τοῦ κορμοῦ καὶ τοῦ κιονοκράνου εἶνε ὁ αὐτὸς τῷ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ ἐκτεθέντι.

Ἀρ. 3.

Ἐπὶ τεμαχίου κίονος, δωρικὰς ἔχοντος τὰς ῥα-

6δώσεις, σώζονται γράμματα δύο στίχων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ὁποίων ἀναγνωστέον ἴσως [*ἄγα*]*λμα*. Ἡ γραφὴ βαίνει ἐξ ἀριστερῶν πρὸς δεξιάν.

Ἀρ. 4.

Νέαρχος Αμ[- - - ύ(υἱ)]
ὺς ἔργων ἀπαρχήν.
Ἀντήνωρ ἐπ[οίησεν
ὁ Εὐμάρου στ. [- - -]

Ταῦτα ἀναγινώσκονται ἐπὶ τετραγωνικοῦ ἐπιμήκους λίθου ἀποτελοῦντος οἱονεὶ ἄβακα ἐπικράνου δωρικῆς παραστάδος (ἀρ. 4, 4[α], 4[β]). Τὰ φύλλα τοῦ κυματίου εἶνε κεχρωματισμένα ἐρυθρῷ καὶ πρασίνῳ χρώματι, καὶ ἡ περιφέρεια καὶ ὁ κάλυξ αὐτῶν ὑπόφαιος. Ἐπὶ τῆς ἄνω δὲ ἐπιφανείας τοῦ λίθου ὑπάρχει κοιλότης (ἧς τὸ σχῆμα ἴδε ἐν ἀρ. 4[β]) πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀγάλματος.

Ὁ Ἀντήνωρ οὗτος εἶνε ὁ ποιήσας τὰ ἀγάλματα τῶν τυραννοκτόνων, ἃ ὁ Ξέρξης ἀπήγαγεν εἰς Ἀσίαν. Ὁ πατὴρ δ' αὐτοῦ Εὔμαρος εἶνε πιθανῶς Εὔμαρος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος τεχνίτης, ὅστις πρῶτος διέκρινεν ἐν τῇ ζωγραφικῇ τὴν παράστασιν τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς τοῦ ἀνδρός.

Τὸν γνωστὸν πλέον τύπον *ὑὺς* ἀντὶ *ὑὸς* ἴδε καὶ ἐν C.I.A. ἀρ. 398.

Ἀρ. 5.

Θεό[δωρ]ος αγ[- - - ἐποίησεν].
Ὀνήσιμος μ' ἀνέθηκεν ἀπαρχὴν
τἀθηναίᾳ ὁ Σμικύθου υἱός.

Ταῦτα ἀναγινώσκονται ἐπὶ πλακὸς ἐπιστεφούσης βάθρον ἀγάλματος, οὗ τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν, ἔνθα ἵστατο τὸ ἄγαλμα, ἴδε ἐν ἀρ. 5[β]. Τὰ τοῦ κυματίου φύλλα εἶνε τὰ μὲν πρασίνῳ, τὰ δὲ ἐρυθρῷ χρώματι γεγραμμένα, καὶ ἡ περιφέρεια αὐτῶν ὑπόφαιος.

Εἶνε δὲ καὶ τὰ γράμματα κεχρωματισμένα, τὰ μὲν τοῦ πρώτου στίχου ἐρυθρῷ χρώματι, τὰ δὲ τοῦ δευτέρου πρασίνῳ, τὰ δὲ τοῦ τρίτου πάλιν ἐρυθρῷ.

Ὡς πρὸς τὴν γραφὴν δὲ παρατηρητέον κυρίως ὅτι τὸ Σ ἔχει διάφορον τὸ σχῆμα ἐν τῷ πρώτῳ καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις στίχοις.

Ἡ ἀνάγνωσις *Θεόδωρος* εἶνε βεβαία· διότι ἐν τῷ λίθῳ διακρίνεται ἴχνος τι τοῦ ρ. Εἶνε δὲ καταφανὲς ὅτι ὁ Θεόδωρος οὗτος εἶνε ὁ τὸ ἄγαλμα ποιήσας τεχνίτης, ἀφ' οὗ τὸ τοῦ ἀναθέτου ὄνομα μνημονεύεται ἐν τῷ ἑπομένῳ στίχῳ. Βεβαιωθείσης δὲ τῆς γραφῆς *Θεόδωρος*, δύναταί τις εἰς πολλὰς εἰκασίας νὰ προβῇ. Τὸ πρᾶγμα δηλ. ἀναπολεῖ ἡμῖν Θεόδωρον τὸν Σάμιον, τὸν καὶ ἐν Σπάρτῃ, ὡς γνωστὸν, ἐργασθέντα, ὥστε ἀποβλέπων τις καὶ εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Σ (τὸ ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ) ὅπερ δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἶνε ἰωνικὸν (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀρχαιότερον ἀττικὸν ≶) καὶ εἰς τὸ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς εὑρεθὲν ἄγαλμα, τὸ ὑποδηλοῦν οὐχὶ ἀττικὴν ἀλλὰ μᾶλλον νησιωτικὴν τέχνην, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἀποβλέπων τις, λέγω, εἰς ταῦτα θὰ ἐπροσπάθει ἴσως νὰ ταυτίσῃ τὸν τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς Θεόδωρον πρὸς τὸν ἐν Σπάρτῃ ἐργασθέντα ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ Θεόδωρον τῆς αὐτῆς ἐν Σάμῳ οἰκογενείας. Ἀλλ' ἡ συζήτησις τοιούτου θέματος καὶ ἀνάπτυξις τοιούτων εἰκασιῶν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς προκειμένης ἐκθέσεως, σκοπὸν ἐχούσης νὰ καταστήσῃ ἁπλῶς τῷ ἀναγνώστῃ γνωστὰ τὰ σπουδαῖα ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν.

Ἀρ. 6.

Τεμάχιον πλακὸς ἐπιστεφούσης βάθρον ἀγάλματος (ἀρ. 6 καὶ 6[α]), ὃ δημοσιεύομεν ἐνταῦθα διὰ τὸν ἐν αὐτῷ διατηρούμενον χρωματισμόν. Τὰ φύλλα τοῦ κυματίου εἶνε ἐρυθρὰ καὶ κυανᾶ· ἡ περιφέρεια καὶ ὁ κάλυξ αὐτῶν ὑπόφαιος καὶ ἡ μεταξὺ αὐτῶν βάσις καστανόχρους. Ἡ βάσις, ἐφ' ἧς ὁ μαίανδρος, εἶνε ἐρυθρῷ χρώματι κεχρωσμένη· ὁ μαίανδρος δὲ εἶνε κιρρῷ χρώματι γεγραμμένος· τὸ κέντρον ὅμως τῶν τετραγώνων εἶνε πράσινον.

Ἀθήνησι, 1 Μαρτίου 1886.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑΣ ΣΚΗΝΑΙ

(Πίναξ 7).

Τὰ ἐν τῷ πίνακι 7 νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα τεμάχια ἀγγείων διαφόρου σχήματος καὶ τέχνης εἰκονίζουσι γιγαντομαχίας· ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἐπὶ τῶν τεμαχίων τούτων σκηνῶν οὐ πάνυ δυσχερής ἐστι, τῶν πλείστων φερουσῶν καὶ ἐπιγραφάς, δυσαναγνώστους μέν τινας, ἱκανὰς ὅμως ὅπως χειραγωγήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἑρμηνείαν. Τὰ τεμάχια δὲ ταῦτα δημοσιεύομεν οὐχ ἧττον χάριν τῆς προελεύσεως αὐτῶν—ἀνευρεθέντα μέν τινα ἐξ αὐτῶν ἐπ' ἐσχάτων κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἀκροπόλει διενεργουμένας ἀνασκαφάς, τὰ ἄλλα δὲ κατὰ τὰς προγενεστέρας — εἰς ἣν δέον πάντως ν' ἀποδοθῇ σημασία, ἕνεκα τοῦ συνήθους τῆς παραστάσεως ταύτης ἐπὶ μνημείων σχετιζομένων πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς θεωρουμένης ὡς τῆς κυρίως «γιγαντολέτιδος».

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 τρία τεμάχια, ὧν τὸ τελευταῖον πρὸς δεξιὰ πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ μουσείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας κατατεθειμένον ὂν καὶ ἀναγεγραμμένον μάλιστα ἐν τῷ τοῦ Collignon καταλόγῳ (Catal. des vas. peints du musée de la Soc. archéol. N. 231) προσαρμόζει ἀκριβῶς, ὡς καὶ ἐν τῷ πίνακι ὁρατὸν εἶνε, εἰς τὰ ἐσχάτως ἐν Ἀκροπόλει ἀνευρεθέντα, ἀνήκουσιν εἰς ἀγγεῖον μεγάλου σχήματος ἐκ τῶν μελαίνας γραφὰς ἐχόντων, ἐπὶ τῶν χειλέων δὲ τοῦ ὁποίου φέρεται ἐγχάρακτος ἀρχαϊκοῖς γράμμασιν ἡ ἐπιγραφὴ ΓΑΙϟ (ἴσως τὸ σύνηθες «καλὸς παῖς») (1). Βεβαίως τὰ τεμάχια ταῦτα ὑπέστησαν τὴν ἐκ τοῦ πυρὸς ἐπήρειαν, οὐδὲν δὲ ἕτερον ἐκ τῶν ἀρχικῶν αὐτῶν χρωμάτων διατετήρηται τὰ νῦν ἢ τὸ μέλαν καὶ τοῦτο πυρίφατον, ἐν ᾧ πάντως τὸ ἰῶδες καὶ λευκὸν δέον νὰ ὑποτεθῶσιν ὡς συμπληρώσαντα τὸν τοῦ ἀγγείου κόσμον, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν ἔθει ἀνάγκην καὶ τὴν τῆς τέχνης συνθήκην.

Ἐπὶ τῶν τεμαχίων τούτων ἔχομεν τέσσαρα μαχομένων συμπλέγματα (Gruppen) καὶ δὴ ἐξ ἀριστερῶν ἀρχόμενοι — ἐκ Διὸς γὰρ — τὸν μέγαν γιγαντολέτορα ἐπὶ ἅρματος τὸν «ἀμφίπυρον ὄβριμον» αὐτοῦ κεραυνὸν ἐν τῇ ἐκηβόλῳ αὐτοῦ χειρὶ ἀπειλητικὸν ἀνατείνοντα. Ὁ Ζεὺς εἰκονίζεται γυμνὴν ἔχων καὶ ἀκόσμητον τὴν κόμην, μακρὸν τὸ γένειον, φέρει δὲ μακρὸν (ἰώδους ἴσως χρώματος) περιφερικῶς προπίπτον ἱμάτιον, οὗ τὰ κράσπεδα ἴδιον εἶχον ἐκ γεωμετρικῶν σχημάτων ἀποτελούμενον κόσμον. Δυσδιάγνωστον εἶνε ἐὰν ὁ Ζεὺς διὰ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ τὰ ἡνία κρατεῖ, ὅπερ ὅμως ἐξ ἄλλων ἀναλόγων παραστάσεων (1) δέον νὰ ὑποτεθῇ ὡς συμβαῖνον. Ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἵσταται καὶ ὁ Ἡρακλῆς, λεοντῆν περὶ τὴν ὀσφὺν ἔχων καὶ τὸ τόξον (2) αὐτοῦ ἐντείνων. Μετὰ τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν ὁ Ἡρακλῆς εἶνε ὁ συχνότερον ἐν ταῖς ἀρχαϊκαῖς τῶν ἀγγείων εἰκόσιν ἀπαντῶν τῶν γιγάντων ἐχθρός (3)· οἱ προγενέστεροι τῶν ἀρχαιολόγων, οἱ τοσοῦτον τὰς συμβολικὰς ἑρμηνείας ἀσμενίζοντες, ἀνεύρισκον εἰς τὴν τοσοῦτον συχνὴν παρουσίαν τοῦ Ἡρακλέους, ἰδίᾳ δὲ ἕνεκα τοῦ ἀλλαχοῦ σπανιώτερον εἰς αὐτὸν διδομένου ὅπλου τούτου, ὅπερ — ἐν παρόδῳ εἰρήσθω — οὐδέποτε εἰς χεῖρας γιγάντων ὤφθη (4), συμβολικήν τινα τοῦ μύθου σημασίαν, ὡς ἐκπροσωποῦντος τὴν πάλην τοῦ φωτὸς πρὸς τὸ σκότος. Ὄπισθεν τοῦ ἅρματος καὶ τοῦ Διὸς ἀντικρὺ φαίνεται τὸ πρόσωπον γυναικὸς ὑψούσης τὰς χεῖρας, ὡσεὶ πρὸς τὸν Δία ἱκεσίας ἢ ἀποτροπὰς ἀπευθυνούσης· ἀναλογίαι καὶ ὡς πρὸς τὴν μορφὴν

(1) Ἐλλείψει χώρου ἐν τῷ πίνακι δὲν συνεξεδόθη καὶ τέταρτον μικρὸν τοῦ χείλους τεμάχιον, ἐφ' οὗ συμπληροῦται ἡ ἐπιγραφὴ *παῖς*. Τὰ πρὸ τῆς λέξεως ταύτης γράμματα εἰσὶ δυσανάγνωστα.

(1) Οὕτως λ. χ. ἐπὶ ἀμφορέως τινὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Μονάχου Otto Jahn. Verz. d. M. Vas. Nº 719. Ἐπίσης ἐπὶ ἀμφορέως τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου ἰδ. O. Jahn ἐν Bull. dell' Inst. 1839.

(2) «Πάντας δὲ Ἡρακλῆς ἀπολλυμένους *ἐτόξευσεν*» λέγει ὁ Ἀπολλόδωρος καὶ ἀληθῶς μόνον διὰ τοῦ τόξου μαχόμενος εἰκονίζεται ἐν ταῖς παραστάσεσι τῆς γιγαντομαχίας, κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαϊκῶν ἀγγείων. ὁ τριταγωνιστοῦ συνήθως πρόσωπον ἐν τῇ μάχῃ παίζων ἡμίθεος Πρβ. Gerhard, Trinkschalen I. 21.

(3) Ὁ Heydemann : 8 Hall. Winck. Festprogr. Anm. 62. παρέχει ἀρκετὰ ἀκριβῆ ἀρίθμησιν τῶν παραστάσεων τούτων.

(4) Εἶνε ἀξιοσημείωτος ἡ παρατήρησις αὕτη, ἣν πρῶτος ὁ Gerhard ἐποίησεν· ἐν ᾧ οἱ γίγαντες εἰκονίζονται συχνὰ ὡς τοξόται ἐνδεδυμένοι, οὐδέποτε καὶ τόξον φέρουσι.

ταύτην δὲν ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ κύκλου τῶν σχετικῶν παραστάσεων. Οὐδεμία δυνατὸν νὰ ἐπιμείνῃ ἀμφιβολία ὅτι ἡ μορφὴ αὕτη τὴν Γῆν παριστᾷ, τὴν τῶν γιγάντων μητέρα, ἥτις ἀποθαρρύνει μέν που τοὺς γίγαντας εἰς ἀντίστασιν, ἀλλαχοῦ ὅμως ἐκλιπαρεῖ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. Ἐν ταῖς μεταγενεστέραις τῆς γιγαντομαχίας παραστάσεσιν ἡ Γῆ εἰκονίζεται οὐχὶ σπανίως εἴτε ἐν τῇ μάχῃ, εἴτε ὡσεὶ ἀπὸ τῆς γῆς ὄντως ἀνερχομένη καὶ τὸ ἔλεος τῶν θεῶν ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῆς ἐπικαλουμένη, ἐν ταῖς ἀρχαϊκαῖς ὅμως παραστάσεσι τοῦ μύθου ἡ Γῆ ἀπαντᾷ σπανιώτερον, ἀμφισβητεῖται μάλιστα ἔτι ἐὰν ἡ Γῆ ὄντως ἀπαντᾷ ἐπὶ εἰκόνων ἀρχαϊκῶν ἀγγείων· καὶ ὅμως δύσκολον εἶνε νὰ εὕρῃ τις προσφορωτέραν ἑρμηνείαν τῶν δύω γυναικείων μορφῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ Overbeck (Kunstmythologie I σελ. 346. ἐν ἀριθ. 10 καὶ 11) καὶ ἄλλων ὡς τοιούτων ὑποδειχθεισῶν. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν δύω τούτων ἀγγείων ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου ἡ Γῆ βεβαιότατα εἰκονίζεται. Τὸ ὁρατὸν τῆς μορφῆς ταύτης μέρος, ἥν, ὡς ἔθος, λευκῷ χρώματι γεγραμμένον, ἅτε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας, τὰ γυμνὰ ἤτοι τοῦ γυναικείου σώματος μέρη, παριστῶν. Ὑπεράνω τοῦ Διὸς φέρεται ἡ ἐπιγραφὴ ΖΕΥϟ.

Τὸ δεύτερον σύμπλεγμα παριστᾷ θεὸν καὶ γίγαντα δι' ἀγχεμάχων ὅπλων μαχομένους· ὁ γίγας φέρει κράνος μεθ' ὑψηλοῦ λόφου, θώρακα, ἀσπίδα καὶ δόρυ. Ὁ θεὸς τεθωρακισμένος ἐπίσης φέρει ἁπλοῦν ξίφος, ἀλλὰ κατὰ τοῦ γίγαντος, ὅστις τὸ δόρυ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ προτείνει, καταφέρει διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς γρόνθον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἰσχυρόν. Ὁ Γίγας φαίνεται, ὡς εἰκός, ἡττώμενος, διότι οὐδέποτε θεὸς παρέστη νικώμενος ὑπὸ γίγαντος. Ὁ εἰκονιζόμενος θεὸς καὶ ἂν ἔλειπεν ἐξ ὁλοκλήρου ἡ κατὰ τὸ ἥμισυ σωζομένη τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπιγραφὴ (ΜΕϟ = ΗΕΡΜΕϟ) θὰ ἀνεγνωρίζετο εὐχερῶς ἕνεκα τοῦ πετάσου ὃν φέρει, καὶ τῶν δι' ἀρχαϊκοῦ τρόπου γεγραμμένων πτερύγων κατὰ τοὺς πόδας. Ὁ Ἑρμῆς ὅστις σπανίως μὲν ἐπὶ τοιούτων παραστάσεων ἀπαντᾷ, σπανιώτερον δὲ καὶ δρῶν (1), ὡς ἐνταῦθα, φέρει ὡς ὅπλον τὸ ξίφος, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ τὸ δόρυ. Ὑπεράνω τοῦ πρὸς τὸν Ἑρμῆν μαχομένου γίγαντος ἐπιγεγραμμένον εἶνε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· δὲν κατωρθώσαμεν

(1) Πρβλ. Overbeck: ἔνθα ἀν. σελ. 354.

ὅμως νὰ εὕρωμεν τούτου ἱκανοποιητικὴν ἑρμηνείαν· Καὶ ὁ Collignon δὲ ἐν τῷ καταλόγῳ του ἀπέσχε τῆς ἀναγνώσεως. Ὁ Ἀπολλόδωρος 1. 6. 2. ἀναφέρει τὸν Ἱππόλυτον, ὡς τὸν τοῦ Ἑρμοῦ ἐν τῇ μάχῃ ἀντίπαλον (1). Ἐπί τινος δὲ ἀμφορέως τῆς συλλογῆς Campana, ἐν Παρισίοις (Mon. dell'Inst. vol. VI. VII) ἀντίπαλος τοῦ Ἑρμοῦ εἰκονίζεται γίγας ὑπὲρ οὗ ἡ ἐλλιπὴς ἐπιγραφὴ ...ΒΙΟΣ, ὅπερ συνεπληρώθη εἰς «Πολύβιος» ἠδύνατο ὅμως νὰ ἦτο καὶ Ὑπέρβιος. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων οὐδέτερον πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν ἀντιστοιχεῖ, εἶνε δὲ καὶ προφανῶς ἐσφαλμένως γεγραμμένη, ἀφίεμεν ταύτην ἄνευ ὑποθέσεων καὶ σχολίων ἴσως περιττῶν. Ὄπισθεν τοῦ γίγαντος τούτου ἀναγινώσκεται (τινῶν τῶν γραμμάτων ἀνεστραμμένων ὄντων) ἡ παράδοξος ἐπιγραφὴ ΕΝϘΟΠΕ[ϟ]=εὐκόπης. Τὸ ὄνομα τοῦτο δέον νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἀνῆκεν εἰς ἄλλον τινά, χαμαὶ ἴσως κείμενον καὶ ἀφανῆ γίγαντα. Εἶνε πιθανῶς καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐσφαλμένως γεγραμμένον, διότι ἡ λέξις «εὐκόπης» φαίνεται ἡμῖν καὶ ὡς ὄνομα καὶ ὡς ἐπίθετον λίαν ὕποπτος.

Τὸ τρίτον σύμπλεγμα εἶνε τὸ ὡραιότερον· ἔχομεν καὶ ἐνταῦθα θεὸν πρὸς γίγαντα μαχόμενον, ἀλλὰ τούτους οὐχὶ μόνους. Τὰ συνήθη βοηθητικὰ τοῖς θεοῖς θηρία, πάνθηρ λέων καὶ ὄφις παρίστανται ἐπιτιθέμενα σὺν τῷ θεῷ κατὰ τοῦ γίγαντος. Ἡ συμμετοχὴ τῶν θηρίων τούτων εἰς παραστάσεις σχετιτικὰς ἐπὶ μνημείων μεταγενεστέρων χρόνων εἶνε συνηθεστάτη καὶ λίαν συχνή, ἐπὶ ἀρχαϊκῶν ὅμως παραστάσεων σπανία. Εἰκονίζονται ἐν τῷ συμπλέγματι τούτῳ τρεῖς λέοντες, ὧν ὁ εἷς, πληγεὶς ἤδη ὑπὸ τοῦ γίγαντος, κεῖται χαμαὶ ὕπτιος καὶ βρυχώμενος, οἱ ἕτεροι δύω φαίνονται ἐν ἐπιθέσει, ἀλλ' ἀδεξίως ἀπεικασμένῃ. Οὕτω καὶ ἡ ἐπίθεσις τοῦ πάνθηρος, τοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ γίγαντος ἀναρριχησαμένου, φαίνεται ἀτέχνως παρασταθεῖσα· τὸ θηρίον ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ γίγαντος, ἐν ᾧ ἐπὶ ἄλλων παραστάσεων, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ συνεκδιδομένου τεμαχίου (ἀρ. 3α), ὁ πάνθηρ οὐ μόνον ἐπιτίθεται ἀλλὰ καὶ δάκνει τὸν γίγαντα αἱματίζων αὐτόν. Κεφαλὴ δὲ δράκοντος ἀνέρποντος εἰκονίζεται ὑπεράνω τῆς ἀσπίδος τοῦ γίγαντος ὡσεὶ μέλλοντος

(1) Ἑρμῆς δὲ τὴν Ἄιδος κυνέην ἔχων κατὰ τὴν μάχην Ἱππόλυτον ἀπέκτεινεν.

καὶ τούτου κατὰ τοῦ γίγαντος νὰ ἐπιτεθῇ. Ὁ ὄφις ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλαις εἰκόσιν, ἐρυθρομόρφων ἰδίως ἀγγείων, μετὰ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ· μάλιστα δὲ καὶ μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς ὡς ἐν τῇ ζωφόρῳ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς ἐν Περγάμῳ. Ὁ γίγας ἐν τῷ συμπλέγματι τούτῳ φέρει ὁμοίαν πρὸς τοὺς λοιποὺς στολὴν καὶ τὰ αὐτὰ ὅπλα. Ἐπὶ τῆς ἀσπίδος αὐτοῦ εἰκονίζεται τρίπους λευκῷ ἴσως χρώματι γεγραμμένος. Ὁ θεὸς φέρει δορὰν ζώου καὶ μάχεται διὰ δόρατος κατὰ τοῦ γίγαντος προβάλλων (ἱκανῶς ὁρατὴν) τὴν ἀσπίδα. Ἡ ὀνόμασις τοῦ θεοῦ τούτου εἶνε, ὡς ἐκ τῶν συμμαχομένων ζώων καὶ τῆς περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ δορᾶς (πάνθηρος) οὐ πάνυ δυσχερής. Ἐλαχίστη δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀμφιβολία ὅτι ὁ οὕτω καὶ διὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ ὅπλου μαχόμενος θεός, ἄλλος τις εἶνε ἢ ὁ Διόνυσος (1). Ὁ ὀλίγον οὗτος πολεμικὸς θεὸς ἀπαντᾷ οὐχὶ σπανίως τῶν γιγάντων ἀντιμέτωπος· συχνότερον δὲ εἰκονίζεται ὁ Διόνυσος ἐν μεμονωμέναις σκηναῖς παριστῶν οὕτω καὶ πρωταγωνιστοῦ πρόσωπον. Ὑπεράνω τοῦ πρὸς τὸν Διόνυσον μαχομένου γίγαντος ἐπιγέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οὗ μόνη ἡ ἀρχὴ σῴζεται ΠΟⱢ.... ὅπερ ἐπιτρέπει νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ἐκαλεῖτο οὗτος Πολύβιος, Πολύφημος ἢ πιθανώτερον Πολυβώτης· διότι ὁ γραφεύς, ὡς φαίνεται, δὲν ἦτο τῆς παραδόσεως ἐγκρατής, ἐκεῖ δὲ ἔνθα ἀνεμένετο τὸ τοῦ Πολυβώτου ὄνομα, ἀνέγραψεν οὗτος, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἕτερον, δυσανάγνωστον, ἀλλὰ πάντως οὐχὶ τὸ τοῦ Πολυβώτου. Παρὰ δὲ τῷ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ γίγαντος μαχομένῳ λέοντι φέρεται ἡ ἐπιγραφὴ ⱢHEON (sic) (2), ὅπερ φυσικῶς δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς σχετιζόμενον πρὸς τὸ μαχόμενον θηρίον, διότι ἐνταῦθα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸν γίγαντα λέοντα (Φωτ. Βιβλ. c. 190. σελ. 249H), ὃν ἀνεγνώρισαν τινὲς ἐν τῷ λεοντομόρφῳ ἐκείνῳ τέρατι τῆς ζωφόρου τῆς Περγάμου.

Τὸ ἑπόμενον σύμπλεγμα εἰκονίζει μίαν τῶν κοινοτέρων τῆς γιγαντομαχίας σκηνῶν· δυστυχῶς σῴζεται ἐλάχιστον μόνον μέρος τούτου, ἱκανὸν ὅμως ἵνα γνωρίσῃ ἡμῖν τὴν ὅλην σκηνήν. Ἐπὶ γῆς κεῖται ἐκτάδην κείμενος γίγας ὡπλισμένος ὡς οἱ ἕτεροι, ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ ὁποίου ἦτο εἰκονισμένη πτέρυξ λευκή. Ὑπεράνω αὐτοῦ φαίνεται μέρος μόνον τοῦ στήθους καὶ οἱ βραχίονες μορφῆς κρατούσης ὀγκῶδές τι ἀντικείμενον. Ἐξ ἀναλόγων παραστάσεων οὐχὶ εὐαρίθμων — καὶ ὁμοία τις εἶνε ἡ ἐπὶ τοῦ συνεκδιδομένου τεμαχίου (ἀριθ. 2) ἡ καὶ δι' ἐπιγραφῆς μεμαρτυρημένη — ἀναγνωρίζομεν εὐχερῶς ἐν τῷ συμπλέγματι τὴν σκηνὴν ἐκείνην καθ' ἣν ὁ Ποσειδῶν διὰ τῆς τριαίνης αὐτοῦ ἀποσπάσας ἐκ τῆς νήσου Κῶ τὴν *ἡφαιστιώδη* μικρὰν νῆσον Νίσυρον (1) (Στραβ. Χ. 487) ἔθαψεν ὑπὸ ταύτην τὸν φοβερὸν αὐτοῦ ἐχθρὸν Πολυβώτην, καίτοι ὑπὸ τῶν πληγῶν τῆς τριαίνης αὐτοῦ νεκρὸν ἤδη ὄντα! Ὁ Ποσειδῶν εἰκονίζεται κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ ἔτι τὴν τρίαιναν δι' ἧς διπλῶς ἤδη τὸν ἐχθρὸν κατέβαλε. Ἡ παράστασις αὕτη εἶνε κοινὴ καὶ συνήθης ἔν τε ταῖς εἰκόσι τῶν ἀγγείων τοῦ αὐστηροῦ ρυθμοῦ καὶ ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα τῶν ἐρυθρομόρφων (2). Καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 τεμάχιον τῆς κύλικος, τὸ ἀνῆκον εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Χ. Τσούντα (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σ. 122 πίν. 5 ἀρ. 2) δημοσιευθέντα ἕτερα τῆς κύλικος ταύτης τεμάχια (3), παριστᾷ, ὡς εἴπομεν, ὁμοίαν σκηνήν. Ἐνταῦθα ὅμως ἀντὶ τῆς οὐδένα νοῦν διδούσης ἐπὶ τοῦ μελανομόρφου τεμαχίου ἐπιγραφῆς: ΕΠ+Ο . . (4) γέγραπται ὀρθῶς τὸ τοῦ γίγαντος ὄνομα . . . ⱢVBOT = Πολυβώτης. Ὁ γίγας κεῖται χαμαὶ ὕπτιος καὶ ἤδη ἄπνους ἴσως, ἂν καὶ κρατεῖ ἔτι ἐν τῇ χειρὶ ἐπικλινὲς τὸ ξίφος, ἐπὶ τοῦ στήθους φέρων τρεῖς αἱμοσταγεῖς πληγάς· ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγῶν ὑποδηλοῖ πάντως τὸ διὰ τῆς τριαίνης κατενεχθὲν τραῦμα. Ὁ Ποσειδῶν ἐνταῦθα, ὁρατὸς ἀπὸ τῶν γονάτων μόνον, ἵσταται ὑπεράνω τοῦ γίγαντος, ἐν τῇ μόλις ὁρατῇ χειρὶ κρατῶν «τὸ λεγόμενον Νίσυρον» (5).

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ 3α δύω τεμάχια μεγάλου, ἐκ τῶν ἐρυθρομόρφων, ἀγγείου προέρχονται ἐκ τοῦ μουσείου

(1) Πρβλ. Overbeck ἔνθα ἀν. 373 καὶ τὴν εἰκόνα παρὰ Gerhard, Auserl. Vasenbilder, I. 64.

(2) Ἐν τῇ γραφῇ τῶν ὀνομάτων τῶν γιγάντων καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαντῶσιν ἰδιοτροπίαι περίεργοι ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἄνομον χρῆσιν τοῦ δασέος H. Πρβλ. O. Jahn ἐν Ann. dell'Inst. 1863 σελ. 248.

(1) Πρβλ. καὶ Παυσ. 1. 2. 4. καὶ Στέφ. Βυζ. λ. «Νίσυρος».

(2) Παραβ. Overbeck ἔνθ. ἀν. σελ. 354 καὶ 372.

(3) Τὸ προκείμενον τεμάχιον ἀνευρέθη μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Τσούντα τῶν τεμαχίων ἐκείνων δημοσίευσιν.

(4) Πιθανῶς εἶνε ἐνταῦθα ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος Ἐφιάλτης, ἀλλὰ πλημμελῶς γεγραμμένη. Ὁ γίγας οὗτος ἀπαντᾷ συχνὰ ἐπὶ εἰκόνων ἀγγείων, ἀντὶ τοῦ Πολυβώτου, τοῦ Ποσειδῶνος ἀντίπαλος πρβλ. λ.χ. Millingen I. 8. 9.

(5) Ἀπολλοδ. 1. 6. 2. Πολυβώτης δὲ διὰ τῆς θαλάσσης διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἦλθεν εἰς Κῶ, Ποσειδῶν δὲ τῆς νήσου μέρος ἀπορρήξας ἐπέρριψεν αὐτῷ τὸ λεγόμενον Νίσυρον.

τῆς Ἀκροπόλεως, κατὰ τὰς προγενεστέρας ἀνασκαφὰς ἐκεῖ που ἀνευρεθέντα. Δὲν συναρμόζονται μέν, εἰσὶν ὅμως ὁρατῶς τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου καὶ δὴ καὶ τοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος παρέχοντος ἡμῖν μίαν τῶν συνηθεστέρων τῆς γιγαντομαχίας σκηνῶν. Συνεκδίδομεν ταῦτα βέβαιοι ὄντες, ὅτι οὐδεὶς θὰ διαμφισβητήσῃ τὴν συνοχὴν τῆς σκηνῆς. Ὁρατόν ἐστι τὸ ἄνω ἥμισυ θεοῦ τινος κατὰ γίγαντος, ἐπίσης κατὰ τὸ ἄνω τοῦ σώματος ὁρατοῦ, μαχομένου. Ὁ θεὸς εἰκονίζεται ἐνδεδυμένος χειριδωτὸν ἱμάτιον καὶ τὴν κόμην ἔχων κισσοστεφῆ, φέρει δὲ καὶ μακρὸν γένειον. Ὁ γίγας κράνος φέρων καὶ ἀσπίδα φαίνεται ὑποκύπτων εἰς τὸν θεὸν ὅστις καταφέρει τούτῳ διὰ τοῦ ἀκοντίου (ὁρατοῦ καὶ παρὰ τὸ διάδημα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ) τραῦμα ἐπὶ τοῦ προσώπου· βοηθεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ὁ πάνθηρ δάκνων τὸν γίγαντα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Ἀλλ' εἶνε ταῦτα τὰ μόνα μέσα δι' ὧν ὁ θεὸς κατέβαλεν ἤδη τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ; Ὁ Διόνυσος, διότι, ὡς ἤδη ἐλέχθη, οὐδεὶς ἄλλος τῶν θεῶν δυνατὸν ἐν τοιαύτῃ σκηνῇ νὰ εἰκονίζηται, κρατεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ κλῶνα κισσοῦ δι' οὗ περιβάλλεται, δεσμεύεται οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ. Ἀνάλογοι σκηναί εἰσιν, ὡς εἴπομεν, συνήθεις, ἡ πασῶν ὅμως χαρακτηριστικωτέρα εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς γνωστῆς κύλικος ἐκ Vulci τῆς δημοσιευθείσης ὑπὸ Gerhard Auserl. Vasenbilder I. Taf. A. B. (1). Ἐκεῖ ὁ Διόνυσος εἰκονίζεται περιπλέξας οὐ μόνον τὸ σῶμα τοῦ γίγαντος κισσῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ καὶ τὸ κράνος, οὕτως ὥστε ὁ ἐχθρὸς φαίνεται ὄντως ὡς ἐν δικτύῳ, ἀμήχανος ὅπως ἑαυτὸν ὑπερασπίσῃ. Ὁ Gerhard ἐξέλαβε τὸν θεὸν τοῦτον ὡς τὸν Δία ἕνεκα ἴσως τῆς ἀπουσίας τοῦ Διὸς ἐν τῇ παραστάσει καὶ διότι ὁ Διόνυσος ἔπαιζεν ἐν τῇ εἰκόνι πρωταγωνιστοῦ πρόσωπον. Ὁ Δοὺξ de Luynes, Descript. de quelques vases peints pl 19 καὶ 20 ἀναδημοσιεύων τὴν εἰκόνα ταύτην ἔδωκε τὴν προσήκουσαν ἑρμηνείαν σχετίζων καὶ τὴν περίεργον ταύτην τοῦ γίγαντος θέσιν πρὸς τὸν παρ' Ἀθηναίῳ (VII. σελ. 269) «ἀμπέλινον δεσμόν», οὗ χρῆσιν ἐποιήσατο ὁ Διόνυσος καὶ κατ' ἄλλου αὐτοῦ ἐχθροῦ (2). «Dionysos tiene il suo competitore avviticchiato con pampini, costume di cui il dio si

(1) Πρβλ. καὶ Gerhard ἔνθ. ἀν. I. Taf. 64. καὶ O. Jahn. Ann. 1864.

(2) Ἀλλὰ καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἴωνι στ. 216 λέγει: καὶ βρόμιος ἄλλον ἀπολέμοισι *κισσίνοισι βάκτροις* ἐναίρει γᾶς τέκνον ὁ Βακχεύς.

prevalse contro il Glaucos di Anthedon, allquanto ei fece insidie ad Arriadne . . . » Welcker Ann. dell. Inst. 1840 σ. 251. Ὁ Διόνυσος διὰ τοῦ κισσίνου ἢ ἀμπελίνου δεσμοῦ καθίστα εὐχερῶς τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ ἀνίκανον εἰς ἐπίθεσιν, εὐχερέστερον δὲ οὕτω τοῦτον κατεχειρίζετο.

Τὰ ἐν τῷ πίνακι τεμάχια ταῦτα παραστάσεων τῆς τοσοῦτον ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀρεστῆς καὶ συνήθως μυθικῆς μάχης τῶν Ὀλυμπίων πρὸς τοὺς τῆς Γῆς παῖδας προέρχονται, ὡς προείπομεν, ἐκ σταδίων τέχνης διαφόρων. Τὰ μελαίνας τὰς γραφὰς φέροντα εἰσίν, ὡς εἰκός, περιόδου ἀρχαιοτέρας, ἔρχονται κατόπιν τὰ τὰς ἐρυθρὰς ἔχοντα ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ 3α καὶ τρίτον τὸ τῆς κύλικος ὑπ' ἀριθ. 2. Καὶ κατὰ τὰ τρία ταῦτα στάδια οἱ γίγαντες ὑπὸ μίαν εἰκονίζονται μορφήν: τὴν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἐπὶ τῶν εἰκόνων μὲν τῶν δύω ἀρχαιοτέρων περιόδων ὡς ὁπλῖται, ἐφ' ὅσον δὲ ἐπὶ τῶν τῆς κύλικος τεμαχίων νὰ διακρίνωμεν δυνάμεθα, ἦσαν οἱ γίγαντες ἐκεῖ μεθ' ὅπλων καὶ κρανῶν τινὲς εἰκονισμένοι, γυμνοὶ ὅμως ἢ ἔφερον δορὰς περὶ τὰ σώματα αὐτῶν.

Ἡ τέχνη ὡς πρὸς τὴν παράστασιν τῶν γιγάντων, ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐφαντάζετο καὶ εἰκόνιζε τὰ γηγενῆ ταῦτα τέρατα τῶν μεταγενεστέρων χρόνων εἰς ἐναργῆ τυγχάνει οὖσα πρὸς τὴν γραπτὴν παράδοσιν συμφωνίαν. Ὁ Ὅμηρος Ὀδ. 6.59 (πρβλ. καὶ 7. 209-10.120) γινώσκει τοὺς γίγαντας, ἀλλ' ὡς *λαὸν* «ἀτάσθαλον καὶ ὑπέρθυμον» (1), ὡς ἀνθρώπους δηλονότι οὐδὲν κοινὸν ἔχοντας πρὸς τοὺς τοῦ Ἀπολλοδώρου καὶ τοὺς δρακοντόποδας τῆς ἐκ Περγάμου ζωφόρου ἢ τὸ ὄνομα. Ἀλλ' ἤδη παρ' Ἡσιόδῳ ἀνευρίσκομεν μεταλλαγὴν ἱκανῶς σπουδαίαν τῆς περὶ γιγάντων ὑπολήψεως. Ὁ Ἡσίοδος οὐδὲν γινώσκει ἢ τοὐλάχιστον οὐδὲν σώζεται ἐν τοῖς ἔπεσιν αὐτοῦ περὶ μάχης θεῶν καὶ γιγάντων, κατατάσσονται οὗτοι οὐχ ἧττον ἤδη εἰς τὸν μυθικὸν κύκλον ὡς γεννηθέντες ἐκ τῆς γῆς καὶ τῶν ρανίδων τοῦ αἵματος τοῦ ὑπὸ τοῦ Κρόνου ἐκταμέν-

(1) Ὁ Διόδωρος Σικ. βιβλ. V. 71. ἐκ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων δίδωσι ἡμῖν παρεμφερεῖς περὶ γιγάντων εἰδήσεις ληφθείσας ἐξ ἀρχαιοτέρων βεβαίως πηγῶν: «Κολασθῆναι δὲ τοὺς γίγαντας ὑπὸ Διὸς διὰ τὴν εἰς τοὺς *ἄλλους ἀνθρώπους* παρανομίαν, καὶ διὰ τὸ ταῖς τοῦ σώματος ὑπεροχαῖς καὶ ῥώμαις πεποιθότας, καταδουλοῦσθαι μὲν τοὺς πλησιοχώρους, ἀπειθεῖν δὲ τοῖς περὶ τοῦ δικαίου τιθεμένοις νόμοις, πόλεμον δ' ἐκφέρειν πρὸς τοὺς διὰ τὰς κοινὰς εὐεργεσίας ὑπὸ πάντων θεοὺς νομιζομένους». Καὶ ἀλλαχοῦ «ἦσαν *ἄνθρωποι* ὠμοὶ καὶ ἀνθρωποφάγοι οἱ καλούμενοι γίγαντες».

τος Οὐρανοῦ. Ὁ Ἡσίοδος ἀποκαλεῖ τούτους «κρατερούς μεγάλους τε» καὶ δὴ — ἐὰν ὁ στίχος ἀνεπιλήπτως ἔχῃ — τεύχεσι λαμπομένους, δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας» (1). Ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη παρέστησεν ἐς ἀεὶ τοὺς γίγαντας συμφώνως πρὸς τὴν περιγραφὴν ταύτην. Περιττὸν εἶνε νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα τῶν γνωστῶν τῆς πλαστικῆς τέχνης μνημείων ἢ τῶν πολυαρίθμων ἐπὶ ἀγγείων ἀρχαϊκῶν παραστάσεων ἔνθα οἱ γίγαντες καθαρῶς ὡς ὁπλῖται παρίστανται. Μέχρι τῶν μέσων τῆς $5^{ης}$ π. χ. ἑκατονταετηρίδος (2) ἀπαντᾷ μονίμως ἡ ὑπὸ τοιαύτην μορφὴν τῶν γιγάντων παράστασις. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἑτέρα τις περίοδος καθ' ἣν ἐτηρήθη μὲν ἡ ἀνθρωπίνη, οὕτως εἰπεῖν, τῶν γιγάντων μορφή, μεταβολὴν ὅμως ὑπέστη ἡ παράστασις τούτων ὡς πρὸς τὸν ὁπλισμὸν καὶ τὴν στολήν· ἀλλὰ περὶ τούτου διαλάβωμεν κατωτέρω. Νῦν ἐξετάσωμεν τὸ πρῶτον τὴν τῆς ὁλικῆς, ἁπλῶς εἰπεῖν, τῆς μορφῆς αὐτῶν μεταλλαγήν.

Οἱ γίγαντες τῆς τελευταίας περιόδου εἰσὶ καθαρῶς μυθικὰ ὄντα, τέρατα, ὧν τὸ ἄνω τοῦ σώματος ἀνθρώπου μετέχει οἱ πόδες δὲ ἀπολήγουσιν εἰς φολίδας δρακόντων. Τὸ πρῶτον παρ' Ἀπολλοδώρῳ (VI. 2) γνωρίζεται ἡμῖν τοιαύτη τις περὶ τῆς μορφῆς τῶν γιγάντων ὑπόληψις· οἱ ἀρχαιότεροι τῶν συγγραφέων, ὅσοι τυχὸν ἐξοδικῶς ἢ ἐν παρόδῳ περὶ τούτων διέλαβον, δὲν γινώσκουσιν τούτους ἢ ὑπὸ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτῶν ὄψιν. Πότε τὸ πρῶτον ἀκριβῶς ἡ τοιαύτη τῶν γιγάντων παράστασις — ἡ προελθοῦσα πάντως ἐξ ἀνατολικῶν ἢ αἰγυπτιακῶν παραστάσεων τοῦ Τυφῶνος ἢ «Τυφωέος» τοῦ ἐν τοῖς ἔπειτα μεταξὺ τῶν γιγάντων καταταχθέντος — εἰς φῶς ἤχθη, δύσκολον εἶνε νὰ ἐξακριβωθῇ (3). Ἐν τῇ τέχνῃ ἡ παράστασις αὕτη τῶν γιγάντων ἀπαντᾷ πρωϊαίτερον. Ἐπὶ τῶν ἐν Λονδίνῳ ἀναγλύφων τῶν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Πριήνῃ ἀνευρίσκομεν τὸ πρῶτον (1) γίγαντα ὑπὸ τοιαύτην μορφήν. Δύσκολον εἶνε ν' ἀποδειχθῇ ἂν οἱ γλύπται τῆς Πριήνης τότε τὸ πρῶτον ἐκ παραστάσεων, ὡς εἴπομεν, ἀνατολικῆς ἀρχῆς, τὴν μορφὴν ταύτην διὰ τοὺς γίγαντας αὐτῶν ἀπεπλάττοντο. Ἀποδεκτὸν ὅμως εἶνε ὅτι ὁ χρόνος τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ τούτου, ἑπομένως καὶ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀναγλύφων, δέον ὡς ὁ πρωϊαίτατος νὰ θεωρηθῇ πρὸς τὴν μετάπτωσιν ταύτην τῆς τῶν Γιγάντων μορφῆς. Ἐξετάσαντες ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε μετ' ἐπιστασίας ἐκλίναμεν μᾶλλον πιστεύσαντες εἰς τὴν σχετικῶς πρωτόχρονον αὐτῶν ποίησιν. Ἡ σύγκρισις τούτων πρὸς τὰ μεταγενέστερα τῆς Περγάμου, ὧν οἱ γλύπται, κατὰ Overbeck, πιθανῶς ἐκ τούτων πολλά, ὡς ἐξ ἀρχετύπων, ἠρύσθησαν, ἡ σύγκρισις λέγομεν, καθιστᾷ μᾶλλον αἰσθητὴν τὴν πρωτόχρονον τέχνην τῶν τῆς Πριήνης ἀναγλύφων τόσον εἰς τὴν σύλληψιν ὅσον καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ἀφορᾷ. Ὥστε ἐὰν δεχθῇ τις τὸν χρόνον τῆς ποιήσεως τῶν ἀναγλύφων τούτων, ἤτοι τὰ μέσα που τῆς τετάρτης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ὡς τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπὸ τοιαύτην μορφὴν παραστάσεως τῶν γιγάντων δὲν θὰ ἀπέχῃ τῆς ἀληθείας. Ἡ πλαστικὴ παρεδέξατο προθύμως τὸν νέον τοῦτον τύπον ὡς παρέχοντα εὐρύτερον καὶ ποικιλώτερον τῇ ἐμπνεύσει καὶ τῇ τέχνῃ στάδιον (2). Ἀλλ' ἐν τῇ κεραμογραφίᾳ (3) δὲν ἔσχεν ὁμοίαν ὑποδοχήν. Οὐδεμία μέχρι τοῦδε γνωστὴ ὑπάρχει ἀγγείου εἰκών, τοὺς γίγαντας ὑπὸ τοιαύτην μορφὴν παριστῶσα. Ὁ δὲ διαπρεπὴς ἡμῶν καθηγητὴς Heydemann ἥμαρτεν ὄντως ἰσχυρισθεὶς (1. Hall. Winck. Festprogr.) καὶ ἐπιμείνας (6. Hall. Winck. Festprogr.) ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς ἐκδοθείσης ὑπ' αὐτοῦ οἰνοχόης παράστασις ἐκείνη γίγαντα εἰκόνιζεν, ἐν ᾧ πάντως ὁ Τυφωεὺς παρίσταται (πρβλ. Klügmann Bull. dell' Inst. 1877 καὶ Lit. Centralbl. N° 3 σελ. 94).

(1) Ὁ Göttling θεωρεῖ τοῦτον ὡς παρεμβληθέντα ὑπὸ ῥαψῳδοῦ τινὸς ἐν νῷ ἔχοντος τὸν ὁμ. στιχ. Ἰλ. 18. 510. Προσθέτει ὅμως λίαν παραδόξως: Quis umquam fando audivit loricis instructos fuisse gigantes et longis hastis usos esse» ! !

(2) Τὴν μορφὴν ταύτην ἔχουσιν οἱ γίγαντες καὶ ἐν ταῖς μετόπαις τοῦ νεωτέρου ναοῦ ἐν Σελινοῦντι ἴδ. Benndorf: die Metopen von Selinunt σελ. 26 καὶ ἑξ.

(3) Περίεργος εἶνε ὄντως ὁ Παυσανίας (8. 29. 3) ὅστις πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ἐκ τῆς ἀνθρωποφυοῦς συστάσεως τῶν ὀστῶν τοῦ Ὀρόντου τὴν *μὴ ὕπαρξιν* (!) δρακοντοπόδων γιγάντων, ἀποκαλῶν τὸν μῦθον «εὐήθη». Δικαίως δὲ ὁ Raoul-Rochette (sur les repr. fig. d'Atlas p. 39.) μέμφεται τῷ περιηγητῇ ἁπλότητα, ἀποκαλῶν αὐτὸν «passablement εὐήθη» !

(1) Overbeck, Gesch. d. Plast. II. σελ. 102.

(2) Μαρτύριον δὲ τοῦ ὅτι χάριν ποικιλίας κυρίως ὁ νέος οὗτος τύπος ἐν τῇ πλαστικῇ κοινὸς ἐγένετο καὶ συνήθης εἶνε τὸ ὅτι ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς μνημείοις, ἅτινα οὕτω τοὺς γίγαντας παριστῶσι, εὑρίσκονται ἀναμὶξ καὶ ἀνθρωπόμορφοι γίγαντες. Ἐξαίρεσιν ποιοῦσιν ἡ σαρκοφάγος ἐν Βατικανῷ (ἴδ. Overbeck Atlas Z. KM. N. 9 καὶ ἀνάγλυφόν τι ἐξ Ἀφροδισίας τῆς Καρίας Wieseler D. d. a. K. II. 845 a. b.), ἅτινα ἐκ λίαν μεταγενεστέρων χρόνων προέρχονται.

(3) Ἴσως καὶ ἕνεκα τοῦ ὑστέρου χρόνου καθ' ὃν ὁ τύπος οὗτος ἤρξατο νὰ γενικεύηται, ὁπότε δηλ. ἡ κεραμευτικὴ ἔκλινεν ἤδη πρὸς τὴν κατάπτωσιν.

Ἔχομεν λοιπὸν ἐν τῇ τέχνῃ δύο εἴδη γιγάντων τοὺς ἀνθρωπομόρφους, οὕτως εἰπεῖν, καὶ τοὺς τερατοειδεῖς ἢ δρακοντόποδας. Συνήθως δὲ καὶ διαιροῦσι τούτους κατὰ τὴν διττὴν αὐτῶν ταύτην παράστασιν εἰς δύω κατηγορίας, (ἴδ. Heydemann. 1 Hall. Winck.Festprogr. σελ. 10). Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν δύω τούτων, τῶν ὅλως ἀντικειμένων τῶν γιγάντων μορφῶν εὑρίσκομεν καὶ ἑτέραν ὡσεὶ μεσάζουσαν καὶ δὴ καὶ ἀναγκαίαν πως εἰς τὴν μετάπτωσιν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης τῶν γιγάντων μορφῆς εἰς τὴν τῶν τεράτων. Ἀναλογίαι δὲ τῆς μεσαζούσης ταύτης παραστάσεως τῶν γιγάντων ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῇ γραπτῇ παραδόσει. Ὁ Πλάτων λ. χ. (Σοφ. 246 Α) γινώσκει τοὺς γίγαντας οὐχὶ διὰ τεχνικῶν ὅπλων ὡπλισμένους, ἀλλὰ κρατοῦντας πέτρας καὶ δρῦς «ταῖς χερσὶν ἀτεχνῶς πέτρας καὶ δρῦς περιλαμβάνοντας». Ἡ μεσάζουσα τουτέστιν αὕτη τῶν γιγάντων παράστασις ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀγρίαν καὶ σχεδὸν θηριώδη ἤδη τῶν γιγάντων κατάστασιν, ἐξ ἧς εὐκολώτερον ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἡ τῶν τεράτων Ὑπὸ τοιαύτην ἀγρίαν μορφήν, ἤτοι ἄνευ τεχνικῶν ὅπλων, γυμνοὺς τὰ πολλὰ ἢ ἁπλῶς δορὰν ζώου φέροντας, παρέστησεν ἡ τέχνη τοὺς γίγαντας ἐν τῇ καλλίστῃ αὐτῆς περιόδῳ. Ὁ Michaelis (Der Parth. σελ. 142. παρβλ. καὶ Petersen Phidias, σ. 205 Anm. 2) παρετήρησεν ἐπὶ τῶν μετοπῶν τοῦ Παρθενῶνος ἴχνη δορῶν ζώων, ἑπομένως δικαιούμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἤδη ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς ἤρξατο ἡ μεταλλαγὴ αὕτη ὡς πρὸς τὴν παράστασιν τῶν γιγάντων. Ἐπὶ ἀγγείων τῆς καλῆς τέχνης συχνότατα εἰκονίζονται οἱ γίγαντες ὑπὸ τοιαύτην ἀγρίαν μορφήν. Δὲν εἶνε δὲ παράδοξον τὸ ὅτι συχνὰ ἀπαντῶσιν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ εἰκόνι γίγαντες *ὁπλῖται*, οὕτως εἰπεῖν, καὶ γίγαντες ἄγριοι. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει, καὶ ἐπὶ τῶν παραστάσεων τῆς τελευταίας περιόδου, ὅπου ἀναμὶξ εὑρίσκονται ἀνθρωπόμορφοι καὶ δρακοντόποδες ὡς ἐν τῇ ζωφόρῳ τῆς Περγάμου καὶ ἀλλαχοῦ. Τοῦτο ἡμεῖς ἀπεδίδομεν εἰς τὴν τῶν τεχνιτῶν ὁρμὴν πρὸς τὴν ποικιλίαν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ μεταγενεστέρα τέχνη ἐπέτρεψεν εἰς τὴν φαντασίαν τοὺς τολμηροτέρους συμβιβασμοὺς ὡς πρὸς τὴν μορφὴν τῶν τερατοειδῶν γιγάντων. Ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τῆς Πριήνης ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ζωφόρου τῆς Περγάμου εἰκονίζονται γίγαντες τινὲς πτέρυγας ἅμα ἔχοντες καὶ πόδας δρακόντων, ἐν ᾧ τερατώδης εἶνε ἀληθῶς καὶ ἡ σύλληψις αὐτὴ ὄντος ἕρποντος ἅμα καὶ ἱπταμένου! — Ἀνεξήγητος εἶνε ἄλλως ἡ συνύπαρξις αὕτη τῶν ὑπὸ ἓν τάγμα καὶ ὑπὸ ἓν ὄνομα τοσοῦτον ἀνομοίων συμπολεμιστῶν. Αἰσθητοτέρα καὶ συχνοτέρα δὲ εἶνε ἡ ἀνάμιξις αὕτη τῶν ὑπὸ ἀνομοίους μορφὰς εἰκονισμένων γιγάντων ἐπὶ μνημείων ἀνηκόντων εἰς χρόνους, καθ᾽ οὓς ἐτελεῖτο ἡ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τύπου εἰς τὸν ἕτερον μετάπτωσις. Ὁ τεχνίτης εὑρίσκων πρὸ αὐτοῦ δύω, ἀνομοίους μέν, ἀλλ᾽ ἐξ ἴσου ἐγκύρους τύπους καὶ δυνάμενος νὰ μεταχειρισθῇ ἀδιακρίτως τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον παρέλαβεν ἀμφοτέρους ποικιλίας χάριν. Ἴσως φανῇ εἴς τινας ἀπαράδεκτος ἡ ὑπόθεσις ἡμῶν αὕτη, ἀλλὰ μέχρις οὗ δὲν δοθῇ ἱκανοποιητικωτέρα τοῦ πράγματος ἑρμηνεία, οὐδείς, πιστεύομεν, θὰ ψέξῃ τὴν προσπάθειαν ἡμῶν τοῦ νὰ ἑρμηνεύσωμεν παράδοξον, οὗτινος μέχρι τοῦδε ἡ λύσις ἢ ἀπέτυχεν ἢ παντάπασιν ἐσιωπήθη.

Συγκεφαλαιοῦντες τἀνωτέρω ἐπιλέγομεν ὅτι ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ συνῳδὰ τῇ ἑκάστοτε συγχρόνῳ παραδόσει, τρεῖς εὑρίσκομεν τύπους τῶν παραστάσεων τῶν γιγάντων· τὸν τῶν ὁπλιτῶν, τῶν ἄνευ τεχνικῶν ὅπλων καὶ ἡμιαγρίων, καὶ τὸν τῶν δρακοντοπόδων. Ἐπὶ ἀρχαϊκῶν παραστάσεων μόνον ὁ πρῶτος ἀπαντᾷ τύπος, ἀπὸ τῶν μέσων που τῆς 5ης π.χ. ἑκατονταερίδος μέχρι τῶν μέσων τῆς τετάρτης περίπου ὁ δεύτερος ἢ ἀναμὶξ ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος. Ἀπὸ τῆς περιόδου ταύτης καὶ ἐντεῦθεν ὁ τρίτος ἢ ἀναμὶξ ὁ δεύτερος καὶ τρίτος — σπανιώτατα ἐπὶ τῶν παραστάσεων τῆς περιόδου ταύτης ἀπαντᾷ καὶ ὁ πρῶτος, ἀλλὰ καὶ τότε ὑπὸ τροποποιήσεις ποικίλας, ὡς βλέπομεν ἐν τῇ ζωφόρῳ τῆς Περγάμου.

Β. Ν. ΣΤΑΗΣ

ΔΥΟ ΔΩΔΕΚΑΔΕΣ ΑΤΤΙΚΩΝ ΨΗΦΙΣΜΑΤΩΝ

Ἐπιγράψαντες οὕτω τὸ παρὸν ἡμῶν ἄρθρον, ὅπως τὸ ἐπεγράψαμεν, ἀληθεύομεν ἴσως· διότι ἂν καὶ ὄχι ὁλόκληρα εἰκοσιτέσσαρα ψηφίσματα ἐκδίδομεν, ἀλλὰ τεμάχια μόνον τόσα, πάντα ὅμως εἶναι νέα τοῖς ἀρχαιολογοῦσιν, καί, πλὴν ἑνός, ὅπερ ἠδυνήθημεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὡς συναρμοστέον μὲ ἓν τῶν πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐκδεδομένων, τὰ ἄλλα φαίνονται καὶ εἶναι ἴσως αὐθυπόστατα. Ἐνῷ δὲ κινοῦσι τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου δι' οὗ προσφέρουσιν οὐκ ὀλίγου ὑλικοῦ, ἐμποιοῦσι καὶ λύπην διὰ τὴν ἄκρως κολοβὴν τοῦ ὑλικοῦ τούτου κατάστασιν καὶ τὸ ἐντεῦθεν δύσκολον τῆς κατανοήσεως αὐτοῦ καὶ χρησιμοποιήσεως πρὸς ἀναπαράστασιν τοῦ τῶν πάλαι Ἀθηναίων βίου. Ἀλλ' ἐλπίζεται, ὅτι τὸ ἐπιμελὲς καὶ ἐπίμονον τῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαιότητος μετ' ἔρωτος προσιόντων ἀνδρῶν, ὁποίους οἱ νῦν χρόνοι ἀναδίδουσι πολλούς, θὰ δυνηθῇ ἐκ τοιούτων συντριμμάτων κοινῇ συνεργασίᾳ ν' ἀνεγείρῃ ποτὲ τὸ ἀρχιτεκτόνημα τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἀρτιώτερον ἢ ὅσον νῦν ἐπιτρέπεται νὰ προσδοκῶμεν.

Πάντα τὰ σήμερον ἐκδιδόμενα τεμάχια εἶναι ἐξ Ἀθηνῶν καὶ δὴ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς κάτω πόλεως, περισυλλεχθέντα παρ' ἰδιωτῶν καὶ πωληθέντα εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἡμῶν Ἑταιρίαν, οὐ πρὸ πάνυ πολλοῦ χρόνου. Ἀπόκεινται δὲ ἐν τῷ Ἐθνικῷ κεντρικῷ Μουσείῳ.

Ἰδοὺ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν, τεταγμένα, καθ' ἣν ἠδυνήθημεν νὰ ποιήσωμεν διάκρισιν, χρονολογικῶς.

1.

ΝΟΣΚΑ
ΜΑΤΟΔΕ
ΚΛΙΑΘΕΤ
ΗΟΙΔΙΚΟLΑ
ΙΝΕΣΔΑΝΙ'
ΛΕLΑΝΤΟΝΑ

Ὁ λίθ. Πεντελ. ὕψους 0,24, πλάτ. 0,19, πάχ. 010.—Τέλος ψηφίσματος, ἐν ᾧ φράσεις μόνον τυπικαὶ ὑπελείφθησαν, ἐκ τῆς ὑποθέσεώς του δὲ οὐδέν. Μεταγραφὴ αὐτοῦ καὶ συμπλήρωσίς τις δὲν ὠφελεῖ· ἀλλὰ κατ' ἔθος ἐπικρατῆσαν δοθήτω ὡς ἑξῆς:

. . . .
νος κα . . . . (τὸ δὲ φσέφισ-
μα τό δε (ἀναγραφσάτο ὁ γραμματεὺς κτλ. καὶ
κ(ατ)αθέτ(ο ἐν πόλει . . . .
Ηοι δ(ὲ) κολα (κρέται δόντον τὸ ἀργύριον· Ηοί
τ)ινες δ' ἂν π. . . . . (ἀπ; α-
γ)γελάντον Α. . . . .

2.

ΡΛΕΙΕΙL,
ΑΜΜΑΤΕΑ
ΞLΕΣΙΤΟ·
ΚΑΘΑΠΕΡΕ
ΛΙΤΕΜΒΟL
ΑΙΑΥΤΟΗϹ

Ὁ λίθ. Πεντελ. ὕψους 0,15, πλάτους 0,18, πάχ. 0,06. — Τέλος εἶναι καὶ τοῦτο ψηφίσματος, ἐπιδεχόμενον μεταγραφὴν καὶ συμπλήρωσιν τοιάνδε:

. . . . (εὐε-)
ργέ(τ)ε(κ;)ε(ν· τὸ δὲ φσέφισμα τό δε ἀναγράφσαι τὸν γρ-
αμματέα (τε̃ς βολε̃ς ἐν στέλει λιθίνει τ-
έλεσι το(ῖς . . . . . . ὁ δεῖνα εἶπεν· τὰ μὲν ἄλλα
καθάπερ Ε(. . . . . . . τὸς δὲ στρατεγὸς κ-
αὶ τὲμ βολ(ὲν τὲν ἀεὶ βολεύοσαν ἐπιμέλεσθ-
αι αὐτõ Ηό (πος ἂν μεδ' ὑφ' ἑνὸς ἀδικε̃ται.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ δύο τεμάχια, ὡς εἶδαν οἱ ἀναγνῶσται ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ὀρθογραφίας, εἶναι τῶν πρὸ Εὐκλείδου ἄρχοντος χρόνων, ἤτοι τοῦ ε^ου^ πρὸ Χρ. αἰῶνος, τὰ δὲ ἑξῆς εἶναι νεωτέρων χρόνων ἀπὸ τοῦ δ^ου^ αἰῶνος καὶ κατωτέρω.

3.

|L‖ Ι Δ Ε Ξ Ι
|Φ Ι Λ Ο Ξ Ε Ν

Δ Ο Ξ Ε Ν Τ Η Ι
Γ Υ Ε Φ

Λίθ. Πεντελ. ὕψ. 0,13, πλάτ. 0,11, πάχ. 0,07. Τῶν πρώτων δύο στίχων τὰ γράμματα μεγαλλίτερα καὶ ἀραιότερα, τὰ δὲ τοῦ γ^{ου} καὶ δ^{ου} μικρότερα καὶ πυκνότερα.

Μεταγράφω ταῦτα οὕτω:

Ἐπὶ Δεξι (θέου ἄρχοντος . . . . .
Φιλοξεν . . . .

Ἔ)δοξεν τῆι (βολῆι καὶ τῶι δήμωι. ὁ δεῖνα ἐγραμμάτ)ευε φ . . . . .

καὶ δέχομαι τὸ ἐν τῷ α'^{ῳ} στίχῳ συμπληρωθὲν ὄνομα τοῦ Δεξιθέου, ὡς τὸ τοῦ ἄρξαντος ἐν'Ολυμπ. 98,4=385/4 πρὸ Χρ. καθ' ἃ φέρεται ἐν τοῖς περισωθεῖσι καταλόγοις.

4.

. Ι . Θ Ε
Ι Ο Ι Σ Υ Μ Μ /
Ι Ν Μ Η Δ Ο Δ Ο Κ
Ω Μ Π Ο Λ Ε Ω Ν Ο Σ
Σ Α / Β Η Ρ Ι Σ Α Δ Ε
Φ Ο Ρ Ο Υ Σ Κ Α Ι Α Θ Β Ι
Μ Μ Η Α Π Ο Δ Ω Σ Ι Ν Α Θ Η Ι
Α Τ Τ Ε Ι Ν Β Η Ρ Ι Σ Α Δ Η Ν
Ι Ν Κ Α Τ Α Τ Ο Δ Υ Ν Α Τ Ο Ν Κ
Ω Ι Η Κ Ε Ρ Σ Ε Β Λ Ε Π Τ Η Ν Μ Ι
Σ Π Ρ Α Τ Τ Ε Ι Ν Α Θ Η Ν Α Ι Ο Ι
Π Ι Τ Η Ι Δ Υ Ν Α Μ Ε Ι Ο Ν Τ Α Σ
Σ Τ Α Σ Ε Λ Λ Η Ν Ι Δ Α Σ Τ Α Σ ‾ L
Η Ρ Ι Σ Α Δ Ε Ι Κ Α Ι Α Μ Α Δ Ο
Ρ Ο Ν Τ Ο Μ Π Α Τ Ρ Ι Ο Ν Κ Α Ι /
Υ Θ Ε Ρ Α Σ Ξ Ι Ν Α Ι Κ Α Ι Α Υ Τ Ο Ν C |
Θ Η Ν Α Ι Ο Ι Σ Κ Α Θ Α Ω Μ Ο Σ Α Ν Κ Α |
Ε Ι Κ Α Ι Κ Ε Ρ Σ Ε Β Λ Ε Π Τ Η Ι Ε Α Ν |
Τ Α Ι Α Π Α Θ Η Ν Α Ι Ω Ν Β Ο
Ι Κ Α Ι Κ Ε Ρ Σ Ε Β Λ Ε Π Τ Ι
Ε ^ Ι -

Λίθ. Πεντελ. Ὕψ. 0,27, πλάτ. 0,31, πάχ. 0,09. Μεταγράφω τὰ κεφαλαῖα οὕτω·

. . . . . .
. . . θε . .
. . οι συμμα(χ . .
. . ν Μηδοδοκ . . .
. . τ)ῶμ πόλεων, ὅσ(αι . .
. . . . . σαι Βηρισάδε(ι . .
. . . φόρους καὶ Ἀθη(να. .
. ἐὰ)μ μὴ ἀποδῶσιν Ἀθη(ναίοις . . . .
. πρ)άττειν Βηρισάδην (καὶ Κερσεβλέπτ;)ην κατὰ τὸ δυνατὸν κ . .
. . . . . ωι ἢ Κερσεβλέπτην μΙ . , .
. . ς πράττειν Ἀθηναῖοι(ς; . .
τοὺς ἐ)πὶ τῆι δυνάμει ὄντας. . .
.πόλει)ς τὰς Ἑλληνίδας τὰς τ; ε;λούσας; . . . . Β)ηρισάδει καὶ Ἀμαδό(κωι .
. . . . . φό)ρον τὸν πάτριον καὶ / . . .
. . ἐλε)υθέρας εἶναι καὶ αὐτονόμους . . . Ἀ)θηναίοις καθὰ ὤμοσαν καὶ Βηρισάδ)ει καὶ Κερσεβλέπτηι· ἐὰν |
δὲ ἀφιστῶν)ται ἀπ' Ἀθηναίων, βο(ηθεῖν Βηρισάδην) καὶ Κερσεβλέπτ(ην . . .
. . . ε . . . .
. . . .

Τὰς ὀλίγας μου συμπληρώσεις δὲν νομίζω πολὺ ἀσφαλεῖς, ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω, πόσα γράμματα εἶχεν ἀρχῆθεν ἕκαστος στίχος. Φαίνονται μέν τινες στίχοι καὶ μᾶλλον ὁ δέκατος ἔνατος ὑποδηλοῦντες ὅτι εἶχον ἀνὰ 28 , ἀλλὰ δὲν εἶναι

τοῦτο ἀναμφήριστον· ἴσως καὶ πλειότερα ἐκεῖ ἐξέλιπον.

Ἔχομεν δὲ ἐνώπιόν μας συνθήκην συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν μετὰ τὸν ἐν ἔτει 358 πρὸ Χρ. φόνον τοῦ βασιλέως Θρακῶν Κότυος ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλθόντων Κερσοβλέπτου τοῦ υἱοῦ του (τρὶς ἐδῶ γραφομένου Κερσεβλέπτου) καὶ δύο ἄλλων Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόκου. Τὴν συνθήκην ἔστερξαν οὗτοι πρυτανευθεῖσαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων, ὧν εἶχον χρείαν, ἅτε πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Βηρισάδου ἄλλως τὰ πράγματα ἐχώρησαν, ὅπως ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους λόγῳ τοῦ Δημοσθένους διὰ μακρῶν λέγονται. Τίς δὲ εἶναι ὁ *Μηδόδο(κος)* ὁ ἐν στίχῳ γῳ, ἀγνοῶ· διότι πρώτην φορὰν τοιοῦτο ὄνομα παρουσιάζεται. Τὸ *Μήδοκος* μόνον ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου γνωρίζεται ὡς ὄνομα βασιλέως τῶν Ὀδρυσῶν, ἀλλ' ἐν παλαιοτέροις τοῦ παρόντος ψηφίσματος χρόνοις. Ἄλλα τινὰ τῶν τοῦ κειμένου οὐδὲ θίγω κἂν ἐν τῷ παρόντι.

5.

Ο Ε:Δ
Ι Σ Μ Α Τ
Η Μ Ω Ι Ε Π
Ν Β Ο Λ Η Ν
Ο Σ Σ Τ Ρ Α
Ρ Ο Σ Ο Δ
Τ Ο Ν Δ
Λ Κ Α Λ
Π Ρ \

Λίθ. Πεντελ. ὕψ. 0,20, πλάτ. 0,13, πάχ. 0,14. Πάντοθεν κολοβὸν τὸ τεμάχιον καὶ δυστέκμαρτον τὸ ποτὲ μῆκος τῶν στίχων του, ὥστε ἀρκείτω ἡ ἑξῆς δι' ὀλίγων συμπλήρωσις, ἀδιαφόρως ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ τεθειμένη.

. . . . .
. . πρ)οε;δ(ρ . .
. . ψηφ)ισματ . .
. . τῶι δ)ήμωι· ἐπ(ιμέλεσθαι δὲ αὐτ . .
. . τὴ)ν βολὴν (τὴν ἀεὶ βολεύοσαν
. . καὶ τ)ὸς στρα(τηγός . .
. . π)ρόσοδ(ον πρὸς τὴν βολὴν
. . καὶ) τὸν δ(ῆμον . .
. . καλ(έσαι ἐπὶ δεῖπνον
εἰς τὸ) πρυ(τανεῖον εἰς αὔριον.
. . . .

6.

Ι
Δ Η Δ Γ
Χ Ι Ω Ν Ο .   Ι
Γ Ω Μ Μ Η Π Ο Ι Ο Ν Ι Ω Ν
Ε Λ Η Τ Α Σ Ε Α Ν Κ Α Τ /
Ε Γ Γ Ρ Α Ψ Ω Σ Ι Ν . Ν
Ε Ν Α Ι Τ Ι Ν Α Ι Ζ Η . Ι
Ν . Ν Λ . Λ Υ Τ Ο Ν Τ
Ο Ν Γ Ε Σ Κ Α Τ Α Ι Ρ Ͱ
Ο Σ Τ Ι Σ Ε Γ Γ Ρ Λ
Ε Σ Τ Ͱ Ι Σ Τ Η Λ Η Ν Ι
F Ρ Ο Ν Τ Λ Τ Ω Ι Λ
(κενόν)

Λίθ. Πεντελ. πάντοθεν κολοβός. Ὕψ. 0,20, πλάτ. 0,15, πάχ. 0,09. Τὸ χάραγμα ἀμελές, καὶ ἡ γραφὴ ὄχι ἀκριβῶς στοιχηδὸν πανταχοῦ. Ἴσως εἶναι φυλῆς ἢ δήμου ψήφισμα, εἰμὴ καὶ κοινοῦ τινὸς θιασωτῶν ἢ ὀργεώνων. Μεταγράφω αὐτὸ οὕτω πως·

. . . .
. . δη δε . .
. . Μουνι)χιῶνος . .
. . τ)ῶμ μὴ ποιόν(τ)ων. .
. . ἐπιμ)ελητάς, ἐὰν κατα . .
. . ἐγγράψωσιν . ν . .
. . τιθ)έναι τινὰ ζη(μ)ί(αν ; .
. . ν . ν . . αὐτὸν το . .
. . οντες κατα . . . .
. . ὅστις ἐγγρά(ψει . .
. . ες τὴν στήλην . .
. . συμφ)έροντα τῶι δ;(ήμωι.

7.

. Ͽ Η Γ Η Σ Ι Ο Υ Α Ρ Χ
. Ξ Ι Δ Ο Σ Ε Ν Α Τ Η Σ
. . Σ Φ Ρ Υ Ν Ω Ν Ο Σ Ε
. Ε Υ Ε Ο Α Ρ Γ Η Λ
. Ν Α Τ Ε Ι Κ Α Ι Γ
. Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι
. Η Φ Ι Σ Ε Ι

Λίθ. Πεντελ. ὕψ. 0,21, πλάτ. 0,15, πάχ. 0,07.—Ὁ Ἡγησίας ἄρχων ἦρξεν Ὀλ. 114,1 = 324/3 πρὸ Χρ.—Ὁ ἕκτος στίχος συμπληρούμενος κατὰ τὸ εἰκὸς δίδει 28 γράμματα, ἀλλ' οἱ ἄλλοι, φαίνεται, περιελάμβανον καὶ ὀλιγώτερα καὶ πλειότερα, ποικίλλοντες ἀπὸ 27 ἕως 30, καθ' ἣν τοὐλάχιστον αὐτῶν τολμῶ ἐγὼ συμπλήρωσιν ἐν τῇ ἑξῆς μεταγραφῇ·

'Ε)φ' Ἡγησίου ἄρχ(οντος, ἐπὶ τῆς 'Ερεχ-
θ)είδος ἐνάτης (πρυτανείας, ἧι Διόγνη-
το)ς Φρύνωνος (Ῥαμνούσιος ἐγραμμά-
τ)ευε, Θαργηλ(ιῶνος . . . . .
ἐ)νάτει καὶ ε(ἰκοστεῖ τῆς πρυτανεία-
ς,) ἐκκλησί(α κυρία· τῶν προέδρων ἐπε-
ψ)ήφιζεν . . . . .
. . . .

Τὸ ὄνομα τοῦ Φρύνωνος ἐν τῷ γῳ στίχῳ καὶ τὸ μετ' αὐτὸ σωζόμενον ὄχι ὁλοκλήρως γράμμα, ὁμοιάζον ὡς Ε ἢ ὡς Ρ, μοὶ παρέσχον τὸ ἐνδόσιμον νὰ συμπληρώσω *Ῥαμνούσιος* καὶ νὰ ὀνομάσω *Διόγνητον* τὸν γραμματέα, ἐπειδὴ ἐνεθυμήθην, ὅτι ἐν Ἀθηναίου τόμῳ Εῳ σελίδι 161 ἐξεδόθη πρὸ δεκαετίας ἀναθηματικὴ ἐκ τοῦ Ἀθήνησιν Ἀσκληπιείου ἐπιγραφὴ ἔχουσα οὕτω· «Φρύνων Ῥαμνόσιος ὑπὲρ Διογνήτο τõ ὑõ ἀνέθηκεν ἐπὶ Νικοδήμου ἱερέως». Ἦτο δ' ἐκείνη τῶν Ἑλληνομακεδονικῶν χρόνων. Εἶπα λοιπόν, ὅτι πιθανὸν ἐκεῖνος ὁ υἱὸς Διόγνητος νὰ ἐγραμμάτευεν, ὅτε τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐγράφετο. Ἂν τυχὸν ἐσφάλην, θὰ εὑρεθῇ τις νὰ μὲ διορθώσῃ.

8.

\ Ο
Α Ι
Ε Υ Ε
Ε Κ Α
\ Η Σ Ι Α Γ
Π Ε Ψ Η Φ
Σ Ε Δ Ο Ξ
Σ Δ Η Μ Ε
Υ Κ ᾿

Λίθ. Ὑμήτ. ὕψ. 0,14, πλάτ. 0,05, πάχ. 0,08. Τεμάχιον πάντοθεν κολοβόν, ὅμως δὲ δυνάμενον μεθ' ἱκανῆς ἀσφαλείας νὰ μεταγραφῇ καὶ ἐν μέρει συμπληρωθῇ οὕτω·

. . . .
. . ο . .
. . αι . .
. . ἐγραμμάτ)ευε . .
δ)εκα
. . ἐκκ)λησία ἐ(ν . .
τῶν προέδρων ἐ)πεψήφ(ιζεν . .
. . ς· ἔδοξ(εν
Δημάδη)ς Δημέ(ου Παιανιεὺς εἶπεν·
. . υκρ . .
. . . . .

Ὁ Δημάδης, ὃν συμπληρωτικῶς ἐνεθέσαμεν, εἶναι ὁ διαβόητος ῥήτωρ, ὁ φονευθεὶς τῷ 318/7 πρὸ Χρ. = Ὀλ. 115,2. Ἄλλα ψηφίσματα, αὐτοῦ εἰπόντος, εἶναι τὰ ἐν CIA, II, 1, ὑπ' ἀρ. 124. 127. 174. 178. 193. ἔτι καὶ τὸ ἐν Ἀθηναίου τόμου ἕκτου, σελ. 158, ὅπερ εἶναι τὸ μήκιστον πάντων.

9.

. Λ Ε Ω Ν
\ Λ Ρ Ι Ν Ο
Ν Μ Α Τ Ε Υ
Ε Ι . \ Δ Α Σ Τ Ε Τ
Ρ Υ Τ Α Ν Ε Ι Α Σ Ε Κ
Ψ Η Φ Ι Ξ Ε Ν Φ Ι Λ Ο
Ο Σ Κ Α Ι Σ Υ Μ Π Ρ Ο
Κ Α Ι Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω Ι
Ε Υ Σ Ε Ι Π Ε Ν Ε
Ο Υ Α Γ Α Λ Μ Α
Κ Α Τ Ο Μ Π Ε
. Λ Ι Ο .
. . .

Λίθ. Πεντελ. ὕψ. 0,19, πλ. 0,16, πάχ. 0,09. Τοῦτο εἶναι τὸ τεμάχιον, περὶ οὗ εἶπα προοιμιαζόμενος, ὅτι συναρμοστέον μὲ ἓν τῶν πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐκδεδομένων, ἔχον τὰς ἀρχὰς πέντε μόνον στίχων. Μετὰ τοὺς πρώτους ἐκδότας Πιττάκην καὶ Ῥαγκαβῆν τὸ ἐξέδωκεν ὁ Köhler ἐν τῷ CIA, II, 1, ὑπ' ἀριθ. 256. Καὶ ἐγὼ δὲ ἐκεῖθεν λαβὼν τὸ ἀντιγράφω ἐδῶ, ἵνα φανῇ ὅτι προσανήκουσιν ἀλλήλοις τὰ δύο τεμάχια. Ἰδοὺ αὐτό·

Ε Π Ι Φ Ε Ρ Ε Κ Λ Ε
Τ Ι Δ Ο Σ Ε Κ Τ Η Σ
Σ Δ Η Μ Ο Χ Α Ρ Ο Υ
. Ν Π Ο Σ Ι Δ Ε Ω Ν
Ι Κ Λ

Νῦν δὲ μεταγραφόμενα ὁμοῦ τὰ δύο τεμάχια καὶ συμπληρούμενα κατὰ τὸ εἰκός, τῇ βοηθείᾳ καὶ τριῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος γραφέντων ψηφισμάτων, τῶν ἐν CIA, II, 1 ἐκδεδομένων ὑπὸ τοὺς ἀρ. 255, 256b, καὶ 257, παρέχουσι τὸ ἑξῆς ὁπωσοῦν συνεχὲς κείμενον.

Ἐπὶ Φερεκλέ(ους ἄρχοντος ἐπὶ τῆς) Λεων-
τίδος ἕκτης (πρυτανείας, ἧι Ἐπι)χαρῖνο-
ς Δημοχάρου(ς Γαργήττιος ἐγρα)μματευ-
ε)ν Ποσιδεῶν(ος . . . . . ι μετ') εἰ(κ)άδας, τετ-
άρτη)ι κα(ὶ εἰκοστῆι τῆς π)ρυτανείας, ἐκ-

κλησία· τῶν προέδρων ἐπε)ψήφιζεν Φιλο-
...................ι)ος καὶ συμπρό-
εδροι· ἔδοξεν τῆι βουλῆι) καὶ τῶι δήμωι·
.... εὺς εἶπεν· ἐ-
πειδὴ ....)ου ἄγαλμα
.... Ἑ)κατομπε-
δ.........................) ΙΛΙΟ.

Ὁ ἄρχων εἶναι τοῦ α^{ου} ἔτους τῆς ριθ΄. Ὀλυμπ. =304/3 πρὸ Χρ. Λυπηρόν, ὅτι τῆς ὑποθέσεως τοῦ σήμερον ἐκδιδομένου τεμαχίου οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ δύο λέξεις καὶ αὗται κολοβαί, πολὺ δὲ δι' ἡμᾶς περισπούδαστοι, ὑπολείπονται, ἡ *ἄγαλμα* καὶ ἡ *Ἑκατομπεδ*. Δὲν εἶναι δὲ ἴσως ἀνωφελὲς νὰ μελετηθῇ καὶ παραβληθῇ πρὸς τοῦτο τὸ τεμάχιον τὸ ἐν C. I. A. II, 1, ὑπ' ἀρ. 74 ψήφισμα τῶν χρόνων τοῦ Δημοσθένους, κολοβὸν μὲν κ' ἐκεῖνο, διαλαμβάνον δὲ περὶ χρημάτων καὶ πομπείων καὶ ἀγαλμάτων τοῦ ἀρχαίου νεὼ κτλ.

10.

```
          ~ Ι
    ΙΙ ◡ Σ Ε Γ
Δ Ε Υ Τ Ε Ρ /
Π Ρ Υ Τ Α Ν F
  Ε Π Ε Ψ ΙΙ
Π Ρ Ο Ε Δ Ι
Υ Σ Ι Ο Σ Κ
  Η Θ Ε
  Κ Ι Ν
  Σ Ε
Σ;Α Ν;Ω
  Π Ρ
  Δ Ρ
  Ω Ι . .
    . . . Ν \
    . Π Ρ Ο Ε
  Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ
\;Ι Ν Κ Α Ι Τ Η Σ Ε
  Λ Ι Τ Η Σ Π Ε Ρ Ι
    Υ Ν Ο Μ;Ο Ι Α \
          Ι Λ Ψ;
```

Λίθ. Πεντελ. πάντοθεν κολοβός, ὕψ. 0,31, πλ. 0,17, πάχ. 0,09. Τὸ κάκιστα ὑπὸ τοῦ χρόνου διατεθειμένον τοῦτο τεμάχιον, καλοῦ ἄλλως καὶ κανονικοῦ χαράγματος, μεταγράφοντες, μόνον τὰ ἀσφαλέστατα αὐτοῦ ἀποδίδομεν, προστιθέντες καὶ τινας συμπληρώσεις ἀδιαφόρως δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν, ἅτε ἀδήλου ὄντος ἐξ ὁποτέρου μέρους ἐξέλιπε τὸ πλέον τοῦ λίθου.

. . . .
. . . . σι . .
. . π; ος ἐγ(ραμμάτευεν
. . ιῶνος) δευτέρα(ι . .
. . ι τῆς) πρυτανε(ίας·
τῶν προέδρων) ἐπεψή(φιζεν . . . . . .
. . καὶ συμ)πρόεδρ(οι . .
. . ύσιος Κ . .
. . ηθε(ν; . .
. . κ;ιν . .
. . ςε . .
. . α . .
. . πρ . .
. . δρ . .
. . ωι . .
. . . . . νυ . .
. . προε . .
. . προγραμ(μα . .
. . ιν καὶ τῆς ε . . .
. . αι τῆς περι . . .
. . . νο.οια . .
. . . . . .
. . .

Δὲν κρίνω ἄλλο τι σημειωτέον, εἰμὴ ὅτι ἐκ τοῦ ἐν στίχῳ η^{ῳ} *ηθε* ἠδύνατό τις νὰ ὑποπτεύσῃ ἐκεῖ ἐγκρυπτόμενον ἐπίῤῥημα τοπικὸν δημοτικοῦ ὀνόματος, οἷα τὰ Ἀγρυλῆθεν, Κονθυλῆθεν κτλ. ἐξ οὗ νὰ εἰκασθῇ, ὅτι ἦσαν ἐν πλείοσι στίχοις ἀναγεγραμμένα τὰ τῶν συμπροέδρων ὀνόματα μετὰ τῶν δημοτικῶν των. Ἔτι ὀφείλω νὰ εἴπω, ὅτι τὸ ἐν τῷ κ^{ῳ} στίχῳ Μ φαίνεταί μοι ὡς συμπεπλεγμένον μετὰ ἑνὸς Α, κατ' ἐπιδιόρθωσίν τινα παρὰ τοῦ χαράκτου ἐξ ἐπίτηδες.

11.

```
              Ι
    Ο Σ Ο Γ Δ Ο Η Σ
  Ι Ν Ο Υ Σ Ι Ο Σ Ε
    Ε Κ Α Ε Κ Τ Ε Ι
      Τ Ω Ν Π
```

Λίθ. Ὑμήτ. Ὕψους 0,15, πλάτ. 0,12, πάχ. 0,08.—Ἀναγινώσκομεν·

Θ ε ο) ί.
Ἐπὶ . . . . . . ἄρχοντος ἐπὶ τῆς . . . . . ἴδ)ος ὀγδόης
πρυτανείας ἧι . . . . Μυῤῥ)ινούσιος ἐ-
γραμμάτευεν, ... ιῶνος . . . . . ἐπὶ δ)έκα, ἕκτει
καὶ . . . . τῆς πρυτανείας), τῶν π(ρο)-
(έδρων ἐπεψήφιζεν κτλ.)

12.

. I . . . . .
L I I P N A I A
I I T O Y H Φ I Σ M A
P A M M A T E A T O N
H Σ A I E N A K P O P C
H N T H Σ Σ T H Λ H Σ L
Δ H M O Y Δ Δ Δ P A X M . .
T A A N A Λ I Σ K O M E N .
E I Δ Ω Σ I N P A N T E Σ .
I O Δ H M O Σ O A Θ H N
N T O I Σ Φ I Λ O T
Λ O . O I I
I

Λίθ. Πεντελ. Ὕψ. 0,185, πλάτ. 0,225, πάχ. 0,12, Μεταγράφομεν καὶ συμπληροῦμεν τὰ ἀπὸ τοῦ γ′. στίχου καὶ ἑξῆς·

. . . . . .
. . . .
ἀναγράψαι δὲ τόδ)ε τὸ ψήφισμα (ἐν σ-
τήληι λιθίνηι τὸν γ)ραμματέα τὸν κατ-
ὰ πρυτανείαν καὶ στ)ῆσαι ἐν ἀκροπό(λε-
ι, εἰς δὲ τὴν ἀναγραφ)ὴν τῆς στήλης δ(οῦ-
ναι τὸν ταμίαν τοῦ) δήμου ΔΔΔ δραχμ(ὰς
ἐκ τῶν κατὰ ψηφίσμα)τα ἀναλισκομέν(ω-
ν τῶι δήμωι, ὅπως ἂν) εἰδῶσιν πάντες . .
. . . . .ὅτ)ι ὁ δῆμος ὁ Ἀθην(αί-
ων χάριτας ἀποδίδωσι)ν τοῖς φιλοτ(ιμ-
ουμένοις κτλ.

13.

M A Σ E K K I
Σ K O M E N Ω N T

O Δ H M

. δραχ)μὰς ἐκκ(τῶν κατὰ ψηφίσματα
ἀναλι)σκομένων τ(ῶι δήμωι.

ὁ δῆμ(ος.

Λίθ. Πεντελ. πάντοθεν κολοβός. Ὕψ. 0,23, πλάτ. 0,12, πάχ. 0,10.— Δὲν ἔχει τι ἄλλο περίεργον τὸ τεμάχιον τοῦτο, εἰμὴ τὴν δίπλωσιν τοῦ κάππα ἐν τῷ *ἐκκτῶν*, ὅπερ δὲν εἶναι βέβαια σφάλμα τοῦ λιθοξόου, ἀλλὰ παράστασις πιστὴ ἰδιαζούσης τινὸς προφορᾶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Οὕτω ἀνεγνώσθη ἐν ἄλλῳ ψηφίσματι Ἀττικῷ τοῦ ἔτους 285 πρὸ Χρ. (ἐν Φιλίστορ. τ. 3, σ. 463) « *ἐκκτῶν* ἰδίων », καὶ ἐν ἐπιγράμματι ἀρχαϊκῷ Θίσβης (ἐν Ἀθην. τ. 4, σ. 378): « *εὐχὰν ἐκκτελέσαντι* ».

14.

N I K O Σ T P A T
Δ E Δ O X O A I T Ω I Δ H M
A T O Σ Δ I A T E Λ E I P E I
O N Y Σ I Ω N Φ I Λ O T I M O
H N A Y T O Y E P I M E Λ E I
. . I Σ T O I Σ A I E I X O P H Γ O
. P H P E T Ω N T A P E P I T O Y
. A I N I K O Σ T P A T O N K "
. T H N K A I Σ T E Φ A N Ω
. E Φ A N Ω I E I N A I
. I E Γ Γ O N O I
Σ E; N K A
T O 1;
T Λ

Λίθ. Ὑμήτ. Ὕψ. 0,21, πλάτ. 0,21, πάχ. 0,09. Τῆς στοιχηδὸν γραφῆς παρεξετράπη ὁ χαράκτης ἐν τῷ ϛ′. στίχῳ, ἐμβαλὼν τὸ δεύτερον Σ ὡς ὁρᾶται ἄνω, ἐν στενῷ, εἶτα δ' ἐπανελθὼν εἰς τὴν κανονικὴν τῶν γραμμάτων χάραξιν.—Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἕκαστος στίχος θὰ εἶχέ ποτε ἀνὰ 29 γράμματα, ὡς τοῦτο μάλιστα ἐκ τοῦ βου στίχου φαίνεται, δίδω ἐν τῇ ἑξῆς μεταγραφῇ τινὰς συμπληρώσεις·

. . . .
. . . Νικοστρατ . . . .
. . δεδόχθαι τῶι δήμ(ωι· ἐπειδὴ Νικόσ-
τρ)ατος διατελεῖ πε(ρὶ τὸν ἀγῶνα τῶν
Δι)ονυσίων φιλοτιμο(ύμενος . . . . . .
. . αὐτοῦ ἐπιμελει . . . .
. . ις τοῖς αἰεὶ χορηγο(ῦσι προθύμως
ὑ)πηρετῶν τὰ περὶ τοὺ(ς θεοὺς, ἐπαινέ-
σ)αι Νικόστρατον Κ . . . .
. την καὶ στεφανῶ(σαι αὐτὸν χρυσῶι σ-
τ)εφάνωι· εἶναι δὲ . . .
κα)ὶ ἐγγόνοι(ς . .
. . σε;ν κα . . . .
. . . το . .
. . . τ(α) . . .
. . . . . .

Ὑπετόπασα ἐπὶ βραχὺ, μὴ τυχὸν ὁ ἐπαινούμενος ἔχῃ τι κοινὸν μὲ τὸν ἄλλοθεν γνωριζόμενον Νικόστρατον, ποιητὴν τῆς μέσης ἢ τῆς νέας κωμῳδίας. Ἀλλὰ εἶναι γνωστὸς καὶ ὑποκριτής τις διά-

σημος, καὶ ἄλλος ξένος, πολιτογραφηθεὶς ὑπ' Ἀθηναίων, οὗ μνημονεύει ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Εὐβουλίδην λόγῳ, ἔχοντες τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἐξ οὗ ἡ περὶ τούτων ζήτησις καθίσταται ὄχι εὐχερής. Σημειῶ δὲ, ὅτι τοῦ ιβ^ου^ στίχου τὸ Ε εἶναι ἐφθαρμένον καὶ μᾶλλον φαίνεται ὡς Η, τοῦ δὲ ιγ^ου^ τὸ ἡμιψῖ, ὃν κατὰ τὴν ἄκραν τοῦ θραύσματος, δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς Υ.

15.

ΚΗ//// Ϲ . .
ΛΣΤΗΡΙΟΝΕΙΣΕΝΑΚΑΙΠ
ΓΕΙΝΤΗΝΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

Λίθ. Πεντελ. Ὕψ. 0,11, πλάτ. 0,16, πάχ. 0,12. — Τοῦ τεμαχίου τούτου τὰ γράμματα εἶναι ἀμελοῦς χαράγματος καὶ ὄχι στοιχηδόν, ὅμως δὲ φαίνονταί μοι ἐπιεικῶς παλαιὰ καὶ ἴσως τῶν ἀρχῶν τοῦ γ^ου^ πρὸ Χρ. αἰῶνος. Περιέργως δὲ πάνυ ἡ δι' αὐτῶν ἀτελῶς ἐξενηνεγμένη τυπικὴ φράσις, ἡ δηλοῦσα τὰ κατὰ τὴν πολιτογράφησιν ξένων τελούμενα, ἤδε·

«τοὺς θεσμοθέτας, ὅταν πληρῶσιν *δικαστήριον εἰς ἕνα καὶ* πεντακοσίους δικαστάς, εἰσαγαγ*εῖν* αὐτῷ *τὴν δοκιμασίαν*»

αὐτὴ αὕτη ἐλλείπει ἐν ἑνὶ κεκολοβωμένῳ ψηφίσματι τοῦ CIA, II, 1, τῷ ὑπ' ἀριθ. 455 (στίχ. 10 καὶ 11), καὶ ἤθελέ τις εἴπῃ, ὅτι ἐξεκόπη ἐξ ἐκείνης τῆς στήλης τὸ ἡμέτερον τεμάχιον· ἀλλ' ὅμως δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα. Ἄλλη εἶναι ἐκεῖ ἡ διάθεσις τῶν γραμμάτων, τῶν τε σωζομένων καὶ τῶν ἐλλειπόντων, καὶ ἄλλη ἐνταῦθα. Ἐν ἐκείνῃ μὲν τῇ στήλῃ *τέλη* δύο συνεχῶν στίχων λείπουσιν, ἐν οἷς ποτε περιελαμβάνετο ἡ ῥηθεῖσα φράσις (ἣν οἱ ἐκδόται, ὡς εἰκός, συνεπλήρωσαν), ἐν δὲ τῷ ἡμετέρῳ τεμαχίῳ *ἀρχαὶ* δύο στίχων σώζονται, αἱ ἔχουσαι αὐτήν. Ὅθεν ῥητέον, ὅτι διάφοροι καὶ ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο λίθοι.

16.

ΙΣΕΝ
ΜΠΡΟΕΔΡΟ

ΓΑΡΓΗΤΤΙΟΣ
-ΡΑΤΗΓΟΣ
ΕΙΔΙ////
Σ

Λίθ. Πεντελ. πάντοθεν κολοβός. Ὕψ. 0,13, πλάτ. 0,20, πάχ. 0,11.—Τοῦ ἐθίμου χάριν ἕπεται μεταγραφή, ἀδιαφόρως τιθεμένων τῶν ὀλίγων συμπληρώσεων δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν·

. . . .
τῶν προέδρων ἐπεψήφ)ιζεν (ὁ δεῖνα
. . . καὶ συ)μπρόεδρο(ι·
(ἔδοξεν τῶι δήμωι;)
. . . . . Γαργήττιος (εἶπεν·
. . σ)τρατηγὸς . .
. . ειδη . .
. ς . .
. . .

17.

Ν
ΣΠΡΥΤΑΝ-
ΙΣΕΝΑΡΙΣ
ΡΟΕΔΡΟΙΕΔ
ΙΘΕΟΣΑΡΙΣ
ΣΚΙ..ΩΝΟΝ.Ν
ΟΙΤΩΙ
ΝΟΣΤ
Κ////

Λίθ. Πεντελ. πάντοθεν κολοβός. Ὕψ. 0,11, 0,20, πάχ. 0,12. Ἀναγινώσκομεν·

. . . . . ν . .
. . . . . . τῆ)ς πρυτανε(ίας, ἐκκλησία·
τῶν προέδρων ἐπεψήφ)ιζεν Ἀρισ . . . .
. . καὶ συμπ)ρόεδροι· ἔδ(οξεν . . . .
. . . . ίθεος Ἀρισ . . . . .
. . . .

Τὰ λοιπὰ κάλλιον ν' ἀφήσωμεν ὡς ἔχουσιν ἐν τοῖς κεφαλαίοις.

18.

. Ι .
ΙΩΝ
ΩΙ
ΓΕΝ ΕΠΕ.
ΝΔΙΑΤΓ . .
ΟΝΤ
-

Λίθ. Πεντελ. Ὕψ. 0,14, πλάτ. 0,10, πάχ. 0,07. Ἀναγινώσκομεν τὰ ἀπὸ τοῦ τρίτου μόνον στίχου καὶ ἑξῆς·

. . . . ι .
. . . . ιων
. . . . τῶι δήμ)ωι·
. . ὁ δεῖνα εἶ)πεν· ἐπε(ι-
δὴ ὁ δεῖνα . . . . εὔνους ὢ)ν διατε(λε-
ῖ τῶι δήμωι λέγων καὶ πράττων τὰ συμφέρ;)οντ(α
. . . .

19.

ΑΣΕΚΚΛΗ<
ΞΕΝΜΝΗΣΙΚΛΗΣ
—ΕΔΟΞΕΝΤΩΙΔΗΜΩ
ΜΟΦΙΛΟΥΑΧΑΡΝΕΥΣΙ
<ΛΗΣΣΩΤΑΙΡΟΥΑΜΦΙΠ
ΟΝΤΕΔΙΕΤΕΛΕΙΕΥΝΟ
ΑΘΗΝΑΙΩΝΚΑΙΑΥ
ΑΥΤΟΥΚΑΙΤΑΣ
ΕΝΗΝΟΧΑΣΙΝ
ΑΤΤΟΥΣΙΝΚ/
ΝΤΑΙΠΑΣ/
ΟΤΙΜΩ<
ΙΛ

Λίθ. Πεντελ. Ὕψ. 0,11, πλάτ. 0,17, πάχ. 0,06. Τεμάχιον πάντοθεν κολοβόν. Γράμματα μικρὰ καὶ ὄχι στοιχηδόν. Μεταγράφομεν αὐτὰ καὶ συμπληροῦμεν οὕτω πως·

. . . .
τῆς πρυτανεί)ας, ἐκκλησ(ία τῶν προέδρων
ἐπεψήφι)ζεν Μνησικλῆς . . .
Ἔδοξεν τῶι δήμω(ι·
. . . Δη)μοφίλου Ἀχαρνεὺς εἶ(πεν· ἐπειδὴ
. . κλῆς Σωταίρου Ἀμφιπ(ολίτης
πρότερ)όν τε διετέλει εὔνο(υς ὢν τῶι δήμωι
τῶι) Ἀθηναίων καὶ αὐ(τὸς καὶ οἱ
παῖδες;) αὐτοῦ καὶ τάς τ(ε εἰσφορὰς . .
εἰσ)ενηνόχασιν (. . . . . . . τά τε ἄλλα;
πρ)άττουσιν κα(λῶς καὶ . . . . .
. . .νται πασ(α . .
..φιλ)οτίμως . . .
. . . . . .

Σημειοῦμεν, ὅτι τὸ ἐν τῷ βῳ στίχῳ κύριον ὄνομα ἐχαράχθη ἐν βαθυτέρᾳ ἐπιφανείᾳ τοῦ λίθου, ἐξαλειφθέντος ἐκεῖ ἄλλου τινὸς προτέρου. Τὸ δὲ ὄνομα Σώταιρος τὸ ἐν στίχῳ εῳ δὲν εἶναι εἰσέτι τεθησαυρισμένον ἐν τῷ τοῦ Pape λεξικῷ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῆς Ἑλληνικῆς, εἰ καὶ πλεονάκις ἤδη ἀπὸ ἐτῶν τινῶν ἀνεγνώσθη ἐν ἐπιγραφαῖς, λ. χ. ἐν Decharme, Inscr. de Béotie p. 33, (ἔνθα ὅμως οὐχ ὀρθῶς ἐξελήφθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου·) ἐν Ἀττικῆς ἐπιγρ. ἐπιτυμβίαις τῆς ἐμῆς συλλογῆς, ἀρ. 1080, ἔτι παρὰ τῷ Καραπάνῳ ἐν Dodone, pl. XXIII, 5, καὶ εἴ που ἄλλοθι. Ἀλλὰ τὸ Πάπειον λεξικόν, τὸ τόσον ἐπικουροῦν ταῖς φιλολογικαῖς μελέταις, δυστυχῶς δὲν μετεξεδόθη ἀπὸ τοῦ 1870, ὡς ἔπρεπεν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συμπεριλάβῃ πολὺ καὶ καλὸν ὑλικόν, τὸ γνωσθὲν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀλλ' ἁπλῶς μετετυπώθη τῷ 1875.

20.

Ι — Ι Α
ΗΛΩΙΚΑΤ
ΙΛΟΤΙΜΟ
ΑΘΕΙΤΥΥ
ΙΤΑΣΔΩ.
ΞΠΑΙΝΕΣ/
<ΑΙΣΤΕΦ/
ΑΧΜΩΝΦΙ
ΝΔΗΜΟΝ—
.ΝΨΗΦΙ
ΤΑΝ

Λίθ. Ὑμητ. πάντοθεν κολοβός, ὕψ. 0,13, πλάτ. 0,10, πάχ. 0,10. Ἡ μεταγραφὴ καὶ συμπλήρωσις αὐτοῦ δὲν εἶναι εὐχερής. Περιοριζόμεθα εἰς ὀλίγα·

. . . . . σια . .
. . ηλωι κατ . .
. . φ)ιλοτιμο . . .
. . ἀγ)αθεῖ τύχ(ει . .
. . ι τὰς δω(ρεὰς . .
. . ἐπαινέσα(ι . .
. . καὶ στεφα(νῶσαι χρυσῶι στεφάνωι
ἀπὸ . . . . .δρ)αχμῶν φι(λοτιμίας ἕνεκα
τῆς πρὸς τὸ)ν δῆμον τ(ὸν Ἀθηναίων
. . ν ψηφι . .
. . ταν . . . .
. . . . .

21.

ΩΜΙ
ΑΥΤΩΙΓ
ΒΟΥΛΗ
ΕΥΕΡΓΙ
ΣΠΡΟΕΔ
ΞΡΙΤΟΥΤΣ
ΗΜΟΝΟΤΙΔ
ΙΚΗΝΟ
ΝΚ
Ι

Λίθ. Ὑμήτ. πάντοθεν κολοβός, ὕψ. 0,13, πλάτ. 0,08, πάχ. 0,06. Τρόπος γραφῆς ὁμοιάζων τῷ ἐν τῷ ἐφεξῆς ὑπ' ἀρ. 23 τεμαχίῳ, ἀλλ' ὄχι κατὰ τὴν παράλειψιν τῶν μεσαίων κεραιῶν τοῦ Α καὶ τοῦ Ε.— Ἀναγινώσκομεν·

. . .
. . ομε . .
. . αὐτῶι π; . .
. . . βουλη . . .
. . εὐεργε . . .
. . τοὺ)ς προέδ(ρους . . .
χρηματίσαι π)ε(ρὶ) τούτω(ν, γνώμην δὲ κτλ.
εἰς τὸν δῆ)μον, ὅτι δ(οκεῖ . .
. . Κυζ)ι;κηνὸ(ν . .
. . . νκ . . .
. . ι . .
. . .

22.

ΕΚ. . . . . Λ/
. ΔΕ . . ΚΘΑΙΤ
ΥΣΠΡΟΞΕΝΟΥ
ΔΗΜΟΥΤΟΥΑΘ
ΑΙΕΓΓΟΝΟΥΣ
ΓΕ . ΤΟΙΣΑΛ/
ΥΕ . ΓΕΤΑΙΣ
ΚΑ . ΕΠΙΜΕΛΕ
. ΙΝΚΑΙΤΟΥΣ
ΨΑΙΔΕΤΟΔΕΤ
ΑΤΕΑΤΗΣΒΟΥ
ΕΙΚΑΙΣΤΗΣ
ΕΤΗΝΑΝΑΓΡ
ΟΤΟΥΔΗΜΟΥ
Τ2ΝΚΑΤΑΨ////
ΝΩΝΤΩΙΔΗ
ΣΚΑΙΚΑ
ΥΤΑ . ‾

Λίθ. Πεντελ. Ὑψ. 0,33, πλ. 0,18, πάχ. 0,12.

. . . .
εκ. . . . .
. δεδόχθαι τ(ῶι δήμωι· εἶναι αὐτο-
ὺς προξένου(ς καὶ εὐεργέτας τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθ(ηναίων καὶ αὐτοὺς κ-
αὶ ἐγγόνους (. . . . . καθά-
πε(ρ) τοῖς ἄλλ(οις προξένοις καὶ ε-
ὐε(ρ)γέταις . . . .
κα(ὶ) ἐπιμελε(ῖσθαι αὐτῶν τὴν βου-
λ)ὴν καὶ τοὺς (στρατηγούς· ἀναγρά-
ψαι δὲ τόδε τ(ὸ ψήφισμα τὸν γραμμ-
ατέα τῆς βου(λῆς ἐν στήλει λιθίν-
ει καὶ στῆσ(αι ἐν ἀκροπόλει, εἰς δ-
ὲ τὴν ἀναγρ(αφὴν τῆς στήλης δότω
ὁ τοῦ δήμου (ταμίας δραχμὰς ΔΔ ἐκ
τῶν κατὰ ψ(ηφίσματα ἀναλισκομέ-
νων τῶι δή(μωι . . . .
ς καὶ κα(λέσαι ἐπὶ ξένια εἰς τὸ πρ-
υτα(ν)ε(ῖον εἰς αὔριον.

23.

ΝΔΕΥΤΕΡΑΙΜΕΤΕΙ
ΝΚΛΗΤΟΣΣΤΡΑΤΗ
ΗΣΕΚΚΛΗΣΙΑΛΕ.
ΟΕΟΥ ΤΙΜΩΝΛ.
ΕΠΕΙΔΗΠΑΥΣΙΜ
ΙΛΕΙΕΥΜΕΝΕ
ΝΕΙ

Λίθ. Ὑμητ. Ὑψ. 0,20, πλάτ. 0,15, πάχ. 0,11. Εἶχέ ποτε ἡ στήλη αὕτη ἀετωμάτιον, οὗ σώζεται μικρὸν μέρος. Τρόπος γραφῆς ὄχι ὁ στοιχηδόν, καὶ χάραγμα γραμμάτων ἀμελές, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἰδιόῤῥυθμον, καθ' ὃ αἱ διάφοροι κεραῖαι τῶν γραμμάτων δὲν συνάπτονται ἀλλήλαις κατὰ τὰς γωνίας, τακτικῶς δὲ παραλείπονται αἱ μεσαῖαι τοῦ Α καὶ τοῦ Ε, καὶ ἐν μὲν τῷ Ε δὲν βλάπτει αὕτη ἡ παράλειψις, κακίστη δὲ εἶναι ἐν τῷ Α, ὁμοιουμένῳ οὕτω ἐντελῶς τῷ Λ. Τοιαύτης γραφῆς παραδείγματα βλέπει τις ἐν τῷ CIA ἐκδεδομένα οὐκ ὀλίγα. ἐν ψηφίσμασι δηλαδὴ τοῦ βου πρὸ Χρ. αἰῶνος. Καὶ τοῦτο δὲ τὸ τεμάχιον εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους βεβαίως ἀνάγεται. Ἀλλ' ἂς δώσωμεν πρῶτον τὴν μεταγραφὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀναγκαιοτάτων μόνον καὶ βεβαίων συμπληρωμάτων.

Ἐπὶ . . . . . ἄρχοντος, ...ῶνο)ς δευτέραι μετ' εἰ-
κάδας βουλὴ ἐν βουλευτηρίωι σύ)νκλητος στρατη-
γῶν παραγγειλάντων καὶ ἀπὸ βουλ)ῆς ἐκκλησία Λε.
. . . . . . θέου· ΤίμωνΛ.
. . . . εἶπεν·) ἐπειδὴ Παυσίμ(αχ-
ος . . . . παρὰ τῶι βασ)ιλεῖ Εὐμένε(ι . . .
. . . . Ν ; ει . . .

Τρία τινὰ ἀποτελοῦσι τὸ ἀξιοπερίεργον τοῦ τεμαχίου τούτου· αον ὅτι παραλείπεται ἐν αὐτῷ ἡ μνεία τῆς πρυτανευούσης φυλῆς καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν γραμματέως καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἐκκλησίας (1)·

(1) Ταῦτα ἢ πάντα ἢ τινὰ αὐτῶν πολλάκις διὰ διαφόρους λόγους παραλείπονται ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ψηφίσμασι καὶ τῶν παραλείψεων τού-

διότι συμπληρουμένων τῶν πρώτων τριῶν στίχων κατὰ τὸν μόνως δυνατὸν τρόπον, βεβαίως δὲν ὑπολείπεται χῶρος δι' ἄλλα γράμματα. Συνεπληρώθη δὲ ἰδίως ὁ β^{ος} καὶ γ^{ος} στίχος κατὰ τὴν σπανιωτάτην ἢ καὶ ὅλως μοναδικήν, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τυπικὴν φράσιν, ἥτις ἀνεγνώσθη ποτὲ ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ ἐν CIA, II, 1, ὑπ' ἀρ. 439 τυπωθέντι.

β^{ον} ὅτι τὸ τριγράμματον τέλος τοῦ γ^{ου} στίχου καὶ τὰ ἐλλείποντα δύο τρίτα τοῦ δ^{ου} στίχου καταντῶσιν ὅλως ἄπορα καὶ αἰνιγματώδη. Τί ἀρά γε ἐκεῖ ὑπολανθάνει; Μόνον πιθανὸν εἶναι, ὅτι ἐν τῷ *θέου* ἔχομεν τέλος κυρίου ὀνόματος ἀνδρός· ἀλλὰ τίς θὰ ἦτο ὁ ἐν τοιαύτῃ θέσει ὀνομαζόμενος; Πρόεδρός τις ἐπιψηφίζων; ἀπίθανον· ὁ δὲ εἰπὼν τὸ ψήφισμα ἕπεται ἀναγεγραμμένος Τίμων κτλ.

γ^{ον} καθ' ἣν ἐποιήσαμεν συμπλήρωσιν τοῦ τέλους τοῦ ε^{ου} στίχου, λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῆς Ἀππιανοῦ Συριακῆς βίβλου (κεφ. 23-24), προβαίνει εἰς μέσον Παυσίμαχος, ὁ ναύαρχος τῶν Ῥοδίων νηῶν, τῶν συμμαχησασῶν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τῷ βασιλεῖ τῆς Περγάμου Εὐμένει τῷ β^{ῳ} ἐν τῷ κατὰ Ἀντιόχου τοῦ Συρίας βασιλέως πολέμῳ, τῷ διαπολεμηθέντι ἀπὸ τοῦ 192 ἕως 189 πρὸ Χρ. Τούτου ὅμως τοῦ ἀνδρός, (δι' οἱονδήποτε λόγον τιμηθέντος ποτὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τούτῳ τῷ ψηφίσματι) τὸ ὄνομα παρὰ τῷ Ῥωμαίῳ ἱστορικῷ Λιβίῳ (βιβλ. XXXIII, 18. XXXVI, 45. XXXVII, 9-12) φέρεται ὄχι Παυσίμαχος, ἀλλὰ Παυσίστρατος. Ὁ Λίβιος πιθανῶς τὸ ἔλαβεν ἐκ τῶν ἱστοριῶν τοῦ Πολυβίου, οὗ τὰ χειρόγραφα ἐν βιβλ. 21, 5 ἔχουσι τὰ νῦν *Πασίστρατος* καὶ ὁ ἐκδότης Im. Bekker ἔθεσε Παυσίστρατος, ἐπειδὴ *Πασίστρατος* ὄνομα δὲν ὑπάρχει γνωστόν. Παυσίστρατον ἔτι λέγει τὸν ναύαρχον καὶ ὁ Πολύαινος (στρατηγημ. 5,27), *Πεισίστρατον* δὲ τὸν αὐτὸν ἄνδρα ὁ Σουΐδας ἐν λ. διάληψις καὶ πυρφόρος. Ἡμεῖς δὲ παρατηροῦντες ὅτι ἄλλος *Παυσίστρατος* παρὰ τὸν κατὰ Λίβιον (ἔστω καὶ τὸν Πολύβιον) καὶ τὸν Πολύαινον δὲν γνωρίζεται ἐκ παλαιῶν πηγῶν (1), οὔτε Παυσιμένης τις ἢ Παύσιμος, Πλύσιμος δὲ ἢ Πλυσίμαχος ἢ Πλυσιμένης ἤθελαν εἶναι γελοῖα, νομίζομεν ὅτι τὸ Παυσίμαχος τοῦ Ἀππιανοῦ, κοινὸν ἄλλως ὂν ὄνομα καὶ ἄλλων ἀνθρώπων, (ἴδε τὸ Λεξικ. τοῦ Pape)· πρέπει νὰ προτιμηθῇ διὰ τὸν Ῥόδιον ναύαρχον, ἀφοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ τούτου λίθου ὑποδεικνύεται.

των παραδείγματα κατέλεξεν ὁ v. Velsen ἐν τοῖς Berichten d berl. Akad τοῦ 1856, σελ. 118. Ἔπιθι δὲ καὶ τοῦ βιβλίου τοῦ W. Hartel τοῦ ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1878 καὶ ἐπιγραφομένου Studien über attisches Staatsrecht und Urkundenwesen τὰς σελ. 26. 32. 35. 46. 56-7. 82. 147.

(1) Μόνον ἐν C. I. G. 986 ἐξεδόθη θηλ. ὄνομα Παυσιστράτη ἐξ εἰκαστικῆς διορθώσεως τοῦ Bœckh.

24.

ΛΜΜΑΤL
ΝΗΑΣΕΚΚΛΗΞ
ΩΡΟΘΕΟΥ
ΣΤΟΥΠΕ
ΓΡΑΨΑΙ
ΛΙΤΑΣΣ
ΗΣΠΑ

Λίθ. Πεντελ. πάντοθεν κολοβός, ὕψ. 0,14, πλάτ. 0,14, πάχ. 0,06. Δὲν ἐπιδέχεται πολλὰς συμπληρώσεις τοῦτο τὸ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων γραφὲν ψήφισμα. Ὅθεν ἀρκείτω ἡ ἑξῆς μεταγραφή·

. . . .
ἐγρ)αμμάτε(υεν. . . . .
τῆς πρυτα)νήας, ἐκκλησ(ία . . .
. . Δ)ωροθέου . . .
. . ς του πε . .
. . γράψαι . .
. . λ;ιτας σ. .
. . ης πα . . .
. . . . .

Ἐκδίδομεν τελευταῖον καὶ ἓν τεμάχιον ψηφίσματος, εὑρεθὲν πρὸ δύο περίπου μηνῶν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τῆς καείσης Ἀθηνῶν ἀγορᾶς. (Ἴδε ἐν τῇ ἑξῆς σελίδι τὸ μεγαλογράμματον κείμενον.)

Λίθ. Πεντελ. ὕψ. 0,35, πλάτ. 0,17, πάχ. 0,09. Σώζεται ἄνω μικρότατον λείψανον τῆς ποτὲ ἀναγλύπτου παραστάσεως δι' ἧς ἐκοσμεῖτο ἡ στήλη, ἄκροι πόδες ἀνθρώπου· δηλοῦσι δὲ αἱ τυπικαὶ φράσεις καὶ ἡ ὀρθογραφία τὰς ἀρχὰς τοῦ δ^{ου} πρὸ Χρ. αἰῶνος, καὶ εὑρίσκεται ἀσφαλῶς ἡ δεδομένη τῶν πλείστων στίχων συμπλήρωσις.

```
      Ο         Ι
    ʼ Α Ι Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω
    Υ Τ Α Ν Ε Υ Ε Δ.Ω Ρ
  \ Μ Μ Α Τ Ε Υ Ε Μ Μ Υ
  Ι Ε Σ Τ Α Τ Ε Ι
  Ι Α Ι Ν Ε Σ Α Ι Μ Ε Ν
    Ψ Ι Κ Λ Ε Ο Σ Υ Ο Ν
      Ε Σ Τ Ι Ν Α Ν Η Ρ
      Μ Ο Ν Τ Ο Ν Α Θ Η
        Ο Π Α Τ Η Ρ Ε Ν
      Ν Α Θ.Η Ν Α Ι Ω Ν
    Ο Ν Ο Σ Κ Α Ι Ε Ν Α
    Α Θ Η Ν Η Σ Ι Ν Κ Α
  Ε Ν Κ Τ Η Σ Ι Ν Κ Α Ι
Ω Ι Κ Α Θ Α Π Ε Ρ Τ Ω Ι
Ν Ο Ι Σ Κ Α Ι Ε Π Ι Μ Ε
Ν Β Ο Λ Η Ν Τ Η Ν Α Ι Ε
    Ͻ Σ Π Ρ Υ Τ Α Ν Ε Σ
  Ο Σ Α Δ Ι Κ Η Τ Α Ι Κ
  Ο Σ Ο Δ Ο Ν Π Ͻ Ω
  Η Τ
```

Θ ε)ο ί.
Ἔδοξεν τῆι βολῆι) καὶ τῶι δήμω-
ι· Ἱπποθωντὶς ἐπρ)υτάνευε, Δωρ-
. . . . ἐγρα)μμάτευεμ, Μυ-
. . . . ἐπ)εστάτει·
ὁ δεῖνα . εἶπεν· ἐπ)αινέσαι μὲν
. . . . ψικλέος ὑὸν
. . . .ὅτι) ἐστὶν ἀνὴρ
ἀγαθὸς περὶ τὸν δῆ)μον τὸν Ἀθη-
ναίων καὶ αὐτὸς καὶ) ὁ πατήρ, ἔν-
αι δὲ αὐτὸν πολίτη)ν Ἀθηναίων
καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγ)όνος καὶ ἔνα-
ι αὐτῶι οἰκοῦντι) Ἀθήνησιν κα-
ὶ γῆς καὶ οἰκίας) ἔνκτησιν καὶ
προξενίαν αὐτ)ῶι καθάπερ τῶι
πατρὶ καὶ ἐκγό)νοις καὶ ἐπιμέ-
λεσθαι αὐτõ τὴ)ν βολὴν τὴν αἰε-
ὶ βολεύοσαν καὶ τ)ὸς πρυτάνες,
ὅπως ἂν μηδ' ὑφ' ἑν)ὸς ἀδικῆται κ-
αὶ ἔναι αὐτῶι πρ)όσοδον πρὸ(ς τ-
ὴν βολήν, ἄν; το δέ;)ητ(αι.

Δέν μοι φαίνεται περιττὸν νὰ σημειώσω, ὅτι ἐν τοῖς στίχοις δ^ῳ καὶ ε^ῳ πιθανώτατα συνεξέλιπον καὶ τὰ δημοτικὰ τοῦ γραμματεύοντος καὶ τοῦ ἐπιστατοῦντος· διότι ὀνόματα κύρια ἀνδρῶν, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ *Δωρ* καὶ τοῦ *Μυ*, ὅσον μακρὰ καὶ ἂν τὰ ὑποθέσῃ τις, ἀδύνατον νὰ εὑρεθῶσιν τοιαῦτα, οἷα νὰ ἀπαιτῶσιν ἔτι δέκα καὶ δώδεκα γράμματα πρὸς συμπλήρωσίν των.

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Μαΐου 1886, ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἦν ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ τῶν φοβερῶν στόλων τῆς Εὐρώπης, ἦρα φερούσης τοῖς Τούρκοις.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

(Ἐξεδόθη τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1886.)

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΕΠΙ ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ ΘΡΑΥΣΜΑΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

(Πίναξ 8).

Ἐξ ὅτου ὁ Benndorf ἐδημοσίευσέ τινα τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν εὑρεθέντων τιμιωτάτων λειψάνων τῆς ἑλληνικῆς κεραμευτικῆς, ὁ θησαυρὸς οὗτος σπουδαίως ηὐξήθη διὰ τῶν ἑκάστοτε γινομένων ἀνασκαφῶν. Καὶ τινὰ μὲν τούτων ἐπαξίως ἐγένοντο ἤδη γνωστά, ἰδίᾳ δ' ἐσχάτως ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ, ἄλλα ὅμως, εἰ καὶ πολλῆς σπουδῆς ἄξια, ἔμειναν πάντῃ ἄγνωστα, ἐν μέρει διότι μέχρι πρό τινος ἐφυλάσσοντο εἰς τόπους τῆς Ἀκροπόλεως ἥκιστα προσιτοὺς ἢ καὶ παντάπασιν ἀπροσίτους τοῖς πολλοῖς. Ὅθεν ἐλπίζω ὅτι οὐχὶ ἀχάριστον ἔργον ποιῶ, ἐπωφελούμενος τὴν εὐκαιρίαν, ἣν παρέσχε μοι ἡ Σύνταξις τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ὅπως συναγάγω ἐπὶ τὸ αὐτὸ τινὰ τῶν κεραμείων τούτων θραυσμάτων ὑπὸ μίαν κοινὴν ἔποψιν, ἰδιαιτέρου ὅλως ἐνδιαφέροντος, ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 8 πίνακι, ὅπου πάντα εἶναι ἀπεικονισμένα κατὰ τὸ πραγματικὸν αὐτῶν μέγεθος, καὶ συνοδεύσω αὐτὰ δι' ὀλίγων παρατηρήσεων, ἃς εὔχομαι ἄλλοι ἐμοῦ ἐμπειρότεροι νὰ συμπληρώσωσι καὶ διορθώσωσι. Τὰ θραύσματα πάντα, πλὴν ἑνός, φυλάττονται ἐν τῷ τῆς Ἀκροπόλεως Μουσείῳ. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ βεβαιώσω ὅτι πολλοῦ γε καὶ δεῖ νὰ περιλαμβάνῃ πάσας τὰς ἐπὶ ἀνεκδότων ὀστράκων τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνᾶς παραστάσεις ἡ παροῦσα κατὰ ἱστορικὴν τάξιν συναγωγή.

Προσφυῶς πάνυ ἡ σειρὰ αὕτη τῶν παραστάσεων ἄρχεται ἀπὸ εἰκόνος τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ δὴ ἀναμφιβόλως τῆς ἀρχαιοτάτης τῶν περισωθεισῶν ἡμῖν καί, ὅσον ἐγὼ γινώσκω, τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις εὑρεθείσης. Ἡ παράστασις φέρεται ἐπὶ τεμαχίου πίνακος (πάχ. 0.007), δυστυχῶς λίαν μικροῦ καὶ πάντοθεν ἀποτετμημένου (πίν. 8 ἀρ. 1), ἐκ πηλοῦ κιτρίνου ἀνοικτοῦ χρώματος, ἱκανῶς δὲ καθαρίου καὶ ὀλιγίστους κόκκους ἄμμου περιέχοντος καὶ εὑρεθέντος ἐν ταῖς νῦν μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας ὑπὸ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας γινομέναις ἀνασκαφαῖς πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐρεχθείου. Ἀνήκει δὲ ἡ παράστασις αὕτη εἰς τὸν πρῶτον τύπον τῶν ὑπὸ R. Schneider συνηγμένων εἰκόνων γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς (1), καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα οὐδὲν στοιχεῖον νέον παρέχεται· ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ πρὸς δεξιὰ ἐστραμμένου καὶ ἀναμφιβόλως ἐπὶ θρόνου καθημένου Διὸς παρίσταται σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἐξελθοῦσα ἡ θεά, ὡπλισμένη καὶ πάλλουσα τὸ δόρυ, ὡς δεικνύει ἡ διεύθυνσις τῆς δεξιᾶς χειρός, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἔχῃ ἤδη προτεταμένον ζωηρῶς τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν, ὡς ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ὁμοίων παραστάσεων φέρεται (πρβ. Schneider σ. 18). Πλησίον αὐτῆς πρὸς ἀριστερὰ βλέπομεν τὰς προτεταμένας χεῖρας τῆς γοητευτικῶς χειρονομούσης Εἰλειθυίας, περὶ δὲ τοῦ κάτωθεν τῆς δεξιᾶς χειρὸς φαινομένου μέλανος ἀντικειμένου δὲν δύναμαι ἀσφαλῶς νὰ εἴπω ἂν ἀνήκῃ εἰς τὰ ἐνδύματά της, ἤ, ὅπερ πιθανώτερον, εἰς τὴν ἀνάκλισιν τοῦ θρόνου τοῦ Διός.

Πολλὴν ὅμως ἔχει τὴν σπουδαιότητα ἡ ἡμετέρα παράστασις διὰ τὴν τεχνοτροπίαν αὐτῆς. Ἐν ᾧ δηλονότι αἱ ἀρχαιόταται τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν γραφῶν (2) ἀπαντῶσιν ἐπὶ ἀγγείων μελανομόρφων τῆς ἀνεπτυγμένης τέχνης καὶ ἅτινα δὲν δύνανται ἢ νὰ ὦσι ἀρκετὰ νεώτερα τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ ἀγγείου τοῦ Κλιτίου καὶ Ἐργοτίμου, τὸ ἡμέτερον ὄστρακον ἀνήκει εἰς τὸ ἀρχαιότερον ἐκεῖνο στάδιον τῆς ἀναπτύξεως τῆς τέχνης, ὅπερ νῦν ἰδίᾳ κατέστη ἡμῖν γνωστὸν ἐκ τῶν πολλῶν πινάκων τῶν εὑρεθέντων ἐν Κορίνθῳ ἐπὶ ἱεροῦ τινος τοῦ Ποσειδῶνος (3). Καὶ τῶν μὲν ἐγκεχαραγμένων περιγραμμάτων ἡ χρῆσις εἶναι ἤδη παρ' αὐτῷ οὐ σμικρά, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ὅμως εὕρηται

(1) R. Schneider, die Geburt der Athena. Abhandlungen des archäol. epigraphischen Seminars der Univers. Wien I, σ. 8 κ. ἑ., σ. 16 κ. ἑ.

(2) Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὸ ὑπ' ἀρ. 1 καὶ 3 τοῦ παρὰ Schneider σ. 9 καταλόγου, τὸ ἐν Βερολίνῳ (Furtwängler ἀρ. 1704. Mon. dell' Inst: IX π. 55) καὶ τὸ τοῦ Βρεττ. Μουσείου ἀρ. 564 (Mon. dell'Inst. III, π. 44, Élite céram. I, π. 65 A). Μεγαλειτέραν τοῦ δέοντος νομίζω ὅτι ἐθεώρησεν ὁ Löschcke ἐν Arch. Zeitung 1876 σ. 112 τὴν ὁμοιότητα τοῦ τελευταίου τούτου πρὸς τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ ἀγγεῖον τοῦ Κλιτίου. Πρβ. καὶ Klein, Euphronios σ. 35, τῆς νεωτέρας ἐκδόσεως σ. 73.

(3) Πρβ. Furtwängler Vasensammlung in Berlin I σ. 47 κ.ἑ.

ἴχνος ἐπιπολαίου λευκοῦ χρώματος. Οἱ βραχίονες τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι γεγραμμένοι διὰ τοῦ ὀρφνοῦ καὶ εἰς τὸ μέλαν ἀποκλίνοντος γανώματος, τοῦθ᾽ ὅπερ σπάνιον (1), αἱ δὲ χεῖρες τῆς Εἰλειθυίας ὡς ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν ἐκ Μήλου καὶ Κορίνθου ἀγγείοις καὶ ἔν τισι τῶν ἀττικῶν—συνήθως ἐπὶ τῶν γυναικείων σωμάτων — διὰ γραμμῶν χρώματος βαθέος ἐπὶ ἐδάφους ἔχοντος αὐτὸ τὸ φυσικὸν χρῶμα τοῦ πηλοῦ (2) «thongrundig» ὡς λέγει ὁ Semper. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι ἐξειργασμένη ἥ τε διακόσμησις τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς ἀσπίδος, ἥτις ἀπαντᾷ ὁμοίως ἐπί τινος ἀρυβάλλου τῆς ἀρχαιοτέρας κορινθιακῆς τέχνης (3) καὶ ὡς ἐπίσημον τῆς ἀσπίδος, καὶ τὰ ποικίλματα τοῦ κάτω μέρους τῶν ἐνδυμάτων τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ταῦτα ἀπαντῶσιν οὐ μόνον ἐπὶ ἀγγείων τοῦ Διπύλου καὶ τῆς Μήλου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀγγείων τῆς ἀρχαιοτέρας κορινθιακῆς τέχνης, ὅπου ἐπίσης ἀπαντᾷ καὶ τὸ τῷ σώματι, κατὰ τὸ φαινόμενον, στενῶς περιφυόμενον καὶ βραχὺ ἔνδυμα, ὅπερ ἐνταῦθα εἶναι ἐρυθρόν (4). Ὁ λαιμὸς καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Διὸς εἶναι ἐρυθρά, ἐκτὸς τοῦ περὶ τὸν ἐγκεχαραγμένον ὀφθαλμὸν μέρους, ὅπερ κατὰ κανόνα ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν ἀνδρικῶν μορφῶν (5), ἰδίᾳ τοῦ Ποσειδῶνος, τῶν κορινθιακῶν πινάκων, σπανίως δὲ μόνον, καθ᾽ ὅσον ἐγὼ γινώσκω, ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις (6). Τὸ ἐρυθρὸν στῆθος τοῦ Διὸς πρέπει βεβαίως νὰ φαντασθῶμεν ὡς περιβαλλόμενον ὑπὸ χιτῶνος, οὗ τινος ἡ ἄνω ᾦα κατέστη ἀγνώριστος ἕνεκα φθορᾶς.

Ἡ γενομένη ἀνωτέρω παραβολὴ θὰ παρεῖχεν ἡμῖν βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσωμεν τὸ ἡμέτερον τεμάχιον ὡς προϊὸν αὐτόχρημα κορινθιακῆς ἐργασίας, ἐὰν δὲν ἠναντιοῦτο ἡ ἐπιγραφή. Οὕτω δὲ καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο μνημεῖον, πρὸς τοῖς ἄλλοις

(1) Πρβ. π. χ. Furtwängler ἔ. ἀ. ἀριθ. 486. 491.

(2) Ὁ Fr. Winter ἐν Arch. Zeitung. 1885 σ 188 σημ. 2 συνήγαγε πολλὰ παραδείγματα πρὸς τοῦτο. Σπανιώτεραι δὲ εἶναι γραφαὶ ἀγγείων, ἐν αἷς μέλη ἀνδρικῶν σωμάτων ἔχουσι αὐτὸ τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ὡς π. χ. Βερολίνου ἀρ. 385. 496, Ἀθηνῶν ἀρ. 194 Collignon (Benndorf, Griech. und sicil. Vasenbilder π. 54, 1).

(3) Βερολίνου ἀρ. 1074.

(4) Πρβ. π. χ. Βερολίνου ἀρ. 479. 1009. Ὡς πρὸς τὴν διὰ τετραγωνικῶν σχημάτων διακόσμησιν τῶν ἐνδυμάτων πρβ. ἀρ. 796.

(5) Π. χ. Βερολίνου ἀρ. 347. 368. 370. 371. 374-376. 383. 386 (ἀλλοῖόν πως εἶναι τὸ ὑπ᾽ ἀρ. 387) 450. 454. 477. 486. 494. 498. 499. Ὡσαύτως καὶ ἡ μορφὴ τοῦ Προμηθέως ἐπὶ τοῦ ἐκ Φαλήρου τεμαχίου (Benndorf, Vasenbilder π. 54. 2), αἱ Ἅρπυιαι ἐπὶ τῆς ἐξ Αἰγίνης λεκάνης (Βερολίνου ἀρ. 1682) καὶ ἄλλα.

(6) Π. χ. Βερολίνου ἀρ. 2056.

μέχρι τοῦδε γνωστοῖς, συμβάλλει εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι μεταξὺ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀγγείων τοῦ Διπύλου καὶ τοῦ ἀγγείου τοῦ Κλιτίου, ἤτοι περίπου κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, ἠσκεῖτο καὶ ἐν Ἀθήναις ἡ τέχνη κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον κορινθιακὸν ῥυθμόν. Τίνα δὲ σχέσιν ἔχει ἡ παράστασις αὕτη πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὁ ἀρχαιότατος τύπος τῆς ἀπεικονίσεως τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς προῆλθεν ἐκ Κορίνθου καὶ ἐκεῖθεν μόλις ἐν χρόνοις ἱκανῶς ὑστερωτέροις μετηνέχθη εἰς Ἀθήνας (1), ταῦτα καταλείπω νῦν ἄλλοις νὰ διευκρινήσωσιν.

Εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς περιόδου τοῦ ἀρχαϊκωτέρου ῥυθμοῦ ὡς καὶ οἱ χάριν παραβολῆς μνημονευθέντες ἀμφορεῖς μετὰ παραστάσεων γεννήσεως Ἀθηνᾶς, ἀνήκει τὸ ὑπ᾽ ἀρ. 2 ἀπεικονισμένον εὐμέγεθες τεμάχιον, ὅπερ περιελθὸν ἐξ ἀγορᾶς εἰς κτῆσιν τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας τῷ 1882 εὑρίσκεται νῦν εἰς τὸ ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Μουσεῖον (2). Ὑπάρχουσι δὲ περὶ τούτου τεκμήρια ὅτι προέρχεται ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο γινομένων ἐν Ἀκροπόλει ἀνασκαφῶν πρὸ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος. Τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶναι λείψανον μεγάλου δίσκου, ὅστις ἴσως εἶχέ ποτε πλαστικῶς δεδηλωμένον περιθώριον, νῦν ἀποκεκρουσμένον. Ἐκ τούτου ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἀνήκει εἰς δισκοειδῆ πίνακα, οἷοι οἱ ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις ὑπὸ τοῦ ἀγγειογράφου Ἐπικτήτου ἰδίως ζωγραφούμενοι (3), ἐὰν δὲν καθίστα πιθανωτέραν ἄλλην ἐξήγησιν ἡ ὑπ᾽ ἀρ. 2ᵃ διδομένη καταγραφὴ τοῦ τεμαχίου. Ἐν ᾧ δηλονότι ἡ γραπτὴ ἐπιφάνεια κυρτοῦται ἠρέμα πρὸς τὸ κέντρον οὕτως ὥστε τὸ πάχος τοῦ δίσκου, ὃν ἐν τῷ μέσῳ 0.015, βαίνει ἐλαττούμενον πρὸς τὴν περιφέρειαν μέχρι 0.008, ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια, ἥτις εἶναι ἐν γένει ἐπίπεδος, ἔχει, ἐν μέσῳ μελαίνων καὶ ἐρυθρῶν συγκεντρικῶν κύλων γεγραμμένων ἐπὶ τοῦ πηλοῦ ἔχοντος χρῶμα ἐρυθρὸν ἀνοικτόν, ἐξόγκωσίν τινα 0.006 πλατεῖαν καὶ 0.002 παχεῖαν, ἀφισταμένην δὲ κατὰ 0.043 ἀπὸ τῆς περιφερείας. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἄγεταί τις

(1) Πρβ. ἰδίᾳ Loeschcke, Arch. Zeitung 1876 σ. 111 κ.ἑ. 114 κ.ἑ. Ἐναντίον δὲ τούτου Klein, Euphronios σ. 35 σημ. 2, τῆς νεωτέρας ἐκδόσεως σ. 74 σημ. 2.

(2) Ἀρ. 284 τοῦ Εὑρετηρίου τῶν πηλ. τεμαχίων.

(3) Brunn, Gesch. der griech. Künstler II σ. 672. Klein, griech. Vasen mit Meistersignaturen σ. 9.

νὰ εἰκάσῃ ὅτι τὸ τεμάχιον θὰ ἀνῆκεν εἰς πῶμα μεγάλης πυξίδος. Τὸ σκεῦος ἦτο βεβαίως ἀφιερωμένον τῇ Ἀθηνᾷ, τὰ δὲ γράμματα... *α μ' ἀνέθεκε* δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς τοὺς ἀμέσως μετὰ τὸ μέσον τοῦ ἕκτου αἰῶνος χρόνους. Ἡ γραφὴ εἶναι ἐξειργασμένη διὰ τῶν συνήθων χρωμάτων, τὸ λευκὸν ὅμως δὲν διατηρεῖται τόσον ζωηρὸν ὅσον δείκνυται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀπεικονίσει, διακρίνεται δὲ κυρίως μόνον ὅταν παρατηρηθῇ ἐκ τοῦ πλαγίου πρὸς τὸ προσπίπτον φῶς. Αἱ ἐγκεχαραγμέναι γραμμαὶ ἐλέγχουσι χεῖρα βαρεῖαν μὲν καὶ χειρωνακτικήν, ἀλλ' εὐσταθῆ.

Τὴν προσοχὴν τὰ μάλιστα ἑλκύει ἐν τῇ παραστάσει ταύτῃ τὸ σωζόμενον μέρος μεγάλης στρογγύλης ἀσπίδος περιβαλλομένης ὑπ' ὄφεων ὑπερφυῶν. Ἐπὶ ἀγγείων, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, ὅμοιόν τι ἀπαντᾷ ἅπαξ μόνον ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ τοῦ ἀρχαϊκωτέρου ῥυθμοῦ ἀμφορέως μετ' ἐπιγραφῶν ἰωνικῶν (1), φέροντος δὲ γραφὴν Διὸς μαχομένου πρὸς γίγαντας καὶ προτείνοντος μεγάλην ἀσπίδα, ἥτις, ὡς καὶ ἐνταῦθα, κοσμεῖται διὰ τοῦ συχνότατα ἀπαντῶντος καὶ ἐκ τμημάτων κύκλου συγκειμένου ἀστέρος — ὃν ἐνίοτε «τροχὸν κυλινδούμενον» ὀνομάζουσιν — καὶ φέρει ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸν ἐναντίον ἐστραμμένου μέρους ὄφεις πολὺ πυκνότερα διατεθειμένους. Τὴν ἀσπίδα ταύτην δικαιούμεθα ἀναμφιβόλως νὰ ὀνομάσωμεν Αἰγίδα, συμφωνεῖ δέ, ὡς νομίζω, πολὺ μᾶλλον τὸ σχῆμα τοῦτο αὐτῆς πρὸς τὰς παρ' Ὁμήρῳ περιγραφάς, ἢ τὸ βραδύτερον ὡς σχῆμα τῆς αἰγίδος δεκτὸν γενόμενον. Ὡσαύτως καὶ τὴν Ἀθηνᾶν εὑρίσκομεν φέρουσαν τοιαύτην αἰγίδα π. χ. ἐπὶ νομισμάτων τῆς Μήλου (2). Ὅτι δὲ ἡ Θεὰ καὶ ἐνταῦθα παρίστατο, φαίνεται ἐκ τῶν ἐλαχίστων μὲν ἀλλὰ βεβαίων ἰχνῶν χρωματισμοῦ λευκοῦ, ἅπερ παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ σωζομένου μέρους τοῦ ποδὸς τῆς μορφῆς κάτωθεν τῆς ᾤας τοῦ χιτῶνος. Τὸ ἔνδυμα φέρει τὴν φολιδωτὴν ἐκείνην διακόσμησιν, ἥτις ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ (3). Ἡ οὐρᾶς σχῆμα ἔχουσα προεκβολὴ τῆς ᾤας τοῦ χιτῶνος εἶναι τὸ ἐπίσυρμα· γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι συνήθως αἱ γυναῖκες παρίστανται ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις μνημείοις *ἑλκεσίπεπλοι* ὡς αἱ παρ' Ὁμήρῳ. Καὶ τὸ ἐπίσυρμα τοῦτο δεικνύει ἡμῖν ὅτι ἡ μορφὴ ἦτο ἐστραμμένη πρὸς ἀριστερά, ὡς τοῦτο, παρὰ τὸ ἔθος τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης (1), οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ ἐπὶ παραστάσεων τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων μορφῶν φερουσῶν ἀσπίδα ἵνα ἐνταυτῷ καὶ τὸ ἔμβλημα τῆς ἀσπίδος ἐπιδειχθῇ καὶ τὴν ζωγράφησιν τοῦ κορμοῦ τῆς μορφῆς ὁ τεχνίτης ἀποφύγῃ. Ἐκ τούτου δὲ ἐξάγεται ἐπίσης ὅτι τὸ ἐξ ὄφεων κράσπεδον περιέθεε κύκλῳ τὴν ἀσπίδα. Καθόλου ὀφείλομεν νὰ φαντασθῶμεν τὴν θεὰν ἠρέμως ἱσταμένην καὶ πάλλουσαν τὸ δόρυ κατὰ τὸν γνωστὸν τύπον τῶν εἰκόνων τοῦ Παλλαδίου (2). Ἡ ἀσπὶς ἐκάλυπτε σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς μορφῆς (3), ὡς ἡ διὰ στιγμῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πίνακι συμπλήρωσις τῶν δύο ἡμικυκλίων φανερὸν ποιεῖ, ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ μέγα ἐξ ὄφεων κράσπεδον τῆς ἀσπίδος, πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν κυρίαν μορφὴν παραδόξως ἐστενοχωρημένην, ἡ ὅλη δὲ εἰκὼν θὰ παρεῖχεν ὄψιν σχεδὸν γελοιογραφικὴν (4). Ἀλλὰ συνᾴδει κάλλιστα πρὸς πάντα ταῦτα ἡ ὅλη σκαιότης τῆς ἐξεργασίας τῆς εἰκόνος.

Ὅταν τεχνοτροπία τις, ἀφοῦ φθάσῃ ἤδη εἰς τὴν ἐφικτὴν — ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν γενικῶν αὐτῆς ἀρχῶν — ὑψίστην ἀκμήν, ἄρχεται ν' ἀποβάλλῃ τὴν ζωτικὴν αὐτῆς δύναμιν, τότε μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν της ἀναφαίνονται τεχνῖται — ἐκτός, ἐννοεῖται, ἐκείνων οἵτινες χειρωνακτικῶς ἐργαζόμενοι ἐξακολουθοῦσι νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τοὺς ἐκ παλαιοῦ δημιουργηθέντας τύπους — τινὲς μὲν ἔχον-

(1) Mon. dell' Inst. VI, VII πίν. 78.

(2) Müller-Wieseler, Denkmäler II³ πίν. 20 ἀρ. 215 σ. 150. Jahn, de antiquiss. Minervae simulacris πίν. 3, 8. Πρβ. Roscher, Lexik. der Mythol. ἐ. λ. Studniczka, Beiträge zur Gesch. der altgriech. Tracht σ. 62 σημ. 17 καὶ 18.

(3) Ἴδε παραδείγματά τινα ἐν Beiträge κτλ. σ. 38 σημ. 35. Πρβ. καὶ Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 π. 7. 2, ὅπου κατὰ περίεργον σύμπτωσιν αἱ φολίδες ὁμοιάζουσιν ἐντελῶς πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν ἐκ Μενιδίου καὶ Σπάτα ὑαλίνων πινακίδων.

(1) Πρβ. Löschcke, Arch. Zeitung 1876 σ. 113.

(2) Πρβ. Jahn ἐ. ἀ. ἰδίᾳ δὲ Gerhard, Etrusk. und Kamp. Vasenbilder πίν. 2, τὴν ἐκ Ῥόδου κύλικα (Journal of hell. studies 1884 π. 40) καί τινα ἀμφορέα τοῦ Ἀμάσιος (Arch. Zeitung 1884 π. 15).

(3) Οὕτω π. χ. καὶ ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἐν ἀγγείῳ παριστῶντος τὴν γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς παρὰ Schneider (ἴδε ἀνωτέρω) ἀρ. 3.

(4) Τοῦτο παρήγαγέ με ἐν ἀρχῇ νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἐνταῦθα παρίστατο μόνον μέχρι τῶν γονάτων καὶ ἑπομένως ἐν βραχεῖ χιτῶνι, ὡς ἐπὶ ἀγγείου τῆς συλλογῆς Santangelo ἐν Νεαπόλει (καθ' ἃ φιλικῶς ἀνεκοίνωσέ μοι ὁ Löschcke) ὑπ' ἀρ. 120 παρὰ Heydemann· τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὑπέδειξα ἐσχάτως (Zeitschrift für österr. Gymnasien 1886 σ. 199 σημ. 2), ἀλλὰ νῦν βασανίσας αὐτὴν ἐκ νέου τὴν εὑρίσκω ἀνυπόστατον.

τες τὴν δύναμιν νὰ τάμωσι νέας ὁδούς, ἄλλοι δὲ μὴ ἀπολακτίζοντες μὲν τὰ ἀρχαῖα σχήματα, ἐπιχειροῦντες ὅμως νὰ ἐμφυσήσωσιν αὐτοῖς νέον θέλγητρον ἐπιτηδεύοντες ἄκραν λεπτότητα περὶ τὴν ἐξεργασίαν. Οὕτως ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Κίμωνος βλέπομεν ἀντιτιθεμένους ἀλλήλοις τὸν Μύρωνα καὶ τὸν Κάλαμιν. Οὕτω μετὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἐμφανίζονται ἐν τῇ ζωγραφικῇ τῶν ἐρυθρομόρφων ἀγγείων τεχνῖται, οἵτινες, ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν πρώτων δοκιμίων τοῦ καλοῦ ρυθμοῦ, προσπαθοῦσι δι' ἀρχαϊζούσης σχεδὸν κομψοπρεπείας νὰ διατηρήσωσιν ἐν τῇ ζωῇ τὸν αὐστηρὸν ρυθμόν (1). Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἑκατὸν ἔτη πρότερον. Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Κλιτίου καὶ Ἐργοτίμου, τοῦ Νεάρχου καὶ τοῦ Κόλχου τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης ἔφθασεν εἰς τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ἀκμήν. Ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ ἐγεννᾶτο ἡ νεωτέρα τῶν μελανομόρφων ἀγγείων ἐργασία, ἥτις παρεσκεύασε τὴν πρὸς τὰ ἐρυθρόμορφα μετάβασιν, διακεκριμένοι τινὲς τεχνῖται ἐπειρῶντο διὰ τῶν ὑποδειχθέντων μέσων νὰ διατηρήσωσιν ἐν τῇ ζωῇ τὸν ἀρχαῖον τῆς ἐργασίας τρόπον. Τούτων δ' ἐξοχώτατοι ἦσαν ὁ Ἐξηκίας καὶ ὁ Ἄμασις (2). Τὴν ἀντίθεσιν τοῦ τρόπου αὐτῶν τοῦ σχεδιάζειν πρὸς τὴν γνησίαν ἐκείνην ἀρχαϊκωτέραν τέχνην σαφέστατα ἐχαρακτήρισεν ὁ Brunn (3), εἰ καὶ τὰ ἱστορικὰ πορίσματα, ἅτινα ἐκ ταύτης πειρᾶται νὰ ἐξαγάγῃ δυσκόλως δύναταί τις σήμερον ν' ἀσπασθῇ. Εἰς τὸν ἀνωτέρω λοιπὸν τρόπον τῆς ἐργασίας ἀνήκει καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 3 τεμάχιον, εὑρεθὲν κατὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ ἐν Ἀκροπόλει Μουσείου (4). Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. 3α διδομένη κάθετος τομὴ καὶ τὸ γνωστὸν κυματιοειδὲς κόσμημα δηλοῦσιν ὅτι τὸ τεμάχιον ἀνήκει εἰς ἀμφορέα ἐλαφρὰν ἔχοντα τὴν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ πρὸς τὴν κοιλίαν κυρτότητα καὶ κοσμούμενον ἑκατέρωθεν δι' εἰκόνων ἐν πλαισίῳ, περιεχουσῶν μεγάλας μὲν ἀλλ' ὀλίγας μορφάς (1). Διάμετρον εἶχε τὸ ἀγγεῖον, καθ' ὅσον αὕτη ἐκ τῆς ὁριζοντίας κυρτότητος τοῦ τεμαχίου νὰ ὑπολογισθῇ δύναται, 0.25 περίπου. Ἐνταῦθα βλέπομεν τὴν Ἀθηνᾶν ἐν στάσει ἠρέμῳ, ὀπίσω δ' αὐτῆς τὴν τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος. Ἀμφότεροι οἱ θεοὶ προσήρχοντο πιθανῶς πρὸς τρίτην τινὰ ἀνδρικὴν μορφήν, ἧς περιεσώθη μόνον ἡ δεξιὰ χεὶρ μετὰ μέρους σκήπτρου, ὅπερ ἐκράτει· τὴν μορφὴν ταύτην δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὡς τὴν τοῦ Διός, κατ' ἀκολουθίαν δὲ τὴν ὅλην παράστασιν ὡς εἰκονίζουσαν τὴν περὶ Ἀττικῆς ἔριδα τῶν θεῶν ἐν σχήματι μιᾶς sacra conversazione.

Πάντα τὰ χρώματα διατηροῦνται ἐξαισίως, ἐν οἷς καὶ τὸ παχὺ λευκὸν χρῶμα, δι' οὗ, ἐκτὸς τῶν γυμνῶν μελῶν τῆς θεᾶς, εἶναι πεποιημένα καὶ τὰ ἐλάχιστα στίγματα, ἅπερ στολίζουσι τὴν ῥίζαν τοῦ λόφου τῆς περικεφαλαίας, τὴν ἄνω ᾤαν καὶ τὰ τετράγωνα ἐν τοῖς ποικίλμασιν τῆς ἐσθῆτος, τὰ κράσπεδα καὶ τοὺς ὄφεις τῆς αἰγίδος. Ἡ ἄντυξ τῆς ἀσπίδος ἔχει χρῶμα κιτρινωπόν, τὸ δὲ ψέλλιον εἶναι ἐρυθρὸν ἀποκλῖνον πρὸς τὸ ὀρφνόν. Τὰ λοιπὰ βαθέως ἐρυθρὰ μέρη τῆς γραφῆς δηλοῦνται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀπεικονίσει διὰ πυκνῶν σκιερῶν γραμμῶν. Ἡ χάραξις τῶν γραμμῶν εἶναι ἐξόχως λεπτή· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ βραχίονος ἀποκαλύπτουσιν αὗται ἁπλῶς τὸ ὑποκάτωθεν μέλαν γάνωμα, ἐπὶ δὲ τῶν μελανῶν μερῶν τῆς εἰκόνος εἶναι πεπληρωμέναι ὑπὸ λευκοῦ βάμματος. Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς ἐπιθέσεως τοῦ λευκοῦ ἰδίᾳ ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ τῆς τέχνης ἠσκεῖτο ἐπιμελῶς, κατὰ πρῶτον δὲ ὑπὸ τοῦ Benndorf ἠξιώθη τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως (2). Πρόκειται λοιπὸν ἐνταῦθα εἰς ὄψιν ἡμῶν αὐτὴ αὕτη ἡ «musterhafte Sauberkeit der materiellen Ausführung», ἣν ὁ Brunn ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι χαρακτηρισμῷ ἀποδίδει τῷ Ἐξηκίᾳ, ἐνταυτῷ δὲ φαίνεται ἡ «gewisse Katatexis» καὶ ὁ καθαρῶς τὰ παραδεδεγμένα σχήματα ἐλέγχων χαρακτὴρ τοῦ κομψοῦ αὐτοῦ σχεδίου καὶ ἡ ἔλλειψις παρατηρήσεως τῆς ἐν τῇ φύσει ζωῆς. Τὸ δόρυ καὶ τὸ σκῆπτρον εἶναι ῥαβδία λεπτοφυέστατα. Τὸ ὅτι δὲ τὸ σκῆπτρον,

(1) Πρβ. νῦν ἰδίᾳ Winter, die jüngeren attischen Vasen und ihr Verhältniss zur grossen Kunst 1885 σ. 14 κ. ἑ.

(2) Κατάλογον τῶν ἔργων αὐτῶν ἴδε παρὰ Klein, gr. Vasen mit Meistersignaturen σ. 18 κ. ἑ. Ἡ τοῦ Klein χρονολογικὴ κατάταξις τούτων καὶ ἄλλων τεχνιτῶν νομίζω, κατὰ τὰ ἄνω εἰρημένα, ὅτι δεῖται διορθώσεως.

(3) Probleme in der Gesch. der griech. Vasenmalerei σ. 43 κ. ἑ.

(4) Τὴν γνῶσιν τοῦ τεμαχίου τούτου καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 5 ὀφείλω τῷ κ. Benndorf κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διατριβὴν τοῦ ὁποίου ἐπεσκέφθην κατὰ πρῶτον καὶ τὰ ἄλλα ἐν τῷ τῆς Ἀκροπόλεως Μουσείῳ μέχρι τοῦδε μὴ ἐκτεθειμένα εἰς τὸ κοινὸν πολύτιμα ἀντικείμενα.

(1) Πρβ. τὸν ἀμφορέα τοῦ Ἐξηκίου παρὰ Klein, Meistersignaturen ἀρ. 4 (Mon. dell' Inst. II πίν. 22).

(2) Arch. Zeitung 1881 σ. 1 κ. ἑ.

ἀντὶ τῆς συνήθους αὐτῷ θέσεως μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου, ἐνταῦθα μεταξὺ τούτου κεῖται καὶ τοῦ μέσου, τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ μᾶλλον εἰς ἰδιότροπον προσπάθειαν πρὸς ἐπίδειξιν χάριτος ἢ εἰς σφάλμα τοῦ τεχνίτου. Ἔλλειψιν ὅμως ἱκανότητος τοῦ τεχνίτου περὶ τὴν ἀντίληψιν καὶ παράστασιν τοῦ ἀντικειμένου ἐλέγχει ἡ ἀπεικόνισις τῆς αἰγίδος, ἥτις λοξῶς περιβάλλει τὸ στῆθος — τοῦθ' ὅπερ σπανιώτατον ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ τέχνῃ (1) — ὡς τελαμών, καὶ τῆς ὁποίας τὰ ἄκρα πρέπει νὰ φαντασθῶμεν συνηνωμένα ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου. Χάριν δὲ τούτου κεῖται ἐκεῖ καὶ κυκλοτερής τις περόνη, χωρὶς ὅμως νὰ δηλῶται τὸ ἡμικυκλικὸν κράσπεδον τῆς ἐκ τῶν ὄπισθεν ἀνερχομένης ἄκρας τῆς αἰγίδος (2), ἀνθ' οὗ κατωτέρω παρίσταται ἐπικεκολλημένη πλατεῖά τις ταινία, οἵα μόνον εἰς χειρίδα χιτῶνος θὰ ἥρμοζεν. Ὡσαύτως πάντῃ ἀλογίστως εἰκονίζονται οἱ ὄφεις· δὲν ἐκφύονται δηλαδὴ ἀπὸ τῶν κρασπέδων τῆς αἰγίδος, ἔνθα ἡ συνήθης αὐτῶν θέσις, ἀλλ' ἀναφαίνονται πρὸ τοῦ στήθους εἰς μέρος ὅπου καθόλου δὲν ὑπάρχει ἡ αἰγίς. Τοιαῦται ἐλλείψεις εἰς γραφὰς ἐπιπολαίους θὰ ἦσαν συγχωρητέαι, ἀλλὰ παρατηρούμεναι ἐπὶ γραφῶν τόσον ἐπιμελῶς ἐξειργασμένων δικαίως δίδουσιν ἀφορμὴν νὰ καταγνώσῃ τις τοῦ ἀγγειογράφου ἔλλειψιν καλλιτεχνικοῦ νοὸς ἐν τῇ ἀντιλήψει τῶν ἀντικειμένων.

Ἐν τούτοις ἡ τελειότης τῆς ἐργασίας — εἰς τὸ εἶδός της ἐννοεῖται — δικαιοῖ ἡμᾶς νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν τεχνίτην μεταξὺ τῶν γνωστῶν τῆς αὐτῆς σχολῆς τεχνιτῶν. Ἠδύνατό τις κατὰ τὰς ἀνωτέρω γενομένας συγκρίσεις νὰ στοχασθῇ τὸν Ἐξηκίαν. Νομίζω ὅμως, ὅτι εὐλογωτέρας ἀξιώσεις δύναταί τις νὰ προβάλῃ ὑπὲρ ἑτέρου τινος τεχνίτου, ὅστις μᾶλλον ἢ ὁ Ἐξηκίας «ἐν μικρῷ ὑψίστην κομψότητα ν' ἀναπτύξῃ» (3) θηρεύει. Τὸν Ἄμασιν λέγω. Οὐδεμία ἀγγειογραφία φαίνεταί μοι νὰ ὁμοιάζῃ τόσον τῷ ἡμετέρῳ τεμαχίῳ — ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑποτύπωσιν τῶν μορφῶν — ὅσον ἡ κυρία εἰκὼν τοῦ ἄλλοτε τῷ δουκὶ de Luynes ἀνήκοντος (4) λαμπροῦ ἀμφορέως τοῦ Ἀμάσιος καὶ φέροντος γραφὴν ἔχουσαν θέμα σχετικὸν τῇ ἡμετέρᾳ παραστάσει, ἤτοι Ἀθηνᾶν καὶ Ποσειδῶνα ἀπέναντι ἀλλήλων ἱσταμένους. Μικραὶ πραγματικαὶ διαφοραὶ εἰς τὰ καθέκαστα, ἰδίως ἐν τῷ εἴδει τούτῳ τῆς τέχνης, μικρὰν ἔχουσι σημασίαν. Ἡ Ἀθηνᾶ δηλονότι ἐν τῷ τοῦ de Luynes ἀγγείῳ φέρει κράνος σχήματος ὀψιαιτέρου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχαιότερον ἐκεῖνο ἀττικὸν σχῆμα μετὰ μικρᾶς δηλαδή, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἐρυθρᾶς, περικεφαλαίας καὶ ὑψηλοῦ λόφου ἀπαντᾷ ἐπίσης ἐν ταῖς γραφαῖς τοῦ Ἐξηκίου ὡς καὶ τὸ νεώτερον τοῦτο σχῆμα (1). Ἡ αἰγὶς ὡσαύτως διαφέρει, ἔχουσα σχῆμα ἀσύνηθες καὶ οὖσα κατὰ μέσον τοῦ στήθους εἰς δύο διῃρημένη, οἱ δὲ ὄφεις ἐπίσης εἶναι οὐχὶ ὀργανικῶς τῇ αἰγίδι συνηνωμένοι.

Ἀσφαλέστατα ὅμως φαίνεταί μοι ὅτι ὑπὲρ τοῦ Ἀμάσιος μαρτυροῦσι χαρακτηριστικά τινα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται κάλλιον νὰ ἑρμηνευθῶσιν ἄλλοθεν ἢ ἔκ τινος ἰδιότητος τοῦ τεχνίτου τούτου, ἥτις, ὡς φαίνεται μέχρι τοῦδε οὐδεμιᾶς ἠξιώθη προσοχῆς εἰ καὶ πρὸ πολλοῦ ὑπεδείχθη, ἤτοι ἐκ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀφρικήν. Ἔμεινε δ' ἀπαρατήρητος ἡ σχέσις αὕτη δι' οὐδένα ἴσως ἄλλον λόγον ἢ διότι ἰδίως ὁ Panofka ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνδρὸς ὁρμώμενος, κατὰ τὸν φαντασιώδη καὶ ἐπιπόλαιον αὐτοῦ τρόπον, ἀνεζήτει μυθολογικὰς ἀναφορὰς τῶν γραφῶν τοῦ Ἀμάσιος πρὸς τὴν Λιβύην (2). Ἀλλὰ καὶ ὁ K. O. Müller ξενισθεὶς ἐπὶ τῷ ἀήθει τούτῳ εἰς Ἕλληνα ὀνόματι ἐπειράθη νὰ ἐξηγήσῃ τὸ πρᾶγμα ἐκ τῆς ἐπὶ Ψαμμητίχου ἐμπορικῆς ἐπιμιξίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Αἴγυπτον (3). Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ τεχνίτης, ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ ὁποίου διεσώθη ἡμῖν εἰκὼν μορφῆς Αἰθίοπος (4), ναὶ μὲν κατὰ παραδεδεγμένον τι σχῆμα πεποιημένη, ἀλλὰ μία τῶν πιστοτάτων ἀρχαϊκῶν,

(1) Π. χ. Gerhard, Auserl. Vasenbilder II πίν. 211 τοῦ νεωτέρου μελανομόρφου τρόπου.

(2) Πρβ. τὸν πίνακα τοῦ Σκύθου παρὰ Benndorf, Vasenbilder πιν. 4, 1 καὶ Gerhard, Auserl. Vasenb. I πίν. 69-70. 71, II πίν. 113. 139, III πίν. 192 καὶ Élite céramogr. I πιν. 10.

(3) Klein, Meistersignaturen σ. 20.

(4) Klein ἐ. ἀ. ἀρ. 1, Luynes, Vases grecs πίν. 1-3, Élite céramographique, I πίν. 78, Arch. Zeitung 1846 πίν. 39, 4.

(1) Klein ἐ. ἀ. ἀρ. 3, Gerhard, Etrusk. u. Kamp. Vasenbilder πίν. 12 καὶ αὐτ. πίν. 22 ἐπὶ ἀγγείου κατὰ τὸν Klein σ. 20 συγγενοῦς τοῖς τοῦ Ἐξηκίου, καὶ ἐπὶ τοῦ νεωτέρου παρὰ Gerhard, Auserl. Vasenb. II π. 211.

(2) Archäol. Zeitung 1846 σ. 237 κ. ἑ.

(3) Commentationes societatis Gottingensis 1831 σ. 38 Kunstarchäolog. Werke III σ. 62.

(4) Klein ἐ. ἀ. ἀρ. 2, Gerhard Auserl. Vasenb. III π. 207, Arch. Zeitung 1846 π. 39,3. Ὡς ὁ Klein δὲν δύναμαι καὶ ἐγώ, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθειμένα, νὰ συμφωνήσω τῷ Loeschcke, πειρωμένῳ ἐν Arch. Zeitung 1881 σ. 31 σημ. 9 ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἀγγεῖον τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὸν Ἄμασιν.

πράγματι ἐκ τῆς παρὰ τὴν Αἰθιοπίαν χώρας κατήγετο καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν, ὅπως ὁ μισθοφόρων ἀρχηγὸς Ψαμμάτιχος (1) καὶ ἄλλοι Ἕλληνες ἐκ τῆς περιφερείας, βαρβαρικὸν εἶχεν ὄνομα καὶ ἦν εἷς τῶν πολυαρίθμων ἐπηλύδων οὓς ἀπησχόλει ἡ τῶν Ἀθηνῶν καλλιτεχνικὴ παραγωγὴ κατὰ τὸν ἕκτον ἔτι δὲ καὶ τὸν πέμπτον αἰῶνα. Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ περὶ τούτου τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον πάντη ἐξ ἐμαυτοῦ ἤχθην εἰς τὴν εἰκασίαν ταύτην διὰ τῆς παρατηρήσεως μικρᾶς τινος καὶ ἀφανοῦς λεπτομερείας, ἥτις ἐπῆλθέ μοι, προϊούσης τῆς περὶ τὴν ἑλληνικὴν στολὴν ἐρεύνης μου. Μοὶ ἐφάνη δηλαδὴ περίεργον ὅτι ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ τέχνῃ σπανίως ἀπαντᾷ ἐσθὴς θυσανωτή. Ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν περιπτώσεων, ἐβεβαιώθην, ὅτι οἱ θύσανοι ἀπαντῶσι μόνον εἰς δύο μικρὰς κατηγορίας ἀγγείων, ἤτοι εἰς τὰ ἐκ Κυρήνης (2), καὶ εἰς τὰ τοῦ Ἀμάσιος (3), καθ' ὅσον ταῦτα ἐγένοντο διὰ δημοσιεύσεων γνωστά. Ὁ ἐκ θυσάνων κόσμος ἦτο βεβαίως ἐν χρήσει ἀρχικῶς ἐν Ἀσίᾳ ἰδίᾳ δὲ ἐν Ἀσσυρίᾳ (4), ἀλλ' ἐν τοῖς χρόνοις, οὓς ἐξετάζομεν ἐπίσης καὶ παρ' Αἰγυπτίοις, οἵτινες κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (2, 81), ἐνδεδύκασι κιθῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτούς, οὓς καλέουσι καλασίρις. Ἐπίσης γνωστή τις εἰκὼν ἀγγείου τοῦ Αὐστριακοῦ Μουσείου ἐν Βιέννῃ (5) παριστᾷ τὸν Βούσιριν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ αἰθίοπας ὁμοίως μετὰ γνώσεως ἀκριβοῦς τοῦ σχήματος τῆς μορφῆς καὶ τῆς στολῆς αὐτῶν· ἀνήκει δὲ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἰς μεγάλην τάξιν ἀγγείων, περὶ ὧν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐκράτησεν ἡ ἀδικαιολόγητος δόξα, ὅτι ἐποιήθησαν κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαϊκῶν, διὸ καὶ ἐκλήθησαν vasi di stile corinzio imitato a Cere. Καὶ ἡ τάξις αὕτη τῶν ἀγγείων, ὡς φίλός τις κατέστησέ μοι γνωστόν, ὅστις καὶ μέλλει προσεχῶς διὰ πλειόνων νὰ τὸ ἀποδείξῃ, στενῶς συνδέεται πρὸς τὴν πατρίδα τῆς στολῆς ἐκείνης. Ὑπομιμνήσκω δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἐν τῇ τέχνῃ τῶν χρόνων τῶν Διαδόχων καὶ τῶν Ῥωμαίων συνηθέστατον παράδειγμα θυσανωτῶν ἐνδυμάτων παρέχει ἡ αἰγυπτιάζουσα στολὴ τῆς Ἴσιδος καὶ τῶν ἱερειῶν αὐτῆς. Θυσανωτὸν ἐπίσης δερμάτινον ἔνδυμα ἔφερον αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γείτονι Λιβύῃ, ἐξ οὗ ὁ Ἡρόδοτος (4,189) θεωρεῖ γεννηθεῖσαν τὴν αἰγίδα. Περὶ τοῦ Ἀμάσιος δὲ προσθετέον ἔτι καὶ τὸ ἑξῆς, ὅτι δηλαδὴ καὶ παρ' ἄλλοις μέν, ἀλλὰ κυρίως ἐν ταῖς γραφαῖς αὐτοῦ συχνάκις ὁ βραχὺς χιτὼν ἢ τὸ ζῶμα τῶν μαχητῶν ἔχει σχῆμα συγγενὲς τῷ αἰγυπτιακῷ.

Καὶ δὲν περιέχει μὲν τὸ ἡμέτερον τεμάχιον οὐδεμίαν τῶν μνημονευθεισῶν ἀφρικανῶν χαρακτηριστικῶν λεπτομερειῶν, ἀντὶ τούτων ὅμως ἀνευρίσκομεν ἐν αὐτῷ ἄλλο τι σημεῖον ὁμοίας φύσεως. Πάντῃ ἀήθης δηλονότι εἶναι, ὅσον ἐγὼ γινώσκω, ὁ ἄνωθεν τοῦ μετώπου τῆς Ἀθηνᾶς ἀπὸ τοῦ κράνους προβάλλων μικρὸς γρύψ· ἀνάλογα δὲ τούτου παραδείγματα ἐν τῇ ἑλληνικῇ τέχνῃ δύνανται νὰ ἐπιδειχθῶσι μόνον ἐκ μεταγενεστέρων χρόνων προερχόμενα καὶ οὐχὶ πολὺ πλησιάζοντα (1), καὶ οὐδενὸς τῶν ὁποίων ἡ ὁμοιότης εἶναι τόσον καταφανὴς ἐκ πρώτης ὄψεως πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ κράνους τῆς Ἀθηνᾶς γρύπα, ὅσον ἡ τοῦ Οὐραίου, ὅστις κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς θέσιν κοσμεῖ τὰ διαδήματα καὶ τὰ κράνη τῶν αἰγυπτίων βασιλέων (2). Ἀλλὰ τὸ ἐκ καρπῶν ῥοιᾶς καὶ ἀνθέων λωτοῦ στέμμα, ὅπερ περιβάλλει τὸ κάτω μέρος τοῦ κράνους, ἐνθυμίζει ἡμῖν ἕνεκα τοῦ κυρίου αὐτοῦ συστατικοῦ — τῆς ῥοιᾶς — διακόσμησιν, ἥτις, εἰ καὶ ἀλλοίαν πως ἔχουσα τὴν διάταξιν, ἰδιάζει μόνον τοῖς ἐκ Κυρήνης καὶ τοῖς συγγενέσι τούτοις ἀγγείοις (3).

Τὰ ἑξῆς τεμάχια ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἄκρας ἀκμῆς τῆς ἀττικῆς ἀγγειογραφικῆς τέχνης.

(1) Πρβ. Röhl, Inscr. gr. antiquissimae 482.

(2) Micali, Storia κτλ. π. 42. Arch. Zeitung 1881 π. 12, 1.3. π. 13, 2. 3. 5. Μόνον ἐν ταῖς γραφαῖς τῆς Ἀρκεσιλάου κύλικος ἐλλείπουσι παντελῶς, ἐὰν ἡ ἀπεικόνισις εἶναι ἀκριβής (Mon. dell'Inst. I π. 47). Ἐπὶ τῆς παρ' Urlichs (Beiträge zur Kunstgesch. π. 10) κύλικος ἀπαντᾷ μόνον κάλυμμα κλίνης θυσανωτόν. Περὶ τῆς ἐκ Κυρήνης καταγωγῆς τῆς τάξεως ταύτης τῶν ἀγγείων ἀμφιβάλλω τοσοῦτον ἧττον, ὅσον ἐν Mittheil. des arch. Inst. 1886 σ. 90 νομίζω ὅτι νέα τεκμήρια ὑπὲρ τῆς τοῦ Loeschck καὶ τοῦ Puchstein γνώμης προσήγαγον.

(3) Εἰς τὰ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἤδη μνημονευθέντα προσθετέον καὶ Micali, Antichi Monumenti π. 76 (Arch. Zeitung 1846 πιν. 39. 1).

(4) Ἴδε τινὰ περὶ τούτου ἐν τῇ ἐμῇ πραγματείᾳ Beiträge κτλ. σ. 121 κ. ἑ.

(5) Monum. dell'Inst. VIII πίν. 16.

(1) Πρβ. τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἐπὶ τοῦ κράνους τῆς Παρθένου τοῦ Φειδίου γρυπῶν παρὰ Kieseritzky (Mitth. des arch. Inst. 1883 σ. 300 κ.ἑ. καὶ τὰς Πηγάσου προτομάς, ἃς φέρει ἐμπρὸς ἡ πλατεῖα μίτρα τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Élite céram. I πιν. 29, 1, Millingen. Vases grecs πίν. 49.

(2) Πρβ. Wilkinson-Birch, Manners and customs II σ. 328, 7, Erman, Aegypten und aeg. Leben σ. 95. 97.

(3) Πρβ. Lœschcke, de basi quadam prope Spartam reperta, Dorpater Programm 1879 σ. 15, Puchstein, Arch. Zeitung 1881 σ. 226.

Τὸ ὑπ' ἀρ. 4, εὑρεθὲν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ἔτους τούτου, εἶναι ὡς ἡ ὑπ' ἀρ. 4α τομὴ δεικνύει, λείψανον μικρᾶς πιθανῶς κύλικος, ἧς νῦν σώζεται ἐκ τῆς βάσεως, κοίλης οὔσης, ἡ ἀρχή. Μόνον, ὡς φαίνεται, κόσμον εἶχεν ἡ κύλιξ ἐν μέσῳ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας μορφὴν Ἀθηνᾶς καθημένης. Ἡ θεὰ κάθηται ἐπὶ ἁπλουστάτου τετραγωνικοῦ ἑδωλίου, οἷον—ἐκτὸς ἄλλων συχνάκις ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ ἀπαντώντων (1)—καὶ τὸ τοῦ γνωστοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, τῷ Ἐνδοίῳ δὲ μετὰ πολλῆς πιθανότητος ἀποδιδομένου, μαρμαρίνου ἀγάλματος. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι ἐν ᾧ ἡ θεὰ εἰκονίζεται ἐν τοιαύτῃ εἰρηνικῇ στάσει ὁ ἀριστερὸς αὐτῆς βραχίων μετὰ τῆς αἰγίδος παρίσταται ἐν προβολῇ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπὶ μορφῶν Ἀθηνᾶς εἰρηνικῶς ἱσταμένης σπάνιον εἶναι (2), καὶ ὅτι πιθανῶς ἐκράτει καὶ τὸ δόρυ, εἰς ὃ φαίνεται ἀνήκουσα ἡ παρατηρουμένη ἄνωθεν δεξιὰ κατὰ τὸ θραῦσμα ὁριζοντία γραμμή. Πολλῷ ὅμως περιεργοτέρα εἶναι ἡ ἐξεργασία τοῦ ἀγγείου τούτου, ὅπερ κατὰ τὴν τεχνοτροπίαν τοῦ ἐκτάκτως λεπτοφυοῦς αὐτοῦ σχεδιάσματος ἀνήκει εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤκμαζεν ἡ αὐστηροτέρα τῶν ἐρυθρομόρφων ἀγγείων τέχνη, εἰς τὸν «κύκλον τοῦ Ἐπικτήτου». Τὸ γάνωμα αὐτοῦ εἶναι βαθὺ ἐρυθρόν, παρόμοιον κοραλλοειδεῖ χρώματι, στιλπνότερον μὲν ἀλλ' ὁμοιάζον πρὸς τὸ συχνάκις ἐπὶ ἀρχαιοτάτων κεραμείων, π.χ. κυπρίων τινῶν καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων, τῶν ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς terra sigillata, ἀπαντῶν. Ἐν τῇ περιόδῳ τῆς τέχνης, περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, γίνεται μὲν χρῆσις ὁμοίου — ἀλλ' οὐχὶ τόσον στιλπνοῦ—χρώματος πρὸς ἐπάλειψιν κυλίκων ἐρυθρομόρφων, ἀλλὰ μόνον περὶ τὸ μέλαν ἔδαφος τῶν εἰκόνων (3), ἐν ᾧ ἐνταῦθα τὸ ἰχνογράφημα τῶν λεπτῶν διαγραμμάτων τῆς μορφῆς διὰ μέλανος γανώματος ἐξαίρεται ἀπὸ τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ ἐδάφους. Ἐκτὸς τοῦ ἑδωλίου, ὄντος μέλανος, ἡ ὅλη μορφὴ πληροῦται διὰ χρώματός τινος ἀλαμποῦς καὶ περίπου ὑπερύθρου μὴ ἀποκρύπτοντος, ἐννοεῖται, τὸ μέλαν σχεδίασμα. Ἐνταῦθα λοιπόν, ἐπὶ ἀγγείου δηλ. οὗ τὸ σχέδιον κατὰ τὴν τεχνοτροπίαν ἐντελῶς τοῖς ἐρυθρομόρφοις ὁμοιάζει, βλέπομεν συνδυασμὸν τῆς ἐργασίας τῶν μελανομόρφων καὶ τῆς τῶν πολυχρώμων, ὅστις εἶναι γνωστὸς —ὅσον ἐγὼ οἶδα—μόνον ἐπὶ λευκῶν ληκύθων (1). Τοῦ ἀξιομνημονεύτου τούτου φαινομένου, ὡς εἶπον, οὐδὲν ἄλλο ὅμοιον ἦτο ἐμοὶ γνωστόν· ἀλλ' ὁ κ. Klein ἀνεκοίνωσέ μοι ὅτι τὸ αὐτὸ ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ ἀγγείων τοῦ Ἐπιλύκου (2), ὅστις, ὡς π.χ. καὶ ὁ Παμφαῖος (3), καὶ ἐπὶ ἁπλῶς ἐρυθρομόρφων γραφῶν ποιεῖται χρῆσιν γανώματος ἐρυθροῦ χάριν ἐξάρσεως τῶν ἐνδυμάτων (4). Τὸν τρόπον τῆς γραφῆς τῶν ἐνδυμάτων ὑπὸ τοῦ τεχνίτου τούτου ἀναμιμνήσκουσί πως τὰ ἀλαμπῆ μέλανα στίγματα δι' ὧν εἶναι κατεσπαρμένη ἡ αἰγὶς τῆς ἡμετέρας Ἀθηνᾶς.

Λαμπρὸν δεῖγμα ἰχνογραφήματος ἁπλοῦ μελάνων διαγραμμάτων ἐπὶ ἐδάφους λευκοῦ κιτρινωποῦ καὶ ἐστιλβωμένου πρόκεινται τὰ ἑπτὰ τεμάχια παροψίδος, ἅπερ ὁ κ. Benndorf ἀνεγνώρισεν ὡς προσανήκοντα (ἴδε ἀρ. 5 καὶ ὑπ' ἀρ. 5α τὴν τομὴν αὐτῆς). Πρὸς συναρμογὴν τῶν τεμαχίων ὁδηγοῦσιν οἱ τὴν ὀπισθίαν ἐπιφάνειαν κοσμοῦντες μέλανες συγκεντρικοὶ κύκλοι ἐπ' ἐδάφους ἐρυθροῦ ὑποξάνθου, συμπληρούμενοι διὰ γραμμῶν λεπτῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀπεικονίσει. Τὸ αὐτὸ λάμπον ἐρυθρὸν χρῶμα τοῦ ὡραίου καὶ ἀπαραμίλλως λεπτοφυοῦς πηλοῦ χρησιμεύει ὡς ἔδαφος καὶ εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ γύρου τῆς παροψίδος μέλαν κόσμημα. Ἡ Ἀθηνᾶ εἰκονίζετο μόνη ἀναμφιβόλως ἐν ζωηρᾷ πολεμικῇ στάσει ὁρμῶσα πρὸς δεξιά, καὶ κατ' ἀκολουθίαν φέρουσα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος τὴν αἰγίδα ἐν προβολῇ. Οὐδὲν χαρακτηρίζει τόσον σαφῶς τὴν μεμελετημένην κομψότητα τῆς ἐργασίας, ὅσον ἡ περὶ τὴν αἰγίδα διάθεσις ὄφεων ἐναλλὰξ ἀῤῥένων — διὰ τοῦ γενείου

(1) Πρβ. π.χ. τὴν τοῦ Βερολίνου φιάλην ὑπ' ἀρ. 2313 μετὰ κιβδήλου ἐπιγραφῆς τοῦ Δούριδος. Ἐπὶ μελανομόρφων ἀγγείων ἴδε Βερολίνου ἀρ. 1907.

(2) Π.χ. Ἀθηνᾶ παρὰ τῷ δουρίῳ ἵππῳ ἐν Gerhard, Auserl. Vasenb. III πίν. 229-30, καὶ ἐπὶ μελανομόρφου ληκύθου ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς Ἁγ. Τριάδος μεταξὺ ἡρώων κυβευόντων, καὶ ἐπὶ ἀναθηματικοῦ πίνακος τοῦ Βερολίνου ὑπ' ἀρ. 2759. Benndorf, Vasenbilder πίν. 4, 2.

(3) Δύο ὡραῖα δείγματα τοῦ εἴδους τούτου κατέχει ἡ Ἀρχ. Εταιρία, ἤτοι ζεῦγος κυλίκων (ὑπ' ἀρ. 2898-99) ἐξ Ἑρμιόνης μετὰ μικρῶν ἐν τῷ πυθμένι εἰκόνων νεανίου κιθαρίζοντος καὶ ἑτέρου ὁπλιζομένου, σχεδίου δὲ λεπτοτάτου. Ἡ ἐρυθρὰ βαφὴ δὲν εἶναι τόσον στιλπνὴ ὅσον ἡ τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου, πολλαχοῦ δὲ εἶναι καὶ ἐφθαρμένη.

(1) Πρβ. π.χ. ληκύθους τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας ἀρ. 851 καὶ 1075 (Collignon ἀρ. 396. 399), 1998 καὶ 678 (Collignon ἀρ. 400).

(2) Klein, Meistersignaturen σ. 51.

(3) Klein ἔ. ἀ. σ. 43 ἀρ. 19. Gerhard Auserl. Vasenb. III πιν. 221-2.

(4) Ἐπὶ τῶν ἐν Arch. Zeitung 1884 π. 17, 1 δημοσιευθέντων τεμαχίων κατὰ περιγραφὴν τοῦ Furtwängler (Berl. Vasensammlung ἀρ. 4041).

διακρινομένων — καὶ θηλέων. Ἱματισμὸν ἔχει ἡ μορφή, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεμαχίῳ, τὸν ἐπὶ τῶν ἐρυθρομόρφων ἀγγείων τοῦ αὐστηροῦ ῥυθμοῦ ἐν γένει εἰθισμένον· ἤτοι τὸ αὐτὸ εὐμέγεθες, ἀρχικῶς δὲ τῷ πέπλῳ ταὐτιζόμενον, καὶ τὸ στῆθος λοξῶς περιβάλλον ἐπίβλημα, τοῦ ὁποίου τὸ *ἀπόπτυγμα* (1) ἐνταῦθα κατέρχεται ἀριστερὰ πρὸς τὸ ἔδαφος μετ' ἐξαιρετικῶς μακρῶν πτερυγίων. Ἡ αὐτὴ λοιπὸν στολή, ἣν φέρουσιν ἡ Ἀθηνᾶ τῶν αἰγιναίων ἀετωμάτων, ἡ τοῦ Oppermann (2) καὶ δύο, ἐντελῶς σχεδὸν ὅμοια, χαλκᾶ ἀγαλμάτια, εὑρεθέντα νεωστὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει (3), καὶ τέλος αἱ πλεῖσται τῶν μορφῶν τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς *Ἐλπίδος* φερομένων τῆς ἀνεπτυγμένης ἀρχαϊκῆς πλαστικῆς, τῶν ὁποίων κάλλιστα καὶ πολλὰ δείγματα ἐν Δήλῳ καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἰδίως διὰ τῶν ἐπ' ἐσχάτων γενομένων ἀνασκαφῶν, εἰς φῶς προήχθησαν. Τοῖς πολυχρώμοις τούτοις ἀγάλμασι κοινὸν ἔχει ἡ ἡμετέρα ἀγγειογραφία τὸν πλατὺν μαίανδρον, ὅστις στολίζει ἐμπρὸς κατὰ τὸ μέσον τὸ κατώτερον χιτωνοειδὲς μέρος ταύτης τῆς ἐσθῆτος. Εἶναι δὲ διαγεγραμμένος δι' ἀραιοῦ κιτρινωποῦ γανώματος, ὡς καὶ αἱ δύο ἄκραι πτυχαὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν κνήμην.

Ἐν τέλει ἂς μνημονεύσω ἀξιοπαρατήρητον παράστασιν Ἀθηνᾶς, ἥτις ἐδημοσιεύθη μὲν πρό τινος χρόνου ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (4), ἀλλὰ δὲν ἡρμηνεύθη ὡς τοιαύτη. Ἐπὶ μικροῦ τινος τεμαχίου ἀγγείου ἐρυθρομόρφου ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ὀρθῶς ἀνεγνώρισεν ὁ ἐκδότης τὴν Κασσάνδραν γυμνὴν καὶ φεύγουσαν τὸν Αἴαντα, τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὅμως ὡς θώραξ τοῦ Αἴαντος ἐκληφθὲν προφανῶς οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ κάτω μέρος Παλλαδίου, οὗ ἀντέχεται ἡ Κασσάνδρα τῷ ἀριστερῷ βραχίονι, σχεδὸν ἀπαράλλακτα ὡς ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τοῦ Vivenzio (5). Ἐκεῖ τὸ Παλλάδιον βαίνει ἐφ' ἁπλῆς βάσεως, ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ βάσεως διβάθμου, ἥτις προφαίνεται ὀπίσω παρὰ τὴν ἀριστερὰν κνήμην τῆς Κασσάνδρας καὶ εἰκονίζεται μᾶλλον πρὸς ἀριστερὰ τοῖς σκέλεσι διαβεβηκός· τὸ δὲ σφυρὸν τοῦ ἑτέρου τῶν ποδῶν εἶναι ἐμφανὲς ἄνωθεν τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος τῆς ἱκέτιδος. Δεξιὰ τοῦ Παλλαδίου σώζεται μέρος μορφῆς ἐνδεδυμένης καὶ πρὸς ἀριστερὰ καθημένης, τοιαύτη δὲ ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς Νεαπόλεως ἀγγείου εὑρίσκεται πλησίον τοῦ Παλλαδίου.

Ἀξία σπουδῆς εἶναι ἡ στολὴ τοῦ εἰδώλου. Ἀπαράλλακτα ὡς τὸ μαρμάρινον ἄγαλμα, τὸ ἐπικληθὲν ξόανον (1), ὅπερ εὑρεθὲν εἰς τεμάχια κατὰ τὰς τελευταίας ἀνασκαφὰς τῆς Ἀκροπόλεως ἀπηρτίσθη ἐσχάτως σχεδὸν ἐντελῶς τέλειον, φορεῖ τὸ εἴδωλον τοῦτο πλὴν τοῦ πολυπτύχου χιτῶνος, οὗ μόνον τὸ κατώτατον ἄκρον ὑποφαίνεται, καὶ ἔνδυμα ἄπτυχον ὅλως εἰκονιζόμενον καὶ φέρον μέλανα εἰκονικὸν κόσμον ἐν δυσὶ παραλλήλοις καὶ ὑπὸ κοσμημάτων χωριζομέναις ζώναις, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀνωτέρα περιέχει τρεῖς γυμνοὺς ἄνδρας σταδιοδρομοῦντας, ἡ δὲ κατωτέρα ἐπίσης τρεῖς μορφὰς τρεχούσας, ἀλλ' ἐνδεδυμένας, αἵτινες πιθανὸν νὰ εἰκόνιζον ἀρχαϊκόν τινα χορόν. Τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ παραστάσει ἑτέρα ὁμοία εὑρίσκεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος Ἀθηνᾶς εἰκονιζομένης ἐπὶ παναθηναϊκοῦ ἀμφορέως (2). Δρόμον καὶ ἁρματοδρομίαν βλέπομεν πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῦ ἐξαισίου περιβλήματος τῆς Δήμητρος ἐν ἀγγειογραφίᾳ τοῦ Ἱέρωνος ὑποσημαινομένας (3), ἐπὶ δὲ τοῦ χιτῶνος μαρμαρίνου ἀγάλματος εὑρεθέντος ἐν Ἀκροπόλει εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ἔτους 1882 ἐπίσης ἁρματοδρομίαν (4). Ἐπὶ τῶν μορφῶν ἐκείνων τῆς Ἀθηνᾶς ἀνάρμοστον δὲν εἶναι νὰ ἐκλάβῃ τις ὅτι εἰς τὰς ἀγωνιστικὰς παραστάσεις ἀφορμὴν παρέσχεν ὁ παναθηναϊκὸς πέπλος. Καὶ ναὶ μὲν ὡς εἰκονικὸς κόσμος τοῦ πέπλου ἀναφέρεται μόνον ἡ Γιγαντομαχία, ἡ δὲ παράδοσις ὅτι ὡσαύτως ἐνυ-

(1) Τὴν ὀνομασίαν ταύτην καθιέρωσεν ὁ Böhlau, Quaestiones de re vestiaria Graecorum, Weimar 1884 σ. 18 κ. ἑ. Ἡ γνώμη τοῦ τε Böhlau (σ. 45 κ. ἑ.) καὶ ἐμοῦ (Beiträge κτλ. σ. 80 σημ. 34, σ. 140) ὅτι τὸ ἐπιδεδιπλωμένον μέρος τοῦ ἐνδύματος τούτου εἶναι αὐτοτελὲς ἐπίβλημα, ἐν μέρει μόνον εἶναι ὀρθή, ὡς νῦν διδάσκει ἡμᾶς ἡ ζωγράφησις τῶν νεαρῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρημάτων. Ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ τεύχει τῆς ἐμῆς πραγματείας θὰ ἐπανορθώσω διεξοδικῶς ἐν οἰκείῳ τόπῳ τὴν πλάνην ἡμῶν ταύτην. Ὀρθὴν περιγραφὴν π. χ. ἔδωκεν ὁ Furtwängler παρὰ Roscher, Lexikon der Mythologie σ. 693.

(2) Friederichs-Wolters Gipsabgüsse ἀρ. 108.

(3) Ἴδε Κ. Ῥωμαΐδου, Τὰ Μουσεῖα τῶν Ἀθηνῶν.

(4) Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 πίν. 5, 3 σελ. 123.

(5) Müller-Wieseler, Denkm. der alt. Kunst I πίν. 43 ἀρ. 202. Baumeister, Denkm. des klass. Alterthums I π. 14 σ. 742.

(1) Πρβ. Walter Miller, American Journal of Archaeology 1886 σ. 63 ἀρ. 10 «Marble copy of a ξόανον».

(2) Mon. dell' Inst. X π. 48 e. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ἀντὶ χορευτριῶν παρεδέχθην μαχητὰς ἐν Beiträge κτλ. σ. 138 σημ. 18 ἐναντίον τῆς ὀρθῆς γνώμης τοῦ De Witte ἐν Annali 1877 σ. 328 καὶ Urlichs, Beitr. zur Kunstgesch. σ. 50.

(3) Gerhard, Trinkschalen und Gefässe πίν. 11-12. Wiener Vorlegeblätter Ser. A πίν. 5.

(4) Ἡ ζωγραφία παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ κ. Gilliéron (ἴδε Μυλωνᾶν ἐν Ἐφημ. Ἀρχ. 1883 σ. 44 ἀρ. 26).

φαίνοντο εἰκόνες «τῶν ἀρίστων» τῆς πόλεως ἀναμφιβόλως εἶναι πεπλανημένη (1), ἀλλ' ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲν κωλύει νὰ δεχθῶμεν ὅτι τῇ κυρίᾳ ταύτῃ εἰκόνι προσετίθεντο καὶ δευτερεύουσαι ζῶναι περιέχουσαι τυπικὰς παραστάσεις — ταύτας βεβαίως λίαν προσφυεῖς — τῶν ἀγώνων τῆς ἑορτῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαϊκῶν ἀγγειογραφιῶν, πρὸς ἃς ὁ πέπλος βεβαίως μεγίστην εἶχε τὴν ὁμοιότητα (1).

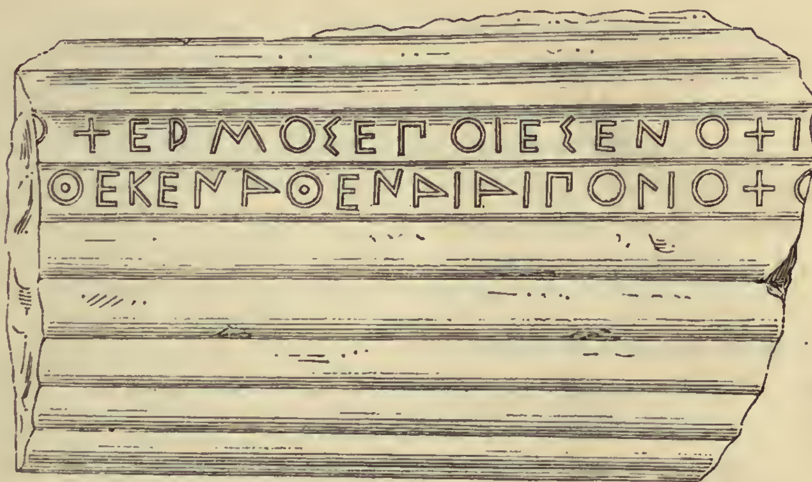
Ἐν Ἀθήναις κατὰ Μάϊον 1886.

FR. STUDNICZKA

ΑΡΧΕΡΜΟΣ Ο ΧΙΟΣ

Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν τῆς Μαρμαροπλαστικῆς διεκρίθησαν, ὡς γνωστόν, πρῶτοι οἱ χῖοι Μέλας, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μικκιάδης, ὁ υἱὸς τούτου Ἄρχερμος καὶ οἱ τούτου υἱοὶ Βούπαλος καὶ Ἄθηνις (Πλίνιος, 36, 11). Τοὺς δύο πρώτους τῶν τεχνιτῶν τούτων μόνον κατ' ὄνομα γνωρίζομεν· περὶ τοῦ Ἀρχέρμου ὅμως ἐγνωρίζομεν ὅτι ἔργα αὐτοῦ ὑπῆρχον ἐν Δήλῳ (Πλίνιος 36, 11) καὶ ὅτι πρῶτος αὐτὸς παρέστησε τὴν Νίκην πτερωτὴν (Σχολ. Ἀριστ. Ὄρν. 573). Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐπιγραφὴ εὑρεθεῖσα ἐν Δήλῳ μνημονεύει τοῦ Ἀρχέρμου καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ὅτι πτερωτὴ γυναικεία μορφή, εὑρεθεῖσα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐξελήφθη ὡς Νίκη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀρχέρμου ποιηθεῖσα (Furtwängler, Arch. Zeit. 1882 σελ. 324 κ.ἑ.)· ἀλλὰ τὸ βάθρον, ἐν ᾧ ἡ ἐπιγραφή, δὲν φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ τῆς ἀνωτέρω μορφῆς, ὡς δύναταί τις νὰ πεισθῇ μάλιστα νῦν, ὅτε ἤτε μορφὴ καὶ τὸ βάθρον ἐκομίσθησαν ἐκ Μυκόνου ἐνταῦθα καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ Κεντρικῷ ἡμῶν Μουσείῳ.

Εἰς ταύτας τὰς περὶ Ἀρχέρμου εἰδήσεις προσετέθη τελευταῖον ἑτέρα μεγάλης σπουδαιότητος. Ἐν ταῖς ἐν Ἀκροπόλει δηλ. ἐνεργουμέναις ἀνασκαφαῖς εὑρέθη χθὲς ἡ ἐν πανομοιοτύπῳ δημοσιευομένη ἐνταῦθα ἐπιγραφή, ἐν ᾗ γίνεται μνεία τοῦ Ἀρχέρμου ὡς τεχνίτου ποιήσαντος ἄγαλμά τι:

. . . (Ἄ)ρχερμος ἐποίεσεν ὁ χῖ(ος)
. . . (ἀνέ)θεκεν Ἀθεναίαι πολιόχο(ι)

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ σωζομένου τεμαχίου κιονίσκου, ἔχοντος τὰς ῥαβδώσεις κατὰ τὸν δωρικὸν τρόπον, ὥστε ὁ κίων θὰ εἶχε τοιαύτην μορφήν, οἵαν οἱ ὑπ' ἀρ. 1 καὶ 2 ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ δημοσιευθέντες (1886 Πίν. 6). Εὑρέθη δὲ παρὰ τὸ βόρειον τεῖχος τῆς Ἀκροπό-

(1) Πρβ. Beiträge κτλ. σ. 137 σημ. 17 ὅπου δυστυχῶς διέφυγόν με τὰ ὑπὸ τοῦ Julius ἐν Agonaltempel σ. 18 κ. ἑ. ἐκτιθέμενα ὅμοια ἐπιχειρήματα.

(1) Beiträge κτλ. σ. 13. Τὸ μνημονευόμενον παρ' ἐμοῦ ἐκ Κριμαίας κάλυμμα μετεχειρίσθη ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ Σπ. Λάμπρος (Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος σ. 200) ἵνα παράσχῃ ἔννοιαν τοῦ παναθηναϊκοῦ πέπλου.

λεως εἰς ἀπόστασιν 46-48 μέτρων πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου, ἔνθα εὑρέθησαν κατὰ Ἰανουάριον μῆνα ἐνεστῶτος ἔτους τὰ πολλὰ ἀγάλματα (ἴδε τὴν ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ ἔκθεσιν μου, 1886 σελ. 74 κ. ἑ.). Ἀλλ' ἐν τοῖς ἀγάλμασι τούτοις ὑπάρχουσι δύο διαφέροντα τῶν λοιπῶν τὴν μορφὴν καὶ ἐργασίαν, διαφέροντα δηλ. τοῦ τύπου ἐκείνου, ὃν παριστᾷ τὸ σὺν τῇ ἀνωτέρω ἐκθέσει μου δημοσιευθὲν ἄγαλμα (Πίναξ 5). Τὸ ἕτερον μάλιστα αὐτῶν (προτομὴ γυναικείου ἀγάλματος) εἶνε ἀναμφισβητήτως ξένης, οὐχὶ ἀττικῆς, πιθανῶς νησιωτικῆς τέχνης. Τοῦτο ἄρα τὸ ἄγαλμα δύναται νὰ εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀρχέρμου ποιηθέν.

Ἀλλ' ἡ εἰκασία αὕτη μικρὰν ἔχει σπουδαιότητα ἐν σχέσει πρὸς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἄρχερμος εἰργάζετο ἐν Ἀθήναις, ἢ ὅτι τοὐλάχιστον ἔργα αὐτοῦ, ποιηθέντα ἐν Χίῳ, ἐστάλησαν ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐξετέθησαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἡ εἴδησις αὕτη εἶνε σπουδαιοτάτη διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως τῆς τέχνης, διότι ἐξ αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἐν παλαιτάτοις σχετικῶς χρόνοις ὑπῆρχε τεχνικὴ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν νήσων καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι ἡ Μαρμαροπλαστική, ἡ τὸ πρῶτον ἐν Χίῳ ἀναπτυχθεῖσα, μετηνέχθη *ἀμέσως* δι' ἔργων τοῦ Ἀρχέρμου εἰς Ἀθήνας. Δυνάμεθα μάλιστα μεθ' ἱκανῆς πιθανότητος νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἡ ὅλη ἀνάπτυξις τῆς Μαρμαροπλαστικῆς ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἡ *ξοανοποιΐα* κυρίως ἠσκεῖτο, προῆλθεν ἐξ ἐπιδράσεως τῆς τέχνης τοῦ Ἀρχέρμου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ὡς δεικνύει καὶ ἡ ἐν Δήλῳ εὕρεσις ἀγαλμάτων τοιοῦτον ἐχόντων τύπον, οἷον ἔχουσι τὰ πολλὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθέντα (ἴδε τὴν ἀνωτέρω ἔκθεσίν μου σελ. 96), ἐν νήσῳ δηλ. πλησίον τῆς Χίου κειμένῃ, ἐν ᾗ ὑπῆρχον μάλιστα καὶ ἔργα τῶν χίων τεχνιτῶν.

Πλησίον τοῦ τόπου, ἐν ᾧ εὑρέθη ἡ προκειμένη ἐπιγραφή, εὑρέθη πρό τινων ἡμερῶν καὶ ἀρχαϊκωτάτη τὴν τέχνην χαλκῆ κεφαλὴ πωγωνοφόρου ἀνδρός, μεγέθους μείζονος σχεδὸν τοῦ φυσικοῦ. Τὰ εὑρήματα δὲ ταῦτα ἐπιχέουσιν ἱκανὸν φῶς ἐπὶ ἑτέρας ἐπιγραφῆς, εὑρεθείσης κατὰ τὰς ἀρχὰς ἱσταμένου ἔτους (ἴδ. ἔκθεσίν μου ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ 1886 σελ. 81 ἀρ. 5). Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα Θεόδωρος ὡς ὄνομα τεχνίτου. Τὴν εἰκασίαν δέ, ἣν τότε ὑπεδήλωσα, ὅτι ὁ Θεόδωρος οὗτος δυνατὸν ἴσως νὰ ταὐτισθῇ πρὸς Θεόδωρον τὸν Σάμιον, δυνάμεθα νῦν μετὰ μείζονος βεβαιότητος νὰ ἐπαναλάβωμεν. Ἀφ' οὗ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὑπῆρχον ἔργα Ἀρχέρμου τοῦ Χίου, πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπῆρχον καὶ ἔργα Θεοδώρου τοῦ Σαμίου, ὅστις ἄλλως διέτριψεν ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Ἑλλάδι, διότι ᾠκοδόμησεν ὡς ἀρχιτέκτων τὴν ἐν Σπάρτῃ Σκιάδα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεόδωρος ἦτο χαλκοπλάστης, τὸ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθὲν ἄγαλμα θὰ ἦτο οὐχὶ μαρμάρινον ἀλλὰ χαλκοῦν· δὲν εἶνε ἄρα ἀπίθανον ἡ εὑρεθεῖσα κεφαλὴ νὰ ἀνήκῃ εἰς αὐτὸ τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου ποιηθὲν ἄγαλμα. Ἀλλὰ περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος ἐπέχομεν νὰ ἀποφανθῶμεν ὁριστικῶς, περιμένοντες τὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἀποτελέσματα, ἅτινα εἶνε δυνατὸν νὰ καταστήσωσι τὴν λύσιν αὐτοῦ εὐκολωτέραν.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ὀρθὴν γραφὴν τῆς λέξεως *Ἄρχερμος* περιττὸν κρίνω νὰ προσθέσω τι, βεβαιωθείσης αὐτῆς καὶ διὰ τῆς ἐκ Δήλου ἐπιγραφῆς.

Ἀθήνησι τῇ 17ῃ Ἰουλίου 1886.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

.ΠΡΩΤΗΝ
ΙΝΑΡΑΤΟΝΕ
ΜΑΤΙΣΑΙΓΝΩ
ΑΙΤΗΣΒΟΥΛΗΣΕ
ΔΟΚΕΙΤΗΙΒΟΥΛ
ΜΠΟΛΙΝΤΩΝΤΕΝ
ΝΕΔΡΟΝΑΥΤΩΝΑ

ΔΕΛΦΟΥΣΑΥΤΟΥ
ΑΛΛΙΣΤΟΤΙΜΟΝ
ΑΤΙΜΟΥΠΑΙΔΑΣ
ΑΥΤΩΝΕΚΑΣΤΟΝ
ΙΕΝΑΙΔΕΑΥΤΟΙ
ΑΝΤΙΝΟΣΔΟΚΩΣ
ΕΙΝΑΙΠΑΡΑ¯ΤΟΥ

Ι Ω Ν Ε Π Α Ι Ν Ε Σ Α Ι
Α Ε Κ Τ Ε Ν Ε Δ Ο Υ Κ Α
Ε Π Ι Ξ Ε Ν Ι Α Ε Ι Σ Τ
Σ Α Υ Ρ Ι Ο Ν . . . Φ .
Ε Ο Υ Σ Ε Ρ Ο Ι Α Δ Η
Α Κ Α Θ Α Π Ε Ρ Τ Η Ι
. Δ Ε Τ Ο Δ Ε Τ Ο . Η
. Θ Ι Ν Η Ι Τ Ο Ν Γ Ρ
Η Σ Κ Α Ι Σ Τ Η Σ Α .
Δ Ε Τ Η Ν Α Ν Α Γ Ρ .
Υ Ν Α Ι Τ Ο Ν Τ Α .
Δ Ρ Α Χ Μ Α Σ Ε .
Α Ν Α Λ Ι Σ Κ Ο .

[δεδόχθαι τῇ βουλῇ
ι, τοὺς προέδρους οἳ ἂν λάχωσι π-
ροεδρεύειν ἐν τῷ δήμῳ εἰς τὴ]-
ν πρώτην [ἐκκλησίαν προσαγαγε-
ῖν Ἄρατον ε[ἰς τὸν δῆμον καὶ χρη-
ματίσαι, γνώ[μην δὲ ξυμβάλλεσθ-
αι τῆς βουλῆς ε[ἰς τὸν δῆμον, ὅτι
δοκεῖ τῇ βουλ[ῇ ἐπαινέσαι τὴ-
μ πόλιν τῶν Τεν[εδίων καὶ τὸν σύ-
νεδρον αὐτῶν Ἄ[ρατον καὶ τοὺς ἀ-
δελφοὺς αὐτοῦ [Μεγάτιμον (;) καὶ Κ-
αλλιστότιμον . . . .
ατίμου παῖδας [καὶ στεφανῶσαι
αὐτῶν ἕκαστον [χρυσῷ στεφάνω-
ι, εἶναι δὲ αὐτοῖ[ς πολιτείαν καὶ
ἄν τινος δοκῶσ[ιν προσδεῖσθαι
εἶναι παρὰ τοῦ [δήμου τῶν Ἀθηνα-
ίων, ἐπαινέσαι [δὲ καὶ τὸν ἥκοντ(;)-
α ἐκ Τενέδου κα[ὶ καλέσαι αὐτὸν
ἐπὶ ξένια εἰς τ[ὸ πρυτανεῖον εἰ-
ς αὔριον.— Φ[ιλοκλῆς Φιλοκλ-
έους Ἐρσιάδη[ς εἶπεν· τὰ μὲν ἄλλ-
α καθάπερ τῇ [βουλῇ, ἀναγράψα-
ι δὲ τόδε τὸ ψή[φισμα ἐν στήλῃ λ-
ιθίνῃ τὸν γρ[αμματέα τῆς βουλ-
ῆς καὶ στῆσαι[ι ἐν ἀκροπόλει, εἰς
δὲ τὴν ἀναγρ[αφὴν τῆς στήλης δο-
ῦναι τὸν τα[μίαν τῆς βουλῆς ΔΔΔ
δραχμὰς ἐ[κ τῶν κατὰ ψηφίσματα
ἀναλισκο[μένων τῷ δήμῳ.

Τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην τεμάχιον στήλης εὑρέθη ἐν ταῖς ἐν ἀκροπόλει τελευταῖον γενομέναις ἀνασκαφαῖς πρὸς τὸ βόρειον τεῖχος αὐτῆς καὶ παρὰ τὸ Ἐρεχθεῖον. Εἶνε λίθου Πεντελικοῦ ἀνωμάλως τεθραυσμένον τὰς τρεῖς πλευράς, ὕψους μὲν 0,40, πλάτ. 0.14 καὶ πάχ. 0,06. Ἡ γραφὴ αὐτοῦ στοιχηδόν, ἕκαστος δὲ στίχος εἶχεν ἀρχῆθεν γράμματα 25. Ἐγράφη δὲ πιθανῶς τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐπὶ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις Θεοφράστου, καθ' ἃ συνάγεται ἐξ ἑτέρου ψηφίσματος εἰς τοὺς Τενεδίους ἀφορῶντος, ἐν ᾧ ἀναφέρεται μὲν ὁ τὴν ἐπώνυμον ἔχων ἀρχὴν Θεόφραστος, ἀναφέρεται δὲ καὶ ὁ Ἄρατος τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Τὸ ἕτερον δὲ τοῦτο ψήφισμα εὑρίσκεται νῦν ἐν τῷ κεντρικῷ τῆς πόλεως Μουσείῳ καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τεμαχίων δύο, ὧν τὸ μὲν ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Πιττάκη ἐν ἀρχαιολ. ἐφημ. ἀριθ. 3428, τὸ δὲ ἕτερον ἐν Bullet. Archeol. τῆς Ῥώμης τοῦ 1866 σελ. 104 ὑπὸ τοῦ ἐλλογιμωτάτου Ulrich Köhler, ὃς καὶ μετεξέδωκεν ἀμφότερα ἐν τῇ τελευταῖον ὑπ' αὐτοῦ γενομένῃ συλλογῇ τῶν Ἀττικῶν ψηφισμάτων (C. I. A. II, I. ἀριθ. 117).

Ὁ δὲ λόγος δι' ὃν ἐγένετο τὸ παρὸν ψήφισμα ἔχει, ὡς εἰκάζω, σχέσιν τῷ προρρηθέντι, περὶ οὗ ἀνάγνωθι τὰ ὑπὸ Köhler εἰρημένα ἐν τῷ προμνημονευθέντι περιοδικῷ τῆς Ῥώμης. Ἡ τῷ Ἀράτῳ ἀποδιδομένη ἐνταῦθα προσηγορία τοῦ συνέδρου δύναται ἀσφαλῶς νὰ τεθῇ ἐν τῷ 27ῳ στίχῳ τοῦ ὑπὸ Köhler ἐκδοθέντος, διότι ἐκεῖ ἀκριβῶς ἀναφέρεται ὁ Ἄρατος οὗτος, ὀκτὼ δὲ γράμματα πρὸ αὐτοῦ φαίνονται ἐξαληλιμμένα. Ἡ τοῦ δεκάτου στίχου λέξις Καλλιστότιμος, ἂν ἀνεγνώσθη καλῶς, εἶνε τῶν ἀγνοουμένων ἐν τῷ λεξικῷ τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ Pape οὐδ' ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ τοὐλάχιστον γνωστή.

. . . . Ι Η Σ . . . .
. . . . Ξ Ε Ν Ο Φ Ω Ν . . . .
. . . . Υ . . . . Α Τ Ο Μ Β Α . . . .
. . . ⁻Η . . . Υ Τ Α Ν Ε Ι Α . Ε Κ Κ
. . . Π Ε Ψ Η Φ Ι Ι Ε Ν Λ Υ Σ Ι Α Σ .
. . Ο Σ Κ Α Ι Σ Υ Μ Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ο Ι .

ιης
Ξενοφῶν
ἐγραμμάτε]υ[εν. Ἑκ]ατομβα[ιῶνος
. . . . τῆς [πρ]υτανείας ἐκκ-
λησία· τῶν προέδρων ἐ]πεψήφιζεν Λυσίας
. . . . ος καὶ συμπρόεδροι· ἔ-

. . Ι Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω Ι Ε Π Ι Χ Α Ρ Μ .
. . Κ Ο Λ Ω Ν Η Θ Ε Ν Ε Ι Π Ε Ν Ε Π Ε
. . . Ω Σ Υ Π Ο Τ Ο Υ Β Α Σ Ι Λ Ε Ω Σ
. . Φ Ρ Α Κ Τ Ω Ν Ε Υ Ν Ο Υ Σ Ω Ν Δ
. . Η Μ Ω Ι Κ Α Ι Ι Δ Ι Α Ι Ε Κ Α Σ Τ Ω
. Ͻ Υ Μ Ε Ν Ο Σ Ο Ι Σ Α Ν Π Ε Ρ Ι Τ Υ
. . . Π Ρ Α Τ Τ Ω Ν Α Γ Α Θ Ο Ν Ο Τ Ι
Ι Ο Λ Ε Ω Σ Ε Π Ι Μ Ε Λ Ε Ι Τ Α Ι Δ Ε
. Σ Ι Τ Ο Υ Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω Ι Ο Π Ω Σ Α
Κ Ο Μ Ι Ξ Η Τ Α Ι Σ Υ Ν Α Γ Ω Ν Ι Ξ Ο
. Υ Σ Ω Τ Η Ρ Ι Α Ι Α Γ Α Θ Η Ι Τ Υ .
. . Υ Λ Η Ι Τ Ο Υ Σ Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ο . .
. Ο Ε Δ Ρ Ε Υ Ε Ι Ν Ε Ν Τ Ω Ι Δ . . .
. Λ Η Σ Ι Α Ν Χ Ρ Η Μ Α Τ Ι Σ / . . .
. Ξ Υ Μ Β Α Λ Λ Ε Σ Θ Α Ι Τ Η . . . .
. Γ Ι Δ . . . .

Πλὰξ φλεβώδους Πεντελικοῦ μαρμάρου (Κοκκιναρᾶ) ὕψ. 0,41, πλάτ. 0,33 καὶ πάχ. 0,16 φέρει τὸ ψήφισμα τοῦτο στοιχηδὸν γεγραμμένον μετά τινων παρεκτροπῶν. Οὕτω τοῦ ἐνδεκάτου στίχου τῆς λέξεως ἰδίᾳ τὸ πρῶτον Ι εἶνε παρεγγεγραμμένον ὡσεὶ ἐλησμονήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ χαράκτου. Ἡ γραφὴ εἶνε τοῦ τετάρτου π.χ. αἰῶνος· εὑρέθη δὲ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ τὸ προηγούμενον θέσει.

Α Γ / ᴗ Ι Ι ι .
ι Λ Η Ι Τ Ο Υ Σ
Λ Α Χ Ω Σ Ι Π Ρ Ο Ε Δ Ρ
Ι Ε Ι Σ Τ Η Ν Π Ρ Ω Τ
Α Γ Α Γ Ε Ι Ν Π Ρ Ο
Ω Ν Α Κ Α Ι Χ Ρ Η Μ
. Ν Ω Μ Η Ν Δ Ε Ξ Υ
Λ Η Σ Ε Ι Σ Τ Ο Ν
Β Ο Υ Λ Η Ι Ε Π Α
Π Υ Ρ Ο Υ Κ Ο Ρ
Α Κ Α Ι Φ Ι Λ Ο
Κ Λ Η Ν Κ

δοξεν τῇ βουλῇ κα]ὶ τῷ δήμῳ· Ἐπίχαρμος
[δεῖνος . . . . Κολωνῆθεν εἶπεν· ἐπε-
ιδὴ . . . . ως ὑπὸ τοῦ βασιλέως
φρακτῶν εὔνους ὢν δ-
ιατετέλεκε τῷ τε δ]ήμῳ καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ
τῶν πολιτῶν προθυμ]ούμενος οἷς ἂν περιτυ-
γχάνῃ καὶ λέγων καὶ] πράττων ἀγαθὸν ὅτι
δύναται ὑπὲρ τῆς] πόλεως, ἐπιμελεῖται δὲ
καὶ τῆς κομιδῆς τοῦ] σίτου τῷ δήμῳ ὅπως ἂ-
ν ἀσφαλέστατα δια]κομίζηται συναγωνιζό-
μενος ἐπὶ τῇ τούτο]υ σωτηρίᾳ, ἀγαθῇ τύχ-
ῃ δεδόχθαι τῇ βο]υλῇ, τοὺς προέδρο[υς ο-
ἵτινες ἂν λάχωσι πρ]οεδρεύειν ἐν τῷ δ[ήμῳ
ι εἰς τὴν πρώτην ἐκκ]λησίαν χρηματίσ[αι πε-
ρὶ τούτων, γνώμην δὲ] ξυμβάλλεσθαι τῆς βου-
λῆς εἰς τὸν δῆμον] ὅτι δ[οκεῖ τῇ βουλῇ.

ἀγαθῇ τ-
ύχῃ δεδόχθαι τῇ] βουλῇ, τοὺς
προέδρους οἳ ἂν] λάχωσι προεδρ-
εύειν ἐν τῷ δήμῳ] εἰς τὴν πρώτ-
ην ἐκκλησίαν προσ]αγαγεῖν πρὸ-
ς τὸν δῆμον Ἀριστί]ωνα (;) καὶ χρημ-
ατίσαι περὶ αὐτῶν γ]νώμην δὲ ξυ-
μβάλλεσθαι τῆς βου]λῆς εἰς τὸν
δῆμον ὅτι δοκεῖ τῇ] βουλῇ ἐπα-
ινέσαι . . . .]πύρου Κορ-
ίνθιον; . . .]α καὶ Φιλο-
. . . . κλην κ[α

Τὰ γράμματα ταῦτα στοιχηδὸν γεγραμμένα φέρει μικρὸν τεμάχιον στήλης λίθου Πεντελικοῦ. Ὕψ. 0,15, πλάτ. 0,14 καὶ πάχ. 0,06. Ἕκαστος στίχος εἶχεν ἀρχῆθεν γράμματα 25. Χρόνος γραφῆς τὰ μέσα πιθανῶς τοῦ τετάρτου π. χ. αἰῶνος. Εὑρέθη δὲ παρὰ τὸ Ἐρεχθεῖον.

ΚΩΝΣΤ. Ν. ΔΑΜΙΡΑΛΗΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΙΝΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΧΩΡΙΟΝ ΤΙ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

Ἐν τῇ *Ἀρχ. Ἐφημερίδι* τοῦ 1883, σελ. 229 ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἀρ. 60 ἐξ Ἐπιδαύρου ἐπιγραφὴ ἰαματική, ἄλλως μὲν ἀκεραία καὶ εὐανάγνωστος, ὅπως δὲ διὰ μικρῶν γραμμάτων μεταγραφῆ παρέχουσα τοσοῦτον ἀσαφῆ πολλαχοῦ καὶ συγκεχυμένην ἔννοιαν, ὥστε ὁ ἐκδότης ὠνόμασεν αὐτὴν «pot-pourri ἑλληνικῶν λέξεων», καὶ ὑπώπτευσεν ὅτι ὁ ἀναθέσας αὐτὴν «Κὰρ ὢν δὲν ἐγνώριζεν, ὡς φαίνεται, καλῶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν». Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει χρείαν ἐνιαχοῦ μὲν ὀρθοτέρας ἀναγνώσεως καὶ στίξεως, ἀλλαχοῦ δὲ ἐπαρκεστέρας ἑρμηνείας, ἵν' ἀποβῇ τοιαύτη, ὁποῖαι καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν αὐτῶν χρόνων ἐπιγραφαί, ὅσαι εἶνε καλῶς διατετηρημέναι. Ταῦτα δὲ θέλομεν ἐν τοῖς ἑξῆς ἐπιχειρήσῃ.

Στιχ. 12. Ἐξεδόθη ἐστιγμένον τὸ χωρίον ὡς ἑξῆς: *ἀνυπόδητον περιπατεῖν πρὶν ἐνβῆναι ἐν τῷ βαλανείῳ, εἰς τὸ θερμὸν ὕδωρ οἶνον περιχέασθαι*. Ἡ στίξις αὕτη σφόδρα ταράττει καὶ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν σύνταξιν. Ἀρκεῖ νὰ ὑποδείξῃ τις τὴν ἑξῆς μόνην ὀρθὴν στίξιν: *ἀνυπόδητον περιπατεῖν πρὶν ἐνβῆναι ἐν τῷ βαλανείῳ εἰς τὸ θερμὸν ὕδωρ· οἶνον περιχέασθαι*, ἵνα γείνῃ καταφανὴς καὶ ἡ μόνη ὀρθὴ ἔννοια, ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἔπρεπε *νὰ περιπατῇ ἀνυπόδητος πρὶν ἐμβῇ εἰς τὸ θερμὸν ὕδωρ τὸ ἐν τῷ βαλανείῳ καὶ ἔπειτα νὰ περιχυθῇ οἶνον*.

Στιχ. 14. *κοινῇ θῦσαι Ἀσκληπιῷ ἤπιον ἢ ἐλευσεινίαις*. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀνάγνωσις εἶνε ἡμαρτημένη. Γράφε: *Ἀσκληπιῷ, Ἠπιόνῃ, Ἐλευσεινίαις*, πρβ. Παυσ. Β', 29, 1 «τέμενος δ' ἐστὶ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἀγάλματα ὁ θεὸς αὐτὸς καὶ Ἠπιόνη· γυναῖκα δὲ εἶναι τὴν Ἠπιόνην Ἀσκληπιοῦ φασιν.» Ἴδ. καὶ Β', 27, 5.

Στιχ. 19-20. *παιδάριον δὲ ἡγεῖσθαι θυμιατήριον ἔχον ἀτμίζον καὶ τὸν ἱερέα, λέγειν τε θεραπεῦσαι χρὴ δὲ ἀποδιδόναι τὰ ἴατρα*. Ἐξ ἡμαρτημένης στίξεώς τε καὶ ἀναγνώσεως ἀπέβη τὸ χωρίον λίαν συγκεχυμένον καὶ ἀδιανόητον. Τὸ ὀρθὸν ἔχει ἀναντιῤῥήτως ὡς ἑξῆς: *παιδάριον δὲ ἡγεῖσθαι θυμιατήριον ἔχον ἀτμίζον, καὶ τὸν ἱερέα λέγειν: τεθεράπευσαι, χρὴ δὲ ἀποδιδόναι τὰ ἴατρα*.» Ὁ ἀσθενὴς δηλ. εἶδε κατ' ὄναρ ὅτι παιδάριον προηγεῖτο κρατοῦν θυμιατήριον καπνίζον, καὶ ὅτι ὁ ἱερεὺς εἶπε πρὸς αὐτόν: «τεθεράπευσαι, χρὴ δὲ ἀποδιδόναι τὰ ἴατρα.» (1)

Στιχ. 23. *Ἥψατο δέμου καὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ τοῦ μαστοῦ*. Ταῦτα νομίζει ὁ ἐκδότης ὅτι εἶνε παρεμπίπτων λόγος καὶ ὑποκείμενον τοῦ *ἥψατο* εἶνε *ὁ θεός*. Καὶ περὶ μὲν τοῦ παρεμπίπτοντος λόγου ἴσως ἔχει δίκαιον, περὶ δὲ τοῦ θεοῦ οὐδαμοῦ εἶπεν ὅτι ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν κατ' ὄναρ. Ἐν τοῖς πρὸ μικροῦ εἰρημένοις οἱ μόνοι ἐμφανισθέντες ἦσαν τὸ παιδάριον καὶ ὁ ἱερεύς, οὐχὶ δὲ ὁ θεός. Ἐκτὸς δὲ τούτου δὲν φαίνεται οὐδεὶς λόγος, δι' ὃν ὁ θεὸς «ἥψατο αὐτοῦ *καὶ* τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ τοῦ μαστοῦ», ὅστις οὐδὲ ἄλλου μέλους οὐδενὸς φαίνεται ὅτι ἥψατο. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ὑποκείμενον τοῦ *ἥψατο* εἶνε ἡ νόσος, ἣν ἔπασχεν ὁ ἀσθενής, τὸ ἄλγος ὅπερ ἤλγει. Ταύτην δὲ τὴν σημασίαν τοῦ *ἅπτομαι* (*πιάνω* ἐν τῇ καθομιλουμένῃ) εὑρίσκομεν παρὰ Θουκυδίδῃ Β', 48, 2· «καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ ἥψατο τῶν ἀνθρώπων (ἡ νόσος), καὶ Σοφοκλ. Τραχιν. 1009 «ἧπταί μου, τοτοτοῖ, ἥδ' αὖθ' ἕρπει (ἡ νόσος)» καὶ Οἰδ. ἐπὶ Κολ. 955 «θανόντων δὲ οὐδὲν ἄλγος ἅπτεται» καὶ Ξενφ. Κ. Π. Α', 6, 25 «τῶν αὐτῶν σωμάτων οἱ αὐτοὶ πόνοι οὐχ ὁμοίως ἅπτονται ἄρχοντός τε ἀνδρὸς καὶ ἰδιώτου.»

Στιχ. 23 καὶ ἐφεξῆς. Ταῦτα ὅπως ἐξεδόθησαν εἶνε καθ' ὑπερβολὴν ἀσαφῆ καὶ ἀκατάληπτα, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἐκδότης ὁμολογεῖ, οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ πεισθῇ τις εἰς τὰς ἑρμηνείας αὐτοῦ. Τὸ χωρίον θὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν σαφήνειαν, ὅταν στιχθῇ ὡς ἑξῆς. *Μετ' ὀλίγον δὲ ὑγιὴς ἡ χεὶρ ἐγένετο ἐπιμείναντί μοι. Ἄνηθον μετ' ἐλαίου χρήσασθαι πρὸς τὴν κεφαλαλγίαν εἶπεν· οὐ μὴν ἤλγουν τὴν κεφαλήν· συνέβη οὖν φιλολογήσαντί μοι*

(1) Αὕτη τε καὶ ἡ προηγουμένη διόρθωσις ἔγεινεν ἤδη μετὰ καὶ ἄλλων ἐξ ὑπὸ Λ... ἐν τῷ Αἰῶνι τῆς 28 Μαρτίου 1884, ἀρ. 4434.

συμπληρωθῆναι· χρησάμενος τῷ ἐλαίῳ ἀπηλλάγην τῆς κεφαλαλγίας. Ἀναγαργαρίζεσθαι ψυχρῷ πρὸς τὴν σταφυλὴν (*καὶ γὰρ περὶ τούτου παρεκάλεσα τὸν θεόν*), *τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς παρίσθμια.*

Ἑρμηνεύονται δὲ ταῦτα ὡς ἑξῆς: Ἀφ' οὗ εἶπεν ὅτι φλὸξ ἀναδραμοῦσα ἐπέκαυσε τὴν χεῖρά του, ὥστε καὶ φλύκταιναι νὰ ἐξανθήσωσιν, ἐξακολουθεῖ τὸν λόγον ὡς ἑξῆς: *Μετ' ὀλίγον δὲ ἡ χεὶρ ἔγειvεν ὑγιής, ἀφ' οὗ παρέμεινα περισσότερον χρόνον.* (*Ἔπειτα*) *μοὶ εἶπε νὰ χρισθῶ μὲ* (*ἢ νὰ μεταχειρισθῶ*) *ἄνηθον μετ' ἐλαίου κατὰ τῆς κεφαλαλγίας· ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶχον κεφαλαλγίαν· συνέβη λοιπὸν νὰ πληρωθῇ* (αἵματος) *ἡ κεφαλή μου, ἐπειδὴ ἐφιλολόγησα* (ἀνέγνωσα δηλ. ἢ ἐμελέτησα)· (τότε) *μεταχειρισθεὶς* (*ἢ χρισθεὶς μὲ*) *τὸ ἔλαιον* (τὸ μετ' ἀνήθου, ὅπερ ὁ θεὸς μοὶ εἶπε νὰ μεταχειρισθῶ πρὸς τὴν κεφαλαλγίαν) *ἀπηλλάγην τῆς κεφαλαλγίας.* Τὰ λοιπὰ εἶνε σαφῆ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἑρμηνείας εἶνε καὶ τοῦτο φανερὸν ὅτι τὸ *χρήσασθαι* τοῦ λίθου ὀρθότερον μοὶ φαίνεται νὰ ἐκλάβωμεν γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *χρείσασθαι* (= χρίσασθαι) κατὰ ὀρθογραφικὸν σφάλμα σύνηθες καὶ ἐν αὐταῖς ταύταις ταῖς ἰαματικαῖς ἐπιγραφαῖς, ἐν αἷς εὑρίσκεται *χηρός, χῆρας, ἀφήλετο, περιῆπε*, ἀντὶ τοῦ *χειρὸς, χεῖρας, ἀφείλετο, περιεῖπε*, ἢ νὰ παραδεχθῶμεν τὴν μετ' αἰτιατικῆς σύνταξιν τοῦ *χρήσασθαι*, ἐν ᾧ κατωτέρω στ. 29 κεῖται τὸ «χρησάμενος τῷ ἐλαίῳ», ἂν καὶ δυνατὸν καὶ ἐνταῦθα νὰ ἐκλάβωμεν τὸ *χρησάμενος* = χρεισάμενος. Ἀλλὰ καὶ οὕτως μένει ἡ σπανία σύνταξις *χρίομαι ἄνηθον* ἀντὶ τοῦ *χρίομαι ἀνήθῳ*, ὅπερ εἶνε τὸ συνηθέστατον.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν κατὰ μέρος. Γενικώτερον δὲ περὶ τοῦ ὕφους τῆς ἐπιγραφῆς παρατηροῦμεν ὅτι τὸ κομματικὸν καὶ ἀσύνδετον τῆς λέξεως εἶνε μὲν τὸ ἐν πάσαις ταύταις ταῖς ἰαματικαῖς ἐπιγραφαῖς ἐπικρατοῦν, εἶνε δὲ καὶ τὸ σύνηθες λεκτικὸν τῶν ἰατρικῶν περιγραφῶν καὶ παραγγελμάτων τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν συγγραφέων. (1)

Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα περὶ διορθώσεως μιᾶς τῶν ἰαματικῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἐξ Ἐπιδαύρου ὁ λόγος, εἰς ταύτας δὲ ἀναφέρεται χωρίον τι τοῦ Παυσανίου, ὅπερ δὶς ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ παρατεθὲν ἔμεινεν ἀδιόρθωτον, δὲν εἶνε ἴσως περιττὸν νὰ διορθώσωμεν καὶ αὐτό.

Ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 59 ἐπιγραφῇ στ. 120 ἀναγράφεται *Ἀλκέτας Ἁλικός*, καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 80 στιχ. 19 παῖς *Ἀριστοκράτης Ἁλικὸς* καὶ στ. 69 *Θέρσανδρος Ἁλικός*. Εἰς ταύτας λοιπὸν τὰς ἀναγραφὰς ἀναφέρεται τὸ χωρίον τοῦ Παυσανίου Β', 36, 1 «ἡ δὲ Ἁλίκη τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν ἐστιν ἔρημος, ᾠκεῖτο δὲ καὶ αὐτή ποτέ, καὶ *Ἁλικὸς λόγος* ἐν στήλαις ἐστὶ ταῖς Ἐπιδαυρίων, αἳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὰ ἰάματα ἐγγεγραμμένα ἔχουσιν· ἄλλο δὲ σύγγραμμα οὐδὲν οἶδα ἀξιόχρεων, ἔνθα ἢ πόλεως Ἁλίκης ἢ ἀνδρῶν ἐστὶν Ἁλικῶν μνήμη.» Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δηλ. περὶ τὸ ἔαρ τοῦ 1884, ὅτε εἷς μόνος Ἁλικὸς ἦτο γνωστὸς εἰς ἐμέ, ὁ Ἀλκέτας, διώρθωσα τὸ χωρίον *Ἁλικοῦ λόγος*. Νῦν δὲ γνωστῶν γενομένων καὶ τῶν ἄλλων ἐξ Ἁλίκης ἀσθενῶν, νομίζω ὅτι ἐξ ἅπαντος παρὰ Παυσανίᾳ πρέπει νὰ γραφῇ *Ἁλικῶν λόγος*, ὅ ἐ. λόγος περὶ Ἁλικῶν (ἀνδρῶν). Τὰ δ' ἐν σελ. 27 τοῦ 1885 τῆς παρούσης Ἐφημερίδος λεγόμενα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς παραδεδομένης τοῦ ἀνωτέρω χωρίου γραφῆς δὲν μοὶ φαίνονται ὀρθά.

10 Δεκεμβρίου 1885.

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ

(1) Ὅθεν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καββαδία ἐν τῷ Αἰῶνι τῆς 2 Ἀπριλίου 1884, ἀρ. 5438 λεγόμενον περὶ τῆς ἀρίστης διορθώσεως τοῦ Α. εἰς τὴν στίξιν τοῦ στιχ. 32 δὲν εἶνε ὀρθόν, οὐ μόνον διότι τὸ ἀσύνδετον ἐπικρατεῖ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ καθ' ἃ παρετηρήσαμεν, ἀλλὰ καὶ διότι ἄνευ τῆς στίξεως τοῦ διορθωτοῦ ἡ σύνταξις θὰ ἦτο σόλοικος. Ἂν τὸ «χάριν εἰδώς» ἤθελεν ὁ συντάξας τὴν ἐπιγραφὴν νὰ συνάψῃ πρὸς τὰ προηγούμενα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Καββαδία, ὤφειλε νὰ γράψῃ *χαριν ειδότα*. Ἄρα ἡ μόνη ὀρθὴ στίξις εἶνε ἡ τοῦ διορθωτοῦ Α.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙᾼ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ (1).

Ἀριθ. 103.

Ἀναγραφὴ τῶν ἐξόδων τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἡ ὄπισθεν, ἐν ἐπιγραφικῷ κειμένῳ καὶ ἐν μεταγραφῇ, δημοσιευομένη ἐπιγραφὴ εὑρέθη κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1885 Ε΄. περίοδον τῶν ἀνασκαφῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀπέναντι τοῦ ἀνωφεροῦς ἐπιπέδου, δι' οὗ ἀνήρχετό τις εἰς τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ, εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ 20 περίπου μέτρων. Εὑρέθη δὲ εἰς 16 τεμάχια τεθραυσμένη, ὧν ἐννέα μὲν μεγάλα ἑπτὰ δὲ μικρά. Δὲν ἔκειντο δὲ διεσπαρμένα τὰ τεμάχια ταῦτα, ἀλλ' εὑρέθησαν κείμενα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καθ' ὃν τρόπον καὶ προσαρμόζουσιν ἀλλήλοις, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ δὲν μετεκινήθη, ἀλλ' ἐκεῖ ἀνέκειτο τὸ πάλαι, ἔνθα νῦν εὑρέθη. Ὁ λίθος εἶνε τοιοῦτος, οἷος καὶ ὁ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἰαμάτων (ἴδ. *Ἀρχ. Ἐφημερίδα* 1883 σελ. 197 κ.ἑ.) καὶ αἱ διαστάσεις αὐτοῦ ἔχουσιν οὕτως: ὕψ 1,82 πλ. 0,92 πχ. 0,08.

Τὰ τεμάχια προσαρμόζουσιν ἅπαντα, ὥστε ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε σχεδὸν πλήρης. Κατὰ τὰ ἄκρα ὅμως τῶν τεμαχίων ἔχουσι φθαρῇ καὶ ἐντελῶς ἀποτριβῇ τὰ γράμματα· ὡσαύτως ἀπετρίβησαν ἐκ τῆς ὑγρασίας, ἐξ ἧς καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου σπουδαίως ἐβλάβη. Τούτων ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι ἐνιαχοῦ ἐξηλείφθησαν ἐντελῶς τὰ γράμματα, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ, κατὰ τὸ μεῖζον τοῦ λίθου μέρος, καλῶς διατηροῦνται.

Κατὰ τὸ ἄνω μέρος ὁ λίθος δὲν εἶνε ὁριζοντίως ἀποκεκομμένος, ἀλλ' ἀπολήγει εἰς ταπεινὸν τριγωνικὸν σχῆμα, ἔχον ὕψος 0,035. Ποῖον τὸ κατὰ τὸ κάτω μέρος σχῆμα αὐτοῦ, ἄγνωστον, διότι σώζεται μόνον μέχρι τοῦ μέρους ἐκείνου, ἔνθα λήγει ἡ ἐπιγραφή· τὸ ὑπόλοιπον ἐλλείπει. Ἔχει δὲ γράμματα καὶ κατὰ τὰς δύο ἐπιφανείας, ὥστε ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖται, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ δύο σελίδων, ἃς εὐκολίας χάριν καλοῦμεν Α καὶ Β· ἀλλ' ἑκάστη τῶν σελίδων τούτων διαιρεῖται εἰς δύο ἀνίσους τὸ πλάτος στήλας, ἃς καλοῦμεν Α΄ καὶ α΄, Β΄ καὶ ϐ΄. Ἡ στήλη Α΄. ἔχει πλάτος 0,72, ἡ α΄ 0,21, ἡ Β΄. 0,61, ἡ ϐ΄. 0,31. Αἱ τρεῖς δὲ στῆλαι, Α΄, α΄, ϐ΄, ἔχουσι καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος, ἡ Β΄ ὅμως ἔχει πολὺ μικρότερον οὕτως, ὥστε ὑπ' αὐτὴν κατελείφθη ἱκανὸς χῶρος τοῦ λίθου ἄγραφος. Τοῦτον τὸν χῶρον ἐπωφεληθεὶς ὁ χαράκτης ἔγραψε 17 ἐν αὐτῷ ἑτέρους στίχους, καὶ οὕτως ἡ στήλη Β΄. διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, εἰς ἄνω τμῆμα καὶ κάτω τμῆμα. Εὐκολίας ἕνεκα τὸ κάτω τοῦτο τμῆμα καλοῦμεν στήλην ϐ΄΄

Κατὰ ταῦτα ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖται ἐκ πέντε στηλῶν, τῆς Α΄ (στ. 1-71), τῆς α΄ (στ. 113-180), τῆς Β΄. (στ. 72-112), τῆς ϐ΄. (στ. 181-288) καὶ τῆς ϐ΄΄ (στ. 289-306). Αἱ πέντε δ' αὗται στῆλαι ἐν ὅλῳ λαμϐανόμεναι ἀποτελοῦσι στίχους 305. Προσθετέον δὲ ὅτι οἱ στίχοι τῶν στηλῶν τούτων δὲν ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ἤτοι οἱ στίχοι τῆς α΄ δὲν ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς τῆς Α΄ καὶ οἱ τῆς ϐ΄ πρὸς τοὺς τῆς Β΄, ἀλλὰ ποῦ μὲν εἶνε μᾶλλον συμπεπυκνωμένοι, ποῦ δὲ μᾶλλον ἀραιοί. Καὶ τὰ γράμματα δὲ δὲν ἔχουσιν ἴσον μέγεθος, τὰ τῆς Α΄ (ἰδίως τὰ τῶν πρώτων στίχων) εἶνε μεγαλήτερα, τὰ δὲ τῆς ϐ΄ εἶνε σχετικῶς μικρότερα.

Τὴν ἐν τῷ λίθῳ θέσιν ἑκατέρας τῶν στηλῶν ἐτήρησα ἀκριβῶς ἐν τῷ ἐνταῦθα δημοσιευομένῳ ἐπιγραφικῷ κειμένῳ. Ἐν τῇ ἀριθμήσει ὅμως τῶν στίχων δὲν ἀπέβλεψα εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν τούτων, διότι οὕτω μεγίστη θὰ ἐπήρχετο σύγχυσις καὶ δυσκόλως θὰ ἠδύνατο ὁ ἀναγνώστης νὰ εὕρῃ τὴν συνέχειαν τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς ἐπιγραφῆς, ἀλλ' ἀπέβλεψα εἰς τὴν χρονολογικὴν ἐν τῷ λίθῳ γραφὴν τῶν διαφόρων στηλῶν, ὃ ἐστιν ἠρξάμην ἐκεῖθεν, ὅθεν καὶ ὁ χαράκτης, καὶ ἔληξα ἐκεῖ ἔνθα καὶ ἐκεῖνος. Ἀλλ' ὅτι τοιαύτη εἶνε ἡ συνέχεια τῆς ἐπιγραφῆς, οἵαν δεικνύομεν ἐν τῇ τῶν στίχων διαδοχικῇ ἀπαριθμήσει, δεῖται ἀποδείξεως, ὃ ἐπιχειροῦμεν ἐν τοῖς ἑπομένοις.

(1) Ἴδε συνέχειαν ἐν τόμῳ τοῦ ἔτους 1883 σελ. 25, 87, 147 καὶ 197, ἐν τόμῳ τοῦ ἔτους 1884 σελ. 21 καὶ ἐν τῷ τοῦ 1885 σελ. 1, 65 καὶ 189.

Ἐπιφάνεια ἢ σελὶς Α'

Στήλη Α'

- -
- -
ϹΤΟΙΒΑΝΗΛΕΤΟΜΝΑϹΙΚΛΗϹΕΠΙΔΑΥΡΙΟϹ
ΤΑΜΕΝΚΑΙΑΓΑΓΕΝΚΑΙϹΥΝΘΕΜΕΝΧΧ
ΚΛΕΑΝΩΡΛΥΚΙΟϹΚΟΡΙΝΘΙΟϹΗΛΕΤΟΛΑΤΟΜΙΑ
ΕϹϹΤΟΙΕΡΟΝΤΑΙΠΕΡΙϹΤΑϹΙΧΧΧΧΧΧΗΗΗ////ΕΝΓΥΟϹΟΡϹΙΑϹ
ΑΓΕΜΩΝΑΝΤΙΜΑΧΟϹΑΡΓΕΙΟϹΗΛΕΤΟΤΑ////ΦΑ
ΠΙΔΟϹΚΑΙϹΤΥΛΟΒΑΤΑΕΡΓΑϹΙΑΝΗΗΗΗΗΗΗΗ===::::ΕΝ////ΟϹ
ΘΕΟΔΟΤΟϹΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΕΧΕΙΕΝΙΑΥΤΟΜΙϹΘ////ΗΗΗ
ΜΟϹΜΗϹΙΑΡΕΥϹΝΙΚΑϹΙΛΑϹΔ////ΜΟ////ΧΟϹϹΩΦΑΝΗϹ
ΛΗΝΑΤΑϹΑΝΤΙΜΑΧΟϹΑΡΓΕΙΟϹΗΛΕΤΟϹΤΟΡΑΝΤΟϹΑΚΟΤΑΜ
ΕΝΚΑΙΑΓΑΓΕΝΚΑΙϹΥΝΘΕΜΕΝΧΗΗΗ====::·ΕΝΓΥΟϹΝΙΚΑΤΑϹ
ϹΩΤΑΔΑϹΑΡΓΕΙΟϹΗΛΕΤΟΤΑΝΠΕΡΙϹΤΑϹΙΝΕΡΓΑϹ////ϹΘΑΙΧΧΧ
===::::ΕΝΓΥΟϹΑΡΙϹΤΟΛΑϹΔΑΜΟΚΡΙΝΗϹΕΥΤΕΡ////ΙΔΑϹΗΛΕΤΟ
////Ο////ΙΝΘΙΟϹΛΑΤΟΜΙΑΝΚΑΙΑΓΩΓΑΝ////ϹΤΟΙΑΡΟΝΤΟϹ////ΤΟΗΜΙϹϹΟΝ
ΧΧΧΧΧΧΗ===:::·ΕΝΓΥΟϹΠΥΡΡΙΑϹΑ////ΙϹΤΑ////ΔΡΟϹΑΡΧΙΚΛΗϹΚΟΡΙΝ
ΗΛΕΤΟΛΑΤΟΜΙΑΝΤΟϹΑΚΟΤΟΗΜΙϹϹΟΝ////ΧΧΗΗΗΗ
ΟϹ////ΦΑΛΤΟϹΟΡϹΙΑϹΛΥΚΙΟϹΚ////ΡΙΝ////Ϲ////ΛΕΤΟ
ΜΙϹϹΟΝΧΗΗΗΗΗΗ
Ο Λ
ΑΤΕΙΗΗ=—ΚΑΛΛΙΔΙΚΩΙΗΗΗ
ΡΓΕΙΟϹΗΛΕΤΟΤΟϹΑΚΟΥΕΡΓΑ////ΧΧΧΗΗ
ΤΡΑΤΟϹΔΕΞΑΝΔΡΟϹΠΟΛΕΜΑΡΧΟ////ΤΥΜΦΑ
)ϹΙΝΤΑϹΠΕΡΙϹΤΑϹΙΟϹΧ==—ΕΝΓΥΟϹΛ////ΝΟϹΛΥΚΙ
ΤΟΤΑϹΕΛΑΤΑϹΠΑΡΟΧΑΝΧΧΧΧΗΗΗ=====—ΕΝΓΥ
ΤΟϹΤΥΧΑΜΕΝΗϹΚΡΗϹΗΛΕΤΟΚΥΠΑΡΙϹΟΠΑΡΟΧΑ
ΕΥΤΕ////ΔΑϹΚΟΡΙΝΘΙΟϹΗΛΕΤΟΤΟΝϹΚΥΡΟΝΙϹΤΟΕΡΓΑϹΤΗ
_ΝΚΑΙΑΓ////ΕΝΚΑΙϹΥΝΘΕΜΕΝΗΗΗΗΗ====:ΙΙΙΙ////ΟϹΕΠΙϹΤ
ΚΛΕΑΝΔΡΙΔ////ΟΡΙΝΘΙΟϹΗΛΕΤΟΤΟΥϹΑΚΟΥΤΑΝΚΑΤΑΞΟΑΝΤΑΕΝ
ΤΟΘΥΡΕΤΡΟΗ////Η===—ΕΝΓΥΟϹΚΛΕΙΔΙΚΟϹΔΟΡΚΩΝΚΟΡΙΝΘΙΟϹΗΛΕΤΟ
ΕΝΚΑΥϹΙΝΤΟϹΑΚ////ΗΗΗ==ΕΝΓΥΟϹΚΛΕΑΝΩΡΑΛΛΟΥΕΝΙΑΥΤΟΥΘΕΟΔΟΤ
ΩΙΗΗΗ==—¦ΔΑΛ////\ΟΟϹΕΛΕΤΟΔΟΚΟϹΕϹΤΟΕΡΓΑϹΤΗΡΙΟΝΗΗ==
==—::::·ΙΙΙΙΙΕ////ΓΥΟϹΤΙΜΟΔΑΜΟϹΛΥϹΙΚΡΑΤΗϹΕΛΕΤΟϹΤΟΡΑΝ

Στήλη α'

- - - - - - - - - - - - - - - - - -
Ϲ ΚΑΙΤΑ
ΡΥΚΙΝΕΜΕΑ
ΔΩΝ—////:ΙΙΙ
::::·ΕΥ Ω
Ν Η Ρ
ΟϹΚΑΙ
Κ
- - -
ΟΡΑϹ
ΙΙΙΜΝΑϹΙΚΛ
ΕΡΓΑϹΙΑϹ
ΧΑϹ
ΑΝΤ
ΧΑ
- - -
- - -
- - -
- - -
ΜΑΤΩΝ
ΥΠΟ
Ω
Ε
ΕΝΑ
ϹΙΟϹΑΝΤΙ
Α
ΙΓ
ϹΑ
ΧΟΙ
- - -
ΑΝΤΙΜΑΧ
ΤΑΝ

ΤΑΜΕΝΚΑΙΑΓ///ΝΚΑΙΣΥΝΘΕΜΕΝΤΩΙΣΤΡΩΜΑΤΙΗΗΗΗΗΗΗΗ==:·ΙΙ
ΕΝΓΥΟΣΕΥ///ΔΑ//ΛΑΚΡΙΝΗΣΦΑΥΛΛΟΣΕΛΕΤΟΤΟΕΡΓΑΣΤΡΙΟΤΑΝ
ΕΡΓΑΣΙΑΝΗ/// ===:::: ΕΝΓΥΟΣΔΩΡΙΕΥΣΤΙΜΟΘΕΟΣΕΛΕΤΟΤΥΠ
ΟΣΕΡΓΑΣΑ//ΘΑΙΚΑΙΠΑΡΕΧΕΝΗΗΗΗΗΗΗΗΗΗΕΝΓΥΟΣΠΥΘΟΚΛΗΣΑΡΧΕΣΤ
ΡΑΤΟΣΕΛ//ΤΟΘΥΡΩΣΙΝΤΟΥΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥΗΗ—::::·ΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΑΡΧΟ
ΣΣΑΜΙΩΝΕΛΕΤΟΑΛΙΝΣΙΝΤΟΥΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥΚΑΙΚΟΝΙΑΣΙΝ===::::ΕΝΓΥΟΣ
ΕΠΙΣΤ//ΛΤΟΣΜΝΑΣΙΛΑΟΣΕΛΕΤΟΛΑΤΟΜΙΑΝΤΩΙΣΤΡΩΜΑΤΙΚΑΙΤΑΙ
Π///ΛΣΕΙΤΑΜΕΝΚΑΙΑΓΑΓΕΝΧΧΧΧΗΗΗ=ΕΝΓΥΟΣΛΑΚΡΙΝΗΣΠΥΑΝΘΗ
///ΤΙΜΟΣΕΛΕΤΟΤΑΣΥΠΩΡΥΦΙΑΣΤΑΝΕΡΓΑΣΙΑΝΗΗΗΗ====—
///ΥΟΣΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣΣΩΤΑΙΡΟΣΕΛΕΤΟΑΛΟΥΣΚΑΙΧΟΙΝΙΚΑΣΕΣΤΟ
///ΓΑΣΤΗΡΙΟΝΗΗ—:::·ΙΙΣΩΤΑΙΡΟΣΕΛΕΤΟΠΕΛΕΑΝΚΑΙΛΩΤΟΝ
//ΑΙΠΥΞΟΝΕΣΤΑΣΘΥΡΑΣΚΑΙΤΟΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝΗΗΗΗΗΗΗΗ==ΘΡΑΣΥ
ΜΗΔΗΣΕΛΕΤΟΤΑΝΟΡΟΦΑΝΤΑΝΥΠΕΝΕΡΘΕΚΑ//ΤΟΘΥΡΩΜΑΤΟΕΝΔΟΙΚΑΙΤΑΝ
ΔΙΑΣΤΥΛΩΣΙΝΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΧΧΧΧΧΧΧΧΗΗΗΗΗΗΗΗΕΝΓΥΟΣΠΥΘΟΚΛΗΣ
ΘΕΟΦΕΙΔΗΣΑΓΕΜΩΝΕΥΚΛΕΩΝΕΛΕΤΟΚΕΡΑΜΩΣΑΙΤΟΝΝΑΟΝΗΗ===:·ΙΙΙΙ
:::·ΙΙΙΕΥΔΑΜΟΣΕΛΕΤΟΟΔΟΣΠΑΡΕΧΕΝΗΗΗΗΗΗΗΗΕΝΓΥΟΣΘΙΑΡΗ//ΤΡΟ
ΧΙΛΕΙΩΝΑΡΧΕΔΑΜΩΙΗΗ===ΚΟΛΛΑΣΕ//ΤΑΣΘΥΡΑΣΚΑΙΤΑΝΥΛΑΝ
ΤΑΝΥΠΕΡΝΕΘΕΝΗΗΗΗΗΗΗΗ:ΙΙΕΝΚΑΥΣΙΟΣΑΚΑΝΘΩΝΔΟΡΚΩΝΙΑΝΑΞΙ
ΛΑΙΞΕΝΟΦΩΝΙΠΡΩΤΑΓΟΡΑΙΗΗΗ—:ΕΧΕΤΙΜΟΣΕΛΕΤΟΤΑΝΣΤΡΩ
ΣΙΝΤΟΥΝΑΟΥΗΗΗΗΗΗΗ==::::·ΕΝΓΥΟΣΚΑΛΛΙΑΣΑΤΛΑΤΙΔΑΣ
ΘΕΟΔΟΤΩΙΑΛΛΟΥΕΝΙΑΥΤΟΗΗΗ==—⁝ΜΝΑΣΙΚΛΕΙΔΑΣΕΙΛΕ
ΤΟΚΕΡΑΜΟΝΗΗΗΗΗΗΗ====—:::: ·ΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΟΜΗΔΗΣΤΙΜΑ
ΣΙΘΕΟΣΕΙΛΕΤΟΚΑΤΑΞΟ///ΤΟΥΠΡΟΔΟΜΟΥΗΗ===—::·ΑΞΙΟΧΟΙ
ΚΑΛΥΝΜΑΤΩΝΠΡΑΣΩΠ///Η=::::ΚΛΕΙΝΙΑΙΠΡΩΤΑΓΟΡΑΙΑΡΙΣΤΟΜΑ
//ΩΙΚΥΜΑΤΙΩΝΑΣΤΡΑΓ///ΩΝΚΑΛΥΝΜΑΤΩΝΑΝΕΥΝΠΡΟΣΩ
ΠΩ//ΗΗ===—:ΙΙΙΙΙΠΡΩΤΑ///ΣΕΙΛΕΤΟΕΝΚΑΥΣΙΝΤΟΥΥΠΟΔΟΚΙ
ΟΥΚΑ//ΜΑΤΙΟΥΗΗΗΗΗΗΗ==::::·ΕΝΓΥΟΣΣΩΤΙΜΟΣΦΡΙΚΩΝΕΙΛΕ
ΤΟΣΙΔΑΡΟΝΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙ//ΟΙΤΑΣΘΥΡΑΣΑΝΦΟΤΕΡΑΣΗΗΗΗΗΗ::::
ΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΟΜΙΔΑΣ//ΑΜΟΦΑΝΗΣΕΙΛΕΤΟΑΛΟΣΚΑΙΧΟΙΝΙ
ΚΑΣΚΑΙΔΑΚΤΥΛΙΟ///ΚΑΙΕΠΙΟΥΡΟΥΣΠΟΙΤΑΔΙΑΣΤΥΛΩΝΘΥ
ΡΩΜΑΤΑΧΗΗΗΗΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΟΦΥΛΟΣΣΩΤΑΙΡΟΣΕΙΛΕΤΟ
ΕΛΕΦΑΝΤΑΠΑΡΕΧΕΝΟΠ//ΥΚΑΔΗΠΟΤΟΘΥΡΩΜΑΧΧΧ===—
ΜΑΡΣΥΑΣΕΙΛΕΤΟΣΤΥΛΩΝ///ΑΞΟΑΝΤΑΝΕΧΘΟΙΣΑΙΤΑΝΕΝ
ΔΟΙΧΗΗΗΗ=—:::ΕΝΓΥΟΣΑΝΤ//ΚΡΙΤΟΣΑΡΙΣΤΟΦΥΛΟΣΔΑΜΟΦΩ
ΝΙΚΑΛΥΝΜΑΤΩΝΠΡΟΣΩΠ//====ΚΑΦΙΣΙΑΣΕΙΛΕΤΟ

ΟΣ
ΚΑ
Σ/// ΛΥΚ
Ρ
ΝΚ

Ο Α
ΑΣ

ΑΙ::·
::::·Ε
ΑΝΣ
ΟΣ:·ΘΥΡΑΣ
//ΙΟΣ//ΤΑΝ
ΟΝ
ΔΑ
ΔΟΣ::ΚΑ
ΣΩΤΑ
ΑΣ—::::·ΚΑΡΥΚΙ
ΟΙΟΙΣ:ΕΥΘΥΜΩ///
ΩΣΙΟΣ::ΞΥΛΩΝ///
ΙΟΣΚΑΙΔΙΑΙΡ‾ΣΙΟ///
ΔΟΚΩΝΣΥΝΘΕΣΙΟ///
ΟΤΙΜΩΙ:Γ//Λ
ΣΤΥΛΟΥΚΑΤ
ΑΓΑΚΛΕΙ//Ρ
ΣΚΑΙΠΑΡ///Σ
::·ΙΙΙΙΙΦΙΛΩΝΙ
ΘΕΥΣΙΟΣ==
ΑΝΓΕΛΩΙΕΣ
ΕΣΤΕΓΕΑ
ΟΝΑ//ΜΑ
ΜΟΥ=—

ΚΟΛΛΑΤΙΚΟΝΤΟΙΘΥΡΩΜΑΤΙΧΧ/// ΗΗΗΗΗΗΕΝΓΥΟΣΛΥΣΙΩΝ ΣΑΡΓΟΣ/// ΕΣ
ΝΙΚΑΙΟΣΚΑΛΙΣΕΙΛΕΤΟΕΠΙΞΟΑΝ/// ///ΥΣΤΡΩΜΑΤΟΣΤΟΥΕΝ Ν///ΙΙΙΔΟΡΚΩΝΙ
ΔΟΙΚΑΙΤΟΥΠΡΟΔΟΜΟΥΗ==—ΕΝΓΥΟΣΕΥΚΛΗΣ ΤΗΡΩΝΑΓΩΓΑΣ (180)

Ἐπιφάνεια ἢ σελὶς Β.

Στήλη 6'

ΝΘΕΟΝ
///Κ ΧΕΙΡΑΣ
///Α Σ:::-ΔΑΙΠΠΩΙ
ΩΝΙ
ΣΥΝΘΕ
Σ///ΚΗΔ///Ν
ΑΡ Α
///Α ΥΠ///Α///
Σ⁝ΙΙΙΠΑ///Κ ΚΟΡ///
Ο/// ΙΙΙΙ ΦΑ///
ΤΑ
ΑΡ
ΚΛΑΙ
Ν Α Τ Ν Ν Α
ΣΙΝΚΑΙ ΚΑ ΣΙΝ=:::-
ΘΕΟΤΙΜΩΔΟΚΩΝΣΥΝ///Σ:-
ΓΡΑΜ
ΑΣ ΤΑΝ Σ
ΝΕΡΓΑΣΙΑ::-ΙΙΙ
ΑΡΙΣΤΩΝΙΔ
///ΥΝΘΕΣΙΟΣ: ΙΙΙΙ
///ΝΑΞΕΟΝ
///ΚΑΡΥΚΙΕΙΣΑΡ
ΕΣΕ///ΡΜΙΟΝΑΚΑΙΤΡΟΙΑΝΑ:
ΚΕΡΑΜΟΥΔΙΑΙΡΕΣΙ
///:-ΠΛΙΝΘΩΝΣΥΝ///ΣΙΟΣ:
Α ΚΩΝΙ
Ε Σ
Ν
- - -
- - -
ΡΙ
Ω :-ΔΑΙΠ
ΓΩΙΣΤΕΓΑΣ ::

Στήλη Β'

ΔΑΜΟΦΑΝΗΣΕΙΛΕΤΟΤΩΙΜΕΓΑΛΩΙ
ΧΟΙΝΙΚΑΣΚΑΙΠΛΙΝΘΟΥΣΚΑΙΕΠΙΟΥΡ///ΔΑΜΟΦΑ
ΝΗΣΕΙΛΕΤΟΔΑΚΤΥΛΙΟΣΤΟΙΣΓΥΓΛΥΜ///ΜΕΓΑΘΟΥ
ΡΩΜΑΗΗ====⁝:-ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΑΣΕΙΛΕΤΟΦΑΡΞΙΝΤΟΥ
ΝΑΟΥ====:::-ΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΟΚΡΙΤΟΣΣΩΚΛΗΣΕΙΛΕΤΟ
ΚΑΛΥΝΜΑΤΑΑ/// ΠΡΟΣΩΠΩΝΓΡΑΨΑΙΚΑΙΚΥΜΑΤΙΑΚΑΙ
ΑΣΤΡΑΓΑΛΟΥΣ///—:::-ΕΝΓΥΟΣΠΟΛΕΑΣΕΥΚΡΑΤΗΣ
ΕΙΛΕΤΟΑΣΠΙΔΑΚ///ΑΝΠ^ΙΣΤΗΡΑΤΩΙΜΕΓΑΛΩΙΘΥΡΩΜΑΤΙ
ΗΗ—::::-ΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΟΚΡΙΤΟΣΙΚΑΛΙΩΝΕΙΛΕΤΟΚΕΡΑΜΟΝ
ΗΗ—:-ΙΙΕΝΓΥΟΣ///ΑΝΦΙΛΑΡΓΟΣΕΙΛΕΤΟΚΟΝΙΑΣΙΝΗΗΗΗΗΗ—::-
ΕΝΓΥΟΣΑΡΙΣΤΡΑ///ΕΙΣ///ΛΛΟΣΚΛΕΙΝΙΑΣΕΙΛΕΤΟΚΥΜΑΤΙΑ
ΚΑΙΑΣΤΡΑΓΑΛΟΥΣΚΑΙΚΑΛΧΑΣΚΑΙΑΣΤΕΡΑΣΧΡΥΣΩΣΑΙ
Η===—::-ΕΝΓΥΟΣ///ΥΘΟΚΛΗΣΓΟΡΓΙΑΣΕΙΛΕΤΟΕΠΙΞΟΑΝ
ΤΟΥΣΤ///ΜΑΤ///ΤΟΥΕΧ///ΩΚΑΙΤΟΥΣΑΚΟΥΚΑΤΑΞΟΑΝ
ΤΑΕΞΩΗΗΗΗΗΗΗΗ=-ΙΙΕΝΓΥΟΣΟΛΙΠΙΔΑΣΑΛΕΞΟΣΧΡΥΣΙΟΥ
ΕΣΤΟΥΣΑΣΤΕΡΑ///===::ΙΕΥΦΡΑΙΩΙΚΕΡΑΜΟΥΗ==ΧΑΙΡΙΣΕΙ
ΛΕΤΟΚΡΗΠΙΔΟΣΚΑΤΑΞΟΑΝ===::
///ΑΣΕΛΕΤΟΚΕΡΚΙΔΑΤΟΑΙΕΤΟΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΧΗΗΗΗΗΗ—
ΕΝΓΥΟΣΦΙΛΟΚΑΛΑΣΤΙΜΟΚΛΕΙΔΑΣΤΙΜΟΘΕΟΣΕΛ
ΤΛΙΑΕΠΙΤΟΝΑΤΕ///ΟΝΑΙΕΤΟΝ///ΧΗΗ===ΕΝΓΥΟΣΠΥΘ
///ΝΘΙΘΣΘΤΘΣΕΛΕΤΟΧΡΥΣΘΧΟΡΟΝΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΧ
Θ///ΤΙΜΟΣΔΑΜΟΣΘΕΝΗΣΔΑΜΟΦΑΝΗΣΕΛΕΤΟΤΩΙΜΕ
ΚΑΙΠΙΣΣΑΣ ΙΟΝ=—ΠΑΣΙΘ
ΣΑΣΘΑΙ ΥΟΣΛΑ
ΚΑΙ ΗΗΗ—
ΩΝ Α///ΝΩᴹ ΜΑ ΩΝΗΗΘΕΟ
ΤΟΝΑΤΕΡΟΝΑΙΕΤΟΝΧΧΗΗ///=ΕΝΓΥΟΣΘΕΟΞΕΝΙΔ

Σ Σ ΩΝ—:::·
ΣΤ////:: ΣΤΟ
Ν —:ΙΙΙΙΙ<////ΟΣ
ΔΑΠΑΝΑ::·Δ////ΣΜΩΝΕΙΣΤΟΥ
ΕΣΤΡΟΙΑ
ΝΑΙΙΙΙΙΛΙ////ΟΥΙΙΙΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΟΣΙΙ
////ΚΛΑΙΚΩΝΕΣΤΑΣΘΥΡΑΣΤΟ
ΥΕΡΓΑΣΤ
ΚΑΡΥΚΙ ΙΙΙ<ΔΕΣΜΩΝΚΑΙΑΛΩΝΤΟ
ΙΣΚΥΦΩΣΙΝΦΡΙΚΩΝΙ==:::ΙΙΙΙΚΥΠ
ΑΡΙΣΣΟΥΔΙΑΙΡΕΣΙΟΣ ΙΙΙΚΥΠΑΡΙΣ
ΣΟΥΑΓΩΓΑΣ::·ΚΑΡΥΚΙΙΙΙΑΠΟΛΛ
ΟΔΩΡΩΙ—////ΑΙΠΠΩΙ·ΙΙΙΕΥΦΑΝΤΩΙ
ΞΥΛΟΥΑΝΘΕΣΙΟΣ::·ΚΑΡΥΚΙΕΝΕΡ
ΜΙΟΝΙΙΙΙΓΟΝΦΩΝΕΣΤΑΣΘΥΡΑΣ::::
ΙΙΙΙΙ<ΚΑΡΥΚΙΕΙΣΑΡΓΟΣ·ΙΙΙΙΙΛΙΘΩΝΕΥ
ΤΕΡΠΙΔΑΙΕΣΤΟΝΘΗΣΑΥΡΟΝΚΑΙ
ΟΔΟΥΣΚΑΙΥΠΟΤΟΥΣΚΥΦΩΝΑ
Σ=—::::ΙΙΙΑΑΙΠΠΟΙΥΠΟΔΟΚΙΟΥΕ
ΡΓΑΣΙΑΣ—ΕΥΤΕΡΠΙΔΑΣΕΙΛΕ
ΤΟΣΤΡΩΤΗΡΩΝΕΠΙΚΟΠΑΝ==::::
ΦΡΙΚΩΝΙΟΦΙΩΝΕΣΤΟΝΘΗΣΑΥΡΟ
Ν—:::·ΚΑΡΥΚΙΕΝΕΡΜΙΟΝΙΙΙΙΞΕΝΩΝ
ΙΠΙΣΣΑΣ==—·ΙΙΤΙΜΑΣΙΘΕΟΙΠΙΣ
ΣΑΣΙΟΣΤΟΝΚΕΡΑΜΟΝ===ΙΙΙΙΙ<
ΠΙΣΣΑΣΑΓΩΓΑΣ::ΙΙΙΙΙ////ΑΡΥΚΙΙΙΙΙΟΦΙ
ΩΝΑΚΑΝΘΟΙΣ:ΚΟΛΛΑΣΑΓΩΓΑΣΙΙΙ
ΧΑΛΚΙΩΝΠΟΙΤΟΥΣΑΚΑΝΘΟΥΣΙΙΙΙ
ΛΑΚΡΙΝΕΙΛΙΘΩΝΠΟΙΤΟΝΘΗΣΑΥΡ
ΟΝ—·ΚΥΑΝΘΥΟΙΝΙΛΩΙ===ΔΟΚΩ
ΝΛΑΧΑΡΕΙ==:·ΙΙΦΙΛΩΝΙΠΙΣΣΑΣ
ΙΟΣΤΟΥΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ::ΙΙΙΚΑΡΥΚΙΙ////
ΑΛΩΝΕΣΤΟΥΣΑΚΑΝΘΟΥΣ—:·ΠΡ
ΟΜΝΑΜΟΝΙΙΙΙΙΑΣΦΑΛΤΩΙΛΙΘΩΝ
ΥΠΟΤΟΝΟΔΟΝ:::·ΜΙΚΥΘΩΙ:·ΙΙΙΑΝ
ΓΕΛΩΙΙΙΙΠΡΟΜΝΑΜΟΝΙΙΙΙΑΝΤΙΦΙΛ .

////ΩΝ////ΤΟΝΑΤΕΡΟΝΑΙΕΤΟΝ////ΧΧ—ΕΝΓΥΟΣΘΕΟΞΝΙΔ
ΤΟΠΑΡΑΙΕΤΙΔΑΣΚΑΙΑΓΕΜΟΝΑΣΚΑΙΒΑΘΡΑΤΟΙΣΑ
////=ΕΝΓΥΟΣΑΤΛΑΤΙΔΑΣΑΙΝΕΑΣΠΥΡΙΑΣΕΥΚΛΗ
Θ////ΤΑΚΡΩΤΗΡΙΑΗΗ===::·ΕΝΓΥΟΣΛΥΣΙΩ
ΑΓΑΘΙΝΩΙΧΧΗΗΗΗΗΗΗΗ=—::::ΛΥΣΙΩΝΙ==—ΤΘΗΡ
////ΦΑΝΤΙΗΗΗΗΗΗ==—:·ΙΙΕΚΤΟΡΙΔΑΙ==—::////ΔΟι
ΝΙΕΝΙΑΥΤΘΗΗΗ==—ΕΣΤΘΣΧΡΥΣΕΟΣΑΛΘΣΠ////ΚΛΑΠΙΘ
ΑΡΓΥΡΙΘΠΑΡΑΣΚΛΑΠΙΘΑΘΙΚΑΙΔΡΑΧΜΑΙΗΗΗΗ=—ΙΙ////ΝΑΙΟΠΑΡΕΥΒΟΛ
ΠΑΡΑΓΕΜΟΝΟΣ===—ΕΞΕΡΜΙΟΝΟΣΧΗΗ=.ΙΙΙ////ΕΛΛΩΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΙΘΕΜΙΗΗΗ==::::·ΕΝΓΥΟΣΑΝΤΙΣΘΕΝΗΣΛΑΜΕΔ////ΝΛΕΟΝΤΟΚΕΦΑΛΑΝ
ΕΝΚΑΥΣΙΟΣΚΑΙΤΟΝΑΘΚΑΘΑΡΣΙΟΣΠΡΩΤΑΓΟΡΑ////ΗΗΗΗΗ===:·ΕΝΓΥΟΣ
ΠΥΘΟΚΛΗΣΚΛΑΙΚΟΣΕΣΤΟΜΕΓΑΘΥΡΩΜΑΔΑΜΟΦΑΝΕΙΗΗ=ΑΛ////Ω////
ΕΞΜΗΝΩΝΘΕΟΔΟΤΩΙΗ===—::·ΑΣΤΙΑΣΕΧΕΙΜΙΣΘΟΝΗΗ===:::ΕΚΤΟΡΙΔΑ////
ΕΝΑΙΕΤΙΩΝΤΑΣΑΤΕΡΑΣΚΕΡΚΙΔΟΣΧΗΗΗΗΘΕΘΔΟΤ⌒Ι===—

Στήλη 6''.

ΑΡΙΣΤΑ:ΩΙΚΕΡΑΜΩΣΙΟΣΤΟΝΑΘ===
ΕΚΑΘΑΡΣΙΟΣΦΕΙΔΟΚΡΑΤΕΙ·ΙΙΑΝΓΕΛΩΙΜΕ/ ΙΤΙΙΙΙΙΑΝΤΙΜΑΧΩΙ·ΙΙ<ΔΑΙΠΠΩΙ

ΩΙΚΟΝΙΑΤΗΡΙΠΑΡΔΕΙΧΜΑΤΩΝ=
==ΑΡΙΣΤΩΝΙΕΦΟΔΙΑ—ΙΣΟΔΑΜ
ΩΙΑΛΛΩΝΕΣΤΑΦΑΡΧΜΑΤΑ::::·
ΑΡΙΣΤΟΝΟΙΠΛΙΝΘΩΝ·ΚΑΡΥΚΙΘΗΒ
ΑΙΣΙΙΠΙΣΣΑΣΙΟΣΑΡΙΣΤΑΙΩΙΘΥΡΑ
ΝΤΟΥΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ:ΙΙΙΙΙΣΩΤΑΙΡΩΙ
ΕΦΟΔΙΑ::: ΙΙΙΙΑΝΓΕΛΩΙΙΙΙΙΚΛΑΙΚΟΣ
ΙΣΟΔΑΜΩΙ::·ΚΑΡΥΚΙΕΙΣΑΡΓΟΣ·ΙΙΙΙΙ
ΚΑΡΥΚΙΕΙΣΚΟΡΙΝΘΟΝ·ΙΙΕΥΔΑΜΩΙ
ΣΤΑΛΛΑΣΕΡΓΑΣΙΑΣ=ΣΩΤΑΙΡΩΙ
ΕΦΟΔΙΑ:::ΑΡΙΣΤΟΝΟΣΕΙΛΕΤΟ
ΚΛΙΜΑΚΑΠΟΙΤΑΔΙΑΣΤΥΛΩΝΘΥ
ΡΩΜΑΤΑΕΡΓΑΣΣΑΣΘΑΙ===::::
ΛΥΣΙΩΝΙΕΣΑΘΑΝΑΣ:::ΞΕΝΟ/// ΛΕΙΑΝΓΕ
///ΩΙΙΙΙ ΚΠΑΣΕΑΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝΕΝΚΟΛ
ΑΨΙΟΣΚΕΝΚΑΥΣΙΟΣ==::::·ΙΑΡΙΣ///Α
ΡΧΩΙΚΑΛΥΝΜΑΤΩΝ==::·ΕΦΟΔΙΑ
ΣΩΤΑΙΡΩΙ::ΚΑΡΥΚΙΑΙΣΧΙΝΑΙ—:ΔΑΜΟ
///ΑΝΕΙΚΛΑΙΚΟΣ—:ΣΩΤΑΙΡΩΙΕΦΟΔΙΑ—
///ΑΙΓΙΝΑΝΔΑΠΑΝΑ:::ΑΝΤΙΛΟΧΩΙ
///ΥΜΑΤΩΝΓΡΟΦΑΣ===:::ΙΙΙΙΣΟΔΑΜΩΙ
/// ΝΣΙΔΑΡΟ=:ΙΙΙΕΥΚΛΙΝΩΙΚΗΡΟ:::
/// ΩΤΑΙΡΩΙ=:·ΙΙΙΙ ΚΑΓΩΓΑΣ:·ΑΝΓΕΛΩ
///ΑΝΤΙΜΑΧΩΙΙ·ΚΠΡΩΤΑΓΟΡΑΙΚΥΜΑΤΙΘ::::ΙΙ
ΠΥΡΟΜΑΧΩΙΒΟΛΙΜΘ:::ΙΙΙΑΡΙΣΤΑΙΩΙΘΥΡΑ
///ΑΚΕΣΙΟΣ///ΑΡΙΣΤΑΙΩΙΞΥΛΩΝ⁻⁻ΔΑΦΟΡ
///Σ::ΦΕΙΔΟ///ΙΚΘΛΛΑΣ.ΑΡΙΣΤΑΙΩΙΘΥ
///ΑΣΠΙΣΑΣΙΟ///ΚΑΙΠΙΣΑΝΠΑΡΟΧΑΣ—
::::·ΟΦΙΟΙΝ///ΥΣΙΟΣΕΠΙΤΟΓΟΡΓΟΝ///Ο
ΝΙΙΙΛΥ ///ΙΚΑΡΥΚΙ:::ΦΙΛΩΝΙΙΑΡΙΣΤΑΙΘ
///ΕΛ///ΘΤΟΠΙΛΘΙΓ ЭΝΤΟΥΚΕΡΑΜΙ///ΘΚΕΡΑΜΘ
/// ʼΩΣΑΙ==::·ΓΡΟΦΙΔΩΝ:CΞΥΛΩΝΕΦΘ
///Σ:·ΙΙΙΠΑΣΙΘΕΜΙΘΥΡΑΝΕΚΑΘΑΡΣΙΟΣ::ΞΕ
///ΩΝΙΒΘΛΙΜΘ—::::·ΠΡΑΞΙΜ ///Σ::·
ΙΣΟΔΑΜΩΙΔΕΣΜΩΝ /// ΣΙ=—ΑΠΟ
ΤΘΜΑΣ:ΕΥΚΛΙΝΩΙΕΦ///ΔΙΑ—ΑΝΓΕΛΩΙΙΙΙΙΙ
ΚΑΡΥΚΙΛΥΣΙΩΝΙ—:ΑΡ /// ΑΙΩΙΣΤΕΓΑΣΙΟΣ
///ΙΙΑΝΓΕΛΩΙΕΥΑΙΝΩΙ: ///ΡΑΤΩΙΙΙ

ΕΦΟΔΙΑ:::·ΛΥΣΙΩΝΙΕΣΑΘΑΝΑΣ::::ΛΥΣΙΩΝΙΕΣΚΟΡΙΝΘΟΝ:ΙΙΙΙΔΑΜΟΦΑΝΕΙ
ΤΡΟΧΩΝ:·ΙΙΙΙΚΓΡΟΦΙΔΩΝ:::·ΙΙΙΙΙΓΚΑΡΥΚΙ///ΚΑΡΙΣΤΑΙΩΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝΕΝΚΟΠΑΣ—
ΠΡΟΜΝΑΜΟΝΙΘΡΑΣΩΝΙ·ΙΙΙΑΡΙΣΤΑΙΩΙΣΤΕΓΑΣΚΑΘΑΡΕΣΙΟΣ:·ΙΙΙΝΙΚΑΙΩΙΚΛΑ
ΙΚΟΣ·ΙΙΕΥΤΥΧΩΙΚΛΑΙΘΡΘ ΙΙΙΙ ΕΥΚΡΑΤΕΙΓΟΝΦΩΝΕΣΛΕΟΝΤΟΚΕΦΑΛΑΣ
==: ΙΙΚΑΡΥΚΙΕΣΚΟΡΙΝΘΟΝΘΡΑΣΩΝΙ::::///ΑΡΙΣΤΑΙΩΙΞΥΛΩΝΕΣΦΟΡΑΣ·ΙΙΙΑΝΓΕ
ΛΩΙΙΙΙ ΚΠΑΡΔΕΙΧΜΑΤΟΣΜΑΚΕΛΛΘΑΠΟΛ/// ΔΩΡΩΙ::·ΔΑΙΠΠΩΙΕΦΟΔΙΑ::ΑΡΙΣ
ΤΑΙΩΙΚΛΙΜΑΚΟΣΕΣΦΟΡΑΣ///ΑΡΙΣΤΑΙΩΙΘ///ΝΑΚΕΣΙΟΣ:ΚΑΡΥΚΙΠΟΙΘΕΟΔΟΤΟΝΑΡΙ
ΣΤΑΙΩΙ:::·ΙΙΙΑΡΙΣΤΑΙΩΙΚΛΙΜΑΚΟΣΕΡΓΑΣΙΑ///:·ΣΙΔΑΡΘΠΟΙΤΟΜΑΚΕΛΛΟΝΦΡΙΚΩΝΙ=
ΚΑΛΛΙΔΙΚΩΙΛΑΤΟΜΙΑΣ==:ΑΝΓΕΛΩ///ΕΣΕΡΜΙΟΝΑ·ΙΙΙΤΑΝΓΕΛΩΙΕΣΕΡΜΙΟΝΑ///ΙΙ
ΑΝΓΕΛΩΙΕΣΚΟΡΙΝΘΟΝ:ΔΑΙΠΠΩΙΕΦΟΔΙΑ:.ΑΡΙΣΤΑΙΩΙΘΗΣΑΥΡΘΕΡΓΑΣΙΑΣ===
ΔΑΚΤΥΛΙΩΝΚΑΙΕΠΙΟΥΡΩΝΕΣΤΟΜΑΚΕΛΛΟΝΑΝΤΙΦΑΝΕΙ===::::ΠΑΣΙΘΕΜΙΜΙΣΘΘ
ΠΟΙΤΑΕΝΑΙΕΤΙΑ—:ΒΘΛΙΜΘΞΕΝΩΝΙ—:ΣΣΑΓΩΓΑΣ·ΙΙΙΙΙΚΣΣΚΑΡΥΚΙΕΣΚΟΡΙΝΘΟΝ///
ΕΚΤΟΡΙΔΑΙΠΑΡΔΕΙΧΜΑΤΟΣΛΕΟΝΤΟ///ΕΦΑΛΑΝΕΝΚΑΥΣΙΟΣ—:::ΞΥΛΩΝ
ΕΣΦΟΡΑΣΑΡΙΣΤΑΙΩΙ·ΙΙΙΙΙΑΓΓΕΛΩΙΙΙΙΑ///ΣΤΑΙΩΙΣΤΕΓΑΣΙΟΣ:ΚΛΕΙΝΙΑΙΘΥΡΘΤΘΙΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΟΣ·ΘΥΡΩΤΟΙΝΦΟΡΑΣΑ///ΣΤΑΙΩΙ ΙΙΙΙ

Ἐπιφάνεια ἡ σελὶς Α.

Στήλη Α'.

\- -
\- -
Στοιβὰν ἥλετο Μνασικλῆς ἐπιδαύριος [- - - - - -]
τάμεν καὶ ἀγάγεν καὶ συνθέμεν ΧΧ [- - - ἔνγυος]
Κλεάνωρ. Λύκιος κορίνθιος ἥλετο λατομία[ν τάμεν καὶ ἀγάγεν]
ἐς τὸ ἱερὸν τᾶι περιστάσι ΧΧΧΧΧΧΗΗΗ [- -] ἔνγυος Ὀρσίας,
Ἀγέμων. Ἀντίμαχος ἀργεῖος ἥλετο τα [- -]φα [- - - κρη]-
πῖδος καὶ στυλοβάτα ἐργασίαν ΗΗΗΗΗΗΗΗ = = = :: :: ἐν[γυ]ος [Εὐκλῆς (;)]
Θεόδοτος ἀρχιτέκτων ἔχει ἐνιαυτõ μισθ[ὸν] ΗΗΗ [= = — ⁝] [- - -]
μος Μησιάρευς Νικασίλας Δ[α]μο[- - -]χος Σωφάνης
Λην́ατας. Ἀντίμαχος ἀργεῖος ἥλετο στορὰν τõ σακõ τάμ-
εν καὶ ἀγάγεν καὶ συνθέμεν ΧΗΗΗ = = = = :: · ἔνγυος Νικάτας.
Σωτάδας ἀργεῖος ἥλετο τὰν περίστασιν ἐργάσ[α]σθαι ΧΧΧ
= = = :: :: ἔνγυος Ἀριστόλας, Δαμοκρίνης. Εὐτερ[π]ίδας ἥλετο
[κ]ο[ρ]ίνθιος λατομίαν καὶ ἀγωγὰν [ἐ]ς τὸ ἱαρὸν τõ σ[ακõ] τὸ ἥμισσον
ΧΧΧΧΧΧΗ = = = ::· ἔνγυος Πυρρίας, Ἀ[ρ]ίστα[ν]δρος. Ἀρχικλῆς κορίν-
[θιος] ἥλετο λατομίαν τõ σακõ, τὸ ἥμισσον, [ΧΧ]ΧΧΗΗΗΗ
[- - - ἔνγυ]ος [Ἄσ]φαλτος, Ὀρσίας. Λύκιος κ[ο]ρίν[θιο]ς [ἥ]λετο
[λίθων ἀγωγὰν τõ σακõ, τὸ ἥ]μισσον, ΧΗΗΗΗΗΗ [- - - - - -]
[-]
[- - -] ἀτει ΗΗ = — Καλλιδίκωι ΗΗΗ [- - - - - - -]
[- - - ἀ]ργεῖος ἥλετο τõ σακοῦ ἐργα[σίαν] ΧΧΧΗΗ
[- - - ἔνγυος Ἐπίσ]τρατος, Δέξανδρος. Πολέμαρχο[ς σ]τυμφά-
[λιος ἥλετο ἔνκα]υσιν τᾶς περιστάσιος Χ = = — ἔνγυος Λ[υκῖ]νος. Λύκι-
[ος κορίνθιος ἥλε]το τᾶς ἐλάτας παροχὰν ΧΧΧΧΗΗΗ = = = = — ἔνγυ-
[ος - - -]τος. Τυχαμένης κρὴς ἥλετο κυπαρίσο παροχά-
[ν - - -]. Εὐτε[ρπί]δας κορίνθιος ἥλετο τὸν σκῦρον ἐς τὸ ἐργαστή-
[ριον τάμε]ν καὶ ἀγ[άγ]εν καὶ συνθέμεν ΗΗΗΗΗ = = = = ⁝ΙΙΙΙ [ἔνγυ]ος Ἐπίστ-
[ρατος]. Κλεανδρίδ[ας κ]ορίνθιος ἥλετο τοῦ σακοῦ τὰν καταξοὰν, τὰ ἔν-
[δοι] τõ θυρέτρο, Η[ΗΗΗ]Η = = = — ἔνγυος Κλείδικος. Δόρκων κορίνθιος ἥλετο
ἔνκαυσιν τõ σακ [õ /////] ΗΗΗ = = ἔνγυος Κλεάνωρ. Ἄλλου ἐνιαυτοῦ Θεοδότ-
ωι ΗΗΗ = = — ⁝ Δαμ[όχ (;)]ος ἕλετο δοκὸς ἐς τὸ ἐργαστήριον ΗΗ = =
= = — :: :: · ΙΙΙΙΙ ἔ[ν]γυος Τιμόδαμος. Λυσικράτης ἕλετο στορὰν
τάμεν καὶ ἀγ[άγε]ν καὶ συνθέμεν τῶι στρώματι ΗΗΗΗΗΗΗΗ = ⁝ · ΙΙ
ἔνγυος Εὐδ[αμί]δα[ς], Λακρίνης. Φαῦλλος ἕλετο τõ ἐργαστ(η)ρίο τὰν
ἐργασίαν Η [. .] = = = ::: ἔνγυος Δωριεύς. Τιμόθεος ἕλετο τύπ-
ος ἐργάσα[σ]θαι καὶ παρέχεν ΗΗΗΗΗΗΗΗΗ ἔνγυος Πυθοκλῆς. Ἀρχέστ-
ρατος ἕλ[ε]το θύρωσιν τοῦ ἐργαστηρίου ΗΗ — :: :: · ἔνγυος Ἀρίσταρχο-
ς. Σαμίων ἕλετο ἄλινσιν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ κονίασιν = = = :: :: ἔνγυος
Ἐπίστ[ρ]ατος. Μνασίλαος ἕλετο λατομίαν τῶι στρώματι καὶ τᾶι

πο[ιστ]άσει τάμεν καὶ ἀγάγεν XXXXHHH = ἔνγυος Λακρίνης, Πυάνθη[ς. Θεό]τιμος ἔλετο τᾶς ὑπωρυφίας τὰν ἐργασίαν HHHH = = = = — [ἔνγ]υος Ἀριστοκράτης. Σωταῖρος ἔλετο ἄλους καὶ χοινίκας ἐς τὸ [ἐρ]γαστήριον HH — ⁝⁝- II Σωταῖρος ἔλετο π(τ)ελέαν καὶ λωτὸν [κ]αὶ πύξον ἐς τὰς θύρας καὶ τὸ ἐργαστήριον HHHHHHHH = = Θρασυμήδης ἔλετο τὰν ὀροφὰν τὰν ὑπένερθε κα[ὶ] τὸ θύρωμα τὸ ἔνδοι καὶ τὰν διαστύλωσιν ἐργάσασθαι XXXXXXXXXHHHHHHHH ἔνγυος Πυθοκλῆς, Θεοφείδης, Ἀγέμων. Εὐκλέων ἔλετο κεραμῶσαι τὸν ναὸν HH = = = ⁚- IIII ⁝⁝⁝- III Εὔδαμος ἔλετο ὀδὸς παρέχεν HHHHHHH ἔνγυος Θιάρη[ς]. Τροχιλείων Ἀρχεδάμωι HH = = = Κόλλας ἐ[ς] τὰς θύρας καὶ τὰν ὕλαν τὰν ὑπέρνεθεν HHHHHHHH⁝II Ἐνκαύσιος ἀκανθῶν Δόρκωνι, Ἀναξίλα, Ξενοφῶνι, Πρωταγόραι HHH — ⁚ Ἐχέτιμος ἔλετο τὰν στρῶσιν τοῦ ναοῦ HHHHHHH = = ⁝⁝- ἔνγυος Καλλίας, Ἀτλατίδας. Θεοδότωι ἄλλου ἐνιαυτõ HHH = = — ⁝ Μνασικλείδας εἵλετο κέραμον HHHHHHH = = = = — ⁝⁝⁝- ἔνγυος Ἀριστομήδης. Τιμασίθεος εἵλετο καταξο[ὰν] τοῦ προδομου HH = = = — ⁝- Ἀξιόχοι καλυνμάτων πρ(ο)σώπ[ων] H = ⁝⁝ Κλεινίαι, Πρωταγόραι, Ἀριστομά[χ]ωι κυματίων, ἀστραγ[άλ]ων, καλυνμάτων ἄνευν προσώπω[ν] HH = = = — ⁚IIIII Πρωτα[γόρα]ς εἵλετο ἔνκαυσιν τοῦ ὑποδοκίου κα////ματίου HHHHHHH = = ⁝⁝ ἔνγυος Σώτιμος. Φρίκων εἵλετο σίδαρον ἐργάσσασθαι [π]οὶ τὰς θύρας ἀνφοτέρας HHHHHHH⁝⁝ ἔνγυος Ἀριστομίδας. [Δ]αμοφάνης εἵλετο ἄλος καὶ χοινίκας καὶ δακτυλίο[υς] καὶ ἐπιούρους ποὶ τὰ διαστύλων θυρώματα XHHHH ἔνγυος Ἀριστόφυλος. Σωταῖρος εἵλετο ἐλέφαντα παρέχεν ὁπ[όσο]υ κα δῆ(ι) πο(ὶ) τὸ θύρωμα XXX = = = — Μαρσύας εἵλετο στύλων [κατ]αξοάν, τὰν ἔχθοι καὶ τὰν ἔνδοι XHHHH = — ⁝⁚ ἔνγυος Ἀντίκριτος, Ἀριστόφυλος. Δαμοφῶνι καλυνμάτων προσώπω[ν] = = = = Καφισίας εἵλετο κολλατικὸν τõι θυρώματι XX[·]HHHHHH ἔνγυος Λυσίων, Νίκαιος. Κάλις εἵλετο ἐπιξοὰν [το]ῦ στρώματος τοῦ ἔνδοι καὶ τοῦ προδόμου H = = — ἔνγυος Εὐκλῆς.

Ἐπιφάνεια ἡ σελὶς Β.

Στήλη Β΄.

Δαμοφάνης εἵλετο τῶι μεγάλωι [θυρώματι] χοινίκας καὶ πλίνθους καὶ ἐπιούρ[ους - - -] Δαμοφάνης εἵλετο δακτυλίος τοῖς γιγλύμ[οις ἐς τὸ] μέγα θύρωμα HH = = = = ⁝- Ἀπολλωνίδας εἵλετο φάρξιν τοῦ ναοῦ = = = = ⁝⁝- ἔνγυος Ἀριστόκριτος. Σωκλῆς εἵλετο καλύνματα ἄ[νευ] προσώπων γράψαι καὶ κυμάτια καὶ ἀστραγάλους [. .] — ⁝⁝- IIIII ἔνγυος Πολέας. Εὐκράτης εἵλετο ἀσπίδα κ[αὶ] ἀνπαιστῆρα τῶι μεγάλωι θυρώματι HH⁝⁝- ἔνγυος Ἀριστόκριτος. Ἰκαλίων εἵλετο κέραμον HH — ⁚- II ἔνγυος [- - -]αν. Φίλαργος εἵλετο κονίασιν HHHHHH — ⁚-

ἔνγυος Ἀρίστρα[τος, Π]εισ[ί]λαος. Κλεινίας εἵλετο κυμάτια
καὶ ἀστραγάλους καὶ κάλχας καὶ ἀστέρας χρυσῶσαι
Η = = = — : :- ἔνγυος [Π]υθοκλῆς. Γοργίας εἵλετο ἐπιξοὰν
τοῦ στ[ρώ]ματ[ος] τοῦ ἔχ[θ;]ω καὶ τοῦ σακοῦ καταξοάν.
τὰ ἔξω, ΗΗΗΗΗΗΗΗ = -ΙΙ ἔνγυος Ὀλιπίδας, Ἄλεξος. Χρυσίου
ἐς τοὺς ἀστέρα[ς] = = = : :Ι Εὐφραίωι κεράμου Η = = Χαῖρις εἵ-
λετο κρηπῖδος καταξοὰν = = = : :
[- - -]ας ἕλετο κερκίδα τῶ αἰετῶ ἐργάσασθαι [Χ]ΧΗΗΗΗΗΗ —
ἔνγυος Φιλοκάδας, Τιμοκλείδας. Τιμόθεος ἕλ[ετο ἀκρω(;)]
τ[άρ]ια ἐπὶ τὸν ἅτε[ρ]ον αἰετὸν ΧΧΗΗ = = = ἔνγυος Πυθ[οκλῆς - - -]
νθιοσοτος ἕλετο χρυσῶ χορὸν ἐργάσασθαι Χ [- - - ἔνγυος]
Θ[εό]τιμος, Δαμοσθένης. Δαμοφάνης ἕλετο τῶι με[γάλωι θυρώματι]
[- - -] καὶ πίσσας [- - -] ιον = — Πασίθ[εμις ἕλετο]
[- - - ἐργά]σασθαι [- - - ἔνγ]υος Λα[κρίνης - - -]
[- - - - -] καὶ [- - -] ΗΗΗ = [- - - - -]
ων [καὶ φ]α[τ]νωμ[άτων - μα - - -]ων ΗΗ Θεό[τιμος (;) ἕλετο ἀκρωτάρια (;) ἐπὶ]
τὸν ἅτερον αἰετὸν ΧΧΗΗ[.] = ἔνγυος Θεοξενίδα[ς - - - εναι-
ετί]ων [ἐς] τὸν ἅτερον αἰετὸν [Χ]ΧΧ — ἔνγυος Θεοξενίδ[ας - - - ἕλε]-
το παραιετίδας καὶ ἁγεμόνας καὶ βάθρα τοῖς ἀ[κρωτηρίοις - - -]
[- - -] = ἔνγυος Ἀτλατίδας, Αἰνέας, Πυρίας, Εὐκλῆ[ς - - - ἕλετο]
[θέμεν;] τἀκρωτήρια ΗΗ = = = : :- ἔνγυος Λυσίω[ν - - -]
Ἀγαθίνωι ΧΧΗΗΗΗΗΗΗΗ = — : : : : Λυσίωνι = = — ΤΘΗΡ [- - -]
[. . .] φαντι ΗΗΗΗΗΗ = = — : · ΙΙ Ἑκτορίδαι = = — : : [. .] Δό[ρκωνι - - -]
νι ἐνιαυτῶ ΗΗΗ = = — ἐς τὸς χρυσέος ἅλος π[αρ' Ἀ]σκλαπιο [- - -]
ἀργυρίο παρ' Ἀσκλαπιο ΑΘΙ καὶ δραχμαὶ ΗΗΗΗ = — ΙΙ [. .]ναιο παρ' Εὐβόλ[ο - - -]
παρ' Ἁγέμονος = = — Ἐξ Ἑρμιόνος ΧΗΗ[////]ΙΙΙ [Μακ]έλλ(ο) ἐργασίας [Πα]-
σιθέμι ΗΗΗ = = : : : : · ἔνγυος · Ἀντισθένης, Λαμέδ[ω]ν. Λεοντοκεφαλᾶν
ἐνκαύσιος καὶ τῶ ναῶ καθάρσιος Πρωταγόρα[ι] ΗΗΗΗΗ = = = :- ἔνγυὸς
Πυθοκλῆς. Κλαϊκὸς ἐς τὸ μέγα θύρωμα Δαμοφάνει ΗΗ = Ἄλ[λ]ω[ν]
ἓξ μηνῶν Θεοδότωι Η = = = — : :- Ἀστίας ἔχει μισθὸν ΗΗ = = = : : : Ἑκτορίδα[ι]
ἐναιετίων τᾶς ἁτέρας κερκῖδος ΧΗΗΗΗ Θεοδότω[ι] = = = —

Στήλη α'.

\- - - - - - -
σ - - καὶ τα [- - κά]-
ρυκι Νεμέα[ι γροφί(;)]
δων — . :ΙΙΙ [- - -]
: : :- Εὐ - - - - ω
ν - - η - - - ρ
ος καὶ - - - -
κ - - - - - -
\- - - - - - -
\- - - Θράσ[ωνι(;)]
ΙΙΙ Μνασικλ[εῖ] - -
ἐργασίας [καὶ παρο;]-
χᾶς - - - - -

Ἀντ[ιμάχωι] - -
\- - χα - - - -
\- - - - - - -
\- - - - - - -
\- - - - - - -
\- - - - - - -
ματων - - - -
ὑπο - - - - -
ω - - - - - -
ε - - - - - -
ενα - - - - -
σιος Ἀντι[μάχωι] -
α - - - - - -
\- - ιγ - - - -

- - σα - - - -
- - χοι - - - -
- - - - - - -
Ἀντιμάχ[ωι] - -
- - ταν - - - -
ος - - - - -
κα - - - - -
σ . Λυκ[ίωι]- - -
ρ - - - - - -
- - νκ - - - -
- - - - - -
ο - - α - - - -
- - ας - - - -
- - - - - -
αι :: - - - -
. . . ::::- Ἐ - -
- - αν σ - - - -
οι :- θύρας - - -
. ιος . ταν - - -
ον - - - - -
δα - - - - -
δος :: Κα[λλιδίκωι ////]
Σωτ[αίρωι] - - -
ας—::::- Κάρυκι - -
θίοις : Εὐθύμω[ι κεραμ (;)]
ώσιος :: Ξύλων [συνθέ]-
σιος καὶ διαιρέσιο[ς]
Δοκῶν συνθέσιο[ς Θε]-
οτίμωι : [Α]γα[θίνωι (;)]
στύλου κατ[αξοᾶς ////]
Ἀγακλεῖ [ἐ]ρ[γασία(;)]
ς καὶ παρ[οχᾶ]ς - -
::-IIIII Φίλωνι [πλιν ;]
θεύσιος == [- - -]
Ἀνγέλωι ἐς - - - -
Ἐς Τεγέα[ν - - - Ἐς Ἑρμι]
όνα //// Μα [- - - κεράμ]-
μου == — [Κάρυκι ἐ]
ς Ἄργος //// ἐς [Κόρινθο ;]
ν - III Δόρκωνι [στρω]
τήρων ἀγωγᾶς ////

Στήλη β'.

- - - - - - - ν θεον
[- κ] χεῖρας - - - - - -
[- α] - - - - σ ::- Δαΐππωι
- - - - - - - - ωνι
- - - - - - - - συνθέ-
[σιος - - -] ς //// //// κηδ //// ν
- - - - - αρ - - - α
. α - - - - υ π[εδαφορ(;)]ᾶ
ς :IIII Πα . . κ [- - - ἐς] Κόρ[ινθ]
ο[ν ////] IIII - - - - φα - - -
- - - - τα [- - -]
- - - - - αρ - -
- - - - - κλαϊ[κῶ]
ν //// α - - τ - - ν - - ν - - α
- - σιν καὶ [ἔν]κα[υ]σιν ==:: :-
Θεοτίμωι δοκῶν συν[θέσιο]ς :-
- - - γραμ[μάτων ἐνκοπ]-
ᾶς - - ταν - - σ - -
- - ν ἐργασία ::-III
- - Ἀρίστωνι δ[οκῶν]
[σ]υνθέσιος :IIII - - -
- - - - - ν αξεον
- - - κάρυκι εἰς Ἄρ[γος ////]
ἐς Ἑρμιόνα καὶ Τροζᾶνα : ////
κεράμου διαιρέσι[ος //// ////
//// //// :- Πλίνθων συν[θέ]σιος :
α [- - - Φρί]κωνι
- - ε - - σ - - -
- - - - - -
- - - - - -
- - - - - -
- - - - - - - - ρι
ω :- Δαΐπ-
πωι στέγας - - - - - ::
- - σ - σ - - - ων . . :::-
στ ::-II σ το
- - ν - - - —:IIIII< - - ος
δαπάνα ::- Δ[ε]σμῶν εἰς του
- - - - - ἐς Τροζᾶ
να IIIII λι[θ]ου III οἰκοδομήσιος II
Κλαϊκῶν ἐς τας θύρας το-
ῦ ἐργαστ[ηρίου - - -]
Κάρυκι -III< Δεσμῶν καὶ ἄλων το-
ῖς κύφωσιν Φρίκωνι ==:: :IIII Κυπ-
αρίσσου διαιρέσιος -III Κυπαρίσ-
σου ἀγωγᾶς ::- Κάρυκι III Ἀπολλ-
οδώρωι—[Δ]αΐππωι -III Εὐφάντωι
ξύλου ἀνθέσιος ::- Κάρυκι ἐν Ἑρ-
μιόνι III Γόνφων ἐς τὰς θύρας :::
IIIII< Κάρυκι εἰς Ἄργος -IIIII λίθων Εὐ-
τερπίδαι ἐς τὸν θησαυρὸν καὶ
ὀδοὺς καὶ ὑπὸ τοὺς κύφωνα-

ς = — : : : : ||| Δαίπποι ὑποδοκίου ἐ- ργασίας— Εὐτερπίδας εἷλε- το στρωτήρων ἐπικοπὰν = = : : : : Φρίκωνι ὀφίων ἐς τὸν θησαυρὸ- ν — : : :- Κάρυκι ἐν Ἑρμιόνι ||| Ξένων- ι πίσσας = = — -|| Τιμασιθέοι πισ- σάσιος τῶν κεράμον = = = |||||< Πίσσας ἀγωγᾶς : : ||||| [Κ]άρυκι |||| Ὀφί- ων ἀκάνθοις : Κόλλας ἀγωγᾶς ||| Χαλκίων ποὶ τοὺς ἀκάνθους |||| Λακρίνει λίθων ποὶ τὸν θησαυρ- ὸν — Κυανοῦ Οἰνίλῳ = = = Δοκῶ- ν Λαχάρει = = : -|| Φίλωνι πισσάσ- ιος τοῦ ἐργαστηρίου : : ||| Κάρυκι |//// Ἅλων ἐς τοὺς ἀκάνθους — : - Πρ- ομνάμονι |||| Ἀσφάλτῳ λίθων ὑπὸ τὸν ὁδὸν : : : - Μικύθωι : -||| Ἀν- γέλωι ||| Προμνάμονι ||| Ἀντιφίλ- ωι κονιατῆρι παραδειγμάτων = = = Ἀρίστωνι ἐφόδια — Ἰσοδάμ- ωι ἅλων ἐς τὰ φάργματα : : : : -|||| Ἀριστόνοι πλίνθων - Κάρυκι Θήβ- αις || Πισσάσιος Ἀρισταίωι θυρᾶ- ν τοῦ ἐργαστηρίου : ||||| Σωταίρωι· ἐφόδια : : : -|||| Ἀνγέλωι |||| Κλαϊκὸς Ἰσοδάμωι : : - Κάρυκι εἰς Ἄργος -||||| Κάρυκι ἐς Κόρινθον -|| Εὐδάμωι στάλας ἐργασίας = Σωταίρωι

ἐφόδια : : : Ἀριστόνος εἷλετο κλίμακα ποὶ τὰ διαστύλων θυ- ρώματα ἐργάσσασθαι = = — : : : : Λυσίονι ἐς Ἀθάνας : : : Ξενο[κ]λεῖ· Ἀνγέ- [λ]ωι |||< Πασέαι γραμμάτων ἐνκολ- άψιος κἐνκαύσιος = = : : : : -| Ἀρισ[τ]α- ρχωι καλυμμάτων = = : : - Ἐφόδια Σωταίρωι : : Κάρυκι Αἰσχίναι — : Δαμο- [φ]άνει κλαϊκὸς — : Σωταίρωι ἐφόδια — [ἐς] Αἴγιναν δαπάνα : : : Ἀντιλόχωι [καλ]υμάτων γροφᾶς = = — : : : |||| Ἰσοδάμωι - - ν σιδάρο = : ||| Εὐκλίνωι κηρῶ : : : - - Σ]ωταίρωι = : -|||| < ἀγωγᾶς : - Ἀνγέλωι Ἀντιμ[ά]χωι |-< Πρωταγόραι κυματίο : : : : ||| Πυρομάχωι βολίμο : : : ||| Ἀρισταίωι θυρᾶ- [ν] ἀκέσιος . || Ἀρισταίωι ξύλων [πε]δαφορ- [ᾶ]ς : : Φειδο[κράτε]ι κόλλας· Ἀρισταίωι θυ- [ρ]ας πισάσιο[ς] καὶ πισᾶν παροχᾶς — : : : : - Ὀφίοιν [ἐνκα]ύσιος ἐπὶ τὸ γοργόν[ι]ο- ν ||| Λυ[σίων]ι κάρυκι : : : Φίλωνι | Ἀρισταῖο- [ς] ἔλ[ετ]ο τόπίλοιπον τοῦ κεραμι[κ]ῶ κεράμο [κερα]μῶσαι = = : : - Γροφίδων : <.Ξύλων ἐ(σ)φο- [ρᾶ]ς : -||| Πασιθέμι θυρᾶν ἐκαθάρσιος : : Ξέ- [ν]ωνι βολίμο — : : : : - Πραξίμ[ωι ἀγωγᾶ]ς : : - Ἰσοδάμωι δεσμῶν [τοῖς κύφω]σι = — ἀπο- τομᾶς : Εὐκλίνωι ἐφ[ό]δια — Ἀνγέλωι ||||| Κάρυκι Λυσίωνι — : Ἀρ[ιστ]αίωι στεγάσιος //// || Ἀνγέλωι Εὐαίνωι : [Ἀριστ]ράτωι ||

Στήλη β''.

Ἀρισταίωι κεραμώσιος τῶ ναῶ = = = ἐκαθάρσιος Φειδοκράτει -|| Ἀνγέλωι Μέλιτι |||| Ἀντιμάχωι -||< Δαίππωι ἐφόδια : : :- Λυσίωνι ἐς Ἀθάνας : : : : Λυσίωνι ἐς Κόρινθον : |||| Δαμοφάνει τροχῶν :-||||< Γροφίδων : : :-|||||Γ Κάρυκι //// < Ἀρισταίωι γραμμάτων ἐνκοπᾶς — Προμνάμονι Θράσωνι -||| Ἀρισταίωι στέγας καθαρέσιος :-||| Νικαίωι κλα- ϊκὸς -|| Εὐτύχωι κλαίθρο |||| Εὐκράτει γόνφων ἐς λεοντοκεφαλὰς = = :-|| Κάρυκι ἐς Κόρινθον Θράσωνι : : : //// Ἀρισταίωι ξύλων ἐσφορᾶς -||| Ἀνγέ- λωι |||< Παρδείγματος μακέλλο Ἀπολ[λο]δώρωι : :- Δαίππωι ἐφόδια : : Ἀρισ- ταίωι κλίμακος ἐσφορᾶς Ἀρισταίωι θ[υρᾶ]ν ἀκέσιος : Κάρυκι ποὶ Θεόδοτον Ἀρι- ταίωι : : : : -|| Ἀρισταίωι κλίμακος ἐργασία[ς] : Σιδάρο ποὶ τὸ μάκελλον Φρίκωνι = Καλλιδίκωι λατομίας = = : Ἀνγέλω[ι] ἐς Ἑρμιόνα -|||Τ Ἀνγέλωι ἐς Ἑρμιόνα //// || Ἀνγέλωι ἐς Κόρινθον : Δαίππωι ἐφόδια : Ἀρισταίωι θησαυρῶ ἐργασίας = = = Δακτυλίων καὶ ἐπιούρων ἐς τὸ μάκελλον Ἀντιφάνει = = = : : : : Πασιθέμι μισθῶ ποὶ τὰ ἐναιέτια — : Βολίμο Ξένωνι — : ΣΣ ἀγωγᾶς -|||||<ΣΣ Κάρυκι ἐς Κόρινθον· Ἑκτορίδαι παρδείγματος λεοντο[κ]εφαλᾶν ἐνκαύσιος — : : : Ξύλων ἐσφορᾶς Ἀρισταίῳ -||||| Ἀγγέλωι ||| Ἀ[ρι]σταίωι στεγάσιος: Κλεινίαι θυρώτοιν λευκώσιος - Θυρώτοιν φορᾶς Ἀ[ρι]σταίωι ||||

α'. Ἐλλείποντα γράμματα.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιγραφὴ δὲν εἶνε στοιχηδὸν γεγραμμένη, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ λίθῳ ἐξηλειμμένων ἢ ἕνεκα ἀποκοπῆς αὐτοῦ ἐλλειπόντων γραμμάτων, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον καὶ ἀνωμάλως βαίνει ἡ γραφή, ποῦ μὲν δηλ. τὰ γράμματα εἶνε μεγαλήτερα ποῦ δὲ μικρότερα (καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνίοτε στίχῳ), ποῦ μὲν εἶνε πυκνότερον γεγραμμένα, ποῦ δὲ ἀραιότερον. Τούτου ἕνεκα προσπάθεια ἐγένετο ἐν τῷ ἐπιγραφικῷ κειμένῳ νὰ τηρηθῇ ἡ ἐν τῷ λίθῳ θέσις τῶν γραμμάτων πρὸς ἄλληλα, ὥστε ὁ ἀναγνώστης, βλέπων οὕτω πόσος χῶρος καταλείπεται ἐν τῷ λίθῳ κενός, δύναται νὰ ὑπολογίζῃ αὐτὸς πόσα γράμματα εἶνε δυνατὸν νὰ ἐλλείπωσιν.

β'. Σχέσεις τῶν διαφόρων στηλῶν πρὸς ἀλλήλας.

Ὅτι αἱ στῆλαι Α' καὶ Β' ἐχαράχθησαν πρὸ τῶν παρακειμένων αὐταῖς στενοτέρων στηλῶν, τῶν α' καὶ β', δείκνυται ἐκ τούτου, ὅτι οἱ στίχοι τῶν τελευταίων τούτων στηλῶν α' καὶ β' δὲν εἶνε ὅλως εὐθύγραμμοι, ἀλλ' ἐνιαχοῦ τὰ γράμματα αὐτῶν βαίνουσι σκολιῶς, ἕνεκα τῶν κεχαραγμένων ἤδη γραμμάτων τῶν παρακειμένων στηλῶν καθ' ὃν χρόνον ταῦτα ἐχαράσσοντο. Ἄλλως ἐν ταῖς στήλαις ταύταις Α' καὶ Β' πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, εἶνε ἀναγεγραμμέναι δηλ. ἐν αὐταῖς αἱ μεγάλαι δαπάναι τῆς οἰκοδομῆς ναοῦ, ἐν ᾧ ἐν ταῖς ἑτέραις στήλαις εἶνε ἀναγεγραμμέναι μικραὶ δαπάναι. Ὅτι δὲ ἐξ ἄλλου ἡ Β' εἶνε συνέχεια τῆς Α' δείκνυται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Β. δὲν βαίνει μέχρι τοῦ κάτω μέρους τοῦ λίθου· τοῦτο δείκνυται πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας, διότι ἡ στήλη Α' ἄρχεται ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ καὶ ἡ στήλη Β' λήγει διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν διὰ τὴν στέγην καὶ διὰ τὰ ἐν τοῖς ἀετώμασιν ἀγάλματα δαπανῶν.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς στήλας α' β'' καὶ β' δὲν δύναταί τις ἐκ τοῦ περιεχομένου νὰ ἐννοήσῃ, τίς εἶνε συνέχεια τῆς ἑτέρας. Ἀλλ' ἡ β'' δὲν εἶνε συνέχεια τῆς Β', διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ κατελείπετο μεταξὺ αὐτῶν κενὸς χῶρος ἐν τῷ λίθῳ(1)· τοὐναντίον, φαίνεται ὅτι εἶνε συνέχεια τῆς ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ λίθου κεχαραγμένης β', ὥστε ἡ α' θὰ ἐχαράχθη πρὸ τῶν δύο τούτων.

Κατὰ τὰ ῥηθέντα ἡ συνέχεια τῆς ἐπιγραφῆς ἔχει οὕτω:

Στήλη Α' (1-71)
Στήλη Β' (72-112)
Στήλη α' (113-180)
Στήβη β' (181-289)
Στήλη β'' (290-306) (1)

Ταύτην τὴν συνέχειαν τηρῶ ἐν τῇ μεταγραφῇ.

γ'. Χρόνοι τῆς ἐπιγραφῆς.

Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶνε τοιοῦτον, οἷον τὸ τῶν μετ' Εὐκλείδην· σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ σκέλη τοῦ Α δὲν εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἰσομεγέθη, οὐδ' ἡ κεραία αὐτοῦ ἀκριβῶς ὁριζοντία· ἔτι δὲ σημειωτέον ὅτι τὰ σκέλη τοῦ Ω δὲν εἶνε συγκλίνοντα, ἀλλὰ κάθετα καὶ μᾶλλον ἀποκλίνοντα· τὸ δὲ Ο δὲν διαφέρει ἐνιαχοῦ τοῦ Θ διότι ἔχει καὶ αὐτό, ἣν καὶ τὸ Θ στιγμήν· ὡσαύτως τὸ Α συγχέεται ἐνίοτε τῷ Λ, ἅτε μὴ ἔχον κεραίαν.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ὀρθογραφίαν παρατηρητέον ὅτι ἀντὶ ΟΥ κεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ο, καὶ τὸ σπουδαιότατον, ἀντὶ Ω κεῖται ἐνιαχοῦ Ο, ὅπερ ἀποδοτέον εἰς διαλεκτικόν τι ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἐπικρατοῦν ἰδίωμα, διότι ἐκ τῆς χρήσεως μάλιστα τοῦ ΟΥ φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη ἐν τοῖς μετ' Εὐκλείδην χρόνοις, ἐν ᾧ ἡ ἀντὶ τοῦ Ω χρῆσις τοῦ Ο ἀνάγει ἡμᾶς, κατὰ τὰς γνωστὰς μέχρι τοῦδε ἐπιγραφάς, μᾶλλον εἰς τοὺς προευκλειδείους χρόνους. Αὕτη δὲ ἡ ἐπαμφοτερίζουσα χρῆσις τοῦ ΟΥ καὶ Ο καὶ τοῦ Ω καὶ Ο δεικνύει ὅτι ἡ ὑπ' ἐξέτασιν ἐπιγραφὴ θὰ ἐχαράχθη ἐν τοῖς πρώτοις μετ' Εὐκλείδην χρόνοις.

δ'. Γραφὴ ἀριθμῶν.

Ὁ τρόπος τῆς τῶν ἀριθμῶν δηλώσεως εἶνε πρωτοφανής, διάφορος τοῦτε ἀττικοῦ καὶ τῶν λοιπῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν (2). Τὸ σημαινόμενον τῶν

(1) Ἡ μεταξὺ τοῦ τελευταίου στίχου τῆς Β' καὶ τοῦ πρώτου τῆς β'' ἀπόστασις εἶνε 0,27.

(1) Ταῦτα εἶνε πιθανὰ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε αὐτοτελής· δυνατὸν ὅμως αὕτη νὰ ἦτο συνέχεια ἑτέρας ἐπιγραφῆς, ἐν ἄλλῳ λίθῳ κεχαραγμένης· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ ἐξακρίβωσις τῆς πρὸς ἀλλήλας σχέσεως τῶν διαφόρων στηλῶν εἶνε ἀδύνατος.

(2) Οἷον τοῦ ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐν Ἑρμιόνι ἐν χρήσει ὄντος (C. I. G. n. 1838, καὶ Lebas — Foucart n. 159h) καὶ τοῦ ἐν Τροιζῆνι (Lebas—Foucart n. 157a).

ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀριθμητικῶν σημείων ἔχει οὕτως:

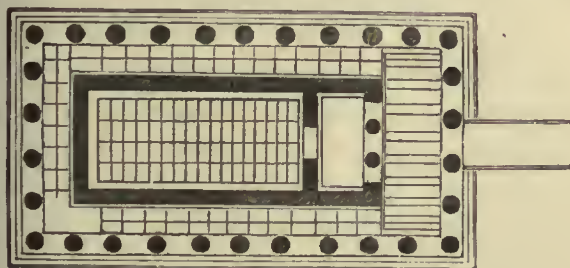
Χ = 1000 δραχμαὶ
(1) ⊟ = 100 »
— = 10 »
. = 1 »
ǀ = 1 ὀβολὸς
< ἢ C = $^1/_2$ ὀβολὸς

Δὲν γίνεται δὲ χρῆσις τοῦ Γ πρὸς δήλωσιν τοῦ 5, 50, 500 κτλ. ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐπιγραφαῖς· οὕτω δὲ 6, 60, 600 δραχμαὶ σημειοῦνται ἐπὶ παραδείγματι οὐχὶ Γ·, Γ—, Γ⊟ ἀλλὰ :::, ===, ⊟⊟⊟⊟⊟⊟ κτλ.

Κατὰ ταῦτα ὁ ἀριθμὸς π. χ. 7979 δραχμαὶ καὶ 3 $^1/_2$ ὀβολοὶ δηλοῦται διὰ τῶν ἑξῆς: ΧΧΧΧΧΧΧ ⊟⊟⊟⊟⊟⊟⊟⊟⊟====—::::·ǀǀǀ<

ε΄. Χαρακτηρισμὸς τῆς ἐπιγραφῆς καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ἐν τῇ ὑπ᾽ ἐξέτασιν ἐπιγραφῇ πρόκειται κυρίως περὶ τῆς οἰκοδομῆς *ναοῦ*, καὶ τοῦ διὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην χρησιμεύοντος *ἐργαστηρίου*· ὁ ναὸς ἦτο περίπτερος, ῥυθμοῦ δωρικοῦ, δὲν εἶχε ὀπισθόδρομον ἀλλὰ μόνον πρόδομον, καὶ εἶχεν ἀγάλματα ἐν τοῖς ἀετώμασιν. Ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ἀνεκαλύφθησαν καὶ οἱ δύο ἐν τῷ Ἱερῷ ὑπάρχοντες ναοὶ κατὰ Παυσανίαν (2,27), ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ὁ τῆς Ἀρτέμιδος, ὧν σχεδιάσματα δημοσιεύομεν ὧδε, ὑπ᾽ ἀρ. 1 καὶ 2. Τὰ

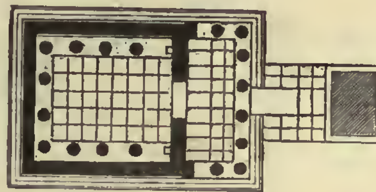

1. Ναὸς Ἀσκληπιοῦ

ῥηθέντα ὅμως γνωρίσματα ἀποκλείουσιν ὅλως τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ συμφωνοῦσιν ἱκανῶς τοῖς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἐὰν δὲ τούτοις προσθέσωμεν ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εἴρηται ἁπλῶς *ναὸς* ἢ *ὁ ναός*, βλέπομεν πλέον ἐναργῶς ὅτι ἐν τῇ ὑπ᾽ ἐξέτασιν ἐπιγραφῇ εἶνε ἀναγεγραμμέναι αἱ δαπάναι τῆς *οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ*. Καὶ ἐν μὲν ταῖς στήλαις Α΄ καὶ Β΄ εἶνε ἀναγεγραμμέναι αἱ μεγάλαι δαπάναι, ἐν δὲ ταῖς στήλαις α΄ β΄ καὶ β΄΄ εἶνε ἀναγεγραμμέναι μικραὶ δαπάναι διὰ διαφόρους ἐργασίας καὶ δι᾽ ἀγορὰν διαφόρων εἰδῶν, γενόμεναι οὐχὶ ἅπασαι διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἄλλας, ὡς φαίνεται, ἀνάγκας.

Κατὰ ταῦτα ἡ προκειμένη ἐπιγραφὴ εἶνε τοιαύτη, οἵα λ. χ. ἡ δαπάνας τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ἐρεχθείου ἀναγράφουσα (C. I. A. 324)· ἡ ἐργασία ὅμως ἐγένετο ἅπασα οὐχὶ δι᾽ ἐργατῶν ἡμερομισθίῳ ἐργαζομένων, ἀλλὰ δι᾽ ἐργολάβων, εἰς οὓς παραχωρήθη τμηματικῶς καὶ κατὰ μειοδοσίαν (1). Καὶ οἱ μὲν ἀνελάμβανον τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἐργασιῶν, οἱ δὲ παρεῖχον τὸ ὑλικὸν καὶ μετέφερον αὐτὸ εἰς τὸ ἱερόν, οἱ δὲ ἀνελάμβανον μόνον τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ οὗτοι οὐχὶ πάντες ἐγχώριοι, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξένοι, οἷον ἐκ Κορίνθου, ἐξ Ἄργους, ἐκ Στυμφαλίας καὶ ἐκ Κρήτης. Ἡ ὅλη δὲ ἐργασία ἐγίνετο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἑνὸς ἀρχιτέκτονος, Θεοδότου καλουμένου, ὅστις εἰργάζετο οὐχὶ ἐργολαβικῶς, ἀλλ᾽ ἐπὶ ἐνιαυσίῳ μισθῷ δραχμῶν 353, ἀναλογουσῶν πρὸς δραχμὴν 1 καθ᾽ ἡμέραν. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἔλαβε μισθὸν τριῶν καὶ ἡμίσεος ἐτῶν καὶ ἑβδομήκοντα ἡμερῶν φαίνεται ὅτι τοσοῦτον χρόνον διήρκεσεν ἡ οἰκοδομή.

Οἱ ἐργολάβοι δὲ παρεῖχον ἐγγυητάς, οἱ μὲν λαμβάνοντες μικρὰ ποσὰ ἕνα μόνον, οἱ δὲ μεγάλα δύο καὶ πλειοτέρους. Ἦσαν δὲ οἱ ἐγγυηταὶ ἐγχώριοι,

2. Ναὸς Ἀρτέμιδος.

ὡς φαίνεται, καὶ γνωστοί, διότι ἅπαντες εἶνε δεδηλωμένοι μόνον διὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν ὀνόματος.

(1) Ἐν τῷ ἐπιγραφικῷ κειμένῳ καὶ τῇ μεταγραφῇ τὸ σημεῖον ⊟ εἶνε δεδηλωμένον διὰ τοῦ Η, μὴ ἔχοντος τοῦ τυπογραφείου τοσαῦτα ⊟, ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα πρὸς στοιχειοθέτησιν τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς.

(1) Ὅτι ἡ ἐργασία παρεχωρεῖτο διὰ μειοδοσίας δείκνυται κυρίως ἐκ τῶν διαφόρων ποσῶν, ἃ σπανιώτατα ἀποτελοῦσι στρογγύλον ἀριθμόν. Οὕτω π. χ. ὁ Δαμόχοος ἀνέλαβε νὰ παράσχῃ τὰς διὰ τὸ ἐργαστήριον δοκοὺς ἀντὶ δρ. 99 καὶ 5 ὀβολῶν (στ· 32-33) ἤτοι ἀντὶ δρ. 100 πλὴν ἑνὸς ὀβολοῦ.

Ἐξετάζοντες δὲ ἰδίᾳ τὸν τρόπον καθ' ὃν εἶνε ἀναγεγραμμέναι αἱ διάφοροι δαπάναι παρατηροῦμεν δύο τρόπους ἀναγραφῆς· ὁ μὲν εἶνε ὁ συνήθης καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τοιούτου εἴδους ἐπιγραφαῖς (π. χ. ὁ ἔχων οὕτως: *Δαμοφῶνι καλυμμάτων προσώπων* ═ ═ ═ ═ κτλ.) ὁ δὲ (οἷον: Σωτάδας ἥλετο τὴν περίστασιν ἐργάσασθαι ΧΧΧ κτλ.) εἶνε πρωτοφανὴς καὶ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ οὐχὶ ὡς τρόπος ἀναγραφῆς γενομένων πληρωμῶν, ἀλλ' ὡς ἀναγραφὴ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς γενομένης μειοδοσίας. Κατὰ ταῦτα, παραβλέποντες μικράς τινας δαπάνας εἰς ἄλλα ἔργα καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ ἀναφερομένας, περὶ τῆς καθ' ὅλου ἐπιγραφῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶνε τὸ *παθητικόν*, οὕτως εἰπεῖν, *τοῦ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ταμείου*. Συνίσταται δὲ τὸ παθητικὸν τοῦτο ἐκ πληρωμῶν γενομένων ἤδη καθ' ὃν χρόνον ἀνεγράφοντο ἐν τῷ λίθῳ, καὶ ἐκ πληρωμῶν, αἵτινες ἔμελλον νὰ γείνωσιν ἐν τῷ μέλλοντι, εἴτε μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας, εἴτε κατὰ δόσεις, ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία προὐχώρει, ὥσπερ σύνηθες ἦτο, καθ' ἃ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν γνωρίζομεν.

στ'. Παρατηρήσεις εἰς τὰ καθέκαστα

Στ. 1-2 Ὁ λίθος ἐνταῦθα εἶνε ἐντελῶς ἐφθαρμένος, ὥστε ἐλάχιστά τινα ἴχνη γραμμάτων μόλις διακρίνονται. Ἐκ τούτου δὲ ἀγνοοῦμεν τίνες οἱ διδόντες ἐνταῦθα λόγους καὶ τὰς δαπάνας ἀναγράφοντες καὶ πῶς ἐν γένει ἤρχετο ἡ ἐπιγραφή. Οὐ μὴν ἀλλ' ἀγνοοῦμεν καὶ ἂν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἦτο αὐτοτελής, διότι δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ἦτο συνέχεια ἑτέρας, ἐν ἄλλῳ λίθῳ γεγραμμένης.

Στ. 3. *Στοιβὰν*: ἡ σημασία τῆς λέξεως εἶνε δυσδιάγνωστος· ἴσως δηλοῖ τοὺς λίθους δι' ὧν κατεσκευάσθη τὸ κρηπίδωμα (οἱονεὶ τὸ *γέμισμα* τῶν ἀνορυχθέντων θεμελίων τοῦ ναοῦ), διότι ἐν ᾧ ἐν στ. 7-8 εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ κρηπιδώματος δαπάνη, οὐδαμοῦ ἄλλοθι εἶνε ἀναγεγραμμένη καὶ ἡ διὰ τὸ ὑλικὸν δαπάνη.

Ἥλετο: ἀλλαχοῦ γέγραπται *εἵλετο* καὶ *ἕλετο* ἀδιακρίτως.

Στ. 4. *Τάμεν* καὶ *ἀγάγεν* καὶ *συνθέμεν*: Πρβ. καὶ στ. 12 καὶ 34.

Στ. 5. *Κλεάνωρ*: μνημονεύεται ὡς ἐγγυητὴς ἐνταῦθα τε καὶ ἐν στ. 31.

Λύκιος κορίνθιος κτλ. ὁ αὐτὸς ἀναφέρεται ὡς ἐργολάβος καὶ ἐν στ. 18 καὶ 24. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἅπαντες οἱ ἀναλαβόντες τὴν λατομίαν καὶ τὴν εἰς τὸ ἱερὸν μεταφορὰν τῶν λίθων εἶνε κορίνθιοι· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ὡς βέβαιον συμπέρασμα ὅτι ἡ πλουσία ἐν λατομείοις πωρίνου λίθου Κορινθία παρεῖχε τὸ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ ὑλικόν, διότι δυνατὸν ὁ λίθος οὗτος νὰ ἐκομίζετο καὶ ἄλλοθεν, οἷον ἐξ Αἰγίνης, ἢ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἐπιδαυρίας, διότι κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ Ἄργους εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τριῶν περίπου ὡρῶν, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔνθα ἔκειτο πιθανῶς ἡ Λῆσσα (ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 σελ. 22) ὑπάρχει λατομεῖον πωρίνου λίθου. Οἱ κορίνθιοι παρεῖχον τοὺς λίθους καὶ διὰ τὰ ἐν Ἑρμιόνι κατασκευαζόμενα οἰκοδομήματα (Lebas-Foucart 159h στ. 13 καὶ 14), ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι οὗτοι ἦσαν τὸ πάλαι ὅ,τι οἱ σήμερον ἀργοῖοι, οἵτινες περιέρχονται κατὰ ὁμίλους ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον καὶ ἀναλαμβάνουσι καὶ ἐκτελοῦσιν ἐργολαβικῶς οἰκοδομητικὰς ἐργασίας.

Τάμεν καὶ ἀγάγεν: Οὕτω συνεπλήρωσα κατὰ τὰ ἐν στ. 41.

Στ. 6. *Εἰς τὸ ἱερόν*: Ἐν τῷ ΕΣ ὁ χαράκτης ἔγραψε κατὰ λάθος τὸ Σ δίς.

Ταῖ περιστάσι: Ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐν στ. 90 καὶ 93 τῆς γνωστῆς ἐκ Λεβαδείας ἐπιγραφῆς (*Στ. Κουμανούδης* ἐν Ἀθηναίῳ τόμ. Δ, καὶ ***Er. Fabricius***, De Architectura Graeca Commentationes epigraficae 1881)· ἑρμηνεύων δ' αὐτὴν ὁ Fabricius λέγει ὅτι εἶνε ea stylobatæ pars quae inter locum, quo columnae constituuntur, et cellae parietem interest. Ἡ ἡμετέρα ὅμως ἐπιγραφὴ δεικνύει ὅτι περίστασις κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν λέξιν «*πρόστασις*», ἧς τὸ σημαινόμενον εἶνε ἡμῖν γνωστὸν ἐκ τῶν περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιγραφῶν, σημαίνει κυρίως τὴν τὸν σηκὸν περιθέουσαν στοάν. Τοῦτο δὲ δηλοῦται ἐκ τῶν ἑξῆς: α') ἐν στ. 34 εἴρηται ὅτι ἐπληρώθησαν δραχμαὶ 1050 δι' *ἔγκαυσιν* τῆς περιστάσεως, ὅ ἐστι διὰ χρωματισμὸν αὐτῆς διὰ τῆς ἐγκαυστικῆς μεθόδου· ἀλλ' ὁ χρωματισμὸς οὗτος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἐν τῷ δαπέδῳ, ἀλλὰ θὰ ἐγένετο ἐν τῷ θριγκῷ κτλ. β') ἐν στ. 13 εἶνε ἀναγεγραμμένη δαπάνη 3068 δραχμῶν δι' ἐργασίαν τῆς περιστάσεως, ἐν ᾧ ἐν στίχῳ 8

εἶνε γεγραμμένον ἕτερον κοδύλιον δι' ἐργασίαν τῆς κρηπῖδος καὶ τοῦ στυλοβάτου, ὅπερ θὰ ἦτο ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ ἐν μέρει πράγματος, ἂν *περίστασις* ἦτο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κρηπιδώματος τὸ μεταξὺ τῶν κιόνων τῆς στοᾶς καὶ τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ σηκοῦ ἐδαπανήθη (στ. 22) τὸ αὐτὸ περίπου ποσόν, ὃ καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς περιστάσεως, καταφανὲς εἶνε ὅτι οὕτω θὰ ἐκαλεῖτο ἡ περὶ τὸν σηκὸν στοά, διότι ταύτης μόνον ἡ ἐργασία καὶ οὐχὶ ἡ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος μέρους τοῦ κρηπιδώματος, δύναται νὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὴν τοῦ σηκοῦ. Τὸ αὐτὸ δὲ συμπέρασμα ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ δαπανηθέντος διὰ τὴν λατομίαν τῆς περιστάσεως ποσοῦ (πλέον τῶν 6300 καὶ μεῖον τῶν 6600 δραχμῶν: ἴδ. στ. 6) πρὸς τὸ δαπανηθὲν διὰ τὴν λατομίαν τοῦ ἡμίσεος τοῦ σηκοῦ (δρ. 6167: ἴδ. στ. 15-16), διότι διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς στοᾶς θὰ ἀπῃτεῖτο καταφανῶς ὑλικὸν ὀλίγον τι μεῖζον περίπου τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὸ ἥμισυ τοῦ σηκοῦ.

Ὀρσίας: Ἐν τῷ τοῦ Pape λεξικῷ ἀπαντᾷ: Ὀρσέας: Ἀναφαίνεται δὲ οὗτος ὡς ἐγγυητὴς καὶ ἐν στίχῳ 18.

Ἀγέμων. Ἀπαντᾷ ὡς ἐγγυητὴς καὶ ἐν στ. 48

Ἀντίμαχος ἀργεῖος: Ἀπαντᾷ ὡς ἐργολάβος καὶ ἐν στ. 11. Τὰ ἐν τέλει τοῦ στίχου δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν ἴσως: *τᾶς ὀροφᾶς καὶ τᾶς κρηπῖδος*.

Στ. 8. *Στυλοβάτα*: Παρατηρητέα ἡ διάκρισις τῆς κρηπῖδος ἀπὸ τοῦ στυλοβάτου, τοῦ μέρους δηλ. ἐκείνου τοῦ κρηπιδώματος, ἐφ' οὗ ἐπεκάθηντο οἱ κίονες. Ἐκ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι ὁ ναὸς ἦτο δωρικοῦ ῥυθμοῦ.

Εὐκλῆς: Οὕτω συνεπλήρωσα ἀποβλέπων εἰς τὸν κατὰ προσέγγισιν ἐλλείποντα ἀριθμὸν γραμμάτων. Ἀπαντᾷ δὲ ὁ Εὐκλῆς ὡς ἐγγυητὴς ἐν στ. 71.

Στ. 9. *Θεόδοτος ἀρχιτέκτων*: Οὗτος εἶχε τὴν ἀνωτάτην ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς ἐποπτείαν καὶ διὰ τοῦτο ἐλάμβανε μισθόν. Ἡ συμπλήρωσις δὲ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ εἰς δρ. 353 βεβαιοῦται ἐκ τῶν στ. 32 καὶ 54. Ἔλαβε δ' οὗτος μισθὸν τριῶν ἐτῶν (στ. 9, 31 καὶ 54), ἓξ μηνῶν (στ. 111), καὶ 70 ἡμερῶν (στ. 112), καὶ ἐλάμβανεν αὐτὸν κατὰ διαλείμματα, μέχρις οὗ ἐπερατώθη ἡ οἰκοδομή. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ ἐνιαύσιος αὐτοῦ οὗτος μισθὸς ἀντιστοιχεῖ πρὸς δραχμὴν τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀθήναις ὁ ἀρχιτέκτων ἐλάμβανε κατὰ τὴν Ε'. ἑκατονταετηρίδα μισθὸν ἐπὶ ἑκάστης πρυτανείας δρ. 36, ἤτοι ἀκριβῶς μίαν δραχμὴν τῆς ἡμέρας καὶ οὗτος (C. I. A. ἀρ. 324)· ἐν Ἐλευσῖνι ὅμως καὶ ἐν Δήλῳ, ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις, ἐλάμβανε δύο δραχμὰς καθ' ἑκάστην (ἴδ. *Ἀρχ. Ἐφημερὶς* 1883 σελ. 3 στ. 62 καὶ Bull. d. cor. hellénique 1882 σελ. 83).

Στ. 10. Τὰ ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου τούτου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συμπληρωθῶσιν ἀσφαλῶς. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀγόμεθα εἰς τὴν συμπλήρωσιν: *ἔγγυος*· ἀλλ' οὕτως ἔχοντος τοῦ πράγματος δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀρκετὸς χῶρος ἐν τῷ λίθῳ διὰ τὰς πρώτας συλλαβὰς ὀνόματος, οὗ ἡ λήγουσα ΜΟΣ γέγραπται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἑπομένου στίχου 11. Καὶ ὅμως ἡ διὰ τοῦ ἔγγυος συμπλήρωσις εἶνε ἀναγκαία, διότι ἄλλως ἀκατάληπτος εἶνε ἡ παράθεσις τοσούτων κυρίων ὀνομάτων. Ἄρα συμπληρωτέον ἴσως: [ἔνγυος Δᾶ]μος: διὰ κυρίου δηλ. ὀνόματος ἔχοντος, ὅσῳ τὸ δυνατόν, ὀλιγώτερα γράμματα.

Στ. 11-12 *στορὰν τοῦ σακõ* κτλ. Ἡ λέξις *στορὰ* εἶνε πρωτοφανὴς καὶ ἀπαντᾷ καὶ ἐν στίχῳ 33-34 «στορὰν τάμεν καὶ ἀγάγεν καὶ συνθέμεν τῷ στρώματι»· παράγεται δέ, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς ῥίζης *στορ*, ἐξ ἧς καὶ ἡ λέξις στρωτὴρ κτλ. κατ' ἀναλογίαν θὰ σημαίνει ἐν γένει *στρῶσιν* καὶ πρᾶγμά τι πρὸς στρῶσιν χρησιμεῦον, ὅ ἐστι θὰ σημαίνει ἢ τοὺς λίθους, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ, ἢ τὴν ξυλείαν, τὴν ἀποτελοῦσαν τὴν στέγην αὐτοῦ. Τὸ δεύτερον εἶνε πιθανώτερον διότι ἐν στ. 40 εἶνε ἀναγεγραμμένη ἑτέρα δαπάνη πρὸς *λατομίαν τῷ στρώματι*. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ, τῷ ἐν στ. 33-34, ἡ δοτ.: *τῷ στρώματι:* συνδέεται ἀμέσως τῇ λ. *στοράν*, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ *λατομίαν τᾷ περιστάσι* (στ. 6.) καὶ *λατομίαν τῷ στρώματι* (στ. 40) καὶ οὐχὶ τῷ *συνθέμεν*, ὃ εἴρηται ἀπολύτως, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ἐν στ. 12 καὶ 28.

Στ. 15. *Εὐτερπίδας* ἀναφαίνεται ὡς ἐργολάβος καὶ ἐν στ. 27.

Στ. 19. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου ἐλλείποντος μέρους νομίζω ὅτι εἶνε βεβαία, διότι ὁ Εὐτερπίδας ἀνέλαβε νὰ παράσχῃ τοὺς διὰ τὸ ἥμισυ τοῦ σηκοῦ ἀναγκαιοῦντας λίθους καὶ μεταφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἱερὸν ἀντὶ δραχμῶν 6167 (στ. 14-16), ὁ Ἀρχικλῆς δὲ νὰ παράσχῃ μόνον

τοὺς λίθους διὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἀντὶ δραχ. 4400 καί τι πλέον (στ. 16-17)· ὑπελείπετο ἄρα ἡ διὰ τὴν μεταφορὰν καὶ τῶν λίθων τούτων δαπάνη, ἥτις βεβαίως εἶνε ἡ ἐν τῷ προκειμένῳ στίχῳ ἀναγεγραμμένη, διότι προστιθεμένη αὕτη τῷ ἀνωτέρω ποσῷ τῶν δραχ. 4400 ἀποτελεῖ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὅπερ ἔλαβεν ὁ Εὐτερπίδας διά τε τὴν παροχὴν καὶ τὴν μεταφορὰν τῶν διὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ λίθων.

Στ. 20. Ὁ στίχος οὗτος εἶνε ἐντελῶς ἐξηλειμμένος, διότι ἐνταῦθα ὁ λίθος εἶνε εἰς δύο τεμάχια τεθραυσμένος καὶ κατὰ τὰ ἄκρα ὅλως ἐφθαρμένος.

Στ. 21-30. Ἡ ἀρχὴ τῶν στίχων τούτων εἶνε ἄγνωστος, διότι ἐλλείπει τριγωνικὸν τεμάχιον ἐκ τοῦ λίθου.

Στ. 25. Ἡ διὰ τοῦ *κορίνθιος* συμπλήρωσις φαίνεταί μοι βεβαία, διότι ὁ *Λύκιος κορίνθιος* ἀπαντᾷ ὡς ἐργολάβος καὶ ἐν στ. 5 καὶ 18.

Στ. 27. Ἐν τῇ προθέσει ἐς (ἐς τὸ ἐργαστήριον) ἐχαράχθη ἐν τῷ λίθῳ, κατὰ παραδρομὴν τοῦ χαράκτου, Ι ἀντὶ Ε, ἢ προκειμένου νὰ γραφῇ ΕΙΣ παρελείφθη τὸ Ε.

Ἐργαστήριον. Τὰ διὰ τὸ ἐργαστήριον ἔξοδα ἀναγράφονται ἐνταῦθα τε καὶ ἐν τοῖς κατωτέρω στίχοις 27-44, 221, 245, 255. Εἶνε δὲ καταφανὲς ὅτι τὸ ἐργαστήριον τοῦτο κατεσκευάσθη ἵνα χρησιμεύσῃ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, διὰ νὰ ἐργάζωνται τουτέστιν ἐν αὐτῷ οἱ διάφοροι τεχνῖται, εἶχε δηλ. τοιαύτην χρῆσιν, οἵαν λ. χ. τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ περίφημον ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἐργαστήριον, ἐν ᾧ εἰργάζετο ὁ Φειδίας.

Στ. 29-30. *Τὰ ἔνδοι τõ θυμέτρο*: Τοῦτο εἴρηται κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐν στίχῳ 85 «καὶ τοῦ σακοῦ καταξοάν, τὰ ἔξω».

Στ. 31. *Ἔνκαυσιν τõ σακõ* κτλ. Διὰ τὴν ἔνκαυσιν τῆς περιστάσεως ἐδαπανήθησαν δραχ. 1050 (στ. 24).

Στ. 33-34. *στορὰν τάμεν* κτλ. Ἴδε σημείωσιν ἐν στίχῳ 11-12.

Στ. 39. *Ἄλινσιν τοῦ ἐργαστηρίου*: Ἐκ τοῦ ἀλίνω = ἐπαλείφω.

Στ. 41. *Πυάνθης*: μήπως Εὐάνθης; Παρὰ Σουΐδᾳ ὅμως ἀπαντᾷ κύριον ὄνομα Πύανθος.

Στ. 42. *ὑπωρυφίας τὰν ἐργασίαν*: Ἐν CIA (I ἀρ. 322 στ. 81) ἀπαντᾷ «τῆς ἐπωροφίας σφηκίσκους καὶ ἱμάντας ἀθέτους» καὶ παρ' Ἡσυχίῳ: *ὑπωρόφιον* = ὑπόστεγον. Ἐκ τούτων δηλοῦται ὅτι *ὑπωρυφία* εἶνε ἡ ἐκ στρωτήρων, φατνωμάτων κτλ. ἀποτελουμένη στέγη καὶ εἴρηται κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐν στ. 46: *τὰν ὀροφὰν τὰν ὑπένερθε*.

Στ. 44. *π(τ)ελέαν*: Ἐν τῷ λίθῳ παρελείφθη τὸ Τ.

Στ. 46. *ὑπένερθε*: Κατωτέρω (π. 51): *ὑπένερθεν*.

Στ. 54. *Ἀριστομήδης*: ἐν στ. 62: *Ἀριστομίδας*.

Στ. 57. *πρ(ο)σώπων*: Ἐν τῷ λίθῳ γέγραπται Α ἀντὶ Ο.

Στ. 59-60: *ὑποδοκίου*: Ἡ λέξις, ἧς τὴν σημασίαν δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἐνοήσωμεν, ἀπαντᾷ καὶ ἐν στ. 233. Ἐν τῇ ἑπομένῃ δὲ λέξει ὁ λίθος εἶνε ἐφθαρμένος μεταξὺ τοῦ Α καὶ Μ· διακρίνονται δὲ ἴχνη γράμματος, ὃ δύναται νὰ εἶνε Α, Λ, Κ ἢ Ν· ἐκ τούτου δὲ ἡ συμπλήρωσις τῆς λέξεως εἶνε δυσχερής, καθόσον μὴ ὑπάρχοντος χώρου διὰ πλειότερα τοῦ ἑνὸς γράμματα δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναγνώσωμεν *καὶ κυματίου*, *καλυματίου* ἢ ἕτερόν τι. Μήπως ἀναγνωστέον *κ'αν.ματίου*, ὅ ἐστι καὶ ἀναμματίου (ἐκ τοῦ: ἄναμμα);

Στ. 63. *διαστύλων θυρώματα*: Οὕτω θὰ καλοῦνται, ὡς φαίνεται, αἱ εἰς τὸν πρόναον ἄγουσαι θύραι, ὅ ἐστιν αἱ μεταξὺ καὶ ἑκατέρωθεν τῶν δύο ἐν τῇ ἀνατολικῇ αὐτοῦ πλευρᾷ κιόνων, διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ πρόναος, ὁ περιέχων ἀναθήματα, ἦτο εἰκότως κιγκλιδώμασι κεκλεισμένος. Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τὰ θυρώματα ταῦτα τῶν διαστύλων, *θύρωμα* ἁπλῶς καὶ *μέγα θύρωμα* ἐκαλεῖτο ἡ μεγάλη καὶ πολυτελῶς ἐξειργασμένη τοῦ σηκοῦ θύρα, ἡ ἀπέναντι τοῦ ἀγάλματος.

Στ. 65: *ὁπόσου κα δῆ(ι) πο(ὶ)*. Τὸ Ι ἐλλείπει καὶ ἐν τῷ δῆ καὶ ἐν τῷ πο. Ὁ Σωταῖρος ἀνέλαβε νὰ παράσχῃ διὰ τὸ θύρωμα (τὸ μέγα θύρωμα) τὸν ἐλέφαντα, ὅσος καὶ ἂν ἤθελε χρειασθῇ.

Στ. 69: *κολλατικὸν τõι θυρώματι* κτλ. Ἄπορον εἶνέ μοι διατί πρὸς τοῦτο ἐδαπανήθησαν τόσον πολλὰ χρήματα, ἤτοι 2700 δραχμαὶ τοὐλάχιστον! Μήπως, διότι τὸ θύρωμα εἶχε καὶ ἐλέφαντα, ἡ ἐπικόλλησις παρεῖχε μεγάλας δυσχερείας;

Στ. 75-76: *φάρξιν τοῦ ναοῦ*: Πρβ C. I. A. I, 319: «φάρξαι τὸ βάθρον τοῖν ἀγαλμάτοιν».

Στ. 73: *κάλχας*: Πρβ. C.I.A.I. 322 στ. 90 «τὰς κάλχας τὰς ἐπὶ τοῖς ἐπιστυλίοις ἐξεργάσασθαι ἔδει».

Στ. 88. Ὁ διὰ τὸν στίχον τοῦτον ἥμισυ περίπου χῶρος ἐν τῷ λίθῳ κατελείφθη κενός.

Στ. 89. *κερκίδα τõ αἰετõ*: Κερκὶς καλεῖται, ὡς φαίνεται, τὸ τριγωνικὸν τοῦ ἀετοῦ σχῆμα, ὅ ἐστι τὸ τύμπανον τοῦ ναοῦ ἢ αὐτὸ τὸ τρίπλευρον γεῖσον τὸ περιβάλλον τὸ τύμπανον. Τὸ πρῶτον φαίνεται πιθανώτερον ἕνεκα τῶν ἐν στίχῳ 112.

Στ. 92: *χρυσõ χορὸν ἐργάσασθαι*. *Χορὸς* καθ' Ἡσύχιον, σημαίνει κύκλον, στέφανον, ὥστε μόνον ἂν τὴν τελευταίαν ταύτην σημασίαν ἀποδώσωμεν τῇ λέξει δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸ παράδοξον τοῦτο χωρίον. Τίς δὲ ἦτο οὗτος ὁ ἐκ χρυσοῦ κατασκευασθεὶς στέφανος καὶ πρὸς τί ἐχρησίμευεν, ἄγνωστον. Τὸ χωρίον τοῦτο ὑπομιμνήσκει ἡμῖν τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο (Ἰλ. στ. 591) καθ' ὃ ὁ Ἥφαιστος ἐποίησεν ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀχιλλέως *χορὸν*

«τῷ ἴκελον, οἷόν ποτ' ἐνὶ Κνωσσῷ εὐρείῃ»

»Δαίδαλος ἤσκησεν καλλιπλοκάμῳ Ἀριάδνῃ»

ἀλλ' οἱανδήποτε σημασίαν καὶ ἂν ἀποδώσωμεν εἰς τὴν λέξιν, προκειμένου περὶ ἑρμηνείας τοῦ ὁμηρικοῦ τούτου χωρίου ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, ὅπως καὶ ἂν φαντασθῶμεν τὸν *χορόν*, ὃν ἐποίησεν ὁ Δαίδαλος τῇ Ἀριάδνῃ, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸν ἐν τῇ προκειμένῃ ἐπιγραφῇ *χορόν*.

Στ. 94-96. Κατὰ τοὺς στίχους τούτους ὁ λίθος εἶνε ἀποκεκομμένος καὶ ἐφθαρμένος, ὥστε ὀλίγιστα μόνον γράμματα σώζονται.

Στ. 97. *ἀκρωτάρια*: Οὕτω συνεπλήρωσα κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἐν στ. 91, ἀγόμενος ἐκ τούτου κυρίως ὅτι τὸ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δαπανηθὲν ποσὸν εἶνε σχεδὸν τὸ αὐτό. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἶχεν ὡς ἀκρωτήρια πτερωτὰς Νίκας (ἴδ. *Ἀρχ. Ἐφημερίδα* 1885 Πίν. 1).

Στ. 99. *ἐναιετίων*: Οὕτω συνεπλήρωσα ὁρμηθεὶς ἐκ τῶν ἐν στίχῳ 114. Καλοῦνται δὲ *ἐναιέτια*, ὡς γνωστόν, τὰ ἐν τοῖς ἀετώμασιν ἀγάλματα (ἴδ. Mitth. d. deutsch. Arch. Instituts IV σ. 34). Περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀγαλμάτων ἴδε *Ἀρχ. Ἐφημερίς* 1884 Πίν. 3 καὶ 4.

Στ. 100. *παραιετίδας*. Τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἴδε ἐν Botticher's Tektonik I. σ. 255 σημ. 4.

Στ. 101. *βάθρα τοῖς ἀκρωτηρίοις*. Γνωστὸν ὅτι τὰ ἀκρωτήρια εἶχον ἰδίαν ἐπὶ τῶν γωνιῶν τοῦ ἀετώματος βάσιν. Ἐκ τούτου ὁρμώμενος συνεπλήρωσα ἐν τῷ ἑπομένῳ στίχῳ 102, *θέμεν* (διότι μόνον διὰ πέντε τὸ πολὺ γράμματα κενὸς χῶρος ὑπάρχει), θέμεν δηλ. αὐτὰ ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῶν.

Πυρίας: Ἐν στίχῳ 16: Πυρρίας.

Στ. 103. *Ἀγαθίνῳ*: Συμπληρῶ ὑποθετικῶς *ἐναιετίων* κατὰ τὰ ἐν στίχῳ 112. Καὶ ναὶ μὲν ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ χωρίῳ ἡ δαπάνη εἶνε πολὺ μικροτέρα, ἀλλὰ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς γενομένη διά τινα μόνον ἐναιέτια τῆς ἑτέρας κερκίδος οὐχὶ δι' ἅπαντα. Πρὸς κατασκευὴν τῶν ἐναιετίων ἑκάστου ἀετώματος θὰ εἰργάζοντο πολλοὶ τεχνῖται (λιθοξόοι). Τοιοῦτοι ἴσως εἶνε οἱ Ἀγαθῖνος (στ. 103), Λυσίων (στ. 103) Ἑκτορίδας (στ. 104 καὶ 111-112) κ.λ. Ἀλλὰ ταῦτα εἶνε ἁπλῆ ὑπόθεσις, ἀφ' οὗ ἀτυχῶς ἐνταῦθα, ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ τῆς ἐπιγραφῆς μέρει, ὁ λίθος εἶνε ἀποκεκομμένος, ὥστε ἐλλείπει ἀρκετὸν μέρος ἐκ τοῦ τέλους ἑκάστου στίχου. Ἐν τοῖς ἐναιετίοις εἰργάζετο καὶ ὁ Πασίθεμις, καὶ μάλιστα ἐπὶ μισθῷ (στ. 302).

Στ. 106. ΑΘΙ. Μήπως τὰ γράμματα ταῦτα εἶνε ἀριθμός;

Στ. 107. *Μακέλλο*: Ἐν τῷ λίθῳ γέγραπται Ω ἀντὶ Ο. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ καὶ ἐν στίχοις 296, 298, 301.

Στ. 231. Εἰς τὸν *θησαυρόν*: Τοιοῦτον οἰκοδόμημα ἢ μέρος οἰκοδομήματος ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἐλευσῖνι (*Ἀρχ. Ἐφημερ.* 1883 σ. 115 στ. 10, 13 κτλ.). ἴδ. καὶ στ. 236, 243, 300.

Στ. 261. *Ἀριστόνος*: ὅ ἐστιν Ἀριστόνους.

Στ. 282. Ἐν τῷ λίθῳ γέγραπται ΕΦΟΡΑΣ; παραλειφθέντος, ὡς φαίνεται, τοῦ Σ, ὥστε ἀναγνωστέον *ἐσφορᾶς*. Προβ. καὶ στ. 295.

Στ. 289. Τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ στίχου ὑπελείφθη κενόν.

Στ. 292. ΙΙΙΙΙΓ τὸ Γ ἐνταῦθα εἶνε ἀριθμός. Ὡαύτως ἀριθμοὶ δηλωτικοὶ τοῦ βάρους εἶνε τὰ ΣΣ ἐν στίχῳ 302.

Στ. 304 καὶ 305: *θυρώτοιν*: θύρωτον, ὡς φαίνεται, ἀντὶ θύρωτρον, καθ' ἃ *ρόπτον* (*Ἀρχ. Ἐφημερίς*, 1885 σ. 18 στ. 41) ἀντὶ ρόπτρον.

Π. Καββαδιας.

ΑΡΧΑΪΚΟΝ ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

(Πίναξ 9)

Ἓν τῶν σπουδαιοτέρων μνημείων τῆς ἀττικῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης εἶνε πάντως τὸ ἐν τῷ πίνακι 9, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενον ἀνάγλυφον τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως. Δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν, ἕνεκεν τῆς ἄλλοτε ἐπικρατησάσης ἀμελείας περὶ τὴν καταγραφὴν τῶν εἰς τὰ δημόσια Μουσεῖα ἑκάστοτε εἰσερχομένων μνημείων, τὸν χρόνον ἀκριβῶς καὶ τὴν θέσιν τῆς εὑρέσεως τούτου· πάντως ὅμως βέβαιον εἶνε ὅτι ἀνευρέθη ἐν Ἀκροπόλει καὶ δὴ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Sybel ἔκδοσιν τοῦ καταλόγου, διότι βεβαίως δὲν ἤθελε παραλειφθῇ μνημεῖον τοσούτῳ πολύτιμον (1). Ἡμεῖς τὴν ἐκ τῆς μὴ δημοσιεύσεως τοῦ ἀναγλύφου τούτου προερχομένην ζημίαν ν' ἀναπληρώσωμεν βουληθέντες, ἀνελάβομεν τὴν δημοσίευσιν καίπερ εἰδότες τὴν δυσχέρειαν πλήρους τινὸς αὐτοῦ ἑρμηνείας.

Τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου καθορᾷ πᾶς τις ὁ καὶ ἐλάχιστα τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης τρίβων, ὑποδείξεως ὅμως δεῖται πρὸς τοὺς μὴ τυχὸν μελετήσαντας τὰ ἐσχάτως ἐν Ἀκροπόλει γεγενημένα εὑρήματα, ἡ σχετικὴ τοῦ μνημείου τούτου πρὸς ταῦτα ἀξία. Τὰ σπουδαιότερα τῶν εὑρημάτων τούτων εἰσίν, ὡς γνωστόν, αἱ ὑπὸ ἕνα τύπον, καίπερ ἐν τοῖς καθέκαστα παραλλάσσοντα, γυναικεῖαι ἐκεῖναι μορφαί, τὰ «ἀγάλματα» ἐκεῖνα, τὰ πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τῶν Περσῶν ταύτην κοσμοῦντα. Ἐκ τῆς ὁμοιότητος τούτων πρὸς ἄλληλα προκύπτει, καὶ τοῦτο παρετηρήθη ἤδη ἐπιτυχῶς, ὅτι τὸν τύπον αὐτὸν εἶχεν παραλάβῃ ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη πρὸς παράστασιν τῆς γυναικείας μορφῆς θείας ταύτης εἴτε ἀνθρωπίνης, ἀπαράλλακτα ὅπως ὑπὸ τὸν τύπον τῶν καλουμένων ἀρχαϊκῶν Ἀπολλώνων παρίστα τὴν ἀνδρικὴν μορφὴν ἀσχέτως τῆς θείας αὐτῆς ἢ μὴ ἰδιότητος, ὡς τοῦτο τὰ νῦν ὑπὸ κρατίστων ἀρχαιολόγων παραδεκτὸν τυγχάνει (2).

(1) Σημειωτέον ὅτι οὔτε ὁ Schöne ἐν τοῖς «Ἑλληνικοῖς ἀναγλύφοις» μνημονεύει κἄν που τούτου.

(2) Milchhöffer Archäolog. Zeit. 1881. σελ. 53.—Friedr.-Wolters, Gypsabgüsse Ant. Bild. σελ. 11.

Τὸν τύπον τοῦτον τὸν κοινὸν πρὸς παράστασιν τῆς γυναικείας μορφῆς ἀνευρίσκομεν καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀναγλύφῳ ἐν τῇ τῆς Ἀθηνᾶς εἰκόνι καὶ δὴ ὑπὸ παραλλαγὴν αἴρουσαν πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς εἰκονίσεως τῆς θεᾶς ταύτης, καθόσον τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς κράνος χαρακτηρίζει ταύτην ἐπακριβῶς. Ἐπικυροῖ ὅθεν ἡ ἡμετέρα παράστασις τὴν ὑπόθεσιν περὶ τοῦ κοινοῦ τύπου ὑφ' ὃν παρίστατο ἐν γένει ἡ γυναικεῖα μορφή, ἀποδείκνυσι δὲ τρανῶς ὅτι τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρήματα πᾶν ἄλλο δυνατὸν νὰ εἰκονίζωσιν, ἱερείας ἔστω, ἀλλὰ πάντως οὐχὶ Ἀθηνᾶς. Ἐκτὸς τοῦ κράνους τοῦ χαρακτηριστικοῦ τούτου τῆς θεᾶς συμβόλου, κατὰ τὰ ἄλλα ἡ ἡμετέρα Ἀθηνᾶ οὐδόλως διαφέρει τῶν τῆς Ἀκροπόλεως γυναικῶν· τὴν στολήν, τὴν κόμωσιν καὶ τὸ gestus ἐκεῖνο, τὸ ἐν τοῖς ἀρχαϊκοῖς τούτοις ἀγάλμασι κοινόν, τὸ κομψοπρεπὲς τουτέστι τῆς ἐσθῆτος ἀνάσυρμα, ὁμοιάζει τόσον ἡ ἐν ἀναγλύφῳ αὕτη Ἀθηνᾶ τοῖς ἀγάλμασι τῆς Ἀκροπόλεως, ὅσον καὶ πρὸς ἄλληλα ταῦτα. Τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον εἶνε ἐλλιπὲς καὶ εἰς τέσσαρα τεθραυσμένον, δυσχερὴς δὲ ἀποβαίνει καὶ ἕνεκα τούτου ἡ ἐντελὴς αὐτοῦ ἑρμηνεία, εἰκονίζει οὐχ ἧττον νομίζομεν σκηνὴν ἐκ τῶν συνήθων ἐν τοῖς ἀναθηματικοῖς ἀναγλύφοις: τὴν θεὰν τουτέστιν καὶ πρὸ αὐτῆς ἱκέτας μέλλοντας τελέσαι θυσίαν. Ἡ Ἀθηνᾶ εἰκονίζεται ἐν καταγραφῇ ἱσταμένη, διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀνέχουσα τὸ ἱμάτιον, φέρει δὲ κράνος, οὗτινος ὁ λόφος δὲν ἦτο πλαστικῶς δεδηλωμένος ἀλλὰ χρώματι ἐξαλειφθέντι τὰ νῦν. Ἡ κόμη καταπίπτει ἔμπροσθεν ἐπὶ τοῦ στήθους εἰς τρεῖς πλοκάμους, ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἀγάλμασιν, ὄπισθεν δὲ πίπτει ἐπὶ τῆς ῥάχεως διατεταγμένη κυματοειδῶς εἰς παραλλήλους γραμμάς· τὸ κωνοειδὲς σχῆμα τῆς ὄπισθεν κόμης προῆλθεν πάντως ἐκ πλαστικῶν λόγων, ἄλλως καὶ ἐν τοῖς ἀγάλμασι δὲν ἐλλείπουσι τούτου ἀναλογίαι. Διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἅπτεται ἡ θεὰ τῆς ἐσθῆτος ὑπὸ τὸ στῆθος, τοῦθ' ὅπερ νέον ἐν τῇ παραστάσει τοῦ κοινοῦ τύπου· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐλλείπουσιν αἱ

δεξιαὶ χεῖρες τῶν πλείστων σχετικῶν ἀγαλμάτων, ἀγνοοῦμεν δὲ ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς πῶς διέκειντο, τοιαῦται μικραὶ σχετικῶς παραλλαγαὶ δὲν καταστρέφουσι τὴν προφανῆ ἀναλογίαν. Ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἀθηνᾶς καταφαίνονται ἅπασαι αἱ ἐλλείψεις τῆς ἀρχαϊκῆς τέχνης, τὸ λοξὸν καὶ ὀγκῶδες τῶν χειλέων, ἡ ἀσυμμετρία τῶν ὤτων τὸ τριγωνικὸν τοῦ προσώπου καὶ κυρίως τὸ σχεδὸν ἀντωπὸν τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τῇ καταγραφὴν ἀπεικονίσει· παρατηρεῖται ὅμως καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἀθηνᾷ ἡ τεχνικὴ ἐκείνη πρὸς τὸ λεπτομερὲς καὶ κομψὸν τάσις ἡ χαρακτηρίζουσα τὰ τελευταῖα ἐν Ἀκροπόλει εὑρήματα.

Πρὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἔχομεν δύω κατὰ τὸ ἥμισυ σωζομένας γυναικείας μορφὰς καὶ πρὸ ἑκάστης ἀνὰ δύω μικροὺς ἱκέτας· λέγομεν ἀνὰ δύω ἐν ᾧ ὄντως τρεῖς ὁρατοί εἰσιν, ἤτοι δύω πρὸ τῆς πρώτης τῶν μεγάλων μορφῶν καὶ εἷς πρὸ τῆς ἑπομένης, εἰκάζομεν ὅμως ὅτι καὶ πρὸ τῆς τελευταίας ταύτης δύω ἀνελόγουν μικροὶ ἱκέται καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν ταύτην ὑποστηρίζει ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου ἐναργῶς φαινομένη μικρά τις ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ τρίτου μικροῦ ἱκέτου ἐξοχή, ὡσεὶ στεφάνη, ὁμοία τῇ ἐπὶ τοῦ ἔμπροσθεν ὁρατοῦ ἱκέτου. Ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὴν δυσχέρειαν, ἣν ὁ τεχνίτης μόλις ὑπερενίκησεν ἐν τῇ ἀπεικονίσει τοῦ δευτέρου τῶν δύω πρώτων μικρῶν ἱκετῶν, ὅστις ἀληθῶς ὡσεὶ σκιὰ τοῦ πρώτου παρίσταται, λάβῃ δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἔλλειψιν χώρου ἐν τῇ τοῦ τετάρτου ἀπεικονίσει, δὲν θ' ἀπορήσῃ ὅτι ὁ τεχνίτης ἠρκέσθη ἁπλῶς εἰς ὑπόδειξιν τοῦ ἱκέτου τούτου. Διστάζομεν ν' ἀποφανθῶμεν γνώμην ὡς πρὸς τὸ γένος τῶν ἱκετῶν τούτων, ἕνεκα τῆς ἐπιπολαίου διαπλάσεως τῶν μορφῶν τούτων, συμπεραίνομεν ὅμως ὅτι ὁ τεχνίτης ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἱκέταις ἄνδρας ἐν τοῖς ὄπισθεν γυναῖκας νὰ εἰκονίσῃ διενοήθη. Ἡ παρεμφερὴς ξοάνῳ τρίτη μικρὰ μορφὴ ὑποθέτομεν νὰ παρίστα γυναῖκα, ὡς ἐκ τῆς ὁμοιότητος μάλιστα ἣν ἔχει πρὸς τὸ ἐσχάτως ἐν Ἀκροπόλει ἀνευρεθὲν ἄγαλμα, τὸ ἐν πολλοῖς ξοάνῳ ὁμοιάζον. Ὁ πρῶτος τῶν μικρῶν τούτων ἱκετῶν κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ κυκλικόν τι ὡσεὶ φιάλην, ἐν τῇ τεταμένῃ δὲ ἀριστερᾷ ἀντικείμενόν τι ἐξηλειμμένον ὅλως. Ἡ δεξιὰ τοῦ ὄπισθεν τούτου ὑψοῦται ποιοῦσα σχῆμά τι ἴσως ἱκετευτικόν.

Παρὰ τοὺς δύω τούτους μικροὺς ἱκέτας φαίνεται κατὰ τὰ ὄπισθεν μόνον ὁρατὸν τὸ εἰς θυσίαν ἀγόμενον ζῶον. Ὁμοιάζει τοῦτο ἀληθῶς ὑΐ, καίπερ δὲ τὸ ζῶον τοῦτο καὶ ἐν ἑτέρῳ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ἀναθηματικῷ ἀναγλύφῳ ἀπαντῶν (πρβλ. Le Bas Voyage archéol.IV pl. 46), φαίνεται ἡμῖν οὐχ ἧττον δυσερμήνευτος ἡ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν θυσία τούτου, ἐὰν δὲ ἐπιτρέπετο ἡμῖν ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὸν τεχνίτην ἀνακρίβειαν περὶ τὴν ἀπεικόνισιν ἠθέλομεν ὑπολάβῃ τοῦτο μᾶλλον ὡς βοῦν, ἥτις, ὡς γνωστὸν συχνὰ εἰς θυσίαν ἤγετο τῇ Θεᾷ. Ὁ Εὐστάθιος (283, 29) μεταδίδωσιν ἡμῖν ὅτι καὶ «θήλεα ἔθυον τῇ Ἀθηνᾷ». Ἐὰν εἰς ταῦτα συγκατελέγετο καὶ ἡ κυρίως εἰς τοὺς χθονίους θεοὺς καὶ τὴν Ἀφροδίτην σῦς, τοῦτο ἂς λυθῇ παρ' ἄλλων ἐντριβεστέρων περὶ τὴν παράδοσιν ἑρμηνευτῶν. Τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον ἦν, ὡς εἰκός, καὶ χρώματι πεποικιλμένον, σώζονται δέ που καὶ ἴχνη τοῦ ἐρυθροῦ.

Β. Σταης

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ἡ ἑπομένη ἐπιγραφὴ εὑρέθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1884 κατεδαφισθείσης οἰκίας τινὸς κειμένης ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου. Ὁ λίθος εἶναι πεντελικὸς καὶ ἔχει ὕψος μὲν μέγιστον 0,38, πλάτος 0,32 καὶ πάχος 0,15 περίπου· εἶναι ἀποκεκρουσμένος πανταχόθεν, εἰς τὰ δεξιὰ ὅμως σώζεται ἄκρα, ἥτις ἴσως εἶναι ἡ ἀρχική· διότι ὁ λίθος εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐχρησίμευσεν εἰς οἰκοδομὴν καὶ διὰ τοῦτο ἤλλαξε ὀλίγον καὶ τὸ σχῆμά του.

	ΧΑΙ·		Χαι[ρ - - -]
◡Σ	ΔΙΟΝΥΣΙ	- - - ος	Διονύσι[ος]
⊃ΑΡ-ιΜΣ	ΤΕΥΚΡΟΣ	Θαρ[ρ]ίας	Τεῦκρος
ΚΑLLΙΤΕLΕΣ	ΕΛΕΑΣ	Καλλιτέλης	Ἡγέας
ΕΛΕΣΙΑΣ	ΑΛΑΘΑΝΔΡΟ	Ἡγεσίας	Ἀγάθανδρο[ς]
ΕΥΑΛΛΕLΟΣ	ΘΕΟΜΕΔΕΣ	Εὐάγγελος	Θεομήδης
ΕΧΣΑΝΔΡΟΣ	LΥΣΙΣΤΡΑΤC	[Δ]έξανδρος	Λυσίστρατο[ς]
ΑΙΡΙΣ	ΠΟLΥΙΕLΟΣ	[Χ]αῖρις	Πολύζηλος
ΦΟΚΙΔΕΣ	ΔΙΟΤΙΜΟΣ	[Φ]ωκίδης	Διότιμος
ΑΙΣΧΥLΙΔΕΣ	ΜΝΕΣΙΣΤΡΑ	Αἰσχυλίδης	Μνησίστρατ[ος]
ΘΕΟΛΝΙΣ	ΑΠΑΤΟΡΙΟΣ	Θέογνις	Ἀπατούριος
ΛΙΟΛΕΙΤΟΝ	ΚΕΦΙΣΟΔΟΤΟ	Διογείτων	Κηφισόδοτο[ς]
ΕΑΛΕΣ	ΧΑΙΡΕΑΣ	[Θ]εάγης	Χαιρέας
ΒΡΟΝ	LΑΜΠΡΟΚLΕΣ	[Ἅ]βρων	Λαμπροκλῆς
ΑΡΕ·ΙΝΟΣ	ΠΑΤΡΟΚLΕΣ	Ἀρε[σ]ῖνος	Πατροκλῆς
ΕΠΑΛΚΕΙΔΕΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Ἐπαλκείδης	Διονύσιος
ΟΚΛΕΙΔΕΣ	ΧΑΡΙΑΣ	[Θ]ουκλείδης	Χαρίας
ΝΤΙΜΕΝΕΣ	LΥΣΙΠΤΟLΕΜ	[Ἀ]ντιμένης	Λυσιπτόλεμ[ος]
ΑΝΔΡΟΜΕΝΕΣ	ΕΥΘΙΠΠΟΣ	Ἀνδρομένης	Εὔθιππος
ΦΙLΙΝΟΣ	ΗΙΠΠΟΜΑΧΟΣ	Φιλῖνος	Ἱππόμαχος
ΡΧΕΝΕΟΣ	ΑΙΣΧΙΝΕΣ	[Ἀ]ρχένεως	Αἰσχίνης
ΠΙΣΤΙΑΣ	ΣΟΣΙΚLΕΣ	[Π]ιστίας	Σωσικλῆς
ΙΟΦΑΝΤΟΣ	ΧΑΡΙΑΔΕΣ	[Δ]ιόφαντος	Χαριάδης
ΟΕΜΟΝ	ΚΕΦΙΣΙΟΣ	[Ἐ]θήμων	Κηφίσιος
ΥΚLΕΣ	ΦΑΙΔΡΙ	[Ε]ὐκλῆς	Φαιδρί[ας]
ΣΕΝΟΤΙΜΟΣ	ΑΝΤΙΦΟ	[Χ]σενότιμος	Ἀντιφῶ[ν]
ΕΜΟΣΤΡΑΤΟΣ	LΥΣΙΜ	[Δ]ημόστρατος	Λυσιμ[αχ - - -]
ΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΕΡΛ	[Δ]ιονύσιος	Ἐργ - - -
ΑΡΡΙΑΣ		[Θ]αρρίας	
ΑΧΟ·		[Μ]αχω[ν ἢ νίδης]	
Π		. π - - -	

ΧΡ. Δ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ

(Ἐξεδόθη τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 1886.)

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σελ. 154).

29.

Α

⊙

ΕΠΙΣΤΑΤΑΙΕΛΕΥΣ·ΙΝΙΟ:
ΠΑΙΟΝΙΔΗΣΔΗΜΑΙΝΕΤΟ
ΟΣΠΙΣΤΩΝΙΔΟΑΘΜΟΝΕΥ
ΝΗΣΦΙΛΙΠΠΟΕΣΤΙΑΙΟΘ
ΜΕΛΑΝΩΠΟΣΕΣΤΙΟΔΩΡΟ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΦΙΛΑΓΡΟΣΑ
ΛΙΘΟΥΣΤΕΜΕΙΝΕΞΑΙΓΙΝ
ΟΣΤΕΤΡΑΠΟΔΑΣΠΛΑΤΟΣΠ
ΑΙΕΚΠΕΛΕΚΗΣΑΙΟΡΘΟΥΣΠ
ΓΕΝΕΛΕΥΣΙΝΑΔΕΥΓΙΕΣΚΑΙ
ΝΤΑΤΕΤΤΑΡΕΣΕΤΕΡΟΥΣΛΙΘ
ΤΕΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟ.Ω
ΠΕΛΕΚΗΣΑΙΟΡΘΟΥΣΠΑΝΤΑΣ
ΛΕΥΣΙΝΑΔΕΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝ
ΤΕΤΤΑΡΕΣΚΑΝΟΝΙΔΑ
..ΚΟΣΠΑΡΟΛΟΝΤΟΝΤΟΙΧΟΝΤΟ
..ΜΙΠΟΔΙΩΝΠΑΧΟΣ
...ΟΙΩΣΕΧΟΥΣΑΝΕΞΛΩΙΟ
...ΙΠΑΡΑΤΕΜΟΝ.....ΟΙ
...ΑΝΤΑΣΥΝΤΙΘΕΝΑΙΤΟΥΣ.Ρ
...ΠΑΝΤΑΧΗΙΚΑΙΔΗΣΑΙΚΑ̈Ι.Θ

...ΙΑΝΟΑΡΧΙΤΕΚΤΩ
..,ΙΘΜΟΣΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑΔΥΟ
...ΑΣΑΣΘΑΙΛΙΘΟΥΣ.....Ο
..ΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΠΑΛΑ....ΔΕΟ
.ΡΩΙΕΙΡΓΑΣΜΕΝ..ΣΚΑΙ
ΙΣΘΑΙΤΑΣΤΡΙΓΛΥΦΟΥΣΚΑ
ΙΑΡΜΟΤΤΟΥΣΑΣΚΑΙΕΥΤΕΝ
ΣΑΙΚΑΙΜΟΛΥΒΔΟΝΠΕΡΙ
ΤΑΡΕΣΛΙΘΟΥΣΤΕ
ΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΠΕΝΤΕΠΟ
ΑΛΑΣΤΩΝΚΑΙΕΚΠΕΛΕΚΗ
ΣΠΡΟΣΤΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟ
ΙΕΠΑΝΑΘΗΚΕΙΥΓΙΕΙΣ
ΚΑΛΙΘΟΣΑΓΑΓΕΙΝΠΕ
ΩΝΠΛΑΤΟΣΠΕΝΤ.Π
ΟΣΚΑΙΚΑΘΕΛΕΣΘΑΙ...Ω
ΜΟΣΔΕΚΑΠΕΝΤΕ...ΟΝΙΔΕΙΥ
ΑΥΨΟΣΠΕΝΤΕΠ..ΩΝΠΛΑΤΟΣ
ΗΝΑΥΤΗΝΕ....ΚΩΝΠΟΙΟΥΝΤ
ΣΚΑΙΑΡΑ....ΚΑΘΑΡΜΟΣΑΙΟ
ΙΑΡΑΙΔ...ΙΤΑΕΡΓΑΣΜ...ΕΠ
ΙΚΑΙΔ....ΚΑΙΓΟΜΦΩ
ΑΣΑ<...ΛΙΘΟΣΤΕΜΕΙΝΠΕΝ
Ο....ΛΑΤΟΣΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟΔΩΝ
....ΣΤΩΝΚΑΙΕΚΠΕΛ.ΚΗΣΑΙΑΠΕΡΓΟΝ
..ΠΡΟΣΤΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟΝΑΝ.ΩΙΟ.Ρ
ΙΕΠΑΝΑΘΗΚΕΙΥΓΙΕΙΣΛΕΥΚΟ
ΤΑΕΠΤΑΛΙΘΟΣΑΓΑΓΕΙΝ..ΝΤ...Ο
ΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟΔΩΝΠ
ΑΛΑΣΤΩΝΑΡΙΘΜΟΣΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑ
ΓΑΓΕΙΝΜΗΚΟΣΕΝΝΕΑΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟ
ΣΤΩΝΚΑΙΚΑΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤΩΙΙΕΡΩ
ΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΠΕΝΤΕΛΗ.ΚΑ.Ω....ΠΡΟ..Ο
ΩΙΟΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤ.ΕΠΤΑ
ΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟΔΩΝΠΑΛΑΣΤΗ.ΔΕΟ.ΤΩ....Ο
ΥΤΩΝΔΥΟΓΩΝΙΑΙΑΚΑΙ.ΡΑΙ........Ο...Ο
ΟΝΤΑΣΠΑΝΤΑΧΕΙΑΘΡΑΥΣΤΟ.ΠΑ.Τ...Ο.Ο
..ΣΤΗΝΚΑΙΔΗΣΑΙΚΑΙΓΟΜΦΩ.......Ο
..ΠΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΟΡΘΑΛΙΘΟ.ΤΕ
..ΑΣΜΗΚΟΣΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟΔΩΝΚΑΙΠ
...ΣΤΡΙΩΝΗΜΙΠΟΔΙΩΝΚΑΙΕΚΠΕ
..ΑΣΚΑΙΕΥΓΩΝΙΟΣΠΑΝΤΑΧΕΙ.Α!.ΑΡ

..ΕΙΣΛΕΥΚΟΣΑΣΠΙΛΟΣΑΡΙΘΜΟΣ
.ΟΣΑΓΑΓΕΙΝΠΕΝΠΕΛΗΘΕΝΕΛΕΥΣΙΝΑΔΕ
ΝΚΑΙΠΑΛΑΣΤΗΣΠΛΑΤΟΣΔΙΠΟΔΑ....Ο
ΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤΩΙΙΕΡΩΙΥΓΙΕΙ........Ο
ΚΟΝΤΑΤΕΤΤΑΡΕΣΠΛΙΝΘΙΔΑΣ
ΚΟΣΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟΔΩΝΚΑΙΠΑΛΑΣΤΗΣ
ΙΗΜΙΠΟΔΙΟΣΟΡΘΑΣΚΑΙΕΥΓΩΝ.Ο....Ν
ΟΙΟΥΝΤΑΕΠΙΠΑΛΑΣΤΗΝΚΑΙΑΡΑΙ...Ο
ΤΩΙΠΑΡΑΣΤΑΔΑΣΤΡΕΙΣΣΥΝΤΙΘ.....Ο
ΙΑΙΑΡΜΟΤΤΟΝΤΑΣΠΑΝΤ..ΕΙΠΛΑΤΟΣ.......Ο
ΙΠΡΟΣΤΑΜΕΤΡΑΑΑΝΔΩΙΟ.Ρ..ΤΕ..Ω
ΙΚΑΙΜΟΛΥΒΔΟΝΠΕΡΙΧΕΑΙΑΡΙΘΜΟ.ΠΛΙΝΘΙΔΩΝ
ΑΤΕΤΤΑΡΕΣΛΙΘΟΣΤΕΜΕΙΝΠΕΝΤΕ
ΚΟΣΠΕΝΤΕΠΟΔΩΝΠΑΛΑΣΤΗ.ΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩ..ΟΔΩ
ΟΥΨΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΕΤΕΡΟΣΛΙΘΟΣΤΕΜ
ΑΡΑΣΠΕΝΤΕΛΗΙΚΟΣΜΗΚΟΣΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟ.Ω
ΩΝΚΑΙΗΜΙΠΟΔΙΟΥΥΨΟΣΔΙΠΟΔΑΣΚΑΙ.Ε......Α
ΤΑΣΠΡΟΣΤΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟΝΑΝΔΩΙΟΑΡΧ
ΧΕΙΚΑΙΠΑΡΑΔΟΥΝΑΙΕΠΑΝΑΟΗΚΕΙΥΓΙΕΙ.ΛΕΥ.Ο
ΘΟΣΑΓΑΓΕΙΝΠΕΝΤΕΛΗΘΕΝΕ.ΕΥΣ........Ο
ΝΚΑΙΠΑΛΑΣΤΗΣΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΚ..ΗΜΙΠΟΔ.Ο
ΩΝΠΟΔΩΝΕΤΕΡΟΣΑΓΑΓΕΙΝΛΙΟΟΣΤΕΤΤΑ
ΥΣΙΝΑΔΕΜΗΚΟΣΤΕΤΤΑΡΩΝΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝ
ΙΠΟΔΙΟΠΑΧΟΣΔΙΠΟΔΑΣΚΑΙΚΑΟΕΛΕΣΟ
ΣΑΟΡΑΥΣΤΟΣΕΠΙΚΡΑΝΑΕΡΓΑΣΑΣΟΑΙΤΡΙ
ΔΗΙΚΑΙΠΡΟΣΤΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟΝΑΝΔΩΙΟΑΡ
ΝΤΕΠΟΔΩΝΚΑΙΠΑΛΑΣΤΗΣΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝ.Ο.Ω
ΥΨΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΚΑΙΑΡΑΙΕΠΙΤΑΣΠΑΡΑΣ
ΟΣΑΙΑΡΜΟΤΤΟΝΤΑΚΑΙΕΥΤΕΝΗΚΑΙΔ'ΣΑ........Ω
ΟΛΥΒΔΟΝΠΕΡΙΧΕΑΙΚΑΙΕΠΕΡΓΑΣΑ.ΘΑΙΘΡΟΝ
ΕΝΤΕΛΗΙΚΟΣΜΗΚΟΣΠΟΔΩΝΕΠΤΑΚΑΙΔΕ..ΠΛ.ΤΟ
ΧΟΣΤΡΙΩΝΗΜΙΠΟΔΙΩΝΚΑΙΠΕΛΕΚΗΣΑΙΟΡΘΟ
ΑΝΤΑΧΕΙΚΑΙΠΑΡΑΔΟΥΝΑΙΕΠΑΝΑΟΗΚ..ΥΓ
ΛΟΣΑΠΕΡΓΟΝΕΧΟΝΤΑΣΑΡΙΘΜΟΣΟΚΤΩ..ΟΟ
ΗΘΕΝΕΛΕΥΣΙΝΑΔΕΜΗΚΟΣΠΟΔΩΝΕΠΤΑ.ΑΙ
ΑΠΑΧΟΣΤΡΙΩΝΗΜΙΠΟΔΙΩΝΚΑΙΚΑΟΕΛΕΣΟ.....Ω
ΕΙΣΚΑΙΑΘΡΑΥΣΤΟΣΑΡΙΘΜΟΣΟΚΤΩΛΙΘΟ
ΤΕΛΗΙΚΟΣΟΚΤΩΜΗΚΟΣΕΠΤΑΚΑΙ.Ε.ΑΠΟ......ΤΟ
ΠΑΧΟΣΤΡΙΗΜΙΠΟΔΙΟΣΟΡΘΟΣΚΑΙΕΥΓΩ..Ο
ΞΕΣΑΙΛΕΙΟΣΚΑΙΑΡΑΙΚΑΙΘΕΙΝΑΙΕΠΙ
ΝΤΙΘΕΝΤΑΤΟΣΑΡΜΟΣΑΡΜΟΤΤΟΝΤΑΣΑΘΡΑΥΣΤ
ΜΟΛΥΒΔΟΝΠΕΡΙΧΕΑΙΚΑΙΕΠΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙ

B

Ο Ι

ΚΟΥΣΜΗΚΟΣΕΞΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟ
ΤΩΝΔΥΟΙΝΔΑΚΤΥΛΟΙΝΚΑΙΕΚ
ΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟΝΑΝΔΩΙΟΑΡΧΙ
ΥΓΙΕΙΣΛΕΥΚΟΥΣΑΣΠΙΛΟΥΣΑ
ΣΑΓΑΓΕΙΝΠΕΝΤΕΛΗΘΕΝΕΛΕΥΣ
ΠΟΔΑΣΠΑΧΟΣΠΕΝΤΕΠΑΛΑΣΤΩΝ
ΕΝΤΩΙΙΕΡΩΙΥΓΙΕΙΣΑΘΡΑΥΣΤΟ
ΓΕΙΣΑΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΙΩΝΙΚΑΠΕΝ
ΔΩΙΟΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΜΗΚΟΣΕΞΠΟΔ
ΠΕΝΤΕΠΑΛΑΣΤΩΝΚΑΙΔΥΟΙΝΔΑΚΤ
ΣΑΡΜΟΥΣΑΡΜΟΤΤΟΝΤΑΣΑΘΡΑΥΣΤ
ΠΑΝΤΑΧΗΙΚΑΙ.ΗΣΑΙΚΑΙΓΟΜΦΩΣ
ΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΟΡΘΑΑΡΙΘΜΟΣΤΕΤΤ
ΕΛΗΙΚΟΥΣΔΥΟΕΙΣΤΑΣΠΑΡΑΙΕΤ
ΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΟΚΤΩΠΟΔΩΝΚΑΙΠΕΛ
ΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟΝΑΝΔΩΙΟΑΡΧΙΤΕΚ
ΕΠΑΝΑΘΗΚΕΙΥΓΙΕΙΣΛΕΥΚΟΣ
ΕΝΤΕΛΗΘΕΝΕΛΕΥΣΙΝΑΔΕΛΕΟΝΤΟΚΕ
ϽΣΟΚΤΩΠΟΔΩΝΚΑΙΚΑΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤ
ΘΟ.ΤΕΜΟ..ΠΕΝΤΕΛΕ.ΚΟΣΕΙΣΚΕΡΑ
Ω.ΠΟΔΩΝΠΑΛΑΣΤΗΣΔΕΟΝΤΩΝΠΛΑΤΟ
ΑΠΕΡ.ΟΝΕΧΟ......ΔΥΟΚ...ΓΡΑΦ.
ΣΠ....ΧΕΙΚΑΙΠΑΡΑ.Ο.......Ν.Θ.
ΑΡ..ΜΟΣΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΔΥΟΚΕΡΑΜΙΔ
ΤΕΜΗΚΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΠΑΛΑΣΤΗ
ΑΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤΩΙΙΕΡΩΙΥΓΙΕ
ΚΟΝΤΑΔΥΟΠΑΡΑ...........Σ..
ΟΥΣΔΥΟΜΗΚΟΣΕΞΠΟΔΩΝ...ΤΟ.
Ο....ΩΙΟ....ΤΕΚΤΩΝΚΑΙ.....
Ε....ΙΚΑ.ΚΑΘΑΡΜΟ....ΘΡΑΥΣ

ΚΑΙΓΟΜΦΩΣΑΙΚΑΙΜΟΛΥΒΔΟΝ
ΠΕΝΤΕΛΗΙΚΟΣΜΗΚΟ.ΠΟΔΟΙΝ
)ΔΩΝΠΡΟΣΤΟΝΑΝΑΓΡΑΦΕΑΟΝ
Ο.......ΙΚΑΘΑΡΜΟ....ΘΡΑΥΣΤ
ΕΥΤΕΝΕΙΣΠ.....ΕΙΑΡΙΘΜΟΣΕΒΔΟΜΗΚΟ
ΜΕΙΝΣΤΡΩΜΑΤΙ...ΗΣΜΑΛΑΚΗΣΠΕΤΡΑΣΟΜ
.....Ο.ΔΙΠΟΔΑΣ...ΟΣΤΡΙΩΝΗΜΙΠΟΔΙΩ
ΠΑΝΤΑΧΕΙΤΕΜΝΕΙΝ.....ΜΕΙΞΟΥΣΛΙΘΟΙ
ΛΟΓΟΝ.ΑΙΠΑΡΑΔΟΝ........ΟΗΚΕΙΥΓ...Σ
ΜΑΔΕΤΗΣΜΑΛΑΚΗΣΠΕΤΡΑΣ....Ο.ΥΕΥ....
ΟΣΤΡΙΩΝΗΜΙΠΟΔΙΩΝ........ΛΕΣΘΑΙ....
.ΟΥΣΛΙΘΟΣΤΕΜΕΙΝΑΚΤΙΤΑΣ...ΡΑΣ.....
ΔΩΔΕΚΑΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟ.........
ΠΟΔΙΩΝΑΡΙΘΜΟΣΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑ.........
ΛΙΘΟΥΣΔΥΟΜΗΚΟΣΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΠ.......
.ΑΧΕΙΑΠΕΡΓΟΝΕΧΟΝΤΑΣΚΑΙΠΑΡΑΔΟΝ......
ΥΣΑΓΑΓΕΙΝΕΞΑΚΤΗΣΕΛΕΥΣΙΝΑΔΕ.........
ΔΩΔΕΚΑΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΚ.......
ΔΙΟΥΣΑΓΑΓΕΙΝΔΕΚΑΙΕΤΕΡΟΥΣΔΥΟΜΗΚΟ....
ΙΗΜΙΠΟΔΙΟΥΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝΚΑΙΗΜ....
ΙΟΥΣΚΑΙΚΑΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤΩΙΙΕΡΩΙΥΓΙΕΙ...
ΟΘ.ΤΩ.ΟΥΤΟΥΕΛΕΥΣΙΝΙΑΝΑΚΑΘΗΡΑΜΕΝΟΝΕΚ.
ΟΙΠΑΤΟΥΣΤΡΩΜΑΤΟΣΚΑΙΤΑΣΕΠΙΚΑΜΠΑΣΜΕΧ..
ΠΟΙΟΥΝΤΑΤΗΣΤΑΦΡΟΔΕΚΑΠΟΔΑΣΚΑΙΕΚΦΟΡΗΣ.
ΥΙΕΡΟΥΤΙΘΕΝΑΙΤΟΥΣΛΙΘΟΥΣΤΗΣΜ...ΚΗΣΠΕΤΡ
ΝΤΑΟΥΑΝΕΙΠΕΤΡΑΣΥΝΤΙΘΕΝΑΙ..ΥΣΑΡΜΟΥΣΣΤΕΡ
ΤΑΣΠΑΝΤΑΧΕΙΜΗΚΟΣΤΕΤΡΑΠΟΔΑΣΠΛΑΤΟΣΔΙΠΟΔΑ
ΟΔΙΟΥΣΟ.ΟΥΔΑΝΔΕΗΙΚΑΙΜΕΙΞΟ...ΡΘΘΙΣΧΡΗΣΘ
)ΤΑΤΕΣΘΑΙΔΕΚΑΤΑΤΟΝΣΤΟΙΧΟΝΕΚΑΣΤΟΝΔΙΑΝΕΚΗ
ΕΞΑΠΑΜΟΙΒΩΝΕΠΙΔΕΤΟΥΤΩΝΤΙΘΕΝΑΙΤΗΝΕΥΘΥΝΤΗ
ΘΟΑΠΕΡΓΑΣΑΜΕΝΟΝΕΠΙΤΡΕΙΣΠ..ΑΣΤΑΣΤΟΥΠΕΡΕΕ
ΝΑΙΤΟΥΣΑΡΜΟΥΣΑΡΜΟΤΤΟΝΤΑΣ.ΑΝΤΑΧΕ.ΚΑΙ.ΘΡΑ
ΣΔΕΘΗΣΕΙΜΗΚΟΣΔΩΔΕΚΑΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝ

ↃΥΠΑΧΟΣΤΡΙΗΜΙΠΟΔΙΟΥΣΘΗΣΕΙΔΕΚΑΙΤΟΥΣΓΩΝΙ..Ο
ΤΕΚΑΙΔΕΚΑΠΟΔΩΝΚΑΙΗΜΙΠΟΔΙΟΥΔΥΟΚΑΙΕΠΕΡΓΑΣ..
.ΠΡΟΣΤΗΝΠΕΡΙΤΕΝΕΙΑΝΗΝΑΝΑΝΔΩΙΟΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΔΗ
ΥΒΔΟΝΠΕΡΙΧΕΑΙΑΡΙΘΜΟΣΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑΤΕΤΤΑΡΕΣΛΙ
ΝΤΗΣΕΛΕΥΣΙΝΙΑΚΗΣΠΕΤΡΑΣΜΗΚΟΣ...ΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΕ
ΠΑΧΟΣΠΕΝΤΕΠΑΛΑ.ΤΟΥΣΚΑΙΕΚΠΕΛΕΚΗΣΑΙΑΠΕΡΓΟΝΕΧΟ
ΟΥΣΠΑΝΤΑΧΕΙΑΡΙΘΜΟΣΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑΔΥΟΛΙΘΟΥΣΑΓΑΓΕ
ΣΕΛΕΥΣΙΝΙ..Η......ΣΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΜΗΚ.ΣΕ.ΠΟΔΩΝΠΛΑΤ
ΑΠΟΔΑΣΠΑΧΟΣΠΕΝΤΕΠΑΛ..ΤΟΥΣΚΑΙΚΑΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤΩΙΙΕ
ΙΕ..ΑΘΡΑΥΣΤΟΥΣΑΡΙΘΜΟΣΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑΔΥΟΛΙΘΟΥΣΤΕΜΕ
ΣΕΛΕΥΣΙΝΙΑΚ..ΠΕΤΡΑΣΜΗΚΟΣΕΞΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝ
ΗΜΙΠΟΔΙΟΥΠΑΧΟΣΠ....ΠΑΛΑΣΤΩΝΚΑΙΕΚΠΕΛΕΚΗΣΑΙΑΠΕΡΓΟΝ
ΝΤΑΣΟΡΘΟΥΣΠΑΝΤΑΧΕΙΑΡΙΘΜΟΣ.......ΕΤ...Ε.ΛΙΘΟΥΣΑΓΑ
ΙΝΕΚΤΗΣΕΛΕΥΣΙΝΙΑΚ.......ΣΜΗΚΟΣΕΞΠΟΔΩΝΠΛΑΤΟΣΤΡΙΩΝΠ
ΔΩΝΚΑΙΗΜΙΠΟΔΙΟΥΠΑΧΟΣΠΕ....ΑΛΑΣΤΟΥΣΚΑΙΚΑΘΕΛΕΣΘΑΙΕΝΤ
ΙΙΕΡΩΙΥΓΙΕΙΣΑΘΡΑΥΣΤΟΥΣΑΡΙΘΜΟΣΕΙΚ.ΣΙΤΕΤΤΑΡΕΣΣΤΥΛΟΒΑ
ΑΣΕΞΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΤΕΤΤΑΡΑΚΟΝΤΑΤΕΤΤΑΡΑΣΠΕΤΡΑΣΤΗΣΕΛΕΥΣΙΝ
ΙΑΚΗΣΠΛΑΤΟΣΕΞΠΟΔΩΝΜΗΚΟΣΤΕΤΡΑΠΟΔΑΣΠΑΧΟΣΠΕΝΤΕΠΑΛΑΣΤΟΥ
ΣΚΑΙΕΤΕΡΟΥΣΕΞΕΡΓΑΣΑΣΘΑΙΠΛΑΤΟΣΕΞΠΟΔΩΝΜΗΚΟΣΤΡΙΩΝΠΟΔΩΝ
ΚΑΙΗΜΙΠΟΔΙΟΥΠΑΧΟΣ............ΟΥΣΕΙ....ΔΥΟΚΑΙΕΤΕΡΟΥΣΓ
ΩΝΙΑΙΟΥΣΕΞΠΟΔΑΣΠΛ......ΔΥΟΤΟΥΤΟΥΣΑΠΕΡΓΑΣΑΜΕΝΟΝΤΙΟΓΝ
ΑΙΚΑΙΠΑΡΑΞΕΣΑΜΕΝΟΙΕΠΙΗΜΙΠΟΔΙΟΝΤΟΑΥΟΣΣΥΝΤΙΘΕΝΑΙΤΟΥΣΑ
ΡΜΟΥΣΑΡΜΟΤΤΟΝΤΑΣ......Ε.ΑΘΡΑΥΣΤΟΥΣ.....ΕΡΓΑΣΑΜΕΝΟΝΟ
ΡΘΑΚΑΛΕΙΑΔΩ..........ΡΑΝ....ΡΟΝΤΥΧ.Ε.......Ε.ΠΡΟΣ.Ε..
ΟΝΤΑΠΙΝΑΚΙΑ..ΕΙ.....Ο.ΙΚΑΙΓΟΜΦΩΣΑΙΚΑΙΜΟΛΥΒΔΟΝΠΕΡΙΧΕ
ΑΙΜΟΛΥΒΔΟΝΔΕΚΑΙΣΙΔΗΡΟΝΤΟΙΣΛΙΘΟΙΣΕΙΣΤΑΔΕΣΜΑΗΠΟΛΙΣΠΑΡΕ
ΞΕΙΚΑΙΤΡΟΧΙΛΕ..ΝΕΝΤΕΛΗ

Α.

Θ[εοί]
Ἐπιστάται Ἐλευσινίο
Παιονίδης Δημαινέτο
ος Πιστωνίδο Ἀθμονεύ[ς
νης Φιλίππο Ἑστιαιόθ[εν
Μελάνωπος Ἑστιοδώρο

Ἀρχιτέκτων Φίλαγρος Α
λίθους τεμεῖν ἐξ Αἰγίν[ης . . . . μῆκ-
ος τετράποδας, πλάτος π. . . . . [κ-
αὶ ἐκπελεκῆσαι ὀρθοὺς π[ανταχεῖ, ἄπεργον ἔχοντας καὶ ἀγα-
γὲν Ἐλευσῖνάδε ὑγιε͂ς καὶ [ἀθραύστους, ἀριθμὸς τετταράκο-
ντα τέτταρες· ἑτέρους λίθ[ους τεμεῖν Αἰγιναίος μῆκος πέν-
τε ποδῶν, πλάτος τριῶν πο[δ]ῶ[ν, πάχος πεντεπαλάστους καὶ ἐκ-
πελεκῆσαι ὀρθοὺς πάντας [καὶ ἀγαγεῖν ὑγιεῖς, ἀθραύστος Ἐ-
λευσῖνάδε εἰς τὸ ἱερόν . . . . [ἀριθμὸς τετταράκοντα;
τέτταρες· κανονιδα
μῆ]κος παρ' ὅλον τὸν τοῖχον το
. ἡ]μιποδίων, πάχος
. . . οιως ἔχουσαν *εξλωιο*
. . . ι παρατεμοντ . . . . οι
. . . αντα συντιθέναι τοὺς [ἁ]ρ[μοὺς ἁρμόττοντας καὶ ἀθραύσ-
τος] πανταχῆι καὶ δῆσαι καὶ [γ]ο[μφῶσαι
. . . ιαν ὁ ἀρχιτέκτω[ν
. ἀρ]ιθμὸς τετταράκοντα δύο
ἐργ]άσασθαι· λίθους . . . . . ο . . . . [πά-
χο]ς τριῶν ποδῶν *παλα*[στῆς] *δεό*[ντων; καὶ καθελέσθαι ἐν τῶι ἱ-
ε]ρῶι εἰργασμέν[ου]ς καὶ
ισθαι τὰς τριγλύφους *κα*[ὶ
ι ἁρμοττούσας καὶ *εὐτεν*[εῖς; . . . . καὶ δῆσαι καὶ γομφῶ-
σαι καὶ μόλυβδον περι[χέαι, ἀριθμὸς τετταράκοντα καὶ; τέτ-
ταρες· λίθους τε[μεῖν πεντεληικοὺς . . . . μῆκος πέντε
ποδῶν, πλάτος πέντε πο[δῶν παλαστῆς δεόντων, πάχος τριῶν π-
αλαστῶν καὶ ἐκπελεκῆ[σαι ὀρθὸς πανταχεῖ, ἄπεργον ἔχοντα-
ς, πρὸς τὸν ἀναγραφέα, ὅ[ν ἂν δῶι ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ παραδοῦνα-
ι ἐπ' ἀναθήκει ὑγιεῖς, [λευκὸς, ἀσπίλος, ἀριθμὸς πεντεκαίδε-
κα· λίθος ἀγαγεῖν Πε[ντελῆθεν Ἐλευσῖνάδε μῆκος πέντε ποδ-
ῶν, πλάτος πέντ[ε] π[οδῶν παλαστῆς δεόντων, πάχος τριπαλάστ-;
ος καὶ καθελέσθαι [ἐν τ]ῶ[ι ἱερῶι ὑγιεῖς καὶ ἀθραύστος, ἀριθ-
μὸς δεκαπέντε· . . . *ονιδειυ*
α ὕψος πέντε π[οδ]ῶν, πλάτος
ην αυτηνε . . . . *κων* ποιοῦν[τα
ς καὶ ἆρα[ι καὶ] καθαρμόσαι ο
ι, ἆραι *δ*[ὲ κα]ὶ τὰ ἐργασμ[ένα] ἐπ[ὶ

ι καὶ δ[ῆσαι] καὶ γομφῶ[σαι καὶ μόλυβδον περιχέαι καὶ ἐπεργ-
άσα[σθαι]· λίθος τεμεῖν πεν[τελικ]ὸ[ς . . . . μῆκος ἓξ π-
ο[δῶν, π]λάτος τεττάρων ποδῶν [παλαστῆς δεόντων, ὕψος πέντε
παλα]στῶν καὶ ἐκπελ[ε]κῆσαι *ἄπεργον* [ἔχοντας, ὀρθὸς πανταχ-
εῖ] πρὸς τὸν ἀναγραφέα, ὃν ἂν [δ]ῶι ὁ [ἀ]ρ[χιτέκτων, καὶ παραδοῦνα-
ι ἐπ' ἀναθήκει ὑγιεῖς, λευκό[ς, ἀσπίλος, ἀριθμὸς τετταράκον-
τα ἑπτά· λίθος *ἀγαγεῖν* [Πε]ντ[ελῆ]θ[εν Ἐλευσῖνάδε μῆκος ἓξ πο-
δῶν, πλάτος τεττάρων ποδῶν π[αλαστῆς δεόντων, πάχος πέντε π-
αλαστῶν, ἀριθμὸς τετταρά*κοντα* [ἑπτά· καὶ ἑτέρους λίθους ἀ-
γαγεῖν μῆκος ἐννέα ποδῶν, πλάτο[ς ἓξ ποδῶν, ὕψος πέντε; παλα-
στῶν καὶ καθελέσθαι ἐν τῶι ἱερ*ῶ*[ι ὑγιεῖς, ἀθραύστος· γεῖσα;
ἐργάσασθαι πεντελη[ι]κὰ [δ]ω[ρικὰ;] *πρὸ*[ς τ]ὸ[ν ἀναγραφέα, ὃν ἂν δ-
ῶι ὁ ἀρχιτέκτων, τετταράκοντ[α] *ἑπτὰ* [μῆκος ἓξ ποδῶν, πλάτος
τεττάρων ποδῶν παλαστῆ[ς] δεό[ν]τω[ν, πά]χο[ς πεντεπάλαστα, το-
ύτων δύο γωνιαῖα, καὶ [ἅ]ραι . . . . ο . . . . ο
οντας πανταχεῖ ἀθραύστο[ς] *πα . τ* . . . ο . ο . . [ποιοῦντα ἐπὶ πα;-
λα]στὴν καὶ δῆσαι καὶ γομφῶ[σαι καὶ μ]ό[λυβδον περιχέαι; κα-
ὶ ἐ]περγάσασθαι ὀρθά· λίθο[ς] *τε*[μεῖν πεντεληικοὺς . . . .
. . ας μῆκος τεττάρων ποδῶν καὶ π[αλαστῆς, πλάτος δίποδας, π-
άχο]ς τριῶν ἡμιποδίων καὶ ἐκπε[ληκῆσαι ὀρθός, ἄπεργον ἔχο-
ντ]ας καὶ εὐγωνίος πανταχεῖ [κ]αὶ [π]*αρ*[αδοῦναι ἐπ' ἀναθήκει ὑ-
γ[ι]εῖς, λευκός, ἀσπίλος, ἀριθμὸς [τετταράκοντα τέτταρες· λί-
θ]ος ἀγαγεῖν Πεντελῆθεν *Ἐλευσῖνάδε* [μῆκος τεττάρων ποδῶ-
ν καὶ παλαστῆς, πλάτος δίποδα[ς, πάχ]ο[ς τριημιποδίος καὶ κα-
θελέσθαι ἐν τῶι ἱερῶι ὑγιεῖ[ς, ἀθραύστ]ο[ς, ἀριθμὸς τετταρά-
κοντα τέτταρες· πλινθίδας [ἐξεργάσασθαι πεντεληικὰς μῆ-
κος τεττάρων ποδῶν καὶ παλαστῆς, [πλάτος δίποδας, πάχος τρ-
ιημιποδίος, ὀρθὰς καὶ εὐγων[ί]ο[ς] . . . ν . . . . [π-
οιοῦντα ἐπὶ παλαστὴν καὶ *ἆραι* . . . ο
τωι παραστάδας τρεῖς, *συντιθ*[έντα τ]ο[ὺς ἁρμοὺς ἀθραύστος
[κ]αὶ ἁρμόττοντας παντ[αχ]εῖ, *πλάτος* . . . . ο . . . . [κα-
ὶ πρὸς τὰ μέτρα, ἃ ἂν δῶι ὁ [ἀ]ρ[χι]τέ[κτ]ω[ν, καὶ δῆσαι καὶ γομφῶσα-
ι καὶ μόλυβδον περιχέαι, *ἀριθμό*[ς] *πλινθίδων* [τετταράκοντ;
α τέτταρες· λίθος τεμεῖν πεντε[ληικὸς ἑβδομήκοντα δύο; μῆ-
κος πέντε ποδῶν παλαστῆ[ς], *πλάτος τριῶ*[ν π]οδῶ[ν καὶ ἡμιποδί-
ο, ὕψος τριῶν ποδῶν· ἑτέρος λίθος τεμ[εῖν τετταράκοντα τέττ-
αρας πεντεληικὸς μῆκος τεττάρων πο[δ]ῶ[ν, πλάτος τριῶν ποδ-
ῶν καὶ ἡμιποδίου, ὕψος δίποδας καὶ [π]ε[λεκῆσαι] ἄ[περγον ἔχον-
τας πρὸς τὸν ἀναγραφέα, ὃν ἂν δῶι ὁ *ἀρχ*[ιτέκτων ὀρθὸς πανταχ-
χεῖ καὶ παραδοῦναι ἐπ' ἀναθήκει *ὑγιεῖ*[ς], *λευ*[κ]ό[ς, ἀσπίλος· λί-
θος ἀγαγεῖν Πεντελῆθεν Ἐ[λ]ευσ[ῖνάδε, μῆκος τεττάρων ποδῶ-
ν καὶ παλαστῆς, πλάτος τριῶν *ποδῶν κ*[αὶ] *ἡμιπο*[δί]*ο* [πάχος τρι-
ῶν ποδῶν· ἑτέρος ἀγαγεῖν λίθος τεττα[ράκοντα τέτταρας; Ἐλε-
υσῖνάδε μῆκος τεττάρων ποδῶν, *πλάτος τριῶν* [ποδῶν καὶ ἡμ-
ιποδίο, πάχος δίποδας καὶ καθελέσθ[αι ἐν τῶι ἱερῶι ὑγιεῖ-

ς, ἀθραύστος· ἐπίκρανα ἐργάσασθαι τρί[α; . . . . δηι καὶ πρὸς τὸν ἀναγραφέα, ὃν ἂν δῶι ὁ *ἀρ*[χιτέκτων, μῆκος πέντε ποδῶν καὶ παλαστῆς, πλάτος τριῶν [π]ο[δ]ῶ[ν καὶ ἡμιποδίου, ὕψος τριῶν ποδῶν καὶ ἆραι *ἐπὶ τὰς παρασ*[τάδας καὶ καθαρμόσαι ἁρμόττοντα καὶ *εὐτενῆ καὶ* δ[ῆ]σα[ι καὶ γομφ]ῶ[σαι καὶ μόλυβδον περιχέαι καὶ ἐπεργάσα[σ]θαι *θρόνα*· [λίθος τεμεῖν πεντελικὸς μῆκος ποδῶν ἑπτακαίδε[κα], πλ[ά]το[ς δίποδας, πάχος τριῶν ἡμιποδίων καὶ πελεκῆσαι ὀρθό[ς καὶ εὐγωνίος πανταχεῖ καὶ παραδοῦναι ἐπ' ἀναθήκ[ει] ὑγ[ιεῖς, λευκός, ἀσπίλος, ἄπεργον ἔχοντας, ἀριθμὸς ὀκτώ· [λί]θο[ς ἀγαγεῖν Πεντελῆθεν Ἐλευσῖνάδε μῆκος ποδῶν ἑπτα[κ]αί[δεκα, πλάτος τρίποδα(ς), πάχος τριῶν ἡμιποδίων καὶ καθελέσθ[αι ἐν τ]ῶ[ι ἱερῶι ὑγιεῖς καὶ ἀθραύστος, ἀριθμὸς ὀκτώ· λίθο[ς ἐξεργάσασθαι; πεντελικὸς ὀκτὼ μῆκος ἑπτακαί[δ]ε[κ]α πο[δῶν πλά]το[ς δίποδας, πάχος τριημιποδίος, ὀρθὸς *καὶ* εὐγω[νί]ος [πανταχεῖ καὶ δια;ξέσαι λείος καὶ ἆραι καὶ θεῖναι ἐπὶ . . . . [καὶ συντιθέντα τὸς ἁρμὸς ἁρμόττοντας ἀθραύστ[ους, δῆσαι; καὶ μόλυβδον περιχέαι καὶ ἐπεργάσασθαι.

Β.

Θε]οί .

Λίθους τεμεῖν . . . . πεντελη;]κοὺς μῆκος ἓξ ποδῶν, πλάτος τεττάρων ποδῶν, πάχος πέντε παλασ]τῶν δυοῖν δακτύλοιν καὶ ἐκπελεκῆσαι ἄπεργον ἔχοντας πρὸς τ]ὸν ἀναγραφέα, ὃν ἂν δῶι ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ παραδοῦναι ἐπ' ἀναθήκει] ὑγιεῖς, λευκούς, ἀσπίλους, ἀριθμὸς τετταράκοντα πέντε· λίθου]ς ἀγαγεῖν Πεντελῆθεν Ἐλευσῖνάδε μῆκος ἓξ ποδῶν, πλάτος τετρά]ποδας, πάχος πέντε παλαστῶν δυοῖν δακτύλοιν καὶ καθελέσθαι] ἐν τῶι ἱερῶι ὑγιεῖς, ἀθραύστος, ἀριθμὸς τετταράκοντα πέντε . . .] γεῖσα ἐργάσασθαι ἰωνικὰ πεντελικὰ πρὸς τὸν ἀναγραφέα, ὃν ἂν] δῶι ὁ ἀρχιτέκτων, μῆκος ἓξ ποδῶν, πλάτος τεττάρων ποδῶν, πάχος] πέντε παλαστῶν καὶ δυοῖν δακτύλοιν . . . . τοὺ]ς ἁρμοὺς ἁρμόττοντας, ἀθραύστους . . . .] πανταχῆι καὶ [δ]ῆσαι καὶ γομφῶσαι καὶ μόλυβδον περιχέαι καὶ ἐπ]εργάσασθαι ὀρθά, ἀριθμὸς τετταράκοντα πέντε· λίθος τεμεῖν πεντ]ελικοὺς δύο εἰς τὰς παραιετίος λεοντοκεφαλάς; μῆκος ὀκτὼ] ποδῶν, πλάτος ὀκτὼ ποδῶν καὶ πελεκῆσαι ἄπεργον ἔχοντας πρὸς τ]ὸν ἀναγραφέα, ὃν ἂν δῶι ὁ ἀρχιτέκτων, ... καὶ παραδοῦναι] ἐπ' ἀναθήκει ὑγιεῖς, λευκός, ἀσπίλος· λιθους ἀγαγεῖν δύο Π]εντελῆθεν Ἐλευσῖνάδε λεοντοκεφαλῶν μῆκος ὀκτὼ ποδῶν πλάτ]ος ὀκτὼ ποδῶν καὶ καθελέσθαι ἐντῶι ἱερῶι ὑγιεῖς, ἀθραύστος· λί]θο[ς] τεμ[εῖν] πεντελε[ι]κὸς εἰς κεραμίδας . . . . μῆκος τρι;]ῶ[ν] ποδῶν παλαστῆς δεόντων, πλάτος . . . . ἄπερ[γ]ον ἔχο . . . . . . δυο κ . . . γραφ . . . . ς π[αντα]χεῖ καὶ παρα[δ]ο[ναι ἐπ' ἀ]ν[α]θ[ήκει ὑγιεῖς, λευκός, ἀσπίλους], ἀρ[ιθ]μὸς ἑβδομήκοντα δύο· κεραμίδ-

ας ἐργάσασθαι;] . . . . τε μῆκος τριῶν ποδῶν παλαστῆ-ς δεόντων, πλάτος τριῶν ποδῶν; καὶ κ]αθελέσθαι ἐν τῶι ἱερῶι ὑγιε-ῖς, ἀθραύστους, ἀριθμὸς ἑβδομή;]κοντα δύο· παρα . . . . σ . . . . ους δύο μῆκος ἓξ ποδῶν, [πλά]το[ς ὀκτὼ ποδῶν; πρὸς τὸν ἀναγραφέα;], ὅ[ν ἂν δ]ῶι ὁ [ἀρχι]τέκτων, καὶ . . . . ε . . . . ι κα[ὶ] καθαρμό[σαι ἀ]θραύσ-τους καὶ ὑγιεῖς πανταχεῖ; καὶ δῆσαι] καὶ γομφῶσαι καὶ μόλυβδον περιχέαι καὶ ἑτέρους λίθος τεμεῖν] *πεντεληικὸς* μῆκο[ς] ποδοῖν . . . . π]οδῶν πρὸς τὸν ἀναγραφέα, *ὃν* ἂν δῶι ὁ ἀρχιτέκτων], ... ο . . . . . [κα]ὶ καθαρμό[σαι ἀ]θραύστ-ους] . . . . *εὐτενεῖς* π[ανταχ]εῖ ἀριθμὸς ἑβδομήκο-ντα τέτταρες; λίθους τε;]μεῖν στρωματί . . [τ]ῆς μαλακῆς πέτρας ὁμ-αλούς; μῆκος τετράποδας πλάτ;]ο[ς] *δίποδας* [πάχ]ος τριῶν ἡμιποδίω-ν καὶ ἐκπελεκῆσαι ὀρθός; *πανταχεῖ*· τέμνειν . . . . . μείζους λίθοι . . . . λόγον [κ]αὶ παραδῶν[αι ἐπ' ἀνα]θήκει ὑγ[ιεῖ]ς . . . . *μα* δὲ τῆς μαλακῆς πέτρας . . . . ο . υ *ευ* . . . . ος τριῶν ἡμιποδίων [καὶ καθε]λέσθαι [ἐν τῶ-ι ἱερῶι ὑγιεῖς ἀθραύστ]ους· λίθος τεμεῖν ἀκτίτας [πέτ;]ρας [τῆς μα-λακῆς; . . . . μῆκος] δώδεκα ποδῶν, πλάτος τριῶν πο[δῶν καὶ ἡμιπ-οδίο, πάχος τριῶν ἡμι;]ποδίων, ἀριθμὸς τετταράκοντα [δύο καὶ ἑτέ-ρους τεμεῖν ἀκτίτας] λιθους δύο μῆκος πεντεκαίδεκα π[οδῶν, ... παντ]*αχεῖ* ἄπεργον ἔχοντας καὶ παραδῶν[αι ἐπ' ἀν-αθήκει ὑγιεῖς· λίθο]υς ἀγαγεῖν ἐξ Ἀκτῆς Ἐλευσῖνάδε . . . . μῆκος] δώδεκα ποδῶν πλάτος τριῶν ποδῶν κ[αὶ ἡμιπο-δίο, πάχος τριημιπο]δίους, ἀγαγεῖν δὲ καὶ ἑτέρους δύο μῆκο[ς πεν-τεκαίδεκα ποδῶν κα]ὶ ἡμιποδίου πλάτος τριῶν ποδῶν καὶ ἡμ[ιποδ-ίο πάχος τριημιποδ]ίους καὶ καθελέσθαι ἐν τῶι ἱερῶι ὑγιεῖ[ς κα-ὶ ἀθραύστους] . . . . *οθ* . τω . ου τοῦ Ἐλευσῖνι ἀνακαθηράμενον ἐ[*κ* . . . . καὶ τὰ λ]οιπὰ τοῦ στρώματος καὶ τὰς ἐπικαμπὰς μέχ[ρι . . . . ποιοῦντα τῆς τάφρο δεκάποδας καὶ ἐκφορῆσ[α-ι τὴν λατύπην; ἐκ το]ῦ ἱεροῦ· τιθέναι τοὺς λίθους τῆς μ[αλα]κῆς πέτρ-ας . . . . *ντα, οὗ ἂν ει πέτρα*, συντιθέναι [το]ὺς ἁρμοὺς στερ-ρὸς καὶ ἁρμόττον]τας πανταχεῖ, μῆκος τετράποδας, πλάτος δίποδα-ς, πάχος τριημιπ]οδίους, ὅ[π]ου δ' ἂν δέηι καὶ *μείζο*[σι; ὀ]ρθοῖς χρῆσθ-αι] . . . . ο, τάτ(τ)εσθαι δὲ κατὰ τὸν στοῖχον ἕκαστον διανεκῆ . . . . *ἐξ* ἀπαμοιβῶν, ἐπὶ δὲ τούτων τιθέναι τὴν εὐθηντη-ρίαν] . . . . *θο* ἀπεργασάμενον ἐπὶ τρεῖς π[όδ;]ας τὰς τοῦ περεε-. . . . . συντιθέ]ναι τοὺς ἁρμοὺς ἁρμόττοντας [π]ανταχεῖ *καὶ* [α]θρα-ύστους, λίθου]ς δὲ θήσει μῆκος δώδεκα ποδῶν, πλάτος τριῶν ποδῶν καὶ ἡμιποδί]ου, πάχος τριημιποδίους, θήσει δὲ καὶ τοὺς γωνι[αί]ο-υς, μῆκος πεν]τεκαίδεκα ποδῶν καὶ ἡμιποδίου δύο καὶ ἐπεργασ[άμ-ενον δοκίμως;] πρὸς τὴν περιτένειαν, ἣν ἂν (ἂν) δῶι ὁ ἀρχιτέκτων δῆ-σαι καὶ μόλ]υβδον περιχέαι, ἀριθμὸς τετταράκοντα τέτταρες· λί-θους τεμεῖ]ν τῆς Ἐλευσινιακῆς πέτρας μῆκος [ἓξ π]οδῶν, πλάτος τέ-τρίποδας], πάχος πεντεπαλά[σ]τους καὶ ἐκπελεκῆσαι ἄπεργον *ἐγο*-

ντας, ὀρθ]οὺς πανταχεῖ, ἀριθμὸς τετταράκοντα δύο· λιθους ἀγαγε-
ῖν ἐκ τῆ]ς Ἐλευσινι[ακ]ῆ[ς πέτρα]ς εἰς τὸ ἱερὸν μῆκ[ο]ς ἓ[ξ] ποδῶν, πλάτ-
ος τετρ]άποδας, πάχος πεντεπαλ[άσ]τους καὶ καθελέσθαι ἐν τῶι ἱε-
ρῶι ὑγ]ιε[ῖς], *ἀθραύστους*, ἀριθμὸς τετταράκοντα δύο· λίθους τεμε-
ῖν τῆ]ς Ἐλευσινιακ[ῆς] πέτρας μῆκος ἓξ ποδῶν πλάτος τριῶν ποδῶν
καὶ] ἡμιποδίου, πάχος π[έντε] *παλαστῶν* καὶ ἐκπελεκῆσαι ἄπεργον
ἔχο]ντας, ὀρθοὺς πανταχεῖ, ἀριθμὸς [εἰκοσιτ]έτ[ταρ]ε[ς]· λιθους ἀγα-
γε]ῖν ἐκ τῆς Ἐλευσινιακ[ῆς πέτρα]ς μῆκος ἓξ ποδῶν, πλάτος τριῶν π-
ο]δῶν καὶ ἡμιποδίου, *πάχος* πε[ντεπ]αλάστους καὶ καθελέσθαι ἐν τ-
ῶ]ι ἱερῶι ὑγιεῖς, ἀθραύστους, ἀριθμὸς *εἴκ*[ο]σι τέτταρες· στυλοβά-
τ]ας ἐξεργάσασθαι τετταράκοντα τέτταρας πέτρας τῆς Ἐλευσιν-
ιακῆς, πλάτος ἓξ ποδῶν, μῆκος τετράποδας, πάχος πεντεπαλάστου-
ς· καὶ ἑτέρους ἐξεργάσασθαι πλάτος ἓξ ποδῶν, μῆκος τριῶν ποδῶν
καὶ ἡμιποδίου, πάχος [πεντεπαλάστ]ους εἴ[κοσι] δύο· καὶ ἑτέρους γ-
ωνιαίους ἔξποδας π[ανταχεῖ;] δύο· τούτους ἀπεργασάμενον *τιθέν*-
αι καὶ παραξεσάμενο[ν] ἐπὶ *ἡμιπόδιον* τὸ αὖος; συντιθέναι τοὺς ἁ-
ρμοὺς ἁρμόττοντ*ας* [πανταχ]ε[ῖ], ἀθραύστους [καὶ ἐπ]εργασάμενον ὀ-
ρθὰ κα(ὶ) λεῖα δω . . . . ραν . . . . ρον τυγ . ε . . . . ε . προσ . ε . .
ον τὰ πινάκια . . ει . . . . . . ο . *ι καὶ* [γ]ομφῶσαι καὶ μόλυβδον περιχέ-
αι· μόλυβδον δὲ καὶ σίδηρον τοῖς λίθοις εἰς τὰ δεσμὰ ἡ πόλις παρέ-
ξει καὶ τροχιλε[ία]ν ἐντε*λῆ*.

Τὰ ἀνωτέρω, ἅπερ μετέγραψα εἰς τὴν κοινὴν γραφὴν τηρήσας τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ λίθου, φέρει στήλη ἁπλῆ πεντελικοῦ μαρμάρου ἐκ δύο τεμαχίων προσαρμοζόντων ἀποτελουμένη καὶ ὕψος ἔχουσα τὸ ὅλον 1,37, πλάτος, ὅπου τοῦτο ὁλόκληρον σώζεται, 0,50 (1) καὶ πάχος 0,09 τοῦ γαλλ. μέτρου. Εἶναι δὲ ὁ λίθος καὶ κατὰ τὰς δύο αὐτοῦ ἐπιφανείας γεγραμμένος κατὰ μὲν τὴν Α εἰς ὕψος 1,10 περίπου, κατὰ δὲ τὴν Β εἰς ὕψος 0,85 Γ. Μ. καὶ ἐν ἐκείνῃ μὲν (Α) τὰ γράμματα εἶνε ὀλίγον τι ἀραιότερον γεγραμμένα, ὥστε ἐν ἑκάστῳ στίχῳ νὰ χωρῶσι 47, ἐν ταύτῃ δὲ (Β) κατά τι πυκνότερον, ὥστε ἐν ἑκάστῳ στίχῳ νὰ χωρῶσι 51. Γραφὴ εἶναι ἡ στοιχηδὸν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐπιφανείαις, ἀλλὰ καὶ αἱ στῆλαι τῶν γραμμάτων δὲν εἶναι κανονικαὶ καὶ ἀκριβῶς κάθετοι καὶ παράλληλοι πρὸς ἀλλήλας καὶ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ Α γράψας ὁ χαράκτης τοῦ 85ου στίχου τὸ μὲν 7ον γράμμα ὑπὸ τὸ 7ον καὶ 8ον, τὸ δὲ 8ον αὐτοῦ ὑπὸ τὸ 9ον τοῦ προηγουμένου ἐξηκολούθησε κατόπιν τὴν νέαν ταύτην συστοιχίαν τῶν γραμμάτων, ὥστε πιθανώτατα οἱ κατόπιν στίχοι (85—104) δὲν περιεῖχον ἢ μόνον 46 γράμματα καὶ τοῦτον ἔχων τὸν ἀριθμὸν ὑπ' ὄψιν προσεπάθησα νὰ συμπληρώσω αὐτούς, εἰ καὶ ἐνιαχοῦ δὲν τὸ κατώρθωσα (1). Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ γράμματά τινα, ἢ ὅλως παρέλειψεν ὁ χαράκτης (τὸν σύνδεσμον *και* ὁλόκληρον ἐν τῷ 77ῳ στίχῳ, τὸ γράμμα ≤ δὲ ἐν τῇ λέξει *δίποδας* τοῦ 99ου στίχου τῆς ἐπιφανείας Α) ἢ λησμονήσας ἐγκαίρως νὰ γράψῃ τὰ προσέθηκεν ὕστερον (Β, στίχ. 89 τὸ Ι ἐν τῇ λέξει *λίθοις*)· καὶ ἂν τὰ παρ' ἐμοῦ κατωτέρω λεγόμενα ἔχωσιν ὀρθῶς (Β. στίχ. 45-46) καὶ ὁλόκληρον στίχον ἐλησμόνησε νὰ χαράξῃ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλας τινὰς ἀβλεψίας τοῦ χαράκτου ἠθέλομεν πιθανῶς ἀνεύρει ἂν ἐσώζετο ἡμῖν ὁ λίθος ἀκέραιος ὅλος καὶ τὴν ἐπιδερμίδα ἀλύμαντος, ἐντεῦθεν δ' ἴσως πηγάζει ὅτι τινες τοὐλάχιστον τῶν συμπληρώσεών μου δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τὸν ὡρισμένον ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων τῶν στίχων (2). Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων

(1) Τὸ ἐλάχιστον σωζόμενον τῆς στήλης πλάτος εἶναι 0,22 Γ. Μ. Ἀπωλέσθη δ' αὐτῆς πλέον ἢ 1]3 τῶν ἐνεπιγράφων ἐπιφανειῶν της.

(1) Ἴδε κατωτέρω τὴν σημείωσιν.

(2) Ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ Α ὁ 59ος στίχος ἔχει μόνον 46 γράμματα κατὰ τὴν συμπλήρωσίν μου, 48 δὲ οἱ στίχοι 78ος καὶ 80ος· ἀλλ' ἴσως ἐν τῷ 78ῳ ἀντὶ τοῦ *τεμεῖν* ὑπῆρχε γεγραμμένον τεμεν· 48 δὲ ἔχει γράμματα καὶ ὁ 85ος αὐτός, ὅπερ ἀληθῶς παράδοξον· ἀλλὰ πῶς ἄλλως ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῇ ὁ στίχος; οἱ δὲ στίχοι 89ος, 93ος καὶ

ἐν γένει εἶναι ἐπιεικῶς καλὸν καὶ ἀπέριττον, εἰ καὶ ἐνιαχοῦ παρατηρεῖται ἀμέλειά τις περὶ τὴν χάραξιν αὐτῶν· ἐκ δὲ ταύτης καὶ πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς ἀποτριβῆς τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ λίθου συμβαίνει, ὥστε γράμματά τινα συγγενῆ κατὰ τὴν μορφὴν νὰ μὴ διακρίνωνται ἀπ' ἀλλήλων (1). Ἀλλὰ πλὴν τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τὴν ἐγχάραξιν τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ λίθῳ ἀναγινωσκομένων ἐν ὄχι πολὺ ὑστερωτέροις χρόνοις τῆς ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος μεταβολῆς μαρτυρεῖ καὶ ἡ μεγάλη περὶ τὴν γραφὴν τῆς διφθόγγου *ου*, πολλάκις καὶ διὰ τοῦ ἁπλοῦ *ο* ἐκφερομένης, ἀμφιταλάντευσις καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ τῆς διφθόγγου *ει* διὰ τοῦ ἁπλοῦ *ε*, ἂν τὰ παρ' ἐμοῦ κατωτέρω λεγόμενα (στίχ. 9—10) ἔχωσιν ὀρθῶς. Ἐκ δὲ τοῦ ὅτι ἡ ἀμφιταλάντευσις αὕτη μείζων τις φαίνεται οὖσα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ Α ἀμφιβάλλω ἂν δύνηταί τις νὰ ὑποθέσῃ οὐχὶ τὸν αὐτόν, ἀλλ' ἄλλον τὸν τῆς ἐπιφανείας Β χαράκτην, συνδυάζων τὸ πρᾶγμα και πρὸς τὴν πυκνοτέραν τῶν γραμμάτων ἐν ταύτῃ γραφήν, ἥτις ὅμως οὐδὲν ἄλλο κατὰ τὴν γνώμην μου μαρτυρεῖ ἢ τὴν πρόνοιαν τοῦ χαράκτου τοῦ ν' ἀφήσῃ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν Β μεῖζον τῆς στήλης ἄγραφον πρὸς τὸ κάτω μέρος (2) ἐπανορθῶν οὕτω πιθανῶς ἐν μέρει προηγούμενον αὐτοῦ λάθος κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν Α.

Ὁ λίθος εὑρέθη ἐντὸς τοῦ κατὰ τὴν ΒΑὴν γωνίαν τῆς Φιλωνείου Στοᾶς κτίσματος (γ'), (3) μάτην δὲ μέχρι τοῦδε ἀνεζήτησα τὸ ἐλλεῖπον αὐτοῦ μέρος. Περὶ τῶν καθ' ἕκαστον καὶ τῶν συμπληρώσεών μου ἔχω νὰ παρατηρήσω τὰ ἀκόλουθα·

Στίχ. 1. *Ἐλευσινίο·* μετὰ τὸ Ο διέκρινα τὰ ἴχνη γράμματος ὡσεὶ Ι. Ὅτι τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἱερὸν ἐκαλεῖτο καὶ *Ἐλευσίνιον* ἁπλῶς καὶ ὅτι εἶχε καὶ τοῦτο ἐπιστάτας εἶναι γνωστὸν (Παράβ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1883 σελ. 18, C. I. Att. 2, II, σελ. 522)· ἀλλὰ πόσοι νὰ ἦσαν ἆρά γε οἱ τοῦ ἐν Ἐλευσῖνι ἱεροῦ ἐπιστάται; Ἴσως δέκα, τοὐλάχιστον εἰκάζω ὅτι δέκα ὀνόματα ἐπιστατῶν, ὅπως ἀνεγράφοντο, ἠδύναντο νὰ χωρήσωσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ στήλῃ.

Στίχ. 6. Ἀρχιτέκτων *Φίλαγρος·* ἄγνωστος ἐμοὶ ἀλλαχόθεν ὁ ἄνθρωπος.

Στίχ. 7. *Ἐξ Αἰγίνης·* συνεπλήρωσα οὕτω καὶ ὄχι ἐξ *Αἰγιναίους* διότι συνηθέστατα ὁ ἀριθμὸς τῶν λίθων τίθεται εἰς τὸ τέλος ἑκάστης περιόδου διὰ τῆς φράσεως *ἀριθμὸς δεῖνα·* καὶ ἐνταῦθα δὲ κατωτέρω (10—11 στίχ.) φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀναγεγραμμένος ὁ ἀριθμὸς *τετταράκοντα τέτταρες·* παράβ. ἐν τούτοις καὶ στίχ. 76, 79, 85, 102, Β. 45.

Στίχ. 9—10. *Ἀγαγε(ῖ)ν .... ὑγιε(ῖ)ς·* ἡ ἀνάγνωσις αὕτη φαίνεταί μοι ἡ μόνη ὀρθὴ καὶ σύμφωνος πρός τε τὰ ἡγούμενα καὶ ἑπόμενα· καὶ κατωτέρω (στίχ. 42) *ἐργασμένα·* ὁ θέλων ἂς ὑποθέσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς ἀβλεψίαν τοῦ χαράκτου.

Στίχ. 15. *Κανονιδα·* ἄδηλον ἂν προὔκειτο περί τινος ἐργασίας, εἰς ἣν ἦτο ἀναγκαῖος ὁ *κανὼν* ἢ περὶ *κανονίδων* (ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 115 στίχ. 19)· τὸ πρῶτον πιθανώτερον· οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι τὸ ὑπ' ἐμοῦ ὡς Δ ἀναγνωσθὲν δύναται νὰ ἦναι Λ.

Στίχ. 22. .... *ιαν·* ἕνεκα τούτων τῶν γραμμάτων καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ι δὲν ἐτόλμησα νὰ συμπληρώσω τὸν προηγούμενον στίχον ὁλόκληρον προσθέτων καὶ *μόλυβδον περιχέαι·* ἂν ὅμως ὑπὸ τὸ κατ' ἐμὲ Ι κρύπτωνται τὰ ἴχνη ἑνὸς ≤ ἴσως θὰ ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῇ ὁ στίχος *καὶ μόλυβδον περιχέαι, ὡς ἂν ὁ ἀρχιτέκτων κελεύῃ*, ἢ καθ' ὅμοιόν τινα τρόπον.

Στίχ. 27. *Τριγλύφους·* πόσας καὶ ἐκ τίνος λίθου; Ἐν γένει δὲ μέχρις ἐδῶ δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις πόσους καὶ ποίους λίθους καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν ἔπρεπε νὰ τάμωσι καὶ κομίσωσιν εἰς τὸ ἱερόν.

Στίχ. 32. *Ἄπεργον ἔχοντας·* ἡ φράσις εἶναί μοι ἄλλοθεν ἄγνωστος, ἐν δὲ τῷ ἡμετέρῳ λίθῳ ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ (Α, στίχ. 46, 97, Β, 12, 69, 75)· ἐν τῇ ἐκ Λεβαδείας ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ ἡ λέξις *πρόσεργον* σημαίνουσα κατὰ Fabricius (De Arch. Gr. σελ. 79) τὸ παρὰ Γερμανοῖς Werkzoll λεγόμενον, ἤτοι τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν λίθων τὸ ἐξεπίτηδες ἀφινόμενον ἀκατέργαστον ὡς μέλλον κατόπιν

104ος ἔχουσιν ἀνὰ 47 γράμματα ἕκαστος. Ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ Β κατὰ τὰς συμπληρώσεις μου 52 γράμματα ἔχουσιν οἱ στίχοι 38ος καὶ 14ος, ἀλλ' ἐν τούτῳ πιθανὸν νὰ ὑπῆρχεν ἐπίσης γεγραμένον *τεμεῖν* ἀντὶ τοῦ παρ' ἐμοῦ γραφέντος *τεμειν*· 50 δὲ μόνον γράμματα ἔχει ὁ 18ος στίχος.

(1) Οἷον τὰ Α, Δ, Λ ἀπ' ἀλλήλων, τὸ Ο ἀπὸ τοῦ Θ, τὸ Ξ ἀπὸ τοῦ Σ ἐνίοτε, τὸ Τ ἀπὸ τοῦ Γ κτλ. Ὅπου δὲν εἶμαι βέβαιος περὶ τῆς ἀναγνώσεώς μου ἔθηκα ἐν τῇ μεταγραφῇ κυρτὰ γράμματα.

(2) Καὶ κατὰ τὰ ἄνω ἀκόμη τῆς ἐπιφανείας Β ἀφῆκεν ὁ χαράκτης μεγαλείτερον περιθώριον ἄγραφον ἢ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν Α· τοῦτο δὲ καὶ ἐδήλωσα ἐν μέρει ἐν τῷ κειμένῳ τῷ διὰ τῶν κεφαλαίων γραμμάτων.

(3) Παράβ. Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1884 σελ. 64 σημ. 2.

κατὰ χώραν, ὅταν οἱ λίθοι ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν ὡρισμένην θέσιν των, νὰ ἐπεργασθῇ· φαίνεται ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ *ἄπεργον* τὴν αὐτὴν ἔχει σημασίαν.

Στίχ. 33. *Πρὸς τὸν ἀναγραφέα*· ἡ φράσις ἐπαναλαμβάνεται συχνά· εἶναι δὲ ὁ *ἀναγραφεὺς* κατὰ τὰ ἐν χερσί μου λεξικὰ τὸ παράδειγμα τὸ χρησιμεῦον ὡς πρότυπον εἰς τοὺς τεχνίτας ἵνα σχεδιάζωσι τὰ ἔργα των· ἐνταῦθα σημαίνει, πιστεύω, τὸ *σχεδιογράφημα* τοῦ ἀρχιτέκτονος, καθ' ὃ οἱ μέλλοντες νὰ ἐκτελέσωσι τὸ ἔργον ἔπρεπε νὰ τάμωσι καὶ ἐκπελεκήσωσι τοὺς λίθους.

Στίχ. 33-34. *Παραδοῦναι ἐπ' ἀναθήκει* (=ἐπ' ἀναθέσει)· ἡ φράσις ἐπαναλαμβάνεται ἐπίσης συνεχῶς· φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἔπρεπε νὰ τάμωσι, νὰ ἐκπελεκήσωσι πρὸς τὰ δεδομένα μέτρα (5×4 3/4 ×1 1/4 πόδας;), νὰ ἑτοιμάσωσι καθ' ὅλα, δι' ἣν ἦσαν προωρισμένοι θέσιν, καὶ νὰ κομίσωσι προσέτι (στίχ. 34-39) εἰς τὸ ἱερὸν ἐκ Πεντέλης (;) δέκα πέντε (;) λίθους· πρὸς ποῖον σκοπὸν δὲν κατώρθωσα βεβαίως νὰ μαντεύσω.

Στίχ. 44-56. Νὰ τάμωσι καὶ νὰ κομίσωσιν ἐκ Πεντέλης εἰς Ἐλευσῖνα λίθους τετταράκοντα ἑπτὰ 6×3 3/4 ×1 1/4 ποδῶν ἕκαστον· ἀρά γε εἰς κατασκευὴν τῶν γείσων (στίχ. 53); Τούτων τὸ ὅλον πλάτος θὰ ἦτο, ἄν, ἐννοεῖται, αἱ συμπληρώσεις μου ὀρθῶς ἔχωσι, 47×3 3/4 = 176 1/4 ποδῶν = 57, 98 Γ. Μ. ὑπολογιζομένου τοῦ ποδὸς κατὰ τὰς νεωτέρας τοῦ Dörpfeld μετρολογικὰς παρατηρήσεις, ἃς προφορικῶς μοὶ ἀνεκοίνωσε, πρὸς 0,326 τοῦ Γ. Μ. Ἀλλὰ τί ἐχρειάζοντο οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι (δύο;) λίθοι (1) οἱ κατὰ τὰ μέτρα μεγαλείτεροι τῶν ἀνωτέρω (στίχ. 51-53), τοὺς ὁποίους νὰ κομίσωσι μόνον ἀναγράφεται; περὶ τούτων ἃς σκεφθῶσιν οἱ ἀρχιτέκτονες.

Στίχ. 60-75. Νὰ τάμωσι καὶ πελεκήσωσι καὶ κομίσωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τεσσαράκοντα τέσσαρας πεντελικοὺς λίθους 4 1/4 ×2×1 1/2 ποδῶν ἕκαστον πρὸς κατασκευὴν *πλινθίδων διὰ τὰς τρεῖς* ἆρά γε παραστάδας (στίχ. 72); ἀλλὰ διατί τότε 44 καὶ ὄχι 42 ἢ 45;

Στίχ. 75. Κατὰ ταύτην τὴν ἐπιφάνειαν ἀπὸ τούτου τοῦ στίχου καὶ ἐφεξῆς σώζεται τοῦ λίθου ὁλόκληρον τὸ πλάτος, ἀλλ' ἡ ἐπιδερμὶς αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ μάλιστα εἶναι τοσοῦτον ἀποτετριμμένη, ὥστε μετὰ πολλῆς δυσκολίας κατώρθωσα ν' ἀναγνώσω καὶ ὅσα ἀνέγνωσα γράμματα.

Στίχ. 75-85. Κατὰ πόσον ἐπέτυχα εἰς τὰς συμπληρώσεις μου, ἀγνοῶ· τὰ μέτρα βεβαίως τῶν λίθων τῶν στίχων 76-77 δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τὰ τῶν στίχων 83-85, εἰ καί, ὡς πιστεύω, πρόκειται περὶ τῶν αὐτῶν λίθων, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει καὶ ἡ μὴ ἐπανάληψις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λίθων ἐν τούτοις τοῖς στίχοις (83-85) εἶναι ἀσυνήθης. Πρὸς τίνα δὲ σκοπὸν μετεχειρίσθησαν αὐτούς; Ἴσως τινὰς εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπικράνων (στίχ. 88)· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἂν ἦσαν προωρισμένα διὰ τὰς *παραστάδας* μόνον, δὲν πρέπει νὰ ἦσαν πολλά.

Στίχ. 93. *Ἐπεργάσασθαι θρονΑ*· ἡ ἀνάγνωσις μοὶ ὑπεδείχθη παρὰ φίλου ἀνδρὸς δυσχεραίνοντι περὶ τὴν συμπλήρωσιν καὶ τὴν κατανόησιν τοῦ στίχου ἐν σχέσει μάλιστα πρὸς τὰ ἑπόμενα. Τὸ Α σαφῶς δὲν διακρίνεται, ὑποφαίνονται ὅμως ἴχνη αὐτοῦ ἐν τῷ λίθῳ. Ἀλλὰ τί νὰ ἐσήμαινεν ἐνταῦθα ἡ λέξις *θρόνα*; Ποικίλματα ἤτοι κοσμήματα (γλυπτὰ μόνον, ἢ καὶ κεχρωματισμένα);

Στίχ. 93-105. Φαίνεται ὅτι ἐγίνετο λόγος περὶ τομῆς καὶ ἀγωγῆς καὶ ἐξεργασίας καὶ τοποθετήσεως ὀκτὼ πεντελικῶν λίθων 17×3×1 1/2 ποδῶν ἕκαστον, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐκεῖ ὁ λίθος εἶναι βεβλαμμένος, ἔνθα περὶ τοῦ μέρους τῆς τοποθετήσεως αὐτῶν ἐπρόκειτο (στίχ. 103). Ἆρά γε *ἐπὶ τὰς παραστάδας*; ὁ στίχος συμπληροῦται οὕτω, ἀλλὰ τὸ νόημα δὲν μοὶ εἶναι πολὺ σαφὲς ἴσως καὶ διὰ τὴν κολοβότητα τοῦ λίθου ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς στίχοις. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, λίθοι πεντελικοὶ τόσον μακροὶ (5,54 Γ. Μ.) θὰ ἦσαν χρήσιμοι βεβαίως εἰς ἐπιστύλια ἢ ὑπερτόναια (=ὑπέρθυρα).

B.

Στίχ. 2. *Παλαστῶν δυοῖν δακτύλοιν*· καὶ κατωτέρω στίχ. 7 ἐπίσης κατὰ παράλειψιν, ὡς εἰκάζω, τοῦ *και* (ἴδε καὶ Α, στίχ. 17). Βεβαίως εἰς τὸ αὐτὸ λάθος δὶς νὰ ὑποπέσῃ ὁ χαράκτης καὶ τόσον ταχέως μάλιστα, εἶναι κάπως ἄπορον· καὶ ὅμως ἄλλως πως νὰ συμπληρώσω τοὺς στίχους δὲν κατώρθωσα· ἐν τῷ στίχ. 10ῳ, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, φέρεται σαφῶς ἐν τῷ λίθῳ γεγραμμένον *πεντε παλαστῶν καὶ δυοῖν δακτύλοιν*, ἐπρόκειτο δέ, ὡς

(1) Ὁ στίχος ἠδύνατο ἴσως νὰ συμπληρωθῇ καὶ οὕτω· *ἑτέρους δύο λίθους*.

φαίνεται, νὰ τάμωσι καὶ μετακομίσωσιν εἰς Ἐλευσῖνα τεσσαράκοντα πέντε (;) πεντελικοὺς λίθους (στίχ. 1—14) πρὸς κατασκευὴν ἰσαρίθμων καὶ τῶν αὐτῶν διαστάσεων *ἰωνικῶν* ἤτοι *ἐπαιετίων* (;) γείσων, ὧν τὸ ὅλον πλάτος, ἤτοι μῆκος, θὰ ἦτο κατὰ ταῦτα 58, 50 Γ. Μ.

Στίχ. 8. Ἴσως ἦτο γεγραμμένον ἀριθμὸς πέντε καὶ τετταράκοντα ἢ τετταράκοντα πέντε καὶ γεῖσα κτλ. Θὰ εἶχε δὲ οὕτω ὁ στίχος 52 γράμματα.

Στίχ. 14-15. *Παραιετίος λεοντοκεφαλάς* παράβ. κατωτέρω στίχ. 18-20· ὑπάρχει ὅμως καὶ λέξις *παραιετὶς* (ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 σελ. 166 στίχ. 100) σημαίνουσα κατὰ Bötticher (Tekt. d. Hell. σελ. 255 σημ. 4) τὴν ὑδρορρόην ἐν γένει.

Στίχ. 20-25. Ἐπρόκειτο βεβαίως περὶ *κεράμων* ἤτοι *κεραμίδων* τῆς στέγης (καλυπτήρων καὶ στρωτήρων ;)

Στίχ. 36. *Λίθους τεμεῖν στρωματί* . . . Λέξιν *στρωματίας* δὲν σημειοῦσι τὰ ἐν χερσί μου λεξικά, νὰ συμπληρώσω δὲ *στρωματεῖς* μ' ἐκώλυσε τὸ τελευταῖον γράμμα, ὅπερ ἄλλοτε μὲν ὡς Ι καὶ ἄλλοτε ὡς κακῶς κεχαραγμένον Η ἀνέγνωσα, ἀλλ' ὄχι καὶ ὡς Ε. Τὸ γενικὸν νόημα καὶ ἐδῶ εἶναι περίπου καταληπτόν· πρόκειται περὶ τομῆς καὶ ἀγωγῆς καὶ θέσεως (στίχ. 36-66) λίθων ἐξ Ἀκτῆς τοῦ Πειραιῶς ὡς τὸ πολὺ εἰς κατασκευὴν θεμελίων χρησίμων. Τὰ κατὰ τὰς συμπληρώσεις μου μέτρα τῶν λίθων εἶναι τὰ συνήθη τῶν πλίνθων τῶν θεμελίων πολλῶν οἰκοδομημάτων· οἱ μεγαλειτέρας ἔχοντες διαστάσεις ἐχρησίμευον εἰς τὰς γωνίας (στίχ. 64).

Στίχ. 45-46. Ὑποθέτω ὅτι ὁλόκληρον ἕνα στίχον παρέλειψεν ὁ χαράκτης, ἤτοι *καὶ* [*ἡμιποδίου πλάτος τριῶν ποδῶν, ὕψος τριημιποδίους*] *καὶ πελεκῆσαι* κτλ. ἄλλως δὲν εὐοδοῦται τὸ νόημα, οὐδὲ συμφωνοῦσι τὰ ἐδῶ πρὸς τὰ ἐν τοῖς στίχοις 49-51, ἔνθα, ὡς νομίζω, περὶ τῶν αὐτῶν λίθων πρόκειται.

Στίχ. 53. *Καὶ τὰς ἐπικαρπάς* ..... *ποιοῦντα τῆς τάφρο δεκάποδας*· ἃς εἴπωσιν οἱ ἁρμόδιοι τί ταῦτα ἐσήμαινον καὶ ἂν ὄντως οὕτω πρέπῃ νὰ συνδεθῶσιν αἱ λέξεις.

Στίχ. 56. *Οὗ ἂν ἐι πέτρα* = ὅπου ἂν ὑπάρχῃ πέτρα = βράχος ; ὅτι δὲ περὶ τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἀναγνώσεώς μου ἀμφιβάλλω, δῆλον ἐκ τοῦ κυρτοῦ τῶν γραμμάτων.

Στίχ. 58. *Ὀρθοῖς χρῆσθαι*· πῶς θὰ ἔκαμνον χρῆσιν τῶν λίθων ὀρθῶν μοὶ εἶναι ἄδηλον.

Στίχ. 60. *Ἐξ ἀπαμοιβῶν*. Οὔτε τὴν φράσιν οὔτε καὶ τὴν λέξιν *ἀπαμοιβὴ* σημειοῦσι τὰ ἐν χερσί μου λεξικά. Νὰ ἐσήμαινεν ἄρά γε ἐναλλὰξ ἤτοι *φορμηδὸν καὶ παρὰ μῆκος* (Mittheil. d. D. A. In. 1883, σελ. 149) τὸν συνήθη δηλ. τρόπον τῆς τοποθετήσεως τῶν λίθων ἐν τοῖς θεμελίοις; Τί δὲ ἦτο ἡ εὐθυντηρία εἶναι γνωστὸν (ἴδε Mittheil ἐ. ἀ. σελ. 151).

Στίχ. 66. *Περιτένειαν*· ζήτει τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἐν Fabricius de Arch. Græca σελ. 59. Ἐξ ἀβλεψίας τοῦ χαράκτου ἐτέθη δὶς ὁ *ἄν*.

Στίχ. 68-84. Πρόκειται περὶ τομῆς καὶ ἀγωγῆς εἰς τὸ ἱερὸν 42, 24 ἐλευσινιακῶν λίθων, ἐκείνων μὲν $6 \times 4 \times 1\ ^1/_4$ ποδῶν, τούτων δὲ (τῶν 24) $6 \times 3 \times 1\ ^1/_4$ ποδῶν ἕκαστον πρὸς κατασκευὴν στυλοβατῶν 44 μὲν $6 \times 4 \times 1\ ^1/_4$, 22 δὲ $6 \times 3\ ^1/_2 \times 1\ ^1/_2$ ποδῶν ἕκαστον. Τὴν ὑπάρχουσαν ἀσυμφωνίαν μεταξὺ τούτων τῶν ἀριθμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς διαστάσεις τῶν λίθων καὶ τῶν στυλοβατῶν ἐννοεῖ εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης, εἰ καί, ἐννοεῖται, ὁ ὁλικὸς ἀμφοτέρων ἀριθμὸς εἶναι ὁ αὐτός, ἤτοι 66· ἐνῷ δὲ καλῶς ἐδηλώθη ὅτι οἱ γωνιαῖοι στυλοβάται ἔπρεπε νὰ ὦσιν *ἑξάποδες πανταχεῖ* (τό τε μῆκος καὶ τὸ πλάτος, διότι τὸ πάχος θὰ ἔμεινε πάντως τὸ αὐτὸ) δὲν ἐμνημονεύθησαν καὶ λίθοι τοιοῦτοι. Στυλοβάτην ἐξ ἐλευσινιακοῦ λίθου ἔχει ἡ Φιλώνειος Στοὰ (1), ἀλλὰ πρὸς τὰ ἐδῶ ἀναγραφόμενα μέτρα δὲν συμφωνοῦσιν οἱ λίθοι της, ἔχοντες διαστάσεις $2{,}12 \times 1{,}21 \times 0{,}44$ Γ. Μ. ἤτοι $6\ ^1/_2 \times 3\ ^3/_4 \times 1\ ^1/_3$ περίπου πόδας. Καὶ τὸ ὅλον δὲ τοῦ πλάτους, ἤτοι μήκους, τοῦ ἐνταῦθα ἀναγραφομένου στυλοβάτου φαίνεται μὴ συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὅλον μῆκος τοῦ στυλοβάτου τῆς Φιλωνείου Στοᾶς καὶ τῶν τριῶν της πλευρῶν, ἐννοεῖται, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν, καθ' οὓς ἔκαμα ἐγὼ τουλάχιστον ὑπολογισμούς. Συμφωνία μόνον ὑπάρχει εἰς τὸ πλάτος δύο ὁμοῦ λίθων τοῦ ὑπάρχοντος στυλοβάτου ($3\ ^3/_4 + 3\ ^3/_4 = 7\ ^1/_2$ πόδες) καὶ δύο ὁμοῦ ἐπίσης λαμβανομένων ἐκ τῶν ἀναγραφομένων ἐνταῦθα λίθων ἑνὸς ἐκ τῶν 42 καὶ ἑνὸς ἐκ τῶν 24 ($4 + 3\ ^1/_2 = 7\ ^1/_2$).

Στίχ. 85· *αυος*; ἔγραψα ὅ,τι οἱ ὀφθαλμοί μου διέκρινον, εἰκάζω δὲ ὅτι παρηγγέλλετο ὁ μέλλων

(1) Πρβλ. Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1882, σελ. 86.

νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον νὰ κατασκευάσῃ πέριξ τοῦ λίθου κατὰ τοὺς ἁρμοὺς *περιθώριον* ἑνὸς ἡμιποδίου ἀπολειαίνων τὸ σκληρὸν καὶ τραχὺ αὐτοῦ.

Στίχ. 88. *Τὰ πινάκια*· ἂν ὀρθῶς ἀνέγνωσα, ἀγνοῶ τί θέλει νὰ σημάνῃ ἐδῶ ἡ λέξις.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὅτι δὲ ἔχομεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ λίθῳ συγγραφὴν ἐργωνίας περὶ ὄχι σμικροῦ οἰκοδομήματος δῆλον· οἱ μέλλοντες ν' ἀναλάδωσι τὸ ἔργον ὑπεχρεοῦντο νὰ φροντίσωσιν οἱ ἴδιοι καὶ περὶ προμηθείας τοῦ ἀναγκαίου ὑλικοῦ· ἡ πόλις ἀνελάμβανε νὰ παράσχῃ αὐτοῖς μόλυβδον μόνον καὶ σίδηρον εἰς τὰ δεσμὰ τῶν λίθων καὶ τροχιλείαν, (B, στίχ. 89-90) ἐντελῆ. Τὸ ἔργον ἐξέδιδον οἱ ἐπιστάται τοῦ Ἐλευσινίου συναρωγὸν ἔχοντες καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα. Ἀλλὰ ποῖον ἦτο λοιπὸν τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο; Τὸ Μέγαρον ἢ Τελεστήριον ἢ ὅπως ἄλλως ἐκαλεῖτο ὁ ἐν Ἐλευσῖνι κυρίως Ναὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰκτίνου σχεδιασθεὶς θὰ εἶχε πιθανώτατα συντελεσθῇ, καθ' οὓς ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ ἐχαράχθη χρόνους, εἰς δὲ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ εἶχον λάβει κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου (Περικλ. 13) τρεῖς ἀρχιτέκτονες μέρος, ὁ Κόροιβος, ὁ Μεταγένης καὶ ὁ Ξενοκλῆς. Ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ἆρά γε τὸ ἔργον καὶ καθ' ὅλα τετελεσμένον; Δὲν εἶχεν ἐν νῷ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰκτῖνος νὰ οἰκοδομήσῃ πρὸ τοῦ Ναοῦ, ἤτοι τοῦ Σηκοῦ, τὴν Στοάν, ἣν ἔκτισε κατόπιν ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ὁ Φίλων; Τίνος δὲ ἄλλου κτίσματος λείψανα θὰ ἠδύναντο νὰ ὦσιν οἱ τοῖχοι ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἐγένετο ἀλλαχοῦ λόγος; (1) Ἡ πρόναος λοιπὸν Στοὰ ἔπρεπε καὶ ἔμελλέ ποτε νὰ κτισθῇ καὶ *ἴσως* εἰς ταύτην ἀναφέρεται ὁ ἡμέτερος λίθος. Λέγω δὲ ἴσως διότι, ὅπως καὶ ἀνωτέρω ἐσημείωσα, ἐν πολλοῖς ὁ λίθος μοὶ εἶναι ἥκιστα σαφὴς (2) καὶ πρῶτος ἐγὼ εὔχομαι νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἐρευνηθῇ δεόντως καὶ παρ' ἀρχιτεκτόνων ἀρχαιολογούντων. Τὸ ὅτι δὲ οὐδὲ τότε ἐκτίσθη ἡ Στοά, καθ' οὓς δηλ. χρόνους ἐχαράχθη ἡ περὶ ταύτης ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου λίθου συγγραφή, ἀλλὰ πολὺ βραδύτερον, ὡς ὁ Βιτρούβιος μαρτυρεῖ (VII ἐν προοιμίῳ) (3) οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἀφοῦ τὰ πλεῖστα τῶν οἰκοδομημάτων τῆς ἀρχαιότητος ἐν γένει μακρὰ πολλάκις ἀπῄτησαν ἔτη εἰς συντέλεσίν των, τινὰ δὲ καὶ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ἔμειναν ἡμιτελῆ· μάρτυρες τοῦ λόγου μου πλὴν ἄλλων τοῦ αὐτοῦ Φίλωνος ἡ ἐν Πειραιεῖ Σκευοθήκη πολλὰ ἔτη βραδύτερον κτισθεῖσα μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ λίθου χάραξιν τῆς περὶ αὐτῆς συγγραφῆς (Bul. d. Cor. Hell. 1882, σελ. 552-555) καὶ ὁ ἐν Λεβαδείᾳ Ναὸς τοῦ Διὸς ὁ μηδέποτε κατὰ Παυσανίαν (9, 39, 4) συντελεσθείς.

Ἐν Ἐλευσῖνι, τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου 1886.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

---

(1) Παράβ. Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1883 σελ. 60 σημ. 1 1882 σελ. 88.

(2) Οὐχὶ σαφὲς εἶναί μοι μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ὅτι οὐδαμοῦ ἐν τῷ λίθῳ γίνεται λόγος περὶ κιόνων καὶ ἀγνοῶ κατὰ πόσον δύναται ν' ἀποδοθῇ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κολοβότητα αὐτοῦ (στίχ. 15-27 μάλιστα) καὶ εἰς τὸ ὅτι καὶ ἄλλοτε ἴσως εἶχε γίνει φροντὶς περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος καὶ προϋπῆρχε, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ λίθου δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, (στίχ. 42 λ. χ. ἔνθα παραγγέλλονται οἱ ἐργολαβήσοντες νὰ ἄρωσι καὶ τοποθετήσωσι (;) τὰ *ἐργασμένα*, B, στίχ. 24, ἔνθα ὁ ἀριθμὸς τῶν κεραμίδων φαίνεταί μοι ἀνεπαρκὴς κτλ.) καὶ ἕτερον ἕτοιμον ὑλικὸν εἰς οἰκοδομὴν αὐτοῦ. Περίεργος δὲ εἶναι πάντως ἡ ἀναγραφὴ τῆς συναγωγῆς καὶ ἐξεργασίας τοῦ ὑλικοῦ διὰ τὰ διάφορα τοῦ οἰκοδομήματος μέρη, οἷα ἐν τῷ λίθῳ φέρεται, καὶ ἄδηλον κατὰ πόσον καὶ αὕτη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου (τῆς προϋπάρξεως δηλ. ὑλικοῦ ἑτοίμου) δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, ὁπότε ὅμως πάντοτε ὄχι εὐνόητος ἀπομένει ἡ εὐθὺς ἐν τοῖς πρώτοις στίχοις παραγγελία περὶ τομῆς καὶ ἀγωγῆς (;) Αἰγιναίων λίθων, οὓς κυρίως ἠδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς τὰ *θεμέλια*, περὶ ὧν ὅμως γίνεται πολὺ κατωτέρω λόγος (στίχ. 40-70, B). Πείθομαι ἐν τούτοις κατὰ τὴν γενομένην μοι παρατήρησιν ὅτι εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης μου, ὅτι ὁ λίθος ἀναφέρεται εἰς τὴν Στοάν, συμβάλλει καὶ τὸ ὅτι ὅπου γίνεται ἐν αὐτῷ λόγος περὶ γωνιῶν δύο μόνον τοιαῦται ἀναφέρονται, τόσας δηλ. ὅσας ἡ Στοὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ. Περιττὸν δὲ ἴσως νὰ σημειώσω ὅτι ἀρχιτεκτονικά τινα μέλη σωζόμενα (γεῖσα λ. χ. καὶ τρίγλυφοι) δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν, διότι φαίνονται, καθόσον δηλ. καὶ τούτων τινὰ δύνανται ν' ἀνήκωσιν εἰς τὴν Στοάν, ὄντα προϊόντα πολὺ μεταγενεστέρων χρόνων (Ῥωμαϊκῶν πιθανῶς) καθ' οὓς ὑπέστη, ὡς φαίνεται, καὶ αὐτὴ μετὰ τοῦ Σηκοῦ γενικὴν μετασκευὴν (ἴδε καὶ Πρακτικ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1884 σελ. 80-82). Ἀναγκαῖον ὅμως ἴσως εἶναι νὰ παρατηρήσω ὅτι διὰ τῆς λέξεως *ἱερόν*, ἧς συχνὴ γίνεται ἐν τῷ λίθῳ χρῆσις, σημαίνεται οὐχὶ τὸ περὶ οὗ πρόκειται οἰκοδόμημα, ἀλλὰ ὁλόκληρος ὁ ἱερὸς Περίβολος (ἴδε καὶ Πρακτικ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1883 σελ. 56, σημ. 2).

(3) Παραβ. καὶ Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 15.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΔΥΟ ΑΤΤΙΚΑ

ΚΑΙ ΕΝ ΕΠΙΜΕΤΡΩ ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΚ ΠΡΙΗΝΗΣ

1.

ΛΥΤΕΥΣΕΓΡΑΜΜΑΤΕΥ

ΙΣΙΜΩΝΟΣΒΟΙΩΤΙΩΙ
ΝΩΙΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΙ
ΒΟΛΗΙΚΑΙΤΩΙ
ΙΟΝΙΣΕΠΡΥΤΑ
ΟΣΕΓΡΑΜΜΑΤ
ΕΠΕΣΤΑΤΕΕΥ
ΦΙΛΑΓΡΟΣΕ
ΜΕΝΑΡΙΣΤ
F\ΟΤΙΑΝΗ
ΙΑΘΗΝΑ
Α ΓΟΙ

Ἐν ὁδῷ τινι τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, πρὸς μεσημβρίαν τῆς ἐκκλησίας τῆς Καπνικαρέας, ἐπισκευαζομένης οἰκίας τινός, εὑρέθη ἀρτίως καὶ ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρίας τὸ τεμάχιον στήλης λίθου Πεντελησίου, τὸ ἔχον τὴν ἀνωτέρω ἀρχὴν ψηφίσματος. Ὕψος τοῦ λίθου 0,28, πλάτος 0,29, πάχος 0,11. Εἶχέ ποτε ἄνω ἀνάγλυφον παράστασιν, ἧς σώζονται μόνον δύο ὀπίσθιοι πόδες βοὸς κατὰ τὸ πρὸς δεξιὰ τῷ ὁρῶντι ἄκρον τοῦ λίθου. Ὁ πρῶτος στίχος εἶναι ἐγκεχαραγμένος ἐπὶ τοῦ ἀρχιτεκτονικῶς εἰργασμένου κανόνος· ἕπεται κυμάτιον, καὶ μετ᾽αὐτὸ οἱ δύο τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ψηφίσματος λέγοντες στίχοι κατὰ πτῶσιν δοτικήν. Οἱ τρεῖς δὲ οὗτοι στίχοι δὲν εἶναι κατὰ τὴν στοιχηδὸν γραφήν, ἀλλ᾽ ἄρχεται αὕτη πρῶτον ἀπὸ τοῦ τετάρτου στίχου καὶ ἐφεξῆς. Σχῆμα γραμμάτων τὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δου πρὸ Χρ. αἰῶνος. Καὶ ἡ ὀρθογραφία δὲ τοὺς χρόνους ἐκείνους σημαίνει.

Μεταγράφομεν τὰ κεφαλαῖα καὶ συμπληροῦμεν οὕτω πως·

. . . . . . Κο)λλυτεὺς ἐγραμμάτευε·
Ἀρίστ;)ωι Σίμωνος Βοιωτίωι
προξ)ένωι καὶ εὐεργέτηι·
Ἔδοξεν τῆι) βολῆι καὶ τῶι
δήμωι, Πανδ)ιονὶς ἐπρυτά-
νευεν . . . . .)ος ἐγραμμάτ-
ευεν. . . . . .)ἐπεστάτε, Εὔ-
ανδρος ἦρχεν,)Φίλαγρος ε-
ἶπε· ἐπαινέσαι) μὲν Ἄριστ-
ον Σίμωνος Κωπ;)έα, ὅτι ἀνὴ-
ρ ἀγαθός ἐστι περ)ὶ Ἀθηνα-
ί(ο)υς . . . .) α(ὐ)τὸ(ν
. . . . . .

Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἕκαστος στίχος ἀπὸ τοῦ τετάρτου καὶ ἑξῆς εἶχεν ἀνὰ εἴκοσι γράμματα. Ἡ συμπλήρωσίς μου ἡ ἐν τῷ α΄. καὶ τῷ ι΄. στίχῳ δὲν εἶναι ἀναμφισβήτητος, μάλιστα διὰ τὸ *Κωπέα*, ὅπερ ἴσως οὐδαμοῦ οὕτω ἀπαντᾷ, ἀλλὰ δὲν εὗρον ἄλλην. Ἐν δὲ τῷ η΄. στίχῳ συμπληρώσας τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος ἴσως ἔτυχον τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ Εὔανδρος δηλ. κατὰ τοὺς σωζομένους καταλόγους ἦρξε τῷ 382/1 πρὸ Χρ. Ὑπάρχει μὲν ἐν τοῖς καταλόγοις καὶ ἄλλο τοῦ δου αἰῶνος ὀκταγράμματον ὄνομα ἄρχοντος ἀπὸ τῆς συλλαβῆς *Εὐ* ἀρχόμενον, τὸ Εὐθυκλῆς, ἀλλὰ δι᾽ ἐκείνου ἀναβαίνομεν εἰς τὸ ἔτος 398/7, καὶ τόσον δὲν ἠθέλησα ἐγὼ νὰ προχωρήσω.

2.

. . Κ .
. ΜΑΤΑ
. ΔΕΙΚΝΙΜΕΝΟΙΤ
. ΕΛΟΥΝΚΑΙΤΑΥΤΑΠΑΝΤ
ΙΤΕΣΤΗΝΕΞΑΡΧΗΣΑΥΤΟΙ
. ΤΟΝΔΗΜΟΝΔΟΥΝΑΙΑΥΤΟΙΣ
ΕΡΓΕΤΑΙΣΕΠΕΙΔΗΚΑΙΟΙΠΑ
ΑΣΙΝΠΟΛΙΤΕΑΝΕΜΠΡΙΗΝΕΙ
ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΙΣΠΡΟΣΤΟΝ/
. ΓΑΤΑΙΑΠΟΔΙΔΟΝΑΙΟΔΗΜΟΣΤ
ΙΔΕΔΟΧΘΑΙΤΕΙΒΟΥΛΕΙΤΟΥΣΠΡ
ΕΙΝΕΙΣΤΗΝΠΡΩΤΗΝΕΚΚΛΗΣ
ΟΝΓΙΓΝΟΜΕΝΗΝΠΡΟΣΑΓΑΓΕ
ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΙΥΠΕΡΤΗΣΔΩΡΕΑ
ΒΟΥΛΗΣΕΙΣΤΟΝΔΗΜΟΝΟΤΙ
ΚΑΡΕΑΛΥΚΩΠΑΔΟΥΘ .
ΞΑΙ· ΙΓΗΣΙ . .
. . . .

Καὶ ὁ τὰ ἀνωτέρω γράμματα ἔχων λίθος ἐξ Ἀθηνῶν εἶναι, ὁ δὲ πωλήσας αὐτὸν τῇ Ἑταιρίᾳ εἶπεν, ὅτι κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πόλεως ἀνεσκάφη. Πεντελήσιος καὶ αὐτός, ὕψους 0,230, πλάτους 0,205, πάχους 0,090. Ἐμφαίνει δὲ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων του τὰ μέσα τοῦ 4ου πρὸ Χρ. αἰῶνος, ἡ δὲ γραφὴ δὲν εἶναι ἡ στοιχηδόν, δι' ὃ καὶ ἡ συμπλήρωσίς του ἔχει δυσκολίας. Συνεπλήρωσα ἐν τῇ ἑξῆς μεταγραφῇ τὸν ι'. καὶ τὸν ια'. στίχον οὕτως ὥστε νὰ περιλαμβάνωνται ἐν αὐτοῖς ἀνὰ 49 γράμματα, ἀλλ' ὁ ιγος στίχος φαίνεται ἐπιδεχόμενος μόνον 44 γράμματα, ὁ δὲ ιδος ἀπαιτεῖ πάντως 50. Ἔχει λοιπὸν ἐλευθερίαν ἱκανὴν ὁ μετ' ἐμὲ ἐπιχειρήσων πλείονα καὶ ἐπιτυχεστέραν συμπλήρωσιν. Ἰδοὺ ἡ ἐμή.

. . .
. . κ . .
. . ματα τ . . .
. . . ἀπο)δεικνύμενοι τ(ὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, ἣν ἔχοντες (;)
διετ)έλουν καὶ ταῦτα πάντ(α . . . . παραλαβ;
όν)τες τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖ(ς ὑπάρχουσαν οἰκειότητα πρὸ;
ς;) τὸν δῆμον, δοῦναι αὐτοῖς (. . . . . εὐ-
εργέταις, ἐπειδὴ καὶ οἱ πα(τέρες; . . . . δεδώκ;
ασιν πολιτέαν ἐμ Πριήνει . . . .
πολιτευομένοις πρὸς τὸν δ(ῆμον, ὅπως ἂν εἰδῶσι πάντες ὅτι ἐπί-
σταται ἀποδιδόναι ὁ δῆμος τ(ὰς καταξίας χάριτας, ἀγαθῆι τύχ-
η)ι, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ τοὺς πρ(οέδρους, οἳ ἂν λάχωσι προεδρε-
ύ)ειν εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησ(ίαν . . . . .
ον γιγνομένην προσαγαγε(ῖν αὐτοὺς πρὸς τὸν δῆμον καὶ
χρηματίσαι ὑπὲρ τῆς δωρεᾶ(ς αὐτῶν, γνώμην δὲ ξυμβάλλεσθαι τῆς
βουλῆς εἰς τὸν δῆμον, ὅτι (δοκεῖ τεῖ βολεῖ . . .
καρέα Λυκωπ(άδ;)ου Θ; . . .
έλη(ν Ἡ;)γησι . .
. . .

Ἡ ἐν στίχῳ η'. μνημονευομένη Πριήνη, καθ' ὅσον ἠρεύνησα, μόνον ἔτι ἐν δυσὶ τεμαχίοις Ἀττικῶν ψηφισμάτων μνημονεύεται, τοῖς ἐν CIA, II, 1, ἀρ. 165 καὶ 166 ἐκδοθεῖσιν· ἀλλ' ἐκεῖνα τὰ τεμάχια βεβαίως εἶναι ἄσχετα πρὸς τοῦτο τὸ ἡμέτερον.

Ἐν τοῖς στίχοις ιβ'. καὶ ιγ'. ὑπολανθάνει, νομίζω, τυπική τις φράσις ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ πολιτεύματι οὐσῶν ποτε ἐν χρήσει, ἄγνωστος ἡμῖν μέχρι τοῦδε διατελέσασα.

Καὶ τὰ ἐν τῷ προτελευταίῳ στίχῳ κολοβὰ καὶ ἀμφιβόλου ἀναγνώσεως κύρια ὀνόματα παρέχουσι πράγματα. Ἴσως ἄλλος τις δυνηθῇ νὰ τὰ διευκρινήσῃ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1886.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Κατὰ συγκυρίαν περίεργον ἀφοῦ τῇ 9 Δεκεμβρίου 1886 ἐπεδείχθη μοι τὸ πρῶτον τυπογραφικὸν δοκίμιον τοῦ ἀνωτέρω τεμαχίου, ἐν ᾧ μνεία τῆς Πριήνης, ἦλθαν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς Πριήνης εἰς Ἀθήνας ἀντίγραφα τεμαχίων δύο ψηφίσματος ἅπερ σπεύδω νὰ δημοσιεύσω ἐνταῦθα, παραδοθέντα μοι ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ φίλου Ἰω. Σακκελίωνος. Τούτου δηλαδὴ ὁ υἱὸς Ἀλκιβιάδης, διδάσκαλος ὢν ἐν Κελεμβεσίῳ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, εὑρὼν τοὺς λίθους ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Πριήνης (τανῦν Σαμψοὺν καλεσὶ) κατὰ τὸ παρελθὸν ἔαρ ἀντέγραψε μεγαλογραμμάτως τὸ κείμενόν των ὃ ἀποδίδω κατωτέρω διὰ ὁμοίων τοῖς ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν μου ἀντιγράφῳ γραμμάτων, προσθέτων καὶ οἵαν δὴ καὶ ὅσην δὴ ἠδυνήθην νὰ κάμω

αὐτοῦ προχείρως μεταγραφήν, μετ' ὀλίγων συμπληρώσεων. Ἂν εἶχα ὑπ' ὄψιν μου καὶ χάρτινον ἀπόμαγμα τῶν λίθων, ἠδύνατο ἴσως καὶ ἡ μεταγραφὴ νὰ γίνῃ πληρεστέρα καὶ αἱ συμπληρώσεις βασιμώτεραι καὶ θαῤῥαλεώτεραι.

Α'.

ΓΣ
ΣΕΝΕΝΤΗΑ ΙΚΙΑΙ
ΟΙΣΤΡΙΣΙΝΩΣ ΛΙΣΤΟΙΣ
ΓΩΝΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝΤΗΝΤΕ
ΡΑΤΟΙΣΠΟΛΙΤΑΙΣΤΗΤΕΔΕΥΤΕ
ΕΠΙΔΙΔΟΥΣΕΚΑΣΤΩΙΧΟΝΔΡΟΥΤΕΠΟ
ΩΤΗΡΙΑΣΚΑΙΚΑΤΑΚΛΙΝΑΣΕΙΣΤΟΒΙΑΝΤ
ΤΕΚΑΙ/// ///ΤΗΣΕΑΥΜΕΓΑΛΟΨΥΧΙΑΣ
ΥΣΕΞΕΝ///ΖΕΝΑΥΤΟΣΤΟΝΜΕΝΔΗΜΟ
ΣΠΟΛΕΩΣΕΣΤΙΑΝΑΝΑΔΕΙΞΑΣΓΙΝΩΣΚΩΝΤ
ΑΙΕΑΥΤΩΙΚΑΤΑΡΧΗΝΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙΤΗΣΕΙΣ
ΟΝΤΟΠΡΩΤΩΣΕΠΙΝΟΗΘΕΝΥΠΟΕΑΥΤΟΥΚΛ
ΝΤΩΝΙΕΡΩΝΜΕΤΟΥΣΙΑΝΕΥΩΧΗΣΕΝΑΥΤ
ΕΚΑΙΤΟΥΣΠΑΡΟΙΚΟΥΣΕΜΠΟΛΛΟΙΣΧΡΗΣΙΜ
ΣΓΙΝΟΜΕΝΩΝΕΦΙΣΟΝΜΕΤΕΧΟΝΤΑΣΤΟΙΣΠΟ
ΙΜΕΤΑΤΩΝΤΕΚΝΩΝΜΕΤΑΔΟΥΝΑΙΚΑΙΤΟΥΤΟ
ΑΞΕΩΝΟΥΔΕΝΑΥΤΗΙΤΗΙΩΣΑΛΗΘΩΣΙΕΡΑΙ
ΚΑΙΤΟΥΣΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΗΜΩΝΥΠΕΡΕΤΕΡΩ
ΕΩΝΚΑΙΠΕΡΙΟΙΚΕΤΟΥΟΥΕΦΑΣΑΝΑΠΟΔΩ
ΝΕΙΣΕΦΕΣΟΝΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣΚΑΙΑΥΤΟΣΠΡ
///ΝΤΩΝΑΔΕΩΝΥΠΕΔΕΙΞΕΝΑΥΤΩΙΤΑΚΑ
///ΤΑΚΑΙΣΑΙΟΥΛΙΟΥΚΑΙΣΑΡΟΣΣΥΜΒΕΒΗΚΕΝΕΝΠΡ
ΘΑΝΑΤΩΘΗΚΑΤΑΤΕΤΟΥΣΝΟΜΟΥΣ

Β'.

. . . .
ΟΔΟΝ
ΣΑΤΟΠΑΝΤΑ
ΕΠΙΛΑΒΕΣΘΑΙΤΟΥ///
ΣΕΩΣΤΑΟΛΑΚΑΙ
ΤΩΣΑΠΟΔΕΧΘΕΙΣΔΕΚΑΙ
ΠΕΡΤΗΣΠΟΛΕΩΣΔΙΚΗΝ
ΕΤΩΝΠΛΗΘΟΣΟΥΚΟΜΟΝΤΗΙ
ΑΙΚΑΘΟΛΟΥΤΕΟΥΜΟΝΟΝΕΝΤΑΙΣ
///ΤΕΥΧΕΝΕΠΑΙΝΟΥΚΑΙΔΟΞΗΣΑΤΑ
ΕΩΣΕΝΑΥΤΑΙΣΑΝΑΣΤΡΑΦΗΝΑΙ
ΛΛΑΚΑΙΕΠΙΣΤΑΤΗΣΕΠΙΠΟΛΛ
ΑΠΟΤΑΓΕΙΣΠΑΝΤΑΚΑΛΩΣΚΑΙΟΣΙ

ΝΗΣΤΗΣ
ΠΟΛΛΩΙΜΑΛ
ΚΑΙΠΡΟΣΤΟΣΥΝΦΕΡΟΝ
ΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙΤΗΝΕΓΔΟΣΙΝ
ΒΑΣΕΝΤΩΙΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩ
ΔΙΑΤΗΣΕΣΟΜΕΝΗΣΑΝΑΓΡ
ΤΑΙΚΑΙΗΤΗΣΠΑΤΡΙΕΙΣΑ
ΑΞΙΩΣ

ΦΕΥΣΗΡΞΕΝΕΠΙΕΙΚΩΣΩΣΤΕΜΗΘΕ
ΗΣΠΟΛΕΩΣΟΡΘΩΣΚΑΙΔΙΚΑΙΩΣ
ΠΟΛΕΩΣΑΘΗΝΑΙΤΗΣΘΕΑΣΑΞΙ
ΚΑΙΠΑΣΑΙΣΤΑΙΣΣΥΝΑΡΧΙΑΙΣΤΟΥ
ΑΓΓΕΛΙΑΝΤΟΥΣΠΟΛΙΤΑΣΗΧΑΡΙΝΤΩΝ
ΤΟΙΣΓΡ
ΑΝΗΜΑΤΩΝ

Α'.

. . . .
. . . πω . . .
. . σεν ἐν τῇ . . . . . κιαι
. . οις τρισὶν ὡς (καλ)λίστοις . .
. . τῶν κατοικούντων τήν τε . .
. . ρα τοῖς πολίταις, τῇ τε δευτέ(ρᾳ
. . ἐπιδιδοὺς ἑκάστωι χόνδρου τε πόλ(τον ; . .
. . σ)ωτηρίας καὶ κατακλίνας εἰς τὸ Βιάντ(ειον . .
. . τε και......ης εαυ μεγαλοψυχίας . .
. . ο)υς ἐξένιζεν αὐτὸς τὸν μὲν δῆμο(ν . .
κοινὴν ; τῆ)ς πόλεως ἑστίαν ἀναδείξας, γινώσκων τ . .
. . . αι ἑαυτῶι καταρχὴν ποιήσασθαι τῆς εἰς . . .
. . ον το πρώτως ἐπινοηθὲν ὑπὸ ἑαυτοῦ κ . .
. . ν τῶν ἱερῶν μετουσίαν εὐώχησεν αὐτ(ο . .
. . ε καὶ τοὺς παροίκους ἐμ πολλοῖς χρησίμ(ους ;
. . ς γινομένων ἐφ' ἴσον μετέχοντας τοῖς πο(λίταις
. . μετὰ τῶν τέκνων μεταδοῦναι καὶ τοῦτο . .
. . αξεων ουδεν αὐτῆι τῆι ὡς ἀληθῶς ἱερᾶι . .
. . καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἡμῶν ὑπὲρ ἑτέρω(ν . .
. . εων καὶ περὶ οἰκέτου οὐ ἔφασαν ἀποδώ(σειν
. . . ν εἰς Ἔφεσον χειροτονηθεὶς καὶ αὐτὸς πρ(εσβ . .
. . ντωναδεων ὑπέδειξεν αὐτῶι τα κα . .
. . τακαισα Ἰουλίου Καίσαρος συμβέβηκεν ἐν πρ . .
. . ἐ)θανατώθη κατά τε τοὺς νόμους . . .
. . . . . .

Β'.

. . . .
. . . οδον . .
. . σατο πάντα . .
. . ἐπιλαβέσθαι τοῦ . .
. . σεως τὰ ὅλα και . .
. . . τως ἀποδε(ι;)χθεὶς δὲ καὶ
. . ὑ)πὲρ τῆς πόλεως δίκην . .
. . ἐτῶν πλῆθος ουκομον τῆι . .

. . . .
νης τῆς . .
πολλῶι μᾶλ(λον . .
καὶ πρὸς τὸ συνφέρον . .
ποιήσασθαι τὴν ἔγδοσιν (τῆς στήλης ; . . .
θας ἐν τῶι ἐπιφανεστάτω(ι . .
διὰ τῆς ἐσομένης ἀναγρ(αφῆς . .

. . αι· καθόλου τε οὐ μόνον ἐν ταῖς . .
. τέ)τευχεν ἐπαίνου καὶ δόξης ατα . .
. . εως ἐν αὐταῖς ἀναστραφῆναι . .
ἀ)λλὰ καὶ ἐπιστάτης ἐπὶ πολλ . .
ἀποταγεὶς πάντα καλῶς καὶ ὁσί(ως . .
. . . . φευς ἦρξεν ἐπιεικῶς ὥςτε μηθε(ν . .
. τ)ῆς πόλεως ὀρθῶς καὶ δικαίως . .
. . . πόλεως Ἀθηνᾶι, τῆς θεᾶς ἀξί(ως
. . καὶ πάσαις ταῖς συναρχίαις του . .
ἐπ;)αγγελίαν τοὺς πολίτας ἢ χάριν τῶν. .
. . . . τοις γρ. . .
δαπ)ανημάτων. . . . .
. . . . .

ται καὶ ἡ τῆς πατρί(δο;) ς α . . .
ἀξίως.

Τὸ μέγεθος τῶν λίθων ἐδηλώθη μοι οὕτω· «τοῦ μὲν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α τεμαχίου ὕψος 0,49, πλάτος 0,33, τοῦ δὲ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β ὕψος 0,48, πλάτος μέγιστον 0,51, πάχος 0,10». Ὑποθέτω δ' ἐγώ, ὅτι πάχος θὰ ἔχῃ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α λίθος, εἰ καὶ οὐδὲν περὶ τούτου ἐσημείωσεν ὁ ἀντιγραφεύς· διότι φαίνεταί μοι, ὅτι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς στήλης τεμάχια εἶναι οἱ δύο λίθοι, καὶ καλῶς ποιῶν ὁ ἀντιγράψας αὐτοὺς προέταξε μὲν τὸν ὑπὸ τὸ Α, ἐπέταξε δὲ τὸν ὑπὸ τὸ Β, τὸν ἔχοντα τὰ γράμματα εἰς δύο ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιφανείᾳ ἀφεστηκυίας σελίδας (colonnes), ὧν ἡ δευτέρα, ἡ ὀλιγόστιχος, προδήλως ἔχει τὰς τελευταίας τυπικὰς φράσεις τοῦ ψηφίσματος, ἤτοι τὰς περὶ ἐκδόσεως καὶ ἱδρύσεως τῆς στήλης.

Ἐκ τῶν ὀλίγων μέχρι τοῦδε γνωσθεισῶν ἐκ Πριήνης ἐπιγραφῶν (καθ' ὅσον τοὐλάχιστον ἐγὼ ἠρεύνησα ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum, ἐν τῇ ὑπὸ Lebas-Waddington συλλογῇ, ἐν ταῖς Ancient greek Inscriptions of the british Museum, ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς περιοδικοῖς Mitthl. d. d. arch. Inst., Bullet. de corr. hell., Journal of hellen. studies καὶ Μουσ. καὶ βιβλιοθ. τῆς εὐαγγ. σχολῆς Σμύρνης)· μία μόνη ἡ ὑπ' ἀρ. 2906, τοῦ CIG ἥτις εἶναι ψήφισμα κολοβόν, ὁμοίαν ἔχει ὑπόθεσιν τῇ ἐν τοῖς δυσὶ σήμερον ἐκδιδομένοις τεμαχίοις. Τιμᾶται καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ πολὺ πλέον κεκολοβωμένῳ λίθῳ πολίτης ποικίλας παρασχὼν τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας καὶ εὐεργετήσας αὐτήν. Καὶ οἱ χρόνοι δὲ ἐκείνου τε καὶ τούτων τῶν τεμαχίων φαίνονται οἱ αὐτοί, οἱ πρὸ Χριστοῦ, ὑποθέτω, Ῥωμαϊκοί. Πρόςχες εἰς τὸ ὅτι ἐκεῖ μὲν μνημονεύονται Ῥωμαῖοι, ἐνταῦθα δὲ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ. Δὲν λέγω δέ, ὅτι καὶ ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐκεῖ τε καὶ ἐνταῦθα τιμᾶται, εἰ καὶ οὐδὲ τοῦτο εἶναι ἀπίθανον. Ὁπωςδήποτε ὅμως τὰ νῦν ἐκδιδόμενα τεμάχια, ὡς πολὺ ἐκτενέστερα καὶ ποικιλωτέρας ὕλης, ἄξια εἶναι μελέτης πλείονος, μάλιστα δὲ τὸ ἐν στίχῳ ζ'. τοῦ Α ὑφ' ἡμῶν συμπληρωθὲν *Βιάντ(ειον)* ἑλκύει δικαίως τὴν προσοχὴν παντὸς ἀναγνώστου, διότι τοῦ Πριηνέως Βίαντος, τοῦ κλεϊζομένου ὡς ἑνὸς τῶν πάλαι ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἐγνωρίζομεν ἕως τώρα ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ πόλει κτίσμα ἐπώνυμον (ναὸς ἤ τι ἄλλο), καθὼς ἐν Σμύρνῃ τὸ Ὁμήρειον.

Τῇ 13 Δεκεμβρίου 1886.

Σ. Α. Κ.

ΜΕΓΑΡΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Τέλη Αὐγούστου τοῦ ἔτους τούτου περιηγηθεὶς τὴν Μεγαρίδα εἶδα καὶ ἀντέγραψα περὶ τὰς 12 ἐπιγραφάς, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ πλεῖστον ἤδη εἶναι ἐκδεδομέναι ἐν διαφόροις ἐπιγραφικαῖς συλλογαῖς. Ὅθεν ἐκδίδω ἐνταῦθα ἑπτά, ἐξ ὧν αἱ ὑπ' ἀρ. 1. 3. 6. 7 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτοι, αἱ δὲ ὑπ' ἀρ. 2. 4. 5

ἐκδίδονται νῦν κατ' ἀντίγραφα ἀκριβέστερα τῶν προτέρων.

1.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ Γεωργίου Καμάρα. Λίθου λευκοῦ στήλη, μετὰ τῶν ἄκρων ἄνω ἀριστερόθεν καὶ κάτω, δεξιόθεν δὲ ἀποκεκομμένη. Ὕψος 0,68, πλάτος ἄνω 0,155, πλ. κάτω 0,195, πάχος 0,10. Ὕψος τῶν γραμμάτων 0,007-0,01.

ΤΕΚΑΚΟΠΑΘΙΑΝΠΕ
ΝΕΡΑΝΔΕΠΟΙΩΝΤΑ
ΕΙΣΤΑΚΟΙΝΑΤΑΣΠΟΛ
ΣΥΝΕΔΡΟΙΚΑΙΟΔΑΜ
ΤΕΣΧΑΡΙΤ///
Δ·ΥΠΑ///Σ//ΟΙΣ
Τ///ΑΙΤΟΙΣ
Η///ΝΟΣΕ///ΤΑΙΠΡ
ΕΙΣ-ΟΝΔΑΜΟΝΚΑΙΕ
ΓΜΑΤΑΚΑΙΕΠΠΩΙΤΟ
ΤΑΣΣΥΝΚΛΗΤΟΥΤΑΣ
ΜΑΑΡΚΟΥΚΑΛΕΙΔΙΟ
ΩΝΚΑΘΩΣΔΙΑ-/ΨΑ
ΕΠΙΤΑΙΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑ
ΓΑΣΙΑΙΣΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙ
ΝΑΘΕΜΕΝΤΑΝΕΙΚΟΝΑ
ΠΩΤΑΣΠΟΛΙΟΣΕΝΟΙΑΝ
ΙΡΑΨΑ///ΑΣΟΤΙΟΔΑ
ΙΙΡΙΩΝ///ΝΕΘΗΚΕΑΡ
ΑΣΕΧ///ΙΑ-ΕΛΕΙΕΙΣ
ΜΑΣΤΟ///ΦΑΝΟΝΕΝ
ΛΙΣΤΙΘΙ///Ι//ΙΝΤΟΙΣΓ
ΝΕΜΕΙΟΙΣ///ΣΚΛΑΠΙΕ
ΦΑΝΙΤΑ///ΙΟΠΩ
ΚΑΙΑΛΛΟ///ΑΘ///ΙΡΟΣΤ
ΔΕΚΑΙΤΟΝΕΠΙΜ///ΤΑΝ
ΜΕΝΠΑΡΑΤΑΝΕΙΚΟ///ΑΝΑ
ΚΑΤΑΣ///ΣΑΙΔΕι///ΙΑΝ
ΤΑΝΕΠΙ ιΕΛΕΙΑΝ-ΕΡΙΤΑ
ΕΓΔΟΘΗΚΑΤΑΤΟΥΣΝΟΜΟΥ
ΕΠΙΣΤΑΜΩΝ vac ΜΝΑΜΩΝ

. . . .
τε κακοπαθίαν πε[. . . . . φα]
νερὰν δὲ ποιῶν τὰ[ν εὔνοιαν. . . . .
εἰς τὰ κοινὰ τᾶς πόλ[ιος . . . . οἱ]
σύνεδροι καὶ ὁ δᾶ[μος . . . . ἀποδιδόν]
τες χάριτ[ας . . . .
δ . υπα . . . .
τ . . . . [κ]αὶ τοῖς . . . .
η . . . νος ε . . . . ται πρ . . . .
εἰς [τ]ὸν δᾶμον καὶ ε . . . .
γματα καὶ επτωιτο . . . .
τᾶς συνκλήτου τᾶς [Ῥωμαίων; . . . .
Μαάρκου Καλειδίο[υ . . . .
ων καθὼς δια[τ]ύψα . . . .
ἐπὶ ταῖ καλοκαγαθία[ι . . . . καὶ εὐερ]
γασίαι στεφανῶσαι [δὲ αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ καὶ ἀ]
ναθέμεν τὰν εἰκόνα [. . . . . ἐν ἐπιφανεστάτῳ τό]
πῳ τᾶς πόλιος ἐν Οἰαν[θείᾳ; . . . .
γράψα[ντ]ας ὅτι ὁ δᾶ[μος ὁ Μεγαρέων.....τὸν δεῖνα]
τρίων[ος ἀ]νέθηκε ἀρ[ετῆς ἕνεκεν καὶ εὐνοίας]
ἃς ἔχ[ων δ]ιατελεῖ εἰς [αὐτόν . . . .
μας τὸ[ν στέ]φανον ἐν [πᾶσι τοῖς ἀγῶσι οὓς ἁ πό]
λις τίθ[ητι κα]ὶ [ἐ]ν τοῖς Π[υθίοις . . . . καὶ]
Νεμείοις καὶ Ἀσκλαπιε[ίοις . . . . . ἀγῶνι στε]
φανῖτα[ι . . . . τοπω. . . . .
καὶ ἄλλο[ι ἀγ]αθ[οὶ] πρὸς [. . . . . ἑλέσθαι
δὲ καὶ τὸν ἐπιμ[ελή]ταν . . . . .
μὲν παρὰ τὰν εἰκό[να] ἀν
κατασ . . . σαι δὲ . . . .
τὰν ἐπ[ιμ]έλειαν [π]ερὶ τα
ἐγδοθῆ κατὰ τοὺς νόμο[υς
ἐπιστάμων μνάμων

Οἱ χρόνοι τοῦ ψηφίσματος τούτου τὸ α^{ον} ἥμισυ τοῦ α^{ου} πρ. Χρ. αἰῶνος. Εἰς τοῦτο ἄγουσιν ἡμᾶς τὰ σχήματα τινῶν γραμμάτων, ἅπερ δὲν εἶνε σταθερὰ ἀλλὰ ποικίλλουσιν, οἷον τοῦ κάππα Κ καὶ K, τοῦ πῖ Γ καὶ Π, τὰ Ο Θ, ἅπαξ μικρά, ἅπαξ μεγάλα, τὸ προσγραφόμενον ἰῶτα ἅπαξ παραλείπεται (ἐν στίχῳ 17, ἔνθα ἀναμφίβολος συμπλήρωσις τό]πῳ.) (1). Εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα ἄγει καὶ ἡ μνεία τοῦ Μ. Καλειδίου.

Ἡ ἀπολεσθεῖσα ἀρχὴ καὶ οἱ στίχοι 1-3 τοῦ ὑπολειφθέντος κειμένου περιέχουσι τὸ αἰτιολογικὸν μέρος τοῦ ψηφίσματος.

Στ. 10. *επτωιτο*. κεῖται πάνυ σαφῶς ἐπὶ τοῦ ἐκτύπου.

Στ. 11. *σύγκλητος*. ἡ λέξις, ὅσον ἐγὼ οἶδα, ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, σημαίνει μόνον τὴν Ῥωμαϊκὴν γερουσίαν.

(1) Περὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἴδε τὰ λεγόμενα ἐν τῷ καλῷ βιβλίῳ τοῦ Reinach « Traité d'epigraphie grecque, σ. 204-5.

Στ. 12. Μάαρκος Καλείδιος. Πρόσωπον φέρον τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρεται πλεονάκις ὑπὸ Κικέρωνος ὡς ἔξοχος ῥήτωρ (Brut. 79. 80). Οὗτος ἦτο πραίτωρ ἐν ἔτει 697/57 (Post red. in Senat. 9. 22). Ἐν ἔτει 700/53 εἶπε λόγον ὑπὲρ τῶν Τενεδίων (Ad Q. fratr. II 9. Pauly, Realencyclop. M. Calidius), ἐκ τούτου δὲ δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι οὗτος εἶχε πρότερον ἐπισκεφθῆ τὴν Ἀνατολὴν καὶ πιθανῶς καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ τρόπος τῆς γραφῆς τοῦ ὀνόματος διὰ δύο *α* ἀπαντᾷ ἐν ἑλληνικαῖς ἐπιγραφαῖς τῆς ἀρχῆς τοῦ 6ου αἰῶνος πρ. Χρ. Παράδειγμα πλησιέστατον κατὰ τοὺς χρόνους τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ παρέχει ἡ ἐξ Ἄργους δίγλωσσος ἐπιγραφὴ (Le Bas, Mégaride 124) εἰς τιμὴν τοῦ ὑπάτου Κοΐντου Μααρκίου Κοΐντου υἱοῦ Ῥηγός, οὖσα τοῦ ἔτους 686/67. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων ἤρξαντο πάλιν νὰ γράφωσι δι' ἑνὸς *α* (πρβ. τὴν ἐκ Γυθείου ἐπιγραφὴν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀγρίππα «Μᾶρκον Ἀγρίππαν τὸν αὐτῆς εὐεργέταν ἁ πόλις» Le Bas 243b).

Στ. 16. Μετὰ τὸ *εἰκόνα* ἠδύνατο νὰ κῆται καὶ *τελείαν* ἢ *γραπτὴν* ἤ τι τοιοῦτο γενικώτερον. Ἡ περαιτέρω δὲ συμπλήρωσις τοῦ στίχου τούτου ἀντὶ *ἐν ἐπιφανεστάτῳ τό*]*πῳ*, ἠδύνατο νὰ εἶνε καὶ *ἐν ἐπισημοτάτῳ τό*]*πῳ*.

Στ. 17. *οια* κεῖται σαφῶς ἐπὶ τοῦ ἐκτύπου. Μετὰ τὸ α φαίνεται ἓν μέρος γράμματος Ν ἢ Μ. Ἡ δοθεῖσα συμπλήρωσις *Οἰαν*[*θείᾳ*] εἶνε βέβαια οὐδὲν πλέον ἢ εἰκασία.

Στ. 21. Τὴν συμπλήρωσιν τοῦ στίχου τούτου θεωρῶ ἀναμφισβήτητον. Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιγραφὴ θὰ εἶχεν ἐν ἑκάστῳ στίχῳ ἀνὰ 35 περίπου γράμματα.

2.

Ἐν οἰκίᾳ Σπύρου Τικᾶ. Τεμάχιον ἐπιγραφῆς ἐπὶ λευκοῦ λίθου πολὺ ἐφθαρμένον. Ὕψ. 0,39. πλάτ. 0,44. Γραμμάτων ὕψ. 0,007-0,01. Οἱ στίχοι 1-15 τοῦ ἡμετέρου κειμένου ἐξεδόθησαν ἤδη ὑπὸ Ἰω. Schmidt ἐν τ. Mitth. d. D. A. I. VI, σ. 352 (1). Ἦτο δὲ ἡ ἐπιγραφή, ὅτε ὁ Schmidt τὴν ἀντέγραψε, πληρεστέρα· ὅθεν ἀνέγνω ἐν ἀρχῇ τρεῖς στίχους περιπλέον, οἵτινες μετὰ τῶν ἡμετέρων 21 ποιοῦσιν 24. Ὅθεν εἰς ἀγκύλας τετραγώνους περιγράφω τὸ μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, ὅπερ νῦν ἐξέλιπεν.

[Ο·]
[ΜΟΥΣΤΕΣ]
[ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΙ]
[ΦΑΝΩΙΚΑΙΕ]ΙΚΟ
[ΞΑΠΟΣΤ]ΟΛΗΣΤ.
[ΧΟΥ·Α[Ι]ΣΤΕΦΑΝΩ./
_ΥΝΗΗΠΕΠΟ////ΑΙΠ/
ΚΑΙΤ.ΝΓΙΑΜ////ΤΗΔΙ
ΠΙΤΩΙΣΥΝΠΡΑΓΜΑΤΕΥ⌒Ι
ΣΑΙΔΕΤΟΥΣΣΤΕΦΑΝΟΥΣΕ
ΟΜΟΙΩΣΔΕΚΑΙΞΝΤΩΙΑΙΩΝΙΤ
ΤΩΙΑΠΟΛΛΩΝΙΤΩΙΔΗΛΙΩΙΕΙΝ[Α]Ι[Δ]Ε
ΩΣΗΜΩΝΚΑΙΑΥΤΟΥΣΚΑ.ΕΚΓΟΝΟΥΣ
ΚΑΙΙΣ////ΕΛΕΙΑ////Λ//Τ//\ΕΜΟΥΚΑ//
ΚΑΙΤΑΛΛΑΦΙ/////Ο//ΩΠΑΚΑΙΤΙ//ΑΠΑΝ
ΚΑΙΕ\ ΞΙ ΓΕΤ////ΙΣΠΟ.ΕΩΣΥΙΙ..ΧΕΙ
ΠΡΟΣΤΕΤ////ΥΝ////ΑΙ
ΡΩΜΑΙΟΥΣμιι·ΓΡΛ·Λ////ΟΝΙ////ΟΙ

(1) «Τεμάχιον τιμητικοῦ ψηφίσματος στίχων 24, ἐκ τῶν μέσων περίπου τοῦ βου πρ. Χρ. αἰῶνος. Τὰ γράμματα πολλαχῶς ἐπικεχρουσμένα. Ἕνεκα ἐλλείψεως χρόνου διέκοψα τὴν ἀντιγραφήν. Τὰ ἐκλιπόντα γράμματα ἐν τοῖς ἑπομένοις στίχοις πρὸς τῷ τέλει καταντῶσιν ὀλιγώτερα, ὥστε ἐν τοῖς τελευταίοις μόνον ἓν ἢ δύο γράμματα λείπουσι. Τὸ μῆκος τῶν στίχων ἀσφαλῶς ὁρίζεται διὰ τοῦ 14ου στίχου, ἔνθα δὴ ἄλλη συμπλήρωσις δὲν εἶνε δυνατὴ ἤ: *εἰρ*[*ήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ*] *κατὰ* κτλ.» Mitth. σ. 352.

ΚΑΙΑΝΑΘΕΙΝΑΙΕΝΤΩΙ//////ΕΣΤΑΤΩΙ..ΠΩΙΤΗ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΝΙ ΑΙΤΟΝ...ΟΝΜΕΓΑΡΕΩ////ΙΑΙΠΛΙ
ΤΟΨΗΙ//////ΙΑΑΝΑΓΡ...ΙΠΑΡΑΥΤΟΙΣΕΝΤΩΙΕΠΙΦΑ
ΛΕΩΣ·:ΚΑΙΟΠΩΣΟΙΣΤΕ..Ν////ΑΓ..ΕΥ.ΩΣΙΝΕΝΤΩ
ΔΟΥΝΛΙΔΓΑΥΤΟΙΣΚΑΙΞΕΝ..ΤΑ//////ΕΚΤΩΝΝΟΜ
ΠΙΞΕΝΙΑΕΙΣ.Ο.Ρ.ΤΑΝΕΙΟΝΕ.Ι//////ΙΙ'////Τ////Ο

ο
μουστες
Ταναγραίω[ν . . . . χρυσῶι στε]
φάνωι καὶ εἰκό[νι. . . . . ἐ]
ξαποστολῆς τ[οῦ? . . . . ἐ]
χου[σ]αι στεφανῶ[σαι . . . .
[σ]ύνη ηπεπο[ίη]ται [. . . . . στεφανῶσαι δὲ]
καὶ τ[ὸ]ν γραμ[μα]τῆ δι . . . .
πι τῶι συνπραγματεύον[τι . . . . , ... ἀναγορεύ-
σαι δὲ τοὺς στεφάνους ἐ[ν πᾶσι τοῖς ἀγῶσι οὓς ἡ πόλις ἡμῶν τίθητι
ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῶι ἀγῶνι τ[ῶν . . . .
τῶι Ἀπόλλωνι τῶι Δηλίωι. Εἶναι δὲ [αὐτοὺς προξένους καὶ εὐεργέτας τῆς πόλε-
ως ἡμῶν καὶ αὐτοὺς καὶ ἐκγόνους [αὐτῶν . . . . εἶναι δὲ αὐτοῖς
καὶ ἰσ[οτ]έλεια[ν κ]α[ὶ] π[ο]λέμου κα[ὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν
καὶ τἆλλα φιλ[άν]θ[ρ]ωπα καὶ τί[μι]α πάν[τα ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις
καὶ εὐεργέτ[αις τῆ]ς πό[λ]εως ὑπ[άρ]χει . . . .
προστετ. . . . . υν . . . ι . . . .
Ῥωμαίους ἀ[να]γρά[ψ]α[ι τόδε τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃ λευκοῦ λίθου
καὶ ἀναθεῖναι ἐν τῶι [ἐπιφαν]εστάτωι [τό]πωι τῆ[ς πόλεως τὸ δὲ
συνέδριον καὶ τὸν δῆμον Μεγαρέω[ν. . . . .
τὸ ψήφ[ισμ]α ἀναγρ[άψα]ι παρ' αὐτοῖς ἐν τῶι ἐπιφα[νεστάτωι τόπῳ τῆς πό-
λεως :- καὶ ὅπως οἱ στέ[φα]ν[οι ἀν]αγ[ορ]ευ[θ]ῶσιν ἐν τῶι [. . . . . τῶι ἀγῶνι
δοῦναι δὲ αὐτοῖς καὶ ξέν[ια] τὰ . . . . ἐκ τῶν νομ[ίμων . . . . καλέσαι δὲ αὐτοὺς ἐ]
πὶ ξένια εἰς [τ]ὸ [π]ρ[υ]τανεῖον . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ παρέχει ψήφισμα εἰς τιμὴν πλειόνων προσώπων καὶ εἶνε τῶν πρ. Χρ. Ῥωμαϊκῶν χρόνων, γεγραμμένη τῇ κοινῇ διαλέκτῳ. Καὶ ἐν ταύτῃ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἀσταθές. Δὲν λαμβάνω δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ ὑπ' εὐθύνην μου τὴν ὀρθότητα τῶν τοῦ Schmidt ἀναγνώσεων ἐν τοῖς νῦν ἐκλιποῦσι στίχοις.

Στ. 10. Τὴν συμπλήρωσιν θεωρῶ ἀναμφήριστον.

Στ. 12. Καὶ αὕτη ἡ συμπλήρωσις ἀναμφήριστος, ἀλλὰ τὰ γράμματα ἐν τῷ στίχῳ εἶνε πολὺ πλείονα.

Στ. 15. Ὁ Schmidt οὐκ ὀρθῶς ἐν ἀρχῇ ἀνέγνω: *καὶ κατὰ θάλασσαν.*

Στ. 24. Μετὰ τὰ *εἰς τὸ πρυτανεῖον* φαίνεται ὅτι δὲν ἔκειτό ποτε τὸ στερεότυπον ἐς *αὔριον*.

Ἐν ἀμφοτέραις ταύταις ταῖς ἐπιγραφαῖς μνημονεύονται πολλαὶ Μεγαρικαὶ ἀρχαί, οἷον *οἱ σύνεδροι καὶ ὁ δῆμος, γραμματεύς, ἐπιστάμων, μνάμων, ἐπιμελητής. Οἱ σύνεδροι καὶ ὁ δῆμος* ἀπαντῶσι ἐν ἐπιγραφῇ Μεγάρων ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ βῳ τόμῳ τοῦ *Ἀθηναίου* ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Α. Κουμανούδη (1). Ὁ Gilbert ἐν Hdb. d. griech. Staatsalterthümer II, σ. 316 λέγει, ὅτι κατὰ τοὺς ὀψιαιτέρους χρόνους ἐν ἐπιγραφαῖς οἱ σύνεδροι εἶνε ἀντὶ

(1) Φαίνεται ὅτι ὁ Gilbert καθ' ὅλου δὲν ἤξευρεν αὐτὴν τὴν ἐπιγραφήν.

τοῦ παλαιοτέρου ὀνόματος *βουλή*. Γραμματεῖς δὲ ἐν ταῖς ἐκ Μεγάρων ἐπιγραφαῖς ἀναφέρονται δύο εἰδῶν, *γραμ. βουλᾶς καὶ δάμου καὶ γραμ. τοῦ δάμου*, οἱ ὁποῖοι πιθανῶς ἦσαν διάφοροι, κατὰ τὸν Foucart ἐν ταῖς ἑρμηνείαις αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς Μεγαρίδος Le-Bas, Mégaride, σ. 13. Ἐναντίας δὲ γνώμης εἶνε ὁ Gilbert ἐν Hdbch, σ. 72. Πότερος τῶν γραμματέων νοητέος ἐν τῇ 6ῃ τῶν ἡμετέρων ἐπιγραφῶν, ἄδηλον. *Ἐπιστάμων* δὲ καὶ *μνάμων* νῦν πρῶτον ἐν Μεγάροις ἐμφανίζονται. Χωρὶς νὰ πολυλογήσω περὶ τῆς σημασίας τούτων, ἀναφέρω τοὺς ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ *συμμνάμονας* (Latyschew Inscript. orae septentr. m. 185. Dittenb. 252. Foucart, Bull. V, p. 70 κ. ἑξ. Πρβλ. Latyschew, Bull. IX, 265 κ. ἑ. La constitution de Chersonesos (1). Οἱ δὲ ἐπιμεληταὶ δὲν ἔχουσι σημασίαν ὡς ἀρχή, ἐπειδὴ αὐτοὶ συχνάκις ad hoc διωρίζοντο, ὡς π. χ. καὶ ἐν Χερσονήσῳ. Ἴδε τὸ μνημονευθὲν τοῦ Latyschew ἄρθρον τὸ ἐν Bull. IX, σ. 296.

3.

Μέγα λευκὸν μάρμαρον πρὸ τῆς κλίμακος τῆς ἀγούσης εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς οἰκίας τοῦ Γεωρ. Δάλλα. Μῆκος τῆς πλευρᾶς τῆς ἐχούσης τὴν ἐπιγραφήν: 1,18, πλάτ. 0,23. Ὕψος γραμμάτων 0,027-0,03.

ΟΝΚΑΙΣΑΡΑΣΕΒΑΣΤΟΝ
ΑΡΧΙΕΡΕΑΜΕΙΣΤΟΝΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣΕΞΟΥΣΙΑΣΤΟΤΕ
ΕΒΔΟΜΟΝΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΤΟΔΩΔΕΚΑΤΟΝΥΠΑ
ΤΟΝΤΟΤΕΤΑΡΤΟΝΠΑΤΕΡΑΠΑΤΡΙΔΟΣ

Τιβέριον Κλαύδι]ον Καίσαρα Σεβαστὸν [Γερμανικὸν
Ἀρχιερέα μέγιστον, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ τε;
ἕβδομον, αὐτοκράτορα τὸ δωδέκατον, ὕπατον τὸ τέταρτον, πατέρα πατρίδος

Τὸ ἐν τέλει τοῦ 6ου στίχου τε δὲν δύναμαι ἄλλως νὰ ἐξηγήσω ἢ ἐκλαμβάνων αὐτὸ ὡς κατὰ παραδρομὴν χαραχθὲν ὑπὸ τοῦ λιθοξόου, ἀρξαμένου νὰ χαράξῃ τὴν λέξιν *τέταρτον*. Ὁ δὲ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ αὐτοκράτωρ εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ Κλαύδιος, ὅπερ βεβαιοῦται πρῶτον ἐκ τοῦ ὅτι τὸ χάσμα τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ αου στίχου ἀναπληροῦται ὅλον διὰ τῶν: *Τιβέριον Κλαύδιο*]ν, ἔπειτα δὲ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ δωδεκάτη ἀνακήρυξις αὐτοῦ ὡς αὐτοκράτορος καὶ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ὑπατείας του συμπίπτουσι μετὰ τῆς ἑβδόμης αὐτοῦ δημαρχικῆς ἐξουσίας τῷ 47 μ. Χρ. ἔτει. Τοιαύτη δὲ σύμπτωσις ἐπὶ ἄλλου αὐτοκράτορος δὲν ἐπαναλαμβάνεται. Ὁ Κλαύδιος, ὡς γνωστόν, δὲν εἶχεν ὡς προωνύμιον τὸν τίτλον αὐτοκράτορος (ὅρα Eckhel Doctr. Num. vet. VI, σ. 247. Suet. vit. Claud. 12). Καὶ τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὴν ἡμετέραν ἀναπλήρωσιν τοῦ μικροῦ χάσματος τοῦ αου στίχου. Οὐδὲν ἄλλο ὄνομα, οὗ θὰ προηγεῖτο τὸ *αὐτοκράτορα*, ἠδύνατο νὰ χωρήσῃ ἐν τῷ χάσματι. Κατὰ δὲ τὴν πρόσληψιν τῆς προσηγορίας *αὐτοκράτορος* ὁ Κλαύδιος ὑπερέβαλε πάντας τοὺς ἄλλους αὐτοκράτορας, διότι τὸν τίτλον τοῦτον ἄνευ λόγου πλεονάκις ἐν τῷ ἔτει ἐλάμβανεν (ὅρα Δίωνα Κάσ. LX, 8. LX, 21. Eckhel, ἔ. ἀ. VI, σ. 248). Τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἐπιβεβαιοῦται, ἐξ ὧν μανθάνομεν ὅτι μόνον ἐν ἔτει 47 (εἰς ὃ ἔτος καὶ ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ ἀνήκει) τὸν τίτλον τοῦτον πλεονάκις ἔλαβε. Imp. XII (ἡ ἡμετέρα ἐπιγρ. καὶ ἡ παρὰ τῷ Orelli καὶ Henzen ἀρ. 331) Imp. XIII (ἐξ ἐπιγραφῆς ἀμαρτύρητον) Imp. XIV («ex numis» Eckhel, VI, σ. 249) Imp. XV (CIL. VI, 918). Πότε δ' ἔλαβε τὸν τίτλον Imp. XII, ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ, διότι

(1) Ὁ Latyschew περὶ τῶν ἐν ταῖς Χερσονήσου ἐπιγραφαῖς συμμναμόνων λέγει τάδε· La préposition σύν, qui entre dans l'ensemble de leur nom, nous les fait considérer comme membres d'un collège, dont le président devait porter le titre de *μνάμων*. Ἔνθα ἀνωτ. σ. 296. Ἡ Χερσόνησος ἦτο, ὡς γνωστόν, ἀποικία τῆς ὑπὸ τῶν Μεγαρέων κτισθείσης Ἡρακλείας τῆς ποντικῆς. Ὀνόματα ἀρχόντων ἔχοντα ὡσαύτως τὸ *μνάμων* ἀπαντῶσι καὶ ἀλλαχοῦ, ἤτοι ἐν Ἀκαρνανίᾳ *προμνάμων*, *συμπρομνάμονες* (Ditt. 321), ἐν Στυμφάλῳ *προμνάμων* (Bull. VII, σ. 489-491), ἐν Γόρτυνι *μνάμονες* ἐν τῇ τῶν νόμων ἐπιγραφῇ (πρβ. Bücheler u. Zittelmann, Das Recht v. Gortyn σ. 54), ἐν Ἁλικαρνασσῷ καὶ Ἰαλυσῷ *μνήμονες* (Ditt. 5. 77), πρβ. Ἀριστοτ. Πολιτ. VII. 8 καὶ Πλουτ. ἐν ἀρχῇ Συμποσιακῶν.

ὑπάρχουσι δύο ἐπιγραφαὶ ἀντιφάσκουσαι ἀλλήλαις. Ἐν τῇ μιᾷ: trib. pot. VI (=ἔτ. 46) Imp. XII (Ostia. Henz. 5078), ἐν τῇ ἄλλῃ: trib. pot. VII. Imp. XI. (Inscr. Neap. 6265).

Περὶ τοῦ *πατὴρ πατρίδος* ἴδε Δίωνα Κάσ. LX, 3. Eckh. VI, σ. 239. Acta fr. Arval. CIL. VI, 2032.

4.

Φαιὸν μάρμαρον, παρὰ τὸν αὔλειον τοῖχον τῆς οἰκίας Γεωργίου Πανάγου. Ὕψ. 0,63, πλ. 0,60. πάχ. 0,29. Ὕψ. γραμ. 0,025-0,03.

α *β*

///ΟΝΔΙΣΑΥΤΟΚΓα ι ΟΡΑΚαίσαραΤρΑΙΑΝΟΝΑΔΡΙΑΝον
///ΕΒΑΣΤΟΝΟΛΥΜΠΙΟΝΠύθιΟΛ ΠΑΝΕΛΛΗΝΟΝ
///ΟΝΕΑΥΤΩΝΚΤΙΣΤΗΝΚαιΝΟΜΟΘΕΤΗΝΚΑΙΤΡΟΦΕα
ΥΠΟΤΗΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝΙCυλιΟΥΚΑΝΔΙΤΟΥΤΟΥΚΡΑ
ΓΙΣΤΟΥΑΝΘΥΠΑΤΟΥΣΤρατΗΓΟΥΝΤΟΣΑΙΣΧΡΩΝΟΣ
///ΟΥΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥΣ ΔυμΑΝΕΣ

Τὸ καθ' ἡμᾶς β^ον^ τεμάχιον εἶνε ὁ ἀρ. 48 τῆς τοῦ Le Bas Συλλογῆς. Ὁ δὲ Foucart ἐν ταῖς ἐξηγήσεσιν εἰς τὰς τοῦ Le Bas ἐπιγραφάς, Megaride 48, λέγει τάδε· «j'ai copié à Mégara le fragment de gauche qui par le nombre et la disposition des lignes, correspond exactement au fragment du N° 48; il est problable que ce sont deux morceaux de la même dedicace, dont l'un a été transporté à Egine, tandis que l'autre a été laissé à Mégare».

Ἂν ὁ Lebas εἰς τὸν ἀρ. 48 ὀρθῶς ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ τεμάχιον *β* τὸ εὑρισκόμενον ἐν Αἰγίνῃ εἶνε ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, τότε ἀνήκει εἰς ἄλλην ἐπιγραφήν· διότι ὁ ἡμέτερος λίθος εἶνε φαιόχρους. Ἀλλὰ δυνατὸν ἡ δήλωσις τοῦ Le Bas νὰ εἶνε ἐσφαλμένη. Πάντως δὲ τὰ δύο τεμάχια παρέχουσιν ἓν ὅλον καὶ ἀναπληροῦσιν ἄλληλα ἀμοιβαίως. Ἐκδίδω δὲ ἐγὼ τὸ τεμάχιον *α* ἐνταῦθα, διότι παρὰ τῷ Le Bas μόνον γράμμασι τῆς τροχάδην γραφῆς ἐξεδόθη. Καὶ ἡ ἀναφορὰ δὲ εἰς τὴν «Expédition de la Morée», ἣν ποιεῖ ὁ Le Bas ἐν τῇ εἰς τὸ κείμενον τοῦ ἀρ. 48 σημειώσει, εἶνε ψευδής.

5.

Πρὸς τῷ βορείῳ τοίχῳ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Δημητρίου. Ὕψ. 0,69. πλ. 0,37. Ὕψ. γραμ. 0,035. = CIG. 1063. «ex schedis Ambrosianis Murat.»

ΑΓ.ΘΗΤΥΧΗ
ΗΚΛΙΟΔΗ
ΥCΤΕΙΝ

ΕΙΝΟΥΙΕ
Ν-ΑΡΤΕΜΙ
ΩΤΕΙΡΑCΕΥC
ΙΑCΕΝΕΚΕΝ
ΙC ΛΟΤΕΙΛ
[ΙΑC]

Ἀγ[α]θῇ τύχῃ
[ἡ βουλ]ὴ καὶ ὁ δῆ-
[μος Φαο]υστείν-
[αν Ἀντων]είνου ἱέ-
[ρεια]ν Ἀρτέμι-
[δος Σ]ωτείρας εὐσ-
[εβε]ίας ἕνεκεν
[κα]ὶ [φ]ιλοτειμ-
[ίας].

Ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ μετεκδώσω ταύτην τὴν ἐπιγραφήν, διότι τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ ἡ αὐτῶν εἰς στίχους διανομὴ ἐν τῇ παλαιᾷ ἀντιγραφῇ δὲν ἀπεδόθησαν κατὰ τὸ ἀληθές.

6.

Λευκὸν μάρμαρον πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Παππᾶ Φράγκου. Ὕψ. 0,625. πλ. 0,475. Γραμ. 0,025.

ΑΝΑΞΙΣ — Ἄναξις
ΑΘΑΝΙΩ.ΟΣ — Ἀθανίω[ν]ος

Τὸ *Ἄναξις* δύναται νὰ εἶνε καὶ ἀνδρὸς ὄνομα καὶ γυναικός. Ἴδε Λεξικ. Pape-Benseler ἐν λ.

7.

Ἐν τῷ δημαρχείῳ. Ἄνω μέρος στήλης μετ' ἀκρωτηρίου καὶ ῥόδακος. Τὸ ὅλον ὕψος 0,35. Ὕψ. τοῦ ἀκρωτηρίου 0,28, πλ. ἀκρωτηρίου 0,57, πλάτ. τῆς στήλης 0,52. Γραμ. 0,02.

ΤΕΙΜΩ·ΕΒΑΦΗΩΝΟϹ Τειμὼ Ἐβαφήωνος
ΧΑΙΡΕ χαῖρε

Ἀμφότερα τὰ ὀνόματα λείπουσιν ἐν τῷ τοῦ Pape-Benseler λεξικῷ.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ δημαρχείου διατηρεῖται καὶ ἓν μέγα λίθου ῥοδοχρόου ἀγγεῖον, τέχνης καλῆς Ῥωμαϊκῆς. Αἱ λαβαί του ὀφιοειδεῖς· περιβάλλει δὲ αὐτὸ διάμεσον ζώνη ἔχουσα πολὺ κομψὸν κόσμημα, ὁποῖον συχνὰ ἐν τοῖς τοῦ εἴδους τούτου ἀγγείοις ὁρᾶται. Τὸ λοιπὸν μέρος πληροῦσι τὰ ᾠά.

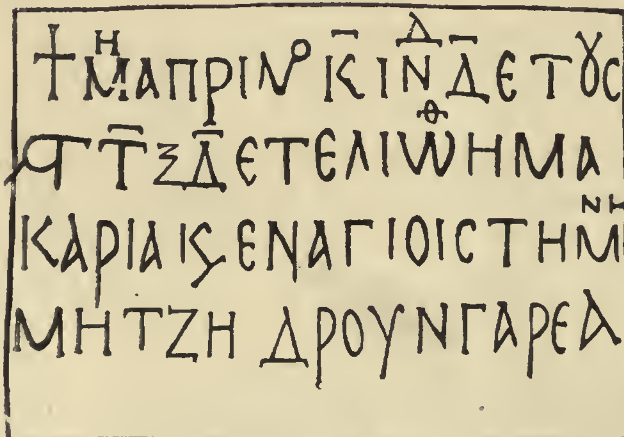
Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Ὀκτωβρίου 1886.

A. Stschoukareff

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΙ

Κατὰ τὰς πέρυσι γενομένας ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀνασκαφὰς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἐμπρησθείσης παλαιᾶς ἀγορᾶς ἀνευρέθη μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τοῦ αὐτόθι ἀρχαίου χριστιανικοῦ ναοῦ, τοῦ ἐπ' ὀνόματι μὲν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τιμωμένου, κοινῶς δὲ τῆς *Μεγάλης Παναγίας* ἐπικαλουμένου, στήλη περιφερὴς μήκους μὲν 1,02 τ.μ., διαμέτρου δὲ 0,28 τεθραυσμένη περὶ τὴν βάσιν, ἄνωθεν δὲ κυμάτιον φέρουσα. Ἐπ' αὐτῆς δὲ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐπιγραφαί, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιέχεται ἐντὸς τετραπλεύρου χαράγματος, ὑποκάτωθεν δ' αὐτῆς ἡ δευτέρα, ἡ δὲ τρίτη ἐν τῷ ἀντιθέτῳ μέρει τῆς στήλης. Ταύτας λοιπὸν ἐκδιδοὺς ὧδε παρέχω ὁλογράφους τὰς ἐξ ἔθους τῆς τῶν Βυζαντινῶν γραφῆς συνεπτυγμένας λέξεις (1).

Α'.

† Μηνὶ Ἀπριλίῳ κ' ἰνδ[ικτιῶνος] δ' ἔτ[ους]
,ϛτξδ' ἐτελιώθ[η] ἡ μα
καρία κ[αὶ] ἐν ἁγίοις τη[μωμέ]νη
Μητζὴ Δρουνγαρέα.

Τὸ σεσημασμένον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ 6364 ἔτος τῆς κοσμογονίας προσπίπτον ἔχει τὸ 856 σωτήριον. Παράξενον δὲ φαίνεται τὸ κύριον ὄνομα *Μητζή*, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν *Σημειώματι* τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου τοῦ Στουδίτου τῷ 6546 (†1038) ἔτει ἐκδεδομένῳ, πλὴν ὅτι ἰωτογραφεῖται ἐν αὐτῷ ἡ ἄρχουσα συλλαβή (1). Ἔστιν ἆρά γε παραφθορὰ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου *Μίκκα* (2) εἴτε *Μίκκη*, ὡς ἔχει ἐν ἐπιγραφῇ ἀττικῇ (3), ἢ τὸ θηλυκὸν τοῦ ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ μάλιστα Ἑλλάδι εἰθισμένου κατὰ συγκοπὴν *Μῆτρος* (= Δημήτριος), καὶ καθ' ὑποκορισμὸν *Μῆτσος*, τουτέστι Δημητρία;

Καί φημι κἀπόφημι, κοὐκ ἔχω τί φῶ.

Τὸ δὲ *Δρουνγαρέα* (κατὰ τὴν μέχρι πρὸ μικροῦ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις ἰθαγενέσι τοῦ τῆς Παλλάδος ἄστεος διασωζομένην προφορὰν ἐνίων τῶν εἰς ια θηλυκῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων, ὡς ἐν παρα-

(1) Τούτων ἀπόγραφα λαβὼν καὶ ὁ τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας ἴδρις Γ. Λαμπάκης ἀπέστειλεν εἰς Σκωτίαν, ὡς εἶπέ μοι, τῷ γνωστῷ ἐραστῇ καὶ ἐρευνητῇ τῶν τῆς χριστιανικῆς τέχνης ἀρχαιοτήτων μαρκησίῳ Μπιοὺθ (Bute), ἀλλ' ἄδηλον ἂν ἐδημοσιεύθησάν που.

(1) Ἴδε Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερ. Καν.* τόμ. Ε', σελ. 37, καὶ Migne *Ἑλλην. Πατρολογ.* τόμ. ΡΙΘ', σελ. 745.

(2) Πλουτάρχ. *Γυναικ. Ἀρετ.* ιε'. Δι' ἑνὸς δὲ κ γράφεται παρὰ τῷ Ὑπερίδῃ ἐν τῷ *Ὑπὲρ Μίκας* [Πολυδ. *Ὀνομ.* Ι', 39].

(3) *C. I. G.* ἀριθ. 970.

δείγματι: *κουκκέα* (ἡ κοινῶς κουκκιά), *ἀχλαδέα* (ἡ ἀχλαδιά), *καρέα* (ἡ καρυδιά), *ὀχέα* (ἡ ὀχιὰ = ἔχις), καὶ αὐτὴ ἡ *Καπνικαρέα* κ.τ.τ.), ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Δρουγγαρία*, δηλοῖ ὅτι ἡ Μητζὴ ὑπῆρχε σύζυγος ἀνδρὸς τετιμημένου τῷ τοῦ *δρουγγαρίου* στρατιωτικῷ ἀξιώματι, περὶ οὗ ἱκανὰ ἐσημειωσάμην εἰς ἑτέραν χριστιανικὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐκδοθεῖσαν ἐν τῷ *Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος* (1), ἢ ὅτι ἀπὸ τοιούτου τινὸς λαβὸν τὴν ἀρχὴν μετέπεσεν ὕστερον εἰς ἐπωνυμίαν τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, ὡς πολλάκις εἴθισται τοῦτο. Ὅτι δὲ καὶ ἐν τοῖς ἁγίοις τῆς Ἐκκλησίας συγκατελέγετο αὕτη, περὶ τούτου οὐδὲν ἀναφέρεται ἐν τοῖς Συναξαρίοις. Ὀρθογραφικῶς δὲ ἡμαρτημένα εἰσὶν ἡ προπαραλήγουσα τῆς λέξεως *ἐτελειώθη* διὰ τοῦ ι χαραχθεῖσα, καὶ ἡ ἄρχουσα τῆς *τιμωμένη* διὰ τοῦ η.

Β΄.

+ ЄΤЄ Є ΝΚΩ Η ΔΟΥ
ΤΟΥ ΘΥ ΘΩΜ ΗΣ
ΜΗΝ ΣΕΠΤΕ
ΒΡΙΩ ΚΗ
ΕΤ ϚΥΛ..

† Ἐτελ[ειώθη] ἐν Κ[υρί]ῳ ἡ δούλ[η]
τοῦ Θ[εο]ῦ Θωμ[α]ὴς
μην[ὶ] Σεπτε
βρίω κη΄
ἔτ[ους] ,ϛυλ΄.

Καὶ ταύτης τὸ ἔτος 6430 προςπίπτον ἔχει τὸ 921 σωτήριον. Ἡμαρτημένως δ' ἐχαράχθησαν καὶ ἐν αὐτῇ τὸ ὄνομα *Θωμαὶς* διὰ τοῦ η, καὶ τὸ *Σεπτεμβρίῳ* ἄνευ τοῦ μ.

Γ΄.

+ΜΗΝ ΟΚΤΟΒΡΙΩ
ΙΘ ΕΤΕΛΙΟΘΗ
ΗΔΟΥΛΗ ΧΥ
ΤΟΥ ΘΥ ΕΥΠ
ΡΑΞΗΑ ΙΝΔ Α
ΕΤ ϚΤΟΣ +

† Μηνὶ Ὀκτοβρίω
ιθ΄ ἐτελιόθη
ἡ δούλη Χ[ριστ]οῦ
τοῦ Θ[εο]ῦ Εὐπ
ραξήα ἰνδ[ικτιῶνος] α΄
ἔτ[ους] ,ϛτος΄.

Προςπίπτει καὶ ταύτης τὸ ἐμφερόμενον 6376 ἔτος τῷ 867 σωτηρίῳ. Τὸ ὄνομα *Εὐπραξία*, ὅπερ ἡμαρτημένως ἐχαράχθη διὰ τοῦ η, ἐστὶ συνηθέστατον ταῖς τὸν μοναστικὸν μετιούσαις βίον. Ὡςαύτως ἐστὶν ἡμαρτημένως κεχαραγμένον καὶ τὸ τοῦ μηνὸς ὄνομα διὰ τοῦ ο ἐν τῇ προπαραληγούσῃ, ὡς καὶ ἡ λέξις *ἐτελειώθη*, ἧς ἡ παραλήγουσα καὶ προπαραλήγουσα ἔχουσιν ο καὶ ι.

Τὰ δ' ἐφεξῆς δύο ἐπιγράμματα ἐλήφθησαν ἐκ χειρογράφου τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τεύχους γεγραμμένου κατὰ τὴν ΙϚ΄, ὡς εἰκάζω, ἑκατονταετηρίδα, σχῆμα δ' ἔχοντος ὀγδόου μικροῦ καὶ ἐκ φύλλων 152 συγκειμένου, ὧν τὰ τελευταῖα 12 εἰσὶν ἄγραφα. Ἐν τούτῳ δὲ περιέχονται τὰ ἑξῆς: α΄) *Ἰουστίνου τοῦ θείου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος Ἀνατροπὴ δογμάτων τινῶν ἀριστοτελικῶν.* — β΄) Ἀνωνύμου *Βιβλίον Ζ΄ τὸ Περὶ ψυχῆς ... Δόξαι τῶν παλαιῶν περὶ ψυχῆς* καὶ *Βιβλίον Η΄ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν ... Τίνα κοινὰ ψυχῆς καὶ σώματος* (1). — γ΄) Τὰ νῦν ἐκδιδόμενα δύο ἐπιγράμματα (φύλ. 109-10. — δ΄) Ἀνωνύμου *Ἀντιθετικὸς πρὸς Πλωτῖνον* [*περὶ ψυχῆς*] (2). — καὶ ε΄) Τοῦ ἁγίου Μαξίμου Περὶ ψυχῆς εἴ ἐστιν ἁπλῆ. Καὶ ταῦτα μὲν περιέχει τὸ χειρόγραφον. Τὰ δ' ἐπιγράμματα ἔχουσιν οὕτω:

Δ΄.

Στίχοι εἰς [*τὸν*] (3) *τάφον τοῦ κυροῦ Δημητρίου τοῦ Λεοντάρη ἐν τῇ μονῇ τῆς Πέτρας.*

Ζητεῖς, θεατά, τὸν μέγαν Λεοντάρη[ν],
ἐκεῖνον αὐτόν, οὗ βλέπεις τὴν εἰκόνα;
Ζητεῖς ἐκεῖνον τοῦ γένους τὸν προστάτην,

(1) Τόμ. Β΄, σελ. 29.

(1) Ἀμφότερα τὰ βιβλία ταῦτα εἰσὶν Ἐπιτομὴ Βυζαντινοῦ τινος ἴσως ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους *Περὶ ψυχῆς*.

(2) Ὁ Λόγος οὗτός ἐστι Νικηφόρου τοῦ Χούμνου ἀνδρὸς ἐπὶ σοφίᾳ κλεϊζομένου, ἀκμάσαντος περὶ τελευτῶσαν τὴν ΙΓ΄ ἑκατονταετηρίδα· ἐκδέδοται δὲ ὑπὸ τοῦ Fr. Creuzer μετὰ τῶν *Πλωτίνου Ἁπάντων* ἐν τόμῳ Β΄, σελ. 1416. Oxon. 1835, εἶτα καὶ ὑπὸ τοῦ Migne ἐν τόμ. ΡΜ΄, σελ. 1404 τῆς *Ἑλλ. Πατρολογίας*.

(3) Προσέθηκα τὸ προδήλως ἐκπεσὸν ἄρθρον.

τὸν ἀκράδαντον τῆς βασιλείας στῦλον,
τὸν ἐν μάχαις ἄτρεστον ἀσπιδηφόρον,
ὄψει μόνῃ τρέποντα τοὺς ἐναντίους,
τὸν ἐν βίῳ ἥλιον οὐρανοδρόμον,
πᾶσαν καταυγάζοντα τὴν οἰκουμένην;
Οὐκ ἔστιν ὧδε· Μὴ νόμιζε τῷ τάφῳ
κατακεκρύφθαι τὸν τοσοῦτον ἀστέρα·
Σὺν ἀγγέλοις ἕστηκε παρὰ τῷ θρόνῳ
τῷ βασιλικῷ τῆς μεγάλης Τριάδος.
Σὺν ἁγίοις ἄπαυστα χαίρει διάγων,
ἔνθα λύπη τε καὶ στεναγμὸς ἀπέδρα·
κόνιν δὲ μικρὰν καταλιπὼν ἐνθάδε,
δεσμόν, ζόφον, κάθειρξιν, ἀχρεῖον βάρος,
πρὸς τῶν ἀδελφῶν καὶ γόνου τοῦ φιλτάτου,
τῶν πάντα λαμπρῶν καὶ μεγάλων ἐν βίῳ,
γέρας τὸ λαμπρὸν μνῆμα τουτὶ λαμβάνει,
τὴν ἀρετὴν ἄληστον ὡς γέρας ἔχων.

Ὁ Λεοντάρης οὗτος, ὃν καὶ Λάσκαριν ὁ Δούκας προσονομάζει, ἤκμαζεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουὴλ Β′ τοῦ Παλαιολόγου (1391-1425), ἀνήρ, κατὰ τὸν ἱστορικὸν τοῦτον, συνετὸς καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ εὔστροφος, στρατηγὸς δὲ γενναῖος εὐδοκιμήσας ἔν τε Λακεδαιμονίᾳ καὶ Θετταλίᾳ τὸ πρῶτον, ζῶντος ἔτι τοῦ ἐν αὐτῇ βασιλεύσαντος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου ἀνεψιοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ· θανόντος δ᾽ αὐτοῦ, μεταπεμψάμενος ὁ αὐτοκράτωρ τὸν Λεοντάρην εἶχε πλησίον αὐτοῦ ὡς ἄνδρα συνετὸν καὶ περὶ τὰ στρατιωτικὰ δόκιμον (1). Μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ καὶ ὁ Φραντζῆς, ὡς καὶ τοῦ εἰς ὃν ἡ ἐφεξῆς Ε′ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται Ἰσαακίου τοῦ Ἀσάνη, ἀρίστους ἄνδρας λέγων ἀμφοτέρους (2). Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Λεοντάρης τῷ 1431, κατά τι σημείωμα περιεχόμενον ἐν τῷ ὑπ᾽ ἀριθ. 265 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐπὶ τοῦ Παγγαίου τῆς Μακεδονίας ὄρους κειμένης ἱερᾶς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς *Κοσινίτσης* ἐπικεκλημένης, δημοσιευθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ ἀκαταπονήτου ἐρευνητοῦ τῶν κατὰ τὴν ἑῴαν βιβλιοθηκῶν Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, καὶ ἔχον οὕτω: «† *Μηνὶ σεπτε. ἰνδικτιῶνος ι′. ἐκοιμήθην ὁ ἅγιός μου αὐθέντης καὶ ἀδελφούτζικος κὺρ Δημήτριος ὁ Λεοντάρης, ὁ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς* (;) *μοναχός. καὶ ἡ εὐχή του ἡ ἁγία μετὰ παιδία μου· καὶ ἡ ψυχή του νατηχητης δόξης τοῦ Θεοῦ, ἀμήν.* † *ἔτει ͵ς^ωλ^ωμ^ω*» (1).

(1) Δούκ. σελ. 78, 118, 133. Bonn.

(2) Φραντζ. σελ. 111. Bonn.

Ἔγγονος δ᾽ αὐτοῦ πιθανώτατα ἦν ὁ καὶ ὁμώνυμος Δημήτριος Λεοντάρης, οὗ δύο ἰδιόχειρα ἀντίγραφα τῆς Ξενοφῶντος *Κύρου Παιδείας* καὶ ἓν τῆς Σιβύλλης διατηροῦνται ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων, ἔτος φέροντα 1474-75, καὶ τὴν ὑποσημασίαν αὐτοῦ οὕτω: «*Διὰ χειρὸς ἐμοῦ Δημητρίου Λεοντάρη τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως*(2).

Ἡ μονὴ δὲ τῆς Πέτρας, ἐν ᾗ οὗτος ἐτάφη, καὶ ἧς οὐδ᾽ ἐλάχιστόν τι περιλείπεται σήμερον γνώρισμα, ἔκειτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ καλουμένου τὰ νῦν *Πετρίου* εἴτε *Διπλοφαράρου*, καὶ ἐτιμᾶτο ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ Προδρόμου, μοναζουσῶν ἐνδιαίτημα οὖσα. Ἐν αὐτῇ περιωρίζοντο αἱ τοῦ θρόνου ἐκπίπτουσαι ἢ ὁπωσδήποτ᾽ ἄλλως δυσημεροῦσαι βασιλίδες (3). Αὐτῆς δὲ ταύτης ἦν κτῆμα καὶ τὸ ἐκ φιλοτίμου δωρεᾶς τοῦ ἐν Καστορίᾳ φιλογενοῦς ἀνδρὸς Γεωργίου Ἀντ. Γέροντα ἀποθησαυρισθὲν ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ πολυτιμότατον χειρόγραφον ἐν λαμπρᾷ περγαμηνῇ Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων, ὑπὸ δεξιωτάτης χειρὸς κεκαλλιγραφημένον περὶ τελευτῶσαν ἴσως τὴν ΙΑ′ ἢ γοῦν ἀρχομένην τὴν ΙΒ′ ἑκατονταετηρίδα, θέας ἄξιον διά τε τὰς ἐν διαχρύσῳ δαπέδῳ καλλιτεχνικῶς ἐξειργασμένας εἰκόνας τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν καὶ τὴν ἄλλην τῶν προτεταγμένων ἐν ἀρχῇ κομψοτάτων διαγραμμάτων ἀμίμητον διακόσμησιν, ἅτινα διὰ λεπτεπιλέπτου γραφίδος χρυσῷ καὶ ποικίλοις διηνθισμένα χρώμασι διατηροῦσιν ἔτι ἀμάραντον τὴν λαμπρότητα. Ἐν τέλει δ᾽ αὐτοῦ ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφὴ ἥδε:

Ἡ βίβλος αὕτη τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου,
τῆς κειμένης ἔγγιστα τῆς Ἀετίου.
Ἀρχαϊκὴ δὲ τῇ μονῇ κλῆσις Πέτρα (4).

(1) Ἴδε *Παράρτ. Ἀρχαιολογ.* τοῦ ΙΖ′ τόμου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. Φιλολογ. Συλλόγου σελ. 30.

(2) Ἴδε Ém. Legrand *Bibliographie Hellénique* κτλ. τόμ. Α′, σελ. CLIX καὶ CLX. Paris. 1885. Κακῶς δ᾽ ὁ Μοντεφαλκώνιος ἀνέγνω τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ *Λευτάρην* [*Palaeograph. Graeca* σελ. 83 καὶ 98].

(3) Ἀν. Κομν. Β′, σελ. 54. — Νικηφ. Βρυέν. Δ′, κε′.

(4) Τέσσαρα ἕτερα χειρόγραφα εἰσί μοι γνωστὰ τὴν αὐτὴν ἀπαραλλάκτως τρίστιχον ἐπιγραφὴν ἔχοντα ἐν τέλει· ἤτοι ἓν τῆς Πατμιακῆς βιβλιοθήκης, τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. Λ′ *Βασιλείου τοῦ Μεγάλου*· ἕτερον τῆς Βιενναίας, τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. CXXIX τοῦ *Χρυσοστόμου* [Lampec. *Commentar. de Biblioth. Vindobon.* IV, pag. 188 τῆς 6′ ἐκδ.]· ἄλλο τῆς Τυβιγγείου, *Συναξαριστὴς* τῶν μηνῶν Μαρτίου, Ἀπριλίου καὶ

Ε΄.

Εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀσάνη κυροῦ Ἰσαακίου καὶ τῆς αὐτοῦ ἐγγόνης ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλανθρώπου.

Ἀλλὰ τί μοι, βέλτιστε, σωμάτων τύπους,
καὶ τὴν ἀπαστράπτουσαν ἐκ τούτων χάριν,
καὶ κάλλος ἀμίμητον εὐτέχνως γράφων
μὴ καὶ ψυχῆς (1) τὰς ἀρετὰς παραγράφεις,
μηδ' εὐγένειαν τὴν ἄνωθεν μηνύεις,
καὶ βασιλικὴν συγγένειαν καὶ κράτος,
ὅσον τε λαμπρῶν ἀξιωμάτων γέρας;
ἢ παραχωρεῖς ταῦτα τῷ λόγῳ φράσαι;
καλῶς γε ποιῶν καὶ φρονῶν οὐκ ἀλόγως.
Οὐκοῦν ἐροῦμεν, ἃ σιγᾷς αὐτὸς γράφων.
Ὁ μέν γε ῥίζης εὐγενοῦς ὄρπηξ ἔφυ,
καὶ βασιλικῶν αἱμάτων ἀποσπάδος,
κλῆσιν Ἰσαάκιος, Ἀσὰν ἐκ γένους.
Τραφεὶς δὲ λαμπρῶς ἐν βασιλείοις δόμοις
ταχὺ προῆλθεν εἰς ὑπέρτατον κλέος,
ἀρχὰς ἀμείβων, ἐν πάσαις διαπρέπων,
δίκαιος, ὀξύς, δραστικός, μεγαλόφρων,
μέτριος, εὐθύς, νουνεχής, ταπεινόφρων,
ἁπλοῦς, ἐλευθέριος, ἡδύς, χαρίεις,
ἄγαλμα πασῶν ἀρετῶν ἡρμοσμένον.
Τέλος τὸ λαμπρὸν τῆς ἐπαρχίας κλέος
ἐν τῇ μεγάλῃ τῇδε διέπων πόλει,
γήρως πρὸς οὐδὸν ἀπολείπει τὸν βίον,
κατὰ μοναχοὺς ἀποκαρεὶς τὴν τρίχα.
Ἡ δ' αὖ παρ' αὐτὸν εὐπρεπὴς αὕτη κόρη,
φίλης θυγατρὸς θυγάτηρ τούτου πέλει,
λαμπρᾶς γυναικὸς ἀνδρὸς εὐκλεεστάτου
Φιλανθρωπηνοῦ τοῦ μεγάλου πατρόθεν·
ὅνπερ προσειπὼν ἀστραβῆ γένους στύλον,
ἄστρον τε λαμπρὸν φεῦ θάλατταν εἰσδύναν,
οὐκ ἂν ἁμάρτοις τῶν προσηκόντων λόγων.
Αὕτη νέαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν,
ἀντὶ θαλάμων καὶ γαμικῶν παστάδων
ᾤκησεν ὧδε τὸν βαρὺν τοῦτον λίθον,
μᾶλλον δ' ἀπέπτη πρὸς μονὰς οὐρανίους
ἄσπιλος, ἐξάρασα βίου κηλίδων.
Εἰς γοῦν παρηγόρημα λοιπὸν τοῦ πάθους
συνιστοροῦσιν οἱ τεκόντες τῷ πάππῳ
καὶ προσπαραγράφουσιν ἐν στίχοις τάδε.

Μαΐου [*Crus. Turcogr.* pag. 190]· καὶ τέταρτον τῆς ποτὲ βασιλ. τῶν Παρισίων, τὸ ὑπ' ἀριθ. 2498 Μηναῖον τοῦ Νοεμβρίου [Montfauc. *Palaeograph. Craeca* σελ. 59 καὶ 305].

(1) Τὸ χειρόγραφον ἔχει: ψῆς ἐξ ἀβλεψίας τοῦ ἀντιγραφέως.

Τῶν Ἀσανιδῶν τὸ γένος ἀρχὴν εἴληφεν ἐκ μιξογενείας βουλγαρικῆς καὶ ἑλληνικῆς. Γενάρχης δ' αὐτῶν ὑπῆρξεν Ἰωάννης Β΄ ὁ Ἀσάνης βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων, γαμβρὸς Μιχαὴλ Η΄ τοῦ Παλαιολόγου ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ (1). Τούτου δὲ τοῦ Ἀσάνη τὴν ἐγγόνην Εἰρήνην ἔγημεν ὁ μέγας *δομέστικος τῆς αὐλῆς* Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁ καὶ αὐτοκράτωρ μεθύστερον ἀναγορευθείς. Διὸ καὶ Ματθαῖος ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱός ὑπεγράφετο: *Ματθαῖος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων Ἀσάνης ὁ Καντακουζηνός* (2). Δύο τοίνυν ὁμώνυμοι Ἀσάναι γνωστοί μοι τυγχάνουσιν· εἷς μὲν ὁ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Α΄ τῶν Παλαιολόγων (1341-91) τῷ τοῦ *πανυπερσεβάστου* τιμηθεὶς ἀξιώματι τῆς αὐλῆς (3), ἕτερος δὲ ὁ τῷ ἀνωτέρῳ Λεοντάρῃ συνακμάσας Ἰσαάκιος, ἔγγονος πιθανῶς τοῦ προτέρου. Τοῦτον ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἀπέστειλε (τῷ 1420) σὺν τῷ Λεοντάρῃ καὶ Μανουὴλ Καντακουζηνῷ τῷ πρωτοστράτορι μετὰ πολλῶν ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν καὶ βασιλικῶν δώρων εἰς προϋπάντησιν τοῦ ἀμηρᾶ Μεχμέτου τοῦ Α΄ υἱοῦ Βαγιαζίτου τοῦ Κεραυνοῦ, ὅτε διήρχετο οὗτος διὰ τῶν περιπολίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἵνα περαιωθῇ εἰς τὴν ἀντίπεραν Ἀσίαν, ὡς ὁ Φραντζῆς ἱστορεῖ, προστιθεὶς ἐν τῷ *Μικρῷ Χρονικῷ* αὐτοῦ καὶ ὅτι, κατὰ τὴν μετὰ τοῦ *ἀμηρᾶ* συνέντευξιν τῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεσταλμένων, ἐδωρήσατο ἐκεῖνος Ἰσαακίῳ τῷ Ἀσάνῃ ἵππον ἄριστον, οὗτος δὲ πάλιν ἔδωκεν αὐτὸν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Γεωργίῳ τῷ Φιλανθρωπηνῷ (4). Εἰς πότερον ὅμως τῶν Ἰσαακίων τούτων ἀναφέρεται τὸ ἐπίγραμμα; Εἰς τὸν νεώτερον πάντως, ὡς ἐκ τῶν στίχων 25-28 ἐξάγεται, οὗτινος γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ ἦν ὁ ῥηθεὶς Φιλανθρωπηνός. Ἦν δ' οὗτος ἀπόγονος Ἀλεξίου Φιλανθρωπηνοῦ τοῦ ἐκ τοῦ λαμπροῦ καὶ βασιλεύσαντος γένους τῶν Δουκῶν, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη καὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἀκμάσαντος· ὃς πρώην μὲν ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου τῷ τοῦ *πρωτοστράτορος* ἐτετίμητο ἀξιώματι, ὕστερον δέ, μετὰ τὴν καταναυμάχησιν τοῦ ἐξ Εὐβοίας καὶ Κρήτης ἐξορμήσαντος στόλου τῶν Λατίνων

(1) Παχυμ. εἰς Μιχ. ϛ΄, σελ. 440.—Γρηγορ. Ε΄, σελ. 132. Bonn.
(2) Ἴδε Migne *Ἑλλην. Πατρολογ.* τόμ. ΡΝ΄, σελ. 843.
(3) Καντακουζ. Γ΄, λϛ΄, πδ΄ καὶ πθ΄, σελ. 218, 507 καὶ 509. Bonn.
(4) Φραντζ. σελ. 111 κ. 138. Bonn.

παρὰ τὴν Δημητριάδα μέγας δοὺξ ἀνεδέδεικτο (1). Καὶ τῆς βασιλίδος δὲ τῶν πόλεων ἔπαρχος ἀναγράφεται ἐν στίχ. 21-22. Φαίνεται δέ, ὡς ἐκ τῶν πρώτων στίχων ἑκατέρου τῶν ἐπιγραμμάτων συνάγεται, ὅτι καὶ αἱ εἰκόνες τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ τῆς τοῦ Ἰσαακίου ἐγγόνης ἦσαν ἐκεῖ που πλησίον τῶν τάφων ἀνακείμεναι. Ἡ δὲ τοῦ Φιλανθρώπου [Χριστοῦ] μονή, ἔνθα ὁ Ἰσαάκιος ἐτάφη, ἣν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ κτίσμα, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς οὗτος ἐτάφη (2). Ἀγνοούμενον δ' ἐστὶ ποῦ τῆς πόλεως ἔκειτο.

Λείπεταί μοι δὲ διαλαβεῖν ἤδη καὶ περὶ τοῦ τίς ποτε ἦν ὁ ἄμφω ταῦτα τὰ ἐπιγράμματα στιχουργήσας. Καὶ λοιπὸν ἐχέτω ὁ λόγος ὧδε. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 192 χειρογράφῳ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης μονῆς τῆς Κοσινίτσης, ὡς ὁ αὐτὸς Παπαδόπουλος ἀναφέρει (3), ἀναγράφονται ταῦτα μετὰ καί τινων ἄλλων εἰς Μάρκον ἐκεῖνον τὸν Ἐφέσου μητροπολίτην καὶ τῶν πατρῴων δογμάτων τῆς πίστεως ἀκαταγώνιστον πρόμαχον. Ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Ἰωάννης, ὁ καὶ νομοφύλαξ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας χρηματίσας, καὶ ἐν τῇ διαβεβοημένῃ δὲ Φλωρεντινῇ συνόδῳ (τῷ 1439) παραστάς, ἐστιχούργησε καὶ αὐτὸς ἕτερον ἐπιτύμβιον ἐκ στίχων 96 συγκείμενον οὕτω δὲ ἐπιγεγραμμένον: *Τοῦ Νομοφύλακος Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ Ἐπιτάφιον τῷ αὐθεντοπούλῳ*, ὅπερ ἐκδέδοται ἐν τῷ *Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος* (4) ὑπὸ τοῦ σοφοῦ φιλέλληνος Αἰμιλίου Legrand, καθηγητοῦ τῆς ἐν Παρισίοις σχολῆς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 475 χειρογράφου τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων μεταληφθέν. Ἐν τούτῳ ὅμως ἀπαντῶσιν ἐγκατεσπαρμένοι εἴκοσι καὶ τρεῖς ὅλοι στίχοι ἀπαραλλάκτως ἔχοντες καὶ ἐν τοῖς νῦν ἐκδιδομένοις δυσὶν ἐπιτυμβίοις, πλὴν ἐλαχίστων τινῶν περὶ τὴν λέξιν μεταβολῶν. Οὕτως ἐν παραδείγματι, ἐν μὲν τῷ εἰς τὸν Λεοντάρην ἐπιγράμματι οἱ στίχοι 4-8 φέρονται αὐτολεξεὶ καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἐπιταφίου στίχοις 25 καὶ 27-30, πλὴν μιᾶς παραλλαγῆς τοῦ 4ου στίχου οὕτως ἔχοντος ἐν ἐκείνῳ (στίχ. 25):

τὸν ἀκράδαντον τῆς Χαζαρίας στῦλον,

καὶ ἑτέρας ἐν τῷ στίχῳ 8ῳ οὕτως ἔχοντι ἐν ἐκείνῳ (στίχ. 30):

πᾶσαν καταυγάζοντα τὴν γῆν Γοτθίας·

ἐν δὲ τῷ εἰς τὸν Ἀσάνην, οἱ στίχοι 2-6, 8-12, 15, 17-20 καὶ 37-39 εὕρηνται ἀπαραλλάκτως καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἐπιταφίου 10-19, 34, 36, 38, 40, 82, 84 καὶ 86, πλήν τινων ἐλαχίστων διαφορῶν. Ἐντεῦθεν ἄρα κατάδηλον, ὅτι στιχουργικὴν παθὼν ὁ ἀνὴρ στείρωσιν ἀντέγραψεν ἐν μέρει τοὺς στίχους τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀποδοὺς οὕτως εἰς ἕτερον πρόσωπον τὰς προσούσας τοῖς ἄλλοις ἀρετάς.

Ἀθήνησιν 2 Ὀκτωβρίου 1886.

Ι. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ

ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

(Πίν. 11, 12 καὶ 13)

Αἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας διενεργούμεναι ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἀνασκαφαὶ εἰς φῶς ἤγαγον καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ τετελευτηκότος ἐνιαυτοῦ ἀρχαιότητας πολλαχῶς ἐνδιαφερούσας. Ἀνασκαφέντος τοῦ χώρου ἀρκτικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ὄπισθεν ἀμέσως τῆς διπλῆς καλουμένης Στοᾶς (ἰδ. σχεδ. Πρακτ. ἀρχ. Ἑταιρ. 1885) ἀπεκαλύφθη οἰκοδόμημα Ρωμαϊκὸν (μήκους 50 περίπου μέτρων καὶ πλάτους 30) ὅπερ πιθανώτατα τὸ «λουτρὸν» εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου οἰκοδομηθὲν (πρβλ. Παυσ. II, XXVII, 6). Ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ἱκανῶς σωζομένου κτιρίου τούτου καὶ εἰς βάθος

(1) Ἴδε Ἀκροπολ. σελ. 126. Paris.— Παχυμ. *εἰς Μιχ.* Β΄, σελ. 109. Γ΄, σελ. 209. Δ΄, σελ. 333 κ. 337.— Γρηγορ. Δ΄, σελ. 118. ς΄, σελ. 195. Η΄, σελ. 361. ΙΑ΄, σελ. 534.

(2) Χωνιάτ. σελ. 12. Paris.

(3) *Παράρτ. Ἀρχαιολογ.* κτλ. σελ. 48.

(4) Ἴδε τόμ. Α΄, σελ. 455 καὶ τὴν αὐτόθι σημείωσιν τοῦ πολυΐστορος Ν. Γ. Πολίτου.

μέτρων τεσσάρων μέχρις ἑπτὰ ἀνευρέθησαν σωρηδὸν ἢ μονάδην, σῶα ἢ τεθλασμένα καὶ ἐλλιπῆ τὰ εἰς τρεῖς δεκάδας περίπου συμποσούμενα ἀγαλμάτια, τῶν κυριωτέρων τῶν ὁποίων δίδομεν ἐν τῷ τεύχει τούτῳ τῆς Ἐφημερίδος, ὡς δώσομεν πιθανῶς καὶ ἄλλων ἐν προσεχέσι τεύχεσιν, εἰκόνα τε καὶ περιγραφήν. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται οἰκοδόμημα εἰς δύω, ἴσα περίπου, διαιρεῖται μέρη καὶ ὅτι τὸ ἕτερον τούτων, τὸ ἀμέσως τῇ Στοᾷ συνεχόμενον, εἰς πολλὰ μικρὰ ὑποδιαιρεῖται δωμάτια, ὧν τινα προφανῶς εἰς λοῦσιν ἐχρησίμευον, ἐν ᾧ ἄλλα εἰς ἄλλην χρῆσιν καὶ δὴ καὶ εἰς «Βιβλιοθήκην» ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐξ ἐπιγραφῆς ἀνευρεθείσης ἐκεῖ καὶ δημοσιευθησομένης ἐν ἄλλῳ τεύχει τῆς Ἐφημερίδος ταύτης. Τὸ ἕτερον διαμέρισμα ἀποτελεῖ μεγάλην καὶ κομψὴν αἴθουσαν, ἧς τὸ δάπεδον ἐστρωμένον ἦν διὰ λεπτῶν μαρμάρου πλακῶν. Τὰ εὑρήματα ἐγένοντο ἐν ἀμφοτέροις τοῖς διαμερίσμασι καὶ δὴ τὰ μὲν ἀγαλμάτια μόνον ἐν τῷ πρώτῳ, τὰ φυσικοῦ δὲ μεγέθους ἀγάλματα μόνον ἐν τῷ δευτέρῳ διαμερίσματι, ἤτοι τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ.

Τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἀγάλματα τῶν θεῶν ἀπετέλουν σύστημα· ἦσαν δὲ ταῦτα: τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τῆς Ὑγιείας, τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς Ἀφροδίτης καὶ πιθανῶς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς εἰκάζω ἕνεκα μεγάλης λύρας ἀνευρεθείσης ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ. Τὰ ἀγάλματα ταῦτα, ἐξ ὧν μόνον τὴν Ἀφροδίτην ἐνταῦθα δημοσιεύομεν, εἰσὶν ἅπαντα τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐλλείπουσι δὲ ἔν τισι μὲν τούτων (τῇ Ἀθηνᾷ καὶ Ὑγιείᾳ) αἱ κεφαλαί, ἐν ἅπασι δὲ μέλη μικρὸν ἐνοχλοῦντα. Αἱ βάσεις τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἀνευρέθησαν, ἐξαιρέσει τῆς τῆς Ἀφροδίτης ἅπασαι· οὐδεμία ὅμως τούτων φέρει ἐπιγραφήν, ἐν ᾧ τοὐναντίον πᾶσαι ἐνεπίγραφοι εἰσὶν αἱ βάσεις τῶν ἀγαλματίων, τοῦθ' ὅπερ δίκνυσι ὅτι ταῦτα μὲν ἦσαν ἀναθήματα καὶ δὴ ἐξ ἄλλου μέρους τοῦ ἱεροῦ εἰς τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ μετακομισθέντα, ἐν ᾧ ἐκεῖνα ἀρχικῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐστήθησαν. Ἐπιρρώνυσι δὲ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ τόδε, ὅτι ἐκ μὲν τῶν μικρῶν ἀγαλματίων εὑρέθησαν διπλᾶ τριπλᾶ καὶ ἑπταπλᾶ ἔτι εἰδώλια τοῦ αὐτοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐκ τῶν μεγάλων οὐδὲ ἓν κἂν διπλοῦν.

Ἀλλ' ἔλθωμεν νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐξ Ἐπιδαύρου γλυπτῶν τούτων, ὧν καίπερ μὲν ἡ τέχνη ἰσχνὴ καὶ προβεβηκυῖα εἶνε, οἱ τύποι ὅμως πολλαχῶς τὸ ἐνδιαφέρον νὰ κινήσωσι δύνανται. Καὶ ἀρχόμεθα — ὡς ἐκ Διός — ἐκ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ θεοῦ δηλονότι τῆς κυρίας ἐν Ἐπιδαύρῳ λατρείας.

Ἀγαλμάτια τοῦ θεοῦ τούτου ἀνευρέθησαν ἑπτὰ καὶ ἕν, ὡς εἴπομεν, φυσικοῦ μεγέθους, οὗτινος παρελείψαμεν τὴν δημοσίευσιν ἅτε ὁμοίου ὄντος τῷ ἐν τῷ πίνακι Α΄ δημοσιευομένῳ ὡς πρὸς τὸν τύπον, χείρονος ὅμως καὶ ὑποδεεστέρου ὡς πρὸς τὴν τέχνην καὶ τὴν διατήρησιν. Τὸ δημοσιευόμενον ἀγαλμάτιον ἔχει σὺν τῇ βάσει ὕψος 0,80 μ. εἶνε δὲ καὶ τὸ μεῖζον τῶν ἐξ Ἐπιδαύρου τοῦ θεοῦ τούτου εἰδωλίων, ἅτινα (ἐξαιρέσει ἑνός, περὶ οὗ ἄλλοτε) τοσοῦτον εἰσὶν ἀλλήλοις ὅμοια ὡς πρὸς τὸν τύπον, ὥστε ἡ εἰκὼν τοῦ ἑνὸς εἶνε ἅμα καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἐὰν σμικρύνηται βαθμηδόν.

Τὰ γνωστὰ ἱστάμενα τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀγάλματα διηρέθησαν ὀρθῶς λίαν εἰς τέσσαρας τύπους ἢ μᾶλλον «σχήματα» ἵνα μεταχειρισθῶμεν καὶ τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν τοῦ Thraemer (ἐν Rochers Lexicon d. Myth. λ. «Ἀσκληπιός»)· τουτέστιν:

Α΄. Ὁ θεὸς ἐρείδεται ἐπὶ τῆς μακρᾶς βακτηρίας του ἐστηριγμένης ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην, ἡ συνήθως ὑπὸ τὸ ἱμάτιον κεκαλυμμένη ἀριστερὰ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ σώματος.

Β΄. Ἡ δεξιὰ χεὶρ κρατεῖ τὴν βραχεῖαν βακτηρίαν· ἡ ἀριστερὰ συνήθως ἐξέρχεται τοῦ ἱματίου ἢ ἔχει τὴν τοῦ προηγουμένου τύπου θέσιν ὑπὸ τὸ στερεοτύπως τὸν ἀριστερὸν ὦμον τοῦ θεοῦ περιβάλλον ἱμάτιον.

Γ΄. Ἡ μακρὰ βακτηρία ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην· ὁ ἀριστερὸς βραχίων ἐν τῷ τύπῳ τούτῳ ἐξέρχεται τοῦ ἱματίου.

Δ΄. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἐπὶ τῆς βραχείας βακτηρίας.

Ἡ διαφορὰ ἐν τοῖς τύποις τούτοις ἔγκειται ἐν τῇ θέσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς βακτηρίας, τοῦ οὐσιώδους τούτου καὶ ἀπαραιτήτου τοῦ ἰατροῦ θεοῦ χαρακτηριστικοῦ. Ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως ἢ τοῦ διαφόρου μεγέθους τῆς βακτηρίας πηγάζει καὶ ἡ διάφορος τοῦ θεοῦ στάσις ἐν τῇ μονοτονίᾳ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τῆς τυπικῆς τοῦ προσώπου ἐκφράσεως.

Τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον κατατάσσεται εὐχερῶς ὑπὸ τὸ τρίτον σχῆμα, τὸ ἄλλως τε καὶ σπανιώτε-

ρον άπαντων. Ὁ Θεὸς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἐρειδόμενος καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ βακτηρίας τῆς ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην· ὁ ἐλλείπων ἀριστερὸς βραχίων ἐξήρχετο τοῦ ἱματίου, ἡ δὲ χεὶρ ἥπτετο τῆς βακτηρίας περὶ ἣν είλίσσετο ἀνέρπων ὁ ὄφις. Ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ ἰσχίου παρέχεται δ' οὕτω τῷ θεῷ ἡσυχωτέρα τις καὶ ἠπιωτέρα ἀλλ' ἅμα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα παράστασις, εἰς ἣν ἡ μακρόθριξ τοῦ θεοῦ κεφαλή, ἡ διὰ θεριστρίου κεκοσμημένη, ἡ βραχὺ και οὖλον τὸ γένειον φέρουσα, ἡ «τὸ μειλίχιον καὶ πρᾶον» ἐν τῷ προσώπῳ ὑποτυποῦσα γόητρον προστίθησι καὶ ἁρμονίαν θέλγουσαν ὄντως.

Σημειώσεως δεῖται ὅτι ὁ ὀμφαλὸς ἐλλείπει παντάπασιν ἐκ τῶν πλείστων τῶν ἐξ Ἐπιδαύρου τοῦ θεοῦ εἰδώλων· μόνον ἓν εὑρέθη ἐσχάτως φέρον τὸν ὀμφαλὸν καὶ ἕτερον δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία ('Αρχ. Ἐφημ. 1885 Ι Π. 2).

Ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἡμετέρου Ἀσκληπιοῦ, τῆς διὰ γραμμῶν εἰς πέντε χωριζομένης συμμετρικὰ διαστήματα, φέρεται τὸ ἐπίγραμμα τόδε, γράμμασι τῆς τετάρτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

CΕΙΟΜΑΚΑΡΒΟΥΛΑΙCΙΝΥΠΑΡΡΗΤΟΙCΙΝΟΝΙΡΟΙC
ΑΡΗΤΗΡΓΕΓΑΩC-ΙΚΟΝΑCΗΝΕΘΕΤΟ
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟCΚΛΕΙΝΗCΘΕΟΔΕΓΜΟΝΟCΑΤΘΙΔΟCΑΙΗC
ΑΡΧΙΕΡΕΥCΚΕΔΝΟΥΙΡΟΠΟΛΟCΒΡΟΜΙΟΥ
ΙΕΡΑΠΟΛΗCΑCΕΤΟΥCΡΠΕ

Σεῖο, μάκαρ, Βουλαῖσιν ὑπ' ἀρρήτοισιν ὀνίροις
ἀρητὴρ γεγαὼς - ἰκόνα σὴν ἔθετο
Πλούταρχος κλεινῆς Θεοδέγμονος ἀτθίδος αἴης
ἀρχιερεύς, κεδνοῦ ἱροπόλος Βρομίου
ἱεραπολήσας ἔτους ΡΠΕ.

Ἐν τῷ ἐπιγράμματι τούτῳ καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ μάλιστα ἡ χρονολογία γνωρίζει ἡμῖν ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἀναθέσεως τοῦ ἀγαλματίου ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Πλουτάρχου, ὅστις ἱεροπόλος τῷ Ἀσκληπιῷ ἦν τὸ ἔτος ΡΠΕ τουτέστιν τὸ 185 ἀπὸ τῆς «εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιδημίας» τοῦ Ἀδριανοῦ — διότι ὀρθῶς φαίνεται ἔχει ἡ ὑπόθεσις τοῦ Foucart (Le Bas II 146, 6') ὅτι αἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ χρονολογίαι ἀφορμὴν ἔχουσιν, οὐχὶ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην οὐδὲ τὴν συνήθη χρονολογίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καθ' ἣν ἐκόπη καὶ μετάλλιον, ἐν ᾧ καλεῖται ὁ Ἀδριανὸς κτίστης (1). Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐπιβαιοῖ ἐπιγραφή τις ἐσχάτως ἀνευρεθεῖσα καὶ δημοσιευθησομένη προσεχῶς ἐν ᾗ φέρεται: «ἔτους Γ τῆς Τραϊανοῦ Ἀδριανοῦ Καίσαρος (ἐπι)δημίας» κτλ. ἐπίσης τεμάχιον ἑτέρας ἐπιγραφῆς ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται (ἔτους δεῖνα . . τῆς) ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑ[δα ἐπιδ]ΗΜΙΑΣ» κτλ.

Ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ τοῦ ἐπιγράμματος ἡμῶν ἡ φράσις «ὑπ' ἀρρήτοισιν ὀνίροις» ἀντὶ τοῦ «κατ' ὄναρ» γέγραπται, τοῦ τοσοῦτον ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῆς Ἐπιδαύρου συχνὰ ἀπαντῶντος. Τὰ ὄνειρα ταῦτα ἦσαν «ἄρρητα» ἵνα δειχθῇ ἴσως ἡ σπουδαιότης τῆς ὀπτασίας. Ἐν γένει δὲ αἱ ἐν ὀνείροις ἀποκαλύψεις χρήσιμον ἦτο βοήθημα τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱερέων, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν τῶν ἰαμάτων.

Ὁ Ἀρχιερεὺς Πλούταρχος κατήγετο ἐκ τῆς «θεοδέγμονος ἀτθίδος αἴης» ὅπως ὁ τοῦ ἀγαλματίου τῆς Ἀθηνᾶς ἀναθέτης (ἴδ. κατωτέρω) «Ἀσκάλου ἐκ γαίης» · καλεῖται δὲ ἐνταῦθα ἡ Ἀττικὴ θεοδέγμων ἴσως ἕνεκα τῆς λατρείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῆς προελθούσης ἐξ Ἐπιδαύρου (Παυσ. 2. 26. 7). Τὸ ἐπίθετον «Βρόμιος» ἀνήκει, ὡς γνωστόν, τῷ

(1) Χρονολογίας ἔχομεν ἐξ ἀνεκδότων ἔτι ἐξ Ἐπιδαύρου ἐπιγραφῶν ἐκτὸς τῶν παλαιοτέρων, τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Petersen ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ πραγματείᾳ «περὶ τῶν ἐξ Ἐπιδαύρου Ἀθηνῶν» (Mitth. T, 11. τευχ. III σελ. 309 καὶ ἑξ.) ἀναγραφεισῶν καὶ τάσδε:

Τὸ	Β' ἔτος,	2 ('Εφημ. 1883, 88, 24).
»	Γ' »	3 (δὶς)
»	Ε' »	5
»	ΚΓ' »	23 (δὶς)
»	ΛΓ' »	33
»	ΛΖ' »	37
»	ΞΓ' »	63
»	ΞΖ' »	67
»	ΡΑ' »	101
»	ΡΠΑ' »	181
»	ΡΠΕ' »	185 (δὶς).

Αἱ χρονολογίαι αὗται ὁρίζουσιν, ὡς τὰ πολλὰ τὸ ἔτος τῶν ἑκάστοτε τῷ Ἀσκληπιῷ ἱεροφορησάντων ἢ πυροφορησάντων.

Διονύσῳ, οὗτινος ὁ Πλούταρχος ἱεροπόλος ἐγένετο καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις, ὅθεν καὶ κατήγετο οὗτος. Ἱεροπόλει δὲ τῷ Ἀσκληπιῷ τὸ ΡΠΕ΄ ἔτος ὡς φαίνεται καὶ ἐξ ἑτέρας ἐπιγραφῆς ἐπὶ βάσεως μικροῦ Ἀσκληπιοῦ ἐχούσης οὕτω:

ΟΑΡΧΙΕΡΕΥϹΠΛΟΥΤΑΡΧΟϹ
ΙΕΡΑΠΟΛΗϹΑϹΤΩϹΩΤΗΡΙ
ΑϹΚΛΗΠΙΩΕΤΟΥϹΡΠΕ

Αγαλμάτια Ὑγιείας. Τὰ ἐν τῷ πίνακι 11 ἑκατέρωθεν τοῦ Ἀσκληπιοῦ δύω ἀγαλμάτια (ὕψ 0,57, 0,52) εἰκονίζουσιν, ὡς ὁρατόν, Ὑγιείας. Ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐλατρεύετο, ὡς γνωστόν, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὁ Ἀντωνῖνος δὲ ἀνῳκοδόμησε καὶ ταύτῃ ναόν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου. Ὅτι καὶ τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα ἀναθήματα ἦσαν προκύπτει ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν βάσεων αὐτῶν ἐπιγραφῶν ἐχουσῶν οὕτω:

1	2
ΤΗΥΓΕΙΑ ΓΑΙΟϹ ΙΑΤΡΑ	ΛΥϹΙΜΑΧΟϹΤΗΕΜΑΥ ΤΟΥϹΩΤΕΙΡΗΚΑΙΤΕΛΕϹ ΦΟΡΩ

Ἡ λέξις «ἴατρα» ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῶν ἰαμάτων (Ἐφημ. 1883. IV. στίχ. 45. ἴδ. σημ. Καββαδία).

Σημειώσεως χρήζει ἡ ἀνάθεσις ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἐπιγραφῶν εἰδωλίου Ὑγιείας, ταύτῃ ἅμα καὶ τῷ Τελεσφόρῳ, ἐξηγουμένη διὰ τῆς μεταξὺ τῶν θεῶν τούτων συγγενείας καὶ τῆς ἰαματικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Οὕτως ἀπαντᾷ ἐν ἄλλαις ἐπιγραφαῖς ἀνάθεσις τῷ Ἀσκληπιῷ ἅμα καὶ τῇ Ὑγιείᾳ ἢ τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ τῇ Ἠπιόνῃ. Πλάξ δέ τις τετράγωνος ἐκ σκληροῦ λίθου φέρει καὶ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

ΑϹΚΛΗΠΙΩΚ
ΥΓΕΙΑΚ
ΤΕΛΕϹΦΟΡΩ
ΑΛΕΞΙΠΟΝΟΙϹ
ΑΦΡΙΚΑΝΟϹ
ΟΙΕΡΕΥϹΤΟΒ (1)

Τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα δὲν διαφέρουσι μὲν οὐσιωδῶς ἀλλήλων, ἐν ταῖς λεπτομερείαις ὅμως παρέχουσι διαφοράς τινας ἀξίας λόγου· καὶ πρῶτον ὅσον εἰς τὴν στολὴν ἀφορᾷ· ἀμφότεραι μὲν φέρουσι ποδήρη χειριδωτὸν χιτῶνα, ἀλλ᾽ ἡ μὲν φέρει τοιοῦτον διπλοῦν, ἡ ἑτέρα δὲ ἱμάτιον διπλούμενον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ καλύπτον τὸ κάτω τοῦ σώματος· ἀμφότεραι εἰσὶν ἐζωσμέναι ὑψηλὰ ὑπὸ τοὺς μαστούς. Σπουδαίαν μεταξὺ τῶν δύω διαφορὰν ἀποτελεῖ ἡ θέσις τῶν ὄφεων. Ἐν τῷ πρὸς δεξιὰν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀγαλματίῳ ὁ ὄφις σπειροῦται τρὶς (περὶ τὸν λαιμὸν διακρίνονται τὰ ἴχνη τῆς τρίτης σπείρας) περὶ τὸ σῶμα, ἐξικνεῖται μέχρι τῆς ὑψουμένης δεξιᾶς χειρός, ἥτις κρατεῖ τοῦτον κάτωθεν τῆς κεφαλῆς, ὅπως τῷ προσφέρει τὴν ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἴσως κρατουμένην τροφήν.

Ἐν τῷ ἑτέρῳ ἀγαλματίῳ ὁ ὄφις ἔχει ὅλως διάφορον θέσιν. Ἀνέρπων ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου σπειροῦται περὶ τὴν κρατοῦσαν αὐτὸν δεξιὰν χεῖρα καὶ ὑψοῦται ὑπὲρ τὸν ἀριστερὸν μαστὸν πρὸς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κλίνων, ἥτις προσφέρει ἐπίσης αὐτῷ τροφήν. Αἱ κεφαλαὶ ἀμφοτέρων κλίνουσι ὀλίγον πρὸς τὰ ἀριστερά, ἔχουσιν ὅμως διάφορον τὴν διεύθυνσιν τῶν βλεμμάτων ἀναλόγως τῆς θέσεως τῶν ὄφεων, οὓς τροφοῦσαι ἀτενίζουσι. Τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα εἰσὶν ὁμοίας ἐντελῶς τέχνης ἂν καὶ τὰ ἐπὶ τῶν βάσεων αὐτῶν γράμματα δεικνύουσι διαφοράς τινας ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

Ἀγαλμάτια Ἀθηνᾶς. Τὰ ἐν τῷ πίνακι 12 τρία ἀγαλμάτια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνευρέθησαν ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ ἀνασκαφέντος οἰκοδομήματος διαμερίσματι, εἰς ἱκανὴν ὅμως ἀπόστασιν τὸ ἓν τοῦ ἄλλου. Περὶ τούτων ἔγραψεν, ὡς εἴπομεν, ἤδη ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῳ γερμανικῷ περιοδικῷ ὁ καθηγητὴς κ. Petersen. Δίδοντες ὅμως ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐν φωτοτυπίᾳ τὴν εἰκόνα αὐτῶν, ἀναγκαζόμεθα νὰ προσθέσωμεν τινὰ ὡς πρὸς τοὺς τύπους αὐτῶν.

Τὰ δύω ἑκατέρωθεν τοῦ μεσαίου ἀγαλμάτια παριστῶσι τὴν Ἀθηνᾶν ἐν κινήσει, ὁρμητικῶς βαίνουσαν καὶ πολεμικήν, τὸ ἐν τῷ μέσῳ ἤρεμον ταύ-

(1) Ὁ ἱερεὺς Ἀφρικανὸς ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιγραφῇ (Ἐφημ. 1883. σ. 88) φερούσῃ τὴν αὐτήν, ὡς ἤδη ὑπεδείξαμεν, χρονολογίαν. Περίεργον δὲ εἶνε ὅτι, ὅπως ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐπιγραφῇ ὁ λίθος τὸ δεύτερον ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς ἐγχάραξιν τῆς τοῦ Ἀφρικανοῦ ἐπιγραφῆς, οὕτω καὶ ἐν τῇ νῦν δημοσιευομένῃ ὁ λίθος φέρει ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄψεως ἀλλὰ κατ᾽ ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν γράμμασι χρόνων προγενεστέρων:

ΕΥΔΑΜΟΣΤΕΛΕ(ΑΣ)
ΤΙΜΟΚΡΑΤΙΣΤΙΜΩΝΟΣΕΠΙΔΑΥΡΙΟΙ
ΤΟΝΑΥΤΩΝΥΙΟΝΤΕΛΕΑΝ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

την καὶ εἰρηνικήν. Τὰ δύο ἀσπιδοφόρα ταῦτα τῆς θεᾶς ἀγαλμάτια, καίπερ τοσοῦτον ἐν ταῖς λεπτομερείαις διαφέροντα, ἐποιήθησαν ὅμως προφανῶς κατὰ ἕνα κοινὸν τύπον. Ἡ ὁμοιότης δὲ τοῦ τύπου τούτου θὰ ἦτο καταφανεστέρα ἐὰν μὴ εἶχον ταῦτα ἀντίθετον τὴν φοράν. Ἐν τούτοις ἔχομεν ἐν ἀμφοτέροις τὴν αὐτὴν στολὴν καὶ σκευήν: δίπλουν ποδήρη χιτῶνα, ζώνην περὶ τὴν ὀσφύν, ἱμάτιον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, αἰγίδα μετὰ γοργονείου καὶ ἀσπίδα ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ· τὴν αὐτὴν πλαστικὴν κίνησιν καὶ ὁρμήν· τέλος τὸ αὐτὸ νόημα τοῦ τύπου ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἑξῆς. Ἡ σπουδαία μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀγαλματίων διαφορά, ἔγκειται ἐν τῇ στάσει καὶ διατάξει τῆς κεφαλῆς καὶ τῇ θέσει τῆς δεξιᾶς χειρός. Σημειωτέον ὅμως ἐν πρώτοις ὅτι τοῦ ἑτέρου τούτων, τοῦ τὸ ἀκόσμητον ἀττικὸν κράνος φέροντος, ἡ κεφαλὴ ἦν ἔνθετος ὡς καὶ ἡ δεξιὰ χείρ· ἐποιήθησαν δ' ἴσως ὑπὸ ἄλλου τεχνίτου, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο ἡ ἄκομψος καὶ ἄτεχνος ὅλως τῶν μελῶν τούτων ἁρμογή, ἰδίᾳ δὲ τῆς χειρός, ἥτις καὶ κακότεχνος ἅμα εἶνε, μικρὸν ἀληθῶς ῥοπάλου διαφέρουσα. Ἐν τούτοις διαφοραὶ καὶ ἀρχικῶς ὑφίσταντο· ἀλλ' ὅμως τοιαῦται ὁποῖαι δέον μᾶλλον ν' ἀποδοθῶσιν εἰς ὑποκειμενικὰς τῶν χειρωνακτικῶς ἐργαζομένων τῆς Ἐπιδαύρου τεχνιτῶν τροποποιήσεις, ἢ εἰς διαφορὰς τοῦ τύπου ὃν ἀπεπλάττοντο ἢ ἐμιμοῦντο.

Αἱ Ἀθηναῖ αὗται ἡγοῦνται προφανῶς τοῦ λαοῦ αὐτῶν· εἶνε αἱ ἀρχηγοὶ τούτου αἱ θαρρύνουσαι αὐτὸν εἰς τὴν μάχην. Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ στροφὴ τῆς κεφαλῆς τῆς μιᾶς πρὸς τὰ ὀπίσω, ὡσεὶ ἵνα παροτρύνῃ τοὺς κατόπιν αὐτῆς, καὶ ἡ ὕψωσις τῆς δεξιᾶς χειρὸς τῆς ἑτέρας, τῆς προπορευομένης καὶ οἱονεὶ ἐμπνεούσης. Ὁ τύπος οὗτος τῶν ἡγουμένων, οὕτως εἰπεῖν, Ἀθηνῶν δὲν εἶνε ἄγνωστος οὐδὲ σπάνιος. Ἐπὶ Ρωμαϊκῶν νομισμάτων τῶν Ἀθηνῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἐπαναλαμβάνεται οὗτος «μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν» (πρβλ. Beulé: Monn. d'Ath. σελ. 290.— Müller-Wieseler d.d.a. k. II 216. 6' Text. καὶ Petersen ἔνθ. ἀνωτ.). Ὁ αὐτὸς δὲ τύπος τῆς Ἀθηνᾶς φέρεται καὶ ἐπὶ λίθου γεγλυμμένου δημοσιευθέντος τὸ πρῶτον ὑπὸ Gerhard (ἴδ. Müller-Wieseler ἔνθ. ἀνωτ. 216 c.). Ἡ Θεὰ ἱσταμένη ἐπὶ βάσεως καὶ ὑπὸ ναΐσκον εἰκονίζεται ἀκριβῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον τῶν ἡμετέρων ἐξ Ἐπιδαύρου· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τύπος οὗτος ἦτο οὐχὶ σπάνιος κατὰ τοὺς τελευταίους ῥωμαϊκοὺς χρόνους. Ἐπὶ τοῦ κράνους τῆς πρώτης τῶν Ἀθηνῶν ἡμῶν φέρεται κόσμος ὅμοιος πρὸς ἐκεῖνον τοῦ κράνους τῆς τοῦ Φειδίου παρθένου· τουτέστι σφὶγξ ἐν μέσῳ δύω γρυπῶν· τὸ δάνεισμα δὲ τοῦτο ἐπὶ τύπου τοσοῦτον διαφόρου τοῦ τῆς παρθένου δεικνυσιν ἡμῖν μεθ' ὁπόσης ἐλευθερίας εἰργάζοντο οἱ χειρώνακτες τεχνῖται τῶν ῥωμαϊκῶν τούτων χρόνων. Ἐπὶ τοῦ κράνους τῆς ἑτέρας Ἀθηνᾶς, οὐδεὶς σώζεται νῦν κόσμος, ἔνθετος ὢν καὶ ἐκ ξένης ὕλης. Χρῶμα δὲ ἐρυθρὸν διακρίνεται εἰσέτι ἐνιαχοῦ τῶν δύω τούτων ἀγαλματίων καὶ κυρίως ἐπὶ τῶν ἀσπίδων.

Αἱ Ἀθηναῖ ἡμῶν δὲν θὰ παρεῖχον πολλὰς δυσχερείας ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ τύπου αὐτῶν, ἐὰν μὴ ὑπῆρχον αἱ ἐπὶ τῶν βάσεων αὐτῶν ἐπιγραφαί· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς βάσεως τοῦ μείζονος ὕψ. 0,72 ἀγαλματίου φέρεται ἡ ἐπιγραφή:

ΑΘΗΝΑΙΥΓΕΙΑ-ΟΙΕΡΕΥΣΤΟΥΣΩΤΗΡΟΣΑΣΚΛΗΠΙΟΥ
ΜΑΡΙΟΥΝΔΑΔΟΥΧΟΣΤΟΡΠΑ

ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ ἑτέρου ὕψ 0,64:

...ΡΟСΤΑΓΗΑΛΕΞΑΝΔΡΟСΤΗΝΑΘΗΝΑΙΑΝΤΗΑΡΤΕΜΙΔΙ❦

Ὁ κ. Petersen ἀναγινώσκει τὸν δεύτερον στίχον τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς οὕτω: Μᾶρ(κος) Ἰού(νιος) Δαδοῦχος τὸ ΡΠΑ'. Λαμβάνει δηλ. τὸ Δαδοῦχος ὡς τὸ κύριον ὄνομα τοῦ ἱερέως, κατ' ἀναλογίαν ἑτέρας ἐπιγραφῆς (Ἐφημ. 1885 σελ. 165) ἐν ᾗ ἡ λέξις Δαδοῦχος ἡρμηνεύθη κατ' ἀνάγκην ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία καθ' ὅμοιον τρόπον, ἅτε ἐλλείποντος πάντη ἐκεῖ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱε-

ρέως: «ὁ ἱερεὺς τοῦ σωτῆρος Ἀσκληπιοῦ Δαδοῦχος κατ' ὄναρ». Ἐνταῦθα ὅμως ἡ ἀμέσως τῷ ὀνόματι ἑπομένη χρονολογία ἀμφιβολίας ἐγείρει περὶ τῆς ἑρμηνείας ταύτης. «Δαδοῦχος τὸ ΡΠΑ'» θὰ ἐνοεῖτο μᾶλλον ἂν ἐξελαμβάνετο ἀντὶ τοῦ τοσοῦτον συχνὰ ἀπαντῶντος «πυρφόρος» ἢ «πυροφορήσας» τὸ δεῖνα ἔτος—καὶ ὅμως ἡ ἑρμηνεία τοῦ κ. Petersen φαίνεται κατ' ἀνάγκην καὶ ἐνταῦθα ὀρθή.

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ πράγματα παρέχει ἐπίσης ἡ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν-Ὑγιείαν τοῦ ἀγαλματίου ἀνάθεσις· ὡς γνωστὸν ὁ τύπος τῆς τοῦ Πύρρου ἐν Ἀκροπόλει Ἀθηνᾶς-Ὑγιείας δὲν εἶνε μὲν μετὰ βεβαιότητος γνωστός, ἐξ ὅσων ὅμως περὶ τούτου ἤδη ἐγράφησαν, θετικῶς προκύπτει ὅτι εἰκονίζετο ἡ θεὰ ἐν ἠρέμῳ στάσει, θεμελιωδῶς διαφόρῳ τῆς τῶν προκειμένων δύω ἐξ Ἐπιδαύρου Ἀθηνῶν. Ὁ κ. Petersen ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ εἰς πολλὰς καὶ σοφὰς κατέφυγεν ὑποθέσεις, ὅπως ἀνεύρῃ σχέσιν τινά, ἔστω καὶ μικράν, τῆς ὁρμητικῆς ταύτης Ἀθηνᾶς πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν-Ὑγιείαν. Ἀπέδειξε τὸν τύπον τῆς Ἀθηνᾶς ταύτης παρεμφερῆ πρὸς τὸν συνήθη τῆς νεογενοῦς Ἀθηνᾶς. Ὑπέδειξεν, τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐπὶ τῶν βάσεων ἐπιγραφῶν, σχέσιν τινὰ τῆς τοιαύτης Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν ἐπὶ κυήσεσι καὶ τόκοις ἰαματικὴν δύναμιν ἔχοντα Ἀσκληπιὸν καὶ κατέληξεν ἐπιλέγων «Ἐάν τις ἐν νῷ εἶχεν Ἀθηνᾶν, ἥτις ὑγιᾶ τόκον ἢ καὶ ἁπλῶς ὑγιείαν παρεῖχε, καὶ ἐζήτει τύπον κατάλληλον, αὐτοκλήτως θὰ ἐπήρχετο αὐτῷ, ὡς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, ὁ τῆς νεογενοῦς Ἀθηνᾶς, ὁ ἐκ τῆς συνθέσεως τοῦ Φειδίου ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος τοῦ Παθενῶνος πασίγνωστος». Δι' ὁμοίων εὐφυῶν μὲν ἀλλὰ καὶ τολμηρῶν ὑποθέσεων ἀνευρίσκει ὁ κ. Petersen σχέσιν τοῦ τύπου τῆς δευτέρας ἡμῶν Ἀθηνᾶς, πρὸς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητηθῇ τοσοῦτον μακρὰν ἡ ἑρμηνεία τῆς παραδόξου ταύτης τῆς θεοῦ ἐπικλήσεως.

Ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνευρεθέντων ἀγαλματίων (τῶν ἀντικαταστησάντων ἐκεῖ τὰ ἀλλαχοῦ πήλινα ἀγαλμάτια, ἐξ ὧν ἓν καὶ μόνον ἀνευρέθη ἐσχάτως) ὀφείλει τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐργαστήριον καὶ ἀποθήκη τῶν χειρωνακτικῶς ποιουμένων ἀγαλματίων τούτων, ἅτινα πωλούμενα ἐχρησίμευον ὡς ἀναθήματα. Ὁ ἀναθέτης ἠγόραζεν τὸ ἀγαλμάτιον, ἐχάρασσεν τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τὸ ἀφιέρου. Ὁ τὴν Ἀθηνᾶν-Ὑγιείαν ἐν νῷ ἔχων ἀναθέτης ἠδιαφόρει διὰ τὸν τύπον τῆς διδομένης αὐτῷ Ἀθηνᾶς δῆθεν Ὑγιείας ὃν ἴσως καὶ ἠγνόει παντάπασιν, ὅπερ πιθανώτατον λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναθέσεως καὶ τοῦ ὅτι οἱ ἀναθέται ἦσαν, ὡς τὰ πολλά, ξένοι, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν.

Μεταξὺ τῶν τελευταίως ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν εἶνε καὶ ἡ ἑξῆς ἐπὶ σκληροῦ λίθου ὕψ. 0,35. πλ. 0,18.

ΑΘΑΝΑΣΑΡΧΑ
ΓΕΤΙΔΟΣ
ΙΕΡΟΚΛΗΣΧΑΡΙ
ΚΛΕΟΥΣΠΥΡΟ
ΦΟΡΗΣΑΣΕΠΙ
ΙΕΡΕΩΣΧΑΡΙΚΛΕ
ΟΥΣΤΟΥΜΕΝΑΝ
ΔΡΟΥ

Εἶνε ἡ πρώτη αὐτὴ ἐπιγραφὴ ἥτις γνωρίζει ἡμῖν ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἐλατρεύετο ἐν Ἐπιδαύρῳ ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν ἀρχηγέτις· αὐτόκλητος δὲ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα ὅτι τὰ ἀναθηματικὰ ταῦτα τῆς θεοῦ ἀγαλμάτια τὸν τύπον ἀναπαριστῶσι Ἀθηνᾶς τινος λατρευομένης ἐκεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν ἀρχηγέτιδος. Καὶ εἶνε ὁ τύπος περίπου, ὁ ἀπαντῶν ἐν νομίσμασι τῶν Ἀθηνῶν (Beulé ἔνθ. ἀνωτ. 387).

Καὶ δὲν συμφωνεῖ μὲν ἐντελῶς ὁ τύπος οὗτος τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν παραδεδεγμένον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀθηνᾶς ἀρχηγέτιδος, ἧς τὸ ἄγαλμα, κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους (ἀρ. 515) «γλαῦκα εἶχεν ἐν τῇ χειρί»· βέβαιον ὅμως εἶνε ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ περὶ τοῦ ἀγάλματος εἴδησις αὕτη τοσοῦτον ἰσχνὴ εἶνε καὶ ἀνεπαρκής, ὥστε οὐδὲν θετικὸν προκύπτει περὶ τοῦ ἀγάλματος αὐτοῦ, ὡς ἤδη ὑπὸ πολλῶν ἀπεδείχθη. Ἡμεῖς δὲν τολμῶμεν μὲν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ὁ τύπος τῶν ἡμετέρων ἀγαλματίων πάντως ὁ τῆς ἀρχηγέτιδος εἶνε, πεποίθαμεν ὅμως ὅτι ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁ κύριος τύπος ἐξ οὗ προῆλθον, δι' αὐθαιρέτων τροποποιήσεων τῶν τεχνιτῶν οἱ προκείμενοι τύποι τῶν ἀγαλματίων ἡμῶν, ἦτο ὁ τῆς ἀρχηγέτιδος. Σημειωτέον ὅτι τὴν γλαῦκα, ἥν, ὡς παραδέδοται, ἐν τῇ χειρὶ ἐκράτει

τὸ ἄγαλμα τῆς ἀρχηγέτιδος, πιθανὸν νὰ ἔφερε τὸ ἀγαλμάτιον τῆς δευτέρας ἡμῶν Ἀθηνᾶς ἐπὶ τῆς βάσεως ἔνθα, πρὸ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς κοιλότης τις σώζεται κυκλοτερὴς μετὰ τοῦ ἥλου τοῦ συγκρατοῦντος τὸ ἀπολεσθὲν ἀντικείμενον. Ὁ κ. Petersen ὑποθέτει ἐνταῦθα τὴν ἐλαίαν—ὅπως ἐν τῇ παρὰ τῷ ἀριστερῷ ποδὶ τετραγώνῳ τῆς βάσεως μικρᾷ κοιλότητι τὸ δόρυ τίθησι τὸ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς δῆθεν κρατούμενον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν, καθόσον τὸ ὑπὸ τὴν ἀσπίδα προέχον ἱμάτιον κωλύει τοῦ νὰ φθάσῃ τοῦτο μέχρι τῆς βάσεως, ἄλλως καὶ ἡ χεὶρ εἶνε κλειστή. Ἴσως δὲ ἐνταῦθα ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ τεθεῖσαν ἀρχικῶς τὴν ἐλαίαν ἢ κλάδον αὐτῆς ἐκ μετάλλου, ὅπως ἔχει δηλ. ἀκριβῶς τὸ ἀθηναϊκὸν νόμισμα (Müller-Wieselèr ἔνθ. ἀνωτ. 216 β΄) τὸ τύπον παρέχοντα τῆς Ἀθηνᾶς ἀδιαφιλονεικήτως ὅμοιον τῷ τῆς ἡμετέρας.

Τὴν ἐπιγραφὴν τῆς δευτέρας ἡμῶν Ἀθηνᾶς συμπληροῖ πάνυ ὀρθῶς ὁ κ. Petersen οὕτω:

Θεοῦ π)ροσταγῇ Ἀλέξανδρος τὴν Ἀθηναίαν τῇ Ἀρτέμιδι.

Τὸν ἀναθέτην Ἀλέξανδρον ἔχομεν καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ μικρᾶς κυκλοτεροῦς βάσεως Ἀσκληπιοῦ:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ ΑϹΚΛΗΠΙΩ

Τὸ τρίτον τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πίνακος 12 ἀγαλμάτιον τῆς Ἀθηνᾶς (ὕψ. 0,49) οὐδὲν ἔχει, ὡς εἴπομεν, τὸ κοινὸν πρὸς τὰ δύο ἄλλα τῆς θεᾶς εἰδώλια. Εἰκονίζεται αὕτη ἤρεμος, ποδήρη φέρουσα ἐζωσμένον διπλοῦν χιτῶνα, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός. Ἡ ἔνθετος κεφαλὴ φέρει κράνος ἀττικόν, ὑπὸ τὸ ὁποῖον καταπίπτει ἡ κόμη εὐρεῖα ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἡ ἤρεμος στάσις τοῦ ἀγαλματίου τούτου, ἐνθυμίζει τὸν τύπον ἐκεῖνον τὸν προελθόντα ἐξ ἀτελῶν μιμήσεων τῆς Ἀθηνᾶς παρθένου (ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Petersen) πλησιάζει δὲ μᾶλλον αὕτη ἀληθῶς πρὸς τὸν τύπον τῆς Ἀθηνᾶς-Ὑγιείας τοῦ Πύρρου. Ὅμοιον περίπου ἀγαλμάτιον εὑρίσκεται πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ κεντρικῷ Μουσείῳ. Ἐπὶ τῆς μὴ συμφυοῦς βάσεως τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου, τῆς ἐκ λίθου ὑπομέλανος πεποιημένης φέρεται ἡ ἐπιγραφή:

Πατροκα(σιγνήτ)ην Ἀσκληπιῷ εἵσατ' Ἀθήνην
Ἀσκάλου ἐκ γαίης σῶστρα φέρων γενέθλις
. . . (ἐπὶ ἱερέ)ως Αὐρ. Νικέρωτος.

Οὕτω κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κ. Petersen, ἥτις ταύτην ἔχει τὴν ἔλλειψιν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέτου λείπει πάντῃ, καθ' ὅσον ὁ κ. P. ἑρμηνεύει τὸ *γενέθλις* ὡς οὐσιαστικὸν ὄνομα ἀποδιδόμενον εἰς τὸ *σῶστρα*. Ἀλλ' ὁ σεβαστὸς καθηγητὴς κ. Κουμανούδης παρετήρησεν ἡμῖν ὅτι «τὸ *γενεθλις* εἶναι κύριον ὄνομα ἀνδρὸς κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν ἀντὶ *Γενέθλιος*, ὡς πολλὰ τοιαῦτα γνωρίζονται οὕτως ἀποκεκομμένα. Γενέθλιος δὲ σοφιστὴς ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις τοῖς μ. Χρ. ἀναφέρεται παρὰ Σουΐδᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἐκ Πέτρας τῆς Παλαιστίνης, καὶ ἴσως δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς τὸν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης». Ἡ λέξις σῶστρα κατ' ἀναλογίαν τῆς ὁποίας ἐποιήθη καὶ ἡ λέξις ἴατρα εἶνε συχνὴ καὶ παρὰ πεζογράφοις.

Ἄγαλμα Ἀφροδίτης. Τὸ ἐν τῷ πίνακι 13 δημοσιευόμενον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης εἶνε ἓν τῶν τεσσάρων μεγάλων ἀγαλμάτων τῶν εὑρεθέντων, ὡς εἴπομεν, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ λουτρῶν. Τὸ ἄγαλμα ὕψ. 1,51 μ. ἀνευρέθη ἄνευ βάσεως καὶ ποδῶν, ἐλλείπει δὲ τούτου καὶ ὁ δεξιὸς βραχίων. Ὁ ἀριστερὸς πῆχυς μετὰ τῆς χειρός, ἔνθετος ὢν καὶ φέρων τετράγωνον ὀπὴν διὰ τὴν διὰ σιδήρου σύνδεσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ σώματος, ἀνευρέθη μετὰ τῆς κεφαλῆς πλησίον μὲν τοῦ σώματος, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλο στρῶμα γῆς, ἐξ οὗ προῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος ὁρατὴ διαφορά τις τοῦ χρώματος.

Ἡ θεὰ φέρει ἐπὶ τῶν βραχιόνων κομβούμενον λεπτὸν διαφανῆ ποδήρη χιτῶνα, γυμνὸν καταλείποντα τὸ δεξιὸν στῆθος, ἱμάτιον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου διπλούμενον καὶ περιβάλλον τὸ κάτω τοῦ σώματος οὕτως, ὥστε νὰ μὴ καλύπτηται ἡ ὑπὸ τὸν διαφανῆ χιτῶνα καλλιπρεπὴς τῆς θεᾶς μορφή.

Ἡ ὁμοιότης τοῦ ἀγάλματος τούτου πρὸς τὸν τύπον τῆς Ἀφροδίτης τῆς καλουμένης «γενετείρας» ἧς τὸ ὡραιότερον καὶ καλλιτεχνικώτερον ἀντίτυπον εἶνε τὸ ἐν Λούβρῳ, τὸ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην γνωστόν, (Clarac III. Π. 3. 1449—Müller-Wie-

seler ἔνθ. ἀνωτ. 11. 263) ἐκδηλοῦται ἅμα τῇ ὄψει. Τὸ περιλάλητον τοῦτο τοῦ Λούβρου ἄγαλμα ἐθεωρήθη τὸ πρῶτον, ὡς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀρκεσιλάου ποιηθὲν τῇ ἐντολῇ τοῦ Καίσαρος (Πλ. 35. 156) διὰ τὸν κτιζόμενον τότε ναόν. Ἐκλήθη δὲ γενέτειρα ἕνεκα τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ τύπου τούτου ἐπὶ Ῥωμ. νομισμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ὀνομάζεται αὕτη «Venus Cenetrix». Τὰ νῦν ὅμως ἐγκατελείφθη παντάπασιν ἡ ὑπόθεσις αὕτη διά τε τὸν λόγον ὅτι ἡ ἐπίκλησις αὕτη τῆς θεᾶς καὶ ἐπὶ ἄλλων φέρεται τύπων τῆς Ἀφροδίτης, ὅλως διαφόρων, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπεδείχθη πειστικῶς ὅτι τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐν Λούβρῳ ἀγάλματος κατὰ αἰῶνας ἀρχαιότερον ἦτο τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρκεσιλάου. Ὑπό τινων ἀπεδόθη τὸ πρωτότυπον εἰς τὸν Ἀλκαμένην καὶ ὑπετέθη ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Ἀφροδίτης, δι' ἧς ὁ τεχνίτης οὗτος τὸν Ἀγοράκριτον ἐνίκησε. Βέβαιον ὅμως εἶνε μόνον, ὅτι τὸ ἔργον ἐποιήθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὑπὸ ἀττικοῦ γλύπτου.

Τὸ ἡμέτερον ἄγαλμα εἶνε ἐξ ἅπαντος ἓν τῶν πολλῶν κατὰ τοὺς Ῥωμ. χρόνους ἀντιτύπων τῆς σεμνῆς ταύτης Ἀφροδίτης, εἶνε δὲ καὶ ἡ ὁμοιότης τούτου πρὸς τὸ ἐν Λούβρῳ, ὡς εἴπομεν, ἱκανῶς αἰσθητή. Οὐ μόνον ἐν τῇ χρήσει τοῦ διαφανοῦς χιτῶνος καὶ τῇ γυμνώσει τοῦ ἡμίσεος τοῦ στήθους εἶνε αὕτη καταφανής, ἀλλ' ἐξόχως ἐν τῇ κεφαλῇ, ἧς ἡ στρογγυλότης τοῦ προσώπου, ἡ διάταξις τῆς κόμης τῆς στεφούσης ἐπιχαρίτως τὸ μέτωπον καὶ ἡ ἀκκιστικὴ αὐτῆς κλίσις πρὸς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν, τὴν τὸ μῆλον φέρουσαν, κατάδηλος τυγχάνει.

Παραλλαγαὶ ὅμως ὑπάρχουσι καὶ ἐνταῦθα ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῶν δύω ὑπὸ σύγκρισιν τύπων, οὐχὶ μικραί. Ἡ ἡμετέρα Ἀφροδίτη ἔχει τὸ δεξιὸν στῆθος γυμνόν, ἀντὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὅπερ ἔχει ἡ τοῦ Λούβρου καὶ ἄλλα ἀντίτυπα. Οὐδὲ ἐφάπτεται «ἄκροις δακτύλοις τῶν κροσσῶν τῆς ἀμπεχόνης» ὡς ποιεῖ ἡ τοῦ Λούβρου, τοὐναντίον στρέφεται αὕτη περὶ τὸν ἀριστερὸν ὦμον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν καταπίπτουσα. Ἡ κλίσις τῆς κεφαλῆς δὲν γίγνεται πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιά, ὅπως καὶ ἡ γύμνωσις τοῦ στήθους. Ἐπίσης δὲ ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐκράτει τὸ μῆλον· διότι πάντως ἡ ἀπολεσθεῖσα χεὶρ θὰ ἔφερε μῆλον ἐν τῇ παλάμῃ. Σπουδαία ὅμως διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύω Ἀφροδιτῶν τούτων εἶνε ὅτι ἡ τῆς Ἐπιδαύρου ἔφερε ξίφος καὶ ἴσως καὶ δόρυ ἐν τῇ ἀριστερᾷ. Τὸ στῆθος περιθέει λοξῶς τελαμὼν ἀπολήγων ἐκεῖ ἔνθα ἀνέρχεται τὸ ἱμάτιον καὶ ὅπου ὀπὴ ὁρατὴ ἔτι εἰς ἔνθεσιν ἐχρησίμευεν τῆς ἐκ μετάλλου τούτου λαβῆς. Ἡ παραλλαγὴ αὕτη τοῦ τοσοῦτον ἐν τοῖς Ῥωμ. χρόνοις ἀρεστοῦ τύπου τούτου τῆς Ἀφροδίτης ἐπῆλθε φαίνεται ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις ὡς βεβαιοῦται καὶ ἐκ παραστάσεων παρεμφερῶν τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ δακτυλιολίθων, ὅπου ἡ θεὰ φέρει ὄντως τὸ ξίφος (πρβλ. Cades 7. Π. 76). Ἡ διὰ ξίφους κόσμησις τῆς Ἀφροδίτης προὐκάλεσε πάντως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δόρατος τῇ θεᾷ. Διότι βεβαίως ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἐκράτει τὸ δόρυ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς διὰ τῶν ἐλαφρῶς κλειομένων δακτύλων ὀπῆς.

Ἐν τούτοις οὐδεὶς πιστεύομεν θὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ ἐξ Ἐπιδαύρου Ἀφροδίτη αὕτη τὸν αὐτὸν τύπον ἐκεῖνον ἀναπαριστᾷ τῆς σεμνῆς Ἀφροδίτης, τὸν διὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Λούβρου καὶ δι' ἄλλων ἀντιτύπων γνωστόν.

Ἰανουάριος 1887.

Β. ΣΤΑΗΣ

ΚΕΦΑΛΗ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

(Πίναξ 10)

Ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ 10ῳ Πίνακι τοῦ προηγουμένου Τεύχους κατ' ἐνώπιον καὶ ἐν καταγραφῇ εἰκὼν ἀναπαριστᾷ κεφαλὴν (1) εὑρεθεῖσαν ἐν Ἐλευσῖνι τὸ φθινόπωρον τοῦ προπαρελθόντος ἔτους (1885) σκαπτομένου τοῦ χώρου ἐκείνου τοῦ ὑπὸ τὸν σπη-

(1) Ὕψος προσώπου 0,22 πλάτος κατὰ τὰ ζυγωματικὰ ὀστᾶ 0,17. Ἀπόστασις τῶν ἔξω γωνιῶν τῶν ὀφθαλμῶν ἀπ' ἀλλήλων 0,105, ἀπόστασις τῶν ἔσω γωνιῶν 0,04, ὕψος ῥινὸς ἀπὸ τῶν γείσων τῶν ὀφρύων ἕως τῆς ἄκρας 0,08, ὕψος μετώπου 0,05, πλάτος στόματος 0,06, πλάτος λαιμοῦ 0,16, περιφέρεια αὐτοῦ κατὰ τὴν ῥίζαν 0,56, ὕψος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πηγουνίου ἕως τῆς ἀρχῆς τοῦ θώρακος 0,14, περιφέρεια κρανίου μεγίστη 0,85. Μῆκος τοῦ θώρακος 0,41 πλάτος αὐτοῦ τὸ μέγιστον 0,21 ὕψος τοῦ ὅλου λίθου 0,49.

λαιώδη βράχον δεξιὰ τοῦ Προπύλου τοῦ Ἀππίου (1). Ὁ λίθος εὑρέθη πρηνὴς καὶ 0,40-0,50 Γ. Μ. ὑπεράνω τοῦ βράχου παρὰ τὴν ΜΑ^ὴν γωνίαν τοῦ *Σηκοῦ* τοῦ ἐκεῖ ἀποκαλυφθέντος Ναΐσκου, οὗ τὰ σωζόμενα *ἐδάφη τῆς κατασκευῆς* ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἐπιχώσεως 1,50-3,00 Γ. Μ. πάχους, ἤτοι ὕψους, περίπου, καθόσον ἐννοεῖται καὶ ἐκεῖ ὁ βράχος εἶναι κατακλινής. Τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος κεφαλὴν ἐκάλυπτεν στρῶμα χωμάτων 2,00 Γ. Μ. περίπου ὕψους, οὗ πολὺ μέρος εἶχε συμφορηθῇ ἐκεῖ, ὡς εἰκάζω, εἰς ὄχι πάνυ παλαιοὺς χρόνους· τοὐλάχιστον φαίνεταί μοι πιθανὸν ὅτι τοὺς ἐκεῖ τόπους εἶχον χρησιμοποιήσει καὶ οἱ Βυζαντινοὶ πρὸς ἰδίας χρείας (2). Γνωρίζουσι δὲ οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος (1886, σελ. 29. Πίν. 3) ὅτι ἐκεῖ εὑρέθησαν καὶ τὰ δύο ἐκεῖνα ἀνάγλυφα, ἅτινα παρέσχον μοι τὸ ἐνδόσιμον εἰς τὴν ὀνομασίαν τοῦ οἰκοδομήματος, ἐκεῖ δέ, ὡς καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς ἐσημείωσα (1885, σελ. 28) πλὴν τούτων, εὑρέθησαν καὶ ἄλλα σχετικῶς διὰ τὸ μικρὸν τοῦ τόπου πολλὰ ἔργα τέχνης, ὧν ἀναγκαῖον κρίνω νὰ ἀναγράψω ἐνταῦθα τὰ ἀκόλουθα.

1. Ἄγαλμα νεανίου λίθ. πεντελικοῦ καὶ ὕψους 1,20 περίπου. Τῶν ἄκρων σώζονται οἱ πόδες ἐπὶ τῆς νῦν κολοβῆς βάσεως, ἐφ' ἧς τὸ ἄγαλμα ἵστατο, προσκεκολλημένοι καὶ πέδιλα φέροντες, ἀποκεκομμένοι δὲ τοῦ σώματος καὶ μὴ προσαρμόζοντες, διότι ἐξέλιπεν τῶν σφυρῶν μέρος· τοῦ δεξιοῦ βραχίονος σώζεται ἐλάχιστον μέρος ὁ δὲ ἀριστερὸς σχεδὸν ὁλόκληρος, πλὴν τῆς χειρὸς ἀπολεσθείσης, τοὐλάχιστον μήπω ἀνευρεθείσης· βλάβας δὲ ἔχει καὶ ἄλλας τὸ ἄγαλμα καὶ μάλιστα κατὰ τὸ καλύπτον, ὡς συνήθως, πλὴν τοῦ δεξιοῦ ὤμου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν μέρους τοῦ θώρακος, σχεδὸν ὅλον τὸ λοιπὸν σῶμα ἱμάτιον, ἀλλὰ σώζει τὴν κεφαλὴν σχεδὸν ὁλόκληρον (ἐλλείπει μόνον τοῦ κρανίου ὄπισθεν μικρόν τι μέρος) καὶ πρὸ πάντων ἀλώβητον, πλὴν ἐλαχίστων ἀμυχῶν, τὸ πρόσωπον μετὰ καὶ τῆς ῥινὸς σώας καθ' ὁλοκληρίαν. Ἡ ἐργασία τοῦ ἀγάλματος εἶναι ξηρὰ καὶ ὄχι ἐπιμελὴς (κατὰ τὴν κόμην μάλιστα τὴν γυναικὶ μᾶλλον ἁρμόζουσαν), εἰ καὶ ἐνιαχοῦ (κατὰ τὸ στόμα λ. χ.) ἐπιτετηδευμένη, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὅλου ἔργου ἐντύπωσις ψυχρά, ὥστε νὰ φαίνηται προϊὸν ὄχι τῶν καλῶν τῆς τέχνης χρόνων· καὶ ὅμως ὁ τύπος οὐδόλως ἀπίθανον νὰ ἦναι τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων εὕρημα εἰς τὸν Βάκχον πιθανῶς ἀναφερόμενος· καὶ τῷ ὄντι ὁ Βάκχος νεανικῶς καὶ ἐπὶ τὸ θηλυπρεπέστερον ἤρξατο ἐνωρὶς ἐν τῇ τέχνῃ εἰκονιζόμενος, τὸ δὲ ἡμέτερον ἔργον ἐκ τοῦ στήθους καὶ τῆς κατ' αὐτὸ γυμνότητος ἀποδείκνυται νεανίαν ἀναπαριστῶν· ἂν μόνον ἡ κεφαλὴ εὑρίσκετο πᾶς τις ἤθελεν ὑποθέσει αὐτὴν κεφαλὴν γυναικός.

2. Ἐκτύπου ἀναγλύφου (haut-relief) τὸ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ θώρακος μέχρι τῶν ποδῶν μέρος ἀνδρὸς (1) εἰς σύμπλεγμα, ὡς εἰκάζω, ἀνήκοντος. Ὁ λίθος εἶναι ἐπίσης πεντελικός, τὸ δὲ μέγεθος τῶν προσώπων θὰ ἦτο περίπου τὸ φυσικόν. Ὁ εἰκονιζόμενος ἀνὴρ ἐπὶ θρόνου διὰ σφιγγῶν κεκοσμημένου καθήμενος ἢ μᾶλλον ἀνακεκλιμένος ἔχει τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἡπλωμένον καὶ ψαύοντα τῇ χειρὶ (σωζομένῃ κατὰ τὸ ἥμισυ περίπου) τὸν θρόνον. Τραχύτης τις τῆς σμίλης καὶ ἀμέλεια ἐν τῇ ἐξεργασίᾳ τῶν καθ' ἕκαστον, μάλιστα τοῦ καλύπτοντος τὰ κάτω μέλη τοῦ σώματος ἱματίου καὶ τῆς κοσμούσης τὴν φαινομένην πλευρὰν τοῦ θρόνου σφιγγός, παρατηρεῖται καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἐντύπωσις εἶναι ὄχι ψυχρὰ καὶ ὁ λίθος ὄχι ἐστερημένος ζωῆς, ὥστε δὲν ἁμαρτάνω ἴσως θεωρῶν αὐτὸ ἔργον τῶν καλῶν τῆς τέχνης (τοῦ Δ^ου ἀκόμη π. Χ. αἰῶνος) χρόνων καὶ κρῖμα ὅτι περιῆλθεν ἡμῖν τόσον κολοβόν.

3. Τεμάχια δύο προσαρμόζοντα ταπεινοῦ ἀναγλύφου (2), ἐν οἷς σώζεται ὁ λαιμὸς μετὰ τοῦ θώρακος καὶ μέρους τῶν βραχιόνων γυναικείας μορφῆς χειριδωτὸν φορούσης χιτῶνα (οὗ ὅμως αἱ χειρίδες πλατεῖαι καὶ πρὸς τὰ κάτω κρεμάμεναι ἀφίνουσι τοὺς βραχίονας γυμνοὺς) καὶ περίβλημα ἀπολῆγον ὑπὲρ τοὺς δύο ὤμους ἔμπροσθεν εἰς ἄκρας, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἐν τῷ τῆς Ἀ-

(1) Παράβ. Πρακτικ. τῆς Ἀρχ. Ἑταιρ. τοῦ 1885, σελ. 27-28.

(2) Ἡ ἐπισκευὴ τοῦ δυτικοῦ τοίχου τοῦ οἰκοδομήματος καὶ ἴσως καὶ ἡ δι' ἀσβέστου σύνδεσις πωρίνης πλίνθου εἰς τὰ σωζόμενα θεμέλια τοῦ τοίχου τῆς μεσημβρινῆς του πλευρᾶς πιθανῶς νὰ ὦσι Ῥωμαϊκῶν χρόνων· Βυζαντινῶν ὅμως χειρῶν ἔργον ἐφάνη μοι ἡ πέριξ τοῦ οἰκοδομήματος ὑπὸ τὸν σπηλαιώδη βράχον ἐπίστρωσις τοῦ ἐδάφους ποῦ μὲν διὰ πλακῶν, ποῦ δὲ δι' ὀπτῶν πλίνθων.

(1) Ὁ λίθος εὑρέθη ὄχι κυρίως εἰς τὰ καλύπτοντα αὐτὸν τὸν Ναΐσκον τοῦ Πλούτωνος χώματα, ἀλλὰ πάντοτε ἐντὸς τοῦ Περιβόλου παρὰ τὸν βόρειον αὐτοῦ (τοῦ Περιβόλου δηλ.) τοῖχον. Μῆκος σωζόμενον 0,70, ὕψος 0,40, πάχος τῆς πλακός, ἐφ' ἧς ἡ μορφή, 0,10.

(2) Ὕψος σωζόμενον 0,30, πλάτος 0,20, πάχος τῆς πλακὸς 0,05.

κροπόλεως ἀγάλματι τῷ εἰς τὴν Πρόκνην ἀποδιδομένῳ (Mittheil. 1876, σελ. 304). Πολὺ φυσικῶς, ἤτοι κατὰ τὴν πραγματικότητα, ἐφάνη μοι εἰργασμένον τὸ τῆς ἀριστερᾶς μασχάλης κοῖλον, περίεργοι δὲ εἶναι δύο κατὰ τὸν λαιμὸν ἱκανῶς βαθέως κεχαραγμέναι γραμμαί· ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον φαίνεταί μοι τῶν καλῶν τῆς τέχνης χρόνων προϊόν.

4. Δύο τεμάχια προσαρμόζοντα ἐκτύπου ἀναγλύφου οἷα τὰ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ Ἀθηνῶν εὑρεθέντα καὶ εἰκονίζοντα ἀνθρώπους σεβίζοντας (adorants) τὸ θεῖον κατά τινα οἷον δήποτε τρόπον. Διακρίνονται ἐν ὅλῳ νῦν πέντε, γυναικεῖαι ἅπασαι πιθανῶς, μορφαὶ μία μεγαλειτέρα (ὕψος τὸ ὅλον 0,50) καὶ κατόπιν ταύτης τέσσαρες ἄλλαι μικρότεραι. Τὸ ἀνάγλυφον θὰ ἦτο, ὡς εἰκάζω, ἱκανῶς μέγα (1) καὶ πιθανῶς τῶν καλῶν ἐπίσης τῆς τέχνης χρόνων προϊόν, εἰ καὶ ὡς ἐκ τῆς σφόδρα ἐλεεινῆς καταστάσεως, εἰς ἣν μᾶς περιεσώθη, δύσκολον εἶναι νὰ ἐξενέγκῃ τις περὶ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀσφαλῆ γνώμην.

5. Ἑτέρου συμπλέγματος μὲ ἀναγλύπτους μορφὰς (φυσικοῦ σχεδὸν μεγέθους) τεμάχιον ἱκανῶς μέγα (2). Ὄπισθεν καὶ οἱονεὶ εἰς τὸ βάθος τῆς παραστάσεως γυναικείας μορφῆς, ὡς εἰκάζω, τὰ λείψανα (τύπος *ταπεινὸς*) παρ' αὐτὴν δέ, ἀλλ' ἔμπροσθεν, δύο ἕτεραι μορφαί, ὧν ἡ ἑτέρα μικροτέρα κατὰ τὸ ἀνάστημα (κόρη (;) τὸ στῆθος δὲν ἀποτυποῦται σαφῶς), κατ' ἐνώπιον εἰκονιζομένη (τύπος ἐπίσης ταπεινὸς μᾶλλον) καὶ μὲ τὸν ἀριστερὸν ὦμον εἰς τὰ νῶτα τῆς ἑτέρας ἐρειδομένη φορεῖ χιτῶνα ποδήρη ἐζωσμένον κατὰ τὴν ὀσφύν, χωρὶς ὅμως νὰ σχηματίζῃ κόλπον, καὶ ἱμάτιον ἐρριμμένον ἐπὶ τὸν ὦμον τὸν δεξιόν, καθ' ὃν τρόπον εἰκονίζονται οἱ ἄνδρες συνήθως περιβεβλημένοι τὸ περίβλημα, καὶ κρατεῖ τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ σωζομένῃ κατὰ τὸ πλεῖστον *στάχεις*· τῶν ἄλλων ἄκρων οὐδὲν σώζεται. Τῆς ἑτέρας γυναικείας μορφῆς τῆς ἐν καταγραφῇ λίαν ἐκτύπως εἰκονιζομένης σώζεται ἀποκεκομμένη καὶ 2-3 Γ. Μ. μακρὰν τοῦ ἄλλου σώματος εὑρεθεῖσα, ἀλλὰ σχεδὸν ἀκριβῶς προσαρμόζουσα ἡ κεφαλὴ (τὸ πρόσωπον ἀτυχῶς λελωβημένον) λυσίκομος. Ἡ εἰκονιζομένη φορεῖ χιτῶνα καὶ ἱμάτιον ἢ μᾶλλον πέπλον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὄπισθεν καταπίπτοντα καὶ ἐκράτει τῇ ἀριστερᾷ (ἐν μέρει σωζομένῃ) πιθανώτατα *δᾷδα*, ἧς ὡσαύτως ἐλάχιστον μέρος σώζεται. Τὸ πρόσωπον ἔχει πολὺ μελαγχολικὴν τὴν ἔκφρασιν καὶ ἴσως δὲν θὰ ἦτο πολὺ τολμηρὸν νὰ ὑπολάβῃ τις αὐτὴν ὡς τὴν *Δήμητρα*. Ἀλλὰ τίνα τῶν περὶ ταύτην καὶ τὴν Κόρην μύθων ἐξεικόνιζεν ὁ ὅλος λίθος δύσκολον νὰ ῥηθῇ. Ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν τὸ ἀνάγλυφον φαίνεταί μοι προϊὸν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ τούτων ὄχι παλαιοτέρων τῶν τοῦ ἄλλου ἀναγλύφου, τοῦ ἐνεπιγράφου (Ἀρχ. Ἐφημ. 1886, Πίν. 3, ἀριθ. 2). Ἴσως δὲ εἰς τοῦτο τὸ ἀνάγλυφον ἀνήκωσι καὶ ἕτερά τινα τεμάχια (*δᾳδός* (;) μάλιστα) ἐκ τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων, ἀλλὰ νὰ ἐξακριβώσω τὸ πρᾶγμα νῦν δὲν μοὶ ἦτο δυνατόν.

6. *Ἀρχαΐζουσα* κεφαλὴ (φυσικοῦ μεγέθους) ἑρμαϊκῆς στήλης, τὸν Βάκχον, ὡς νομίζω, εἰκονίζουσα. Νὰ καταδείξω ἐνταῦθα διὰ λέξεων μόνον καὶ ἄνευ εἰκόνος τὸ ἀρχαΐζον τῆς τέχνης αὐτῆς δὲν εἶναι εὔκολον· ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ ἀρχαϊκή, ἤτοι ἡ ἀρχαΐζουσα, ἐργασία τοῦ τε πώγωνος καὶ τῆς κόμης ἐν γένει ἀντίκειται εἰς τὴν τοῦ ἄλλου προσώπου διάπλασιν. Τῆς στήλης σώζεται μικρὸν μέρος· ὁ λίθος εἶναι πεντελικός.

7. Εἰς τὰ ἀνωτέρω ἀναγκαῖον εἶναι ἴσως νὰ προσθέσω ὅτι εἰς τὰ ἐκεῖ χώματα καὶ ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς κεφαλῆς, περὶ ἧς ὁ λόγος, εὑρέθη καὶ βαθρίδιον (μ. 0,50, ὕψ. 0,36 πάχ. 0,50) λίθου πεντελικοῦ (;) ὑπογλαυκίζοντος, κοιλότητα ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας του φέρον ἐλλειψοειδῆ (μῆκος αὐτῆς 0,40, πλάτος 0,30, βάθος 0,06) (1) καὶ κατὰ τὴν ἔμπροσθεν ἐπιφάνειάν του τήνδε τὴν ἐπιγραφήν, τῶν γραμμάτων τῆς ὁποίας ἀποδίδομεν ἐνταῦθα τὸ ἀκριβὲς σχῆμα κατὰ χάρτινον ἀποτύπωμα διὰ ζιγκογραφήματος.

ΕΥΒΟΥΛΕΙ
ΒΛΥΚΙΔΕΥΣΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥΕΚΚΕΡΑΜΕΩΝ
ΔΙΟΦΑΝΤΟΣΔΙΟΠΕΙΘΟΥΣΜΥΡΡΙΝΟΥΣΙΟΣ
ΑΝΕΘΗΚΑΝ

Ἐν τῷ σχετικῶς λοιπὸν μικρῷ ἐκείνῳ τριγώνῳ,

(1) Μῆκος, ἤτοι πλάτος, ἀμφοτέρων ὁμοῦ τῶν τεμαχίων 0,70 ὕψος τὸ μέγιστον σωζόμενον 0,76, πάχος τῆς πλακὸς (λιθ. πεντ.), ἐφ' ἧς αἱ μορφαί, 0,08.

(2) Μῆκος τοῦ ὅλου λίθου (πεντελ.) τὸ σωζόμενον 0,62, ὕψος 0,75, πάχος τῆς πλακός, ἐφ' ἧς αἱ μορφαί, 0,10.

(1) Ὡς ἐκ περισσοῦ σημειῶ ἐνταῦθα ὅτι δοκιμάσας εὗρον ὅτι δὲν χωρεῖ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος κεφαλὴ εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ βάθρου.

ού, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐσημείωσα, τὴν μὲν μίαν πλευρὰν σχηματίζει αὐτὸς ὁ σπηλαιώδης βράχος, τὰς δὲ λοιπὰς δύω τοῖχοι ἀποτελοῦντες τὸν Περίβολον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὑψοῦτο ὁ Ναὸς τοῦ Πλούτωνος, εὑρέθησαν, ἢ (τὰ πλεῖστα) ἐν αὐτοῖς τοῖς χώμασι τοῖς καλύπτουσι τὰ λείψανα τοῦ Ναΐσκου τοῦ Πλούτωνος, ἢ (ὀλίγα) ἐν τοῖς χώμασι τοῖς καλύπτουσι τὸ μεταξὺ τοῦ βορείου τοῦ Ναοῦ τοίχου καὶ τοῦ βορ. τοῦ Περιβόλου τοίχου διάστημα, ἐλάχιστον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα καὶ οἱονεὶ ἐν σωρῷ ἐκεῖ κατακείμενα ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισείας ἡμέρας 10-12 σκαφέων σκαπτόντων πάντα τἀνωτέρω καί τινα ἄλλα ἥττονος λόγου ἄξια γλυπτικὰ ἔργα χρόνων τῆς τέχνης διαφορωτάτων. Τίνων λοιπὸν χρόνων προϊὸν νὰ ἦναι ἡ ἡμετέρα κεφαλή, τίνα δὲ θεὸν ἢ ἄνθρωπον νὰ ἀπεικόνιζε καὶ ἐν τίνι ὄντα σχέσει πρὸς τὸ ἐκεῖ ἀποκαλυφθὲν οἰκοδόμημα, ὅπερ οὐχὶ ἄνευ λόγου, νομίζω, ἐκλαμβάνω ὡς τὸν Ναΐσκον τοῦ Πλούτωνος;

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ κατὰ τὰς δύο κυριωτέρας ὄψεις τοῦ ἔργου ἀπεικονίσει οὐ μόνον ἡ κεφαλὴ μετὰ τοῦ λαιμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ θώρακος μέρος σώζεται· δυστυχῶς ὅμως, ὡς συνήθως, ἡ ῥὶς σχεδὸν ὁλόκληρος εἶναι ἀποκεκρουσμένη καὶ τὸ ἄνω χεῖλος κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀμφότερα δὲ τῶν ὀφρύων τὰ γεῖσα οἰκτρῶς λελωβημένα, βλάβαι, αἵτινες σφόδρα παραβλάπτουσι τὴν ἐκ τοῦ ὅλου προσώπου ἐντύπωσιν· ἀλλὰ καὶ τῆς κόμης, ἣν περιθέει, ὄπισθεν κυρίως δίκην διαδήματος, ταινία, ἀπεκρούσθη τις τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ ἔμπροσθεν βοστρύχων καὶ τοῦτο ἴσως εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἡ δεξιὰ παρειὰ μικρόν τι πλατυτέρα τῆς ἀριστερᾶς φαίνεται· ἄλλας οὐσιώδεις βλάβας δὲν φέρει ὁ λίθος καὶ εἶναι πρὸς τὰ κάτω ὁλοτρόγυρα οὕτω πεπελεκημένος, ὅπως συνήθως πᾶσαι ἐκεῖναι αἱ κεφαλαί, αἵτινες ἦσαν προωρισμέναι ν' ἀποτελέσωσι μέρος ὁλοκλήρου ἀγάλματος κατ' ἰδίαν ἐξεργαζόμεναι καὶ κατόπιν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ καταλλήλως προσαρμοζόμεναι (1).

Ὅταν ἡ κεφαλὴ ἐξεχώσθη, ἡ πρώτη μου ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσις δὲν ὑπῆρξε πολὺ εὐνοϊκή, ὄχι μόνον διότι ἡ προσοχή μου ἦτο ἐστραμμένη πρὸς ἐκεῖνα τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων ἔργων, ὅσα συνέβαλον εἰς ὑποστήριξιν τῆς ὀνοματοθεσίας τοῦ ἀποκαλυφθέντος ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ οἰκοδομήματος, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς τὰ ὄμματά μου προσέπεσε πρὸ παντὸς ἄλλου ἡ κόμη, ἥτις, εἰ καὶ κατὰ τὸν *τύπον* δύναται νὰ ἀνάγηται εἰς τοὺς καλοὺς τῆς τέχνης χρόνους (ὁ Λύσιππος μάλιστα λέγεται ὅτι ἠγάπα νὰ κοσμῇ τὰς κεφαλὰς τῶν ἔργων του διὰ κόμης οὕτως ἐπὶ τὸ *ζωγραφικώτερον* καὶ πρὸς τὴν πρώτην *ἐντύπωσιν* πεποιημένας) δὲν διακρίνεται ὅμως βεβαίως ἐπὶ ἐπιμελεῖ καὶ λεπτῇ ἐργασίᾳ· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σωζόμενον μέρος τοῦ θώρακος μετὰ τοῦ καλύπτοντος αὐτὸν παραδόξου ἐνδύματος ἀμελῶς εἶναι εἰργασμένον, γλίσχρος δὲ καὶ ἀνεπαρκής, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἡ ἀνατομικὴ αὐτοῦ διάπλασις, εἰ μὴ καὶ ἐλαττωματική, ἂν ὄντως ὁ ἐν Ἐλευσῖνι εὑρεθεὶς λίθος ἀπετέλει μέρος ὁλοκλήρου ἀγάλματος καὶ δὲν ἦτο αὐτοτελὴς *προτομή* (buste), ὅπως τινὲς πρεσβεύουσι (1). Ταῦτα δέ, τὸ ῥεμβῶδές πως τοῦ βλέμματος καὶ τὸ κἄτι τι *προσωπικὸν* (portraitartig), ὅπερ εὑρίσκω ἐγὼ ἐν τῇ ὅλῃ φυσιογνωμίᾳ τῆς κεφαλῆς χωρὶς καὶ νὰ δύναμαι νὰ ὁρίσω αὐτὸ ἀκριβέστερον, μ' ἔκαμαν νὰ τὴν ἀποδώσω κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν Ἀντίνοον. Τοῦ Βιθυνοῦ ἐκείνου νεανίου τοῦ μυηθέντος βεβαίως τὰ μυστήρια καὶ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τιμηθέντος (γνωστὸν ὅτι καὶ ἑορτὴ εἰς τιμήν του εἶχε θεσπισθῇ) ἤλπιζον νὰ εὕρω ἐν Ἐλευσῖνι καὶ ἑτέραν, καλλίονα τῆς ὑπὸ Lenormant εὑρεθείσης, εἰκόνα. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι ὑποθέσας τὴν κεφαλὴν προϊὸν τῶν Ἀδριανείων χρόνων τὴν ὑπελάμβανον πάντοτε κατ' ἀπομίμησιν προγενεστέρων τύπων ποιηθεῖσαν (οἷα εἶναι καὶ τὰ πλεῖστα, ἂν δὲν σφάλω, τῶν εἰς

(1) Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο ἀσύνηθες καὶ δι' ἄλλα τοῦ σώματος ἄκρα καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχαίους τῆς τέχνης χρόνους εἰς τὰ ἐκ *Παρίου* (ἐξ οὗ εἶναι πεποιημένη καὶ ἡ ἡμετέρα κεφαλὴ) λίθου ἔργα· ἆρά γε μόνον διὰ τὸ εὐκολώτερον τῆς μεταφορᾶς μικροτέρων τεμαχίων (παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1886, σελ. 75 καὶ 1884, σελ. 184, σημ. 1).

(1) Περὶ τοῦ πράγματος ἐζήτησα καὶ τὴν γνώμην δύο τῶν παρ' ἡμῖν γλυπτῶν, ὧν ὁ ἕτερος διστάζει νὰ δεχθῇ ὅτι ὁ λίθος τῆς Ἐλευσῖνος ἦτο προωρισμένος ν' ἀποτελέσῃ μέρος ὁλοκλήρου ἀγάλματος διά τινας τεχνικοὺς λόγους καὶ δυσκολίας περὶ τὴν τοποθέτησιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ, περὶ ὧν περιττὸν νὰ κάμω μακρότερον λόγον. Ἐγὼ ἀποκλίνω πρὸς τὴν γνώμην ὅτι ἀνῆκεν εἰς ὁλόκληρον ἄγαλμα, ὅπερ κατὰ τὸν Gilliéron ἵστατο ὄρθιον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς τὸ ὅλον βάρος στηρίζον, διότι καὶ *κίνησις* ἐν αὐτῷ ἀρχοῦσα ἐνυπάρχει (ἢ ὥστε νὰ ὑποτεθῇ καθήμενον) καὶ μόνον ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς στηρίξεως ἐξηγεῖται ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ ὄχι ἐκ κινήσεως οἵας δήποτε τοῦ βραχίονος. Θὰ ἦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τεχνίτην καὶ ὀλίγον τι μᾶλλον πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ὄχι ὅπως ἐν τῇ ἀπεικονίσει παρεστάθη ἡ κεφαλὴ κεκλιμένη, ὁπότε καὶ τὸ πολὺ προεξέχον τοῦ στήθους (παράβ. τὴν ἐν καταγραφῇ μάλιστα εἰκόνα) μετριάζεται κάπως. Καὶ ἕτερον δὲ ἐκ βαρυτέρου ὑφάσματος ἱμάτιον ἐκάλυπτε πιθανώτατα τὸν ἀριστερὸν ὦμον καὶ πολὺ μέρος τοῦ λοιποῦ σώματος, διὰ τῶν πτυχῶν τοῦ ὁποίου ἀπεκρύπτετο ἐπίσης καὶ τῆς προσαρμογῆς τοῦ σωθέντος λίθου ἐπὶ τοῦ ὅλου κορμοῦ ἱκανὸν μέρος.

τὸν Ἀντίνοον, ἀναφερομένων ἔργων ἐπὶ τὸ *ἰδανικώτερον* πεπλασμένα καὶ πρὸς ἄλληλα ὄχι πολὺ ὅμοια) (1) ἀνωμολόγουν δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν μεγάλην τοῦ ἐργασαμένου δύναμιν τοῦ νὰ ἐμψυχοῖ τὸν ἄψυχον λίθον. Ἀλλὰ μετ' ἀκριβεστέραν τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ἤλλαξα γνώμην. Καὶ ὁμοιότητας δὲν εὕρισκον τοῦ ἡμετέρου λίθου πρὸς τὰ εἰς τὸν Ἀντίνοον ἀποδιδόμενα ἔργα, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ζωὴ μὲ ἔπεισαν ὅτι ἔπρεπε νὰ δεχθῶ τὴν γνώμην τῶν λεγόντων ὅτι τὸ ἔργον, καίπερ μὴ ἄψογον, εἶναι οὐδὲν ἧττον τῶν Ἑλληνικῶν ἔτι χρόνων προϊόν· ἡ ὑπάρχουσα ἀντίθεσις ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς κόμης καὶ τοῦ θώρακος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ μάλιστα τὸν πλήρη ζωῆς καὶ ἐν ὅλῳ τῷ σφρίγει, μετά τινος μάλιστα ὑπερβολῆς, τὸ μυϊκὸν σύστημα ἀναδεικνύοντα λαιμὸν ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ κατά τινα οἷον δήποτε τρόπον, ἄλλως δὲ γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον καὶ ἐν τοῖς ἀριστουργήμασι παρατηροῦνται ἐλλείψεις.

Τὴν Ἐλευσινιακὴν κεφαλήν, πλὴν πολλῶν ἄλλων, εἶδε κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα καὶ ὁ κ. Benndorf καὶ ὑπερεξῆρεν αὐτὴν ὡς ἔργον ὄχι μόνον τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν καλῶν τῆς τέχνης χρόνων, αὐτοῦ ἔτι τοῦ Δου αἰῶνος π. Χρ., καὶ ζητήσας ἔλαβε καὶ γύψινον αὐτῆς ἐκμαγεῖον διὰ τὸ ἐν Βιέννῃ Μουσεῖον· παρεπιδημοῦντι δέ μοι κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Αὐστρίας ὄχι μόνον ἀνεκοίνωσε τὴν ὕπαρξιν δύο ἀντιγράφων τῆς Ἐλευσινιακῆς κεφαλῆς ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς Μουσείοις, ἀλλὰ καὶ φιλοφρόνως παρέσχε μοι τὴν συνδρομήν του νὰ ἴδω καὶ μελετήσω ἐκμαγεῖον γύψινον τοῦ ἑτέρου αὐτῶν, τοῦ ἐν Καπιτωλίῳ δηλ. ἀντιγράφου, καταστήσας με συγχρόνως προσεκτικὸν καὶ ἐπὶ τῆς ὁμοιότητος, ἣν εὕρισκεν, τοῦ Ἐλευσινιακοῦ ἔργου πρὸς τὸ ἐκ Δήλου ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου μάρμαρον τὸ ἀποδιδόμενον κοινῶς εἰς τὸν Ἰνωπὸν (1) καὶ τὴν ἐπίσης ἐκ Δήλου ἐν τῷ τῆς Μυκόνου Μουσείῳ κεφαλήν, ἣν ἐδημοσίευσε μετ' εἰκόνος ὁ κ. Homolle (Bul. d. Cor. Hell. 1885 σελ. 253). Αἱ ἀνακοινώσεις αὗται τοῦ ἐν Βιέννῃ καθηγητοῦ, μάλιστα δὲ ἡ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀντιγράφων, ἐξ ἧς εὐλόγως εἰκάζετο ὅτι ἡ Ἐλευσινιακὴ κεφαλὴ ἦτο ἢ ἀνεφέρετο καὶ αὐτὴ εἰς ὄχι τυχαῖον ἔργον, μοῦ ἐκίνησαν ἔτι μᾶλλον τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον νὰ ἐξετάσω ἀκριβέστερον τὰ κατ' αὐτήν. Ἀλλ' ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ηὐκαίρησα νὰ ἐξερευνήσω περὶ τοῦ πράγματος προτιμῶ νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ, γινώσκων ὅτι περὶ αὐτοῦ προτίθεται ὁσονούπω νὰ κάμῃ διὰ μακρῶν λόγον καὶ ὁ κ. Benndorf. Μίαν μόνον ἀναγκαῖον κρίνω, πρὶν καταστρέψω τὸν λόγον, νὰ προσθέσω ἐνταῦθα παρατήρησιν ὅτι δηλ. πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ Πραξιτελείου Ἑρμοῦ οὐδεμίαν εὑρίσκω ἐγὼ ὁμοιότητα θεωρῶν τὴν Ἐλευσινιακὴν κεφαλὴν ἔν τε τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον θεμελιωδῶς διάφορον καὶ ὅτι ὁμοιότης τις αὐτῆς, ἂν δὲν ἁμαρτάνω, ὡς *πρὸς τὸν ἐν γένει σχηματισμὸν τοῦ προσώπου* ὑπάρχει μᾶλλον πρὸς τὰ ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ τῶν Ἀθηνῶν ἐκ Τεγέας ἔργα (Mittheil. d. D. Ar. In. 1881, σελ. 393, Ἀρχ. Ἐφημ. 1886, σελ. 17) τὰ εἰς τὸν Σκόπαν ἀποδιδόμενα.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1887.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ.

---

(1) Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι τῶν πλείστων αὐτῶν μόνον εἰκόνας καὶ ταύτας ἀτελεῖς εἶχον ὑπ' ὄψιν, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, τὰ μὲν μαρμάρινα αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ὑπάρχοντα ἀπεικάσματα εἶναι ἐλάχιστα καὶ ὄχι τὰ κάλλιστα, *ἐκμαγείων* δὲ γυψίνων Μουσεῖον δὲν ἔχομεν ἀκόμη·

(1) Παράβ. Gazette Archéol. 1886, pl. XXII. Τὴν παραπομπὴν ὀφείλω εἰς τὸν φίλον Κ. Α. Κουμανούδην.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ἐν ταῖς παρὰ τὸ Ἐρέχθειον γιγνομέναις ἀνασκαφαῖς εὑρέθη περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἐν τοίχῳ ἀπὸ τοῦ βορείου τείχους τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸ Ἐρέχθειον διευθυνομένῳ ἡ ἐπιγραφή

	ΕΧΟΡΗ	–
	ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ	ΒΙ
	ΚΛΕΟΥΣ	ΚΩΙ
	ΝΗΙΣΠΑΙΔΩΝ	ΑΝΔ
	ΔΗΜΟΔΟΚΟΣΕΧΟΡΗΓΕΙ	ΚΑΛ
ΟΡΗΓΕΙ	ΙΠΠΟΘΩΝΤΙΣΑΝΔΡΩΝ	ΤΡΑ
ΑΣΚΕΝ	ΕΥΚΤΗΜΩΝΕΛΕΥ:ΕΧΟΡΗ	ΘΑ
	ΚΩΜΩΙΔΩΝ	ΚΑ
ΟΡΗΓΕΙ	ΕΥΡΥΚΛΕΙΔΗΣΕΧΟΡΗΓΕΙ	ΥΠ
ΝΕΔΙΔΑΣ	ΕΥΦΡΟΝΙΟΣΕΔΙΔΑΣΚΕ	ΕΠ
Υ	ΤΡΑΓΩΙΔΩΝ	
ΙΔΩΝ	ΞΕΝΟΚΛΗΣΑΦΙΔΝΑ:ΕΧΟΡΗ	
ΡΗΓΕΙ	ΑΙΣΧΥΛΟΣΕΔΙΔΑΣΚΕΝ	
ΩΝ	ΕΠΙΑΒΡΩΝΟΣ	
ΟΡΗΓ	ΕΡΕΧΘΗΙΣΠΑΙΔΩΝ	
	ΧΑΡΙΑΣΑΓΡΥΛΗ:ΕΧΟΡΗ	
ΕΙ	ΛΕΩΝΤΙΣΑΝΔΡΩΝ	
	ΔΕΙΝΟΣΤΡΑΤΟΣΕΧΟ	
	ΚΩΜΩΙΔΩΝ	
	ΟΡΗΓ	

συμπληρωτέα ὧδε:

	[τραγῳδῶν]	
	ἐχορή(γει)	Βι[. . . . ἐχορήγει]
	ἐδίδασκεν	κω[μῳδῶν]
	[Ἐπὶ Φιλο]κλέους	Ἀν[δ . . . . ἐχορήγει]
	[Οἰν]ηὶς παίδων	Καλ[. . . . . ἐδίδασκεν]
[κωμῳδῶν]	Δημόδοκος ἐχορήγει	Τρα[γῳδῶν]
[. . . . . . ἐχ]ορήγει	Ἱπποθωντὶς ἀνδρῶν	Θα[. . . . . ἐχορήγει]
[. . . . . . . ἐδίδ]ασκεν	Εὐκτήμων Ἐλευ(σίνιος) ἐχορή(γει)	Κα[. . . . . . ἐδίδασκεν]
[τραγῳδῶν]	κωμῳδῶν	Ὑπ[οκριτὴς . . . .]
[. . . . . . ἐχ]ορήγει	Εὐρυκλείδης ἐχορήγει	Ἐπ[ὶ . . . . . .]
[. . . . . . .]ν ἐδίδασ(κεν)	Εὐφρόνιος ἐδίδασκε	
[ἐπὶ . . . . . .]υ	τραγῳδῶν	

[. . . . . . . πα]ίδων	Ξενοκλῆς Ἀφιδνα(ῖος) ἐχορή(γει)
[. . . . . . ἐχορ]ήγει	Αἰσχύλος ἐδίδασκεν
[. . . . . . . ἀνδρῶ]ν	Ἐπὶ Ἅβρωνος
[. . . . . . . ἐχο]ρήγ(ει)	Ἐρεχθηὶς παίδων
[κωμῳδῶν]	Χαρίας Ἀγρυλῆ(θεν) ἐχορ[ήγει]
[. . . . . ἐχορήγ]ει	Λεωντὶς ἀνδρῶν
	Δεινόστρατος ἐχο[ρήγει]
	κωμῳδῶν
	[ἐχο]ρήγ[ει]

Τῶν τριῶν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης στηλῶν ἡ πρώτη καὶ ἡ τρίτη ὁλοτελῶς σχεδὸν κεκολοβωμέναι οὐδὲν νέον διδάσκουσιν ἡμᾶς· ἡ τρίτη περιέχει τρεῖς ἀναγραφὰς νικῶν μουσικῶν ἀγώνων. Τῆς πρώτης ἀναγραφῆς σῴζεται ἐλάχιστον μόνον μέρος· τῆς τρίτης ἐλλείπει δυστυχῶς τὸ μέρος τὸ περιλαμβάνον τὴν κωμικὴν καὶ τραγικὴν νίκην τὴν ἐπὶ τοῦ Ἅβρωνος ἄρχοντος· τῆς δευτέρας πλήρους κατὰ τὰ λοιπὰ ἐλλείπει τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος καὶ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ ὀνόματος τῆς φυλῆς τῆς νικησάσης ἐν τῷ μουσικῷ ἀγῶνι τῶν παίδων. Εὐτυχῶς ἀμφότερα ταῦτα δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ συμπληρώσωμεν. Καὶ εἰς συμπλήρωσιν μὲν τοῦ ὀνόματος τῆς φυλῆς ὁδηγεῖ ἡμᾶς τὸ πρὸ τοῦ ΗΙΣ (στ. 4) σῳζόμενον δεξιὸν ἥμισυ τοῦ Ν· ἡ φυλὴ εἶνε ἡ Οἰνηίς· εἰς τὴν συμπλήρωσιν δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος ἄγει ἡμᾶς ἡ ἐν τέλει τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος τοῦ Αἰσχύλου διδασκαλία τῆς Ὀρεστείας ἔχουσα οὕτως:

« Ἐδιδάχθη τὸ δρᾶμα ἐπὶ ἄρχοντος Φιλοκλέους ὀλυμπιάδι κη΄ (1) ἔτει β΄. πρῶτος Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι, Χοηφόροις, Εὐμενίσι, Πρωτεῖ σατυρικῷ. Ἐχορήγει Ξενοκλῆς Ἀφιδνεύς». Ἡ ταυτότης τοῦ ὀνόματος τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ δημοτικοῦ τοῦ χορηγοῦ καὶ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι ὡς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ πρόκειται περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος Φιλοκλέους τῇ Ὀλυμ. 80,2 νίκης τοῦ Αἰσχύλου διὰ τῆς Ὀρεστείας.

Ὁ κωμικὸς ποιητὴς Εὐφρόνιος ὁ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα νικήσας ἦτο ἄγνωστος μέχρι τοῦδε. Ὁ γνωστὸς κωμικὸς ποιητὴς Εὔφρων εἶνε τῆς νέας κωμῳδίας ποιητής (ἴδ. Meineke, Historia critica comicorum græcorum σ. 477 κ. ἑ.).

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μανθάνομεν καὶ τὸ ὀρθὸν ὄνομα τοῦ ἄρχοντος τῆς Ὀλυμ. 80,3. Ὁ Διόδωρος ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν κεφαλ. 77, 78 καὶ 79 τοῦ XI βιβλίου ἀναγράφει ἄρχοντας τῆς Ὀλυμπ. 80,1 τὸν Φρασικλείδην, τῆς Ὀλυμπ. 80,2 τὸν Φιλοκλῆ καὶ τῆς Ὀλυμπ. 80,3 τὸν Βίωνα. Ὁ Φιλοκλῆς ὅμως ὁ παρὰ Διοδώρῳ εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς· ἀναγκαίως ἄρα καὶ ὁ μετ' αὐτὸν *Βίων* εἶνε ὁ τῆς ἐπιγραφῆς ἡμῶν *Ἅβρων*· οὕτω δὲ γραπτέον παρὰ Διοδώρῳ.

Ὅμοια τεμάχια τῷ παρόντι ἔχουσιν ἀνευρεθῇ πρὸ χρόνων τινὰ μὲν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, τινὰ δὲ ἀλλαχοῦ. Τὰ τεμάχια ταῦτα πάντα εὕρηνται νῦν ἐν τῷ C. I. A. II, 971 a, b, c, d καὶ e. Τῶν τεμαχίων τούτων τὰ a, b καὶ e ὄντα νῦν ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ κεντρικοῦ μουσείου παραβαλόντες πρὸς τὸ ἡμέτερον τεμάχιον εὕρομεν κατὰ πάντα ὅμοια αὐτῷ. Τὰ γράμματα αὐτῶν ταὐτὰ ὄντα κατά τε τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος δὲν φαίνονται παλαιότερα τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 4 αἰῶνος. Αἱ ἐν ἐκείνοις ἀνευρισκόμεναι συγκοπαὶ εὕρηνται καὶ ἐν τῷ παρόντι τεμαχίῳ, ὡς λ. χ. ἐν στηλ. 2 στ. 12 *Ἀφιδνα:* καὶ *ἐχορή* ἀντὶ τοῦ *Ἀφιδναῖος* καὶ *ἐχορήγει*.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πάντα τὰ τεμάχια ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφήν, ἐκ πλειόνων πλακῶν βεβαίως συγκειμένην, ἥτις ἀνέκειτο ἐν Ἀκροπόλει καὶ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Ἐρεχθείου. Φρονοῦμεν ὅτι ὁ Köhler πραγματευόμενος περὶ τῶν τεμαχίων τούτων ἐν Mittheilungen des deuts. arch. Institutes τόμ. III σ. 10 κ. ἑ. ὀρθῶς θεωρεῖ αὐτὰ ὡς μέρη καταλόγου τῶν ἐν τοῖς μεγάλοις Διονυσίοις νικῶν τῶν μουσικῶν ἀγώνων. Ὡς ἁπλῆν εἰκασίαν ἡμῶν λέγομεν ὅτι πιθανῶς ἡ ανα-

(1) Ὁ Meursius διορθοῖ *ὀγδοηκοστῇ* (Kirchhoff ἔκδ. Αἰσχύλου).

γραφὴ αὐτὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ῥήτορος Λυκούργου ὅτε οὗτος καὶ ἄλλα τινὰ τοῦ θεάτρου ἐκανόνισεν. Ἐκ τῶν ἐν τοῖς τεμαχίοις τούτοις ἀναγραφομένων νικῶν παλαιοτέρα εἶνε ἡ ἐν C. I. A. II, 971 a ἀναγραφομένη νίκη τοῦ Αἰσχύλου χορηγοῦντος τοῦ Περικλέους· τὴν ἀναγραφὴν ταύτην ἀναφέρει ὁ Köhler (σελ. 106 καὶ 107) εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας (467). Ὁ Bergk (Rheinisches Museum τόμ. XXXIV σ. 301 κ. ἑ.) ἐσφαλμένως ἀνάγει αὐτὴν εἰς Ὀλυμ. 80,1· διότι καὶ ἀκόμη ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ τεμάχιον ἡμῶν ἔκειτο ὑπὸ τὸ C. I. A. II, 971 a, πρέπει μεταξὺ τῶν δύο τούτων νὰ παραδεχθῶμεν τοὐλάχιστον μίαν ἀναγραφήν, ὡς δεικνύουσι τὰ ἐν στήλῃ 2 στ. 1-2 τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς *ἐχορή(γει)* καὶ *ἐδίδασκεν*, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν τραγικὴν νίκην τῆς Ὀλυμπ. 80,1 ἀναγραφῆς. Ὀρθὴ ὅμως εἶνε ἡ τοῦ Bergk (σελ. 331 σημ. 1) παρατήρησις ὅτι ἐν C. I. A. II, 971 b στ. 14 ἔκειτο τὸ ὄνομα τοῦ Εὐπόλιδος· διότι ἐκ τῆς I ὑποθέσεως τῆς Εἰρήνης τοῦ Ἀριστοφάνους μανθάνομεν ὅτι ἐπὶ ἄρχοντος Ἀλκαίου ἐν ἄστει πρῶτος ἦν Εὔπολις Κόλαξιν. Ἡ τελευταία ἀναγραφὴ νικῶν εἶνε ἡ ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστοφάνους (331 Ὀλυμπ. 112,2) ἡ ἐν C. I. A. II 971 e στηλ. 2 ἀναγραφομένη.

Δύο τινὰ παρατηροῦμεν ἐν παρόδῳ· πρῶτον ὅτι ὅσῳ νεώτεραι εἶνε αἱ ἀναγραφόμεναι νῖκαι, τοσούτῳ πληρέστεραι εἶνε αἱ ἀναγραφαί, ὡς ἐκεῖναι π. χ. ἐν αἷς προστίθεται καὶ ὁ τραγικὸς ὑποκριτής (C.I.A. II, 971 b στ. 6 καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ στηλ. 3 στ. 8)· δεύτερον ὅτι πάσης ἀναγραφῆς τὸ *ἐ* τῆς *ἐπὶ* τῆς πρὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος κεῖται ἐκτὸς τῆς καθέτου τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν λοιπῶν στίχων· νομίζομεν ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρὸς εὐχερῆ ἀνεύρεσιν τῶν ἀναζητουμένων νικῶν.

Ἴσως συνεχιζομένων τῶν ἀνασκαφῶν εὑρεθῶσι καὶ ἄλλα τεμάχια τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης καὶ οὕτω δυνηθῶμεν καὶ πάλιν ἐκτενέστερον νὰ πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Φεβρουαρίου 1887.

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΝ

Εἰς τὰς σημειωθείσας τοῦ χαράκτου ἀβλεψίας προσθετέαι ἀκόμη καὶ αἱ ἑξῆς· Β, στ. 59 *τάτεσθαι* ἀντὶ τοῦ *τάττεσθαι*, ἥτις καὶ ὑπεδείχθη ἐν τῇ μεταγραφῇ, καὶ Β, στ. 38 λίθοι ἀντὶ τοῦ λίθοΣ πιθανῶς, ὁπότε καὶ ἡ ὅλη αὐτὴ φράσις ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῇ *τέμνειν δὲ καὶ μείζους λίθος*. Ἰδικαί μου δὲ ἀβλεψίαι εἶναι Β, στ. 87 ΚΑΛΕΙΑ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ λίθῳ ὀρθῶς φερομένου ΚΑΙΛΕΙΑ. Β, στ. 20 τὸ δεύτερον γράμμα δὲν διακρίνεται σαφῶς, πάντως ὅμως δὲν εἶναι Ο. Β, στ. 52 τὸ τελευταῖον γράμμα διεκρινα κατόπιν ὡς Ι, ὥστε ἠδύνατο καὶ Γ μᾶλλον νὰ ἦναι. Α, στ. 21 τὸ τελευταῖον γράμμα ἀνέγνωσα μᾶλλον ὡς Ο. Β, στίχ. 68-69 τῆς μεταγραφῆς ἀντὶ τοῦ *τετρίποδας* γράφ. *τετράποδας*.

Ἐν Ἐλευσῖνι τῇ 22 Φεβρουαρίου 1887.

Δ. Φ.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Τὸ ἀνάγλυφον περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν σελ. 179 εὑρέθη ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ 1882 πρὸς τὸ 1883 πρὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Παρθενῶνος, καθ' ἃ ἀναφέρεται ἐν Παρνασσῷ, τόμ. Ζ'. 1883 σελ. 277 ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου, πραγματευομένου περὶ ἑνὸς μόνον τῶν τεμαχίων τοῦ ἀναγλύφου καὶ ἐν Ἀρχ. Ἐφημερίδι, 1883 σ. 42 ὑπὸ Κ. Δ. Μυλωνᾶ. Ὕψος ἔχει τὸ ἀνάγλυφον 0,67, πλάτος 0,65. Ῥητέον δὲ ὅτι οὐχί, ὡς ἐκ παραδρομῆς εἴπομεν, δύο γυναικεῖαι μορφαὶ μεγάλαι ἀπέναντι τῆς Ἀθηνᾶς εἰκονίζονται (οὕτω λέγεται καὶ ἐν Ἐφ. Ἀρχ. 1883 σ. 42), ἀλλὰ μία ἀνδρικὴ καὶ μία γυναικεῖα.

Β. Σ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Σελ. 31 ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ ἄρθρου «Ἀνασκασκαφαὶ κτλ.» ἀνάγνωθι: (Πίναξ 4).

(Ἐξεδόθη τῇ 15ῃ Μαρτίου 1887.)

ΑΠΟΛΛΙΝ

.ΑΙ ΜΑΡΣΥΑΣ.

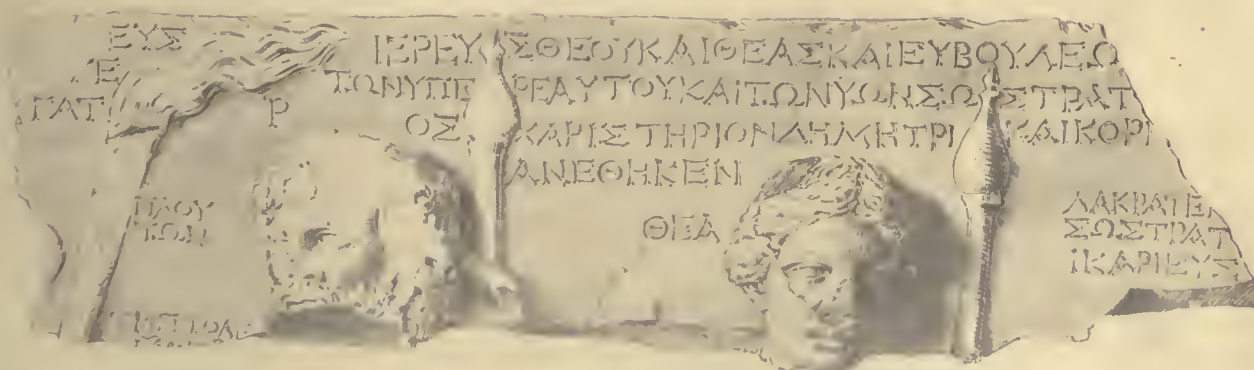
ΚΕΦΑΛΗ ΕΚ ΤΕΓΕΑΣ

Φωτοτυπία 'Αδελφῶν Ρωμαΐδων

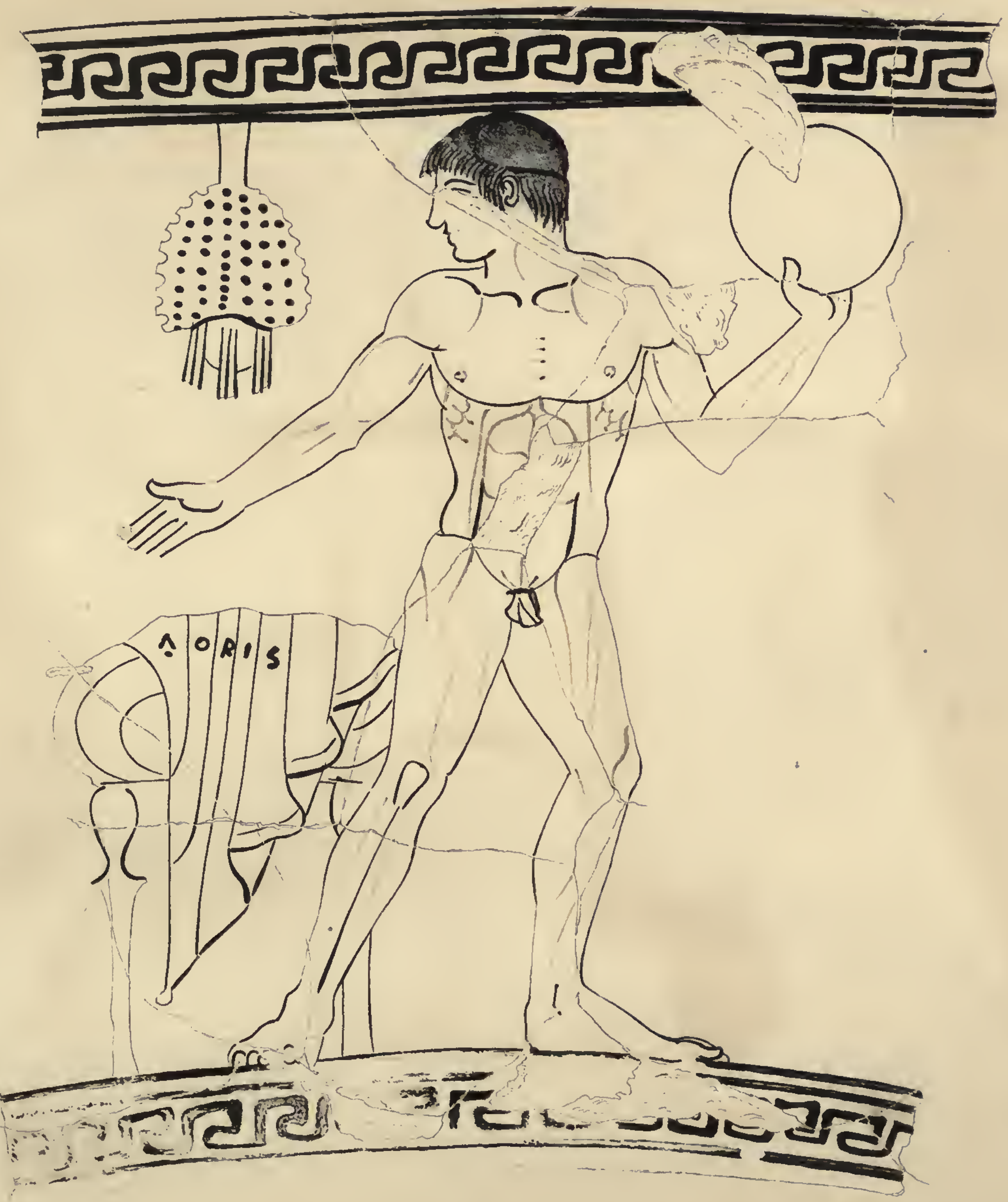
1

2

ΕΛΕΥΣΙΝΙΑΚΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ

ΛORIS

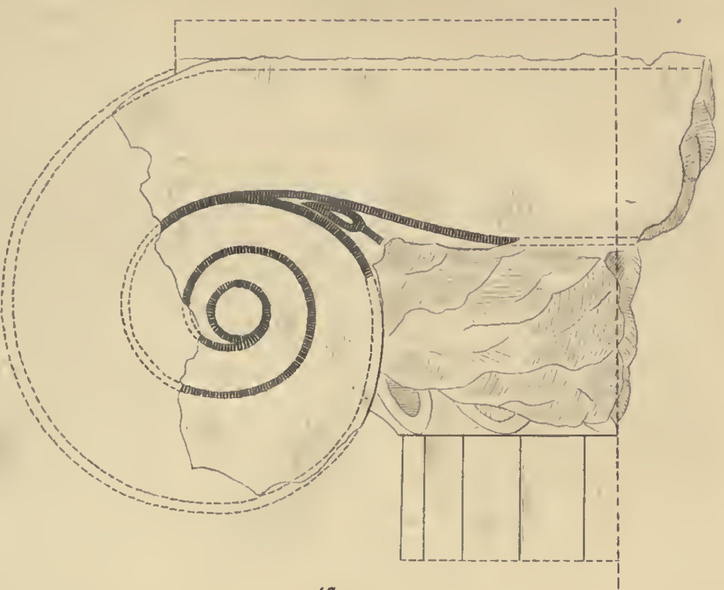

ΛΗΚΥΘΟΙ ΕΞ ΕΡΕΤΡΙΑΣ

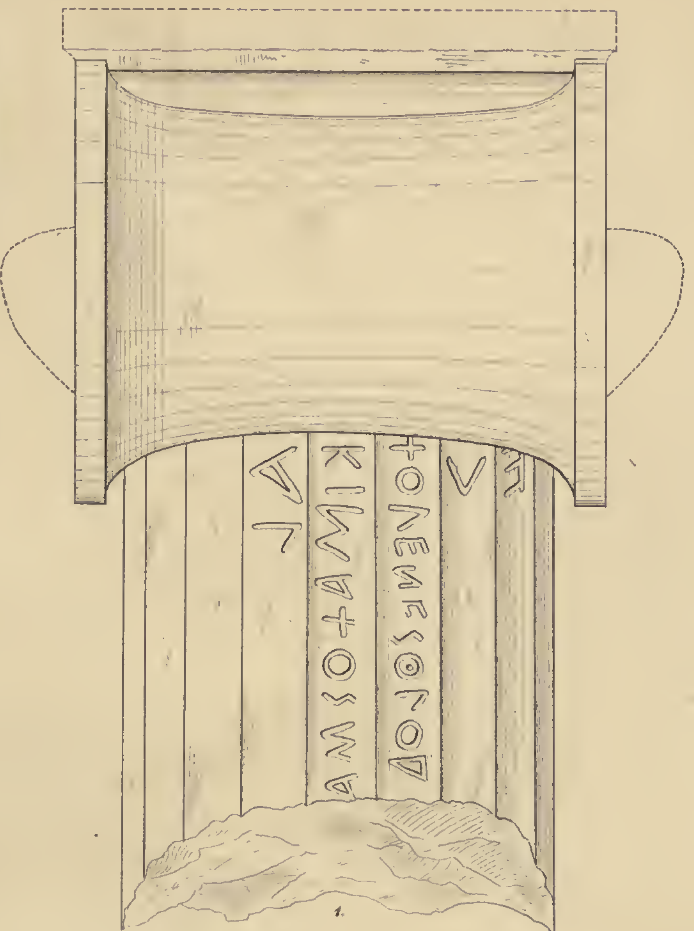

ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΝ ΑΓΑΛΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

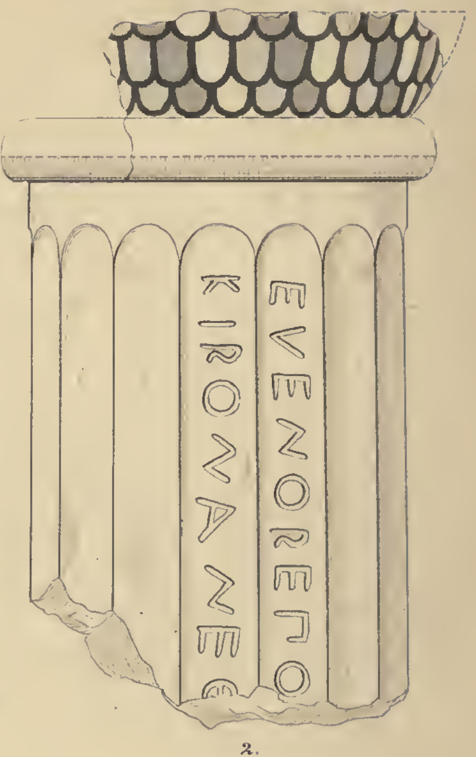
Φωτοτυπία 'Αδελφῶν Ρωμαΐδῶν

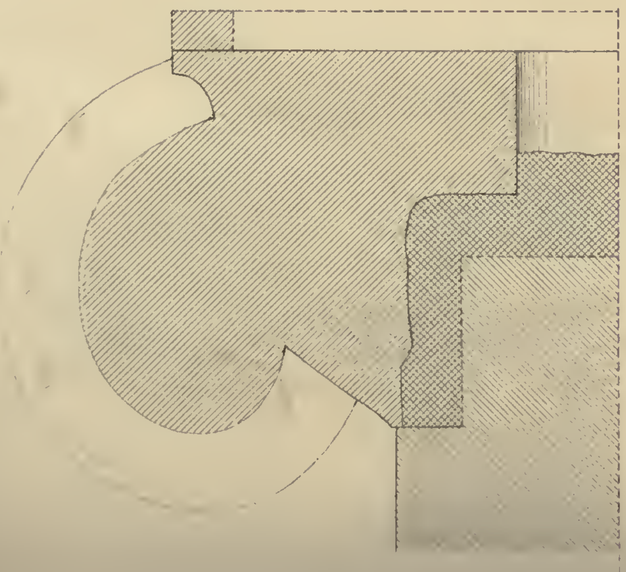
1α.

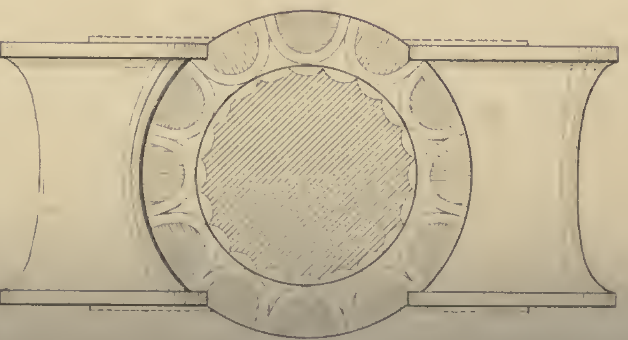
1.

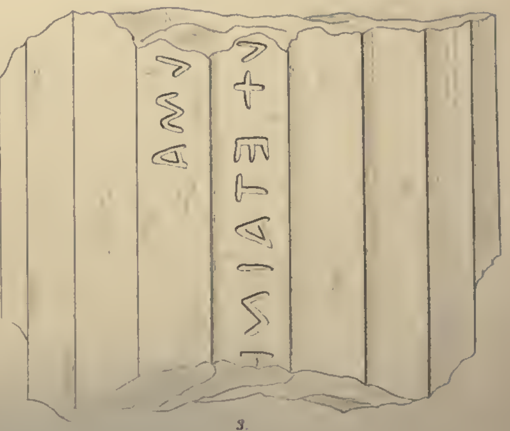
2.

1β.

1γ.

3.

5.

5a.

6.

5b.

6a.

4a.

4.

4b.

ΒΑΘΡΑ ΕΝΕΠΙΓΡΑΦΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ.

ΓΙΓΑΝΤΟΜΑΧΙΑΣ ΣΚΗΝΑΙ

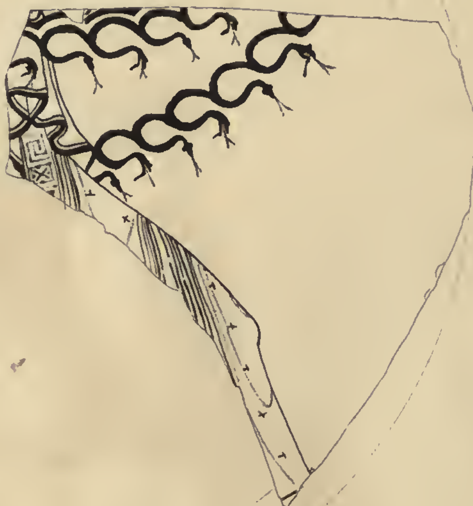
3.

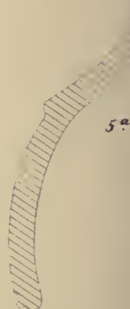
1.

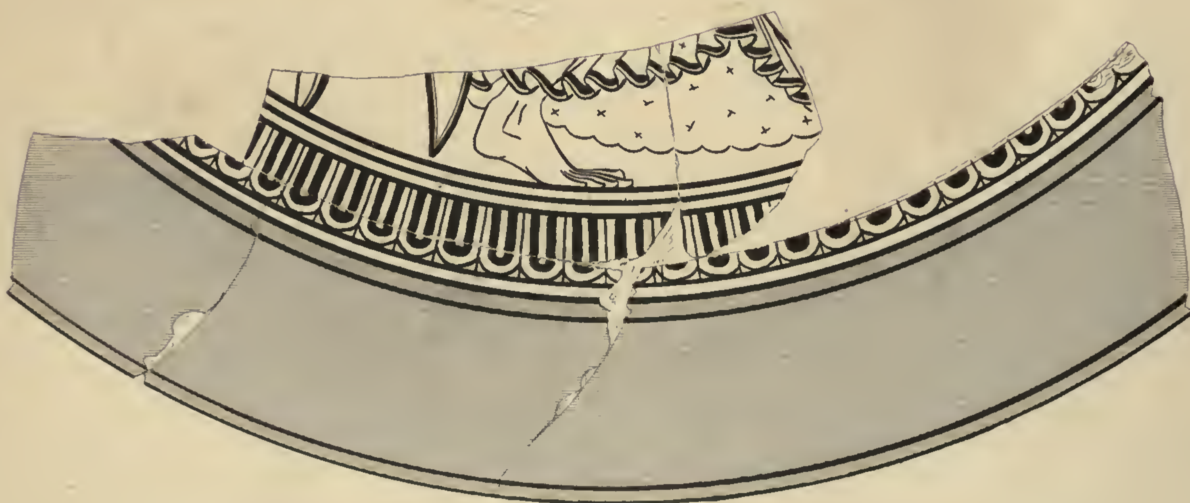
4.

5.

5a.

ΠΑΡΑΣΤΑ

2.

ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ ΕΞ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Φωτοτυπία 'Αδελφῶν 'Ρωμαΐδῶν

ΚΕΦΑΛΗ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

Φωτοτυπία 'Αδελφῶν 'Ρωμαΐδῶν

Φωτοτυπία Ἀδελφῶν Ῥωμαίδων

ΑΓΑΛΜΑΤΙΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Φωτοτυπία Ἀδελφῶν Ῥωμαΐδων

ΑΓΑΛΜΑΤΙΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Φωτοτυπία Ἀδελφῶν Ῥωμαΐδῶν

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

